

EN287

1100110011

1100110011

1100110011

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΒΙΟΙ ΠΑΡΑΛΛΗΛΟΙ,

Οἷς προσετέθησαν σημειώσεις, καὶ τῶν Αὐτοσχεδίων σχησμῶν περὶ
τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας καὶ γλώσσης ἀκολουθία.

Φιλοτίμω δαπάνῃ τῶν ΑΔΕΛΦΩΝ ΖΩΣΙΜΑΔΩΝ, παιδείας
ἕνεκα τῶν τὴν Ἑλλάδα φωνὴν διδασκομένων Ἑλλήνων.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

ἘΚΔΙΔΟΝΤΑΙ Τὸ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΠΑΡὰ ΤῶΝ ΚΚ. Ι. ΦΙΛΗΜΟΝΟΣ ΚΑὶ
Α. ΚΟΡΟΜΗΛᾶ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

Ἐκ τῶν τυπογραφιῶν Α. ΚΟΡΟΜΗΛᾶ ΚΑὶ Η. ΜΑΝΤΖΑΡᾶΚΗ.

1838.

JOHANNES
JOHANNES

JOHANNES
JOHANNES

JOHANNES
JOHANNES

JOHANNES
JOHANNES

JOHANNES
JOHANNES

JOHANNES
JOHANNES

JOHANNES
JOHANNES

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ

ΤΩΝ

ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΩΝ ΣΤΟΧΑΣΜΩΝ

*Περὶ τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας καὶ γλώσσης μετὰ τοὺς
ὀποίους καὶ περὶ τῆς παρουσίας τοῦ ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ἐκ-
δόσεως.*

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ἝΛΛΗΝΑΣ.

ἈΚΟΜΗ βράζει εἰς τὰς ψυχὰς ὄλων ἡμῶν ἡ ἀγανάκτησις, τὴν ὁποίαν ἐπροξένησαν πρὸ ὀλίγου εἰς αὐτὰς αἱ τόσον ἀνάισχυνοι κατὰ τοῦ γένους λοιδορίαι· καὶ δὲν εἶναι ὅστις δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ ἐκδικήσῃ ἀπ' αὐτὰς τὴν πατρίδα του.

Εἰς ἡμᾶς τὴν σήμερον δὲν ἔμεινε πλέον νὰ δεῖξωμεν τὴν σταθερὰν ὄλου τοῦ γένους ἀπόφασιν νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὴν βαρβαρότητα, καὶ νὰ ἀναλάβῃ τὴν σοφίαν, ἣτις ἐδόξασε τοὺς προγόνους του. Ἡ τοιαύτη ἀπόφασις ἔγινε καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς τυφλοὺς φανερά· καὶ δὲν ἀμφιβάλλουσι πλέον περὶ ταύτης πλὴν ὅσοι ὁμοιάζουσι τὸν Γερμανὸν περιηγητὴν Βαρθόλδυν.

Νὰ ἐπιταχύνωμεν τὸν δρόμον τῆς προκοπῆς ἡμῶν εἰς τὸ νέον τοῦτο τῆς παιδείας στάδιον, διὰ νὰ παύσωμεν τῶν μισανθρώπων τὰς κουφολόγους λοιδορίας, καὶ νὰ ἐξαλείψωμεν ἀπὸ τὰς ψυχὰς τῶν φιλανθρώπων τὸν φόβον μὴ ματαιωθῶσι τὰς ὁποίας εἰς αὐτοὺς ἐδώκαμεν τῆς ἀναγεννήσεως ἡμῶν χρῆσας ἐλπίδας· αὕτη εἶναι ἡ μόνη ἐκδίκησις τὴν ὁποίαν συγχωρεῖ ἡ

Φιλοσοφία· τοῦτο εἶναι τὸ παραδιδόμενον εἰς ἡμᾶς ἀπὸ τῶν
ἐχθρῶν ἀξιολογώτατον μάθημα.

Ἄλλ' ἀπ' ἐχθρῶν δῆτα πολλὰ μαθάνουσιν οἱ σοφοί.

Ἡ γὰρ εὐλάβεια σώζει πάντα. Παρὰ μὲν οὖν φίλου

οὐ μάθεις ἂν τοῦθ'· ὁ δ' ἐχθρὸς αὐτὸς ἐξηνάγασεν.

Τὸ δὲ μάθημα τοῦτο σώζει παῖδας, οἶκον, χρήματα (1).

Εἶναι πολλὰ καὶ διάφορα τὰ μέσα τῆς πρὸς τὰ καλὰ τα-
χυτέρας προκοπῆς καὶ προχωρήσεως. Ἐφάνερωσα τινὰ εἰς τοὺς
Αὐτοσχεδίους τούτους σοχασμούς· ἱκανὸν εἶναι νὰ προσθέσω
ἔτι ὀλίγα, ἀφίνων ὅσα τὸ γεννὸν τοῦ καιροῦ μ' ἀναγκάζει νὰ
παραδράμω, εἰς τὴν σκέψιν τῶν φιλελλήνων ὁμογενῶν, εἰς μό-
νους τοὺς ὁποίους ἀνήκει τῆς ἀναγεννήσεως τοῦ ἔθνους ἡ φροντίς.

Φυσικὰ εἰς τὰ πρῶτα πάσης ἀπὸ τοῦ κακοῦ εἰς τὸ καλὸν
μεταβολῆς κινήματα ὅλοι δὲν ἀρέσκονται χωρὶς ἐξαιρέσειν εἰς
τὴν μεταβολήν. Διὰ τοῦτο, ὅτι τὸ ἔθνος ἦτο μαθημένον εἰς
τὰ κακὰ, περισσότεροι πρέπει νὰ ἦναι οἱ ἀπαρεσκόμενοι παρὰ
τοὺς ἀρεσκομένους εἰς αὐτήν· διὰ τοῦτο, ὅτι ἐποιώθη εἰς τὴν
ἐλευσινήν ἔξιν τῆς ἀπαιδευσίας καὶ τυφλότητος, περισσότεροι
πρέπει νὰ ἦναι, ὅσων θαμβόνονται καὶ πονοῦσιν εἰς τὴν λάμψιν
τῆς παιδείας οἱ ὀφθαλμοὶ, παρὰ τοὺς μετὰ χαρᾶς βλέποντας
τὸ φῶς τῆς Φιλοσοφίας.

Καὶ μ' ὅλον τοῦτο (πρᾶγμα παράδοξον, καὶ παρὰ τὸ
ὁποῖον ἀπόδειξις ἄλλη τῆς ἀναγεννήσεως ἡμῶν λαμπρότερα
δὲν εἶναι), εἰς τὴν Ἑλλάδα σήμερον, εἶναι σχεδὸν τὸ οὐδὲν καὶ

(1) Ἀριστοφάν. Ὀρν. 375-377, 380.

τὸν ἀριθμὸν καὶ τὴν ἀξίαν, παραβαλλόμενοι πρὸς τοὺς ἀρεσκομένους εἰς τὴν μεταβολὴν, οἱ Σκυθογενεῖς ἐχθροὶ τῆς παιδείας τῶν Γραικῶν.

Ἡ ὀλιγότης ὅμως αὐτῶν δὲν πρέπει νὰ καταφρονηθῆ. Ἄν καὶ δὲν ᾔηται πλέον καλοὶ νὰ ἐμποδίσωσι τὴν εὐτυχῶς ἀρχομένην τῆς Ἑλλάδος ἀναγέννησιν, ἐμποροῦν ὅμως νὰ τὴν βραδύνωσι. Τίς δὲν ἐξεύρει ὅτι ὀλεθριώτατα ἀποτελέσματα γινῶνται κάμμίαν φορὰν ἀπὸ αἷτια πολλὰ μικρὰ εἰς τὸ φαινόμενον; Πρέπει λοιπὸν νὰ ἐξωσθῶσιν ἀπὸ τὴν μέσην οἱ τοιοῦτοι ὡς προσκόμματα τῆς εἰς τὸ καλὸν προχωρήσεως τοῦ γένους.

Ἄλλ' ὁ τρόπος τῆς ἐξώσεως αὐτῶν δὲν πρέπει νὰ ὀμνιάζῃ τὸν ὁποῖον αὐτοὶ μεταχειρίζονται τρόπον εἰς τὸν κατὰ τῶν φιλοσόφων πάλεμον. Μὴ δυνάμενοι νὰ ἐξολοθρεύσωσι μὲ τὸ πῦρ καὶ μὲ τὸν σίδηρον τῆς Φιλοσοφίας τοὺς ἡσύχους ὀπαδοὺς, προθυμοῦνται νὰ τοὺς παραστήσωσιν εἰς τὴν ὑπόληψιν τοῦ ἀνοήτου ὄχλου, ὡς δημεγέρτας, ὡς ἀθέους, εἰς ὀλίγα λόγια, νὰ τοὺς καταστήσωσιν, ὡς φθορέας τῆς πολιτικῆς κοινωνίας, βδελυκτοὺς εἰς ὅλον τὸ γένος. Εἰς τὴν φιλοσοφίαν ἐξεναντίας παρὰ τὸν ὀρθὸν λόγον κἀνὲν ἄλλο ὄπλον δὲν συγχωρεῖται.

Διὰ τοῦτο δίκαιον εἶναι νὰ διαιρεθῶσι καὶ οἱ ἐχθροὶ τῆς παιδείας τοῦ γένους εἰς δύο εἶδη· εἰς ἐκείνους δηλαδή, οἱ ὁποῖοι ἐξοπλίζονται κατὰ τῆς Φιλοσοφίας μὲ εἰλικρινῆ, ἂν καὶ σφαλλομένην, πίσιν ὅτι εἶναι βλαβερὰ ἢ Φιλοσοφία, καὶ εἰς τοὺς ὅσοι τὴν διώκουσι διὰ τοῦτο μόνον, ὅτι αὐτὴ ἀνακαλύπτει τὴν σὺντιδανότητα αὐτῶν εἰς τοὺς ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἔως τώρα ἐδο-

Ξολογοῦντο ὡς φωστῆρες τοῦ γένους (1). Τοὺς πρώτους δίκαιον εἶναι νὰ διδάξῃ τις μὲ πραότητα, διὰ νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ, ἀνῆναι δυνατὸν, ἀπὸ τὴν πλάνην· τῶν δευτέρων πρέπει ἀσυμπαθῶς νὰ φανερώσῃ τὴν ὑπόκρισιν, ἐὰν ἀναισχύντως ἐπιμένωσιν εἰς τὸ νὰ συκοφαντῶσι τοὺς φιλοσόφους παιδευτὰς τῆς Ἑλλάδος, διὰ φόβον μὴ φανῶσιν αὐτοὶ ὅτι ἀληθῶς εἶναι ἄσοφοι (2), καὶ πύσωσι τοῦ τυφλοὶ τυφλὸν νὰ ὀδηγῶσιν, ὅπως τοὺς ἀρέσκει, τὸ ἔθνος, καὶ νὰ κυλίονται μ' αὐτὸ εἰς τὸν βόρβορον τῆς ἀπαιδευσίας.

Ὅχι· δίκαιον δὲν εἶναι δι' ὀλίγους τινὰς πλανωμένους, ἢ πλανῶντας, νὰ βραδυπορῇ τὸ ἔθνος ὀλόκληρον εἰς τὸν δρόμον τοῦ καλοῦ, μηδὲ, διὰ νὰ θεοποιῶνται ὀλίγοι τινὲς ἐπαγγελ-λόμενοι τοῦ ἔθνους ὀδηγοὶ, νὰ στερηθῇ ἡ Ἑλλάς τὴν ἀληθινὴν παιδείαν, ἣτις εἶναι ἡ παιδεία τῶν ἐπιστημῶν, καθὼς παραδίδονται τὴν σήμερον εἰς τὴν φωτισμένην Εὐρώπην.

Ὅσοι σπουδάζουν νὰ δεῖξωσιν ὅτι αἱ δοξάζουσαι τὰ φω-

(1) « Περίφοβοι ὄντες τοῦ καταφρονηθῆναι, τὰ τε ἄλλα μηχανῶνται, ὅπως
» ἀν ὄσι [οἱ ἄνθρωποι] πάντα ἀγνοοῦντες, καὶ πάντα ἀποβλέποντες, εἰς αὐ-
» τούς. » Πλάτων, Φαιδρ. σελ. 239.

(2) « Οἴονται δ' εἶναι πάντων σφώτατοι ἀνθρώπων πρὸς δὲ τῷ εἶναι,
» καὶ δοκεῖν πάνυ παρὰ πολλοῖς· ὥστε παρὰ πᾶσιν εὐδοκιμεῖν ἐμπειδῶν σφί-
» σιν εἶναι οὐδένας ἄλλους, ἢ τοὺς περὶ Φιλοσοφίαν ἀνθρώπους. Ἦγοῦνται
» οὖν, ἐὰν τούτους εἰς δόξαν καταστήσωσι μηδενὸς δοκεῖν ἀξίους εἶναι, ἀναμ-
» φισθητῶς ἤδη παρὰ πᾶσι τὰ νικητήρια εἰς δόξαν αἴσασθαι σοφίας περὶ
» Πλάτων, Εὐθυδημ. σελ. 305.

τισμένα ἔθνη ἐπιστῆμαι εἶναι βλάβης, ὄχι ὠφελείας, πρόξενoi, τὸ γένος πρέπει νὰ τοὺς φοβᾶται ὡς ἐχθροὺς, καὶ τὰς κατὰ τῆς φιλοσοφίας σκοτεινὰς αὐτῶν καὶ μωρολόγους διατριβὰς, ὡς τοσαύτας βλασφημίας κατὰ τοῦ θεοῦ, ὅσας εἶναι ἡ πηγὴ πάσης σοφίας. Ἐχθροὶ τοῦ γένους ὡσαύτως πρέπει νὰ λογιζονται, καὶ συνεργοὶ τῶν μαινομένων ἀντιφιλοσόφων τούτων, εἴτοι, ἀντὶ νὰ ἀφανίζωσι τὰς φλυαρίας αὐτῶν, τὰς δημοσιεύουσι διὰ τοῦ τύπου, ἐξοδεύοντες ἀνοήτως εἰς αὐτὰς ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐξοδεύεται εἰς τὸν φωτισμὸν τῆς ἐλευσίνης πατρίδος των.

Ὁ Πατριάρχης, ἡ Σύνοδος, οἱ ἐντιμότεροι καὶ ἀξιολογώτεροι ἄνδρες τοῦ γένους σου, συνιστάνουσι καὶ προστατεύουσι τὰ σχολεῖα τῶν ἐπιστημῶν, καὶ ἀνταμείβουσι μὲ τιμὴν καὶ δόξαν τοὺς παραδίδοντας αὐτὰς, καὶ σὺ, καλὲ ἄνθρωπε, ὅσας ἂν ἦσαι, δαπανᾷς τὰ χρήματά σου εἰς τὸ νὰ τυπώης τὰς φυλλάδας τῶν μωρῶν· καὶ γίνεσαι αἷτιος νὰ θεατρίζεται ἡ ταλαίπωρος πατρίς σου, ὡς καταδικασμένη εἰς παντοτινὴν ἀθεράπευτον μωρίαν! Ἐλάβες καιρὸν νὰ ἀναγνώσης καὶ νὰ μάθῃς εἰς ποίων συγγραμμάτων ἔκδοσιν συνεργεῖς; ἢ ἐπλανήθης ἀπὸ τὰ ΚΑΛὰ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ, εἰς τὰ ὅποια νὰ ἀρκῆσαι σὲ διδάσκουν οἱ ἀγράμματοι ἀντιφιλόσοφοι. Ἐξεύρεις τάχα ποῖα εἶναι τῶν κακοδαιμόνων τούτων τὰ καλὰ γραμματικά; εἶναι, τὰ ὅποια ἐδιδάσκετο τὸ γένος ἀπὸ τὴν ἡμέραν τῆς δουλώσεως αὐτοῦ μέχρι τῆς σήμερον, καὶ διὰ τὰ ὅποια εἰς ὅλον τὸ διάστημα τοῦτο ἔζησεν εἰς ἐπονείδισον βαρβαρότητα· εἶναι, τὰ ὅποια διὰ νὰ μάθῃ ὁ υἱός σου, ἔπρεπε νὰ δαπανᾷ τὸ περισσότερον μέρος τῆς νεότητος, καὶ νὰ μὲνῃ τὸν ἐπίλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς αὐτοῦ εἰς τὴν

αὐτὴν ἄγνοιαν ὅλων τῶν βιωφελῶν μαθήσεων, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνασενάζεις εὐρισκόμενος καὶ σύ εἶναι, εἰς τὰ ὁποῖα χρεωστῆ τὸ γένος καὶ τὴν δούλωσιν, καὶ τὰς ἐκ τῆς δουλώσεως πολυχρονίους αὐτοῦ συμφοράς εἶναι, τέλος πάντων, καὶ διὰ τὰ ὁποῖα πολλοὶ τοῦ γένους ἠναγκάστησαν νὰ ἐξορισθῶσιν ἐκουσίως ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τῆς ἀγαπητῆς αὐτῶν πατρίδος, καὶ νὰ ζῶσιν ὡς φυγάδες εἰς τὰ ξένα, μὴν εὐρίσκοντες πλέον εἰς αὐτὴν ὅτι ἄλλοτε ἐχώριζεν ἀπὸ τὰ ἄλλα ἔθνη, ὡς ἐξαίρετον ἔθνος, τοὺς Ἕλληνας· τοιαῦτα εἶναι, καὶ τοιαύτην ἔχουσι δύναμιν τῶν κακοδαιμόνων τούτων τῆς φιλοσοφίας ἐχθρῶν τὰ καλὰ γραμματικά.

Μόλις ἤρχισε τὸ γένος νὰ καταλαμβάνη τῶν καλῶν γραμματικῶν τούτων τὴν κακότητα, μόλις νὰ ὑποπτεύεται, ὅτι, διὰ νὰ κατασθῶσιν ἀληθῶς καλὰ, καὶ νὰ κατευθυνθῶσιν εἰς τὸν ὁποῖον πρέπει ν' ἀποβλέπη ἡ ἀληθινὴ παιδεία σκοπὸν, ἐχρειάζοντο τῆς φιλοσοφίας τὸ πηδάλιον καὶ ἰδοὺ ταραττόνται, καὶ βρύχουσιν, ὡς ἐνεργούμενοι, κατὰ τῆς φιλοσοφίας τοὺς ὁδόντας, τρεῖς ἢ τέσσαρες τυφλοὶ τοῦ γένους ὁδηγοί, μὲ ἐλπίδα ὅτι δὲν θέλει εὐρεθῆ κανεὶς νὰ ἀνακαλύψῃ τὴν ἀληθινὴν τῆς ποσαύτης ταραχῆς αὐτῶν καὶ μανίας αἰτίαν.

Ἀκούσατε λοιπὸν καὶ μάθετε ὅσι, διὰ τὴν κοινὴν τοῦ γένους δυστυχίαν, μείναντες ἀπαίδευτοι, δὲν εἴθετε καλοὶ νὰ διακρίνετε τὸν ἀληθινὸν ὑπὲρ τοῦ γένους ἀπὸ τὸν καθ' ὑπόκρισιν ζῆλον, τί κινεῖ τῶν ἀντιφιλοσόφων τούτων τὸν κάλαμον.

Ἡ ἀπὸ τῆς βαρβαρότητος τὸ σκότος εἰς τὸ φῶς τῆς παιδείας μεταβολὴ τῆς Ἑλλάδος συμβαίνει εἰς τὴν τελευταίαν περίοδον τῆς ζωῆς αὐτῶν, ὅπότεν δὲν ἔχωσι πλέον καιρὸν νὰ φωτισθῶσιν

ἀπὸ τὰ νέα μαθήματα. Τοῦτο δὲν εἶναι ἀμάρτημα, ἀλλ' ἀτύχημα αὐτῶν τὸ ὁποῖον ὅμως εὐκόλα νὰ θεραπεύσωσιν ἐδύναντο, ἐὰν, συλλαμβάνοντες τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀνυπόκριτον ζῆλον, ἐνίσχουον τὸ γένος εἰς τὸ νὰ δεχθῆ μετὰ χαρὰς τῆς φωτισμένης Εὐρώπης τὰ μαθήματα, καὶ ἐγίνοντο τοιοῦτοτρόπως συνεργοὶ τῆς ἀναγεννήσεως τοῦ ἔθνους. Ἐντὶ τούτου συμβουλεύουσι τὸ γένος νὰ ἀποσρέφεται τοὺς διδάσκοντας αὐτὰ, ὡς διδασκάλους ἀσεβείας, καὶ νὰ ἀρκῆται εἰς τὰ καλὰ γραμματικά, ἢ γουον εἰς ἐκεῖνα τὰ γραμματικά, διὰ τὰ ὁποῖα μόνον ἕως τῶρα τοὺς ἐδοξολογεῖ ὁ ἀνόητος ὄχλος, διὰ τὰ ὁποῖα μόνον τοὺς ὠνόμαζε Σοφολογιωτάτους, μ' ὄλον ἔτι μὲ τὴν δύναμιν μόνον αὐτῶν δὲν εἶναι οἱ ταλαίπωροι καλοὶ νὰ γράψωσιν ὀλίγους στίχους χωρὶς νὰ δαίξωσιν, ὅτι μήτε Γραμματικὴν, μήτε Λογικὴν, τί πρᾶγμα εἶναι δὲν ἐγνώρισαν ποτέ.

Ἀναγνώσατε μὲ προσοχὴν (ἂν σᾶς ἦναι δυνατόν νὰ δώσετε τὴν πρέπουσαν προσοχὴν, χωρὶς τῆς ὁποίας τί ποτε νὰ κρίνη τις δὲν εἶναι καλὸς) τὴν πρὸ μικροῦ ἐκδοθεῖσαν Ἀντιφώνησιν, διὰ νὰ καταλάβετε ἕως ποῦ δύναται νὰ φθάσῃ τῆς ἀγροίκου ἀμαθίας ἢ τόλμης. Ἐλεεινότερον ἀπὸ ταύτην σύνθεμα εἶναι τῶν ἀδυνάτων νὰ γράψῃ τις, καὶ ἂν ἐξεπίτηδες ἐλεεινὸν ἤθελε σπουδάσει νὰ τὸ κάμῃ. Παραπονεῖται ὁ ἀνήσυχος ἡσυχαστής, ὅτι « ἡ πολυμαθεῖα καὶ ἡ μνήμη πρὸ πολλοῦ τὸν ἀποχαιρέτισαν », χωρὶς ἂν νὰ ὑποπτεύεται, ὅτι μηδ' αὐτὸς ὁ κοινὸς νοῦς ποτέ δὲν τὸν ἐχαιρέτισε.

Καὶ ὅμως ἀπὸ τὴν μωρὰν ταύτην Ἀντιφώνησιν ἔλαβεν αἰτίαν ὁ Γερμανὸς τῆς Ἑλλάδος, περιηγήτης νὰ κατακρίνη τὸ γένος

ὄλον ὡς μεμωρωμένον, νὰ σύρη μὲ κυνικὴν ἀσπλαγχνίαν τὴν νέαν Ἑλλάδα εἰς τὰ πηλὰ, καὶ νὰ συκοφαντήσῃ ἀνευθυριάτως τὸν ἱερώτατον ἡμῶν Κληῖρον, ὡς αἴτιον τῆς μωρίας τοῦ γένους. Καὶ πότε; Ὄταν ὁ Σεβασμιώτατος ἡμῶν Πατριάρχης καταγίνεται ὅλως διόλου εἰς τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος· ὅταν οἱ Ἀρχιερεῖς χορηγοῦσιν εἰς πολλοὺς νέους τὴν ἀναγκαίαν δαπάνην εἰς τὴν μάθησιν τῶν ἐπιστημῶν (1)· ὅταν οἱ περισσότεροὶ διδά-

(1) Μόνος ὁ Μητροπολίτης τῆς Οὐγγροβλαχίας, ὁ σοφὸς καὶ σεβασμῖος Δοσίθεος, εἰς τὸν ὁποῖον καὶ ἄλλοτε ἀπέδωκα τὸν χρεωστούμενον ἔπαινον, καταβάλλει τὴν ἐτήσιον δαπάνην τριῶν νέων, σπουδαζόντων τὰ μαθήματα τῆς φωτισμένης Εὐρώπης· ἐκ τῶν ὁποίων οἱ δύο διατρίβουσιν εἰς Βιένναν τῆς Αὐστρίας, καὶ ὁ τρίτος εἰς τὴν Γενεύαν. Ταύτην τὴν ὥραν μαθηάω, ὅτι καὶ ἄλλοι ἀρχιερεῖς μιμοῦνται τὸν Οὐγγροβλαχίας. Ὄταν γενῶσιν εἰς ἐμὲ γνωστὰ τὰ ὀνόματα τῶν καλῶν τούτων ποιμένων, θέλω τὰ κηρύξει μετὰ χαρᾶς· διὰ τὴν μάθη τῆς φωτισμένης Εὐρώπης τί πρέπει νὰ συλλογίζεσθαι περὶ τῶν σημερινῶν Γραικῶν, καὶ πῶς νὰ κρίνῃ τοὺς ἐπαγγελλομένους περιηγητὰς τῆς Ἑλλάδος. Ἐάν ὁ Γερμανὸς Βαρθολδὺς ἀπὸ ταῦτα κάμνιαν εἶδησιν δὲν ἔχῃ, τὸ αἴτιον εἶναι, ὅτι πρὶν ἀρχίσῃ τὴν περιήγησιν, δὲν ἐσυλλογίσθη ποῖα πρέπει νὰ ἦναι τὰ ἐφόδια τοῦ περιηγητοῦ. Εἶναι ταῦτα, Νοῦς καὶ Φιλανθρωπία. Νοῦς, διὰ τὴν παραβάλλῃ τὰ κακὰ καὶ τὰ καλὰ τοῦ ἱστορουμένου ἔθνους πρὸς τὰ κακὰ καὶ τὰ καλὰ ἄλλου γνωστοῦ ἔθνους, καὶ νὰ τὰ ζυγίξῃ ἀδεκάστως εἰς τῆς διακαιοσύνης τὴν στάθμην. Φιλανθρωπία, διὰ νὰ μὴ προσκολλᾶται, ὡς ἴμυια, εἰς τὰ κόπρια τοῦ ἔθνους, ἀλλὰ νὰ ἀπανθίζῃ, ὡς ἡ μέλισσα, καὶ τὰ εὐρισκόμενα καλὰ εἰς αὐτὴν. Δὲν εἶναι πολλοῦ γέλωτος ἄξιον νὰ τραγωδῇ καὶ πάλιν καὶ πάλιν τὴν δεισιδαιμονίαν τῶν Γραικῶν, χωρὶς νὰ συλλογισθῇ εἰς ποῖαν κατάστασιν εὐρίσκεται ὁ ἀπαίδευτος ὄχλος τῆς πατρίδος· του; Ποῖαν δεισιδαιμονίαν τῶν Γραικῶν δύναται νὰ ὀνομάσῃ, τῆς ὁποίας ἔχῃ δὲν σώζονται ἔτι εἰς τὴν

σκαλοι τῶν Εὐρωπαϊκῶν μαθημάτων ἦναι ἱερωμένοι· ὅταν μεταξὺ τῶν περιερχομένων τὴν φωτισμένην Εὐρώπην διὰ τῶν ἐπισημῶν τὴν ἀπόκτησιν νέων εὐρίσκονται καὶ ἱερεῖς καὶ διάκονοι πολλοί, οἱ ὁποῖοι ἐπιστρέφοντες εἰς τὴν Ἑλλάδα μέλλουν νὰ κατασθῶσι διδύσκαλοι καὶ παιδευταὶ τοῦ γένους, καὶ ἂν ἑκατὸν ἄλλοι μωροὶ, ὡς ὁ συγγραφεὺς τῆς Ἀντιφωνήσεως, ἤθελαν τοὺς συκοφαντήσει ὡς διδασκάλους ἀθείας.

Ἄν εὐρίσκονται τινὲς ἀπὸ σᾶς τοὺς ἀπλουστάτους εὐαρεσούμενοι ἀκόμη εἰς συγγράμματα, τὰ ὁποῖα καρπὸν ἔδωκαν τὴν κοινὴν ὄλου τοῦ γένους ἀτιμίαν, μάθετε πόθεν προέρχεται ἡ τοιαύτη εὐαρέστησις, διὰ νὰ μὴν ἀπατάσθε πλέον εἰς τὸ ἐξῆς. Οἱ συκοφάνται συγγραφεῖς τῶν τοιούτων φέρουσιν ὀνόματα Ἀποστόλων καὶ Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ὀνόματα σεβαστὰ, καὶ σεβάσματα εἰς τοὺς Χριστιανούς· ἀλλὰ διὰ τί τὰ φέρουσι, πῶς

Γερμανίαν; τὰς παρατηρήσεις τῶν εὐτυχῶν καὶ δυστυχῶν ἡμερῶν; τὰς μαγείας; τὰ στοιχεῖα; τὰ φυλακτήρια; Σηλιτεύει τοὺς Γραικοὺς διὰ τὸ κατὰ τῶν ἑτεροδόξων μῖσος; ἃς ἐξετάσῃ καὶ πάλιν ποίαν διὰ τῆς ψυχῆς ἔχουν πολλοὶ Λουθηροκαθῆνοι τῆς πατρίδος του πρὸς τοὺς ὀνομαζομένους Καθολικοὺς, ποίαν οὗτοι πρὸς τοὺς Λουθηροκαθῆνους, καὶ ποίαν ἀπλῶς οἱ χριστιανοὶ πρὸς τοὺς Ἰουδαίους; καὶ ἂν δὲν εὖρη ἐκεῖ τὸ μῖσος, ἃς στρέψῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὴν σοφώτεραν παρὰ τὴν πατρίδα του Ἀγγλίαν, ὅπου ὑπὲρ τῆς τριακιστίας μυριάδας Ἰρλανδῶν ἀποκλείονται ἀσπλάγχχνως ἀπὸ τὰ δίκαια τῆς πολιτικῆς κοινωνίας, ὡς εἴλωτες, ὅχι δι' ἄλλο, πλὴν διότι ἐπαγγέλλονται ἄλλην παρὰ τὴν θρησκείαν τῶν Ἀγγλων. Ἀλλὰ, καθὼς εἶπα, ἡ περιήγησις χρειάζεται. Νεῦν, καὶ Φιλανθρωπίαν.

μεταχειρίζονται τὰς ῥήσεις αὐτῶν, πόσον ἀσυγκλώτως τὰς συγκλώθουσι, νὰ τὸ καταλάβετε ἐξ ἀτυχίας δὲν εἰσθε ἱκανοί. Τοὺς θαυμάζετε λοιπὸν, ἐπειδὴ τοὺς βλέπετε τρόπον τινὰ συγκολλημένους μὲ τοὺς σεβασμίους ἄνδρας, ὡς ἠθέλετε θαυμάσει καὶ τὸν συναναστρεφόμενον μὲ τιμίους ἀνθρώπους ληστήν. Μόνη ἡ Φιλοσοφία εἶναι δυνατὴ νὰ διακρίνη τὰ τοιαῦτα καὶ διὰ τοῦτο οἱ δικησίσοφοι συγγραφεῖς οὗτοι φοβοῦνται τὴν φιλοσοφίαν, καὶ ταράττονται, ὡς ἐνεργούμενοι, εἰς τοῦ λύχνου τῆς τοῦ φῶς· διὰ τοῦτο σᾶς συμβουλεύουν νὰ ἀρκῆσθε εἰς τὰ κάκιστα καλὰ των γραμματικῶν.

Πιστεύσατέ με, φίλοι ὁμογενεῖς, ὅτι μὴδ' αὐτὴ τοῦ Θεοῦ ἡ παντοδυναμία ἐμπορεῖ νὰ κάμῃ καλὰ γραμματικὰ χωρὶς καλὰ φιλοσοφικὰ. Πιστεύσατέ με, ὅτι μὴδ' ὁ ἐξερχόμενος ἀπὸ τὸ σῶμα των τῆς Γραμματικῆς ἔπαινος εἶναι εἰλικρινής. Ἡ ἀληθινὴ αὐτῶν ἐπιθυμία εἶναι νὰ μὴν ἐξεύρετε μὴτε κακὰ μὴτε καλὰ γραμματικὰ (1). Ἐὰν μάθετε τὰ πρῶτα, ἐξισχύεσθε μ' αὐτούς· ἐὰν διδαχθῆτε τὰ ἀληθῶς καλὰ (ὅποια εἶναι τὰ φιλόσοφα γραμματικὰ), γίνεσθε ἀνώτεροι αὐτῶν· καὶ κανὲν ἀπὸ τὰ δύο ταῦτα δὲν συμφέρει εἰς αὐτούς. Σᾶς θέλουσι παντάπασιν ἀγραμμάτους καὶ τυφλοὺς, διὰ νὰ τοὺς δοξολογῆτε ὡς ὀδηγούς. Αὕτη εἶναι

(1) « Ἀφιλοσοφία, ἔξις, καθ' ἣν ὁ ἔχων μισολόγος ἐστί ». Ὁ ὀρισμὸς αὗτος εἶναι τοῦ Πλάτωνος (Ὁρ. σελ. 415), ὅστις ἐστοχάζετο καὶ τὰ Γραμματικὰ ὡς Φιλοσοφίας μέρος. Μὴ μᾶς ἀπατώσι λοιπὸν οἱ ἀντιφιλόσοφοι, ἐπαινοῦντες τὰ Γραμματικὰ, καὶ ψέγοντες τὴν Φιλοσοφίαν. Εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς καὶ ἂν μᾶς ἔλεγαν, « Ἡ σωφροσύνη εἶναι θεάρεστον ἔργον· ἀλλ' ἡ ἀρετὴ εἶναι γέννημα τοῦ Διαβόλου ».

τοῦ αἰνίγματος ἢ λύσις, ἐὰν ἴσως ἀπὸ σαῶς κάνεις ἀκόμη δὲν τὸ ἔλυσεν.

Ἀφ' ὅσ' ἄλλοτ' ἔγραψα εἰς τοὺς Αὐτοσχεδῖους τούτους σοχασμοὺς ἐσυμπέρανεν ὁ προσεκτικὸς ἀναγνώστης, ὅτι εἰς τὴν μάθησιν τῶν ὄντως καλῶν γραμματικῶν χρεῖα εἶναι πρῶτον καλῆς γραμματικῆς καὶ καλοῦ λεξικοῦ. Ἡ πρώτη μᾶς λείπει ἀκόμη· εἰς τὸ δεύτερον καταγίνεται ὁ φίλος μου, καὶ φίλος τοῦ γένους, ὁ σοφὸς Ἀρχιμκνδρίτης Γαζῆς. Ἐδειξα (ικανῶς ἂν δὲν λανθάνωμαι) καὶ τὴν χρεῖαν τῆς παραθέσεως τῶν δύο γλωσσῶν, τῆς παλαιᾶς Ἑλληνικῆς λέγω, καὶ τὴν ὁποίαν σήμερον λαλοῦμεν. Εἶπα πρὸς τούτους, ὅτι ἀναγκαῖον εἶναι νὰ συνοδεύεται ἡ παράδοσις τῆς Ἑλληνικῆς μὲ τῆς Λατινικῆς γλώσσης τὴν παράδοσιν. Χωρὶς τῶν βοηθημάτων τούτων ὅστις ἐλπίζει νὰ μάθῃ καλὰ γραμματικὰ, ἅς ἦναι βέβαιος ὅτι βύσκεται ἀπὸ μωρὰν ἐλπίδα. Εἰς τῶν ἀρχαίων ποιητῶν καὶ συγγραφέων τὴν κατάληψιν δὲν ἀρκεῖ ἡ ἀνάλυσις τῶν περιόδων καὶ τῶν φράσεων κατὰ τοὺς παραδιδόμενους ἕως τώρα τῶν σχολείων κανόνας· ἀλλὰ χρειάζεται συνδρομὴ πολλῶν ἄλλων γνώσεων, τὰς ὁποίας καὶ νὰ δεῖξῃ καὶ νὰ τελειώσῃ μόνῃ ἡ Φιλοσοφία (1) εἶναι ικανή.

(1) Μὴν ἐνοχληθῆ ὁ ἀναγνώστης ἀπὸ τὴν συχνὴν ἐπανάληψιν τοῦ ὀνόματος τῆς Φιλοσοφίας. Ἐπειδὴ οἱ ἐχθροὶ τῆς ἀναισχύντως τὴν ὀνομάζουσιν Φιλοσοφίαν, ἤθουν ἀγωνίζονται νὰ τὴν δεῖξωσι πηγὴν παντὸς κακοῦ, ἐξανάγκησιν οἱ ὑπέρμαχοί τῆς πρέπει συνεχῶς νὰ φωνάζωσιν, ὅτι τίποτε καλὸν χωρὶς αὐτῆς νὰ κατορθωθῆ δὲν εἶναι δυνατόν. Ἐπειτα εἶναι κατὰ δυστυχίαν καὶ τινεῖς ξυλοκέφαλοι, εἰς τοὺς ὁποίους ἅπαξ καὶ δις γενομένη δὲν ἀρκεῖ ἡ σύστα-

μεταχειρίζονται τὰς ῥήσεις αὐτῶν, πόσον ἀσυγκλῶσως τὰς συγκλωθούσι, νὰ τὸ καταλάβετε ἐξ ἀτυχίας δὲν εἴσθε ἱκανοί. Τοὺς θαυμάζετε λοιπὸν, ἐπεὶδὴ τοὺς βλέπετε τρόπον τινὰ συγκολλημένους μὲ τοὺς σεβασμίους ἄνδρας, ὡς ἠθέλετε θαυμάσει καὶ τὸν συναναστρεφόμενον μὲ τιμίους ἀνθρώπους ληστὴν. Μόνῃ ἢ Φιλοσοφίᾳ εἶναι δυνατὴ νὰ διακρίνη τὰ τοιαῦτα καὶ διὰ τοῦτο οἱ δοκησίσοφοι συγγραφεῖς οὗτοι φοβοῦνται τὴν Φιλοσοφίαν, καὶ ταράττονται, ὡς ἐνεργούμενοι, εἰς τοῦ λύχου τῆς τὸ φῶς· διὰ τοῦτο σᾶς συμβουλεύουν νὰ ἀρκῆσθε εἰς τὰ κάκιστα καλὰ των γραμματικά.

Πιστεύσατέ με, φίλοι ὁμογενεῖς, ὅτι μὴδ' αὐτὴ τοῦ Θεοῦ ἢ παντοδυναμία ἐμπορεῖ νὰ κάμῃ καλὰ γραμματικά χωρὶς καλὰ φιλοσοφικά. Πιστεύσατέ με, ὅτι μὴδ' ὁ ἐξερχόμενος ἀπὸ τὸ σῶμα των τῆς Γραμματικῆς ἔπαινος εἶναι εἰλικρινῆς. Ἡ ἀληθινὴ αὐτῶν ἐπιθυμία εἶναι νὰ μὴν ἐξεύρετε μῆτε κακὰ μῆτε καλὰ γραμματικά (1). Ἐὰν μάθετε τὰ πρῶτα, ἐξισχάσεσθε μ' αὐτούς· ἐὰν διδαχθῆτε τὰ ἀληθῶς καλὰ (ὅποια εἶναι τὰ φιλόσοφα γραμματικά), γίνεσθε ἀνώτεροι αὐτῶν καὶ κανὲν ἀπὸ τὰ δύο ταῦτα δὲν συμφέρει εἰς αὐτούς. Σᾶς θέλουσι παντάπασι ἀγραμμάτους καὶ τυφλοὺς, διὰ νὰ τοὺς δοξολογῆτε ὡς ὀδηγούς. Αὕτη εἶναι

(1) « Ἀφιλοσοφία, ἔξις, καθ' ἣν ὁ ἔχων μισολόγος ἐστί ». Ὁ ὀρισμὸς οὗτος εἶναι τοῦ Πλάτωνος (Ὅρ. σελ. 415), ὅστις ἐστοχάζετο καὶ τὰ Γραμματικά ὡς Φιλοσοφίας μέρος. Μὴ μᾶς ἀπατῶσι λοιπὸν οἱ ἀντιφιλόσοφοι, ἐπαινοῦντες τὰ Γραμματικά, καὶ ψέγοντες τὴν Φιλοσοφίαν. Εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς καὶ ἂν μᾶς ἔλεγον, « Ἡ σωφροσύνη εἶναι θεάρεστον ἔργον· ἀλλ' ἡ ἀρετὴ εἶναι γέννημα τοῦ Διαβόλου ».

τοῦ αἰνίγματος ἢ λύσις, ἐὰν ἴσως ἀπὸ σαῶ κανεῖς ἀκόμη δὲν τὸ ἔλυσεν.

Ἀφ' ὅσ' ἄλλοι ἔγραψα εἰς τοὺς Αὐτοσχεδίους τούτους σοχασμοὺς ἐσυμπέραναν ὁ προσεκτικὸς ἀναγνώστης, ὅτι εἰς τὴν μάθησιν τῶν ὄντως καλῶν γραμματικῶν χρεῖα εἶναι πρῶτον καλῆς γραμματικῆς καὶ καλοῦ λεξικοῦ. Ἡ πρώτη μᾶς λείπει ἀκόμη· εἰς τὸ δεύτερον καταγίνεται ὁ φίλος μου, καὶ φίλος τοῦ γένους, ὁ σοφὸς Ἀρχιμανδρίτης Γαζῆς. Ἐδειξα (ικανῶς ἂν δὲν λανθάνωμαι) καὶ τὴν χρεῖαν τῆς παραθέσεως τῶν δύο γλωσσῶν, τῆς παλαιᾶς Ἑλληνικῆς λέγω, καὶ τὴν ὁποίαν σήμερον λαλοῦμεν. Εἶπα πρὸς τούτους, ὅτι ἀναγκαῖον εἶναι νὰ συνοδεύεται ἡ παράδοσις τῆς Ἑλληνικῆς μὲ τῆς Λατινικῆς γλώσσης τὴν παράδοσιν. Χωρὶς τῶν βοηθημάτων τούτων ὅστις ἐλπίζει νὰ μάθῃ καλὰ γραμματικὰ, ἄς ἦναι βέβαιος ὅτι βύσκεται ἀπὸ μωρὰν ἐλπίδα. Εἰς τῶν ἀρχαίων ποιητῶν καὶ συγγραφέων τὴν κατάληψιν δὲν ἀρκεῖ ἡ ἀνάλυσις τῶν περιόδων καὶ τῶν φράσεων κατὰ τοὺς παραδιδομένους ἕως τώρα τῶν σχολείων κανόνας· ἀλλὰ χρειάζεται συνδρομὴ πολλῶν ἄλλων γνώσεων, τὰς ὁποίας καὶ νὰ δεῖξῃ καὶ νὰ τελειώσῃ μόνῃ ἡ φιλοσοφία (1) εἶναι ἱκανή.

(1) Μὴν ἐνοχληθῆ ὁ ἀναγνώστης ἀπὸ τὴν συχνὴν ἐπανάληψιν τοῦ ὀνόματος τῆς φιλοσοφίας. Ἐπειδὴ οἱ ἐχθροὶ τῆς ἀναισχύντως τὴν ὀνομάζουσιν φιλοσοφίαν, ἢ γοῦν ἀγωνίζονται νὰ τὴν δεῖξωσι πηγὴν παντὸς κακοῦ, ἐξανάγκης οἱ ὑπέρμαχοί τῆς πρέπει συνεχῶς νὰ φωνάζωσιν, ὅτι τίποτε καλὸν χωρὶς αὐτῆς νὰ κατορθωθῆ δὲν εἶναι δυνατόν. Ἐπειτα εἶναι κατὰ δυστυχίαν καὶ τινεῖς ξυλοκέφαλοι, εἰς τοὺς ἑκοίους ἅπαξ καὶ δις γενομένη δὲν ἀρκεῖ ἡ σύστα-

Μί' ἀπὸ τὰς γνώσεις ταύτας εἶναι καὶ ἡ ἀκριβεστέρα μελέτη τῆς κοινῆς ἡμῶν γλώσσης. Ἄλλ' εἰς τὴν ἀκριβεστέραν ταύτην μελέτην ἀναγκαῖον εἶναι καλὸν Λεξικόν, τὸ ὁποῖον καὶ αὐτὸ μᾶς λείπει. Γνωστὰ εἶναι τῆς σημερινῆς γλώσσης τὰ Λεξικά. ἑλλιπῆ ἀναριθμητῶν λέξεων, καὶ σχεδὸν παντάπασι πτωχὰ ἀπὸ φρασεολογίαν, μῆτε τὸν ἀλλογενῆ εἶναι ἰκανὰ νὰ διδάξωσι τὴν γλώσσαν, μῆτ' εἰς τὸν Γραικὸν νὰ δώσωσι τὰ μέσα νὰ τὴν φέρῃ εἰς τὴν ποθουμένην τελειότητα.

Ὅστις φαντᾶζεται ὅτι τὸ καλὸν Λεξικόν τῆς γλώσσης εἶναι ὀλίγου κόπου καὶ καιροῦ, ἢ ἐνὸς ἀνθρώπου μόνου ἔργον, ὁ νοῦς ἐκείνου, τί πρᾶγμα εἶναι ἡ γλῶσσα, ἰδέαν δὲν ἔλαθε.

Διὰ νὰ συνταχθῇ τοιοῦτον Λεξικόν, εἶναι χρεῖα συνδρομῆς πολλῶν ἀνδρῶν σοφῶν ὅχι μόνον τὴν Ἑλληνικὴν, ἀλλὰ καὶ τὴν Λατινικὴν, καὶ τὴν Γαλλικὴν πρὸς τοῦτοις γλῶσσαν τὴν Ἑλληνικὴν, ὅτι ἡ λαλουμένη σήμερον γλῶσσα εἶναι γέννημα ἐκείνης τὴν Λατινικὴν, ὅτι εἶναι τῆς Ἑλληνικῆς ἀναμφιβόλως διάλεκτος· καὶ τὴν Γαλλικὴν, ὡς παρὰ τὰς σημερινὰς τῶν ἀλλογενῶν Εὐρωπαϊῶν γλῶσσαν τὴν πλουσιωτέραν ἀπὸ Ἑλληνικᾶς καὶ Λατινικᾶς λέξεις, καὶ ὅτι εἰς σχεδὸν μόνην αὐτὴν εὐρίσκεται παράδειγμα καλοῦ Λεξικοῦ, τοῦ Λεξικοῦ τῆς Παρισίνης Ἀκαδημίας.

Ἀνάγκη εἶναι, πρὶν ἀρχίσωσι τοῦ Λεξικοῦ τὴν σύνθεσιν, νὰ συνάξωσιν οἱ μέλλοντες Λεξικογράφοι ὕλην ἰκανήν. Τέσσαρες εἶναι οἱ τόποι μάλιστα, ὅθεν πρέπει νὰ συναχθῇ τοῦ νέου Λεξικοῦ ἡ ὕλη.

σις τῆς Φιλοσοφίας. Ἀναγκαῖα λοιπὸν εἶναι, καὶ διὰ τοὺς ξυλοκαφάλους τοῦτου, ἢ συνεχῆς ἐπανάληψις τοῦ καλοῦ τῆς Φιλοσοφίας ὀνόματος.

Πρῶτος τόπος. Ὅλων τῶν μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντων Λεξι-
κῶν ὄλαι αἱ λέξεις. Τοιαῦτα εἶναι τὸ Λεξικὸν τοῦ Λουκαγγίου,
τοῦ Μεῦρσίου, τοῦ Σίμωνος Πορκίου, τοῦ Βλάχου, τὸ Γραικι-
ταλικὸν τοῦ Σομαυέρα, τὸ Γραικογερμανιταλικὸν τοῦ Βιγέλου,
τὸ Γραικογαλλιταλικὸν τοῦ Βεντότη, κ.τ.λ.

Δεύτερος τόπος. Ἡ Βυζαντινὴ πολυβιβλος ἱστορία. Ἄν ἕως
τώρα ἡ ἀνάγνωσις αὐτῆς ἄλλο δὲν ἐπροξένησεν εἰς τοὺς νοῦν
ἔχοντα, Γραικοὺς παρὰ λύπην, διὰ τὰς ἀνοησίας τῶν Γραικορω-
μαίων Ἀυτοκρατόρων, ὅσαι ἔφεραν τὸ ταλαίπωρον ἔθνος εἰς
ταύτην, τὴν ὁποίαν ὅλοι κοινῶς αἰσθανόμενοι νὰ θεραπεύσωμεν
προθυμούμεθα κατὰσασιν, ἅς ὠφεληθῶμεν κὰν ἀπὸ τὴν συνά-
θροισιν πολλωτάτων εἰς αὐτὴν εὑρισκομένων λέξεων, τῶν
ὁποίων ἡ ἀγνοια μᾶς ἀναγκάζει πολλάκις νὰ μεταχειριζώμεθα
λέξεις ἀνοικεῖους εἰς τὰ λεγόμενα πράγματα.

Τρίτος τόπος. Ὅσα ἐγράφησαν εἰς τὴν κοινὴν τοῦ γένους
γλώσσαν ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τῆς
σήμερον. Εἰς τούτων ὅμως τὴν ἀνάγνωσιν χρειάζεται κρίσις καὶ
διάκρισις. Καὶ λέξεις καὶ φράσεις δυνατὸν εἶναι ν' ἀπανθίσῃ τις
πολλὰς, ὡς γνησίας τῆς κοινῆς γλώσσης, ἀφ' ὅσα ἐγράφησαν (1)
ἕως εἰς τὸ μέσον τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος. Ἀπὸ τὸ μέ-
σον τοῦτο ἕως τῆς σήμερον, πολλοὶ ἀπὸ τοὺς συγγράψαντας (2)

(1) Πλὴν τῆς Γεωγραφίας τοῦ Μελετίου, καὶ κένενος ἴσως ἄλλου (τὸ
ὁποῖον δὲν ἐνθυμοῦμαι) βιβλίου, γραμμένου εἰς τὸ μακαρονικὸν ὕφος τῆς Γεω-
γραφίας ταύτης.

(2) Τοιοῦτοι εἶναι, ὁ μεταφραστὴς τῶν δεκαεπτὰ λόγων τὸν ὁποῖον ἀλ-
λαχοῦ (Ἐπιστολ. πρὸς Ἀλέξανδρ. Βασιλ. σελ. 55') ἀνίφερα, ὁ μεταφρα-

ἠθέλησαν μὲ κακὸν βέβαια σκοπὸν, ἀλλ' ὄχι καὶ μὲ κρίσιν
 ἱκανὴν, νὰ διορθώσωσι τὴν γλῶσσαν· ὅθεν ἐγεννήθη μακαρο-
 σμὸς τῆς γλώσσης, τὸσον ἀηδέσερος, ὅσον εἶναι ποικιλώτερος
 διὰ τὴν ἀσυμφωνίαν τῶν γραψάντων. Ἀπὸ τοὺς τοιούτους λοι-
 πὸν μακαρονιστὰς συγγραφεῖς, καὶ μάλιστα τοὺς μεταφραστὰς, ἡ
 ἀπάνθισις τῶν λέξεων καὶ φράσεων πρέπει νὰ γίνεταί μὲ περισ-
 σοτέραν προσοχήν. Βέβαια, ὅταν ἡ συγγραφέων εἰς τὴν κοινὴν
 γλῶσσαν, δὲν εὐρίσκη εἰς αὐτὴν λέξιν νὰ ἐξηγήσῃ εἰς τὸν ἀνα-
 γνῶστην πρᾶγμα, τοῦ ὁποίου ἐκεῖνος ἰδέαν ἀκόμη δὲν ἔλαβε, πό-
 θεν ἄλλοθεν ἔχει νὰ τὴν δανεισθῇ πλὴν ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν; Ἀλ-
 λ' ὁ δανεισμὸς οὗτος πρέπει νὰ γίνεταί μὲ κρίσιν καὶ νὰ διαλλέ-
 γεται ἀπὸ πολλὰς συνωνύμους λέξεις, ὡς καὶ ἄλλοτε τὸ εἶπα, ἡ
 πλεὸν ἀρμόδιος εἰς τὸ νὰ πληροφορήσῃ τὸν ἀναγινώσκοντα, ἢ νὰ
 τὸν κινήσῃ καὶ εἰς ἔρευναν νὰ μαντεύσῃ τὸ λεγόμενον ἀφ' ἑαυτοῦ.

Τέταρτος τόπος. Ἡ Παλαιὰ καὶ ἡ Νέα Διαθήκη. Τῆς κοινῆς
 ἡμῶν γλώσσης τὸ ὕφος συγγενεῦει μὲ το ὕφος τῶν δύο τούτων
 βιβλίων· ὄχι μόνον διότι καὶ τὰ δύο ἐγράφησαν, ὅταν ἡ Ἑλληνι-
 κὴ γλῶσσα ἦτον εἰς τὴν παρακμὴν αὐτῆς, ἀλλ' ὅτι καὶ ἡ συνεχὴς
 αὐτῶν εἰς τὰς Ἑκκλησιαστικὰς ἀνάγνωσις ἔβαψε τρόπον τινὰ τὴν
 κοινῶς λαλουμένην γλῶσσαν. Ἀλλὰ καὶ εἰς τοῦτο χρειάζεται
 προσοχὴ καὶ κρίσις ὄχι μικροτέρα, διὰ νὰ ἀπανθισθῶσιν ἀπὸ
 τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῶν, ὅσαι φράσεις σώζουσιν ἀναλογίαν τινὰ
 μὲ τῆς Ἑλληνικῆς παλαιᾶς καὶ νέας γλώσσης τὰς φράσεις,
 καὶ νὰ ἀφεθῶσιν οἱ εὐρισκόμενοι κατακόρως εἰς αὐτὰ Ἑβραϊσμοί.

στῆς τοῦ Περί τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦς συντάγματος τοῦ Λωκίου, καὶ ἄλλοι
 πελλοί.

Εἶπα ὅτι οἱ συνθέται τοῦ κοινοῦ Λεξικοῦ πρέπει ἐξ ἀνάγκης νὰ ἦναι τῆς Ἑλληνικῆς παλαιᾶς γλώσσης εἰδήμονες· καὶ πράγμα τόσον φανερόν μῆτε χρεῖα ἦτο νὰ τὸ εἶπω, ἐὰν ἦτον ἐπίσης φανερόν ὁποῖαν εἶδησιν ἐννοῶ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης.

Ἡ κοινὴ, τὴν ὁποῖαν λαλοῦμεν, ἂν καὶ μακρυσμένη ἀπὸ τὴν μητέρατης τὴν παλαιὰν Ἑλληνικὴν, τὸ διάστημα ὅμως μεταξὺ τῶν δύο δὲν εἶναι ὅσον ἤθελε τὸ φαντασθῆ, ὅστις ἀναγινώσκει τοὺς Ἕλληνας ποιητὰς καὶ συγγραφεῖς χωρὶς ἄλλην προπαρασκευὴν καὶ βοήθειαν, παρὰ τὰ καλὰ τῶν ἀντιφιλοσόφων γραμματικά. Πολλαὶ φράσεις τῆς παλαιᾶς, πολλαὶ λέξεων κύριαι καὶ μεταφορικαὶ σημασίαι ἔμειναν σχεδὸν ἀπαραλλάκτως εἰς τὴν νέαν αἰαυταί. Ἀλλὰ, καθὼς παραδίδεται τὴν σήμερον ἡ παλαιὰ, εἶναι ἀδύνατον ἀκριβῶς νὰ καταλάβῃ ὁ μαθητευόμενος τὴν σενὴν ταύτην συγγένειαν τῶν δύο· καὶ διὰ τὴν τοιαύτην ἄγνοιαν, ὁπότεν γράφῃ εἰς τὴν νέαν, ἀναγκάζεται εἰς τόπον τῶν χρηστῶν νὰ βάλῃ καὶ λέξεις καὶ φράσεις ἀχρήστους, ἢ καὶ παντάπασι βαρβάρους.

Ἄν καὶ ἀφ' ὅσας ἕως τὴν σήμερον ἔγραψα σημειώσεις εἰς τοὺς παλαιούς συγγραφεῖς εὐκόλα δύναται νὰ συμπεράνῃ ὁ προσεκτικὸς ἀναγνώστης, πόσον εἶναι ἀναγκαῖα ἢ παράθεσις τῶν δύο γλωσσῶν εἰς τὴν ἀκριβοῦ τῆς παλαιᾶς κατάληψιν, καὶ εἰς τὴν μετὰ λόγου τῆς νέας διόρθωσιν, δὲν εἶναι ἴσως ἀνωφελές νὰ δεῖξω μὲ μικρὸν παράδειγμα, πῶς πρέπει νὰ ὠφελῆθῃ ἀπὸ τὴν παράθεσιν ταύτην, ὅστις μελετᾷ νὰ συντάξῃ τῆς νέας νέον γλώσσης Λεξικόν.

Τοῦτο μόνον τὸν παρακαλῶ, νὰ μὴ σοχασθῇ τὸ παράδειγμα

ὡς τέλειον, μηδὲ νὰ τὸ προσαρμόσῃ κατὰ πάντα εἰς τὸ Λεξικόν του. Τοιοῦτον παράδειγμα μῆτε καιρὸν μῆτε δύναμιν ἔχω νὰ δώσω. Μόλις ἀπὸ τὴν ἀσθενῆ κεφαλὴν καὶ τὰς ἀσθενεσέρας μου χεῖρας ἐκβαίνουσιν οἱ Αὐτοσχέδιοι οὔτοι στοχασμοὶ, καὶ ἐγχειρίζονται εἰς τὸν τυπογράφον, τοῦ ὁποίου ἡ σπουδὴ μηδὲ νὰ τὰς ἀναθεωρήσω πολλάκις μὲ συγχωρεῖ. Ἴδου τὸ παράδειγμα.

ΛΘΙΒΟΛΗ. Ζῆτει ἈΝΤΙΒΟΛΗ.

ἌΝΘΡΩΠΟΣ. Ζῶον λογικόν, κάτοικον τῆς γῆς. Εἰς ταύτην τὴν σημασίαν προσαρμόζεται ἡ λέξις εἰς ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος. *Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι ὑποκείμενοι εἰς τὸν θάνατον.*

Μεταφορικῶς σημαίνει ἄνθρωπον ὑποκείμενον εἰς πάθη, καὶ δυσκόλως ἀντισέκοντα εἰς αὐτά. *Ὁ θυμὸς μ' ἐπῆρεν ἄνθρωπος εἶμαι κ' ἐγώ.*

Καὶ ἐξεναντίας ἐπὶ καλοῦ, τὸν ἔντιμον καὶ χρήσιμον ἄνθρωπον. *Ἄκουε τὰς συμβουλάς μου, ἂν θέλῃς νὰ γένης ἄνθρωπος.*

Σημειώσεις. Ὁ τρίγλωσσος Λεξικογράφος τῆς Βιέννης ἐσημείωσε τὴν φράσιν, *Γίνομαι ἄνθρωπος*, ἥτις δὲν εὐρίσκεται εἰς τὰ ἄλλα κοινὰ Λεξικά καὶ ἔκαμε καλά. Ἐμεινε νὰ σημειώσω (1),

(1) Ὅταν λέγω « Νὰ σημειώσω » δὲν στοχάζομαι ὅτι τοιαῦται σημειώσεις πρέπει νὰ εὐρίσκονται καὶ εἰς τὸ κοινὸν Λεξικόν. Καλὸν ἦτο βέβαια νὰ ἐσυμπάττετο τοιοῦτον τῆς γλώσσης κριτικὸν Λεξικόν, συνωδευμένον μὲ τὴν ἀπόδειξιν τῆς συγγενείας αὐτῆς μὲ τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν. Ἀλλὰ τοιοῦτου Λεξικοῦ καιρὸς ἀκόμη δὲν εἶναι. Ἄρκει νὰ ἔχωμεν Λεξικὸν περιέχον ὅλας τὰς φράσεις τῆς κοινῆς ὁμιλίης· καὶ ἡ τοιαύτη συλλογὴ τῶν φράσεων θέλει εὐκολῶναι καὶ τὴν συλλογὴν τῆς ἀναγκαίας εἰς τὸ κριτικὸν Λεξικὸν ὕλης.

ὅτι εἶναι καὶ τῆς παλαιᾶς γλώσσης. Λέγει ὁ Πλάτων περὶ τοῦ ὅστις ἐμποδίζει τοὺς νέους ἀπὸ τὴν Φιλοσοφίαν, « Πολλῶν μὲν » ἄλλων συνουσιῶν ἀπεύργοντα καὶ ὠφελίμων, ὅθεν ἂν μάλι- » σα ἌΝΗΡ γίγνοιτο... καὶ φρονιμώτατος εἴη. Τοῦτο δὲ ἡ » θεία Φιλοσοφία τυγχάνει ὄν (1) ». Εἶπε καὶ τοῦ Πλάτωνος ὁ σύγχρονος, Ἀριστοφάνης ὁ Κωμικὸς (2),

Καί σι φράσω πρᾶγμα, ὃ σὺ μαθὼν, ἌΝΗΡ ἔσει.

ἤγουν, « Καὶ θέλω σὲ διδάξει πρᾶγμα, τὸ ὅποιον ἐὰν μάθῃς, » θέλει γενεῖ ἄνθρωπος ». Ὅπου βλέπετε ὅτι καὶ οἱ παλαιοὶ μετεχειρίζοντο μεταφορικῶς τὸ Ἄνηρ, καθὼς ἡμεῖς τὸ Ἄνθρωπος.

Μέγας, ἢ Μεγάλος ἄνθρωπος, σημαίνει ἄνθρωπον ἐν-δοξον καὶ περίφημον διὰ σοφίαν, ἀρετὴν, ἢ τύχην. Ζήτει ΜΕΓΑΣ (3).

Μεταχειριζόμεθα τὴν κλητικὴν εἰς τὰς φράσεις τοῦ θαυμα-

(1) Πλάτων Φαίδρ. σελ. 239. Ἀρα ὁ Πλάτων ταῦτα λέγων, ἐσυλλογίζετο ὅτι χωρὶς τῆς Φιλοσοφίας δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γένη ἄνθρωπος ὁ ἄνθρωπος· ἄρα οἱ ἐχθροὶ τῆς Φιλοσοφίας εἶναι ἄνθρωποι ἀπάνθρωποι καὶ μισάνθρωποι.

(2) Νεφέλ. 823.

(3) Πέμπω εἰς τὸ Μέγας, ὅπου εἶναι ὁ τόπος του. Ἐκεῖ ἄς σημειωθῇ, ὅτι μεταχειρίζονται συχνὰ τὴν φράσιν ταύτην οἱ Ἑβδομήκοντα. Ἄνηρ μέγας (B Βασιλ. ιθ', 32), Γυνὴ μεγάλη (Δ Βασιλ. δ, 8), ἣτις εὐρίσκεται καὶ εἰς τοὺς παλαιοὺς. Τὸ μεταχειριζόμεθα πολλάκις ἐνωμένον μὲ τὸ Πολύς· Ἐγινε μέγας καὶ πολὺς. ἔχομεν καὶ τούτου πικράδειγμα εἰς τὸν Ἀριστοφάνην (Ὀρν. 488),

Οὗτω δ' ἴσχυσέ τε, καὶ ΜΕΓΑΣ ἦν τότε ΚΑΙ ΠΟΛΥΣ. . .

σμοῦ, τῆς ὀργῆς, τῆς ἀπορίας. *Τί λέγεις, ἄνθρωπε; Τί σ' ἐκαμά, ἄνθρωπε, καὶ μὲ κακολογεῖς; Λεῖπέ με ἄνθρωπε.*

Σημείωσις. Παρόμοια καὶ ὁ Δημοσθένης, « Τί οὖν, ἄνθρωπε, » λέγεις; (1) ».

Συντάσσομεν πολλάκις τὸ Ἄνθρωπος μὲ γενικὴν. **Ἄνθρωπος* τοῦ θεοῦ, Ἄνθρωπος τῆς ψυχῆς του. Ὡσαύτως λέγομεν, *Ἄρετης ἄνθρωπος* (ὄχι ὅμως, *Κακίας ἄνθρωπος*), *κρεμάθρας, Τῆς ἀπώλειας ἄνθρωπος*. Εἰς τὰς φράσεις ταύτας ἡ γενικὴ εἶναι ὡς κτητικὴ, ἢ ἑλλειπτικὴ τοῦ, Οἰκεῖος, Ἄξιος, ἢ ἄλλου τινὸς τοιούτου ἐπιθέτου.

Σημείωσις αἱ φράσεις φαίνεται νὰ ἦναι γραφικαὶ, ὅμοιαι τοῦ, Σκεῦος ἐκλογῆς (2), Σκεύη ὀργῆς, Σκεύη ἐλέους (3), » Οὐκ ἐσμὲν ὑποσολῆς εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ πίστεως κ. τ. λ. (4) ». Τὸ, Ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ, ὅμως εἰς τὴν Παλαιὰν γραφὴν εἶναι συνώνυμον τοῦ προφήτης.

Συντασσόμενον μὲ ῥῆμα, μεσολαβοῦντος τοῦ, Νὰ, σημαίνει τὸ Ἰκανὸς, ἢ Ἐπιτήδειος. *Δὲν εἶναι ἄνθρωπος* νὰ σὲ γελάσῃ. Ἡ σημεῖσις αὕτη ἔχει τόπον μάλιστα εἰς τὰς ἀποφατικὰς προτάσεις· εἰς τὰς καταφατικὰς μεταχειρίζομεθα ἀντ' αὐτοῦ τὸ, *Κακός*. Παραδείγματος χάριν, *δὲν λέγομεν, εἶναι ἄνθρωπος*

(1) Περὶ Παραπροσδοκίας.

(2) Πράξ. θ, 15.

(3) Πρὸς Ῥωμ. θ, 22·23.

(4) Πρὸς Ἑβρ. ι, 39.

νά σέ γελάση, ἀλλ', εἶναι καλὸς νά σέ γελάση. Ζήτει ΚΑΛΟΣ.

Σημείωσις. Ἡ φράσις δύναται νά ἀναλυθῆ καὶ ὡς ἑλλειπτικῆ εἰς τὸ, Δὲν εἶναι τοιοῦτος ἄνθρωπος, ὁποῖος νά σέ γελάση· ἀντὶ τοῦ ὁποίου οἱ παλαιοὶ μετεχειρίζοντο (ἑλλειπτικῶς κ' ἐκεῖνοι) τὸ, Οἷος, μὲ τὴν ἄρνησιν, εἰς τὸ πρῶτον παράδειγμα, « Οὐκ ἔστιν οἷός σε ἀπατῆσαι » καὶ χωρὶς τὴν ἄρνησιν εἰς τὸ δεύτερον, « Ἔστιν οἷός σε ἀπατῆσαι ».

ἈΝΤΙΒΟΛῆ [καὶ χυδαιέστερον ἈΘΙΒΟΛῆ, κατὰ τροπὴν τοῦ τ εἰς τὸ θ, ὡς τὸ Θρέφω ἀπὸ τὸ Τρέφω, καὶ ἀποβολὴν τοῦ ν, ὡς τὸ Ἄθος ἀπὸ τὸ Ἄνθος]. Συνομιλία δύο, ἡ περισσοτέρων ἀνθρώπων.

Σημείωσις. Ἡ λέξις παράγεται ἀπὸ τὸ ῥῆμα Ἀντιβάλλω· τὸ ὁποῖον εἰς τοὺς παλαιούς ἐσήμαινε κυρίως τὸ, Βάλλω, ἡγουν Ῥήκτω τὶ ἐναντίον ἄλλου, ὅστις ἔρρηξε τὶ κατ' ἐμοῦ. Ὅθεν, ἐπειδὴ οἱ συνομιλοῦντες δίδουν καὶ λαμβάνουν ἀμοιβαίως λόγον, ἀκούουν καὶ ἀποκρίνονται, καὶ τρόπον τινὰ ἀντικτυποῦνται μὲ τὰ λόγια, φυσικὰ μετεφέρθη εἰς τὴν σημασίαν τῆς συνομιλίας ἢ Ἀντιβολῆ. Ὅτι τοιαύτη εἶναι τῆς Ἀντιβολῆς, ἢ Ἀθιβολῆς, ἢ ἐτυμολογία καὶ παραγωγή, φαίνεται ἀπὸ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ (1), τὸ ῥητὸν τοῦτο, « Τίνες οἱ λόγοι οὗτοι, οὓς ἀντιβάλλετε πρὸς ἀλλήλους περιπατοῦντες; » Φαίνεται πρὸς τούτοις καὶ ἀπὸ τῆς Ἀντιβολῆς τὸ παράγωγον Ἀντιβολέω, τὸ ὁποῖον, κατὰ τὸν Ἀπολλώνιον (2), σημαίνει τὸ Συναπαντῶ καὶ Συντυγχάνω

(1) Κεφ. κδ', 17.

(2) Λεξ Ἀντιβολῆται.

Ἄλλὰ τοῦτο τὸ Συντυγχάνω (κοινῶς *Συντυχαίνω*) σημαίνει εἰς ἡμᾶς τὸ Συνομιλῶ. Εἰς τὸν Θησαυρὸν τοῦ Στεφάνου εὐρίσκεται καὶ « Ἀντιβολή λόγων » ὡς χρῆσις Ἑλληνική, τὴν ὁποίαν πόθεν ἔλαβεν, οὐτ' αὐτὸς λέγει, οὐτ' ἐγὼ τὴν ὄραν ταύτην ἐνθυμοῦμαι.

Σημείωσις δευτέρα. Ὁ Τρίγωνσπος τῆς Βιέννης Λεξικογράφος ἠμέλησε τὴν λέξιν Ἀθιβολή. Ὁ Σομαυέρας καὶ ὁ Βιγέλος ἐξεναντίας, ἔβαλαν ὄχι μόνον ταύτην, ἀλλὰ καὶ τὸ παράγωγον αὐτῆς ῥῆμα, Ἀθιβολεύω, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ Ἀντιβολέω καὶ Ἀντιβολεύω (ὡς τὸ Τυραννέω καὶ Τυραννεύω) τῶν παλαιῶν. Διὰ τοῦτο ἔλεγα, ὅτι ὅστις μέλλει νὰ συντάξῃ νέον Λεξικὸν πρέπει νὰ λάβῃ εἰς βοήθειαν αὐτοῦ ὅλα τὰ σωζόμενα Λεξικά.

Τὸ Ἀθιβολεύω τοῦτο ἐγράφετο καὶ Ἀθιβάλλω (ἤγουν Ἀντιβάλλω), ὡς γίνεται πιθανὸν ἀπὸ τὸ βαρβάρως συντεθὲν με διπλῆν πρόθεσιν Ἀναθιβάλλω καὶ Ἀναθιβάνω, τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται καὶ εἰς τὸν ποιητὴν τοῦ Ἐρωτοκρίτου, καὶ εἰς τὸν ποιητὴν τοῦ Ἀπολλωνίου τοῦ ἐν Τύρῳ, εἰς τὴν σημασίαν τοῦ Ἰστορῶ, ἢ Διηγοῦμαι.

ΒΑΡΔΑΣΑ, ἢ ΒΕΡΔΑΣΑ. Εἶδος δαμασκηῶν μακρῶν.

Σημείωσις. Τὸ ὄνομα ἔμεινεν εἰς πολλὰς νήσους τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοὺς Ἰταλοὺς, οἱ ὁποῖοι πιθανὸν εἶναι ὅτι ὠνόμαζον τὸ εἶδος τοῦτο Prugne verdaccie, ἤγουν Δαμασκηναῖα πράσινα, ἢ πρασινωπά, ἐπειδὴ καὶ τοιοῦτον εἶναι τὸ χρῶμά των.

ΒΛΕΠΩ [ῥῆμα οὐδέτερον, ἢ ἀμετάβατον]. Αἰσθάνομαι διὰ μέσου τῶν ὀφθαλμῶν. Βλέπω μακρὰν, ἢ μακρόθεν. Ἐν ὄσῳ ζῶ καὶ βλέπω.

Παροιμία. *Τὰ τέσσερ' ὀμμάτια βλέπουν περισσότερον παρὰ τὰ δύο· ἥτις λέγεται εἰς ὅσα ἐνὸς ἀνθρώπου δύναμις δὲν ἀρκεῖ νὰ ἐρευνήσῃ.*

Βλέπω σημαίνει πρὸς τούτοις τὸ, ἔχω τὴν αἴσθησιν τοῦ βλέπειν. *Ἦτο τυφλὸς ἀλλὰ τὴν ὥρην βλέπει.*

Μεταφορικῶς. *Βλέπει μακρὰν· ἤγουν ἔχει φρόνησιν, καὶ πραγμάτων ἐμπειρίαν πολλήν.*

Ἄντι τοῦ Καταλαμβάνω. *Δὲν βλέπεις ὅτι σὲ περιπαίξει;*

Ἄντι τοῦ Φροντίζω, ἢ Προσέχω. *Βλέπε μὴ πέσης. Βλέπε μὴ σὲ γελάσῃ. Βλέπε νὰ γένης ἄνθρωπος. Ζήτει ἌΝΘΡΩΠΟΣ.*

Σημείωσις. Τοιοῦτον εἶναι τὸ «Βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν» Φαρισαίων» τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου (1), τὸ ὁποῖον ὁ Ματθαῖος (2), ἐρμηνεύει διὰ τοῦ, «Προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης» τῶν Φαρισαίων». Τοιοῦτον ἀκόμη καὶ τὸ, «Ὁ δοκῶν ἐσάναι, βλεπέτω μὴ πέσῃ» τοῦ Παύλου (3), καὶ ἄλλα μυρία τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Νέας Διαθήκης.

Ἄντι τοῦ, Προσμένω, Βραδύνω, Ἀργοπορῶ. *Ὁ κίνδυνος εἶναι μέγας· τί βλέπετε πλέον; Τί κάθησθαι καὶ βλέπετε; ἔφυγε χωρὶς νὰ ἴδῃ μὴτ' ἐμπρὸς μὴτ' ὀπίσω.*

ΒΛΕΠΩ [ῥῆμα ἐνεργητικόν, ἢ μεταβατικόν]. Προσαρμύζω

(1) Κεφ. ἦ, 15.

(2) Κεφ. ις', 6.

(3) Πρὸς Κορινθ. Α, 1, 12.

εἰς τί τὴν αἴσθησιν τῶν ὀφθαλμῶν μου. *Βλέπει εἰς τὸν ἄλλον.* Ὅταν τὸ ἴδω, θέλω τὸ πιστεύσει.

Μὲ ποῖα ὀμμάτια γὰρ τὸν ἴδω; λέγομεν ὅταν αἰσχυνώμεθα γὰρ βλέπωμεν τινά.

Σημείωσις. Παρόμοια καὶ οἱ παλαιοὶ (1),

Ἐγὼ γὰρ οὐκ οἶδ' ἅμασιν ποίοις βλέπων

Πατέρα ποτ' ἂν προσεῖδον.

Καθὼς μὲ βλέπεις καὶ σὲ βλέπω· ἤγουν ἀδιστακτῶς, ἀναμφιβόλως. Τὸν ἴδα, σὲ λέγω, καὶ τὸν ἐσύτυχα, καθὼς μὲ βλέπεις, καὶ σὲ βλέπω.

Σημείωσις. Οὕτω καὶ οἱ παλαιοὶ (2),

Πάρεστ' Ὀρέστης ἡμῖν ἔσθι τοῦτ' ἐμοῦ.

Κλύουσ' ἐναργῶς ὥσπερ εἰσορᾷς ἐμέ.

Εἰς τὸν Εὐριπίδην (3), πρὸς τὴν ἐρωτῶσαν Ἑλένην,

Εἶδες σὺ τὴν δύστηνον, ἢ κλύων λέγεις;

ἀποκρίνεται ὁ Τεῦκρος,

ὣς περ σέ γ' οὐδὲν ἦσσαν ὀφθαλμοῖς ὄρω.

Μεταφορικῶς. Ἴδε πολλά· ἤγουν ἀπέκτησε πεῖραν πολλῶν πραγμάτων, εἶναι πρακτικός. Δὲν ἴδεν ἀκόμη τὸν κόσμον· ἤγουν εἶναι ἄπρακτος, ἄπειρος.

(1) Σοφοκλ. Οἶδ. Τυρ. 1371.

(2) Σοφοκλ. Ἡλέκτρ. 877.

(3) Ἑλέν. 116.

Σημείωσις. Ἡ φράσις ἔλαβεν τὴν ἀρχὴν ἀπὸ ἀπλῆν ὑπόθεσιν, ὅτι ὅσις βλέπει πολλὰ, ἀκολούθως καὶ παρατηρεῖ καὶ συγκρίνει πρὸς ἄλληλα τὰ βλεπόμενα, καὶ ἀποκτᾷ περισσύτεραν ἐμπειρίαν πραγμάτων, παρὰ τὸν ὅσις ἴδεν ὀλίγα, ἢ δὲν ἴδε τίποτε. Ὁ Ὅμηρος θέλων νὰ παραστήσῃ τὴν πολυπειρίαν τοῦ Ὀδυσσέως, λέγει περὶ αὐτοῦ (1),

Πολλῶν δ' ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα, καὶ νόον ἔγνω.

Μὲ βλέπει μὲ καλὸν, μὲ κακὸν, ἢ στραβὸν ὀμμάτιον, ἢ μὲ στραβὰ ὀμμάτια· ἤγουν χαίρει, ἢ λυπεῖται, ὅταν μὲ βλέπῃ. Ζήτει ΚΑΛΟΒΑΕΠΩ, ΣΤΡΑΒΟΒΑΕΠΩ, καὶ ΣΤΡΑΒΟΘΕΩΡΩ.

Σημείωσις. Οὕτως εἶπεν ὁ Σόλων (2),

Λοξὸν ὀφθαλμοῖς ἐρῶσι πάντες ὥστε δῆϊον.

καὶ ὁ Ἄνακρέων (3),

. Τί δή με,

Λοξὸν ὀμμοῖσι βλέπουσα,

Νηλεῶς φεύγεις;

(1) Ὀδυσσ. Α', 3. Ἀλλὰ τοῦτο, καθὼς εἶπα, στηρίζεται εἰς ἀπλῆν ὑπόθεσιν. Ἐξεναντίας, ἡ πείρα δείχνει καθημέραν ὅτι εἶναι ὀλίγοι ὅσοι ἀπὸ τὴν πολυβλεψίαν ἀποκτῶσι πολυπειρίαν. Καὶ ἡ αἰτία εἶναι φανερά. Τὸ « ἰδεῖν ἄστεα » δὲν χρειάζεται παρὰ ὀφθαλμοῦς· τὸ « Γνωῖναι νοῦν » εἶναι ἀδύνατον εἰς τοὺς στερημένους ἀπὸ νοῦν. Παράδειγμα ὁ τελευταῖος Γερμανὸς περιηγητὴς τῆς Ἑλλάδος. Ἰδεν ἅλα τῆς Ἑλλάδος τὰ ἄστεα· ἀλλὰ τὸν νοῦν καὶ τὴν σημερινὴν ἠθικὴν κατάστασιν τῶν κατοικούντων αὐτὰ τόσον ὀλίγον ἐγνωρίσεν, ὅσον καὶ ἂν τὰ περιήρατο κοιμώμενος καὶ περιφερόμενος εἰς ξυλοκράββατον, βασταζόμενον ὑπὸ τεσσάρων.

(2) Παρὰ Πλουτάρχῳ (Σόλων. § 16).

(3) Ὡδ. ξά.

Τὸ « Λοξὰ ὀπιπτεύων » τοῦ Μουσαίου (1), ἐξηγεῖ ὁ Σχολιαστής διὰ τοῦ « Στραβὸν περιβλεπόμενος ».

Βλέπει τὸ φῶς ἤγουν Ζῆ. Ἴδε τὸ φῶς ἤγουν Ἐγεννήθη. Ὄταν ὁ λόγος ᾖναι περὶ βιβλίου ἢ συγγράμματος, τὸ Ἴδε τὸ φῶς, ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ Ἐξεδόθη, ἤγουν ἐφανερώθη διὰ τοῦ τύπου.

Σημείωσις. Οἱ παλαιοὶ μετεχειρίζοντο τὸ Βλέπω καὶ τὰ συνώνυμα ῥήματα, ἢ μόνα, ἢ μὲ τὴν προσθήκην τοῦ Φῶς, ἢ ἄλλου τινὸς ἰσοδυνάμου ὀνόματος, ἀντὶ τοῦ Ζῶ (2),

Οὐκοῦν, τόδ' αἰσχρὸν, εἰ ΒΛΕΠΟΝΤΙ μὲν φίλω
Χρῶμεσθ', ἐπεὶ δ' ὈΛΩΛΕ. μὴ χρῶμεσθ' ἔτι.

Καὶ πάλιν (3),

Δέσποιν' ὄλωλας, κυκέτ' εἰ βλέπουσα φῶς.

Βλέπε τὴν ὑγείαν σου ἤγουν Φύλαττε τὴν ὑγείαν σου, ἢ ἔχε φροντίδα τῆς ὑγείας σου. Τοιαύτην ἔχει σημασίαν καὶ τὸ, *Τὸν ἀφῆκαν γὰ βλέπη τὸ ἐργαστήριον.*

Ἀντὶ τοῦ Ἀναλαμβάνω ὅ,τι ἐστερήθην, ἢ Ἐπιστρέφω ὅθεν ἀνεχώρησα. *Νὰ ἴδῃς τὴν ὑγείαν σου! Νὰ ἴδῃς τὴν πατρίδα σου μὲ τὸ καλόν! Ζήτει ΚΑΛΟΣ.*

Ἀντὶ τοῦ Καταγίνομαι ὅλος διόλου εἰς κανὲν ἔργον. *Ἄλλο δὲν βλέπει παρὰ τί κακὸν γὰ κάμη. Ἄλλο δὲν βλέπει παρὰ γὰ κακοποίησιν.*

(1) Στίχ. 101.

(2) Εὐριπίδ. Ἐκάβ. 311.

(3) Αὐτ. Αὐτ. 668.

Σημείωσις. Λέγει ὁ Ἀριστοφάνης (1),

Νῦν μὲν γὰρ ὅτ' ἂν ἔλθωμεν εἰς Λακεδαιμόνα

Νήφροντες εὐθύς βλέπομεν ὅ, τι ταράττομεν

Δὲν βλέπω τὴν ὥραν νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν πατρίδα μου· ἤγουν ἔνοχλοῦμαι ἀπὸ σφοδρὰν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν πατρίδα μου.

Σημείωσις. Λέγει ὁ ποιητῆς τῆς μυθιστορίας Ἀπολλωνίου τοῦ ἐν Τύρῳ,

Τὴν ὥραν δὲν ἐβλέπασι τὸ τέρμενο νὰ σώσῃ.

Παράδειγμα εἰς τοὺς παλαιούς τῆς φράσεως ταύτης ἀκόμη δὲν εὔρηκα. Ἐκ τούτου ἴσως ἔλαβε τὴν ἀρχὴν, ὅτι ὅστις ἔχει σφοδρὰν ἐπιθυμίαν, ἢ βιάζεται ἀπὸ ἀνάγκην ἀπαραίτητον νὰ πράξῃ τίποτε, φυσικὰ οὔτε βλέπει τὴν ὥραν, οὔτ' ἄλλους ἐξετάζει περὶ ταύτης, διότι ἢ προᾶξίς πρέπει νὰ λάβῃ τέλος τὸ γρηγορώτερον, καὶ ὅχι εἰς ὥραν διωρισμένην.

Βλέπω μὲ πρόθεσιν καὶ αἰτιατικὴν. *Βλέπω εἰς πρόσωπα* ἤγουν προτιμῶ ἓνα παρ' ἄλλον ἀδίκως. Ὁ κριτῆς δὲν πρέπει νὰ βλέπῃ εἰς πρόσωπα.

Σημείωσις. Φράσις γραφικὴ· «Ὁὐ γὰρ βλέπετε εἰς πρόσωπον » ἀνθρώπων. » (2).

ἘΞΗΛΟΝΩ [καὶ χυδαιέστερον Ἐηλόνω]. Διαλύω τὸ συνδεμένον. Ὁ ὥρο.λογῆς ἐξη.λόγει τὸ ὥρο.λόγιον· ἤγουν τὸ διαλύει εἰς τὰ μέρη του.

(1) Λυσ.στρ. 1231. Ἴδε καὶ Πρόδρομ. Ἑλληνικ. Βιβλιοθ. σελ. 298.

(2) Ματθ. κβ', 16.

Ἀντὶ τοῦ Χωρίζω τὸ συρράμενον. Ἐξήλωσα τὸ φόρεμα.

Μεταφορικῶς, ἐμποδίζω τὸν ἐργαζόμενον ἀπὸ τὸ ἔργον του, ἢ ἀπὸ τὴν προσοχὴν, τὴν ὁποίαν εἰς αὐτὸ δίδει. *Μ' ἐξήλωσεν ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν. Μὴ μου ἐξηλόγησ τὸν ροῦν. Καὶ συντομώτερον· Μὴ μ' ἐξηλόγησ. Εἰς ταύτην τὴν σημασίαν λέγομεν καὶ, Ἀπεξηλόνω.*

Ἀντὶ τοῦ μεταβάλλω ἀπὸ τάξιν εἰς ἀταξίαν. Τὸ ὥρο-
λόγιον ἐξηλώθη ἤγουν δὲν δείχνει πλέον τὰς ὥρας, ἢ τὰς
δείχνει ἄτακτα. Καὶ ἀπὸ ὑγείαν εἰς ἀρρώστίαν. Ἐξηλώθη ὁ
στόμαχος ἤγουν δὲν χωνεύει τὴν τροφήν, ἢ τὴν χωνεύει δύσ-
κολα. Κατὰ ταύτην τὴν σημασίαν ὀνομάζομεν καὶ, Ἐξηλω-
μένην γυναικα, τὴν ἣτις ἔπαυσε νὰ συλλαμβάνη, ὅχι δι'
ἡλικίαν, ἀλλὰ διὰ πάθος, ἢ νόσον.

Σημείωσις. Τὸ Ἐξηλόνω εἶναι διαφθορὰ τοῦ Ἐξηλόω (ὡς
τοῦ Χρυσόω τὸ Χρυσόνω) συνθέτου ῥήματος ἀπὸ τὴν Ἐξ πρό-
θεσιν, καὶ τὸ Ἡλόω, ἤγουν καρφόνω ὅθεν σημαίνει κυρίως τὸ
Ξεκαρφόνω. Ὅτι δὲ τοιαύτη εἶναι ἡ παραγωγή του, φαίνεται
μάλιστα ἀπὸ τὸ ἀντικείμενον, Προσηλόνω τὸ ὁποῖον ἔχει καὶ
ἀντικειμένας φράσεις ταύτας. *Εἶμαι προσηλωμένος, ἢ*
Ἔχω τὸν ροῦν προσηλωμένον εἰς τὴν ἀνάγνωσιν.
ἤγουν καταγίνουμαι ὅλος διόλου εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, καὶ προσέχω
εἰς αὐτὴν, ὡς νὰ ἦμην προσκαρφωμένος.

Οἱ Λεξικογράφοι τὸ γράφουσι Ξυλόνω (1)· πλὴν τοῦ τρι-

(1) Κατὰ τούτους, ἡ φράσις, Τὸ ὥρολόγιον ἐξυλώθη, σημαίνει, Ἡ ὄλη
τοῦ ὥρολογίου ἀπὸ μέγαλλον μεταβάλλθη εἰς ξύλον.

γλώσσου Λεξικογράφου τῆς Βιέννης, ὅς τις τὸ ἔγραψε, Εἰλόνω, ἤγουν αὐξήσεν ἀντὶ νὰ θεραπεύσῃ τὴν σύγχυσιν.

ΘΙΑΣΟΝ. Χυλὸς ἀμυγδάλων τὸν ὁποῖον οἱ μὲν Ἴταλοὶ ὀνομάζουσι Amandolata, οἱ δὲ Γάλλοι Lait d'amandes.

Σημείωσις. Ὁ τρίγλωσσος Λεξικογράφος τῆς Βιέννης ἠμέλησε τὴν λέξιν ταύτην ἐὰν διὰ μνήμης ἀμάρτημα, εἶναι συγχωρητός. Αἱ λέξεις, ὅταν δὲν ᾖναι προφανῶς Ἰταλικαὶ, ἢ Τουρκικαὶ, πρέπει νὰ φυλάττωνται, ὅσον βάρβαρος καὶ ἂν ᾖναι ὁ σχηματισμὸς, καὶ ἄδηλος ἡ παραγωγή των. Ὅ,τι δὲν ἠμπορεῖ τις νὰ ἐξηγήσῃ, δυνατὸν εἶναι νὰ τὸ φανερώσῃ εἰς ἄλλον ἢ τύχη.

Τὸ Θιάσον ἔπαθε μετάρθεσιν τῶν στοιχείων· ἐπειδὴ εἶναι τὸ αὐτὸ καὶ Θάσιον, κτητικὸν ὄνομα τῆς νήσου Θάσου. Οἱ παλαιοὶ ὠνόμαζον εἶδος τι ἀμυγδάλων, Θάσια κάρυα (1), ἤγουν Καρύδια τῆς Θάσου· ἔπειτα μὲ τὴν πρόοδον τοῦ χρόνου τὰ ὠνόμασαν (οἱ Βυζαντινοὶ μάλιστα συγγραφεῖς) ἀπλῶς Θάσια, κατ' ἔλλειψιν τοῦ οὐσιαστικοῦ, ἥτις συνέβη καὶ εἰς τὸ Δαμασκηνά, Περσικὰ, καὶ ἄλλα ὀπωρῶν ὀνόματα, καὶ πρὸς τούτοις εἰς τὸν οἶνον τῆς αὐτῆς νήσου, τὸν ὁποῖον καὶ οἱ παλαιοὶ πολλάκις ἐλλειπτικῶς ὠνόμαζον Θάσιον.

Εἰ Θάσιον ἐνέχεις, εἰκότως γε νὴ Δία (2).

(1) Ἰπποκράτης περὶ Νόσ. Γ, § 12, σελ. 103, Ἀθηναιοσ Β, σελ. 54, Μακρόβιος Κρονικ. Β, σελ. 14.

(2) Ἀριστοφάνης, Πλούτ. 1021. Ἀπαραλλάκτως καθὼς λέγουσιν οἱ Γάλλοι, Versez moi du Bordeaux (Ἐγγεὲν μοι Βουρδιγάλειον), ἀντὶ τοῦ Versez moi du vin de Bordeaux (Ἐγγεὲν μοι οἶνον Βουρδιγάλειον).

Ὅταν ἡ ἔλλειψις αὐτῆ ἐβάλθη εἰς χρῆσιν, ἢ μικρὸν μετέπειτα, ἡ σημασία τοῦ Θάσια ἐπλατύνθη, ὥστε νὰ σημαίνῃ ὄχι μόνον τῆς νήσου Θάσου, ἀλλ' ἀπλῶς παντὸς τόπου Ἀμύγδαλα (1).

Κατὰ παρομοίαν ἔλειψιν λοιπὸν καὶ εἰς ἡμᾶς, τὸ Θάσιον (ἢ Θιάσον) ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ Θάσιον πόμα, ἢ ρόφημα. Οἱ Βυζαντινοὶ συγγραφεῖς τὸ ὀνόμαζον διὰ μιᾶς λέξεως, *Θασόροφον* τὴν ὁποίαν εἰς τοῦ Νόννου τὴν Ἰατρικὴν σύνοψιν (2) ὁ μὲν Δατῖνος μεταφραστῆς παρεξήγησε διὰ τοῦ, Πικρὰ ἀμύγδαλα, ὁ δὲ τελευταῖος, ἐκδότης, ὁ ἰατρὸς Βερνάρδος, μηδ' ἐκατάλαθεν ὅλως.

Ἄρκουσι τὰ ὀλίγα ταῦτα αὐτοσχέδια παραδείγματα νὰ δείξωσι πρῶτον, ὅτι Λεξικὸν τοιοῦτον τῆς κοινῆς γλώσσης εἰς ἡμᾶς, ἐὰν ἦναι χρήσιμον, δὲν εἶναι καιρὸς ἀκόμη νὰ συντεθῆ. Δεύτερον, ὅτι ἀνάγκη εἶναι νὰ συντεθῆ καὶ Λεξικὸν τοιοῦτον, ὁποῖον νὰ περιέχῃ ὅλας τὰς λέξεις καὶ φράσεις, ἧγουν ὅλην τὴν ὕλην τῆς γλώσσης καὶ τοῦ τοιούτου Λεξικοῦ ὁ καιρὸς ἔφθασε. Τρίτον, ὅτι ἡ συλλογὴ τῆς ὕλης ταύτης εἶναι ὠφέλιμος καὶ εἰς τὴν ἀκριβοῦς νόησιν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ εἰς τὴν διόρθωσιν

(1) Γεωπόνικ. Βιβλ. ε', κεφ. 57. Εἰς τοῦ Δουκαγγίου τὸ Λεξικὸν τὸ Μπατάμ, ὄνομα Τουρκικὸν (Βαδὲμ) τῶν Ἀμυγδάλων, ἐξηγεῖται διὰ τοῦ Θάσια. Ἄλλ' εἰς τὸ αὐτὸ Λεξικὸν (λέξ. Χρυσούμιον) γράφεται κακῶς, Ἄθασια.

(2) Θεοφάνους Νόννου Σύνοψ. ἐν ἐπιτομ. τῆς ἰατρικ. ἀπάσ. τέχνης, κεφ. 130, ὅπου περὶ θεραπείας περιπνευμονικῶν ὁ λόγος. « Ῥοφήματα δὲ λαμβανέτωσαν χυλὸν πτισάνης, καὶ σμηίδαλιν, καὶ Θασόροφον, κ. τ. λ. »

τῆς σημερινῆς. Ἀπὸ μόνον τὸ τελευταῖον παράδειγμα βλέπει ὁ προσεκτικὸς ἀναγνώστης, ὅτι διορθοῦται ὁ Δουκάγγιος, δίδεται ἀφορμὴ εἰς τοὺς γράφοντας τὴν κοινὴν γλῶσσαν νὰ διορθώσωσι, ἢ καὶ νὰ καταλάβωσι, τὸ Θιάσον, καὶ ἐξηγεῖται τὸ μέχρι πρότερον ἀνεξήγητον Θασόροφον τοῦ Νόννου. Καὶ ἂν ὁ Νόννος, συγγραφεὺς τῆς δεκάτης ἑκατονταετηρίδος, δὲν εἶναι μῆτε συγγραφεὺς, μῆτε ἰατρὸς ἀξιόλογος, ἢ μακρὰ πείρα ὅμως μὲ πληροφόρησεν, ὅτι ἡ ἀκριβοῦς ἔρευνά καὶ γνῶσις τῆς κοινῆς ἡμῶν γλώσσης εὐκολύνει μέγας καὶ αὐτῶν τῶν δοκίμων συγγραφέων τὴν ἐξήγησιν καὶ χωρὶς ὑπερβολῆς δύναμαι νὰ βεβαιώσω τοὺς νέους, ὅτι ἀσυγκρίτως εὐκολώτερα καὶ γρηγορώτερα θέλουν μάθει τῶν προγόνων αὐτῶ τὴν γλῶσσαν μὲ τὴν παράθεσιν τῆς κοινῆς, παρὰ μὲ τῶν ἀντιφιλοσόφων τὰ καλὰ γραμματικά.

Διὰ νὰ συναχθῇ τοιαύτη ὕλη, ἀνάγκη εἶναι νὰ περιέλθωσιν τὴν Εὐρωπαϊκὴν καὶ Ἀσιακὴν Ἑλλάδα, καὶ τὰς νήσους αὐτῶν, δύο νέοι λόγιοι, εἰς τοῦ ἄλλου χωριστὰ, ἔχοντες Λεξικά τῆς κοινῆς γλώσσης, μὲ προσκολλημένον φύλλον ἐν ἔγγραφον εἰς ἕκαστον φύλλον τυπογραφημένον καὶ νὰ συνάξωσι μὲ τὴν ἐσχάτην ἀκρίθειαν ὄχι μόνον τὰς λέξεις, ὅσαι λείπουσιν ἀκόμη ἀπὸ τὰ κοινὰ Λεξικά, ἀλλὰ καὶ τὰς φράσεις τῆς γλώσσης, καὶ αὐτὰς τὰς παροιμίας, ὅσας ἔχει καθημέραν εἰς τὸ σῶμα ὁ κοινὸς λαός.

Τὰς λέξεις ὅτι σώζονται πολλαὶ λέξεις Ἑλληνικαί, ἢ τοῦλάχιστον ὄχι βάρβαροι, εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος, τῶν ὁποίων ἡ ἄγνοια ἀναγκάζει τοὺς εἰς ἄλλα μέρη κατοικοῦντας νὰ μετα-

χειρίζονται ἄντ' αὐτῶν Ἰταλικὰς, καὶ τὸ πλεόν αἰσχρὸν, Τουρ-
κικὰς. Πρόσθετε ὅτι καὶ ἀπὸ τὴν ἀκριβῆ συλλογὴν τῶν τοιού-
των λέξεων εἶναι ἐλπίς νὰ ἐξηγηθῶσι λέξεις Ἑλληνικαὶ, τῶν
ὁποίων μὴτ' ἡ παραγωγὴ, μὴτ' ἡ ἀκριβῆς σημασία δὲν ἐφα-
νερώθη ἀκόμη.

Τὰς φράσεις· ὅτι Λεξικὸν χωρὶς φρασεολογίαν δὲν εἶναι
κἂν ἄξιον νὰ ὀνομάζεται Λεξικόν. Πρὸς τούτοις, ὅτι τῆς κοι-
νῆς γλώσσης αἱ φράσεις, παραβαλλόμεναι πρὸς τὰς φράσεις
τῆς παλαιᾶς Ἑλληνικῆς, καὶ ταύτην πλεόν εὐνόητον, κ' ἐκεί-
νην πλεόν εὐδιόρθωτον κάμνουσι.

Τὰς παροιμίας· ὅτι αἱ παροιμίαι εἶναι ἡ φιλοσοφία τοῦ κοι-
νοῦ λαοῦ, ἡ τοῦλάχιστον αἱ ἀπὸ τὰς ὁποίας κατευθύνεται καὶ
κυβερνᾶται εἰς πολλάς του πράξεις γινώμαι. Ὁ κοινὸς λαὸς,
καὶ διὰ τὴν ἀπαιδευσίαν, καὶ διὰ τὰς βαναύσους τέχνας, εἰς
τὰς ὁποίας ἡ πενία τὸν ἀναγκάζει ν' ἀσχολῆται, μῆτε δύνα-
μιν, μῆτε καιρὸν ἔχει νὰ πλέκη μακροὺς συλλογισμοὺς, διὰ
νὰ ἀνακαλύψῃ τὴν ὀρθότητα τῆς πράξεως. Παραδείγματός
χάριν, διὰ νὰ καταλάβῃ, ὅτι ἡ ἀναβολὴ τοῦ ἔργου εἶναι πολ-
λάκις κακὸν, δὲν εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ συλλογισθῇ ὅσα λέ-
γει περὶ τούτου ὁ Ἡσίοδος (1),

Μηδ' ἀναβάλλεσθαι ἐς τ' αὔριον, ἐς τ' ἔννηφιν.

Οὐ γὰρ ἐτωσιεργὸς ἀνὴρ πίμπλησι καλὴν,

Οὐδ' ἀναβαλλόμενος· μελέτη δέ τοι ἔργον ὀφέλλει.

Αἰεὶ δ' ἀμβολιεργὸς ἀνὴρ ἄτησι παλαίει.

Ἄρκει εἰς αὐτὸν νὰ ἔχῃ τυπωμένην εἰς τὸν νοῦν τὴν παροιμίαν

(1) Ἔργ. καὶ ἡμέρ. 410—413.

« Τὸ σημερινὸν ἔργον αὐριον μὴν ἀφίνης », ἥτις εἶναι ἡ ἐξήγησις τοῦ πρώτου στίχου τοῦ Ησιόδου. Ὅ,τι διακρίνει τὰ φωτισμένα ἀπὸ τὰ βάρβαρα ἔθνη, δὲν εἶναι τόσον τῶν πεπαιδευμένων τὸ πλῆθος εἰς τὰ πρῶτα, ἢ ὀλιγότης εἰς τὰ δεύτερα, ὅσον εἶναι αἱ ὀρθαὶ ἢ κακαὶ δόξαι τοῦ ἀπαιδεύτου ὄχλου. Ὅσον καὶ ἂν σοφισθῇ τὸ ἔθνος, μῆτε δυνατὸν εἶναι, μητ' εἰς τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν συμφέροι νὰ ἦναι ὅλα του τὰ μέλη σοφά. Ἄρκει εἰς τὸν λαὸν νὰ δοξάζῃ ὀρθά. ἂν καὶ δὲν ἦναι εἰς κατάστασιν νὰ δώσῃ λόγον διὰ τί ἡ δόξα του εἶναι ὀρθή. Ἄρκει εἰς αὐτὸν νὰ εὐρίσκηται, ὡς ἔλεγεν ἡ σοφὴ Διοτίμα εἰς τὸν φιλόσοφον Σωκράτην, μεταξὺ τῆς σοφίας καὶ τῆς ἀμαθίας (1).

Τόσον εἶναι ἀληθές, ὅτι αἱ παροιμίαι πολλάκις χειραγωγοῦσι τὸν κοινὸν λαὸν εἰς τὰς πράξεις του, καὶ ὅτι γίνονται δεῖγμα καὶ τεκμήριον τῆς ἠθικῆς τοῦ ἔθνους καταστάσεως, ὡς εὖ πολυμαθέστατος μεταξὺ τῶν παλαιῶν φιλοσόφων Ἄριστοτέλης, ὅχι μόνον τὰς ἐμεταχειρίσθη πολλάκις εἰς τὰ σοφά του συγγράμματα, ἀλλὰ μηδ' ἀνάξιον τῆς Φιλοσοφίας αὐτοῦ ἔκρινε νὰ Γράψῃ συλλογὴν Παροιμιῶν, τὴν ὁποῖαν ὀ χρόνος, ὡς καὶ ἄλλα ἀξιόλογα τοῦ μεγάλου τούτου φιλοσόφου συγγράμματα, ἐφθόνησε νὰ μᾶς παραδώσῃ. Τὸν Ἄριστοτέλην ἐμιμήθησαν δύο του περίφημοι

(1) Πλάτων, Συμποσ. σελ. 202. « Ἡ οὐκ ἤσθησαι, ὅτι οὐκ ἐστὶ τι μεταξὺ σοφίας καὶ ἀμαθίας; Τί τοῦτο; Τὸ ὀρθὰ δοξάζειν, καὶ ἄνευ τοῦ εἶναι λόγον δοῦναι, οὐκ οἶσθ', ἔφη, ὅτι οὔτε ἐπίστασθαι ἐστίν (ἄλλογον γὰρ πρᾶγμα πῶς ἂν εἶη ἐπιστήμη); οὔτε ἀμαθία (τὸ γὰρ τοῦ ὄντος τυγχάνειν πῶς ἂν εἶη ἀμαθία);. Ἐστὶ δὲ δήπου τοιοῦτον ἡ ὈΡΘὴ ΔΟΞΑ μεταξὺ φρονήσεως καὶ ἀμαθίας ».

μαθηταὶ καὶ φιλόσοφοι, ὁ Κλέαρχος καὶ ὁ Θεόφρατος συλ-
λέξαντες καὶ αὐτοὶ παροιμίας. (1).

Τῶν παροιμιῶν ἡ συλλογὴ καὶ εἰς τὸ Λεξικὸν καταχώρισις
ἔχει σιμὰ τῶν ἄλλων καὶ τοῦτο τὸ καλόν, ὅτι ὁ Λεξικογράφος
δύναται νὰ βάλῃ μόνας ἐκεῖνας, ὅσαι διδάσκουσὶ τι χρήσιμον
εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον, καὶ νὰ ἀποβάλῃ τὰς εἰς τὰ χρηστὰ
ἦθη ἐναντίας, ἢ καὶ νὰ τὰς καταγράψῃ συνωδευμένας μὲ τὸν
ἔλεγχον τῆς κακίας των. Πρόσθετες ἔτι, ὅτι ἐμπορεῖ νὰ διορθώσῃ
καὶ τὴν φράσιν αὐτῶν· διὰ τοῦ ὁποίου νοῶ, ὅχι νὰ τὰς ἐξελλη-
νίσῃ, ἢ γελοίως νὰ τὰς μακαρονίσῃ, ἀλλὰ νὰ τὰς καθαρίσῃ,
ὅσον συγχωρεῖ ὁ ὀρθὸς λόγος, ἀπὸ τὴν ἀνώμαλον αὐτῶν χυ-
δαιότητα. Τοιοῦτον Λεξικὸν εἰς τὰς χεῖρας τῶν ὄσοι παρὰ τοῦ
ἀναγινώσκειν τὴν εἶδησιν ἄλλην οὐδεμίαν παιδείαν νὰ λά-
βωσι δὲν εὐτύχησαν, γίνεται καὶ τῆς γλώσσης, καὶ τῆς ἠθι-
κῆς αὐτῶν διαγωγῆς, ἐν ταυτῷ διορθωτήριον.

Οἱ μέλλοντες, διὰ τὴν συλλογὴν τῆς ἀναγκαίας ὕλης τοῦ
Λεξικοῦ, νὰ περιέλθωσι τὴν Ἑλλάδα νέοι δύο λόγιοι πρέπει νὰ
σαλθῶσιν ἀπὸ τὸ Κοινὸν μὲ δαπάνην τοῦ Κοινοῦ. Ἄλλὰ ποῖον
Κοινόν; Πᾶσα πόλις τῆς Ἑλλάδος ἔχει τὸ Κοινόν της· ἀλλ'
ὀλίγαι τινὲς (μεταξὺ τῶν ὁποίων ἔχει τὰ πρωτεῖα ἡ φίλη μου
πατρίς, ἡ Χίος) ἐξεύρουσιν, ὅτι τὸ ὄνομα ΚΟΙΝὸν ὑποθέτει
ἰσότητά πολιτικῶν δικαιωμάτων, ὅτι τὸ Κοινὸν πρέπει νὰ
ῆναι ἀληθινὴ ἀδελφότης, ἥτις ἐκλέγει δύο ἢ τρεῖς, νὰ διοικῶσι

(1) Ἴδε Διογένη. Λαέρτ. ἐν Βίῳ Ἀριστοτέλ. Τμημ. 26, καὶ ἐν Βίῳ Θεοφρ.
Τμημ. 45, καὶ Ἀθήναιον, ΙΕ, σελ. 701.

πρὸς διωρισμένον καιρὸν, ὡς πατέρες, τὴν κοινότητα, καὶ ὄχι
 γὰ τὴν καταδυναστεύωσιν ὡς τύραννοι. Εἰς τὰς περισσοτέρας
 τὸ Κοινὸν δὲν ἦτον ἕως τῶρα πλὴν κενὸν καὶ μάταιον ὄνομα·
 δύο ἢ τρεῖς δυνατοὶ τῆς πόλεως ἐκυβέρνηον τὰ τῆς πόλεως
 αὐτογνωμόως, χωρὶς γὰ ὑπόκεινται εἰς εὐθύνην ἢ ἐξέτασιν
 τῆς κυβερνήσεως αὐτῶν κάμμιαν· καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς πολί-
 τας ἔμενον ἐκείνη μόνη ἥτις θεωρεῖται καὶ εἰς τὰς ἀγέλας
 τῶν τετραπόδων κοινότης. Τοιαῦτα ψευδώνυμα Κοινὰ, μήτε
 τὰς ἰδίως πόλεις, μήτε κοινῶς τὴν κοινὴν πατρίδα, τὴν Ἑλλά-
 δα, γὰ ὠφελήσωσι δὲν εἶναι καλὰ. Εἰς Κοινὸν, ὅπου δὲν εἶ-
 ναι καὶ τὰ βάρη καὶ αἱ ἀπολαύσεις κοινὰ, ἀληθῆς ζῆλος ὑπὲρ
 τοῦ κοινοῦ καλοῦ γὰ γεννηθῆ εἶναι τῶν ἀδυνάτων. Οἱ ἀνάι-
 σχυνοι τῆς Φιλοσοφίας συκοφάνται ὀνομάζουσι τὰς τοιαύτας
 διδασκαλίας δημεγεροσίας· ἀλλ' ἀπὸ τοιαύτας δημεγεροσίας,
 εἰν ἀληθῶς ἦναι τοιαῦται, γέμει τὸ Εὐαγγέλιον, γέμουσιν αἱ
 ἐπιστολαὶ τῶν Ἀποστόλων. Εἰς αὐτὰς εὐρίσκω κοινὸν εἰς ὅλους
 τοὺς δυνατοὺς χρέος καὶ παράγγελμα γὰ βασιάζουσι τῶν ἀδυ-
 νάτων τὰ βάρη (1)· εἰς αὐτὰς κατηγοροῦνται οἱ καταδυνα-
 στεύοντες τοὺς πτωχοὺς πλούσιοι (2) καὶ οἱ κατακυριεύοντες
 τῶν κοινῶν, καὶ ποιμαίνοντες ἀναγκαστῶς ποιμένες (3). Τοιαύ-
 τὴν ἰσόνομον καὶ πατρικὴν διοίκησιν διδάσκουν εἰς τοὺς κυ-
 βερνήτας τῶν ἐθνῶν καὶ ὅλος τῶν παλαιῶν Φιλοσόφων ὁ χό-

(1) Πρὸς Ῥωμ. ιε, 1-2.

(2) Ἐπιστολ. Ἰακώβ. β', 6.

(3) Ἀ Πέτρ. ε', 2-3.

ρός. Δὲν εἶναι παράδοξον, ἔν τῶν Κρατούντων τὸ παράδειγμα καὶ τὰ καλὰ γραμματικὰ μᾶς ἐμπόδισαν ἕως τώρα καὶ ἀπὸ τῶν ἡμετέρων προγόνων τὰ συγγράμματα (1), καὶ ἀπὸ τῆς Θρησκείας τὰς ἱεράς βίβλους, νὰ ὠφεληθῶμεν. Παράδοξον εἶναι ὅτι τὴν σήμερον, ὅταν ἡ Ἑλλάς ἐγνώρισε τὰς ἀληθινὰς αἰτίας τῆς δυστυχίας της, καὶ ζητῆ νὰ τὰς ἐξαλείψῃ, εὐρίσκονται ἀκόμη εἰς αὐτὴν ὀλίγοι τινὲς ἀνθρωπίσκοι κακοδαίμονες, εἰς τοὺς ὁποίους δὲν συμφέρει τῆς Ἑλλάδος ἡ ἀναγέννησις· οἱ ὅποιοι, διὰ νὰ μὴ ταραττωνται ἀπὸ τῆς Φιλοσοφίας τὸν λύχνον, εὐχαριστοῦνται νὰ μεταβάλωσιν εἰς σκότος καὶ αὐτὸ τὸ φῶς τῆς Θρησκείας.

Μ' ὅλον τοῦτο, ἐν ὅσῳ καὶ οἱ δυνατοὶ καὶ οἱ ἀδύνατοι δὲν

(1) Ὅστις μὲ προσοχὴν ἀναγνώσῃ ὅσας μαρτυρίας τοῦ Πλάτωνος καὶ ἄλλων παλαιῶν Φιλοσόφων ἐσημείωσα καὶ μέλλω νὰ σημειώσω εἰς τοὺς Αὐτοσχεδίους τούτους στοχασμοὺς, θέλει πρῶτον συμπεράνει τοῦτο. « Ἄρα τὰ εὐρισκόμενα » σήμερον καλὰ εἰς τὴν φωτισμένην Εὐρώπην ἢ ἐδιδάχθησαν ῥητῶς ἀπὸ τοὺς » ἡμετέρους προγόνους, ἢ εἶναι τῶν ῥητῶς διδασκόμενων ἀναγκαῖα συμπεράσματα. » Ἐπειτα ἀπορήσει. « Διὰ τί λοιπὸν οἱ ἀλλογενεῖς ὠφελήθησαν ἀπ' αὐτὰ, καὶ ἀπὸ μᾶς οἱ περισσύτεροι μὴδ' ἐξεύρουσιν ὅτι οἱ παλαιοὶ τὰ ἔγραψαν » προηγουμένως διὰ τοὺς συγγόνους καὶ ἀπογόνους των; » Διὰ τί; ἀπορεῖ· διότι οἱ ἀλλογενεῖς τὰ μετέφρασαν εἰς τὰς κοινῶς λαλουμένας γλώσσας ἕκαστος τοῦ ἰδίου του ἔθνους, τὰ ἐμελέτησαν, καὶ μὲ τὴν μελέτην τὰ αὐξήσαν καὶ τὰ ἐπλάτυναν· εἰς ἡμᾶς ἐξεναντίας, οἱ μὲν ἀπαιδευτοὶ δὲν τὰ γνωρίζουν, ὡς ἡραμμένα εἰς γλῶσσαν εἰς αὐτοὺς ἄγνωστον, οἱ δὲ διδάσκοντες ταῦτα καὶ διδασκόμενοι σοφολογιώτατοι διδάσκαλοι καὶ μαθηταί, καρπὸν ἄλλον ἕως τώρα ἀπ' αὐτὰ δὲν ἐκαρπώθησαν παρὰ λεξείδια καὶ φρασεῖδια, διὰ νὰ συντάττωσι μακροκινῆς θεματογραφίας.

συλλάβωσι τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην, ἥτις γεννᾶται ἀπὸ μόνην τὴν ἀδελφικὴν ἀνάλογον κοινότητα τοῦ βάρους καὶ τῆς ἀπολαύσεως· ἐν ὅσῳ οἱ ἀδύνατοι μισοῦσι τοὺς δυνατοὺς διὰ τὴν κατάχρησιν τῆς δυνάμεως, καὶ οὗτοι πάλιν ἀνοήτως προτιμῶσι νὰ ἦναι φοβεροὶ ὡς Διάβολοι, παρὰ νὰ ἀγαπῶνται ὡς ἀπὸ τὸν οὐρανὸν ἀπεσταλμένοι Ἄγγελοι, ἢ κοινὴ τῆς Ἑλλάδος σωτηρία εἶναι ἀδύνατος.

Καὶ ἐπειδὴ εἰς τὴν κοινὴν ταύτην σωτηρίαν εἶναι ἀναγκαία ἢ κοινὴ τοῦ γένους ὅλου συνδρομὴ, ἐν ὡσαύτως πρέπει νὰ ἦναι καὶ τὸ Κοινόν, ὅπου καὶ ὅθεν, ὡς κέντρον, νὰ ἐξέρχωνται καὶ νὰ καταντῶσιν ὅλου τοῦ ἔθνους αἱ βουλαὶ καὶ πράξεις· καὶ τοιοῦτον Κοινόν ἀρμοδιώτερον ἄλλο δὲν εὐρίσκω παρὰ τὸ κοινὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Εἰς τίνα κατὰ τὴν σήμερον εὐρίσκεται τὸ Κοινόν τοῦτο εἶναι εἰς ἐμὲ ἀδύνατον. Ὅταν ὅμως συλλογισθῶ τίς καὶ ποία εἶναι ἢ γνωστὴ εἰς ἐμὲ σεβασμία κεφαλὴ τοῦ Κοινοῦ, ὀνὺν ἐνδόξως πατριαρχεῶν, συμπεραίνω ὅτι καὶ τὸ Κοινόν εἶναι μετ' οὗσαύτην εὐταξίαν, καὶ ἀπὸ μέλη τόσοσιν φρόνιμα συγκροτημένον, ὡς' ἐλπίζονται ὅλα τὰ καλὰ ἀπ' αὐτό.

Ἀλλὰ τὰ καλὰ ταῦτα νὰ πραχθῶσι, χρειάζεται χρηματικὴ χρηρηγία. Τὰ χρήματα πρέπει νὰ συνεργασθῶσιν ἀπ' ὅλους τοὺς κατὰ πόλεις καὶ χώρας πλουσίους· οἱ ὅποιοι διὰ νὰ συνδράμωσιν ἀπροφασίως, ἀνάγκη εἶναι νὰ πληροφορηθῶσιν ἀδιστακτως δύο ταῦτα. Πρῶτον, ὅτι ὁ ἔρανος θέλει ἐγχειρισθῆν εἰς ἀνθρώπους ἐκλεγμένους ἀπὸ τὸ κοινὸν τοιούτους, ὅποιοι νὰ σοχάζωνται τὸν ἔρανον ὡς ἱερὰν παρακαταθήκην, τὸν ἐτήσιον

αὐτοῦ τόκον εἰς μόνην τῆς Ἑλλάδος τὴν ἀναγέννησιν διωρισμένον, καὶ τὴν εἰς ἄλλο τι δαπάνην αὐτοῦ, ὡς ἱεροσουλίαν.

Παρὰ τὸν ἔρανον τοῦτον, πᾶσα πόλις πρέπει νὰ ἔχη εἰς τὴν Ἐκκλησίαν αὐτῆς δύο κουτία· ἓν διὰ τὸ ἴδιον αὐτῆς σχολεῖον, καὶ τὸ ἄλλο διὰ τὸ κοινὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως σύστημα. Ἐὰν διὰ τὰ μοναστηριακὰ κουτία φοβηθῆτις, ὡς νέον βᾶρος, τὴν αὐξήσιν τῶν κουτίων, εἶναι καὶ τούτου πρόχειρος ἡ θεραπεία. Ὅσα μοναστήρια τρέφουν ἐπιστημῶν, ἢ τοῦλάχιστον τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, διδάσκαλον, εἰς ἐκεῖνα μόνα πρέπει νὰ συγχωρῶνται τὰ κουτία τῶν, ὅσα μῆτε τρέφουν, μῆτε θέλουσι νὰ τρέψωσι διδάσκαλον, πρέπει νὰ μεταφερθῶσι τὰ κουτία εἰς τῆς κοινῆς πατρίδος τὴν ὠφέλειαν. Ταῦτα λέγων τόσον ὀλιγώτερον φοβοῦμαι νὰ σκανδαλίσω τοὺς ὀσιωτάτους Μοναχοὺς, ὅσον ἀπ' αὐτοὺς αὐτοθελήτως πολλοὶ ἔδειξαν τὸν ὑπὲρ τῆς κοινῆς πατρίδος ζῆλον αὐτῶν. Τοιοῦτοι εἶναι οἱ σεβάσμιοι τοῦ Βατοπαϊδίου Μοναχοὶ, οἱ ὅποιοι καλέσαντες ἀπὸ τὰς Κυθωνίας διδάσκαλον μὲ σκοπὸν νὰ εἰσαῶσιν εἰς τὸν Ἄθωνα τῆς φωτισμένης Εὐρώπης τὰ μαθήματα, ἀπέδωκαν εἰς τὴν μητέρα των τὴν Ἑλλάδα τὰ χρεωστούμενα τροφεῖα (1). Εἶναι δυσυχία, εἶναι

(1) Εὐγες, καὶ ὑπέρευγε, σεβάσμιώτατοι Βατοπαϊδινοί. Ἐὰν ἐσεῖς ἐπληρώσατε ὅ, τι χρεωστεῖτε εἰς τὴν κοινὴν ἡμῶν μητέρα καὶ πατρίδα, ἡ πατρίς πρέπει νὰ σᾶς εὐχαριστήσῃ ὡς εὐεργέτας, καὶ ὄχι ὡς πληρωτάς. Σᾶς εὐχαριστῶ καὶ ἐγὼ ἐξαιρέτως, ὅτι μὲ δίδετε ἀφορμὴν νὰ κηρύξω εἰς τῆς φωτισμένης Εὐρώπης τοὺς φιλέλληνας, ποῖοι εἶναι τὴν σήμερον οἱ Μοναχοὶ τῶν Γραικῶν, καὶ νὰ ἐρωτήσω θαρρῆτά τοὺς εὐρισκομένους εἰς αὐτὴν ἐχθροὺς τῆς Ἑλλάδος, ἂν ἔρωσι νὰ μᾶς δείξωσι κλῆρὸν ἔθνος ἄλλο, τοῦ ἐποίου οἱ Μοναχοὶ συνέδρα-

ἐντροπή, κατὰ τὴν δεκάτην ἐνάτην ἑκατονταετηρίδα, ὅπου τὰ πολλοὶ φωτισμένοι τῆς Εὐρώπης ἡγεμόνες μεταβάλλουσι τὰ περισσὰ τῶν Μονασιῶν εἰσοδήματα εἰς σιτηρέσια διδασκάλων, νὰ δίδωμεν ἡμεῖς εἰς ὀλίγους Μοναχοὺς ὅ,τι χρεωσθεῖται εἰς ὅλην τὴν ταλαίπωρον Ἑλλάδα. Ἡ Φιλοσοφία παραγγέλλει νὰ τρέφεται ἕκαστος ἀπὸ τοὺς κόπους τοῦ ἡιερά ἱστορία μᾶς διδάσκει, ὅτι ὁ Δημιουργὸς ἔβαλε τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ τῆς γῆς, διὰ νὰ τρώγῃ τὸν ἄρτον μὲ τοὺς ἰδρωτάς, ὅχι τῶν ἀλλοτριῶν, ἀλλὰ τοῦ ἰδίου τοῦ προσώπου· καὶ ὁ Παῦλος φωνάζει, « Εἴτις » οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω (1). Εἶναι ἀνόητος ὅστις τρέφει ἀργούς, καὶ ἀνδράποδον ἀναίσχυτον, εἴτε Μοναχὸς, εἴτε Κοσμικὸς, ὅστις, ἀργὸς αὐτὸς, ἀπ' ἐργαζομένων ἄλλων χεῖρας καταδέχεται νὰ λαμβάνῃ τὴν τροφὴν του.

Ἐμμεῖς τώρα ὁ τρόπος τῆς χρήσεως τοῦ ἀπὸ τὸν ἔρανον γεννωμένου ἐτησίου τόκου. Διὰ νὰ γεννηθῇ ὅσον εἶναι δυνατόν καλὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπ' αὐτὸν, δὲν ἀρκεῖ νὰ ἔχῃ τὸ Κοινὸν χρήματα· χρειάζεται καὶ γνῶσις, διὰ νὰ κάμνῃ μὲ μικρὰν δαπάνην μεγάλᾳ πράγματα. Καὶ ἂν ἦτον εἰς ἐμὲ συγχωρημένον νὰ μαντεύσω ἀρ' ὅσα ἔως τώρα ἐπροξένησε καλὰ, πόσα μελετᾶ νὰ προξενήσῃ εἰς τὸ γένος ἡ φιλόπατρις τοῦ Κωνσταντινουπολιτικοῦ Κοινοῦ κεφαλῇ, ἢ θελα εἰπεῖ· Ἴδου τί συλλογίζεται, τί θέλει καὶ τί μελετᾶ νὰ κάμῃ ὁ σεβασμιώτατος ἡμῶν πατὴρ καὶ Πατριάρχης.

μον εἰς τὸ νὰ φέρωσι τὰ φῶτα τῶν ἐπιστημῶν εἰς τὴν πατρίδα των, ὡς μέγαν θεραπείαν τῶν πολυχρονίων τῆς πατρίδος πληγῶν.

(1) Πρὸς Θεσσαλονικ. Β, γ', 10.

Εἰς τὰ κατὰ πόλεις καὶ χώρας γυμνάσια τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, παρὰ τὰ διοριζόμενα βραβεῖα ἀπὸ τὴν πόλιν αὐτὴν εἰς τοὺς ἐπιμελητὰς διδασκάλους, καὶ εἰς τοὺς προκόπτοντας μαθητὰς, νὰ διορισθῶσιν ἄλλα βραβεῖα ἀπὸ τὸν κοινὸν ἔρανον τοῦ γένους καὶ ἀπὸ τὸ Κοινὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Τὰ πρῶτα νὰ ὀνομάζωνται Μερικὰ, ἢ Μικρὰ, τὰ δεύτερα, Μεγάλια καὶ κοινὰ τοῦ ἔθνους βραβεῖα. Μῆτε διδάσκαλος, μῆτε μαθητὴς ἄξιος νὰ κρίνεται τοῦ μεγάλου βραβεῖου, πᾶρεξ ἀφοῦ ἀξιωθῆ τριῶν μικρῶν. Τότε νὰ μηνύῃ τὸ Κοινὸν τῆς μερικῆς πόλεως πρὸς τὸ Κοινὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸν ἀξιωθέντα τῶν τριῶν βραβεῖων, διὰ νὰ ἀπολαύσῃ καὶ ἀπὸ τὸν ἔρανον τοῦ ὅλου ἔθνους ὁ ἐπιμελητὴς διδασκαλος ὅ,τι χρειάζεται, νὰ καταστήσῃ τὴν διδασκαλίαν του ὠφελιμωτέραν, ὁ προκόπτων μαθητὴς, ὅσων ἔχει χρεῖαν, νὰ προκόψῃ περισσότερον.

Ἀπὸ τὸν κοινὸν ὠσαύτως ἔρανον νὰ ἀνταμείβεται καὶ ἡ ἐπιμέλεια τῶν διδασκάλων, καὶ ἡ προκοπὴ τῶν μαθητῶν εἰς ὅσα γυμνάσια παραδίδονται αἱ διδασκόμεναι εἰς τὴν φωτισμένην Εὐρώπην ἐπιστῆμαι καὶ τῶν γυμνασίων τούτων ὁ ἀριθμὸς νὰ αὐξηθῆ ἀναλόγως μὲ τὰ γυμνάσια τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης.

Τοιοῦτος ἔντιμος τρόπος ἀμοιβῆς, τίς ἀμφιβάλλει ὅτι μέλλει νὰ γεννήσῃ ἀμιλλαν καὶ φιλοτιμίαν, μάλιστα, ἐὰν ἡ κρίσις γίνεται ἀδέκατος, καὶ ἐὰν εἰς μόνος ὁβολὸς, εἰς ἀναξίους χαριζόμενος ἀπὸ τὸν κοινὸν ἔρανον, νομίζεται, ὡς εἶπα, ἱεροσυλία;

Εἰς ἕκαστον γυμνάσιον τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ἢ τῶν ἐπιστημῶν, νὰ τρέφωνται δωρεὰν καὶ πενήτων παῖδες μαθηταί, τῶν

ὑποίων ὁ ἀριθμὸς εἶναι ἀπὸ τριῶν ἕως δώδεκα, κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὸν πλοῦτον τῆς τρεφούσης πόλεως.

Παρὰ τοὺς ἀπὸ τὸ κοινὸν τρεφομένους μαθητὰς τούτους, ὅσους ἀπὸ τοὺς πλουσίους κάμη τὴν δαπάνην καὶ τῆς τροφῆς καὶ τῆς σπουδῆς πένητος ἑνὸς μαθητοῦ, εἰς αὐτὸν νὰ πέμπεται ἀπὸ τὸ Κοινὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως γράμμα ἐπαινετικὸν καὶ εὐχαριστήριον τοῦ ζήλου του. Ὅσους δὲ θρέψῃ τρεῖς μαθητὰς, ἢ πέμψῃ ἕνα μὲ δαπάνην του ἰδίαν εἰς τὴν φωτισμένην Εὐρώπην, ἐκείνου τὸνομα, ὡς εὐεργέτου τῆς Ἑλλάδος, νὰ μνημονεύεται καὶ ζῶντος καὶ ἀποθανόντος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ὅπου καὶ τραπεζίδιον ἐξαίρετον παρὰ τοὺς ἄλλους νὰ ἔχη τὸ πλησιέστερον, εἰς μὲν τὴν ἰδίαν πόλιν τοῦ Ἀρχιερατικοῦ, εἰς δὲ τὴν Κωνσταντινούπολιν, τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου.

Ἀπὸ τὸν κοινὸν ἔρανον νὰ πέμπωνται ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν μαθηταὶ τῶν εἰρημένων γυμνασίων πένητες, ἐξ ἐκείνων μάλιστα, οἱ ὅποιοι ἠξιώθησαν τῶν τριῶν βραβείων, εἰς τὴν φωτισμένην Εὐρώπην, διὰ νὰ σπουδάζωσι τὰς ἐπιστήμας, ἢ νὰ τελειώσωσι τὴν ἀρχισθεῖσαν αὐτῶν σπουδῆν.

Ἀμοιβὴ καὶ χορηγία δαπάνης νὰ δοθῇ ἀπὸ τὸν αὐτὸν ἔρανον εἰς τοὺς ὅποιοι συντάξωσι τῆς κοινῆς ἡμῶν γλώσσης Λεξικόν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, συλλέξωσι τὴν ὕλην τοῦ μέλλοντος Λεξικοῦ.

Ὁμοίᾳ ἀμοιβῇ καὶ χορηγίᾳ τῆς δαπάνης τοῦ τύπου, καὶ εἰς τὸν ὅστις μεταφράσῃ ἀπὸ τῆς ἀλλογενεῖς εἰς τὴν ἡμετέραν κοινὴν γλῶσσαν βιβλίον ὠφέλιμον εἰς τὸ γένος· ἐξ ἐκείνων μάλιστα τῶν βιβλίων, ὅσα συντείνουσι εἰς τὸ νὰ καθαρίσωσι τὰς κεφα-

λὰς τοῦ ἀπαιδευτοῦ ὄχλου ἀπὸ τὰς μωρὰς δόξας, καὶ νὰ ἐμ-
βάσωσιν εἰς τόπον αὐτῶν τὰς ὀρθὰς δόξας (1), αἰόποιοι, κα-
θὼς εἶπα, διακρίνουσι τὰ φωτισμένα ἀπὸ τὰ βάρβαρα ἔθνη.

Θρυλλεῖται σήμερον εἰς τὴν φωτισμένην Εὐρώπην ἡ νέα
μέθοδος τῆς παιδαγωγίας, εὕρημα τινὸς ὀνομαζομένου Πεσα-
λότζη, ὅστις ἐμαθῆτεσε παιδαγωγοὺς ἄλλους πολλοὺς, οἱ ὅποιοι
ἔσπειραν εἰς πολλὰ μέρη τὴν διδασκαλίαν του. Τὸ νέον εὕρημα
τοῦτο ἔχει πολλοὺς ἐπαινέτας, ὡς ἐπιτήδειον νὰ παραδίδῃ
εὐκόλως τὰ παιδικὰ πρῶτα ἀναγκαῖα μαθήματα. Δὲν εἶναι
ἴσως ὀλίγοι καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸ μὲ ἀδιαφορίαν. Ἴσως εὐ-
ρίσκονται καὶ ὅσοι τὸ στοχάζονται ὡς ἐπινόημα τερατολόγου.
Τίνες τούτων ἔχουσι δίκαιον, ἢ μακρὰ πείρα θέλει τὸ δείξει (2).

(1) « Ἡ οὐ κοινὴν εἶε ἀγαθὸν σχεδὸν πᾶσιν ἀνθρώποις, γίγνεσθαι κατα-
εῖ φανὲς ἕκαστον τῶν ὄντων ὅπῃ ἔχει; » Πλάτων Χαρμίδ. σελ. 166.

(2) Ἐμὲ δὲ ὅ, τι μάλιστα κινεῖ νὰ στοχάζωμαι τοῦ Πεσταλότζη τὸ εὕρημα
ὠφέλιμον. εἶναι ἡ ἐξαίρετος φροντίς νὰ εὐκολύνῃ εἰς τῶν παίδων τὰς κεφαλὰς
τῶν ἀριθμητικῶν προβλημάτων τὰς λύσεις. Πολὺ ἀρχαιότερον τοῦ Πεσταλότζη
ἐκατάλαβεν ὁ Πλάτων ὅσσην ἔχει δύναμιν εἰς τὸ νὰ ἀκονίζῃ τὰς νεαρὰς ψυ-
χὰς, καὶ νὰ τὰς κατευθύνῃ εἰς τὴν ἔρευναν τῆς ἀληθείας, τῆς ἀριθμητικῆς ἢ
ἔξις. Ἴδου τί λέγει (Νόμ. Ε, σελ. 747) περὶ αὐτῆς: « Πρὸς τε γὰρ οἰκονομίαν,
» καὶ πρὸς πολιτείαν, καὶ πρὸς τὰς τέχνας πάσας, ἐν οὐδὲν οὕτω δύναμιν ἔχει
» ΠΑΙΔΕΙΟΝ ΜΑΘΗΜΑ μεγάλῃν, ὡς ἡ περὶ τοὺς ἈΡΙΘΜΟΥΣ διατριβή.
» Τὸ δὲ μέγιστον, ὅτι τὸν νυστάζοντα καὶ ὀμαθῆ φύσει ἐγείρει, καὶ εὐμαθῆ
» καὶ μνήμονα καὶ ἀγρίνον ἀπεργάζεται παρὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν ἐπιδιδόντα
» θεῖα τέχνη ». Καὶ ταῦτα μὲν ἔθεῖο Πλάτων. Ὁ δὲ νοῦν ἔχων ἀναγνώστης
ἂς σημειώσῃ καὶ τοῦτο τῆς Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας τὸ εὕρημα καὶ ἂς μὴ προ-
σέχῃ εἰς τὰς φυλακίας τῶν ἀντιφιλοσόφων. Ταύτης, τὴν ὅποιαν ἔφερα τοῦ
Πλάτωνος ῥῆσιν, οἱ μὲν ἀφιλόσοφοι γραμματικοί, ἐὰν τὴν παρέδιδαν εἰς τοὺς

Ἔς τόσον, τί βλάπτει νὰ σαλθῶσι δύο νέοι μὲ δαπάνην τοῦ Κοινοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως διὰ μόνον αὐτὸ τοῦτο, νὰ μαθητευθῶσι τὴν μέθοδον τοῦ Πεσαλότζη, καὶ νὰ τὴν ἐμβάσωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα; Εἶναι καὶ τῆς Ὀρησκείας καὶ τῆς Φιλοσοφίας παράγγελμα τὸ « Πάντα δοκιμάζοντες, τὸ καλὸν κατέχετε (1). » Ἐπειτα ἡ συνήθης ἡμῶν μέθοδος τῆς παραδόσεως, καὶ τῶν λεγομένων κοινῶν γραμμάτων, καὶ τῶν Ἑλληνικῶν, καὶ ἀπλῶς ἡ παιδαγωγία, εἶναι τόσον διεστραμμένη, ὥστε χειροτέραν αὐτῆς νὰ δεχθῶμεν κίνδυνον κἀνένα δὲν τρέχομεν. Ἀπὸ τὸν νεωτερισμὸν τοῦτον ἐὰν ἄλλο δὲν κερδήσωσιν οἱ διδάσκαλοι, θέλουσι κἀν μάθει νὰ προσφέρωνται μὲ πατρικὴν ἡμερότητα πρὸς τὰ παιδιά, καὶ νὰ ἐξορίσωσιν ἀπὸ τὰ σχολεῖα τὴν σκυθικὴν ἀγριότητα καὶ βίαν, εἰς τὴν ὁποίαν πολλὰ δυσυχέστατα ἀνθρωπάρια χρεωστοῦν καὶ τὴν ἀπαιδευσίαν, καὶ τὰ δουλοπρεπῆ των φρονήματα (2).

νέους, ἤθελαν μὲ μεγάλην ἀκρίβειαν τοὺς διδάξει τὰ Διαβατικὰ καὶ τὰ Συγκείμενα, καὶ τὰς λοιπὰς τῆς Γραμματικῆς μωρολογίας, καὶ ὅχι τί περισσότερον· οἱ δὲ φιλοσοφοῦντες Εὐρωπαῖοι ἐρεύνησαν αὐτὴν τὴν ἔννοιαν, καὶ τὴν ἔβαλαν εἰς ἔργον διὰ νὰ μάθωσιν ἀπὸ τὴν πείραν, ἐὰν ἀληθῶς εὐκελύνη τὴν παιδαγωγίαν ἢ συμβουλή τοῦ Πλάτωνος.

(1) Α. Θεσσαλονίκ. ἐ, 21.

(2) « Οὐδὲν μᾶθημα μετὰ δουλείας τὸν ἐλεύθερον χρὴ μαθάνειν. Οἱ μὲν γὰρ τοῦ σώματος πόνοι, βία πονοῦμενοι, γέρον οὐδὲν τὸ σῶμα ἐπεργάζονται· ψυχῇ δὲ βίαιον οὐδὲν ἔμμονον μᾶθημα . . . Μὴ τοίνυν βία, ὧ ἄριστε, τοὺς παῖδας ἐν τοῖς μαθήμασιν, ἀλλὰ παίζοντας τρέφε, ἵνα καὶ μάθων οἷός τ' ἧς καθορᾶν ἐφ' ᾧ ἕκαστος πέφυκεν (Πλάτων, Πολιτ. Ζ, σελ 536) ».

Με δαπάνην τοῦ Κοινοῦ νὰ ἀνταμειφθῆ καὶ ὄσως ἀπὸ τοὺς γραμματικῶς, ἤγουν τοὺς παραδίδοντας τὰ Κοινὰ λεγόμενα γράμματα, ἐρευνήσῃ καὶ εὖρη τὸν ἡδύτερον καὶ συντομώτερον νὰ διδάσκη τὰ παιδάρια τοῦ ἀναγινώσκειν τὴν εἶδησιν τρόπον ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀχώριστος πρέπει νὰ ἦναι τοῦ γράφειν καὶ τῆς ἀριθμητικῆς ἢ εἶδησις. Ὁ τρόπος οὗτος νὰ τελειωθῆ δὲν εἶναι δυνατόν, ἐὰν εἰς τόπον τῶν ἐλληνιστῶν γραμμένων βιβλίων δὲν εἰσαχθῶσιν εἰς τὰ κοινὰ σχολεῖα βιβλία γραμμένα εἰς τὴν κοινὴν γλῶσσαν ἤγουν τὴν γλῶσσαν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν λαλοῦσι καθ' ἡμέραν ἀναμεταξύ των τὰ παιδάρια εἰς τὰ σχολεῖα, καὶ ἀκούουσι λαλοῦντας εἰς τοὺς οἴκους τοὺς ἰδίους τῶν γονεῖς. Μεγάλῃς γνώσεως χρεῖαν δὲν ἔχει νὰ καταλάβῃ τις, ὅτι εὐκολώτερον θέλει μάθει τὸ Γραικὸν παιδάριον τὸν συλλαβισμόν, παραδείγματος χάριν, τῆς λέξεως ΝΕΡὸΝ (Ι), παρὰ τῆς λέξεως ὙΔΩΡ. Τὰ

(1) Μηδὲ ταύτης βαρβαρόν. Ἴδου τί λέγει περὶ αὐτῆς ὁ συγγραφεὺς τοῦ Μεγάλου Ἑτυμολογικοῦ. «Ναρίν, τὸ ὑγρόν. Παρὰ τῷ Νῶ ῥῆμα δηλαῖ (γρ. ῥῆμα, ὁ δηλαῖ) τὸ ῥέω. ὁ Μέλλον Νάσω, γίνεται (γρ. ἀφ' οὗ γίνεται) Να- ῥός, καὶ τὸ οὐδέτερον, Ναρόν. Σοφοκλῆς»

Πρὸς ναρὰ δὲ κρήναϊα χωροῦμεν ποτά.

« Οὕτω Φιλλόξενος. Καὶ ἴσως ἢ συνήθεια, τρέψασα τὰ α εἰς ε, λέγει, Νερόν α. Συγγενές καὶ συγγενούς σημασίας τοῦ Νάω ῥήματος εἶναι τὸ Νέω, ἤγουν Πλέω, ἢ Κολυμβῶ· ὅθεν παράγεται τὸ Νηρόν, συνώνυμον τοῦ Ναρόν, καὶ ὁ Νέος (τὴν ἡλικίαν), ἐπειδὴ τὰ νέα εἶναι καὶ ὑγρότερα καὶ μαλακώτερα τὴν φύσιν παρὰ τὰ γηραιά· Τῆς κοινῆς λοιπὸν γλώσσης τὸ Νερόν ἀδιαφόρως δύναται νὰ παραχθῆ καὶ ἀπὸ τὸ Ναρίν, ὡς ὀνομάζομεν Βελανίδιον τὸ Βαλανίς

διοριζόμενα Γραικισί γραμμένα εἰς διδασχὴν τῶν παιδᾶριων βιβλία πρέπει νὰ ἦναι, σύντομος Κατήχησις τῆς Θρησκείας, Ἐπιτομή τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας, Ἐκλογή ἀπὸ τοὺς μύθους τοῦ Διῶπου, καὶ Συλλογὴ μικρὰ γνωμῶν ἠθικῶν, σπριζομένων ὅλων καὶ ἀναλυομένων εἰς τὸ αὐτὸ τοῦτο ἠθικὸν ἀξίωμα, « Ὅ,τι δὲν θέλῃς νὰ κάμῃ ἄλλος εἰς σέ, μὴδὲ σὺ κάμνε εἰς » ἄλλον ». καὶ τὴν ἀντίστροφον αὐτοῦ πρότασιν. « Ὅ,τι θέλῃς » νὰ κάμῃ ἄλλος εἰς σέ, κάμνε καὶ σὺ εἰς ἄλλον ». Οἱ ἰσχυρότεροι καὶ πλέον δυσεξάλειπτοι τύποι εἶναι τῆς νεαρᾶς ἡλικίας οἱ τύποι· ἐὰν ἦναι καλοὶ, αὐξάνονται καὶ ἰσχυροποιοῦνται μὲ τὴν εἰσέπειτα τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν τεχνῶν ἀπόκτησιν, ἢ τοῦλάχιστον γεννῶσι τὰς ὀρθὰς δόξας, τὰς ὁποίας εἶπα ὅτι ἀρκοῦν εἰς τοῦ βίου τὴν κυβέρνησιν τοῦ ἀσόφου καὶ ἀνεπιστήμονος λαοῦ. Τὸν ὅστις ἐξεναντίας δὲν ἔλαβεν οὐδεμίαν ἀγωγὴν παιδικήν, ἢ τὴν ἔλαβεν κακὴν, τόσον ὀλίγον δύνανται αἱ ἐπιστῆμαι νὰ διορθώσωσι μετέπειτα, ὥστε καὶ τὸν κάμνουσι πολλᾶκις καὶ παρ' αὐτοὺς τοῦ ἀσόφου καὶ παντάπασιν ἀπαιδεύτου ὄχλου τοὺς ἀχρεῖους ἀχρεϊέστερον (1).

διον, καὶ ἀπὸ τὸ Νηρόν, ὡς ὀνομάζει ὁ Ὀμηρος (Ὀδυσσ. Ε, 402) καὶ ἡ κοινή συνήθεια Ξερόν, τὸ Ξηρόν.

(1) Ἄς ἀκούσωμεν καὶ πάλιν τὸν Πλάτωνα (Νόμ. Ζ, σελ. 819) τί λέγει περὶ τούτου. Καιρὸς εἶναι νὰ ἐρευνήσωμεν τὰς ἐνοίας τῶν προγόνων ἡμῶν, τῶν ὁποίων ἕως τῶρα δὲν ἐρευνήσαμεν ἄλλο παρὰ τὰς λέξεις. « Μᾶλλον δ' » ἐτι δέδοικα τοὺς ἡμμένους μὲν αὐτῶν τούτων τῶν μαθημάτων, κακῶς δ' ἡμμένους· οὐδαμῶς γὰρ δεινόν, οὐδὲ σφοδρὸν ἀπειρία τῶν πάντων, οὐδὲ μέγιστον κακόν, ἀλλ' ἢ πολυπειρία καὶ πολυμαθία μετὰ κακῆς ἀγωγῆς

Ἀπὸ τὸ Κοινὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως νὰ λαμβάνη μισθὸν ἀνάλογον τῆς ἀξίας του ὁ Γραμματεὺς τοῦ Πατριάρχου· ὅστις πρέπει ὄχι μόνον ἀκριβῶς νὰ γνωρίζῃ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἀλλὰ νὰ ᾔηται καὶ τῶν μαθημάτων, καὶ τῶν ἐπισημοτέρων τῆς φωτισμένης Εὐρώπης γλωσσῶν εἰδήμων. Τὸ Πατριαρχεῖον εἶναι τρόπον τινὰ Ἡγεμονικὴ αὐλή· καὶ τὰ ἀπ' αὐτὴν ἐξερχόμενα, εἴτε ψηφίσματα, εἴτε γράμματα ἐγκύκλια, πρέπει νὰ ᾔηται τοιαῦτα,

« γίνεταί πολὺ μείζων ζημία. » . Καὶ ἡ αἰτία εἶναι, ὅτι ὁ στερηθεὶς τῆς παιδικῆς ἀγωγῆς μηδὲ τὰς ἐπιστήμας· εἶναι καλὸς νὰ μεταχειρισθῇ εἰς ἰδίαν ἢ τῶν ἄλλων ὠφέλειαν, καθὼς πάλιν ἀλλαχοῦ (Εὐθυδήμ. σελ. 289) λέγει ὁ αὐτὸς Πλάτων, « Οὐδέ γε τῆς ἄλλης ἐπιστήμης ὄφελος γίνεταί οὐδέν, οὔτε » χρηματιστικῆς, οὔτε ἱατρικῆς, οὔτε ἄλλης οὐδενίᾳς, ἥτις ποιεῖν τι ἐπίσταται, χρῆσθαι δὲ μὴ, ὅ ἂν ποιήσῃ. . οὐδὲ εἶγε εἴτις ἐστὶν ἐπιστήμη, ὥστε » ἀθανάτους ποιεῖν, ἄνευ τοῦ ἐπίστασθαι τῇ ἀθανασίᾳ χρῆσθαι, οὐδὲ ταύτης » ἔοικεν ὄφελος οὐδέν » . Ὅτι περισσώτερα βλάπτονται παρά ὠφελοῦνται ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, καὶ ἀπ' αὐτὰς ἀκόμη τὰς ἐπιστήμας, ὅσοι δὲν ἤλθαν εἰς αὐτὰς ὠπλισμένοι μὲ τὴν ἀποκτωμένην διὰ τῆς παιδικῆς ἀγωγῆς φρόνησιν, τὸ μαρτυροῦσι μάλιστα οἱ ἀντιφιλόσοφοι αἱ πράξεις, εἰ λόγαι, ἀπλῶς ἢ διαγωγῆ τῶν ἔλη εἶναι πλέον μωρὰ ἀπ' ὅτι ἤθελεν εἶσθαι, ἂν ἦσαν ὀλότελα ἀμαθεῖς. Εἰς τοὺς τοιαύτους μωροσόφους ἀποβλέπων ὁ Ἀριστοφάνης τῆς Γαλλίας, ἔλεγεν,

Un sot savant est sot plus qu'un sot ignorant,

Ἀπ' ἀγράμματον μωρὸν μωρὸς σοφὸς μωρότερος.

Μακάριοι, ἐὰν οἱ γονεῖς αὐτῶν ἀντὶ νὰ τοὺς παραδώσωσιν εἰς διδάσκαλον, τοὺς ἔκαμαν ὑδροφόρους ἢ ξυλοφόρους· ἢ μωρία τῶν ἤθελε κἂν εἶσθαι ὀλιγώτερον φανερά.

ὅποια καὶ εἰς ἄλλας γλώσσας μεταφραζόμενα νὰ φαίνωνται καλὰ. Ἔως τώρα ἡ κοινὴ τοῦ γένους ἀββρωσία δὲν ἐσυγχῶρει εἰς τὸ Κοινὸν μῆτε μισθοὺς μεγάλους νὰ δίδῃ, μῆτέ μὲ μισθὸν μικρὸν νὰ εὕρῃ ἄξιον καὶ τοῦ Πατριάρχου, καὶ τοῦ γένους ὅλου, Γραμματέα. Τὸ δυσύχημα ἦτο μέγα· ἀλλ' εἰς τοὺς Γραικοὺς μόνους γνωσόν. Ἀφοῦ ὅμως τὰ φωτισμένα τῆς Εὐρώπης ἔθνη, μαθόντες τὴν εἰς τὰ καλὰ κίνησιν τῆς Ἑλλάδος, ἔγιναν περιεργότεροι τῆς καταστάσεως τῶν Γραικῶν, δὲν εἶναι πλέον συγχωρημένον νὰ ἐξέρχωνται ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖον γράμματα, καὶ τοῦ φωτιζομένου ἔθνους, καὶ τοῦ ἐνδύξως εἰς αὐτὸ πατριαρχεύοντος ἀνάξια (1).

ἔχει χρεῖαν καὶ ἡ Πατριαρχικὴ Τυπογραφία διορθώσεως πολλῆς καὶ τελειώσεως, ἥτις πρέπει καὶ αὕτη νὰ γενῆ μὲ δαπά-

(1) Εἰς τὴν νεορὰν μου ἡλικίαν ἡ σύνταξις τῶν ἐγκυκλίων ἦτον ἀλλόκοτον καὶ τερατώδες πρᾶγμα. Καὶ τί ἄλλο παρὰ τέρατα ἐδύνατο νὰ γεννησῇ τῶν τότε Γραμματέων ἢ μὲ μόνον τῶν καλῶν γραμματικῶν τὸν ἄνεμον ἐγγαστρομένη κεφαλῇ; Χαίρω σήμερον ἀκούων ὅτι μὴδὲ τοῦτο τῆς κοινῆς δυστυχίας τὸ μέρος ἔφυγε τὸν ἔξυδερκέστατον τοῦ σεβασμιωτάτου ἡμῶν Πατριάρχου ζῆλον. Διὰ νὰ ἔχη τὸ Πατριαρχεῖον ἄξιον τοῦ γένους Γραμματέα, πρέπει νὰ στοχάζεται τὸν εἰς τοῦτο τὸ ἔργον ἐπιτήθειον, ὄχι ὡς μισθωτὸν, ἀλλ' ὡς φίλον καὶ σύμβουλον τοῦ πατριαρχεύοντος. Τοιοῦτος ὑπουργήματος ἐὰν ἦμην ἄξιος, μὴδ' αὐτοῦ τοῦ Κροίσου τοὺς θησαυροὺς δεχθῆν ἤθελα μισθόν, ἂν ὁ μισθοδότης μ' ἐμεταχειρίζετο ὡς μισθωτὸν. Εἰς τοὺς ἀντιφιλοσόφους πρέπει καὶ τὴ νὰ γίνωνται ἀνδράποδα· ἀλλ' ὅποιον ἐγὼ ἐπιθυμῶ τὸν Πατριαρχικὸν Γραμματέα, ὁ τοιοῦτος δὲν ἐδαπάνησε μέγα μέρος τῆς ζωῆς του εἰς τὴν φιλοσοφίαν, διὰ νὰ ἀπολαύσῃ ἔπειτα τῶν πολλῶν αὐτοῦ ἰδρώτων ἀμοιβῶν, Εἰλωτῆς μερίδα καὶ τάξιν.

νην τοῦ Κοινοῦ. Ἐπειδὴ ἡ φωτισμένη Εὐρώπη ἔκρινε φρονι-
 τίδος ἄξιον πρᾶγμα τὴν καλλονὴν καὶ τελείωσιν τῶν χαρα-
 κτήρων τῶν γραμμάτων πάσης γλώσσης, καιρὸς εἶναι καὶ
 εἰς ἡμᾶς, τοὺς προθυμουμένους νὰ ἐμβάσωμεν εἰς τὴν Ἑλλά-
 δα τὰς ἐπιστήμας καὶ τέχνας νὰ μιμηθῶμεν καὶ τοῦτο τῆς
 Εὐρώπης τὸ καλόν. Χρεωστεῖται, ὡς εἰς οὐρανὸν οὐρανοῦ καὶ
 θεῖον εὐρημα, εἰς τὴν τυπογραφίαν ἢ τοιαύτῃ φροντίς. Αὐτὴ
 μόνη ἐνίκησε τὸν πανδαμάτορα χρόνον, φυλάξασα τὰ σοφὰ
 τῶν παλαιῶν φιλοσόφων καὶ προγόνων ἡμῶν παραγγέλματα·
 αὐτὴ μόνη, κατασχέσασα κοινὴν τὴν ἀνάγνωσιν τῶν παλαιῶν
 καὶ νέων συγγραμμάτων, ἔσπειρε τὰς ὀρθὰς δόξας εἰς τὸν κοι-
 νὸν λαόν, καὶ ἐφώτισε πολλὰ ἔθνη τῆς Εὐρώπης· αὐτὴ καὶ
 σήμερον, ὡς ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ, ταράττει τὴν κολυμβήθραν
 τῶν ἐπισημῶν, καὶ βαπτίζει εἰς αὐτὴν τὴν Ἑλλάδα, διὰ νὰ
 θεραπεύσῃ τὰ πολλὰ καὶ μακρὰ τῆς ἀρρώσθημα, καὶ νὰ τὴν
 καθάρισῃ ἀπὸ τὸν ῥύπον τῆς ἀπαιδευσίας· αὐτὴ τέλος πάντων,
 σπείρουσα καὶ τῶν ἀπανθρώπων (1), ἀντιφιλοσόφων τὰ ληρώδη
 καὶ ἀσύντακτα συντάγματα, ἀποδείχνει ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλ-
 λον καὶ τῆς Φιλοσοφίας τὴν γιγάντειον ἰσχὺν, καὶ τῶν πυγ-
 μαίων αὐτῆς ἐχθρῶν τὰ γελοῖα καὶ βωμολόχα παλαίσματα (2).

(1) « Ὅποτε γὰρ τοι τὸ φιλοσοφεῖν ἀισχρὸν ἠγησαίμην εἶναι, οὐδ' ἂν ἀν-
 » θρωπον νομίσαιμι ἑμαυτὸν εἶναι, οὐδ' ἄλλον τὸν οὕτω διακείμενον ». Πλάτ.,
 » Ἐραστ. ἢ περὶ Φιλοσοφ. σελ. 133.

(2) Τόσον εἶναι γυμνά καὶ ἀπὸ Γραμματικὴν καὶ ἀπὸ Λογικὴν τῶν κακο-
 δαιμόνων τούτων ἐχθρῶν τῆς Φιλοσοφίας τὰ συνταγμάτια, ὥστ' ἀπὸ μόνην
 τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῶν δύναται καὶ μετρίαι γνώμης ἄνθρωπος νὰ συμπεράνῃ
 τὴν ὑπεροχὴν τῆς Φιλοσοφίας.

Ἐν ἀφ' ὅσα ἐπροξένησεν εἰς τὴν πολιτικὴν τῶν ἀνθρώπων κοινωνίαν ἡ τυπογραφικὴ τέχνη καλὰ, εἶναι καὶ αἱ πολιτικαὶ καὶ φιλολογικαὶ Ἐφημερίδες. Πρὶν εὐρεθῆ ἡ τυπογραφία, τῆς Φιλοσοφίας ἀπὸ ἔθνους εἰς ἔθνος ἡ διὰδοσις, ἡ δὲν ἐγένετο πάντ' ἅπασιν, ἡ ἐγένετο μὲ μεγάλην ἀργοπορίαν. Εἰς αὐτὴν τὴν Ἑλλάδα, μέρος τῆς Εὐρώπης πολλὰ μικρὸν, ἐχρειάζοντο πολλάκις ἔτη πολλὰ νὰ γνωρισθῶσιν αἱ εἰς ἐπιστήμας ἢ τέχνας νέαι εὐρέσεις μιᾶς πόλεως εἰς ἄλλην ὅχι πολλὰ μακρυσμένην πόλιν· ὅπου τὴν σήμερον ἀπ' ἄκρων εἰς ἄκρα τῆς Εὐρώπης ὅλης ἀναγγέλλεται εἰς ὀλιγωτάτων ἡμερῶν διάστημα ὅ,τι νέον εὐρεθῆ εἰς ἐκάστην αὐτῆς πόλιν. Πόση εἶναι τῆς τοιαύτης ταχύτητος ἡ ὠφέλεια εὐκολα θέλει τὸ καταλάβει, ὅστις συλλογισθῆ ὅτι μία ἀληθείας εὐρέσεις γίνεται βαθμὸς καὶ χειραγωγία εἰς δευτέρας εὐρέσεις, καὶ πάλιν εἰς τρίτης ἄλλης αὕτη, καὶ οὕτω καθεξῆς· καὶ ὅτι ἡ ταχύτης διαδόσεως συντέμνει καὶ τὸν χρόνον τῆς ἐρεύνης ἀπλῶς τῶν καλῶν, ἐπειδὴ ὁ καταγιγνώμενος εἰς ἔρευναν τινὸς, ὅταν μάθῃ τὴν ἀπ' ἄλλον εὐρέσειν τοῦ ζητουμένου, μεταβαίνει φυσικὰ εἰς ἔρευναν ἄλλου, καὶ δὲν τρίβει τὸν καιρὸν ματαίως νὰ ζητῆ τὰ εἰρημένα. Συμπεραίνεται ἐκ τούτου, ὅτι ἤθελε πολὺ ταχύνει τὴν εἰς τὸ καλὸν τῆς Ἑλλάδος προκοπὴν καὶ βελτίωσιν Ἐφημερίς πολιτοφιλολογικὴ, γραμμὴν εἰς τὴν κοινῶς λαλουμένην γλῶσσαν, ἥγουν Ἐφημερίς ἐρανισμένη ἀπὸ τὰς πολιτικὰς καὶ φιλολογικὰς τῶν φωτισμένων τῆς Εὐρώπης ἐθνῶν Ἐφημερίδας, ἔπειτα καὶ ἀπὸ τὰς εἰδήσεις τῶν ἰδίως συμβαινόντων εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἡ Ἐφημερίς ὅμως αὕτη, διὰ νὰ κτυ

τήση ὄντως τὸν διὰ τὸν ὁποῖον γράφεται σκοπὸν, πρέπει νὰ συντάσσεται ἀπὸ κάλαμον Φιλοσόφου, τοιούτου δηλαδὴ ἀνδρὸς, ὁποῖος νὰ διαλέγη μὲ κρίσιν ἀπὸ τὰς Εὐρωπαϊκὰς ἔφημερίδας ὅ,τι εἶναι ἀληθῶς ὠφέλιμον εἰς τὴν παροῦσαν τῆς Ἑλλάδος κατάστασιν, καὶ νὰ ἀποβάλλῃ ὅσα δὲν συντείνουσιν εἰς τὸν σκοπὸν του, ἢ καὶ τὸν πλανῶσιν ἀπ' αὐτόν (1). Τὸ Κοινὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως εὐκολὰ δύναται νὰ προξενήσῃ καὶ τοῦτο τὸ καλὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐὰν χορηγήσῃ εἰς κένενα λόγιον ἄνδρα τοῦ γένους, κάτοικον τῆς Βενετίας, ἢ τῆς Αὐστριακῆς Βιέννης (2), τὴν ἀναγκαίαν δαπάνην εἰς τὴν σύνταξιν καὶ διὰ τύπου ἐκδοσιν τῆς Ἐφημερίδος.

Εἶναι σχεδὸν ἀναρίθμητα ὅσα ἄλλα δύναται νὰ προξενήσῃ

(1) Τοῦτο μάλιστα σημειοῦται διὰ τὸ Πολιτικὸν μέρος τῆς Ἐφημερίδος. Ὁ Γραικὸς ἀναγνώστης δὲν ἔχει χρεῖαν νὰ μᾶθῃ πότε κοιμῶνται καὶ πότε ἐξυπνίζονται οἱ Ἡγεμόνες τῆς Εὐρώπης, πότε ὑπάγουν εἰς τὸ θέατρον, ἢ εἰς τὸ κυνήγιον, ἢ πότε συγκροτοῦν χοροὺς καὶ συμπόσια. Ὅ,τι μάλιστα συμφέρει εἰς αὐτὸν νὰ ἠξεύρῃ εἶναι τῶν καλῶν αἰ καλὰ πράξεις Ἡγεμόνων· τίς ἀπ' αὐτοῦς ἔχει ὄμμα ἄγρυπνον εἰς τὴν κυβέρνησιν τῆς βασιλείας του, τίς ὑπερασπίζει τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας, καὶ ἀνταμείβει κατ' ἄξιαν τοὺς τεχνίτας καὶ τοὺς ἐπιστήμονας. τίς ἀσχολεῖται εἰς τὴν αὐξήσιν τῆς γεωργίας καὶ τοῦ ἐμπορίου, μηδὲ καταγίνεται εἰς ἄλλο παρὰ τὴν εὐδαιμονίαν τῶν ὑπηκόων, πρὸς τοὺς ὁποῖους προσφέρεται, ὡς πατὴρ πρὸς τέκνα. Ταῦτα περὶ τῶν χρηστῶν καὶ φιλοσόφων Ἡγεμόνων, τῶν ὁποίων ἡ μνήμη θέλει μείνει ἀθάνατος. Τῶν μὴ τοιούτων ὁ Γραικὸς Ἐφημεριδογράφος ἄς ἱστορῇ ἁπλῶς τὴν ἀμέλειαν, ἐὰν ᾖ ἀκίνδυνος ἡ ἱστορία· εἰ δὲ μὴ, ἄς σιωπᾷ περὶ αὐτῶν, ὡς περὶ ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι καὶ πρὶν ἀποθάνωσιν ἀπέθαναν.

(2) Ἐπιτηδεώτερον εἰς τοιαύτης Ἐφημερίδος σύνταξιν δὲν γνωρίζω παρὰ τὸν σοφὸν Ἀρχιμανδρίτην καὶ φίλον μου Ἄνθιμον τὸν Γαζῆν.

εἰς τὸ γένος καλὰ τὸ Βυζαντινὸν τοῦτο κοινὸν τύσημα· ἀλλὰ μὴτ' ἢ μνήμη μου τὴν ὥραν ταύτην μὲ βοηθεῖ, μῆτε τὴν βοήθειαν τῆς μνήμης ν' ἀναμένω ὁ καιρὸς μὲ συγχωρεῖ. Τοῦτο μόνον, πρὶν δώσω τέλος εἰς τὴν Ἀκολουθίαν τῶν Αὐτοσχεδίων τούτων σοχασμῶν, ἐξανάγκης πρέπει νὰ προσθέσω. Ὡς ὁ φρόνιμος, παρόμοια καὶ ὁ ἄφρων ἐμπορεῖ πολλάκις νὰ νομοθετήσῃ καὶ νὰ διατάξῃ, εἰς ἰδίαν ἢ κοινὴν ὠφέλειαν, πράγματα φρόνιμα. Ἀλλ' εἰς τοῦτο διαφέρει ὁ πρῶτος ἀπὸ τὸν δεύτερον, ὅτι τοῦ μὲν ἄφρονος τὰ ἔργα, ὡς ἀπὸ προσωρινὴν καὶ τυχηρὰν φρόνησιν γινόμενα, εἶναι καὶ προσωρινά· ὁ δὲ φρόνιμος ἀποβλέπει ὄχι μόνον εἰς τὴν ἐργασίαν τοῦ καλοῦ, ἀλλὰ καὶ φροντίζει περισσότερον πῶς νὰ τὸ σώσῃ καὶ νὰ τὸ φυλάξῃ· καὶ τότε μόνον σοχάζεται τὸ ἔργον τέλειον, ὅταν τὸ κάμῃ καὶ μόνιμον (1). Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, αἱ κοινωφελεῖς μεγάλαι πράξεις πράττονται ἀπὸ τοὺς ἡγεμόνας τῶν ἐθνῶν· ἀλλ' εἰς ἀπαίδητον ἔθνος εἶναι πράγμα πολλὰ σπάνιον Ἡγεμῶν μεγαλουργὸς καὶ φρόνιμος, καὶ ἀκόμη σπανιώτερον, ἐὰν εὑρεθῇ τοιοῦτος, τὸ ν' ἀφήσῃ καὶ δια-

(1) « ὥστε σχεδὸν ἢ νομοθεσία τέλος ἂν ἡμῖν ἔχοι. Τῶν πάντων δ' ἐκάστοτε τέλος, οὐ τὸ δρᾶσαι τι σχεδόν, οὐδὲ τὸ κτήσασθαι κατοικίσαι τ' ἐστίν· ἀλλὰ τῷ γεννηθέντι σωτηρίαν ἐξευρόντα τελέως αἰεὶ, τότε ἤδη νομίζειν πᾶν ὅσον ἔδει πραγθῆναι πεπραχθαι πρότερον δ' ἀτελὲς εἶναι τὸ ἔλον ». Πλάτων, Νόμ. IB, σελ. 960. Μᾶς ἐδίδαξε καὶ ἡ Θρησκεία τὴν διαφορὰν ταύτην μὲ τὴν σοφὴν παραβολὴν τοῦ φρονίμου καὶ τοῦ μωροῦ (Ματθ. Ζ, 24), τῶν ὁποίων ὁ πρῶτος « ἠκοδόμησε τὴν εἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν πέτραν », καὶ ὁ δεύτερος « ἐπὶ τὴν ἄμμον ».

δαχον ὅμοιον αὐτοῦ. Καὶ τί συμβαίνει ἐκ τούτου; ὅσα καλὰ κτίση ὁ μεγαλουργὸς καὶ φρόνιμος Ἡγεμὼν, τ' ἀφανίζει, ὡς ἀνεμοσφόβιλος, ὁ μωρὸς καὶ σαρδανάπαλος αὐτοῦ διάδοχος. Ἐὰν ὅλων τῶν ἐθνῶν ἡ ἱστορία δὲν ᾖναι ἰκανή, ἀρκοῦν τὰ πρὸ μικροῦ συμβάντα ν' ἀποδείξωσι τοῦ λεγομένου τὴν ἀλήθειαν.

Διὰ νὰ μὴ λοιπὸν συμβῆ τοιαύτη δυσυχία, εἰς ὅσα καλὰ δύναται καὶ μέλλει νὰ προξενήσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ Κοινότης τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἔπρεπεν ὁ νῦν πατριαρχεὺς νὰ ᾖναι ἀθάνατος. Ἀλλὰ τοιαύτην ἀθανασίαν εὐχεταὶ τὸ γένος ὅλον εἰς αὐτὸν, νὰ τὴν προξενήσῃ εἶναι τῶν ἀδυνάτων. Δυνατὸν ὅμως εἶναι νὰ θεραπευθῇ τὸ ἀθεράπευτον τοῦτο τοῦ σωματικοῦ θανάτου κακὸν μὲ τὴν ἀθανασίαν τῆς διαδοχῆς Ἱεραρχῶν ὁμοίων τοῦ νῦν Πατριαρχεύοντος, ἐὰν εἰς τὸ ἐξῆς ἡ ἐκλογή τοῦ Πατριάρχου γίνεται μὲ κρίσιν ἀπὸ τὸ Κοινόν, καὶ ὁ Πατριαρχικὸς θρόνος δὲν δίδεται πλὴν εἰς ἐκεῖνον ἀπὸ τοὺς Ἀρχιερεῖς, ὅστις ἔχει παιδείαν ἐνωμένην μὲ τὸν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ζῆλον παρὰ τοὺς ἄλλους περισσοτέραν, ὡς εἰς μόνον ἐπιτήδειον καὶ νὰ φυλάξῃ, καὶ ν' αὐξήσῃ, ὅσα ὁ προκάτοχος αὐτοῦ ἐπροξένησεν εἰς τὴν Ἑλλάδα καλὰ. Καιρὸς εἶναι λοιπὸν νὰ κλεισθῇ ἀσυμπαθῶς ἡ εἴσοδος τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου εἰς τοὺς ἀπαιδεύτους καὶ τῆς κοινῆς δόξης ἀφροντίστους ποιμένας (ἐὰν κατὰ δυσυχίαν εὐρίσκονται τοιοῦτοι), διὰ νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ πάντα κίνδυνον ἡ ἀναγέννησις τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ καιρὸς εἶναι τοιοῦτος, ὅποῖος νὰ ἀθνατίσῃ τὴν μνήμην τοῦ σήμερον εὐτυχῶς πατριαρχεύοντος εἰς τὸ γένος. Τῆς ἐπερχομένης γενεᾶς ἡ ἀδέκατος κρίσις θέλει συντάξῃ τὴν ἱστορίαν τῆς ἀναγέννησεως τῶν Ἑλλήνων, καὶ δώσῃ εἰς καθὲν ἀπὸ τοὺς

συνεργήσαντας εἰς ταύτην τὴν ὀφειλομένην εἰς ἕκαστον δόξαν καὶ τιμὴν εἰς καθένα θέλει διορίσει ἀπροσωπολήπτως τὸν ἀρμόζοντα εἰς τὸν ζῆλον καὶ τὴν προθυμίαν ἐκάστου τόπου. Ὁ πρῶτος τόπος χρεωσέεται δικαίως εἰς τὸν ἡμέτερον Πατέρα καὶ Πατριάρχην.

Ὁ καιρὸς εἶναι τοιοῦτός, εἰς τὸν ὁποῖον καὶ οἱ δεῦτεροι, καὶ οἱ τρίτοι, καὶ οἱ καθεζῆς τόποι εἶναι ἔνδοξοι καὶ ζηλωτοί. Μακάριος, ὅστις λάβῃ τόπον συνεργοῦ τῆς ἀναγεννήσεως τοῦ ἔθνους, καὶ ἂν ἤθελεν εἶσθαι ὁ ἔσχατος. Ἄθλιος, ὅστις διὰ τὴν λήθαργον ἀδιαφορίαν του δὲν εὗρῃ τόπον εἰς αὐτήν· καὶ τῶν ἀθλίων ἀθλιέστερος, ὅστις, ἀντὶ νὰ συνεργήσῃ εἰς τὴν θαυμασὴν τῆς Ἑλλάδος ἀνέγερσιν, σπουδάζῃ μὲ παντοίους τρόπους νὰ τὴν ἐμποδίσῃ. Ν' ἀθανατισθῇ βέβαια μέλλει καὶ τοῦ τοιούτου κακοδαίμονος τὸ ὄνομα· ἀλλ' ἡ ἀθανασία του ὁμοιάζει τὴν ἀθανασίαν ἐκείνου, ὅστις ἐπυρπόλησεν ἕν ἀπὸ τὰ ἑπτὰ θαυμάσια τοῦ κόσμου, τὸν περιβόητον ναὸν τῆς Ἐφέσου.

Ὁ καιρὸς εἶναι τοιοῦτος, πλούσιοι τοῦ γένους, ὁποῖος νὰ παραδώσῃ τὰ ὀνόματά σας εἰς τοὺς μακαρισμοὺς τῆς ἐπερχομένης γενεᾶς, ἂν προσφέρετε μετὰ χαρᾶς εἰς τὴν ἀναγέννησιν τῆς πατρίδος τὸ περισσευμα τοῦ πλούτου. Ἄν ὄχι ἄλλο, καὶ ἡ πείρα ἔπρεπε νὰ σᾶς διδάξῃ τί φθοροποιὸν πρᾶγμα εἶναι ἡ βαρβαρότης. Ἐσυλλογίσθητε ποτὲ διὰ ποίαν αἰτίαν ὁ πλοῦτος μὲν διαβαίνει εἰς τοὺς υἱοὺς, σπανιώτατα εἰς τοὺς ἐγγόνους, καὶ ποτὲ σχεδὸν παρέκει δὲν ὑπάγει; Ἡ κοινὴ τοῦ γένους ἀπαιδευσία ἦτον ἕως τῶρα ἡ αἰτία. Τύχης ἔργον γίνεται πολλάκις ἡ ἀπόκτησις τοῦ πλούτου· ἀλλ' ἡ φύλαξις αὐτοῦ χρειάζεται νοῦν

φωτισμένον. Αφίνετε μυριάδας χρυσίου εἰς κληρονόμους, τῶν ὁποίων διὰ τὴν παιδείαν δὲν ἐλάβετ' οὐδεμίαν φροντίδα, μῆτε δαπάνην ἐκάμετε κάμμιαν. Δὲν ἐντρέπεσθε νὰ κατοικῆτε πόλεις ὄρφανὰς ἀπὸ ἐπισημῶν σχολεῖα; ἢ νομίζετε ὅτι ἐπληρώσατε τὸ πρὸς τὴν πατρίδα χρέος ἀπαραίτητον μοιράζοντες κατὰ σάββατον ὀλίγας φόλας εἰς ὀλίγα ἀνθρωπάρια ἀργὰ, ἢ ἐλευθερόνοντες ἀπὸ τὴν φυλακὴν κἀνενα χρεωκόπον τὰς παραμονὰς τῶν ἐπισημοτέρων ἑορτῶν; Τότε μόνον γίνεται θεᾶρεσος ἢ ἐλεημοσύνη, ὅταν γίνεται μὲ κρίσιν· τότε μόνον εἶναι γέννημα φιλάνθρωπίας, ὅταν κόπτη τὰς αἰτίας τῆς πτωχείας, ὄχι ὅταν τρέφη καὶ αὐξάνη διὰ τῆς ἀργίας τὴν πτωχείαν (1). Καὶ μέγα μέρος τοῦ πλοῦτου, διὰ τὸν ὁποῖον ἐπαίρεσθε, ἂν μοιράσετε εἰς τοὺς ψωμοζῆτας, αὐτοὶ θέλουσι διαπαντὸς μείνει ψωμοζῆται. Μικρὸν μέρος ἂν προσφέρετε εἰς τὴν πατρίδα, ἢ πατρὶς θέλει τὸ μεταχειρισθῆν εἰς τὸ νὰ ἐλευθερωθῆ ἀπὸ τῶν ψωμοζητῶν τὴν κατασχύνην (2). Ἄλλα παρὰ ταῦτα εἰὰν εὔρεθῆ τις τόσον τολμηρὸς ὥσε νὰ σᾶς διδάξῃ, σᾶς διδάσκει, πιςεύσατέ με, φίλοι πλούσιοι, Ἄλκ. . . , ὅχ' Εὐαγγελίου διδαχὴν.

Ὁ καιρὸς εἶναι τοιοῦτος, πένητες τοῦ γένους, εἰς τὸν ὁποῖον νὰ συνδράμητε καὶ σεῖς εἰς τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος, ὄχι

(1) « Κλωὺς δὲ εἶχε, μὴ τοιαύτας τινὰς ἀφορμὰς ἐπινοεῖν, αἱ τὴν πανίαν » τηροῦσι, παραβοηθοῦσαι μόνον αὐτῇ, ἀλλ' αἱ τέλεον ἐξαίρησουσι « .Λουκία- » νός, Περὶ τῶν ἐπὶ μισθ. συνόντ. § 5.

(2) Ἀπὸ τοιαύτην κατασχύνην ἐλευθερόνεται σήμερον ἡ Γαλλία δι' αὐτοκρατορικῶ ψηφίσματος.

μὲ χρήματα, τῶν ὁποίων εἶσθε στερημένοι, ἀλλ' ἀκούοντες προθύμως καὶ ἐνισχύοντες τοὺς ὅσοι σπουδάζουν νὰ σᾶς ἐλευθερώσωσιν ἀπὸ τὴν πενίαν, πολλαπλασιάζοντες διὰ τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπισημῶν τὰ πρὸς ζωὴν ἀναγκαῖα χρήματα. Ἡ γῆ, εἰς τὴν ὁποίαν ἐγεννήθητε καὶ ζῆτε, εἶναι « Γῆ σίτου, καὶ οἴνου, » καὶ ἄρτων, καὶ ἀμπελώνων (1) »· καὶ ὁμως ἡ ἀπαιδευσία (2) ἔρρηξεν ὡς κερκυνὸν εἰς τὰς κεφαλὰς ὅλων ἡμῶν τὴν

(1) Ἡσαΐου λς', 17.

(2) Οἱ ὑπερασπιστὰὶ καὶ φίλοι τῆς ἀπαιδευσίας αἰτιῶνται τὰς ἀμαρτίας. Ἐάν νοῶσι τὰς ἐκ τῆς ἀπαιδευσίας ἀμαρτίας, ἔγουν δίκαιον καὶ εἰς τοῦτο γοιμιωτέραν ἄλλην ἀμαρτημάτων αἰτίαν παρὰ τὴν ἀπαιδευσίαν δὲν γνωρίζω. Ἀλλὰ κατ' αὐτοὺς εἶναι καὶ τὰ φωτισμένα ἔθνη ἀμαρτωλά, καὶ τόσον ἀμαρτωλά, ὅσοι οἱ ἀναμάρτητοι οὗτοι τοῦ γένους; ὁδηγοὶ συμβουλεύουν τοὺς Γραικοὺς νὰ ἀπέχωσι μακρὰν, διὰ τοῦ μολυσμοῦ τὸν φόβον ἀπὸ τὴν φωτισμένην Εὐρώπην. Ἐάν λέγωσι τὴν ἀλήθειαν, τί ἄλλο συμπεραίνεται ἐκ τούτου, πλὴν ὅτι ἡ Φιλοσοφία δὲν ἐτελείωσεν ἀκόμη τὸ στάδιόν της, καὶ ὅτι ἂν οἱ τρέχοντες τὸν δρόμον αὐτῆς μολίς δύνανται νὰ χαλινώσωσι τὰ πάθη των, ἀσυγκρίτως πλέον ἀφειμένοι εἰς αὐτὰ πρέπει νὰ ἦναι ὅσοι καὶ ὡς δρόμον ἀπωλείας τὸν ἀποστρέφονται. Τοῦτο εἶναι βέβαιον ἀναντιρρήτως, ὅτι τῶν ἐθνῶν ἡ ἡμερότης εἶναι πάντοτε ἀνάλογος μὲ τὴν παιδείαν αὐτῶν. Τὴν Ἑλλάδα κατοικοῦν καὶ ἄλλα ἔθνη παρὰ τὰς ὄχι σήμερον φωτιζομένους, ἀλλὰ καὶ τοὺς πρὸ ἑκατῶν ἐτῶν Γραικοὺς, ἀπαιδευτότερα. Τίνων ἦσαν ἢ εἶναι ἀγριότερα τὰ ἦθη; Τῶν ἀπαιδευτοτέρων ἀποκρίνεται ἡ πείρα. Παρὰ τῆς Εὐρώπης τὰ λοιπὰ ἔθνη τὸ πλέον πεπαιδευμένοι εἶναι οἱ Γάλλοι, καὶ διὰ τοῦτο τὸ πλέον ἡμερον καὶ πλέον φιλόθρονον, ὡς τὸ δείχνει πάλιν ἡ πείρα. Τίνος ἐταράχθησαν εἰς τὴν τόσον ἀνάσχυτον φηδικίαν τοῦ Βερθόλδου, ὅστις ἐχόρευσεν ἀνάνδρως ἐπὶ τῶν καταπληρωμέ-

ὅποιαν ἀπειλεῖ ὁ θεὸς εἰς τοὺς παραβάτας τοῦ νόμου του κατάραν (1). Σεῖς σπείρετε, καὶ ἄλλοι πολλάκις θερίζουσι· σεῖς φυτεύετε, καὶ ἄλλοι τρυγῶσιν. Ἀλλὰ καὶ ἂν αὐτοὶ συνάξετε τοὺς καρποὺς τῶν κόπων σας, μὴ δυνάμενοι, διὰ τὴν ἀμαθίαν τῶν τεχνῶν, νὰ κατασκευάσετε τίποτ' ἀπ' αὐτοὺς, τοὺς πωλεῖτε εἰς ἔθνη ἀλλότρια, διὰ νὰ σᾶς τοὺς μεταπωλήσωσι σκευαστοὺς εἰς τιμὴν ἀκριβοτέραν. Αἱ καταναλίσκουσαι τὰς πόλεις πυρκαϊαὶ εἶναι καρποὶ τῆς ἀπαιδευσίας· ἡ ἐξολοθρευούσα τοὺς οἴκους λοιμικὴ νόσος εἶναι γέννημα τῆς ἀμαθίας ἡμῶν. Εἶναι λέγουν οἱ ἐχθροὶ τῆς παιδείας τοῦ γένους, ὀργῆς θεοῦ ἀποτελέσματα, καὶ μᾶς συμβουλεύουν νὰ ἐκπειράζωμεν τὸν Δημιουργὸν μὲ προσευχὰς ἀνοήτους. Βέβαια, τί ἄλλο ἰκανώτερον νὰ κινήσῃ

νου σώματος τῆς Ἑλλάδος, εἰς καιρὸν ὅταν ἡ Ἑλλάς ἀνεγείρεται, καὶ ζητῇ νὰ θεραπεύσῃ τὰς πληγὰς τῆς; ὁ Γάλλος Κλαυέριος, ὁ Γάλλος Θυρότος, ὁ Γάλλος Βοισονάδης, ὡς γνήσιοι κληρονόμοι τῆς Ἑλληνικῆς σοφίας καὶ παιδείσεως. Καὶ ταῦτα μὲν εἶναι τὰ νέα· ἡ δὲ ἱστορία μᾶς ἐφύλαξε καὶ παραδείγματα παλαιά. Πρὸ δύο χιλιάδων ἐτῶν ποῖον ἦτο τὸ πλεόν φωτισμένον ἔθνος τῆς γῆς; οἱ Ἕλληνες. Εἰς ποῖον εὕρισκετο περισσοτέρα φιλανθρωπία; εἰς τοὺς Ἕλληνας. Μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων ποία πόλις υπερέβαλλε τὰς ἄλλας εἰς τὴν παιδείαν; αἱ Ἀθῆναι; Τίνες ἦσαν ἡμερώτεροι καὶ φιλανθρωπότεροι παρὰ τοὺς ἄλλους; οἱ Ἀθηναῖοι. Ποῦ καὶ ἀπὸ ποίους ἀνηγέρθη Βωμὸς ἐλέου; εἰς τὰς Ἀθῆνας ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους.

(1) « Καὶ κατέδεται τὰ ἔκγονα τῶν κτηνῶν σου, καὶ τὰ γεννήματα τῆς γῆς » σου, ὥστε μὴ καταλιπεῖν σοι σίτον, οἶνον, ἔλαιον, κ. τ. λ. ». Δευτερονόμ. 24, 51.

τοῦ θεοῦ τὴν ὀργὴν παρὰ τὴν καταφρόνησιν τῆς παιδείας; (1) καὶ πρῶτον ἔθνος ἀπολέσθη πρὶν νὰ μωρανθῆ ἄνωγον, ἤγουν νὰ ἀποσραφῆ τὴν παιδείαν καὶ τὰς ἐπιστήμας; Αὐτὸς μᾶς ἐπλασε κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν αὐτοῦ, ἤγουν μᾶς ἔκαμε λογικούς, καὶ μᾶς ἐχάρισεν ἐν ταύτῳ τὰ μέσα νὰ φέρωμεν εἰς τελειότητα τὰς δυνάμεις τῆς ψυχῆς ἡμῶν, καὶ ἡμεῖς τολμῶμεν νὰ τὸν παρακαλῶμεν, ὡς ἄλογα κτήνη, νὰ μᾶς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ συμφορὰς, τὰς ὁποίας ν' ἀποφύγωμεν μᾶς κατέστησε κυρίου. Καὶ τίς δὲν καταλαμβάνει, ὅτι τοιαύται προσευχὰς πρέπει νὰ τὰς ἀποσρέφεται ὡς βλασφημίας; Τίς, ὅτι περὶ τῶν τοιούτων μάλιστα ἔλεγεν ὁ Προφήτης (2) ἀπὸ σώματος θεοῦ, «*Νηστειάν*

(1) «*Δράξασθαι παιδείας, μήποτε ὀργισθῆ κύριος.*» Ψαλμ. β', 12) .

(2) Ἡσαΐου α', 13-14. Ἐλεγε καὶ ὁ Σωκράτης πρὸς τὸν Ἀλκιβιάδην, ἔτιμον νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν θεὸν ζητήματα μωρὰ, «*Οὐκ ἀσφαλὲς σοι ἐστὶν ἔλθειν*» πρὸς τὸν θεὸν εὐχόμενος, ἵνα μηδ', ἂν οὕτω τύχῃ, βλασφημοῦντός σου ἀκούων, οὐθὲν ἀποδείξῃται τῆς θυσίας ταύτης· τυχόν δὲ καὶ ἕτερόν τι προσεπολαύσης. Ἐμοὶ μὲν οὖν δοκεῖ κράτιστον εἶναι ἡσυχίαν ἔχειν (Πλάτων, Ἀλκιβιάδ. Β, σελ. 150)». Εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ Θανατικὸν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀρχίζει ὀλίγας ἑβδομάδας πρὸ τοῦ Πάσχα, καὶ λαμβάνει τέλος πρὸς τὰ τέλη τοῦ Ἰουνίου μηνός. Εἰς τὸ μεταξύ τοῦτο διάστημα γίνονται εἰς πόλεις τινὰς προσευχαὶ καὶ παρακλήσεις ὑπὲρ τῆς παύσεως τοῦ Θανατικῦ. Αὐτὸ ὅμως δὲν παύει πλὴν ὅταν ἔλθῃ ὁ διωρισμένος του καιρός· ἀλλὰ καὶ τότε ἀποδίδουσι τινὲς τὴν παῦσιν αὐτοῦ εἰς τὴν μεσιτείαν τοῦ τὴν εἰκοστὴν τετάρτην τοῦ Ἰουνίου ἑορταζομένου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ. Πρῶτον τῆς ἀπαιδευσίας κακόν· προσευχόμενοι παρακαλοῦμεν τὸν θεὸν νὰ ἐξαλείψῃ μὲ θαῦμα πληγὴν, τὴν ὁποίαν γ' ἀποφύγωμεν μᾶς· ἔδωκε τὰ μέσα. Καὶ ἀποδείξει, ὅτι μᾶς τὰ ἔδωκεν, εἴκαι

» καὶ ἀργίαν, καὶ τὰς νομηνίας ὑμῶν, καὶ τὰς ἐορτὰς ὑμῶν,
» μισεῖ ἡ ψυχὴ μου κ. τ. λ. »;

Ὁ καιρὸς εἶναι τοιοῦτος, ὃ νέοι τῶν ἐπιστημῶν σπουδασαί, ὥστε νὰ παραδώσετε καὶ σεῖς, ἕκαστος κατὰ τὴν δύναμιν αὐτοῦ, τὰ ὀνόματά σας εἰς τῆς ἐρχομένης γενεᾶς τὰς εὐλογίας, ἐάνοι καθημερινοί σας κόπυι κατευθύνωνται εἰς ἓνα μόνον σκοπὸν, τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος. Τοῦ Πυθαγόρου, τοῦ Θάλητος, τοῦ Πλάτωνος, τοῦ Εὐδόξου, γνωστὰ σᾶς εἶναι τὰ ἀείμνησα ὀνόματα, γνωσαὶ καὶ αἱ περιηγήσεις, τὰς ὁποίας ἔκαμαν οἱ φιλόσοφοι οὗτοι, διὰ νὰ συνάξωσι πανταχόθεν εἴτι καλὸν ἐδύναντο νὰ φέρωσιν εἰς τὴν πατρίδα των. Εἰς τόπον ἐκείνων εἴσθε σήμερον ἐσεῖς· ἀλλὰ τόσον εὐτυχέστεροι παρ' ἐκείνους, ὅσον

τῶν φωτισμένων καὶ ἀπὸ φωτισμένους ἠγεμόνας κυβερνωμένων ἐθνῶν αἱ πόλεις, ὅταν τὸ θανατικὸν ἀπεκλείσθῃ, καὶ ὅπου, ἀν ἐμῶν, δὲν ἀποδίδεται εἰς τοῦ θεοῦ τὴν ὀργήν, ἀλλ' εἰς τῶν φυλάκων τὴν ἀπροσεξίαν καὶ ἀμέλειαν. Δεύτερον τῆς ἀπαιδευσίας κικόν· βλασφημοῦμεν τὸν Βαπτιστὴν τοῦ Χριστοῦ, ἐπειδὴ τὸν ὑποθέτομεν τόσον φιλεδοξου ψυχῆς ἅγιον, ὥστε νὰ προσμένη ἀσπλάγχως τῆς ἐορτῆς του τὴν ἡμέραν, διὰ νὰ σώσῃ πάλιν ὁλόκληρον ἀπὸ τὸν ὄλεθρον. « Τί λέγεις ἄθεε (φρονᾷ: δαίμονιζόμενος ὁ ἀντιφιλόσοφος); Καταρ-
» γεῖς λοιπὸν τὰς προσφερομένας εἰς τὸν θεὸν δι' ἐξιλέωσιν τῆς ὀργῆς του προσ-
» ευχάς; » Ἄπαγε! κακεδαίμονέστατε, ὅστις ἂν ἦσαι. Δὲν καταργῶ τὰς προσευχάς· ἀλλὰ σὲ λέγω ὅτι διδάσκει ὁ ὀρθὸς λόγος, ὅτι ἐδίδασκεν ὁ Σωκράτης τὸν μωρὸν Ἀλιβιάδην, » Ἠσυχίαν ἔχειν »· νὰ μὴ προσεύχῃσαι, ὅταν δὲν ἦναι καιρὸς προσευχῆς· διὰ νὰ μὴ παρεξήνης τὸν τοῦ οὐρανοῦ τὰ χαρίσματα δὲν ἐξεύρεις, ἢ δὲν δύνασαι διὰ δυστυχίαν, νὰ μεταχειρισθῆς· καὶ ὅταν ἦναι και-

εἶναι πλουσιώτερος τὴν σήμερον ὁ θερισμὸς τῶν ἀπὸ τῆς φιλοσοφίας καλῶν. Ἀπὸ σᾶς ἡ Ἑλλάς προσμένει ἦθη, νόμους, παιδείαν, εἰς ὀλίγα λόγια, τὴν μεγαλητέραν ἀπ' ὅλας τὰς γνώσεις, τὴν φρόνησιν καὶ ἐπιστήμην τῆς κυβερνήσεως τοῦ πολιτικοῦ συστήματος. Ταύτην μάλιστα πρέπει νὰ σπουδάζετε· ἐπειδὴ χωρὶς αὐτῆς μήτε πόλις, μήτ' οἶκος νὰ εὐδαιμονήσῃ εἶναι δυνατόν (1). Ὅσοι ἀπὸ σᾶς εἴσθε τοῦ ἱερατικοῦ τάγματος, πρέπει νὰ ἐπιθυμῆτε θρόνους ἀρχιερατικούς· ἐπιθυμίαν, εἰς ἄλλους ἴσως καιροῦς μεμπτήν, εἰς δὲ τὴν παροῦσαν τῆς Ἑλλάδος κατάστασιν τόσον μᾶλλον ἐπαινετήν, ὅσον περισσότερον σᾶς εὐκολύνει τὰ μέσχα καὶ νὰ ἀθανατισθῆτε με-

ρὸς, νὰ προσεύχεσθαι μὲ τὸ χρεωστούμενον εἰς τοῦ θεοῦ τὴν μεγαλειότητα σέβας, καὶ νὰ δεξολογῆς μόνον αὐτὸν, ὡς Πρύτανιν τῶν ἀγαθῶν, καὶ ὄχι τοὺς θηριώδεις Νέρωνας, οἱ ὅποιοι σοῦ ἀπεθηρίωσαν τόσον τὴν ψυχὴν, ὥστε νὰ ὀνομάξῃς ἀθέου τοῦ ἐπιθυμοῦντος τὴν ἀναγέννησιν τῆς κοινῆς πατρίδος καὶ μητρὸς ἀδελφοῦ σου. Εἰς ταιούτας περιστάσεις, ἔθνος δυστυχὲς δι' ἀπαιδεύσιν, ἢ ἀπαιδεύτον διὰ δυστυχίαν, μίαν μόνην προσευχὴν νόμιμον δύναται νὰ προσευχηθῆ, μὲ ἐλπίδα νὰ εἰτακουσθῆ ἀπὸ τὸν πατέρα τοῦ ἐλέους καὶ τῶν εὐκτιρμῶν, ταύτην. « Ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ἀπαιδεύσεως, ᾧ πηγὴ πάσης σοφίας »
 » ἐξάλειψον τὰ ἐμπόδια τῆς παιδείας, καὶ φέρε μας εἰς κατάστασιν νὰ μετα-
 » χειριζώμεθα ἀκωλύτως ὅσα τῆς ἀποφυγῆς τῶν συμφορῶν μέσχα μᾶς ἐχάρι-
 » σας, χαρίζων εἰς ἡμᾶς τὴν ὁμοίωσιν καὶ τὴν εἰκόνα σου ».

(1) « Πολλὸ δὲ μεγίστη καὶ καλλίστη τῆς φρονήσεως ἡ περὶ τὰς τῶν πό-
 » λεῶν τε καὶ οἰκίσεων διχοσμήσεις (γρ. διχοσμήσεις)· ἡ δὲ ὀνομά ἐστι σω-
 » φροσύνη τε καὶ δικαιοσύνη ». Πλάτων, Συμποσ. σελ. 209.

πὰς εἰς τὴν πατρίδα εὐεργεσίας, καὶ τῶν ἀναιχύντων συκοφαντῶν τὰ σόματα νὰ φράζετε, ἐπειδὴ ἐσαῶς μάλιστα ἐσηλίτευσαν, οἱ μὲν ἀλλογενεῖς συκοφάνται, ὡς αἰτίου; τῆς ἀπαιδευσίας τοῦ γένους, οἱ δὲ ὁμογενεῖς, ὡς διδάσκοντας διὰ τῶν νέων μαθημάτων, ἢ μέλλοντας νὰ διδάξετε τὴν ἀθείαν τὸ γένος. Ὁ ἔρωσ τῆς μετὰ τὸν θάνατον δόξης εἶναι ψυχῶν εὐγενῶν ἔρωσ· μίνα τὰ ἀνδράποδα δὲν αἰσθάνονται τὸν τοιοῦτον ἔρωτα (1).

Ὁ καιρὸς, τέλος πάντων, εἶναι τοιοῦτος, εἰς τὸν ὅποιον καὶ πένητες καὶ πλούσιοι, καὶ ἱερωμένοι καὶ λαϊκοὶ, καὶ μονάζοντες καὶ κοσμικοὶ, εἰς βραχυλογίαν ὄλα τοῦ γένους τὰ μέλη, δύνανται νὰ συνεργήσωσιν εἰς τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος. Μόνοι τῆς παιδείας οἱ ἄθλιοι μισηταὶ ἄς μείνωσι τῆς τριαύτης συνεργίας ἀποκλεισμένοι, ἐπειδὴ αὐτοθελήτως νὰ πολεμῶσι τὴν πατρίδα των ἐκαταδικάσθησαν.

Μέχρι τούτου κατὰ τὸ παρὸν προβαίνουσιν οἱ Αὐτοσχέδιο μου σοχασμοί. Μ' ἐπαρακίνησέ τι; ἀπὸ τοὺς φίλους μου καὶ φίλους τῆς δόξης τοῦ γένους ὁμογενῆς, ἐπειδὴ καταγίνομαι εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν Ἑλληνικῶν συγγραφέων, νὰ ἐκθέσω, διὰ χάριν τῶν φιλολόγων νέων, καὶ τοὺς κανόνας, κατὰ τοὺς ὁποίους

(1) « Οὐκ. ἐπειδὴν ἡμεῖς τελευτήσωμεν, καὶ οἱ λόγοι οἱ περὶ ἡμῶν σεσιγή-
 » σονται· ὥστ' ἐπιμελητέον αὐτῶν ἐστίν. Ἀνάγκη γάρ, ὡς εἶοικε, μέλλειν ἡμῖν
 » καὶ τοῦ ἔπειτα χρόνου· ἐπειδὴ καὶ τυγχάνουσι κατὰ τινα φύσιν οἱ μὲν ἀν-
 » δραποδωδέστατοι οὐδὲν φροντίζοντες αὐτοῦ, οἱ δ' ἐπιεικέστατοι πᾶν ποιῶν-
 » τες, ὅπως ἂν εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον εὐ ἀκούωσιν ». Πλάτων, Ἐπιστολ. Β,

πρέπει νὰ ἐκδίδονται οἱ συγγραφεῖς. Ἡ τοιαύτη ὁμῶς ἔκθεσις εἶναι ὄχι αὐτοσχεδιασμοῦ, ἀλλὰ μελέτης ἔργον, τὴν ὁποίαν μὴτε δύνανται, μὴτε καιρὸν, ἔχω νὰ κάμω. Αὐτοσχεδιάζονται μέσα τῆς ἀναγεννήσεως τῆς Ἑλλάδος, διότι εἶναι κοινὸς τῆς ἀναγεννήσεως ὁ πόθος εἰς ὅλον τὸ ἔθνος· καὶ ἀρκεῖ μόνη ἢ πρὸς τὸ καλὸν νύξις νὰ κινήσῃ ἕκαστον εἰς τοῦ ποθουμένου τὴν ἔρευναν καὶ πράξιν. Ἀλλὰ τῆς ἐκδόσεως τῶν συγγραφέων τὸ ἔργον εἶναι πρᾶγμα εἰς ἡμᾶς παντάπασιν νέον. Δύσκολον καὶ καθ' ἑαυτὸ, γίνεται ἔτι δυσκολώτερον, εἰς τοὺς ὅσοι παρὰ τὰ καλὰ τῶν κακροίρων ἀντιφιλοσόφων γραμματικὰ ἄλλα μέσα νὰ τὸ κατορθώσωσι δὲν ἔχουν. Ὅποτε καὶ μεταξὺ τῶν φιλολόγων τῆς φωτισμένης Εὐρώπης πολλὰ σπάνιοι εἶναι οἱ καλοὶ ἐκδότες, τί πρέπει νὰ προσμένῃ τις ἀπὸ τοὺς ὅσοι χωρὶς εἰδήσιν τῆς Λατινικῆς γλώσσης, χωρὶς εἰδήσιν τῆς Ἱστορίας, χωρὶς εἰδήσιν τῶν προτέρων ἐκδόσεων, χωρὶς εἰδήσιν τῆς κριτικῆς ἐπιστήμης, ἥτις εἶναι ἡ μόνη καλὴ καὶ φιλόσοφος γραμματικὴ, τολμῶσιν ἐκδοσιν παλαιοῦ Ποιητοῦ ἢ Συγγραφέως; Πρῶτα πρέπει νὰ μάθῃ τις νὰ κωπηλατῆ, ἔπειτα νὰ βάλλῃ τὴν χεῖρα εἰς τὸ πηδάλιον.

Ἐρέτην χρῆναι πρῶτα γενέσθαι, πρὶν πηδαλίαις ἐπιχειρεῖν,
Κᾶτ' ἐνταῦθεν πρῶρατεῦσαι, καὶ τοὺς ἀνέμους διαβρῆσαι,
Κᾶτα κυβερνᾶν αὐτὸν ἐαυτῶ. (1).

Ἀλλὰ τὸ δύσκολον γίνεται παντάπασιν ἀδύνατον, ὅποτεν ὁ ἐκ

(1) Ἀριστοφάν. Ἰππ. 542-544.

δότης εἶναι καὶ διώκτης τῆς Φιλοσοφίας. Μ' ἔτυχε πρὸ μηνῶν ὀλίγων νὰ ἴδω παλαιὸν σύγγραμμα ἐκδομένον ἀπὸ ἀντιφιλόσοφον, τοῦ ὁποίου τὸνομα θέλει φανερωθῆν, ἂν δὲν παύσῃ νὰ συκοφαντῇ τὴν Φιλοσοφίαν. Τὴν ἀλήθειαν αὐτὴν μαρτύρομαι, ἑλεεινοτέραν παρὰ ταύτην τὴν ἔκδοσιν νὰ κάμῃ τις εἶναι τῶν ἀδυνάτων· καὶ καλὸν ἄλλο εἰς αὐτὴν δὲν εὐρίσκεται, πλὴν ὅτι ἀνακαλύπτει τοῦ κατὰ τῆς Φιλοσοφίας τόσο μίσους τὴν ἀληθινὴν αἰτίαν.

Ἐὰν αἱ ἐκδόσεις μου ἦσαν ὅποῖαι ἔπρεπε νὰ ἦναι, χρεία δὲν ἦτο νὰ ἐκθέσω τοὺς κανόνας τῆς ὀρθῆς ἐκδόσεως· ἱκαναὶ ἤθελαν εἶσθαι αὐταὶ νὰ ὀδηγήσωσι τοὺς νεωτέρους ἐκδότας. Ἀλλὰ δὲν εἶμαι τόσον τυφλωμένος ἀπὸ τὴν φιλαυτίαν, ὥστε νὰ τὰς κρίνω τοιαύτας· καὶ ἂν ἀπ' αὐτὰς εὐηρέστησαν τινὲς εἰς τῆς φωτισμένης Εὐρώπης τοὺς φιλολόγους, στοχάζομαι τὴν κρίσιν αὐτῶν περισσώτερον ὡς φιλάνθρωπον ἐνίσχυσιν εἰς τὸ νὰ πράξω κάλλιον, παρὰ ὡς ὀφειλόμενον τῶν καλῶς πραχθέντων ἔπαινον. Δίκαιον εἶναι ὅμως νὰ ὁμολογήσω εἰλικρινῶς καὶ τοῦτο· πολλὰ τῶν ἐκδόσεών μου ἐλαττώματα ἐγεννήθησαν ὄχι ἀπὸ ἄγνοιαν τῶν κανόνων ἢ μέσων, ὅσα συντείνουσι εἰς τὴν καλὴν ἔκδοσιν, ἀλλ' ἀπὸ τὸ στενὸν τοῦ καιροῦ, καὶ τοῦ σώματός μου τὸ φιλάσθενον. Ἐπρόκρινα νὰ συνεισφέρω κ' ἐγὼ εἰς τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος ὅ,τι μὲ συγχωροῦν αἱ περιστάσεις, ὅσον καὶ ἂν ἦναι τὸ συνεισφερόμενον εὐτελές, παρὰ νὰ μείνω θεατῆς ἀργὸς καὶ ἀσύμβολος τῆς εἰς τὸ καλὸν μεταβολῆς· τῆς φίλης μητρὸς καὶ πατρίδος μου. Εἰς ἄλλον καιρὸν ἴσως δυνηθῶ νὰ ἐκθέσω γενικῶς καὶ τοὺς

Κανόνας τῆς ὀρθῆς ἐκδόσεως· μεταβαίνω κατὰ τὸ παρὸν εἰς τὴν προκειμένην ἔκδοσιν τοῦ Πλουτάρχου (1).

(1) Μόλις ἐτελείωσα τοὺς Ἀυτοσχεδίους τούτους στοχασμοὺς (σήμερον 15 Νοεμβρίου 1808), καὶ μαθάνω τὴν ἀλλαγὴν τοῦ Πατριάρχου. Ἐπειδὴ κατ' εὐτυχίαν ὁ νῦν Πατριαρχεὺς, ὁ σεβασμιώτατος Καλλίνικος, δὲν εἶναι ὀλιγώτερον φίλος τῆς ἀναγεννήσεως καὶ δόξης τοῦ γένους ἀπὸ τὸν προκατόχον αὐτοῦ, τί ποτε ν' ἀλλάξω εἰς αὐτοὺς δὲν ἀναγκάζομαι « Ἄ γέγραφα, γέγραφα ».

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΛΛΗΛΩΝ ΒΙΩΝ

ΤΟΥ

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ.

Τοῦ Πλουτάρχου ἡ πατρὶς ἐλέγετο τὸ παλαιὸν Ἄρνη, ὡς τὴν ὀνομάζει ὁ Ὀμηρὸς εἰς τῶν Νεῶν τὸν κατάλογον (1) μετὰ τὰ λόγια,

Οἱ τε πολυτάφυλον Ἄρνην ἔχον.

Ἐπειτα μετωνομάσθη Χαίρωνεια ἀπὸ Χαίρωνά τινά (2), ὅχι διότι πρῶτος αὐτὸς τὴν ἔκτισεν, ὡς ἐπίστευσαν τινὲς (3), ἀλλ' ὅτι ἀπὸ νοσώδη τὴν μετέβαλεν εἰς πόλιν ὑγιεινὴν, μεταλλάξας τὴν θέσιν αὐτῆς, καθὼς μαρτυρεῖ αὐτὸς ὁ Πλούταρχος (4) καὶ διὰ τοῦτο ἴσως ἐνομίσθη καὶ υἱὸς τοῦ Ἀπόλλωνος (5) ὁ Χαίρων, ὡς χρηματίσας δηλαδὴ ἰατρὸς τῆς πόλεως. Τὴν σήμερον ἐρημωμένη σχεδὸν, ὡς καὶ ἄλλαι πολλόταται πόλεις τῆς Ἑλλάδος, ὀνομάζεται Κάπραινα, κατὰ τὸν ἡμέτερον Γεωγράφον Μελέτιον (6) ὅστις ἀναφέρει καὶ πολλὰς ἐπιγραφὰς ἀρχαίας, σωζομένας ἔτι εἰς αὐτήν.

(1) Ἰλιάδ. Β, 507.

(2) Πausanias Θ, μ'.

(3) Ἰδε Στέφ. Βυζάντ. λέξ. Χαίρωνεια.

(4) Περὶ πολυπραγμοσύνης § 1.

(5) Πausanias Θ, μ'.

(6) Σελ. 332 καὶ 340. Τὸ παλαιὸν ὄνομα, Ἄρνη, ἐδόθη εἰς αὐτήν, ὡς λέγει ὁ Πausanias (Θ μ') ἀπὸ τὴν Ἄρνην, θυγατέρα τοῦ Αἰόλου. Περιεργείας

Δὲν εἶναι κἀνεὶς ἀπὸ τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας τοὺς εἰδήμονας, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν ἀκοὴν δὲν προξενεῖ λύπην καὶ χαρὰν ὁμοῦ τόνομα τῆς Χαιρωνείας· λύπην, ὅτι εἰς αὐτὴν ἐνίκησεν ὁ Φίλιππος τοὺς Ἀθηναίους καὶ τοὺς συμμάχους αὐτῶν, τὴν ὀλέθριον ἐκείνην νίκη, ἣτις ἐστέρησεν τὴν Ἑλλάδα τὴν ἐλευθερίαν της (1)· χαρὰν, ὅτι ἐγέννησε τοιοῦτον θαυμαστὸν ἄνδρα τὸν Πλούταρχον, ὅστις ἐπαρηγόρησε, καὶ τρόπον τινα μετεκόσμησε δι' ὀλίγον καιρὸν εἰς τὴν ἀρχαίαν αὐτῆς δόξαν, τὴν πρῶτον ἀπὸ τοὺς Μακεδόνας, ἔπειτ' ἀπὸ τοὺς Ῥωμαίους, δουλωθεῖσαν Ἑλλάδα.

Ἡ Χαιρώνεια ἦτο μί' ἀπὸ τὰς πόλεις τῆς Βοιωτίας· καὶ οἱ Βοιωτοὶ κοινῶς ὅλοι ὠνειδίζοντο ὡς ἡλίθιοι καταφρονηταὶ τῆς σοφίας, καὶ δομένοι ἐξαιρέτως εἰς καθημερινὰ φαγοπότια (2). Γνωστὸν εἶναι τὸ παροιμιακόν, « Σὺς Βοωτία » καὶ ἡ πλασθεῖσα σκωπτικῶς ἀπὸ τὸ « Βοὸς ὦτα » ἔτυμολογία τοῦ ὀνόματος τῶν Βοιωτῶν.

Ὅσον ἄδοξος εἶναι ἡ πόλις ἢ τὸ ἔθνος, ἐκ τοῦ ὁποίου γεννῶνται οἱ εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος ἀληθῶς χρήσιμοι ἄνθρωποι, τόσον ἀναλάμπει τούτων ἡ δόξα μεγαλητέρα· ἐπειδὴ χωρὶς προγενεστέρων ἀρετῆς παραδειγμάτων βοήθειαν γίνονται

ὅμως ἄξιον εἶναι μὴπως παράγεται ἀπὸ τὸν Ἄρνα τὸ ζῶον, καθὼς τὸ νέον, Κάβ³ πραινα, ἀπὸ τὸν θηλυκὸν ἀγριόχοιρον.

(1) Στράβων, Βιβλ. Θ. σελ. 414.

(2) Ὡς τὸ μαρτυρεῖ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ αὐτὸς ὁ Πλούταρχος (Περὶ Σχροφαγ. Α, § 6) « Τοὺς γὰρ Βοιωτοὺς ἡμᾶς εἰ Ἀττικοὶ καὶ παχεῖς, καὶ ἀναισθητοὺς, καὶ ἡλίθιους, μάλιστα διὰ τὰς ἀδηφαγίας προσηγόρευον ».

αὐτοὶ παράδειγμα εἰς τοὺς συμπολίτας, καὶ μὲ τὴν ἰδίαν αὐ-
τῶν δόξαν σκεπάζουσι τρόπον τινὰ τῆς πατρίδος των τὴν ἀδο-
ξίαν. Τὸ κακὸν εἶναι (καὶ τοῦτο συμβαίνει πολλάκις), ὅτι ἡ
πατρίς δὲν ὠφελεῖται ἀπὸ τὰ σπάνια ταῦτα παραδείγματα·
καὶ ἡ πόλις, ἐπιστρέφουσα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἐνδόξου
πολίτου εἰς τὴν ἀρχαίαν τῆς ἀδοξίαν, ἀποδείχνει, ὅτι τοιοῦ-
τος ἄνθρωπος δὲν ἐγεννήθη, ἀλλ' ἔπεσεν εἰς αὐτὴν ἀπὸ τὸν
οὐρανόν. Μητ' αἱ Θῆβαι ἐγέννησαν δεῦτερον Ἐπαμινώνδαν·
μητ' εἰς τὴν Χαιρώνειαν διεδέχθη νέος ἄλλος Πλούταρχος
τὸν ἡμέτερον Πλούταρχον.

Ἦκμασεν ὁ Πλούταρχος κατὰ τοὺς χρόνους Τραϊανοῦ τοῦ
Αὐτοκράτορος περὶ τὰ τέλη τῆς πρώτης ἑκατονταετηρίδος. Ὁ
Σάξιος (1) θέτει τὴν γέννησιν αὐτοῦ εἰς τὸ πεντηκοστὸν, καὶ
τὸν θάνατον εἰς τὸ ἑκατὸν εἰκοστὸν ἔτος ἀπὸ Χριστοῦ. Ἐγεν-
νήθη ἀπὸ γονεῖς ἐντίμου. Ὁ πρόπαππος αὐτοῦ ὠνομάζετο
Νίκαρχος, ὁ πάππος του Λαμπρίας (2)· εἶχεν ἀδελφοὺς δύο,
Λαμπρίαν καὶ Τίμωνα (3), καὶ ἀνεψιὸν, τὸν φιλόσοφον Σέξ-
τον (4), ὅστις ἐχρημάτισε διδάσκαλος Μάρκου Ἀντωνίου τοῦ
Αὐτοκράτορος. Ἡ σύζυγος τοῦ Πλουτάρχου ὠνομάζετο Τιμο-
ξένα, γυνὴ ἀξία νὰ συνοικῆ με τοιοῦτον φιλόσοφον, ἐπειδὴ, ὡς

(1) Ὀνομαστικ. Λογίμ. ἀνδρ. Τόμ. Α, σελ. 286.

(2) Ἴδε Πλουτάρχου Μ. Ἄντων. § 28, καὶ 69, καὶ Συμποσιακ. Α, ε.

(3) Ἴδε τοῦ Αὐτοῦ Συμποσιακ. Α, β', καὶ Περὶ τοῦ Εἶ τοῦ ἐν Δελφ. § 3.

(4) Εὐτροπίου Ἐπιτομ. Ῥωμαϊκ. Ἱστορ. Η, σ', καὶ Σουίδ. λέξ. Σέξτος.

ὁμολογεῖ αὐτὸς (1), ἦτον ἐλευθέρᾳ ἀπὸ πᾶσαν δεισιδαιμονίαν. Τοῦ εὐτυχοῦς ἀνδρογύνου τούτου τέκνα ἐγεννήθησαν, ὁμώνυμος τῆς μητρὸς θυγάτηρ, Τιμοξένα, ὁμώνυμος τοῦ πατρὸς υἱός, Πλούταρχος, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, Αὐτόβουλος καὶ Χάρων (2). Ὁ Σουΐδας (3) ὀνομάζει καὶ Λαμπρίαν υἱὸν τοῦ Πλουτάρχου.

Ὁ Πλούταρχος ἐχρημάτισε μαθητῆς περιφήμου, τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, διδασκάλου, τοῦ Ἀμμωνίου. Ἄλλ' ὅσην ἀπ' ἐκεῖνον ἀπέλαυσεν ὠφέλειαν, εἶναι ἴσως πολλὰ ὀλίγη, παραβαλλομένη πρὸς τὴν ὁποίαν αὐτὸς ἀφ' ἑαυτοῦ ὠφελήθη. Καὶ τοῦτο φαίνεται ἀπὸ τὰ συγγράμματά του. Ἄπειρον, νὰ εἶπω οὕτως, εἶναι τὸ πλῆθος ὅσων εἰς αὐτὰ ἀναφέρει παλαιῶν ποιητῶν καὶ συγγραφέων, μαρτυρίας. Τοῦτ' ὅμως δὲν ἤθελεν ὑποθέσει παρὰ μόνην πολυμαθειαν, τὴν ὁποίαν εὐκολα δύναται ν' ἀποκτήσῃ ὅσις καταγίνεται εἰς συνεχῆ βιβλίων ἀνάγνωσιν. Ὅτι ἐξαιρέτως χαρακτηρίζει τὸν Πλούταρχον, καὶ συνήργησεν εἰς τὸ νὰ ἀθανάτισῃ τὴν μνήμην του, εἶναι ἡ φρόνιμος χρῆσις τῆς πολυμαθείας. Τὰ ἄνθη περιέρχονται, ὡς αἱ μέλισσαι, καὶ οἱ σφῆκες ἄλλ' εἰς μόνας τὰς μελίσσας ἐδόθη ἡ κατασκευὴ τοῦ γλυκυτάτου μέλιτος. Ὅσον εἶναι πρᾶγμα κοινὸν ἡ φιλαναγνωσία, τόσον εἶναι σπάνιοι οἱ ἔχοντες τὴν ἐπιστήμην ν' ἀπανθίζωσι

(1) Παραμυθητ. πρὸς τὴν ἰδίαν γυναῖκα. σελ. 400, καὶ 441 ἐκδ. Ρεῖσκ.

(2) Ἴδε βίον Πλουτάρχου συγγραφέντα ἀπὸ τὸν Ρυάλδον σελ. 12-13.

(3) « Λαμπρίας, Πλουτάρχου τοῦ Χαιρωνέως υἱός. Ἐγραψε Πίνακα ὧν ὁ πατήρ αὐτοῦ ἔγραψε περὶ πάσης Ἑλληνικῆς καὶ Ῥωμαϊκῆς ἱστορίας. »

ἀπὸ τὰς ἀναγνώσεις των ὅτι δύναται νὰ χρησιμεύσῃ εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς τοὺς ἄλλους. Ταύτην τὴν ἐπιστήμην, τὴν ὁποίαν προξενεῖ εἰς τοὺς ἀνθρώπους τῆς Φιλοσοφίας ὁ λύχνος, ἐγνώριζεν ἀκριβῶς ὁ φιλόσοφος Πλούταρχος.

Ὅτι ἦτο καὶ τὴν πράξιν καὶ τὴν θεωρίαν φιλόσοφος, τὸ μαρτυροῦν καὶ πάλιν ἱκανῶς τὰ σοφά του συγγράμματα, ἱκανῶς ἡ ζωὴ του ὅλη, ἥτις, ἂν δὲν ἦτον ἀληθῶς ἀξία φιλοσόφου, δὲν ἤθελε δοξασθῆ με δεκαεπτὰ ἑκατονταετηρίδων ἀδιάκοπον ἔντιμον μνήμην, σπαρμένην εἰς παντὸς ἔθνους ἀνθρώπους, ὅσοι σέβονται τὴν εὐεργέτιδα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους Φιλοσοφίαν.

Εἶναι ἀναρίθμητα, ὅσα δύναταί τις νὰ συνάξῃ ἀπὸ τοῦ Πλουτάρχου τὰ συγγράμματα, τῆς πραότητος, τῆς φιλανθρωπίας, τῆς φιλαληθείας, καὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν αὐτοῦ σημεῖα. Τόσῃν ἔτρεφε μάλισα πρὸς ὅλους κοινῶς τοὺς Ἕλληνας, καὶ ἰδίως πρὸς τοὺς Βοιωτοὺς, ἀγάπην, ὥς καὶ νὰ λησμονήσῃ πρὸς ὀλίγον τὸ ὅποιον εἰς ἄλλους συμβουλεύει σοφὸν παράγγελμα, τὸ ΜΗΔ' ἘΝ ἌΓΑΝ· καὶ νὰ κατηγορήσῃ, ὡς ἐχθρὸν τῶν Ἑλλήνων, ἱστορικὸν ἔνδοξον, καὶ ὄχι ἀπ' αὐτὸν ὀλιγώτερον φιλέλληνα, τὸν Ἡρόδοτον. Τὸ σφάλμα τοῦτο, ἀντὶ νὰ ἐλαττώσῃ τὸ πρὸς τὸν Πλούταρχον σέβας, πρέπει νὰ μᾶς διδάξῃ πόσον εἶναι δύσκολος καὶ εἰς τοὺς ἀληθινοὺς τῆς ἀρετῆς φίλους αὐτοὺς ἡ ἀδιάκοπος προσοχὴ, τῆς ὁποίας ἔχει χρεῖαν ὅστις θέλει νὰ κρατῆται ἀκλόνητος εἰς τὴν μέσσην πάντοτε τῆς ἀρετῆς ὁδὸν, χωρὶς νὰ γύρῃ μῆτε εἰς τὰ δεξιὰ, μῆτε εἰς τὰ ἄριστερά, ὅπου χορεύουσιν ἀτάκτως τὰ ἀνθρώπινα πάθη, ἢ ἐνθουσιᾷ καὶ δαιμονίζεται ὁ μὴ κατ' ἐπίγνωσιν ζῆλος τῆς ἀρετῆς.

Ὁ Πλούταρχος ὑπῆγε πολλῶν εἰς τὴν βασιλεύουσαν Ῥώμην, καὶ τέλος ἐπέρασε τὸ ἐπίλοιπον μέρος τῆς ζωῆς του εἰς αὐτὴν, ἐξαιρέτως ἀγαπώμενος καὶ τιμώμενος καὶ διὰ τὴν σοφίαν, καὶ διὰ τὴν ἀρετὴν του, ἀπὸ τοῦ ἐνδοξοτέρου ἀνδρὸς τῆς πόλεως ταύτης· οἱ ὅποιοι ἐσυνθροίζοντο πολλῶν διὰ τὴν ἀκροάζονται τὰς σοφὰς αὐτοῦ ὁμιλίαις. Τὸ πρὸς αὐτὸν σέβας τῶν Ῥωμαίων ἐφθασεν εἰς τόσον, ὥστε ὁ Ῥούσικος, ἀνὴρ ἐνδοξος, εὐρισκόμενος εἰς ἀκρόασιν τοῦ Πλουτάρχου, ἐπρόσμεινε τὸ τέλος τῆς ὁμιλίας αὐτοῦ, διὰ τὴν ἀνοίξῃ ἐπιστολὴν ἀναγκαίαν τοῦ Καίσαρος, τὴν ὁποίαν εἶχε λάβει εἰς αὐτὸν τῆς ἀκροάσεως τὸν καιρὸν (1). Αὐτὸς ὁ Καῖσαρ Τραιανὸς ἐσεβάσθη τὴν ἀρετὴν τοῦ Πλουτάρχου, καὶ, ὡς λέγει ὁ Σουΐδας (2), τὸν ἐτίμησε μὲ ὑπατικὸν ἀξίωμα, προσέξας τῆς Ἰλλυρίας τοὺς ἄρχοντας νὰ μὴ πράττωσι τίποτε χωρὶς τῆς γνώμης τοῦ Πλουτάρχου. Γνώμη πολλῶν εἶναι, ὅτι ὁ Πλούταρχος ἐχρημάτισε καὶ διδάσκαλος τοῦ μετὰ τὸν Τραιανὸν βασιλεύσαντος Ἀδριανοῦ.

Τόση σοφία μὲ τόσην ἀρετὴν ἐνωμένη, δὲν εἶναι παράδοξον εἶναι ἐπροξένησε τόσην τιμὴν εἰς τὸν Πλούταρχον, κατ' ἐκείνην μάλιστα τοῦ χρόνου τὴν περίοδον, ὅποτε πολλῶν ἄλλου Ἑλληνῶν διαγωγῇ, ἐκ τῶν ὁποίων τινὲς ὀνομάζοντο καὶ φιλόσοφοι, ἐγέννησεν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν Ῥωμαίων τόσην τοῦ Ἑλληνικοῦ ὀνόματος καταφρόνησιν, ὥς, ἀντὶ Γραικῶν, τοὺς ὀνομάζον Γραικύλους (3).

(1) Πλουταρχ. Περὶ πολυπραγμοσύν. πρὸς τὸ τέλος.

(2) Λεξ. Πλουτάρχου.

(3) Πρῶτος ὁ Κικέρων ἔδωκεν εἰς τοὺς Ἕλληνας τὸ ὄνομα τῶν Γραικῶν.

Διαιροῦσι τοῦ Πλουτάρχου τὰ σωζόμενα συγγράμματα εἰς δύο τμήματα. Τὸ πρῶτον περιέχει τοὺς Παραλλήλους βίους τεσσαρακονταοκτὼ τὸν ἀριθμόν· τὸ δεύτερον, ὅλα τὰ λοιπὰ ἐπιγραφόμενα κοινῶς Ἠθικὰ, μ' ὅλον ὅτι μεταξὺ τούτων εὐρίσκονται πολλὰ Φιλολογικὰ, Φυσικὰ, Ἱστορικὰ, καὶ ἄλλα, τὰ ὅποια δὲν ἀνήκουσιν εἰς τὴν Ἠθικὴν. Ἐπειδὴ κατὰ τὸ παρὸν καταγίνομαι εἰς τοῦ πρώτου τμήματος τὴν ἔκδοσιν, πρέπον εἶναι νὰ λαλήσω μερικῶς περὶ αὐτοῦ.

Ἐξεδόθησαν πρώτην φοράν οἱ Παράλληλοι βίοι τοῦ Πλουτάρχου εἰς τὴν Φλωρεντίαν, κατὰ τὸ 1517 ἔτος ἀπὸ Χριστοῦ δευτέρα ἔκδοσις εἶναι τῆς Βενετίας, κατὰ τὸ 1519· τρίτη καὶ

σκων ἢ Γραικύλων (Graeculi). Μετὰ τὸν Κικέρωνα, ἄνδρα σοφὸν καὶ ἐνδοξον, δὲν ἔπαυσαν οἱ Ῥωμαῖοι νὰ πληγόνωσι τοὺς Ἕλληνας μὲ τὸ καταφρονητικὸν ἐπίθετον τοῦτο, μηδ' ἀφοῦ κατεστάθησαν καὶ αὐτοὶ ὁμογενῶν τυράννων ἀνδράποδα παρὰ τοὺς ἀτιμαζομένους Ἕλληνας ἀσυγκρίτως ἀτιμότερα. Ἄλλ', ἐπειδὴ συμφέρει εἰς ἡμᾶς νὰ ἐξεύρωμεν ὅχι τόσον τί εἶπαν, ἢ τί λέγουν οἱ ἐχθροὶ τοῦ γένους, ὅσον διὰ τί τὸ εἶπαν, ἢ διὰ τί τὸ λέγουν, καλὸν εἶναι νὰ μάθωσιν οἱ νέοι, καὶ μάλιστα ὅσοι ἐπαγγέλλονται τὴν διδασκαλίαν, καὶ καταγίνονται εἰς τὴν κατ' εἶλον παιδείαν τῶν λεγομένων ἀρχοντοπόλων, ὅτι τὴν αἰτίαν τῆς τοιαύτης ὀνομασίας τὴν ἔδωκαν αὐτοὶ οἱ Ἕλληνες. Πολλοὶ ἀπ' αὐτοῦς, ἀφοῦ ἡ ταλαίπωρος Ἑλλάς ἐδουλώθη εἰς τοὺς Ῥωμαίους, μὴν ἔχοντες πλέον τρόπον νὰ ζήσωσιν εἰς τὴν πατρίδα των, ἔτρεξαν εἰς τὴν Ῥώμην· ὅπου καὶ βιβλία, καὶ ἄλλα πολύτιμα ὑπερνήματα τῆς Ἑλληνικῆς σοφίας, λάφυρα τῆς νίκης, ἢ ἀγοράσματα τοῦ πλούτου τῶν Ῥωμαίων, εὐρίσκοντο περισσότερα παρὰ εἰς αὐτὴν τὴν Ἑλλάδα. Ἐκεῖ ἐγίνοντο ἀνατροφεῖς καὶ διδάσκαλοι τῶν παιδαρίων εἰς τῶν ἐνδόξων τοὺς αἰκοῦς. Ἔως· ἐδῶ τὸ πρᾶγμα ἦτον

πετάρτηεις τὴν Βασιλείαν, κατὰ τὸ 1533 καὶ τὸ 1560. Πέμπτον τοὺς ἐξέδωκεν ἐνωμένους μὲ τὰ λοιπὰ (1) τοῦ Πλουτάρχου συγγράμματα κατὰ τὸ 1572 ἔτος ὁ Στέφανος. Ἀπὸ ταύτην τοῦ Στεφάνου τὴν ἔκδοσιν ἐγεννήθησαν ἔπειτα αἱ τρεῖς ἐκδόσεις τῆς πόλεως Φραγκοφούρτου, κατὰ τὸ 1599, 1605, καὶ 1620 ἔτος, καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος (1620) τοῦτο, καὶ τὸ 1624 δύο Παρισιναί. Τὰς Παρισινὰς ἠκολούθησεν ἡ ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τὸ 1729, καὶ ταύτην ἡ περίφημος τοῦ Ρέισκίου ἔκδοσις ὄλων τοῦ Πλουτάρχου τῶν συγγραμμάτων, ἧτις ἤρχισε κατὰ τὸ 1774, καὶ ἔλαβε τέλος κατὰ τὸ 1782 ἔτος.

Τῆς Ρέισκιανῆς ἐκδόσεως μόνον τὸ Ἑλληνικὸν κείμενον ἐπι-

ἔντιμον, ἐπειδὴ τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα εἶναι ἐπάγγελμα θεῖον. Ἄλλ' ὁ Γραικὸς μισθωτὸς διδάσκαλος ἠναγκάζετο πολλάκις, διὰ τὴν πενίαν του, ἀπὸ τὸν Σαρδανάπαλον μισθωτὴν του νὰ κολακεύῃ καὶ αὐτὸν, καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ τὰ τέκνα (τὰ ἀρχοντόπωλα), καὶ τὸ χειρότερον, αὐτοὺς τοὺς δούλους του, ὡς νὰ μὴν ἦτον ἄλλη θεραπεία τῆς πενίας, παρὰ τὴν κολακείαν. Εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Λουκιανῶ, τὸ πρᾶγμα εἶχε καταστήσει εἰς τόσον, ὥστ' ὁ φιλόσοφος διδάσκαλος ἠκολούθει τὴν Κυράν, καὶ ἐκράτει εἰς τὸν κόλπον του τῆς Κυρᾶς τὸ σκυλάκιον τὸ ὁποῖον, ὡς λέγει ὁ ἀστείότατος Λουκιανὸς (Περὶ τῶν ἐπὶ μισθ. συνόντ. § 34), ἐκπούρει καὶ πολλάκις εἰς τὸν τρίβωνα τοῦ φιλοσόφου. Οὐδὲ μία ἀμφιβολία, ὅτι τοιοῦτοι Γραικοὶ εἶναι ἀξιοὶ νὰ ὀνομάζωνται Γραικίσκοι· ἀλλ' ὡσαύτως ἀναμφίβολον, ὅτι εἶναι ἀνάξιοι νὰ ὀνομάζεται καὶ ἄνθρωπος, ὅστις ἀναγκάζει τοὺς ὁμοίους του νὰ κρημνίζωνται ἀπὸ τὴν ἀνθρωπότητα εἰς τῶν ἀνδραπόδων τὴν κατάστασιν.

(1) Τὰ ὁποῖα ἐξεδόθησαν τρεῖς, χωριστὰ τῶν Βίων, κατὰ τὸ 1509, 1542 καὶ 1574 ἔτος.

εχείρισε νὰ μετεκδίδῃ κατὰ τὸ 1791, καὶ ἐτελείωσε κατὰ τὸ 1804 ἔτος, ὁ Οὐττην, εἰς τόμους δεκατέσσαρας. Ἄν καὶ εἰς τοὺς τόμους τούτους εὐρίσκονται ὅλα τοῦ Πλουτάρχου τὰ σωζόμενα, ἡ ἔκδοσις του ὅμως μέχρι τῆς σήμερον (1808) μένει ἀτελής, ἐπειδὴ τῆς λείπει ἀκόμη τὸν ὀποῖον ὑπεσχέθη Πίνακα.

Μέχρι τούτου οἱ ἐκδοταί, ἂν ἐξαιρέσης τὸν Ἄγγλον Βρυάνον, καὶ τὸν Γερμανὸν Ρεΐσκιον, εἰς τὰ πολλὰ τοῦ κειμένου τοῦ Πλουτάρχου γραφικὰ σφάλματα πολλὰ ὀλίγην θεραπείαν ἐπέροξένησαν· καὶ μετὰ τὰς ὅχι ὀλίγας διορθώσεις τῶν δύο τούτων ἐκδοτῶν μένουν εἰς αὐτὸ ἀκόμη τόποι ἀναρίθμητοι χρεῖαν ἔχοντες διορθώσεως ἢ ἐξηγήσεως.

Ἡ θεραπεία τούτων ἐπροσμένετο ἀπὸ τὸν περίφημον τῆς Ολλανδίας Ἑλληνιστὴν Βυτεμβάχιον, ὅστις ἐδαπάνησε πολὺ μέρος τῆς ζωῆς του (1) εἰς τὴν μελέτην τοῦ Πλουτάρχου, μεσκοπὸν νὰ τὸν ἐκδώσῃ. Ἀλλ' ἔως τώρα δὲν ἐξέδωκε πλὴν μόνα τὰ Ἠθικά, τῶν ὀποίων ὁ πρῶτος τόμος ἶδε τὸ φῶς κατὰ τὸ 1795, καὶ ὁ πέμπτος καὶ τελευταῖος, κατὰ τὸ 1802 ἔτος.

Ἐκδόσεις χωριστῶν τινῶν συγγραμμάτων τοῦ Πλουτάρχου, καὶ μεταφράσεις μερικᾶς ἢ ὀλικᾶς εἰς διαφόρους τῆς φωτισμένης Εὐρώπης γλώσσας, εἶναι περιττὸν νὰ καταριθμήσω. Ὅστις γνω-

(1) Κατὰ τὸ 1772 ἔτος ἐξέδωκεν, ὡς δοκίμιον καὶ Προδρομον τῆς μελετωμένης ὀλικῆς ἐκδόσεως τοῦ Πλουτάρχου, τὸ ἐπιγραφόμενον σύνταγμα, Περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ βραδέως τιμωρουμένων. Ὁ δαπανώμενος καιρὸς εἰς τὰς ἐκδόσεις τῶν συγγραφέων σημειοῦται μάλιστα διὰ τοὺς ζητοῦντας ἀπ' ἐμὲ τὸν ἀδύνατον εἶ, τι μὴδ' αὐτοὶ δὲν εἶναι καλοὶ νὰ κάμωσιν οἱ δυνατοί.

ρίζει τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν, τὰς εὐρίσκει ἀριθμημένας εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Βιβλιοθήκην τοῦ Φαβρικίου (1). Ὅστις τὴν ἀγνοεῖ (πάλιν τὸ λέγω) πρέπει νὰ τὴν μάθῃ, μηδὲ νὰ ἀρκῆται εἰς τῶν μωρῶν τὰ Καλὰ γραμματικὰ, ἐκ τῶν ὁποίων ἄλλο καλὸν ἔως τώρα ἢ ταλαίπωρος Ἑλλὰς δὲν ἀπέλαυσε παρὰ πολλὰς παχείας καὶ τὸ σῶμα καὶ τὸν νοῦν γραμματικὰς βίβλους. Ἐκ τῶν μεταφράσεων ὅμως ἀξία σημειώσεως εἶναι ἡ ἐξάκουστος ὄλων τοῦ Πλουτάρχου τῶν συγγραμμάτων Γαλατικὴ μετάφρασις τοῦ Ἀμιότου τῆς ὀπίρας ἢ τελευταία Παρισινὴ ἔκδοσις (1801-1805), εἰς τόμους εἰκοσιπέντε, εἶναι συνωδευμένη μὲ πολλὰ ὀλίγας, ἀλλὰ σοφὰς, τοῦ φίλου μου Κλαυερίου σημειώσεις.

Μετὰ τὰς προειρημένας εἶναι ἡ ἰδική μου τῶν Βίων τοῦ Πλουτάρχου ἔκδοσις. Βοηθήματα εἰς ταύτην ἄλλα δὲν ἔχω παρὰ τοῦ Στεφάνου, τοῦ Βρυάνου, καὶ τοῦ Ρεῖσκίου τὰς διαφορὰς θέσεις καὶ τὰς διαφορὰς γραφὰς ὅσας αὐτοὶ καὶ οἱ πρὸ αὐτῶν ἐσημείωσαν. Ἀπὸ ταύτας, καὶ κάμμειαν φορὰν ἀπὸ τὴν Γαλατικὴν τοῦ Ἀμιότου μετάφρασιν (2) βοηθούμενος, ἤλλαξα εἰς πολλὰ μέρη τὸ ἐκδοθὲν ἀπὸ τὸν Στέφανον κείμενον, καὶ εἰς ὅχι ὀλίγα ἀπὸ τὰς ἰδίας μου εἰκασίας, ὡς ἕκκα καὶ εἰς ὅσους ἄλ-

(1) Τόμ. Ε, σελ. 208-225 τῆς νέας ἔκδ.

(2) Πολλὰ διορθώσεις καὶ εἰκασίαι τοῦ Ρεῖσκίου ἠρνήσθησαν ἀπὸ τὴν αὐτὴν μετάφρασιν. Διὰ τί δὲν τὸ ἐφάνερωσεν, ἀπορῶ τόνον περισσότερο, ὅσον ὁ σοφὸς ἰατρὸς καὶ κριτικὸς Ρεῖσκίος χρεῖαν νὰ στολιζέται μὲ κόπους ἄλλοτριους δὲν εἶχε. Κατηγορεῖται κοινῶς ὁ Ρεῖσκίος, ὡς τολμηρὸς εἰς τὰς διορθώσεις του· ἀπέβαλα κ' ἐγὼ πολλὰς ἐξ αὐτῶν ἀπὸ τὴν ἔκδοσίν μου ὡς ἐσφαλμέναις. Ἄλλ' ὅμως προτιμῶ τὴν γόνιμον τὸλμην τοῦ Ρεῖσκίου ἀπὸ πολλῶν ἄλλων ἐκδοτῶν τὴν στείραν εὐλάβειαν.

λους συγγραφείς εξέδωκα μέχρι τῆς σήμερον με ταύτην τὴν διαφορὰν, ὅτι ὅσον προβαίνω εἰς τὴν ἡλικίαν, γίνομαι ἴσως τολμηρότερος.

Ὁ χαρακτήρ τοῦ λόγου τοῦ Πλουτάρχου, ὡς καὶ ἄλλοι πρὸ ἐμοῦ τὸ ἔκριναν, εἶναι ἀνώμαλος, καὶ κάμμίαν φορὰν ἀσυνάρτητος, διὰ τὸ μᾶκρος τῶν περιόδων, καὶ ἀσύντακτος. Ἡ τοιαύτη ἀνωμαλία γεννᾶται ἀπὸ δύο αἰτίας. Ἡ πρώτη εἶναι ὅτι ἔγραφεν εἰς καιρὸν ὅταν ἡ γλῶσσα παρήκμαζε. Δεύτερον ἐμπορεῖ τις νὰ ὀνομάσῃ τὴν πολυμάθειαν, διὰ τὴν ὁποίαν συχνὰ ὁ καλὸς Πλούταρχος συγκλῶθαι χαρακτῆρας λόγου διαφόρους, ἐπειδὴ ἡ μνήμη παρέδιδεν εἰς αὐτὸν ἐνταυτῶ καὶ τὰς ἐννοίας, καὶ τὴν ἔκφρασιν τῶν ἐννοιῶν, τῶν διαφόρων ποιητῶν καὶ συγγραφέων.

Μ' ὅλα ταῦτα τὰ ἐλαττώματα πολλάκις ὁ χαρακτήρ τοῦ Πλουτάρχου εἶναι πλούσιος ἀπὸ φράσεις καὶ λέξεις συμπλεγμένας εἰς τρόπον ὥστε νὰ γοητεύσῃ τοῦ ἀναγινώσκοντος τὴν ἀκοήν. Ἡ γοητεία θεωρεῖται μάλιστα εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη, ὅπου ζωγραφεῖ με ζωηρότατα χρώματα καὶ τῆς ἀρετῆς τὸ κάλλος, καὶ τὴν ἀσχημίαν τῆς κακίας. Ἄξιον ἐπαίνου εἰς τὸν Πλούταρχον εἶναι καὶ τοῦτο, ὅτι δὲν ἐπεριεργάσθη νὰ μιμηθῇ ἰδίως κανέν' ἀπὸ τοὺς δοκίμους συγγραφεῖς· ἀλλ' ἐσύνταξε τὸ λεκτικὸν μέρος τῶν συγγραμμάτων του, ὡς ἐσυγχώρει τῆς γλώσσης ἢ τότε κατάστασις (1), καὶ ἠσχολήθη ἐξαιρέτως εἰς τὸ Πραγματικόν (2).

(1) Ἴδε Ἡλιοδώρ. Μέρ. Α, τῆς πρὸς Ἀλέξανδρ. ἐπιστολ. σελ. λς' καὶ ξ', καὶ Πρόδρομ. Ἑλλην. Βιβλιοθ. Στοχ. Αὐτοσχ. σελ. ρκς'.

(2) Περὶ τοῦ Λεκτικοῦ καὶ τοῦ Πραγματικοῦ, ἴδε Ἰστοκράτ. Μέρ. Α. Ἄκουθ. Αὐτοσχ. στοχ. σελ. ιη' καὶ καθεξῆς.

Τὸ Πραγματικὸν τοῦτο εἶναι τόσον πλούσιον ἀπὸ βιωφελῆ παραδείγματα καὶ παραγγέλματα, ὡς ἀμφιβάλλω ἂν εὐρίσκειται κἀνὲν ἄλλο σύγγραμμα παρὰ τοῦ Πλουτάρχου τὰ συγγράμματα πλουσιώτερον. Παράδειγμα τοῦλάχιστον ἄλλο πολυμαθεστάτου ἀνδρός, ὅστις πλέον παρὰ τὸν Πλούταρχον ἐγνώρισε τὸν τρόπον νὰ καταστήσῃ τὴν πολυμαθειαν ὠφέλιμον, δὲν ἔχομεν. Τὸν φιλόσοφον καὶ φιλόνηρον τοῦτον συγγραφέα μὲ δίκαιον ἐμπορεῖ τις νὰ μεταχειρισθῆ ὡς κριτήριον τοῦ μέτρου τῆς ἀρετῆς τῶν ἀναγινωσκόντων· ἡγοῦν ὅτινα βλέπη τις εὐαρεστούμενον πολὺ εἰς τοῦ Πλουτάρχου τὴν ἀνάγνωσιν, ἐκεῖνον, χωρὶς κίνδυνον ἀπάτης, δύναται νὰ κρίνῃ ὅτι εἶναι φίλος τῆς ἀρετῆς, ἢ καὶ ὅτι προθυμεῖται νὰ γένη.

Αἱ περὶ τῶν ἰσορουμένων προσώπων καὶ πραγμάτων κρίσεις τοῦ Πλουτάρχου εἶναι ὀρθαί· καὶ τοῦτο δὲν εἶναι παράδοξον, ἐπειδὴ ἔκρινε καὶ τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα μὲ τῆς Φιλοσοφίας τὴν εὐσέβειαν. Καμμίαν φορὰν ὁμοῦ καὶ ἀπατᾶται ὁ χρηστός Πλούταρχος καὶ, τὸ χειρότερον, αὐτὸς εἰς ἑαυτὸν ἀντιφάσκει· μηδὲ τοῦτο δὲν εἶναι παράδοξον. Αἱ προλήψεις τῆς πατρίδος, τῆς ἀνατροφῆς, τῆς μετὰ τῶν ἀνθρώπων συνανατροφῆς καὶ συμβιώσεως, καὶ ἀπλῶς ὅλων τῶν περιστάσεων, εἰς τὰς ὁποίας ἕκαστος εὐρίσκεται, μᾶς πολιιοκοῦσι καὶ μᾶς σφίγγουσι πανταχόθεν τόσον ἰσχυρὰ, ὥστε καὶ τὴν εὐσέβειαν τῆς Φιλοσοφίας ἀναγκάζουσι πολλάκις νὰ κλίνη ὅπου δὲν πρέπει, καὶ τὸν λύχον αὐτῆς ἐμποδίζουν νὰ δείχνῃ τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα ὅποια πρέπει. Τοῦτο δὲν εἶναι κατηγορία μήτε τοῦ Πλουτάρχου, μήτε κἀνεὸς ἄλλου ἀπὸ τοὺς ὅσοι ἐμιμή-

Θησαν τὸν βίον καὶ τὸν λόγον τοῦ φρονίμου τούτου συγγραφέως· εἶναι μᾶλλον ἔλεγχος τῆς ἀμαθίας τῶν ἀντιφιλοσόφων. Ἐὰν μὴδ' αὐτὸς τῆς Φιλοσοφίας ὁ λύχνος εἶναι πάντοτε καλὸς νὰ μᾶς φυλάξῃ ἀπὸ τὰ σκονδάμματα, τί ἔχει τις νὰ συλλογισθῇ περὶ τῶν ὅσοι καὶ τὸν ἀποσρέφονται παντάπασι, προκρίνοντες νὰ ὀδηγῶσι τυφλοὶ τυφλὸν τὸν χυδαῖον ὄχλον εἰς τὸ παχὺ τῆς ἀπαιδευσίας σκότος;

Εἰς τὴν ἐκδοσιν τῶν βίων τοῦ Πλουτάρχου ἔβαλα, ὡς ὑπεσχέθην (1), τὰς εἰκόνας τῶν ἰσορουμένων προσώπων, ὅσων ἔτι σώζονται εἰκόνες γνήσiai. Καὶ ἂν αὐταὶ αὐξάνωσι τὴν δαπάνην τοῦ τύπου, ἢ πλουσιοπάροχος ὅμως διάθεσις τῶν φιλεληθῶν ΖΩΣΙΜΑΔΩΝ, ἀντὶ νὰ φοβῶθῃ τὴν δαπάνην, συνελυπήθη μ' ἐμὲ, ὅτι δὲν εὐρέθησαν ὅλαι τῶν ἰσορουμένων (2) προσώπων αἱ εἰκόνες. Ἐξω τούτων, ὅ,τι μάλιστα μ' ἐλύπησε περὶ σσότερον, εἶναι τοῦ καλοῦ Πλουτάρχου τῆς εἰκόνος ἢ ἔλλειψις. Παρὰ τὸν ὠφελιμώτατον τοῦτον συγγραφέα τίνος ἄλλου μορφῆς εἰκὼν ἔπρεπε νὰ ἦναι εἰς τοὺς φιλαρέτους πλέονεὺς ἀρεστος; Δὲν ἀμέλησαν οἱ Ῥωμαῖοι νὰ τιμῆσωσι τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ καὶ τὴν σοφίαν μὲ εἰκόνα· ἀλλὰ καὶ ταύτην, καθὼς ἄλλα πολλὰ, τὴν ἔφθειρεν ὁ παμφάγος χρόνος, ἐὰν ἴσως δὲν εὐρίσκεται εἰς κἀνὲν ἀκόμη τῆς Ἑλλάδος, ἢ τῆς Ἰταλίας, ὑπόγειον καταχωσμένη.

(1) Ἰσοκράτ. Μέρ. Α, σελ. πζ'.

(2) Εἰς τὸν πρῶτον τοῦτον τόμον λείπεται τριῶν Ῥωμαίων εἰκόνες, τοῦ Ποπλικόλα, τοῦ Καμίλλου, καὶ τοῦ Φαβίου Μαξίμου. Ἐπειδὴ περὶ εἰκόνων ὁ λόγος, συγχαίρεται εἰς τὴν ἡλικίαν μου νὰ παρακλέσω τοὺς γέροντας νὰ μὴ μιν

Διὰ νά ἀναπληρώσω, ὅσον ἦτο δυνατον τὴν δυσυχῆ ταύτην ἔλλειψιν, ἔβαλα εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ πρώτου τόμου τὸ ὄνομα τοῦ ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ, περικυκλωμένον ἀπὸ τῆς αἰωνιότητος τὸ σύμβολον, τὸν ὄφιν, καὶ ὑπέγραψα τὸ εὐφύεστατον εἰς τὸν Πλούταρχον ἐπίγραμμα τοῦ Ἀγαθίου, πολλὰ διάφορον καὶ εἰς τὴν κομψότητα, καὶ εἰς τὴν προσαρμογὴν, ἀπὸ τὰ ἐπιγραφόμενα ἐγκώμια τῶν ἐκδοτῶν, ἢ συγγραφέων, εἰς τὰς κεφαλὰς τινῶν βιβλίων (1).

μικθῶσι τὸ ἔθος τινῶν συγγραφέων τῆς φωτισμένης Εὐρώπης, νὰ βάλλωσιν αὐτοὶ αὐτῶν τὰς εἰκόνας εἰς τὴν κεφαλὴν τῶν βιβλίων. Ἐξω τῆς γενωμένης ἀπρεπείας ἀπὸ τὸν αὐτοῦ ἐκάστου περὶ ἑαυτοῦ ἔπαινον, τὸ ἔθος τοῦτο εἶναι καὶ ἄδικον· ἐπειδὴ ἀρπάζει τολμηρῶς ἀπὸ τοῦ ἔθνους ὅλου καὶ τῆς πατρίδος τὰς χεῖρας τὴν μὲ τὴν ὁποῖαν ἡ πατρίς μόνη ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀνταμείδῃ τὰ καλὰ τιμῆν. Ὅταν ἡ πατρίς δίδῃ τοιαύτας τιμὰς εἰς τοὺς εὐεργέτας αὐτῆς, δὲν ἀποβλέπει προηγουμένως εἰς τὸν τιμώμενον, ὅστις, πληρώτας τὸ πρὸς αὐτὴν αὐτοῦ χρέος, διψᾷ τόσον ὀλιγώτερον τοιοῦτον ἔπαινον, ὅσον εἶναι πλέον ἄξιος ἐπαίνου· ὁ σκοπὸς τῆς εἶναι νὰ παρακινήσῃ καὶ τὰ λοιπὰ τῆς τέκνα νὰ πληρώσωσι τὰ χρεωστούμενα εἰς αὐτὴν τροφεία. Ἡ παλαιὰ Ἑλλάς ἐτίμα τὸς εὐεργέτας αὐτῆς μὲ στεφάνους, μὲ εἰκόνας, μὲ τὴν ἐν Πρυτανείῳ σίτησιν· ἀλλὰ κινεῖς ἀπὸ τούτους, μὴτ' ἐστεφάνωσεν αὐτὸς ἑαυτὸν, μῆτε τῆς ἰδίας του μορφῆς ἀνέστησεν εἰκόνα, μῆτ' ἀπὸ τοῦ Πρυτανείου τὴν τράπεζαν ἤρπασε τὴν ὄχι ἀκόμη χαρισθεῖσαν εἰς αὐτὸν τροφήν. Ἐξεναντίας ἔχομεν ἡρώων παραδείγματα, οἱ ὁποῖοι μὴδὲ προσφερομένην ἀπὸ τῶν συγχρόνων αὐτῶν ἐδέχθησαν τὴν τιμῆν. Τοιοῦτος ἦτον ὁ Ἀγησίλαος, ὅστις κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Πλουτάρχου (Ἀγησίλ. § 2 καὶ ἐν Ἀποφθεγμ.) δὲν ἐσυγχώρησε νὰ τοῦ κάμωσιν εἰκόνα.

(1) Ἄλλο τοῦτο ἔθιμον τινῶν Εὐρωπαϊῶν, ἄχι μετριοφρονέστερον παρὰ τὰ

ΠΕΡΙ ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΕΚ ΤΟΥ ΦΡΥΝΙΧΟΥ

(Ἐκλογ. ῥημάτ. καὶ ὀνομάτ. Ἰττικ. σελ. 80).

ΔΙΩΣΠΕΙΣΘΑΙ. Πλουτάρχῳ μὲν ἔστι Περὶ δυσωπίας βιβλίον, τοῦτο ὅπερ οἶεται δηλοῦν, τὸ ἐντρέπεσθαι καὶ μὴ ἀντέχειν δι' αἰδῶ. Ἀλλὰ σημαίνει ἡ Δυσωπία παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τὴν Ἰφόρασιν, καὶ τὸ ὑποπτεύειν.

ΕΚ ΤΟΥ ΛΥΤΟΥ

(Αὐτ. σελ. 120).

ΣΥΓΚΡΙΣΙΣ. Πλουτάρχος ἐπέγραψε σύγγραμμά τι τῶν αὐτοῦ, « Σύγκρισις Ἀριστοφάνους καὶ Μενάνδρου ». Καὶ θαυμάζω, πῶς φιλοσοφίας ἐπ' ἄκρον ἀφιγμένος, καὶ σαφῶς εἰδῶς, ὅτι

πρῶτον. Μετὰ τὴν ἐπιγραφὴν τῆς βίβλου εὕρισκεις γραμμένα καθεξῆς τρία ἢ τέσσαρα ἐπιγράμματα στιχηρὰ Λατινικὰ, ἄκουσμα κ' ἀνάγνωσμα ἔλσεινιν, συνθεμένα ἀπὸ φίλους εἰς ἔπαινον τοῦ συγγραφέως, ἢ ἐκδότου, ὅστις πολλάκις ἄλλο δὲν ἔκαμε παρὰ ν' αὐξήτη τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀχρηστων βιβλίων. Οἱ περιερχόμενοι τὴν φωτισμένην Εὐρώπην Γραικοὶ νέοι πρέπει νὰ μιμῶνται ὅσα ἡ Φιλοσοφία ἐγέννησεν εἰς αὐτὴν πολλὰ καὶ μεγάλα καλὰ, καὶ ὅχι ὅσα δὲν ἐδυνήθη ἀκόμη νὰ ἐκριζώσῃ κκακά. Ἐὰν οἱ φίλοι, διὰ κρίσεως ἔνδειαν, ἢ δι' ὑπερβολὴν ἀγάπης, ἧτις τυφλόνει τὴν κρίσιν, δοξολογῶσι τὸν συγγραφέα μὲ τὰ ἄμουσά των στιχουργήματα, ὁ συγγραφεὺς πρέπει νὰ ἔχη τοῦτο εἰς τὸν νοῦν, ὅτι γελῶσιν οἱ φρόνιμοι, καὶ τῶν δοξολογούντων τὴν ἀκρισίαν καὶ τοῦ δοξολογουμένου τὴν ἀναισθησίαν.

ποτέ ἐστιν ἡ Σύγκρισις, ἐχρήσατο ἀδοκίμῳ φωνῇ. Ὁμοίως δὲ καὶ τὸ Συγκρίνειν τόνδε τῶδε, καὶ Συνέκρινεν, ἡμάρτηται. Χρῆ οὖν, Ἄντεξετάζειν, καὶ, Παραβάλλειν, λέγειν (1).

ΕΚ ΤΟΥ ΦΩΤΙΟΥ

(Κωδ. σμέ).

Ἀνεγνώσθησαν ἐκ τῶν Πλουτάρχου Παραλλήλων διάφοροι λόγοι· ὧν ἡ ἔκδοσις κατὰ σύνοψιν ἐκλέγεται διάφορον χρησθιμαθίαν... Ὁ δὲ Πλούταρχος, ὡς αὐτὸς καὶ τῶ παρόντι παραλλήλῳ [τοῦ Τίτου], καὶ ἐν ἄλλοις φησὶν, ἐπὶ τοῦ Νέρωνος ἦν.

ΕΚ ΤΟΥ ΣΟΤΙΔΑ.

Πλούταρχος, Χαιρωνεὺς, τῆς Βοιωτίας, γεγονῶς ἐπὶ τῶν Τραϊανοῦ τοῦ Καίσαρος χρόνων, καὶ ἔτι πρόσθεν. Μεταδούς δὲ αὐτῷ Τραϊανὸς τῆς τῶν Ἰπάτων ἀξίας, προσέταξε μηδένα τῶν κατὰ τὴν Ἰλλυρίδα ἀρχόντων πάρεξ τῆς αὐτοῦ γνώμης τι διαπραττεσθαι. Ἐγραψε δὲ πολλά.

ΕΚ ΤΟΥ ΜΟΝΤΑΙΓΝΟΥ,

Γαλατικοῦ φιλοσόφου.

Μεταξὺ τῶν ἡμετέρων Γαλατικῶν συγγραφέων ὄλων δίδω

(1) Εἰς τὰς δύο ταύτας κρίσεις τοῦ Φρυνίχου φαίνεται τί διαφέρει ὁ φιλόσοφος ἀπὸ τὸν γραμματικόν. Ὁ Πλούταρχος μετεχειρίσθη τὰς λέξεις, Δυσωπία, καὶ Σύγκρισις, εἰς τὴν σημασίαν, τὴν ὁποίαν ἔδιδαν εἰς αὐτάς οἱ σύγχρονοι τοῦ Πλουτάρχου· ὁ Φρύνιχος ἀπορεῖ καὶ θαυμάζει, ὅτι δὲν τὰς μετεχειρίσθη εἰς τὴν ὁποίαν τὰς μετεχειρίζοντο οἱ πολλὰς ἑκατονταετηρίδας ἀρχήτερα ζήσαντες συγγραφεῖς.

(καὶ μὲ δίκαιον, νομίζω) τὰ πρωτεῖα εἰς τὸν Ἰάκωβον Ἀμυό-
τον... Ἄλλ' ὅ,τι μάλιστα μ' εὐχαριστεῖ εἰς αὐτὸν, εἶναι ἡ
κρίσις νὰ διαλέξῃ βιβλίον [τὸν Πλούταρχον] τόσον ἄξιον καὶ
τόσον ἀρμόδιον, διὰ νὰ τὸ προσφέρῃ δῶρον εἰς τὴν πατρίδα
του. Οὐδεμίᾳ σωτηρίας ἐλπίς δι' ἡμᾶς τοὺς ἀμαθεῖς ἤθελεν
εἶσθαι, ἐὰν τὸ βιβλίον τοῦτο δὲν μᾶς ἀνεσήκονεν ἀπὸ τὸν βόρ-
βορον. Τώρα, χάρις εἰς τὸν Πλούταρχον, τολμῶμεν καὶ νὰ
λαλῶμεν καὶ νὰ γράφωμεν τώρα καὶ αἱ γυναῖκες εἶναι καλαὶ
νὰ διδάσκωσι καὶ αὐτοὺς τῶν σχολείων τοὺς διδασκάλους.
Ὁ Πλούταρχος ἔγινε καθημερινὴ ἡμῶν ἀνάγνωσις (1).

ΕΚ ΤΟΥ ΡΟΥΣΣΩ,

Γαλατικοῦ Φιλοσόφου.

Μεταξὺ τῶν ὀλίγων βιβλίων, ὅσα κἄμμίαν φορὰν ἀναγι-
νώσκω ἀκόμη, ὁ Πλούταρχος μάλιστα μὲ προσηλόνει καὶ μὲ
ὠφελεῖ. Πρῶτον αὐτὸν ἀνέγνωσα εἰς τὴν παιδικήν, καὶ αὐτὸς
θέλει εἶσθαι τῆς γεροντικῆς μου ἡλικίας ἢ τελευταία ἀνάγνωσις.

(1) Je donne avecques raison, ce me semble, la palme à Jacques
Amyot surtouts nos escrivains françois... mais sur tont je luy sçais
bon gré d'avoir sceu trier et choisir un livre si digne et si à propos,
pour en faire present à son païs. Nous aultres ignorants estions per-
dus, si ce livre ne nous eust relevé du bourbier: sa mercy, nous
osons à cett'heure et parler et escrire; les dames en regentent les
maistres d'eschole; c'est nostre breviaire. *Essais de Michel
de Montaigne, Liv. II, Chap. IV.*

Εἶναι σχεδὸν ὁ μόνος συγγραφεὺς, τὸν ὁποῖον ποτὲ δὲν ἀνέγνωσα χωρὶς καρπὸν (1).

[1] Dans le petit nombre de livres que je lis quelquefois encore, Plutarque est celui qui m'attache et me profite le plus. Ce fut la première lecture de mon enfance, ce sera la dernière de ma vieillesse; c'est presque le seul Auteur que je n'ai jamais lu sans quelque fruit ROUSSEAU, les rêveries du promeneur solitaire, quatrième Promenade. Ἀναγκαίαν ἔκρινα νὰ προσθέσω τῶν δύο Γαλατικῶν φιλοσόφων τούτων τὴν περὶ Πλούταρχου κρίσιν, διὰ νὰ μάθωσιν οἱ νέοι πόσον τιμῶνται τῶν προγόνων ἡμῶν τὰ συγγράμματα ἀπὸ τὰ φωτισμένα τῆς Εὐρώπης ἔθνη. Καὶ διὰ τί νὰ μὴ τὰ τιμῶσιν, ἐπειδὴ εἰς αὐτὰ χρεωστοῦν τὸν φωτισμὸν αὐτῶν; Ὅτι μάλιστα λέγει ὁ Μονταῖγνος δὲν πρέπει νὰ νομισθῇ ὑπερβολὴ ἐνθουσιασμοῦ διὰ τὸν Πλούταρχον, ἀλλ' αὐτὴ ἀκριβῶς ἢ ἀλήθεια. Τσασύτην ἔχει δύναμιν βιβλίον φρονίμου συγγραφέως, βοηθούμενον ἀπὸ φίλας ἄλλας περιστάσεις μικρὰς, ὥστ' ἔθνος ἐλόκληρον νὰ σηκώσῃ ἀπὸ τῆς ἀπαιδευσίας τὸν βόρβορον, καὶ νὰ τὸ διδάξῃ πῶς νὰ διορθώσῃ καὶ τὰ ἦθη καὶ τὴν γλῶσσάν του· τὰ ἦθη, μὲ τὰ καλὰ τῆς ἀρετῆς παραγγέλματα καὶ παραδείγματα τὴν γλῶσσαν, μὲ τὴν ἐκλογὴν τοῦ καλοῦ Πραγματικοῦ μέρους, χωρὶς τοῦ ὁποῖου τὸ λεκτικὸν δὲν εἶναι παρὰ κενὸς ἀέρος ψόφος (Ἰσοκράτ. Μέρ. Α, σελ. νβ-νδ') συνθεμένους ἀπὸ τοὺς ἀττικισμοὺς τοῦ Γραμματικοῦ Φρυνίχου, ἔστις ἄλλο ἴσως εἰς τὸν Πλούταρχον δὲν ἐσημείωσέ παρὰ λέξεις. Ἀλλ', ἐὰν τῶν Ἑλλήνων τὰ συγγράμματα ἐσήκωσαν ἀπὸ τῆς ἀπαιδευσίας τὸν βόρβορον τοὺς ἄλλογενεῖς, παρὰ τὸν Βαρθόλδον τίς ἄλλος δύναται νὰ πιστεύσῃ, ὅτι θέλουν ἀφήσει τεὺς ἀπογόνους αὐτῶν ἡμᾶς νὰ κυλιώμεθα αἰωνίως εἰς αὐτόν;

(καὶ μὲ δίκαιον, νομίζω) τὰ πρωτεῖα εἰς τὸν Ἰάκωβον Ἀμιό-
τον... Ἄλλ' ὅ,τι μάλιστα μ' εὐχαριστεῖ εἰς αὐτὸν, εἶναι ἡ
κρίσις νὰ διαλέξῃ βιβλίον [τὸν Πλούταρχον] τόσον ἄξιον καὶ
τόσον ἀρμόδιον, διὰ νὰ τὸ προσφέρῃ δῶρον εἰς τὴν πατρίδα
του. Οὐδεμία σωτηρίας ἐλπίς δι' ἡμᾶς τοὺς ἀμαθεῖς ἤθελεν
εἶσθαι, ἐὰν τὸ βιβλίον τοῦτο δὲν μᾶς ἀνεσήκονεν ἀπὸ τὸν βόρ-
βορον. Τώρα, χάρις εἰς τὸν Πλούταρχον, τολμῶμεν καὶ νὰ
λαλῶμεν καὶ νὰ γράφωμεν τώρα καὶ αἱ γυναῖκες εἶναι καλαὶ
νὰ διδάσκωσι καὶ αὐτοὺς τῶν σχολείων τοὺς διδασκάλους.
Ὁ Πλούταρχος ἔγινε καθημερινὴ ἡμῶν ἀνάγνωσις (1).

ΕΚ ΤΟΥ ΡΟΥΣΣΩ,

Γαλατικῷ Φιλοσόφου.

Μεταξὺ τῶν ὀλίγων βιβλίων, ὅσα κάμμίαν φορὰν ἀναγι-
νῶσκω ἀκόμη, ὁ Πλούταρχος μάλιστα μὲ προσηλόνει καὶ μὲ
ὠφελεῖ. Πρῶτον αὐτὸν ἀνέγνωσα εἰς τὴν παιδικὴν, καὶ αὐτὸς
θέλει εἶσθαι τῆς γεροντικῆς μου ἡλικίας ἡ τελευταία ἀνάγνωσις.

(1) Je donne avecques raison, ce me semble, la palme à Jacques Amyot sur tous nos escrivains françois... mais sur tout je luy scais bon gré d'avoir scett trier et choisir un livre si digne et si à propos, pour en faire present à son païs. Nous aultres ignorants estions perdus, si ce livre ne nous eust relevé du bourbier: sa mercy, nous osons à cett'heure et parler et escrire; les dames en regentent les maistres d'eschole; c'est nostre breviaire. *Essais de Michel de Montaigne*, Liv. II, Chap. IV.

Εἶναι σχεδὸν ὁ μόνος συγγραφεὺς, τὸν ὁποῖον ποτὲ δὲν ἀνέγνωσα χωρὶς καρπὸν (1).

[1] Dans le petit nombre de livres que je lis quelquefois encore, Plutarque est celui qui m'attache et me profite le plus. Ce fut la première lecture de mon enfance, ce sera la dernière de ma vieillesse; c'est presque le seul Auteur que je n'ai jamais lu sans quelque fruit ROUSSEAU, les rêveries du promeneur solitaire, quatrième Promenade. Ἀναγκαίαν ἔκρινα νὰ προσθέσω τῶν δύο Γαλατικῶν φιλοσόφων τούτων τὴν περὶ Πλούταρχου κρίσιν, διὰ νὰ μάθωσιν οἱ νέοι πόσον τιμῶνται τῶν προγόνων ἡμῶν τὰ συγγράμματα ἀπὸ τὰ φωτισμένα τῆς Εὐρώπης ἔθνη. Καὶ διὰ τί νὰ μὴ τὰ τιμῶσιν, ἐπειδὴ εἰς αὐτὰ χρεωστοῦν τὸν φωτισμὸν αὐτῶν; Ὅτι μάλιστα λέγει ὁ Μονταίγνος δὲν πρέπει νὰ νομισθῇ ὑπερβολὴ ἐνθουσιασμοῦ διὰ τὸν Πλούταρχον, ἀλλ' αὐτὴ ἀκριβῶς ἡ ἀλήθεια. Τσοσῦτην ἔχει δύναμιν βιβλίον φρονίμου συγγραφέως, βοηθούμενον ἀπὸ φίλας ἄλλας περιστάσεις μικράς, ὥστ' ἔθνος ὀλόκληρον νὰ σηκώσῃ ἀπὸ τῆς ἀπαιδευσίας τὸν βόρβορον, καὶ νὰ τὸ διδάξῃ πῶς νὰ διορθώσῃ καὶ τὰ ἦθη καὶ τὴν γλῶσσάν του· τὰ ἦθη, μὲ τὰ καλὰ τῆς ἀρετῆς παραγγέλματα καὶ παραδείγματα τὴν γλῶσσαν, μὲ τὴν ἐκλογὴν τοῦ καλοῦ Πραγματικοῦ μέρους, χωρὶς τοῦ ὁποίου τὸ λεκτικὸν δὲν εἶναι παρὰ κενὸς ἀέρος ψόφος (Ἰσοκράτ. Μέρ. Α, σελ. νθ-νδ') συνθεμένους ἀπὸ τοὺς ἀττικισμοὺς τοῦ Γραμματικοῦ Φρυνίχου, ἔστις ἄλλο ἴσως εἰς τὸν Πλούταρχον δὲν ἐσημείωσέ παρὰ λέξεις. Ἀλλ', ἐὰν τῶν Ἑλλήνων τὰ συγγράμματα ἐσήκωσαν ἀπὸ τῆς ἀπαιδευσίας τὸν βόρβορον τοὺς ἀλλογενεῖς, παρὰ τὸν Βαρθόλδον τίς ἄλλος δύναται νὰ πιστεύσῃ, ὅτι θέλουσιν ἀφήσει τούτους ἀπογόνους αὐτῶν ἡμᾶς νὰ κυλιώμεθα αἰωνίως εἰς αὐτόν;

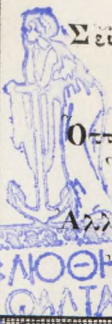
ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΒΙΩΝ ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ.

ΘΗΣΕΪΣ.	Σελίδι	1
Ῥωμύλος.		31
Θησέως καὶ Ῥωμύλου σύγκρισις. . . .		66
Λυκοῦργος.		71
Νουμᾶς.		107
Λυκούργου καὶ Νουμᾶ σύγκρισις. . . .		136
Σόλων.		143
Ποπλικόλας.		177
Σόλωνος καὶ Ποπλικόλα σύγκρισις. . . .		200
Θεμιστοκλῆς.		205
Κάμιλλος.		237
Περικλῆς.		281
Φάβιος Μάξιμος.		321
Περικλέους καὶ Φαβίου Μαξίμου σύγκρισις. .		351

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

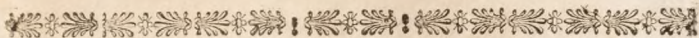
Σεῖο παλὺ κλήεντα τύπον στήσαν, Χαιρώνεῦ
 Πλούταρχε, κροταρᾶν νύεες Ἀυσονίων.

Ὅτι σπαρχλήλοισι βίοις Ἑλλήνας ἀρίστους
 Ῥώμης ἑμπολέμοις ἤρμισσας ἐννεπέτις.

Ἀλλὰ τοῦ βιότοιου σπαρχλήληλον βίον ἄλλον

ΜΟΘΡΟῦδὲ σύ γ' ἄν γράψαις· οὐ γὰρ ὁμοίον ἔχεις.
 ΓΑΛΑΤΑΙ

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ,

Η

ΒΙΟΙ ΠΑΡΑΛΛΗΛΟΙ.

ΘΗΣΕΥΣ.

ΩΣΠΕΡ ἐν ταῖς γεωγραφίαις, ὧς ὅσσις Σενεκίων, οἱ ἱστορικοὶ τᾶ διαφεύγοντα τὴν γνῶσιν αὐτῶν τοῖς ἐσχάτοις μέρεσι τῶν πινάκων πιεζοῦντες, αἰτίας παραγράφουσιν, ὅτι « Τὰ δ' ἐπέκεινα, θῆνες ἄνδρῳ καὶ θηριώδεις, ἢ πηλὸς αἰδῆς, ἢ Σκυθικὸν κρύος, ἢ πέλαγος πεπηγός », οὕτως ἐμοὶ, περὶ τὴν τῶν βίων τῶν παραλλήλων συγγραφὴν, τὸν ἐφικτὸν εἰκότι λόγῳ καὶ βάσιμον ἱστορίᾳ πραγμάτων ἐχομένην χρόνον διελθόντι, περὶ τῶν ἀνωτέρω καλῶς εἶχεν εἰπεῖν, « Τὰ δ' ἐπέκεινα, τερατώδη καὶ τραγικὰ, ποιηταὶ καὶ μυθογράφοι νέμονται, καὶ οὐκέτ' ἔχει πίσιν οὐδὲ σαφήνεια ». Ἐπεὶ δὲ, τὸν περὶ Λυκούργου τοῦ νομοθέτου, καὶ Νουμᾶ τοῦ βασιλέως λόγον ἐκδόντες, ἐδοκοῦμεν οὐκ ἀνάλογως τῷ Ῥωμύλῳ

προσαναβῆναι, πλησίον τῶν χρόνων αὐτοῦ τῆ ἱστορία γεγονότες.
Σκοποῦντι δέ μοι,

Τιῶδε φωτι,

κατ' Αἰσχύλον,

τίς ξυμβήσεται ;

Τίν' ἀντιτάξω τῷ δε ; τίς φερέγγυος ;

ἐφαίνεταιο τὸν τῶν καλῶν καὶ ἀοιδήμων οἰκιστὴν Ἀθηναίων ἀντιση-
σαι καὶ παραβαλεῖν τῷ πατρὶ τῆς ἀνικῆτου καὶ μεγαλοδόξου
Ῥώμης. Εἶη μὲν οὖν ἡμῖν ἐκκαθαιρόμενον λόγῳ τὸ μυθῶδες
ὑπακοῦσαι καὶ λαβεῖν ἱστορίας ὅψιν ὅπου δ' ἂν αὐθαδῶς τοῦ
πιθανοῦ περιφρονῆ, καὶ μὴ δέχεται τὴν πρὸς τὸ εἰκὸς μίξιν,
εὐγνωμόνων ἀκροατῶν δεησόμεθα, καὶ πράως τὴν ἀρχαιολογίαν
προσδεχομένων.

Β. Ἐδόκει δ' οὖν ὁ Θησεὺς τῷ Ῥωμύλῳ κατὰ πολλὰς ἐναρ-
μύττειν ὁμοιότητας· ἄμφω μὲν γὰρ ἀνεγγύω καὶ σκοτίῳ γενό-
μενοι, δόξαν ἔσχον ἐκ Θεῶν γεγονέναι·

Ἄμφω δ' αἰχμητὰ τό γε δὴ καὶ ἴδμεν ἅπαντες,

καὶ μετὰ τοῦ δυνατοῦ τὸ συνετὸν ἔχοντες. Πόλεων δὲ τῶν ἐπι-
φανεστάτων, ὁ μὲν ἔκτισε τὴν Ῥώμην, ὁ δὲ συνώκισε τὰς Ἀθή-
νας. Ἀρπαγὴ δὲ γυναικῶν ἑκατέρῳ πρόσσεσιν. Οὐδέτερος δὲ δυ-
συχίαν περὶ τὰ οἰκεία καὶ νέμεσιν ἐγγενῆ διέφυγεν· ἀλλὰ καὶ
τελευτῶντες ἀμφοτέρω λέγονται τοῖς ἑαυτῶν προσκροῦσαι πο-
λίταις, εἴ τι τῶν ἥκιστα τραγικῶς εἰρῆσθαι δοκούντων ὀφελὸς
ἔστι πρὸς ἀλήθειαν.

Γ. Θησεὺς τὸ μὲν πατρῶον γένος εἰς Ἐρεχθεά καὶ τοὺς πρῶ-
τους αὐτόχθονας ἀνήκει· τῷ δὲ μητρῷφ Πελοπίδης ἦν. Πέλοψ
γὰρ οὐ χρημάτων πλήθει μᾶλλον, ἢ παίδων μέγιστον ἴσχυσε
τῶν ἐν Πελοποννήσῳ βασιλέων, πολλὰς μὲν ἐκδόμενος θυγα-
τέρας τοῖς ἀρίστοις, πολλοὺς δὲ ταῖς πόλεσιν υἱοὺς ἐγκατα-
σπείρας ἄρχοντας· ὧν εἰς γενόμενος Πιπθεὺς ὁ Θησεὺς πάππος,

πύλιν μὲν οὐ μεγάλην τὴν Τροϊζηνίων ᾤκησε, δόξαν δὲ μάλις α πίντων, ὡς ἀνὴρ λόγιος ἐν τοῖς τότε καὶ σοφώτατος, ἔσχεν. Ἦν δὲ τῆς σοφίας ἐκείνης τοιαύτη τις, ὡς ἔοικεν, ἰδέα καὶ δύναμις, οἷα χρῆσάμενος Ἡσίοδος εὐδοκίμει μάλις α περὶ τὰς ἐν τοῖς ἔργοις γνωμολογίας. Καὶ μίαν γε τούτων ἐκείνην λέγουσι Πιτθέως εἶναι,

Μισθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ εἰρημένος ἄρκιος ἔστω.

Τοῦτο μὲν οὖν καὶ Ἀριστοτέλης ὁ φιλόσοφος εἶρηκεν. Ὁ δ' Εὐριπίδης, τὸν Ἰππόλυτον ἀγνοῦ Πιτθέως παιδεύμα προσειπὼν, ἐμφαίνει τὴν περὶ τὸν Πιτθέα δόξαν. Αἰγεῖ δὲ, παίδων δεομένῳ, τὴν Πυθίαν ἀνελεῖν λέγουσι τὸν θρυλλούμενον χρῆσμον, διακελευσμένην [μὲν] μηδεμιᾶ γυνικὴ συγγενέσθαι, πρὶν ἐλθεῖν εἰς Ἀθήνας· οὐ πᾶν δὲ τοῦτο φράζειν εὐδήλως δοκοῦσαν ὅθεν εἰς Τροϊζήνα παρελθὼν ἀνεκοινοῦτο Πιτθεῖ τὴν τοῦ Θεοῦ φωνὴν οὕτως ἔχουσαν·

Ἄσκιον τὸν προὔχοντα πύδ', ὃ μέγα φέρτατε λαῶν,

Μὴ λύσης, πρὶν δῆμον Ἀθηνῶν εἰσαφικέσθαι.

Ἄ δηλονότι νοήσας ὁ Πιτθεὺς ἔπεισεν αὐτὸν, ἢ διηπάτησε τῇ Αἴθρα συγγενέσθαι. Συνελθὼν δὲ καὶ γνοὺς ἐκεῖνος, ὅτι τῇ Πιτθέως θυγατρὶ συγγέγονε, καὶ κύειν αὐτὴν ὑπονοήσας, ἀπέλιπε ξίφος καὶ πέδιλα, κρύψας ὑπὸ πέτραν μεγάλην, ἐντὸς ἔχουσαν κοιλότητα συμμέτρως ἐμπεριλαμβάνουσαν τὰ κείμενα· φράσας δὲ πρὸς μόνην ἐκείνην, καὶ διακελευσάμενος, ἂν υἱὸς ἐξ αὐτοῦ γένηται, καὶ λαβὼν ἀνδρὸς ἡλικίαν, δυνατὸς ἦ τὴν πέτραν ἀνασῆσαι καὶ ὑφελεῖν τὰ καταλειφθέντα, πέμπει πρὸς αὐτὸν ἔχοντα ταῦτα, μηδενὸς εἰδότος, ἀλλ' ὡς ἔνεσι μάλις α λαμβάνοντα πάντας (ἰσχυρῶς γὰρ ἐβδιδόκει τοὺς Παλλαντίδας ἐπιβουλεύοντας αὐτῷ, καὶ διὰ τὴν ἀπαιδίαν κατατρονοῦντας· ἦσαν δὲ πεντήκοντα παῖδες ἐκ Παλλαντος γεγονότες), ἀπῆει.

Δ. Τεκούσης δὲ τῆς Αἴθρας υἱόν, οἱ μὲν εὐθὺς ὀνομασθῆναι Θησέα λέγουσι διὰ τὴν τῶν γνωρισμάτων θέσιν· οἱ δὲ ὕστερον

Ἀθήνησι, παῖδα θεμένου τοῦ Αἰγέως αὐτόν. Τρεφόμενον δὲ ὑπὸ τοῦ Πιθθέως, ἐπιστάτην ἔχειν καὶ παιδαγωγόν, ὄνομα Κοννίδα, ᾧ μέχρι νῦν Ἀθηναῖοι μιᾷ πρότερον ἡμέρᾳ τῶν Θησείων κριὸν ἐναγίζουσι, μεμνημένοι καὶ τιμῶντες πολὺ δικαιότερον, ἢ Σιλιανίωνα τιμῶσι καὶ Παρράσιον εἰκόνων Θησεῶς γραφεῖς καὶ πλάσας γενομένους.

Ε. Ἔθους δὲ ὄντος ἔτι τότε, τοὺς μεταβαίνοντας ἐκ παίδων ἐλθόντας εἰς Δελφοὺς, ἀπάρχεσθαι τῷ Θεῷ τῆς κόμης, ἤλθε μὲν εἰς Δελφοὺς ὁ Θησεύς, καὶ τόπον ἀπ' αὐτοῦ τὴν Θησειάν ἔτι νῦν ὀνομάζεσθαι λέγουσιν ἐκείρατο δὲ τῆς κεφαλῆς τὰ πρόσθεν μόνον, ὥσπερ Ὀμηρος ἔφη τοὺς Ἄβαντας· καὶ τοῦτο τῆς κουρᾶς τὸ γένος Θησηῆς ὀνομάσθη δι' ἐκεῖνον. Οἱ δὲ Ἄβαντες ἐκείροντο πρῶτοι τὸν τρόπον τοῦτον, οὐχ' ὑπ' Ἀράβων διδαχθέντες, ὡς ἔνιοι νομίζουσιν, οὐδὲ Μυσοὺς ζηλώσαντες, ἀλλ' ὄντες πολεμικοὶ καὶ ἀγγέμαχοι, καὶ μάλιστα δὴ πάντων εἰς χεῖρας ὠθεῖσθαι τοῖς ἐναντίοις μεμαθηκότες, ὡς μαρτυρεῖ καὶ Ἀρχίλοχος ἐν τούτοις·

Οὐ τοι πόλλ' ἐπὶ τόξα τανύσσεται, αὐδὲ θαμειαί

Σφενδῶναι, εὖτ' ἂν δὴ μῶλον Ἄρης συνάγη

Ἐν πεδίῳ. Σιφίων δὲ πολύστονον ἔσσεται ἔργον.

Ταύτας γὰρ κτεῖναι δαήμενας εἰσὶ μάχῃ,

Δεσπότηι Εὐθείᾳ, δουρικλυτοί.

Ὅπως οὖν μὴ παρέχοιεν ἐκ τῶν τριχῶν ἀντίληψιν τοῖς πολεμίαις, ἀπεκείραντο. Τοῦτο δὲ ἀμέλει καὶ Ἀλέξανδρον τὸν Μακεδόνα ἐννοήσαντα φασι προσέχει τοῖς στρατηγοῖς ζυρεῖν τὰ γένηα τῶν Μακεδόνων, ὡς λαβὴν ταύτην ἐν ταῖς μάχαις οὔσαν προχειροτάτην.

Ζ. Τὸν μὲν οὖν ἄλλον χρόνον ἔκρυπτεν ἡ Αἴθρα τὴν ἀθηναίαν τοῦ Θησεῶς γένεσιν. ἦν δὲ λόγος ὑπὸ τοῦ Πιθθέως διαδοθεῖς, ὡς ἐκ Ποσειδῶνος τεκνωθεῖη. Ποσειδῶνα γὰρ Τροϊζήνιοι σέβουσι διαφερόντως, καὶ Θεὸς οὗτός ἐστιν αὐτοῖς πολιούχος, ᾧ καὶ κάρ-

πῶν ἀπάρχονται, καὶ τρίαιναν ἐπίσημον ἔχουσι τοῦ νομίσματος. Ἐπεὶ δὲ μειράκιον ὄν, ἅμα τῇ τοῦ σώματος ῥώμῃ διέφαινεν ἀλήκην καὶ φρόνημα μετὰ νοῦ καὶ συνέσεως βέβαιον, αὕτως αὐτὸν ἡ Αἴθρα πρὸς τὴν πέτραν προσαγαγοῦσα, καὶ φράσσασα περὶ τῆς γενέσεως τάληθες, ἐκέλευσεν ὑφελεῖν τὰ πατρῷα σύμβολα, καὶ πλεῖν εἰς Ἀθήνας. Ὁ δὲ τὴν μὲν πέτραν ὑπέδου, καὶ ῥαδίως ἀνέωσε, πλεῖν δὲ ἀπέγνω, καίπερ οὔσης ἀσφαλείας, καὶ δεομένων τοῦ τε πάππου καὶ τῆς μητρὸς. Χαλεπὸν γὰρ ἦν πεζῇ πορεύεσθαι τὴν εἰς Ἀθήνας ὁδὸν, οὐδὲν μέρος καθαρὸν οὐδὲ ἀκίνδυνον ὑπὸ ληστῶν καὶ κακούργων ἔχουσαν. Ὁ γὰρ δὴ χρόνος ἐκεῖνος ἦνεγκεν ἀνθρώπους, χειρῶν μὲν ἔργοις καὶ ποδῶν τάχεσι καὶ σωματικῶν ῥώμαις, ὡς ἔοικεν, ὑπερφυεῖς καὶ ἀκαμάτους, πρὸς οὐδὲν δὲ τῇ φύσει χρωμένους ἐπεικῆς, οὐδὲ ὠφελίμων, ἀλλ' ὕβρει τε χαίροντας ὑπερηφάνῳ, καὶ ἀπολαύοντας τῆς δυνάμεως ὠμότητι καὶ πικρίᾳ, καὶ τῷ κρατεῖν, καὶ βιάζεσθαι, καὶ διασθεῖρειν τὸ παραπίπτον· αἰδῶ δὲ καὶ δικαιοσύνην, καὶ τὸ ἴσον καὶ τὸ φιλόανθρωπον (ὡς ἀτολμία τοῦ ἀδικεῖν, καὶ φόβῳ τοῦ ἀδικεῖσθαι, τοὺς πολλοὺς ἐπαινοῦντας), οὐδὲν οἰομένους προσήκειν τοῖς πλέον ἔχειν δυναμένοις. Τούτων Ἡρακλῆς τοὺς μὲν ἐξέκοπτε καὶ ἀνῆρει περιῶν, οἱ δὲ λανθάνοντες ἐκείνου παριόντος ἔπτησον καὶ ἀνεδύοντο, καὶ παρημελοῦντο ταπεινὰ πράττοντες. Ἐπεὶ δὲ Ἡρακλῆς ἐχρήσατο συμφορᾷ, καὶ κτεῖνας Ἴφιτον, εἰς Λυδίαν ἀπῆρε, καὶ συχρὸν ἐκεῖ χρόνον ἐδούλευε παρ' Ὀμφάλῃ, δίκην τοῦ φόνου ταύτην ἐπιθεῖς αὐτῷ, τότε τὰ μὲν Λυδῶν πράγματα πολλὴν ἔσχεν εἰρήνην καὶ ἄδειαν· ἐν δὲ τοῖς περὶ τὴν Ἑλλάδα τόποις αὐθις ἐξήγησαν αἱ κακίαι καὶ ἀνεβράγησαν, οὐδενὸς πιεζοῦντος, οὐδὲ κατηγοροῦντος. Ἦν οὖν ὀλέθριος ἡ πορεία τοῖς Ἀθηναῖσι πεζῇ βαδίζουσιν ἐκ Πελοποννήσου· καὶ τῶν ληστῶν καὶ κακούργων ἐξηγουόμενος ἕκαστον ὁ Πιτθεὺς· ὁποῖος εἴη καὶ ὁποῖα δρόμη περὶ τοὺς ξένους, ἔπειθε τὸν Θεσέα κομίζεσθαι διὰ θαλάττης. Τὸν δὲ πάλαι

μὲν, ὡς εἶκε, λεληθότως διέκαιεν ἡ δύζα τῆς Ἡρακλέου ἀρετῆς, καὶ πλεῖστον ἐκεῖνον λόγον εἶχε, καὶ προθυμότετος ἀκροατῆς ἐγένετο τῶν διηγουμένων ἐκεῖνον, οἷος εἴη, μάλιστα δὲ τῶν αὐτὸν ἐωρακότων, καὶ πράττοντι καὶ λέγοντι προστετυχηκότων. Τότε δὲ παντάπασι ἦν φανερός πεπονθώς, ὅπερ ὕστερον χρόνοις πολλοῖς Θεμιστοκλῆς ἔπαθε, καὶ εἶπεν, ὡς καθεύδειν αὐτὸν οὐκ ἐφῆ τὸ Μιλτιάδου τρόπαιον· οὕτως ἐκεῖνῳ τοῦ Ἡρακλέους θαυμάζοντι τὴν ἀρετὴν καὶ νύκτωρ ὄνειρος ἦσαν αἱ πράξεις, καὶ μεθ' ἡμέραν ἐξῆγεν αὐτὸν ὁ ζῆλος, καὶ ἀνηρέθιζε ταῦτά πράττειν διανοούμενον.

Ζ. Ἐτύγχανον δὲ καὶ γένους κοινωνοῦντες, ἐξ ἀνεψιῶν ὄντες. Αἰθρα μὲν γὰρ ἦν Πιτθέως θηγάτηρ· Ἀλκμήνη δὲ Λυσιδίκης· Λυσιδικὴ δὲ καὶ Πιτθεὺς, ἀδελφοί, γεγονότες ἐξ Ἴπποδαμείας καὶ Πέλοπος. Δεινὸν οὖν ἐποιεῖτο καὶ οὐκ ἀνεκτόν, ἐκεῖνον μὲν, ἐπὶ τοὺς πανταχοῦ πονηροὺς βαδίζοντα, καθαιρεῖν γῆν καὶ θάλατταν, αὐτὸν δὲ τοὺς ἐν ποσὶν ἄθλους ἀποδιδράσκειν τὸν μὲν δόξῃ καὶ λόγῳ πατέρα καταισχύνων, διὰ θαλάττης φυγῆ κομιζόμενος, τῷ δὲ ὄντι προσφέρων γνωρίσματα πέδιλα καὶ ξίφος ἀναίμακτον, οὐκ ἔργοις εὐθὺς ἀγαθοῖς καὶ πράξεσι παρέχων ἐμφανῆ χαρακτῆρα τῆς εὐγενείας. Τοιούτῳ φρονήματι καὶ τοιούτοις λογισμοῖς ἐξώρμησεν, ὡς ἀδικήσων μὲν οὐδένα, τοὺς δὲ ὑπάρχοντας βίας ἀμυνόμενος.

Η. Καὶ πρῶτον μὲν ἐν τῇ Ἐπιδαυρίᾳ Περιφήτην ὄπλῳ χρώμενον κορύνῃ, καὶ διὰ τοῦτο Κορυνήτην ἐπικαλούμενον, ἀπτόμενον αὐτοῦ καὶ κωλύοντα προάγειν, συμβαλὼν ἀπέκτεινεν ἡσθεῖς δὲ τῇ κορύνῃ, λαθὼν, ὄπλον ἐποίησατο καὶ διετέλει χρώμενος, ὡσπερ ὁ Ἡρακλῆς τῷ δέρματι τοῦ λέοντος. Ἐκεῖνῳ μὲν οὖν ἐπίδειξις ἦν φορούμενον, ἡλίκου τὸ μέγεθος θηρίου κρατήσειεν· οὗτος δὲ τὴν κορύνῃν ἐπεδείκνυεν ἡττημένην μὲν ὑπ' αὐτοῦ, μετ' αὐτοῦ δὲ ἀήττητον οὔσαν. Ἐν δ' Ἰσθμῷ Σίννιν τὸν πιτυοκάμπτην, ᾧ τρόπῳ πολλοὺς ἀνήρει, τούτῳ διέφθειρεν αὐτὸν, αὐ μεμελε-

τηκῶς, οὐδ' εἰθισμένος, ἐπιδείξας δὲ τὴν ἀρετὴν, ὅτι καὶ τέχνης
περίεσι καὶ μελέτης ἀπάσης. Ἦν δὲ τῷ Σίννιδι καλλίστη καὶ με-
γίστη θυγάτηρ, ὄνομα Περιγούνη. Ταύτην τοῦ πατρὸς ἀνηρημένου
φυγοῦσαν ἐζήτει περιῶν ὁ Θεσεύς· ἡ δ' εἰς τόπον ἀπελθοῦσα
λόχμην ἔχοντα πολλήν, σοιβήν τε πλείστην καὶ ἀσφάραγον, ἀκό-
κως πάνυ καὶ παιδικῶς, ὥσπερ αἰσθανομένων, δεομένη προσ-
νύχτο μεθ' ὄρκων, ἂν σώσωσιν αὐτὴν καὶ ἀποκρύψωσι, μηδέ-
ποτε λυμανεῖσθαι, μηδὲ καύσειν. Ἀνακαλουμένου δὲ τοῦ Θεσεῶς,
καὶ πίσειν διδόντος, ὡς ἐπιμελήσεται καλῶς αὐτῆς, καὶ οὐδὲν ἀδι-
κήσει, προῆλθε· καὶ τῷ μὲν Θεσεῖ συγγενομένη, Μελάνιππον
ἔτεκε· Δηϊονεῖ δὲ τῷ Εὐρύτου τοῦ Οἰγαλιέως ὕπερον συνώκησε,
Θησεῶς δόντος. Ἐκ δὲ Μελάνιππου τοῦ Θεσεῶς γενόμενος· Ἰω-
ξος, Ὀρνύτῳ τῆς εἰς Καρίαν ἀποικίας μετέσχε· ὅθεν Ἰωξίδαϊς
καὶ Ἰωξίσι πάτριον κατέστη, μήτε ἄκωνθαι ἀσφράγγου, μήτε σοι-
βὴν καίειν, ἀλλὰ σέβεσθαι καὶ τιμᾶν.

Θ. Ἡ δὲ Κρομμυωνία σῦς, ἦν Φαϊὰν προσωνόμαζον, οὐ
φαῦλον ἦν θηρίον, ἀλλὰ μάχιμον καὶ χαλεπὸν κραττηθῆναι. Ταύ-
την, ἀδοῦ πάρεργον, ὡς μὴ δοκοίη πάντα πρὸς ἀνάγκην ποιεῖν,
ὑποσχὲς ἀνείλε· καὶ ἅμα, τῶν μὲν ἀνθρώπων τοῖς πονηροῖς ἀμυ-
νόμενον οἰόμενος δεῖν τὸν ἀγαθὸν προσφέρεισθαι, τῶν δὲ θηρίων
καὶ προεπιχειροῦντα τοῖς γενναίοις μάχεσθαι καὶ διακινδυνεύειν.
Ἔνιοι δὲ φασὶ τὴν Φαϊὰν λησρίδα γενέσθαι γυναικα, φονικὴν καὶ
ἀκόλασον, αὐτόθι κατοικοῦσαν ἐν Κρομμυῶνι, Σὺν δὲ ἐπονομα-
σθεῖσαν διὰ τὸ ἦθος καὶ τὴν βίον, εἶτα ὑπὸ Θεσεῶς ἀποθναῖν.

Ι. Σκίρωνά δὲ πρὸ τῆς Μεγαρικῆς ἀνείλε, ῥίψας κατὰ τῶν πε-
τρῶν, ὡς μὲν ὁ πολὺς λόγος, λησεύοντα τοὺς παριόντας· ὡς δ'
ἔνιοι λέγουσιν, ὕβρει καὶ τρυπῇ προτείνοντα τῷ πόδε τοῖς ξένοις,
καὶ κελεύοντα νίπτειν, εἶτα λακτίζοντα καὶ ἀπωθοῦντα νίπτοντας
εἰς τὴν θάλασσαν. Οἱ δὲ Μεγαρόθεν συγγραφεῖς, ὁμόσε τῇ
φήμῃ βαδίζοντες, καὶ τῷ πολλῷ χρόνῳ, κατὰ Σιμωνίδην, πολε-

μοῦντες, οὔτε λησῆν, οὔτε ὑβρισῆν γεγονέναι τὸν Σκίρωνα φασίν, ἀλλὰ λησῶν μὲν κολασῆν, ἀγαθῶν δὲ καὶ δικαίων οἰκεῖον ἀνδρῶν καὶ φίλον. Αἰακὸν τε γὰρ Ἑλλήνων ὀσιώτατον νομίζεσθαι, καὶ Κυχρέα τιμὰς Θεῶν ἔχειν Ἀθήνησι τὸν Σαλαμίνιον, τὴν δὲ Πηλέως καὶ Τελαμῶνος ἀρετὴν ὑπ' οὐδενὸς ἀγνοεῖσθαι. Σκίρωνα τοίνυν, Κυχρέως μὲν γενέσθαι γαμβρὸν, Αἰακοῦ δὲ πενθερὸν, Πηλέως δὲ καὶ Τελαμῶνος πάππον, ἐξ Ἐνδηΐδος γεγονότων, τῆς Σκίρωνος καὶ Χαρικλοῦς θυγατρὸς. Οὐκ οὖν εἰκὸς εἶναι τῷ κακίῳ τοὺς ἀρίστους εἰς κοινωνίαν γένους ἐλθεῖν, τὰ μέγιστα καὶ τιμιώτατα λαμβάνοντας καὶ διδόντας. Ἀλλὰ Θησέα φασίν, οὐχ' ὅτε τὸ πρῶτον ἐβάδιζεν εἰς Ἀθήνας, ἀλλ' ὕστερον, Ἐλευσῖνά τε λαβεῖν, Μεγαρέων ἐχόντων, παρακρουσάμενον Διοκλέα τὸν ἄρχοντα, καὶ Σκίρωνα ἀποκτεῖναι. Ταῦτα μὲν οὖν ἔχει τοιαύτας ἀντιλογίας.

ΙΑ. Ἐν δὲ Ἐλευσῖνι Κερκύονα τὸν ἐξ Ἀρχαδίας καταπαλαίσας ἀνεῖλε· καὶ μικρὸν προελθὼν, Δαμάσῃν ἐν Ἐρινεῶ τὸν Προκρούσῃν ἀναγκάσας αὐτὸν ἀπισοῦν τοῖς κλινηῆσιν, ὥσπερ τοὺς ξένους ἐκεῖνος. Ἐπραττε δὲ ταῦτα μιμούμενος τὸν Ἡρακλέα· Καὶ γὰρ ἐκεῖνος, οἷς ἐπέβουλεύετο τρόποις, ἀμυνόμενος τοὺς προεπιχειροῦντας, ἔθυσσε τὸν Βούσιριν, καὶ κατεπάλασε τὸν Ἄνταϊον, καὶ τὸν Κύκνον κατεμονομάχησε, καὶ τὸν Τέρμερον συρρήξας τὴν κεφαλὴν ἀπέκτεινεν. Ἀφ' οὗ δὴ καὶ τὸ Τέρμερειον κακὸν ὀνομασθῆναι λέγουσι. Παίων γὰρ, ὡς εἶοικε, κεφαλῇ τοὺς ἐντυγχάνοντας ὁ Τέρμερος ἀπώλλυεν. Οὕτω δὴ καὶ Θησεὺς κολάζων τοὺς πονηροὺς ἐπέξῃλθεν, οἷς μὲν ἐβιάζοντο τοὺς ἄλλους, ὑπ' ἐκείνου καταβιαζομένους, ἐν δὲ ταῖς τρόποις τῆς ἑαυτῶν ἀδικίας τὰ δίκαια πάσχοντας.

ΙΒ. Προϊόντι δὲ αὐτῷ καὶ γενομένῳ κατὰ τὸν Κηφισὸν ἄνδρες ἐκ τοῦ Φυταλιδῶν γένους ἀπαντήσαντες ἠσπάσαντο πρῶτοι, καὶ δεομένου καθαρθῆναι, τοῖς νενομισμένοις ἀγνίσαντες, καὶ μει-

λίχια θύσαντες, εἰσίασαν οἴκοι, μηδενὸς πρότερον αὐτῷ φιλανθρώπου καθ' ὁδὸν ἐντυχόντως. Ἡμέρα μὲν οὖν ὀγδόη λέγεται Κρονίου μηνός, ὃν νῦν ἑκατομβαιῶνα καλοῦσι, κατελθεῖν εἰς τὴν πόλιν. Εὖρε δὲ τὰ τε κοινὰ ταραχῆς μετὰ καὶ διχοφροσύνης, καὶ τὰ περὶ τὸν Αἰγέα καὶ τὸν οἶκον ἰδίᾳ νοσοῦντα. Μήδεια γὰρ ἐκ Κορίνθου φυγοῦσα, φαρμάκοις ὑποσχομένη τῆς ἀτεκνίας ἀπαλλάξειν Αἰγέα, συνῆν αὐτῷ. Προαισθημένη δὲ περὶ τοῦ Θησεύως αὕτη, τοῦ μὲν Αἰγέως ἀγνοοῦτος, ὄντος δὲ πρεσβυτέρου καὶ φοβουμένου πάντα διὰ τὴν στάσιν, ἔπεισεν αὐτὸν, ὡς ξένον ἐστιῶντα, φαρμάκοις ἀνελεῖν. Ἐλθὼν οὖν ὁ Θησεὺς ἐπὶ τὸ ἄρισον, οὐκ ἐδοκίμαζε φράζειν αὐτὸν, ὅστις εἶπεν, πρότερος, ἐκείνῳ δὲ βουλόμενος ἀρχὴν ἀνευρέσεως παρασχεῖν, κρεῶν παρακειμένων, σπασάμενος τὴν μάχαιραν, ὡς ταῦτα τέμνων, ἐδείκνυεν ἐκείνῳ. Ταχὺ δὲ καταμαθὼν ὁ Αἰγεύς, τὴν μὲν κύλικα τοῦ φαρμάκου κατέβαλε, τὸν δὲ υἱὸν ἀνακρίνας, ἠσπάζετο, καὶ συναγαγὼν τοὺς πολίτας, ἐγνώριζεν αὐτὸν, ἠδέως δεχομένους διὰ τὴν ἀνδραγαθίαν. Λέγεται δὲ τῆς κύλικος πεσοῦσης, ἐκχυθῆναι τὸ φάρμακον, ὅπου νῦν ἐν Δελφινίῳ τὸ περίφρακτόν ἐστιν. Ἐνταῦθα γὰρ ὁ Αἰγεύς ᾤκει καὶ τὸν Ἑρμῆν, τὸν πρὸς ἕω τοῦ ἱεροῦ, καλοῦσιν ἐπ' Αἰγέως πύλαις.

ΙΓ. Οἱ δὲ Παλλαντίδαι πρότερον μὲν ἠλπίζον αὐτοὶ τὴν βασιλείαν καθέξειν, Αἰγέως ἀτέκνου τελευτήσαντος· ἐπεὶ δὲ Θησεὺς ἀπεδείχθη διάδοχος, χαλεπῶς φέροντες, εἰ βασιλεύει μὲν Αἰγεύς, θετὸς γενόμενος Πανδίωνι, καὶ μηδὲν Ἑρεχθεΐδαις προσήκων, βασιλεύσει δ' ὁ Θησεύς, πᾶσιν ἔπηλυς ὢν καὶ ξένος, εἰς πόλεμον καθίσταντο. Καὶ διελόντες ἑαυτοὺς, οἱ μὲν ἐμφανῶς Σφηττόθεν ἐχώρουν ἐπὶ τὸ ἄστυ μετὰ τοῦ πατρὸς, οἱ δὲ Γαργηττοὶ κρύφα ντες ἑαυτοὺς, ἐνήδρευον, ὡς διχόθεν ἐπιθησόμενοι τοῖς ὑπεναντίοις. Ἦν δὲ κήρυξ μετ' αὐτῶν ἀνὴρ Ἀγνούσιος, ὄνομα Λεῶς· οὗτος ἐξήγγειλε τῷ Θησεῖ τὰ βεβουλευμένα τοῖς Παλλαντίδαις,

Θὸ δὲ ἐξαίφνης ἐπιπεσὼν τοῖς ἐνεδρεύουσι, πάντας διέφθειρεν· οἱ δὲ μετὰ τοῦ Πάλλαντος πυθόμενοι, διεσπάρησαν. Ἐκ τούτου φασὶ τῷ Παλληναίων δήμῳ πρὸς τὸν Ἀγνουσίῳ ἐπιγαμίαν μὴ εἶναι, μηδὲ κηρύττεσθαι τούπιχώριον παρ' αὐτοῖς, Ἀκούετε λεῶ· μισοῦσι γὰρ τοῦνομα διὰ τὴν προδοσίαν τοῦ ἀνδρός.

ΙΑ. Ὁ δὲ Θησεὺς ἐνεργὸς εἶναι βουλόμενος, ἅμα δὲ καὶ δημαγωγῶν, ἐξῆλθεν ἐπὶ τὸν Μαραθῶνιον ταῦρον, οὐκ ὀλίγα πράγματα τοῖς οἰκοῦσι τὴν Τετράπολιν παρέχοντα· καὶ χειρωσάμενος ἐπεδείξατο ζῶντα, διὰ τοῦ ἄστεος ἐλάσας, εἶτα τῷ Ἀπόλλωνι τῷ Δελφινίῳ κατέθεσεν. Ἡ δὲ Ἐκάλη, καὶ τὸ περὶ αὐτὴν μυθολόγημα τοῦ ξενισμοῦ καὶ τῆς ὑποδοχῆς, ἔοικε μὴ πάσης ἀμοιρεῖν ἀληθείας· Ἔθιον γὰρ Ἐκαλήσια οἱ πέριξ δῆμοι συνιόντες Ἐκαλείῳ Διὶ, καὶ τὴν Ἐκάλην ἐτίμων, Ἐκαλίην ὑποκοριζόμενοι, διὰ τὸ κἀκείνην νέον ὄντα κομιδῇ τὸν Θησέα ξενίζουσαν ἀσπάσασθαι πρεσβυτικῶς, καὶ φιλοφρονεῖσθαι τοιούτοις ὑποκορισμοῖς. Ἐπεὶ δὲ ἤϋξατο μὲν ὑπὲρ αὐτοῦ τῷ Διὶ, βαδίζοντος ἐπὶ τὴν μάχην, εἰ σῶς παραγένοιτο, θύσειν, ἀπέθανε δὲ, πρὶν ἐκεῖνον ἐπανελθεῖν, ἔσχε τὰς εἰρημένους ἀμοιβὰς τῆς φιλοξενίας, τοῦ Θησεῶς κελεύσαντος, ὡς Φιλόχορος ἰσόρηκεν.

ΙΕ. Ὀλίγω δὲ ὕστερον ἤκον ἐκ Κρήτης τὸ τρίτον οἱ τὸν δασμὸν ἀπάζοντες. Ὅτι μὲν οὖν Ἀνδρόγεω περὶ τὴν Ἀττικὴν ἀποθανεῖν δόλω δόξαντος, ὅ τε Μίνως πολλὰ κακὰ πολέμων εἰργάζετο τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τὸ δαιμόνιον ἔφθειρε τὴν χώραν (ἄφορία τε γὰρ καὶ νόσος ἐπέσκηψε πολλή, καὶ ἀνέδυσαν οἱ ποταμοί), καὶ τοῦ Θεοῦ προσάξαντος, ἰλασαμένοις τὸν Μίνω καὶ διαλλαγεῖσι, λωφῆσειν τὸ μῆνιμα, καὶ τῶν κακῶν ἔσεσθαι παῦλαν, ἐπικηρυκευσάμενοι καὶ δεηθέντες, ἐποίησαντο συνθήκας, ὥστε πέμπειν δι' ἑννέα ἐτῶν δασμὸν, ἡϊθέους ἑπτὰ καὶ παρθένους τσοσάτας, ὁμολογοῦσιν οἱ πλεῖστοι τῶν συγγραφέων. Τοὺς δὲ παῖδας εἰς Κρήτην κομιζομένους ὁ μὲν τραγικώτατος μῦθος ἀποφαίνει τὸν Μινῶ-

ταυρον ἐν τῷ Λαβυρίνθῳ διαφθείρειν, ἢ πλανωμένους αὐτούς, καὶ τυχεῖν ἐξόδου μὴ δυναμένους, ἐκεῖ καταθνήσκειν τὸν δὲ Μινώταυρον, ὡσπερ Εὐριπίδης φησὶ,

Σύμμικτον εἶδος, κάποφώλιον βρέφος

γεγονέναι, καὶ

Ταύρου μεμίχθαι καὶ βροτοῦ διπλῆ φύσει.

ΙΓ. Φιλόχορος δέ φησιν οὐ ταῦτα συγχωρεῖν Κρήτας, ἀλλὰ λέγειν, ὅτι φρουρὰ μὲν ἦν ὁ Λαβύρινθος, οὐθὲν ἔχων κακὸν ἀλλ' ἢ τὸ μὴ διαφυγεῖν τοὺς φυλαττομένους· ἀγῶνα δὲ ὁ Μίνως ἐπ' Ἀνδρόγεω γυμνικὸν ἐποίει, καὶ τοὺς παιῖδας ἄθλα τοῖς νικῶσιν ἐδίδου, τέως ἐν τῷ Λαβυρίνθῳ φυλαττομένους. Ἐνίκα δὲ τοὺς προτέρους ἀγῶνας ὁ μέγιστον παρ' αὐτῷ δυνάμενος τότε καὶ στρατηγῶν, ὄνομα Ταῦρος, ἀνὴρ οὐκ ἐπιεικὴς καὶ ἡμερος τὸν τρόπον, ἀλλὰ καὶ τοῖς παισὶ τῶν Ἀθηναίων ὑπερηφάνως καὶ χαλεπῶς προσφερόμενος. Ἀριστοτέλης δὲ καὶ αὐτὸς ἐν τῇ Βοττιαίων πολιτείᾳ δῆλός ἐστιν οὐ νομίζων ἀναιρεῖσθαι τοὺς παιῖδας ὑπὸ τοῦ Μίνω, ἀλλὰ θητεύοντας ἐν τῇ Κρήτῃ καταγηράσκειν καί ποτε Κρήτας, εὐχὴν παλαιὰν ἀποδιδόντας, ἀνθρώπων ἀπαρχὴν εἰς Δελφοὺς ἀποσέλλειν· τοῖς δὲ πεμπομένοις ἀναμιχθέντας ἐκγόνους ἐκείνων συνεξελεθεῖν ὡς δὲ οὐκ ἦσαν ἰκανοὶ τρέφειν ἑαυτοὺς αὐτόθι, πρῶτον μὲν εἰς Ἰταλίαν διαπεράσαι, καὶ κεῖ κατοικεῖν περὶ τὴν Ἰαπυγίαν· ἐκεῖθεν δὲ αὖθις εἰς Θράκην κομισθῆναι, καὶ κληθῆναι Βοττιαίους· διὸ τὰς κόρας τῶν Βοττιαίων θυσίαν τινὰ τελούσας ἐπάδειν, Ἰωμεν εἰς Ἀθήνας. Ἔοικε γὰρ ὄντως χαλεπὸν εἶναι φωνὴν ἐχούσῃ πύλει καὶ μῦσαν ἀπεχθάνεσθαι. Καὶ γὰρ ὁ Μίνως αἰεὶ διετέλει κακῶς ἀκούων καὶ λοιδορούμενος ἐν τοῖς Ἀττικοῖς θεάτροις. Καὶ οὔτε Ἡσίοδος αὐτὸν ὦνησε, βασιλεύτατον, οὔτε Ὀμηρος, ὁ αἰσθὴν Διὸς προσαγορεύσας· ἀλλ' ἐπικρατήσαντες οἱ τραγικοὶ, πολλὴν ἀπὸ τοῦ λογιῶν καὶ τῆς σκηναῖς ἀδοξίαν αὐτοῦ κατεσκεδάσαν, ὡς χαλεποῦ καὶ βιαίου γενομένου· καί τοι φασι

τὸν μὲν Μίνω βασιλέα καὶ νομοθέτην, δικαστὴν δὲ τὸν Ραδάμανθυον εἶναι καὶ φύλακα τῶν ὀρισμένων ὑπ' ἐκείνου δικαίων.

ΙΖ. Ἐπεὶ δ' οὖν καθῆκεν ὁ χρόνος τοῦ τρίτου δασμοῦ, καὶ παρέχειν ἔδει τοὺς πατέρας, ἐπὶ τὸν κληρὸν, οἷς ἦσαν ἡῖθεοι παῖδες, αὐθις ἀνεφύοντο τῷ Λιγεί διαβολαὶ πρὸς τοὺς πολίτας, ὀδυρομένους καὶ ἀγανακτοῦντας, ὅτι πάντων αἴτιος ὦν ἐκεῖνος, οὐδὲν μέρος μετέχει τῆς κολάσεως μόνος, ἀλλ' ἐπὶ νόθῳ καὶ ξένῳ παιδί τὴν ἀρχὴν πεποιημένος, αὐτοὺς περιορᾷ γνησίων ἐρήμους καὶ ἄπαιδας ἀπολειπομένους. Ταῦτ' ἠνία τὸν Θησέα, καὶ δικιωὺν μὴ ἀμελεῖν, ἀλλὰ κοινωνεῖν τῆς τύχης τοῖς πολίταις, ἐπέδωκεν ἑαυτὸν ἄνευ κλήρου προσελθών. Καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις τό τε φρόνημα θαυμαστὸν ἐφάνη, καὶ τὸ δημοτικὸν ἠγάπησαν· ὁ δὲ Λιγεὺς, ἐπεὶ δεόμενος καὶ καθικετεύων ἀμετάπεισον ἑώρα καὶ ἀμετάτρεπτον, ἀπεκλήρωσε τοὺς ἄλλους παῖδας. Ἑλλάνικος δὲ φησὶν οὐ τοὺς λαχόντας ἀπὸ κλήρου καὶ τὰς λαχούσας ἐκπέμπειν τὴν πόλιν, αὐτὸν δὲ τὸν Μίνω παραγενόμενον ἐκλέγεσθαι, καὶ τὸν Θησέα πάντων ἐλέσθαι πρῶτον ἐπὶ τοῖς ὀρισθεῖσιν· ὀρισμένον δ' εἶναι, τὴν μὲν ναῦν Ἀθηναίους παρέχειν, ἐμβάντας δὲ πλεῖν σὺν αὐτῷ τοὺς ἡῖθεοὺς, μηδὲν ὄπλον ἀρτίον ἐπιφερομένους· ἀπολειπομένου δὲ τοῦ Μινωταύρου, πέρας ἔχειν τὴν ποινήν. Πρότερον μὲν οὖν οὐδεμία σωτηρίας ἐλπίς ὑπέκειτο· διὸ καὶ μέλαν ἰστίον ἔχουσαν, ὡς ἐπὶ συμφορᾷ προδήλω, τὴν ναῦν ἔπεμπον· τότε δὲ τοῦ Θησέως τὸν πατέρα θαρρύνοντος καὶ μεγαληγοροῦντος, ὡς χειρώσεται τὸν Μινώταυρον, ἔδωκεν ἕτερον ἰστίον λευκὸν τῷ κυβερνήτῃ, κελεύσας ὑποσρέφοντα, σωζομένου τοῦ Θησέως, ἐπάρασθαι τὸ λευκόν· εἰ δὲ μὴ, τῷ μέλανι πλεῖν, καὶ ἀποσημκίειν τὸ πάθος. Ὁ δὲ Σιμωνίδης οὐ λευκὸν φησὶν εἶναι τὸ δοθὲν ὑπὸ τοῦ Λιγέως, ἀλλὰ φοινίκιον ἰστίον ὑγρῷ πεφυρμένον πρίνου ἄνθει ἐριθάλλου· καὶ τοῦτο τῆς σωτηρίας αὐτῶν ποιήσασθαι σημεῖον. Ἐκυβέρνα δὲ τὴν ναῦν Ἀμκρυσύδας Φέρεκλος, ὡς φησι Σιμωνί-

δης. Φιλόχορος δὲ παρὰ Σκίρου φησὶν ἐκ Σαλαμίνας τὸν Θησέα λαβεῖν κυβερνήτην μὲν Ναυσίθου, πρωρέα δὲ Φαίακα, μηδέπω τότε τῶν Ἀθηναίων προσεχόντων τῇ θαλάσῃ· καὶ γὰρ εἶναι τῶν ἡϊθέων ἕνα Μενέσθην Σκίρου θυγατρίδου. Μαρτυρεῖ δὲ τούτοις ἡρῶα Ναυσιθέου καὶ Φαίακος, εἰσαμένου Θησέως Φαληροῦ πρὸς τῷ τοῦ Σκίρου ἱερῷ, καὶ τὴν ἑορτὴν τὰ Κυβερνήσια φησὶν ἐκείνοις τελεῖσθαι.

III. Γενομένου δὲ τοῦ κλήρου, παραλαβὼν τοὺς λαχόντας ὁ Θησεὺς ἐκ τοῦ πρυτανείου, καὶ παρελθὼν εἰς Δελφίνιον, ἔθηκεν ὑπὲρ αὐτῶν τῷ Ἀπόλλωνι τὴν ἱκετηρίαν. Ἦν δὲ κλάδος ἀπὸ τῆς ἱερᾶς ἐλαίας ἐρίψ λευκῷ κατεσεμμένος. Εὐζήμενος δὲ κατέβαινε ἐκτῆ μηνὸς ἐπὶ θάλασσαν ἰσαμένου Μουνοχιῶνος, ἧ καὶ νῦν ἔτι τὰς κόρας πέμπουσιν ἰλασσομένας εἰς Δελφίνιον. Λέγεται δὲ αὐτῷ τὸν μὲν ἐν Δελφοῖς ἀνελεῖν Θεὸν, Ἀφροδίτην καθηγεμόνα ποιεῖσθαι καὶ παρακαλεῖν συνέμπορον. Θύοντι δὲ πρὸς θαλάσση τὴν αἶγα θήλειαν οὔσαν, αὐτομάτως τράγον γενέσθαι· διὸ καὶ καλεῖσθαι τὴν Θεὸν Ἐπιτραγίαν.

IV. Ἐπεὶ δὲ κατέπλευσεν εἰς Κρήτην, ὡς μὲν οἱ πολλοὶ γράφουσι καὶ ἄδουσι, παρὰ τῆς Ἀριάδνης ἐρασθείσης τὸ λίνον λαβὼν, καὶ διδαχθεὶς, ὡς ἔστι τοῦ λαβυρίνου τοὺς ἐλιγμοὺς δι-
 ἐξελθεῖν, ἀπέκτεινε τὸν Μινώταυρον, καὶ ἀπέπλευσε τὴν Ἀριάδνην ἀναλαβὼν καὶ τοὺς ἡϊθέους. Φερεκύδης δὲ καὶ τὰ ἐδάφη τῶν Κρητικῶν νεῶν φησὶν ἐκκόψαι τὸν Θησέα, τὴν δίωξιν ἀφαιρούμενον. Δήμιον δὲ καὶ τὸν Ταῦρον ἀναιρεθῆναι φησὶ τὸν τοῦ Μίνω στρατηγόν, ἐν τῷ λιμένι διαναυμαχοῦντα, τοῦ Θησέως ἐκπλέοντος. Ὡς δὲ Φιλόχορος ἰσόρηκε, τὸν ἀγῶνα τοῦ Μίνω συντελοῦντος, ἐπίδοξος ὢν ἅπαντας πάλιν νικήσειν ὁ Ταῦρος ἐφθονεῖτο. Καὶ γὰρ ἡ δύναμις αὐτοῦ διὰ τὸν τρόπον ἦν ἐπαχθῆς, καὶ διαβολὴν εἶχεν, ὡς τῇ Πασιφάῃ πλησιάζων. Διὸ καὶ τοῦ Θησέως ἀξιοῦντος ἀγωνίσασθαι, συνεχώρησεν ὁ Μίνως. Ἔθους δὲ ὄντος

ἐν Κρήτῃ θεᾶσθαι καὶ τὰς γυναῖκας, Ἀριάδνη παροῦσα πρὸς τὴν ὄψιν ἐξεπλάγη τοῦ Θησέως, καὶ τὴν ἄθλησιν ἐθαύμασε πάντων κρατήσαντος. Ἡσθεῖς δὲ καὶ ὁ Μίνως μάλισα τοῦ Ταύρου καταπαλαισθέντος καὶ προπηλακισθέντος, ἀπέδωκε τῷ Θησεῖ τοὺς παῖδας, καὶ ἀνῆκε τῇ πόλει τὸν δασμόν. Ἰδίως δὲ πῶς καὶ περιττῶς ὁ Κλειδήμος ἀπήγγειλε περὶ τούτων, ἄνωθ' ἐπιθεὶς ἀρξάμενος· ὅτι δόγμα κοινὸν ἦν Ἑλλήνων μηδεμίαν ἐκπλεῖν τριήρη μηδαμόθεν ἀνδρῶν πέντε πλείονας δεχομένην· τὸν δὲ ἄρχοντα τῆς Ἀργεῦς Ἰάσονα μόνον περιπλεῖν, ἐξείργοντα τῆς θαλάσσης τὰ ληστῆρια. Δαίδαλου δὲ πλοῖον φυγόντος Κρήτηθεν εἰς Ἀθήνας, Μίνως παρὰ τὰ δόγματα μακρᾶς ναυσὶ διώκων, ὑπὸ χειμῶνος εἰς Σικελίαν ἀπηνέχθη, κάκει κατέσρεψε τὸν βίον. Ἐπεὶ δὲ Δευκαλίων ὁ υἱὸς αὐτοῦ, πολεμικῶς ἔχων πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ἔπεμψεν ἐκδιδόναι Δαίδαλον αὐτῷ κελεύων, ἢ τοὺς παῖδας ἀποκτενεῖν ἀπειλῶν, οὓς ἔλαβεν ὁμῆρους ὁ Μίνως· τούτῳ μὲν ἀπεκρίνατο πράως ὁ Θησεύς, παρχιτούμενος ἀνεψιὸν ὄντα Δαίδαλον, κάκεινῳ κατὰ γένος προσήκοντα, μητρὸς ὄντα Μερύπης τῆς Ἐρεχθέως, αὐτὸς δὲ ναυπηγία ἐπεβάλλετο, τῇ μὲν ἐν Θυμοιταδῶν αὐτόθι, μακρὰν τῆς ξενικῆς ὁδοῦ, τῇ δὲ διὰ Πιτθέως ἐν Τροιζῆνι βουλόμενος λανθάνειν. Γενομένων δὲ ἐτοίμων, ἐξέπλευσε, τὸν τε Δαίδαλον ἔχων καὶ φυγάδας ἐκ Κρήτης καθηγεμόνας· οὐδενὸς δὲ προειδότες, ἀλλὰ ναῦς φιλίας οἰομένων τῶν Κρητῶν προσφέρεισθαι, τοῦ λιμένος κρατήσας καὶ ἀποβάς ἔφθασεν εἰς τὴν Κνωσσὸν παρελθὼν, καὶ μάχην ἐν πύλαις τοῦ Λαβυρίνθου συνάψας, ἀπέκτεινε τὸν Δευκαλίωνα καὶ τοὺς δορυφόρους. Ἐν δὲ τοῖς πράγμασι τῆς Ἀριάδνης γενομένης, σπείσάμενος πρὸς αὐτήν, τοῦς τε ἠϊθέους ἀνέλαβε, καὶ φιλίαν ἐποίησε τοῖς Ἀθηναίοις πρὸς τοὺς Κρητάς, ὁμύσαντας· μηδέποτε πολέμου κατάρξειν.

Κ. Πολλοὶ δὲ λόγοι καὶ περὶ τούτων ἔτι λέγονται, καὶ περὶ τῆς Ἀριάδνης, οὐδὲν ὁμολογούμενον ἔχοντες. Οἱ μὲν γὰρ ἀπαγ-

ἔασθαι φασὶν αὐτὴν ἀπολειφθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Θησέως, οἱ δὲ εἰς Νάξον ὑπὸ ναυτῶν κομισθεῖσαν, ὠνάρῳ τῷ ἱερεῖ τοῦ Διονύσου συνοικεῖν, ἀπολειφθεῖναι δὲ τοῦ Θησέως ἐρῶντος ἐτέρας.

Δαιμόνιος γὰρ μιν ἔπειρεν ἔρωσι Πανοπηίδος Αἴγλης.

Τοῦτο γὰρ τὸ ἔπος ἐκ τῶν Ἡσιόδου Πεισίστρατον ἐξελεῖν φησὶν Ἡρέας ὁ Μεγαρεύς· ὥσπερ αὖ πάλιν ἐμβαλεῖν εἰς τὴν Ὀμήρου νεκυίαν τὸ,

Θησεία, Παιρήσόν τε, θεῶν ἀριδείκτα τέκνα,

χαρίζομενον Ἀθηναίοις. Ἔνιοι δὲ καὶ τεκεῖν ἐκ Θησέως Ἀριάδνην Οἰνοπίονα καὶ Στάφυλον ὧν καὶ ὁ Χῖος Ἴων ἐστὶ, περὶ τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος λέγων·

Τὴν ποτε Θησείδης ἔκτισεν Οἰνοπίων.

Ἄδ' ἐστὶν εὐφημότατα [τῶν] μυθολογουμένων, πάντες, ὡς ἔπος εἰπεῖν, διὰ γόματος ἔχουσιν. Ἰδίον δὲ τινα περὶ τούτων λόγον ἐκδέξασθε Παιῶν ὁ Ἀμαθούσιος. Τὸν γὰρ Θησεία φησὶν ὑπὸ χειμῶνος εἰς Κύπρον ἐξενεχθέντα, καὶ τὴν Ἀριάδνην ἔγκυον ἔχοντα, φαύλως δὲ διακειμένην ὑπὸ τοῦ σάλου καὶ δυσφοροῦσαν, ἐκβιβάσαι μόνην, αὐτὸν δὲ τῷ πλοίῳ βοηθοῦντα, πάλιν εἰς τὸ πέλαγος ἀπὸ τῆς γῆς φέρεσθαι. Τὰς οὖν ἐγγχωρίους γυναῖκας τὴν Ἀριάδνην ἀναλαβεῖν καὶ περιέπειν ἀθυμοῦσαν ἐπὶ τῇ μονώσει, καὶ γράμματα πλάσασα προσφέρειν, ὡς τοῦ Θησέως γράφοντος αὐτῇ, καὶ περὶ τὴν ὠδῖνα συμπονεῖν καὶ βοηθεῖν· ἀποθανοῦσαν δὲ θάψαι, μὴ τεκοῦσαν. Ἐπανελθόντα δὲ τὸν Θησεία καὶ περίλυπον γενόμενον, τοῖς μὲν ἐγγχωρίοις ἀπολιπεῖν χρήματα, συντάξαντα θύειν τῇ Ἀριάδνῃ· δύο δὲ μικροὺς ἀνδριαντίσκους ἰδρύσασθαι, τὸν μὲν ἀργυροῦν, τὸν δὲ χαλκοῦν. Ἐν δὲ τῇ θυσίᾳ τοῦ Γορπιαίου μηνὸς ἰσαμένου δευτέρᾳ, κατακλινόμενόν τινα τῶν νεανίσκων φθέγγεσθαι καὶ ποιεῖν, ἅπερ ὠδίνουσαι γυναῖκες· καλεῖν δὲ τὸ ἄλλος Ἀμαθούσιος, ἐν ᾧ τὸν τάφον δεικνύουσιν, Ἀριάδνης Ἀφροδίτης. Καὶ Ναξίων δὲ τινες ἰδίως ἰσοροῦσι δύο Μίνωας γενέσθαι καὶ

δύο Ἀριάδνας, ὧν τὴν μὲν Διονύσῳ γαμηθῆναι φασὶν ἐν Νάξῳ, καὶ τοὺς περὶ Στάφυλον τεκεῖν· τὴν δὲ νεωτέραν, ἀρπασθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Θησέως, καὶ ἀπολειφθεῖσαν, εἰς Νάξον ἐλθεῖν· καὶ τροφὸν μετ' αὐτῆς ὄνομα Κορκύνην, ἧς δείκνυσθαι τάφον. Ἀποθανεῖν δὲ καὶ τὴν Ἀριάδνην αὐτόθι, καὶ τιμὰς ἔχειν οὐχ ὁμοίως τῇ προτέρᾳ. Τῇ μὲν γὰρ ἡδομένους καὶ παίζοντας ἐορτάζειν, τὰς δὲ ταύτην δρωμένας θυσίας εἶναι πένθειτινὴ καὶ συγνότῃ μεμιγμένας.

ΚΑ. Ἐκ δὲ τῆς Κρήτης ἀποπλέων εἰς Δῆλον κατέσχε, καὶ τῷ Θεῷ θύσας, καὶ ἀναθεὶς τὸ Ἀφροδίσιον, ὃ παρὰ τῆς Ἀριάδνης ἔλαβεν, ἐχόρευσε μετὰ τῶν ἠϊθέων χορείαν, ἣν ἔτι νῦν ἐπιτελεῖν Δηλίους λέγουσι, μίμημα τῶν ἐν τῷ Λαβυρίνθῳ περιόδων καὶ διεξόδων, ἐν τινὶ ῥυθμῷ περιελίξεις καὶ ἀνελίξεις ἔχοντι, γιγνομένην. Καλεῖται δὲ τὸ γένος τοῦτο τῆς χορείας ὑπὸ Δηλίων Γέρανος, ὡς ἰσορεῖ Δικαίαρχος. Ἐχόρευσε δὲ περὶ τὸν Κερατῶνα, βωμὸν ἐκ κεράτων συνηρμοσμένων εὐωνύμων ἀπάντων. Ποιῆσαι δὲ καὶ ἀγῶνα φασὶν αὐτὸν ἐν Δῆλῳ, καὶ τοῖς νικῶσι τότε πρῶτον ὑπ' ἐκείνου φοίνικα δοθῆναι.

ΚΒ. Τῇ δὲ Ἀττικῇ προσφερομένων, ἐκλαθέσθαι μὲν αὐτὸν, ἐκλαθέσθαι δὲ καὶ τὸν Κυβερνήτην ὑπὸ χαρᾶς, ἐπάρασθαι τὸ ἰσίον, ᾧ τὴν σωτηρίαν αὐτῶν ἔδει γνώριμον τῷ Αἰγεῖ γενέσθαι τὸν δὲ, ἀπογόνοντα, ρίψαι κατὰ τῆς πέτρας ἑαυτὸν, καὶ διαφθάρῃναι. Καταπλεύσας δὲ ὁ Θησεύς, ἔθυε μὲν αὐτὸς, ἄς ἐκπλέων θυσίας ἠΰξαστο τοῖς Θεοῖς, Φαληροῖ, κήρυκα δὲ ἀπέστειλε τῆς σωτηρίας ἄγγελον εἰς ἄστυ. Οὗτος ἐνέτυχεν ὄδυρομένοις τε πολλοῖς τὴν τοῦ βασιλέως τελευτήν, καὶ αὖ χαίρουσιν, ὡς εἰκός, ἐτέροις καὶ φιλοφρονεῖσθαι καὶ σφαινοῦν αὐτὸν ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ προθύμοις οὔσι. Τοὺς μὲν οὖν σφάνοους δεχόμενος, τὸ κηρύκειον ἀνέσπεφεν· ἐπανελθὼν δὲ ἐπὶ θάλασσαν οὐπω πεποιημένου σπονδᾶς τοῦ Θησέως, ἔξω περιέμεινε, μὴ βουλόμενος τὴν θυσίαν παράξαι. Γενομένων δὲ τῶν σπονδῶν, ἀπήγγειλε τὴν τοῦ

Αιγέως τελευταίην. Οἱ δὲ σὺν κλαυθμῷ καὶ θορύβῳ σπεύδοντες ἀνέβαινον εἰς τὴν πόλιν. Ὄθεν καὶ νῦν ἐν τοῖς ὠσχοφορίοις σεφانوῦσθαι μὲν οὐ τὸν κήρυκα λέγουσιν, ἀλλὰ τὸ κηρύκειον ἐπιφωνεῖν δὲ ταῖς σπονδαῖς, Ἐλελεῦ, Ἰοῦ, Ἰοῦ, τοὺς παρόντας. Ὡν τὸ μὲν σπεύδοντες ἀνφωνεῖν καὶ παιωνίζοντες εἰώθασι, τὸ δὲ ἐκπλήξεως καὶ ταραχῆς ἐστὶ. Θάψας δὲ τὸν πατέρα, τῷ Ἀπόλλωνι τὴν εὐχὴν ἀπεδίδου τῇ ἐβδόμῃ τοῦ Πυανεψιδῶνος μηνὸς ἰσαμένου· ταύτη γὰρ ἀνέβησαν εἰς ἄστῳ σωθέντες. Ἡ μὲν οὖν ἐψησις τῶν ὄσπριων λέγεται γενέσθαι διὰ τὸ σωθέντας αὐτοὺς εἰς ταῦτ' οὐ συμμίζαι τὰ περιόντα τῶν σιτίων, καὶ μίαν χύτραν κοινήν ἐψήσαντας συνεσιαθῆναι, καὶ συγκαταφαγεῖν ἀλλήλοισι. Τὴν δὲ εἰρεσιώνην ἐκφέρουσι, κλάδον ἐλαίας ἐρίῳ μὲν ἀνεστεμμένον, ὡσπερ τότε τὴν ἰκετηρίαν, παντοδαπῶν δὲ ἀνάπλεων καταργμάτων, διὰ τὸ λῆξαι τὴν ἀφορίαν, ἐπάδοντες·

Εἰρεσιώνη σῦκα φέρει, καὶ πίονας ἄρτους,
 Καὶ μέλι ἐν κοτύλῃ, καὶ ἔλαιον ἀποψήσασθαι,
 Καὶ κύλικ' εὐζωρον, ὡς ἂν μεθύουσα καθεύδῃ.

Καίτοι ταῦτά τινες ἐπὶ τοῖς Ἡρακλείδαις γενέσθαι λέγουσιν, οὕτω διατρεφόμενοις ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων· οἱ δὲ πλείονες, ὡς προείρηται.

ΚΓ. Τὸ δὲ πλοῖον, ἐν ᾧ μετὰ τῶν ἡϊθέων ἐπλευσε, καὶ πάλιν ἐσώθη, τὴν τριακόντορον, ἄχρι τῶν Δημητρίου τοῦ Φαληρέως χρόνων διεφύλαττονοὶ Ἀθηναῖοι, τὰ μὲν παλαιὰ τῶν ξύλων ὑφαιροῦντες, ἀλλὰ δὲ ἐμβάλλοντες ἰσχυρὰ καὶ συμπηγνύοντες οὕτως, ὥστε καὶ τοῖς φιλοσόφοις εἰς τὸν αὐξόμενον λόγον ἀμφιδοξούμενον παράδειγμα τὸ πλοῖον εἶναι, τῶν μὲν, ὡς τὸ αὐτὸ, τῶν δὲ, ὡς οὐ τὸ αὐτὸ διαμένει, λεγόντων. Ἄγουσι δὲ καὶ τὴν τῶν ὠσχοφορίων ἑορτὴν, Θησεῶς κατασχέσαντος. Οὐ γὰρ ἀπάσας αὐτὸν ἐξαγαγεῖν τὰς λαχούσας τότε παρθένους, ἀλλὰ τῶν συνήθων νεανίσκων δύο θηλυφανεῖς μὲν ὀφθῆναι καὶ νεαροὺς, ἀνδρώδεις δὲ τὰς

ψυχὰς καὶ προθύμους, λουτροῖς τε θερμοῖς καὶ σκιατροφίαις, καὶ ταῖς περὶ τὴν κόμην καὶ λειότητα καὶ χροιάν ἀλοιφαῖς καὶ κοσμήσεσιν, ὡς ἔστιν, ἐξαλλάξαντα κομιδῆ, καὶ διδάξαντα φωνὴν καὶ σχῆμα καὶ βάδισιν, ὡς ἐνὶ μάλιστα, παρθένους ὁμοιοῦσθαι, καὶ μηδὲν φαίνεσθαι διαφέροντας, ἐμβαλεῖν εἰς τὸν τῶν παρθένων ἀριθμὸν, καὶ διαλαθεῖν ἅπαντας· ἐπεὶ δὲ ἐπανῆλθεν, αὐτόν τε πομπεῦσαι καὶ τοὺς νεανίσκους οὕτως ἀμπεχομένους, ὡς νῦν ἀμπέχονται τοὺς ὄσχους φέροντες. Φέρουσι δὲ Διονύσω καὶ Ἀριάδῃ χαριζόμενοι, διὰ τὸν μῦθον ἢ μᾶλλον, ὅτι συγκομιζομένης ὀπώρας ἐπανῆλθον· αἱ δὲ δειπνοφόροι παραλαμβάνονται, καὶ κοινωνοῦσι τῆς θυσίας, ἀπομιμούμεναι τὰς μητέρας ἐκείνων τῶν λαχόντων. Ἐπεφοίτων γὰρ αὐτοῖς ὄψα καὶ σιτία κομίζουσαι· καὶ μῦθοι λόγονται, διὰ τὸ κάκεινας εὐθυμίας ἔνεκεν καὶ παρηγορίας μύθοις διεξιέναι τοῖς παισὶ. Ταῦτα μὲν οὖν καὶ Δήμων ἰσόρηκεν. Ἐξηρέθη δὲ καὶ τέμενος αὐτῷ, καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν παρασχόντων τὸν δασμὸν οἴκων ἔταξεν εἰς θυσίαν αὐτῷ τελεῖν ἀποφοράς· καὶ τῆς θυσίας ἐπεμελοῦντο Φυταλίδαι, Θησεῶς ἀποδόντος αὐτοῖς ἀμοιβὴν τῆς φιλοξενίας.

ΚΔ. Μετὰ δὲ τὴν Αἰγέως τελευτὴν, μέγα καὶ θαυμαστὸν ἔργον εἰς νοῦν βαλόμενος, συνήκισε τοὺς τὴν Ἄττικὴν κατοικοῦντας εἰς ἓν ἄστυ, καὶ μιᾶς πόλεως ἓνα δῆμον ἀπέφηνε τοὺς τέως σποράδας ὄντας καὶ δυσανακλήτους πρὸς τὸ κοινὸν πάντων συμφέρον, ἔστι δ' ὅτε καὶ διαφορομένους ἀλλήλοις καὶ πολεμοῦντας. Ἐπιὼν [οὔν] ἀνέπειθε κατὰ δῆμους καὶ γένη, τῶν μὲν ἰδιωτῶν καὶ πενήτων ἐνδεχομένων ταχὺ τὴν παράκλησιν αὐτοῦ, τοῖς δὲ δυνατοῖς ἀβασίλευτον πολιτείαν προτείνων καὶ δημοκρατίαν, αὐτῷ μόνον ἄρχοντι πολέμου, καὶ νόμων φύλακι, χρησομένην, τῶν δὲ ἄλλων παρέξουσιν ἅπασιν ἰσομοιρίαν. Τοὺς μὲν ταῦτα ἔπειθεν. Οἱ δὲ τὴν δύναμιν αὐτοῦ δεδιότες, μεγάλην οὔσαν ἤδη, καὶ τὴν τόλμαν, ἐβούλοντο πειθόμενοι μᾶλλον, ἢ βιαζόμενοι, ταῦτα συγχωρεῖν. Καταλύσας οὖν τὰ παρ' ἐκάστοις πρυτανεῖα καὶ βουλευτήρια καὶ ἀρχάς, ἐν δὲ

ποιήσας ἅπασιν κοινὸν ἐνταῦθα πρυτανεῖον καὶ βουλευτήριον, ὅπου νῦν ἰδρυται τὸ ἄστυ, τὴν τε πόλιν Ἀθήνας προσηγόρευσε, καὶ Παναθηναία θυσίαν ἐποίησε κοινήν. Ἐθυσσε δὲ καὶ Μετοίκια τῆ ἕκτῃ ἐπὶ δέκα τοῦ Ἐκατομβαιῶνος, ἣν ἔτι νῦν θύουσι. Καὶ τὴν βασιλείαν ἀφείρ, ὥσπερ ὠμολόγησε, διεκόσμη τὴν πολιτείαν, ἀπὸ Θεῶν ἀρχόμενος· ἦκε γὰρ αὐτῷ χρῆσμός ἐκ Δελφῶν μαντευομένῳ περὶ τῆς πόλεως·

Αἰγείδῃ Θησεῦ, Πιθηΐδος ἔκγονε κούρης,
Πολλαῖς τοι πολίεσσι πατὴρ ἔμῳς ἐγκατέθηκε
Τέρματα καὶ κλωστῆρας ἐν ὑμετέρῳ πτολιέθρῳ.
Ἀλλὰ σὺ μὴ τι λήην πεπονημένος ἐνδοθι θυμὸν
Βουλευεῖν ἄσκις γάρ ἐν οἴδαμι ποντοπορεύσῃ.

Τοῦτο δὲ καὶ Σιθύλλαν ὑστερον ἀποσοματίσαι πρὸς τὴν πόλιν ἰστοροῦσιν ἀναφθεγξαμένην·

Ἀσκις βαπτίζῃ· δῦναι δέ τοι οὐ θέμις ἐσίν.

ΚΕ. Ἐτι δὲ μᾶλλον αὐξῆσαι τὴν πόλιν βουλόμενος, ἐκάλει πάντας ἐπὶ τοῖς ἴσοις, καὶ τὸ Δεῦρ' ἔτε πάντες λεῶ, κήρυγμα Θησεῶς γενέσθαι φασί, πανδημίαν τινὰ καθιστάντος. Οὐ μὴν ἄτακτον, οὐδὲ μεμιγμένην περιεῖδεν ὑπὸ πλήθους ἐπιχυθέντος ἀκρίτου γενομένην τὴν δημοκρατίαν· ἀλλὰ πρῶτος ἀποκρίνας χωρὶς Εὐπατρίδας καὶ Γεωμόρους καὶ Δημιουργούς, Εὐπατρίδαις γινώσκειν τὰ θεῖα, καὶ παρέχειν ἄρχοντας ἀποδοῦς, καὶ νόμων διδασκάλους εἶναι, καὶ ὁσίων καὶ ἱερῶν ἐξηγητάς, τοῖς ἄλλοις πολίταις ὥσπερ εἰς ἴσον κατέστησε, δόξῃ μὲν Εὐπατριδῶν, χρεῖα δὲ Γεωμόρων, πλήθει δὲ τῶν Δημιουργῶν ὑπερέχειν δοκούντων. Ὅτι δὲ πρῶτος ἀπέκλινε πρὸς τὸν ὄχλον, ὡς Ἀριστοτέλης φησί, καὶ ἀφῆκε τὸ μοναρχεῖν, ἔοικε μαρτυρεῖν καὶ Ὀμηρος ἐν νεῶν κηταλόγῳ, μόνους Ἀθηναίους δῆμον προσαγορεύσας. Ἐκοψε δὲ καὶ νόμισμα, βοῦν ἐγχαράξας, ἢ διὰ τὸν Μαραθῶνιον ταῦρον, ἢ διὰ τὸν Μίνω στρατηγόν, ἢ πρὸς γεωργίαν τοὺς πολίτας παρακαλῶν. Ἀπ' ἐκείνου δὲ φασί τὸ ἑκατόμβοιον καὶ τὸ δεκάβοιον

ὀνομασθῆναι. Προσκτησάμενος δὲ τῇ Ἀττικῇ τὴν Μεγαρικὴν
 βεβαίως, τὴν θρυλλουμένην ἐν Ἴσθμῳ σήλην ἔστησεν, ἐπιγράψας
 τὸ διορίζον ἐπίγραμμα τὴν χώραν δυσὶ τριμέτροις, ὧν ἕφραζε
 τὸ μὲν πρὸς ἕω,

Τὰδ' οὐχὶ Πελοπόννησος, ἀλλ' Ἰωνία·

τὸ δὲ πρὸς ἐσπέραν,

Τὰδ' ἐστὶ Πελοπόννητος, ὅσα Ἰωνία·

καὶ τὸν ἀγῶνα πρῶτος ἔθηκε κατὰ ζῆλον Ἡρακλέους, ὡς δι' ἐκεῖ-
 νον Ὀλύμπια τῷ Διῷ, καὶ δι' αὐτὸν Ἴσθμια τῷ Ποσειδῶνι φιλο-
 τιμηθεὶς ἄγειν τοὺς Ἕλληνας. Ὁ γὰρ ἐπὶ Μελικέρτῃ τεθεὶς αὐ-
 τόθι, νυκτὸς ἐδράτο, τελετῆς ἔχων μᾶλλον, ἢ θεᾶς καὶ πανηγυρι-
 σμοῦ, τάξιν. Ἕνιοι δὲ φασιν ἐπὶ Σκίρωνι τὰ Ἴσθμια τεθῆναι, τοῦ Θη-
 σέως ἀφοσιουμένου τὸν φόνον διὰ τὴν συγγένειαν. Σκίρωνα γὰρ
 υἱὸν εἶναι Κανήθου καὶ Ἠνιόχης τῆς Πιθέως. Οἱ δὲ Σίννιν,
 οὐχὶ Σκίρωνα· καὶ τὸν ἀγῶνα τεθῆναι διὰ τοῦτον ὑπὸ Θησέως,
 οὐ δι' ἐκεῖνον. Ἐτάξεν οὖν καὶ διορίσατο πρὸς τοὺς Κορινθίους,
 Ἀθηναίων τοῖς ἀφικνουμένοις ἐπὶ τὰ Ἴσθμια παρέχειν προεδρίαν,
 ὅσον ἂν τόπον ἐπίσχη καταπετασθὲν τὸ τῆς θεωρίδος νεὸς ἰσίων,
 ὡς Ἑλλάνικος καὶ Ἄνδρων ὁ Ἀλικαρνασσεὺς ἰσορήκασιν.

ΚΓ. Εἰς δὲ τὸν πόντον ἔπλευσε τὸν Εὐξείνου, ὡς μὲν Φιλό-
 χορος καὶ τινες ἄλλοι λέγουσι, μεθ' Ἡρακλέους ἐπὶ τὰς Ἀμαζό-
 νας συστρατεύσας, καὶ γέρας ἀρισεῖον Ἀντιόπην ἔλαβεν· οἱ δὲ
 πλείους, ὧν ἐστὶ καὶ Φερεκύδης καὶ Ἑλλάνικος καὶ Ἡρόδωρος,
 ὕσερον φασὶν Ἡρακλέους ἰδιόσολον πλεῦσαι τὸν Θησέα, καὶ τὴν
 Ἀμαζόνα λαβεῖν αἰχμάλωτον, πιθανώτερα λέγοντες. Οὐδεὶς γὰρ
 ἄλλος ἰσόρηται τῶν μετ' αὐτοῦ στρατευσάντων Ἀμαζόνα λαβεῖν
 αἰχμάλωτον. Βίων δὲ, καὶ ταύτην παρακρουσάμενον οἴχεσθαι
 λαβόντα· φύσει γὰρ οὔσας τὰς Ἀμαζόνας φιλόκτους, οὔτε φυγεῖν
 τὸν Θησέα προσβαλόντα τῇ χώρᾳ, ἀλλὰ καὶ ξένια πέμπειν· τὸν
 δὲ τὴν κομίζουσαν ἐμβῆναι παρακαλεῖν εἰς τὸ πλοῖον· ἐμβάσης

δὲ, ἀναχθῆναι. Μενεκράτης δὲ τις, ἱστορίαν περὶ Νικαίας τῆς ἐν Βιθυνίᾳ πόλεως ἐκδεδωκώς, Θησέα φησὶ τὴν Ἀντιόπην ἔχοντα διατρίψαι περὶ τούτους τοὺς τόπους· τυγχάνειν δὲ συστρατεύοντας αὐτῷ τρεῖς νεανίσκους ἐξ Ἀθηνῶν, ἀδελφοὺς ἀλλήλων, Εὐνεων καὶ Θόαντα καὶ Σολόοντα. Τοῦτον οὖν ἐρῶντα τῆς Ἀντιόπης, καὶ λυθάνοντα τοὺς ἄλλους, ἐξείπειν πρὸς ἓνα τῶν συνήθων ἐκείνου δὲ περὶ τούτου ἐντυχόντος τῇ Ἀντιόπῃ, τὴν μὲν [τὴν μὲν] πείραν ἰσχυρῶς ἀποτρίψασθαι, τὸ δὲ πρᾶγμα σωφρόνως ἅμα καὶ πράως ἐνεγκεῖν, καὶ πρὸς τὸν Θησέα μὴ κατηγορεῖσθαι. Τοῦ δὲ Σολόοντος, ὡς ἀπέγνω, ῥίψαντος ἑαυτὸν εἰς ποταμὸν τινα καὶ διασφραθέντος, ἠσθημένον τότε τὴν αἰτίαν καὶ τὸ πάθος τοῦ νεανίσκου τὸν Θησέα, βαρέως ἐνεγκεῖν, καὶ δυσφοροῦντα, λόγιόν τι πυθόχρηστον ἀνενεγκεῖν πρὸς ἑαυτὸν· εἶναι γὰρ αὐτῷ προστεταγμένον ἐν Δελφοῖς ὑπὸ τῆς Πυθίας, ὅταν ἐπὶ ξένοις ἀνιαθῆ μάλιστα καὶ περίλυπος γένηται, πόλιν ἐκεῖ κτίσαι, καὶ τῶν ἀμφ' αὐτὸν τινὰς ἡγεμόνας καταλιπεῖν. Ἐκ δὲ τούτου, τὴν μὲν πόλιν, ἣν ἔκτισεν, ἀπὸ τοῦ Θεοῦ Πυθόπολιν προσαγορευσαί· Σολόοντα δὲ, τὸν πλησίον ποταμὸν, ἐπὶ τιμῇ τοῦ νεανίσκου. Καταλιπεῖν δὲ καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ οἷον ἐπιστάτας καὶ νομοθέτας, καὶ σὺν αὐτοῖς Ἐρμον, ἄνδρα τῶν Ἀθήνησιν Εὐπκτριδῶν· ἀφ' οὗ καὶ τόπον Ἐρμου καλεῖν οἰκίαν τοὺς Πυθοπολίτας, οὐκ ὀρθῶς τὴν δευτέραν συλλαβὴν περισπῶντας, καὶ τὴν δόξαν ἐπὶ Θεὸν ἀπὸ ἥρωος μετατιθέντας.

KZ. Πρόφασιν μὲν οὖν ταύτην ὁ τῶν Ἀμαζόνων πόλεμος ἔσχε. Φαίνεται δὲ μὴ φαῦλον αὐτοῦ, μηδὲ γυναικεῖον γενέσθαι τὸ ἔργον. Οὐ γὰρ ἂν ἐν ἄσσει καταστρατοπέδευσαν, οὐδὲ τὴν μάχην συνῆψαν ἐν χρωῖ περὶ τὴν Πινύκα καὶ τὸ Μουσεῖον, εἰ μὴ κρατοῦσαι τῆς χώρας, ἀδεῶς τῇ πόλει προσέμιζαν. Εἰ μὲν οὖν, ὡς Ἑλλάνικος ἰσόρηκε, τῷ Κιμμερικῷ Βοσπόρῳ παγέντι διαβάσαι περιῆλθον, ἔργον ἐστὶ πισεῦσαι. Τὸ δὲ ἐν τῇ πόλει σχεδὸν αὐτὰς ἐνστρατοπεδεῦσαι, μαρτυρεῖται καὶ τοῖς ὀνόμασι τῶν τόπων, καὶ

ταῖς θήκαις τῶν πεσόντων. Πολὺν δὲ χρόνον ὄκνος ἦν καὶ μέλλουσι ἀμφοτέροις τῆς ἐπιχειρήσεως· τέλος δὲ Θησεὺς κατὰ τι λόγιον τῷ Φόβῳ σφαιγισάμενος, συνῆψεν αὐταῖς. Ἡ μὲν οὖν μάχη Βοηδρομιῶνος ἐγένετο μηνός, ἐφ' ἣ τὰ Βοηδρόμια μέχρι νῦν Ἀθηναῖοι θύουσιν. Ἴσσορεῖ δὲ καὶ Κλειδήμος, ἐξακριβοῦν τὰ καθ' ἕκαστα βουλόμενος, τὸ μὲν εὐώνυμον τῶν Ἀμαζόνων κέρας ἐπιστρέφειν πρὸς τὸ νῦν καλούμενον Ἀμαζόνειον, τὸ δὲ δεξιὸν πρὸς τὴν Πινύκα κατὰ τὴν Χρύσαν ἤκειν. Μάχεσθαι δὲ πρὸς τοῦτο τοὺς Ἀθηναίους ἀπὸ τοῦ Μουσείου τοῖς Ἀμαζόσι συμπεσόντας· καὶ τάφους τῶν πεσόντων περὶ τὴν πλατεῖαν εἶναι τὴν φέρουσαν ἐπὶ τὰς πύλας, παρὰ τὸ Χαλκώδοντος ἡρώον, ἃς νῦν Πειραιϊκάς ὀνομάζουσι. Καὶ ταύτην μὲν ἐκβιασθῆναι μέχρι τῶν Εὐμενίδων, καὶ ὑποχωρῆσαι ταῖς γυναίξιν· ἀπὸ δὲ Παλλαδίου καὶ Ἀρδηττοῦ καὶ Λυκίου προσβαλόντας, ὥσασθαι τὸ δεξιὸν αὐτῶν ἄχρι τοῦ στρατοπέδου, καὶ πολλὰς καταβαλεῖν. Τετάρτῳ δὲ μηνὶ συνθήκας γενέσθαι διὰ τῆς Ἰππολύτης· Ἰππολύτην γὰρ οὗτος ὀνομάζει τὴν τῷ Θησεῖ συνοικοῦσαν, οὐκ Ἀντιόπην. Ἔνοι δὲ φασὶ μετὰ τοῦ Θησεῶς μαχομένην πεσεῖν τὴν ἄνθρωπον, ὑπὸ Μολπαδίας ἀκοντισθεῖσαν· καὶ τὴν σῆλην τὴν παρὰ τὸ τῆς Γῆς τῆς Ὀλυμπίας ἱερὸν, ἐπὶ ταύτῃ καῖσθαι. Καὶ θαυμαστὸν οὐκ ἔστιν ἐπὶ πράγμασιν οὕτω παλαιοῖς πλανᾶσθαι τὴν ἰστορίαν· ἐπεὶ καὶ τὰς τετρωμένας φασὶ τῶν Ἀμαζόνων ὑπ' Ἀντιόπης εἰς Χαλκίδα λάθρα διαπεμφθεῖσης, τυγχάνειν ἐπιμελείας, καὶ ταφῆναι τινὰς ἐκεῖ περὶ τὸ νῦν Ἀμαζόνειον καλούμενον. Ἀλλὰ τοῦ γε τὸν πολεμον εἰς σπονδὰς τελευτῆσαι, μαρτύριόν ἐστιν ἢτε τοῦ τόπου κληῖσις τοῦ παρὰ τὸ Θησεῖον, ὄνπερ Ὀρκομῶσιον καλοῦσιν, ἢτε γινομένη πάλαι θυσία ταῖς Ἀμαζόσι πρὸ τῶν Θησεῖων. Δεικνύουσι δὲ καὶ Μεγαρεῖς Ἀμαζόνων θήκην παρ' αὐτοῖς, ἐπὶ τὸν καλούμενον Ῥοῦν βαδίζουσιν ἐξ ἀγορᾶς, ὅπου τὸ Ῥομβοειδές. Λέγεται δὲ καὶ περὶ Χαιρώνειαν ἐτέρας ἀποθανεῖν, καὶ ταφῆναι.

παρὰ τὸ ρευμάτιον, ὃ πάλαι μὲν, ὡς ἔοικε, Θερωδῶν, Λῆμων
 δὲ νῦν καλεῖται· περὶ ὧν ἐν τῷ Δημοσθένους βίῳ γέγραπται.
 Φαίνονται δὲ μηδὲ Θεσσαλίαν ἀπραγμόνως αἱ Ἀμαζόνες διελ-
 θούσαι. Τάφοι γὰρ αὐτῶν ἔτι καὶ νῦν δείκνυνται περὶ τὴν Σκο-
 τουσσαίαν καὶ τὰς Κυνὸς κεφαλὰς.

ΚΗ. Ταῦτα μὲν οὖν ἄξια μνήμης περὶ τῶν Ἀμαζόνων. Ἦν γὰρ
 ὁ τῆς Θεσηίδος ποιητῆς Ἀμαζόνων ἐπανάσασιν γέγραφε, Θεσεῖ
 γαμοῦντι Φαίδραν τῆς Ἀντιόπης ἐπιθεμένης, καὶ τῶν μετ' αὐτῆς
 Ἀμαζόνων ἀμυνομένων, καὶ κτείνοντος αὐτὰς Ἡρακλέους, περι-
 φανῶς ἔοικε μύθῳ καὶ πλάσματι. Τῆς δὲ Ἀντιόπης ἀποθανού-
 σης, ἔγημε Φαίδραν, ἔχων υἱὸν Ἰππόλυτον ἐξ Ἀντιόπης· ὡς δὲ
 Πίνδαρός φησι, Δημοφῶντα. Τὰς δὲ περὶ ταύτην καὶ τὸν υἱὸν
 αὐτοῦ δυσυχίας, ἐπεὶ μηδὲν ἀντιπίπτει παρὰ τῶν ἱστορικῶν τοῖς
 τραγικοῖς, οὕτως ἔχειν θετέον, ὡς ἐκεῖνοι πεποιήκασιν ἅπαντες.

ΚΘ. Εἰσὶ μέντοι λόγοι περὶ γάμων Θεσεῶς καὶ ἕτεροι, τὴν
 σκηνὴν διαπεφευγότες, οὔτε ἀρχὰς εὐγνώμονας, οὔτε εὐτυχεῖς
 τελευτὰς ἔχοντες. Καὶ γὰρ Ἀναζώτινα Τριζηνιαν ἀρπάσαι λέ-
 γεται, καὶ Σίννιν ἀποκτείναι καὶ Κερκύονα, συγγενέσθαι βίᾳ ταῖς
 θυγατράσιν αὐτῶν γῆμαι δὲ καὶ Περίβοιαν τοῦ Αἴαντος μητέρα,
 καὶ Φερέβοιαν αὔθις, καὶ Ἰόπην τὴν Ἰφικλέους, καὶ διὰ τὸν Αἴ-
 γλης ἔρωτα τῆς Πανοπέως, ὡσπερ εἴρηται, τὴν Ἀριάδνης ἀπό-
 λειψιν αἰτιῶνται μὴ καλὴν γενέσθαι, μηδὲ πρέπουσαν ἐπὶ πᾶσι
 δὲ τὴν Ἑλένης ἀρπαγὴν, πολέμου μὲν ἐμπλήσαι τὴν Ἀττικὴν,
 αὐτῷ δὲ εἰς φυγὴν καὶ ὄλεθρον τελευτῆσαι· περὶ ὧν ὀλίγον ὕσε-
 ρον εἰρήσεται. Πολλῶν δὲ τότε τοῖς ἀρίστοις ἄθλων γενομένων,
 Πρόδωρος μὲν οὐδενὸς οἶσται τὸν Θεσεῖα μετασχεῖν, ἀλλὰ μόνοις
 Λαπίθαις τῆς κενταυρομαχίας· ἕτεροι δὲ καὶ μετὰ Ἰάσονος ἐν
 Κόλχοις γενέσθαι, καὶ Μελεάγρῳ συνέξελεῖν τὸν κάπρον· καὶ διὰ
 τοῦτο παροιμίαν εἶναι τὴν, Οὐκ ἄνευ Θεσεῶς· αὐτὸν μέντοι μη-
 δενὸς συμμάχου δεηθέντα, πολλοὺς καὶ καλοὺς ἄθλους καταργά-

σασθαι. Καὶ τὸν, Ἄλλος οὗτος Ἡρακλῆς, λόγον ἐπ' ἐκείνου κρα-
τῆσαι. Συνέπραξε δὲ καὶ Ἀδράσῳ τὴν ἀναίρεσιν τῶν ὑπὸ τῆ Καθ-
μεία πεσόντων, οὐχ' ὡς Εὐριπίδῃ· ἐποίησεν ἐν τραγωδίᾳ, μάχη
τῶν Θηβαίων κρατήσας, ἀλλὰ πείσας καὶ σπεισάμενος. οὕτω γὰρ
οἱ πλείοσι λέγουσι. Φιλόχορος δὲ καὶ σπονδὰς περὶ νεκρῶν ἀναι-
ρέσεως γενέσθαι πρώτας ἐκείνας. Ὅτι δὲ Ἡρακλῆς πρῶτος, ἀπέ-
δωκε νεκροὺς τοῖς πολεμίοις, ἐν τοῖς περὶ Ἡρακλέους γέγραπται.
Ταφαὶ δὲ τῶν μὲν πολλῶν ἐν Ἐλευθεραῖς δείκνυνται, τῶν δὲ ἡγε-
μόνων, περὶ Ἐλευσίνα, καὶ τοῦτο Θησέως Ἀδράσῳ χαρισσαμένου.
Καταμαρτυροῦσι δὲ τῶν Εὐριπίδου Ἰκετίδων οἱ Αἰσχύλου Ἐλευ-
σίνοι, ἐν οἷς καὶ ταῦτα λέγων ὁ Θησεὺς πεποιήται.

Α. Τὴν δὲ πρὸς Πειρίθου φιλίαν τοῦτον τὸν τρόπον αὐτῷ
γενέσθαι λέγουσι. Δόξαν εἶχεν ἐπὶ ῥώμῃ καὶ ἀνδρείᾳ μεγίστην.
βουλόμενος οὖν ὁ Πειρίθους ἐξελέγξει καὶ λαβεῖν διάπειραν, ἠλά-
σατο βοῦς ἐκ Μικραθῶνος αὐτοῦ· καὶ πυθόμενος διώκειν μετὰ
τῶν ὄπλων ἐκείνον, οὐκ ἔφυγεν, ἀλλ' ἀνασρέψας ἀπήντησεν. Ὡς
δὲ εἶδεν ἄτερος τὸν ἕτερον, καὶ τὸ κῆλλος ἐθαύμασε καὶ τὴν τόλ-
μαν ἠγάσθη, μάχης μὲν ἔσχοντο, Πειρίθους δὲ πρότερος τὴν δε-
ξιὰν προτείνας, ἐκέλευσεν αὐτὸν γενέσθαι δικαστὴν τὸν Θησέα
τῆς βοηλασίας· ἐκὼν γὰρ ὑπέξειν, ἣν ἀνόριστῃ δίκῃν ἐκείνος. Θη-
σεὺς δὲ καὶ τὴν δίκῃν ἀφῆκεν αὐτῷ, καὶ πρὸς καλεῖτο φίλον εἶναι
καὶ σύμμαχον· ἐποίησαντο δὲ τὴν φιλίαν ἔνορκον. Ἐκ δὲ τούτου
γαμῶν ὁ Πειρίθους Δηϊδάμειαν, ἐδεήθη τοῦ Θησέως εἰσεῖν, καὶ
τὴν χώραν ἰστορήσαι, καὶ συγγενέσθαι τοῖς Λαπίθαις. Ἐτύγχανε
δὲ καὶ τοὺς Κενταύρους κεκληκῶς ἐπὶ τὸ δεῖπνον. Ὡς δὲ ἠσέλ-
γαινον ὕβρει, καὶ μεθύοντες οὐκ ἀπέειχοντο τῶν γυναικῶν ἐτρέ-
ποντο πρὸς ἄμυναν οἱ Λαπίθαι· καὶ τοὺς μὲν ἔκτειναν αὐτῶν,
τοὺς δὲ, πολέμῳ κρατήσαντες, ὕπερον ἐξέβαλον ἐκ τῆς χώρας,
τοῦ Θησέως αὐτοῖς συμμαχομένου καὶ συμπολεμοῦντος. Ἡρό-
δωρος δὲ ταῦτα πραχθῆναι φησὶν οὐχ οὕτως, ἀλλὰ τοῦ πολέμου

συνεσῶτος ἤδη, τὸν Θησέα βοηθοῦντα τοῖς Λαπίθις παραγενέσθαι, καὶ τότε πρῶτον ὄψει γνωρίσαι τὸν Ἡρακλέα, ποιησάμενον ἔργον ἐντυχεῖν αὐτῷ περὶ Τραχίνα, πεπαυμένῳ πλάνης ἤδη καὶ ἄθλων· γενέσθαι δὲ μετὰ τιμῆς καὶ φιλοφροσύνης καὶ πολλῶν ἐπαίνων ἀμφοτέροις τὴν ἔντευξιν. Οὐ μὴν ἀλλὰ μᾶλλον ἂν τις πρόσχοι τοῖς πολλαῖς ἐντυχεῖν αὐτοὺς ἀλλήλοις ἰσοροῦσι· καὶ τὴν μῆσιν Ἡρακλεῖ γενέσθαι, Θησεῶς σπουδάσαντος, καὶ τὸν πρὸ τῆς μύσεως καθαρμὸν, ὡς δεομένῳ διὰ τινὰς πράξεις ἀβουλήτους.

ΛΑ. Ἢδὴ δὲ πεντήκοντα ἔτη γεγονώς, ὡς φησὶν Ἑλλάνικος, ἔπραξε τὰ περὶ τὴν Ἑλένην, οὐ καθ' ὥραν. Ὅθεν ὡς δὴ μέγιστον ἐπανορθούμενοι τοῦτο τῶν ἐγκλημάτων ἔνοι, λέγουσιν οὐκ αὐτὸν ἀρπάσαι τὴν Ἑλένην, ἀλλὰ Ἰδα καὶ Λυγγέως ἀρπασάντων, παρακαταθήκην λαβόντα τηρεῖν, καὶ μὴ προέσθαι τοῖς Διοσκούροις ἀπαιτοῦσιν· ἢ νῆ Δία Τυνδάρεω παραδόντος αὐτοῦ, φοβηθέντος Ἐναροφόρον τὸν Ἰπποκόωντος, ἔτι νηπίαν οὔσαν βιαζόμενον τὴν Ἑλένην λαβεῖν. Τὰ δὲ εἰκότα καὶ πλείστους ἔχοντα μάρτυρας, τοιαῦτά ἐστιν. Ἦλθον μὲν εἰς Σπάρτην ἀμφότεροι, καὶ τὴν κόρην ἐν ἱερῷ Ἀρτέμιδος Ὀρθίης χορεύουσαν ἀρπασάντες ἔφυγον. Τῶν δὲ πεμφθέντων ἐπὶ τὴν δίωξιν, οὐ πορρωτέρω Τεγέα; ἐπακολουθησάντων, ἐν ἀδείᾳ γενόμενοι, καὶ διελθόντες τὴν Πελοπόννησον, ἐποίησαντο συνθήκας, τὸν μὲν λαχόντα κλήρω τὴν Ἑλένην ἔχειν γυναῖκα, συμπράττειν δὲ θατέρῳ γάμον ἄλλον. Ἐπὶ ταύταις δὲ κληρουμένων ταῖς ὁμολογίαις, ἔλαχε Θησεύς· καὶ παραλαβὼν τὴν παρθένον, οὐπω γάμων ὥραν ἔχουσαν, εἰς Ἀφίδνας ἐκόμισε· καὶ τὴν μητέρα καταστήσας μετ' αὐτῆς, Ἀφίδνῳ παρέδωκεν, ὄντι φίλῳ, διακελευσάμενος φυλάττειν καὶ λανθάνειν τοῖς ἄλλοις. Αὐτὸς δὲ Πειρίθῳ τὴν ὑπουργίαν ἀποδιδούς, εἰς Ἴππειρον συναπεδήμησεν ἐπὶ τὴν Ἀϊδωνέως θυγατέρα, τοῦ Μολοσσῶν βασιλέως· ὃς τῇ γυναικὶ Περσεφόνην ὄνομα θέμενος,

Κόρην δὲ τῆ θυγατρὶ, τῷ δὲ κυνὶ Κέρβερον, ἐκέλευε τούτῳ διαμάχεσθαι τοὺς μνωμένους τὴν παιῖδα, καὶ λαβεῖν τὸν κρατήσαντα. Τοὺς μέντοι περὶ τὸν ᾠειρίθου, οὐ μνηστῆρας ἦκειν, ἀλλ' ἀρπασομένους πυνθανομένους, συνέλαβε, καὶ τὸν μὲν Πειρίθου εὐθὺς ἠφάνησε διὰ τοῦ κυνός, τὸν δὲ Θησέα καθεύδων ἐφύλαττεν.

ΑΒ. Ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τούτῳ Μενεσθεὺς ὁ Πετεῶ, τοῦ Ὀρνέως, τοῦ Ἐρεχθέως, πρῶτος, ὡς φασιν, ἀνθρώπων ἐπιθέμενος τῷ δημαγωγεῖν, καὶ πρὸς χάριν ὄχλῳ διαλέγεσθαι, τοὺς τε δυνατοὺς συνίστη καὶ παρώξυνε, πάλαι βαρυνομένους τὸν Θησέα, καὶ νομίζοντας ἀρχὴν καὶ βασιλείαν ἀφηρημένον ἐκάστου τῶν κατὰ δῆμον εὐπατριδῶν, εἰς ἓν ἄστυ συνείρξαντα πάντας, ὑπηκόοις χρῆσθαι καὶ δούλοις· τοὺς τε πολλοὺς διετάραττε καὶ διέβαλλεν, ὡς ὄναρ ἐλευθερίας ὀρῶντας, ἔργῳ δὲ ἀπεστερημένους πατριδῶν καὶ ἱερῶν, ὅπως ἀντὶ πολλῶν καὶ ἀγαθῶν καὶ γνησίων βασιλείων πρὸς ἓνα δεσπότην ἐπηλυν καὶ ξένον ἀποβλέπωσι. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ πραγματουομένου, μεγάλην ῥοπήν ὁ πόλεμος τῷ νεωτερισμῷ προσέθηκε τῶν Τυνδαριδῶν ἐπελθόντων· οἱ δὲ καὶ ὄλως φασὶν ὑπὸ τούτου πεισθέντας ἐπελθεῖν. Τὸ μὲν οὖν πρῶτον οὐδὲν ἠδίκου, ἀλλ' ἀπήτουν τὴν ἀδελφὴν. Ἀποκριναμένων δὲ τῶν ἐν ἄσει μήτε ἔχειν, μήτε γινώσκειν, ὅπου καταλέλειπται, πρὸς πόλεμον ἐτρέποντο. Φράζει δὲ αὐτοῖς Ἀκάδημος, ἠσθημένος ᾧ δή τιτι τρόπῳ, τὴν ἐν Ἀφιδναῖς κρύψιν αὐτῆς. Ὅθεν ἐκείνῳ τε τιμὰ ζῶντι παρὰ τῶν Τυνδαριδῶν ἐγένοντο, καὶ πολλάκις ὕστερον ἐμβαλόντες εἰς τὴν Ἀττικὴν οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ πᾶσαν ὁμοῦ τὴν χώραν τέμνοντες, τῆς Ἀκαδημίας ἀπέιχοντο διὰ τὴν Ἀκάδημον. Ὁ δὲ Δικαίαρχος, Ἐχεδήμου φησὶ καὶ Μαράθου συστρατευσάντων τότε τοῖς Τυνδαρίδαις ἐξ Ἀρκαδίας, ἀφ' οὗ μὲν Ἐχεδημίαν προσαγορευθῆναι τὴν νῦν Ἀκαδημίαν, ἀφ' οὗ δὲ Μαραθῶνα τὸν δῆμον, ἐπιδόντος ἑαυτὸν ἑκουσίως κατὰ τι λόγιον σφαγιασθαι πρὸ τῆς παρατάξεως. Ἐλθόντες οὖν ἐπὶ τὰς Ἀφιδνας, καὶ

μάχη κρατήσαντες, ἐξείλον τὸ χωρίον. Ἐνταῦθα φασὶ καὶ Ἄλυκον πεσεῖν τὸν Σκίρωνος υἱὸν, συστρατευόμενον τότε τοῖς Τυνδαρίδασι. Ἄφ' οὗ καὶ τόπον τῆς Μεγαρικῆς Ἄλυκον καλεῖσθαι, τοῦ σώματος ἐκεῖ ταφέντος. Ἡρέας δ' ὑπὸ Θησέως αὐτοῦ περὶ Ἀφιδνας ἀποθανεῖν τὸν Ἄλυκον ἰσόρηκε· καὶ μαρτύρια ταυτὶ τὰ ἔπη παρέχεται περὶ τοῦ Ἀλύκου·

..... τὸν ἐν εὐρυχώρῳ ποτ' Ἀφιδνῆ
Μακρότατον Θησεὺς Ἑλένης ἕνεκ' ἠυκήμεοιο
Κτεῖνεν

οὐ μὴν εἰκός, αὐτοῦ Θησέως παρόντος, ἀλῶναι τὴν τε μητέρα καὶ τὰς Ἀφιδνας.

ΑΓ. Ἐχομένων οὖν τῶν Ἀφιδνῶν, καὶ τῶν ἐν ἄστει δεδιότων, ἔπεισε τὸν δῆμον ὁ Μενεσθεὺς δέχεσθαι τῇ πόλει καὶ φιλοφρονεῖσθαι τοὺς Τυνδαρίδας, ὡς μόνῳ Θησεὶ βίας ὑπάρξαντι πολεμοῦντας, τῶν δὲ ἄλλων εὐεργέτας ὄντας ἀνθρώπων καὶ σωτῆρας. Ἐμαρτύρει δὲ αὐτῷ καὶ τὰ παρ' ἐκείνων οὐδὲν γὰρ ἠξίωσεν, ἀπάντων κρατοῦντες, ἀλλ' ἢ μνηθῆναι, μηδὲν ἤττον Ἡρακλέους τῇ πόλει προσήκοντες. Καὶ τοῦτο οὖν ὑπῆρξεν αὐτοῖς, Ἀφιδνοῦ ποιησαμένου παιῖδας, ὡς Πύλιος Ἡρακλέα· καὶ τιμὰς ἰσοθέους ἔσχον, Ἄνακας προσαγορευθέντες, ἢ διὰ τὰς γενομένας ἀνοχὰς, ἢ διὰ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ κηδεμονίαν τοῦ μηδένα κακῶς πικθεῖν, στρατιᾶς τοσαύτης ἔνδον οὔσης. Ἀνακῶς γὰρ ἔχειν φάμεν τοὺς ἐπιμελομένους ἢ φυλάττοντας ὅτιοῦν καὶ τοὺς βασιλεῖς ἴσως Ἄνακτας διὰ τοῦτο καλοῦσιν. Εἰσὶ δὲ οἱ λέγοντες διὰ τὴν τῶν ἀπτέρων ἐπιφάνειαν Ἄνακας ὀνομάζεσθαι· τὸ γὰρ ἄνω τοὺς Ἀπτικῶς ἀνάκας ὀνομάζειν, καὶ ἀνάκαθεν, τὸ ἄνωθεν.

ΑΔ. Αἶθραν δὲ τὴν Θησέως μητέρα, γενομένην αἰχμάλωτον, ἀπαχθῆναι λέγουσιν εἰς Λακεδαιμόνα, κἀκεῖθεν εἰς Τροίαν μετὰ Ἑλένης· καὶ μαρτυρεῖν Ὅμηρον ἔπεσθαι τῇ Ἑλένῃ φάμενον·

Αἶθρην Πιπθῆς θύγατρα Κλυμένην τε βεῶπιν.

Οἱ δὲ τοῦτο τὸ ἔπος διαβάλλουσι, καὶ τὴν περὶ Μουνύχου μυθολογίαν, ὃν ἐκ Δημοφῶντος Λαοδίκης κρύφα τεκούσης ἐν Ἰλίῳ συνειθρέψαι τὴν Αἴθραν λέγουσιν. Ἴδιον δὲ τινα καὶ παρηλλαγμένον ὅλως λόγον ὁ Ἴστρος ἐν τῇ τρισκαιδεκάτῃ τῶν Ἀττικῶν ἀναφέρει περὶ Αἴθρας, ὡς ἐνίων λεγόντων, Ἀλέξανδρον μὲν ἐν Θεσσαλίᾳ τὸν Πάριν, ὑπ' Ἀχιλλέως καὶ Πατρόκλου μάχῃ κρατηθῆναι παρὰ τὸν Σπερχειὸν, Ἔκτορα δὲ τὴν Τροϊζηνίων πόλιν λαβόντα διαρπάσαι, καὶ τὴν Αἴθραν ἀπάγειν ἐκεῖ καταλειφθεῖσαν. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἔχει πολλὴν ἀλογίαν.

ΛΕ. Αἰδωνέως δὲ τοῦ Μολοσσοῦ ξενίζοντος Ἡρακλέα, καὶ τῶν περὶ τὸν Θησεά καὶ Πειρίθου κατὰ τύχην μνησθέντος ἄτε πράξοντες ἤλθον, καὶ ἅ φωραθέντες ἔπαθον, βαρέως ἦνεγκεν ὁ Ἡρακλῆς, τοῦ μὲν ἀπολωλότος ἀδόξως, τοῦ δὲ ἀπολλυμένου. Καὶ περὶ Πειρίθου μὲν οὐδὲν ὤετο ποιῆσειν πλέον ἐγκλητῶν, τὸν δὲ Θησεά παρητεῖτο, καὶ χάριν ἡξίου ταύτην αὐτῷ δοθῆναι. Συγχωρήσαντος δὲ τοῦ Αἰδωνέως, λυθεὶς ὁ Θησεὺς ἐπανῆλθε μὲν εἰς τὰς Ἀθήνας, οὐδέπω παντάπασι τῶν φίλων αὐτοῦ κεκρατημένων καὶ ὅσα ὑπῆρχε τεμένη πρότερον αὐτῷ, τῆς πόλεως ἐξελοῦσης, ἅπαντα καθιέρωσεν Ἡρακλεῖ, καὶ προσηγόρευσεν ἀντὶ Θησειῶν, Ἡράκλεια, πλὴν τεσσάρων, ὡς Φιλόχορος ἱστόρηκεν. Αὐθις δὲ βουλόμενος, ὡς πρότερον, ἄρχειν καὶ καθηγεῖσθαι τοῦ πολιτεύματος, εἰς στάσεις ἐνέπεσε καὶ ταραχὰς, οὓς μὲν ἀπέλιπε μισούντας αὐτὸν, εὐρίσκων τὸ μὴ φοβεῖσθαι τῷ μισεῖν προσειληφότας, ἐν δὲ τῷ δήμῳ πολὺ τὸ διεφθαρμένον ὄρων καὶ θεραπεύεσθαι βουλόμενον, ἀντὶ τοῦ ποιεῖν σιωπῇ τὸ προστασσόμενον. Ἐπιχειρῶν οὖν βιάζεσθαι, κατεδημαγωγεῖτο καὶ κατεσασιάζετο καὶ τέλος ἀπογνοὺς τὰ πράγματα, τοὺς μὲν παῖδας εἰς Εὐβοίαν ὑπεξέκαμψε πρὸς Ἐλεφήνορα τὸν Χαλκιδόντος, αὐτὸς δὲ Γαργηττοῖ κατὰ τῶν Ἀθηναίων ἀρὰς θέμενος, οὗ νῦν ἐστὶ τὸ καλούμενον Ἀρατῆριον, εἰς Σκῦρον ἐξέπλευσεν, οὓσης αὐτῷ πρὸς τοὺς

ἐκεῖ φιλίας, ὡς ὤτετο, καὶ χωρίων ἐν τῇ νήσῳ πατρῶων. Ἐβασίλευε δὲ τότε Λυκομήδης τῶν Σκυρίων. Πρὸς τοῦτον οὖν ἀφικόμενος, ἐζήτηε τοὺς ἀγροὺς ἀπολαβεῖν, ὡς αὐτόθι κατοικήσων· ἔνιοι δὲ φασὶ παρακαλεῖν αὐτὸν βοηθεῖν ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους. Ὁ δὲ Λυκομήδης, εἴτε δείσας τὴν δόξαν τοῦ ἀνδρός, εἴτε τῷ Μενεσθεῖ χαριζόμενος, ἐπὶ τὰ ἄκρα τῆς χώρας ἀναγαγὼν αὐτὸν, ὡς ἐκεῖθεν ἐπιδείξων τοὺς ἀγροὺς, ὥσε κατὰ τῶν πετρῶν, καὶ διέφθειρεν. ἔνιοι δ' ἀφ' ἑαυτοῦ πεσεῖν φασὶ σφαλέντα, μετὰ δεῖπνον, ὡσπερ εἰώθει, περιπατοῦντα. Καὶ παραυτίκα μὲν οὐδεὶς ἔσχεν αὐτοῦ λόγον οὐδένα τεθνηκότος· ἀλλὰ τῶν μὲν Ἀθηναίων ἐβασίλευσε Μενεσθεύς, οἱ δὲ τοῦ Θησέως παῖδες ἰδιωτεύοντες Ἐλεφήνορι συνεστράτευσαν εἰς Ἴλιον. Ἐκεῖ δὲ Μενεσθεῶς ἀποθάνοντος, ἐπανεληθόντες αὐτοὶ τὴν βασιλείαν ἀνεκομίσαντο. Χρόνοι δ' ὕπερον Ἀθηναίους ἄλλα τε παρέστησεν ὡς ἦρωα τιμᾶν Θησέα, καὶ τῶν ἐν Μαραθῶνι πρὸς Μήδους μαχομένων ἔδοξαν οὐκ ὀλίγοι φάσμα Θησέως ἐν ὅπλοις καθορᾶν πρὸ αὐτῶν ἐπὶ τοὺς βαρβάρους φερόμενον.

ΛΓ. Μετὰ δὲ τὰ Μηδικὰ, Φαίδωνος ἄρχοντος, μαντευομένοις τοῖς Ἀθηναίοις ἀνείλεν ἡ Πυθία τὰ Θησέως ἀναλαβεῖν ὅσα, καὶ θεμένους ἐντίμως παρ' αὐτοῖς φυλάττειν. Ἦν δὲ καὶ λαβεῖν ἀπορία, καὶ γινῶναι τὸν τάφον, ἀμιξία καὶ χαλεπότητι τῶν ἐνοικούντων βαρβάρων. Οὐ μὴν ἀλλὰ Κίμων ἐλὼν τὴν νῆσον, ὡς ἐν τοῖς περὶ ἐκείνου γέγραπται, καὶ φιλοτιμούμενος ἐξανευρεῖν, ἀετοῦ τινος τόπον βουνοειδῆ κόπτοντος, ὡς φασὶ, τῷ σώματι καὶ διχσέλλοντος τοῖς ὄνουσι, θείᾳ τινὶ τύχῃ συμφρονήσας, ἀνέσκαψεν. Εὐρέθη δὲ θήκη τε μεγάλου σώματος, αἰχμὴ τε παρακειμένη χαλκῆ, καὶ ξίφος. Κομισθέντων δὲ τούτων ὑπὸ Κίμωνος ἐπὶ τῆς τριήρους, ἡσθέντες οἱ Ἀθηναῖοι πομπαῖς τε λαμπραῖς ἐδέξαντο καὶ θυσίαις, ὡσπερ αὐτὸν ἐπανερχόμενον εἰς τὸ ἄστυ. Καὶ κεῖται μὲν ἐν μέσῃ τῇ πόλει παρά τὸ γυν γυμνάσιον· ἔστι δὲ φύ-

ξιον οἰκέταις, καὶ πᾶσι τοῖς ταπεινοτέροις καὶ δεδιόσι κρείττονας, ὡς καὶ τοῦ Θησέως προσατικοῦ τινος καὶ βοηθητικοῦ γενομένου, καὶ προσδεχομένου φιλανθρώπως τὰς τῶν ταπεινοτέρων δεήσεις. Θυσίαν δὲ ποιοῦσιν αὐτῷ τὴν μεγίστην ὀγδόη Πυανεψιδῶνος, ἐν ἣ μετὰ τῶν ἠϊθέων ἐκ Κρήτης ἐπανῆλθεν. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ταῖς ἄλλαις ὀγδόαις τιμῶσιν αὐτὸν, ἢ διὰ τὸ πρῶτον ἐκ Τροιζήνης ἀφικέσθαι τῇ ὀγδόῃ τοῦ Ἑκατομβαιῶνος, ὡς ἰσόρηκε Διόδωρος ὁ περιηγητής· ἢ νομίζοντες ἑτέρου μᾶλλον ἐκείνῳ προσήκειν τὸν ἀριθμὸν τοῦτον, ἐκ Ποσειδῶνος γεγονέναι λεγομένῳ. Καὶ γὰρ Ποσειδῶνα ταῖς ὀγδόαις τιμῶσιν. Ἡ γὰρ ὀγδοὰς, κύβος ἀπ' ἀρτίου πρῶτος οὔσα, καὶ τοῦ πρώτου τετραγώνου διπλασία, τὸ μόνιμον καὶ δυσκίνητον οἰκεῖον ἔχει τῆς τοῦ Θεοῦ δυνάμεως, ὃν Ἀσφάλιον καὶ Γαίηχον προσονομάζομεν.

ΡΩΜΥΛΟΣ

ΗΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΡΩΜΥΛΟΣ.

Τὸ μέγα τῆς Ῥώμης ὄνομα, καὶ δόξη διὰ πάντων ἀνθρώπων κεχωρηκός, ἀφ' οὗτου καὶ δι' ἣν αἰτίαν τῇ πόλει γέγονεν, οὐχ ὠμολόγηται παρὰ τοῖς συγγραφεῦσιν. Ἄλλ' οἱ μὲν Πελασγοὺς ἐπὶ πλείεσα τῆς οἰκουμένης πλανηθέντας, ἀνθρώπων τε πλείεσων κρατήσαντας, αὐτόθι κατοικῆσαι, καὶ διὰ τὴν ἐν τοῖς ὅπλοις Ῥώμην, οὕτως ὀνομάσαι τὴν πόλιν· οἱ δὲ, Τροίας ἀλικομένης, διαφυγόντας ἐνίοις, καὶ πλοίων ἐπιτυχόντας, ὑπὸ πνευμάτων τῇ Τυρρηνίᾳ προσπεσεῖν φερομένους, καὶ περὶ τὸν Θύμβριν ποταμὸν ὀρμίσασθαι. Ταῖς δὲ γυναῖξιν αὐτῶν, ἀπορουμέναις ἤδη καὶ δυσανασχετούσαις πρὸς τὴν θάλασσαν, ὑποθέσθαι μίαν, ἣ καὶ γένει προὔχειν καὶ φρονεῖν ἐδόκει μάλις, Ῥώμην ὄνομα, καταπρῆσαι τὰ πλοῖα· πραχθέντος δὲ τούτου, πρῶτον μὲν ἀγανακτεῖν τοὺς ἄνδρας, ἔπειτα δι' ἀνάγκην ἰδρυνθέντας περὶ τὸ Παλλάντιον, ὡς ὀλίγῳ χρόνῳ χρεῖττον ἐλπίδος ἔπραττον, ἀγαθῆς τε πειρώμενοι χώρας, καὶ δεχομένων αὐτοὺς τῶν προσοίκων, ἄλλην τε τιμὴν ἀπονέμειν τῇ Ῥώμῃ, καὶ τὴν πόλιν ἀπ' αὐτῆς, ὡς αἰτίας, προσαγορεύειν. Ἐξ ἐκείνου τε παραμένειν λέγουσι τὸ τοὺς συγγενεῖς τὰς γυναῖκας καὶ οἰκείους ἄνδρας ἀσπάζεσθαι τοῖς σόμασι· καὶ γὰρ ἐκείνας, ὅτε τὰ πλοῖα κατέπρησαν, οὕτως ἀσπάζεσθαι καὶ φιλοφρονεῖσθαι τοὺς ἄνδρας, δεομένας αὐτῶν, καὶ παραιτουμένας τὴν ὀργήν.

Β. Ἄλλοι δὲ Ῥώμην, Ἰταλοῦ θυγατέρα καὶ Λευκανίας, οἱ δὲ, Τηλέφου τοῦ Ἡρακλέους, Αἰνεῖα γαμηθεῖσαν, οἱ δ' Ἀσκανίῳ τοῦ Αἰνείου, λέγουσι τὸνομα θέσθαι τῇ πόλει· οἱ δὲ, Ῥωμανόν, Ὀδυσσεῶς παῖδα καὶ Κίρκης, οἰκίσαι τὴν πόλιν· οἱ δὲ, Ῥῶμον ἐκ

Τροίας ὑπὸ Διομήδους ἀποσαλέντα τὸν Ἡμαθίωνος· οἱ δὲ, Ῥώ-
 μων Λατίνων τύραννον, ἐκβαλόντα Τυρρηνούς, τοὺς εἰς Λυδίαν
 μὲν ἐκ Θετταλίας, ἐκ δὲ Λυδίας εἰς Ἰταλίαν παραγενομένους. Οὐ
 μὴν οὐδ' οἱ Ῥωμύλον τῷ δικαιοτάτῳ τῶν λόγων ἀποφαίνοντες
 ἐπώνυμον τῆς πόλεως, ὁμολογοῦσι περὶ τοῦ γένους αὐτοῦ. Οἱ
 μὲν γὰρ Αἰνείου καὶ Δεξιθέας τῆς Φόρβαντος υἱὸν ὄντα νήπιον
 εἰς Ἰταλίαν κομισθῆναι, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ῥώμον· ἐν δὲ τῷ
 ποταμῷ πλημμύραντι τῶν ἄλλων σκαφῶν διαφθαρέντων, ἐν ᾧ
 δὲ ἦσαν οἱ παῖδες, εἰς μαλακὴν ἀποκλινθέντος ὄχθην ἀτρέμα,
 σωθέντας ἀπροσδοκῆτως, ὀνομασθῆναι Ῥώμην. Οἱ δὲ, Ῥώμην
 θυγατέρα τῆς Τρωάδος ἐκείνης, Λατίνῳ τῷ Τηλεμάχου γαμη-
 θεῖσαν, τεκεῖν τὸν Ῥωμύλον· οἱ δὲ, Αἰμυλίαν τὴν Αἰνείου καὶ
 Λαθινίας, Ἄρει συγγενομένην· οἱ δὲ μυθώδη παντάπασι περὶ
 τῆς γενέσεως διεξίασι. Ταρχετίῳ γὰρ Ἄλβανῶν βασιλεῖ παρανο-
 μωτάτῳ καὶ ὠμοτάτῳ φάσμα δαιμόνιον οἴκοι γενέσθαι· φαλλὸν
 γὰρ ἐκ τῆς ἐστίας ἀνασχεῖν, καὶ διαμένειν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας· εἶναι
 δὲ Τηθύος ἐν Τυρρηνίᾳ χρησῆριον, ἀφ' οὗ κομισθῆναι τῷ Ταρ-
 χετίῳ χρησμὸν, ὥστε συμμίξαι τῷ φάσματι παρθένον· ἔσεσθαι
 γὰρ ἐξ αὐτῆς παῖδα κλεινότατον, ἀρετῇ καὶ τύχῃ καὶ Ῥώμῃ δια-
 φέροντα. Φράσαντος οὖν τὸ μάντευμα τοῦ Ταρχετίου μιᾷ τῶν
 θυγατέρων, καὶ συγγενέσθαι τῷ φαλλῷ προσάξαντος, αὐτὴν
 μὲν ἀπαξιῶσαι, θεράπειαν δὲ εἰσπέμψαι. Τὸν δὲ Ταρχέτιον,
 ὡς ἔγνω, χαλεπῶς φέροντα, συλλαβεῖν μὲν ἀμφοτέρας ἐπὶ θα-
 νάτῳ· τὴν δ' Ἐσίαν ἰδόντα κατὰ τοὺς ὕπνους ἀπαγορεύουσαν
 αὐτῷ τὸν φόνον, ἰσὸν τινα παρεγγυῆσαι ταῖς κόραις ὑφαίνειν δε-
 δεμέναις, ὡς ὅταν διεξυφάνωσι, τότε δοθησομένας πρὸς γάμον.
 Ἐκείνας μὲν οὖν δι' ἡμέρας ὑφαίνειν, ἑτέρας δὲ νύκτωρ, τοῦ Ταρ-
 χετίου κελεύοντος, ἀναλύειν τὸν ἰσόν. Ἐκ δὲ τοῦ φαλλοῦ τῆς
 θεραπεινίδος τεκούσης δίδυμα, δοῦναι τινὶ Τερατίῳ τὸν Ταρ-
 χέτιον ἀνελεῖν κελεύσαντα. Τὸν δὲ θεῖναι φέροντα τοῦ ποταμοῦ

πλησίον· εἶτα λυκαίαν μὲν ἐπιφοιτᾶν μασὸν διδοῦσαν, ὄρνιθας δὲ παντοδαπούς, ψωμίσματα κομίζοντας, ἐντιθέναι τοῖς βρέφεσιν· ἄχρις οὗ βουκόλον ἰδόντα καὶ θαυμάσαντα τολμῆσαι προσελθεῖν, καὶ ἀνελεῖσθαι τὰ παιδία. Τοιαύτης δὲ τῆς σωτηρίας αὐτοῖς γενομένης, ἐκτραφέντας ἐπιθέσθαι τῷ Ταρχετίῳ καὶ κρατῆσαι. Ταῦτα μὲν οὖν Προμαθίων τις, ἱστορίαν Ἰταλικὴν συντέταγμένος, εἶρηκε.

Γ. Τοῦ δὲ πίστιν ἔχοντος λόγου μάλιστα καὶ πλείστους μάρτυρας, τὰ μὲν κυριώτερα πρῶτος εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐξέδωκε Διοκλῆς Πεπαρήθιος, ᾧ καὶ Φάβιος Πίκτωρ ἐν τοῖς πλείστοις ἐπηκολούθησε. Γεγόνασι δὲ καὶ περὶ τούτων ἕτεραι διαφοραί· τύπων δὲ εἰπεῖν, τοιοῦτός ἐστι. Τῶν ἀπ' Αἰνείου γεγονότων ἐν Ἄλβη βασιλέων εἰς ἀδελφούς δύο, Νομήτορα καὶ Ἀμούλιον, ἡ διαδοχὴ καθῆκεν. Ἀμούλιου δὲ νεύμαντος τὰ πάντα δίχα, τῇ τε βασιλείᾳ τὰ χρήματα καὶ τὸν ἐκ Τροίας κομισθέντα χρυσὸν ἀντιτεθέντος, εἴλετο τὴν βασιλείαν ὁ Νομήτωρ. ἔχων οὖν ὁ Ἀμούλιος τὰ χρήματα, καὶ πλέον ἀπ' αὐτῶν δυνάμενος τοῦ Νομήτορος, τὴν τε βασιλείαν ἀφείλετο ῥαδίως, καὶ φοβούμενος ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ γενέσθαι παιδᾶς, ἰέρειαν τῆς Ἑστίας ἀπέδειξεν, ἄγαμον καὶ παρθένον αἰεὶ βιωσομένην. Ταύτην οἱ μὲν Ἰλίαν, οἱ δὲ Ρέαν, οἱ δὲ Σιλουΐαν ὀνομάζουσι. Φωρᾶται δὲ μετ' οὐ πολὺν χρόνον κυοῦσα παρὰ τὸν καθεστῶτα ταῖς Ἑστιασί νόμον. Καὶ τὸ μὲν ἀνήκεσα μὴ παθεῖν αὐτὴν, ἢ τοῦ βασιλέως θυγάτηρ Ἀνθῶ παρητήσατο, δεηθεῖσα τοῦ πατρὸς· εἰργχθὴ δὲ, καὶ δίαιταν εἶχεν ἀνεπίμικτον, ὅπως μὴ λάθῃ τεκοῦσα τὸν Ἀμούλιον. ἔτεκε δὲ δύο παιδᾶς ὑπερφυεῖς μεγέθει καὶ κάλει. Δι' ὃ καὶ μᾶλλον ὁ Ἀμούλιος φοβηθεὶς ἐκέλευσεν αὐτοὺς ὑπὸν ἑτέραν λαβόντα ρίψαι. Τοῦτον ἔνιοι Φαυσύλον ὀνομάζεσθαι λέγουσιν, οἱ δ' οὐ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν ἀνελόμενον. Ἐνθήμενος οὖν εἰς σκάφην τὰ βρέφη, κατέβη μὲν ἐπὶ τὸν ποταμὸν, ὡς ρίψων ἰδὼν δὲ κατιόντα πολλῶν ρέυματι καὶ τραχύ-

νόμενον, ἔδεισε προσελθεῖν· ἐγγύς δὲ τῆς ὄχθης καταθεῖς, ἀπλη-
λάσσετο. Τοῦ δὲ ποταμοῦ κατακλύζοντος, ἡ πλημμύρα τὴν σκά-
φην ὑπολαβοῦσα καὶ μετεωρίσασα πρῶως, κατήνεγκεν εἰς χω-
ρίον ἐπιεικῶς μαλθακόν, ὃ νῦν Κερμανὸν καλοῦσι, πάλαι δὲ Γερ-
μανόν, ὡς ἔοικεν, ὅτι καὶ τοὺς ἀδελφοὺς, Γερμανοὺς ὀνομάζουσιν.

Δ. Ἦν δὲ πλησίον ἐρινεὸς, ὃν Ῥωμινάλιον ἐκάλουν, ἡ δὲ διὰ τὸν
Ῥωμόλον, ὡς οἱ πολλοὶ νομίζουσιν, ἡ δὲ διὰ τὸ τὰ μνησκώμενα
τῶν θρεμμάτων ἐκεῖ διὰ τὴν σκιὰν ἐνδεικτεῖν, ἡ μάλιστα διὰ τὸν
τῶν βρεφῶν θηλασμόν· ὅτι τὴν τε θηλὴν Ῥούμαν ὀνόμαζον οἱ
παλαιοὶ, καὶ Θεὸν τινα τῆς ἐκτροφῆς τῶν νηπίων ἐπικαλεῖσθαι
δοκοῦσαν ὀνομάζουσι Ῥουμυλίαν, καὶ θύουσιν αὐτῇ νηφάλια,
καὶ γάλα τοῖς ἱεροῖς ἐπισπένδουσιν. Ἐνταῦθα δὲ τοῖς βρέφεσι
κειμένοις τὴν τε λύκαιναν ἱστοροῦσι θηλαζομένην, καὶ δρυοκο-
λάπτῃν τινα παρεῖναι συνεκτρέφοντα καὶ φυλάττοντα. Νομίζεται
δ' Ἄρεος ἱερά τὰ ζῶα· τὸν δὲ δρυοκολάπτῃν καὶ διαφερόντως
Λατῖνοι σέβονται καὶ τιμῶσιν· ὅθεν οὐχ ἥκιστα πίσιν ἔσχεν ἡ τε-
κοῦσα τὰ βρέφη, τεκεῖν ἐξ Ἄρεος φάσκουσα. Καίτοι τοῦτο πα-
θεῖν αὐτὴν ἐξαπατηθεῖσαν λέγουσιν, ὑπὸ τοῦ Ἀμουλίου διαπαρ-
θενευθεῖσαν, ἐν ὅπλοις ἐπιφανέντος αὐτῇ καὶ συναρπάσαντος.
Οἱ δὲ, τοῦνομα τῆς τροφοῦ δι' ἀμφιβολίαν ἐπὶ τὸ μυθῶδες ἐκ-
τροπὴν τῇ φήμῃ παρασχεῖν. Λούπας γὰρ ἐκάλουν οἱ Λατῖνοι
τῶν τε θηρίων τὰς λυκαίνας, καὶ τῶν γυναικῶν τὰς ἑταιρούσας·
εἶναι δὲ τοιαύτην τὴν Φαυσύλου γυναῖκα τοῦ τὰ βρέφη θρέψαντος,
Ἄκκην Λαρεντίαν ὄνομα. Ταύτῃ δὲ καὶ θύουσι Ῥωμαῖοι, καὶ
χοᾶς ἐπιφέρει τοῦ Ἀπριλίου μηνὸς αὐτῇ ὁ τοῦ Ἄρεος ἱερεὺς, καὶ
Λαρεντίαν καλοῦσι τὴν ἑορτήν.

Ε. Ἐτέραν δὲ τιμῶσι Λαρεντίαν ἐξ αἰτίας τοιαύτης. Ὁ νεωκόρος
τοῦ Ἡρακλέους ἀλύων, ὡς ἔοικεν, ὑπὸ σχολῆς προὔθετο πρὸς
τὸν Θεὸν διακυβεύειν, ὑπειπὼν, ὅτι νικήσας μὲν αὐτὸς, ἔξει τι
παρὰ τοῦ Θεοῦ χρησόν· ἡττηθεὶς δὲ τῷ Θεῷ τράπεζαν ἄφθονον

παρέξει καὶ γυναῖκα καλὴν συναναπαυσομένην. Ἐπὶ τούτοις, τὰς μὲν ὑπὲρ τοῦ Θεοῦ τιθεῖς, τὰς δ' ὑπὲρ αὐτοῦ ψήφους, ἀνεφάνη νικώμενος. Εὐσυνθέτειν δὲ βουλόμενος, καὶ δικαίων ἐμμένειν τοῖς ὀρισθεῖσι, δεῖπνόν τε τῷ Θεῷ παρεσκεύασε, καὶ τὴν Λαρεντίαν οὖσαν ὠραίαν, οὐπω δὲ ἐπιφανῆ, μισθωσάμενος, εἰσίασεν ἐν τῷ ἱερῷ κλίνην ὑποσορέσας· καὶ μετὰ τὸ δεῖπνον συνεῖρξεν, ὡς δὴ τοῦ Θεοῦ ἕξοντος αὐτήν. Καὶ μέντοι καὶ τὸν Θεὸν ἐντυχεῖν λέγεται τῇ γυναικί, καὶ κελεῦσαι βαδίζειν ἔωθεν ἐπὶ τὴν ἀγοράν, καὶ τὸν ἀπαντήσαντα πρῶτον, ἀσπασαμένην ποιεῖσθαι φίλον. Ἀπήντησεν οὖν αὐτῇ τῶν πολιτῶν ἀνὴρ ἡλικίας τε πόρρω ἦκων, καὶ συνειλογῶς οὐσίαν ἰκανήν· ἄπαις δὲ καὶ βεβιωκῶς ἄνευ γυναικὸς, ὄνομα Ταρρόουτιος. Οὗτος ἔγνω τὴν Λαρεντίαν, καὶ ἠγάπησε, καὶ τελευτῶν ἀπέλιπε κληρονόμον ἐπὶ πολλοῖς καὶ καλοῖς κτήμασιν, ὧν ἐκείνη τὰ πλεῖστα τῷ δήμῳ κατὰ διαθήκας ἔδωκε. Λέγεται δὲ αὐτὴν ἐνδοξον οὖσαν ἤδη, καὶ θεοφιλῆ νομιζομένην, ἀφανῆ γενέσθαι περὶ τοῦτον τὸν τόπον, ἐν ᾧ καὶ τὴν προτέραν ἐκείνην Λαρεντίαν κείσθαι. Καλεῖται δὲ νῦν ὁ τόπος Βήλαυρον, ὅτι τοῦ ποταμοῦ πολλάκις ὑπερχεομένου, διεπεραιοῦντο πορθμειαῖς κατὰ τοῦτο τὸ χωρίον εἰς ἀγοράν. Τὴν δὲ πορθμείαν, Βηλατούραν καλοῦσιν. Ἔνοι δὲ λέγουσι τὴν εἰς τὸν ἱππόδρομον φέρουσαν ἐξ ἀγορᾶς πύροdon ἰστίοις καταπεταννύναι πρὸς τὴν θέαν παρέχοντας, ἐντεῦθεν ἀρχομένους· Ῥωμαῖσι δὲ τὸ ἰστίον Βῆλον ὀνομάζουσι. Διὰ ταῦτα μὲν ἔχει τιμὰς ἡ δευτέρα Λαρεντία παρὰ Ῥωμαίοις.

Γ. Τὰ δὲ βρέφη Φαυσύλος Ἀμουλίῳ συφορβὸς ἀνείλετο λαθῶν ἅπαντας· ὡς δ' ἔνοι φασὶ τῶν εἰκότων ἐχόμενοι μᾶλλον, εἰδότες τοῦ Νομήτορος, καὶ συγχρηγοῦντος τροφᾶς κρύφα τοῖς τρέφουσι. Καὶ γράμματα λέγονται καὶ ἄλλα μανθάνειν οἱ παῖδες εἰς Γαβίους κομισθέντες, ὅσα χρὴ τοὺς εὖ γεγονότας. Κληθῆναι δὲ καὶ τούτους ἀπὸ τῆς θηλῆς ἰσοροῦσι Ῥωμύλον καὶ Ῥῶμον, ὅτι θηλιχόντες ὠφθησαν τὸ θηρίον. Ἡ μὲν οὖν ἐν τοῖς σώμασιν

εὐγένεια, καὶ νηπίων ὄντων, εὐθὺς ἐξέφαινε μεγέθει καὶ ἰδέᾳ τὴν φύσιν. Αὐξόμενοι δὲ, θυμοειδεῖς ἦσαν ἀμφοτέροι καὶ φρονήματα πρὸς τὰ φαινόμενα δεινὰ, καὶ τόλμαν ὅλως ἀνέκπληκτον ἔχοντες. ὁ δὲ Ῥωμύλος γνώμῃ τε χρῆσθαι μᾶλλον ἐδόκει, καὶ πολιτικὴν ἔχειν σύνεσιν, ἐν ταῖς περὶ νομᾶς καὶ κληρονομίας πρὸς τοὺς γειτνωῶντας ἐπιμιξίαις πολλὴν ἑαυτοῦ παρέχων κατανόησιν ἡγεμονικοῦ μᾶλλον ἢ πειθαρχικοῦ φύσει γεγονότος. Διὸ τοῖς μὲν ὁμοφύλοις καὶ ταπεινότεροις προσφιλεῖς ἦσαν, ἐπιστάτας δὲ καὶ διότους βασιλικούς καὶ ἀγελάρχας, ὡς μηδὲν αὐτῶν ἀρετῇ διαφέροντας, ὑπερφρονοῦντες, οὐτ' ἀπειλῆς ἐφρόντιζον, οὔτε ὀργῆς. Ἐχρῶντο δὲ διατριβαῖς καὶ διαίταις ἐλευθερίοις, οὐ τὴν σχολὴν ἐλευθέριον ἡγούμενοι καὶ τὴν ἀπονίαν, ἀλλὰ γυμνάσια καὶ θήρας καὶ δρόμους, καὶ τὸ λησᾶς ἀλέξασθαι, καὶ κλωπας ἐλεῖν, καὶ βίας ἐξελίσθαι τοὺς ἀδικουμένους. Ἦσαν δὲ διὰ τοιαῦτα περιβόητοι.

Z. Γενομένης δὲ τινος πρὸς τοὺς Νομήτορος βουκόλους ταῖς Ἀμουλίου διαφορᾶς, καὶ βοσκημάτων ἐλάσεως, οὐκ ἀνασχόμενοι, συγκόπτουσι μὲν αὐτοὺς καὶ τρέπονται, ἀποτέμνονται δὲ τῆς λείας συγχῆν. Ἀγανακτοῦντες δὲ τοῦ Νομήτορος, ὀλιγώρουν συνῆγον δὲ καὶ προσεδέχοντο πολλοὺς μὲν ἀπόρους, πολλοὺς δὲ δούλους, θράσους ἀποσατικοῦ καὶ φρονήματος ἀρχᾶς ἐνδιδόντες. Τοῦ δὲ Ῥωμύλου πρὸς τινὰ θυσίαν ἀποτραπομένου, καὶ γὰρ ἦν φιλοθύτης καὶ μαντικὸς, οἱ τοῦ Νομήτορος βοτῆρες τῷ Ῥώμῳ, μετ' ὀλίγων βαδίζοντι, προστυχόντες ἐμάχοντο. Καὶ γενομένων πληγῶν καὶ τραυματίων ἐν ἀμφοτέροις, ἐκράτησαν οἱ τοῦ Νομήτορος, καὶ συνέλαβον ζῶντα τὸν Ῥῶμον. Ἀναχθέντος οὖν αὐτοῦ πρὸς τὸν Νομήτορα, καὶ κατηγορηθέντος, αὐτὸς μὲν οὐκ ἐκόλασε, χαλεπὸν ὄντα δεδιώς τὸν ἀδελφόν, ἐλθὼν δὲ πρὸς ἐκείνους, ἐδεῖτο τυχεῖν δίκης, ἀδελφὸς ὢν καὶ καθυβρισμένος ὑπ' οἰκετῶν ἐκείνου βασιλέως ὄντος. Συναγανακτούντων δὲ τῶν ἐν Ἄλβῃ, καὶ δεινὰ πάσχειν οἰομένων τὸν ἄνδρα παρ' ἀξίαν, κινήθεις ὁ Ἀμούλιος

αὐτῷ παραδίδωσι τῷ Νομήτωρι τὸν Ῥώμον, ὅτι βούλοιτο χρῆσασθαι. Παραλαβὼν δ' ἐκεῖνος, ὡς ἤκεν οἴκαδε, θαυμάζων μὲν ἀπὸ τοῦ σώματος τὸν νεανίσκον, ὑπερφέροντα μεγέθει καὶ ῥώμῃ πάντας, ἐνορῶν δὲ τῷ προσώπῳ τὸ θαρρᾶλέον καὶ ἰταμὸν τῆς ψυχῆς, ἀδούλωτον καὶ ἀπαθὲς ὑπὸ τῶν παρόντων, ἔργα δὲ αὐτοῦ καὶ πράξεις ὅμοια τοῖς βλεπομένοις ἀκούων, τὸ δὲ μέγιστον, ὡς ἔοικε, Θεοῦ συμπαρόντος καὶ συνεπευθύνοντος ἀρχὰς μεγάλων πραγμάτων, ἀπτόμενος ὑπονοία καὶ τύχη τῆς ἀληθείας, ἀνεκρινεν, ὅσις εἴη καὶ ὅπως γένοιτο, φωνῇ τε πραεῖα καὶ φιλοφροσύνῃ βλέμματι πῖσιν αὐτῷ μετ' ἐλπίδος ἐνδιδούς. Ὁ δὲ θαρρῶν ἔλεγεν « Ἄλλ' οὐδὲν ἀποκρύψομαί σε· καὶ γὰρ εἶναι δοκεῖς Ἄμουλίου βασιλικώτερος. Ἀκούεις γὰρ καὶ ἀνακρίνεις, πρὶν ἢ κολάζειν· ὁ δ' ἀκρίτους ἐκδίδωσι. Πρότερον μὲν ἑαυτοὺς οἰκετῶν βασιλέως Φαυσύλου καὶ Λαρεντίας ἠπισάμεθα παῖδας. Ἐσμὲν δὲ δίδυμοι. Γενόμενοι δὲ ἐναίτια πρὸς σε, καὶ διαβολαῖς, καὶ τοῖς περὶ ψυχῆς ἀγῶσιν, ἀκούομεν μέγала περὶ ἑαυτῶν· εἰ δὲ πιστὰ, κρινεῖν ἔοικε γῶν ὁ κίνδυνος. Γοναὶ μὲν γὰρ ἡμῶν ἀπόρρητοι λέγονται, τροφαὶ δὲ καὶ τιθηνήσεις ἀτοπώτεραι νεωγῶν, οἷς ἐρρίφημεν οἰωνοῖς καὶ θηρίοις, ὑπὸ τούτων τρεφόμενοι, μαστῷ λυκαίνης καὶ δρυοκολάπτου ψωμίσμασιν, ἐν σκάφῃ τινὶ κείμενοι παρὰ τὸν μέγαν ποταμόν. Ἔστι δ' ἡ σκάφη, καὶ σώζεται, χαλκοῖς ὑποζώμασι γραμμάτων ἀμυδρῶν ἐγκεχαραγμένων· ἃ γένοιτ' ἂν ὕστερον ἴσως ἀνωφελῆ γνωρίσματα τοῖς τοκεῦσιν ἡμῶν ἀπολομένων». Ὁ μὲν οὖν Νομήτωρ, ἔκ τε τῶν λόγων τούτων, καὶ πρὸς τὴν ὄψιν εἰκάζων τὸν χρόνον, οὐκ ἔφυγε τὴν ἐλπίδα σαίνουσαν, ἀλλ' ἐφρόντιζεν, ὅπως τῇ θυγατρὶ περὶ τούτων κρύφα συγγενόμενος φράσειεν· ἐφρουρεῖτο γὰρ ἔτι καρτερῶς.

Η. Ὁ δὲ Φαυσύλος, ἀκούσας τήν τε σύλληψιν τοῦ Ῥώμου καὶ τὴν παράδοσιν, τὸν μὲν Ῥωμόλον ἠξίου βοηθεῖν, τότε σαφῶς διδάξας περὶ τῆς γενέσεως· πρότερον δ' ὑπήνιττετο, καὶ παρε-

δήλου τοσοῦτον, ὅσον προσέχοντες μὴ μικρὸν φρονεῖν. Αὐτὸς δὲ τὴν σκάφην κομίζων ἐχώρει πρὸς τὸν Νομήτορα, σπουδῆς καὶ δέους μετὰ ὧν διὰ τὸν καιρὸν. Ὑποψίαν οὖν τοῖς περὶ τὰς πύλας φρουροῖς τοῦ βασιλέως παρέχων, καὶ ὑφορώμενος ὑπ' αὐτῶν, καὶ ταραττόμενος πρὸς τὰς ἀνακρίσεις, οὐκ ἔλαθε τὴν σκάφην τῷ χλαμυδίῳ περικαλύπτων. Ἦν δέ τις ἐν αὐτοῖς ἀπὸ τύχης τῶν τὰ παιδάκια ρίψαι λαβόντων, καὶ γεγονότων περὶ τὴν ἔκθεσιν. Οὗτος ἰδὼν τὴν σκάφην τότε, καὶ γνωρίσας τῇ κατασκευῇ καὶ τοῖς γράμμασιν, ἔτυγεν ὑπονοίᾳ τοῦ ὄντος· καὶ οὐ παρημέλησεν, ἀλλὰ φράσας τὸ πρᾶγμα τῷ βασιλεῖ, κατέστησεν εἰς ἔλεγχον. Ἐν δὲ πολλαῖς καὶ μεγάλαις ἀνάγκαις ὁ Φαυσύλος οὔτ' ἀήττητον ἑαυτὸν διεφύλαξεν, οὔτε παντάπασιν ἐκδισσθεὶς, σώζεσθαι μὲν ὠμολόγησε τοὺς παῖδας, εἶναι δ' ἄποθεν τῆς Ἄλθης ἔφη νέμοντας· αὐτὸς δὲ τοῦτο πρὸς τὴν Ἰλίαν φέρων βαδίζειν, πολλακίς ἰδεῖν καὶ θιγεῖν ἐπ' ἐλπίδι βεβαιότερα τῶν τέκνων ποθήσασαν. Ὅπερ οὖν οἱ ταραττόμενοι, καὶ μετὰ δέους ἢ πρὸς ὀργὴν πράττοντες ὀτιοῦν, ἐπιεικῶς πάσχουσι, συνέπεσε παθεῖν τὸν Ἀμουλίον. Ἄνδρα γὰρ ἄλλη τε χρηστὸν, καὶ τοῦ [Νομήτορος φίλον, ὑπὸ σπουδῆς ἐπεμψε, διαπυθέσθαι τοῦ Νομήτορος κελύσας, εἴ τις ἤκοι λόγος εἰς αὐτὸν ὑπὲρ τῶν παιδῶν, ὡς περιγενομένων. Ἄσφικόμενος οὖν ὁ ἄνθρωπος, καὶ θεαστάμενος ὅσον οὐπω τὸν Ῥῶμον ἐν περιβολαῖς καὶ φιλοφροσύναις τοῦ Νομήτορος, τήν τε πίσιν ἰσχυρὰν ἐποίησε τῆς ἐλπίδος, καὶ παρεκελεύσατο τῶν πραγμάτων ὀξέως ἀντιλαμβάνεσθαι καὶ συνῆν αὐτοῖς ἤδη καὶ συνέπραττεν. Ὁ δὲ καιρὸς οὐδὲ βουλομένοις ὀκνεῖν παρεῖχεν. Ὁ γὰρ Ῥωμύλος ἐγγὺς ἦν ἤδη, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐξέθεον οὐκ ὀλίγοι τῶν πολιτῶν μίσει καὶ φόβῳ τοῦ Ἀμουλίου. Πολλὴν δὲ καὶ σὺν αὐτῷ δύναμιν ἤγε συλλελοχισμένην εἰς ἑκατοσύας· ἐκάστης δὲ ἀνὴρ ἀφηγεῖτο, χόρτου καὶ ὕλης ἀγκαλίδα κοντῷ περικειμένην ἀνέχων. Μανίπλα ταῦτα Λατῖνοι καλοῦσιν. Ἄπ

ἐκείνου δὲ καὶ νῦν ἐν τοῖς στρατεύμασι τούτους Μανιπλάρίους ὀνομάζουσιν. Ἄμα δὴ τοῦ μὲν Ῥώμου τοὺς ἐντὸς ἀφιστάντος, τοῦ δὲ Ῥωμύλου προσάγοντος ἐξώθεν, οὔτε πράξας οὐδὲν ὁ τύραννος, οὔτε βουλεύσας σωτήριον ἑαυτῷ, διὰ τὸ ἀπορεῖν καὶ ταραττεσθαι, καταληφθεὶς ἀπέθανεν. Ὡν τὰ πλεῖστα καὶ Φαβίου λέγοντος, καὶ τοῦ Πεπαρηθίου Διοκλέους, ὃς δοκεῖ πρῶτος ἐκδοῦναι Ῥώμῃς κτίσιν, ὑποπτον μὲν ἐνίοις ἐστὶ τὸ δραματικὸν καὶ πλασματώδες· οὐ δεῖ δὲ ἀπιστεῖν, τὴν τύχην ὀρώντας, οἷων ποιημάτων δημιουργὸς ἐστὶ, καὶ τὰ Ῥωμαίων πράγματα λογιζομένους, ὡς οὐκ ἂν ἐνταῦθα προὔβη δυνάμειος, μὴ θεῖαν τινὰ ἀρχὴν λαβόντα, καὶ μηδὲν μέγα μηδὲ παράδοξον ἔχουσαν.

Θ. Ἄμουλιου δὲ ἀποθανόντος, καὶ τῶν πραγμάτων καταστάσεων, Ἄλθην μὲν οὐτ' οἰκεῖν μὴ ἄρχοντες, οὐτ' ἄρχειν ἐβούλοντο, τοῦ μητροπάτορος ζῶντος· ἀποδόντες δὲ τὴν ἡγεμονίαν ἐκείνῳ, καὶ τῇ μητρὶ τιμὰς [τάς] πρεπούσας, ἔγνωσαν οἰκεῖν καθ' ἑαυτοὺς, πόλιν, ἐν οἷς χωρίοις ἐξ ἀρχῆς ἐνετράφησαν, κτίσαντες· αὕτη γὰρ εὐπρεπεστάτη τῶν αἰτιῶν ἐστίν. Ἦν δ' ἴσως ἀναγκαῖον, οἰκετῶν καὶ ἀποστατῶν πολλῶν ἠθροισμένων πρὸς αὐτοὺς, ἢ καταλυθῆναι παντάπασιν, τούτων διασπαρέντων, ἢ συνοικεῖν ἰδίᾳ μετ' αὐτῶν. Ὅτι γὰρ οὐκ ἤξουν οἱ τὴν Ἄλθην οἰκοῦντες ἀναμιγνύναι τοὺς ἀποστάτας ἑαυτοῖς, οὐδὲ προσδέχεσθαι πολίτας, ἐδήλωσε πρῶτον μὲν τὸ περὶ τὰς γυναῖκας ἔργον, οὐχ ὕβρει τολμηθὲν, ἀλλὰ δι' ἀνάγκην, ἐκουσίῳ ἀπορίᾳ γάμων· ἐτίμησαν γὰρ αὐτὰς ἀρπάσαντες περιττῶς. Ἐπειτα τῆς πόλεως τὴν πρώτην ἰδρυσιν λαμβανούσης· ἱερὸν τι φύξιμον τοῖς ἀφισαμένοις κατασκευάσαντες, ὁ Θεοῦ Ἀσυλαίου προσηγόρευον, ἐδέχοντο πάντας, οὔτε δεσπόταις δοῦλον, οὔτε θῆτα χρήσαις, οὐτ' ἄρχουσιν ἀνδρὸφόνον ἐκδιδόντες, ἀλλὰ μαντεύματι πυθοχρήσῃ πᾶσι βεβαιοῦν τὴν ἀσυλίαν φάσκοντες· ὥστε πληθῦσαι ταχὺ τὴν πόλιν. Ἐπεὶ τὰ· γε πρῶτος ἐστίας λέγουσι τῶν χιλιῶν μὴ πλείονας

γενέσθαι. Ταῦτα μὲν οὖν ὕστερον. Ὁρμήσασι δὲ πρὸς τὸν συνοικισμὸν αὐτοῖς, εὐθὺς ἦν διαφορά περὶ τοῦ τόπου. Ῥωμῦλος μὲν οὖν τὴν καλουμένην Ῥώμην Κουαδράτην, ὅπερ ἐστὶ τετράγωνον, ἔκτισε, καὶ ἐκεῖνον ἐβούλετο πολίξειν τὸν τόπον. Ῥῶμος δὲ χωρίον τι τοῦ Ἀβεντίνου καρτερόν, ὃ δι' ἐκεῖνον μὲν ὠνομάσθη Ῥεμώνιον, νῦν δὲ Ῥιγνάριον καλεῖται. Συνθεμένων δὲ τὴν ἔριν ὄρνισιν αἰσίοις βραβεῦσαι, καὶ καθεζομένων χωρὶς, ἐξ φασὶ τῷ Ῥώμῳ, διπλασίους δὲ τῷ Ῥωμύλῳ προφανῆναι γύπας. Οἱ δὲ τὸν μὲν Ῥῶμον ἀληθῶς ἰδεῖν· ψεύσασθαι δὲ τὸν Ῥωμύλον. Ἐλθόντος δὲ τοῦ Ῥώμου, τότε τοὺς δώδεκα τῷ Ῥωμύλῳ φανῆναι· διὸ καὶ νῦν μάλιστα χρῆσθαι γυψὶ Ῥωμαίους αἰωνίζομένους. Ἡρόδωρος δὲ ὁ Ποντικὸς ἰσορεῖ καὶ τὸν Ἡρακλέα χαίρειν γυπὸς ἐπὶ πράξει φανέντος. Ἔστι μὲν γὰρ ἀβλαβέστατον ζῶον ἀπάντων, μηδὲν, ὧν σπεύρουσιν, ἢ νέμουσιν ἄνθρωποι, σινόμενον· τρέφεται δὲ ἀπὸ νεκρῶν σωμάτων· ἀποκτίννυσι δ' οὐδὲν, οὐδὲ λυμαίνεται ψυχὴν ἔχον, πτηνοῖς δὲ διὰ συγγένειαν οὐδὲ νεκροῖς πρόσσεισιν. Ἄετοί δὲ καὶ γλαῦκες καὶ ἰέρακες ζῶντα κόπτουσι τὰ ὀμόφυλα καὶ φονεύουσι· καίτοι κατ' Αἰσχύλον·

Ὄρνιθος ὄρνις πῶς ἂν ἀγνεύσι φαγών;

Ἔτι τᾶλλα μὲν ἐν ὀφθαλμοῖς, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἀναστρέφεται, καὶ περιέχει διὰ παντὸς αἴσθησιν ἑαυτῶν· ὃ δὲ γυψὶ σπάνιον ἐστὶ θεάμα, καὶ νεοσσοῖς γυπὸς οὐ ῥαδίως ἴσμεν ἐντετυχηκότες· ἀλλὰ καὶ παρέχειν ἐνίοις ἄτοπον ὑπόνοιαν, ἕξωθεν αὐτοὺς ἀφ' ἐτέρας τινὸς γῆς κηταίρειν ἐνταῦθα, τὸ σπάνιον καὶ μὴ συνεχές· οἷον οἱ μάνταις ἀξιούσιν εἶναι τὸ μὴ κατὰ φύσιν, μηδ' ἀφ' αὐτοῦ, πομπῇ δὲ θείᾳ φαινόμενον.

I. Ἐπεὶ δ' ἔγνω τὴν ἀπάτην ὁ Ῥῶμος, ἐχαλέπαινε, καὶ τοῦ Ῥωμύλου τάφρον ὀρύττοντος, ἢ τὸ τεῖχος ἐμελλε κυκλοῦσθαι, τὰ μὲν ἐχλεύαζε τῶν ἔργων, τοῖς δ' ἐμποδῶν ἐγένετο. Τέλος δὲ, διαλλόμενον αὐτὸν, οἱ μὲν, αὐτοῦ Ῥωμύλου πατάξαντος, οἱ δὲ, τῶν

ἑταίρων τινὸς Κέλερος, ἐνταῦθα πεσεῖν λέγουσιν. Ἐπεσε δὲ καὶ Φαυσύλος ἐν τῇ μάχῃ καὶ Πλειστῖνος· ὃν ἀδελφὸν ὄντα Φαυσύλου συνεκθρέψαι τοὺς περὶ τὸν Ῥωμύλον ἰσοροῦσιν. Ὁ μὲν οὖν Κέλερ εἰς Τυρρηνίαν μετέστη, καὶ ἀπ' ἐκείνου τοὺς ταχεῖς οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ὄξεις Κέλερας ὀνομάζουσι· καὶ Κόϊντον Μέτελλον, ὅτι τοῦ πατρὸς ἀποθανόντος ἀγῶνα μονομάχων ἡμέραις ὀλίγαις ἐποίησε, θαυμάσαντες τὸ τάχος τῆς παρασκευῆς, Κέλερα προσηγόρευσαν.

ΙΑ. Ὁ δὲ Ῥωμύλος ἐν τῇ Ῥεμονίᾳ θάψας τὸν Ῥῶμον ὁμοῦ καὶ τοὺς τροφεῖς, ὥκισε τὴν πόλιν, ἐκ Τυρρηνίας μεταπεμψάμενος ἄνδρας ἱεροῖς τισι θεσμοῖς καὶ γράμμασιν ὑψηγομένους ἕκαστα καὶ διδάσκοντας, ὥσπερ ἐν τελετῇ. Βόθρος γὰρ ὠρύγη περὶ τὸ νῦν Κομίτιον κυκλοτερῆς, ἀπαρχαί τε πάντων, ὅσοις νόμῳ μὲν ὡς καλοῖς ἐχρῶντο, φύσει δ' ὡς ἀναγκαίοις, ἀπετέθησαν ἐνταῦθα. Καὶ τέλος, ἐξ ἧς ἀφῖκτο γῆς ἕκαστος, ὀλίγην κομίζων μοῖραν, ἔβαλλον εἰς αὐτὸ καὶ συνεμίγνυον. Καλοῦσι δὲ [τὸν] βόθρον τοῦτον, ᾧ καὶ τὸν ὄλυμπον, ὀνόματι, Μοῦνδον. Εἶτα, ὥσπερ κύκλον κέντρῳ, περιέγραψαν τὴν πόλιν. Ὁ δ' οἰκιστὴς ἐμβαλὼν ἀρότρῳ χαλκῆν ὕνιν, ὑποζεύξας δὲ βοῦν ἄρρενα καὶ θήλειαν, αὐτὸς μὲν ἐπάγει περιελαύνων αὐλακα βαθεῖαν τοῖς τέρμασι· τῶν δ' ἐπομένων ἔργον ἐστίν, ἃς ἀνίστησι βώλους τὸ ἄροτρον, καταστρέφειν εἴσω, καὶ μηδεμίαν ἔξω περιορᾶν ἐκτρεπομένην. Τῇ μὲν οὖν γραμμῇ τὸ τεῖχος ἀφορίζουσι, καὶ καλεῖται κατὰ συγκοπὴν Πωμήριον, οἷον ὀπισθεν τεῖχος, ἢ μετὰ τεῖχος. Ὅπου δὲ πύλην ἐμβαλεῖν διανοοῦνται, τὴν ὕνιν ἐξελόντες καὶ τὸ ἄροτρον ὑπερθέντες, διάλειμμα ποιοῦσιν. Ὅθεν ἅπαν τὸ τεῖχος ἱερὸν, πλὴν τῶν πυλῶν, νομίζουσι· τὰς δὲ πύλας ἱεράς νομίζοντας, οὐκ ἦν ἄνευ δεισιδαιμονίας τὰ μὲν δέχεσθαι, τὰ δ' ἀποπέμπειν τῶν τε ἀναγκαίων καὶ τῶν μὴ καθαρῶν.

ΙΒ, Ὅτι μὲν οὖν ἡ κτίσις ἡμέρα γένοιτο τῇ πρὸ ἑνδεκακαλανδῶν Μαΐων, ὁμολογεῖται· καὶ τὴν ἡμέραν ταύτην ἐορτάζουσι

Ῥωμαῖοι, γενέθλιον τῆς πατρίδος ὀνομάζοντες. Ἐν ἀρχῇ δ', ὡς
 φασιν, οὐδὲν ἔμφυχον ἔθρον, ἀλλὰ καθαρὰν καὶ ἀναίμακτον ᾤοντο
 δεῖν τῇ πατρίδι τὴν ἐπώνυμον τῆς γενέσεως ἑορτὴν φυλάττειν.
 Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς κτίσεως βοθηρικὴ τις ἦν αὐτοῖς ἑορτὴ
 κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν, καὶ Παλλήλια προσηγόρευον αὐτήν. Νῦν
 μὲν οὖν οὐδὲν αἱ Ῥωμαῖκαὶ νομηνῖαι πρὸς τὰς Ἑλληνικὰς ὁμολο-
 γούμενον ἔχουσιν· ἐκείνην δὲ τὴν ἡμέραν, ἢ τὴν πόλιν ὁ Ῥώμυλος
 ἔκτιζεν, ἀτρεκῆ τριακάδα τυχεῖν λέγουσι· καὶ σύνοδον ἐκλειπτικὴν
 ἐν αὐτῇ γενέσθαι σελήνης πρὸ ἡλίου, ἣν εἰδέναι καὶ Ἀντίμαχον
 οἴονται, τὸν Τῆϊον ἐποποιόν, ἔτει τρίτῳ τῆς ἕκτης Ὀλυμπιάδος
 συμπεσοῦσαν. Ἐν δὲ τοῖς κατὰ Οὐάβρωνα τὸν φιλόσοφον χρόνοις,
 ἄνδρα Ῥωμαίων ἐν ἱστορίᾳ βιβλιακώτατον, ἦν Ταρούτιος ἐταῖρος
 αὐτοῦ, φιλόσοφος μὲν ἄλλως καὶ μαθηματικὸς, ἀπτόμενος δὲ [καὶ]
 τῆς περὶ τὸν πίνακα μεθόδου, θεωρίας ἕνεκα, καὶ δοκῶν ἐν αὐτῇ
 περιττὸς εἶναι. Τούτῳ προὔβαλεν ὁ Οὐάβρων ἀναγαγεῖν τὴν Ῥω-
 μύλου γένεσιν εἰς ἡμέραν καὶ ὥραν, ἐκ τῶν γενομένων ἀποτελεσ-
 μάτων περὶ τὸν ἄνδρα ποιησάμενον τὸν συλλογισμόν, ὥσπερ αἱ
 τῶν γεωμετρικῶν ὑφηγοῦνται προβλημάτων ἀναλύσεις. Τῆς γὰρ
 αὐτῆς θεωρίας εἶναι, χρόνον τε λαβόντας ἀνθρώπου γενέσεως,
 βίον προειπεῖν, καὶ βίῳ δοθέντι θηρεῦσαι χρόνον. Ἐποίησεν οὖν
 τὸ προσταχθὲν ὁ Ταρούτιος, καὶ τὰ τε παθὴ καὶ τὰ ἔργα τοῦ
 ἀνδρὸς ἐπιδὼν, καὶ χρόνον ζωῆς καὶ τρόπον τελευτῆς, καὶ πάν-
 τα τὰ τοιαῦτα συνθεῖς, εὖ μάλα τεθαρρήκτως καὶ ἀνδρείως
 ἀπεφήνατο τὴν μὲν ἐν τῇ μητρὶ τοῦ Ῥώμυλου γεγονέναι σύλληψιν
 ἔτει πρώτῳ τῆς δευτέρως Ὀλυμπιάδος, ἐν μηνὶ κατ' Αἰγυπτίους
 Χοϊάκ, τρίτῃ καὶ εἰκάδι, τρίτης ὥρας, καθ' ἣν ὁ ἥλιος ἐξέλιπε
 παντελῶς· τὴν δ' ἐμφανῆ γένεσιν, ἐν μηνὶ Θῶθ, ἡμέρᾳ πρώτῃ
 μετ' εἰκάδα περὶ ἡλίου ἀνατολάς. Κτισθῆναι δὲ τὴν Ῥώμην ὑπ'
 αὐτοῦ τῇ ἐνάτῃ Φαρμουθὶ μηνὸς ἰσαμένου, μεταξὺ δευτέρας ὥρας
 καὶ τρίτης· ἐπεὶ καὶ πόλεως τύχην, ὥσπερ ἀνθρώπου, κύριον ἔχειν

ρίονται χρόνον, ἐκ τῆς πρώτης γενέσεως πρὸς τὰς τῶν ἀσέρων ἐποχὰς θεωρούμενον. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἴσως καὶ τὰ τοιαῦτα οὐ τῷ ξένῳ καὶ περιττῷ προσάξεται μάλλον, ἢ διὰ τὸ μυθῶδες ἐνοχλήσει τοὺς ἐντυγχάνοντας αὐτοῖς.

ΙΓ. Κτισθείσης δὲ τῆς πόλεως, πρῶτον μὲν ὅσον ἦν ἐν ἡλικίᾳ πλῆθος, εἰς συντάγματα στρατιωτικὰ διεῖλεν ἕκαστον δὲ σύνταγμα πεζῶν τρισχιλίων ἦν, καὶ τριακοσίων ἰππέων. Ἐκλήθη δὲ Λεγεῶν, τῷ λογάδᾳ εἶναι τοὺς μαχίμους ἐκ πάντων. Ἐπειτα τοῖς μὲν ἄλλοις ἐχρητὸ δῆμῳ, καὶ Πωπούλους ὠνομάσθη τὸ πλῆθος· ἕκαστον δὲ τοὺς ἀρίστους ἀπέδειξε βουλευτὰς, καὶ αὐτοὺς μὲν Πατρικίους, τὸ δὲ σύστημα, Σενάτον προσηγόρευσεν. Ὁ μὲν οὖν Σενάτος ἀτρεκῶς γερουσίαν σημαίνει. Πατρικίους δὲ τοὺς βουλευτὰς κληθῆναι λέγουσιν, οἱ μὲν, ὅτι παίδων γνησίων πατέρες ἦσαν, οἱ δὲ μάλλον, ὡς αὐτοὺς ἔχοντας ἑαυτῶν ἀποδειῖξαι πατέρας, ὅπερ οὐ πολλοὺς ὑπῆρξε τῶν πρώτων εἰς τὴν πόλιν συρρέόντων· οἱ δὲ, ἀπὸ τῆς Πατρωνείας. Οὕτω γὰρ ἐκάλουν τὴν προσαίαν, καὶ καλοῦσιν ἄχρι νῦν, οἰόμενοι Πάτρωνά τινα τῶν σὺν Εὐχύνδρῳ παραγενομένων, κηδεμονικὸν τῶν ὑπῆδεστέρων ὄντα καὶ βοηθητικόν, ἀφ' αὐτοῦ τῷ πράγματι ταύτην τὴν προσηγορίαν ἀπολιπεῖν. Μάλισα δ' ἄν τις τυγχάνοι τοῦ εἰκότος, εἰ νομίζοι τὸν Ρωμύλον, ἀξιοῦντα τοὺς πρώτους καὶ δυνατωτάτους πατρικῆ κηδεμονίᾳ καὶ φροντίδι προσήκειν ἐπιμελεῖσθαι τῶν ταπεινοτέρων, ἅμα δὲ τοὺς ἄλλους διδάσκοντα μὴ δεδιέναι, μηδ' ἄχθεσθαι ταῖς τῶν κρειττόνων τιμαῖς, ἀλλὰ χρῆσθαι μετ' εὐνοίας, καὶ νομίζοντας, καὶ προσαγορεύοντας πατέρας, οὕτως ὀνομάσαι. Καὶ γὰρ ἄχρι νῦν τοὺς ἐν συγκλήτῳ τελούοντας, οἱ μὲν ἕξωθεν ἄνδρας ἡγεμόνας καλοῦσιν· αὐτοὶ δὲ Ρωμαῖοι Πατέρας συγγεγραμμένους, τῷ μέγιστον μὲν ἀξίωμα καὶ τιμὴν, ἥμισα δὲ φθόνον ἔχοντι χρώμενοι τῶν ὀνομάτων. Ἐν ἀρχῇ μὲν οὖν Πατέρας αὐτοὺς μόνον, ὕστερον δὲ πλειόνων προσαναλαμβανομένων, Πατέρας συγγεγραμμένους προσηγόρευ-

σαν. Καὶ τοῦτο μὲν ἦν ὄνομα σεμνότερον αὐτῷ τῆς πρὸς τὸ δημοτικὸν τοῦ βουλευτικοῦ διαφορᾶς· ἐτέρους δὲ τοὺς δυνατοὺς ἀπὸ τῶν πολλῶν διήρει, Πάτρωνας ὀνομάζων, ὅπερ ἐστὶ προσάτας, ἐκείνους δὲ Κλίεντας, ὅπερ ἐστὶ πελάτας· ἅμα δὲ πρὸς ἀλλήλους θαυμαστὴν εὐνοίαν αὐτοῖς καὶ μεγάλων δικαίων ὑπάρξουσιν ἐνεποίησεν. Οὗτοι μὲν γὰρ ἐξηγητάς τε τῶν νομίμων καὶ προσάτας δικαζομένοις, συμβούλους τε πάντων καὶ κηδεμόνας ἑαυτοὺς παρεῖχον. Ἐκεῖνοι δὲ τούτους ἐθεράπευον, οὐ μόνον τιμῶντες, ἀλλὰ καὶ πενομένοις θυγατέρας συνεκδιδόντες, καὶ χρέα συνεκτινύοντες. Καταμαρτυρεῖν τε πελάτου προσάτην, ἢ προσάτου πελάτην, οὔτε νόμος οὐδεὶς, οὔτε ἄρχων ἠνάγκαζεν. Ἰσπερὸν δὲ, τῶν ἄλλων δικαίων μενόντων, τὸ λαμβάνειν χρήματα τοὺς δυνατοὺς παρὰ τῶν ταπεινοτέρων αἰσχροὺς ἐνομίσθη καὶ ἀγενεές. Ταῦτα μὲν οὖν περὶ τούτων.

ΙΔ. Τετάρτῳ δὲ μηνὶ μετὰ τὴν κτῆσιν, ὡς Φάβιος ἰσορεῖ, τὸ περὶ τὴν ἀρπαγὴν ἐτολμήθη τῶν γυναικῶν. Καὶ λέγουσι μὲν ἔνιοι τὸν Ῥωμύλον αὐτὸν, τῆ φύσει φιλοπόλεμον ὄντα, καὶ πεπεισμένον ἔκ τινων ἄρα λογίων, ὅτι τὴν Ῥώμην πέπτρωται πολέμοις τρεφομένην καὶ αὐξανομένην γενέσθαι μεγίστην, βίας ὑπάρξει πρὸς τοὺς Σαβίνους· οὐδὲ γὰρ πολλὰς, ἀλλὰ τριάκοντα μόνας παρθένους λαβεῖν αὐτὸν, ἅτε δὴ πολέμου μᾶλλον, ἢ γάμων δεόμενον. Τοῦτο δὲ οὐκ εἰκός· ἀλλὰ τὴν μὲν πόλιν ὀρῶν ἐποίκων εὐθύς ἐμπιπλαμένην, ὣν ὀλίγοι γυναικῆς εἶχον, οἱ δὲ πολλοὶ μιγάδες ἐξ ἀπόρων καὶ ἀφανῶν ὄντες ὑπερεωρῶντο, καὶ προσεδοκῶντο μὴ συμμενεῖν βεβαίως· ἐλπίζων δὲ πρὸς τοὺς Σαβίνους τρόπον τινὰ συγκράσεως καὶ κοινωνίας ἀρχὴν τὸ ἀδίκημα ποιήσῃν αὐτοῖς ἡμερωσαμένοις τὰς γυναικῆς, ἐπεχείρησε τῷ ἔργῳ τόνδε τὸν τρόπον. Διεδόθη λόγος ὑπ' αὐτοῦ πρῶτον, ὡς Θεοῦ τινος ἀνευρήκοι βωμὸν ὑπὸ γῆς κεκρυμμένον. Ὠνόμαζον δὲ τὸν Θεὸν Κῶνσον, εἴτε βουλαῖον ὄντα· Κωνσίλιον γὰρ ἔτι νῦν τὸ συμβούλιον καλοῦσι, καὶ

τοὺς ὑπάτους, Κονσούλας, οἷον προβούλους· εἶτε ἵππειον Ποσειδῶ. Καὶ γὰρ ὁ βωμὸς ἐν τῷ μείζονι τῶν ἵπποδρόμων ἐστίν, ἀφανῆς τὸν ἄλλον χρόνον, ἐν δὲ τοῖς ἵππικοῖς ἀγῶσιν ἀνακαλυπτόμενος. Οἱ δὲ καὶ ὅλως φασὶ τοῦ βουλευματος ἀπορρήτου καὶ ἀφανοῦς ὄντος, ὑπόγειον οὐκ ἀλόγως τῷ Θεῷ βωμὸν γενέσθαι κεκρυμμένον. Ὡς δ' ἀνεφάνη, θυσίαν τε λαμπρὰν ἐπ' αὐτῷ καὶ ἀγῶνα καὶ θέαν ἐκ καταγγελίας ἐπετέλει πανηγυρικὴν. Καὶ πολλοὶ μὲν ἄνθρωποι συνῆλθον, αὐτὸς δὲ προῦκάθητο μετὰ τῶν ἀρίστων ἀλουργίδι κεκοσμημένος. Ἦν δὲ τοῦ καιροῦ τῆς ἐπιχειρήσεως σύμβολον, ἐξανασάντα τὴν ἀλουργίδα πτύζαι, καὶ περιβαλέσθαι πάλιν. ἔχοντες οὖν ξίφη πολλοὶ προσεῖχον αὐτῷ, καὶ τοῦ σημείου γενομένου, σπασάμενοι τὰ ξίφη, καὶ μετὰ βοῆς ὀρμήσαντες, ἤρπαζον τὰς θυγατέρας τῶν Σαβίνων, αὐτοὺς δὲ φεύγοντας εἶων καὶ παρίεσαν. Ἀρπασθῆναι δὲ φασιν, οἱ μὲν, τριάκοντα μόνας, ἀφ' ὧν καὶ τὰς φρατρίδας ὀνομασθῆναι. Οὐαλέριος δὲ Ἀντίας, ἑπτὰ καὶ εἴκοσι καὶ πεντακοσίας· Ἰόβας δὲ, τρεῖς καὶ ὀγδοήκοντα καὶ ἐξακοσίας παρθένους· ὁ μέγιστον ἦν ἀπολόγημα τῷ Ρωμύλῳ· γυναῖκα γὰρ οὐ λαβεῖν ἀλλ' ἡμίαν, Ἐρσιλίαν, διαλαθοῦσαν αὐτοὺς, ἅτε δὴ μὴ μεθ' ὕβρεως, μηδ' ἀδικίας ἐλθόντας ἐπὶ τὴν ἀρπαγὴν, ἀλλὰ συμμίζαι καὶ συναγαγεῖν εἰς ταυτὸ τὰ γένη ταῖς μεγίσταις ἀνάγκαις διανοηθέντας. Τὴν δ' Ἐρσιλίαν οἱ μὲν Ὀσίλλιον γῆμαι λέγουσιν, ἄνδρα Ρωμαίων ἐπιφανέστατον· οἱ δὲ αὐτὸν Ρωμύλον, καὶ γενέσθαι καὶ παῖδας αὐτῷ, μίαν μὲν θυγατέρα Πρίμαν, τῇ τάξει τῆς γενέσεως οὕτω προσαγορευθεῖσαν, ἓνα δ' υἷον μόνον, ὃν Ἀόλλιον μὲν ἐκεῖνος ἀπὸ τῆς γενομένης ἀθροίσεως ὑπ' αὐτοῦ τῶν πολιτῶν ὠνόμασεν, οἱ δ' ὕστερον, Ἀβίλλιον. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἱστορῶν Ζηνόδοτος ὁ Τροϊζήνιος πολλοὺς ἔχει τοὺς ἀντιλέγοντας.

ΙΕ. Ἐν δὲ τοῖς ἀρπάζουσι τὰς παρθένους τότε τυχεῖν λέγουσι τῶν οὐκ ἐπιφανῶν τινὰς ἄγοντας κόρην τῷ τε κάλλει πολὺ καὶ τῷ

μεγέθει διαφέρουσιν. Ἐπεὶ δὲ ἀπαντῶντες ἔνιοι τῶν κρειττόνων ἐπεχείρουν ἀφαιρεῖσθαι, βοᾶν τοὺς ἄγοντας ὡς Ταλασίῳ κομίζοιεν αὐτήν, ἀνδρὶ νέῳ μὲν, εὐδοκίμῳ δὲ καὶ χρηστῷ· τοῦτ' οὖν ἀκούσαντας εὐφημεῖν καὶ κροτεῖν ἐπαινοῦντας, ἔνιους δὲ καὶ παρακολουθεῖν ἀναστρέψαντας εἰνοία καὶ χάριτι τοῦ Ταλασίου μετὰ βοῆς τοῦνομα φθεγγομένους. Ἀφ' οὗ δὴ τὸν Ταλάσιον ἄχρι νῦν, ὡς Ἕλληνας τὸν Ἰμενάιον, ἐπάδουσι Ῥωμαῖοι τοῖς γάμοις· καὶ γὰρ εὐτυχία φησὶ χρήσασθαι περὶ τὴν γυναῖκα τὸν Ταλάσιον. Σέξτιος δὲ Σύλλας ὁ Καρχηδόνιος, οὔτε μουσῶν οὔτε χαρίτων ἐπιθεὴς ἀνὴρ, ἔλεγεν ἡμῖν, ὅτι τῆς ἀρπαγῆς σύνθημα τὴν φωνὴν ἔδωκε ταύτην ὁ Ῥωμύλος. Ἄπαντες οὖν ἐβόων τὸν ταλάσιον οἱ τὰς παρθένους κομίζοντες, καὶ διὰ τοῦτο τοῖς γάμοις παραμένειν τὸ ἔθος. Οἱ δὲ πλείστοι νομίζουσιν, ὧν καὶ ὁ Ἰόδας ἐστὶ, παράκλησιν εἶναι καὶ παρακέλευσιν εἰς φιλεργίαν καὶ ταλασίαν, οὕτω τότε τοῖς Ἑλληνικοῖς ὀνόμασι τῶν Ἰταλικῶν ἐπικεχυμένων. Εἰ δὲ τοῦτο μὴ λέγεται κακῶς, ἀλλ' ἐχρῶντο Ῥωμαῖοι τότε τῷ ὀνόματι τῆς Ταλασίας, καθάπερ ἡμεῖς, ἐτέραν ἢ τις αἰτίαν εἰκάσειε πιθανωτέραν. Ἐπεὶ γὰρ οἱ Σαβῖνοι πρὸς τοὺς Ῥωμαίους πολεμήσαντες διηλλάγησαν, ἐγένοντο συνθήκαι περὶ τῶν γυναικῶν, ὅπως μὴδὲν ἄλλο ἔργον τοῖς ἀνδράσιν, ἢ τὰ περὶ τὴν ταλασίαν ὑπουργῶσι. Παρέμενέει γ' οὖν καὶ τοῖς αὐθις γαμοῦσι, τοὺς διδόντας, ἢ παραπέμποντας, ἢ ὄλως παρόντας, ἀναφωνεῖν τὸν Ταλάσιον μετὰ παιδιᾶς, μαρτυριμένους, ὡς ἐπ' οὐδὲν ἄλλο ὑπουργημὰ τῆς γυναικὸς, ἢ ταλασίαν, εἰσαγομένης. Διαμένει δὲ μέχρι νῦν, τὸ τὴν νύμφην αὐτὴν ἀφ' ἐαυτῆς μὴ ὑπερβαίνειν τὸν οὐδὸν εἰς τὸ δωμάτιον, ἀλλ' αἰρομένην εἰσφέρεισθαι, διὰ τὸ καὶ τότε κομισθῆναι βιασθείσας, μὴ εἰσελθεῖν. Ἐνιοὶ δὲ λέγουσι καὶ τὸ τὴν κόμην τῆς γαμουμένης αἰχμῇ διακρίνασθαι δορατίου, σύμβολον εἶναι τοῦ μετὰ μάχης καὶ πολεμικῶς τὸν πρῶτον γάμον γενέσθαι· περὶ ὧν ἐπιπλέον ἐν τοῖς Αἰτίοις εἰρήκαμεν. Ἐτολμήθη μὲν οὖν

ἄρπαγὴ περὶ τὴν ὀκτωκαιδεκάτην ἡμέραν τοῦ τότε Σεξτίλιου μηνὸς, Αὐγούστου δὲ νῦν, ἐν ἧ τὴν τῶν Κωνσαλίων ἑορτὴν ἄγουσιν.

ΙΓ. Οἱ δὲ Σαθῖνοι, πολλοὶ μὲν ἦσαν καὶ πολεμικοὶ, κώμας δὲ ὄκρου ἀτειχίστους, ὡς προσῆκον αὐτοῖς μέγα φρονεῖν, καὶ μὴ φόβεισθαι, Λακεδαιμονίων ἀποίκους οὖσιν. Οὐ μὴν ἄλλ' ὀρώντες αὐτοὺς ἐνδεθεμένους μεγάλοις ὀμηρεύμασι, καὶ δεδιότες περὶ τῶν θυγατέρων, πρέσβεις ἀπέστειλαν, ἐπιεικῆ καὶ μέτρια προκαλούμενοι, τὸν Ῥωμύλον ἀποδιδόντα τὰς κόρας αὐτοῖς καὶ λύσαντα τὸ τῆς βίας ἔργον, εἶτα πειθοῖ καὶ νόμῳ πράττειν τοῖς γένεσι φιλίαν καὶ οἰκειότητα. Τοῦ δὲ Ῥωμύλου τὰς μὲν κόρας μὴ προεμένου, παρακαλοῦντος δὲ τὴν κοινωνίαν δέχεσθαι τοὺς Σαθῖνους, οἱ μὲν ἄλλοι βουλευόμενοι καὶ παρασκευαζόμενοι διέτριβον Ἄκρων δὲ βασιλεὺς Κεννητῶν, ἀνὴρ θυμοειδὴς καὶ δεινὸς ἐν τοῖς πολέμοις, τά τε πρῶτα τολμήματα τοῦ Ῥωμύλου δι' ὑποψίας εἶχε, καὶ τὸ πρᾶχθὲν περὶ τὰς γυναῖκας ἤδη φοβερόν ἠγούμενος πᾶσιν εἶναι, καὶ οὐκ ἀνεκτὸν, εἰ μὴ κολασθεῖη, προεζάνεσθαι τῷ πολέμῳ, καὶ μετὰ πολλῆς ἐχθρῆς δυνάμεως ἐπ' αὐτόν· καὶ ὁ Ῥωμύλος ἐπ' ἐκεῖνον. Γενόμενοι δ' ἐν ὄψει, καὶ κατιδόντες ἀλλήλους, προὐκαλοῦντο μάχεσθαι, τῶν στρατευμάτων ἐν τοῖς ὅπλοις ἀτρεμούντων. Εὐζάμενος οὖν ὁ Ῥωμύλος, εἰ κρατήσῃ καὶ καταβάλῃ, τῷ Διὶ φέρων ἀναθήσειν αὐτὸς τὰ ὄπλα τοῦ ἀνδρός, αὐτόν τε καταβάλῃ κρατήσας, καὶ τρέπεται τὸ στρατεῦμα μάχης γενομένης, αἰρεῖ δὲ καὶ τὴν πόλιν· οὐ μὴν ἠδίκησε τοὺς ἐγκαταληφθέντας, ἀλλ' ἠγάπησεν αὐτοὺς ἐκείνους, καὶ ἐκέλευσε καθελόντας ἀκολουθεῖν εἰς Ῥώμην, ὡς πολίτας ἐπὶ τοῖς ἴσοις ἔσομένους. Τούτου μὲν οὖν οὐκ ἔστιν ὅ τι μᾶλλον ἠῤῥξῃσεν τὴν Ῥώμην, ἀεὶ προσποιούσταν ἑαυτῇ καὶ συνέμουσαν ὡς κρατήσῃεν· ὁ δὲ Ῥωμύλος ὡς ἂν μάλιστα τὴν εὐχὴν τῷ τε Διὶ κηχαρισμένην, καὶ τοῖς πολίταις ἰδεῖν ἐπιτερπῆ παράσχοι, σκεψάμενης ἐπὶ στρατοπέδου, δρῦν ἔτεμεν ὑπερμεγέθη, καὶ διεμήρφωσεν ὡσπερ τρύπαιαν, καὶ τῶν ὄπλων τοῦ Ἄκρωνος ἕκαστον

ἐν τάξει περιήρμωσε καὶ κατήρτισεν· αὐτὸς δὲ τὴν μὲν ἐσθῆτα περιεζώσατο, δάφνη δὲ ἐπέψατο τὴν κεφαλὴν κομῶσαν. Ἰπολαβῶν δὲ τῷ δεξιῷ τὸ τρόπαιον ὠμῷ προσερείδμενον ὀρθόν, ἐβάδιζεν ἐξάρχων ἐπινικίου παιᾶνος ἐν ἔπλοις ἐπομένῃ τῇ στρατιᾷ, δεχομένων τῶν πολιτῶν μετὰ χαρᾶς καὶ θαύματος. Ἡ μὲν οὖν πομπὴ τῶν αὐθις θριαμβῶν ἀρχὴν καὶ ζῆλον παρέσχεν· τὸ δὲ τρόπαιον, ἀνάθημα Φερετρίου Διὸς ἐπωνομάσθη. Τὸ γὰρ πληξαι, Φερῆρε Ῥωμαῖοι καλοῦσιν· εὗξατο δὲ πληξαι τὸν ἄνδρα καὶ καταβαλεῖν. Ὀπίμια δὲ τὰ σκῦλα, φησὶν Οὐάρρων, καθότι καὶ τὴν περιουσίαν Ὀπεμ. λέγουσι. Πιθανώτερον δ' ἂν τις εἴποι διὰ τὴν πράξιν· Ὀπους γὰρ ὀνομάζεται τὸ ἔργον. Αὐτουργῶ δὲ ἀριστείας στρατηγῶ στρατηγὸν ἀνελόντι δίδοται καθιέρωσις ὀπιμίων. Καὶ τρισὶ μόνοις τούτου τυχεῖν ὑπῆρξε Ῥωμαίοις ἡγεμόσι, πρῶτῳ Ῥωμύλῳ, κτείναντι τὸν Κενινήτην Ἄκρωνα· δευτέρῳ Κορνηλίῳ Κόσσῳ, Τυρρήνων ἀνελόντι Τολούμνιον· ἐπὶ πᾶσι δὲ Κλαυδίῳ Μαρκέλλῳ, Βριτομάρτου κρατήσαντι Γαλατῶν βασιλέως. Κόσσος μὲν οὖν καὶ Μάρκελλος ἤδη τεθρίπποις εἰσῆλαυνον, αὐτοὶ τὰ τρόπαια φέροντες· Ῥωμύλον δ' οὐκ ὀρθῶς φησὶν ἄρματι χρῆσασθαι Διονύσιος. Ταρκύνιον δὲ ἱστοροῦσι τὸν Δημαράτου τῶν βασιλέων πρῶτον εἰς τοῦτο τὸ σχῆμα καὶ τὸν ὄγκον ἐξᾶρχι τοὺς θριαμβοῦς· ἕτεροι δὲ πρῶτον ἐφ' ἄρματος θριαμβεῦσαι Ποπλικόλαν. Τοῦ δὲ Ῥωμύλου τὰς εἰκόνας ὄραν ἐσιν ἐν Ῥώμῃ τὰς τροπαιοφόρους πεζὰς ἀπάσας.

ΙΖ. Μετὰ δὲ τὴν τῶν Κενινήτων ἄλωσιν, ἔτι τῶν ἄλλων Σαβίνων ἐν παρασκευαῖς ὄντων, συνέστησαν οἱ Φιδήνην καὶ Κρουσουμέριον καὶ Ἀντέμναν οἰκοῦντες ἐπὶ τοὺς Ῥωμαίους· καὶ μάχης γενομένης ἠττηθέντες ὁμοίως, τὰς τε πόλεις Ῥωμύλῳ παρήκαν εἰλεῖν, καὶ τὴν χώραν δάσασθαι, καὶ μετοικίσαι σφᾶς αὐτοὺς εἰς Ῥώμην. Ὁ δὲ Ῥωμύλος τὴν μὲν ἄλλην κατένειμε χώραν τοῖς πολίταις, ὅσῃν δ' εἶχον οἱ τῶν ἠρπασμένων παρθένων πατέρες,

αὐτοὺς ἔχειν ἐκείνους εἶασεν. Ἐπὶ τούτοις βαρέως φέροντες οἱ λοιποὶ Σαβῖνοι, Τάτιον ἀποδείξαντες στρατηγόν, ἐπὶ τὴν Ῥώμην ἐσράτευσαν· ἦν δὲ δυσπρόσοδος ἡ πόλις, ἔχουσα πρόβλημα τὸ νῦν Καπιτώλιον, ἐν ᾧ φρουρὰ καθειστήκει, καὶ Ταρπηΐας ἡγεμῶν αὐτῆς, οὐχὶ Ταρπηΐα παρθένος, ὡς ἐνίοι λέγουσιν, εὐήθη τὸν Ῥωμύλον ἀποδεικνύοντες· ἀλλὰ θυγάτηρ ἡ Ταρπηΐα τοῦ ἄρχοντος οὕσα προῦδωκε τοῖς Σαβῖνοις, ἐπιθυμήσασα τῶν χρυσῶν βραχιονιστήρων, οὓς εἶδε περικειμένους, καὶ ἤτησε μισθὸν τῆς προδοσίας, ἃ φοροῖεν ἐν ταῖς ἀριστεραῖς χερσὶ. Συνθεμένου δὲ τοῦτο Τατίου, νύκτωρ ἀνοίξασα πύλην μίαν, ἐδέξατο τοὺς Σαβῖνους. Οὐ μόνον οὖν, ὡς ἔοικεν, Ἀντίγονος ἔφη προδιδόντας μὲν φιλεῖν, προδεδωκότας δὲ μισεῖν· οὐδὲ Καῖσαρ, εἰπὼν ἐπὶ τοῦ Θρακῆς Ῥομιτάλκην, φιλεῖν μὲν προδοσίαν, προδότην δὲ μισεῖν· ἀλλὰ κοινόν τι τοῦτο πάθος ἐστὶ πρὸς τοὺς πονηροὺς τοῖς δεομένοις αὐτῶν, ὥσπερ ἰοῦ καὶ χολῆς ἐνίων θηρίων δέονται· τὴν γὰρ χρεῖαν ὅτε λαμβάνουσιν, ἀγαπῶντες, ἐχθαίρουσι τὴν κακίαν, ὅταν τύχωσι. Τοῦτο καὶ πρὸς τὴν Ταρπηΐαν τότε παθῶν ὁ Τάτιος ἐκέλευσε μεμνημένους τῶν ὁμολογιῶν τοὺς Σαβῖνους μηδενὸς αὐτῇ φθονεῖν, ὧν ἐν ταῖς ἀριστεραῖς ἔχουσι. Καὶ πρῶτος ἄμα τὸν βραχιονιστήρα, τῆς χειρὸς περιελών, καὶ τὸν θυρεὸν ἐπέβριψε. Πάντων δὲ τὸ αὐτὸ ποιούντων, βαλλομένη τε τῷ χρυσῷ καὶ καταχρωθεῖσα τοῖς θυρεοῖς, ὑπὸ πλήθους καὶ βάρους ἀπέθανεν. Ἐάλω δὲ καὶ Ταρπηΐας προδοσίας, ὑπὸ Ῥωμύλου διωχθεῖς, ὡς Ἰόβας φησὶ Γάλθαν Σουλπίκιον ἱστορεῖν. Τῶν δ' ἄλλα περὶ Ταρπηΐας λεγόντων, ἀπίθανοι μένεισιν οἱ Τατίου θυγατέρα τοῦ ἡγεμόνος τῶν Σαβῖνων οὕσαν αὐτὴν, Ῥωμύλῳ δὲ βία συνοικοῦσαν, ἱστοροῦντες ταῦτα ποιῆσαι καὶ παθεῖν ὑπὸ τοῦ πατρός· ὧν καὶ Ἀντίγονός ἐστι. Σιμύλος δ' ὁ ποιητῆς καὶ παντάπασι ληρεῖ, μὴ Σαβῖνοις οἰόμενος, ἀλλὰ Κελτοῖς τὴν Ταρπηΐαν προδοῦναι τὸ Καπιτώλιον ἐρασθεῖσαν αὐτῶν τοῦ βασιλέως. Λέγει δὲ ταῦτα,

Ἡ δ' ἀγχοῦ Ταρπηΐα παρὰ Καπιτώλιον αἵπας
 Ναιύσσα, Ῥώμης ἐπλετο τειχολέτις·
 Κελτῶν ἢ στέρξασα γαμήλια λέκτρα γενέσθαι
 Σκηπτούχῳ, πατέρων οὐκ ἐφύλαξε δόμους.

Καὶ μετ' ὀλίγα περὶ τῆς τελευτῆς·

Τὴν δ' αὖτ' ἀρ Βοίει τε καὶ ἔθνεα μυρία Κελτῶν
 Κειράμενοι βεΐθρων ἐκτὸς ἔθεντο Πάδου.
 Ὅπλα δ' ἐπιπρεβαλόντες ἀρειμανέων ἀπὸ χειρῶν
 Κούρη ἐπὶ στυγερῆ, κόσμον ἔθεντο φόνου.

III. Τῆς μέντοι Ταρπηΐας ἐκεῖ ταφείσης, ὁ λόφος ὠνομάζετο Ταρπηΐος, ἄχρις οὗ, Ταρκυνίου βασιλέως Διὶ τὸν τόπον καθιεροῦντος, ἅμα τὰ τε λείψανα μετηνέχθη, καὶ τοῦνομα τῆς Ταρπηΐας ἐξέλιπε. Πλὴν πέτραν ἔτι νῦν ἐν τῷ Καπιτωλίῳ Ταρπηΐαν καλοῦσιν, ἀφ' ἧς ἐρρίπτουν τοὺς κακούργους. Ἐχομένης δὲ τῆς ἄκρας ὑπὸ τῶν Σαβίνων, ὃ τε Ῥωμύλος ὑπ' ὀργῆς εἰς μάχην αὐτοὺς προῦκαλεῖτο, καὶ ὁ Τάτιος ἐθάρρει, καρτερὰν, εἰ βιασθεῖεν, ἀναχώρησιν ὄρων αὐτοῖς ὑπάρχουσαν. Ὁ γὰρ μεταξύ τόπος, ἐν ᾧ συμπύπτειν ἔμελλον, ὑπὸ πολλῶν λόφων περιεχόμενος, ἀγῶνα μὲν ὀξύν ἐδόκει καὶ χαλεπὸν ὑπὸ δυσχωρίας ἀμφοτέροις παρέξειν, φυγὰς δὲ καὶ διώξεις ἐν στενῷ βραχείας. Ἔτυχε δὲ τοῦ ποταμοῦ λιμνάσαντο, οὐ πολλαῖς πρότερον ἡμέραις, ἐγκαταλελειφθαι τέλμα βαθὺ καὶ τυφλὸν ἐν τόποις ἐπιπέδοις, κατὰ τὴν νῦν οὔσαν ἀγορὰν ὅθεν οὐκ ἦν ὄψει πρῶδηλον, οὐδ' εὐφύλακτον, ἄλλως δὲ χαλεπὸν καὶ ὑπουλον. Ἐπὶ τοῦτο τοῖς Σαβίνοις ἀπειρία φερομένοις εὐτύχημα γίγνεται. Κούρτιος γάρ ἀνὴρ ἐπιφανῆς, δόξη καὶ φρονηματι γαῦρος, ἵππον ἔχων, πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων ἐχώρει· δεξαμένου δὲ τοῦ βαράθρου τὸν ἵππον, ἄχρι μὲν τινος ἐπειραῖτο πληγῆ καὶ παρακελεύσει χρώμενος ἐξελαύνειν. Ὡς δ' ἦν ἀμήχανον, ἐάσας τὸν ἵππον, ἐζυτὸν ἔσωζεν. Ὁ μὲν οὖν τόπος δι' ἐκεῖνον ἔτι νῦν Κούρτιος λάκκος ὀνομάζεται. Φυλαξάμενοι δὲ τὸν κίνδυνον οἱ Σαβῖνοι, μάχην καρτερὰν ἐμαχέσαντο,

κρίσιν οὐ λαβοῦσαν, καίτοι πολλῶν πεσόντων, ἐν οἷς ἦν καὶ Ὄσιλλιος. Τοῦτον Ἐρσιλίας ἄνδρα, καὶ πάμπρον Ὀστιλλίου τοῦ μετὰ Νουμᾶν βασιλεύσαντος γενέσθαι λέγουσιν. Αὐτῆς δὲ πολλῶν ἀγώνων ἐν βραχεῖ συνισταμένων, ὡς εἰκός, ἐνὸς μάλιστα τοῦ τελευταίου μνημονεύουσιν ἐν ᾧ Ῥωμύλου τὴν κεφαλὴν πληγέντος λίθῳ, καὶ πεσεῖν ὀλίγου δεήσαντος, τοῦ τ' ἀντέχειν ὑφεμένου τοῖς Σαθίνοις, ἐνέδωκαν οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ φυγῇ πρὸς τὸ Παλάντιον ἐχώρου ἐξωθούμενοι τῶν ἐπιπέδων. ἤδη δὲ ὁ Ῥωμύλος ἐκ τῆς πληγῆς ἀναφέρων, ἐβούλετο μὲν εἰς τὰ ὄπλα χωρεῖν τοῖς φεύγουσιν ἐναντίως, καὶ μέγα βοῶν ἴσασθαι καὶ μάχεσθαι παρεκάλει. Πολλῆς δὲ τῆς φυγῆς αὐτῷ περιγεομένης, καὶ μηδενὸς ἀνασρέφειν τολμῶντος, ἀνατείνας εἰς οὐρανὸν τὰς χεῖρας, ἤ-ζατο τῷ Διὶ εἶπαι τὸ στράτευμα, καὶ τὰ Ῥωμαίων πράγματα πεσόντα μὴ περιδεῖν, ἀλλ' ὀρθῶσαι. Γενομένης δὲ τῆς εὐχῆς, αἰδῶς τε τοῦ βασιλέως ἔσχε πολλοὺς, καὶ θάρσος ἐκ μεταβολῆς παρέστη τοῖς φεύγουσιν. Ἐσησαν οὖν πρῶτον, οὐ νῦν ὁ τοῦ Διὸς τοῦ Στάτωρος ἴδρυται νεὼς, ὃν ἐπιστάσιον ἄν τις ἐρμηνεύσειεν. Εἶτα συνασπίσαντες πάλιν, ἔωσαν ὀπίσω τοὺς Σαθίνους ἐπὶ τὴν νῦν Ῥήγιαν προταγορευομένην καὶ τὸ τῆς Ἑσίας ἱερόν.

ΙΘ. Ἐνταῦθα δὴ αὐτοὺς ὡσπερ ἐξ ὑπαρχῆς μάχεσθαι παρασκευαζομένους, ἐπέσχε δεινὸν ἰδεῖν θέαμα καὶ λόγου κρείττων ὄψις. Αἱ γὰρ ἠρπασμένοι θυγατέρες τῶν Σαθίνων ὠφθησαν ἀλλαγθῆν ἄλλοι μετὰ βοῆς καὶ ἀλλαγμοῦ διὰ τῶν ὄπλων φερόμεναι καὶ τῶν νεκρῶν, ὡσπερ ἐκ Θεοῦ κάτοχοι, πρὸς τε τοὺς ἄνδρας αὐτῶν καὶ τοὺς πατέρας· αἱ μὲν παιδία κομίζουσαι νήπια πρὸς ταῖς ἀγκάλαις, αἱ δὲ τὴν κόμην προῖσχύμεναι λελυμένην, πᾶσαι δὲ ἀνακαλούμεναι τοῖς φιλότατοις ὀνόμασι, ποτὲ μὲν τοὺς Σαθίνους, ποτὲ δὲ τοὺς Ῥωμαίους. Ἐπεκλάσθησαν οὖν ἀμφοτέροι, καὶ διέσχον αὐταῖς ἐν μέσῳ καταστῆναι τῆς παρατάξεως· καὶ κλαυθμὸς ἅμα διὰ πάντων ἐχώρει, καὶ πολὺς οἶκτος

ἦν πρὸς τε τὴν ὄψιν καὶ τοὺς λόγους ἔτι μᾶλλον, εἰς ἰκεσίαν καὶ δέησιν ἐκ δικαιολογίας καὶ παρρησίας τελευτῶντας. « Τί γὰρ (ἔφασαν) ὑμᾶς δεινὸν ἢ λυπηρὸν ἐργασάμεναι, τὰ μὲν ἤδη πεπόνθαμεν, τὰ δὲ πάσχομεν τῶν σχετλίων κακῶν; ἠρπάσθημεν ὑπὸ τῶν νῦν ἐχόντων βία καὶ παρανόμως· ἀρπασθεῖσαι δ' ἡμελήθημεν ὑπ' ἀδελφῶν καὶ πατέρων καὶ οἰκείων χρόνον τοσοῦτον, ὅσος ἡμᾶς πρὸς τὰ ἔχθιστα κεράσας ταῖς μεγίσταις ἀνάγκαις, πεποίηκε νῦν ὑπὲρ τῶν βιασαμένων καὶ παρανομησάντων δεδιέναι μαχομένων, καὶ κλαίειν θνησκόντων. Οὐ γὰρ ἤλθετε τιμωρήσοντες ἡμῖν παρθένους οὔσαις ἐπὶ τοὺς ἀδικοῦντας, ἀλλὰ νῦν ἀνδρῶν ἀποσπᾶτε γαμετὰς καὶ τέκνων μητέρας, οἰκτροτέραν βοήθειαν ἐκείνης τῆς ἀμελείας καὶ προδοσίας βοηθοῦντες ἡμῖν ταῖς ἀθλίαις. Τοιαῦτα μὲν ἡγαπήθημεν ὑπὸ τούτων, τοιαῦτα δὲ ὑφ' ὑμῶν ἐλεούμεθα. Καὶ γὰρ εἰ δι' ἄλλην αἰτίαν ἐμάχεσθε, παύσασθαι, δι' ἡμᾶς πενθεροὺς γεγονότας καὶ πάππους, καὶ οἰκείους ὄντας ἐχρῆν. Εἰ δ' ὑπὲρ ἡμῶν ὁ πόλεμός ἐστι, κομίσασθε ἡμᾶς μετὰ γαμβρῶν καὶ τέκνων, καὶ ἀπόδοτε ἡμῖν πατέρας καὶ οἰκείους, μηδὲ ἀφέλησθε παιῖδας καὶ ἄνδρας, ἰκετεύομεν ὑμᾶς, ἵνα μὴ πάλιν αἰχμάλωτοι γενόμεθα». Τοιαῦτα πολλὰ τῆς Ἑρσιλίας προσαγορευούσης, καὶ τῶν ἄλλων δεομένων, ἐσπείσθησαν ἀνοχαί, καὶ συνῆλθον εἰς λόγους οἱ ἡγεμόνες. Αἱ δὲ γυναῖκες ἐν τούτῳ τοῖς πατράσι καὶ τοῖς ἀδελφοῖς τοὺς ἄνδρας προσῆγον καὶ τὰ τέκνα προσέφερόν τε τροφήν καὶ ποτὸν τοῖς δεομένοις, καὶ τοὺς τετρωμένους ἐθεράπευον οἴκαδε κομίζουσαι· καὶ παρεῖχον ὄραν ἀρχούσας μὲν αὐτὰς τοῦ οἴκου, προσέχοντας δὲ τοὺς ἄνδρας αὐταῖς, καὶ μετ' εὐνοίας τιμὴν ἄπασαν νέμοντας. Ἐκ τούτου συντίθενται τῶν μὲν γυναικῶν τὰς βουλομένας συνὸικεῖν τοῖς ἔχουσιν, ὥσπερ εἴρηται, παντὸς ἔργου καὶ πάσης λατρείας, πλὴν ταλασίας, ἀφειμένας· οἰκεῖν δὲ κοινῇ τὴν πόλιν Ῥωμαίους καὶ Σαβίνους· καὶ καλεῖσθαι μὲν Ῥώμην ἐπὶ Ῥωμύλῳ τὴν πόλιν, Κυρίτας δὲ, Ῥω-

μικούς ἅπαντας ἐπὶ τῇ Τατίου πατρίδι· βασιλεύειν δὲ κοινῇ καὶ
 στρατηγεῖν ἀμφοτέρους. Ὅπου δὲ ταῦτα συνέθεντο, μέχρι νῦν
 Κομίτιον καλεῖται· Κομίρε γὰρ Ῥωμαῖοι τὸ συνελθεῖν καλοῦσι.

Κ. Διπλασιασθείσης δὲ τῆς πόλεως, ἑκατὸν μὲν ἐκ Σαβίνων
 πατρίκιοι προσκατελέχθησαν, αἱ δὲ λεγεῶνες ἐγένοντο πεζῶν μὲν
 ἑξακισχιλίων, ἰππέων δὲ ἑξακισίων. Φυλάς δὲ τρεῖς καταστήσαν-
 τες, ὠνόμασαν τοὺς μὲν ἀπὸ Ῥωμύλου, Ῥαμνήνησης· τοὺς δὲ ἀπὸ
 Τατίου, Τατιήνησης· τρίτους δὲ, Λουκερήνησης διὰ τὸ ἄλσος,
 εἰς ὃ πολλοὶ καταφυγόντες, ἀσυλίας δεδομένης, τοῦ πολιτεύματος
 μετέσχον· τὰ δ' ἄλση Λούκουσ ὀνομάζουσιν. Ὅτι δ' ἦσαν αἱ φυ-
 λαὶ τοσαῦται, τοῦνομα μαρτυρεῖ· Τρίβους γὰρ ἔτι νῦν τὰς φυλάς
 καλοῦσι, καὶ Τριβούρους τοὺς φυλάρχους. Ἐκάστη δὲ φυλὴ δέκα
 φρατριάς εἶχεν, ἃς ἔνιοι λέγουσιν ἐπωνύμους εἶναι ἐκείνων τῶν
 γυναικῶν. Τοῦτο δὲ δοκεῖ ψεῦδος εἶναι· πολλὰ γὰρ ἔχουσιν ἀπὸ
 χωρίων τὰς προσηγορίας. Ἄλλα μὲν τοὶ πολλὰ ταῖς γυναιξίν εἰς
 τιμὴν ἀπέδωκαν, ὧν καὶ ταῦτά ἐστιν· ἐξίσασθαι μὲν ὁδοῦ βαδι-
 ζούσαις, αἰσχροὺς δὲ μηδὲνα μηδὲν εἰπεῖν παρούσης γυναικὸς,
 μηδ' ὀφθῆναι γυμνὸν, ἢ δίκην φεύγειν παρὰ ταῖς ἐπὶ τῶν φονι-
 κῶν καθεσῶσι, φορεῖν δὲ καὶ τοὺς παῖδας αὐτῶν τὴν καλου-
 μένην Βούλλαν, ἀπὸ τοῦ σχήματος ὅμοιον παμφόλυγι περιδέρ-
 ραῖόν τι, καὶ περιπόρφυρον. Ἐβουλευόντο δὲ οἱ βασιλεῖς οὐκ
 εὐθύς ἐν κοινῷ μετ' ἀλλήλων, ἀλλ' ἐκάτερος πρότερον ἰδίᾳ μετὰ
 τῶν ἑκατῶν, εἶτα οὕτως εἰς ταυτὸν ἅπαντας συνῆγον. Ὄκει δὲ
 Τάτιος μὲν, ὅπου νῦν ὁ τῆς Μονήτης ναὸς ἐστί, Ῥωμύλος δὲ
 παρὰ τοὺς λεγομένους βαθμοὺς καλῆς ἀκτῆς. Οὗτοι δὲ εἰσι περὶ
 τὴν εἰς τὸν ἰππόδρομον τὸν μέγαν ἐκ Παλαντίου κατάβασιν. Ἐν-
 ταῦθα δὲ καὶ τὴν κράνειαν ἔφασαν τὴν ἱερὰν γεγονέναι, μυθολο-
 γοῦντες, ὅτι πειρώμενος ὁ Ῥωμύλος αὐτοῦ, λόγχην ἀκοντίσειεν
 ἀπὸ τοῦ Ἄβεντίνου τὸ ξυστὸν ἔχουσιν κρανείας· καταδύσης δὲ
 τῆς αἰχμῆς εἰς βάθος, ἀνασπᾶσαι μὲν οὐδεὶς, πειρωμένων πολ-

λων, ἴσχυσε. Τὸ δὲ ξύλον ἔσεξεν ἡ γῆ ζώφυτος οὔσα, καὶ βλαστὸς ἀνῆκε, καὶ στέλεχος εὐμέγεθες κρानείας ἔθρεψε. Τοῦτο δ' οἱ μετὰ Ῥωμύλον, ὡς ἐν τι τῶν ἀγιωτάτων ἱερῶν φυλάττοντες καὶ σεβόμενοι, περιετείχισαν. Ὅτῳ δὲ προσιώντι δόξειε μὴ θαλερὸν εἶναι, μηδὲ χλωρὸν, ἀλλ' οἷον ἀτροφεῖν καὶ φθίνειν, ὁ μὲν εὐθὺς ἔφραζε κραυγῇ τοῖς προστυγχάνουσιν οἱ δ', ὥσπερ ἐμπρησμῶ βοηθοῦντες, ἐβῶον ὕδωρ, καὶ συνέτρεχον πανταχόθεν, ἀγγεῖα πλήρη κομίζοντες ἐπὶ τὸν τόπον. Γαίῳ δὲ Καίσαρος, ὡς φασι, τὰς ἀναβάσεις ἐπισκευάζοντος, καὶ τῶν τεχνιτῶν περιορυττόντων τὰ πλησίον, ἔλαθον αἱ ῥίζαι κακωθεῖσαι παντάπασι, καὶ τὸ φυτὸν ἐμαράνθη.

ΚΔ. Μῆνας μὲν οὖν οἱ Σαβῖνοι τοὺς Ῥωμαίων ἐδέξαντο, καὶ περὶ αὐτῶν ὅσα καλῶς εἶχεν ἐν τῷ Νουμᾷ βίῳ γέγραπται. Θυρεοῖς δὲ τοῖς ἐκείνων ὁ Ῥωμύλος ἐχρήσατο, καὶ μετέβαλε τὸν ὀπλισμὸν ἑαυτοῦ τε καὶ τῶν Ῥωμαίων, Ἀργολικὸς πρότερον ἀσπίδας φοροῦντων. Ἑορτῶν δὲ καὶ θυσιῶν ἀλλήλοις μετείχον, ἃς μὲν ἦγε τὰ γόνη πρότερον οὐκ ἀνελόντες, ἑτέρας δὲ θέμενοι καινάς, ὧν ἡ τε τῶν Ματρωναλίων ἐστὶ, δοθεῖσα ταῖς γυναιξίν ἐπὶ τῇ τοῦ πολέμου καταλύσει, καὶ ἡ τῶν Καρμενταλίων. Τὴν δὲ Καρμένταν οἰοῦνται τινες μοῖραν εἶναι, κυρίαν ἀνθρώπων γενέσεως· διὸ καὶ τιμῶσιν αὐτὴν αἱ μητέρες. Οἱ δὲ, τὴν τοῦ Εὐάνδρου τοῦ Ἀρκάδος γυναῖκα, μαντικὴν τινα καὶ φοιδασικὴν ἐμμέτρων χρησιμῶν γενομένην, Καρμένταν ἐπονομασθῆναι (τὰ γὰρ ἔπη Κάρμινα καλοῦσι), Νικοςράτη δὲ ἦν ὄνομα κύριον αὐτῇ. Καὶ τοῦτο μὲν ὁμολογεῖται· τὴν δὲ Καρμένταν ἔνιοι πιθανώτερον ἀφερμηνεύουσιν, οἷον ἐστερημένην νοῦ, διὰ τὰς ἐν τοῖς ἐνθουσιασμοῖς παραφροσύνας. Τὸ μὲν γὰρ σέρεσθι, Κάρηρε, Μέντεμ. δὲ τὸν νοῦν ὀνομάζουσι. Περὶ δὲ τῶν Παληλίων προείρηται. Τὰ δὲ Λουπερκάλια, τῷ μὲν χρόνῳ δόξειεν ἂν εἶναι καθάρσια· δρᾶται γὰρ ἐν ἡμέραις ἀποφράσι τοῦ Φεβρουαρίου μηνός, ὃν καθάρσιον ἂν τις ἐρμηνεύσειε, καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην τὸ παλαιὸν ἐκάλουν Φε-

Ἐράτην· τοῦνομα δὲ τῆς ἑορτῆς ἑλληνισί σημάκιναι Λύκαια, καὶ δο-
κεῖ διὰ τοῦτο παμπάλαιος ὑπ' Ἀρκάδων εἶναι τῶν περὶ Εὐάνδρον.
Ἄλλὰ τοῦτο μὲν κενόν ἐστὶ· δύναται γὰρ ἀπὸ τῆς Λυκαίνης γεγο-
νέναι τοῦνομα. Καὶ γὰρ ἀρχομένους τῆς περιδρομῆς τοὺς Λου-
πέρκους ὀρῶμεν ἐντεῦθεν, ὅπου τὸν Ρωμύλον ἐκτεθῆναι λέγουσι.
Τὰ δὲ δρώμενα τὴν αἰτίαν ποιεῖ δυσόπασον· σφάττους γὰρ αἶ-
γας, εἶτα μεираκίων δυοῖν ἀπὸ γένους προσαχθέντων αὐτοῖς, οἱ
μὲν ἡμαγμένη μαχαίρα τοῦ μετώπου θιγγάνουσιν, ἕτεροι δὲ
ἀπομάττους εὐθύς, ἔριον βεβρεγμένον γάλακτι προσφέροντες.
Γελᾶν δὲ δεῖ τὰ μεираκία μετὰ τὴν ἀπόμαξιν. Ἐκ δὲ τούτου τὰ
δέρματα τῶν αἰγῶν κατατεμόντες, διαθέουσιν ἐν περιζώμασι γυμ-
νοῖ, τοῖς σκύτεσι τὸν ἐμποδὸν παίοντες. Αἱ δ' ἐν ἡλικίᾳ γυναῖ-
κες οὐ φεύγουσι τὸ παίεσθαι, νομίζουσαι πρὸς εὐτοκίαν καὶ κύη-
σιν συνεργεῖν. Ἴδιον δὲ τῆς ἑορτῆς τὸ καὶ κύνα θύειν τοὺς Λου-
πέρκους. Βούτας δὲ τις, αἰτίας μυθώδεις ἐν ἐλεγείοις περὶ τῶν
Ῥωμυλικῶν ἀναγράφων, φησὶ, τοῦ Ἀμουλίου τοὺς περὶ τὸν Ῥω-
μύλον κρατήσαντας, ἔλθειν δρόμῳ μετὰ χαρᾶς ἐπὶ τὸν τόπον,
ἐν ᾧ νηπιούς οὖσιν αὐτοῖς ἡ λύκαινα θηλὴν ὑπέσχεε. Καὶ μίμημα
τοῦ τότε δρόμου τὴν ἑορτὴν ἄγεσθαι, καὶ τρέχειν τοὺς ἀπὸ γέ-
νους, τοὺς

Ἐμποδίους τύπτοντας, ὅπως τότε φάσαν' ἔχοντες

Ἐξ ἄλλης ἔθεον Ῥωμύλος ἠδὲ Ῥέμος.

Καὶ τὸ μὲν ξίφος ἡμαγμένον προσφέρεσθαι τῷ μετώπῳ, τοῦ τότε
φόνου καὶ κινδύνου σύμβολον, τὴν δὲ διὰ τοῦ γάλακτος ἀπο-
κάθαρσιν, ὑπόμνημα τῆς τροφῆς αὐτῶν εἶναι. Γάϊος δὲ Ἀκίλιος
ἱστορεῖ, πρὸ τῆς κτίσεως τὰ θρέμματα τῶν περὶ τὸν Ῥωμύλον
ἀφανῆ γενέσθαι· τοὺς δὲ, τῷ Φαύνῳ προσευξαμένους, ἐκδραμεῖν
γυμνοὺς ἐπὶ τὴν ζήτησιν, ὅπως ὑπὸ τοῦ ἰδρώτος μὴ ἐνοχλοῦντο·
καὶ διὰ τοῦτο γυμνοὺς περιτρέχειν τοὺς Λουπέρκους. Τὸν δὲ
κύνα φαίη τις ἂν, εἰ μὲν ἡ θυσία καθαρμός ἐστίν, θύεσθαι, κα-

θαρσίῳ χρωμένῳ αὐτῷ. Καὶ γὰρ Ἕλληνες ἐν τε τοῖς καθαρ-
σίοις σκύλακας ἐκφέρουσι, καὶ πολλαχοῦ χρῶνται ταῖς λεγομέ-
νοις περισκυλακισμοῖς. Ἐν δὲ τῇ λυκαίνῃ χαριστήρια ταῦτα, καὶ
τροφεῖα καὶ σωτήρια Ῥωμύλου τελοῦσιν, οὐκ ἀτόπως ὁ κύων
σφάττεται· λύκοις γὰρ ἐστὶ πολέμιος· εἰ μὴ νῆ Δία κολάζεται τὸ
ζῶον ὡς παρενοχλοῦν τοὺς Λουπέρκους, ὅταν περιθέωσι.

ΚΒ. Λέγεται δὲ καὶ τὴν περὶ τὸ πῦρ ἀγιστεῖαν Ῥωμύλον κα-
ταςῆσαι πρῶτον, ἀποδείξαντα παρθένους ἱεράς, Ἐσιάδας προσ-
αγορευομένας. Οἱ δὲ τοῦτο μὲν εἰς Νουμᾶν ἀναφέρουσι, τὰ δ'
ἄλλα τὸν Ῥωμύλον διαφερόντως θεοσεβῆ, ἔτι δὲ μαντικὸν ἱστο-
ροῦσι γενέσθαι, καὶ φορεῖν ἐπὶ μαντικῇ τὸ καλούμενον Λίτυον.
Ἐστὶ δὲ καμπύλη ράβδος, ἣ τὰ πλινθία καθεζομένους ἐπ' οἰωνῶν
διαγράφειν. Τοῦτο δ' ἐν Παλαντίῳ φυλαττόμενον ἀφανισθῆναι
περὶ τὰ Κελτικὰ, τῆς πόλεως ἀλούσης· εἶτα μέντοι τῶν βαρ-
βάρων ἐκπεσόντων, εὔρεθῆναι κατὰ τέφρας βαθείας ἀπαθὲς ὑπὸ
τοῦ πυρὸς, ἐν πᾶσι τοῖς ἄλλοις ἀποκλωσὶ καὶ διεφθαρμένοις.
Ἔθηκε δὲ καὶ νόμος τινὰς, ὧν σφοδρὸς μὲν ἐστὶν ὁ γυναικὶ μὴ
διδούς ἀπολίπειν ἄνδρα, γυναῖκα δὲ διδοῦς ἐκβάλλειν ἐπὶ φαρ-
μακείᾳ τέκνων, ἢ κλειδῶν ὑποβολῇ, καὶ μοιχευθεῖσαν· εἰ δ'
ἄλλως τις ἀποπέμψαιτο, τῆς οὐσίας αὐτοῦ τὸ μὲν τῆς γυναικὸς
εἶναι, τὸ δὲ τῆς Δήμητρος ἱερὸν κελεύων· τὸν δ' ἀποδόμενον γυ-
ναῖκα θύεσθαι χθονίοις Θεοῖς. Ἴδιον δὲ, τὸ μηδεμίαν δίκην κατὰ
πατροκτόνων ὀρίσαντα, πᾶσαν ἀνδροφονίαν, πατροκτονίαν προσ-
ειπεῖν· ὡς τούτου μὲν ὄντος ἐναγοῦς, ἐκείνου δὲ ἀδυνάτου. Καὶ
μέχρι χρόνων πολλῶν ἔδοξεν ὀρθῶς ἀπογῶναι τὴν τοιαύτην ἀδι-
κίαν· οὐδεὶς γὰρ ἔδρασε τοιοῦτον οὐδὲν ἐν Ῥώμῃ σχεδὸν ἐτῶν
ἑξακοσίων διαγενομένων· ἀλλὰ πρῶτος μετὰ τὸν Ἀννιβαϊκὸν πό-
λεμον ἱστορεῖται Λεύκιος Ὄσιος πατροκτόνος γενέσθαι. Ταῦτα
μὲν οὖν ἱκανὰ περὶ τούτων.

ΚΓ. Ἐτεῖ δὲ πέμπτῳ τῆς Τατίου βασιλείας, οἰκεῖοί τινες

αὐτοῦ καὶ συγγενεῖς πρέσβεις ἀπὸ Λαυρεντοῦ βαδίζουσι εἰς
 Ῥώμην ἐντυχόντες καθ' ὁδὸν, ἐπεχείρουν ἀφαιρεῖσθαι τὰ χρή-
 ματα βία, καὶ μὴ προΐεμένους, ἀλλ' ἀμυνομένους ἀνεῖλον. Ἔργου
 δὲ δεινοῦ τολμηθέντος, ὁ μὲν Ῥωμύλος εὐθὺς δεῖν ὤετο κολά-
 ζεσθαι τοὺς ἀδικήσαντας, ὁ δὲ Τάτιος ἐξέκρουε, καὶ παρήγε.
 Καὶ τοῦτο μόνον αὐτοῖς ὑπῆρξεν αἴτιον ἐμφανοῦς διαφορᾶς· τὰ
 δ' ἄλλα κατακοσμοῦντες ἑαυτοὺς ὡς ἓνι μαλιστα, κοινῶς ἐχρῶντο
 καὶ μετ' ὁμοιοῖας τοῖς πράγμασιν. Οἱ δὲ τῶν ἀνηρημένων οἰκεῖοι,
 πάσης ἐξειργόμενοι δίκης νομίμου διὰ τὸν Τάτιον, ἀποκτιννύου-
 σιν αὐτὸν ἐν Λιβινίῳ θύοντα μετὰ Ῥωμύλου, προσπεσόντες.
 Τὸν δὲ Ῥωμύλον, ὡς δίκαιον ἄνδρα, προῦπεμφαν εὐφημοῦντες.
 Ὁ δὲ, τὸ μὲν σῶμα τοῦ Τατίου κομίσας ἐντίμως ἔθαψε, καὶ
 κεῖται περὶ τὸ καλούμενον Ἀρμιλούστριον ἐν Ἀβεντίνῳ, τῆς δὲ
 δίκης τοῦ φόνου παντάπασιν ἠμέλησεν. Ἔνιοι δὲ τῶν συγγραφέων
 ἰσοροῦσι, τὴν μὲν πόλιν τῶν Λαυρεντίων φοβηθεῖσσαν ἐκδιδόναι
 τοὺς αὐτόχειρας Τατίου, τὸν δὲ Ῥωμύλον ἀφεῖναι, φήσαντα φόνον
 φόνῳ λελεύσθαι. Τοῦτο δὲ λόγον μὲν τινα παρέσχε καὶ ὑποψίαν, ὡς
 ἀσμένως γέγονεν αὐτῷ τὸ τοῦ συνάρχοντος ἀπαλλαγῆναι, τῶν δὲ
 πραγμάτων οὐδὲν διετάραξεν, οὐδὲ διεσασίασε τοὺς Σαβίνους·
 ἀλλ' οἱ μὲν εὐνοία τῇ πρὸς αὐτὸν, οἱ δὲ φόβῳ τῆς δυνάμεως, οἱ
 δ' ὡς Θεῷ χρώμενοι, εἰς πᾶσαν εὐνοίαν θαυμάζοντες διετέλουν.
 Ἐθαύμαζον δὲ πολλοὶ καὶ τῶν ἐκτὸς ἀνθρώπων τὸν Ῥωμύλον· οἱ
 δὲ προγενέστεροι Λατῖνοι πέμφαντες αὐτῷ φιλίαν ἐποίησαντο καὶ
 συμμαχίαν. Φιδήνας δὲ εἶλεν, ἀσυγείτονα τῆς Ῥώμης πόλιν, ὡς
 μὲν ἔνιοι φασίν, ἐξαίφνης τοὺς ἵππεάς πέμφας, καὶ κελεύσας
 ὑποτεμεῖν τῶν πυλῶν τοὺς στρόφιγγας, εἶτα ἐπιφανεῖς αὐτὸς
 ἀπροσδοκῆτως· ἕτεροι δὲ λέγουσι, προτέρους ἐκείνους ἐμβαλόν-
 τας ἐλάσασθαί τε λείαν, καὶ καθυβρίσκει πολλὰ τὴν χώραν καὶ τὸ
 προάξειον ἐνέδρας δὲ τὸν Ῥωμύλον θέμενον αὐτοῖς, καὶ δια-
 φθείροντα πολλοὺς, λαβεῖν τὴν πόλιν. Οὐ μὲν ἀνεῖλεν, οὐδὲ κατ-

ἔσκαψεν, ἀλλὰ Ῥωμαίων ἐποίησεν ἀποικίαν δισχιλίους καὶ πεντακοσίους ἀποσεύλας οἰκήτορας, εἰδοῖς Ἀπριλίαις.

ΚΔ. Ἐκ τούτου λοιμὸς ἐμπίπτει, θανάτους μὲν αἰφνιδίους ἀνθρώποις ἄνευ νόσων ἐπιφέρων, ἀπτόμενος δὲ καὶ καρπῶν ἀφορίαις, καὶ θερμμάτων ἀγωνίαις. Ἰσθη δὲ καὶ σαγόνιν αἵματος ἡ πόλις, ὥστε πολλοῖς προσγενέσθαι τοῖς ἀναγκαίοις πάθεσι δεισιδαιμονίαν. Ἐπεὶ δὲ καὶ τοῖς τὸ Λαυρεντὸν οἰκοῦσιν ὅμοια συνέβαιεν, ἤδη παντάπασιν ἐδόκει τῶν ἐπὶ Τατίῳ συγκεχυμένων δικαίων, ἐπὶ τε τοῖς πρέσβεσι φονευθεῖσι, μῆνιμα δαιμόνιον ἀμφοτέρας ἐλαύνειν τὰς πόλεις. Ἐκδυσθέντων δὲ τῶν φονέων καὶ κολασθέντων παρ' ἀμφοτέροις, ἐλώφησεν ἐπιδηλῶς τὰ δεινά· καὶ καθαρμοῖς ὁ Ῥωμύλος ἤγνισε τὰς πόλεις, ὡς ἔτι νῦν ἱστοροῦσιν ἐπὶ τῆς Φερεντίνης πύλης συντελεῖσθαι. Πρὶν δὲ λῆξαι τὸν λοιμὸν, ἐπέθεντο Καμέριοι Ῥωμαίοις, καὶ κατέδραμον τὴν χώραν ὡς ἀδυνάτων ἀμύνεσθαι διὰ τὸ πάθος. Εὐθύς οὖν ὁ Ῥωμύλος ἐσφράτευσεν ἐπ' αὐτούς, καὶ μάχη κρατήσας, ἐξακισχιλίους ἀπέκτεινε· καὶ τὴν πόλιν ἐλὼν, τοὺς μὲν ἡμίσεις τῶν περιγενομένων εἰς Ῥώμην ἐξόκισε, τῶν δ' ὑπομενόντων διπλασίους ἐκ Ῥώμης κατόκισεν εἰς τὴν Καμερίαν, Σεξιτιλίαις καλάνδαις. Τοσοῦτον αὐτῷ περιῆν πολιτῶν, ἐκκαίδεκα ἔτη σχεδὸν οἰκοῦντι τὴν Ῥώμην. Ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις λαφύροις, καὶ χαλκοῦν ἐκόμισε τέθριππον ἐκ Καμερίας· τοῦτο δὲ ἀνέστησεν ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἡφαίστου, ποιησάμενος ἑαυτὸν ὑπὸ Νίκης σφραγισμένον.

ΚΕ. Οὕτω δὲ ῥωννυμένοις ταῖς πράγμασιν, οἱ μὲν ἀσθενέστεροι τῶν προσοίκων ὑπεδύοντο, καὶ τυγχάνοντες ἀδείας ἠγάπων· οἱ δὲ δυνατοὶ, δεδιότες καὶ φθονοῦντες, οὐκ ᾔφοντο δεῖν περιορᾶν, ἀλλ' ἐνίστασθαι τῇ αὐξήσει, καὶ κολουεῖν τὸν Ῥωμύλον. Πρῶτοι δὲ Τυρρηνῶν Οὐήιοι, χώραν κεκτημένοι πολλήν, καὶ μεγάλην πόλιν οἰκοῦντες, ἀρχὴν ἐποίησαντο πολέμου, Φιδήνας ἀπαιτεῖν, ὡς προσήκουσαν αὐτοῖς. Τὸ δ' οὐκ ἄδικον ἦν

μόνον, ἀλλὰ καὶ γελοῖον, ὅτι κινδυνεύουσι τότε καὶ πολεμουμένοις οὐ προσαμύναντες, ἀλλ' ἐάσαντες ἀπολέσθαι τοὺς ἄνδρας, οἰκίας καὶ γῆν ἀπαιτοῖεν, ἄλλων ἐχόντων. Καθυβρισθέντες οὖν ὑπὸ τοῦ Ρωμύλου ἐν ταῖς ἀποκρίσεσι, δίχα διεῖλον ἑαυτοὺς, καὶ τῷ μὲν, ἐπέκειντο τῷ Φιδηναῶν στρατεύματι, τῷ δὲ, πρὸς Ρωμύλον ἀπήντων. Πρὸς μὲν οὖν Φιδήναις δισχιλίους Ρωμαίων κρατήσαντες ἀπέκτειναν· ὑπὸ Ρωμύλου δὲ νικηθέντες, ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους ἀπέβαλον. Αὐθις δὲ περὶ Φιδήνην ἐμαχέσαντο, καὶ τὸ μὲν πλείστον ἔργον αὐτοῦ Ρωμύλου γενέσθαι, τέχνην τε μετὰ τόλμης πᾶσαν ἐπιδειξαμένου, ῥώμῃ τε καὶ ποδωκείᾳ πολὺ δόξαντος ἀνθρωπίνης κρείττονι κεχρῆσθαι, πάντες ὁμολογοῦσι τὸ δ' ὑπ' ἐνίων λεγόμενον, κομιδῇ μυθῶδές ἐστι, μᾶλλον δὲ ὅλως ἄπιστον, ὅτι μυρίων καὶ τετρακισχιλίων πεσόντων, ὑπὲρ ἡμίσεις ἦσαν, οὓς αὐτὸς ἰδίᾳ χειρὶ Ρωμύλος ἔκτεινεν. Ὄπου καὶ Μεσσαῖνοι κόμπῳ χρῆσασθαι δοκοῦσιν, περὶ Ἀριστομένους λέγοντες, ὡς τρεῖς ἑκατομόφονια θύσειεν ἀπὸ Λακεδαιμονίων. Γενομένης δὲ τῆς τροπῆς, ἀφείς φεῦγειν τοὺς παριόντας ὁ Ρωμύλος, ἐπ' αὐτὴν ἐχώρει τὴν πόλιν· οἱ δ' οὐκ ἠνέσχοντο μεγάλης συμφορᾶς γενομένης, ἀλλὰ δεηθέντες, ὁμολογίαν ἐποιήσαντο καὶ φιλίαν εἰς ἔτη ἑκατὸν, χώραν τε πολλὴν προέμενοι τῆς ἑαυτῶν, ἣν Σεπτεμπάγιον καλοῦσιν, ὅπερ ἐστὶν ἑπταμόριον, καὶ τῶν παρὰ τὸν ποταμὸν ἐκστάντες ἀλοπηγίων, καὶ πεντήκοντα τῶν ἀρίστων ὀμήρους ἐγγχειρίσαντες. Ἐθριάμβευτε δὲ καὶ ἀπὸ τούτων εἰδοῖς Ὀκτωβρίαις, ἄλλους τε πολλοὺς αἰχμαλώτους ἔχων, καὶ τὸν ἡγεμόνα τῶν Οὐηῶν, ἄνδρα πρεσβύτην, ἀφρόνως δόξαντα καὶ παρ' ἡλικίαν ἀπείρως τοῖς πράγμασι κεχρῆσθαι. Διὸ καὶ νῦν ἔτι θύοντες ἐπινίκια, γέροντα μὲν ἄγουσι δι' ἀγορᾶς εἰς Καπιτώλιον ἐν περιπορφύρῳ, βούλλαν αὐτῷ παιδικὴν ἄψαντες· κηρύττει δ' ὁ κήρυξ Σαρδιανούς ὠνίους. Τυρῆρηνοὶ γὰρ ἄποικοι Σαρδικῶν λέγονται· Τυρῆρηνικὴ δὲ πόλις οἱ Οὐηῶι.

ΚΖ. Τοῦτον ἔσχατον πόλεμον ὁ Ρώμυλος ἐπολέμησεν. Εἶθ', ὁ πολλοὶ, μᾶλλον δὲ πλὴν ὀλίγων πάσχουσι πάντες οἱ μεγάλας καὶ παραλόγοις ἀρθέντες εὐτυχίαις εἰς δύναμιν καὶ ὄγκον, οὐδ' αὐτὸς διέφυγε παθεῖν, ἀλλ' ἐκτεθαρρόκως τοῖς πράγμασι, καὶ βαρυτέρῳ φρονήματι χρώμενος, ἐξίστατο τοῦ δημοτικοῦ, καὶ παρήλαττεν εἰς μοναρχίαν ἐπαχθῆ, καὶ λυποῦσαν ἀπὸ τοῦ σχήματος πρῶτον, ᾧ κατεσχημάτιζεν ἑαυτόν. Ἀλουργῆ μὲν γὰρ ἐνεδύετο χιτῶνα, καὶ τήβεννον ἐφόρει περιπόρφυρον· ἐν θρόνῳ δ' ἀνακλίτῳ καθήμενος ἐχορημάτιζεν. Ἦσαν δὲ περὶ αὐτὸν αἰεὶ τῶν γένων οἱ καλούμενοι Κέλερες, ἀπὸ τῆς περὶ τὰς ὑπουργίας οἰζύτητος. Ἐβάδιζον δὲ πρόσθεν ἕτεροι βακτηρίας ἀνείργοντες τὸν ὄχλον, ὑπέζωσμένοι δὲ ἱμάντας, ὥστε συνδεῖν εὐθύς, οὓς προσταΐειε. Τὸ δὲ δῆσαι Λατῖνοι πάλαι μὲν Λιγαῖρε, νῦν δὲ Ἀλλιγαῖρε καλοῦσιν· ὅθεν οἷ τε ράβδοῦχοι, Λικτώρεις, αἷ τε ράβδοι, Βάκυλα καλοῦνται, διὰ τὸ χρῆσθαι τότε βακτηρίαις. Εἰκὸς δὲ λικτώρεις, ἐντιθεμένου τοῦ κάππα, νῦν ὀνομάζονται. Πρότερον γὰρ λιτώρεις, Ἑλληνιστὶ δὲ λειτουργοὺς ὄντας. Λήϊτον γὰρ τὸν δῆμον ἔτι καὶ νῦν Ἕλληνες, καὶ λαὸν τὸ πλῆθος ὀνομάζουσιν.

ΚΖ. Ἐπεὶ δὲ, τοῦ πάππου Νομήτορος ἐν Ἄλβῃ τελευτήσαντος, αὐτῷ βασιλεύειν προσῆκον, εἰς μέσον ἔθηκε τὴν πολιτείαν δημαγωγῶν, καὶ κατ' ἐνιαυτὸν ἀπεδείκνυεν ἄρχοντα τοῖς Ἀλβανοῖς. Ἐδίδαξε καὶ τοὺς ἐν Ρώμῃ δυνατοὺς ἀβασίλευτον ζητεῖν καὶ αὐτόνομον πολιτείαν, ἀρχομένους ἐν μέρει καὶ ἄρχοντας. Οὐδὲ γὰρ οἱ καλούμενοι Πατρίκιοι πραγμάτων μετεῖχον, ἀλλ' ὄνομα καὶ σχῆμα περιῆν ἐντιμον αὐτοῖς, ἔθους ἕνεκα μᾶλλον ἢ γνώμης ἀθροίζομένοις εἰς τὸ βουλευτήριον. Εἶτα σιγῇ προστάττοντος ἡκροῶντο καὶ τὸ προτέρους τὸ πεπραγμένον ἐκείνου; πυθέσθαι τῶν πολλῶν πλέον ἔχοντες, ἀπηλλάττοντο. Καὶ τᾶλλα μὲν ἦν ἐλάττονα, τῆς δὲ γῆς τὴν δορύκτητον αὐτὸς ἀφ' ἑαυτοῦ δασάμενος τοῖς στρατιώταις, καὶ τοὺς ὀμήρους τοῖς Οἰηταῖς ἀποδοῦς,

οὔτε πεισθέντων, οὔτε βουλομένων ἐκαίνων, ἔδοξε κομιδῇ τῇ ν γε-
 ρουσίαν προπηλακίζειν. Ὄθεν εἰς ὑποψίαν καὶ διαβολὴν ἐνέπεσε,
 παραλόγως ἀφανισθέντος αὐτοῦ μετ' ὀλίγον χρόνον. Ἡφανίσθη
 δὲ νόναις Ἰουλαίς, ὡς νῦν ὀνομάζουσιν, ὡς δὲ τότε, Κυντιλαίς·
 οὐδὲν εἰπεῖν βέβαιον οὐδὲ ὁμολογούμενον πυθέσθαι περὶ τῆς τε-
 λευτῆς ἀπολιπών, ἀλλ' ἢ τὸν χρόνον, ὡς προεῖρηται. Δράται
 γὰρ ἔτι νῦν ὅμοια τῷ τότε πάθει πολλὰ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην.
 Οὐ δεῖ δὲ θαυμάζειν τὴν ἀσάφειαν, ὅπου καὶ Σκηπίωνος Ἀφρι-
 κανοῦ μετὰ δεῖπνον οἴκοι τελευτήσαντος, οὐκ ἔσχε πίστιν, οὐδ'
 ἔλεγχον ὁ τρόπος τῆς τελευτῆς· ἀλλ' οἱ μὲν αὐτομάτως, ὄντα
 φύσει νοσώδη, καμῖν λέγουσιν, οἱ δ' αὐτὸν ὑφ' ἑαυτοῦ φαρμά-
 κοῖς ἀποθανεῖν, οἱ δὲ τοὺς ἐχθροὺς τὴν ἀναπνοὴν ἀπολαβεῖν
 αὐτοῦ, νύκτωρ παρεισπεσόντας. Καί τοι Σκηπίων ἔκειτο νεκρὸς
 ἐμφανῆς ἰδεῖν πᾶσι, καὶ τὸ σῶμα παρεῖχε πᾶσιν ὀρώμενον ὑπο-
 ψίαν τινὰ τοῦ πάθους καὶ κατανόησιν· Ῥωμύλου δὲ ἄφνω μεταλ-
 λάξαντος, οὔτε μέρος ὤφθη σώματος, οὔτε λείψανον ἐσθῆτος.
 Ἀλλ' οἱ μὲν εἰκάζον ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἡφαίστου τοὺς βουλευτὰς
 ἐπαναστάοντας αὐτῷ καὶ διαφθείραντας, νείμαντας τὸ σῶμα, καὶ
 μέρος ἕκαστον ἐνθήμενον εἰς τὸν κόλπον ἐξενεγκεῖν· ἕτεροι δ' οἶον-
 ται, μῆτε ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἡφαίστου, μῆτε μόνον τῶν βουλευ-
 τῶν παρόντων γενέσθαι τὸν ἀφανισμόν, ἀλλὰ τυχεῖν μὲν ἔξω
 περὶ τὸ καλούμενον αἰγὸς ἢ ζορκὸς ἔλος ἐκκλησίαν ἄγοντα τὸν
 Ῥωμύλον, ἄφνω δὲ θαυμασὰ καὶ κρείττονα λόγου περὶ τὸν ἀέρα
 πάθη γενέσθαι καὶ μεταβολὰς ἀπίστους. Τοῦ μὲν γὰρ ἡλίου τὸ φῶς
 ἐπιλιπεῖν, νύκτα δὲ κατασχεῖν, οὐ πραεῖαν, οὐδὲ ἥσυχον, ἀλλὰ
 βροντὰς τε δεινὰς, καὶ πνοὰς ἀνέμων, ζάλην ἐλαυνόντων παν-
 ταχόθεν, ἔχουσαν. Ἐν δὲ τούτῳ, τὸν μὲν πολὺν ὄχλον σκεδασθέντα
 φυγεῖν, τοὺς δὲ δυνατοὺς συστραφῆναι μετ' ἀλλήλων. Ἐπεὶ δ'
 ἔληξεν ἡ ταραχὴ, καὶ τὸ φῶς ἐξέλαμψε, καὶ τῶν πολλῶν εἰς ταυτὸ
 πάλιν συνερχομένων, ζήτησις ἦν τοῦ βασιλέως καὶ πόθος, οὐκ

ἔᾶν τοὺς δυνατοὺς ἐξετάζειν, οὐδὲ πολυπραγμονεῖν, ἀλλὰ τιμᾶν παρακελεύεσθαι πᾶσι καὶ σέβεσθαι Ῥωμύλον, ὡς ἀνηρπασμένον εἰς Θεοὺς καὶ Θεὸν εὐμενῆ γεννησόμενον αὐτοῖς ἐκ χρηστοῦ βασιλέως. Τοὺς μὲν οὖν πολλοὺς ταῦτα πειθόμενους καὶ χαίροντας ἀπακλίττεσθαι, μετ' ἐλπίδων ἀγαθῶν προσκυνοῦντας· εἶναι δέ τινας, οἳ τὸ πρᾶγμα πικρῶς καὶ δυσμενῶς ἐξελέγχοντες, ἐτάραττον τοὺς πατρικίους καὶ διέβαλλον, ὡς ἀβέλτερα τὸν δῆμον ἀναπείθοντας, αὐτοὺς δὲ τοῦ βασιλέως αὐτόχειρας ὄντας.

ΚΗ. Οὕτως οὖν ταραττομένων, ἄνδρα φασὶ τῶν πατρικίων, γένει πρῶτον, ἦθι τε δοκιμώτατον, αὐτῷ τε Ῥωμύλῳ πιστὸν καὶ συνήθη, τῶν ἀπ' Ἄλθης ἐποίκων, Ἰούλιον Πρόκλον, εἰς ἀγορὰν προσελθόντα, καὶ τῶν ἀγιωτάτων ἑνορκον ἱερῶν ἀψάμενον, εἰπεῖν ἐν πᾶσιν, ὡς ὁδὸν αὐτῷ βαδίζοντι Ῥωμύλος ἐξ ἐναντίας προσιῶν φανείη, καλὸς μὲν ὀφθῆναι καὶ μέγας, ὡς οὔποτε πρόσθεν, ὄπλοις δὲ λαμπροῖς καὶ φλέγουσι κεκοσμημένος. Αὐτὸς μὲν οὖν ἐκπλαγεὶς πρὸς τὴν ὄψιν, « ὦ βασιλεῦ, φάνκι, τί δη παθὼν, ἢ τί διανοηθεῖς, ἡμᾶς μὲν ἐν αἰτίαις ἀδίκους καὶ πονηροῖς, πᾶσαν δὲ τὴν πόλιν ὄρφανὴν ἐν μυρίῳ πένθει προλέλοιπας »· ἐκεῖνον δὲ ἀποκρίνασθαι· « Θεοὺς ἔδοξεν, ὦ Πρόκλε, τοσοῦτον ἡμᾶς γενέσθαι μετ' ἀνθρώπων χρόνον, ἐκεῖθεν ὄντας, καὶ πόλιν ἐπ' ἀρχῇ καὶ δόξῃ μεγίστῃ κτίσαντας, αὐθις οἰκεῖν οὐρανόν. Ἀλλὰ χαῖρε καὶ φράζε Ῥωμαίους, ὅτι σωφροσύνην μετ' ἀνδρείας ἀσκοῦντες, ἐπὶ πλεῖστον ἀνθρωπίνης ἀφίξονται δυνάμεως· Ἐγὼ δ' ὑμῖν εὐμενῆς ἔσομαι δαίμων Κυρίνος ». Ταῦτα πιστὰ μὲν εἶναι τοῖς Ῥωμαίοις ἐδόκει, διὰ τὸν τρόπον τοῦ λέγοντος καὶ τὸν ὄρκον· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ δαιμόνιον τι συνεφάψασθαι πάθος ὅμοιον ἐνθουσιασμῷ· μηδένα γὰρ ἀντειπεῖν, ἀλλὰ πᾶσαν ἀπόνοιαν καὶ διαβολὴν ἀφέντας, εὐχεσθαι Κυρίνω, καὶ θεοκλυτεῖν ἐκεῖνον. Ἔοικε μὲν οὖν ταῦτα τοῖς ὑφ' Ἑλλήνων περὶ τε Ἀριστέου τοῦ Προκοννησίου καὶ Κλεομηδους τοῦ Ἄσυπαλαιέως μυθολογουμέ-

νοίς. Ἀριστέαν μὲν γὰρ ἔν τινι κναφείῳ τελευτῆσαι φασί, καὶ τὸ σῶμα μετιόντων αὐτοῦ τῶν φίλων ἀφανὲς οἴχασθαι· λέγειν δὲ τινας εὐθὺς ἐξ ἀποδημίας ἦκοντας, ἐντυχεῖν Ἀριστέα τὴν ἐπὶ Κρότωνος πορευομένῳ. Κλεομήδῃ δὲ, ῥώμῃ καὶ μεγέθει σώματος ὑπερφυᾶ γενόμενον, ἔμπληκτόν τε τῷ τρόπῳ καὶ μηχανικὸν ὄντα, πολλὰ δρᾶν βίαια, καὶ τέλος ἐν τινι διδασκαλείῳ παιδῶν τὸν ὑπερείδοντα τὴν ὄροσφὴν κίονα πατάζοντα τῇ χειρὶ κλάσαι μέσον, καὶ τὴν σέγγην καταβαλεῖν. Ἀπολομένων δὲ τῶν παιδῶν διωκόμενον, εἰς κιβωτὸν καταφυγεῖν μεγάλην, καὶ τὸ πῶμα κατακλείσαντα συνέχειν ἐντός, ὥστε ἀποσπάσαι μὴ δύνασθαι πολλοὺς ὁμοῦ βιαζομένους· κατασχίσαντας δὲ τὴν κιβωτὸν, οὔτε ζῶντα τὸν ἄνθρωπον εὑρεῖν, οὔτε νεκρόν. Ἐκπλαγέντας οὖν ἀποσεῖλαι θεοπρόπου· εἰς δελφούς, οἷς τὴν Πυθίαν εἰπεῖν·

Ἐσχατος ἠρώων Κλεομήδης Ἀστυπαλαεῖς.

Λέγεται δὲ καὶ τὸν Ἀλκμήνης ἐκκομιζομένης νεκρὸν ἄδηλον γενέσθαι· λίθον δὲ φανῆναι κείμενον ἐπὶ τῆς κλίνης. Καὶ ὅλως πολλὰ τοιαῦτα μυθολογοῦσι παρὰ τὸ εἶκος, ἐκθειάζοντες τὰ θνητὰ τῆς φύσεως ἅμα τοῖς Θεοῖς. Ἀπογνῶναι μὲν οὖν παντάπασι τὴν θειότητα τῆς ἀρετῆς, ἀνόσιον καὶ ἀγενές· οὐρανῷ δὲ μιγνύειν γῆν, ἀβέλτερον. Δεκτέον οὖν ἐχομένους τῆς ἀσφαλείας, κατὰ Πίνδαρον, ὡς

... σῶμα μὲν πάντων ἔπεται θανάτῳ περι-
σθενεῖ, ζῶν δ' ἔτι λείπεται ἀι-
ῶνος εἰδωλον· τὸ γὰρ μόνον ἔστιν ἐκ θεῶν.

Ἦκει γὰρ ἐκεῖθεν, ἐκεῖ δ' ἄνεισιν· οὐ μετὰ σώματος, ἀλλ' ἐὰν ὅτι μάλιστα σώματος ἀπαλλαγῇ, καὶ διακριθῇ, καὶ γένηται καθαρὸν παντάπασι καὶ ἄσαρκον καὶ ἀγνόν. Αὕη γὰρ ψυχὴ [καὶ] ξηρὴ, ἀρίστη καθ' Ἡράκλειτον, ὥσπερ ἀσραπὴ νέφους διαπταμένη τοῦ σώματος. Ἡ δὲ σώματι πεφυρμένη καὶ περίπλεως σώματος, οἷον ἀναθυμιάσις ἐμβριθῆς καὶ ὀμιχλώδης, δυσέξαπτός ἐστι καὶ δυσανακόμιστος. Οὐδὲν οὖν δεῖ τὰ σώματα τῶν ἀγαθῶν συναναπέμπειν παρὰ φύσιν

εἰς οὐρανὸν, ἀλλὰ τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς ψυχὰς παντάπασιν οἶσθαι κατὰ φύσιν καὶ δίκην θείαν, ἐκ μὲν ἀνθρώπων, εἰς ἥρωας, ἐκ δ' ἡρώων, εἰς δαίμονας, ἐκ δὲ δαιμόνων, ἂν τέλειον ὡσπερ ἐν τελετῇ καθαρῶσι καὶ ὀσιωθῶσιν, ἅπαν ἀποφυγοῦσαι τὸ θνητὸν καὶ παθητικόν, οὐ νόμῳ πόλεως, ἀλλ' ἀληθείᾳ, καὶ κατὰ τὸν εἰκότα λόγον, εἰς Θεοῦς ἀναφέρεσθαι, τὸ κάλλιστον καὶ μακαριώτατον τέλος ἀπολαβούσας.

ΚΘ. Τὴν δὲ γενομένην ἐπωνυμίαν τῷ Ῥωμύλῳ τὸν Κυρίνον, οἱ μὲν Ἐνυάλιον προσαγορεύουσιν· οἱ δὲ πολίτην, ὅτι καὶ τοὺς πολίτας Κυρίτας ὠνόμαζον· οἱ δὲ, τὴν αἰχμὴν, ἢ τὸ δόρυ τοὺς παλαιοὺς Κῦριν ὀνομάζειν, καὶ Κυρίτιδος Ἡρας ἄγαλμα καλεῖν ἐπ' αἰχμῆς ἰδρυμένον· ἐν δὲ τῇ Ῥηγίᾳ δόρυ καθιδρυμένον, Ἄρεα προσαγορεύειν, καὶ δόρατι τοὺς ἐν πολέμοις ἀριστεύοντας γεραίρειν. Ὡς οὖν ἀρτίον τινα τὸν Ῥωμύλον, ἢ αἰχμητὴν Θεόν, ὀνομασθῆναι Κυρίνον. Ἰερὸν μὲν οὖν αὐτοῦ ἐστὶ κατεσκευασμένον ἐν τῷ λόφῳ τῷ Κυρίνῳ προσαγορευομένῳ δι' ἐκεῖνον. Ἡ δ' ἡμέρα ἣ μετήλλαξεν, ὄχλου φυγὴ καλεῖται, καὶ νόναι Καπρατίνας, διὰ τὸ θύειν εἰς τὸ τῆς αἰγὸς ἔλος ἐκ πόλεως κατιόντας· τὴν γὰρ αἶγα, Κάπραν ὀνομάζουσιν. Ἐξιόντες δὲ πρὸς τὴν θυσίαν, πολλὰ τῶν ἐπιχωρίων ὀνομάτων φθέγγονται μετὰ βοῆς, οἷον Μάρκου, Λουκίου, Γαίου, μιμούμενοι τὴν τότε τροπὴν καὶ ἀνάκλησιν ἀλλήλων μετὰ δέους καὶ ταραχῆς. Ἐνιοὶ μὲντοι τὸ μίμημα τοῦτο φασὶ μὴ φυγῆς, ἀλλ' ἐπείξεως εἶναι καὶ σπουδῆς, εἰς αἰτίαν τοιαύτην ἀναφέροντες τὸν λόγον. Ἐπεὶ Κελτοὶ τὴν Ῥώμην καταλαβόντες ἐξεκρούσθησαν ὑπὸ Καμίλλου, καὶ δι' ἀσθένειαν ἢ πόλις οὐκέτι ῥαδίως ἑαυτὴν ἀνελάμβανεν, ἐστράτευσαν ἐπ' αὐτὴν πολλοὶ τῶν Λατίνων, ἄρχοντα Λίβιον Ποσοῦμιον ἔχοντες. Οὗτος δὲ καθίσας τὸν στρατὸν εὐ πρόσω τῆς Ῥώμης, ἔπεμπε κήρυκα, βούλεσθαι λέγων τοὺς Λατίνους ἐκλιποῦσαν ἤδη τὴν παλαιὰν οἰκειότητα καὶ συγγένειαν ἐκζωπυρῆται, καιναῖς αὖθις ἀνακραθέντων ἐπιγαμίαις τῶν γενῶν. Ἄν οὖν πέμψωσι παρθένους τε συχνάς, καὶ γυναικῶν τὰς ἀνάν-

δρους, εἰρήνην ἔσσεσθαι καὶ φιλίαν αὐτοῖς, ὡς ὑπῆρξε πρότερον πρὸς Σαβίνους ἐκ τῶν ὁμοίων. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Ῥωμαῖοι τὸν τε πόλεμον ἐφοβοῦντο, καὶ τὴν παράδοσιν τῶν γυναικῶν οὐδὲν αἰγμάλωσίαις ἐπεικίεσερον ἔχειν ἐνόμιζον. Ἀποροῦσι δὲ αὐτοῖς θεράπαινα Φιλωτῖς, ὡς δ' ἔνιοι λέγουσι, Τουτόλα καλουμένη, συνεβούλευε μηδέτερα ποιεῖν, ἀλλὰ χρῆσαμένους δόλω διαφυγεῖν ἅμα τὸν πόλεμον καὶ τὴν ἐξομήρευσιν. Ἦν δ' ὁ δόλος, αὐτὴν τε τὴν Φιλωτίδα, καὶ σὺν αὐτῇ θεραπαινίδας εὐπρεπεῖς, κοσμήσαντας ὡς ἐλευθέραις, ἀποστεῖλαι πρὸς τοὺς πολεμίους· εἶτα νύκτωρ τὴν Φιλωτίδα πυρσὸν ἄραι, τοὺς δὲ Ῥωμαίους ἐπελθεῖν μετὰ τῶν ὄπλων, καὶ χρῆσθαι κυμωμένοις τοῖς πολεμίους. Ταῦτα δ' ἐδράτο πεισθέντων τῶν Λατίνων καὶ τὸν πυρσὸν ἀνέσχεν ἡ Φιλωτῖς ἐκ τινος ἐρινεοῦ περιτγοῦσα προκαλύμμασι καὶ παραπετάσμασιν ὄπισθεν, ὥστε τοῖς πολεμίους ἀόρατον εἶναι τὸ φῶς, τοῖς δὲ Ῥωμαίοις κητάδηλον. Ὡς οὖν ἐπεῖδον, εὐθύς ἐξήεσαν ἐπειγόμενοι, καὶ διὰ τὴν ἐπειξιν ἀλλήλους περὶ τὰς πύλας ἀνακαλοῦντες πολλάκις. Ἐμπεσόντες δὲ τοῖς πολεμίους ἀπροσδοκῆτως, καὶ κρατήσαντες, ἐπινίκιον ἄγουσι τὴν ἐορτήν. Καὶ Καπρατῖναι μὲν αἰ νόνναι καλοῦνται διὰ τὸν ἐρινεὸν, Καπρίφικον ὑπὸ Ῥωμαίων ὀνομαζόμενον· ἐσιῶσι δὲ τὰς γυναῖκας ἔξω, συκῆς κλάδοις σκιαζόμενας. Αἱ δὲ θεραπαινίδες ἀγείρουσι περιμοῦσαι καὶ παίζουσιν, εἶτα πληγαῖς καὶ βολαῖς λίθων χρῶνται πρὸς ἀλλήλας, ὡς καὶ τότε τοῖς Ῥωμαίοις παραγενόμεναι καὶ συναγωνισάμεναι μαχομένοις. Ταῦτ' οὐ πολλοὶ προσίενται τῶν συγγραφέων. Ἀλλὰ καὶ τὸ μεθ' ἡμέραν χρῆσθαι τῇ ἀνακλήσει τῶν ὀνομάτων, καὶ τὸ πρὸς τὸ ἔλος τὸ τῆς αἰγὸς ἔρχεσθαι ἐπὶ θυσίαν βαδίζοντας, ἔοικε τῶν προτέρω λόγῳ προστίθεσθαι μᾶλλον· εἰ μὴ νῆ Δία τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐν χρόνοις ἐτέροις ἀμφοτέρα τὰ πάθη συνέτυχε γενέσθαι. Λέγεται δὲ Ῥωμύλος τέσσαρα μὲν ἔτη καὶ πεντήκοντα γεγονώς, ὄγδοον δὲ βασιλεύων ἐκείνο καὶ τριακοσὸν, ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθῆναι.

ΘΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΡΩΜΥΛΟΥ ΣΥΓΚΡΙΣΙΣ.

Α μὲν οὖν ἄξια μνήμης τυθέσθαι περὶ Ρωμύλου καὶ Θησέως συμβέβηκεν ἡμῖν, ταῦτ' ἐστὶ. Φαίνεται δὲ πρῶτον ὁ μὲν ἐκ προαιρέσεως, οὐδενὸς ἀναγκάζοντος, ἀλλ', ἐξὸν ἀδεῶς ἐν Τροίῳ βασιλεύειν διαδεξάμενον ἀρχὴν οὐκ ἄδοξον, αὐτὸς ἀφ' ἑαυτοῦ μεγάλων ὀρεχθείς· ὁ δὲ δουλείας φυγῆ παρούσης, καὶ τιμωρίας ἐπιφερομένης, ἐκεῖνο τὸ τοῦ Πλάτωνος, ἀτεχνῶς ὑπὸ δέους ἀνδρείως γενόμενος, καὶ φόβῳ τοῦ τὰ ἔσχατα παθεῖν, ἐπὶ τὸ δρᾶν μεγάλα δι' ἀνάγκην παραγενόμενος. Ἐπειτα τούτου μὲν ἔργον ἐστὶ τὸ μέγιστον, ἀνελεῖν ἓνα τῆς Ἑλλάδος τύραννον· ἐκείνου δὲ πάρεργα καὶ προαγῶνες ἦσαν, ὁ Σίριων, ὁ Σίνις, ὁ Προκρούστης, ὁ Κορυνήτης· οὓς ἀναιρῶν καὶ κολάζων, ἀπήλλαττε τὴν Ἑλλάδα δεινῶν τυράννων, πρὶν, ὅστις ἐστὶ, γινώσκειν τοὺς ὑφ' ἑαυτοῦ σωζομένους. Καὶ τῷ μὲν παρῆν ἀπραγμόνως κομίζεσθαι διὰ θαλάττης, ἀδικουμένῳ μηδὲν ὑπὸ τῶν ληστῶν· Ρωμύλῳ δ' οὐ παρῆν μὴ πράγματα ἔχειν, Ἀμουλίου ζῶντος. Μέγα δὲ τούτου τεκμήριον ὁ μὲν γὰρ, οὐδὲν αὐτὸς ἀδικούμενος, ὥρμησεν ὑπὲρ ἄλλων ἐπὶ τοὺς πονηροὺς· οἱ δ', ἐφ' ὅσον αὐτοὶ κακῶς οὐκ ἔπασχον ὑπὸ τοῦ τυράννου, περιεώρων ἀδικοῦντα πάντας. Καὶ μὴν, εἰ μέγα τὸ τρωθῆναι μαχόμενον Σαβίνοις, καὶ ἀνελεῖν Ἄκρωνα, καὶ πολλῶν μάχῃ κρατῆσαι πολεμίων, τούτοις μὲν ἐστὶ τοῖς ἔργοις Κενταυρομαχίαν καὶ τὰ πρὸς Ἀμαζόνια παραβάλλειν.

B. Ὁ δ' ἐτόλμησε Θησεὺς περὶ τὸν Κρητικὸν δασμὸν, εἴτε πρὸς τὴν θηρίῳ βορᾶν, εἴτε πρόσφαγμα τοῖς Ἀνδρόγεω τάφοις, εἴθ' ἄλλο.

ὁ κουφότατόν ἐστι τῶν λεγομένων, λατρεύειν παρ' ἀνδράσιν ὑβρι-
 σταῖς καὶ δυσμενέσιν ἀκλεῆ λατρείαν καὶ ἄτιμον ἐπιδοῦς ἑαυτὸν,
 ἔκουσίως μετὰ παρθένων πλεῦσαι καὶ παίδων νέων, οὐκ' ἀνεῖποι
 τισ, ἡλικίης ἐστὶ τόλμης, ἢ μεγαλοφροσύνης, ἢ δικαιοσύνης περὶ
 τὸ κοινόν, ἢ πόθου δόξης καὶ ἀρετῆς. ὣς' ἔμοιγε φαίνεται μὴ
 κακῶς ὀρίζεσθαι τοὺς φιλοσόφους τὸν ἔρωτα, Θεῶν ὑπηρεσίαν πρὸς
 ἐπιμέλειαν καὶ σωτηρίαν νέων. Ὁ γὰρ Ἀριάδνης ἔρωσ παντὸς μᾶλ-
 λον ἔοικεν ἔργον Θεοῦ καὶ μηχανήμα γενέσθαι, σωτηρίας ἕνεκα τοῦ
 ἀνδρός. Καὶ οὐκ ἄξιον αἰτιασθαι τὴν ἐρασθεῖσαν, ἀλλὰ θαυμά-
 ζειν, εἰ μὴ πάντες οὕτω καὶ πᾶσαι διετέθησαν· εἰ δ' ἐκείνη μόνη
 τοῦτ' ἔπαθεν, εἰκότως ἔγωγε φαίην ἂν αὐτὴν ἀξίεραστον Θεῶ
 γεγονέναι, φιλόκαλον καὶ φιλάγαθον καὶ τῶν ἀρίστων ἐρωτικὴν
 οὔσαν. Ἀμφοτέρων τοίνυν τῆ φύσει πολιτικῶν γεγονότων, οὐδέτε-
 ρος διεφύλαξε τὸν βασιλικὸν τρόπον· ἐξέστη δὲ καὶ μετέβαλε με-
 ταβολῆν, ὁ μὲν δημοτικὴν, ὁ δὲ τυραννικὴν, ταῦτόν ἀπ' ἐναντίων
 παθῶν ἀμφοτέρωτες. Δεῖ γὰρ τὸν ἄρχοντα σώζειν πρῶτον αὐτὴν
 τὴν ἀρχὴν· σώζεται δ' οὐκ ἤττον ἀπεγομένη τοῦ μὴ προσήκοντος,
 ἢ περιεγομένη τοῦ προσήκοντος. Ὁ δ' ἐνδιδοὺς, ἢ ἐπιτείνων, οὐ
 μένει βασιλεὺς, οὐδὲ ἄρχων, ἀλλ' ἢ δημαγωγός, ἢ δεσπότης γι-
 γνόμενος, ἐμποιεῖ τὸ μισεῖν, ἢ καταφρονεῖν τοῖς ἀρχεμένοις. Οὐ
 μὴν ἀλλ' ἐκεῖνο μὲν, ἐπιεικείας δοκεῖ καὶ φιλανθρωπίας εἶναι,
 τοῦτο δὲ, φιλαυτίας ἀμάρτημα καὶ χαλεπότητος.

Γ. Εἰ δὲ δεῖ καὶ τὰ δυσυληθέντα μὴ παντάπασι ποιεῖσθαι δαί-
 μονος, ἀλλ' ἠθικὰς καὶ παθητικὰς ζητεῖν ἐν αὐτοῖς διαφορὰς,
 θυμοῦ μὲν ἀλογίστου καὶ τάχως ἐχούσης ἄβουλον ὀργῆς, μήτε τις
 ἐκείνων ἐν τοῖς πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἀπολυέτω, μήτε τοῦτον ἐν τοῖς
 πρὸς τὸν υἱόν. Ἡ δὲ κινήσασα τὸν θυμὸν ἀρχὴ μᾶλλον παραιτεῖ-
 ται τὸν ὑπὸ μείζονας αἰτίας, ὥσπερ ὑπὸ πληγῆς χαλεπωτέρας,
 ἀνατραπέντα. Ρωμύλω μὲν γὰρ ἐκ βουλής καὶ σκέψεως περὶ κοινῶν
 συμφερόντων διαφορᾶς γενομένης, οὐκ ἂν ἠξιώσέ τις ἄφνω τὴν

διάνοιαν ἐν τηλικούτῳ πάθει γενέσθαι· Θησέα δὲ πρὸς τὸν υἱὸν, ἃ πάμπαν ὀλίγοι τῶν ὄντων διαπεφεύγασιν, ἔρωσ καὶ ζηλοτυπία καὶ διαβολαὶ γυναικὸς ἔσφηλαν. Ὁ δὲ μεῖζόν ἐστιν, ὁ μὲν Ῥωμύλου θυμὸς εἰς ἔργον ἐξέπεσε καὶ πράξιν οὐκ εὐτυχῆς ἔχουσιν τέλος· ἡ δὲ Θησέως ὀργὴ μέχρι λόγου καὶ βλασφημίας καὶ κατάρας πρεσβυτικῆς προήλθε· τὰ δ' ἄλλα φαίνεται τῇ τύχῃ χρήσασθαι τὸ μειράκιον. Ὡς τε ταύτας μὲν ἂν τις ἀποδοίῃ τῷ Θησεῖ τὰς ψήφους.

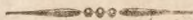
Δ. Ἐκείνῳ δὲ πρῶτον μὲν ὑπάρχει μέγα, τὸ μικροτάτας λαβεῖν ἀρχὰς ἐπὶ τὰ πράγματα. Δοῦλοι γὰρ δὴ καὶ συφορβῶν παῖδες ὀνομαζόμενοι, πρὶν ἐλεύθεροι γενέσθαι, πάντας ὀλίγου δεῖν ἡλευθέρωσαν Λατίνους, ἐνὶ χρόνῳ τῶν καλλίστων ὀνομάτων ἅμα τυχόντες φονεῖς ἐχθρῶν, καὶ σωτῆρες οἰκειῶν, καὶ βασιλεῖς ἐθνῶν, καὶ οἰκιστὰὶ πόλεων, οὐ μετοικισαί· καθάπερ ἦν ὁ Θησεύς, ἐκ πολλῶν συντιθεὶς καὶ συνοικοδομῶν ἐν οἰκητήριον, ἀναιρῶν δὲ πολλὰς πόλεις, ἐπωνύμους βασιλέων καὶ ἡρώων παλαιῶν. Ῥωμύλος δὲ ταῦτα μὲν ὕστερον ἔδρα, τοὺς πολεμίους ἀναγκάζων τὰ οἰκειὰ καταβάλλοντα καὶ ἀφανίζοντα τοῖς νενικηκόσι προσένευσθαι· τὸ δὲ πρῶτον, οὐ μετατιθεὶς, οὐδ' αὖξων τὴν ὑπάρχουσαν, ἀλλὰ ποιῶν ἐξ οὐχ ὑπαρχόντων, καὶ κτώμενος ἐαυτῷ χώραν ὄμοῦ, πατρίδα, βασιλείαν, γένη, γάμους, οἰκειότητας, ἀνήρει μὲν αὐδένα, οὐδὲ ἀπώλλυεν, εὐεργέτει δὲ τοὺς ἐξ αὐτῶν καὶ ἀνεσίων δῆμον ἐθέλοντας εἶναι καὶ πολίτας. Ληστὰς δὲ καὶ κακούργους οὐκ ἀπέκτεινεν, ἀλλ' ἔθνη προσηγάγετο πολέμῳ, καὶ πόλεις κατεσρέψατο, καὶ βασιλεῖς, ἐθροίμβευσε καὶ ἡγεμόνας.

Ε. Καὶ τὸ μὲν Ῥώμου πάθος ἀμφισβητούμενον ἔχει τὸν αὐτόχειρα, καὶ τὸ πλεῖστον εἰς ἑτέρας τῆς αἰτίας τρέπουσι· τὴν δὲ μητέρα διολλυμένην ἔσωσε περιφανῶς καὶ τὸν πάμπαν ἀκλεῶς δουλεύοντα καὶ ἀτίμως εἰς τὸν Αἰνείου θρόνον ἐκάθισε. Καὶ πολλὰ μὲν ἐκῶν εὐεργέτησεν, ἔβλαψε δὲ αὐτὸν οὐδὲ ἄκων. Τὴν δὲ Θησέως λήθην καὶ ἀμέλειαν τῆς περὶ τὸ ἰσίον ἐντολῆς, μὴ μὲν ἀνοῖμαι

μακρᾷ τινι παραιτήσει καὶ ἐν ῥαθύμοις δικασταῖς αἰτίαν ἀποφυγεῖν πατροκτονίας· ὃ δὴ καὶ συνιδὼν τις Ἀττικὸς ἀνὴρ ὡς παγχάλεπόν ἐστι βουλομένους ἀπολογεῖσθαι, πλάττει τὸν Αἰγέα τῆς νεῶς προσφερομένης ὑπὸ σπουδῆς ἀνατρέχοντα πρὸς τὴν ἀκρόπολιν θεᾶς ἔνεκα, καὶ σφαλόμενον καταπεσεῖν, ὡσπερ ὀπαδῶν ἔρημον, ἢ τὴν ἐπὶ θάλατταν ὁδὸν σπεύδοντι μὴ παρούσης τινὸς θεραπείας.

Γ. Καὶ μὴν τὰ περὶ τὰς ἀρπαγὰς τῶν γυναικῶν ἡμαρτημένα, Θησεῖ μὲν εὐσχήμονος ἐνδεᾶ προφάσεως γέγονε. Πρῶτον μὲν, ὅτι πολλάκις ἤρπασε γὰρ Ἀριάδην καὶ Ἀντιόπην, καὶ Ἀναξὼ τὴν Τροίζηνίαν· ἐπὶ πάσαις δὲ τὴν Ἑλένην, παρηκμακρῶς οὐκ ἀκμάζουσαν, ἀλλὰ νηπίαν καὶ ἄωρον, αὐτὸς ὦραν ἔχων ἤδη γάμων πεπαῦσθαι, καὶ νομίμων ἔπειτα διὰ τὴν αἰτίαν· οὐ γὰρ ἀξιώτεραί γε παιδοποιοὶ τῶν Ἀθήνησιν Ἐρεχθιδῶν καὶ Κεκροπιδῶν, αἱ Τροίζηνίων καὶ Λακωνῶν καὶ Ἀμαζόνων ἀνέγγυοι θυγατέρες ἦσαν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὑποψίαν ἔχει πρὸς ὕβριν καὶ καθ' ἡδονὴν πεπραχθαι. Ρωμύλος δὲ πρῶτον μὲν ὀκτακοσίων ὀλίγον ἀριθμῶ δεούσας ἀρπάσας, οὐ πάσας, ἀλλὰ μίαν, ὡς φασιν, Ἑρσιλίαν ἔλαβε, τὰς δ' ἄλλας διένειμε τοῖς ἀγαθοῖς τῶν πολιτῶν· ἔπειτα τῇ μετὰ ταῦτα τιμῇ καὶ ἀγαπήσει καὶ δικαιοσύνη περὶ τὰς γυναικας ἀπέδειξε τὴν βίαν ἐκείνην καὶ τὴν ἀδικίαν, κάλλιστον ἔργον καὶ πολιτικώτατον εἰς κοινωνίαν γενομένην. Οὕτω συνέμιξεν ἀλλήλοις καὶ συνέπηξε τὰ γένη, καὶ παρέσχε πηγὴν τῆς εἰς αὐτὴς εὐνοίας καὶ δυνάμεως τοῖς πράγμασιν. Αἰδοῦς δὲ καὶ φιλίας καὶ βεβαιότητος, ἦν εἰργάσατο περὶ τοὺς γάμους, ἃ χρόνος ἐστὶ μάρτυς. Ἐν γὰρ ἔτεσι τριάκοντα καὶ διακοσίοις, οὔτε ἀνὴρ ἐτόλμησε γυναικῶς, οὔτε γυνὴ κοινωνίαν ἀνδρὸς ἐγκαταλιπεῖν· ἀλλ' ὡσπερ ἐν Ἑλλήσιν οἱ σφόδρα περιττοὶ τὸν πρῶτον ἔχουσιν εἰπεῖν πατροκτόνον, ἢ μητροφόνον, οὕτω Ρωμαῖοι πάντες ἴσασιν, ὅτι Καρβίλιος Σπόριος ἀπεπέμφατο τὴν γυναῖκα πρῶτος, ἀπαιδίαν αἰτια-

σάμενος. Τῷ δὲ τοσούτῳ χρόνῳ συμμαρτυρεῖ καὶ τὰ ἔργα. Καὶ γὰρ ἀρχῆς ἐκοινωνήσαν οἱ βασιλεῖς, καὶ πολιτείας τὰ γένη, διὰ τὴν ἐπιγχιμίαν ἐκείνην· ἀπὸ δὲ τῶν Θησέως γάμων, Ἀθηναίους φιλικὸν μὲν οὐδὲν, οὐδὲ κοινωνικὸν, ὑπῆρξε πρὸς οὐδένα συμβόλαιον ἔχθραι δὲ καὶ πόλεμοι καὶ φόνοι πολιτῶν, καὶ τέλος Ἀφιδνας ἀπολέσαι, καὶ μόλις ὑπ' οἴκτου τῶν πολεμίων, προσκυνήσαντας καὶ Θεοὺς ἀνειπόντας, μὴ παθεῖν, ἃ Τρῶες ἔπαθον δι' Ἀλέξανδρον. Ἡ μέντοι μήτηρ ἡ Θησέως οὐκ ἐκινδύνευσεν, ἀλλ' ἔπαθε τὰ τῆς Ἑκάβης, ἐγκαταλιπόντος καὶ προεμένου τοῦ παιδός· εἶγε μὴ πέπλασαι τὰ τῆς αἰχμαλωσίας, ὡς ἔδει γε καὶ τοῦτο ψεῦδος εἶναι καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ἄλλων. Ἐπεὶ καὶ τὰ περὶ τοῦ θείου μυθολογούμενα πολλὴν ποιεῖ διαφορὰν. Ῥωμύλῳ μὲν γὰρ ἡ σωτηρία μετὰ πολλῆς ὑπῆρξε Θεῶν εὐμενείας· ὁ δ' Αἰγεῖ δοθεὶς χρησμὸς, ἀπέχεσθαι γυναικὸς ἐπὶ ζένης, εἴκειν ἀποφαίνειν, παρὰ γνώμην Θεῶν γεγονέναι τὴν Θησέως τέκνωσιν.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΛΥΚΟΥΡΓΟΣ.

ΠΕΡΙ Λυκούργου τοῦ νομοθέτου καθύλου μὲν οὐδὲν ἔστιν εἰπεῖν ἀναμφισβήτητον, οὔγε καὶ γένος, καὶ ἀποδημία, καὶ τελευτή, καὶ πρὸς ἅπασιν ἢ περὶ τοὺς νόμους αὐτοῦ καὶ τὴν πολιτείαν πραγματεία διαφόρους ἔσχεν ἰστορίας· ἥμιστα δὲ οἱ χρόνοι, καθ' οὓς γέγονεν ὁ ἀνὴρ, ὁμολογοῦνται. Οἱ μὲν γὰρ Ἰφίτω συνακμάσαι καὶ συνδιαθεῖναι τὴν Ὀλυμπιακὴν ἐκεχειρίαν λέγουσιν αὐτόν· ὧν ἔστι καὶ Ἀριστοτέλης ὁ φιλόσοφος, τεκμήριον προφέρων τὸν Ὀλυμπιασὶ δίσκον, ἐν ᾧ τοῦνομα τοῦ Λυκούργου διασώζεται καταγεγραμμένον. Οἱ δὲ ταῖς διαδοχαῖς τῶν ἐν Σπάρτῃ βασιλευκότων ἀναλεγόμενοι τὸν χρόνον, ὥσπερ Ἐρατοσθένης καὶ Ἀπολλόδωρος, οὐκ ὀλίγοις ἔτεσι πρεσβύτερον ἀποφαινουσι τῆς πρώτης Ὀλυμπιάδος. Τίμαιος δὲ ὑπονοεῖ, δυοῖν ἐν Σπάρτῃ γεγονότων Λυκούργων οὐ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, τῷ ἑτέρῳ τὰς ἀμφοῖν πράξεις διὰ τὴν δόξαν ἀνακειῖσθαι καὶ τὸν γε πρεσβύτερον οὐ πρόβῳ τῶν Ὀμήρου χρόνων γεγονέναι, ἔνιοι δὲ, καὶ κατ' ὄψιν ἐντυχεῖν Ὀμήρῳ. Δίδωσι δὲ καὶ Ξενοφῶν ὑπόνοιαν ἀρχαιότητος, ἐν οἷς τὸν ἄνδρα λέγει γεγονέναι κατὰ τοὺς Ἡρακλείδας. Γένει μὲν γὰρ Ἡρακλεῖδαι δῆπουθεν ἦσαν καὶ οἱ νεώτατοι τῶν ἐν Σπάρτῃ βασιλέων· ὁ δὲ ἔοικε βουλομένῳ τοὺς πρώτους ἐκείνους καὶ σύνεγγυς Ἡρακλέους, ὀνομάζειν Ἡρακλεῖδας. Οὐ μὴν ἀλλὰ, καὶ περ οὕτω πεπλανημένης τῆς ἰστορίας, πειρασόμεθα, τοῖς βραχυτάτας ἔχουσιν ἀντιλογίας, ἢ γνωριμωτάτους μάρτυρας, ἐπόμενα τῶν γεγραμμένων περὶ τοῦ ἀνδρὸς ἀποδοῦναι τὴν διήγησιν.

Β. Ἐπεὶ καὶ Σιμωνίδης ὁ ποιητὴς οὐκ Εὐνόμου λέγει τὸν Λυκούργον πατρός, ἀλλὰ Πρυτάνιδος· καὶ τὸν Λυκούργον καὶ τὸν Εὐνόμον οἱ πλείστοι σχεδὸν οὐχ οὕτω γενεαλογοῦσιν, ἀλλὰ

Πατροκλέους μὲν τοῦ Ἀρισοδήμου γενέσθαι Σόον· Σόου δὲ, Εὐρυτίωνα· τούτου δὲ, Πρύτανιν· ἐκ τούτου δὲ, Εὐνομον· Εὐνόμου δὲ, Πολυδέκτην ἐκ προτέρας γυναικὸς, Λυκούργον δὲ, νεώτερον ἐκ Διανύσσης· ὡς Διευτυχίδας ἰσόρηκεν, ἔκτον μὲν ἀπὸ Πατροκλέους, ἐνδέκατον δὲ ἀφ' Ἡρακλέους. Τῶν δὲ προγόνων αὐτοῦ μάλισα ἐθαυμάσθη Σόος, ἐφ' οὗ καὶ τοὺς εἰλωτας ἐποίησαντο δούλους οἱ Σπαρτιάται, καὶ χώραν προσεκτήσαντο πολλήν, Ἀρκάδων ἀποτεμόμενοι. Λέγεται δὲ τὸν Σόον, ἐν χωρίῳ χαλεπῷ καὶ ἀνδρῶ πολιορκούμενον ὑπὸ Κλιτορίων, ὁμολογήσαι τὴν δορίκτητον γῆν αὐτοῖς ἀφήσειν, εἰ πίοι καὶ αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ πάντες ἀπὸ τῆς πλησίον πηγῆς. Γενομένων δὲ τῶν ὀρκίων καὶ ὁμολογιῶν, συναγαγόντα τοὺς μεθ' αὐτοῦ, διδόναι τῷ μὴ πiónτι τὴν βασιλείαν· οὐδενὸς δὲ καρτερήσαντος, ἀλλὰ πάντων πiónτων, αὐτὸν ἐπὶ πᾶσι καταβάντα, καὶ περιβράνήμενον, ἔτι τῶν πολεμίων παρόντων, ἀπελθεῖν καὶ τὴν χώραν κατασχεῖν, ὡς μὴ πάντων πiónτων. Ἀλλὰ, καίπερ ἐπὶ τούτοις θαυμάζοντες αὐτὸν, οὐκ ἀπὸ τούτου τὴν οἰκίαν, ἀλλ' [ἀπὸ] τοῦ παιδὸς αὐτοῦ προσηγόρευσαν Εὐρυτιωνίδας· ὅτι δοκεῖ πρῶτος Εὐρυτίων τὸ ἄγαν μοναρχικὸν ἀνεῖναι τῆς βασιλείας, δημαγωγῶν καὶ χαριζόμενος τοῖς πολλοῖς. Ἐκ δὲ τῆς τοιαύτης ἀνέσεως, τοῦ μὲν δήμου θρασυνομένου, τῶν δ' ὕστερον βασιλέων, τὰ μὲν ἀπεχθανομένων τῷ βιάζεσθαι τοὺς πολλοὺς, τὰ δὲ πρὸς χάριν, ἢ δι' ἀσθένειαν, ὑποφερομένων, ἀνομία καὶ ἀταξία κατέσχε τὴν Σπάρτην ἐπὶ πολὺν χρόνον· ὑφ' ἧς καὶ τὸν πατέρα τοῦ Λυκούργου βασιλεύοντα συνέβη τελευτῆσαι. Διερύκων γὰρ ἀψιμαχίαν τινὰ, μαχειρικῆ κοπίδι πληγείς, ἀπέθανε, τῷ πρεσβυτέρῳ παιδί Πολυδέκτη καταλιπὼν τὴν βασιλείαν.

Γ. Ἀποθανόντος δὲ καὶ τούτου μετ' ὀλίγον χρόνον, ἔδει βασιλεύειν, ὡς πάντες ὄντο, τὸν Λυκούργον· καὶ πρίν γε τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ φανέραν γενέσθαι κύουσαν, ἐβασίλευεν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο τάχιστα ἦσθετο, τὴν μὲν βασιλείαν ἀπέφηνε τοῦ παιδὸς οὔσαν,

ἄνπερ ἄρρην γένηται, τὴν δ' ἀρχὴν αὐτὸς ὡς ἐπίτροπος διεῖπε. Τοὺς δὲ τῶν ὄρφανῶν βασιλέων ἐπιτρόπους Λακεδαιμόνιοι Προδίκως ὠνόμαζον. Ὡς δὲ ἡ γυνὴ προσέπεμπε κρύφα, καὶ λόγους ἐποιεῖτο, βουλομένη διαφθεῖραι τὸ βρέφος, ἐπὶ τῷ συνοικεῖν ἐκείνῳ βασιλεύοντι τῆς Σπάρτης, τὸ μὲν ἤθες αὐτῆς ἐμίσησε, πρὸς δὲ τὸν λόγον αὐτὸν οὐκ ἀντεῖπεν· ἀλλ' ἐπαινεῖν καὶ δέχεσθαι προσποιούμενος, οὐκ ἔφη δεῖν ἀμβλίσκουσαν αὐτὴν καὶ φαρμακευομένην διαλυμαίνεσθαι τὸ σῶμα καὶ κινδυνεύειν· αὐτῷ γὰρ μελήσειν, ὅπως εὐθύς ἐκ ποδῶν ἔσαι τὸ γεννηθέν. Οὕτω δὲ παραγαγὼν ἄχρι τοῦ τόκου τὴν ἄνθρωπον, ὡς ἤσθετο τίκτους, εἰσέπεμψε παρ' ἑδρους ταῖς ὠδίσι αὐτῆς καὶ φύλλακας, οἷς ἦν προσετχγμένον, ἐὰν μὲν θῆλυ τεχθῆ, παραδοῦναι ταῖς γυναιξίν· ἐὰν δὲ ἄρρην, κομίσαι πρὸς ἑαυτὸν, ὅ τι ἂν τύχη πράττων. Ἐτυχε δὲ δειπνοῦντος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀρχόντων ἀποκυηθὲν ἄρρην· καὶ παρῆσαν οἱ ὑπηρεταὶ τὸ παιδάριον αὐτῷ κομίζοντες. Ὁ δὲ, δεξιόμενος, [ὡς] λέγεται, καὶ πρὸς τοὺς παρόντας εἰπὼν, « Βασιλεὺς ἡμῖν γέγονεν, ὃ Σπαρτιᾶται, » κατέκλινεν ἐν τῇ βασιλικῇ χώρᾳ, καὶ Χαρίλαον ὠνόμασε, διὰ τὸ τοὺς πάντας εἶναι περιχαρεῖς, ἀγαμέμνους αὐτοῦ τὸ φρόνημα καὶ τὴν δικαιοσύνην. Ἐβασίλευσε δὲ μῆνας ὀκτὼ τὸ σύμπαν. Ἦν δὲ καὶ τᾶλλα περίβλεπτος ὑπὸ τῶν πολιτῶν, καὶ πλείονες ἐγένοντο τῶν ὡς ἐπιτρόφῳ βασιλέως, καὶ βασιλικὴν ἐξουσίαν ἔχοντι, πειθομένων οἱ δι' ἀρετὴν προσέχοντες αὐτῷ, καὶ ποιεῖν ἐθέλοντες ἐταίμως τὸ προσαττόμενον. Ἦν δέ τι καὶ τὸ φθονοῦν, καὶ πρὸς τὴν αὐξήσειν ὄντι νέῳ πειρώμενον ἐνίσασθαι· μάλιστα μὲν οἱ συγγενεῖς καὶ οἰκεῖοι τῆς τοῦ βασιλέως μητρὸς, ὑβρίσθαι· δοκούσης· ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτῆς Λεωνίδας καὶ θρασύτερόν πατερ τῷ Λυκούργῳ λοιδορηθεὶς, ὑπεῖπεν, ὡς εἰδείη σαφῶς μέλλοντα βασιλεύειν αὐτόν· ὑπόνοιαν διδοὺς καὶ προκαταλαμβάνων διαβολῇ τὸν Λυκούργον, εἶτι συμβαίη τῷ βασιλεῖ παθεῖν, ὡς ἐπιθεβουλευκότα. Τοιοῦτοι δὲ τινες λόγοι καὶ παρὰ τῆς γυναικὸς

ἐξεφοίτων· ἐφ' οἷς βαρέως φέρων, καὶ δεδοικώς τὸ ἄδηλον, ἔγνω φυγεῖν ἀποδημίᾳ τὴν ὑπόνοιαν, καὶ πλανηθῆναι, μέχρις ἀνὸ ἀδελφοῦς ἐν ἡλικίᾳ γενόμενος τεκνώσῃ διάδοχον τῆς βασιλείας.

Δ. Οὕτως ἀπάρας, πρῶτον μὲν εἰς Κρήτην ἀφίκετο· καὶ τὰς αὐτόθι πολιτείας κατανοήσας, καὶ συγγεγόμενος τοῖς πρωτεύουσι κατὰ δόξαν ἀνδράσι, τὰ μὲν ἐζήλωσε καὶ παρέλαβε τῶν νόμων, ὡς οἴκαδε μετοίσων καὶ χρῆσόμενος, ἔσι δ' ὧν κατεφρόνησεν. Ἐνα δὲ τῶν νομιζομένων ἐκεῖ σοφῶν καὶ πολιτικῶν, χάριτι καὶ φιλίᾳ πείσας, ἀπέστειλεν εἰς τὴν Σπάρτην, Θάλητα, ποιητὴν μὲν δοκοῦντα λυρικῶν μελῶν, καὶ πρόσχημα τὴν τέχνην ταύτην πεποιημένον, ἔργῳ δὲ ἄπερ οἱ κράτιστοι τῶν νομοθετῶν, διαπραττόμενον. Λόγοι γὰρ ἦσαν αἱ ᾠδαὶ πρὸς εὐπίθειαν καὶ ὁμόνοιαν ἀνακλητικοὶ διὰ μελῶν ἅμα καὶ ῥυθμῶν, πολὺ τὸ κόσμιον ἐχόντων καὶ καταστατικόν· ὧν ἀκροώμενοι κατεπραῦνοντο λεληθότως τὰ ἦθη, καὶ συνωκιοῦντο τῷ ζῆλῳ τῶν καλῶν ἐκ τῆς ἐπιχωριαζούσης τότε πρὸς ἀλλήλους κακοθυμίας· ὥσε τρόπον τινὰ τῷ Λυκούργῳ προσδοποιοεῖν τὴν παιδείου αὐτῶν ἐκεῖνον. Ἀπὸ δὲ τῆς Κρήτης ὁ Λυκούργος ἐπ' Ἀσίαν ἔπλευσε, βουλόμενος, ὡς λέγεται, ταῖς Κρητικαῖς διαίταις, εὐτελέσιν οὔσαις καὶ αὐσηραῖς, τὰς Ἴωνικὰς πολυτελείας καὶ τρυφάς, ὥσπερ ἰατρὸς σώμασιν ὑγιεινοῖς ὑπουλα καὶ νοσώδη, παραβαλὼν, ἀποθεωρῆσαι τὴν διαφορὰν τῶν βίων καὶ τῶν πολιτειῶν. Ἐκεῖ δὲ καὶ τοῖς Ὀμήρου ποιήμασιν ἐντυχὼν πρῶτον, ὡς ἔοικε, παρὰ τοῖς ἐκγόνοις τοῖς Κρεωφύλου διατηρουμένοις, καὶ κατιδὼν ἐν αὐταῖς ταῖς πρὸς ἡδονὴν καὶ ἀκρασίαν διατριβαῖς τὸ πολιτικὸν καὶ παιδευτικόν, οὐκ ἐλάττονος ἄξιον σπουδῆς, ἀναμειγμένον, ἐγράψατο προθύμως, καὶ συνήγαγεν ὡς δεῦρο κομιῶν. Ἦν γάρ τις ἤδη δόξα τῶν ἐπῶν ἀμαυρὰ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἐκέκτηντο· οὐ πολλοὶ μέρη τινὰ σποράδην, τῆς ποιήσεως ὡς ἔτυχε, διαφορομένης· γνωρίμην δὲ αὐτὴν καὶ μάλις πρῶτος ἐποίησε Λυκούργος. Αἰγύπτιοι δὲ καὶ πρὸς αὐτοὺς ἀφικέσθαι τὸν

Λυκούργον οἴονται καὶ τὴν ἀπὸ τῶν ἄλλων γενῶν τοῦ μαχίμου διάκρισιν μάλιστα θαυμάσαντα μετενεγκεῖν εἰς τὴν Σπάρτην, καὶ χωρίσαντα τοὺς βαναύσους καὶ χειροτέχνας, ἀσειῶν ὡς ἀληθῶς τὸ πολίτευμα καὶ καθαρὸν ἀπιδεῖξαι. Ταῦτα μὲν οὖν Αἰγυπτίοις ἔνιοι καὶ τῶν Ἑλληνικῶν συγγραφέων μαρτυροῦσιν· ὅτι δὲ καὶ Αἰθιοπὴν καὶ Ἰθηρίαν ἐπῆλθεν ὁ Λυκούργος, καὶ περὶ τὴν Ἰνδικὴν πλανηθεὶς τοῖς Γυμνοσοφισταῖς ὠμίλησεν, οὐδένα πλὴν Ἀριστοκράτη τὸν Ἰππάρχου εἰρηκότα Σπαρτιατίαν γινώσκωμεν.

Ε. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι τὸν Λυκούργον ἐπόθουν ἀπόντα, καὶ μετεπέμποντο πολλάκις, ὡς τοὺς μὲν βασιλεῖς ὄνομα καὶ τιμὴν, ἄλλο δὲ μηδὲν διαφέρον τῶν πολλῶν ἔχοντας· ἐν ἐκείνῳ δὲ φύσιν ἡγεμονικὴν καὶ δύναμιν ἀνθρώπων ἀγωγὸν οὔσαν. Οὐ μὴν οὐδὲ τοῖς βασιλεῦσιν ἦν ἀβούλητος ἢ παρουσία τοῦ ἀνδρός, ἀλλ' ἠλπίζον ἐκείνου συμπαρόντος ἤττον ὑβρίζουσι χρῆσθαι τοῖς παλοῖς. Ἐπανελθὼν οὖν πρὸς οὕτω διακειμένους, εὐθύς ἐπεχείρει τὰ παρόντα κινεῖν, καὶ μεθιστάναι τὴν πολιτείαν, ὡς τῶν κατὰ μέρος νόμων οὐδὲν ἔργον [ὄν] οὐδ' ὄφελος, εἰ μή τις ὡσπερ σώματι πονηρῷ καὶ γέμοντι πάντοδαπῶν νοσημάτων τὴν ὑπάρχουσαν ἐκτῆξας καὶ μεταβαλὼν κρᾶσιν ὑπὸ φαρμάκων καὶ καθαρμῶν, ἐτέρας ἀρξῆται καινῆς δικίτης. Διανοηθεὶς δὲ ταῦτα, πρῶτον μὲν ἀπεδήμησεν εἰς Δελφοὺς, καὶ τῷ Θεῷ χρησάμενος καὶ θύσας ἐπανῆλθε, τὸν διαβόητον ἐκείνον χρησμόν κομίζων, ᾧ θεοφιλῆ μὲν αὐτὸν ἢ Πυθία προσεῖπε, καὶ Θεὸν μᾶλλον, ἢ ἀνθρώπων· εὐνημίας δὲ χηρίζοντι διδόναι καὶ καταναιεῖν ἔφη τὸν Θεόν, ἢ πολὺ κρατίστη τῶν ἄλλων ἔσαι πολιτειῶν. Ἐπαρθεὶς δὲ τούτοις προσῆγε τοῖς ἀρίστοις καὶ συνεφάπτεσθαι παρεκαλεῖ, κρύφα διαλεγόμενος τοῖς φίλοις πρῶτον, εἶτα οὕτως κατὰ μικρὸν ἀπτόμενος πλειόνων, καὶ συνιστὰς ἐπὶ τὴν πράξιν. Ὡς δ' ὁ καιρὸς ἦκε, τριάκοντα τοὺς πρώτους ἐκέλευσε μετὰ τῶν ὄπλων ἔωθεν εἰς ἀγορὰν προελθεῖν, ἐκπλήξεως ἕνεκα καὶ φόβου πρὸς τοὺς ἀντι-

πράττοντας. Ὦν εἴκοσι τοὺς ἐπιφανεστάτους Ἑρμιππος ἀνέγραψε· τὸν δὲ μάλιστα τῶν Λυκούργου ἔργων κοινωνήσαντα πάντων καὶ συμπραγματευσάμενον τὰ περὶ τοὺς νόμους, Ἀρθμιάδαν ὀνομάζουσιν. Ἀρχομένης δὲ τῆς ταραχῆς, ὁ βασιλεὺς Χαρίλαος φοβηθεὶς, ὡς ἐπ' αὐτὸν ὅλης τῆς πράξεως συνισταμένης, κατέφυγε πρὸς τὴν Χαλκίοικον· εἶτα πεισθεὶς καὶ λαβῶν ὄρκους, ἀνέστη, καὶ μετεῖχε τῶν πραττομένων, φύσει πρᾶτος ὢν ὡς που καὶ λέγεται συμβασιλεύοντα τὸν Ἀρχέλαον αὐτῷ πρὸς τοὺς ἐγκωμιάζοντας τὸν νεανίσκον εἰπεῖν, « Πῶς δ' οὐκ' ἂν εἴη Χαρίλαος ἀνὴρ ἀγαθός, ὃς οὐδὲ τοῖς πονηροῖς χαλεπός ἐστι; » Πλειόνων δὲ κεινοτομουμένων ὑπὸ τοῦ Λυκούργου, πρῶτον ἦν καὶ μέγιστον ἡ κατάστασις τῶν Γερόντων· ἦν φησὶν ὁ Πλάτων τῇ τῶν βασιλέων ἀρχῇ φλεγμαιοῦση μιχθεῖσαν, καὶ γενομένην ἰσόψηφον εἰς τὰ μέγιστα, σωτηρίαν ἅμα καὶ σωφροσύνην παρασχεῖν. Δίωρουμένη γὰρ ἡ πολιτεία καὶ ἀποκλίνουσα νῦν μὲν ὡς τοὺς βασιλεῖς ἐπὶ τυραννίδα, νῦν δὲ ὡς τὸ πλῆθος ἐπὶ δημοκρατίαν, οἷον ἔρμα τὴν τῶν γερόντων ἀρχὴν ἐν μέσῳ θεμένη καὶ ἰσοῤῥοπήσασα, τὴν ἀσφαλεστάτην τάξιν ἔσχε καὶ κατάσασιν· αἰεὶ τῶν ὀκτῶ καὶ εἴκοσι γερόντων τοῖς μὲν βασιλεῦσι προστιθεμένων, ὅσον ἀντιβῆναι πρὸς δημοκρατίαν, αὐθις δὲ ὑπὲρ τοῦ μὴ γενέσθαι τυραννίδα, τὸν δῆμον ἀναρρῶνόντων. Τσοῦτους δὲ κατασταθῆναι φησὶ τοὺς γέροντας Ἀριστοτέλης, ὅτι τριάκοντα τῶν πρώτων μετὰ Λυκούργου γενομένων, δύο τὴν πρᾶξιν ἐγκατέλιπον ἀποδειλιάσαντες. Ὁ δὲ Σφαῖρος ἐξ ἀρχῆς φησὶ τσοῦτους γενέσθαι τοὺς τῆς γνώμης μετασχόντας. Εἴη δ' ἂν τι καὶ τὸ τοῦ ἀριθμοῦ δι' ἑβδομάδος τετράδι· πολλαπλασιασθείσης ἀποτελούμενον, καὶ ὅτι τοῖς αὐτοῦ μέρεσιν ἴσος ὢν μετὰ τὴν ἐξάδα, τελειός ἐστιν. Ἐμοὶ δὲ δοκεῖ μάλιστα τσοῦτους ἀποδείξαι τοὺς γέροντας, ὅπως οἱ πάντες εἶεν τριάκοντα, τοῖς ὀκτῶ καὶ εἴκοσι τοῖν δυοῖν βασιλέοιν προστιθέμενοι.

Γ. Οὕτω δὲ περὶ ταύτην ἐσπούδασε τὴν ἀρχὴν ὁ Λυκοῦρ-
 γος, ὥστε μαντείαν ἐκ Δελφῶν κομίσαι περὶ αὐτῆς, ἣν ρήτραν
 καλοῦσιν. ἔχει δὲ οὕτως· « Διὸς Ἑλλανίου καὶ Ἀθηνᾶς Ἑλλανίας
 ἱερὸν ἰδρυσάμενον, φυλάς φυλάξαντα, καὶ ὠβάς ὠβάξαντα, τριά-
 κοντα, γερουσίαν σὺν ἀρχαγέταις, κατασήσαντα, ὥρας ἕξ ὥρας
 ἀπελλάζειν μεταξὺ Βαβύκας τε καὶ Κνακίωνος, οὕτως εἰσφέρειν τε
 καὶ ἀφίσασθαι δάμψ δ' ἀγορὰν εἶμεν καὶ κράτος. » Ἐν τούτοις,
 τὸ μὲν Φυλάς φυλάξει, καὶ ὠβάς ὠβάξει, διελεῖν ἐσι καὶ κατα-
 νεῦμι τὸ πλῆθος εἰς μερίδας, ὧν τὰς μὲν φυλάς, τὰς δὲ ὠβάς
 προσηγόρευκεν. Ἀρχαγέται δὲ, οἱ βασιλεῖς λέγονται· τὸ δὲ Ἀπελλά-
 ζειν, ἐκκλησιάζειν, ὅτι τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν αἰτίαν τῆς πολιτείας
 εἰς τὸν Πύθιον ἀνῆψε· τὴν δὲ Βαβύκαν, καὶ τὸν Κνακίωνα, νῦν
 Οἰνοῦντα προσαγορεύουσιν· Ἀριστοτέλης δὲ τὸν μὲν Κνακίωνα,
 ποταμὸν, τὴν δὲ Βαβύκαν, γέφυραν. Ἐν μέσῳ δὲ τούτων τὰς
 ἐκκλησίας ἤγον, οὔτε πασάδων οὐσῶν, οὔτ' ἄλλης τινὸς κατα-
 σκευῆς. Οὐθὲν γὰρ ὤετο ταῦτα πρὸς εὐβουλίαν εἶναι, μᾶλλον δὲ
 βλάπτειν, φλυαρῶδεις ἀπεργαζόμενα καὶ χαύνους φρονήματι
 κενῶ τὰς διανοίας τῶν συμπορευομένων, ὅταν εἰς ἀγάλματα καὶ
 γραφάς, ἢ προσκηνία θεάτρων, ἢ στέγας βουλευτηρίων ἤσκη-
 μένας περιττῶς, ἐκκλησιάζοντες ἀποβλέπωσι. Τοῦ δὲ πλήθους
 ἀθροισθέντος, εἰπεῖν μὲν οὐδενὶ γνώμην τῶν ἄλλων ἐφεῖτο, τὴν δ'
 ὑπὸ τῶν γερόντων καὶ τῶν βασιλέων προτεθεῖσαν ἐπικρῖναι κύ-
 ριος ἦν ὁ δῆμος. Ὑστερον μὲντοι τῶν πολλῶν ἀφαιρέσει καὶ προσ-
 θέσει τὰς γνώμας διασρεφόντων, καὶ παραβιαζομένων, Πολύδωρος
 καὶ Θεόπομπος οἱ βασιλεῖς τάδε τῇ ρήτρᾳ παρενέγραψαν. « Αἱ
 δὲ σκολιὰν ὁ δᾶμος ἔλοιτο, τοὺς πρεσβυγενέας καὶ ἀρχαγέτας ἀπο-
 σατῆρας εἶμεν, « τοῦτ' ἐσι μὴ κυροῦν, ἀλλ' ὅπως ὑφίσασθαι καὶ δια-
 λύειν τὸν δῆμον, ὡς ἐκτρέποντα καὶ μεταποιοῦντα τὴν γνώμην
 παρά τὸ βέλτιστον. Ἐπεισαν δὲ καὶ αὐτοὶ τὴν πόλιν, ὡς τοῦ Θεοῦ
 ταῦτα προσάσσοντος, ὡς που Τυρταῖος ἐπιμέμνηται διὰ τούτων »

Φοίβου ἀκούσαντες Πυθωνόθεν οἴκαδ' ἔνεικαν
 Μαντείας τε Θεοῦ καὶ τελέεντ' ἔπεα.
 Ἄρχην μὲν βουλῆς θεοτιμῆτους βασιλῆας,
 Οἷσι μέλει Σπάρτας ἡμερόεσσα πόλις,
 Πρεσβύτας τε γέροντας, ἔπειτα δὲ δημότας ἄνδρας,
 Εὐθείαις ρήτραις ἀνταπαμειβεμένους.

Ζ. Οὕτω τὸ πολίτευμα τοῦ Λυκούργου μίξαντος, ὅμως ἄκρατον ἔτι τὴν ὀλιγαρχίαν καὶ ἰσχυρὰν οἱ μετ' αὐτὸν ἄφρωντες, [καὶ] σπαργῶσαν καὶ θυμουμένην, ὡς φησὶν ὁ Πλάτων, οἷον ψάλιον ἐμβάλουσιν αὐτῇ, τὴν τῶν ἐφόρων δύναμιν, ἔτεσί που μάλισα τριάκοντα καὶ ἑκατὸν μετὰ Λυκούργον, πρώτων τὸν περὶ ἔλατον ἐφόρων κατασταθέντων ἐπὶ Θεοπόμπου βασιλεύοντος· ὃν καὶ φασὶν ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς ὀνειδιζόμενον ὡς ἐλλάττω παραδώσοντα τοῖς παισὶ τὴν βασιλείαν, ἣ παρέλαβε, « Μείζω μὲν οὖν (εἰπεῖν), ὅσῳ χρονιωτέραν ». Τῷ γὰρ ὄντι τὸ ἄγαν ἀποβαλοῦσα, μετὰ τοῦ φθόγου διέφυγε τὸν κίνδυνον· ὥστε μὴ παθεῖν, ἃ Μεσσήνιοι καὶ Ἀργεῖοι τοῖς παρ' αὐτοῖς βασιλεῖς ἔδρασαν, μηδὲν ἐνδοῦναι, μηδὲ χαλάσαι τῆς ἐξουσίας ἐπὶ τὸ δημοτικὸν ἐβελήσαντας. Ὁ καὶ μάλισα τὴν Λυκούργου σοφίαν καὶ πρόνοιαν ἐποίησε φανερὰν, εἰς τὰς Μεσσηνίων καὶ Ἀργείων (συγγενῶν καὶ γειτόνων) δήμων καὶ βασιλέων στάσεις καὶ κακοπολιτείας ἀφορῶσιν· οὗ τῶν ἴσων ἀπ' ἀρχῆς τετυχηκότες, ἐν δὲ τῷ κλήρῳ καὶ πλέον ἔχειν ἐκείνων δόξαντες, οὐκ ἐπὶ πολὺν χρόνον εὐδαιμόνησαν, ἀλλ' ὕβρει μὲν τῶν βασιλέων, οὐκ εὐπειθία δὲ τῶν ὄχλων, τὰ καθεστῶτα συνταράζαντες, ἔδειξαν ὅτι θεῖον ἦν ὡς ἀληθῶς εὐτύχημα τοῖς Σπαρτιάταις ὁ τὴν πολιτείαν ἀρμοσάμενος καὶ κεράσας παρ' αὐτοῖς. Ταῦτα μὲν οὖν ὕστερον.

Η. Δεύτερον δὲ τῶν Λυκούργου πολιτευμάτων καὶ νεανικώτατον, ὃ τῆς γῆς ἀναδασμός ἐστί. Δεινῆς γὰρ οὐσῆς ἀνωμαλίας, καὶ πολλῶν ἀκτημόνων καὶ ἀπόρων ἐπιφερομένων τῇ πόλει, τοῦ δὲ πλοῦτου παντάπασιν εἰς ὀλίγους συνερῤῥηκότες, ὕβριν,

καὶ φθόνον, καὶ κακουργίαν, καὶ τρυφήν, καὶ τὰ τούτων ἔτι
 πρεσβύτερα καὶ μείζω νοσήματα πολιτείας, πλοῦτον καὶ πενίαν
 ἐξελαύνων, συνέπεισε τὴν χώραν ἅπασαν εἰς μέσον θέντας, ἐξ
 ἀρχῆς ἀναδάσασθαι, καὶ ζῆν μετ' ἀλλήλων ἅπαντας ὀμαλεῖς
 καὶ ἰσοκλήρους τοῖς βίοις γενομένους, τὸ δὲ πρωτεῖον ἀρετῇ με-
 τιόντας· ὡς ἄλλης ἐτέρῳ πρὸς ἕτερον οὐκ οὔσης διαφορᾶς,
 οὐδ' ἀνισότητος, πλὴν ὅσῃν αἰσχυρῶν ψόγος ὀρίζει καὶ καλῶν
 ἔπαινος. Ἐπάγων δὲ τῷ λόγῳ τὸ ἔργον, διένειμε τὴν μὲν ἄλλην
 τοῖς περιοίκις Λακωνικῆν, τρισμυρίους κλήρους· τὴν δ' εἰς τὸ
 ἄστυ τὴν Σπάρτην συντελοῦσαν, ἑννακισχιλίους· τοσοῦτοι γὰρ
 ἐγένοντο κληροὶ Σπαρτιατῶν. Ἔνιοι δὲ φασὶ τὸν μὲν Λυκούργον
 ἐξακισχιλίους νεῦμαι, τρισχιλίους δὲ μετὰ ταῦτα προσθεῖναι Πο-
 λύδωρον· οἱ δὲ τοὺς μὲν ἡμῖς τῶν ἑννακισχιλίων τούτων, τοὺς
 δὲ ἡμῖς, Λυκούργον. Ὁ δὲ κληρὸς ἦν ἐκάστου τοσοῦτος, ὥστ'
 ἀποφορὰν φέρειν, ἀνδρὶ μὲν ἑβδομήκοντα κριθῶν μεδίμνους,
 γυναικὶ δὲ δώδεκα, καὶ τῶν ὑγρῶν καρπῶν ἀναλόγως τὸ πλῆθος.
 Ἀρκέσειν γὰρ ὤφετο τοσοῦτον αὐτοῖ, τῆς τροφῆς, πρὸς εὐεξίαν
 καὶ ὑγείαν ἰκανὴν ἄλλου μηθενὸς δεησομένοις. Λέγεται δ' αὐτὸν
 ὑπερόν ποτε χρόνῳ τὴν χώραν διεξερχόμενον ἐξ ἀποδημίας ἄρτι
 τεθερισμένην, ὄρωντά τοὺς σωροὺς παραλλήλους καὶ ὀμαλεῖς,
 μειδιάσαι, καὶ εἰπεῖν πρὸς τοὺς παρόντας, ὡς ἡ Λακωνικὴ φαί-
 νεται πᾶσα πολλῶν ἀδελφῶν εἶναι νεωστὶ νενεμημένων.

Θ. Ἐπιχειρήσας δὲ καὶ τὰ ἐπιπλά διαιρεῖν, ὅπως παντάπασιν
 ἐξέλαι τὸ ἄνισον καὶ ἀνώμαλον, ἐπεὶ χαλεπῶς ἑώρα προσδεχο-
 μένους τὴν ἀντικρὺς ἀφαίρεσιν, ἐτέρῳ περιῆλθεν ὁδῷ, καὶ κατ-
 ἐπολιτεύσατο τὴν ἐν τούτοις πλεονεξίαν. Πρῶτον μὲν γὰρ ἀκυ-
 ρώσας πᾶν νόμισμα χρυσοῦν καὶ ἀργυροῦν, μόνῳ χρῆσθαι τῷ
 σιδηρῷ προσέταξε· Καὶ τούτῳ δ' ἀπὸ πολλοῦ σταθμοῦ καὶ ὄγ-
 κου, δύναμιν ὀλίγην ἔδωκεν, ὥστε δέκα μνῶν ἀμοιβὴν ἀποθήκης
 τε μεγάλης ἐν οἰκίᾳ δεῖσθαι καὶ ζεύγους ἄγοντας. Τούτου δ' ἐπι-

χυθέντος, ἐξέπεσεν ἀδικημάτων γένη πολλά τῆς Λακεδαιμόνος. Τίς γὰρ ἢ κλέπτειν ἔμελλεν, ἢ δωροδοκεῖν, ἢ ἀποσπερεῖν, ἢ ἀρπάζειν, ὃ μήτε κατακρύψαι δυνατόν ἦν, μήτε κεκτῆσθαι ζηλωτὸν, ἀλλὰ μηδὲ κατακόψαι λυσιτελές; ὅξει γὰρ, ὡς λέγεται, διαπύρου σιδήρου τὸ σόμωμα κατασβέσας, ἀφείλετο τὴν εἰς τᾶλλα χρεῖαν καὶ δύναμιν, ἀδρανοῦς καὶ δυσέργου γενομένου. Μετὰ δὲ τοῦτο τῶν ἀχρήστων καὶ περισσῶν ἐποιεῖτο τεχνῶν ξενηλασίαν. Ἐμελλον δέ που, καὶ μηδενὸς ἐξελαύνοντος, αἱ πολλὰὶ τῷ κοινῷ νομίσματι συνεκπεσεῖσθαι, διάθεσιν τῶν ἔργων οὐκ ἔχόντων. Τὸ γὰρ σιδηροῦν ἀγώγιμον οὐκ ἦν πρὸς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, οὐδ' εἶχε τιμὴν, καταγελώμενον ὡς οὐδὲ πρίασθαί τι τῶν ξενικῶν καὶ ῥωπικῶν ὑπῆρχεν· οὐδ' εἰσέπλει φόρτος ἐμπορικὸς εἰς τοὺς λιμένας· οὐδ' ἐπέβαινε τῆς Λακωνικῆς οὐ σοφιστῆς λόγων, οὐ μάντις ἀγυρτικὸς, οὐχ ἑταίρων τροφεύς, οὐ χρυσῶν τις, οὐκ ἀργυρῶν καλλωπισμάτων δημιουργὸς, ἅτε δὴ νομίσματος οὐκ ὄντος. Ἄλλ' οὕτως ἀπερημωθείσα κατὰ μικρὸν ἡ τρυφή τῶν ζωπυρούντων καὶ τρεφόντων αὐτὴν, δι' αὐτῆς ἐμαραίνεται καὶ πλεῖον οὐδὲν ἦν τοῖς τὰ πολλὰ κεκτημένοις, ὁδὸν οὐκ ἐχούσης εἰς μέσον τῆς εὐπορίας, ἀλλ' ἐγκατῶκοδομημένης καὶ ἀργούσης. Δι' ὃ καὶ τὰ πρόχειρα τῶν σκευῶν καὶ ἀναγκαῖα ταῦτα, κλιντῆρες καὶ δίφροι καὶ τράπεζαι, βέλτισα παρ' αὐτοῖς ἐδημιουργεῖτο, καὶ κώθων ὁ Λακωνικὸς εὐδοκίμει μάλιστα πρὸς τὰς στρατείας, ὡς φησὶ Κριτίας. Τὰ γὰρ ἀναγκαίως πινόμενα τῶν ὑδάτων καὶ δύσωπούντα τὴν ὄψιν, ἀπεκρῦπτετο τῇ χροᾷ, καὶ τοῦ θολεροῦ προσκόπτοντος ἐντὸς καὶ προσισχυμένου τοῖς ἄμβωσι, καθαρώτερον ἐπλησίαζε τῷ σώματι τὸ πινόμενον. Αἴτιος δὲ καὶ τούτων ὁ νομοθέτης· ἀπῆλλαγμένοι γὰρ οἱ δημιουργοὶ τῶν ἀχρήστων, ἐν τοῖς ἀναγκαίοις ἐπεδείκνυντο τὴν καλλιτεχνίαν.

I. Ἐτι δὲ μᾶλλον ἐπιθέσθαι τῇ τρυφῇ, καὶ τὸν ζῆλον ἀφελῆσθαι τοῦ πλοῦτου διανοηθεῖς, καὶ τὸ τρίτον πολίτευμα καὶ κάλλιστον

ἐπῆγε, τὴν τῶν συσσιτίων κατασκευὴν, ὥστε δειπνεῖν μετ' ἀλλήλων συνιόντας, ἐπὶ κοινοῖς καὶ τεταγμένοις ὄψοις καὶ σιτίοις, οἴκοι δὲ μὴ δίκαιτᾶσθαι, ἐπὶ σρωμνάς πολυτελεῖς καὶ τραπέζας, ἐν χερσὶ δημιουργῶν καὶ μαγείρων, ὑπὸ σκότος, ὥσπερ ἀδηφάγα ζῶα, πιαυνομένους, καὶ διαφθείροντας ἅμα τοῖς ἤθεσι τὰ σώματα, πρὸς πᾶσαν ἐπιθυμίαν ἀνειμένα καὶ πλησμονὴν, μακρῶν μὲν ὕπνων, θερμῶν δὲ λουτρῶν, πολλῆς δὲ ἡσυχίας, καὶ τρόπον τινὰ νοσηλείας καθημερινῆς δεόμενα. Μέγα μὲν οὖν καὶ τοῦτο ἦν, μείζον δὲ τὸ τὸν πλοῦτον * ἄσυλον, μᾶλλον δ' * ἄζηλον ὡς φησι Θεόφραστος, καὶ ἄπλουτον ἀπεργάσασθαι τῆ κοινότητι τῶν δεῖπνων, καὶ τῆ περὶ τὴν διαίταν εὐτελείᾳ. Χρῆσις γὰρ οὐκ ἦν, οὐδὲ ἀπόλαυσις, οὐδὲ ὄψις ὅλως ἢ ἐπίδειξις τῆς πολλῆς παρασκευῆς, ἐπὶ ταυτὸ δεῖπνον τῷ πένητι τοῦ πλουσίου βαδίζοντος· ὥστε τοῦτο δὴ τὸ θρυλούμενον ἐν μόνῃ τῶν ὑπὸ τὸν ἥλιον πόλεων τῆ Σπάρτῃ σώζεσθαι, τυφλὸν ὄντα τὸν πλοῦτον, καὶ κείμενον, ὥσπερ γραφὴν, ἄψυχον καὶ ἀκίνητον. Οὐδὲ γὰρ οἴκοι προδειπνήσαντες ἐξῆν βαδίζειν ἐπὶ τὰ συσσίτια πεπληρωμένους, ἀλλ' ἐπιμελῶς οἱ λοιποὶ παραφυλάττοντες τὸν μὴ πίνοντά, μὴδ' ἐσθίοντα μετ' αὐτῶν, ἐκάκισον, ὡς ἀκρατῆ καὶ πρὸς τὴν κοινὴν ἀπομαλακισζόμενον διαίταν.

ΙΔ. Διὸ καὶ μάλιστα φασὶ τῷ Λυκούργῳ πρὸς τοῦτο τὸ πολίτευμα χαλεποὺς γενέσθαι τοὺς εὐπόρους, καὶ συσάντας ἐπ' αὐτὸν ἀθρόους καταβοᾶν καὶ ἀγανακτεῖν· τέλος δὲ βαλλόμενος ὑπὸ πολλῶν, ἐξέπεσε τῆς ἀγορᾶς δρόμῳ. Καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ἐφθασεν εἰς ἰερὸν καταφυγῶν· εἰς δὲ τις νεανίσκος, ἄλλως μὲν οὐκ ἀφυῆς, ὄξυς δὲ καὶ θυμοειδής, Ἄλκωνδρος, ἐπικείμενος καὶ διώκων, ἐπιστραφέντος αὐτοῦ τῆ βακτηρίᾳ πατάξας τὸν ὀφθαλμὸν ἐξέκοψεν. Ὁ μὲν οὖν Λυκούργος, οὐδὲν ἐνδοὺς πρὸς τὸ πάθος, ἀλλὰ σὰς ἐναντίος, ἔδειξε τοῖς πολίταις τὸ πρόσωπον ἡμαγμένον, καὶ διεφθαρμένην τὴν ὄψιν. Αἰδῶς δὲ πολλή καὶ κατῆ-

φεια τοὺς ἰδόντας ἔσχεν, ὥς παραδοῦναι τὸν Ἄλκξανδρον αὐτῷ, καὶ προπέμψαι μέχρι τῆς οἰκίας συναγανακτοῦντας. Ὁ δὲ Λυκοῦργος ἐκείνους μὲν ἐπαινέσας ἀφῆκε, τὸν δ' Ἄλκξανδρον εἰσαγαγὼν οἴκαδε, κακὸν μὲν οὐδὲν οὔτ' ἐποίησεν, οὔτ' εἶπεν, ἀπαλλάξας δὲ τοὺς συνήθεις ὑπηρέτας καὶ θεραπευτῆρας, ἐκεῖνον ἐκέλευσεν ὑπηρετεῖν. Ὁ δ', οὐκ ὦν ἀγενής, ἐποίει τὸ προστασσομένον σιωπῇ, καὶ παραμένων ἅμα τῷ Λυκοῦργῳ καὶ συνδιατώμενος, ἐν τῷ κατανοεῖν τὴν πραότητα καὶ τὸ πάθος αὐτοῦ τῆς ψυχῆς, καὶ τὸ περὶ τὴν δίαιταν αὐστηρὰν, καὶ τὸ πρὸς τοὺς πόλους ἀκαμπτον, αὐτὸς τε δεινῶς διετέθη περὶ τὸν ἄνδρα, καὶ πρὸς τοὺς συνήθεις καὶ φίλους ἔλεγεν, ὡς εὐ σκληρὸς, οὐδὲ αἰθάδης ὁ Λυκοῦργος, ἀλλὰ μόνος ἐκεῖνος ἡμερος καὶ πράξός ἐστι τοῖς ἄλλοις. Οὕτω μὲν οὖν οὗτος ἐκεκόλασσε, καὶ τοιαύτην ὑπεσχίκει δίκην, ἐκ πονηριῦ νέου καὶ αἰθάδους ἐμμελίστατος ἀνὴρ καὶ σωφρονικώτατος γενόμενος. Τοῦ δὲ πάθους ὑπόμνημα Λυκοῦργος ἰδρύσατο τῆς Ἀθηνᾶς ἱερὸν, ἣν Ὀπτίλειον προσηγόρευσε· τοὺς γὰρ ὀφθαλμοὺς Ὀπτίλους οἱ τῆδε Δωριεῖς καλοῦσιν. Ἔνιοι μέντοι τὸν Λυκοῦργον, ὦν καὶ Διοσχορίδης ἐστὶν ὁ συντεταγμένος τὴν Λακωνικὴν πολιτείαν, πληγῆναι μὲν φασιν, οὐ τυφλωθῆναι δὲ τὸν ὀφθαλμόν· ἀλλὰ καὶ τὸ ἱερὸν τῇ Θεῷ τῆς ἀκέσεως χαριστήριον ἰδρύσασθαι. Τὸ μέντοι φέρειν βακτηρίαν ἐκκλησιάζοντες οἱ Σπαρτιᾶται μετὰ τὴν συμφορὰν ἐκείνην ἀπέμαθον.

IB. Τὰ δὲ συσσίτια, Κρήτες μὲν ἄνδρια, Λακεδαιμόνιοι δὲ Φιδίτια προσαγορεύουσιν, εἴτε ὡς φιλίας καὶ φιλοφροσύνης ὑπαρχόντων, ἀντὶ τοῦ λ τὸ δ λαμβάνοντες· εἴτε ὡς πρὸς εὐτέλειαν καὶ φειδῶ συνεθίζόντων. Οὐδὲν δὲ κωλύει καὶ τὸν πρῶτον ἐξωθεν ἐπικεῖσθαι φθόγγον, ὥσπερ ἔνιοί φασιν, Ἐδιτίων, παρὰ τὴν δίαιταν καὶ τὴν ἐδωδὴν λεγομένων. Συνήρχοντο δὲ ἀνὰ πεντεκαίδεκα, καὶ βραχὺ τούτων ἐλάττους, ἢ πλείους. Ἐφερε δὲ ἕκαστος κατὰ μῆνα τῶν συσσίτων ἀλφίτων μέδιμνον, οἴνου χόας ὀκτώ, τυροῦ πέντε

μνᾶς, σύκων ἡμίμνια πέντε· πρὸς δὲ τούτοις εἰς ὄψωνίαν μικρόν τι κομιδῆ νομίσματος. Ἄλλως δὲ καὶ θύσας τις, ἀπρχήν, καὶ θηρεύσας, μέρος ἔπεμψεν εἰς τὸ συσσίτιον. Ἐξῆν γὰρ οἴκοι δειπνεῖν, ὅποτε θυσίας τις ἢ κυνηγῶν ἀψίσειε, τοὺς δ' ἄλλους ἔδει παρεῖναι. Καὶ μέχρι γε πολλοῦ τὰς συσσιτήσεις ἀκριβῶς διεφύλαττον. Ἄγιδος γοῦν τοῦ βασιλέως, ὡς ἐπανῆλθε ἀπὸ τῆς στρατείας καταπεπολεμηκῶς Ἀθηναίου, βουλομένου παρὰ τῆ γυναικὶ δειπνεῖν, καὶ μεταπεμπομένου τὰς μερίδας, οὐκ ἔπεμψαν οἱ πολέμαρχοι. Τοῦ δὲ μεθ' ἡμέραν ὑπ' ὀργῆς μὴ θύσαντος, ἦν ἔδει, θυσίαν, ἐζημίωσαν αὐτόν. Εἰς δὲ τὰ συσσίτια καὶ παῖδες ἐφοίτων, ὥσπερ εἰς διδασκαλεῖα σωφροσύνης ἀγόμενοι, καὶ λόγων ἠκροῶντο πολιτικῶν, καὶ παιδευτὰς ἐλευθερίας ἐώρων, αὐτοῖ τε παίζειν εἰθίζοντο καὶ σκώπτειν ἄνευ βωμολοχίας, καὶ σκωπτόμενοι μὴ δυσχεραίνειν. Σφόδρα γὰρ ἐδόκει καὶ τοῦτο Λακωνικὸν εἶναι, σκώμματος ἀνέχεσθαι μὴ φέροντα δ' ἐξῆν παραιτεῖσθαι, καὶ ὁ σκώπτων πέπαυτο. Τῶν δ' εἰσιόντων ἐκίσω δείξας ὁ πρεσβύτατος τὰς θύρας, « Διὰ τούτων (φησὶν) ἔξω λόγος οὐκ ἐκπορεύεται ». Δοκιμάζεσθαι δὲ τὸν βουλόμενον τοῦ συσσιτίου μετασχεῖν, οὕτω φασί. Λαβὼν τῶν συσσίτων ἕκαστος ἀπομαγδαλίαν εἰς τὴν χεῖρα, τοῦ διακόνου φέροντος ἀγγεῖον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ἔβαλλε σιωπῆ καθάπερ ψῆφον· ὁ μὲν δοκιμάζων, ἀπλῶς, ὁ δ' ἐκκρίνων, σφόδρα τῆ χειρὶ πιέσας. Ἡ γὰρ πεπιεσμένη τῆς τετρημένης ἔχει δύναμιν. Κἂν μίαν εὔρωσι τοιαύτην, οὐ προσδέχονται τὸν ἐπεισιόντα, βουλόμενοι πάντας ἠδομένους ἀλλήλοις συνεῖναι. Τὸν δὲ οὕτως ἀποδοκιμασθέντα Κεκαδδεῖσθαι λέγουσι· κᾄδδος γὰρ καλεῖται τὸ ἀγγεῖον, εἰς ὃ τὰς ἀπομαγδαλίας ἐμβάλλουσι. Τῶν δὲ ὄψων εὐδοκίμει μάλιστα παρ' αὐτοῖς ὁ μέλας ζωμὸς, ὥστε μὴδὲ κρεαδίου δεῖσθαι τοὺς πρεσβυτέρους, ἀλλὰ παραχωρεῖν τοῖς νεανίσκοις, αὐτοὺς δὲ τοῦ ζωμοῦ κατατεταγμένους ἐσιᾶσθαι. Λέγεται δὲ τινὰ τῶν Ποντικῶν βασιλέων, ἕνεκα τοῦ ζωμοῦ

καὶ πρίασθαι Λακωνικὸν μάγειρον, εἶτα γευσάμενον δυσχεράνασθαι καὶ τὸν μάγειρον εἰπεῖν « ὦ βασιλεῦ, τοῦτον δεῖ τὸν ζωμὸν ἐν τῷ Εὐρώτῃ λελουμένους ἐποψᾶσθαι ». Πιόντες δὲ μετρίως, ἀπίασαι δίχα λαμπάδος. Οὐ γὰρ ἔξεστι πρὸς φῶς βαδίσειν, οὔτε ταύτην οὔτε ἄλλην ὁδὸν, ὅπως ἐθίζονται σκότους καὶ νυκτὸς εὐθαρσῶς καὶ ἀδεῶς ὁδεύειν. Τὰ μὲν οὖν συσσίτια τοιαύτην ἔχει τάξιν.

ΙΓ. Νόμους δὲ γεγραμμένους ὁ Λυκοῦργος οὐκ ἔθηκεν, ἀλλὰ [καὶ] μία τῶν καλουμένων ῥητρῶν ἔστιν αὕτη. Τὰ μὲν οὖν κυριώτατα καὶ μέγιστα πρὸς εὐδαιμονίαν πόλεως καὶ ἀρετὴν, ἐν τοῖς ἥθεσιν ᾤετο καὶ ταῖς ἀγωγαῖς τῶν πολιτῶν ἐγκατεστοιχειωμένα μένειν ἀκίνητα, καὶ βέβαια, ἔχοντα τὴν προαίρεσιν δεσμὸν ἰσχυρότερον τῆς ἀνάγκης, ἣν ἡ παιδείσις ἐμποιεῖ τοῖς νέοις, νομοθέτου διάθεσιν ἀπεργαζομένη περὶ ἕκαστον αὐτῶν. Τὰ δὲ μικρὰ καὶ χρηματικὰ συμβόλαια, καὶ μεταπίπτοντα ταῖς χρείαις ἄλλοτε ἄλλως, βέλτιον ἦν μὴ καταλαμβάνειν ἐγγράφοις ἀνάγκαις, μηδ' ἀκινήτοις ἔθεσιν, ἀλλ' ἔαν ἐπὶ τῶν καιρῶν προσθέσεις λαμβάνοντα καὶ ἀφαιρέσεις, ἃς ἂν οἱ πεπαιδευμένοι δοκιμάσωσι. Τὸ γὰρ ὅλον καὶ πᾶν τῆς νομοθεσίας ἔργον εἰς τὴν παιδείαν ἀνήψε. Μία μὲν οὖν τῶν ῥητρῶν ἦν, ὡσπερ εἴρηται, μὴ χρῆσθαι νόμοις ἐγγράφοις. Ἔτέρα δὲ πάλιν κατὰ τῆς πολυτελείας, ὅπως οἰκία πᾶσα τὴν μὲν ὀροφὴν ἀπὸ πελέκεως εἰργασμένην ἔχη, τὰς δὲ θύρας ἀπὸ πρίονος μόνου, καὶ μηθενὸς τῶν ἄλλων ἐργαλείων. Ὅπερ γὰρ ὕστερον Ἐπαμινώνδαν εἰπεῖν λέγουσιν ἐπὶ τῆς ἑαυτοῦ τραπέζης, ὡς « Τὸ τοιοῦτον ἄριστον οὐ χωρεῖ προδοσίαν », τοῦτο πρῶτος ἐνόησε Λυκοῦργος, ὡς οἰκία τοιαύτη τρυφὴν οὐ χωρεῖ καὶ πολυτέλειαν· οὐδ' ἔστιν οὐδεὶς οὕτως ἀπειρόκαλος καὶ ἀνόητος, ὡς εἰς οἰκίαν ἀφελῆ καὶ δημοτικὴν εἰσφέρειν κλίνας ἀργυρόποδας καὶ στρωμνὰς ἀλουργεῖς, καὶ χρυσᾶς κύλικας, καὶ τὴν τούτοις ἐπομένην πολυτέλειαν. Ἀλλ' ἀνάγκη συναρμόζεσθαι καὶ συνεξομοιοῦσθαι τῇ μὲν οἰκίᾳ τὴν κλίνην, τῇ δὲ κλίνῃ τὴν ἐσθῆ-

τα, ταύτη δὲ τὴν ἄλλην χορηγίαν καὶ κατασκευὴν. Ἐκ δὲ ταύτης τῆς συνηθείας φασὶ καὶ Λεωτυχίδην τὸν πρεσβύτερον, ἐν Κορίνθῳ δειπνοῦντα, καὶ θεασάμενον τῆς σέγης τοῦ οἴκου τὴν κατασκευὴν πολυτελεῖ καὶ φατνωματικὴν, ἔρωτῆσαι τὸν ξένον, εἰ τετράγωνον παρ' αὐτοῖς τὰ ξύλα φύεται. Τρίτην δὲ ῥήτραν διαμνημονεύουσι τοῦ Λυκούργου, τὴν κωλύουσαν ἐπὶ τοὺς αὐτοὺς πολεμίους στρατεύειν, ἵνα μὴ πολλάκις ἀμύνεσθαι συνεπιζόμενοι, πολεμικοὶ γένωνται. Καὶ τοῦτό γε μάλιγα κατηγοροῦσιν Ἀγησιλάου τοῦ βασιλέως ὕστερον, ὡς ταῖς συνεχέσι καὶ πυκναῖς εἰς τὴν Βοιωτίαν ἐμβολαῖς καὶ στρατείαις τοὺς Θηβαίους ἀντιπάλους τοῖς Λακεδαιμονίοις κατασκευάσαντος. Διὸ καὶ τετρωμένον αὐτὸν ἰδὼν Ἄντακλίδας, « Καλὰ, ἔφη, τὰ διδασκάλια παρὰ Θηβαίων ἀπολαμβάνεις, μὴ βουλόμενος αὐτοὺς, μηδ' εἰδόμενος, μάχεσθαι διδάξας ». Τὰ μὲν οὖν τοιαῦτα νομοθετήματα ῥήτρας ὠνόμασεν, ὡς παρὰ τοῦ Θεοῦ νομιζόμενα καὶ χρησμούς ὄντα.

ΙΑ. Τῆς δὲ παιδείας, ἣν μέγιστον ἠγεῖτο τοῦ νομοθέτου καὶ κάλλιστον ἔργον εἶναι, πόρρωθεν ἀρχόμενος, εὐθύς ἐπεσκόπει τὰ περὶ τοὺς γάμους καὶ τὰς γενέσεις. Οὐ γὰρ, ὡς Ἀριστοτέλης φησὶν, ἐπιχειρήσας σωφρονίζειν τὰς γυναῖκας, ἐπαύσατο, μὴ κρατῶν τῆς πολλῆς ἀνέσεως καὶ γυναικοκρατείας, διὰ τὰς πολλὰς στρατείας τῶν ἀνδρῶν, ἐν αἷς ἠναγκάζοντο κυρίας ἀπολείπειν ἐκείνας, καὶ διὰ τοῦτο μᾶλλον τοῦ προσήκοντος αὐτὰς ἐθεράπευον, καὶ δεσποίνας προσηγόρευον· ἀλλὰ καὶ τούτων τὴν ἐνδεχομένην ἐπιμέλειαν ἐποιήσατο. Τὰ μὲν γὰρ σώματα τῶν παρθένων δράμοις καὶ πάλαις καὶ βολαῖς δίσκων καὶ ἀκοντίων διεπόνησεν, ὡς ἢ τε τῶν γεννωμένων ρίζωσις ἰσχυρὰν ἐν ἰσχυροῖς σώμασιν ἀρχὴν λαβοῦσα βλασάνοι βέλτιον, αὐταῖ τε, μετὰ ῥώμης τοὺς τόκους ὑπομένουσαι, καλῶς ἅμα καὶ ῥαδίως ἀγωνίζονται πρὸς τὰς ὠδῖνας. Ἀφελὼν δὲ θρύψιν καὶ σκιατροφίαν καὶ θηλύτητα πᾶσιν, οὐδὲν ἦττον εἴησε τῶν κόρων τὰς κόρας γυμνάς τε πομπεύειν, καὶ πρὸς ἱεροῖς

ρισιν ὀρχεῖσθαι καὶ ἄδειν, τῶν νέων παρόντων καὶ θεωμένων. Ἔτι δὲ ὅτε καὶ σκώματα λέγουσαι πρὸς ἕκαστον εὐχρήστως ἐπελαμβάνοντο τῶν ἀμαρτανομένων· καὶ πάλιν εἰς τοὺς ἀξίους αὐτῶν ἐγκώμια μετ' ᾠδῆς, πεποιημένα διεξιούσαι, φιλοτιμίαν πολλήν καὶ ζῆλον ἐνεποιούουν τοῖς νεανίσκοις. Ὁ γὰρ ἐγκωμιασθεὶς ἐπ' ἀνδραγαθίαις καὶ κλεινὸς ἐν ταῖς παρθένοις γεγονὼς ἀπῆει μεγαλυνόμενος ὑπὸ τῶν ἐπαίνων· αἱ δὲ μετὰ παιδιᾶς καὶ σκωμμάτων δῆξεις οὐδὲν ἀμειλύτεραι τῶν μετὰ σπουδῆς νουθετημάτων ἦσαν· ἅτε δὴ πρὸς τὴν θέαν, ὁμοῦ τοῖς ἄλλοις πολίταις, καὶ τῶν βασιλέων καὶ τῶν γερόντων συμπορευομένων. Ἡ δὲ γύμνωσις τῶν παρθένων οὐδὲν αἰσχρὸν εἶχεν, αἰδοῦς μὲν παρουσίας, ἀκρασίας δ' ἀπούσης· ἀλλ' ἔθισμόν ἀφελῆ καὶ ζῆλον εὐεξίας ἐνειργάζετο, καὶ φρονήματος τὸ θῆλυ παρέγευεν οὐκ ἀγεννοῦς, ὡς μηδὲν ἦττον αὐτῷ καὶ ἀρετῆς καὶ φιλοτιμίας μετουσίαν οὔσαν. Ὅθεν αὐταῖς καὶ λέγειν ἐπῆει καὶ φρονεῖν, οἷα καὶ περὶ Γοργούς ἰσθόρηται τῆς Λεωνίδου γυναικός. Εἰπούσης γάρ τινος, ὡς εἴκει, ξένης πρὸς αὐτὴν, ὡς « Μόνοι τῶν ἀνδρῶν ἄρχετε ὑμεῖς αἱ Λάκαιναι· Μόνοι γὰρ, ἔφη, τίκτομεν ἄνδρας ».

ΙΕ. Ἦν μὲν οὖν καὶ ταῦτα παρορμητικὰ πρὸς γάμον· λέγω δὲ τὰς πομπὰς τῶν παρθένων, καὶ τὰς ἀποδύσεις, καὶ τοὺς ἀγῶνας ἐν ὧσιν τῶν νέων, ἀγομένων οὐ γεωμετρικαῖς, ἀλλ' ἐρωτικαῖς, ὡς φησὶν ὁ Πλάτων, ἀνάγκαις· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἀτιμίαν τινὰ προσέθηκε τοῖς ἀγάμοις. Εἴργοντο γὰρ ἐν ταῖς γυμνοπαιδιαῖς τῆς θέας τοῦ δὲ χαιμῶνος οἱ μὲν ἄρχοντες αὐτοὺς ἐκέλευον ἐν κύκλῳ γυμνοὺς περιμέναι τὴν ἀγορὰν, οἱ δὲ περιμόντες ἦδον εἰς αὐτοὺς ᾠδὴν τινα πεποιημένην, ὡς δίκαια πάσχοιεν, ὅτι τοῖς νόμοις ἀπειθοῦσι· τιμῆς δὲ καὶ θεραπείας, ἣν νέοι πρεσβυτέροις παρεῖχον, ἐστέροντο. Ὅθεν καὶ τὸ πρὸς Δερκυλλίδαν ῥηθὲν οὐδεὶς ἐμέμψατο, καίπερ εὐδόκιμον ὄντα στρατηγόν. Ἐπιόντι γὰρ τῶν νεωτέρων τις ἄδρας οὐχ ὑπῆξεν αὐτῷ, εἰπὼν, « Οὐδὲ γὰρ ἐμοὶ σὺ τὸν ὑπεῖξοντα

γεγέννηκας. » Ἐγάμουσιν δὲ δι' ἀρπαγῆς, οὐ μικρὰς, οὐδ' ἀώρους πρὸς γάμον, ἀλλὰ καὶ ἀκμαζούσας καὶ πεπείρους. Τὴν δὲ ἀρπασθεῖσαν ἢ νυμφεύτρια καλουμένη παραλαβοῦσα, τὴν μὲν κεφαλὴν ἐν χρῶ περιέκειρεν, ἱματίῳ δὲ ἀνδρείῳ καὶ ὑποδήμασιν ἐνσκευάσασα, κατέκλινεν ἐπὶ σιβάδα μόνην ἄνευ φωτὸς. Ὁ δὲ νυμφίος, οὐ μεθύων, οὐδὲ θρυπτόμενος, ἀλλὰ νήφων, ὥσπερ αἰεὶ, δεδειπνηκῶς ἐν τοῖς φιδιτίοις, παρρυσσέθων ἔλυε τὴν ζώνην, καὶ μετήνεγκεν ἀράμενος ἐπὶ τὴν κλίνην. Συνδιατρίψας δὲ χρόνον οὐ πολὺν, ἀπῆει κοσμίως, οὐπερ εἰώθει τὸ πρότερον, καθευδήσων μετὰ τῶν ἄλλων νέων. Καὶ τὸ λοιπὸν οὕτως ἔπραττε, τοῖς μὲν ἡλικιώταις συνδιημερεύων καὶ συναναπαυόμενος, πρὸς δὲ τὴν νύμφην μετ' εὐλαθείας φοιτῶν, αἰσχυρόμενος καὶ δεδοικῶς, μὴ τις αἰσθοίτο τῶν ἔνδον ἅμα καὶ τῆς νύμφης ἐπιτεχνωμένης καὶ συνευπορούσης, ὅπως ἂν ἐν καιρῷ καὶ λανθάνοντες ἀλλήλοις συμπορεύοιντο. Καὶ τοῦτο ἔπραττον οὐκ ὀλίγον χρόνον, ἀλλ' ὥστε καὶ παῖδας γενέσθαι ἐνίοις, πρὶν ἐς ἡμέραν θεάσασθαι τὰς αὐτῶν γυναῖκας. Ἡ δὲ τοιαύτη σύνοδος, οὐ μόνον ἐγκρατείας καὶ σωφροσύνης ἄσκησις ἦν, ἀλλὰ τοῖς τε σώμασι γονίμους, καὶ τῷ φιλεῖν αἰεὶ καινοῦς καὶ προσφάτους ἤγεν ἐπὶ τὴν κοινωνίαν, οὐδὲ διακορεῖς, οὐδ' ἐξιτήλους ταῖς ἀνέδην κοινωνίαις, ἀλλ' αἰεὶ τι λείψανον καὶ ὑπέκκαυμα πόθου καὶ χάριτος ἐναπολείποντας ἀλλήλοις. Τοσαύτην δὲ τοῖς γάμοις ἐπισήσας αἰδῶ καὶ τάξιν, οὐδὲν ἥττον ἐξέβαλε τὴν κενὴν καὶ γυναικώδη ζηλοτυπίαν, ἐν καλῷ καταστήσας, ὕβριν μὲν καὶ ἀταξίαν πᾶσαν εἴργειν ἀπὸ τοῦ γάμου, παίδων δὲ καὶ τεκνώσεως κοινωνίαν [εἶναι] τοῖς ἀξίοις, καταγελῶν τῶν, ὡς ἄμικτα καὶ ἀκοινωνήτα, ταῦτα μετιόντων σφαγαῖς καὶ πολέμοις. Ἐξῆν μὲν γὰρ ἀνδρὶ πρεσβυτέρῳ νέας γυναῖκας, εἰ δὴ τινα τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἀσπάζαιτο νέων καὶ δοκιμάσειεν, εἰσαγαγεῖν παρ' αὐτὴν, καὶ πλήσαντα γενναίου σπέρματος, ἴδιον αὐτοῦ ποιήσασθαι τὸ γεννηθέν. Ἐξῆν δὲ πάλιν ἀνδρὶ χρηστῷ,

τῶν εὐτέκνων τινὰ καὶ σωφρόνων θαυμάσαντι γυναικῶν ἐτέρῳ γεγαμημένην, παῖσαι τὸν ἄνδρα συνελθεῖν, ὥσπερ ἐν χώρᾳ καλλικάρπῳ φυτεύοντα καὶ ποιούμενον παῖδας ἀγαθοὺς, ἀγαθῶν ὁμαίμους καὶ συγγενεῖς ἐσομένους. Πρῶτον μὲν γὰρ οὐκ ἰδίους ἠγεῖτο τῶν πατέρων τοὺς παῖδας, ἀλλὰ κοινούς τῆς πόλεως, ὁ Λυκοῦργος. Ὅθεν οὐκ ἐκ τῶν τυχόντων, ἀλλ' ἐκ τῶν ἀρίστων ἐβούλετο γεγονότας εἶναι τοὺς πολίτας. Ἐπειτα πολλὴν ἀβελτηρίαν καὶ τύφον ἐνεώρα τοῖς περὶ ταῦτα τῶν ἄλλων νομοθετήμασιν· οἱ κύνας μὲν καὶ ἵππους ὑπὸ τοῖς κρατίστοις τῶν ὀχείων βιβάζουσι, χάριτι πείθοντες, ἢ μισθῷ, τοὺς κυρίους· τὰς δὲ γυναῖκας ἐγκλεισάμενοι φρουροῦσιν, ἐξ αὐτῶν μόνων τίκτειν ἀξιούντες, κὰν ἄφρονες ᾧσι, κὰν παρήλικες, κὰν νοσώδεις· ὡς οὐχὶ πρότοις τοῖς κεκτημένοις καὶ τρέφουσι τῶν παίδων γινομένων πονηρῶν, ἐὰν ἐκ πονηρῶν γένωνται, καὶ τοῦναντίον χρηστῶν, ἂν τοιαύτης τύχῳσι γενέσεως. Ταῦτα δὲ, οὕτως πραττόμενα φυσικῶς καὶ πολιτικῶς τότε, τοσοῦτον ἀπεῖχε τῆς ὑπερον λεγομένης γενέσθαι περὶ τὰς γυναῖκας εὐχερείας, ὥστε ὅλως ἄπιστον εἶναι τὸ τῆς μοιχείας παρ' αὐτοῖς. Καὶ λόγος ἀπομνημονεύεται Γεράδα τινὸς Σπαρτιάτου τῶν σφόδρα παλαιῶν, ὃς ἐρωτηθεὶς ὑπὸ ξένου, τί πάσχουσιν οἱ μοιχοὶ παρ' αὐτοῖς, εἶπεν· « Ὁ ξένε, οὐδεὶς γίνεται μοιχὸς παρ' ἡμῖν ». Ἐκείνου δὲ ὑπολαβόντος, Ἐὰν δ' οὖν γένηται; « Ταῦρον, ἔφη ὁ Γεράδας, ἐκτίνει μέγαν, ὃς ὑπερκύψας τὸ Ταῦγετον ἀπὸ τοῦ Εὐρώπα πίεται ». Θαυμάσαντος δ' ἐκείνου καὶ φήσαντος· Πῶς δ' ἂν γένοιτο βουὸς τηλικούτος; Γελάσας ὁ Γεράδας· « Πῶς δ' ἂν, ἔφη, ἐν Σπάρτῃ μοιχὸς γένοιτο; » Ταῦτα μὲν οὖν ἰσάρηται περὶ τῶν γάμων.

ΙΓ. Τὸ δὲ γεννηθὲν οὐκ ἦν κύριος ὁ γεννήσας τρέφειν, ἀλλ' ἔφερε λαβὼν εἰς τόπον τινὰ λέσχην καλούμενον· ἐν ᾧ καθήμενοι τῶν φυλετῶν οἱ πρεσβύτατοι, καταμαθόντες τὸ παιδάριον, εἰ μὲν εὐπαγὲς εἶη καὶ ῥωμαλέον, τρέφειν ἐκέλευον, κληρὸν αὐτῷ τῶν ἐγκακισχιλίων προσνείμαντες· εἰ δὲ ἀγεννὲς καὶ ἄμορφον, ἀπέ-

πεμπον εἰς τὰς λεγομένας Ἀποθέτας, παρὰ Ταύγετον, βαρὰ θρώδη τόπον, ὡς οὔτε αὐτῷ ζῆν ἄμεινον, οὔτε τῇ πόλει, τὸ μὴ καλῶς εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς πρὸς εὐεξίαν καὶ ῥώμην πεφυκός. Ὄθεν οὐδὲ ὕδατι τὰ βρέφη, ἀλλ' οἴνῳ περιέλουον αἱ γυναῖκες, βάσανόν τινα ποιούμεναι τῆς κράσεως αὐτῶν. Λέγεται γὰρ ἐξίσασθαι τὰ ἐπιληπτικὰ καὶ νοσώδη πρὸς τὸν ἄκρατον ἀποσφακελίζοντα· τὰ δ' ὑγιεινὰ μᾶλλον τρομοῦσθαι καὶ κρατύνεσθαι τὴν ἕξιν. Ἦν δὲ [καὶ] περὶ τὰς τροφὰς ἐπιμέλειά τις μετὰ τέχνης, ὡς ἄνευ σπαργάνων ἐκτρεφούσας τὰ βρέφη, τοὺς μέλεσι καὶ τοῖς εἶδεσιν ἐλευθέρια ποιεῖν, ἔτι δὲ εὐκόλα ταῖς διαίταις, καὶ ἄσικχα, καὶ ἀθαμβῆ σκότου, καὶ πρὸς ἐρημίαν ἄφοβα, καὶ ἄπειρα δυσκολίας ἀγενοῦς καὶ κλαυθμυρισμῶν. Διὸ καὶ τῶν ἐξωθεν ἔνιοι τοῖς τέκνοις Λακωνικὰς ἐβουόοντο τιτθᾶς καὶ τὴν γε τὸν Ἀθηναῖον Ἀλκιβιάδην τιτθεύσασαν Ἀμύκλαν ἰσοροῦσι γεγονέναι Λάκαιναν. Ἀλλὰ τοῦτ' αὖ μὲν, ὡς Πλάτων φησὶ, Ζώπυρον ἐπέστησε παιδαγωγὸν Περικλῆς, οὐδέν τι τῶν ἄλλων διαφέροντα δούλων· τῶν δὲ Σπαρτιατῶν [τοῦς] παῖδας οὐκ ἐπ' ὠνητοῖς, οὐδὲ μισθίοις ἐποιήσατο παιδαγωγοῖς ὁ Λυκούργος, οὐδ' ἐζῆν ἐκάστῳ τρέφειν, οὐδὲ παιδεύειν, ὡς ἐβούλετο, τὸν υἱόν, ἀλλὰ πάντας εὐθὺς ἐπταεταῖς γενομένουσ παραλαμβάνων αὐτοῖς, εἰς ἀγέλας κατελόχιζε, καὶ συννόμους ποιῶν καὶ συντρόφους, μετ' ἀλλήλων εἴθιζε συμπαίξειν καὶ συσχολάζειν. Ἄρχοντα δ' αὐτῆς παρίστατο, τῆς ἀγέλης τὸν τῷ φρονεῖν διαφέροντα, καὶ θυμοειδέστατον ἐν τῷ μάχεσθαι· καὶ πρὸς τοῦτον ἀφεώρων, καὶ προστάττοντος ἠκροῶντο, καὶ κολάζοντος ἐκαρτέρουν, ὥστε τὴν παιδείαν εἶναι μελέτην εὐπειθείας. Ἐπεσκόπουν δὲ οἱ πρεσβύτεροι παίζοντας αὐτοῦς, καὶ τὰ πολλὰ μάχας τινὰς ἐμβάλλοντες αἰεὶ καὶ φιλονεικίας, οὐ παρέργως κατεμάνθανον, ὁποῖός ἐστι τὴν φύσιν ἕκαστος αὐτῶν πρὸς τὸ τολμᾶν, καὶ μὴ φυγομαχεῖν ἐν ταῖς ἀμίλλαις. Γράμματα μὲν οὖν ἕνεκα τῆς χρείας ἐμάνθανον· ἡ δὲ ἄλλη πᾶσα παιδεία πρὸς τὸ ἄρχεσθαι καλῶς

ἐγίνετο, καὶ καρτερεῖν πονοῦντα, καὶ νικᾶν μαχόμενον. Δι' ὃ καὶ τῆς ἡλικίας προερχομένης ἐπέτεινον αὐτῶν τὴν ἄσκησιν, ἐν χρῆτε κείροντες, καὶ βαδίζειν ἀνυποδύτους, παίζειν τε γυμνοὺς ὡς τὰ πολλὰ συνεθίζοντες. Γενόμενοι δὲ δωδεκαετεῖς, ἔνευ χιτῶνος ἤδη διετέλουν, ἐνίμάτιον εἰς τὸν ἐνιαυτὸν λαμβάνοντες, αὐχμηροὶ τὰ σώματα, καὶ λουτρῶν καὶ ἀλειμμάτων ἄπειροι· πλὴν ὀλίγας ἡμέρας τινὰς τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς τοιαύτης φιλανθρωπίας μετεῖχον. Ἐκάθευδον δὲ ὁμοῦ κατ' ἴλην καὶ ἀγέλην, ἐπὶ σιβάδων, ἃς αὐτοὶ συνεφόρουσαν, τοῦ παρὰ τὸν Εὐρώταν πεφυκότος καλάμου τὰ ἄκρα ταῖς χερσὶν ἄνευ σιδήρου κατακλίσσαντες. Ἐν δὲ τῷ χειμῶνι τοὺς λεγομένους λυκοφάνους ὑπεβάλλοντο, καὶ κατεμίγνυσαν ταῖς σιβάσι, θερμαντικὸν ἔχειν τι τῆς ὕλης δοκούσης.

IZ. Ἡδὴ δὲ τοῖς τηλικούτοις ἐρασταὶ τῶν εὐδοκίμων νέων συνανιστρέφοντο, καὶ προσεῖχον οἱ πρεσβύτεροι μᾶλλον, ἐπιφοιτῶντες εἰς τὰ γυμνάσια, καὶ μαχομένοις καὶ σκώπτουσιν ἀλλήλους παρατυγχάνοντες, οὐ παρέργως, ἀλλὰ τρόπον τινὰ πάντες οἰόμενοι πάντων καὶ πατέρες εἶναι καὶ παιδαγωγοὶ καὶ ἄρχοντες· ὥστε μήτε καιρὸν ἀπολείπεσθαι, μήτε χωρίον ἔρημον τοῦ νοθετοῦντος τὸν ἀμαρτάνοντα, καὶ κολάζοντος. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ παιδονόμος ἐκ τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἐτάττετο· καὶ κατ' ἀγέλας αὐτοὶ προΐσαντο τῶν λεγομένων Εἰρένων ἀεὶ τὸν σωφρονέσατον καὶ μαχιμώτατον. Εἰρένας δὲ καλοῦσι, τοὺς ἔτος ἤδη δευτέρον ἐκ παίδων γεγονότας· Μελλεῖρένας δὲ, τῶν παίδων τοὺς πρεσβυτάτους. Οὗτος ἦν ὁ Εἰρην, εἴκοσιν ἔτη γεγονώς, ἄρχει τε τῶν ὑποτεταγμένων ἐν ταῖς μάχαις, καὶ κατ' οἶκον ὑπηρεταῖς χρῆται πρὸς τὸ δεῖπνον. Ἐπιτάσσει δὲ τοῖς μὲν ἀδροῖς, ξύλα φέρειν, τοῖς δὲ μικροτέροις, λάχανα. Καὶ φέρουσι κλέπτοντες, οἱ μὲν, ἐπὶ τοὺς κήπους βαδίζοντες, οἱ δὲ, εἰς τὰ τῶν ἀνδρῶν συσσίτια παρεισρέοντες εὐ μᾶλα πανούργως καὶ πεφυλαγμένως· ἂν δ' ἀλῶ, πολλὰς λαμβάνει πληγὰς τῇ μάστιγι, ῥαθύμως

δοκῶν κλέπτειν καὶ ἀτέχνως. Κλέπτουσι δὲ καὶ τῶν σιτιῶν ὅτι ἂν δύνωνται, μανθάνοντες εὐφυῶς ἐπιτίθεσθαι τοῖς καθεύδουσιν, ἢ ῥαθύμως φυλάσσουσι. Τῷ δὲ ἀλόντι ζημίαι πληγαὶ καὶ τὸ πεινῆν. Γλίσχρον γὰρ αὐτοῖς ἐστὶ δεῖπνον, ὅπως δι' αὐτῶν ἀμυνόμενοι τὴν ἔνδειαν, ἀναγκάζονται τολμᾶν καὶ πανουργεῖν. Καὶ τοῦτο μὲν, ἔργον τῆς ὀλιγοσιτίας· πάρεργον δέ φασι τὴν τῶν σωμάτων αὐξήσιν. Φέρεται γὰρ εἰς μῆκος, ὅταν τὸ πνεῦμα μὴ πολλὴν σῆλῃ διατριβὴν καὶ ἀσχολίαν ὑπὸ πλήθους τροφῆς εἰς βάθος καὶ πλάτος πιεζόμενον, ἀλλ' ἄνω βαδίζῃ διὰ κουφότητα, τοῦ σώματος ἐκλύτως καὶ ῥαδίως ἐπιιδιδόντος. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ καλοὺς δοκεῖ ποιεῖν· αἱ γὰρ ἰσχναὶ καὶ διάκενοι μᾶλλον ἔξεισι ὑπακούουσι πρὸς τὴν διάρθρωσιν· αἱ δ' ὀγκώδεις καὶ πολύτροφοι, διὰ βῆρος ἀντιβαίνουσιν· ὡς περ ἀμέλει καὶ τῶν ἐν τῷ κύειν καθαιρομένων γυναικῶν ἰσχνὰ μὲν, εὐειδῆ δὲ καὶ γλαφυρὰ γίνεται τὰ βρέφη, διὰ τὴν ἐλαφρότητα τῆς ὕλης κρατουμένης μᾶλλον ὑπὸ τοῦ τυποῦντος. Ἀλλὰ γὰρ ἢ μὲν αἰτία τοῦ συμβαίνοντος ἐν μέσῳ προκείσθω σκοπεῖν.

ΙΗ. Οὕτω δὲ κλέπτουσι πεφροντισμένως οἱ παῖδες, ὥςτε λέγεται τις ἤδη σκύμνον ἀλώπεκος κεκλοφῶς, καὶ τῷ τριβωνίῳ περισέλλων, σπαρασσόμενος ὑπὸ τοῦ θηρίου τὴν γαστέρα τοῖς ὄνουσι καὶ τοῖς ὀδοῦσιν, ὑπὲρ τοῦ λαθεῖν ἐγκαρτερῶν ἀποθανεῖν. Καὶ τοῦτο μὲν οὐδ' ἀπὸ τῶν νῦν ἐφῆσιν ἄπιστάν ἐστιν, ὧν πολλοὺς ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῆς Ὀρθίας ἐωράκαμεν ἐναποθνήσκοντας ταῖς πληγαῖς. Δειπνήσας δὲ ὁ Εἴρηνη κατακαίμενος, τῷ μὲν ἄσαι προσέταξε τῶν παιδῶν, τῷ δὲ ἐρώτημά τι προῦβαλε, πεφροντισμένης δεόμενον ἀποκρίσεως· οἶον, Ὅστις ἄριστος ἐν τοῖς ἀνδράσιν, ἢ Ποία τις ἢ τοῦδε πράξις; Ἐκ τούτου δὲ καὶ κρίνειν τὰ καλὰ καὶ πολυπραγμονεῖν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς εἰθίζοντο περὶ τῶν πολιτῶν. Τὸ γὰρ, ἐρωτηθέντα, Τίς πολίτης ἀγαθός, ἢ Τίς οὐκ εὐδόκιμος, ἀπορεῖν παῦ ἀποκρίνασθαι, νωθρᾶς ἐποιοῦντο καὶ πρὸς ἀρετὴν ἀφιλοτίμου

ψυχῆς σημεῖον. Ἔδει δὲ τὴν ἀπόκρισιν καὶ μετ' αἰτίας εἶναι καὶ ἀποδείξεως, εἰς βραχύν τινα συνηγμένης λόγον καὶ σύντομον· ὁ δὲ πλημμελῶς ἀποκρινόμενος ἐκολάζετο, δῆγμα λαμβάνων ὑπὸ Εἴρενος εἰς τὸν ἀντίχειρα. Πολλάκις δὲ καὶ πρεσβυτέρων παρόντων καὶ ἀρχόντων, ὁ Εἴρην ἐκόλαζε τοὺς παῖδας, ἀπόδειξιν διδούς, εἰ μετὰ λόγου, καὶ ὡς δεῖ, κολάζει. Καὶ κολάζων μὲν, οὐκ ἐκωλύετο· τῶν δὲ παιδῶν ἀπελθόντων, εὐθύνας ὑπέειχεν, εἰ τραχύτερον τοῦ δέοντος ἐπετίμησεν, ἢ τούναντίον ἐκλελυμένως καὶ ἀτόνως. Ἐκοινωνοῦν δ' οἱ ἐρασαὶ τοῖς παισὶ τῆς δόξης ἐπ' ἀμφοτέρα· καὶ λέγεται ποτε παιδὸς ἐν τῷ μάχεσθαι φωνὴν ἀγεννηῆ προεμένου, ζημιωθῆναι τὸν ἐραστὴν ὑπὸ τῶν ἀρχόντων. Οὕτω δὲ τοῦ ἐραῖν ἐγκεκριμένου παρ' αὐτοῖς, ὡς καὶ τῶν παρθένων ἐραῖν τὰς καλὰς καὶ ἀγαθὰς γυναικας, τὸ ἀντερᾶν οὐκ ἦν· ἀλλὰ μᾶλλον ἀρχὴν ἐποιοῦντο φιλίας πρὸς ἀλλήλους οἱ τῶν αὐτῶν ἐρασθέντες, καὶ διετέλουν κοινῇ σπουδάζοντες, ὅπως ἄριστον ἀπεργάσαιντο τὸν ἐρώμενον.

ΙΘ. Ἐδίδασκον δὲ τοὺς παῖδας καὶ λόγῳ χρῆσθαι πικρίαν ἔχοντι μεμιγμένην χάριτι, καὶ πολλὴν ἀπὸ βραχείας λέξεως ἀναθεώρησιν. Τὸ μὲν γὰρ σιδηροῦν νόμισμα μικρὰν ἔχειν ἐποίησεν ἀπὸ πολλοῦ σταθμοῦ δύναμιν ὁ Λυκοῦργος, ὡς εἴρηται. Τὸ δὲ τοῦ λόγου νόμισμα τούναντίον, ἀπ' εὐτελοῦς καὶ ὀλίγης λέξεως, εἰς πολλὴν καὶ περιττὴν κατεσκευάσε διάνοιαν, τῇ πολλῇ σιωπῇ τοὺς παῖδας ἀποφθεγματικούς καὶ πεπαιδευμένους πρὸς τὰς ἀποκρίσεις μηχανώμενος. Ὡς γὰρ τὸ σπέρμα τῶν πρὸς τὰς συνουσίας ἀκολάσων ἄγονον ὡς τὰ πολλὰ καὶ ἄκαρπὸν ἐσιν, οὕτως ἢ πρὸς τὸ λαλεῖν ἀκρασία κενὸν τὸν λόγον ποιεῖ καὶ ἀνόητον. Ἄγεις μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς, σκώπτοντος Ἀττικοῦ τινος τὰς Λακωνικὰς μαχαίρας εἰς τὴν μικρότητα, καὶ λέγοντος, ὅτι ῥαδίως αὐτὰς οἱ θαυματοποιοὶ καταπίνουσιν ἐν τοῖς θεάτροις, « Καὶ μὴν μάλισα (εἶπεν) ἡμεῖς ἐφικνούμεθα τοῖς ἐγχειριδίῳ τῶν πολεμίων ».

Ἐγὼ δὲ καὶ τὸν λόγον ὀρώ τὸν Λακωνικόν, βραχὺν μὲν εἶναι δοκῶντα, μάλιστα δὲ τῶν πραγμάτων ἐφικνούμενον, καὶ τῆς διανοίας ἀπτόμενον τῶν ἀκρωμένων. Καὶ γὰρ ὁ Λυκούργος αὐτὸς βραχυλόγος τις ἔοικε γενέσθαι καὶ ἀποφθεγματικὸς, εἰ δεῖ τεκμαίρεσθαι τοῖς ἀπομνημονεύμασιν οἷόν ἐστι τὸ περὶ τῆς πολιτείας, πρὸς τὸν ἀξιοῦντα ποιεῖν δημοκρατίαν ἐν τῇ πόλει. «Σὺ γὰρ (ἔφη) πρῶτος ἐν τῇ οἰκίᾳ σου ποιήσον δημοκρατίαν». Καὶ τὸ περὶ τῶν θυσιῶν, πρὸς τὸν πυθόμενον, Διὰ τί μικρὰς οὕτω καὶ εὐτελεῖς ἔταξεν. «Ἴνα μὴ ποτε (ἔφη) τιμῶντες τὸ θεῖον διαλίπωμεν». Καὶ τὸ περὶ τῶν ἀθλημάτων, ταῦτα μόνα μὴ κωλύσαντος ἀγωνίζεσθαι τοὺς πολίτας, ἐν οἷς χεῖρ οὐκ ἀνατείνεται. Φέρονται δ' αὐτοῦ καὶ δι' ἐπιστολῶν ἀποκρίσεις τοιαῦται πρὸς τοὺς πολίτας. Πῶς ἂν πολεμίων ἔφοδον ἀλεξιόμεθα; Ἄν πτωχοὶ μένητε, καὶ μὴ μέσδω ἄτερος θατέρω ἐρατέητε». Καὶ πάλιν περὶ τῶν τειχῶν. «Οὐκ' ἂν εἴη ἀτείχιστος πόλις, ἅτις ἀνδράσι, καὶ οὐ πλίνθοις ἐσεφάνωται». Περὶ μὲν οὖν τούτων καὶ τῶν τοιούτων ἐπιστολῶν οὔτε ἀπιστῆσαι ῥᾶδιον, οὔτε πιστεῦσαι.

Κ. Τῆς δὲ πρὸς τὰ μίκη τῶν λόγων διαβολῆς δείγματα τοιαῦτα τῶν ἀποφθεγμάτων ἐστί. Λεωνίδας ὁ βασιλεὺς, ἀκαίρως τινὸς περὶ πραγμάτων οὐκ ἀκρήσων διαλεχθέντος, «ὦ ξένε, εἶπεν, οὐκ ἐν δέοντι χρέη τῷ δέοντι». Χαρίλαος δὲ, ὁ ἀδελφιδοῦς τοῦ Λυκούργου, περὶ τῆς ὀλιγότητος αὐτοῦ τῶν νόμων ἐρωτηθεὶς, εἶπεν, ὡς «Οἱ λόγοις μὴ χρώμενοι πολλοῖς, οὐδὲ νόμων δέονται πολλῶν». Ἀρχιδαμίδας δὲ, μεμφομένων τινῶν Ἐκκατῆιον τὸν σοφιστὴν, ὅτι παραληφθεὶς εἰς τὸ συσσίτιον οὐδὲν ἔλεγεν, «Ὅ εἰδώς, ἔφη, λόγον, καὶ καιρὸν οἶδεν. Ἄ δὲ τῶν πικρῶν ἔφην ἀπομνημονευμάτων οὐκ ἀμοιρεῖν χάριτος, τοιούτ' ἐστί. Δημάρατος ἀνθρώπου πονηροῦ κόπτοντος αὐτὸν ἀκαίρως ἐρωτήμασι, καὶ δὴ τοῦτο πολλὰκις ἐρωσῶ τῶντος, Τίς ἄριστος Σπαρτιατῶν; ἔφη. «Ὁ τὴν ἀνομιαιότητα». Ἄγεις δὲ, ἐπαινούντων τινῶν τοὺς Ἡλείους, ὡς καλῶς τὰ Ὀλύμπια

καὶ δικαίως ἄγοντας· « Καὶ τί μέγα (ἔφη) Ἡλεῖοι ποιοῦντι, δι' ἐτῶν πέντε ἀμέρα μιᾷ χρώμενοι τᾷ δικαιοσύνα; » Θεόπομπος δὲ, ξένου τινὸς εὖνοϊαν ἐνδεικνυμένου, καὶ φάσκοντος, ὡς παρὰ τοῖς αὐτοῦ πολίταις φιλολάκων καλεῖται· « Καλὸν ἦν τοι (εἶπεν), ὦ ξένε, φιλοπολίταν καλεῖσθαι ». Πλεισώναξ δὲ ὁ Πausανίου, ῥήτορος Ἀθηναίου τοὺς Λακεδαιμονίους ἀμαθεῖς ἀποκαλοῦντος, « Ὄρθως, (ἔφη) λέγεις· μόνον γὰρ Ἑλλήνων ἄμμες οὐδὲν κακὸν μεμαθήκαμεν παρ' ὑμῶν ». Ἀρχιδαμίδα δὲ πρὸς τὸν πυθόμενον, Πόσοι εἰσὶ Σπαρτιάται; « Ἰκανοὶ (εἶπεν) ὦ ξένε, τοὺς κακοὺς ἀπερύκειν ». Ἔστι δὲ καὶ τοῖς μετὰ παιδιᾶς εἰρημένους ὑπ' αὐτῶν τεκμηράσθαι τὸν ἐθισμόν. Εἰθίζοντο γὰρ μηδέποτε χρῆσθαι τῷ λόγῳ παρέργως, μηδ' ἀφιέναι φωνήν, ἥτις οὐκ ἀμωσγέπως ἔχει τινὸς θεωρίας ἀξίαν διάνοϊαν. Ὁ μὲν γὰρ ἀκοῦσαι τοῦ μιμουμένου τὴν ἀηδόνα παρακαλοῦμενος, « Αὐτᾶς (ἔφη) ἄκουκα τήνας· ὁ δ' ἀναγνούς τὸ ἐπίγραμμα τοῦτο·

Σθενύοντας παρὲ τούσδε τυραννίδα, χάλκεος Ἄρης

Εἶλε· Σελινούντος δ' ἀμφὶ πύλας ἔθανον·

« Δικαίως (εἶπε) τέθνακάντι τοὶ ἄνδρες· ἔδει γὰρ ἀφέμεν ὅλαν αὐτὰν κατακαῆμεν· Νεανίσκος δὲ πρὸς τὸν ἐπαγγελλόμενον αὐτῷ δώσειν ἀλεκτρυόνας θνήσκοντας ἐν τῷ μάχεσθαι· « Μὴ σύγε (εἶπεν), ἀλλὰ δός μοι τῶν ἀποκτεινόντων ἐν τῷ μάχεσθαι· ». Ἔτερος δέ τις ἰδὼν θακεύοντας ἐν ἀποχωρήσει ἐπὶ δίφρων ἀνθρώπους· « Μὴ γένοιτο (εἶπεν) ἐνταῦθα καθίσαι, ἔθεν οὐκ ἔστιν ὑπεξανασιῆσαι πρεσβυτέρῳ ». Τὸ μὲν οὖν τῶν ἀποφθεγμάτων εἶδος ἦν τοιοῦτον, ὥστε λέγειν τινᾶς οὐκ ἀτόπως, ὅτι μᾶλλον ἐστὶ τὸ φιλοσοφεῖν, ἢ τὸ φιλογυμναστεῖν, λακωνίζειν.

ΚΑ. Ἡ δὲ περὶ τὰς ψδὰς παιδείσεις καὶ τὰ μέλη οὐχ ἦπτον ἐσπουδάζετο τῆς ἐν τοῖς λόγοις εὐτελείας καὶ καθαριότητος· ἀλλὰ καὶ τὰ μέλη κέντρον εἶχεν ἐγερτικὸν θυμοῦ, καὶ παραστατικὸν ὀρμῆς ἐνθουσιώδους καὶ πραγματικῆς· καὶ ἡ λέξις ἦν ἀφελῆς

καὶ ἄθρυπτος, ἐπὶ πρήγμασι σεμνοῖς καὶ ἠθοποιεῖς. Ἐπαινοὶ γὰρ ἦσαν ὡς τὰ πολλὰ τῶν τεθνηκότων ὑπὲρ τῆς Σπάρτης, εὐδαιμονιζομένων καὶ ψόγοι τῶν τρεσάντων, ὡς ἀλγεινὸν καὶ κακοδαίμονα βιούντων βίον, ἐπαγγελία τε καὶ μεγαλαυχία πρὸς ἀρετὴν, πρέπουσα ταῖς ἡλικίαις. Ἐν ἕνεκα δείγματος, οὐ χειρόν ἐστιν ἐν τι προενέγκασθαι. Τριῶν γὰρ χορῶν κατὰ τὰς τρεῖς ἡλικίας συνισαμένων ἐν ταῖς ἐορταῖς, ὁ μὲν τῶν γερόντων ἀρχόμενος ἦδεν.

Ἄμμες πὸν' ἤμες ἄλκιμοι νεανία·

ὁ δὲ τῶν ἀκμαζόντων ἀμειβόμενος ἔλεγεν·

Ἄμμες δέ γ' εἰμές· αἱ δὲ λῆς, πείραν λάβε·

ὁ δὲ τρίτος, ὁ τῶν παιδῶν·

Ἄμμες δέ γ' ἔσσόμεθα πολλῶ κάρρονες.

Ὅλως δ' ἂν τις ἐπισησας τοῖς Λακωνικοῖς ποιήμασιν, ὧν ἔτι καθ' ἡμᾶς ἕνα διεσώζετο, καὶ τοὺς ἐμβατηρίους ῥυθμοὺς ἀναλαβὼν, οἷς ἐχρῶντο πρὸς τὸν αὐλὸν ἐπάγοντες τοῖς πολεμίοις, οὐ κακῶς ἠγήσαιο καὶ τὸν Τέρπανδρον καὶ τὸν Πίνδαρον τὴν ἀνδρείαν τῇ μουσικῇ συναπτεῖν. Ὁ μὲν γὰρ οὕτως πεποίηκε περὶ τῶν Λακεδαιμονίων·

Ἐνθ' αἶχμά τε νέων θάλλει καὶ μοῦσα λίγεια,

Καὶ δίκαια εὐρυάγρια.

Πίνδαρος δέ φησιν·

. Ἐνθα βου-

λαὶ γερόντων, καὶ νέων ἀν-

δρῶν ἀριστεύοντι αἶχμαί,

καὶ χοροί, καὶ Μοῦσα, καὶ ἀγλαΐα.

Μουσικωτάτους γὰρ ἅμα καὶ πολεμικωτάτους ἀποφαίνουσιν αὐτούς.

Ἐρπει γὰρ ἅντα τῷ σιδάρῳ τὸ καλῶς καθαρίσθαι,

ὡς ὁ Λακωνικὸς ποιητὴς εἴρηκε. Καὶ γὰρ ἐν ταῖς μάχαις προεθύετο ταῖς Μούσαις ὁ βασιλεὺς, ἀναμιμνήσκων, ὡς εἴοικε, τῆς

παιδείας καὶ τῶν ῥήσεων, ἵνα ὧσι πρόχειροὶ παρὰ τὰ δεινὰ, καὶ λόγου τινὸς ἀξίας παρέχωσι τὰς πράξεις τῶν μαχομένων.

ΚΒ. Τότε δὲ καὶ τοῖς νέοις τὰ σκληρότατα τῆς ἀγωγῆς ἐπα-
 νιέντες, οὐκ ἐκώλλυον καλλωπίζεσθαι περὶ κόμην, καὶ κόσμον
 ὄπλων καὶ ἱματίων, χαίροντες, ὥσπερ ἵπποις, γαυριῶσι καὶ
 φρουαττομένοις πρὸς τοὺς ἀγῶνας. Διὸ κομῶντες εὐθύς ἐκ τῆς
 τῶν ἐφήβων ἡλικίας, μάλιστα πρὸς τοὺς κινδύνους ἐθεράπευον
 τὴν κόμην λιπαρὰν τε φαίνεσθαι καὶ διακεκριμένην ἀπομνημο-
 νεύοντες τινα καὶ Λυκούργου λόγον περὶ τῆς κόμης, ὅτι « Τοὺς
 μὲν καλοὺς εὐπρεπεσέρους ποιεῖ, τοὺς δ' αἰσχροὺς φοβερωτέ-
 ρους ». Ἐχρῶντο δὲ καὶ γυμνασίους μαλακωτέροις παρὰ τὰς στρα-
 τείας· καὶ τὴν ἄλλην δίαιταν οὐχ οὕτω κεκολασμένην, οὐδ' ὑπεύ-
 θυνον τοῖς νέοις παρεῖχον, ὥστε μόνοις ἀνθρώπων ἐκείνοις τῆς
 εἰς τὸν πόλεμον ἀσκήσεως ἀνάπαυσιν εἶναι τὸν πόλεμον. Ἢδη
 δὲ συντεταγμένης ἅμα τῆς φάλαγγος αὐτῶν, καὶ τῶν πολε-
 μίων παρόντων, ὁ βασιλεὺς ἅμα τὴν τε χίμαιραν ἐσφαγιάζετο,
 καὶ σφρανοῦσθαι παρήγγελλε πᾶσι, καὶ τοὺς αὐλητὰς αὐλεῖν
 ἐκέλευε τὸ Κασόρειον μέλος· ἅμα δ' ἐξῆρχεν ἐμβατηρίου παιᾶ-
 νος, ὥστε σεμνὴν ἅμα καὶ καταπληκτικὴν τὴν ὄψιν εἶναι, ῥυθμῶ
 τε πρὸς τὸν αὐλὸν ἐμβαίνόντων, καὶ μήτε διάσπασμα ποιούντων
 ἐν τῇ φάλαγγι, μήτε ταῖς ψυχαῖς θορυβουμένων, ἀλλὰ πράως
 καὶ ἰλαρῶς ὑπὸ τοῦ μέλους ἀγομένων ἐπὶ τὸν κίνδυνον. Οὕτε
 γὰρ φόβον οὔτε θυμὸν ἐγγίνεσθαι πλεονάζοντα τοῖς οὕτω δια-
 κειμένοις εἰκὸς ἐστίν, ἀλλ' εὐσθεῖς φρόνημα μετ' ἐλπίδος καὶ
 θάρσους, ὡς τοῦ Θεοῦ συμπαρόντος. Ἐχώρει δὲ ὁ βασιλεὺς ἐπὶ
 τοὺς πολεμίους, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ σφρανίτην ἀγῶνα νενικηκότα.
 Καὶ φασί γε τινὰ, χρημάτων πολλῶν ἐν Ὀλυμπίοις διδομένων
 αὐτῷ, μὴ δεξάμενον, ἀλλὰ πολλῶ πόνῳ κατάπαλαίσαντα τὸν ἀν-
 ταγωνιστὴν, ὡς τις εἶπεν αὐτῷ, « Τί σοι πλεόν, ὦ Λάκων, γέγο-
 νεν ἀπὸ τῆς νίκης ; » φάναι μειδιάσαντα « Πρὸ τοῦ βασιλείως τε-

ταγμένοις μαχοῦμι τοῖς πολεμίοις. » Τρεψάμενοι δὲ καὶ νικήσαντες ἐδίωκον, ὅσον ἐκβεβαίωσασθαι τὸ νίκημα τῇ φυγῇ τῶν πολεμίων; εἴτ' εὐθὺς ἀνεχώρουν, οὔτε γενναῖον, οὔτε Ἑλληνικὸν ἠγούμενοι, κόπτειν καὶ φονεύειν ἀπολεγομένους καὶ παρακεχωρηκότας. Ἦν δ' οὐ μόνον καλὸν τοῦτο καὶ μεγάλῳ ψυχον, ἀλλὰ καὶ χρήσιμον. Εἰδότες γὰρ οἱ μαχόμενοι πρὸς αὐτούς, ὅτι τοὺς ὑφισταμένους ἀναιροῦσι, φεῖδονται δὲ τῶν ἐνδιδόντων, τοῦ μένειν τὸ φεύγειν ἠγοῦντο λυσιτελέστερον.

ΚΓ. Αὐτὸν δὲ τὸν Λυκοῦργον Ἰππίας μὲν ὁ σοφιστῆς πολεμικώτατόν φησι γενέσθαι, καὶ πολλῶν ἔμπειρον στρατηγῶν. Φιλοσέφανος δὲ καὶ τὴν κατ' οὐλαμὸς τῶν ἰππέων διανομὴν Λυκοῦργῳ προστίθησιν· εἶναι δὲ τὴν οὐλαμὸν, ὡς ἐκεῖνος συνέστησεν, ἰππέων πεντήκοντα τὸ πλῆθος ἐν τετραγώνῳ σχήματι τεταγμένων. ὁ δὲ Φαληρεὺς Δημήτριος, οὐδεμιᾶς ἀψάμενον πολεμικῆς πράξεως, ἐν εἰρήνῃ κατασχέσασθαι τὴν πολιτείαν. Ἔοικε δὲ καὶ τῆς Ὀλυμπιακῆς ἐκεχειρίας ἢ ἐπίνοια, πράου καὶ πρὸς εἰρήνην ἔχοντος οἰκείως ἀνδρὸς εἶναι. Καί τινι φασί τινες, ὡς Ἐρμιππος μνημονεύει, τὸν Λυκοῦργον οὐ προσέχειν, οὐδὲ κοινωνεῖν ἐν ἀρχῇ τοῖς περὶ τὸν Ἴφριτον, ἀλλὰ τυγχάνειν ἄλλως ἐπιδημοῦντα καὶ θεώμενον· ἀκοῦσαι δὲ φωνὴν ὡσπερ ἀνθρώπου τινὸς ἐξόπισθεν ἐπιτιμῶντος αὐτῷ, καὶ θαυμάζοντος, ὅτι τοὺς πολίτας οὐ προτρέπεται κοινωνεῖν τῆς πανηγύρεως· ὡς δὲ, μεταστραφέντος, οὐδαμοῦ φανερός ὁ φθεγξάμενος ἦν, θεῖον ἠγησάμενον, οὕτω πρὸς τὸν Ἴφριτον τραπέσθαι, καὶ συνδιακοσμήσαντα τὴν ἐορτὴν, ἐνδοξοτέραν καὶ βεβαιωτέραν κατὰ στήσαι.

ΚΔ. Ἡ δὲ παιδεία μέχρι τῶν ἐνηλίκων διέτεινεν. Οὐδεὶς γὰρ ἦν ἀφειμένος ὡς ἐβούλετο ζῆν, ἀλλ', οἷον ἐν στρατοπέδῳ, τῇ πόλει, καὶ δίκαιαν ἔχοντες ὠρισμένην, καὶ διατριβὴν περὶ τὰ κοινὰ, καὶ ὅλως νομίζοντες οὐχ αὐτῶν, ἀλλὰ τῆς πατρίδος εἶναι, διετέλλον· εἰ μὴ τι πράττειν ἕτερον εἴη προστεταγμένον, ἐπισκοποῦντες

τοὺς παῖδας, καὶ διδάσκοντές τι τῶν χρησίμων, ἢ μανθάνοντες αὐτοὶ παρὰ τῶν πρεσβυτέρων. Καὶ γὰρ ἓν τι τοῦτο τῶν καλῶν ἦν καὶ μακαρίων, ἃ παρεσκεύακε τοῖς ἑαυτοῦ πολίταις ὁ Λυκοῦργος, ἀφθονία σχολῆς, οἷς τέχνης μὲν ἄψασθαι βαναύσου τὸ παράπαν οὐκ ἐφίετο· χρηματισμοῦ δὲ συναγωγὴν ἔχοντας ἐργώδη καὶ πραγματεῖαν, οὐδ' ὀτιοῦν ἔδει, διὰ τὸ κομιδῆ τὸν πλοῦτον ἄξιλον γεγονέναι καὶ ἄτιμον. Οἱ δὲ εἴλωτες αὐτοῖς εἰργάζοντο τὴν γῆν, ἀποφορὰν τὴν εἰρημένην τελοῦντες. Ἐπιδημῶν δὲ τις Ἀθήνησι, δικαστηρίων ὄντων, καὶ πυθόμενός τινα δίκην ἀργίας ὠφληκότα βαδίζειν ἀθυμοῦντα, καὶ προπεμπόμενον ὑπὸ τῶν φίλων συναχθόμενων καὶ βαρέως φερόντων, ἐδεῖτο δεῖξαι τοὺς συμπαρόντας αὐτῷ, τίς ἐστὶν ὁ τὴν ἐλευθερίας ἐαλωκῶς δίκην. Οὕτω δουλοπρεπὲς ἠγοῦντο τὴν περὶ τὰς τέχνας καὶ τὸν χρηματισμὸν ἀσχολίαν. Δίκαι δὲ, ὡς εἰκὸς, ἐξέλιπον ἅμα τῷ νομίσματι, μὴτε πλεονεξίας, μὴτ' ἀπορίας αὐτοῖς παρουσίας, ἰσότητος δ' ἐν εὐπορίᾳ, καὶ ῥασιώνης δι' εὐτέλειαν γεγεννημένης. Χοροὶ δὲ καὶ θαλαῖαι καὶ εὐωχίαι, καὶ διατριβαὶ περὶ τε θήρας καὶ γυμνάσια καὶ λέσχας, τὸν ἅπαντα χρόνον ἐπεχωρίαζον, ὅτε μὴ στρατευόμενοι τύχοιεν.

ΚΕ. Οἱ μὲν γε νεώτεροι τριάκοντα ἐτῶν τὸ παράπαν οὐ κατέβαινον εἰς ἀγορὰν, ἀλλὰ διὰ τῶν συγγενῶν καὶ τῶν ἐραστῶν ἐποιοῦντο τὰς ἀναγκαίας οικονομίας. Τοῖς δὲ πρεσβυτέροις αἰσχρὸν ἦν συνεχῶς ὀρεᾶσθαι περὶ ταῦτα διατρίβουσιν, ἀλλὰ μὴ τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας περὶ τὰ γυμνάσια καὶ τὰς καλουμένας λέσχας ἀνασρέφεσθαι· καὶ γὰρ εἰς ταῦτα συνιόντες ἐπιεικῶς ἐσχόλαζον μετ' ἀλλήλων, οὐδενὸς μεμνημένοι τῶν πρὸς χρηματισμὸν ἢ χρεῖαν ἀγοραῖον συντελούντων. Ἀλλὰ τὸ πλεῖστον ἦν τῆς τοιαύτης διατριβῆς ἔργον, ἐπαινεῖν τι τῶν καλῶν, ἢ τῶν αἰσχρῶν ψέγειν, μετὰ παιδιᾶς καὶ γέλωτος ἐλαφρῶς ὑποφέροντος εἰς νοῦθεσίαν καὶ διόρθωσιν. Οὐδὲ γὰρ αὐτὸς ἦν ἀκράτως αὐστηρὸς ὁ

Λυκούργος· ἀλλὰ καὶ τὸ τοῦ γέλωτος ἀγαλμάτιον ἐκεῖνον ἰδρῦ-
 θασθαι Σωσίβιος ἰστορεῖ, τὴν παιδιάν, ὡσπερ ἡδυσμα τοῦ πόνου
 καὶ τῆς διαίτης, ἐμβαλόντα κατὰ καιρὸν εἰς τὰ συμπόσια καὶ τὰς
 τοιαύτας διατριβάς. Τὸ δ' ὅλον, εἴθιζε τοὺς πολίτας μὴ βούλεσθαι,
 μὴτ' ἐπίσασθαι κατ' ἰδίαν ζῆν, ἀλλ' ὡσπερ τὰς μελίττας, τῷ κοι-
 νῷ συμφυεῖς ὄντας ἀεὶ, καὶ μετ' ἀλλήλων εἰλουμένους περὶ τὸν
 ἄρχοντα, μικροῦ δεῖν ἐξεστῶτας ἐαυτῶν ὑπ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ
 φιλοτιμίας, ὅλους εἶναι τῆς πατρίδος· ὡς ἔστι καὶ φωναῖς τισιν
 αὐτῶν ἀποθεωρῆσαι τὴν διάνοιαν. Ὁ μὲν γὰρ Παιδάρητος, οὐκ
 ἐγκριθεὶς εἰς τοὺς τριακοσίους, ἀπήει μάλα φαιδρὸς, ὡσπερ χαί-
 ρων, ὅτι βελτίονας αὐτοῦ τριακοσίους ἡ πόλις ἔχει. Πεισιπρατίδας
 δὲ ὁ πρεσβεύων πρὸς τοὺς βασιλέως στρατηγούς μεθ' ἐτέρων, ἐρο-
 μένων αὐτῶν, Πότερον ἰδίᾳ πάρεισιν, ἢ δημοσίᾳ πεμφθέντες,
 εἶπεν, « Αἶκα τύχωμες, δημοσίᾳ· Αἶκα ἀποτύχωμες, ἰδίᾳ ». Ἡ δὲ
 Βρασίδου μήτηρ Ἀργιλειώνις, ὡς ἀφικόμενοί τινες εἰς Λακεδαιμόνα
 τῶν ἐξ Ἀμφιπόλεως εἰσῆλθον πρὸς αὐτήν, ἠρώτησεν, εἰ καλῶς ὁ
 Βρασίδας ἀπέθανε, καὶ τὰς Σπάρτας ἀξίως· μεγαλυπόντων δὲ
 ἐκείνων τὸν ἄνδρα, καὶ λεγόντων, ὡς οὐκ ἔχει τοιοῦτον ἄλλον ἢ
 Σπάρτη· « Μὴ λέγετε, εἶπεν, ὧ ξένοι· καλὸς μὲν γὰρ ἦν καὶ ἀγαθὸς ὁ
 Βρασίδας· πολλοὺς δὲ ἄνδρας Λακεδαιμόνων ἔχει τήνου κάρρονας ».

ΚΓ. Τοὺς δὲ γέροντας αὐτὸς μὲν, ὡς εἴρηται, κατέστησε τὸ
 πρῶτον ἐκ τῶν μετασχόντων τοῦ βουλευμάτος· ὕστερον δὲ, ἀντὶ
 τοῦ τελευτῶντος, ἔταξε καθιστάναι τὸν ἄριστον ἀρετῇ κριθέντα τῶν
 ὑπὲρ ἐξήκοντα ἔτη γεγονότων. Καὶ μέγιστος ἐδόκει τῶν ἐν ἀνθρώ-
 ποις ἀγῶνων οὗτος εἶναι, καὶ περιμάχητότατος· οὐ γὰρ ἐν ταχέσι
 τάχιτον, οὐδ' ἐν ἰσχυροῖς ἰσχυρότατον, ἀλλ' ἐν ἀγαθοῖς καὶ σώ-
 φροσιν ἄριστον καὶ σωφρονέστατον ἔδει κριθέντα, νικητήριον ἔχειν
 τῆς ἀρετῆς διὰ βίου τὸ σύμπαν, ὡς εἰπεῖν, κράτος ἐν τῇ πολι-
 τεῖᾳ, κύριον ὄντα καὶ θανάτου καὶ ἀτιμίας, καὶ ὅλως τῶν με-
 γίστων. Ἐγένετο δὲ ἡ κρίσις τόνδε τὸν τρόπον. Ἐκκλησίας ἀθροῖ-

σθείσης, ἄνδρες αἰρετοὶ καθεύργουντο πλησίον εἰς οἶκημα, τῆ^ν μὲν ὄψιν οὐχ ὀρώμεντες, οὐδ' ὀρώμενοι, τὴν δὲ κραυγὴν μόνον ἀκούοντες ἐκκλησιαζόντων. Βοῆ γὰρ, ὡς τᾶλλα, καὶ τοὺς ἀμιλλωμένους ἔκρινον, οὐχ ὁμοῦ πάντων, ἀλλ' ἐκάστου κατὰ κληῖρον εἰσαγομένου, καὶ σιωπῇ διαπορευομένου τὴν ἐκκλησίαν. Ἐχόντες οὖν οἱ κατάκλειστοι γραμματεῖα, καθ' ἕκαστον ἐπεσημαίνοντο τῆς κραυγῆς τὸ μέγεθος, οὐκ εἰδότες, ὅτῳ γένοιτο, πλὴν ὅτι πρῶτος, ἢ δεύτερος, ἢ τρίτος, ἢ ὅποσοσούν εἴη τῶν εἰσαγομένων. Ὅτῳ δὲ πλείστη γένοιτο καὶ μεγίστη, τοῦτον ἀνηγόρευον. Ὁ δὲ σεφάνωσάμενος περιήει τοὺς θεούς· εἶποντο δὲ πολλοὶ νέοι ζηλοῦντες τὸν ἄνδρα καὶ μεγαλύνοντες, πολλαὶ τε γυναῖκες ἐγκωμιάζουσαι δι' ὠδῆς τὴν ἀρετὴν, καὶ τὸν βίον εὐδαιμονίζουσαι. Τῶν δὲ ἐπιτηδείων ἕκαστος αὐτῷ δεῖπνον παρατιθεῖς, ἔλεγεν, ὅτι ταύτη ἢ πόλις σε τιμᾷ τῇ τραπέζῃ. Περιελθὼν δὲ, εἰς τὸ συσσίτιον ἀπήει, καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἐγένετο συνήθως· δευτέρας δὲ μερίδος αὐτῷ παρατεθείσης, ἐφύλαττεν ἀράμενος· καὶ μετὰ τὸ δεῖπνον, ἐπὶ ταῖς θύραις τοῦ φιδιτίου τῶν οἰκείων παρουσῶν γυναικῶν, ἣν μάλιστα τυγχάνοι τιμῶν προσεκαλεῖτο· καὶ διδοὺς τὴν μοῦραν ἔλεγεν ὅτι ταύτην αὐτὸς λαβὼν ἀρισεῖον, ἐκεῖνη δίδωσιν, ὥστε κακείνην ζηλουμένην ὑπὸ τῶν ἄλλων προπέμπεσθαι γυναικῶν.

KZ. Καὶ μὴν καὶ τὰ περὶ τὰς ταφὰς ἄριστα διεκόσμησεν αὐτοῖς. Πρῶτον μὲν γὰρ ἀνελὼν δεισιδαιμονίαν ἅπασαν, ἐν τῇ πόλει θάπτειν τοὺς νεκροὺς, καὶ πλησίον ἔχειν τὰ μνήματα τῶν ἱερῶν, οὐκ ἐκώλυσε συντρόφους ποιῶν ταῖς τοιαύταις ὄψεσι καὶ συνήθεις τοὺς νέους, ὥστε μὴ ταραττεσθαι, μηδ' ὀρώμεθαι τὸν θάνατον, ὡς μαινόντα τοὺς ἀψαμένους νεκροῦ σώματος, ἢ διὰ τάφων διελθόντας. Ἐπειτα συνθάπτειν οὐδὲν εἶασεν, ἀλλὰ ἐν φοινικίδι καὶ φύλλοις ἐλαίας θέντες τὸ σῶμα, περιέσελλον. Ἐπιγράφαι δὲ τοῦνομα θάψαντας οὐκ ἐξῆν τοῦ νεκροῦ, πλὴν ἀνδρὸς ἐν πολέμῳ, καὶ γυναικὸς ἱερᾶς, ἀποθανόντων. Χρόνον δὲ πέν-

Θους ὀλίγον προσώρισεν, ἡμέρας ἑνδεκα· τῇ δὲ δωδεκάτῃ θύσκητας ἔδει Δήμητρι λύειν τὸ πένθος. Οὐδὲν γὰρ ἦν ἀργόν, οὐδ' ἀφειμένον, ἀλλὰ πᾶσι κατεμίγνυε τοῖς ἀναγκαίοις ἀρετῆς τινα ζῆλον, ἢ κακίας διαβολήν· καὶ κατεπύκνου παραδειγμάτων πλήθει τὴν πόλιν, οἷς ἀναγκαῖον ἦν ἐντυγχάνοντας αἰεὶ καὶ συντρεφόμενους, ἄγεσθαι καὶ κατασχηματίζεσθαι ἰόντας πρὸς τὸ καλόν. Ὄθεν οὐδ' ἀποδημεῖν ἔδωκε τοῖς βουλομένοις καὶ πλανᾶσθαι, ξενικὰ συνάγοντας ἦθη, καὶ μιμήματα βίων ἀπαιδευτῶν, καὶ πολιτευμάτων διαφορὰν. Ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀθροιζομένους ἐπ' οὐδενὶ χρησίμῳ, καὶ παρεισρέοντας εἰς τὴν πόλιν ἀπήλαυνεν, οὐχ' ὡς Θουκυδίδης φησὶ, δεδιώς, μὴ τῆς πολιτείας μιμηταὶ γένωνται, καὶ πρὸς ἀρετὴν τι χρήσιμον ἐκμάθωσιν, ἀλλὰ μᾶλλον, ὅπως μὴ διδάσκαλοι κακοῦ τινος ὑπάρξωσιν. Ἄμα γὰρ ξένους σώμασιν ἀνάγκη λόγους ἐπεισιέναι ξένους· λόγοι δὲ καινοὶ κρίσεις καινὰς ἐπιφέρουσιν· ἐξ ὧν ἀνάγκη πάθη πολλὰ φύεσθαι, καὶ προαιρέσεις ἀπαδούσας πρὸς τὴν καθεστῶσαν πολιτείαν, ὡς περ ἀρμονίαν. Διὸ μᾶλλον ὤετο χρῆναι φυλάττειν τὴν πόλιν, ὅπως ἡθῶν οὐκ ἀναπλησθήσεται πονηρῶν, ἢ σωμάτων νοσερῶν ἕξωθεν ἐπεισιόντων.

ΚΗ. Ἐν μὲν οὖν τούτοις οὐδὲν ἔστιν ἀδικίας ἔχους οὐδὲ πλεονεξίας, ἣν ἐγκαλοῦσιν ἔνιοι τοῖς Αὐκούργου νόμοις, ὡς ἰκανῶς ἔχουσι πρὸς ἀνδρείαν, ἑνδεῶς δὲ πρὸς δικαιοσύνην. Ἡ δὲ κλυμένη Κρυπτία παρ' αὐτοῖς, εἶγε δὴ καὶ τοῦτο τῶν Αὐκούργου πολιτευμάτων ἓν ἔστιν, ὡς Ἀριστοτέλης ἰσόρηκε, ταύτην ἂν εἶη καὶ τῷ Πλάτῳ περὶ τῆς πολιτείας καὶ τοῦ ἀνδρὸς ἐνεργασμένη δόξαν. Ἦν δὲ τοιαύτη· τῶν νέων οἱ ἄρχοντες διὰ χρόνου τοὺς μάλιστα νοῦν ἔχειν δοκοῦντας εἰς τὴν χώραν ἄλλον ἄλλοσ' ἐξέπεμπον, ἔχοντας ἐγχειρίδια καὶ τροφήν ἀναγκαίαν, ἄλλο δὲ οὐδέν· οἱ δὲ μεθ' ἡμέραν μὲν εἰς ἀσυνδήλους διασπειρόμενοι τόπους, ἀπέκρυπτον ἑαυτοὺς καὶ ἀνεπαύοντο, νύκτωρ δὲ κατιόντες εἰς τὰς

ἀδούς, τῶν εἰλώτων τὸν ἀλίσκόμενον ἀπέσφαττον. Πολλάκις δὲ καὶ τοῖς ἀγροῖς ἐπιπορευόμενοι, τοὺς ῥωμαλεωτάτους καὶ κρατίστους αὐτῶν ἀνήρουν. Ὡσπερ καὶ Θουκυδίδης ἐν τοῖς Πελοποννησιακοῖς ἱστορεῖ, τοὺς ἐπ' ἀνδρεία προκριθέντας· ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν, σεφανώσασθαι μὲν ὡς ἐλευθέρους γεγονότας, καὶ περιελθεῖν τὰ τῶν Θεῶν ἱερά, μικρὸν δ' ὕστερον ἅπαντας ἀφανεῖς γενέσθαι, πλείονας ἢ δισχιλίους ὄντας· ὡς μήτε παραχρῆμα, μήτε ὕπερον ἔχειν τινὰ λέγειν τῷ τρόπῳ διεφθάρησαν. Ἀριστοτέλης δὲ μάλιστ' εἶρησεν καὶ τοὺς Ἐφόρους, ὅταν εἰς τὴν ἀρχὴν καταστῶσι πρῶτον, τοῖς εἴλωσι καταγγέλλειν πόλεμον, ὅπως εὐαγὲς ἦ τὸ ἀνελεῖν. Καὶ τᾶλλα δὲ τραχέως προσεφέροντο καὶ σκληρῶς αὐτοῖς· ὥστε καὶ πίνειν ἀναγκάζοντες πολὺν ἄκρατον, εἰς τὰ συσσίτια παρεισῆγον, ἐπιδεικνύμενοι τὸ μεθύειν οἷόν ἐσι τοῖς νέοις. Καὶ ᾠδὰς ἐκέλευον ᾄδειν, καὶ χορείας χορεύειν ἀγεννεῖς καὶ καταγελάσους, ἀπέχεσθαι δὲ τῶν ἐλευθέρων. Διὸ καὶ φασιν ὕστερον ἐν τῇ Θηβαίῳ εἰς τὴν Λακωνικὴν στρατεῖα τοὺς ἀλίσκομένους εἴλωτας, κελουμένους ᾄδειν τὰ Τερπάνδρου καὶ Ἀλκμᾶνος καὶ Σπένδοντος τοῦ Λάκωνος, παραιτεῖσθαι, φάσκοντας οὐκ ἐθέλειν τὰς δεσποσύνας. Ὡς τε τοὺς λέγοντας, ἐν Λακεδαιμόνι καὶ τὸν ἐλεύθερον, μάλιστα ἐλεύθερον εἶναι, καὶ τὸν δούλον, μάλιστα δούλον, οὐ φαύλως τεθεωρηκένας τὴν διαφορὰν. Τὰς μὲν οὖν τοιαύτας χαλεπότητας ὕπερον ἐγγενέσθαι τοῖς Σπαρτιάταις νομίζω, μάλιστα μετὰ τὸν μέγαν σεισμόν, [ἐν] ᾧ συνεπιθέσθαι τοὺς εἴλωτας μετὰ Μεσσηνίων ἰσοροῦσι, καὶ πλεῖστα κακὰ τὴν χώραν εἰργάσθαι, καὶ μέγιστον τῆ πόλει περισῆναι κίνδυνον. Οὐ γὰρ ἂν ἔγωγε προσθείην Λυκούργου μιὰρὸν οὕτω τὸ τῆς κρυπτίας ἔργον, ἀπὸ τῆς ἄλλης αὐτοῦ πραότητος καὶ δικαιοσύνης τεκμηριόμενος τὸν τρόπον, ᾧ καὶ τὸ δαιμόνιον ἐπεμαρτύρησε.

ΚΔ. Κατελιημμένων δὲ ἤδη τοῖς ἔθισμοῖς τῶν κυριωτάτων ὑπ' αὐτοῦ, καὶ τῆς πολιτείας ἐκτεθραμμένης ἱκανῶς, καὶ δυνα-

μένης φέρειν ἑαυτὴν καὶ σώζειν δι' ἑαυτῆς, ὥσπερ ὁ Πλάτων φησὶν, ἐπὶ τῷ κόσμῳ, γενομένῳ καὶ κινήθῃντι τὴν πρώτην κίνησιν, εὐφρανθῆναι τὸν Θεόν, οὕτως ἀγασθεὶς καὶ ἀγαπήσας τὸ τῆς νομοθεσίας κάλλος καὶ μέγεθος ἐν ἔργῳ γενομένης καὶ ὁδῷ βαδιζούσης, ἐπεθύμησεν, ὡς ἀνυσὸν ἐξ ἀνθρωπίνης προνοίας, ἀθάνατον αὐτὴν ἀπολιπεῖν, καὶ ἀκίνητον εἰς τὸ μέλλον. Συνάγαγὼν οὖν ἅπαντας εἰς ἐκκλησίαν, τὰ μὲν ἄλλα μετρίως ἔχειν ἔφη καὶ ἰκανῶς πρὸς εὐδαιμονίαν καὶ ἀρετὴν τῆς πόλεως· ὁ δὲ κυριώτατόν ἐστι καὶ μέγιστον, οὐκ ἂν ἐξευεγκεῖν πρότερον πρὸς αὐτοῦς, ἢ χρῆσασθαι τῷ Θεῷ. Δεῖν οὖν ἐκείνους ἐμμενεῖν τοῖς καθεσῶσι νόμοις, καὶ μηδὲν ἀλλάσσειν, μήτε μετακινεῖν, ἕως ἐπάνεισιν ἐκ Δελφῶν αὐτότε. Ἐπανελθὼν γὰρ ὅτι ἂν τῷ Θεῷ δοκῆ ποιήσῃν. Ὁμολογούτων δὲ πάντων καὶ κελευόντων βαδίζειν, ὄρκους λαβὼν παρὰ τῶν βασιλέων καὶ τῶν γερόντων, ἔπειτα παρὰ τῶν ἄλλων πολιτῶν, ἐμμενεῖν καὶ χρῆσασθαι τῇ καθεσώσῃ πολιτείᾳ, μέχρις ἂν ἐπανέλθῃ ὁ Λυκοῦργος, ἀπῆρεν εἰς Δελφοὺς. Παραγενόμενος δὲ πρὸς τὸ μαντεῖον, καὶ τῷ Θεῷ θύσας, ἠρώτησεν, εἰ καλῶς οἱ νόμοι καὶ ἰκανῶς πρὸς εὐδαιμονίαν καὶ ἀρετὴν πόλεως κείμενοι τυγχάνουσιν. Ἀποκριναμένου δὲ τοῦ Θεοῦ καὶ τοὺς νόμους καλῶς καῖσθαι, καὶ τὴν πόλιν ἐνδοξοτάτην διαμμενεῖν τῇ Λυκούργου χρωμένῃ πολιτείᾳ, τὸ μάντευμα γραψόμενος, εἰς Σπάρτην ἀπέστειλεν. Αὐτὸς δὲ τῷ Θεῷ πάλιν θύσας, καὶ τοὺς φίλους ἀσπασάμενος καὶ τὸν υἱὸν, ἔγνω μηκέτι τοῖς πολίταις ἀφεῖναι τὸν ὄρκον, αὐτοῦ δὲ καταλῦσαι τὸν βίον ἐκουσίως, ἡλικίας γεγενηνῶς, ἐν ἣ καὶ βιοῦν ἔτι καὶ πεπαῦσθαι βουλομένοις ὠραῖόν ἐστι, καὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἰκανῶς πρὸς εὐδαιμονίαν ἔχειν δοκούντων. Ἐτελεύτησεν οὖν ἀποκαρτερήσας, ἡγούμενος χρῆναι τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν μηδὲ τὸν θάνατον ἀπολίτευτον εἶναι, μηδ' ἀργὸν τὸ τοῦ βίου τέλος, ἀλλ' ἐν ἀρετῆς μερίδι καὶ πράξεως γενόμενον. Αὐτῷ τε γὰρ, ἐξαιρεγασμένῳ τὰ κάλλιστα, καὶ τελευτὴν ὡς ἀληθ

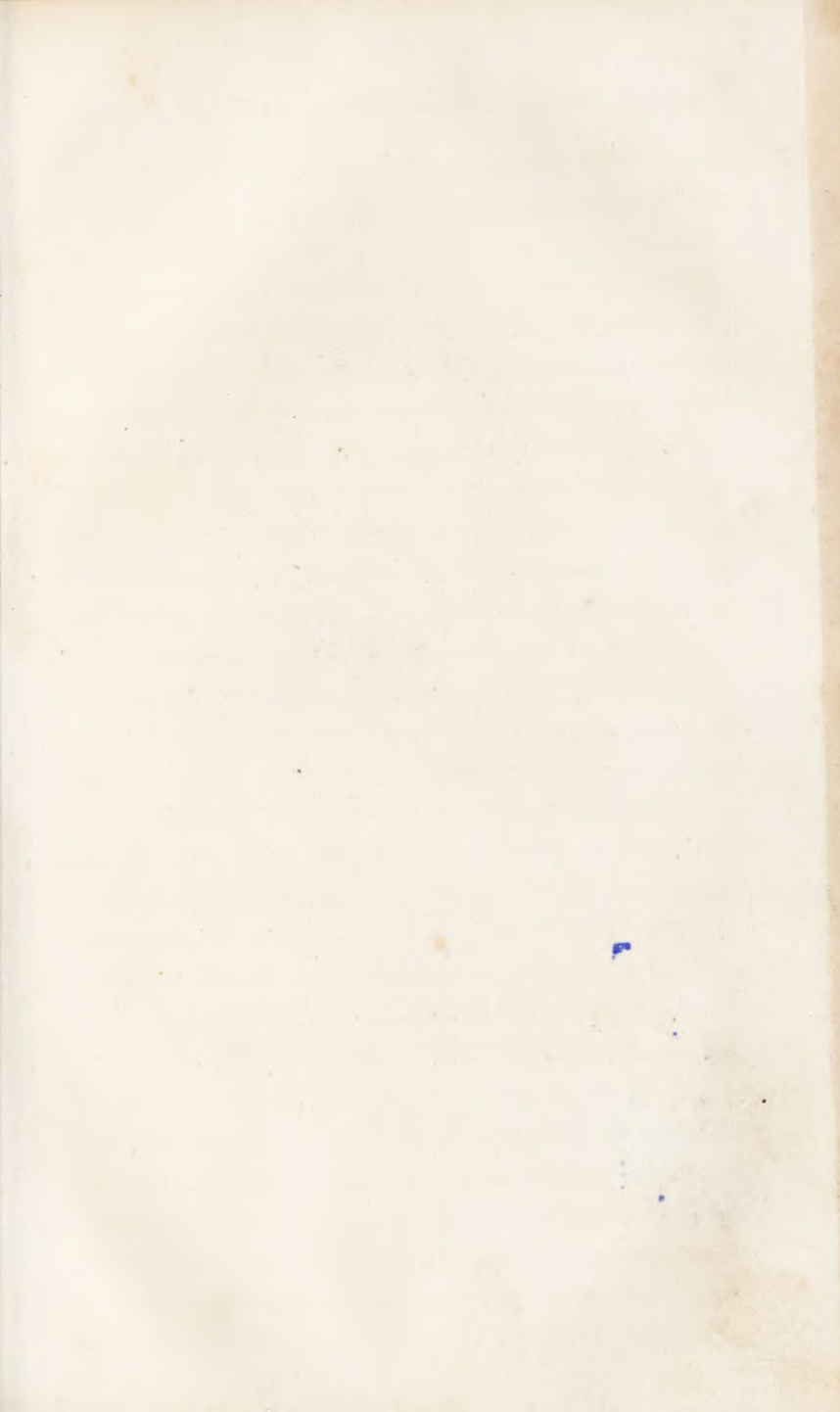
θῶς ἐπιτελείωσιν εἶναι τῆς εὐδαιμονίας, καὶ τοῖς πολίταις, ὧν διὰ τοῦ βίου παρεσκεύασε καλῶν καὶ ἀγαθῶν, φύλακα τὸν θάνατον ἀπολείπειν, ὁμωμοκόσι χρῆσθαι τῇ πολιτείᾳ, μέχρις ἂν ἐκεῖνος ἐπανεέλθῃ. Καὶ οὐ διεψεύσθη τῶν λογισμῶν. Τοσοῦτον γὰρ ἐπρώτευσεν ἡ πόλις τῆς Ἑλλάδος εὐνομία καὶ δόξη, χρόνῳ ἐτῶν πεντακοσίων τοῖς Λυκούργου χρησαμένη νόμοις, οὓς δεκατεσσάρων βασιλέων, μετ' ἐκεῖνον εἰς Ἄγιν τὸν Ἀρχιδάμου γενομένων, οὐδεὶς ἐκίνησεν. Ἡ γὰρ τῶν Ἐφόρων κατάστασις, οὐκ ἄνεσις ἦν, ἀλλ' ἐπίτασις τῆς πολιτείας, καὶ δοκοῦσα πρὸς τοῦ δήμου γεγενῆναι, σφοδρότεραν ἐποίησε τὴν ἀριστοκρατίαν.

Α. Ἄγιδος δὲ βασιλεύοντος, εἰσεῖρήνῃ νόμισμα πρῶτον εἰς τὴν Σπάρτην, καὶ μετὰ τοῦ νομίσματος, πλεονεξία καὶ πλούτου ζῆλος ἐπέβη διὰ Λύσανδρον ὃς, αὐτὸς ὧν ἀνάλωτος ὑπὸ χρημάτων, ἐνέπλησε τὴν πατρίδα φιλοπλουτίας καὶ τρυφῆς, καὶ χρυσὸν καὶ ἄργυρον ἐκ τοῦ πολέμου καταγαγὼν, καὶ τοὺς Λυκούργου καταπολιτευσάμενος νόμους. Ὡν ἐπικρατούντων πρότερον, οὐ πόλεως ἡ Σπάρτη πολιτείαν, ἀλλ' ἀνδρὸς ἀσκητοῦ καὶ σοφοῦ βίον ἔχουσα, μᾶλλον δὲ, ὥσπερ οἱ ποιηταὶ τὸν Ἡρακλέα μυθολογοῦσι δέρμα καὶ ξύλον ἔχοντα τὴν οἰκουμένην ἐπιπορεύεσθαι, κολάζοντα τοὺς παρανόμους καὶ θηριώδεις τυράννους, οὕτως ἡ πόλις ἀπὸ σκυτάλης μιᾶς καὶ τρίβωνος ἄρχουσα τῆς Ἑλλάδος ἐκούσης καὶ βουλομένης, κατέλυε τὰς ἀδίκους δυναστείας καὶ τυραννίδας ἐν τοῖς πολιτεύμασι, καὶ πολέμους ἐβράβευε, καὶ εἰσέσεις κατέπαυε, πολλάκις οὐδ' ἀσπίδα κινήσασα μίαν, ἀλλ' ἕνα πέμψασα πρεσβευτήν, ᾧ πάντες εὐθὺς ἐποίουν τὸ προστασσόμενον, ὥσπερ αἱ μέλισσαι φανέντος ἡγεμόνος, συντρέχοντες καὶ κατακοσμούμενοι. Τοσοῦτον περιτὴν εὐνομίας τῇ πόλει καὶ δικαιοσύνης. Ὅθεν ἐγώ γε θαυμάζω τῶν λεγόντων, ὡς ἄρχεσθαι μὲν ἤδεδσαν, ἄρχειν δ' οὐκ ἠπίσταντο Λακεδαιμόνιοι· καὶ τὸν Θεοπόμπου τοῦ βασιλέως ἐπαινούντων λόγον, ὃς, εἰπόντος τινὸς, σώζεσθαι τὴν Σπάρτην

διὰ τοὺς βασιλεῖς ἀρχικοὺς γεγονότας, « Μᾶλλον (εἶπε) διὰ τοὺς πολίτας πειθαρχικοὺς ὄντας »· οὐ γὰρ ἀκούειν ὑπομένουσι τῶν προστατῆν μὴ δυναμένων. Ἀλλ' ἡ πειθαρχία μάθημα μὲν ἐστὶν ἄρχοντος (Ἐμποιεῖ γὰρ ὁ καλῶς ἄγων, τὸ καλῶς ἔπεσθαι· καὶ καθ' ἕπερ ἵππικῆς τέχνης ἀποτελεσμα, πρῶτον ἵππον καὶ πειθῆναιον παρασχεῖν, οὕτω βασιλικῆς ἐπιστήμης ἔργον, εὐπειθειαν ἐργάσασθαι). Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ εὐπειθειαν, ἀλλ' ἐπιθυμίαν ἐνειργάζοντο τοῖς ἄλλοις τοῦ ἄρχεσθαι καὶ ὑπακούειν αὐτοῖς. Ἦθουν γὰρ οὐ ναῦς, οὔτε χρήματα παρ' αὐτῶν, οὐδ' ὀπίλιτας πέμποντες, ἀλλὰ ἓνα Σπαρτιατὴν ἡγεμόνα· καὶ λαβόντες ἐχρῶντο μετὰ τιμῆς καὶ δέους, ὥσπερ Γυλίππῳ Σικελιῶται, καὶ Βρασιίδα Χαλκιδεῖς, Λυσάνδρῳ δὲ, καὶ Καλλικρατίδῳ, καὶ Ἀγησιλάῳ, πάντες οἱ τὴν Ἀσίαν οἰκοῦντες· τοὺς μὲν ἄνδρας, ἀρμοσὰς καὶ σωφρονιστὰς τῶν ἐκασταχοῦ δήμων καὶ ἀρχόντων ὀνομάζοντες, πρὸς δὲ σύμπασαν τὴν τῶν Σπαρτιατῶν πόλιν, ὥσπερ παιδαγωγὸν, ἢ διδάσκαλον εὐσχήμονος βίου καὶ τεταγμένης πολιτείας, ἀποβλέποντες. Εἰς ὃ καὶ Στρατόνικος ἐπισκῶψαι δοκεῖ μετὰ παιδιᾶς νομοθετῶν καὶ κελεύων, Ἀθηναίους ἄγειν μυστήρια καὶ πομπάς. Ἡλείους δ' ἀγωνοθετεῖν, ὡς κάλλισα τοῦτο ποιοῦντας. Λακεδαιμονίους δ', ἂν ἀμαρτάνωσιν οὔτοι, δέρεσθαι. Καὶ τοῦτο μὲν εἴρηται χάριν τοῦ γελοίου Ἀντισθένης δὲ ὁ Σωκρατικὸς ἀπὸ τῆς ἐν Λεύκτροις μάχης ὀρών τοὺς Θηβαίους μέγα φρονοῦντας, οὐδὲν αὐτοὺς ἔφη διαφέρειν παιδαρίων ἐπὶ τῷ συγκόψαι τὸν παιδαγωγὸν γαυριῶντων.

ΔΔ. Οὐ μὴν τοῦτό γε τῷ Δυκούργῳ κεφάλαιον ἦν τότε, πλείστον ἠγομένην ἀπολιπεῖν τὴν πόλιν· ἀλλ' ὥσπερ ἐνὸς ἀνδρὸς βίῳ καὶ πόλει, ὅλης νομίζων εὐδαιμονίαν ἀπ' ἀρετῆς ἐγγίνεσθαι καὶ ὁμοιοῖας τῆς πρὸς αὐτήν, πρὸς τοῦτο συνέταξε καὶ συνήρμοσεν, ὅπως ἐλευθέριοι καὶ αὐτάρκεις γενόμενοι καὶ σωφρονοῦντες ἐπὶ πλείστον χρόνον διατελώσι. Ταύτην καὶ Πλάτων ἔλαβε τῆς πολι-

τείας ὑπόθεσιν, καὶ Διογένης, καὶ Ζήνων, καὶ πάντες, ὅσοι τε περὶ τούτων ἐπιχειρήσαντες εἰπεῖν ἐπαινοῦνται, γράμματα καὶ λόγους ἀπολιπόντες μόνον. Ὁ δὲ οὐ γράμματα καὶ λόγους, ἀλλ' ἔργῳ πολιτείαν ἀμίμητον εἰς φῶς προσενεγκάμενος, καὶ τοῖς ἀνυπαρχτον εἶναι τὴν λεγομένην περὶ τὸν σοφὸν διάθεσιν ὑπολαμβάνουσιν ἐπιδείξας ὅλην τὴν πόλιν φιλοσοφοῦσαν, εἰκότως ὑπερῆρε τῇ δόξῃ τοὺς πρόποτε πολιτευσαμένους ἐν τοῖς Ἕλλησι. Δι' ὅπερ Ἀριστοτέλης ἐλάττονας σχεῖν φησι τιμὰς, ἢ προσῆκον ἦν αὐτὸν ἔχειν ἐν Λακεδαίμονι, καίπερ ἔχοντα τὰς μεγίστας. Ἰερὸν τε γὰρ ἔστιν αὐτοῦ, καὶ θύουσι καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ὡς Θεῷ. Ἀέγεται δὲ, καὶ τῶν λειψάνων αὐτοῦ κομισθέντων οἴκαδε, κεραυνὸν εἰς τὸν τάφον κατασκήψαι. Τοῦτο δὲ οὐ ῥαδίως ἐτέρῳ τινὶ τῶν ἐπιφανῶν, πλὴν Εὐριπίδῃ, συμπεσεῖν ὕπερον, τελευτήσαντι, καὶ ταφέντι τῆς Μακεδονίας περὶ Ἀρέθουσαν. Ὡς ἀπολόγημα καὶ μαρτύριον μέγα εἶναι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Εὐριπίδην, τὸ μόνῳ συμπεσεῖν αὐτῷ μετὰ τελευτῆν, καὶ γενέσθαι, ἃ τῷ θεοφιλεστάτῳ καὶ ὀσιωτάτῳ πρότερον συνέπεσε. Τελευτῆσαι δὲ τὸν Λυκούργον οἱ μὲν ἐν Κίρρᾳ λέγουσιν. Ἀπολλόθεμις δὲ, εἰς Ἥλιν κομισθέντα Τίμαιος δὲ καὶ Ἀριστόξενος, ἐν Κρήτῃ καταβιώσαντα· καὶ τάφον Ἀριστόξενος αὐτοῦ δείκνυσθαι φησὶν ὑπὸ Κρητῶν τῆς Περιγαμίας περὶ τὴν ξενικὴν ὁδόν. Υἱὸν δὲ λέγεται μονογενῆ καταλιπεῖν Ἀντίωρον· οὗ τελευτήσαντος ἀτέκνου, τὸ γένος ἐξέλιπεν. Οἱ δ' ἐταῖροι καὶ οἰκεῖοι διαδοχὴν τινα καὶ σύνοδον ἐπὶ πολλοὺς χρόνους διαμείναςαν κατέστησαν, καὶ τὰς ἡμέρας, ἐν αἷς συνήρχοντο, Λυκουργίδας προσηγόρευσαν. Ἀριστοκράτης δὲ ὁ Ἰππάρχου φησὶ τοὺς ξένους τοῦ Λυκούργου τελευτήσαντος ἐν Κρήτῃ καῦσαι τὸ σῶμα καὶ διασπεῖραι τὴν τέφραν εἰς τὴν θάλασσαν, αὐτοῦ δεηθέντος καὶ φυλαξαμένου, μὴ ποτε ἄρα τῶν λειψάνων εἰς Λακεδαίμονα κομισθέντων, ὡς ἐπανήκοντος αὐτοῦ, καὶ τῶν ὄρκων λελυμένων, μεταβάλῃσι τὴν πολιτείαν. Ταῦτα μὲν οὖν περὶ τοῦ Λυκούργου,

Α. Β.

ΝΟΥΜΑΣ

Ο ΝΟΜΟΘΕΤΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΕΝ ΟΥΑΤΙΚΑΝΩΛΙ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

Σελ. 107

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ. ΠΑΤΑΤΣ

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΝΟΥΜΑΣ.

ΕΣΤΙ δὲ καὶ περὶ τῶν Νουμᾶ τοῦ βασιλέως χρόνων, καθ' οὓς γέγονε νεανικὴ διαφορὰ, καὶ περ ἐξ ἀρχῆς εἰς τοῦτον κατὰ γασθαι τῶν σεμμάτων ἀκριβῶς δοκούντων. Ἀλλὰ Κλώδιος τις, ἐν Ἐλέγχῳ χρόνων (οὕτω γὰρ πῶς ἐπιγράφεται τὸ βιβλίον) ἰσχυρίζεται τὰς μὲν ἀρχαίας ἐκείνας ἀναγραφὰς ἐν τοῖς Κελτικοῖς πάθει τῆς πύλειος ἠφανίσθαι· τὰς δὲ νῦν φαινόμενας, οὐκ ἀληθῶς συγχεῖσθαι δι' ἀνδρῶν χαριζομένων τισίν, εἰς τὰ πρῶτα γένη καὶ τοὺς ἐπιφανεστάτους οἴκους ἐξ οὗ προσηκόντων εἰσβιαζομένοις. Λεγομένου δ' οὖν ὡς Νουμᾶς γένοιτο Πυθαγόρου συνήτης, οἱ μὲν ὅλως ἀξιοῦσι μηδὲν Ἑλληνικῆς παιδείσεως Νουμᾶ μετεῖναι, καθάπερ ἡ φύσει δυνατὸν καὶ αὐτάρκη γενέσθαι πρὸς ἀρετὴν, ἢ βελτίονι Πυθαγόρου βαρβάρῳ τινὲ τὴν τοῦ βασιλέως ἀποδοῦναι [βουλόμενοι] παιδευσιν· οἱ δὲ Πυθαγόραν μὲν ὀψὲ γενέσθαι, * καὶ * τῶν Νουμᾶ χρόνων ὁμοῦ τι πέντε γενεαῖς ἀπολιπόμενον. Πυθαγόραν δὲ τὸν Σπαρτιάτην, Ὀλύμπια νενικηκότα σάδιον ἐπὶ τῆς ἐκκαιδεκάτης Ὀλυμπιάδος, ἧς ἔτει τρίτῳ Νουμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν κατέστη, πλανηθέντα περὶ τὴν Ἰταλίαν συγγενέσθαι τῷ Νουμᾶ, καὶ συνδιακοσμησάτω τὴν βασιλείαν. Ὅθεν οὐκ ὀλίγα τοῖς Ῥωμαϊκοῖς ἐπιτηδεύμασι τῶν Λακωνικῶν ἀναμεμίχθαι, Πυθαγόρου διδάξαντος. Ἄλλως δὲ Νουμᾶς, γένος μὲν ἦν ἐκ Σαβίνων· Σαβῖνοι δὲ βούλονται Λακεδαιμονίων ἑαυτοὺς ἀποίκοις γεγονέναι. Τοὺς μὲν οὖν χρόνους ἐξακριβῶται χάλειπὸν ἐσι, καὶ μάλιστα τοὺς ἐκ τῶν Ὀλυμπιονικῶν ἀναγομένους· ὧν τὴν ἀναγραφὴν ὀψὲ φασιν Ἰππίαν ἐκδοῦναι τὸν Ἡλεῖον, ἀπ' οὐδενὸς ὀρμώμενον ἀναγκαίου πρὸς τισίν. Ἄ δὲ παρειλήφωμεν ἄξια λόγου ἡμεῖς περὶ Νουμᾶ διεξιμένοι, ἀρχὴν οἰκείαν λαβόντες.

Β. Ἐβδομον ἐνικυτὸν ἢ Ῥώμη καὶ τριακοστὸν ἤδη, Ῥωμύλου βασιλεύοντος, ὠκειτο πέμπτη δὲ ἰσαμένου μηνός, ἦν νῦν ἡμέραν Νόννης Καπρατίνας καλοῦσι, θυσίαν τινὰ δημοτελῆ πρὸ τῆς πόλεως ὁ Ῥωμύλος ἔθηκε περὶ τὸ καλούμενον Αἰγὸς ἔλος, καὶ παρῆν ἢ τε βουλή καὶ τοῦ δήμου τὸ πλεῖστον. Ἐξαίφνης δὲ μεγάλης περὶ τὸν ἀέρα τροπῆς γενομένης, καὶ νέφους ἐπὶ τὴν γῆν ἐρείσαντος ἅμα πνεύματι καὶ ζάλῃ, τὸν μὲν ἄλλον ὄμιλον ἐκπλαγέντα συνέβη φυγεῖν καὶ σκεδασθῆναι, τὸν δὲ Ῥωμύλον ἀφανῆ γενέσθαι, καὶ μήτε αὐτὸν ἔτι, μήτε σῶμα τεθνηκότος εὑρεθῆναι· χαλεπὴν δὲ τιν' ὑπόνοιαν ἄψασθαι τῶν πατρικίων, καὶ ῥῆναι λόγον ἐν τῷ δήμῳ κατ' αὐτῶν, ὡς πάλαι βαρυνόμενοι τῷ βασιλεύεσθαι, καὶ μεταστῆσαι τὸ κράτος εἰς ἐκυτοὺς θέλοντες, ἀνέλοιεν τὸν βασιλέα. Καὶ γὰρ ἐδόκει τραχύτερον ἤδη προσφέρεσθαι καὶ μοναρχικώτερον αὐτοῖς. Ἀλλὰ ταύτην μὲ τὴν ὑποψίαν ἐθεράπευον, εἰς Θεῶν τιμὰς ἀναγόντες ὡς οὐ τεθνηκότα τὸν Ῥωμύλον, ἀλλὰ κρείττονος ὄντα μοίρας· καὶ Πρόκλος, ἀνὴρ ἐπιφανής, διωμόσατο Ῥωμύλον ἰδεῖν εἰς οὐρανὸν σὺν τοῖς ὄπλοις ἀναφερόμενον, καὶ φωνῆς ἀκοῦσαι κελεύοντος αὐτὸν ὀνομαζέσθαι Κυρῖνον. Ἐτέρα δὲ παραχῆ καὶ στάσις κατελάμβανε τὴν πόλιν ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος ἀποδειχθήσεσθαι βασιλέως, οὐπω τῶν ἐπηλύδων κομιδῇ τοῖς πρώτοις συγκεκραμένων πολιταῖς, ἀλλ' ἔτι τοῦ τε δήμου πολλὰ κυμαίνοντος ἐν ἑαυτῷ, καὶ τῶν πατρικίων ἐν ὑποψίαις ἐκ τοῦ διαφόρου πρὸς ἀλλήλους ὄντων. Οὐ μὴν ἀλλὰ βασιλεύεσθαι μὲν ἐδόκει πᾶσιν ἤρισαν δὲ καὶ διέστησαν οὐχ ὑπὲρ ἀνδρὸς μόνον, ἀλλὰ καὶ γένους, ὁπότερον παρέξει τὸν ἡγεμόνα. Καὶ γὰρ οἱ μετὰ Ῥωμύλου πρῶτοι συνοικίσαντες τὴν πόλιν, οὐκ ἀνασχετὸν ἐπιοῦντο πόλεως καὶ χώρας τοὺς Σαβίνους μεταλαβόντας, ἄρχειν βιάζεσθαι τῶν ἐπὶ ταῦτα δεξαμένων· καὶ τοῖς Σαβίνοις ἦν τις εὐγνώμων λόγος, ἐπεὶ Τατίου τοῦ βασιλέως αὐτὸν ἀποθάνοντος οὐκ ἐσασίασαν πρὸς Ῥωμύλον, ἀλλ' εἴασαν ἄρχειν μόνον, αὐθις ἀξιούν-

των τὸν ἄρχοντα γενέσθαι παρ' αὐτῶν. Οὐτὲ γὰρ ἐκ ταπεινοτέρων κρείττοσι προσγενέσθαι, καὶ προσγενόμενοι πλήθει τε ῥῶσαι καὶ προαγαγεῖν εἰς ἀξίωμα πόλεως ἐκείνους μεθ' ἑαυτῶν. Ἰπὲρ μὲν οὖν τούτων ἐσασίαζον. Ὅπως δὲ μὴ σύγχυσιν ἐκ τῆς ἀναρχίας ἢ εἰς ἀπεργάσῃται, μετεώρου τοῦ πολιτεύματος ὄντος, ἔταξαν οἱ πατρίκιοι, πενήτην καὶ ἑκατὸν ὄντων αὐτῶν, ἐν μέρει ἕκαστον τοῖς βασιλικῶς παρασήμοις κοσμούμενον, θύειν τε τοῖς Θεοῖς τὰ νενομισμένα καὶ χρηματίζειν, ἕξ μὲν ὥρας τῆς νυκτὸς, ἕξ δὲ τῆς ἡμέρας Κυρίῳ καὶ Τατίῳ. Καὶ γὰρ ἡ διανομὴ τῶν καιρῶν ἑκατέρου πρὸς ἰσότητα καλῶς ἔχειν ἐδόκει τοῖς ἄρχουσι, καὶ πρὸς τὸν δῆμον ἢ μεταβολὴ τῆς ἐξουσίας ἀφαιρεῖν τὸν φθόνον, ὄρωντα τῆς αὐτῆς ἡμέρας καὶ νυκτὸς τὸν αὐτὸν ἰδιώτην ἐκ βασιλέως γενόμενον. Τὸ δὲ σχῆμα τοῦτο τῆς ἀρχῆς Μεσοβασιλείαν Ῥωμαῖοι καλοῦσιν.

Γ. Ἀλλὰ καίπερ οὕτω πολιτικῶς καὶ ἀνεπαχθῶς ἀφηγεῖσθαι δοκοῦντες, ὑπονοαίαις καὶ θυροῖς περιέπιπτον, ὡς μεθιστάντες εἰς ὀλιγαρχίαν τὰ πράγματα, καὶ διαπαιδαγωγοῦντες ἐν σφίσι αὐτοῖς τὴν πολιτείαν, βασιλεύεσθαι δ' οὐκ ἐθέλοιεν. Ἐκ τούτου συνέβησαν ἀμφότεραι πρὸς ἀλλήλας αἱ εἰσαίσεις, ὥστε τὴν ἑτέραν ἐκ τῆς ἑτέρας ἀποδείξαι βασιλέα. Μάλιστα γὰρ ἂν οὕτως ἐν τῷ παρόντι παύσασθαι τὴν φιλονεικίαν, καὶ τὸν ἀποδειχθέντα πρὸς ἀμφοτέρους ἴσον γενέσθαι, τοὺς μὲν ὡς ἐλομένους ἀγαπῶντα, τοῖς δ' εὖνον ὄντα διὰ συγγένειαν. Ἐπιτρεψάντων δὲ προτέρους τοῖς Ῥωμαίοις τῶν Σαβίνων τὴν αἴρεσιν, ἔδοξε μᾶλλον ἐλέσθαι Σαβίνον αὐτοὺς ἀποδείξαντας, ἢ παρασχεῖν Ῥωμαῖον ἐκείνων ἐλομένων. Καὶ βουλευσάμενοι καθ' ἑαυτοὺς ἀποδεικνύουσιν ἐκ Σαβίνων Νουμᾶν Πομπήλιον, ἄνδρα τῶν μὲν εἰς Ῥώμην ἀπωκισμένων οὐ γενόμενον, γνώριμον δ' οὕτω δι' ἀρετὴν ὄντα πᾶσιν, ὥστε τῶν ἐλομένων προθυμότερον, ὀνομασθέντος αὐτοῦ, δέξασθαι τοὺς Σαβίνους. Φράσαντες οὖν τῷ δήμῳ τὰ δεδογμένα, πρέσβεις ἐκ-

πέμπουσι πρὸς τὸν ἄνδρα κοινῇ τοὺς πρωτεύοντας ἀπ' ἀμφοτέρων, ἤκειν δεησομένους, καὶ παραλαβεῖν τὴν βασιλείαν. Ἦν δὲ πόλεως μὲν ὁ Νουμᾶς ἐπιφανοῦς ἐν Σαβίνοις τῆς Κύρεων, ἀφ' ἧς Κυρίτας Ῥωμαῖοι σφᾶς αὐτοὺς ἅμα τοῖς ἀνακραθεῖσι Σαβίνοις προσηγόρευσαν, υἱὸς δὲ Πομπωνίου, ἄνδρὸς εὐδοκίμου, τεσσάρων ἀδελφῶν νεώτατος· ἡμέρα δὲ γεγονώς, κατὰ δὴ τινα θείαν τύχην, ἐν ἣ τὴν Ῥώμην ἔκτισαν οἱ περὶ Ῥωμύλον· αὕτη δὲ ἐστὶ πρὸ δεκαμιάς καλανδῶν Ματίων. Φύσει δὲ πρὸς πᾶσαν ἀρετὴν εὖ κεκραμένος τὸ ἦθος, ἔτι μᾶλλον αὐτὸν ἐξημέρωσε διὰ παιδείας καὶ κακοπαθείας καὶ φιλοσοφίας· οὐ μόνον τὰ λοιδορούμενα πάθη τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν εὐδοκιμοῦσαν ἐν τοῖς βαρβάροις βίαν καὶ πλεονεξίαν ἐκ ποδῶν ποιησάμενος, ἀνδρείαν δὲ ἀληθῆ, τὴν ὑπὸ λόγου τῶν ἐπιθυμιῶν ἐν αὐτῷ κάθειξιν ἠγούμενος. Ἐκ δὲ τούτου, πᾶσαν οἴκοθεν ἅμα τρυφὴν καὶ πολυτέλειαν ἐξελαύνων, παντὶ δὲ πολίτῃ καὶ ξένῳ χρῆσθαι παρέχων ἑαυτὸν ἄμεμπτον δικαστὴν καὶ σύμβουλον, αὐτὸς δ' ἑαυτῷ σχολάζοντι χρώμενος οὐδὲν πρὸς ἡδυπαθείας καὶ πορισμοὺς, ἀλλὰ θεραπείαν Θεῶν καὶ θεωρίαν διὰ λόγου φύσεώς τε αὐτῶν καὶ δυνάμεως, ὄνομα μέγα καὶ δόξαν εἶχεν, ὥστε καὶ Τάτιον τὸν ἐν Ῥώμῃ συμβασιλεύσαντα Ῥωμύλῳ μιᾶς αὐτῷ θυγατρὸς οὔσης Τατίας, ποιήσασθαι γαμβρὸν ἐκεῖνον· Οὐ μὲν ἐπήρθη γε τῷ γάμῳ μετοικίσασθαι πρὸς τὸν πενθερὸν; ἀλλ' αὐτοῦ περιέπων πατέρα γηραιὸν ἐν Σαβίνοις ὑπέμενεν, ἅμα καὶ τῆς Τατίας ἐλομένης τὴν τοῦ ἀνδρός ἰδιώτου ὄντος ἡσυχίαν πρὸ τῆς ἐν Ῥώμῃ διὰ τὸν πατέρα τιμῆς καὶ δόξης. Αὕτη μὲν οὖν λέγεται τρίτῳ καὶ δεκάτῳ μετὰ τὸν γάμον ἔτει τελευτῆσαι.

Δ. Ὁ δὲ Νουμᾶς ἐκλιπὼν τὰς ἐν ἄσει διατριβάς, ἀγραυλεῖν τὰ πολλὰ καὶ πλανᾶσθαι μόνος ἤθελεν ἐν ἄλσεσι Θεῶν, καὶ λειμῶσιν ἱεροῖς, καὶ τόποις ἐρήμοις ποιούμενος τὴν δίαιταν. Ὅθεν οὐχ ἤκιστα τὴν ἀρχὴν ὁ περὶ τῆς Θεᾶς ἔλαβε λόγος, ὡς ἄρα Νουμᾶς ἐκεῖνος οὐκ ἀδημονία τινὲ ψυχῆς καὶ πλάνῃ τὸν μετ' ἀνθρώ-

των ἀπολελοίπει βίον, ἀλλὰ σεμνοτέρας γεγευμένος ὀμιλίας, καὶ γάμων θείων ἡξιωμένος, Ἡγερίᾳ δαίμονι συνὼν ἐρώση καὶ συνδιδαιτώμενος, εὐδαίμων ἀνὴρ καὶ τὰ θεῖα πεπνυμένος γέγονεν. Ὅτι μὲν οὖν ταῦτα πολλοῖς τῶν πάντων παλαιῶν μύθων ἔοικεν, οὓς οἱ Φρύγες τε περὶ Ἄττεω, καὶ Βίθυνοι περὶ Ἡροδότου, καὶ περὶ Ἐνδυμίωνος Ἀρκάδες, ἄλλων τε πολλῶν εὐδαιμόνων δὴ τινῶν καὶ θεοφιλῶν γενέσθαι δοκούντων, παραλαβόντες ἠγάπησαν, οὐκ ἄδηλόν ἐστι. Καὶ που λόγος ἔχει τὸν Θεὸν, οὐ φίλιππον, οὐδὲ φίλορριν, ἀλλὰ φιλάνθρωπον ὄντα, τοῖς διαφερόντως ἀγαθοῖς ἐθέλειν συνεῖναι καὶ μὴ δυσχεραίνειν, μηδὲ ἀτιμάζειν ἀνδρὸς θεοῦ καὶ σώφρονος ὀμιλίαν. Ὡς δὲ καὶ σώματος ἀνθρωπίνου καὶ ὥρας ἐστί τις Θεῶ καὶ δαίμονι κοινωνία καὶ χάρις, ἔργον ἤδη καὶ τοῦτο πεισθῆναι. Καίτοι δοκοῦσιν οὐκ ἀπιθάνως Αἰγύπτιοι διαίρειν, ὡς γυναικὶ μὲν οὐκ ἀδύνατον πνεῦμα πλησιάσαι Θεοῦ, καὶ τινος ἐντεκεῖν ἀρχὰς γενέσεως, ἀνδρὶ δὲ οὐκ ἔστι σύμμιξις πρὸς Θεὸν οὐδὲ ὀμιλία σώματος. Ἄγνωστοι δὲ, ὅτι τὸ μιγνύμενον, ᾧ μίγνυται τὴν ἴσην ἀνταποδίδωσι κοινωνίαν. Οὐ μὴν ἀλλὰ φιλιάν γε πρὸς ἀνθρωπον εἶναι Θεῶ, καὶ τὸν ἐπὶ ταύτῃ λεγόμενον ἔρωτα, καὶ φυόμενον εἰς ἐπιμέλειαν ἤθους καὶ ἀρετῆς, πρέπον ἂν εἴη. Καὶ οὐ πλημμελοῦσιν οἱ τὸν Φόρβαντα καὶ τὸν Ἰάκινθον καὶ τὸν Ἄδμητον ἐρωμένους Ἀπόλλωνος γεγονέναι μυθολογοῦντες, ὥσπερ αὖ καὶ τὸν Σικυῶνιον Ἰππόλυτον, ᾧ δὴ καί, φασιν, ὁσάκις τύχῃ διαπλέων εἰς Κίρραν ἐκ Σικυῶνος, αὐτῷ χρῶσαν τὴν Πυθίαν, οἷον αἰσθανομένου τοῦ Θεοῦ καὶ χαίροντος, ἀποθεσπίζειν τόδε τὸ ἠρῶον·

Καὶ δ' αὖθ' Ἰππολύτῳ φίλον κάρη εἰς ἄλα βαίνειν

Πινδάρου δὲ καὶ τῶν μελῶν ἐραστὴν γενέσθαι τὸν Πᾶνα μυθολογοῦσιν. Ἀπέδωκε δὲ τίνα τιμὴν καὶ Ἀρχιλόχῳ καὶ Ἡσιόδῳ τελευτήσασιν διὰ τὰς Μούσας τὸ δαιμόνιον. Σοφοκλεῖ δὲ καὶ ζῶντι τὸν Ἀσκληπιὸν ἐπιξενωθῆναι λόγος ἐστὶ, πολλὰ μὲχρι δεῦρο διασώζων τεκμήρηα·

καὶ τελευτήσαντι τυχεῖν ταφῆς ἄλλος Θεός, ὡς λέγεται, παρέσχεν. Ἄρα οὖν ἄξιόν ἐστι, ταῦτα συχωροῦντας ἐπὶ τούτων, ἀπιστεῖν, εἰ Ζαλεύκῳ, καὶ Μίνῳ, καὶ Ζωροάστρῃ, καὶ Νουμᾶ, καὶ Λυκούργῳ, βασιλείας κυβερνωσιν, καὶ πολιτείας διακοσμοῦσιν, εἰς τὸ αὐτὸ ἐφοῖτα τὸ δαιμόνιον; Ἡ τούτοις μὲν εἰκός ἐστι καὶ σπουδάζοντας Θεοὺς ὁμιλεῖν, ἐπὶ διδασκαλία καὶ παραινέσει τῶν βελτίστων, ποιηταῖς δὲ καὶ λυρικοῖς μινυρίζουσιν, εἴπερ ἄρα, χρῆσθαι παίζοντας· εἰ δὲ λέγει τις ἄλλως, κατὰ Βακχυλίδην, Πλατεῖα κέλευθος. Οὐδὲ γὰρ ἄτερος λόγος ἔχει τι φαῦλον, ὃν περὶ Λυκούργου καὶ Νουμᾶ, καὶ τοιούτων ἄλλων ἀνδρῶν λέγουσιν, ὡς δυσκάθεκτα καὶ δυσάρεστα πλήθη χειρούμενοι, καὶ μεγάλας ἐπιφέροντες ταῖς πολιτεῖαις καινοτομίας, προσεποιήσαντο τὴν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ δόξαν, αὐτοῖς ἐκείνοις, πρὸς οὓς ἐσχηματίζοντο, σωτήριον οὔσαν.

E. Ἀλλὰ γὰρ ἔτος ἤδη διατελοῦντι τῷ Νουμᾶ τεσσαρακοσόν, ἦκον ἀπὸ Ῥώμης οἱ πρέσβεις παρακαλοῦντες ἐπὶ τὴν βασιλείαν. Τοὺς δὲ λόγους ἐποίησατο Πρόκλος καὶ Οὐέλεσος, ὧν πρότερον ἐπίδοξος ἦν ὁ δῆμος αἰρήσεσθαι τὸν ἕτερον βασιλέα· Πρόκλῳ μὲν τῶν Ῥωμύλου λαῶν, Οὐέλεσῳ δὲ τῶν Τατίου μάλις προσεχόντων. Οὗτοι μὲν οὖν βραχέα διελέχθησαν, οἴομενοι τῷ Νουμᾶ τὴν συντυχίαν ἀσπαζομένῳ γεγονέναι ἦν δ' οὐ μικρὸν, ὡς ἔοικεν, ἔργον, ἀλλὰ καὶ λόγων πολλῶν καὶ δεήσεως, τὸ πείσαι καὶ μεταστῆσαι γνώμην ἀνδρὸς ἡσυχία καὶ εἰρήνῃ βεβιωκότος εἰς ἀρχὴν πόλεως τρόπον τινὰ γεγεννημένης πολέμου καὶ συνηυξημένης. Ἐλέγεν οὖν τοῦ τε πατρὸς αὐτοῦ παρόντος, καὶ Μαρκίου, τῶν συγγενῶν ἐνόος, ὡς « Πᾶσα μὲν ἀνθρωπίνου βίου μεταβολή, σφαλερόν· ὧ δὲ μήτ' ἄπεσί τι τῶν ἰκανῶν, μήτε μεμπτόν ἐσί τι τῶν παρόντων, τοῦτον οὐδὲν ἄλλο, πλὴν ἄνοια, μετακοσμεῖ καὶ μεθίστησιν ἐκ τῶν συνήθων οἷς κἂν εἰ μηδὲν ἕτερον προσεῖη, τῷ βεβαιότερῳ διαφέρει τῶν ἀδήλων. Ἄλλ' οὐδ' ἀδηλα τὰ τῆς βασιλείας τοῖς Ῥωμύλου τεκμαιρομένῳ παθήμασιν, ὡς πονηρὰν μὲν αὐτὸς

ἔλαβε δόξαν, ἐπιβουλευσαι τῷ συνάρχοντι Τατίῳ, πονηρὰν δὲ τοῖς ὁμοτίμοις περιποίησεν, ὡς ἀνηρημένος ὑπ' αὐτῶν. Καί τοι Ῥώμυλον μὲν οὗτοι παῖδα Θεῶν ὑμνοῦσι φήμας, καὶ τροφήν τινα δαιμόνιον αὐτοῦ καὶ σωτηρίαν ἄπιστον ἔτι νηπίου λέγουσιν· Ἐμοὶ δὲ καὶ γένος θνητόν ἐστι καὶ τροφή καὶ παιδείυσις ὑπ' ἀνθρώπων, ὧν οὐκ ἀγνοεῖτε, γεγεννημένη· τὰ δ' ἐπαινούμενα τοῦ τρόπου, βασιλεύειν πόρρω μέλλοντος ἀνδρὸς, ἡσυχία τε πολλή καὶ διατριβή, περὶ λόγους ἀπράγμονας, ὃ τε δεινὸς οὗτος καὶ σύντροφος εἰρήνης ἔρος καὶ πραγμάτων ἀπολέμων, καὶ ἀνθρώπων ἐπὶ τιμῇ Θεῶν καὶ φιλοφροσύναις εἰς τὸ αὐτὸ συνιόντων, τὰ δ' ἄλλα καθ' ἑαυτοῦς γεωργούντων, ἢ νεμόντων. Ὑμῖν δὲ, ὦ Ῥωμαῖοι, πολλοὺς μὲν ἴσως ἀβουλήτους ἀπολέλοιπε πῶλέμονος Ῥώμυλος, οἷς ἀντερείδοντος ἢ πόλις ἐμπύρου δεῖται βασιλέως καὶ ἀκμάζοντος· πολλή δὲ καὶ συνήθεια καὶ προθυμία δι' εὐτυχίαν γέγονε τῷ δήμῳ, καὶ οὐδένα λέληθεν αὐξέσθαι καὶ κρατεῖν ἐτέρων βουλούμενος· ὥστε καὶ γέλω· ἂν εἴη τὰ μὰ, θεραπεύοντος Θεοῦς, καὶ δίκην τιμᾶν, βίαν δὲ καὶ πόλεμον ἐχθραίνειν διδάσκοντος πόλιν, στρατηλάτου μᾶλλον, ἢ βασιλέως δεομένην ».

Γ. Τοιούτοις λόγοις ἀφοσιουμένου τὴν βασιλείαν τοῦ ἀνδρὸς, οἷ τε Ῥωμαῖοι πᾶσιν ἐποιοῦντο σπουδὴν, ἀντιβολοῦντες καὶ δεόμενοι μὴ σφᾶς αὐθις εἰς τᾶσιν ἐμβαλεῖν καὶ πόλεμον ἐμφύλιον, οὐκ ὄντος ἐτέρου, πρὸς ὃν ἀμφοτέροι συννεύουσιν αἱ τᾶσεις· ὃ τε πατήρ καὶ ὁ Μάρκιος, ἐκείνων μεταστάντων, ἰδίᾳ προσκείμενοι τὸν Νουμᾶν ἔπειθον δέχεσθαι μέγα καὶ θεῖον δῶρον. « Εἰ δὲ αὐτὸς οὔτε πλοῦτου δέη δι' αὐτάρκειαν, οὔτε δόξαν ἀρχῆς καὶ δυναστείας ἐζήλωκας, κρείσσονα τὴν ἀπ' ἀρετῆς ἔχων, ἀλλ', ὑπηρεσίαν γε Θεοῦ τὸ βασιλεύειν ἡγούμενος, ὅς γ' ἀνίστησι καὶ οὐκ' ἔῃ κείσθαι καὶ ἀργεῖν τὴν ἐν σοὶ τοσαύτην δικαιοσύνην, μὴ φεῦγε, μηδὲ ἀποδίδρασκε τὴν ἀρχὴν, ἀνδρὶ φρονίμῳ πράξεων καλῶν καὶ μεγάλων οὔσαν χώραν ἐν ἧ καὶ θεραπεῖαι Θεῶν μεγαλοπρεπεῖς εἰσι, καὶ πρὸς εὐσέβειαν ».

ἀνθρώπων ἡμερώσεις ῥᾶστα καὶ τάχιστα μετακοσμουμένων ὑπὸ τοῦ κρατοῦντος. Οὗτοι καὶ Τάτιον ἔσερξαν ἔπηλυν ἡγεμόνα, καὶ τὴν Ῥωμύλου μνήμην ἀποθεοῦσι ταῖς τιμαῖς. Τίς δὲ οἶδεν εἰ καὶ νικῶντι δῆμῳ πολέμου κόρος ἔσται, καὶ μεσοὶ θριάμβων καὶ λαφύρων γεγονότες, ἡγεμόνα πρᾶον καὶ δίκης ἑταῖρον ἐπ' εὐνομίᾳ καὶ εἰρήνῃ ποθοῦσιν; εἰ δὲ δὴ καὶ παντάπασιν ἀκρατῶς ἔχουσι καὶ μανικῶς πρὸς πόλεμον, ἄρ' οὐχὶ βέλτιον ἀλλαχόσε τὴν ὀρμὴν αὐτῶν τρέπειν, διὰ χειρὸς ἔχοντα τὰς ἡνίας, τῇ δὲ πατρίδι καὶ παντὶ τῷ Σαθίνων ἔθνει σύνδεσμον εὐνοίας καὶ φιλίας πρὸς πόλιν ἀκμάζουσαν καὶ δυνατὴν γενέσθαι; * Τούτοις προσῆν, ὡς λέγεται, σημεῖά τε χρυσά, καὶ σπουδὴ τῶν πολιτῶν, καὶ ζήλος, ὡς ἐπύθοντο τὴν πρεσβείαν, δεομένων βαδίζειν καὶ παραλαμβάνειν τὴν βασιλείαν ἐπὶ κοινωνία καὶ συγκράσει τῶν πολιτῶν.

Z. Ὡς οὖν ἐδέδοκτο, θύσας τοῖς Θεοῖς, προῆγεν εἰς τὴν Ῥώμην. Ἀπῆντα δὲ ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος, ἔρωτι θαυμαστῷ τοῦ ἀνδρός· εὐφημίαι τε πρέπουσαι γυναικῶν ἐγίνοντο καὶ θυσίαι πρὸς ἱεροῖς, καὶ χαρὰ πάντων, ὥσπερ οὐ βασιλέα τῆς πόλεως, ἀλλὰ βασιλείαν δεχομένης. Ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν ἀγορὰν κατέστησαν, ὁ μὲν ταῖς ὥραις ἐκείναις συνεληχῶς μεσοβασιλεὺς Σπόριος Ουέττιος ψῆφον ἐπέδωκε τοῖς πολίταις, καὶ πάντες ἠνεγκαν· προσφερομένων δ' αὐτῷ τῶν βασιλικῶν παρασῆμων, ἐπισχεῖν κελεύσας, ἔφη δεῖσθαι καὶ Θεοῦ τὴν βασιλείαν ἐμπεδοῦντος αὐτῷ. Παραλαβὼν δὲ μάντις καὶ ἱερεῖς, ἀνέβαινον εἰς τὸ Καπιτώλιον. Ταρπῆιον αὐτὸ λόφον οἱ τότε Ῥωμαῖοι προσηγόρευον. Ἐνταῦθα τῶν μάντεων ὁ πρωτεύων, τὸν μὲν εἰς μεσημβρίαν τρέψας ἐγκεκαλυμμένον, αὐτὸς δὲ παραστὰς ἐξόπισθεν, καὶ τῇ δεξιᾷ τῆς κεφαλῆς ἐφαπτόμενος αὐτοῦ, κατηύξατο, καὶ περιεσκόπει τὰ παρὰ τῶν Θεῶν ἐνοίωνοις, ἢ συμβούλοις προφανόμενα, πανταχόσε τὰς ὄψεις περιφέρων. Σιγῇ δ' ἄπιστος ἐν πλήθει τοσούτῳ τὴν ἀγορὰν κατέειχε, караδοκούντων καὶ συναιωρουμένων τῷ μέλλοντι, μέχρις οὐ

πρὸφάνησαν ὄρνιθες ἀγαθοί, καὶ δεξιοὶ ἐπέπτησαν. Οὕτω δὲ τὴν βασιλικὴν ἀναλαβὼν ἐσθῆτα κατέβαινε Νουμᾶς εἰς τὸ πλῆθος ἀπὸ τῆς ἀκράς. Τότε δὲ καὶ φωναὶ καὶ δεξιώσεις ἦσαν ὡς εὐσεβέστατον καὶ θεοφιλέστατον δεχομένων. Παραλαβὼν δὲ τὴν ἀρχὴν, πρῶτον μὲν τὸ τῶν τριακοσίων δορυφόρων σύστημα διέλυσε, οὓς Ῥωμύλος ἔχων αἰεὶ περὶ τὸ σῶμα Κέλερας προσηγόρευσε, ὅπερ ἐστὶ ταχεῖς οὔτε γὰρ ἀπιστεῖν πιστεύουσιν, οὔτε βασιλεύειν ἀπιστούντων ἡξίου. Δεύτερον δὲ, τοῖς οὔσιν ἱερεῦσι Διὸς καὶ Ἄρεος τρίτον Ῥωμύλου προσκατέστησεν, ὃν Φλαμίνα Κυρινάλιον ὠνόμασεν. Ἐκάλουν δὲ καὶ τοὺς προγενεστέρους Φλαμίνας, ἀπὸ τῶν περικρανίων πύλων, οὓς ἐπὶ ταῖς κεφαλαῖς φοροῦσι, πιαμένας τιὰς ὄντας, ὡς ἰσοροῦσι, τῶν Ἑλληνικῶν ὀνομάτων τότε μᾶλλον, ἢ νῦν τοῖς Λατίνοις ἀνακεκραμένων. Καὶ γὰρ ἄς ἐφόρουν οἱ βασιλεῖς Λαίνας, ἃ Ἰόβας χλαίνας φησὶν εἶναι, καὶ τὸν ὑπηρετοῦντα τῷ ἱερεῖ τοῦ Διὸς ἀμφιβαλῆ παῖδα, λέγεσθαι Κάμιλλον, ὡς καὶ τὸν Ἑρμῆν οὕτως εἶναι τῶν Ἑλλήνων Κάμιλλον ἀπὸ τῆς διακονίας προσηγόρευον.

Η. Ταῦτα δὲ ὁ Νουμᾶς ἐπ' εὐνοίᾳ καὶ χάριτι τοῦ δήμου πολιτευσάμενος, εὐθὺς ἐπεχίρει τὴν πόλιν, ὡσπερ σίδηρον, ἐκ σκληρᾶς καὶ πολεμικῆς, μαλακωτέραν ποιῆσαι καὶ δικαιοτέραν. Ἀτεχνῶς γὰρ, ἣν Πλάτων ἀποκαλεῖ φλεγμαίνουσαν πόλιν, ἐκείνη τότε ἦν, συστᾶσα μὲν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τόλμη τινὶ καὶ παραβόλῳ θρασύτητι τῶν θρασυτάτων καὶ μαχιμωτάτων ἐκεῖ πανταχόθεν ὠσαμένων, ταῖς δὲ πολλαῖς στρατείαις καὶ τοῖς συνεχέσι πολέμοις, τροφῇ χρησαμένη καὶ αὐξήσει τῆς δυνάμεως, καὶ, καθάπερ τὰ καταπηγνύμενα τῷ σείεσθαι μᾶλλον ἐδράζεται, βῶνυσθαι δοκοῦσα διὰ τῶν κινδύνων. Οὕτω δὲ μετέωρον καὶ τετραχυμένον δῆμον οὐ μικρᾶς, οὐδὲ φαύλης οἰόμενος εἶναι πραγματείας μεταχειρίσασθαι καὶ μετακοσμηῆσαι πρὸς εἰρήνην, ἐπηγάγετο τὴν ἀπὸ τῶν Θεῶν βοήθειαν, τὰ μὲν πολλὰ θυσίαις καὶ πομπαῖς καὶ χρ

ρείαις, ἃς αὐτὸς ὠργίασε καὶ κατέστησεν, ἅμα σεμνότητι διαγωγὴν ἐπίχαριν καὶ φιλόανθρωπον ἡδονήνεχούσαις, δημαγωγῶν καὶ τιθασσεύων τὸ θυμοειδὲς καὶ φιλοπόλεμον. Ἔστι δ' ὅτε καὶ φόβους τινὰς ἀπαγγέλλων παρὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ φάσματα δαιμόνων ἀλλόκοτα καὶ φωνὰς οὐκ εὐμενεῖς, ἐδούλου καὶ ταπεινὴν ἐποίει τὴν διάνοιαν αὐτῶν ὑπὸ δεισιδαιμονίας. Ἐξ ὧν καὶ μάλιστα λόγον ἔσχεν ἡ σοφία καὶ ἡ παιδείσις τοῦ ἀνδρός, ὡς Πυθαγόρα συγγεγονότος. Μέγα γὰρ ἦν μέρος ὡς ἐκεῖνο τῆς φιλοσοφίας, καὶ τούτῳ τῆς πολιτείας ἡ περὶ τὸ θεῖον ἀγιεῖα καὶ διατριβή. Λέγεται δὲ καὶ τὸν ἔξωθεν ὄγκον καὶ σχηματισμὸν ἀπὸ τῆς αὐτῆς Πυθαγόρα διανοίας περιβαλέσθαι. Καὶ γὰρ ἐκεῖνος ἀετὸν τε δοκεῖ πρᾶυναι φωναῖς τισιν ἐπισήσας καὶ καταγαγῶν ὑπεριπτάμενον, τόν τε μηρὸν ὑποφῆναι χρυσοῦν Ὀλυμπιάσι διαπορευόμενος τὴν πανήγυριν. Ἄλλας τε τερατώδεις μηχανὰς αὐτοῦ καὶ πράξεις ἀναγγέλλουσιν· ἐφ' αἷς καὶ Τίμων ὁ Φλιάσιος ἔγραψε·

Πυθαγόρην δὲ γόπτας ἀποκλίνοντ' ἐπὶ δόξας,

Θήρη ἐπ' ἀνθρώπων, σεμνηγορίης ὀαριστήν.

Τῷ δὲ Νουμᾷ δρᾶμα, θεᾶς τινος, ἡ νύμφης ὀρείας ἔρωσ ἦν, καὶ συνουσία πρὸς αὐτὸν ἀπόρρητος, ὥσπερ εἴρηται, καὶ κοινὰ μετὰ Μουσῶν διατριβαί. Τὰ γὰρ πλεῖστα τῶν μαντευμάτων εἰς Μούσας ἀνῆγε, καὶ μίαν Μοῦσαν ἰδίως καὶ διαφερόντως ἐδίδαξε σέβεσθαι τοὺς Ῥωμαίους, Τακίταν προσαγορεύσας, οἷον σιωπηλὴν, ἡ ἐνεάν· ὅπερ εἶναι δοκεῖ τὴν Πυθαγόρειον ἀπομνημονεύοντος ἔχεμυθίαν καὶ τιμῶντος. Ἔστι δὲ καὶ τὰ περὶ τῶν ἀφιδρυμάτων νομοθετήματα παντάπασιν ἀδελφὰ τῶν Πυθαγόρου δογμάτων. Οὔτε γὰρ ἐκεῖνος αἰσθητὸν, ἢ παθητὸν, ἀόρατον δὲ καὶ ἀκήρατον καὶ νοητὸν ὑπελάμβανεν εἶναι τὸ πρῶτον· οὗτός τε διεκώλυσε ἀνθρωποειδῆ καὶ ζωόμορφον εἰκόνα Θεοῦ Ῥωμαίους νομίζειν. Οὐδ' ἦν παρ' αὐτοῖς οὔτε γραπτὸν, οὔτε πλαστὸν εἶδος Θεοῦ πρότερον· ἀλλ' ἐν ἑκατὸν ἑβδομήκοντα τοῖς πρώτοις ἔτεσι ναοὺς μὲν οἰκοδο-

μούμενοι, καὶ καλιάδας ἱεράς ἰσῶντες, ἄγαλμα δ' οὐδὲν ἔμμορφον ποιοῦμενοι διετέλουν· ὡς οὔτε ὅσιον ἀφομοιοῦν τὰ βελτίονα τοῖς χείροσιν, οὔτ' ἐφάπτεσθαι Θεοῦ δυνατὸν ἄλλως, ἢ νοήσει. Κομίδῃ δὲ καὶ τὰ τῶν θυσιῶν ἔχεται τῆς Πυθαγορικῆς ἀγιστείας· ἀναίμακτοι γὰρ ἦσαν αἱ γε πολλαί, δι' ἀλφίτου καὶ σπονδῆς καὶ τῶν εὐτελεστάτων πεπαιημένοι. Χωρὶς δὲ τούτων, ἑτέροις ἐξῶθεν ἐπαγωνίζονται τεκμηρίοις οἱ τὸν ἄνδρα τῷ ἀνδρὶ συνοικειοῦντες. Ἰν ἔν μὲν ἔσιν, ὅτι Πυθαγόραν τῇ πολιτείᾳ Ῥωμαῖοι προσέγραψαν, ὡς ἰσόρηκεν Ἐπίχαρμος ὁ κωμικὸς ἐν τινι λόγῳ πρὸς Ἀντήνορα γεγραμμένῳ, παλαιὸς ἀνὴρ, καὶ τῆς Πυθαγορικῆς διατριβῆς μετ-εσχηκῶς· ἕτερον δὲ, ὅτι τεσσάρων υἱῶν βασιλεῖ Νουμᾶ γενομένων, ἓνα Μάμερκον ἐπὶ τῷ Πυθαγόρου παιδὶ προσηγόρευσεν. Ἀπ' ἐκείνου δὲ καὶ τὸν Αἰμιλίῳν οἶκον ἀναμιχθέντα τοῖς πατρικίοις ὀνομασθῆναί φασιν, οὕτως ὑποκοριζομένου τοῦ βασιλέως τὴν ἐν τοῖς λόγοις τοῦ ἀνδρὸς αἰμιλίαν καὶ χάριν. Αὐτοὶ δ' ἀκηκόαμεν πολλῶν ἐν Ῥώμῃ διεξιόντων, ὅτι Ῥωμαίοις ποτὲ χρησιμοῦ γενομένου τὸν φρονιμώτατον καὶ τὸν ἀνδρείωτατον Ἑλλήνων ἰδρύσασθαι παρ' αὐτοῖς, ἔστησαν ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς εἰκόνας χαλκᾶς δύο, τὴν μὲν Ἀλκιβιάδου, τὴν δὲ Πυθαγόρου. Ταῦτα μὲν οὖν ἀμφισβητήσεις ἔχοντα πολλὰς, καὶ τὸ κινεῖν διὰ μακροτέρων, καὶ τὸ πισοῦσθαι, μεираκιώδους ἐστὶ φιλονεικίας.

Θ. Νουμᾶ δὲ καὶ τὴν τῶν ἀρχιερέων, οὓς Ποντίφικας καλοῦσι, διχτάξιν καὶ κατάσασιν ἀποδιδόασιν, καὶ φασιν αὐτὸν ἓνα τούτων τὸν πρῶτον γεγονέναι. Κεκλησθαι δὲ τοὺς Ποντίφικας, οἱ μὲν ὅτι τοὺς Θεοὺς θεραπεύουσι, δυνατοὺς καὶ κυρίους ἀπάντων ὄντας. Ὁ γὰρ δυνατὸς ὑπὸ Ῥωμαίων ὀνομάζεται Ποτίνης· ἕτεροι δὲ φασιν πρὸς ὑπεξάίρεσιν γεγονέναι τοῦνομα τῶν δυνατῶν, ὡς τοῦ νομοθέτου τὰς δυνατὰς ἐπιτελεῖν ἱερουργίας τοὺς ἰσρεῖς κελεύοντος· ἂν δ' ἦ τι κώλυμα μείζον, οὐ συκοφαντοῦντος. Οἱ δὲ πλεῖστοι μάλιστα καὶ τὸ γελώμενον τῶν ὀνομάτων δοκιμάζουσιν, ὡς οὐδὲν

ἄλλ' ἢ γεφυροποιούς τοὺς ἄνδρας ἐπικληθέντας ἀπὸ τῶν ποιου-
 μένων περὶ τὴν γέφυραν ἱερῶν, ἀγιωτάτων καὶ παλαιοτάτων ὄν-
 των· Ποντέμ γὰρ οἱ Λατῖνοι τὴν γέφυραν ὀνομάζουσιν. εἶναι
 μέντοι καὶ τὴν τήρησιν αὐτῆς καὶ τὴν ἐπισκευὴν, ὡς περ' ἄλλο τι
 τῶν ἀκινήτων καὶ πατρίων ἱερῶν, προσήκουσαν τοῖς ἱερεῦσιν. Οὐ
 γὰρ θεμιτὸν, ἀλλ' ἐπάρατον ἡγεῖσθαι Ῥωμαίους τὴν κατὰ λυσιν
 τῆς ξυλίνης γεφύρας. Λέγεται δὲ καὶ τὸ πᾶμπαν ἄνευ σιδήρου
 κατὰ δὴ τι λόγιον συγγεγομφῶσθαι διὰ τῶν ξύλων· Ἡ δὲ λιθίνη
 πολλοῖς ὕπερον ἐξεργάσθη χρόνοις ὑπ' Ἀίμιλίου ταμειούντος.
 Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὴν ξυλίνην τῶν Νουμᾶ χρόνων ἀπολείπεσθαι
 λέγουσιν, ὑπὸ Μαρκίου τοῦ Νουμᾶ θυγατρικοῦ βασιλεύοντος
 ἀποτελεσεθεῖσαν. Ὁ δὲ μέγιστος τῶν Ποντιφίκων, οἷον ἐξηγητοῦ
 καὶ προφήτου, μᾶλλον δὲ ἱεροφάντου τάξιν ἐπέχει, οὐ μόνον
 τῶν δημοσίᾳ δρωμένων ἐπιμελούμενος, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἰδίᾳ
 θύοντας ἐπισκοπῶν, καὶ κωλύων παρεκβαίνειν τὰ νενομισμένα,
 καὶ διδάσκων, ὅτου τις δέοιτο πρὸς Θεῶν τιμῆν, ἢ παραίτησιν.
 Ἦν δὲ καὶ τῶν ἱερῶν παρθένων ἐπίσκοπος, ἃς Ἐσιάδας προσ-
 αγορεύουσιν. Νουμᾶ γὰρ δὴ καὶ τὴν τῶν Ἐσιάδων παρθένων
 καθιέρωσιν, καὶ ὅλωσ' τὴν περὶ τὸ πῦρ τὸ ἀθάνατον, ὃ φυλάτ-
 τουσιν αὐταί, θεραπείαν τε καὶ τιμὴν ἀποδιδόασιν, εἴτε ὡς κα-
 θαρὰν καὶ ἄφθαρτον τὴν τοῦ πυρὸς οὐσίαν ἀκηράτοις καὶ ἀμιάν-
 τοις παρατιθεμένου σώμασιν, εἴτε τὸ ἄκαρπον καὶ ἄγονον τῇ
 παρθενίᾳ συνοικειοῦντος. Ἐπεὶ τοι τῆς Ἑλλάδος, ὅπου πῦρ ἀσ-
 βεσόν ἐσιν, ὡς Πυθοῖ καὶ Ἀθήνησιν, οὐ παρθένοι, γυναῖκες δὲ
 πεπταυμένοι γάμων ἔχουσι τὴν ἐπιμέλειαν. Ἐὰν δὲ ὑπὸ τύχης τι-
 νὸς ἐκλίπη, καθάπερ Ἀθήνησι μὲν, ἐπὶ τῆς Ἀρισίωνος λέγεται
 τυραννίδος ἀποσβεσθῆναι τὸν ἱερὸν λύχνον, ἐν Δελφοῖς δὲ, τοῦ
 ναοῦ καταπρησθέντος· ὑπὸ τῶν Μήδων, περὶ δὲ τὰ Μιθριδατικά
 καὶ τὸν ἐμφύλιον Ῥωμαίων πόλεμον, ἅμα τῷ βωμῷ καὶ τὸ πῦρ
 ἤφρανίσθη, οὐ φασὶ δεῖν ἀπὸ ἐτέρου πυρὸς ἐναέσθαι, κινὸν

θὲ ποιεῖν καὶ νέον, ἀνάπτοντας ἀπὸ τοῦ ἡλίου φλόγα καθαρὰν καὶ ἀμίαντον. Ἐξάπτουσι δὲ μάλιστα ταῖς σκαφεῖσι, ἃ κατασκευάζεται μὲν ἀπὸ πλευρᾶς ἰσοσκελοῦς ὀρθογωνίου τριγώνου κοιλαινόμενα, συννεύει δὲ εἰς ἓν ἐκ τῆς περιφερείας κέντρον. Ὄταν οὖν θέσιν ἐναντίαν λάβῃ πρὸς τὸν ἥλιον, ὥστε τὰς αὐγὰς πανταχόθεν ἀναπτομένας ἀθροίζεσθαι καὶ συμπλέκεσθαι πρὸς τὸ κέντρον, αὐτὸν τε διακρίνει τὸν ἀέρα λεπτυνόμενον, καὶ τὰ κουφότατα καὶ ξηρότατα τῶν προστιθεμένων ὀξέως ἀνάπτει κατὰ τὴν ἀντέρεισιν, σῶμα καὶ πληγὴν πυρώδη τῆς αὐγῆς λαμβανούσης. Ἔνιοι μὲν οὖν οὐδὲν ὑπὸ τῶν ἱερῶν παρθένων ἀλλ' ἢ τὸ ἄσβεστον ἐκεῖνο φρουρεῖσθαι πῦρ νομίζουσιν· ἔνιοι δὲ εἶναι τινα φασὶν ἀθέατα τοῖς ἄλλοις ἱερὰ κρυπτόμενα, περὶ ὧν ὅσα καὶ πυθέσθαι καὶ φράσαι θεμιτὸν, ἐν τῷ Καμίλλου βίῳ γέγραπται.

I. Πρῶτον μὲν οὖν ὑπὸ Νομάῳ καθιερωθῆναι λέγουσι Γεγανίαν καὶ Βερηνίαν, δεύτερον δὲ Κανουλητίαν καὶ Ταρπητίαν. Ὑστερον δὲ Σερβίου δύο προσθέντος ἄλλας τῷ ἀριθμῷ διατρεῖσθαι μέχρι τῶν χρόνων τούτων τὸ πλῆθος. Ὡρίσθη δὲ ταῖς ἱεραῖς παρθένοις ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀγνεία τριακονταέτις, ἐν ἧ τὴν μὲν πρώτην δεκαετίαν, ἃ χρὴ δρᾶν μανθάνουσι τὴν δὲ μέσην, ἃ μεμαθήκασι δρῶσι τὴν δὲ τρίτην, ἑτέρας αὐταὶ διδάσκουσιν. Ἐἶτα ἀνεῖται τῇ βουλομένη μετὰ τὸν χρόνον τοῦτον ἡδὴ καὶ γάμου μεταλαμβάνειν, καὶ πρὸς ἕτερον τραπέσθαι βίον, ἀπλλαγείση τῆς ἱερουργίας. Λέγονται δὲ οὐ πολλὰ ταύτην ἀσπάσασθαι τὴν ἄδειαν, οὐδὲ ἀσπασχόμεναις χρῆσά πράγματι συντυχεῖν, ἀλλὰ μετανόησιν καὶ κατηφείησιν συνοῦσαι τὸν λοιπὸν βίον, ἐμβαλεῖν τὰς ἄλλας εἰς δεισιδαιμονίαν, ὥστε μέχρι γήρωσιν καὶ θανάτου διατελεῖν ἐγκρατερούσας καὶ παρθενευόμενας. Τιμὰς δὲ μεγάλαις ἀπέδωκεν αὐταῖς, ὧν ἓσι καὶ τὸ διαθίεσθαι ζῶντος ἐξεῖναι πατρὸς, καὶ ἄλλα πράττειν ἄνευ προσάτου διαγούσας, ὥσπερ αἱ τριπαιδεις. Ράβδουχοῦνται δὲ προϊοῦσαι κἂν ἀγομένῳ τινὶ πρὸς θά-

νατον αὐτομάτως συντύχωσιν, οὐκ ἀναιρεῖται. Δεῖ δὲ ἀπυρόσαι τὴν παρθένον, ἀκούσιον καὶ τυχαίαν γεγονέναι, καὶ οὐκ ἐξεπίτηδες τὴν ἀπάντησιν. Ὁ δὲ ὑπελθὼν κομιζομένων ὑπὸ τὸ φορεῖον ἀποθνήσκει. Κόλασις δὲ τῶν μὲν ἄλλων ἀμαρτημάτων, πληγαὶ ταῖς παρθένοις, τοῦ μεγίστου Ποντίφικος κολάζοντος ἔστιν ὅτε καὶ γυμνὴν τὴν πλημμυελήσασαν, ὀθόνης ἐν παλινσκίῳ παρατεινομένης. Ἡ δὲ τὴν παρθενίαν καταισχύνασα, ζῶσα κατορύττεται παρὰ τὴν Κολλίνην λεγομένην πύλην. Ἐν ἧ ἔστι τις ἐντὸς τῆς πόλεως ὄφρυς γεώδης, παρατείνουσα πόρρω· καλεῖται δὲ χῶμα διαλέκτῳ τῶν Λατίνων ἐνταῦθα κατασκευάζεται κατάγειος οἶκος οὐ μέγας, ἔχων ἄνωθεν κατάβασιν. Κεῖται δὲ ἐν αὐτῷ κλίνη τε ὑπερωμένη, καὶ λύχνος κειόμενος, ἀπαρχαί τε τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων βραχεῖαι τινες· αἶν ἄρτος, ὕδωρ, ἐν ἀγγεῖῳ γάλα, ἔλαιον· ὡσπερ ἀφοσιουμένων τὸ μὴ λιμῷ διαφθεῖρειν σῶμα ταῖς μεγίσταις καθιερωμένων ἀγιστεῖαις. Αὐτὴν δὲ τὴν κολαζομένην εἰς φορεῖον ἐνθέμενοι, καὶ κατασεγάσαντες ἔξωθεν, καὶ καταλαβόντες ἰμάσιν, ὡς μηδὲ φωνὴν ἐξήκουσον γενέσθαι, κομίζουσι δι' ἀγορᾶς. Ἐξίστανται δὲ πάντες σιωπῇ, καὶ παραπέμπουσιν ἄφθογγοι μετὰ τινος δεινῆς κατηφείας· οὐδέ ἐστιν ἕτερον θέαμα φρικτότερον, οὐδ' ἡμέραν ἢ πόλιν ἄλλην ἄγει στυγνοτέραν ἐκείνης. Ὅταν δὲ πρὸς τὸν τόπον κομισθῇ τὸ φορεῖον, οἱ μὲν ὑπηρεταὶ τοὺς δεσμούς ἐξέλυσαν, ὁ δὲ τῶν ἱερέων ἕξαρχος εὐχάς τινας ἀπορήτους ποιησάμενος, καὶ χεῖρας ἀνατείνας Θεοῖς πρὸ τῆς ἀνάγκης, ἐξάγει συγκακαλυμμένην, καὶ καθίστησιν ἐπὶ κλίμακος εἰς τὸ οἶκημα κάτω φερούσης. Εἴτ' αὐτὸς μὲν ἀποτρέπεται μετὰ τῶν ἄλλων ἱερέων· τῆς δὲ, καταβάσης, ἵτε κλίμαξ ἀναιρεῖται, καὶ κατακρύπτεται τὸ οἶκημα, γῆς πολλῆς ἄνωθεν ἐπιφορουμένης, ὡς ἰσόπεδον τῷ λοιπῷ χώματι γενέσθαι τὸν τόπον. Οὕτω μὲν αἱ προέμεναι τὴν ἱερὰν παρθενίαν κολάζονται.

ΙΑ. Νουμᾶς δὲ λέγεται καὶ τὸ τῆς Ἑστίας ἱερὸν ἐγκύκλιον περι-

βαλέσθαι τῷ ἀσβέσῳ πυρὶ φρουρὰν ἀπομιμούμενος οὐ τὸ σχῆμα τῆς γῆς ὡς Ἐσίας οὔσης, ἀλλὰ τοῦ σύμπαντος κόσμου, οὗ μέσον οἱ Πυθαγορικοὶ τὸ πῦρ ἰδρῦσθαι νομίζουσι, καὶ τοῦτο Ἐσίαν καλοῦσι καὶ μονάδα· τὴν δὲ γῆν, οὔτε ἀκίνητον, οὔτ' ἐν μέσῳ τῆς περιφορᾶς οὔσαν, ἀλλὰ κύκλῳ περὶ τὸ πῦρ αἰωρουμένην, οὔτε τῶν τιμιωτάτων οὐδὲν, οὔτε τῶν πρώτων τοῦ κόσμου μορίων ὑπάρχειν. Ταῦτά δὲ καὶ Πλάτωνα φασὶ πρεσβύτην γενόμενον διακνεοῆσθαι περὶ τῆς γῆς ὡς ἐν ἑτέρᾳ χώρᾳ καθεσώσης, τὴν δὲ μέσῃν καὶ κυριωτάτῃν ἑτέρῳ τινὶ κρείττονι προσήκουσαν.

ΙΒ. Οἱ δὲ Ποντίφικες καὶ τὰ περὶ τὰς ταφὰς πάτρια τοῖς χρήζουσιν ἀφηγοῦνται, Νουμᾶ διδάξαντος μηδὲν ἡγεῖσθαι μίσημα τῶν τοιούτων, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκεῖ Θεοὺς σέβασθαι τοῖς νενομισμένοις, ὡς τὰ κυριώτερα τῶν ἡμετέρων ὑποδεχομένους· ἐξαιρέτως δὲ τὴν προσαγορευομένην Λιβίτιναν, ἐπίσκοπον τῶν περὶ τοὺς θνήσκοντας ὁσίων Θεὸν οὔσαν, εἴτε Περσεφόνην εἴτε μᾶλλον, ὡς οἱ λογιώτατοι Ῥωμαίων ὑπολαμβάνουσιν, Ἄφροδίτην. οὐ κακῶς εἰς μιᾶς δύναμιν Θεοῦ τὰ περὶ τὰς γέσεις καὶ τὰς τελευτὰς ἀνάπτοντες. Αὐτὸς δὲ καὶ τὰ πένθη καθ' ἡλικίας καὶ χρόνους ἔταξεν· οἷον παῖδα μὴ πενθεῖν νεώτερον τριετοῦς, μηδὲ πρεσβύτερον πλείονας μῆνας ὢν ἐβίωσεν ἐνικυτῶν, μέχρι τῶν δέκα, καὶ περαιτέρω μηδεμίαν ἡλικίαν. Ἀλλὰ τοῦ μακροτάτου πένθους χρόνον εἶναι δεκαμηνιαῖον, ἐφ' ὅσον καὶ χηρεύουσιν αἱ τῶν ἀποθανόντων γυναῖκες. Ἡ δὲ πρότερον γαμηθεῖσα βοῦν ἐγκύμονα κατέθευεν, ἐκείνου νομισθησάντος. Πολλὰς δὲ καὶ ἄλλας Νουμᾶ καταδείξαντος ἱερωσύνας, ἔτι δυοῖν μνησθήσομαι, τῆς τε Σαλίων, καὶ τῆς τῶν Φιτιαλίων, αἱ μάλιστα τὴν εὐσέβειαν τοῦ ἀνδρὸς ἐμυαίνουσιν. Οἱ μὲν γὰρ Φιτιάλιοι, εἰρηνοφύλακές τινες ὄντες, ὡς δ' ἐμοὶ δοκεῖ, καὶ τούνομα λαβόντες ἀπὸ τῆς πράξεως, λόγῳ τὰ νείκη κατέπαυον, οὐκ ἐὼντες στρατεύειν πρότερον, ἢ πᾶσαν ἐλπίδα δίκης ἀποκοπήναι. Καὶ γὰρ

Εἰρήνην Ἕλληνας καλοῦσιν, ὅταν λόγῳ, μὴ βίᾳ, πρὸς ἀλλήλους χρώμενοι λύσωσι τὰς διαφορὰς. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι Φιτιαλεῖς πολ- λάκις μὲν ἐβάδιζον ὡς τοὺς ἀδικοῦντας, αὐτοὶ πείθοντες εὐγνω- μνεῖν ἄγνωμονούντων δὲ, μαρτυράμενοι Θεοὺς καὶ κατευξά- μενοι πολλὰ καὶ δεινὰ καθ' αὐτῶν αὐτοὶ καὶ τῆς πατρίδος, εἰ μὴ δικαίως ἐπεξίασιν, οὕτω κατήγγελλον αὐτοῖς τὸν πόλεμον. Κω- λυόντων δὲ τούτων, ἢ μὴ συναινούντων, οὔτε στρατιώτῃ θεμι- τὸν, οὔτε βασιλεῖ Ῥωμαίων ὄπλα κινεῖν· ἀλλὰ παρὰ τούτων ἔδει τὴν ἀρχὴν τοῦ πολέμου δεξάμενον, ὡς δικαίου, τὸν ἄρχοντα, τότε σκοπεῖν περὶ τοῦ συμφέροντος. Λέγεται δὲ καὶ τὸ Κελτι- κὸν ἐκεῖνο πάθος τῇ πόλει γενέσθαι τούτων τῶν ἱερῶν παρανο- μηθέντων. Ἐτυχον μὲν γὰρ οἱ βάρβαροι Κλουσίους πολιορκούν- τες ἐπέμφθη δὲ πρεσβευτῆς Φάβιος Ἄμβουστος εἰς τὸ στρατόπε- δον, διαλύσει πρᾶξων ὑπὲρ τῶν πολιορκουμένων. Λαβῶν δὲ ἀπο- κρίσεις οὐκ ἐπιεικεῖς καὶ πέρας σχεῖν αὐτῷ τὴν πρεσβεῖαν οἴομενος, ἐνεανιεύσατο, ὑπὲρ τῶν Κλουσίων ὄπλα λαβῶν, προκαλέσασθαι τὸν ἀρισεύσαντα τῶν βαρβάρων. Τὰ μὲν οὖν τῆς μάχης εὐτυχεῖτο, καὶ καταβαλὼν ἐσκύλευσε τὸν ἄνδρα· γνωρίσαντες δὲ οἱ Κελτοὶ, πέμπουσιν εἰς Ῥώμην κήρυκα, τοῦ Φαβίου κατηγοροῦντες ὡς ἔκσπονδον καὶ ἄπιστον καὶ ἀκατάγγελτον ἐξενηνοχότος πρὸς αὐ- τοὺς πόλεμον. Ἐνταῦθα τὴν μὲν σύγκλητον οἱ Φιτιαλεῖς ἔπειθον ἐκδιδόναι τὸν ἄνδρα τοῖς Κελτοῖς καταφυγὼν δὲ ἐκεῖνος εἰς τοὺς πολλοὺς, καὶ τῷ δήμῳ σπουδάζοντι χρησάμενος, διεκρούσατο τὴν δίκην. Μετ' ὀλίγον δὲ ἐπελθόντες οἱ Κελτοὶ τὴν Ῥώμην πλὴν τοῦ Καπιτωλίου διεπόρθησαν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐν τοῖς περὶ Κα- μίλλου μᾶλλον ἀκριβοῦται.

ΙΓ. Τοὺς δὲ Σαλίουσιν ἱερεῖς ἐκ τῆς τοιαύτης λέγεται συστή- σασθαι προφάσεως· ἔτος ὄγδοον αὐτοῦ βασιλεύοντος, λοιμώδης νόσος περιοῦσα τὴν Ἰταλίαν ἐσρόθησε καὶ τὴν Ῥώμην. Ἀθυμούν- των δὲ τῶν ἀνθρώπων, ἰσορεῖται χαλκῆν πέλτην ἐξ οὐρανοῦ κατα-

φερομένην εἰς τὰς Νουμᾶ πεσεῖν χειῖρας. Ἐπὶ δὲ αὐτῇ θαυμάσιόν τινα λόγον λέγεσθαι ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ὃν Ἡγερίας τε καὶ τῶν Μουσῶν πυθέσθαι. Τὸ μὲν γὰρ ὄπλον ἦκειν ἐπὶ σωτηρίᾳ τῆς πόλεως, καὶ δεῖν αὐτὸ φρουρεῖσθαι, γενομένων ἄλλων ἔνδεκα καὶ σχῆμα καὶ μέγεθος καὶ μορφήν ἐκείνῳ παραπλησίον, ὅπως ἄπορον εἴη τῷ κλέπτῃ δι' ὁμοιοτητα τοῦ διοπετοῦς ἐπιτυχεῖν. ἔτι δὲ γρῆναι Μούσαις καθιερωσάσαι τὸ χωρίον ἐκεῖνο, καὶ τοὺς περὶ αὐτὸ λειμῶνας, ὅπου τὰ πολλὰ φοιτῶσαι σενδιατρίβουσιν αὐτῶν τὴν δὲ πηγὴν, ἣ κατάρθει τὸ χωρίον, ὕδωρ ἱερὸν ἀποδείξει ταῖς Ἑστιάσι παρθένοις, ὅπως λαμβάνουσαι καθ' ἡμέραν, ἀγνίζουσι καὶ φαίνουσι τὸ ἀνάκτορον. Τούτοις μὲν οὖν μαρτυρῆσαι λέγουσι καὶ τὰ τῆς νόσου παραχρῆμα παυσάμενα. Τὴν δὲ πέλτην πρᾶθέντος αὐτοῦ, καὶ κελεύσαντας ἀμιλλᾶσθαι τοὺς τεχνίτας ὑπὲρ τῆς ὁμοιότητος, τοὺς μὲν ἄλλους ἀπειπεῖν, Βετούριον δὲ Μαμούριον, ἓνα τῶν ἄκρων δημιουργῶν, οὕτως ἐφικέσθαι τῆς ἐμφερείας, καὶ κατασκευάσαι πάσας ὁμοίας, ὥστε μηδ' αὐτὸν ἔτι τὸν Νουμᾶν διαγινώσκειν. Τούτων οὖν φύλακας καὶ ἀμφιπόλους ἀπέδειξε τοὺς Σαλίους ἱερεῖς. Σάλιοι δ' ἐκλήθησαν, οὐχ ὡς ἔνιοι μυθολογοῦσι, Σαμόθρακος ἀνδρὸς, ἣ Μαντινέως, ὄνομα Σαλίου, πρώτου τὴν ἐνόπλιον ἐκδιδάξαντος ὄρχησιν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπὸ τῆς ὄρχησεως αὐτῆς ἀλτικῆς οὔσης, ἣν ὑπορχοῦνται διαπορευόμενοι τὴν πόλιν, ὅταν τὰς ἱερὰς πέλτας ἀναλάβωσιν ἐν τῷ Μαρτίῳ μηνί, φοινικοὺς μὲν ἐνδεδυμένοι χιτωνίσκους, μίτρας δὲ χαλκαῖς ὑπεζωσμένοι πλατεῖαις, καὶ κράνη χαλκᾶ φοροῦντες, ἐγχειριδίους δὲ μικροῖς τὰ ὄπλα κρούοντες. Ἡ δὲ πολλὴ τῆς ὄρχησεως ποδῶν ἔργον ἐστί. κινοῦνται γὰρ ἐπιτερπῶς, ἐλιγμούς τινας καὶ μεταβολὰς ἐν ῥυθμῷ τάχος ἔχοντι καὶ πυκνότητα μετὰ ῥώμης καὶ κούφότητος ἀποδιδόντες. Αὐτὰς δὲ τὰς πέλτας Ἀγκύλια καλοῦσι διὰ τὸ σχῆμα. Κύκλος γὰρ οὐκ ἔστιν, οὐδ' ἀποδίδωσιν, ὡς πέλτη, τὴν περιφέρειαν, ἀλλ' ἐκτομὴν ἔχει γράμμης ἐλικοειδοῦς, ἥς αἰ κᾶ-

ραΐαι καμπὰς ἔχουσαι, καὶ συνεπιτρέφουσαι τῇ πυκνότητι πρὸς ἀλλήλας, ἀγκύλον τὸ σχῆμα ποιούσιν ἢ διὰ τὸν ἀγκῶνα, περὶ ὃν περιφέρονται. Ταῦτα γὰρ ὁ Ἰόβας εἶρηκε, γλιχόμενος ἐξελθνήσαι τοῦνομα. Δύναίτο δ' ἀντῆς ἀνέκαθεν φορᾶς πρῶτον ἐπώνυμον γεγονέναι, καὶ τῆς ἀκέσεως τῶν νοσούντων, καὶ τῆς τῶν αὐχμῶν λύσεως, ἔτι δὲ τῆς τῶν δεινῶν ἀνασχέσεως καθ' ὃ καὶ τοὺς Διοσκούρους, Ἄνακας Ἀθηναῖοι προσηγόρευσαν· εἴ γε δεῖ πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν διάλεκτον ἐξάγειν τοῦνομα. Τῷ δὲ Μαμουρίῳ λέγουσι μισθὸν γενέσθαι τῆς τέχνης ἐκείνης, μνήμην τινὰ δι' ᾧδῆς ὑπὸ τῶν Σαλίων ἅμα τῇ πυρρίχῃ διαπεραινομένης. Οἱ δὲ οὐ Βετούριον Μαμούριον εἶνάϊ φασὶ τὸν ἀδόμενον, ἀλλὰ Ουετέρεμ μεμοριάμ, ὅπερ ἐστὶ, παλαιὰν μνήμην.

ΙΑ. Ἐπεὶ δὲ διεκόσμησε τὰς ἱερωσύνας, ἐδείματο πλησίον τοῦ τῆς Ἐσίας ἱεροῦ τὴν καλουμένην Ῥηγίαν, οἷόν τι βασιλείον οἴκημα· καὶ τὸ πλεῖστον αὐτόθι τοῦ χρόνου διέτριβεν, ἱερουργῶν, ἢ διδάσκων τοὺς ἱερεῖς, ἢ πρὸς ἐννοίᾳ τινὶ τῶν θείων πρὸς αὐτοὺς σχολάζων. Οἰκίαν δ' εἶχεν ἑτέραν περὶ τὸν Κυρίνου λόφον, ἧς ἔτι νῦν τὸν τόπον ἐπιδεικνύουσιν. Ἐν δὲ ταῖς προπομπαῖς, καὶ ὄλωσ τῶν ἱερέων ταῖς πομπαῖς, προηγούντο κήρυκες ἀνὰ τὴν πόλιν, ἐλινύειν κελεύοντες, καὶ τὰ ἔργα καταπαύοντες. Ὡς γὰρ φασὶ τοὺς Πυθαγορικοὺς οὐκ εἶναι ἐκ παρόδου προσκυνεῖν καὶ προσεύχεσθαι τοῖς Θεοῖς, ἀλλ' οἴκοθεν εὐθὺς ἐπὶ τοῦτο γνώμη παρασκευασαμένους βαδίζειν· οὕτως ᾤετο Νουμᾶς χρῆναι τοὺς πολίτας μῆτε ἀκούειν τι τῶν θείων, μῆτε ὄρᾶν ἐν παρέργῳ καὶ ἀμελῶς, ἀλλὰ σχολὴν ἄγοντας ἀπὸ τῶν ἄλλων, καὶ προσέχοντας τὴν διάνοιαν ὡς πράξει μεγίστη τῇ περὶ τὴν εὐσέβειαν, ψόφῳ τε καὶ πατᾶγων καὶ σναγμῶν, καὶ ὅσα τοιαῦτα τοῖς ἀναγκαίοις καὶ βαναύσοις πόνοις ἔπεται, καθαρὰς τὰς ὁδοὺς ταῖς ἱερουργίαις παρέχοντας. Ἐν ἔχθος τι μέχρι νῦν διασώζοντες, ὅταν ἄρχων πρὸς ὄρνεσιν ἢ θυσίαις διατρίβῃ, βοῶσιν, Ὅκ ἄγε σημαίνει δὲ

ἡ φωνή, Τοῦτο πράσσει, συνεπιστρέφουσα καὶ κατακοσμοῦσα τοὺς προστυγχάνοντας. Ἦν δὲ καὶ τῶν ἄλλων παραγγελμάτων αὐτοῦ πολλὰ τοῖς Πυθαγορικοῖς εἰκίότα. Ὡς γὰρ ἐκεῖνοι παρήνουν ἐπὶ χοίνικος μὴ καθῆσθαι, καὶ μαχαίρα πῦρ μὴ σκαλεῦειν, καὶ βαδίζοντας εἰς ἀποδημίας μὴ μεταστρέφεσθαι, καὶ τοῖς μὲν οὐρανίοις περισσὰ θύειν, ἄρτια δὲ τοῖς χθονίοις, ὧν ἐκάστου τὴν διάνοιαν ἀπεκρύπτοντο πρὸς τοὺς πολλούς· οὕτως ἓνια τῶν Νομαῶ πατρίων ἀπόρρητον ἔχει τὸν λόγον οἶον, τὸ μὴ σπένδειν Θεοῖς ἐξ ἀμπέλων ἀτμήτων, μηδὲ θύειν ἄτερ ἀλφίτων· καὶ τὸ προσκυνεῖν περιστρεφόμενους, καὶ τὸ καθῆσθαι προσκυνήσαντας. Τὰ μὲν οὖν πρῶτα δύο τὴν γῆς ἐξημέρωσιν εἴκει διδάσκειν, ὡς μῦθον εὐσεβείας οὕσαν· ἡ δὲ περιστροφή τῶν προσκυνούντων, λέγεται μὲν ἀποτίμησις εἶναι τῆς τοῦ κόσμου περιφορᾶς· δόξειε δ' ἂν μᾶλλον ὁ προσκυνῶν, ἐπεὶ, πρὸς ἕω τῶν ἱερῶν βλεπόντων, ἀπέστραπται τὰς ἀνατολάς, μεταβάλλειν ἑαυτὸν ἐνταῦθα καὶ περιστρέφειν ἐπὶ τὸν Θεὸν, κύκλον ποιῶν καὶ συνάπτων τὴν ἐπιτελείωσιν τῆς εὐχῆς δι' ἀμφοῖν. Εἰ μὴ νῆ Δία τοῖς Αἰγυπτίοις τροχοῖς αἰνίττεται τι καὶ διδάσκει παραπλήσιον ἢ μεταβολὴ τοῦ σχήματος, ὡς οὐδενὸς ἐς ὧτος τῶν ἀνθρωπίνων, ἀλλ' ὅπως ἂν στρέφῃ καὶ ἀνελίττη τὸν βίον ἡμῶν ὁ Θεὸς, ἀγαπᾶν καὶ δέχεσθαι προσῆκον. Τὸ δὲ καθέζεσθαι προσκυνήσαντας, οἰωνισμὸν εἶναι λέγουσι τοῦ βεβαιότητα ταῖς εὐχαῖς καὶ διαμονὴν τοῖς ἀγαθοῖς ἐπιγίνεσθαι. Λέγουσι δὲ καὶ πράξεων διορισμὸν εἶναι τὴν ἀνάπαυσιν· ὡς οὖν τῇ προτέρῃ πράξει πέρασ ἐπιθέοντας καθέζεσθαι παρὰ τοῖς Θεοῖς, ἵνα ἑτέρας πάλιν ἀρχὴν παρ' ἐκείνων λάβωσι. Δύναται δὲ καὶ τοῦτο τοῖς εἰρημένοις ὁμολογεῖν, ἐθίζοντος ἡμᾶς τοῦ νομοθέτου μὴ ποιεῖσθαι τὰς πρὸς τὸ θεῖον ἐντεύξεις ἐν ἀσχολίᾳ καὶ παρέργως, οἶον σπεύδοντας, ἀλλ' ὅταν χρόνον ἔχωμεν καὶ σχολὴν ἄγωμεν.

ΙΕ. Ἐκ δὲ τῆς τοιαύτης παιδαγωγίας πρὸς τὸ θεῖον, οὕτως ἡ πόλις ἐγεγόνει χειροῆθης καὶ κατατεταμβημένη τὴν τοῦ Νομαῶ δου-

ναμιν, ὥς τε μύθοις εἰκότας τὴν ἀτοπίαν λόγους παραδέχεσθαι, καὶ νομίζειν μηδὲν ἄπιστον εἶναι, μηδὲ ἀμήχανον, ἐκείνου βουλή-θεντος. Λέγεται γοῦν ποτε καλέσας ἐπὶ τὴν τράπεζαν οὐκ ὀλίγους τῶν πολιτῶν, σκευὴ τε φαῦλα καὶ δεῖπνον εὐτελὲς πάνυ προθέσθαι καὶ δημοτικόν· ἀρξάμενων δὲ δειπεῖν, ἐμβαλὼν λόγον, ὡς ἡ Θεὸς, ἧ σύνεσιν, ἤκοι πρὸς αὐτὸν, αἰφνίδιον ἐπιδειξάσκει τὸν τε οἶκον ἐκ-πωμάτων πλήρη πολυτελῶν, καὶ τὰς τραπέζας ὄψων τε παντοδα-πῶν καὶ παρασκευῆς δαψιλοῦς γεμούσας. Πᾶσαν δὲ ὑπερβέβληκεν ἀτοπίαν τὸ ὑπὲρ τῆς τοῦ Διὸς ὀμιλίας ἰσοροῦμενον. Μυθολογοῦσι γὰρ, εἰς τὸν Ἄβεντινον λόφον, οὐπω μέρος ὄντα τῆς πόλεως, οὐ-δὲ συνοικούμενον, ἀλλ' ἔχοντα πηγὰς τε δαψιλεῖς ἐν αὐτῷ καὶ νά-πας σκιεράς, φοιτᾶν δύο δαίμονας, Πῖκον καὶ Φαῦνον· οὓς τὰ μὲν ἄλλα Σατύρων ἂν τις ἢ Πανῶν γένει προσεικάσειε, δυνάμει δὲ φαρμάκων καὶ δεινότητι τῆς περὶ τὰ θεῖα γοητείας, λέγονται ταῦτά τοις ὑφ' Ἑλλήνων προσαγορευθεῖσιν Ἰδαίοις Δακτύλοις σο-φιζόμενοι, περιμέναι τὴν Ἰταλίαν. Τούτους φασὶ χειρώσασθαι τὸν Νουμᾶν, οἶνω καὶ μέλιτι κεράσαντα τὴν κρήνην, ἀφ' ἧς ἔπινον συνήθως. Ληφθέντας δὲ, πολλὰς μὲν ιδέας τρέπεσθαι, καὶ μετεκ-δύεσθαι τὴν αὐτῶν φύσιν, ἀλλόκοτα φάσματα καὶ φοβερὰ τῆς ὄψεως προβαλλομένους· ἐπεὶ δ' ἔγνωσαν ἐάλωκότες ἰσχυρὰν καὶ ἄφρευ-κτον ἄλωσιν, ἄλλα τε προθεσπίσαι πολλὰ τῶν μελλόντων, καὶ τὸν ἐπὶ τυῖς κεραινοῖς ἐκδιδάξαι καθαρμὸν, ὃς παιεῖται μέχρι νῦν διὰ κρομμύων, καὶ τριγῶν, καὶ μαινίδων. Ἔνιοι δὲ οὐ τοὺς δαίμονας φασὶν ὑποθέσθαι τὸν καθαρμὸν, ἀλλ' ἐκείνους μὲν καταγαγεῖν τὸν Δία μαγεύσαντας· τὸν δὲ Θεὸν, ὀργιζόμενον τῷ Νουμᾶ, προσ-τάσσειν, ὡς χρὴ γενέσθαι τὸν καθαρμὸν κεφαλαῖς. Ὑπολαβόντος δὲ τοῦ Νουμᾶ, Κρομμύων; εἰπεῖν, Ἀνθρώπων· τὸν δ' αὖθις ἐκτρέ-ποντα τὸ τοῦ προσάγματος δεινὸν, ἐπέρεσθαι, Θριξίν; ἀποκρι-ναμένου δὲ τοῦ Διὸς, Ἐμφύχοις, ἐπαγαγεῖν τὸν Νουμᾶν, Μαινίσι; Ταῦτα [δὲ] λέγειν ὑπὸ τῆς Ἠγερίας δεδιδασμένον. Καὶ τὸν μὲν Θεὸν

ἀπελθεῖν ἴλεω γενόμενον, τὸν δὲ τόπον, Ἰλίκιον ἀπ' ἐκείνου προσ-
 αγορευθῆναι, καὶ τὸν καθαρμὸν οὕτω συντελεῖσθαι. Ταῦτα μὲν
 οὖν μυθώδη καὶ γελοῖα τῆν τῶν τότε ἀνθρώπων ἐπιδείκνυνται
 διάθεσιν πρὸς τὸ θεῖον, ἣν ὁ ἔθισμός αὐτοῖς ἐνεποίησεν. Αὐτὸν δὲ
 τὸν Νομᾶν οὕτω φασιν εἰς τὸ θεῖον ἀνηρτῆσθαι ταῖς ἐλπίσιν,
 ὥστε καὶ προσαγγελίας αὐτῷ ποτε γενομένης, ὡς ἐπέρχονται πο-
 λέμιοι, μειδιάσαι, καὶ εἰπεῖν· Ἐγὼ δὲ θύω.

ΙΓ. Πρῶτον δέ φασι καὶ Πίσεως καὶ Τέρμωνος ἱερὸν ἰδρύσα-
 σθαι. Καὶ τὴν μὲν Πίσιν ὄρκον ἀποδείξαι Ῥωμαίοις μέγιστον ᾧ
 χρώμενοι μέχρι νῦν διατελοῦσιν· ὁ δὲ Τέρμων, ὄρος ἄν τιεεῖη, καὶ
 θύουσιν αὐτῷ δημοσίᾳ καὶ ἰδίᾳ κατὰ τοὺς τῶν ἀγρῶν περιορι-
 σμούς, νῦν μὲν ἔμψυχα, τὸ παλαιὸν δὲ ἀναίμακτος ἦν ἡ θυσία,
 Νομᾶ φιλοσοφήσαντος, ὡς χρῆ τὸν ὄριον Θεῖον, εἰρήνης φύλακα
 καὶ δικαιοσύνης μάρτυν ὄντα, φόνου καθαρὸν εἶναι. Δοκεῖ δὲ καὶ
 ὅλως αὐτὸς ὀρίσαι τὴν χώραν ὁ βασιλεὺς, Ῥωμύλου μὴ βουλη-
 θέντος ἐξομολογήσασθαι τῷ μέτρῳ τοῦ οἰκείου τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ
 ἀλλοτρίου· δεσμὸν γὰρ εἶναι τῆς δυνάμεως τὸν ὄρον, ἂν φυλάτ-
 τηται, μὴ φυλαττόμενον δὲ, τῆς ἀδικίας ἔλεγχον. Οὐ μὴν οὐδὲ
 ἦν δαψιλῆς χώρα τῇ πόλει κατ' ἀρχάς· ἀλλὰ τὴν πολλὴν αἰχμῆ
 προσεκτῆσατο Ῥωμύλος· καὶ ταύτην πᾶσαν ὁ Νομᾶς διένειμε
 τοῖς ἀπόροις τῶν πολιτῶν, ὡς ἀνάγκην ἀδικίας ἀφαιρῶν τὴν
 ἀπορίαν, καὶ τρέπων ἐπὶ γεωργίαν τὸν δῆμον ἅμα τῇ χώρᾳ συν-
 εξημερούμενον. Οὐδὲν γὰρ ἄλλο τῶν ἐπιτηδευμάτων οὕτως ἔρω-
 τα δριμύν εἰρήνης ἐνεργάζεται καὶ ταχύν, ὡς ὁ ἀπὸ γῆς βίος,
 ἐν ᾧ καὶ τῆς πολεμικῆς εὐτολμίας τὸ μὲν ὑπερμαχητικὸν τοῦ οἰ-
 κείου διαμένει καὶ πάρεσι, τὸ δὲ εἰς ἀδικίαν καὶ πλεονεξίαν ἀνει-
 μένον ἐκκέκοπται. Διὸ καὶ τὴν γεωργίαν ὁ Νομᾶς οἷον εἰρήνης
 φίλτρον ἐνεμίζατο τοῖς πολίταις· καὶ μᾶλλον ὡς ἠθοποιὸν, ἢ πλου-
 τοποιὸν, ἀγαπήσας τέχνην, εἰς μέρη τὴν χώραν διείλεν, ἃ Πά-
 γους προσηγόρευσε, καὶ καθ' ἕκαστον ἐπισκόπους ἔταξε καὶ περι-

πόλους. Ἔσι δ' ὅτε καὶ αὐτὸς ἐφορῶν καὶ τεκμαιρόμενος ἀπὸ τῶν ἔργων τοὺς τρόπους τῶν πολιτῶν, τοὺς μὲν εἰς τιμὰς καὶ πίσεις ἀνήγε τοὺς δὲ ραθύμους καὶ ἀμελεῖς ψέγων καὶ κακίζων, ἐσωφρόνιζε.

ΙΖ. Τῶν δὲ ἄλλων κῦτοῦ πολιτευμάτων ἢ κατὰ τέχνας διανομῆ τοῦ πλήθους μάλιστα θαυμάζεται. Τῆς γὰρ πόλεως ἐκ δυοῖν γενῶν, ὡσπερ εἴρηται, συνεσάναι δοκούσης, διεσώσης δὲ μᾶλλον, καὶ μηδενὶ τρόπῳ μιᾶς γενέσθαι βουλομένης, μηδ' οἷον ἐξαλεῖψαι τὴν ἑτερότητα καὶ διαφορὰν, ἀλλὰ συγκρούσεις ἀπαύστους καὶ φιλονεικίας τῶν μερῶν ἐχούσης, διανοηθεὶς, ὅτι καὶ τῶν σωμάτων τὰ φύσει δύσμικτα καὶ σκληρὰ καταθραύοντες, καὶ διαιροῦντες ἀναμιγνύουσιν, ὑπὸ σμικρότητος ἀλλήλοις συμβαίνοντα μᾶλλον, ἔγνω κατατεμεῖν τομὰς πλείονας τὸ σύμπαν πλῆθος. Ἐκ δὲ τούτων, εἰς ἐτέρας ἐμβαλὼν διαφορὰς, τὴν πρώτην ἐκείνην καὶ μεγάλην ἀφανίσαι, ταῖς ἐλάττοσιν ἐνδιασπαρεῖσαν. Ἦν δὲ ἡ διανομὴ κατὰ τὰς τέχνας, αὐλητῶν, χρυσοχῶν, τεκτόνων, βαφέων, σκυτοτόμων, σκυτοδεψῶν, χαλκέων, κεραμέων. Τὰς δὲ λοιπὰς τέχνας εἰς ταὐτὸ συναγαγὼν, ἐν αὐτῶν ἐκ πασῶν ἀπέδειξε σύστημα. Κοινωνίας δὲ καὶ συνόδους καὶ Θεῶν τιμὰς ἀποδοὺς ἐκάσῳ γένει πρεπούσας, τότε πρῶτον ἐκ τῆς πόλεως ἀνείλε τὸ λέγεσθαι καὶ νομίζεσθαι τοὺς μὲν Σαθίνους, τοὺς δὲ Ῥωμαίους· καὶ τοὺς μὲν Τατίου, τοὺς δὲ Ῥωμύλου πολίτας· ὥς τὴν διαίρεσιν εὐαρμοσίαν καὶ ἀνάμιξιν πάντων γενέσθαι πρὸς πάντας. Ἐπαινεῖται δὲ τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ καὶ τὸ περὶ τὸν νόμον διόρθωμα, τὸν διδόντα τοῖς πατράσι τοὺς παῖδας πιπράσκειν, ὑπεξελομένου τοὺς γεγαμηκότας, εἰ τοῦ πατρὸς ἐπαινοῦντο· καὶ κελεύοντος ὁ γάμος γένοιτο. Αἰνὸν γὰρ ἠγεῖτο τὴν ὡς ἐλευθέρῳ γεγαμημένην γυναῖκα δούλω συνοικεῖν.

ΙΗ. Ἦψατο δὲ καὶ τῆς περὶ τὸν οὐρανὸν πραγματείας, οὔτε ἄκριβῶς, οὔτε παντάπασιν ἀθεωρήτως. Ῥωμύλου γὰρ βασιλεύον-

τος, ἀλόγως ἐχρῶντο τοῖς μηνὶ καὶ ἀτάκτως, τοὺς μὲν οὐδ' εἴκο-
 σιν ἡμερῶν, τοὺς δὲ πέντε καὶ τριάκοντα, τοὺς δὲ πλειόνων λογι-
 ζόμενοι· τῆς δὲ γινομένης ἀνωμαλίας περὶ τὴν σελήνην καὶ τὸν
 ἥλιον ἐνοιῶν οὐκ ἔχοντες, ἀλλ' ἐν φυλάττοντες μόνον, ὅπως ἐξή-
 κοντα καὶ τριακοσίων ἡμερῶν ὁ ἐνιαυτὸς ἔσαι. Νουμᾶς δὲ τὸ πα-
 ράλλαγμα τῆς ἀνωμαλίας ἡμερῶν ἔνδεκα γίνεσθαι λογιζόμενος,
 ὡς τοῦ μὲν σεληνιακοῦ τριακοσίας πεντήκοντα τέσσαρας ἡμέρας
 ἔχοντος, τοῦ δὲ ἡλιακοῦ τριακοσίας ἐξήκοντα πέντε, τὰς ἔνδεκα
 ταύτας ἡμέρας διπλασιάζων, ἐπήγαγε παρ' ἐνιαυτὸν ἐπὶ τῷ Φε-
 βρουαρίῳ μηνὶ τὸν ἐμβόλιμον, ὑπὸ Ῥωμαίων Μερκηθῖνον καλού-
 μενον, εἴκοσι καὶ δυοῖν ἡμερῶν ὄντα. Καὶ τοῦτο μὲν αὐτῷ τὸ ἴαμα
 τῆς ἀνωμαλίας μειζόνων ἐμελλεν ἰαμάτων δεήσεσθαι. Μετεκίνησε
 δὲ καὶ τὴν τάξιν τῶν μηνῶν· τὸν γὰρ Μάρτιον πρῶτον ὄντα, τρίτον
 ἔταξε, πρῶτον δὲ τὸν Ἰανουάριον, ὃς ἦν ἐνδέκατος ἐπὶ Ῥωμύλου,
 δωδέκατος δὲ καὶ τελευταῖος ὁ Φεβρουάριος, ᾧ νῦν δευτέρῳ χρῶν-
 ται. Πολλοὶ δὲ εἰσιν, οἳ καὶ προστεθῆναι τούτους ὑπὸ Νουμᾶ τοὺς
 μῆνας λέγουσι, τὸν τε Ἰανουάριον καὶ τὸν Φεβρουάριον, ἐξ ἀρχῆς
 δὲ χρῆσθαι δέκα μηνσὶν εἰς τὸν ἐνιαυτὸν· ὡς ἐνιοὶ τῶν βαρβάρων
 τρισὶ, καὶ τῶν Ἑλλήνων Ἀρκάδες μὲν τέσσαρσιν, ἐξ δ' Ἀκαρναῖ-
 νες· Αἰγυπτίαις δὲ μηνιαῖος ἦν ὁ ἐνιαυτὸς, εἶτα τετράμηνος, ὡς
 φασι. Διὸ καὶ νεώτατοι τὴν χώραν οἰκοῦντες, ἀρχαιότατοι δοκοῦσιν
 εἶναι, καὶ πλῆθος ἀμύχανον ἐτῶν ἐπὶ ταῖς γενεαλογίαις διαφέ-
 ρουσιν, ἅτε δὴ τοὺς μῆνας εἰς ἐτῶν ἀριθμὸν τιθέμενοι.

ΙΘ. Ῥωμαῖοι δὲ ὅτι μὲν δέκα μῆνας εἰς τὸν ἐνιαυτὸν ἔταττον,
 οὐ δώδεκα, τεκμήριον ἢ τοῦ τελευταίου προσηγορία· δέκατον γὰρ
 αὐτὸν ἄχρι νῦν καλοῦσιν. Ὅτι δὲ τὸν Μάρτιον πρῶτον, ἢ τὰξις
 ἐκδηλοῖ· τὸν γὰρ ἀπ' ἐκείνου πέμπτον, ἐκάλουν πέμπτον· ἕκτον δὲ
 τὸν ἕκτον, καὶ τῶν ἄλλων ἐφεξῆς ὁμοίως ἕκαστον. Ἐπεὶ τὸν Ἰανουά-
 ριον καὶ τὸν Φεβρουάριον πρὸ τοῦ Μαρτίου τιθεμένοις συνέβαι-
 νεν αὐτοῖς τὸν εἰρημένον μῆνα, πέμπτον μὲν ὀνομάζειν, ἕβδομον

δ' ἀριθμεῖν. Ἄλλως δὲ καὶ λόγον εἶχε, τὸν Μάρτιον Ἄρει καθιερωμένον ὑπὸ τοῦ Ῥωμύλου πρῶτον ὀνομάζεσθαι· δεύτερον δὲ τὸν Ἀπρίλιον, ἐπώνυμον ὄντα τῆς Ἀφροδίτης, ἐν ᾧ θύουσί τε τῇ Θεῷ, καὶ ταῖς καλάνδαις ἐσεφανωμέναί αἱ γυναῖκες μυρσίνῃ λούονται. Τινὲς δ' οὐ διὰ τὴν Ἀφροδίτην τὸν Ἀπρίλιον φασίν, ἀλλ' ὥσπερ ἔχει τοῦνομα ψιλόν, Ἀπρίλιον κεκληῖσθαι τὸν μῆνα, τῆς ἑαρινῆς ὥρας ἀκμαζούσης, ἀνοίγοντα καὶ ἀνακαλύπτοντα τοὺς βλαστῶν τῶν φυτῶν· τοῦτο γὰρ ἡ γλῶσσα σημαίνει. Τῶν δ' ἐφεξῆς τὸν μὲν Μαῖον καλοῦσιν ἀπὸ Μαΐας· Ἐρμῆ γὰρ ἀφιέρωται. Τὸν δὲ Ἰούνιον ἀπὸ τῆς Ἡρας. Εἰσὶ δὲ τινες οἱ τούτους ἡλικίας ἐπωνύμους εἶναι λέγοντες, πρεσβυτέρας καὶ νεωτέρας· Μαϊώρης γὰρ οἱ πρεσβύτεροι παρ' αὐτοῖς, Ἰουνιώρης δὲ οἱ νεώτεροι καλοῦνται. Τῶν δὲ λοιπῶν ἕκαστον ἀπὸ τῆς τάξεως, ὥσπερ ἀριθμοῦντες, ὠνόμαζον, πέμπτον, ἕκτον, ἑβδομον, ὄγδοον, ἔννατον, δέκατον· εἶτα ὁ πέμπτος ἀπὸ Καίσαρος τοῦ καταγωνισαμένου Πομπηίου, Ἰούλιος· ὁ ἕκτος δὲ Αὐγούστος, ἀπὸ τοῦ δευτέρου μὲν ἄρξαντος, Σεβαστοῦ δὲ ἐπικληθέντος, ὠνομάσθη. Τοὺς δὲ ἐφεξῆς δύο Δομετιανὸς εἰσποίησε ταῖς αὐτοῦ ἐπωνυμίαις οὐ πολὺν χρόνον. Ἀλλὰ τὰς αὐτῶν ἀναλαβόντες πάλιν, ἐκείνου σφαγέντος, ὁ μὲν ἑβδομος, ὁ δὲ ὄγδοος, καλοῦνται. Μόνοι δ' οἱ τελευταῖοι δύο τὴν ἀπὸ τῆς τάξεως κλησιν, ὥσπερ ἔσχον ἐξ ἀρχῆς, διεφύλαξαν. Τῶν δὲ ὑπὸ Νουμᾶ προστεθέντων, ἢ μετατεθέντων, ὁ μὲν Φεβρουάριος, οἷον καθάρσιος ἂν τις εἴη· καὶ γὰρ ἡ λέξις ἔγγιστα τοῦτο σημαίνει, καὶ τοῖς φθιτοῖς ἐναγίζουσι τότε, καὶ τὴν τῶν Λουπερκαλίων ἑορτὴν εἰς τὰ πολλὰ καθαρμῶ προσεικυῖαν τελοῦσιν. Ὁ δὲ πρῶτος Ἰανουάριος, ἀπὸ τοῦ Ἰανοῦ. Δοκεῖ δέ μοι τὸν Μάρτιον ὁ Νουμᾶς, ἐπώνυμον ὄντα τοῦ Ἄρεος, ἐκ τῆς προεδρίας μετασῆσαι, βουλόμενος ἐν παντὶ τῆς πολεμικῆς δυνάμεως προτιμᾶσθαι τὴν πολιτικὴν. Ὁ γὰρ Ἰανὸς ἐν τοῖς παλαιοῖς πάνυ, εἴτε δαίμων, εἴτε βασιλεὺς γενόμενος, πολιτικὸς καὶ κοινωνικὸς, ἐκ τοῦ θηριώδους

καὶ ἀγρίου λέγεται μεταβαλεῖν τὴν δίαιταν. Καὶ διὰ τοῦτο πλάττουσιν αὐτὸν ἀμφιπρόσωπον, ὡς ἐτέραν ἐξ' ἐτέρας τῷ βίῳ περιποιήσαντα τὴν μορφήν καὶ διάθεσιν.

Κ. Ἔστι δὲ αὐτοῦ καὶ νεὸς ἐν Ῥώμῃ δίθυρος, ὄν πολέμου πύλην καλοῦσι. Νομίζεται γὰρ ἀνεῶχθαι μὲν αὐτὸν, ὅταν ἦ πόλεμος, κεκλειῖσθαι δὲ, εἰρήνης γενομένης. Ὁ δὲ χαλεπὸν ἦν, καὶ σπανίως γινόμενον, αἰετινὴν συνηρημένης πολέμῳ τῆς ἡγεμονίας, διὰ μέγεθος τοῖς κύκλῳ περικεχυμένοι γενέσει βαρβάρους ἀντερειδούσης. Πλὴν ἐπέγε τοῦ Σεβαστοῦ Καίσαρος ἐκλείσθη, καθελόντος Ἀντώνιον καὶ πρότερον, ὑπατευόντων Μάρκου Ἀτιλίου καὶ Τίτου Μαλλίου χρόνον οὐ πολὺν· εἶτα εὐθὺς ἀνεῶχθη πολέμου συρράχεντος. Ἀλλ' ἐπὶ γε τῆς Νουμᾶ βασιλείας οὐδεμίαν ἡμέραν ἀνεωγμένους ὤφθη, τρία δὲ καὶ τεσσαράκοντα ἔτη συνεχῶς ἔμεινε κεκλεισμένος· οὕτως ἐξήρητο παντελῶς τὰ τοῦ πολέμου, καὶ πανταχόθεν. Οὐ γὰρ μόνον ὁ Ῥωμαίων ἡμέρωτο καὶ κατακεκλήθητο τῇ δικαιοσύνῃ καὶ πραότητι τοῦ βασιλέως δῆμος, ἀλλὰ καὶ τὰς κύκλῳ πόλεις, ὡσπερ αὔρας τινὸς ἐκεῖθεν ἢ πνεύματος ὑγιεινοῦ φέροντος, ἀρχὴ μεταβολῆς ἔλαβε, καὶ πόθος εἰσερρόυη πάντας εὐνομίας καὶ εἰρήνης, καὶ γῆν φυτεύειν, καὶ τέκνα τρέφειν ἐν ἡσυχίᾳ, καὶ σέβεσθαι Θεούς. Ἐορταὶ δὲ καὶ θαλαίαι, καὶ παρ' ἀλλήλους ἀδεῶς ἰόντων καὶ ἀναμιγνυμένων ὑποδοχαὶ καὶ φιλοφροσύνη τὴν Ἰταλίαν κατεῖχον, οἷον ἐκ πηγῆς τῆς Νουμᾶ σοφίας τῶν καλῶν καὶ δικαίων ἐπεισερόντων εἰς ἅπαντας, καὶ διαχεομένης τῆς περὶ ἐκεῖνον γαλήνης· ὥστε καὶ τὰς ποιητικὰς ὑπερβολὰς ἐνδεῖν πρὸς τὴν τότε κατάστασιν λέγουσιν· « Ἐν δὲ σιδροδέτοις πόρπαξιν αἰθᾶν ἀραχνᾶν ἔργα, καὶ εὐρῶς δάμναται, ἔγχεά τε λογχωτὰ, ξίφεά τ' ἀμφήκεα, χαλκῶν δ' οὐκέτι σαλπύγγων κτύπος, οὐδὲ συλᾶται μελίφρων ὕπνος ἀπὸ βλεφάρων. » Οὔτε γὰρ πόλεμος, οὔτε στάσις, οὔτε νεωτερισμὸς περὶ πολιτείαν ἰσόρηται, Νουμᾶ βασιλεύοντος. Οὐ μὲν οὐδ' ἐπ' αὐτὸν

ἐκεῖνον ἔχθρα τις, ἢ φθόνος, ἢ δι' ἔρωτα βασιλείας ἐπιβουλὴ καὶ σύσασις ἀνδρῶν. Ἄλλ' εἴτε φόβος Θεῶν προκήδεσθαι δοκούντων τοῦ ἀνδρὸς, εἴτε τῆς ἀρετῆς αἰδῶς, εἴτε δαιμόνιος τύχη, πάσης κακίας ἄθικτον ἐπ' ἐκείνου καὶ καθαρὸν διαφυλάττουσα τὸν βίον, ἐναργῆς ἐξήνεγκε παράδειγμα καὶ τεκμήριον τῆς Πλατωνικῆς φωνῆς, ἣν ὕστερον ἐκεῖνος οὐκ ὀλίγοις χρόνοις γενόμενος ἐτόλμησεν ἀφείναι περὶ πολιτείας, ὡς μία κακῶν παῦλα καὶ λύσις ἀνθρώποις ἐστίν, ἐκ τινος τύχης θείας εἰς ταῦτο διανοίᾳ φιλοσόφῳ βασιλικὴν συμπεσοῦσαν δύναμιν, ἐγκρατῆ καὶ ὑπερδέξιον τῆς κακίας τὴν ἀρετὴν καταστῆσαι. Μακάριος μὲν γὰρ αὐτὸς ὁ σώφρων ὡς ἀληθῶς, μακάριοι δ' οἱ συνήκοι τῶν ἐκ τοῦ σωφρονοῦντος σώματος ἰόντων λόγων. Τάχα γὰρ οὐδὲ ἀνάγκης τινὸς δεῖ πρὸς τοὺς πολλοὺς, οὐδὲ ἀπειλῆς αὐτοὶ δὲ τὴν ἀρετὴν ἐν εὐδήλῳ παραδείγματι καὶ λαμπρῷ τῷ βίῳ τοῦ ἄρχοντος ὀρῶντες, ἐκουσίως σωφρονοῦσι, καὶ συσχηματίζονται πρὸς τὸν ἐν φιλίᾳ καὶ ὁμοιοίᾳ τῇ πρὸς αὐτοὺς, μετὰ δικαιοσύνης καὶ μετριότητος, ἀμύμονα καὶ μακάριον βίον, ἐν ᾧ τὸ κάλλιστον ἀπάσης βασιλείας τέλος ἐστὶ καὶ βασιλικώτατος ἀπάντων ὁ τοῦτον τὸν βίον καὶ ταύτην τὴν διάθεσιν τοῖς ὑπηκόοις ἐνεργάσασθαι δυνάμενος. Ταῦτα μένουσιν Νουμᾶς παντὸς μᾶλλον φαίνεται συνεωρακῶς.

ΚΑ. Περὶ δὲ παίδων αὐτοῦ καὶ γάμων ἀντιλογίαὶ γεγόνασιν τοῖς ἱστορικοῖς. Οἱ μὲν γὰρ οὔτε γάμον ἄλλον, ἢ τὸν Τατίας λαθεῖν αὐτὸν, οὔτε παιδὸς ἐτέρου γενέσθαι πατέρα, πλὴν μιᾶς θυγατρὸς Πομπιλίας, λέγουσιν· οἱ δὲ πρὸς ταύτην τέσσαρας υἱοὺς ἀναγράφουσιν αὐτοῦ, Πόμπωνα, Πῖνον, Κάλπον, Μάμερκον, ὧν ἕκασον οἴκου διαδοχὴν καὶ γένους ἐντίμου καταλιπεῖν. Εἶναι γὰρ ἀπὸ μὲν τοῦ Ηρόμπωνος τοὺς Πομπωνίους, ἀπὸ δὲ Πίνου τοὺς Πιναρίους, ἀπὸ δὲ Κάλπου τοὺς Καλπουρνίους, ἀπὸ δὲ Μάμερκου τοὺς Μαμερκίους· οἷς διὰ τοῦτο καὶ Ῥῆγας γενέσθαι παρωνύμιον, ὅπερ ἐστὶ, βασιλέας. Τρίται δὲ εἰσὶν οἱ τούτων μὲν

κατηγοροῦντες, ὡς χαριζομένων τοῖς γένεσι, καὶ προστιθέντων οὐκ ἀληθῆ σέμματα τῆς ἀπὸ Νουμᾶ διαδοχῆς, τὴν δὲ Πομπιλίαν οὐκ ἐκ Τατίας γεγονέναι λέγοντες, ἀλλ' ἐξ ἑτέρας γυναικὸς, ἣν ἤδη βασιλευῶν ἔγημε, Δουκρητίας· πάντες δ' οὐν ὀμολογοῦσι, τὴν Πομπιλίαν Μαρκίῳ χαμηθῆναι. Παῖς δὲ ἦν ὁ Μάρκιος ἐκείνου Μαρκίου τοῦ Νουμᾶν παρορμήσαντος ἐπὶ τὴν βασιλείαν. Καὶ γὰρ συμμετόκησεν εἰς Ῥώμην αὐτῷ, καὶ τῆς συγκλήτου μετέσχε τιμώμενος, καὶ μετὰ τὴν Νουμᾶ τελευταίην Ὀσίλλῳ περὶ τῆς βασιλείας εἰς ἀγῶνα καταστὰς καὶ ἠττηθεὶς ἀπεκαρτέρησεν. Ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ Μάρκιος, ἔχων τὴν Πομπιλίαν, κατέμεινεν ἐν Ῥώμῃ, καὶ Μάρκιον Ἄγκον ἐγέννησεν, ὃς μετὰ Τύλλον Ὀσίλλιον ἐβασίλευσε. Τοῦτον, ὡς λέγεται, πενταετῆ καταλιπὼν ὁ Νουμᾶς ἐτελεύτησεν, οὐ ταχείας, οὐδ' αἰφνιδίου γενομένης αὐτῷ τῆς τελευταίας, ἀλλὰ κατὰ μικρὸν ὑπὸ γήρωσ καὶ νόσου μαλακῆς ἀπομαραινόμενος, ὡς ἰστόρηκε Πείσω. Ἐτελεύτησε δὲ χρόνον οὐ πολὺν τοῖς ὀγδοήκοντα προσβιώσας.

ΚΒ. Ζηλωτὸν δὲ αὐτοῦ καὶ τῷ τάφῳ τὸν βίον ἐποίησαν οἱ τε σύμμαχοι καὶ φίλοι δῆμοι, συνελθόντες ἐπὶ τὰς ταφὰς, ἅμα δημοσίαις ἐπιφοραῖς καὶ σεφάνοις, οἱ τε πατρίκιοι τὸ λέχος ἀράμενοι, καὶ συμπρόντες· οἱ τῶν Θεῶν ἱερεῖς καὶ παραπέμποντες· ὁ δ' ἄλλος ὄμιλος, ἀναμειγμένων γυναικῶν καὶ παίδων, οὐχ ὡς βασιλέως ταφαῖς γηραιῷ πύροντες, ἀλλ' ὡς τινα τῶν φιλοτάτων ἕκαστος ἐν ἀκμῇ βίου ποθοῦμενον θάπτων, μετ' οἰμωγῆς καὶ κλαυθμῶν ἐπόμενοι. Πυρὶ μὲν [οὔν] οὐκ ἔδοσαν τὸν νεκρὸν, αὐτοῦ κωλύσαντος, ὡς λέγεται· δύο δὲ ποιησάμενοι λιθίνας σοροὺς, ὑπὸ τὸ Ἰάνοκλον ἐθήκαν, τὴν μὲν ἑτέραν ἔχουσαν τὸ σῶμα, τὴν δ' ἑτέραν τὰς ἱερὰς βίβλους, ἃς ἐγράψατο μὲν αὐτὸς, ὥσπερ οἱ τῶν Ἑλλήνων νομοθέται τοὺς κύρβεις, ἐκδιδάξας δὲ τοὺς ἱερεῖς ἐτιζῶν τὰ γεγραμμένα, καὶ πάντων ἕξιν τε καὶ γνώμην ἐνεργασάμενος αὐτοῖς, ἐκέλευσε τὰς ἱερὰς βίβλους συνταφῆναι μετὰ τοῦ

σώματος, ὡς οὐ καλῶς ἐν ἀψύχοις γράμμασι φρουρουμένων τῶν ἀπορρήτων. Ὡς λογισμῷ φασὶ μηδὲ τοὺς Πυθαγορικοὺς εἰς γραφὴν κατατίθεσθαι τὰ συντάγματα, μνήμην δὲ καὶ παιδείουσιν αὐτῶν ἄγραφον ἐμποιεῖν τοῖς ἀξίοις. Καὶ τῆς γε περὶ τὰς ἀπόρους καὶ ἀρρήτους λεγομένας ἐν Ἰγεωμετρίᾳ μεθόδους πραγματείας πρὸς τινὰ τῶν ἀναξίων ἐκδοθείσης, ἔφασαν ἐπισημαίνειν τὸ δαιμόνιον, μεγάλῳ τινὶ καὶ κοινῷ κακῷ τὴν γεγεννημένην παρανομίαν καὶ ἀσέβειαν ἐπερχόμενον. Ὡςτε συγγνώμην ἔχειν πολλὴν τοῖς εἰς τὸ αὐτὸ Πυθαγόρα Νουμᾶν φιλοτιμουμένοις συναγαγεῖν ἐπὶ τῶσαύταις ὁμοιότησιν. Οἱ δὲ περὶ Ἀντίαν ἰσοροῦσι δώδεκα μὲν εἶναι βίβλους ἱεροφαντικὰς, δώδεκα δὲ ἄλλας Ἑλληνικὰς φιλοσόφους εἰς τὴν σορὸν συντεθείσας. Τετρακοσίων δὲ που διαγενομένων ἐτῶν, ὕπατοι μὲν ἦσαν Πόπλιος Κορνήλιος καὶ Μάρκος Βαίβιος· ὄμβρων δὲ μεγάλων ἐπιπεσόντων, καὶ χόματος περιρρόαγέντος, ἐξέωσε τὰς σοροὺς τὸ ρεῦμα· καὶ τῶν ἐπιθημάτων ἀποπεσόντων, ἡ μὲν ἐτέρα κενὴ παντάπασιν ὤφθη, καὶ μέρος οὐδὲν, οὐδὲ λείψανον ἔχουσα τοῦ σώματος· ἐν δὲ τῇ ἐτέρα τῶν γραμμάτων εὐρεθέντων, ἀναγκῶντι μὲν αὐτὰ λέγεται Πετίλιος στρατηγῶν τότε, πρὸς δὲ τὴν σύγκλητον ὀρμηῆσαι μὴ δοκεῖν αὐτῷ θεμιτὸν εἶναι [λέγων] μηδὲ ὅσιον ἔκπυσα τοῖς πολλοῖς τὰ γεγραμμένα γενέσθαι· διὸ καὶ κομισθείσας εἰς τὸ Κομίτιον τὰς βίβλους κατακαῆναι. Πᾶσι μὲν οὖν ἔπεται τοῖς δικαίοις καὶ ἀγαθοῖς ἀνδράσι μείζων ὢν κατόπιν ὁ μετὰ τελευτὴν ἔπαινος, τοῦ φθόνου πολὺν χρόνον οὐκ ἐπιζῶντος, ἐνίων δὲ καὶ προαποθνήσκοντος. Οὐ μὴν ἄλλ' ἐκείνου γε τὴν δόξαν αἰ τῶν ὑπερον βασιλέων τύχαι λαμπροτέραν ἐποίησαν. Πέντε γὰρ γενομένων μετ' αὐτὸν, ὁ μὲν ἔσχατος ἐκπεσὼν τῆς ἀρχῆς ἐν φυγῇ κατεγήρασε· τῶν δὲ τεσσάρων οὐδεὶς κατὰ φύσιν ἐτελεύτησεν. Ἄλλ' οἱ μὲν τρεῖς ἐπιβουλευθέντες ἐσφάγησαν· Ὀστίλλιος δὲ Τύλλιος, ὃς μετὰ Νουμᾶν ἐβασίλευσε, καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ἐκείνου καλῶν, ἐν δὲ πρώτοις καὶ μάλις, τὴν

περὶ τὸ θεῖον εὐλάβειαν ἐπιγλευάσας, καὶ καθυβρίσας, ὡς ἀργοποιὸν καὶ γυναικώδη, πρὸς πόλεμον ἔτρεψε τοὺς πολίτας, οὐδ' αὐτὸς μὲν οὖν ἐνέμεινε ταῖς νεανιεύμασι τούτοις, ἀλλ' ὑπὸ νόσου χαλεπῆς καὶ πολυτρόπου τὴν γνώμην ἀλλασσόμενος, εἰς δεισιδαιμονίαν ἐνέδωκεν, οὐδέν τι τῇ κατὰ Νουμᾶν εὐσεβείᾳ προσήκουσαν ἔτι δὲ μᾶλλον ἐνεποίησε ταῖς ἄλλοις τὸ τοιοῦτον πάθος, ὡς λέγεται, καταφλεγθεὶς ὑπὸ κεραυνῶν.

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ ΚΑΙ ΝΟΥΜΑ ΣΥΓΚΡΙΣΙΣ.

ΑΛΛ' ἐπεὶ τὸν Νουμᾶ καὶ Λυκούργου διεληλύθαμεν βίον, ἐκ-
 κειμένων ἀμφοῖν, εἰ καὶ χαλεπὸν ἔργον, οὐκ ἀποκνητέον συναγα-
 γεῖν τὰς διαφοράς. Αἷ μὲν γὰρ κοινότητες ἐπιφαίνονται ταῖς πρά-
 ξεσιν, οἷον ἡ σωφροσύνη τῶν ἀνδρῶν, ἡ εὐσέβεια, τὸ πολιτικόν,
 τὸ παιδευτικόν, τὸ μίαν ἀρχὴν παρα τῶν Θεῶν ἀμφοτέρους λα-
 θεῖν τῆς νομοθεσίας· τῶν δ' ἰδίᾳ ἐκατέρου καλῶν πρῶτόν ἐστι Νουμᾶ
 μὲν, ἡ παράληψις τῆς βασιλείας, Λυκούργῳ δὲ ἡ παράδοσις. Ὁ
 μὲν γὰρ οὐκ αἰτῶν ἔλαβεν, ὁ δὲ, ἔχων ἀπέδωκε. Καὶ τὸν μὲν κύριον
 ἕτεροι αὐτῶν κατέστησαν, ἰδιώτην καὶ ξένον ὄντα· ὁ δὲ, αὐτὸς αὐ-
 τὸν ἰδιώτην ἐκ βασιλέως ἐποίησε. Καλὸν μὲν οὖν τὸ κτήσασθαι δι-
 καιοσύνην τὴν βασιλείαν, κάλλιον δὲ τὸ προτιμῆσαι τὴν δικαιοσύ-
 νην τῆς βασιλείας. Ἡ γὰρ ἀρετὴ τὸν μὲν οὕτως ἔνδοξον κατέστη-
 σεν, ὥστε βασιλείας ἀξιωθῆναι, τὸν δὲ οὕτω μέγαν ἐποίησεν, ὥστε
 βασιλείας καταφρονῆσαι. Δεύτερον τοίνυν, ἐπεὶ καθάπερ ἀρμονίαν
 λύρας, ὁ μὲν ἐκλελυμένην καὶ τρυφῶσαν ἐπέτεινε περὶ τὴν Σπάρ-
 την, ὁ δὲ τῆς Ρώμης τὸ σφοδρὸν ἀνῆκε καὶ σύντονον, ἡ μὲν
 χαλεπότης τοῦ ἔργου τῷ Λυκούργῳ πρόσσεσιν. Οὐ γὰρ θώρα-
 κας ἐκδύναμι καὶ ξίφη τοὺς πολίτας καταθέσθαι ἔπειθεν, ἀλλὰ
 χρυσὸν καὶ ἄργυρον ἀφεῖναι, καὶ τρωμνάς ἐκβαλεῖν πολυτελεῖς
 καὶ τραπέζας· οὐδὲ παυσαμένους πολέμων ἐορτάζειν καὶ θύειν,
 ἀλλὰ δεῖπνα καὶ πότους ἐχάσαντας, ἐν τοῖς ὄπλοις καὶ ταῖς παλαί-
 στραις διαπονεῖσθαι καὶ ἀσκεῖν. Ὅθεν ὁ μὲν, δι' εὐνοίας καὶ τι-
 μῆς ἅπαντα πείθων ἔπραξεν, ὁ δὲ, κινδυνεύων καὶ βαλλόμενος,
 μόλις ἐπεκράτησεν· ἡμερος μέντοι καὶ φιλόανθρωπος ἡ τοῦ Νουμᾶ

Μοῦσα, πρὸς εἰρήνην καὶ δικαιοσύνην μεθαρμοσαμένου καὶ καταπραΰναντος ἐξ ἀκράτων καὶ διαπύρων ἠθῶν τοὺς πολίτας. Εἶ δὲ καὶ τὸ περὶ τοὺς Εἰλωτας ἀναγκάσει τις ἡμᾶς εἰς τὴν Λυκούργου θέσθαι πολιτεῖαν, ὠμότερον ἔργον καὶ παρανομώτατον, μακροῦ τι τὸν Νουμᾶν ἑλληνικώτερον γεγονέναι νομοθέτην φήσομεν, ὅς γε καὶ τοὺς ὠμολογημένους δούλους ἔγευσε τιμῆς ἐλευθέρας, ἐν τοῖς Κρονίοις ἐσιᾶσθαι μετὰ τῶν δεσποτῶν ἀναμειμιγμένους ἐθίσας. Καὶ γὰρ τοῦτο τῶν Νουμᾶ πατριῶν ἐν εἶναι λέγουσιν, ἐπὶ τὰς τῶν ἐτησίων ἀπολαύσεις καρπῶν τοὺς συνεργοὺς παραλαμβάνοντος. Ἔνιοι δὲ τοῦτο ὑπόμνημα τῆς Κρονικῆς ἐκείνης ἰσονομίας ἀποσώζουσαι μυθολογοῦσιν, ὡς μηδεὶς δούλου, μηδὲ δεσπότου, πάντων δὲ συγγενῶν καὶ ἰσοτίμων νομιζομένων.

B. Ὅλως δὲ φαίνονται πρὸς τὴν αὐτάρκειαν ἀμφοτέρω καὶ σωφροσύνην ὁμοίως ἄγοντες τὰ πλήθη τῶν δὲ ἄλλων ἀρετῶν, ὁ μὲν τὴν ἀνδρείαν μᾶλλον, ὁ δὲ τὴν δικαιοσύνην ἠγαπηκῶς. Εἰ μὴ νῆ Δία πρὸς τὴν ὑποκειμένην τῶν πολιτευμάτων ἑκατέρου φύσιν ἢ συνήθειαν, οὐχ ὁμοίαν οὖσαν, ἀνομοίας ἔδει παρασκευῆς. Οὔτε γὰρ Νουμᾶς διὰ δειλίαν κατέλυσε τὸ πολεμεῖν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ μὴ ἀδικεῖν οὔτε Λυκούργος εἰς ἀδικίαν κατεσκεύασε πολεμικούς, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ μὴ ἀδικεῖσθαι. Τὰς [οὔν] ὑπερβολὰς ἀφαιροῦντες ἀμφοτέρω, καὶ τὰς ἐνδείκας ἀναπληροῦντες τῶν ὑπαρχόντων περὶ τοὺς πολίτας, ἠναγκάζοντο μεγάλας χρῆσθαι μεταβολαῖς. Καὶ μὴν, τῆς τε διατάξεως καὶ τῆς διαιρέσεως τῶν πολιτευμάτων, ὀγκλική μὲν ἀκράτως ἢ τοῦ Νουμᾶ καὶ θεραπευτικὴ τοῦ πλήθους, ἐκ χρυσοχῶν καὶ αὐλητῶν καὶ σκυτοτόμων συμμιγῆτινα καὶ παμποίκιλον ἀποφαίνοντος δῆμον. Αὐστηρὰ δὲ ἢ Λυκούργειος καὶ ἀριστοκρατικὴ, τὰς μὲν βαναύσους ἀποκαθίρουσα τέχνας εἰς οἰκετῶν καὶ μετοίκων χειρας· αὐτοὺς δὲ τοὺς πολίτας εἰς τὴν ἀσπίδα καὶ τὸ δόρυ συνάγουσα, πολέμου χειροτέχνας καὶ θεράποντας Ἄρεος ὄντας, ἄλλο δὲ οὐδὲν εἰδότες, οὐδὲ μελετῶντας, ἢ πείθεσθαι

τοῖς ἄρχουσι, καὶ κρατεῖν τῶν πολεμίων. Οὐδὲ γὰρ χρηματί-
 ζεσθαι τοῖς ἐλευθέροις ἐζήν, ἵνα ἐλεύθεροι πικτελῶς καὶ καθάπαξ
 ὦσιν, ἀλλ' ἦν ἡ περι τὰ χρήματα κατασκευὴ δεδομένη δούλοις
 καὶ Εἴλωσιν, ὡσπερ ἡ περι τὸ δεῖπνον καὶ ὄψον διακονία. Νου-
 μᾶς δὲ οὐδὲν διέκρινε τοιοῦτον, ἀλλὰ τὰς μὲν στρατιωτικὰς ἔπαυσε
 πλεονεξίας, τὸν δ' ἄλλον οὐκ ἐκόλυσε χρηματισμόν· οὐδὲ τὴν
 τοιαύτην κατεσφόρεσεν ἀνωμαλίαν, ἀλλὰ καὶ πλούτῳ προΐεναι
 μέχρι παντὸς ἐφῆκε, καὶ πενίας πολλῆς ἀθροίζομένης καὶ ὑποβ-
 ρεύσεως εἰς τὴν πόλιν ἠμέλησε, δέον εὐθύς ἐν ἀρχῇ, μηδέπω πολ-
 λῆς, μηδὲ μεγάλης ἀνισότητος οὔσης, ἀλλ' ἐτι τοῖς βίοις ὀμαλῶν
 καὶ παραπλησίων ὄντων, ἐνσῆναι πρὸς τὴν πλεονεξίαν, ὡσπερ ὁ
 Λυκουῦργος, καὶ φυλάξασθαι τὰς ἀπ' αὐτῆς βλάβας, οὐ μικρὰς
 γενομένας, ἀλλὰ τῶν πλείστων καὶ μεγίστων κακῶν, ὅσα συνη-
 νέχθη, σπέρμα καὶ ἀρχὴν παρασχούσας. Ὁ δὲ τῆς γῆς ἀναδασμὸς
 οὔτε τὸν Λυκουῦργον, ἐμοὶ δοκεῖν, ποιεῖ ψεκτὸν γενόμενος, οὔτε
 τὸν Νουμᾶν μὴ γενόμενος. Τῷ μὲν γὰρ ἔδραν καὶ κρηπίδα τῆς
 πολιτείας ἡ ἰσότης αὕτη παρέσχε, τὸν δέ, προσφάτου τῆς κλη-
 ρουχίας οὔσης, οὐδὲν ἠπειγεν ἄλλον ἐμβαλεῖν ἀναδασμὸν, οὐδὲ
 κινεῖν τὴν πρώτην νέμεσιν, ὡς εἰκὸς ἐστὶ, κατὰ χώραν μένουσαν.

Γ. Τῆς δὲ περι τοὺς γάμους καὶ τὰς τεκνοτροφίας κοινωνίας
 τὸ ἀζηλότυπον ὀρθῶς καὶ πολιτικῶς ἐμποιοῦντες ἀμφοτέρω
 τοῖς ἀνδράσιν, οὐ κατὰ πᾶν εἰς ταῦτ' ὁμογενήθησαν. Ἀλλ' ὁ Ῥω-
 μαῖος μὲν ἀνὴρ, ἱκανῶς ἔχων παιδοτροφίας, ὑφ' ἐτέρου δὲ πει-
 σθεις δεομένου τέκνων, ἐξίστατο τῆς γυναικὸς, ἐκδόσθαι καὶ μετ-
 εκδόσθαι κύριος ὑπάρχων. Ὁ δὲ Λάκων, οἴκοι τῆς γυναικὸς
 οὔσης παρ' αὐτῷ, καὶ τοῦ γάμου μένοντος ἐπὶ τῶν ἐξ ἀρχῆς
 δικαίων, μετεδίδου τῷ πείσαντι τῆς κοινωνίας εἰς τέκνωσιν. Πολ-
 λοὶ δ', ὡσπερ εἴρηται, καὶ παρακαλοῦντες εἰσῆγον ἐξ ὧν ἂν ἐδό-
 κουν μάλισα παῖδας εὐειδεῖς καὶ ἀγαθοὺς γενέσθαι. Τίς οὖν ἡ
 διάκρισις τῶν ἐθισμῶν; ἢ ταῦτα μὲν ἰσχυρὰ καὶ ἄκρατος ἀπά-

θεια πρὸς γαμετήν, [καὶ τὰ] ἐκταράττοντα καὶ κατακαίοντα λύπαις καὶ ζηλοτυπίαις τοὺς πολλούς. Ἐκεῖνα δὲ, ὡσπερ αἰσχυνομένη ἀτυφία τις, παρακάλυμμα τὴν ἐγγύην ἐφελκομένη, καὶ τὸ δυσκαρτέρητον ἐξομολογουμένη τῆς κοινωνίας. Ἔτι δὲ μᾶλλον ἢ περὶ τῆς παρθένους φυλακῆ κατέσαλται τῷ Νουμᾷ πρὸς τὸ θῆλυ καὶ κόσμιον· ἢ δὲ τοῦ Λυκούργου, παντάπασιν ἀναπεπταμένη καὶ ἄθελυς οὖσα, τοῖς ποιηταῖς λόγον παρέσχηκε. Φαινομηρίδας τε γὰρ αὐτὰς ἀποκαλοῦσιν, ὡς Ἴβυκος, καὶ ἀνδρομανεῖς ἰσοροῦσιν, ὡς Εὐριπίδης, λέγων,

Αἶ σὺν νέοισιν ἐξερημοῦσιν δόμους,
Γυμνοῖσι μηροῖς καὶ πέπλοις ἀνειμένους.

Τῷ γὰρ ὄντι τοῦ παρθενικῷ χιτῶνος αἱ πτέρυγες οὐκ ἦσαν συνεβράμμεναι κάτωθεν, ἀλλ' ἀνεπτύσσοντο καὶ συνανηγύμνον ὄλον ἐν τῷ βαδίζειν τὸν μηρόν. Καὶ σαφέστατα τὸ γινόμενον εἴρηκε Σοφοκλῆς ἐν πούτοις,

Καὶ τὰν νέορτον, ἃς ἔτι ἄστολος χιτῶν
Ἄραιον ἀμφὶ μηρόν,
Πτύσσεται, ἔρμιόναν.

Διὸ καὶ θρασύτεραι λέγονται γίνεσθαι, καὶ πρὸς αὐτοὺς πρῶτον ἀνδρώδεις τοὺς ἄνδρας, ἅτε δὴ τῶν μὲν οἴκων ἄρχουσαι κατὰ κράτος, ἐν δὲ τοῖς δημοσίοις πράγμασι, καὶ γνώμης μεταλαμβάνουσαι καὶ παρρησίας περὶ τῶν μεγίστων. Ὁ δὲ Νουμᾶς ταῖς γαμεταῖς τὸ μὲν ἀξίωμα καὶ τὴν τιμὴν ἐτήρησε πρὸς τοὺς ἄνδρας ἣν εἶχον ἐπὶ Ρωμύλου θεραπευόμεναι διὰ τὴν ἀρπαγὴν· αἰδῶ δὲ πολλὴν ἐπέσθησεν αὐταῖς, καὶ πολυπραγμοσύνην ἀφεῖλε, καὶ νήφειν ἐδίδαξε, καὶ σιωπᾶν εἴθισεν, οἴνου μὲν ἀπεχομένας τὸ πάμπαν, λόγῳ δὲ μηδὲ ὑπὲρ τῶν ἀναγκαίων ἀνδρὸς ἄνευ χρωμένας. Λέγεται γοῦν ποτε γυναικὸς εἰπούσης δίκην ἰδίαν ἐν ἀγορᾷ, πέμψαι τὴν σύγκλητον εἰς Θεοῦ, πυνθανομένην, τίνος ἄρα τῆ πόλει σημεῖον εἶη τὸ γεγενημένον. Καὶ τῆς τε ἄλλης εὐπειθείας καὶ πραότητος

αὐτῶν μέγα τεκμήριον ἡ μνήμη τῶν χειρόνων. Ὡς γὰρ παρ' ἡμῖν οἱ ἱστορικοὶ γράφουσι τοὺς πρώτους ἢ φόνον ἐμφύλιον ἐργασαμένους, ἢ πολεμήσαντας ἀδελφοῖς, ἢ πατρὸς αὐτόχειρας ἢ μὴ τρὸς γενομένους, οὕτω Ῥωμαῖοι μνημονεύουσιν, ὅτι πρῶτος μὲν ἀπεπέμψατο γυναῖκα Σπόριος Καρβίλιος, μετὰ τὴν Ῥώμης κτίσιν, [ἐν] ἔτεσι τριάκοντα καὶ διακοσίοις οὐδενὸς τοιούτου γεγονότος· πρώτη δὲ γυνὴ Πιναρίου Θαλαΐα τοῦνομα διηνήχθη πρὸς ἐκυρὰν αὐτῆς Γεγανίαν, Ταρκυνίου Σουπέρβου βασιλεύοντος. Οὕτω καλῶς καὶ κοσμίως τεταγμένα τὰ τῶν γάμων ἦν ὑπὸ τοῦ νομοθέτου.

Δ. Τῇ δὲ ἄλλῃ τῶν παρθένων ἀγωγῇ καὶ τὰ περὶ τὰς ἐκδόσεις ὁμολογεῖ, τοῦ μὲν Λυκούργου πεπείρους καὶ ὀργώσας νυμφεύοντος, ὅπως ἡ τε ὀμιλία, δεομένης ἤδη τῆς φύσεως, χάριτος ἦ καὶ φιλίας ἀρχὴ μᾶλλον ἢ μίσους, καὶ φόβων παρὰ φύσιν βιαζομένων, καὶ τὰ σώματα ῥώμην ἔχη πρὸς τὸ τὰς κυήσεις ἀναφέρειν καὶ τὰς ὠδῖνας, ὡς ἐπ' οὐδὲν ἄλλο γαμουμένων, ἢ τὸ τῆς τεκνώσεως ἔργον· τῶν δὲ Ῥωμαίων δωδεκαετείς καὶ νεωτέρας ἐκδιδόντων· οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα καὶ τὸ σῶμα καὶ τὸ ἦθος καθαρὸν καὶ ἄθικτον ἐπὶ τῷ γαμοῦντι γενέσθαι. Δῆλον οὖν, ὅτι τὸ μὲν φυσικώτερον πρὸς τέκνωσιν, τὸ δὲ ἠθικώτερον πρὸς συμβίωσιν. Ἀλλὰ μὴν ἐπισασίαις τε παίδων καὶ συναγελασμοῖς, καὶ παιδαγωγίαις καὶ κοινωνίαις, περὶ τε δεῖπνα καὶ γυμνάσια καὶ παιδιὰς αὐτῶν ἐμμελείαις καὶ διακοσμήσεσιν, οὐδὲν τι τοῦ προστυχόντος νομοθέτου βελτίονα τὸν Νουμᾶν ὁ Λυκοῦργος ἀποδείκνυσιν, ἐπὶ ταῖς τῶν πατέρων ποιησάμενον ἐπιθυμίαις, ἢ χρείαις τὰς τῶν νέων ἀγωγὰς, εἴτε τις ἐργάτην γῆς βούλοιτο ποιεῖν τὸν υἱόν, εἴτε ναυπηγὸν, ἢ χαλκέα διδάσκειν, ἢ αὐλητὴν, ὥσπερ οὐ πρὸς ἐν τέλος ὀφείλοντας ἐξ ἀρχῆς ἄγεσθαι, καὶ συνεπιστρέφεσθαι τοῖς ἠθεσιν, ἀλλ' οἷον εἰς ναῦν ἐπιβάτας ἕτερον ἐξ ἑτέρας ἦκοντα χρείας καὶ προαιρέσεως ἐν τοῖς κινδύνοις μόνον φόβῳ τοῦ ἰδίου συνίσασθαι πρὸς τὸ κοινόν, ἄλλως δὲ τὸ καθ' αὐτὸν σκοπεῖν ἕκα-

ζον. Καὶ τοῖς μὲν πολλοῖς οὐκ ἄξιον ἐγκαλεῖν νομοθέταις τοῖς
 ἐλλείπουσιν ἢ δι' ἄγνοιαν, ἢ δι' ἀσθένειαν· ἀνδρὶ δὲ σοφῷ, βασι-
 λείαν παραλαβόντι δῆμου νεωστὶ συνισταμένου καὶ πρὸς μηδὲν ἀν-
 τιτεινόντος, περὶ τί πρῶτον ἦν σπουδάσαι προσήκον, ἢ παιδῶν
 ἐκτροφὴν, καὶ νέων ἀσκησιν, ὅπως μὴ διάφοροι, μηδὲ ταραχώ-
 δεις γένοιντο τοῖς ἥθεσιν, ἀλλ' εἰς ἓν τι κοινὸν ἀρετῆς ἔχονος εὐθύς
 ἐξ ἀρχῆς πλαττόμενοι καὶ τυπούμενοι συμβαίνοιεν ἀλλήλοις; ὃ
 δὴ πρὸς τε τᾶλλα καὶ σωτηρίαν νόμων ὠφέλησε τὸν Λυκούργον.
 Μικρὸς γὰρ ἂν ἦν ὁ τῶν ὅρκων φόβος, εἰ μὴ διὰ τῆς παιδείας
 καὶ τῆς ἀγωγῆς οἷον ἀνέδευσε τοῖς ἥθεσι τῶν παιδῶν τοὺς νό-
 μους, καὶ συμφεκίωσε τῇ τροφῇ τὸν ζῆλον τῆς πολιτείας· ὥστε
 πεντακοσίων ἐτῶν πλείω χρόνον τὰ κυριώτατα καὶ μέγιστα δια-
 μεῖναι τῆς νομοθεσίας, ὥσπερ βαφῆς ἀκράτου καὶ ἰσχυρᾶς καθ-
 αψαμένης. Νουμᾶ δὲ, ὅπερ ἦν τέλος τῆς πολιτείας, ἐν εἰρήνῃ καὶ
 φιλίᾳ τὴν Ῥώμην ὑπάρχειν, εὐθύς συνεξέλιπε· καὶ μετὰ τὴν τελευ-
 τὴν ἐκείνου τὸν ἀμφίθυρον οἶκον, ὃν κεκλεισμένον αὐτὸς συνεῖ-
 χεν, ὥσπερ ὄντως ἐν αὐτῷ τιθασσεύων καθειργμένον τὸν πόλε-
 μον, ἐξ ἀμφοτέρων ἀναπετάσαντες, αἵματος καὶ νεκρῶν τὴν
 Ἰταλίαν ἐνέπλησαν· καὶ οὐδὲ ὀλίγον χρόνον ἢ καλλίστη καὶ δι-
 καιοτάτῃ κατάστασις ἔμεινεν, ἅτε δὴ καὶ τὸ συνδυτικὸν ἐν αὐτῇ,
 τὴν παιδείαν, οὐκ ἔχουσα. Τί οὖν, φήσει τις, οὐκ ἐπὶ τὸ βέλ-
 τιον προῆλθεν ἢ Ῥώμῃ τοῖς πολεμικοῖς; ἐρωτῶν ἐρώτημα μακρᾶς
 ἀποκρίσεως δεόμενον, πρὸς ἀνθρώπους τὸ βέλτιον ἐν πλούτῳ
 καὶ τρυφῇ καὶ ἡγεμονίᾳ μᾶλλον, ἢ σωτηρίᾳ καὶ πραότητι καὶ τῇ
 μετὰ δικαιοσύνης αὐταρκείᾳ τιθεμένους. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῦτο
 Λυκούργῳ που δόξει βοηθεῖν, τὸ Ῥωμαίους μὲν τὴν ἐπὶ Νουμᾶ
 κατάστασιν ἐξαλλάξαντας ἐπιδοῦναι τοῖς πράγμασι τοσοῦτον Λα-
 κεδαιμονίους δ' ἅμα τὸ πρῶτον ἐκβῆναι τὴν Λυκούργου διάτα-
 ξιν, ἐκ μεγίστων ταπεινοτάτους γενέσθαι, καὶ τὴν τῶν Ἑλλήνων
 ἡγεμονίαν ἀποβαλόντας κινδυνεῦσαι περὶ ἀναστάσεως. Ἐκεῖνο μέν-

τοι τῷ Νομῷ μέγα καὶ θεῖον ὡς ἀληθῶς ὑπάρχει, τὸ ξένον καὶ μεταπέμπτῳ γενέσθαι πάντα πειθοῖ μεταβαλεῖν, καὶ κρατῆσαι πόλεως οὐπω συμπεπνευκυίας, μήτε ὅπλων δεθθέντα, μήτε βίας τινός, ὡς Λυκοῦργος ἐπὶ τὸν δῆμον ἤγε τοὺς ἀρίστους, ἀλλὰ σοφία καὶ δικαιοσύνη πάντας οὕτω καλῶς συναγαγόμενον καὶ συναρμόσαντα.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΣΟΛΩΝ.

ΔΙΔΥΜΟΣ ὁ γραμματικὸς, ἐν τῇ περὶ τῶν ἀζόνων τῶν Σόλωνος ἀντιγραφῇ πρὸς Ἀσκληπιάδην, Φιλοκλέους τινὸς τέθεικε λέξιν, ἐν ἣ τὸν Σόλωνα πατὴρ Εὐφορίωνος ἀποφαίνει, παρὰ τὴν τῶν ἄλλων δόξαν, ὅσοι μέμνηται Σόλωνος. Ἐξηκεσίδου γὰρ αὐτὸν ἅπαντες ὁμαλῶς γεγονέναι λέγουσιν, ἀνδρὸς οὐσία μὲν, ὡς φασι, καὶ δυνάμει μέσου τῶν πολιτῶν, οἰκίας δὲ πρώτης κατὰ γένος ἦν γὰρ Κοδρίδης ἀνέκαθεν. Τὴν δὲ μητέρα τοῦ Σόλωνος Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς ἰσορεῖ τῆς Πεισιστράτου μητρὸς ἀνεψιᾶν γενέσθαι. Καὶ φιλία τὸ πρῶτον ἦν αὐτοῖς πολλὴ μὲν διὰ τὴν συγγένειαν, πολλὴ δὲ διὰ τὴν εὐφυΐαν καὶ ὥραν, ὡς ἐνοιό φασιν, ἐρωτικῶς τὸν Πεισιστράτον ἀσπαζομένου τοῦ Σόλωνος. Ὄθεν ὕστερον, ὡς ἔοικεν, εἰς διαφορὰν αὐτῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ κατασάντων, οὐδὲν ἠνεγκεν ἢ ἔχθρα σκληρὸν οὐδ' ἄγριον πάθος, ἀλλὰ παρέμεινεν ἐκεῖνα τὰ δίκαια ταῖς ψυχαῖς, καὶ παρεφύλαξε τυφομένην ἀδρού πυρὸς ἔτε ζῶσαν φλόγα τὴν ἐρωτικὴν μνήμην καὶ χάριν. Ὅτι δὲ πρὸς τοὺς καλοὺς οὐκ ἦν ἐχυρὸς ὁ Σόλων, οὐδ' ἐρωτι θαρράλεος ἀνταναστῆναι,

Πύκτης ὅπως ἐς χεῖρας.

ἔκ τε τῶν ποιημάτων αὐτοῦ λαβεῖν ἔστι, καὶ νόμου, ὃν ἔγραψε διαγορεύοντα δούλον μὴ ξηραλοιφεῖν, μηδὲ παιδερασεῖν, εἰς τὴν τῶν καλῶν μερίδα καὶ σεμνῶν ἐπιτηδευμάτων τιθέμενος τὸ πρᾶγμα, καὶ τρόπον τινὰ τοὺς ἀξίους προκαλοῦμενος, ὧν τοὺς ἀναξίους ἀπῆλυνε. Λέγεται δὲ καὶ Πεισιστράτος ἐραστῆς Χάρμου γενέσθαι, καὶ τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἔρωτος ἐν Ἀκαδημίᾳ καθιερωσάι, ὅπου τὸ πῦρ ἀνάπτουσιν οἱ τὴν ἱεράν λαμπάδα διαθέντες.

B. Ὁ δ' οὖν Σόλων, τὴν οὐσίαν τοῦ πατρὸς ἐλαττώσαντος εἰς φιλανθρωπίας τινὰς, ὡς φησιν Ἐρμιππος, καὶ χάριτας, οὐκ

ἂν ἀπορήσας τῶν βουλομένων ἐπαρκεῖν, αἰδούμενος δὲ λαμβάνειν παρ' ἐτέρων, ἐξ οἰκίας γεγονῶς εἰθισμένοις ἐτέροις βοηθεῖν, ὤρμησε νέος ὢν ἔτι πρὸς ἐμπορίαν. Καίτοι φασὶν ἔνιοι, πολυπειρίας ἕνεκα μᾶλλον καὶ ἰσορίας, ἢ χρηματισμοῦ, πλανηθῆναι τὸν Σόλωνα. Σοφίας μὲν γὰρ ἦν ὁμολογουμένως ἐραστής, ὅς γε καὶ πρεσβύτερος ὢν ἔλεγε,

Γηράσκειν αἰεὶ πολλὰ διδασκόμενος.

Πλουῦτον δ' οὐκ ἐθαύμαζεν· ἀλλὰ καὶ φησιν ὁμοίως πλουτεῖν,

ὅτι πολὺς ἄργυρός ἐστι

Καὶ χρυσός, καὶ γῆς πυροφόρου πεδιά,

Ἴπποι θ' ἡμίονοί τε, καὶ ᾧ μόνᾳ ταῦτα πάρεστι,

Γαστρί τε καὶ πλευραῖς καὶ ποσὶν ἀβρὰ παθεῖν·

Παιδὸς τ' ἠδὲ γυναικὸς, ἐπὴν καὶ ταῦτ' ἀφίκηται,

Ἦδη· σὺν δ' ὄρη γίνεται ἀρμυδία.

Ἄλλ' ἐτέρωθι λέγει·

Χρήματα δ' ἱμείρω μὲν ἔχειν, ἀδίκως δὲ πεπᾶσθαι

Οὐκ ἐθέλω. Πάντως ὕστερον ἦλθε δίκη·

Κωλύει δὲ οὐδὲν τὸν ἀγαθὸν καὶ πολιτικὸν ἄνδρα μῆτε τῶν περιττῶν τὴν κτῆσιν ἐν σπουδῇ τίθεσθαι, μῆτε τῆς χρείας τῶν ἀναγκαίων καὶ ἰκανῶν καταφρονεῖν. Ἐν δὲ τοῖς τότε χρόνοις, καθ' Ἡσίοδον, ἔργον οὐδὲν ἦν ὄνειδος, οὐδὲ τέχνη διαφορὰν ἔφερον· ἐμπορία δὲ καὶ δόξαν εἶχεν οἰκείουμένη τὰ βαρβαρικά, καὶ προξενούσα φιλίας βασιλέων, καὶ πραγμάτων ἐμπείρους ποιούσα πολλῶν. ἔνιοι δὲ καὶ πόλεων οἰκισαὶ γεγονάσι μεγάλων, ὡς καὶ ὁ Μασσαλίας Πρῶτος ὑπὸ Κελτῶν τῶν περὶ τὸν Ῥοδανὸν ἀγαπηθείς. Καὶ Θαλῆν δὲ φασὶν ἐμπορίᾳ χρῆσασθαι, καὶ Ἴπποκράτην τὸν μαθηματικόν, καὶ Πλάτωνι τῆς ἀποδημίας ἐφόδιον, ἐλαίου τινὸς ἐν Αἰγύπτῳ διαθέσειν γενέσθαι.

Γ. Τὸ δ' οὖν εὐδάπανον τῷ Σόλωνι καὶ ὑγρὸν πρὸς τὴν δίαιταν, καὶ τὸ φορτικώτερον, ἢ φιλοσοφικώτερον, ἐν τοῖς ποιήμασι διαλεγέσθαι περὶ τῶν ἡδονῶν, τὸν ἐμπορικὸν οἶονται βίον προστετρέφ-

θαι· πολλοὺς γὰρ ἔχοντα κινδύνους καὶ μεγάλους, ἀνταπαιτεῖν πάλιν εὐπαθείας τινὰς καὶ ἀπολαύσεις. Ὅτι δ' αὐτὸν ἐν τῇ τῶν πενήτων μερίδι μᾶλλον, ἢ τῇ τῶν πλουσίων ἔταττε, δῆλόν ἐστιν ἐκ τούτων·

Πολλοὶ γὰρ πλουτεῦσι κακοί, ἀγαθοὶ δὲ πένονται·

Ἄλλ' ἡμεῖς αὐτοῖς οὐ διαμειψόμεθα

τῆς ἀρετῆς τὸν πλοῦτον. Ἐπεὶ τὸ μὲν ἔμπεδον αἰεὶ·

Χρήματα δ' ἀνθρώπων ἄλλοτε ἄλλος ἔχει.

Τῇ δὲ ποιήσει κατ' ἀρχὰς μὲν εἰς οὐδὲν ἄξιον σπουδῆς, ἀλλὰ παί-
ζων πως ἔοικε προσχρησασθαι, καὶ παράγων ἑαυτὸν ἐν τῷ σχο-
λάζειν ὕστερον δὲ, καὶ γνώμας ἐνέτεινε φιλοσόφους, καὶ τῶν πο-
λιτικῶν πολλὰ συγκατέπλεκε τοῖς ποιήμασιν, οὐχ ἰστορίας ἕνεκεν
καὶ μνήμης, ἀλλ' ἀπολογισμούς τε τῶν πεπραγμένων ἔχοντα,
καὶ προτροπὰς ἐνιαχοῦ καὶ νοθεσίας, καὶ ἐπιπλήξεις πρὸς τοὺς
Ἀθηναίους. Ἔνιοι δὲ φασιν, ὅτι καὶ τοὺς νόμους ἐπεχείρησεν ἐν-
τείνεω εἰς ἔπος ἐξενεγκεῖν, καὶ διαμνημονεύουσι τὴν ἀρχὴν οὕτως
ἔχουσαν·

Πρῶτα μὲν εὐχόμεσθα Διὶ Κρονίδῃ βασιλεῖ,

Θεσμοῖς ταῖσδε τύχην ἀγαθὴν καὶ κῦδος ὀπάσσαι.

Φιλοσοφίας δὲ τοῦ ἠθικοῦ μάλιστα τὸ πολιτικόν, ὥσπερ οἱ πλείστοι
τῶν τότε σοφῶν, ἠγάπησεν. Ἐν δὲ τοῖς φυσικοῖς ἀπλοῦς ἐστὶ λίαν
καὶ ἀρχαῖος, ὡς δῆλον ἐκ τούτων·

Ἐκ νεφέλης πέλεται χιόνος μένος ἠδὲ χαλάζης·

Βροντὴ δ' ἐκ λαμπρᾶς γίγνεται ἀστεροπῆς.

Ἐξ ἀνέμων δὲ θάλασσα ταρασσεται· ἦν δέ τις αὐτῆν

Μὴ κινῆ, πάντων ἐστὶ δικαιοτάτη.

Καὶ ὅλως ἔοικεν ἡ Θάλευ μόνου σοφία τότε περαιτέρω τῆς χρείας
ἐξικέσθαι τῇ θεωρίᾳ· τοῖς δ' ἄλλοις ἀπὸ τῆς πολιτικῆς ἀρετῆς
τοῦνομα τῆς σοφίας ὑπῆρξε.

Δ. Γενέσθαι δὲ καὶ μετ' ἀλλήλων ἐν τε Δελφοῖς ὀμοῦ λέγονται,

καὶ πάλιν ἐν Κορίνθῳ, Περιάνδρου σύλλογόν τινα κοινὸν αὐτῶν καὶ συμπόσιον κατασκευάσαντος. Ἔτι δὲ μᾶλλον εἰς ἀξίωμα καὶ δόξαν αὐτοὺς κατέστησεν ἡ τοῦ τρίποδος περίοδος, καὶ διὰ πάντων ἀνακύκλησις καὶ ἀνθύπειξις μετ' εὐμενείας φιλοτίμου γινόμενη. Κῶων γὰρ, ὡς φασι, καταγόντων σαγήνην, καὶ ξένων ἐκ Μιλήτου πριαμένων τὸν βόλον οὐπω φανερόν ὄντα, χρυσοῦς ἐφάνη τρίπους ἐλκόμενος, ὃν λέγουσιν Ἑλένην πλέουσιν ἐκ Τροίας αὐτόθι καθεῖναι, χρησμοῦ τινος ἀναμνησθεῖσαν παλαιοῦ. Γενομένης δὲ τοῖς ξένοις πρῶτον ἀντιλογίας πρὸς τοὺς Ἀλκίτας περὶ τοῦ τρίποδος, εἶτα τῶν πόλεων ἀναδεξαμένων τὴν διαφορὰν ἄχρι πολέμου προελθοῦσαν, ἀνεῖλεν ἀμφοτέροις ἡ Πυθία, τῷ σοφωτάτῳ τὸν τρίποδα ἀποδοῦναι. Καὶ πρῶτον μὲν ἀπεστάλη πρὸς Θαλῆν εἰς Μίλητον, ἐκουσίῳ Κῶων ἐνὶ δωρουμένων ἐκείνῳ, περὶ οὗ πρὸς ἅπαντας ὁμοῦ Μιλησίους ἐπολέμησαν. Θάλεω δὲ Βίαντα σοφώτερον ἀποφαίνοντος αὐτοῦ, πρὸς ἐκεῖνον ἦκεν. Ἵπ' ἐκεῖνου δ' αὐθις ἀπεστάλη πρὸς ἄλλον, ὡς σοφώτερον. Εἶτα περιῶν καὶ ἀναπεμπόμενος οὕτως ἐπὶ Θαλῆν τὸ δεύτερον ἀφίκετο· καὶ τέλος εἰς Θήβας ἐκ Μιλήτου κομισθεὶς, τῷ Ἰσμηνίῳ Ἀπόλλωνι καθιερώθη. Θεόφρατος δὲ φησι, πρῶτον μὲν εἰς Πριήνην Βίαντι τὸν τρίποδα πεμφθῆναι, δεύτερον δ' εἰς Μίλητον Θαλῆϊ Βιάντος ἀποπέμψαντος· οὕτω δὲ διὰ πάντων πάλιν εἰς Βίαντα περιελθεῖν, τέλος δὲ εἰς Δελφοὺς ἀποσαλῆναι. Ταῦτα μὲν οὖν ὑπὸ πλειόνων τεθρύλληται, πλὴν ὅτι τὸ δῶρον ἀντὶ τοῦ τρίποδος οἱ μὲν φιάλην ὑπὸ Κροίσσου πεμφθεῖσαν, οἱ δὲ ποτήριον Βαθυκλέους ἀπολιπόντος εἶναι λέγουσιν.

Ε. Ἰδίᾳ δὲ Ἀναχάρσεώς τε πρὸς Σόλωνα, καὶ πάλιν Θάλεω συνουσίαν τινὰ καὶ λόγους ἀναγράφουσι τοιούτους. Ἀναχαρσίην μὲν εἰς Ἀθήνας φασὶν ἐπὶ τὴν Σόλωνος οἰκίαν ἐλθόντα, κόπτειν, καὶ λέγειν, ὡς ξένος ὢν ἀφῖκται φιλίαν ποιησόμενος, καὶ ξενίαν πρὸς αὐτόν. Ἀποκριναμένου δὲ τοῦ Σόλωνος, Οἶκος

βέλτιόν ἐστι ποιεῖσθαι φιλίας· Οὐκοῦν, φάναι τὸν Ἀνάχαρσιν, αὐτὸς ὢν οἴκοι σὺ ποιῆσαι φιλίαν καὶ ξενίαν πρὸς ἡμᾶς. Οὕτω δὴ θαυμάσαντα τὴν ἀγχίνοιαν τοῦ ἀνδρὸς τὸν Σόλωνα δέξασθαι φιλοφρόνως, καὶ χρόνον τινὰ σχεῖν παρ' αὐτῷ, ἤδη τὰ δημόσια πράττοντι καὶ συνταττομένῳ τοὺς νόμους. Τὸν οὖν Ἀνάχαρσιν πυθόμενον καταγελαῖν τῆς πραγματείας τοῦ Σόλωνος, οἰομένου γράμμασιν ἐφέξειν τὰς ἀδικίας καὶ πλεονεξίας τῶν πολιτῶν, ἃ μεδὲν τῶν ἀραχνίων διαφέρειν, ἀλλ' ὡς ἐκεῖνα, τοὺς μὲν ἀσθενεῖς καὶ λεπτοὺς τῶν ἀλισκομένων καθέξειν, ὑπὸ δὲ τῶν δυνατῶν καὶ πλουσίων διαρραγήσεσθαι. Τὸν δὲ Σόλωνα πρὸς ταῦτα φασὶν εἰπεῖν, ὅτι καὶ συνθήκας ἄνθρωποι φυλάττουςιν, ἅς οὐδετέρῳ λυσιτελέεσι παραβαίνειν τῶν θεμένων· καὶ τοὺς νόμους αὐτὸς οὕτως ἀρμόζεται τοῖς πολίταις, ὥσε πᾶσι τοῦ παρανομεῖν βέλτιον ἐπιδειῖξαι τὸ δίκαιοπραγεῖν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ὡς Ἀνάχαρσις εἶκαζεν, ἀπέβη μᾶλλον, ἢ κατ' ἐλπίδα τοῦ Σόλωνος. Ἐφη δὲ κάκεινο θαυμάζειν ὁ Ἀνάχαρσις ἐκκλησίᾳ πάραγενόμενος, ὅτι λέγουσι μὲν οἱ σοφοὶ παρ' Ἕλλησι, κρίνουσι δὲ οἱ ἀμαθεῖς.

Γ. Πρὸς Θαλῆν δ' εἰς Μίλητον ἐλθόντα τὸν Σόλωνα, θαυμάζειν, ὅτι γάμου καὶ παιδοποιίας τό παράπαν ἡμέληκε. Καὶ τὸν Θαλῆν τότε μὲν σιωπῆσαι, διαλιπόντα δ' ὀλίγας ἡμέρας, ἄνδρα παρασκευάσαι ξένον, ἀρτίως ἔκειν φάσκοντα δεκαταῖον ἐξ Ἀθηνῶν. Πυθομένου δὲ τοῦ Σόλωνος, εἰ δὴ τι καινὸν ἐν ταῖς Ἀθήναις, δεδιδαγμένον ἃ χρὴ λέγειν τὸν ἄνθρωπον, οὐδὲν εἰπεῖν ἕτερον, εἰ μὴ νῆ Δία νεανίσκου τινὸς ἦν ἐκφορὰ, καὶ προὔπεμπεν ἢ πόλις. Ἦν γὰρ υἱὸς, ὡς ἔφασαν, ἀνδρὸς ἐνδόξου καὶ πρωτεύοντος ἀρετῇ τῶν πολιτῶν· οὐ παρῆν δὲ, ἀλλ' ἀποδημεῖν ἔφασαν αὐτὸν ἤδη πολὺν χρόνον. Ὡς δυστυχῆς ἐκεῖνος, φάναι τὸν Σόλωνα· τίνα δὲ ὠνόμαζον αὐτόν; Ἦκουσα, φάναι τοῦνομα, τὸν ἄνθρωπον, ἀλλ' οὐ μνημονεύω· πλὴν ὅτι πολὺς λόγος ἦν αὐτοῦ σοφίας καὶ δικαιοσύνης. Οὕτω δὴ καθ' ἐκάστην ἀπόκρισιν τῷ

φόβῳ προσαγόμενον τὸν Σόλωνα, καὶ τέλος ἤδη συντεταραγ-
 μένον, αὐτὸν ὑποβάλλειν τοῦνομα τῷ ξένῳ, πυθθανόμενον, μὴ
 Σόλωνος ὁ τεθνηκῶς υἱὸς ὠνομαζέσθαι. Φήσαντος δὲ τάνθρώπου,
 τὸν μὲν ὀρμῆσαι παίειν τὴν κεφαλὴν, καὶ τᾶλλα ποιεῖν καὶ λέ-
 γειν, ἃ συμβαίνει τοῖς περιπαθοῦσι. Τὸν δὲ Θαλῆν ἐπιλαβόμενον
 αὐτοῦ, καὶ γελάσαντα· Ταῦτά τοι, φάναι, ὦ Σόλων, ἐμὲ γάμου
 καὶ παιδοποιίας ἀφίσησιν, ἃ καὶ σε κατερείπει τὸν ἐρρωμένε-
 στατον· Ἀλλὰ θάρρει τῶν λόγων ἕνεκα τούτων· οὐ γὰρ εἰσὶν ἀλη-
 θεῖς. Ταῦτα μὲν οὖν Ἑρμιππος ἰσορεῖν φησι Πάταικον, ὅς ἔφασκε
 τὴν Αἰσώπου ψυχὴν ἔχειν.

Z. Ἄτοπος δὲ καὶ ἀγεννής ὁ τῷ φόβῳ τῆς ἀποβολῆς τὴν κτῆσιν
 ὦν χρῆ προἰέμενος· οὕτω γὰρ ἂν τις οὐ πλοῦτον, οὐ δόξαν,
 οὐ σοφίαν ἀγαπήσειε παραγενομένην, δεδιώς σέρεσθαι. Καὶ γὰρ
 ἀρετὴν, ἧς κτῆμα μείζον οὐδὲν, οὐδ' ἥδιον, ἐξισταμένην ὑπὸ
 νόσων καὶ φαρμάκων ὀρῶμεν αὐτῷ τε Θαλῆ μὴ γήμαντι πλέον
 οὐδὲν εἰς ἀφοβίαν, εἰ μὴ καὶ φίλων κτῆσιν ἔφυγε καὶ οἰκείων καὶ
 πατρίδος. Ἀλλὰ καὶ παῖδα θετὸν ἔσχε ποιησάμενος αὐτὸς τὸν
 τῆς ἀδελφῆς, ὡς φασι, Κύβισθόν. Ἐχούσης γὰρ τι τῆς ψυχῆς
 ἀγαπητικὸν ἐν ἑαυτῇ, καὶ πεφυκίας, ὥσπερ αἰσθάνεσθαι καὶ
 διανοεῖσθαι καὶ μνημονεύειν, οὕτω καὶ φιλεῖν, ἐνδύεται τι τούτῳ
 καὶ προσφύεται τῶν ἐκτός, οἷς οἰκείον οὐδὲν ἐστὶ· καὶ καθάπερ
 οἶκον καὶ χώραν γνησίων ἔρημον διαδόχων, τὸ φιλόσοργον ἀλ-
 λότριον καὶ νόθοι θεραπεύοντες, εἰσοικισάμενοι καὶ καταλαβόν-
 τες, ἅμα τῷ φιλεῖν τὸ φροντίζειν καὶ δεδιέναι περὶ αὐτῶν ἐνε-
 ποίησαν. Ὡστ' ἴδοις ἂν ἀνθρώπους σερρότερα τῇ φύσει περὶ
 γάμου καὶ γενέσεως παιδῶν διαλεγόμενους, εἶτα τοὺς αὐτοὺς
 ἐπὶ παισὶν οἰκοτρίβων, ἢ θρέμμασι παλλακῶν, νοσοῦσι καὶ θνη-
 σκουσι παρατεινομένους πόθῳ, καὶ φωνᾷς ἀγεννεῖς ἀφιέντας.
 Ἕνιοι δὲ καὶ κυνῶν θανάτῳ καὶ ἵππων αἰσχυρῶς καὶ ἀβιώτως ὑπὸ
 λύπης διτέθησαν· ἀλλ' ἕτεροί γε παῖδας ἀγαθοὺς ἀποβαλόντες·

οὐδὲν ἔπαθον δεινόν, οὐδ' ἐποίησαν αἰσχρὸν, ἀλλὰ καὶ χρώμενοι τῷ λοιπῷ βίῳ κατὰ λόγον διετέλεσαν. Ἀσθένεια γάρ, οὐκ εὐνοια, λύπας ἀπεράντους ἐπάγεται καὶ φόβους ἀνθρώποις ἀνασκήτοις ὑπὸ λόγου πρὸς τύχην, οἷς οὐδ' ἀπόλαυσις ἐγγίνεται τοῦ ποθουμένου παρόντος, τοῦ μέλλοντος ὠδίνας αἰεὶ καὶ τρόμους καὶ ἀγῶνας, εἰ σερήσονται, παρέχοντος αὐτοῖς. Δεῖ δὲ, μήτε πενία πρὸς χρημάτων ἀντιτετάχθαι σέρησιν, μήτ' ἀφιλία πρὸς φίλων ἀποβολήν, μήτ' ἀπαιδία πρὸς τέκνων θάνατον, ἀλλὰ τῷ λογισμῷ πρὸς πάντα. Καὶ ταῦτα μὲν, ὡς ἐν τῷ παρόντι, πλείονα τῶν ἱκανῶν.

Η. Ἐπεὶ δὲ μακρὸν τινα καὶ δυσχερῆ πόλεμον οἱ ἐν ἄσει περὶ τῆς Σαλαμινίων νήσου Μεγαρεῦσι πολεμοῦντες ἐξέκαμον, καὶ νόμον ἔθεντο, μήτε γράψαι τινα, μήτ' εἰπεῖν αὐθις, ὡς χρὴ τὴν πόλιν ἀντιποιεῖσθαι τῆς Σαλαμῖνος, ἢ θανάτῳ ζημιοῦσθαι, βαρέως φέρων τὴν ἀδοξίαν ὁ Σόλων, καὶ τῶν νέων ὄρων πολλοὺς δεομένους ἀρχῆς ἐπὶ τὸν πόλεμον, αὐτοὺς δὲ μὴ θαρρόυντας ἄρξασθαι διὰ τὸν νόμον, ἐσκήψατο μὲν ἕκασιν τῶν λογισμῶν, καὶ λόγος εἰς τὴν πόλιν ἐκ τῆς οἰκίας διεδόθη παρακινήτικῶς ἔχειν αὐτόν. Ἐλεγεία δὲ κρύφα συνθεῖς, καὶ μελετήσας, ὡς λέγειν ἀπὸ στόματος, ἐξεπῆδησεν εἰς τὴν ἀγορὰν ἄφνω πιλίον περιθέμενος. Ὀγλου δὲ πολλοῦ συνδραμόντος, ἀναβὰς ἐπὶ τὸν τοῦ κήρυκος λίθον, ἐν ᾧ δὴ διεξῆλθε τὴν ἐλεγείαν, ἧς ἐσιν ἀρχή,

Αὐτὸς κήρυξ ἦλθον ἀφ' ἡμερτῆς Σαλαμῖνος,

Κόσμον ἐπίων ᾧδὴν ἀντ' ἀγορῆς θέμενος.

Τοῦτο τὸ ποίημα Σαλαμῖς ἐπιγέγραπται, καὶ σίχων ἑκατόν ἐστι χαριέντως πάνυ πεποιημένων. Τότε δὲ ἀσθέντος αὐτοῦ, καὶ τῶν φίλων τοῦ Σόλωνος ἀρξαμένων ἐπαινεῖν, μάλιστα δὲ τοῦ Πεισιστράτου τοῖς πολίταις ἐγκελευομένου καὶ παρορμῶντος πεισθῆναι τῷ λέγοντι, λύσαντες τὸν νόμον, αὐθις ἤπτοντο τοῦ πολέμου, προσησάμενοι τὸν Σόλωνα. Τὰ μὲν οὖν δημῶδη τῶν λεγομένων,

τοιαῦτ' ἐστίν, ὅτι πλεύσας ἐπὶ Κωλιάδα μετὰ τοῦ Πεισιστράτου, καὶ καταλαβὼν αὐτόθι πάσας τὰς γυναῖκας τῆ Δήμητρι τὴν πάτριον θυσίαν ἐπιτελούσας, ἔπεμψεν ἄνδρα πιστὸν εἰς τὴν Σαλαμῖνα, προσποιούμενον αὐτόμολον εἶναι, κελεύσοντα τοὺς Μεγαρεῖς, εἰ βούλονται τῶν Ἀθηναίων τὰς πρώτας λαβεῖν γυναῖκας, ἐπὶ Κωλιάδα μετ' αὐτοῦ πλεῖν τὴν ταχίστην. ὧς δὲ πεισθέντες οἱ Μεγαρεῖς ἄνδρας ἐξέπεμψαν ἐν τῷ πλοίῳ, καὶ κατεῖδεν ὁ Σόλων τὸ πλοῖον ἐλαυνόμενον ἀπὸ τῆς νήσου, τὰς μὲν γυναῖκας ἐκ ποδῶν ἀπελθεῖν ἐκέλευσε, τῶν δὲ νεωτέρων τοὺς μηδέπω γενειῶντας ἐνδύμασι καὶ μίτραις καὶ ὑποδήμασι τοῖς ἐκείνων σκευασαμένους, καὶ λαβόντας ἐγχειρίδια κρυπτὰ, παίζειν καὶ χορεύειν προσέταξε πρὸς τῆ θαλάσση, μέχρις ἂν ἀποβῶσιν οἱ πολέμιοι, καὶ γένηται τὸ πλοῖον ὑποχείριον. Οὕτω δὲ τούτων πραττομένων, ὑπαχθέντες οἱ Μεγαρεῖς τῇ ὄψει, καὶ προσμίζαντες ἐγγυὸς, ἐξεπήδων ὡς ἐπὶ γυναῖκας ἀμιλλώμενοι πρὸς ἀλλήλους ὥσε μηδένα διαφυγεῖν, ἀλλὰ πάντας ἀπολέσθαι, καὶ τὴν νῆσον ἐπιπλεύσαντας εὐθὺς ἔχειν τοὺς Ἀθηναίους.

Θ. Ἄλλοι δέ φασιν, οὐ τοῦτον τὸν τρόπον γενέσθαι τὴν κατάληψιν, ἀλλὰ πρῶτον μὲν αὐτῷ τὸν ἐν Δελφοῖς Θεὸν χρῆσαι ταῦτα

Ἄρχηγὸς χώρας θυσίαις ἦρωας ἐναΐκουσ

Ἴλασο, τοὺς κόλπος Ἀσώπιός ἀμφικαλύπτει,

Οἱ φθίμενοι δέρκονται ἐς ἥλιον δύνοντα.

Τὸν δὲ Σόλωνα διαπλεύσαντα νυκτὸς εἰς τὴν νῆσον, ἐντεμεῖν σφάγια Περιφρήμῳ καὶ Κυχρεῖ τοῖς ἦρωσιν. Εἶτα παρὰ τῶν Ἀθηναίων ἐθελοντὰς λαβεῖν πεντακοσίους, δόγματος γενομένου, τούτους, ἂν κατάσχωσι τὴν νῆσον, κυρίους εἶναι τοῦ πολιτεύματος. Ἄναχθέντα δὲ συχναῖς ἀλιάσιν ἅμα τριακοντόρου συμπαραπλεύσεως, ὑφορμίσασθαι τῇ Σαλαμῖνι κατὰ χηλὴν τινα πρὸς τὴν Εὐβοίαν ἀποβλέπουσαν. Πυθομένους δὲ τοὺς ἐν Σαλαμῖνι Μεγαρεῖς ἐκ τινος φήμης οὐδὲν βέβαιον, αὐτοὺς μὲν εἰς τὰ ὄπλα

θρομβουμένους βραδίζειν, ναῦν δ' ἀποστείλαι κατασκευομένην τὰ τῶν πολεμίων ἧς ἐγγὺς ἐλθούσης, κρατῆσαι τὸν Σόλωνα καὶ καθεῖρξαι τοὺς Μεγαρεῖς. Ἐμβιβάσαι δὲ τῶν Ἀθηναίων τοὺς κρατίστους, κελεύσαντα πλεῖν ἐπὶ τὴν πόλιν, ὡς ἂν ἐνδέχεται μάλιστα κρύπτοντας ἑαυτούς· ἄμα δὲ τοὺς ἄλλους Ἀθηναίους ἀναλαβόντα πεζῇ συμφέρεσθαι τοῖς Μεγαρεῦσι· καὶ τῆς μάχης ἔτι συνεσώσης, φθάσαι τοὺς ἀπὸ τῆς νεῶς καταλαβόντας τὴν πόλιν. Ἔοικε δὲ καὶ τῷ λόγῳ τούτῳ τὰ δρώμενα μαρτυρεῖν. Ναῦς γάρ τις Ἀττικὴ προσέπλει σιωπῇ τὸ πρῶτον, εἶτα κραυγῇ καὶ ἀλαλαγμῷ προσφερομένων, εἰς ἀνὴρ ἔνοπλος ἐξαλλόμενος μετὰ βοῆς ἔθει πρὸς ἄκρον τὸ Σκιράδιον ἐκ γῆς προσφερομένοις. Πλησίον δὲ τοῦ Ἐνυαλίου τὸ ἱερόν ἐστιν, ἰδρυσαμένου Σόλωνος. Ἐνίκησε γὰρ τοὺς Μεγαρέας, καὶ ὅσοι μὴ διεφθάρησαν ἐν τῇ μάχῃ, πάντας ὑποσπόνδους ἀφῆκεν.

1. Οὐ μὴν ἀλλὰ τῶν Μεγαρέων ἐπιμενόντων, πολλὰ κακὰ καὶ δρῶντες ἐν τῷ πολέμῳ καὶ πύσχοντες ἐποίησαντο Λακεδαιμονίους διαλλακτὰς καὶ δικαστάς. Οἱ μὲν οὖν πολλοὶ τῷ Σόλῳ συναγωνίσασθαι λέγουσι τὴν Ὀμήρου δόξαν· ἐμβαλόντα γὰρ αὐτὸν ἔπος εἰς νεῶν κατάλογον, ἐπὶ τῆς δίκης ἀναγνῶναι·

Αἴας δ' ἐκ Σαλαμῖνος ἄγεν δυοκαίδεκα νῆας,

Σπῆσε δ' ἄγων ἔν' Ἀθηναίων ἴσταντο φάλαγγες.

Αὐτοὶ δ' Ἀθηναῖοι ταῦτα μὲν οἶονται φλυαρίαν εἶναι· τὸν δὲ Σόλωνα φασὶν ἀποδειῖξαι τοῖς δικασταῖς, ὅτι Φιλαῖος καὶ Εὐρυσάκης, Αἴαντος υἱοί, Ἀθήνησι πολιτείας μεταλαβόντες, παρέδωσαν τὴν νῆσον αὐτοῖς, καὶ κατόκησαν, ὁ μὲν ἐν Βραυρωῶνι τῆς Ἀττικῆς, ὁ δὲ ἐν Μελίτῃ· καὶ δῆμον ἐπώνυμον Φιλαίου τῶν Φιλαϊδῶν ἔχουσιν, ὅθεν ἦν Πείσιστρατος. Ἐτι δὲ μᾶλλον ἐξελέγξαι τοὺς Μεγαρέας βουλόμενον, ἰσχυρίσασθαι περὶ τῶν νεκρῶν, ὡς οὐχ ὄν τρόπον ἐκεῖνοι θάπτουσι κεκηδευμένων, ἀλλ' ὄν αὐτοί. Θάπτουσι δὲ Μεγαρεῖς πρὸς ἕω τοὺς νεκροὺς σρέφοντες, Ἀθηναῖοι δὲ πρὸς ἐσπέραν. Ἠρέας δ' ὁ Μεγαρεὺς ἐνιστάμενος λέγει

καὶ Μεγαρεῖς πρὸς ἐσπέραν τετραμμένα τὰ σώματα τῶν νεκρῶν τιθέναι· καὶ μείζον ἔτι τούτου, μίαν ἕκαστον Ἀθηναίων ἔχειν θήκην, Μεγαρέων δὲ καὶ τρεῖς καὶ τέσσαρας ἐν μιᾷ κεῖσθαι. Τῷ μὲν τοι Σόλωνι καὶ Πυθικούς τινας βοηθῆσαι λέγουσι χρησμούς, ἐν οἷς ὁ Θεὸς Ἰαονίαν τὴν Σαλαμίνα προσηγόρευσε. Ταύτην τὴν δίκην ἐδίκασαν Σπαρτιατῶν πέντε ἄνδρες, Κριτολαΐδας, Ἄμομφάρετος, Ἰψηχίδα, Ἀναξίλας, Κλεομένης.

ΙΑ. Ἦδη μὲν οὖν καὶ ἀπὸ τούτων ἐνδοξος ἦν ὁ Σόλων καὶ μέγας. Ἐθαυμάσθη δὲ καὶ διεβοήθη μᾶλλον ἐν τοῖς Ἕλλησιν, εἰπὼν περὶ τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἐν Δελφοῖς, ὡς χρὴ βοηθεῖν καὶ μὴ περιορᾶν Κιβρᾶίους ὑβρίζοντας εἰς τὸ μαντεῖον, ἀλλὰ προσαμύνειν ὑπὲρ τοῦ Θεοῦ Δελφοῖς. Πεισθέντες γὰρ ὑπ' ἐκείνου πρὸς τὸν πόλεμον ὤρμησαν οἱ Ἀμφικτύονες, ὡς ἄλλοι τε μαρτυροῦσι καὶ Ἄριστοτέλης ἐν τῇ τῶν Πυθιονικῶν ἀναγραφῇ, Σόλωνι τὴν γνώμην ἀνατιθεῖς. Οὐ μὲν τοι στρατηγὸς ἐπὶ τοῦτον ἀπεδείχθη τὸν πόλεμον, ὡς λέγειν φησὶν Ἐρμιππος Εὐάνθη τὸν Σάμιον. Οὔτε γὰρ Αἰσχύνης ὁ ῥήτωρ τοῦτ' εἶρηκεν, ἐν τε τοῖς τῶν Δελφῶν ὑπομνήμασιν Ἀλκμαίων, οὐ Σόλων, Ἀθηναίων στρατηγὸς ἀναγέγραπται.

ΙΒ. Τὸ δὲ Κυλώνειον ἄγος ἦδη μὲν ἐκ πολλοῦ διετάραττε τὴν πόλιν, ἐξ οὗ τοὺς συνωμότας τοῦ Κύλωνος ἰκετεύοντας τὴν Θεὸν Μεγακλῆς ὁ ἄρχων ἐπὶ δίκη κατελθεῖν ἔπεισεν· ἐξάψαντας δὲ τοῦ ἔδους κρόκην κλωσὴν, καὶ ταύτης ἐχομένους, ὡς ἐγένοντο περὶ τὰς σαμνάς θεᾶς καταβαίνοντες, αὐτομάτως τῆς κρόκης ραγείσης, ὤρμησε συλλαμβάνειν ὁ Μεγακλῆς καὶ οἱ συνάρχοντες, ὡς τῆς Θεοῦ τὴν ἰκεσίαν ἀπολεγομένης· καὶ τοὺς μὲν ἔξω κατέλευσαν, οἱ δὲ τοῖς βωμοῖς προσφυγόντες ἀπεσφάγησαν· μόναι δ' ἀφείθησαν οἱ τὰς γυναῖκας αὐτῶν ἰκετεύσαντες. Ἐκ τούτου δὲ κληθέντες ἐναγεῖς ἐμισοῦντο· καὶ τῶν Κυλωνείων οἱ περιγενόμενοι πάλιν ἦσαν ἰσχυροὶ, καὶ σασιζόντες αἰεὶ διετέλουν πρὸς τοὺς ἀπὸ τοῦ Μεγακλέους. Ἐν δὲ τῷ τότε χρόνῳ τῆς στάσεως ἀκμῆν

λαβούσης μάλισσα, καὶ τοῦ δήμου διασάντος, ἤδη δόξαν ἔχων ὁ Σόλων παρῆλθεν εἰς μέσον, ἅμα τοῖς ἀρίστοις τῶν Ἀθηναίων, καὶ δεόμενος καὶ διδάσκων ἔπεισε τοὺς ἐναγεῖς λεγομένους δίκην ὑποσχεῖν καὶ κριθῆναι, τριακροσίων ἀρισίνδην δικαζόντων. Μύρωνος δὲ τοῦ Φλυέως κατηγοροῦντος, ἐκώσασαν οἱ ἄνδρες, καὶ μετέστησαν οἱ ζῶντες· τῶν δ' ἀποθανόντων τοὺς νεκροὺς ἀνορύξαντες, ἐξέρύψαν ὑπὲρ τοὺς ὄρους. Ταύταις δὲ ταῖς ταραχαῖς καὶ Μεγαρέων συνεπιθεμένων, ἀπέβαλόν τε Νισαίαν οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ Σαλαμῖνος ἐξέπεσον αὐθις. Καὶ φόβοι τινὲς ἐκ δεισιδαιμονίας ἅμα καὶ φάσματα κατεῖχε τὴν πόλιν· οἳ τε μάντιες ἄγη καὶ μiasμούς· δεομένους καθαρῶν προφαίνεσθαι διὰ τῶν ἱερῶν ἠγόρευον. Οὕτω δὲ μετὰπεμπτος αὐτοῖς ἦκεν ἐκ Κρήτης Ἐπιμενίδης ὁ Φαίσιος, ὃν ἕβδομον ἐν τοῖς σοφοῖς καταριθμοῦσιν ἔνιοι τῶν οὐ προσιεμένων τὸν Περίανδρον. Ἐδόκει δέ τις εἶναι θεοφιλῆς καὶ σοφὸς περὶ τὰ θεῖα τὴν ἐνθουσιαστικὴν καὶ τελεστικὴν σοφίαν. Διὸ καὶ παῖδα νύμφης ὄναμα Βάλτης, καὶ Κούρητα νέον αὐτὸν οἱ τότε ἄνθρωποι προσηγόρευον. Ἐλθὼν δὲ, καὶ τῷ Σόλωνι χρησάμενος φίλῳ, πολλὰ προσυπειργάσατο καὶ προωδοποίησεν αὐτῷ τῆς νομοθεσίας. Καὶ γὰρ εὐσαλεῖς ἐποίησε ταῖς ἱερουργίαις, καὶ περὶ τὰ πένθη πραοτέρους, θυσίας τινὰς εὐθὺς ἀναμίξας πρὸς τὰ κήδη, καὶ τὸ σκληρὸν ἀφελὼν καὶ τὸ βαρβαρικόν, ᾧ συνείχοντο πρότερον αἱ πλεῖσται γυναῖκες. Τὸ δὲ μέγιστον, ἰλασμοῖς τισι καὶ καθαρμοῖς καὶ ἰδρύσεισι κατοργιάσας καὶ καθοσιώσας τὴν πόλιν, ὑπήκοον τοῦ δικαίου καὶ μᾶλλον εὐπειθῆ πρὸς ὁμόνοιαν κατέστησε. Λέγεται δὲ, τὴν Μουνυχίαν ἰδὼν καὶ καταμαθὼν πολλὴν χρόνον, εἰπεῖν πρὸς τοὺς παρόντας, ὡς τυφλὸν ἐσι τοῦ μέλλοντος ἄνθρωπος· ἐκφαγεῖν γὰρ [ἄν] Ἀθηναίους τοῖς αὐτῶν ὀδοῦσιν, εἰ προῆδεςαν, ὅσα τὴν πόλιν ἀνιάσει τὸ χωρίον. Ὅμοιον δὲ τι καὶ Θαλῆν εἰκάσαι λέγουσι· κελευσαι γὰρ αὐτὸν ἐν τινι τόπῳ τῆς Μιλησίας φαύλῳ καὶ παρορωμένῳ τε-

λευτήσαντα θεΐναι, προειπών, ὡς ἄγορά ποτε τοῦτο Μιλησίων ἔσαι τὸ χωρίον. Ἐπιμενίδης μὲν οὖν μάλισα θαυμασθεῖς, καὶ χρήματα διδόντων πολλὰ, καὶ τιμὰς μεγάλας τῶν Ἀθηναίων, οὐδὲν ἢ θαλλὸν ἀπὸ τῆς ἱερᾶς ἐλαίας αἰτησάμενος, καὶ λαβὼν, ἀπῆλθεν.

ΙΓ. Αἱ δ' Ἀθῆναι, τῆς Κυλωνείου πεπαυμένης ταραχῆς, καὶ μεθεσώτων, ὥσπερ εἴρηται, τῶν ἐναγῶν, τὴν παλαιὰν αὐθις ζῆσιν ὑπὲρ τῆς πολιτείας ἐσασιάζον, ὅσας ἢ χώρα διαφορὰς εἶχεν, εἰς τοσαύτα μέρη τῆς πόλεως διασάσης. Ἦν γὰρ τὸ μὲν τῶν Διακρίων γένος δημοκρατικώτατον, ὀλιγαρχικώτατον δὲ τὸ τῶν Πεδιέων· τρίτοι δ' οἱ Πάραλοι μέσον τινὰ καὶ μεμιγμένον αἱρούμενοι πολιτείας τρόπον, ἐμποδῶν ἦσαν καὶ διεκώλυον τοὺς ἐτέρους κρατῆσαι. Τότε δὲ τῆς τῶν πενήτων πρὸς τοὺς πλουσίους ἀνωμαλίας ὥσπερ ἀκμὴν λαβούσης, παντάπασιν ἐπισφαλῶς ἢ πόλις διέκειτο, καὶ μόνως ἂν ἐδόκει καταστῆναι καὶ παύσασθαι ταραττομένη τυραννίδος γενομένης. Ἄπας μὲν γὰρ ὁ δῆμος ἦν ὑπόχρεως τῶν πλουσίων. Ἦ γὰρ ἐγεώργουν ἐκείνοις ἕκτα τῶν γινομένων τελοῦντες, ἐκτημύριοι προσαγορευόμενοι καὶ θῆτες· ἢ χρέα λαμβάνοντες ἐπὶ τοῖς σώμασιν, ἀγώγιμοι τοῖς δανείζουσιν ἦσαν, οἱ μὲν αὐτοῦ δουλεύοντες, οἱ δ' ἐπὶ τῇ ξένη πιπρασκόμενοι. Πολλοὶ δὲ καὶ παῖδας ἰδίους ἠναγκάζοντο πωλεῖν (οὐδεὶς γὰρ νόμος ἐκώλυε), καὶ τὴν πόλιν φεύγειν διὰ τὴν χαλεπότητα τῶν δανεισῶν. Οἱ δὲ πλεῖστοι καὶ ῥωμαλεώτατοι συνίσαντο, καὶ παρεκάλουν ἀλλήλους μὴ περιορᾶν, ἀλλ' ἐλομένους ἕνα προσάτην, ἄνδρα πιστὸν, ἀφελέσθαι τοὺς ὑπερημέρους, καὶ γῆν ἀναδάσασθαι, καὶ ὅλως μεταστῆσαι τὴν πολιτείαν.

ΙΔ. Ἐνταῦθα δὴ τῶν Ἀθηναίων οἱ φρονημώτατοι, συνορῶντες τὸν Σόλωνα μόνον μάλισα τῶν ἀμκρημάτων ἐκτὸς ὄντα, καὶ μήτε τοῖς πλουσίοις κοινωνοῦντα τῆς ἀδικίας, μήτε ταῖς τῶν πενήτων ἀνάγκαις ἐνεχόμενον, ἐδέοντο τοῖς κοινοῖς προσελθεῖν, καὶ καταπαῦσαι τὰς διαφορὰς. Καὶ τοι Φανίας ὁ Λέσβιος αὐτὸν ἰσορεῖ

τὸν Σόλωνα, χρησάμενον ἀπάτη πρὸς ἀμφοτέρους ἐπὶ σωτηρίᾳ τῆς πόλεως, ὑποσχέσθαι κρύφα τοῖς μὲν ἀπόροις τὴν νέμησιν, τοῖς δὲ χρηματικοῖς βεβαίωσιν τῶν συμβολαίων. Ἄλλ' αὐτὸς ὁ Σόλων, ὀκνῶν, φησὶ, τὸ πρῶτον ἀψασθαι τῆς πολιτείας· καὶ δευδοικῶς τῶν μὲν τὴν φιλοχρηματίαν, τῶν δὲ ὑπερηφανίαν. Ἡρέθη δ' ἄρχων μετὰ Φιλόμβροτον ὁμοῦ καὶ διαλλακτῆς καὶ νομοθέτης· δεξαμένων προθύμως αὐτὸν, ὡς μὲν εὐπορον, τῶν πλουσίων, ὡς δὲ χρηστὸν, τῶν πενήτων. Λέγεται δὲ φωνή τις αὐτοῦ, περιφερομένη πρότερον, εἰπόντος, ὡς τὸ ἴσον πόλεμον οὐ ποιεῖ, καὶ τοῖς κτηματικοῖς ἀρέσκειν καὶ τοῖς ἀκτήμοσι, τῶν μὲν ἀξία καὶ ἀρετῆ, τῶν δὲ μέτρῳ καὶ ἀριθμῷ τὸ ἴσον ἔξειν προσδοκῶντων· ὅθεν ἐπ' ἐλπίδος ἐκατέρων μεγάλης γενομένων, οἱ προῖσάμενοι προσέκειντο τῷ Σόλωνι, τυραννίδα προξενούντες, καὶ ἀναπειθόντες εὐτολμώτερον ἀψασθαι τῆς πόλεως ἐγκρατῆ γενόμενον. Πολλοὶ δὲ καὶ τῶν διὰ μέσου πολιτῶν τὴν ὑπὸ λόγου καὶ νόμου μεταβολὴν ὀρῶντες ἐργώδη καὶ χαλεπὴν οὔσαν, οὐκ ἔφυγον ἔνα τὸν δικαιοτάτον καὶ φρονιμώτατον ἐπιστῆσαι τοῖς πράγμασιν. Ἔνιοι δὲ φασὶ καὶ μαντείαν γενέσθαι τῷ Σόλωνι Πυθοῖ ταύτην·

Ἦσο μέσσην κατὰ νῆα, κυβερνητήριον ἔργον

Εὐθύων· πολλοὶ τοὶ Ἀθηναίων ἐπίκουροι.

Μάλιστα δὲ οἱ συνήθεις ἐκάκιζον, εἰ διὰ τοῦνομα δυσωπεῖται τὴν μοναρχίαν, ὥσπερ οὐκ ἀρετῆ τοῦ λαβόντος εὐθὺς ἂν βασιλείαν γενομένην· καὶ γεγενημένην πρότερον μὲν Εὐβοεῦσι Τυνηνῶνδαν, νῦν δὲ Μιτυληναίοις Πιπτακὸν ἡρημένους τύραννον. Τούτων οὐδὲν ἐξέκρουσε τὸν Σόλωνα τῆς αὐτοῦ προαιρέσεως, ἀλλὰ πρὸς μὲν τοὺς φίλους εἶπεν, ὡς λέγεται, καλὸν μὲν εἶναι τὴν τυραννίδα χωρίον, οὐκ ἔχειν δὲ ἀπόβασιν. Πρὸς δὲ Φῶκον ἐν τοῖς ποιήμασι γράφων φησίν·

εἰ δὲ γῆς ἐφεισάμην

Πατρίδος, τυραννίδος δὲ καὶ βίης ἀμειλίχου

Οὐ καθηψάμην, μιάννας καὶ καταισχύνας κλέος,

Οὐδὲν αἰδοῦμαι πλέον γὰρ ὧδε νικήσειν δοκέω
Πάντας ἀνθρώπους.

Ὅθεν εὐδῆλον, ὅτι καὶ πρὸ τῆς νομοθεσίας μεγάλην δόξαν εἶχεν.
Ἄ δὲ φυγόντος αὐτοῦ τὴν τυραννίδα πολλοὶ καταγελῶντες ἔλεγον,
γέγραφεν οὕτως·

Οὐκ ἔφω Σόλων βαθύφρων, οὐδὲ βουλήεις ἀνὴρ·
Ἐσθλά γὰρ Θεοῦ διδόντος, αὐτὸς αὖκ ἐδέξατο.
Περιβαλὼν δ' ἄγραν ἀγρευτῆς οὐκ ἀνέσπασεν μέγα
Δίκτυον, θυμοῦ θ' ἀμαρτῆ καὶ φρενῶν ἀποσφαλεῖς.
ἤθελεν γὰρ κεν κρατήσας, πλοῦτον ἀφθενον λαβῶν,
Καὶ τυραννεύσας Ἀθηῶν μούνον ἡμέραν μίαν,
Ἀσκὸς ὕστερον δεδάρθαι, κάπι τετρίφθαι γένος.

ΙΕ. Ταῦτα τοὺς πολλοὺς καὶ φαύλους περὶ αὐτοῦ πεποιήκει
λέγοντας. Οὐ μὲν, ἀπώσάμενός γε τὴν τυραννίδα, τὸν πρῶτάτον
ἐχρήσατο τρόπον τοῖς πράγμασιν, οὐδὲ μαλακῶς, οὐδ' ὑπέικων
τοῖς δυναμένοις, οὐδὲ πρὸς ἡδονὴν τῶν ἐλομένων ἔθετο τοὺς νό-
μους· ἀλλ' ἡ μὲν ἄριστον ἦν, οὐκ ἐπήγαγεν ἰατρείαν, οὐδὲ καινο-
τομίαν, φοβηθεὶς, μὴ συγχέας παντάπασι καὶ ταράξας τὴν πόλιν,
ἀσθενέστερος γένηται τοῦ κατασχῆσαι πάλιν καὶ συναρμόσασθαι
πρὸς τὸ ἄριστον. Ἄ δὲ καὶ λέγων ἠλπίζε πειθομένους, καὶ προσ-
άγων ἀνάγκην ὑπομένουσι χρήσασθαι, ταῦτ' ἔπραττεν, ὡς φησιν
αὐτὸς, ὁμοῦ βίην τε καὶ δίκην συναρμόσας. Ὅθεν ὕστερον ἐρωτη-
θεὶς, εἰ τοὺς ἀρίστους Ἀθηναίοις νόμους ἔγραψεν· Ὡν ἂν, ἔφη,
προσεδέξαντο τοὺς ἀρίστους. Ἄ δ' οὖν οἱ νεώτεροι τοὺς Ἀθη-
ναίους λέγουσι τὰς τῶν πραγμάτων δυσχερείας ὀνόμασι χρη-
στοῖς καὶ φιλανθρώποις ἐπικαλύπτοντας ἀσεβίως ὑπυκορίζεσθαι,
τὰς μὲν πόρνας, Ἐταίρας, τοὺς δὲ φόρους, Συντάξεις, Φυλακὰς
δὲ τὰς φρουρὰς τῶν πόλεων, Οἴκημα δὲ τὸ δεσμοτήριον καλοῦν-
τας, πρῶτου Σόλωνος ἦν, ὡς ἔοικε, σόφισμα, τὴν τῶν χρεῶν
ἀποκοπὴν Σεισάχθειαν ὀνομάσαντος. Τοῦτο γὰρ ἐποιήσατο πρῶ-
τον πολίτευμα, γράψας τὰ μὲν ὑπάρχοντα τῶν χρεῶν ἀνεῖσθαι

πρὸς δὲ τὸ λοιπὸν ἐπὶ τοῖς σώμασι μηδένα δανείζειν. Καίτοι τινὲς ἔγραψαν, ὧν ἔσιν Ἄνδροτιῶν, οὐκ ἀποκοπῇ χρεῶν, ἀλλὰ τόκων μετριότητι κουφισθέντας ἀγαπῆσαι τοὺς πένητας, καὶ Σεισάχθειαν ὀμᾶσαι τὸ φιλανθρώπουμα τοῦτο, καὶ τὴν ἅμα τούτῳ γενομένην τῶν τε μέτρων ἐπαύξησιν, καὶ τοῦ νομίσματος τιμῆν. Ἐκατὸν γὰρ ἐποίησε δραχμῶν τὴν μνᾶν, πρότερον ἑβδομήκοντα καὶ τριῶν οὖσαν ὡς ἄριθμῳ μὲν ἴσον, δυνάμει δ' ἔλαττον ἀποδιδόντων, ὠφελεῖσθαι μὲν τοὺς ἐκτίνοντας μεγάλα, μηδὲν δὲ βλάπτεσθαι τοὺς κομιζομένους. Οἱ δὲ πλείοσι πάντων ὁμοῦ φασὶ τῶν συμβολαίων ἀνάίρεσιν γενέσθαι τὴν Σεισάχθειαν, καὶ τούτοις συνάδει μᾶλλον τὰ ποιήματα. Σεμνύεται γὰρ Σόλων ἐν τούτοις, ὅτι τῆς τε προὔποκειμένης γῆς

ὄρους ἀνεῖλε πολλαχῇ πεπηγότας·

Πρόσθεν δὲ δουλεύουσα, νῦν ἐλευθέρα·

καὶ τῶν ἀγωγίμων πρὸς ἀργύριον γεγονότων πολιτῶν, τοὺς μὲν ἐπανήγαγεν ἀπὸ ξένης,

γλῶσσαν οὐκ [ἔτ'] Ἀττικὴν

ἰέντας, ὡς ἂν πολλαχῇ πλανωμένους·

Τοὺς δ' ἐνθάδ' αὐτοῦ δουλοσύνην ἀεικέα

ἔχοντας,

ἐλευθέρους φησὶ ποιῆσαι. Πρᾶγμα δ' αὐτῷ συμπεσεῖν λέγεται παντων ἀνιαρώτατον ἀπὸ τῆς πράξεως ἐκείνης. Ὡς γὰρ ὄρμησεν ἀνιέναι τὰ χρέα, καὶ λόγους ἀρμόττοντας ἐζήτει καὶ πρέπουσαν ἀρχὴν, ἐκoinώσατο τῶν φίλων, οἷς μάλιστα πιστεύων καὶ χρώμενος ἐτύγχανε, τοῖς περὶ Κόνωνα καὶ Κλεινίαν καὶ Ἰπτόνικον· ὅτι γῆν μὲν οὐ μέλλει κινεῖν, χρεῶν δὲ ποιεῖν ἀποκοπὰς ἔγνωκεν. Οἱ δὲ, προλαβόντες εὐθὺς καὶ φθάσαντες, ἐδανείσαντο συχνὸν ἀργύριον παρὰ τῶν πλουσίων, καὶ μεγάλας συνεωνήσαντο χώρας. Εἶτα τοῦ δόγματος ἐξενεχθέντος, τὰ μὲν κτήματα καρπούμενοι, τὰ δὲ χρήματα τοῖς δανείασιν οὐκ ἀποδιδόντες, εἰς αἰτίαν τὸν Σόλωνα

μεγάλην καὶ διαβολὴν, ὥσπερ οὐ συναδικούμενον, ἀλλὰ συναδικουῦντα, κατέστησαν. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν εὐθύς ἐλύθη, τὸ ἔγκλημα τοῖς πέντε ταλάντοις· τοσαῦτα γὰρ εὐρέθη δανειζῶν, καὶ ταῦτα πρῶτος ἀφῆκε κατὰ τὸν νόμον. Ἕνιοι δὲ πεντεκαίδεκα λέγουσιν, ὧν καὶ Πολύζηλος ὁ Ῥοδίος ἔστι. Τοὺς μέντοι φίλους αὐτοῦ Χρεωκοπίδας καλοῦντες διετέλεσαν.

ΙΓ. Ἦρεσε δ' οὐδετέροις, ἀλλ' ἐλύπησε καὶ τοὺς πλουσίους ἀνελῶν τὰ συμβόλαια, καὶ μᾶλλον ἔτι τοὺς πένητας, ὅτι γῆς ἀναδασμὸν οὐκ ἐποίησεν ἐλπίσασιν αὐτοῖς, οὐδὲ παντάπασι, ὥσπερ ὁ Λυκοῦργος, ὁμαλοῦς τοῖς βίοις καὶ ἴσους κατέστησεν. Ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ἐνδέκατος ὦν ἀφ' Ἡρακλέους, καὶ βεβασιλευκῶς ἔτη πολλὰ τῆς Δακεδαίμονος, ἀξίωμα μέγα καὶ φίλους καὶ δύναμιν, οἷς ἔγνω καλῶς περὶ τῆς πολιτείας, ὑπηρετοῦσαν εἶχε, καὶ βία μᾶλλον, ἢ πειθοῖ, χρησάμενος, ὥστε καὶ τὸν ὀφθαλμὸν ἐκκοπῆναι, κατειργάσατο τὸ μέγιστον εἰς σωτηρίαν πόλεως καὶ ὁμόνοιαν, μηδένα πένητα μηδὲ πλούσιον εἶναι τῶν πολιτῶν· Σόλων δὲ τούτου μὲν οὐκ ἐφίκετο τῇ πολιτείᾳ, δημοτικὸς ὦν καὶ μέσος, ἐνδεέστερον δὲ τῆς ὑπαρχούσης δυνάμεως οὐδὲν ἔπραξεν, ὀρμώμενος ἐκ μόγου τοῦ βούλεσθαι, καὶ πιστεύειν αὐτῷ τοὺς πολίτας. Ὅτι δ' οὖν προσέκρουσε τοῖς πλείστοις ἕτερα προσδοκήσασιν, αὐτὸς εἶρηκε περὶ αὐτῶν, ὡς

Χαῦνα μὲν τότε' ἐφράσαντο, νῦν δέ μοι χολούμενοι

Λοξὺν ὀφθαλμοῖς ὀρῶσι πάντες ὥστε δῆϊεν

Καίτοι φησὶν, ὡς εἴ τις ἄλλος ἔσχε τὴν αὐτὴν δύναμιν,

Οὐτ' ἂν κατέσχε, θυμὸν οὗτ' ἐπαύσατο,

Πρὶν ἂν ταράξαι, πῖαρ ἐξέλη γάλα.

Ταχὺ μέντοι τοῦ συμφέροντος αἰσθόμενοι, καὶ τὰς ἰδίας αὐτῶν μέμψεις ἀφέντες, ἔθυσάν τε κοινῇ, Σεισάχθειαν τὴν θυσίαν ὀνομάσαντες, καὶ τὸν Σόλωνα τῆς πολιτείας διορθωτὴν καὶ νομοθέτην ἀπέδειξαν· οὐ τὰ μὲν, τὰ δ' οὐχί, πάντα δ' ὁμαλῶς ἐπι-

τρέψαντες, ἀρχάς, ἐκκλησίας, δικαστήρια, βουλὰς, καὶ τίμημα τούτων ἐκάστου, καὶ ἀριθμὸν, καὶ καιρὸν, ὀρίσαι, λύοντα καὶ φυλάττοντα τῶν ὑπαρχόντων καὶ καθεστώτων ὅ τι δοκοῖη.

ΙΖ. Πρῶτον μὲν οὖν τοὺς Δράκοντος νόμους ἀνεῖλε πλὴν τῶν φονικῶν ἅπαντας, διὰ τὴν χαλεπότητα καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἐπιτιμίων. Μία γὰρ ὀλίγου δεῖν ἅπασιν ὄριστο τοῖς ἀμαρτάνουσι ζημία, θάνατος· ὥστε καὶ τοὺς ἀργίας ἀλόντας ἀποθνήσκειν, καὶ τοὺς λάχανα κλέψαντας ἢ ὀπώραν, ὁμοίως κολάζεσθαι τοῖς ἱεροσύλοις καὶ ἀνδροφόνοις. Διὸ Δημάδης ὕστερον εὐδοκίμησεν, εἰπὼν, ὅτι δι' αἵματος, οὐ διὰ μέλανος, τοὺς νόμους ὁ Δράκων ἔγραψεν. Αὐτὸς δ' ἐκεῖνος, ὡς φασιν, ἐρωτώμενος, διὰ τί τοῖς πλείοις ἀδικήμασι ζημίαν ἔταξε θάνατον, ἀπεκρίνατο, τὰ μὲν μικρὰ ταύτης ἄξια νομίζειν, τοῖς δὲ μεγάλοις οὐκ ἔχειν μείζονα.

ΙΗ. Δεύτερον δὲ Σόλων, τὰς μὲν ἀρχὰς ἀπάσας, ὡσπερ ἦσαν τοῖς εὐπόροις ἀπολιπεῖν βουλόμενος, τὴν δ' ἄλλην μίξαι πολιτείαν, ἧς ὁ δῆμος οὐ μετεῖχεν, ἔλαβε τὰ τιμήματα τῶν πολιτῶν, καὶ τοὺς μὲν ἐν ξηροῖς ὁμοῦ καὶ ὑγροῖς μέτρα πεντακόσια ποιῶντας, πρῶτους ἔταξε, καὶ Πεντακοσιομεδίμνους προσηγόρευσε· δευτέρους δὲ τοὺς ἵππον τρέφειν δυναμένους, ἢ μέτρα ποιεῖν τριακόσια· καὶ τούτους Ἰππάδα τελοῦντας ἐκάλουν· Ζευγῖται δ' οἱ τοῦ τρίτου τιμήματος ὠνομάσθησαν, οἷς μέτρον ἦν συναμφοτέρων διακοσίων. Οἱ δὲ λοιποὶ πάντες ἐκαλοῦντο Θῆτες, οἷς οὐδεμίαν ἀρχὴν ἔδωκεν ἄρχειν, ἀλλὰ τῷ συνεκκλησιάζειν καὶ δικάζειν μόνον μετεῖχον τῆς πολιτείας. Ὁ κατ' ἀρχὰς μὲν οὐδὲν, ὕστερον δὲ παμμέγεθες ἐφάνη· τὰ γὰρ πλεῖστα τῶν διαφορῶν ἐνέπιπτεν εἰς τοὺς δικαστάς. Καὶ γὰρ ὅσα ταῖς ἀρχαῖς ἔταξε κρίνειν, ὁμοίως καὶ περὶ ἐκείνων εἰς τὸ δικαστήριον ἐφέσεις ἔδωκε τοῖς βουλομένοις. Λέγεται δὲ καὶ τοὺς νόμους ἀσαφέστερον γράψας, καὶ πολλὰς ἀντιλήψεις ἔχοντας, αὐξῆσαι τὴν τῶν δικαστηρίων ἰσχύν· μὴ δυναμένους γὰρ ὑπὸ τῶν νόμων διαλυθῆναι περὶ ὧν

διεφέροντο, συνέβαινεν αἰεὶ ἄρῃσθαι δικαστῶς καὶ πᾶν ἄγειν ἀμφοισθήτημα πρὸς ἐκείνους, τὸν νόμων τρόπον τινὰ κυριεύοντας. Ἐπισημαίνεται δ' αὐτὸς αὐτῷ τὴν ἐξίσωσιν οὕτως·

Ἄημῳ μὲν γὰρ ἔδωκα τόσον κράτος, ὅσον ἐπαρκεῖ,
 Τιμῆς οὐτ' ἀφελὼν, οὐτ' ἐπορευόμενος.
 Οἱ δ' εἶχον δύναμιν, καὶ χρήμασιν ἦσαν ἀγῆτοι,
 Καὶ τοῖς ἐφρασάμην μηδὲν αἰεὶ ἐχειν.
 Ἔσῃν δ' ἀμφιβαλὼν κρατερὸν σάκος ἀμφοτέρωσι.
 Νικᾶν δ' οὐκ εἶασ' οὐδετέρους ἀδίκως.

Ἔτι μέντοι μᾶλλον οἰόμενος δεῖν ἐπικρατεῖν τῇ τῶν πολλῶν ἀσθενείᾳ, παντὶ λαβεῖν δίκην ὑπὲρ τοῦ κακῶς πεπονητότος ἔδωκε. Καὶ γὰρ πληγέντος ἐτέρου, καὶ βλαβέντος, καὶ βιασθέντος, ἐξῆν τῷ δυναμένῳ καὶ βουλομένῳ γράφεσθαι τὸν ἀδικοῦντα καὶ διώκειν ὀρθῶς ἐθίζοντος τοῦ νομοθέτου τοὺς πολίτας, ὥσπερ ἐνὸς μέρη [σώματος] συναισθάνεσθαι καὶ συναλγεῖν ἀλλήλοις. Τούτῳ δὲ τῷ νόμῳ συμφωνοῦντα λόγον αὐτοῦ διαμνημονεύουσιν. Ἐρωτηθεὶς γὰρ, ὡς ἔοικεν, ἦτις οἰκεῖται κάλλις τῶν πόλεων. Ἐκείνη, εἶπεν, ἐν ἧ τῶν ἀδικουμένων οὐχ ἦττον οἱ μὴ ἀδικούμενοι προβάλλονται καὶ κολάζουσι τοὺς ἀδικοῦντας.

ΙΘ. Συσησάμενος δὲ τὴν ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλήν ἐκ τῶν κατ' ἐνιαυτὸν ἀρχόντων, ἧς διὰ τὸ ἄρξαι καὶ αὐτὸς μετεῖχεν, ἔτι δ' ὄρων τὸν δῆμον οἰδοῦντα καὶ θρασυνομένον τῇ τῶν χρεῶν ἀφέσει, δευτέραν προσκατένειμε βουλήν, ἀπὸ φυλῆς ἐκάστης, τεττάρων οὐσῶν, ἕκαστὸν ἄνδρα ἐπιλεξιόμενος, οὗς προβουλεύειν ἔταξε τοῦ δήμου, καὶ μηδὲν ἑᾶν ἀπροβούλευτον εἰς ἐκκλησίαν εἰσφέρεισθαι. Τὴν δ' ἄνω βουλήν, ἐπίσκοπον πάντων καὶ φύλακα τῶν νόμων ἐκάθισεν, οἰόμενος ἐπὶ δυσὶ βουλαῖς, ὥσπερ ἀγκύραις ὀρμοῦσαν, ἦττον ἐν σάλῳ τὴν πόλιν ἔσεσθαι, καὶ μᾶλλον ἀτρεμοῦντα τὸν δῆμον παρέξειν. Οἱ μὲν οὖν πλεῖστοι τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου βουλήν, ὥσπερ εἴρηται, Σόλωνα συστήσασθαι φασὶ, καὶ μαρτυρεῖν αὐτοῖς μάλιστα δοκεῖ τὸ μηδαμοῦ τὸν Δράκοντα λέγειν, μηδ'

ὀνομάζειν Ἀρειοπαγίτας, ἀλλὰ τοῖς Ἐφέταις αἰεὶ διαλέγεσθαι περὶ τῶν φονικῶν. Ὁ δὲ τρισκαιδέκατος ἄζων τοῦ Σόλωνος τὸν ὄγδοον ἔχει τῶν νόμων οὕτως αὐτοῖς ὀνόμασι γεγραμμένον « Ἀτίμων ὅσοι ἄτιμοι ἦσαν, πρὶν ἢ Σόλωνα ἀρξῆαι, ἐπιτίμους εἶναι, πλὴν ὅσοι ἐξ Ἀρείου πάγου, ἢ ὅσοι ἐκ τῶν Ἐφετῶν, ἢ ἐκ Πρυτανείου καταδικασθέντες ὑπὸ τῶν βασιλέων ἐπὶ φόνῳ, ἢ σφαγαῖσιν, ἢ ἐπὶ τυραννίδι ἔφυγον, ὅτε θεσμὸς ἐφάνη ὅδε. » Ταῦτα δὲ πάλιν ὡς πρὸ τῆς Σόλωνος ἀρχῆς καὶ νομοθεσίας τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου βουλὴν οὖσαν ἐνδείκνυται. Τίνες γὰρ ἦσαν οἱ πρὸ Σόλωνος ἐν Ἀρείῳ πάγῳ καταδικασθέντες, εἰ πρῶτος Σόλων ἔδωκε τῇ ἐξ Ἀρείου πάγου βουλῇ τὸ κρίνειν; εἰ μὴ νῆ Δία γέγονέ τις ἀσάφεια τοῦ γράμματος, ἢ ἔκλειψις, ὥστε τοὺς ἠλωκότας ἐπ' αἰτίαις, ἃς κρίνουσιν οἱ Ἀρειοπαγῖται, καὶ Ἐφέται, καὶ Πρυτάνεις, ὅτε ὁ θεσμὸς ἐφάνη ὅδε, μένειν ἀτίμους, τῶν ἄλλων ἐπιτίμων γενομένων. Ταῦτα μὲν οὖν καὶ αὐτὸς ἐπισκόπει.

Κ. Τῶν δ' ἄλλων αὐτοῦ νόμων, ἴδιος μὲν μάλιστα καὶ παράδοξος ὁ κελεύων ἄτιμον εἶναι τὸν ἐν γάσει μηδετέρας μερίδος γενομένον. Βούλεται δ', ὡς ἔοικε, μὴ ἀπαθῶς, μηδ' ἀναισθητῶς ἔχειν πρὸς τὸ κοινόν, ἐν ἀσφαλεῖ θέμενον τὰ οἰκεῖα, καὶ τῷ μὴ συναλγεῖν, μηδὲ συννοσεῖν τῇ πατρίδι, καλλωπιζόμενον ἀλλ' αὐτόθεν τοῖς τὰ βελτίω καὶ δικαιοτέρα πράττουσι προσθέμενον, συγκινδυνεύειν καὶ βοηθεῖν μᾶλλον, ἢ περιμένειν ἀκινδύνως τὰ τῶν κρατούντων. Ἄτοπος δὲ καὶ γελοῖος δοκεῖ ὁ τῇ ἐπικλήρῳ διδούς, ἂν ὁ κρατῶν καὶ κύριος γεγονῶς κατὰ τὸν νόμον, αὐτὸς μὴ δυνατὸς ἢ πλησιάζειν, ὑπὸ τῶν ἔγγιστα τοῦ ἀνδρός ὀπιεσθαι. Καὶ τοῦτο δ' ὀρθῶς ἔχειν τινὲς φασὶ πρὸς τοὺς μὴ δυναμένους συνεῖναι, χρημάτων δ' ἕνεκα λαμβάνοντας ἐπικλήρους, καὶ τῷ νόμῳ καταβιαζομένους τὴν φύσιν. Ὁρῶντες γὰρ, ὧ βούλεται, τὴν ἐπικλήρον συνοῦσαν, ἢ προήσονται τὸν γάμον, ἢ μετ' αἰσχύνης καθέξουσι, φιλοπλουτίας καὶ ὑβρεως δίκην διδόν-

τες. Εὐ δ' ἔχει καὶ τὸ μὴ πᾶσιν, ἀλλὰ τῶν συγγενῶν τοῦ ἀνδρός, ᾧ βούλεται, διαλέγεσθαι τὴν ἐπικλήρον, ὅπως οἰκεῖον ἦ καὶ μετέχον τοῦ γένους τὸ τικτόμενον. Εἰς τοῦτο δὲ συντελεῖ καὶ τῷ τὴν νύμφην τῷ νυμφίῳ συγκαθείργνυσθαι μῆλου κυδωνίου συγκατατραγοῦσαν, καὶ τὸ τρεῖς ἐκάστου μηνὸς ἐντυγχάνειν πάντως τῇ ἐπικλήρῳ τὸν λαβόντα. Καὶ γὰρ εἰ μὴ γίγνοιτο παῖδες, ἀλλὰ τιμὴ τις ἀνδρὸς αὕτη πρὸς σῶφρονα γυναῖκα καὶ φιλοφροσύνη, πολλὰ τῶν συλλεγομένων ἐκάστοτε δυσχερῶν ἀφαιρουῖσα, καὶ ταῖς διαφοραῖς οὐκ ἐῴσα παντάπασιν ἀποσραφῆναι. Τῶν δ' ἄλλων γάμων ἀφεῖλε τὰς φερνάς, ἰμάτια τρία, καὶ σκεύη μικροῦ νομίσματος ἄξια κελεύσας, ἕτερον δὲ μηδὲν, ἐπιφέρεισθαι τὴν γαμουμένην. Οὐ γὰρ ἐβούλετο μισθοφόρον, οὐδ' ὄνιον εἶναι τὸν γάμον, ἀλλ' ἐπὶ τεκνώσει καὶ χάριτι καὶ φιλότητι γίνεσθαι τὸν ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς συνοικισμὸν. Ὁ μὲν γὰρ Διονύσιος, ἀξιούσης τῆς μητρὸς αὐτοῦ δοθῆναί τινα τῶν πολιτῶν πρὸς γάμον, ἔφη, τοὺς μὲν τῆς πόλεως νόμους λελυκέναι τυραννῶν, τοὺς δὲ τῆς φύσεως οὐκ εἶναι δυνατὸς βιάζεσθαι, γάμους νυμφαγωγῶν παρ' ἡλικίαν. Ἐν δὲ ταῖς πόλεσι τὴν ἀταξίαν ταύτην οὐ δοτέον, οὐδὲ περιοπτέον ἀώρους καὶ ἀχαρίτους ἐπιπλοκάς, καὶ μηδὲν ἔργον γαμηλίον ἐχούσας, μηδὲ τέλος. Ἀλλὰ γέροντι νέαν ἀγομένῳ φαίη τις ἂν ἐμμελῆς ἄρχων, ἢ νομοθέτης, τὸ πρὸς τὸν Φιλοκτήτην,

--- Εὐ γ' οὖν ὡς γαμῖν ἔχεις τάλας

καὶ νέον ἐν δωματίῳ πλουσίας πρεσβυτίδος, ὥσπερ οἱ πέρδικες, ἀπὸ συνουσίας παχυνόμενον ἐξανευρῶν, μετοικίσει πρὸς παρθένον νύμφην ἀνδρὸς δεομένην. Ταῦτα μὲν οὖν περὶ τούτων.

ΚΑ. Ἐπαινεῖται δὲ τοῦ Σόλωνος καὶ ὁ κοιλῶν νόμος τὸν τεθνηκότα κακῶς ἀγορεύειν. Καὶ γὰρ ὅσιον τοὺς μεθεστῶτας ἱεροὺς νομίζειν, καὶ δίκαιον ἀπέχεσθαι τῶν οὐχ ὑπαρχόντων, καὶ πολιτικὸν ἀφαιρεῖν τῆς ἔχθρας τὸ αἰδίου. Ζῶντα δὲ κακῶς λέγειν

ἐκώλυσε πρὸς ἱεροῖς καὶ δικαστηρίοις καὶ ἀρχείοις, καὶ θεωρίας οὔσης ἀγώνων· ἢ τρεῖς δραχμὰς τῷ ἰδιώτῃ, δύο δ' ἄλλας ἀποτίνειν εἰς τὸ δημόσιον ἔταξε. Τὸ γὰρ μηδαμοῦ κρατεῖν ὀργῆς, ἀπαίδευτον καὶ ἀκόλαστον· τὸ δὲ πανταχοῦ, χαλεπὸν, ἐνίοις δὲ [καὶ] ἀδύνατον· δεῖ δὲ πρὸς τὸ δυνατόν γραφεσθαι τὸν νόμον, εἰ βούλεται χρησίμως ὀλίγουσ, ἀλλὰ μὴ πολλοὺς ἀχρηστώσ κολάζειν. Εὐδοκίμησε δὲ καὶ τῷ περὶ διαθηκῶν νόμῳ· πρότερον γὰρ οὐκ ἔξῃν, ἀλλ' ἐν τῷ γένει τοῦ τεθνηκότος ἔδει τὰ χρήματα καὶ τὸν οἶκον καταμένειν. ὁ δ' ὅτι βούλεται τις ἐπιτρέψας, εἰ μὴ παῖδες εἶεν αὐτῷ, δοῦναι τὰ αὐτοῦ, φιλίαν τε συγγενείας ἐτίμησε μάλλον, καὶ χάριν ἀνάγκης· καὶ τὰ χρήματα, κτήματα τῶν ἐχόντων ἐποίησεν. Οὐ μὴν ἀνέδην γε πάλιν, οὐδ' ἀπλῶς τὰς δόσεις ἐφῆκεν, ἀλλ' εἰ μὴ νόσων ἔνεκεν, ἢ φαρμάκων, ἢ δεσμῶν * ἢ * ἀνάγκη κατασχεθεῖς, ἢ γυναικὶ πειθόμενος· εὖ πάνυ καὶ προσηκόντως τὸ πεισθῆναι παρὰ τὸ βέλτιστον, οὐδὲν ἡγούμενος τοῦ βιασθῆναι διαφέρειν, ἀλλ' εἰς ταῦτὸ τὴν ἀπάτην τῇ ἀνάγκῃ, καὶ τῷ πόνῳ τὴν ἡδονὴν θέμενος, ὡς οὐχ ἦττον ἐκστῆσαι λογισμὸν ἀνθρώπου δυναμένων. Ἐπέστησε δὲ καὶ ταῖς ἐξόδοις τῶν γυναικῶν, καὶ τοῖς πένθεσι καὶ ταῖς ἐορταῖς νόμον ἀπείργοντα τὸ ἄτακτον καὶ ἀκόλαστον· ἐξίεναι μὲν ἱματίων τριῶν μὴ πλέον ἔχουσας κελεύσας, μηδὲ βρωτὸν, ἢ ποτὸν, πλείονος, ἢ ὄβολοῦ φερομένην, μηδὲ κάνητα πηχυαίου μείζονα, μηδὲ νύκτωρ πορεύεσθαι πλὴν ἀμύξῃ κομιζομένην, λύχνου προφαίνοντος. Ἀμυχὰς δὲ κοπτομένων, καὶ τὸ θρηνεῖν πεποιημένα, καὶ τὸ κωκύειν ἄλλον ἐν ταφαῖς ἐτέρων ἀφεῖλεν. Ἐναγίζειν δὲ βοῦν οὐκ εἶασεν, οὐδὲ συντιθέσθαι πλέον ἱματίων τριῶν· οὐδ' ἐπ' ἀλλότρια μνήματα βαδίζειν, χωρὶς ἐκκομιδῆς. Ὡν τὰ πλεῖστα καὶ τοῖς ἡμετέροις νόμοις ἀπηγόρευται· πρόσκειται δὲ τοῖς ἡμετέροις, ζημιουῦσθαι τοὺς ταῦτα ποιοῦντας ὑπὸ τῶν γυναικονόμων, ὡς ἀνάδρους καὶ γυναικώδεσι τοῖς περὶ τὰ πένθη πάθεσι καὶ ἀμαρτήμασιν ἐνεχομένοις.

ΚΒ. Ὅρων δὲ τὸ μὲν ἄστρ πημπλάμενον ἀνθρώπων αἰεὶ σφύ-
 ρεόντων πανταχόθεν ἐπ' ἀδείας εἰς τὴν Ἀττικὴν, τὰ δὲ πλείεσθ
 τῆς χώρας ἀγεννῆ καὶ φαῦλα, τοὺς δὲ χρωμένους τῇ θαλάττῃ
 μηδὲν εἰωθότας εἰσάγειν τοῖς μηδὲν ἔχουσιν ἀντιδοῦναι, πρὸς τὰς
 τέχνας ἔτρεψε τοὺς πολίτας· καὶ νόμον ἔγραψεν, οὐδὲν τρέφειν τὸν
 πατέρα, μὴ διδασκόμενον τέχνην, ἐπάναγκες μὴ εἶναι. Τῷ μὲν
 γὰρ Λυκούργῳ καὶ πόλιν οἰκοῦντι καθαρὰν ὄχλου ξενικοῦ, καὶ
 χώραν κεκτημένῳ πολλοῖς πολλήν,

..... δις τοσαῖσδε κλείονα,

κατ' Εὐριπίδην, καὶ τὸ μέγιστον εἰλωτικοῦ πλήθους, ὃ βέλτιον
 ἦν μὴ σχολάζειν, ἀλλὰ τριεόμενον αἰεὶ καὶ πονοῦν ταπεινοῦσθαι,
 περικεχυμένου τῇ Λακεδαιμόνι, καλῶς εἶχεν ἀσχολιῶν ἐπιπόνων
 καὶ βαναύσων ἀπαλλάξαντα τοὺς πολίτας συνέχειν ἐν τοῖς ὄπλοις,
 μίαν τέχνην ταύτην ἐκμανθάνοντας καὶ ἀσχοῦντας. Σόλων δὲ
 τοῖς πράγμασι τοὺς νόμους μᾶλλον, ἢ τὰ πράγματα τοῖς νό-
 μοις προσαρμοζών, καὶ τῆς χώρας τὴν φύσιν ὁρῶν τοῖς γεωρ-
 γοῦσι γλίσχρω· διαρκοῦσαν, ἀργόν τε καὶ σχολαστὴν ὄχλον οὐ
 δυναμένην τρέφειν, ταῖς τέχναις ἀξίωμα περιέθηκε· καὶ τὴν ἐξ
 Ἀρείου Πάγου βουλήν ἔταξεν ἐπισκοπεῖν, ὅθεν ἕκαστος ἔχει τὰ
 ἐπιτήδεια, καὶ τοὺς ἀργοὺς κολάζειν. Ἐκεῖνο δ' ἤδη σφοδρότερον,
 τὸ μηδὲ τοῖς ἐξ ἐταίρας γενομένοις ἐπάναγκες εἶναι τοὺς πατέρας
 τρέφειν, ὡς Ἡρακλείδης ἰσόρηκεν ὁ Ποντικός. Ὁ γὰρ ἐν γάμῳ
 παρορῶν τὸ καλόν, οὐ τέκνων ἕνεκα δῆλός ἐστιν, ἀλλ' ἠδονῆς,
 ἀγόμενος γυναῖκα· τὸν τε μισθὸν ἀπέχει, καὶ παρρησίαν αὐτῷ
 πρὸς τοὺς γενομένους οὐκ ἀπολέλοιπεν, οἷς αὐτὸ τὸ γενέσθαι πε-
 ποίηκεν ὄνειδος.

ΚΓ. Ὅλως δὲ πλείεσθ ἔχειν ἀτοπίαν οἱ περὶ τῶν γυναικῶν
 νόμοι τῷ Σόλωνι δοκοῦσι. Μοιχὸν μὲν γὰρ ἀνελεῖν τῷ λαβόντι
 δέδωκεν· ἐὰν δ' ἀρπάσῃ τις ἐλευθέραν γυναῖκα καὶ βιάσῃται,
 ζημίαν ἑκατὸν δραχμᾶς ἔταξε· κἂν προαγωγεύῃ, δραχμᾶς εἴκοσι·

πλήν τῶν ὅσαι πεφικμένως πωλοῦνται, λέγων δὴ τὰς ἐταίρας. Αὗται γὰρ ἐμφανῶς φριτῶσι πρὸς τοὺς διδόντας. Ἔτι δ' οὔτε θυγατέρας πωλεῖν, οὔτ' ἀδελφὰς δίδωσι, πλήν ἂν μὴ λάβῃ παρθένον ἀνδρὶ συγγεγεννημένην. Τὸ δ' αὐτὸ πρᾶγμα, ποτὲ μὲν πικρῶς καὶ ἀπαραιτήτως κολάζειν, ποτὲ δὲ εὐκόλως, καὶ παίζοντα, πρόστιμον ζημίαν τὴν τυχοῦσαν ὀρίζοντα, ἄλογόν ἐστι· πλήν εἰ μὴ σπινίζοντο, τότε τοῦ νομίματος ἐν τῇ πόλει μεγάλας ἐποίει τὰς ἀργυρικὰς ζημίας τὸ δυσπόριστον. Εἰς μὲν γε τὰ τιμήματα τῶν θυσιῶν λογίζεται πρόβατον καὶ δραχμὴν ἀντὶ μεδίμνου· τῷ δ' Ἴσθμια νικήσαντι, δραχμὰς ἕταξεν ἑκατὸν δίδοσθαι· τῷ δ' Ὀλύμπια, πεντακοσίας· λύκον δὲ τῷ κομίσαντι, πέντε δραχμὰς ἔδωκε, λυκιδέα δὲ, μίαν, ὧν φησὶν ὁ Φαληρεὺς Δημήτριος, τὰ μὲν βροῦς εἶναι, τὸ δὲ προβάτου τιμὴν. Ἄς γὰρ ἐν τῷ ἑκκαίδεκάτῳ τῶν ἀξίων ὀρίζει τιμὰς τῶν ἐκκρίτων ἱερείων, εἰκὸς μὲν εἶναι πολλαπλασίαις, ἄλλως δὲ κάκειναι πρὸς τὰς νῦν εὐτελεῖς εἰσιν. Ἀρχαῖον δὲ ταῖς Ἀθηναίσις τὸ πολεμεῖν ταῖς λύκοις, βελτίονα νέμειν, ἢ γεωργεῖν, χώραν ἔχουσι. Καὶ τὰς φυλάς εἰσὶν οἱ λέγοντες οὐκ ἀπὸ τῶν Ἴωνος υἱῶν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν γενῶν, εἰς ἃ διηρέθησαν οἱ βίοι τὸ πρῶτον, ὠνομάσθαι, τὸ μὲν μάχιμον Ὀπλίταις, τὸ δ' ἐργατικόν, Ἐργάδεις· δυεῖν δὲ τῶν λοιπῶν Γεδέοντας μὲν, τοὺς γεωργοὺς, Αἰγικορεῖς δὲ, τοὺς ἐπὶ νομαῖς καὶ προβατείαις διατρίβοντας. Ἐπεὶ δὲ πρὸς ὕδωρ οὔτε ποταμοὺς ἐσὶν ἀεννάοις, οὔτε λίμναις τισὶν, οὔτ' ἀφθόνοις πηγαῖς ἢ χώρα διαρκῆς, ἀλλ' οἱ πλεῖστοι φρέασι ποιητοῖς ἐχρῶντο, νόμον ἔγραφεν, ὅπου μὲν ἐστὶ δημόσιον φρέαρ ἐντὸς ἱππικοῦ, χρῆσθαι τούτῳ· τὸ δ' ἱππικόν, διάστημα τεσσάρων ἦν σταδίων· ὅπου δὲ πλεῖον ἀπαῖχε, ζητεῖν ὕδωρ ἴδιον. Ἐὰν δὲ, ὀρύξαντες ὀργυιῶν δέκα βάθος παρ' ἑαυτοῖς, μὴ εὕρωσι, τότε λαμβάνειν παρὰ τοῦ γείτονος ἐξάχουν ὕδριαν δις ἐκάστης ἡμέρας πληροῦντας· ἀπορία γὰρ ὤφειτο δεῖν βοηθεῖν, οὐκ ἀργίην ἐφοδιάζειν. Ὄρισσε δὲ καὶ φυτειῶν μέτρα

μάλ' ἐμπείρωσ, τοὺς μὲν ἄλλο τι φυτεύοντας ἐν ἀγρῷ, πέντε πόδας ἀπέχειν τοῦ γείτονος κελεύσας, τοὺς δὲ συκῆν, ἢ ἐλαίαν, ἐννέα. Πορρότέρω γὰρ ἐξικνεῖται ταῦτα ταῖς ῥίζαις· καὶ οὐ πᾶσι γειτνιαῖ τοῖς φυτοῖς ἀσινῶς, ἀλλὰ καὶ τροφήν παραιρεῖται, καὶ βλάπτουσιν ἐνίοις ἀπορρόην ἀφήσι. Βόθρους δὲ καὶ τάφρους τὸν βουλόμενον ἐκέλευσεν ὀρύσσειν, ὅσον ἐμβάλοι βάθος, ἀφιστάμενον μῆκος τάλλοτρίου· καὶ μελισσῶν σμήνη καθιστάμενον, ἀπέχειν τῶν ὑφ' ἐτέρου πρότερον ἰδρυμένων πόδας τριακοσίους.

ΚΔ. Τῶν δὲ γινομένων διάθεσιν πρὸς ξένους ἐλπίου μόνον ἔδωκεν, ἄλλα δ' ἐξάγειν ἐκώλυσε· καὶ κατὰ τῶν ἐξαγόντων, ἄρας τὸν ἄρχοντα ποιεῖσθαι προσέταξεν, ἢ ἐκτίνειν αὐτὸν ἑκατὸν δραχμᾶς εἰς τὸ δημόσιον. Καὶ πρῶτος ἄζων ἐστὶν ὁ τοῦτον περιέχων τὸν νόμον. Οὐκ ἂν οὖν τις ἠγήσαιο παντελῶς ἀπιθάνους τοὺς λέγοντας, ὅτι καὶ σύκων ἐξαγωγή τὸ παλαιὸν ἀπειρήτο, καὶ τὸ φαίνειν ἐνδεικνύμενον τοὺς ἐξάγοντας, κληθῆναι Συκοφαντεῖν. Ἐγραψε δὲ καὶ βλάβης τετραπόδων νόμον, ἐνῶ καὶ κύναι δακύντα παραδοῦναι κελεύει κλοιῶ τετραπήχει δεδεμένον· τὸ μὲν ἐνθύμημα, χάριεν πρὸς ἀσφάλειαν. Παρέχει δ' ἀπορίαν καὶ ὁ τῶν δημοποιήτων νόμος, ὅτι γενέσθαι πολίταις οὐ δίδωσι πλὴν τοῖς φεύγουσιν ἀειφυγία τὴν ἑαυτῶν, ἢ πανεσίους Ἀθήναζε μεταοικιζομένοις ἐπὶ τέχνη. Τοῦτο δὲ ποιῆσαι φασὶν αὐτὸν, οὐχ οὕτως ἀπελαύνοντα τοὺς ἄλλους, ὡς κατακλούμενον Ἀθήναζε τούτους ἐπὶ βεβαίῳ τῷ μεθέξειν τῆς πολιτείας· καὶ ἅμα πιστοὺς νομίζοντα, τοὺς μὲν ἀποβεβληκότας τὴν ἑαυτῶν, διὰ τὴν ἀνάγκην, τοὺς δ' ἀπολελοιπότας, διὰ τὴν γνώμην. Ἴδιον δὲ τοῦ Σόλωνος καὶ τὸ περὶ τῆς ἐν δημοσίῳ σιτήσεως, ὅπερ αὐτὸς Παρασιτεῖν κέκληκε. Τὸν γὰρ αὐτὸν οὐκ ἔᾶ σιτεῖσθαι πολλάκις· ἐὰν δὲ ᾧ καθήκη μὴ βούληται, κολάζει, τὸ μὲν ἠγούμενος πλεονεξίαν, τὸ δ' ὑπεροψίαν τῶν κοινῶν.

ΚΕ. Ἴσχυν δὲ τοῖς νόμοις πᾶσιν εἰς ἑκατὸν ἐνιαυτοὺς ἔδωκε

καὶ κατεγράφησαν εἰς ξυλίλους ἄξονας, ἐν πλαίσιοις περιέχουσι στρεφομένους· ὧν ἔτι καθ' ἡμᾶς ἐν Πρυτανείῳ λείψανα μικρὰ διεσώζετο. Καὶ προσηγορεύθησαν, ὡς Ἀριστοτέλης φησὶ, Κύρβεις· καὶ Κρατῖνος ὁ κωμικὸς εἴρηκέ που,

Πρὸς τοῦ Σόλωνος καὶ Δράκοντος, οἷσι νῦν
Φρύγουσιν ἤδη τὰς κήρυς ταῖς κύρβειν.

Ἔνιοι δὲ φασιν ἰδίως, ἐν οἷς ἱερὰ καὶ θυσίαι περιέχονται, Κύρβεις, Ἄξονας δὲ τοὺς ἄλλους ὠνομάσθαι. Κοινὸν μὲν οὖν ὤμνουν ὄρκον ἢ βουλήν, τοὺς Σόλωνος νόμους ἐμπεδώσειν, ἴδιον δ' ἕκαστος τῶν θεσμοθετῶν ἐν ἀγορᾷ πρὸς τῷ λίθῳ, καταρατίζων, εἴ τι παραβαίῃ τῶν θεσμῶν, ἀνδριάντα χρυσοῦν ἰσομέτρητον ἀναθήσειν ἐν Δελφοῖς. Συνιδὼν δὲ τοῦ μηνὸς τὴν ἀνωμαλίαν, καὶ τὴν κίνησιν τῆς σελήνης, οὔτε δυομένῳ τῷ ἡλίῳ πάντως, οὔτ' ἀνίσχοντι συμφερομένην, ἀλλὰ πολλάκις τῆς αὐτῆς ἡμέρας καὶ καταλαμβάνουσαν καὶ παρερχομένην τὸν ἥλιον, αὐτὴν μὲν ἔταξε ταύτην, Ἕνην καὶ νέαν καλεῖσθαι, τὸ μὲν πρὸ συνόδου μόριον αὐτῆς, τῷ παυομένῳ μηνί, τὸ δὲ λοιπὸν ἤδη τῷ ἀρχομένῳ προσήκειν ἡγούμενος· πρῶτος, ὡς ἔοικεν, ὀρθῶς ἀκούσας Ὀμήρου λέγοντος,

Τοῦ μὲν φθίνοντος μηνὸς, τοῦ δ' ἵσταμένου·

τὴν δ' ἐφεξῆς ἡμέραν νομηνίαν ἐκάλεσε. Τὰς δ' ἀπ' εἰκάδος οὐ προστιθεῖς, ἀλλ' ἀφαιρῶν, καὶ ἀναλύων, ὡσπερ τὰ φῶτα τῆς σελήνης ἑώρα, μέχρι τριακάδος ἠρίθμησεν. Ἐπεὶ δὲ, τῶν νόμων εἰσενεχθέντων, ἔνιοι τῷ Σόλωνι καθ' ἑκάστην προσήσαν ἡμέραν, ἐπαινοῦντες, ἢ ψέγοντες, ἢ συμβουλεύοντες ἐμβαλεῖν τοῖς γεγραμμένοις ὅ τι τύχοιεν, ἢ ἀφαιρεῖν· πλεῖστοι δ' ἦσαν οἱ πυνθανόμενοι καὶ ἀνακρίνοντες, καὶ κελεύοντες αὐτὸν, ὅπως ἕκαστον ἔχει, καὶ πρὸς ἣν κεῖται διάνοιαν, ἐπεκδιδάσκειν, καὶ σαφηνίζειν· ὁρῶν, ὅτι ταῦτα καὶ τὸ μὴ πράττειν, ἄτοπον, καὶ τὸ πράττειν, ἐπίφθονον, ὅλως δὲ ταῖς ἀπορίαις ὑπεκστῆναι βουλόμε-

νος, καὶ διαφυγεῖν τὸ δυσάρεστον καὶ τὸ φιλαίτιον τῶν πολιτῶν·

Ἔργμασιν

γὰρ

ἐν μεγάλοις πᾶσιν ἀδεῖν χαλεπὸν,

ὡς αὐτὸς εἴρηκε· πρόσχημα τῆς πλάνης τὴν ναυκληρίαν ποιησάμενος, ἐξέπλευσε, δεκαετῆ παρὰ τῶν Ἀθηναίων ἀποδημίαν αἰτησάμενος. Ἡλπίζε γὰρ ἐπὶ τῷ χρόνῳ τούτῳ καὶ τοὺς νόμους αὐτοῖς ἔσσεσθαι συνήθεις.

ΚΓ. Πρῶτον μὲν οὖν εἰς Αἴγυπτον ἀφίκετο, καὶ διέτριψεν, ὡς καὶ πρότερον αὐτὸς φησι.

Νεῖλου ἐπὶ προχειῆσι Κανωβίδος ἐγγύθεν ἀκτῆς.

Χρόνον δέ τινα καὶ τοῖς περὶ Ψένωφιν τὸν Ἡλιουπολίτην, καὶ Σώγγιν τὸν Σαίτην, λογιωτάτοις οὔσι τῶν ἱερέων, συνεφιλοσόφησε· παρ' ὧν καὶ τὸν Ἀτλαντικὸν ἀκούσας λόγον, ὡς Πλάτων φησὶν, ἐπεχείρησε διὰ ποιήματος ἐξενεγκεῖν εἰς τοὺς Ἕλληνας. Ἐπειτα πλεύσας εἰς Κύπρον, ἠγαπήθη διαφερόντως ὑπὸ Φιλόκυπρου τινὸς τῶν ἐκεῖ βασιλέων, ὃς εἶχεν οὐ μεγάλην πόλιν ὀκισμένην ὑπὸ Δημοφῶντος τοῦ Θησεῶς, περὶ τὸν Κλάριον ποταμὸν, ἐν χωρίοις ὄχυροῖς μὲν, ἄλλως δὲ δυσχερεσί καὶ φαύλοις κειμένην. Ἐπίσειεν οὖν αὐτὸν ὁ Σόλων, ὑποκειμένου καλοῦ πεδίου, μεταθέντα τὴν πόλιν, ἠδίονα καὶ μείζονα κατασκευάσαι. Καὶ παρῶν ἐπεμελήθη τοῦ συνοικισμοῦ, καὶ συνδιεκόσμησε πρὸς τε διαγωγὴν ἄριστα καὶ πρὸς ἀσφάλειαν, ὥστε πολλοὺς μὲν οἰκήτορας τῷ Φιλόκυπρῳ συνελθεῖν, ζηλωῶσαι δὲ τοὺς ἄλλους βασιλέας· διὸ καὶ τῷ Σόλωνι τιμὴν ἀποδιδούς, Αἰπιεῖαν καλουμένην τὴν πόλιν πρότερον, ἀπ' ἐκείνου Σόλους προσηγόρευσε. Καὶ αὐτὸς δὲ μέμνηται τοῦ συνοικισμοῦ. Προσχορευσας γὰρ ἐν ταῖς ἐλεγείαις τὸν Φιλόκυπρον,

Νῦν δέ,

φησὶ,

σύ μὲν Σολίσισι πολὺν χρόνον ἐνθάδ' ἀνάσων,

Τὴν πόλιν εὖ ναίεις, καὶ γένος ὑμέτερον.

Αὐτὰρ ἐμὲ ξὺν νηϊ θεῆ κλεινῆς ἀπὸ νήσου

Ἀσκηθῆ πέμπτοι Κύπρις ἰοστέφανος·

Οἰκισμῶ δ' ἐπὶ τῷδε χάριν καὶ κῦδος ὀπάζοι

Ἐσθλὸν, καὶ νόστον πατρίδ' ἐς ἡμετέραν.

ΚΖ. Τὴν δὲ πρὸς Κροῖσον ἔντευξιν αὐτοῦ δοκοῦσιν ἔνιοι τοῖς χρόνοις ὡς πεπλασμένην ἐλέγχειν. Ἐγὼ δὲ λόγον ἔνδοξον οὕτω καὶ τοσοῦτους μάρτυρας ἔχοντα, καὶ ὁ μαιζὼν ἐσι, πρέποντα τῷ Σόλωνος ἦθει, καὶ τῆς ἐκείνου μεγαλοφροσύνης καὶ σοφίας ἄξιον, οὐ μοι δοκῶ προήσεσθαι χρονικοῖς τισι λεγομένοις κανόσιν, οὓς μυρίοι διορθοῦντες ἄχρι σήμερον εἰς οὐδὲν αὐτοῖς ὁμολογούμενον δύνανται καταστῆσαι τὰς ἀντιλογίας. Τὸν δ' οὖν Σόλωνα φασὶν εἰς Σάρδεις δεηθέντι τῷ Κροίσῳ παραγενόμενον, παθεῖν τι παραπλήσιον ἀνδρὶ χερσαίῳ κατιόντι πρῶτον ἐπὶ θάλατταν. Ἐκεῖνός τε γὰρ ὄρων ἄλλον ἐξ ἄλλου ποταμὸν, ὤφειτο τὴν θάλασσαν εἶναι· καὶ τῷ Σόλωνι τὴν αὐτὴν διαπορευομένῳ, καὶ πολλοὺς ὄρωντι τῶν βασιλικῶν κεκοσμημένους πολυτελῶς, καὶ σοβοῦντας ἐν ὄλῳ προπομπῶν καὶ δορυφόρων· ἕκαστος ἐδόκει Κροῖσος εἶναι· μέχρι πρὸς αὐτὸν ἤχθη, πᾶν ὅσον ἐν λίθοις, ἐν βαφαῖς ἐσθῆτος, ἐν τέχναις χρυσοῦ περὶ κόσμον ἐκπρεπές ἔχειν, ἢ περιττὸν, ἢ ζηλωτὸν, ἐδόκει, περικείμενον, ὡς δὴ θέαμα σεμνότατον ὀφθείη καὶ ποικιλώτατον. Ἐπεὶ δ' ὁ Σόλων ἀντικρυς καταστὰς οὐτ' ἔπαθεν οὐδὲν, οὐτ' εἶπε πρὸς τὴν ὄψιν, ὧν ὁ Κροῖσος προσεδόκησεν, ἀλλὰ καὶ δῆλος ἦν τοῖς εὖ φρονοῦσι τῆς ἀπειροκαλίας καὶ μικροπρεπείας καταφρονῶν, ἐκέλευσεν αὐτῷ τοὺς θησαυροὺς ἀνοῖξαι τῶν χρημάτων, καὶ τὴν ἄλλην ἄγοντας ἐπιδείξαι μηδὲν δεομένῳ κατασκευὴν καὶ πολυτέλειαν. Ἦρκει γὰρ αὐτὸς ἐν ἑαυτῷ τοῦ τρόπου κατανόησιν παρασχεῖν. Ὡς δ' οὖν αὐθις ἤχθη γεγονῶς ἀπάντων θεατῆς, ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ Κροῖσος, εἴ τινα εἶδεν ἀνθρώπων αὐτοῦ μακραιώτερον. Ἀποφηναμένου δὲ

τοῦ Σόλωνος, ὅτι εἶδε Τέλλον αὐτοῦ πολίτην, καὶ διεξεληθόντος, ὅτι χρηστὸς ἀνὴρ ὁ Τέλλος γενόμενος, καὶ παῖδας εὐδοκίμους ἀπολιπὼν, καὶ βίον οὐδενὸς ἐνδεᾶ τῶν ἀναγκαίων, ἐτελεύτησεν ἐνδύξως, ἀριστεύσας ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ἤδη μὲν ἀλλόκοτος ἐδόκει εἶναι τῷ Κροῖσῳ καὶ ἄγρικός, εἰ μὴ πρὸς ἀργύριον πολὺ, μηδὲ χρυσίον, τῆς εὐδαιμονίας ποιεῖται τὴν ἀναμέτρησιν, ἀλλὰ δημοτικοῦ καὶ ἰδιώτου βίον καὶ θάνατον ἀνθρώπου, μᾶλλον ἢ τοσαύτην ἀγαπῶν δύναμιν καὶ ἀρχήν. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πάλιν ἠρώτησεν αὐτὸν, εἰ μετὰ Τέλλον, ἄλλον ἔγνωκεν ἀνθρώπων εὐδαιμονέστερον. Πάλιν δὲ τοῦ Σόλωνος εἰπόντος εἰδέναι Κλέοβιν καὶ Βίτωνα, φιλαδέλφους καὶ φιλομήτορας διαφερόντως ἀνδρας, οἳ τὴν μητέρα, τῶν βοῶν βραδυνόντων, ὑποδύντες αὐτοὶ τῷ ζυγῷ τῆς ἀμάξης, ἐκόμισαν πρὸς τὸ τῆς Ἥρας ἱερὸν, εὐδαιμονιζομένην ὑπὸ τῶν πολιτῶν καὶ χαίρουσαν, εἶτα θύσαντες καὶ πιόντες, οὐκ ἔτι μετ' ἡμέραν ἀνέστησαν, ἀλλὰ τεθνηκότες, ἀναλγῆ καὶ ἄλυπον ἐπὶ δόξῃ τοσαύτῃ σχόντες θάνατον, ὠφθησαν. Ἡμᾶς δὲ, εἶπεν ἤδη πρὸς ὀργὴν ὁ Κροῖσος, εἰς οὐδένα τίθης εὐδαιμόνων ἀριθμὸν ἀνθρώπων; Καὶ ὁ Σόλων, οὔτε κολακεύειν βουλόμενος αὐτὸν, οὔτε περαιτέρω παροξύνειν, « Ἐλλησιν, εἶπεν, ὦ βασιλεῦ Λυδῶν, πρὸς τε τᾶλλα μετρίως ἔχειν ὁ Θεὸς ἔδωκε· καὶ σοφίας τινὸς εὐθαρσοῦς, ὡς ἔοικε, καὶ δημοτικῆς, οὐ βασιλικῆς, οὐδὲ λαμπρᾶς, ὑπὸ μετριοτήτος ἡμῖν μέτεσιν, ἢ τύχαις ὀρῶσα παντοδαπαῖς χρώμενον αἰετὸν βίον, οὐκ ἔῃ τοῖς παροῦσιν ἀγαθοῖς μέγα φρονεῖν, οὐδὲ θαυμάζειν ἀνδρὸς εὐτυχίαν μεταβολῆς χρόνον ἔχουσαν. Ἐπεισι γὰρ ἐκάστῳ ποικίλον ἐξ ἀδήλου τὸ μέλλον· ὧ δ' εἰς τέλος ὁ δαίμων ἔθετο τὴν εὐπραξίαν, τοῦτον ἡμεῖς εὐδαίμονα νομίζομεν. Ὁ δὲ ζῶντος ἔτι καὶ κινδυνεύοντος ἐν τῷ βίῳ μακαρισμὸς, ὡσπερ ἀγωνιζομένου κήρυγμα καὶ σέφανός, ἐσιν ἀβέβαιος καὶ ἄκυρος. » Ταῦτ' εἰπὼν ὁ Σόλων ἀπηλλάττετο, λυπήσας μὲν, οὐ νοουθετήσας δὲ τὸν Κροῖσον.

ΚΗ. Ὁ δὲ λογοποιὸς Αἴσωπος, ἐτύγχανε γὰρ εἰς Σάρδεις γεγωνῶς μετὰπεμπτος ὑπὸ Κροΐσου, καὶ τιμώμενος, ἤχθισθη τῷ Σόλωνι, μηδεμιᾶς τυχόντι φιλανθρωπίας· καὶ προτρέπων αὐτὸν, Ὡ Σόλων, ἔφη, τοῖς βασιλεῦσι δεῖ ὡς ἥκιστα, ἢ ὡς ἥδιστα ὀμιλεῖν. Καὶ ὁ Σόλων Μὰ Δι', εἶπεν, ἀλλ' ὡς ἥκιστα, ἢ ὡς ἄριστα. Τότε μὲν οὖν ὁ Κροῖσος οὕτω τοῦ Σόλωνος κατεφρόνησεν· ἐπεὶ δὲ Κύρῳ συμβαλὼν ἐκρατήθη μάχῃ, καὶ τὴν πόλιν ἀπώλεσε, καὶ ζῶν ἀλοῦς αὐτὸς ἔμελλε καταπίμπρασθαι, καὶ γενομένης πυρᾶς, ἀνεβιδάσθη δεδεμένος, θεωμένων Περσῶν ἀπάντων καὶ Κύρου παρόντος, ἐφ' ὅσον ἐζικνεῖτο καὶ δυνατὸς ἦν τῇ φωνῇ φθεγζάμενος ἀνεβόησε τρίς, Ὡ Σόλων. Θαυμάσας οὖν ὁ Κύρῳς ἔπεμψε τοὺς ἐρησομένους, ὅστις ἀνθρώπων, ἢ Θεῶν, οὗτός ἐστιν ὁ Σόλων, ὃν ἐν τύχαις ἀπόροις μόνον ἀνακαλεῖται. Καὶ ὁ Κροῖσος, οὐδὲν ἀποκρυψάμενος, εἶπεν, ὅτι « Τῶν παρ' Ἕλλησι σοφῶν εἶ· οὗτος ἦν ἀνὴρ, ὃν ἐγὼ μετεπεμψάμην, οὐκ ἀκοῦσαί τι βουλόμενος, οὐδὲ μαθεῖν, ὧν ἐνδεὴς ἤμην, ἀλλ' ὡς δὴ μοι θεατῆς γένοιτο, καὶ μάρτυς ἀπίοι τῆς εὐδαιμονίας ἐκείνης, ἣν ἀποβαλεῖν ἄρα μείζον ἦν κακὸν, ἢ λαβεῖν ἀγαθόν. Λόγος γὰρ ἦν καὶ δόξα τάγαθὸν παρούσης· αἱ μεταβολαὶ δὲ μοι αὐτῆς εἰς πάθη δεινὰ, καὶ συμφορὰς ἀνηκέστους ἔργῳ τελευτῶσι. Καὶ ταῦτ' ἐκεῖνος ὁ ἀνὴρ, ἐκ τῶν τότε τὰ νῦν τεκμαιρόμενος, ἐκέλευε τὸ τέλος τοῦ βίου σκοπεῖν, καὶ μὴ θρασυνόμενον ἀθεβαίους ὑπονοίας ὑβρίζειν. » Ἐπεὶ δὲ ταῦτ' ἀνηνέχθη πρὸς τὸν Κύρον, ἅτε δὴ σοφώτερος ὢν τοῦ Κροΐσου, καὶ τὸν λόγον τοῦ Σόλωνος ἰσχυρὸν ἐν τῷ παραδείγματι βλέπων, οὐ μόνον ἀφῆκε τὸν Κροῖσον, ἀλλὰ καὶ τιμῶν ἐφ' ὅσον ἔζη διετέλεσε· καὶ δόξαν ἔσχεν ὁ Σόλων, ἐνὶ λόγῳ τὸν μὲν σώσας, τὸν δὲ παιδεύσας τῶν βασιλέων.

ΚΘ. Οἱ δὲ ἐν ἄσει πάντες ἐσασιάζον, ἀποδημοῦντος τοῦ Σόλωνος· καὶ προεισῆκει τῶν μὲν Πεδιέων Λυκοῦργος, τῶν δὲ

Παράλων Μεγακλῆς ὁ Ἀλκμαίωνος, Πεισίστρατος δὲ τῶν Διακρίων· ἐν οἷς ἦν ὁ θητικὸς ὄχλος, καὶ μάλιστα τοῖς πλουσίοις ἀχθόμενος· ὥστε χρῆσθαι μὲν ἔτι τοῖς νόμοις τὴν πόλιν, ἤδη δὲ πράγματα νεώτερα προσδοκᾶν, καὶ ποθεῖν ἅπαντας ἐτέραν κατάσασιν, οὐκ ἴσον ἐλπίζοντας, ἀλλὰ πλέον ἕξειν ἐν τῇ μεταβολῇ, καὶ κρατήσειν παντάπασι τῶν διαφορομένων. Οὕτω δὲ τῶν πραγμάτων ἐχόντων, ὁ Σόλων παραγενόμενος εἰς τὰς Ἀθήνας, αἰδῶ μὲν εἶχε καὶ τιμὴν παρὰ πᾶσιν, ἐν δὲ κοινῷ λέγειν καὶ πράσσειν ὁμοίως οὐκ ἔτ' ἦν δυνατὸς, οὐδὲ πρόθυμος ὑπὸ γήρωσ, ἀλλ' ἐντυγχάνων ἰδίᾳ τοῖς προεσῶσι τῶν γάσεων ἀνδράσιν, ἐπειρᾶτο διαλύειν καὶ συναρμόττειν, μάλιστα τοῦ Πεισιστράτου προσέχειν δοκοῦντος αὐτῷ. Καὶ γὰρ αἰμύλον τι καὶ προσφιλὲς εἶχεν ἐν τῷ διαλέγεσθαι, καὶ βοηθητικὸς ἦν τοῖς πένησι, καὶ πρὸς τὰς ἔχθρας ἐπιεικὴς καὶ μέτριος. Ἄ δὲ φύσει μὴ προσῆν αὐτῷ, καὶ ταῦτα μιμούμενος, ἐπιστεύετο μᾶλλον τῶν ἐχόντων, ὡς εὐλαβῆς καὶ κόσμιος ἀνὴρ, καὶ μάλιστα δὴ τὸ ἴσον ἀγαπῶν, καὶ δυσχεραίνων, εἴ τις τὰ παρόντα κινῶι, ἢ νεωτέρων ὀρέγοιτο· τούτοις γὰρ ἐξηπάτα τοὺς πολλοὺς. Ὁ δὲ Σόλων, τυχὸν τὸ ἦθος ἐφόρασεν αὐτοῦ, καὶ τὴν ἐπιβουλὴν πρῶτος ἐγκατεῖδεν· οὐ μὴν ἐμίσησεν, ἀλλ' ἐπειρᾶτο πράττειν καὶ νοθετεῖν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἔλεγε καὶ πρὸς ἐτέρους, ὡς εἴ τις ἐξέλῃ τὸ φιλόπρωτον αὐτοῦ τῆς ψυχῆς, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν ἰάσαιτο τῆς τυραννίδος, οὐκ ἔστιν ἄλλος εὐφύεστερος πρὸς ἀρετὴν, οὐδὲ βελτίων πολίτης. Ἀρχομένων δὲ τῶν περὶ Θέσπιν ἤδη τὴν τραγωδίαν κινεῖν, καὶ διὰ τὴν καινότητα τοὺς πολλοὺς ἄγοντος τοῦ πράγματος, οὐπω δὲ εἰς ἄμιλλαν ἐναγώνιον ἐξηγμένου, φύσει φιλήκοος ὢν καὶ φιλομαθῆς ὁ Σόλων, ἔτι [δὲ] μᾶλλον ἐν γήρα σχολῇ καὶ παιδιᾷ, καὶ νῆ Δία πότοις καὶ μουσικῇ παραπέμπων ἑαυτὸν, ἐθεάσατο τὸν Θέσπιν αὐτὸν ὑποκρινόμενον, ὡσπερ ἔθος ἦν τοῖς παλαιοῖς. Μετὰ δὲ τὴν θεῖαν προσαγορεύσας αὐτὸν, ἠρώτησεν, εἰ τοσούτων ἐναντίον οὐκ αἰσχύνεται

τηλικαῦτα ψευδόμενος. Φήσαντος δὲ τοῦ Θέσπιδος, μὴ δεινὸν εἶναι τὸ μετὰ παιδιᾶς λέγειν τὰ τοιαῦτα καὶ πράσσειν, σφόδρα τῇ βακτηρίᾳ τὴν γῆν ὁ Σόλων πατάξας· «Ταχὺ μέντοι τὴν παιδιάν, ἔφη, ταύτην ἐπαινοῦντες καὶ τιμῶντες, εὐρήσομεν ἐν τοῖς συμβολαίοις.»

Α. Ἐπεὶ δὲ κατατρώσας αὐτὸς ἑαυτὸν ὁ Πεισίσρατος ἦκεν εἰς ἀγορὰν ἐπὶ ζεύγους κομιζόμενος, καὶ παρώξυνε τὸν δῆμον ὡς διὰ τὴν πολιτείαν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἐπιβεβουλευμένος, καὶ πολλοὺς εἶχεν ἀγανακτοῦντας καὶ βοῶντας, προσελθὼν ἐγγὺς ὁ Σόλων καὶ παρασάς· οὐ καλῶς, εἶπεν, ὦ παῖ Ἴπποκράτους, ὑποκρίνη τὸν Ὀμηρικὸν Ὀδυσσεά· ταῦτ' ἀγαθὰ ποιεῖς τοὺς πολίτας παρακρούμενος, οἷς ἐκεῖνος τοὺς πολεμίους ἐξηπάτησεν αἰκισάμενος ἑαυτόν. Ἐκ τούτου τὸ μὲν πλῆθος ἦν ἔτοιμον ὑπερμαχεῖν τοῦ Πεισισράτου, καὶ συνήλθεν εἰς ἐκκλησίαν ὁ δῆμος· Ἀρίσωνος δὲ γράψαντος, ὅπως δοθῶσι πεντήκοντα κορυνηφόροι τῷ Πεισισράτῳ, φυλακὴ τοῦ σώματος, ἀντεῖπεν ὁ Σόλων ἀνασάς, καὶ πολλὰ διεξήλθεν ὁμοία τούτοις, οἷς διὰ τῶν ποιημάτων γέγραφεν·

Εἰς γὰρ γλῶσσαν ὄρατε καὶ εἰς ἔπη αἰμύλου ἀνδρός.

Ἰμῶν δ' εἷς μὲν ἕκαστος ἀλώπεκος ἔχνεσι βαίνει,

Σύμπασιν δ' ὑμῖν χαῦνος ἔνεστι νόος.

Ὁρῶν δὲ τοὺς μὲν πένητας ὀρμωμένους χαρίζεσθαι Πεισισράτῳ, καὶ θορυβοῦντας, τοὺς δὲ πλουσίους ἀποδιδράσκοντας καὶ ἀποδειλιῶντας, ἀπῆλθεν, εἰπὼν, ὅτι τῶν μὲν ἐσι σοφώτερος, τῶν δὲ ἀνδρειότερος· σοφώτερος μὲν τῶν μὴ συνιέντων τὸ πραττόμενον, ἀνδρειότερος δὲ τῶν συνιέντων μὲν, ἐναντιοῦσθαι δὲ τῇ τυραννίδι φοβουμένων. Τὸ δὲ ψήφισμα κυρώσας ὁ δῆμος, οὐδὲ περὶ τοῦ πλῆθους ἔτι τῶν κορυνηφόρων διεμικρολογεῖτο πρὸς τὸν Πεισίσρατον· ἀλλ' ὅσους ἐβούλετο τρέφοντα καὶ συνάγοντα φανερώως περιεώρα, μέχρι τὴν ἀκρόπολιν κατέσχε. Γενομένου δὲ

Παράλων Μεγακλῆς ὁ Ἀλκμαίωνος, Πεισίστρατος δὲ τῶν Διακρίων ἐν οἷς ἦν ὁ θητικὸς ὄχλος καὶ μάλιστα τοῖς πλουσίοις ἀχθόμενος ὥστε χρῆσθαι μὲν ἔτι τοῖς νόμοις τὴν πόλιν, ἤδη δὲ πράγματα νεώτερα προσδοκᾶν, καὶ ποθεῖν ἅπαντας ἐτέραν κατατάσασιν, οὐκ ἴσον ἐλπίζοντας, ἀλλὰ πλέον ἕξειν ἐν τῇ μεταβολῇ, καὶ κρατήσειν παντάπασι τῶν διαφορομένων. Οὕτω δὲ τῶν πραγμάτων ἐχόντων, ὁ Σόλων παραγενόμενος εἰς τὰς Ἀθήνας, αἰδῶ μὲν εἶχε καὶ τιμὴν παρὰ πᾶσιν, ἐν δὲ κοινῷ λέγειν καὶ πράσσειν ὁμοίως οὐκ ἔτ' ἦν δυνατός, οὐδὲ πρόθυμος ὑπὸ γήρωσ, ἀλλ' ἐντυγχάνων ἰδίᾳ τοῖς προεσῶσι τῶν γάσεων ἀνδράσιν, ἐπειρᾶτο διαλύειν καὶ συναρμόττειν, μάλιστα τοῦ Πεισιστράτου προσέχειν δοκοῦντος αὐτῷ. Καὶ γὰρ αἰμύλον τι καὶ προσφιλὲς εἶχεν ἐν τῷ διαλέγεσθαι, καὶ βοηθητικὸς ἦν τοῖς πένησι, καὶ πρὸς τὰς ἔχθρας ἐπιεικῆς καὶ μέτριος. Ἄ δὲ φύσει μὴ προσῆν αὐτῷ, καὶ ταῦτα μιμούμενος, ἐπισεύετο μᾶλλον τῶν ἐχόντων, ὡς εὐλαβὴς καὶ κόσμιος ἀνὴρ, καὶ μάλιστα δὴ τὸ ἴσον ἀγαπῶν, καὶ δυσχεραίνων, εἴ τις τὰ παρόντα κινεῖ, ἢ νεωτέρων ὀρέγοιτο· τούτοις γὰρ ἐξηπάτα τοὺς πολλούς. Ὁ δὲ Σόλων, τυχὸν τὸ ἦθος ἐφώρασεν αὐτοῦ, καὶ τὴν ἐπιβουλὴν πρῶτος ἐγκατεῖδεν· οὐ μὴν ἐμίσησεν, ἀλλ' ἐπειρᾶτοπραΰνειν καὶ νοθετεῖν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἔλεγε καὶ πρὸς ἐτέρους, ὡς εἴ τις ἐξέλαι τὸ φιλόπρωτον αὐτοῦ τῆς ψυχῆς, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν ἰάσαιτο τῆς τυραννίδος, οὐκ ἔστιν ἄλλος εὐφύεστερος πρὸς ἀρετὴν, οὐδὲ βελτίων πολίτης. Ἀρχομένων δὲ τῶν περὶ Θέσπιν ἤδη τὴν τραγωδίαν κινεῖν, καὶ διὰ τὴν καινότητα τοὺς πολλοὺς ἄγοντος τοῦ πράγματος, οὐπω δὲ εἰς ἄμιλλαν ἐναγώνιον ἐξηγημένου, φύσει φιλήκοος ὢν καὶ φιλομηθῆς ὁ Σόλων, ἔτι [δὲ] μᾶλλον ἐν γῆρα σχολῇ καὶ παιδιᾷ, καὶ νῆ Δία πότοις καὶ μουσικῇ παραπέμπων ἑαυτὸν, θεάσατο τὸν Θέσπιν αὐτὸν ὑποκρινόμενον, ὥσπερ ἔθος ἦν τοῖς παλαιοῖς. Μετὰ δὲ τὴν θεῖαν προσαγορεύσας αὐτὸν, ἠρώτησεν, εἰ τοσούτων ἐναντίον οὐκ αἰσχύνεται

τηλικαῦτα ψευδόμενος. Φήσαντος δὲ τοῦ Θέσπιδος, μὴ δεινὸν εἶναι τὸ μετὰ παιδιᾶς λέγειν τὰ τοιαῦτα καὶ πράσσειν, σφόδρα τῇ βακτηρίᾳ τὴν γῆν ὁ Σόλων πατάξας· «Ταχὺ μέντοι τὴν παιδιάν, ἔφη, ταύτην ἐπαινοῦντες καὶ τιμῶντες, εὐρήσομεν ἐν τοῖς συμβολαίοις.»

Α. Ἐπεὶ δὲ κατατρώσας αὐτὸς ἑαυτὸν ὁ Πεισίσρατος ἤκεν εἰς ἀγορὰν ἐπὶ ζεύγους κομιζόμενος, καὶ παρώξυνε τὸν δῆμον ὡς διὰ τὴν πολιτείαν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἐπιβεβουλευμένος, καὶ πολλοὺς εἶχεν ἀγανακτοῦντας καὶ βοῶντας, προσελθὼν ἐγγὺς ὁ Σόλων καὶ παρασάς· οὐ καλῶς, εἶπεν, ὦ παῖ Ἴπποκράτους, ὑποκρίνη τὸν Ὀμηρικὸν Ὀδυσσεά· ταῦτ' ἀγαθὰ ποιεῖς τοὺς πολίτας παρακρούμενος, οἷς ἐκεῖνος τοὺς πολεμίους ἐξηπάτησεν αἰκισάμενος ἑαυτόν. Ἐκ τούτου τὸ μὲν πλῆθος ἦν ἔτοιμον ὑπερμαχεῖν τοῦ Πεισισράτου, καὶ συνῆλθεν εἰς ἐκκλησίαν ὁ δῆμος· Ἀρίστωνος δὲ γράψαντος, ὅπως δοθῶσι πεντήκοντα κορυνηφόροι τῷ Πεισισράτῳ, φυλακῇ τοῦ σώματος, ἀντεῖπεν ὁ Σόλων ἀνασάς, καὶ πολλὰ διεξῆλθεν ὅμοια τούτοις, οἷς διὰ τῶν ποιημάτων γέγραφεν·

Εἰς γὰρ γλῶσσαν ὀρᾶτε καὶ εἰς ἔπη αἰμύλου ἀνδρός.

Ἰμῶν δ' εἰς μὲν ἕκαστος ἀλώπεκος ἔχνεσι βαίνοι,

Σύμψασιν δ' ὑμῖν χαῦνος ἔνεστι νόος.

Ὅρων δὲ τοὺς μὲν πένητας ὀρωμένους χαρίζεσθαι Πεισισράτῳ, καὶ θορυβοῦντας, τοὺς δὲ πλουσίους ἀποδιδράσκοντας καὶ ἀποδειλιῶντας, ἀπῆλθεν, εἰπὼν, ὅτι τῶν μὲν ἐστὶ σοφώτερος, τῶν δὲ ἀνδρειότερος· σοφώτερος μὲν τῶν μὴ συνιέντων τὸ πραττόμενον, ἀνδρειότερος δὲ τῶν συνιέντων μὲν, ἐναντιοῦσθαι δὲ τῇ τυραννίδι φοβουμένων. Τὸ δὲ ψήφισμα κυρώσας ὁ δῆμος, οὐδὲ περὶ τοῦ πλῆθους ἔτι τῶν κορυνηφόρων διεμιχρολογεῖτο πρὸς τὸν Πεισίσρατον· ἀλλ' ὅσους ἐβούλετο τρέφοντα καὶ συνάγοντα φανερώς περιεώρα, μέχρι τὴν ἀκρόπολιν κατέσχε. Γενομένου δὲ

τούτου, καὶ τῆς πόλεως συνταραχθείσης, ὁ μὲν Μεγακλῆς εὐθύς ἔφυγε μετὰ τῶν ἄλλων Ἀλκμαιωνιδῶν. Ὁ δὲ Σόλων, ἤδη μὲν ἦν σφόδρα γέρον, καὶ τοὺς βοηθοῦντας οὐκ εἶχεν, ὅμως δὲ προῆλθεν εἰς ἀγορὰν, καὶ διελέχθη πρὸς τοὺς πολίτας, τὰ μὲν κακίζων τὴν ἀβουλίαν αὐτῶν καὶ μαλακίαν, τὰ δὲ παροξύνων ἔτι καὶ παρακαλῶν μὴ προσέσθαι τὴν ἐλευθερίαν· ὅτε καὶ τὸ μνημονευόμενον εἶπεν, ὡς πρώην μὲν ἦν εὐμαρέστερον αὐτοῖς τὸ κωλύσαι τὴν τυραννίδα συνισχυμένην, νῦν δὲ μεϊζόν ἐστι καὶ λαμπρότερον ἐκκόψαι καὶ ἀνελεῖν συνεσῶσαν ἤδη καὶ πεφυκυῖαν. Οὐδενὸς δὲ προσέχοντος αὐτῷ διὰ τὸν φόβον, ἀπῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν τὴν ἐκυτοῦ, καὶ λαβὼν τὰ ὅπλα, καὶ πρὸ τῶν θυρῶν θέμενος εἰς τὸν σενωπὸν, Ἐμοὶ μὲν, εἶπεν, ὡς δυνατὸν ἦν, βεβοήθηται τῇ πατρίδι καὶ τοῖς νόμοις. Καὶ τὸ λοιπὸν ἡσύχίαν ἤγε· καὶ τῶν φίλων φεύγειν παραινούμενων, οὐ προσεῖχεν, ἀλλὰ ποιήματα γράφων, ὠνείδιζε τοῖς Ἀθηναίοις·

Εἰ δὲ πεπόνθατε λυγρὰ δι' ὑμετέραν κακότητα,
 Μὴ τι Θεοῖς τούτων μοῖραν ἐπαμφέρετε.
 Αὐτοὶ γὰρ τούτους κῆξήσατε ῥύσια δόντες,
 Καὶ διὰ ταῦτα κακὴν ἔσχετε δουλοσύνην.

ΛΑ. Ἐπὶ τούτοις δὲ πολλῶν νοθετούντων αὐτὸν ὡς ἀποθα-
 νούμενον ὑπὸ τοῦ τυράννου, καὶ πυνθανομένων, τίνοι πιστεύων
 οὕτως ἀπονοεῖται; Τῷ γήρα, εἶπεν. Οὐ μὴν ἀλλ' ὁ Πεισίσρατος,
 ἐγκρατῆς γενόμενος τῶν πραγμάτων, οὕτως ἐξεθεράπευσε τὸν
 Σόλωνα, τιμῶν καὶ φιλοφρονούμενος καὶ μεταπεμπόμενος, ὥστε
 καὶ σύμβουλον εἶναι, καὶ πολλὰ τῶν πρασσομένων ἐπαινεῖν. Καὶ
 γὰρ ἐφύλαττε τοὺς πλείστους νόμους τοῦ Σόλωνος, ἐμμένων
 πρῶτος αὐτὸς, καὶ τοὺς φίλους ἀναγκάζων. Ὅς γε καὶ φόνου
 προσκληθεὶς εἰς Ἄρειον πάγον, ἤδη τυραννῶν, ἀπήντησε κοσμίως,
 ἀπολογησόμενος· ὁ δὲ κατήγορος οὐχ' ὑπήκουσε καὶ νόμους
 αὐτὸς ἐτέρους ἔγραψεν, ὧν ἐστὶ καὶ ὁ τοὺς πηρωθέντας ἐν πο-

λέμῳ δημοσίᾳ τρέφεσθαι κελεύων. Τοῦτο δὲ φησὶν Ἡρακλείδης καὶ πρότερον ἐπὶ Θερσίππῳ πηρωθέντι τοῦ Σόλωνος ψηφισαμένου, μιμησασθαι τὸν Πεισίστρατον. Ὡς δὲ Θεόφραστος ἱστορήκε, καὶ τὸν τῆς ἀργίας νόμον οὐ Σόλων ἔθηκεν, ἀλλὰ Πεισίστρατος, ᾧ τὴν τε χώραν ἐνεργετέραν καὶ τὴν πόλιν ἡρεμαιότεραν ἐποίησεν. Ὁ δὲ Σόλων ἀψάμενος μεγάλης τῆς περὶ τὸν Ἀτλαντικὸν λόγον ἢ μῦθον πραγματείας, ὃν διήκουσε τῶν περὶ Σαῖν λογίων, προσήκοντα τοῖς Ἀθηναίοις, ἐξέκαμεν, οὐ δι' ἀσχολίαν, ὡς Πλάτων φησὶν, ἀλλὰ μᾶλλον ὑπὸ γήρωσ, φοβηθεὶς τὸ μέγεθος τῆς γραφῆς. Ἐπεὶ σχολῆς γε περιουσίαν αὐτοῦ μηνύουσιν αἱ τοιαῦται φωναί·

Γηράσκω δ' αἰεὶ πολλὰ διδασκόμενος

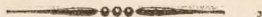
καί,

Ἔργα δὲ Κυπριγενεῦς νῦν μοι φίλα καὶ Διόνυσου,

Καὶ Μουσίων, ἃ τίθησ' ἀνδράσιν εὐφροσύνας.

ΑΒ. Ὡς δὲ χώρας καλῆς ἔδαφος ὁ Πλάτων ἔρημον, αὐτῷ δὲ πως κατὰ συγγένειαν προσήκον, ἐξεργάσασθαι καὶ διακοσμήσαι φιλοτιμούμενος τὴν Ἀτλαντικὴν ὑπόθεσιν, πρόθυρα μὲν μεγάλα, καὶ περιβόλους καὶ αὐλάς τῇ ἀρχῇ περιέθηκεν, οἷα λόγος οὐδεὶς ἄλλος ἔσχεν, οὐδὲ μῦθος, οὐδὲ ποίησις· ὁπρὲ δὲ ἀρξάμενος, προκατέλυσε τοῦ ἔργου τὸν βίον, ὅσω μᾶλλον εὐφραίνει τὰ γεγραμμένα, τοσούτῳ μᾶλλον τοῖς ἀπολειφθεῖσιν ἀνιάσας. Ὡς γὰρ ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων τὸ Ὀλυμπιεῖον, οὕτως ἡ Πλάτωνος σοφία τὸν Ἀτλαντικὸν ἐν πολλοῖς καλοῖς μόνον ἔργον ἀτελὲς ἔσχηκεν. Ἐπεβίωσε δ' οὖν ὁ Σόλων ἀρξάμενος τοῦ Πεισιστράτου τυραννεῖν, ὡς μὲν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς ἱστορεῖ, συχρὸν χρόνον, ὡς δὲ Φανίας ὁ Ἐρέσιος ἐλάττωνα δυοῖν ἐτῶν. Ἐπὶ Κωμίου μὲν γὰρ ἤρξατο τυραννεῖν Πεισίστρατος· ἐφ' Ἡγεστράτου δὲ Σόλωνα φησὶν ὁ Φανίας ἀποθανεῖν, τοῦ μετὰ Κωμίαν ἄρξαντος. Ἡ δὲ δὴ διασπορὰ κατακαυθέντος αὐτοῦ τῆς

τέφρας περὶ τὴν Σαλαμινίων νῆσον, ἔστι μὲν διὰ τὴν ἀτοπίαν
ἀπίθανος παντάπασι καὶ μυθώδης· ἀναγράφεται δ' ὑπὸ τε
ἄλλων ἀνδρῶν ἀξιολόγων, καὶ Ἀριστοτέλους τοῦ φιλοσόφου.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΠΟΠΛΙΚΟΛΑΣ.

Τοιοῦτο δὲ γενομένῳ τῷ Σόλωνι τὸν Ποπλικόλαν παρα-
βάλλομεν ὃ τοῦτο μὲν ὕψερρον ὁ Ῥωμαίων δῆμος ἐξεῦρεν ἐπι-
τιμῇ τοῦνομα, πρὸ τοῦ δὲ, Πόπλιος Οὐαλέριος ἐκαλεῖτο, Οὐα-
λερίου δοκῶν ἀπόγονος εἶναι τῶν παλαιῶν ἀνδρὸς αἰτιωτάτου
γενομένου Ῥωμαίους καὶ Σαβίνους ἐκ πολεμίων ἕνα γενέσθαι
δῆμον. Ὁ γὰρ μάλιστα τοὺς βασιλεῖς εἰς ταῦτο πείσας συνελθεῖν
καὶ διαλλάξας, ἐκεῖνός ἐστι. Τούτῳ δὲ κατὰ γένος προσήκων
Οὐαλέριος, ὡς φασί, βασιλευσμένης μὲν ἔτι τῆς Ῥώμης, ἐπι-
φανῆς ἦν διὰ λόγον καὶ πλοῦτον· ὧν τῷ μὲν ὀρθῶς καὶ μετὰ
παρρησίας αἰεὶ χρώμενος ὑπὲρ τῶν δικαίων, ἀφ' οὗ δὲ, τοῖς δεο-
μένοις ἐλευθερίως καὶ φιλανθρώπως ἐπαρκῶν, δῆλος ἦν εὐθύς,
εἰ γένοιτο δημοκρατία, πρωτεύσων. Ἐπεὶ δὲ Ταρκύνιον Σούπερ-
βον, οὔτε λαθόντα τὴν ἀρχὴν καλῶς, ἀλλ' ἀνοσίως καὶ παρανό-
μως, οὔτε χρώμενον αὐτῇ βασιλικῶς, ἀλλ' ὑβρίζοντα καὶ τυραν-
νοῦντα, μισῶν ὁ δῆμος καὶ βαρυνόμενος, ἀρχὴν ἀποσάσεως
ἔλαβε τὸ Λουκρητίας πάθος, αὐτὴν ἐπὶ τῷ βιασθῆναι διεργα-
σαμένης καὶ Λεύκιος Βρούτος ἀπτόμενος τῶν πραγμάτων τῆς
μεταβολῆς, ἐπὶ πρῶτον ἦλθε τὸν Οὐαλέριον, καὶ χρησάμενος
αὐτῷ προθυμοτάτῳ, συνεξέβαλε τοὺς βασιλεῖς· μέχρι μὲν ἐπί-
δοξος ἦν ὁ δῆμος ἕνα χειροτονήσειν ἀντὶ τοῦ βασιλέως στρατη-
γόν, ἡσυχίαν ἦγεν ὁ Οὐαλέριος, ὡς τῷ Βρούτῳ μᾶλλον ἄρχειν
προσῆκον, ἡγεμόνι τῆς δημοκρατίας γεγενημένῳ· δυσχεραίνο-
μένου δὲ τοῦ τῆς μοναρχίας ὀνόματος, καὶ δοκοῦντος ἂν ἀλυ-
πότερον τοῦ δῆμου μερισθεῖσαν ὑπομεῖναι τὴν ἀρχὴν, καὶ δύο
προβαλλομένου καὶ καλοῦντος, ἐλπίζων μετὰ τοῦ Βρούτου αἰρε-
θῆσθαι καὶ συνυπατεῖσαι, διήμαρτεν, Ἡρέθη γὰρ ἄκοντι τῷ

Βρούτῳ συνάρχων ἀντὶ τοῦ Οὐαλερίου Ταρκύνιος Κολλατίνος, ὁ Λουκρητίας ἀνὴρ, οὐδὲν ἀρετῆ Οὐαλερίου διαφέρων. Ἄλλ' οἱ δυνατοὶ δεδιότες τοὺς βασιλεῖς, ἔτι πολλὰ πειρῶντας ἔξωθεν, καὶ μαλάσσοντας τὴν πόλιν, ἐβούλοντο τὸν ἐντονώτατον αὐτοῖς ἐχθρὸν ἔχειν στρατηγὸν, ὡς οὐχ ὑψησόμενον.

Β. Ἀγανακτῶν οὖν ὁ Οὐαλέριος, εἰ μὴ πιστεύεται πάντα πράττειν ἕνεκα τῆς πατρίδος, ὅτι μηδὲν ἰδίᾳ κακὸν ὑπὸ τῶν τυραννῶν πέπονθε, τῆς τε βουλῆς ἀπέστη, καὶ τὰς συνηγορίας ἀπαῖπε, καὶ τὸ πράττειν τὰ κοινὰ παντελῶς ἐξέλιπεν ὥστε καὶ λόγον τοῖς πολλοῖς παρασχεῖν καὶ φροντίδα, φοβουμένοις, μὴ δι' ὀργὴν προσθέμενος τοῖς βασιλεῦσιν ἀνατρέψῃ τὰ πράγματα, καὶ τὴν πόλιν ἐπισφαλῶς ἔχουσιν. Ἐπεὶ δὲ καὶ πρὸς ἑτέρους τινὰς ὑποψίαν ἔχων ὁ Βρούτος ἐβούλετο διὰ σφαγίων ὀρκῶσαι τὴν βουλὴν, καὶ προεῖπεν ἡμέραν, κατέβη μάλα φαιδρὸς εἰς ἀγορὰν ὁ Οὐαλέριος, καὶ πρῶτος ὁμῶσας μηδὲν ἐνδώσειν, μηδ' ὑψησεσθαι Ταρκυνίῳ, ἀλλὰ πολεμήσειν κατὰ κράτος ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, ἡδονὴν τε τῇ βουλῇ καὶ θάρσος ἅμα τοῖς ἄρχουσι παρέσχεν. Εὐθὺς δὲ καὶ τὰ ἔργα τὸν ὄρκον ἐβεβαίω. Πρέσβεις γὰρ ἦκον ἀπὸ Ταρκυνίου γράμματα κομίζοντες ἐπαγωγὰ τοῦ δήμου, καὶ λόγους ἐπεικεῖς, οἷς μάλιστα τοὺς πολλοὺς ᾤοντο διαφθεῖρειν λεγομένοις παρὰ βασιλείῳ, ἀφεικέναι τὸ φρόνημα καὶ μετρίων δεῖσθαι δοκοῦντος. Τούτους εἰς τὸ πλῆθος οἰομένων δεῖν τῶν ὑπάτων προάγειν, οὐκ εἶασεν ὁ Οὐαλέριος, ἀλλ' ἀνέστη καὶ διεκώλυσεν ἀνθρώποις πένησι, καὶ μᾶλλον βαρυνομένοις τῆς τυραννίδος τὸν πόλεμον, ἀρχὰς καὶ προφάσεις νεωτερισμῶν ἐγγενέσθαι.

Γ. Μετὰ δὲ ταῦτα πρέσβεις ἦκον ἕτεροι, τῆς τε βασιλείας ἀφίεσθαι, καὶ πολεμοῦντα παύσασθαι τὸν Ταρκύνιον λέγοντες, ἀπαιτεῖν δὲ τὰ χρήματα, καὶ τὰς οὐσίας αὐτῷ, καὶ φίλοις καὶ οἰκειοῖς, ἀφ' ὧν διαβιώσονται φεύγοντες. Ἐπικλωμένων δὲ πολλῶν, καὶ μάλιστα τοῦ Κολλατίνου συνηγοροῦντος, ἄτρεπτος

ὦν ἀνὴρ καὶ τραχὺς ὄργην ὁ Βροῦτος, ἐξέδραμεν εἰς ἀγορὰν, προδότην ἀποκαλῶν τὸν συνάρχοντα, πολέμου καὶ τυραννίδος ἀφορμὰς χαριζόμενον, οἷς δεινὸν ἦν ὄντως ἐφόδια φυγῆς ψηφίσασθαι. Συνελθόντων δὲ τῶν πολιτῶν, πρῶτος ἰδιώτης ἀνὴρ εἶπεν ἐν δῆμῳ τότε Γαίῳ Μινούκιῳ, τῷ τε Βρούτῳ διακελευόμενος, καὶ τοῖς Ῥωμαίοις παραινῶν, ὄρᾶν, ὅπως τὰ χροῖματα μετ' αὐτῶν ὄντα πολεμοῖη πρὸς τοὺς τυράννους μᾶλλον, ἢ μετ' ἐκείνων πρὸς αὐτούς. Οὐ μὴν ἀλλ' ἔδοξε τοῖς Ῥωμαίοις, τὴν ἐλευθερίαν ἔχουσιν, ὑπὲρ ἧς ἐπολέμουν, μὴ προσέσθαι τὴν εἰρήνην ἔνεκα χρημάτων, ἀλλὰ συνεκθάλλειν καὶ ταῦτα τοῖς τυράννοις. Ἦν δὲ ἄρα Ταρκυνίῳ λόγος μὲν ἐλάχιστος τῶν χρημάτων, ἡ δ' ἀπαίτησις ἅμα πείρα τοῦ δῆμου, καὶ κατασκευὴ προδοσίας. Καὶ ταύτην ἔπραττον οἱ πρέσβεις, ὑπομένοντες ἐπὶ τῇ τῶν χρημάτων προφάσει, τὰ μὲν ἀποδίδοσθαι, τὰ δὲ φυλάττειν, τὰ δ' ἀποπέμπειν φάσκοντες, ἄχρις οὗ διέφθειραν οἴκους δύο τῶν καλῶν ἀγαθῶν νομιζομένων, τὸν Ἀκυλίων τρεῖς ἔχοντα βουλευτάς, καὶ δύο τὸν Οὐίτελλίων. Οὗτοι πάντες ἦσαν ἀπὸ μητέρων ἀδελφιδοῦ Κολλατίνου τοῦ ὑπκτεύοντος· ἰδίᾳ δὲ Οὐίτελλίοις ἑτέρα πρὸς Βρούτον οἰκειότης ὑπῆρχεν. Ἀδελφὴν γὰρ αὐτῶν ὁ Βροῦτος εἶχε, καὶ παῖδας ἐξ αὐτῆς πλείονας· ὦν δύο τοὺς ἐν ἡλικίᾳ, σύγγενεῖς ὄντας ἅμα καὶ συνήθεις, οἱ Οὐίτελλιοὶ προσηγάγοντο, καὶ συνέπεισαν ἐν τῇ προδοσίᾳ γενέσθαι, καὶ καταμιζάντας ἑαυτοὺς εἰς γένος μέγα τὸ τῶν Ταρκυνίων καὶ βασιλικὰς ἐλπίδας, ἀπαλλαγῆναι τῆς τοῦ πατρὸς ἀβελτηρίας καὶ χαλεπότητος. Χαλεπότητα μὲν τὸ ἀπαραίτητον αὐτοῦ πρὸς τοὺς πονηροὺς λέγοντες· τῇ δ' ἀβελτηρίᾳ προσποιήματι καὶ παρακαλύμματι πολὺν χρόνον, ὡς ἔοικε, χρησάμενος ἀσφαλείας ἔνεκα πρὸς τοὺς τυράννους, οὐδ' ὕστερον ἔφυγεν αὐτῆς τὴν ἐπωνυμίαν.

Δ. Ὡς δ' οὖν ἐπέισθη τὰ μειράκια, καὶ τοῖς Ἀκυλίοις εἰς λόγους ἦλθεν, ὅρκον ὁμόσαι μέγαν ἔδοξε πᾶσι καὶ δεινὸν, ἀνθρώ-

που σφαγέντος ἐπισπεύσαντας αἶμα, καὶ τῶν σπλάγγων θιγόν-
 τας. Ἐπὶ τούτοις εἰς τὴν Ἀκυλίῳν οἰκίαν συνήλθον. Ἦν δ' οἶκος,
 ἐν ᾧ ταῦτα δρᾶσειν ἔμελλον, οἶον εἰκὸς, ὑπέρημος καὶ σκοτώδης.
 Ἐλαθεν οὖν αὐτοὺς οἰκέτης, ὄνομα Οὐινδίκιος, ἔνδον κατακρύ-
 ψας ἑαυτὸν, οὐ κατ' ἐπιβουλήν, ἢ προαίσθησίν τινα τοῦ μέλλον-
 τος· ἀλλ' ἔνδον ὦν ἔτυχε, καὶ προσιοῦσιν αὐτοῖς μετὰ σπουδῆς
 ὀφθῆναι φοβηθεὶς, ὑπέστη, λάρνακα κειμένην πρὸ αὐτοῦ ποιησά-
 μενος, ὥστε καὶ τῶν πραττομένων θεατῆς γενέσθαι, καὶ τῶν βου-
 λευμάτων ἐπήκοος. Ἐδοξε δ' αὐτοῖς τοὺς ὑπάτους ἀναιρεῖν· καὶ
 ταῦτα δηλοῦσας γράψαντες ἐπιστολὰς πρὸς τὸν Ταρκύνιον, ἔδω-
 καν τοῖς πρέσβεσι. Καὶ γὰρ ᾤκουν αὐτόθι, τῶν Ἀκυλίῳν ξένοι
 γεγονότες, καὶ τότε τῇ συνωμοσίᾳ παρῆσαν. ὡς δὲ ταῦτα πρά-
 ξαντες ἀπηλλάγησαν, ὑπεξελθὼν ὁ Οὐινδίκιος λάθρα χρῆσασθαι
 τοῖς προσπεσοῦσιν οὐκ εἶχεν, ἀλλ' ἠπορεῖτο, δεινὸν μὲν ἠγού-
 μενος, ὥσπερ ἦν, πρὸς πατέρα Βροῦτον υἱῶν ἐξάγισα κατηγο-
 ρεῖν, ἢ πρὸς θεῖον ἀδελφιδῶν, τὸν Κολλατῖνον· ἰδιώτην δὲ Ῥω-
 μαίων οὐδένα νομίζων ἐχέγγυον ἀπορρήτων τηλικούτων. Πᾶν
 δ' αὖ μᾶλλον, ἢ δυνατὸς ὦν ἡσυχίαν ἄγειν, ἐλαυνόμενος τῷ
 συνειδῶτι τοῦ πράγματος, ὥρμησε πρὸς τὸν Οὐαλέριον, μά-
 λιστα πῶς τοῖς κοινοῖς καὶ φιλανθρώποις ἐπαρθεὶς τοῦ ἀνδρός,
 ὅτι πᾶσιν εὐπρόσδοτος ἦν τοῖς δεομένοις, καὶ τὴν οἰκίαν αἰεὶ παρ-
 εἶχεν ἀνεωγμένην, καὶ λόγον οὐδενός, οὐδὲ χρεῖαν ἀπέρριπτε
 τῶν ταπεινῶν.

Ε. Ὡς οὖν ἀνέβη πρὸς αὐτὸν ὁ Οὐινδίκιος καὶ κατεῖπε πάντα,
 Μάρκου τε τοῦ ἀδελφοῦ παρόντος αὐτῷ μόνου, καὶ τῆς γυναι-
 κὸς, ἐκπλαγεὶς καὶ δείσας ὁ Οὐαλέριος, οὐκέτι προήκατο τὸν ἄν-
 θρωπον, ἀλλὰ κατακλείσας εἰς τὸ οἶκημα, καὶ φύλακα τὴν ἑαυ-
 τοῦ γυναῖκα ταῖς θύραις ἐπιστήσας, τὸν μὲν ἀδελφὸν ἐκέλευσε τὴν
 βασιλικὴν ἔπαυλιν περισχόντα, τὰ γράμματα λαβεῖν, ἂν δυνατὸν
 ᾖ, καὶ τοὺς οἰκέτας παραφυλάττειν· αὐτὸς δὲ, πελατῶν τε πολ-

λαῖν καὶ φίλων αἰεὶ περὶ αὐτὸν ὄντων, καὶ θεραπείας συχνῆς, ἐβάδιζε πρὸς τὴν οἰκίαν τῶν Ἀκυλίων, οὐκ ἔνδον ὄντων. Διὸ, μὴ-
 δενὸς ἂν προσδοκῆσαντος, ὡσάμενος διὰ τῶν θυρῶν, ἐντυγχάνει
 τοῖς γραμμασι κειμένοις, ὅπου κατέλυον οἱ πρέσβεις. Ταῦτα δ'
 αὐτοῦ πράττοντος, οἱ Ἀκύλιοι δρόμῳ προσεφέροντο, καὶ περι-
 τὰς θύρας συμμίζαντες, ἐζήτουν ἀφελέσθαι τὰς ἐπιστολάς. Οἱ
 δ' ἠμύναντο, καὶ τὰ ἱμάτια περιβαλόντες αὐτῶν τοῖς τραχήλοις,
 ὑπὸ βίας καὶ μόλις, ὠθοῦμενοι καὶ ὠθοῦντες, διὰ τῶν σενωπῶν
 εἰς τὴν ἀγορὰν ἐνέβαλον. Τὰ δ' αὐτὰ καὶ περὶ τὴν ἑπαυλιν ἅμα
 τὴν βασιλικὴν ἐγένετο, τοῦ Μάρκου γραμμάτων ἐτέρων ἐν τοῖς
 σκεύεσι κομιζομένων ἐπιλαβομένου, καὶ τῶν βασιλικῶν ὅσους
 δυνατὸς ἦν ἔλκοντος εἰς τὴν ἀγορὰν.

Γ. Ἐπεὶ δὲ τὸν θόρυβον κατέπαυσεν οἱ ὑπάτοι, καὶ τοῦ Οὐα-
 λερίου κελεύσαντος, ἐκ τῆς οἰκίας Οὐινδίκιος προήχθη, καὶ γε-
 νομένης κατηγορίας, ἀνεγνώσθη τὰ γραμματα, καὶ πρὸς οὐδὲν
 ἐτόλμησαν ἀντειπεῖν οἱ ἄνδρες, ἦν μὲν κατήφεια καὶ σιωπὴ τῶν
 ἄλλων· ὀλίγοι δὲ, βουλόμενοι τῷ Βρούτῳ χαρίζεσθαι, φυγῆς
 ἐμέμνηντο. Καί τι καὶ Κολλατῖνος αὐτοῖς ἐλπίδος ἐπιεικοῦς ἐνε-
 δίδου, δεδακρυμένος, καὶ Οὐαλέριος σιωπῶν. Ὁ δὲ Βροῦτος ὀνο-
 μασι τοῖν υἱοῖν ἑκάτερον προσειπὼν· Ἄγε, ὦ Τίτε, εἶπεν, ἄγε,
 ὦ Οὐαλέριε, τί οὐκ ἀπαλογεῖσθε πρὸς τὴν κατηγορίαν; ὧς δ' οὐ-
 δὲν ἀπεκρίναντο τρεῖς ἐρωτηθέντες, οὕτως ἀποσρέψας πρὸς τοὺς
 ὑπηρέτας τὸ πρόσωπον· Ἰμέτερον ἤδη, εἶπε, τὸ λοιπὸν τὸ
 ἔργον· οἱ δὲ εὐθὺς συλλαβόντες τοὺς νεανίσκους, περιεῤῥήγγυσαν
 τὰ ἱμάτια, τὰς χεῖρας ἀπῆγον ὀπίσω, ῥάβδοις ἐξαινον τὰ σώ-
 ματα τῶν μὲν ἄλλων οὐ δυναμένων προσορᾶν, οὐδὲ καρτε-
 ρούντων, ἐκεῖνον δὲ λέγεται μῆτε τὰς ὄψεις ἀπαγαγεῖν ἀλλαχόσε,
 μῆτ' οἴκτω τι τρέψαι τῆς περὶ τὸ πρόσωπον ὀργῆς καὶ βαρύτητος,
 ἀλλὰ δεινὸν ἐνορᾶν κολαζομένοις τοῖς παισίν, ἄχρις οὐ κατατεί-
 ναντες αὐτοὺς ἐπὶ τοῦδ' αἵματι, πελέκει τὰς κεφαλὰς ἀπέκοψαν.

Οὕτω δὲ τοὺς ἄλλους ἐπὶ τῷ συνάρχοντι ποιησάμενος, ὦχετ' ἐξανασάσ' ἔργον εἰργασμένος, οὐτ' ἐπαινεῖν βουλομένοις ἀξίως, οὔτε ψεῖγειν, ἐφικτόν. Ἡ γὰρ ἀρετῆς ὕψος εἰς ἀπάθειαν ἐξέστησε τὴν ψυχὴν, ἢ πάθος μέγεθος εἰς ἀναληγησίαν. Οὐδέτερον δὲ μικρὸν, οὐδὲ ἀνθρώπινον, ἀλλ' ἢ θεῖον, ἢ θηριῶδες. Δίκαιον δὲ τῇ δόξῃ τοῦ ἀνδρὸς τὴν κρίσιν ἔπεσθαι μᾶλλον, ἢ τὴν ἀρετὴν ἀσθενείᾳ τοῦ κρίνοντος ἀπιστεῖσθαι. Ῥωμαῖοι γὰρ οὐ τοσοῦτον ἔργον οἴονται Ῥωμύλου γενέσθαι τῆς πόλεως τὴν ἴδρυσιν, ὅσον Βρούτου τὴν κρίσιν τῆς πολιτείας καὶ κατάρτασιν.

Z. Ὡς δ' οὖν ἀπῆλθεν ἐξ ἀγορᾶς τότε, πολὺν μὲν χρόνον ἐκπληξίς εἶχε καὶ φρίκη καὶ σιωπὴ πάντας ἐπὶ τοῖς διαπεπραγμένοις· πρὸς δὲ τὴν τοῦ Κολλατίνου μαλακίαν καὶ μέλλησιν ἀνεθάρρῃσαν οἱ Ἀκύλιοι, καὶ χρόνον ἤξιουν λαβόντες ἀπολογήσασθαι, καὶ τὸν Οὐινδίκιον αὐτοῖς ἀποδοθῆναι, δούλον ὄντα, καὶ μὴ παρὰ τοῖς κατηγόροις εἶναι. Βουλομένου δὲ ταῦτα συγχωρεῖν, καὶ διαλύοντος ἐπὶ τούτοις τὴν ἐκκλησίαν, ὁ Οὐαλέριος οὔτε τὸν ἀνθρωπον οἷός τ' ἦν ἀφεῖναι τῷ περὶ αὐτὸν ὄχλῳ καταμειγμένον, οὔτε τὸν δῆμον εἶα προέμενον τοὺς προδότας ἀπελθεῖν. Τέλος δὲ τοῖς σώμασιν ἐπιβαλὼν τὰς χεῖρας, ἐπεκαλεῖτο τὸν Βρούτον, καὶ τὸν Κολλατῖνον ἐβόα δεινὰ ποιεῖν, εἰ τῷ συνάρχοντι παιδοφονίας ἀνάγκην προστριψάμενος, αὐτὸς οἶεται δεῖν καταχαρίζεσθαι ταῖς γυναῖξιν τοὺς προδότας καὶ πολεμίους τῆς πατρίδος. Ἀγανακτοῦντος δὲ τοῦ ὑπάτου, καὶ κελεύοντος ἀπάγεσθαι τὸν Οὐινδίκιον, οἱ μὲν ὑπηρέται διωσάμενοι τὸν ὄχλον ἤπτοντο τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τοὺς ἀφαιρουμένους ἔτυπτον, οἱ δὲ φίλοι τοῦ Οὐαλερίου προέστησαν ἀμυνόμενοι· καὶ ὁ δῆμος ἐβόα, κελεύων παρεῖναι τὸν Βρούτον. Ἦκεν οὖν αὐθις ὑποσρέφας· καὶ γενομένης αὐτῷ σιωπῆς εἶπεν, ὅτι τοῖς μὲν νύκτις αὐτὸς ἀποχρῶν ἦν δικασῆς, περὶ δὲ τῶν ἄλλων τοῖς πολίταις, ἐλευθέροις οὔσι, ψῆφον δίδωσι· λεγέτω δὲ ὁ βουλόμενος καὶ πειθέτω τὸν δῆμον.

Οὐκέτι μέντοι λόγων ἐδέησεν, ἀλλὰ τῆς ψήφου δοθείσης, πάσαις ἀλόντες ἐπελεκίσθησαν. Ὁ δὲ Κολλατῖνος ἦν μὲν, ὡς εἴκειν, ἐν ὑποψίᾳ τινὶ καὶ διὰ συγγένειαν τῶν βασιλέων, ἤχθοντο δ' αὐτοῦ καὶ τῶ δευτέρῳ τῶν ὀνομάτων, ἀφοσιούμενοι τὸν Ταρκύνιον. Ὡς δὲ ταῦτα συνέβη, παντάπασι προσκρούσας, ἀφῆκε τὴν ἀρχὴν ἐκὼν, καὶ τῆς πόλεως ὑπεξῆλθεν. Οὕτω δὴ πάλιν ἀρχαιρεσιῶν γενομένων, ὕπατος ἀνεδείχθη λαμπρῶς Οὐαλέριος, ἀξίαν ἀπολαβὼν τῆς προθυμίας χάριν ἧς οἴομενός τι δεῖν ἀπολαῦσαι τὸν Οὐινδίκιον, ἐψηφίσατο πρῶτον ἀπελευθέρων ἐκεῖνον ἐν τῇ Ῥώμῃ γενέσθαι πολίτην, καὶ φέρειν ψῆφον, ἧ βούλοιο φρατρία προσναμηθέντα. Τοῖς δ' ἄλλοις ἀπελευθέροις ὄψε καὶ μετὰ πολὺν χρόνον ἐξουσίαν ψήφου δημαγωγῶν ἔδωκεν Ἄππιος· ἡ δὲ παντελῆς ἀπελευθέρωσις ἄχρι νῦν Οὐινδίκτα λέγεται, δι' ἐκεῖνον, ὡς φασι, τὸν Οὐινδίκιον.

Η. Ἐκ τούτου, τὰ μὲν χρήματα τῶν βασιλέων διαρπύσαι τοῖς Ῥωμαίοις ἔδωκεν, τὴν δὲ οἰκίαν κατέσκαψεν καὶ τὴν ἔπαυλιν. Τοῦ δ' Ἀρείου πεδίου τὸ ἥδιστον ἐκέκτητο Ταρκύνιος, καὶ τοῦτο τῷ Θεῷ καθιέρωσαν. Ἔτυχε δὲ τεθερισμένον ἄρτι· καὶ κειμένων ἔτι τῶν δραχμῶν, οὐκ ᾔφοντο δεῖν ἀλοᾶν, οὐδὲ χρῆσθαι διὰ τὴν καθιέρωσιν, ἀλλὰ συνδραμόντες ἐφόρουσαν τὰς ἀμάλλας εἰς τὸν ποταμὸν. Ὡς δ' αὐτως καὶ τὰ δένδρα κόπτοντες ἐνέβαλον, ἀργὸν παντάπασι τὸ χωρίον ἀνιέντες τῷ Θεῷ καὶ ἄκαρπον ὠθυμένων δὲ πολλῶν ἐπ' ἀλλήλοις καὶ ἀθρόων, ὑπήγαγεν ὁ ῥοῦς οὐ πολὺν τόπον, ἀλλ' ὅπου τὰ πρῶτα συνενεχθέντα καὶ περιπεσόντα τοῖς σερροῖς ὑπέστη, τῶν δ' ἐπιφερομένων διεξοδὸν οὐκ ἐχόντων, ἀλλ' ἐνισχομένων καὶ περιπλεκομένων, ἐλάμβανεν ἡ σύμπηξις ἰσχύρην καὶ ῥίζωσιν αὐξανομένην ὑπὸ τοῦ ῥεύματος· Ἰλύν τε γὰρ ἐπήγαγε πολλήν, ἧ προσισαμένη τροφήν παρεῖχεν ἅμα καὶ κόλλησιν, αἵ τε πληγαὶ σάλον οὐκ ἐποίουν, ἀλλὰ μαλακῶς πιέζουσαι συνήλαυγον εἰς ταῦτό πάντα καὶ συνέπλαττον. Ἰπὸ δὲ

μεγέθους καὶ ζάσεως, ἕτερον αὐτῷ μέγεθος ἐκτάτο, καὶ χώραν ἀναδεχομένην τὰ πλεῖστα τῶν ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ καταφερομένων. Τοῦτο νῦν νῆσός ἐστιν ἱερὰ κατὰ τὴν πόλιν, ἔχει δὲ ναοὺς Θεῶν καὶ περιπάτους, καλεῖται δὲ τῇ Λατίνων φωνῇ, Μέση δυοῖν γεφυρῶν. Ἐνιοὶ δὲ τοῦτο συμπεσεῖν ἰσοροῦσιν, οὐχ ὅτε Ταρκυνίου καθιερώθη τὸ πεδῖον, ἀλλὰ χρόνοις ὕστερον ἄλλο χωρίον ὁμοροῦν ἐκείνῳ Ταρκυνίας ἀνείσης. Ἡ δὲ Ταρκυνία, παρθένος ἦν ἱέρεια μία τῶν Ἐσιάδων. ἔσχε δὲ τιμὰς ἀντὶ τούτου μεγάλας, ἐν αἷς ἦν καὶ τὸ μαρτυρίαν αὐτῆς δέχεσθαι μόνης γυναικῶν τὸ δ' ἐξεῖναι γαμεῖσθαι ψηφισαμένων, οὐ προσεδέξατο. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτω γενέσθαι μυθολογοῦσι.

Θ. Ταρκύνιον δὲ τὴν ἐκ προδοσίας ἀπογόνοντα τῆς ἀρχῆς ἀνάληψιν, ἐδέξαντο Τυρρῆνοὶ προθύμως, καὶ μεγάλη δυνάμει κατήγηγον. Ἀντεξῆγον δὲ τοὺς Ῥωμαίους οἱ ὕπατοι, καὶ παρέταξαν ἐν χωρίοις ἱεροῖς, ὧν τὸ μὲν Ἄρσιον ἄλλος, τὸ δὲ Αἰσούειον λειμῶνα προσαγορεύουσιν. Ἀρχομένων δὲ αὐτῶν συνάγειν εἰς χεῖρας, Ἄρων ὁ Ταρκυνίου παῖς, καὶ Βροῦτος ὁ Ῥωμαίων ὕπατος, οὐ κατὰ τύχην ἀλλήλοις περιπεσόντες, ἀλλ' ὑπ' ἔχθους καὶ ὀργῆς, ὁ μὲν ὡς ἐπὶ τύραννον καὶ πολέμιον τῆς πατρίδος, ὁ δὲ τῆς φυγῆς ἀμυνόμενος, ὤρμησαν ὁμόσε τοῖς ἵπποις. Θυμῷ δὲ μᾶλλον, ἢ λογισμῷ προσμίζαντες, ἠφείδθησαν αὐτῶν, καὶ συνάπεθανον ἀλλήλοις. Οὕτω δὲ δεινοῦ γενομένου τοῦ προαγῶνος, οὐκ ἔσχεν ὁ ἀγὼν τέλος ἐπιεικέστερον, ἀλλὰ καὶ δράσαντες ἴσα καὶ παθόντες οἱ στρατοὶ διεκρίθησαν ὑπὸ χειμῶνος. Ἦν οὖν ἐν ἀπόροις ὁ Οὐαλέριος, οὐκ εἰδὼς τὸ τῆς μάχης πέρασ, ἀλλὰ τοὺς στρατιώτας ὀρῶν τοῖς μὲν αὐτῶν νεκροῖς ἀθυμοῦντας, ἐπαιρομένους δὲ τοῖς τῶν πολεμιῶν οὕτως ἄκριτος ἦν καὶ παράλληλος ὑπὸ πλήθους ὁ φόνος. Οὐ μὴν ἀλλ' ἑκατέρους ἐγγύθεν ὀρώμενα τὰ οἰκεῖα μᾶλλον ἐβεβαίου τὴν ἤτταν, ἢ τὴν νίκην εἰκαζόμενα τὰ τῶν πολεμιῶν. Ἐπελθούσης δὲ νυκτὸς, οἶαν εἰκὸς

ούτω μεμαχημένοι, καὶ γενομένων ἐν ἡσυχίᾳ τῶν στρατοπέδων, λέγουσι σεισθῆναι τὸ ἄλλοσ, ἐκ δ' αὐτοῦ φωνὴν ἐκπεσεῖν μεγάλην φράζουσαν, ὡς ἐνὶ πλείους ἐν τῇ μάχῃ τεθνήκασι Τυρρήνων, ἢ Ῥωμαίων· ἦν δ' ἄρα θεῖόν τι τὸ φθεγζάμενον. Εὐθύς τε γὰρ ὑπ' αὐτοῦ, τοῖς μὲν ἀλαλάζαι παρέστη μέγα καὶ θαρράλεόν· οἱ δὲ Τυρρήνοι, περιφοβοὶ γενομένοι καὶ συνταραχθέντες, ἐξέπεσαν ἐκ τοῦ στρατοπέδου, καὶ διεσπάρησαν οἱ πλεῖστοι. Τοὺς δὲ καταλειφθέντες ὀλίγῳ πεντακισχιλίους ἐλάσσους ἐπελθόντες εἶλον οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ τᾶλλα διήρπασαν. Οἱ δὲ νεκροὶ διαριθμηθέντες, εὐρέθησαν τριακόσιαι μὲν ἐπὶ χιλίους καὶ μυρίους οἱ τῶν πολεμίων, οἱ δὲ Ῥωμαίων, παρ' ἓνα τοσοῦτοι. Ταύτην τὴν μάχην λέγουσι γενέσθαι πρὸ μιᾶς καλανδῶν Μαρτίων. Ἐθριάμβευσε δ' ἀπ' αὐτῆς Οὐαλερίος, εἰσελάσας τεθρίππῳ πρῶτος ὑπάτων. Καὶ τὸ πρᾶγμα σεμνὴν καὶ μεγαλοπρεπῆ παρέσχευ ὄψιν, οὐκ ἐπίφθονον, οὐδ' ἀνιάσασαν, ὡς ἐνιοὶ λέγουσι, τοὺς ἱρώνας· οὐ γὰρ ἂν ἔσχε ζῆλον τοσοῦτον, οὐδὲ φιλοτιμίαν εἰς ἔτη πάμπολλα διαμένουσιν. Ἀπεδέξαντο δὲ τοῦ Οὐαλερίου καὶ τὰς εἰς τὸν συνάρχοντα τιμὰς, αἷς ἐκκομιζόμενον καὶ θαπτόμενον ἐκόσμησε· καὶ λόγον ἐπ' αὐτῷ διεξῆλθεν ἐπιτάφιον, ὃς οὕτως ὑπὸ Ῥωμαίων ἠγαπήθη, καὶ τοσαύτην ἔσχε χάριν, ὥς πᾶσι τοῖς ἀγαθοῖς καὶ μεγάλοις ὑπάρχειν ἐξ ἐκείνου τελευτήσασιν ὑπὸ τῶν ἀρίστων ἐγκωμιάζεσθαι. Λέγεται δὲ καὶ τῶν Ἑλληνικῶν ἐπιταφίων ἐκεῖνος γενέσθαι πρῶτος· εἶγε μὴ καὶ τοῦτο Σόλωνός ἐστιν, ὡς Ἀναξιμένης ὁ ῥήτωρ ἰσόρηκεν.

Ι. Ἀλλὰ δι' ἐκεῖνα μᾶλλον ἤχθοντο τῷ Οὐαλερίῳ καὶ προσέκρουον, ὅτι Βροῦτος μὲν, ὃν πατέρα τῆς ἐλευθερίας ἐνόμιζεν ὁ δῆμος, οὐκ ἠξίωσε μόνος ἄρχειν, ἀλλὰ καὶ πρῶτον αὐτῷ συνάρχοντα προσεῖλετο καὶ δεύτερον· οὗτος δ', ἔφασαν, εἰς αὐτὸν ἅπαντα συνενεγκάμενος, οὐκ ἔστι τῆς Βρούτου κληρονόμος ὑπατείας μηδὲν αὐτῷ προσηκούσης, ἀλλὰ τῆς Ταρκυνίου ταραννί-

δος· καίτοι τί δεῖ λόγῳ μὲν Βροῦτον ἐγκωμιάζειν, ἔργῳ δὲ μιμῆσθαι Ταρκύνιον, ὑπὸ ράβδοις ὁμοῦ πάσαις καὶ πελέκεσι κατιόντα μόνον, ἐξ οἰκίας τοσαύτης τὸ μέγεθος, ὅσῃν οὐ καθεῖλε τὴν τοῦ βασιλέως; Καὶ γὰρ ὄντως Οὐαλέριος ᾧκει τραγικώτερον, ἐπὶ τὴν καλουμένην Οὐελίαν, οἰκίαν ἐπικρεμαμένην τῇ ἀγορᾷ, καὶ καθορῶσαν ἐξ ὕψους ἅπαντα, δυσπρόσοδον δὲ πελάσαι καὶ χαλεπὴν ἐξῶθεν, ὥστε καταβαίνοντος αὐτοῦ τὸ σχῆμα μετέωρον εἶναι, καὶ βασιλικὸν τῆς πομπῆς τὸν ὄγκον. Ὅσον οὖν ἐν ἀρχῇ καὶ πράγμασι μεγάλοις ἀγαθὸν ἦν ἔχειν ὧτα παρρησίαν ἀντικολακείας προσιέμενα καὶ λόγους ἀληθεῖς, ἔδειξεν. Ἀκούσας γὰρ, ὅτι τοῖς πολλοῖς ἀμαρτάνειν ἐδόκει, τῶν φίλων διεξιόντων, οὐκ ἐφιλονείκησεν, οὐδ' ἠγανάκτησεν, ἀλλὰ ταχὺ πολλοὺς συναγαγὼν τεχνίτας ἔτι νυκτὸς οὔσης, κατέβαλε τὴν οἰκίαν καὶ κατέσκαψεν εἰς ἔδαφος πᾶσαν ὥστε μεθ' ἡμέραν τοὺς Ῥωμαίους ὄρωντας καὶ συνισαμένους, τοῦ μὲν ἀνδρὸς ἀγαπᾶν καὶ θαυμάζειν τὴν μεγαλοφροσύνην, ἄχθεσθαι δὲ τῆς οἰκίας, καὶ ποθεῖν τὸ μέγεθος καὶ τὸ κάλλος, ὥσπερ ἀνθρώπου, διὰ φθόνον οὐ δικαίως καταλελυμένης, τοῦ δὲ ἄρχοντος, ὥσπερ ἀνεσίῳ, παρ' ἑτέροις σ'κῶντος. Ἐδέχοντο γὰρ οἱ φίλοι τὸν Οὐαλέριον, ἄχρις οὗ τόπον ἔδωκεν ὁ δῆμος αὐτῷ, καὶ κατεσκεύασεν οἰκίαν ἐκείνης μετριώτεραν, ὅπου νῦν ἱερόν ἐστιν Οὐϊκάς πότας ὀνομαζόμενον. Βουλόμενος δὲ μὴ μόνον ἑαυτὸν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀρχὴν ἀντὶ φοβεράς χειροῆθῃ καὶ προσφιλῇ ποιεῖν τοῖς πολλοῖς, τοὺς τε πελέκεις ἀπέλυσε τῶν ράβδων, αὐτάς τε τὰς ράβδους εἰς ἐκκλησίαν παριῶν, ὑφῆκε τῷ δῆμῳ καὶ κατέκλινε, μέγα ποιῶν τὸ πρόσχημα τῆς δημοκρατίας. Καὶ τοῦτο μέχρι νῦν διαφυλάττουσιν οἱ ἄρχοντες. Ἐλάνθανε δὲ τοὺς πολλοὺς οὐκ ἑαυτὸν, ὡς ᾔοντο, ποιῶν ταπεινόν· ἀλλὰ τὸν φθόνον τῇ μετριότητι ταύτῃ καθαιρῶν καὶ κολουόν, αὐτῷ δὲ προστιθεὶς τοσοῦτον μέγεθος δυνάμεως, ὅσον ἀφαιρεῖν ἐδόκει τῆς ἐξουσίας, ὑποδυομένου μεθ' ἡδονῆς

αὐτῷ τοῦ δήμου, καὶ φέροντος ἐκουσίως. Ὡς καὶ Ποπλικόλαν ἀνηγόρευσε αὐτόν· σημαίνει δὲ τοῦνομα Δημοκλήδῃ· καὶ τοῦτο μᾶλλον ἴσχυσε τῶν ἀρχαίων ὀνομάτων, ᾧ καὶ ἡμεῖς χρῆσόμεθα τὸν λοιπὸν βίον τοῦ ἀνδρὸς ἱστοροῦντες.

ΙΑ. Ὑπατεῖαν μὲν γὰρ ἔδωκε μετιέναι καὶ παραγγέλειν τοῖς βουλομένοις· πρὸ δὲ τῆς καταστάσεως τοῦ συνάρχοντος, οὐκ εἰδὼς τὸ γενησόμενον, ἀλλὰ καὶ δεδιὼς ἀντίπραξιν ὑπὸ φθόνου τινός, ἢ ἀγνοίας, ἐχρήσατο τῇ μοναρχίᾳ πρὸς τὰ κάλλιστα καὶ μέγιστα τῶν πολιτευμάτων. Πρῶτον μὲν γὰρ ἀνεπλήρωσε τὴν βουλὴν ὀλιγανδροῦσαν· ἐτεθνήκεσαν γὰρ οἱ μὲν ὑπὸ Ταρκυνίου πρότερον, οἱ δ' ἔναγχος ἐν τῇ μάχῃ. Τοὺς δ' ἐγγραφέντας ὑπ' αὐτοῦ λέγουσιν ἑκατὸν ἐξήκοντα καὶ τέσσαρας γεγενῆσθαι. Μετὰ δὲ ταῦτα νόμους ἔγραψεν, ὧν μάλιστα μὲν ἰσχυροὺς ἐποίησε τοὺς πολλοὺς ὁ τὸν δῆμον ἀπὸ τῶν ὑπάτων τῷ φεύγοντι δίκην ἐπικαλεῖσθαι διδούς· δεύτερος, ὁ τοὺς ἀρχὴν λαβόντας, ἦν ὁ δῆμος οὐκ ἔδωκεν, ἀποθνήσκειν κελεύων· τρίτος δὲ μετὰ τούτου, ὃς ἐβοήθησε τοῖς πένησιν, ᾧ τὰ τέλη τῶν πολιτῶν ἀφείλε, καὶ προθυμότερον ἄπτεσθαι τῶν ἐργασιῶν ἐποίησεν ἅπαντας. Ὁ δὲ γραφεὶς κατὰ τῶν ἀπειθούντων τοῖς ὑπάτοις, οὐχ ἦτον ἔδοξε δημοτικὸς εἶναι, καὶ πρὸς τῶν πολλῶν μᾶλλον, ἢ δυνατῶν, γεγράφθαι. Ζημίαν γὰρ ἀπειθείας ἔταξε βοῶν πέντε, καὶ δυοῖν προβάτων, ἀξίαν. Ἦν δὲ τιμὴ μὲν προβάτου ὀβολοὶ δέκα, βοῆς δὲ ἑκατὸν, οὐπω νομισματι χρωμένων πολλῶ τότε Ῥωμαίων, ἀλλὰ προβατείαις καὶ κτηνοτροφίαις εὐθυνούντων. Διὸ καὶ τὰς οὐσίας ἄχρι νῦν ἀπὸ τῶν προβάτων Πεκούλια καλοῦσι, καὶ τῶν νομισμάτων τοῖς παλαιστοτάτοις βοῦν ἐπεχάραττον, ἢ πρόβατον, ἢ σῦν. Ἐτίθεντο δὲ καὶ παισὶν αὐτῶν, Συλλοῦς, καὶ Βουβούλκους, καὶ Καπραρίους, ὀνόματα, καὶ Πορκίους· Κάπρας μὲν, τὰς αἴγας, Πόρκους δὲ, τοὺς χοίρους ὀνομαζόντες.

ΙΒ. Οὕτω δὲ περὶ ταῦτα δημοτικὸς γενόμενος νομοθέτης καὶ μέ-

τριος, ἐν τῷ [μὴ] μετρίῳ τὴν τιμωρίαν ὑπερέτεινεν. Ἐγραψε γὰρ νόμον, ἄνευ κρίσεως κτείνειν διδόντα τὸν βουλόμενον τυραννεῖν· κτείναντα δὲ, φόνου καθκρὸν ἐποίησεν, εἰ παράσχοιτο τοῦ ἀδικήματος τοὺς ἐλέγχους. Ἐπεὶ γὰρ οὐ δυνατὸν ἐπιχειροῦντα τηλικούτοις λαθεῖν ἀπκντας, οὐκ ἀδύνατον δὲ τὸ μὴ λαθόντα τοῦ κριθῆναι φθᾶσαι κρείττονα γενόμενον, ἦν ἀναίρει τὸ ἀδικημα κρίσιν, προλαβεῖν ἔδωκε τῷ δυναμένῳ κατὰ τοῦ ἀδικούντος. Ἐπηνέθη δὲ καὶ διὰ τὸν ταμειυτικὸν νόμον. Ἐπεὶ γὰρ ἔδει χρήματα εἰς τὸν πόλεμον εἰσενεγκεῖν ἀπὸ τῶν οὐσιῶν τοὺς πολίτας, οὐτ' αὐτὸς ἀψασθαι τῆς οἰκονομίας, οὐτε φίλους ἔῃσαι βουλόμενος, οὐτ' ὅλως εἰς οἶκον ἰδιώτου πκρελθεῖν δημόσια χρήματα, ταμείον μὲν ἀπέδειξε τὸν τοῦ Κρόνου ναόν, ᾧ μέχρι νῦν χρώμενοι διατελοῦσι· ταμίης δὲ τῷ δήμῳ δύο τῶν νέων ἔδωκεν ἀποδειξαι, καὶ ἀπεδείχθησαν οἱ πρῶτοι, Πούπλιος Οὐετούριος, καὶ Μινούκιος Μάρκος, καὶ χρήματα συνήχθη πολλά. Τρισκαίδεκα γὰρ ἀπεγράψαντο μυριάδας, ὄρφανοῖς παισὶ καὶ χήραις γυναῖξιν ἀνεθείσης τῆς εἰσφορᾶς. Ταῦτα δὲ διοικήσας, ἀπέδειξεν ἑαυτῷ συνάρχοντα τὸν Λουκρητίου πατέρα, Λουκρήτιον, ᾧ τῆς ἡγεμονικωτέρας ἐξισχύμενος ὄντι πρεσβυτέρῳ τίξεως, παρέδωκε τοὺς καλουμένους Φάσκη· καὶ τοῦτο διέμεινεν εἰς ἡμᾶς τὸ πρεσβεῖον ἀπ' ἐκείνου τοῖς γεραιτέροις φυλαττόμενον. Ἐπεὶ δ' ὀλίγαις ἡμέραις ὕστερον ἐτελεύτησεν ὁ Λουκρήτιος, πάλιν ἀρχαιρεσιῶν γενομένων, ἤρέθη Μάρκος Ωράτιος, καὶ συνῆρχε τῷ Ποπλικόλῳ τὸν ὑπολειπόμενον χρόνον τοῦ ἐνιαυτοῦ.

ΙΓ. Ταρκυνίου δὲ Ῥωμαίοις δεῦτερον πόλεμον ἐν Τυρρηνίᾳ κινουόντος, μέγα σημεῖον λέγεται γενέσθαι· βασιλευῶν γὰρ ἔτι, καὶ τὸν νεὸν τοῦ Καπιτωλίου Διὸς ἔχων ὁ Ταρκύνιος ὅσον οὔπω συντετελεσμένον, εἴτε μαντείας γενομένης, εἴτ' αὐτῷ δόξαν ἄλλως, ἄρμα κατὰ κορυφὴν ἐπιστῆσαι κεραμεοῦν ἐξέδωκε Τυρρηνοῖς τισιν ἐξ Οὐητῶν δημιουργοῖς, εἴτ' ὀλίγον ὕστερον ἐξέπεσε

τῆς ἀρχῆς. Τῶν δὲ Τυρρηνῶν διαπεπλασμένον τὸ τέθριππον ἐμβαλόντων εἰς κάμινον, οὐκ ἔπαθεν, ἀ προσῆκε πάσχειν πηλὸν ἐν πυρὶ, πυκνοῦσθαι καὶ συνιζάνειν, ἐκτηκομῆς τῆς ὑγρότητος· ἀλλ' ἐξέστη καὶ ᾤδησε, καὶ μέγεθος ἔσχεν ἅμα ῥώμη καὶ σκληρότητι τοσοῦτον, ὥστε μόλις ἐξαιρεθῆναι, τὴν ὄροφὴν ἀποσκευασαμένων τῆς καμίνου, καὶ τῶν τοίχων περιαιρεθέντων. Ὡς οὖν ἐδόκει τοῖς μύντεσι θεῖον εἶναι σημεῖον εὐτυχίας καὶ δυνάμεως, παρ' οἷς ἔσοιτο τὸ τέθριππον, ἔγνωσαν οἱ Οὐήιοι μὴ προέσθαι τοῖς Ῥωμαίοις ἀπαιτοῦσι, καὶ ἀπεκρίναντο τοσοῦτον Ταρκυνίῳ, οὐ τοῖς Ταρκύνιον ἐκβαλοῦσι προσήκειν. Ὀλίγαις δὲ ὑστερον ἡμέραις ἦσαν ἵππων ἀγῶνες αὐτοῖς. Καὶ τὰ μὲν ἄλλα θέαν καὶ σπουδὴν [τὴν] εἰωθυῖαν παρεῖχε· τὸ δὲ νικῆσαν τέθριππον ὁ μὲν ἠνίοχος ἐξήλαυε τοῦ ἵπποδρόμου σχεδὸν ἐσεφανωμένος, οἱ δὲ ἵπποι πτοηθέντες ἀπ' οὐδεμιᾶς ἐμφανοῦς προφάσεως, ἀλλὰ κατὰ τι δαιμόνιον, ἢ τύχην, ἔεντο παντὶ τάχει πρὸς τὴν Ῥωμαίων πόλιν ἔχοντες τὸν ἠνίοχον. Ὡς δ' οὐδὲν ἦν ἔργον αὐτοῦ κατατείνοντος, οὐδὲ παρηγοροῦντος, ἀλλ' ἤρπασο, δόντα τῇ ῥώμῃ, καὶ φερόμενον, ἄχρις οὗ τῷ Καπιτωλίῳ προσμίζαντες, ἐξέβαλον αὐτὸν ἐνταῦθα περὶ τὴν πύλην, ἣν νῦν Ῥατουμέαν καλοῦσι. Γενομένου δὲ τούτου, θαυμάσαντες οἱ Οὐήιοι καὶ φοβηθέντες, ἐπέτρεψαν τὸ ἄρμα ἀποδοῦναι τοῖς τεχνίταις.

ΙΔ. Τὸν δὲ νεὸν τοῦ Καπιτωλίου Διὸς εὐζατο μὲν ἀναθήσειν Ταρκύνιος ὁ Δημαράτου πολεμῶν Σαβίνοις, ᾠκοδόμησε δὲ Ταρκύνιος ὁ Σούπερβος, υἱὸς ὧν ἢ υἱωνὸς τοῦ εὐξαμένου. Καθιερωσάι δὲ οὐκ ἔφθασεν, ἀλλὰ μικρὸν ἀπελείπετο τοῦ τέλος ἔχειν, ὅτε Ταρκύνιος ἐξέπιπτεν, ὧς οὖν ἀπείργασο τελέως, καὶ τὸν προσήκοντα κόσμον ἀπεῖχεν, ἦν τῷ Ποπλικόλῳ φιλοτιμία πρὸς τὴν καθιέρωσιν. Ἐφθόνου δὲ πολλοὶ τῶν δυνατῶν, καὶ ἤχθηοντο ταῖς μὲν ἄλλαις τιμαῖς ἦπτον, ἅς νομοθετῶν καὶ στρατηγῶν ἐκ προσηκόντων ἔσχε. ταύτην δ' οὔσαν ἀλλοτρίαν οὐκ ᾔοντο

θεῖν αὐτῷ προσγενέσθαι, καὶ τὸν Ὠράτιον προστρέποντο καὶ πᾶσι
 ῥώζωνον ἀντιποιεῖσθαι τῆς καθιερώσεως. Γενομένης οὖν τῷ Πο-
 πλικόλα στρατείας ἀναγκαίᾳς, ψηφισάμενοι τὸν Ὠράτιον καθιεροῦν,
 ἀνῆγον εἰς τὸ Καπετώλιον, ὡς οὐκ ἂν ἐκείνου περιγεγόμενοι παρόν-
 τος. Ἐνιοὶ δὲ φασί, κληρουμένων τῶν ὑπάτων λαχεῖν ἐκεῖνον ἐπὶ
 τὴν στρατείαν ἄκοντα, τοῦτον δὲ ἐπὶ τὴν καθιέρωσιν. Ἐξέσι δὲ
 περὶ τούτων ὡς ἔσχεν εἰκάζειν τοῖς πραχθεῖσι περὶ τὴν καθιέρ-
 ωσιν. Εἰδοῖς οὖν Σεπτεμβρίας, ὃ συντυγχάνει περὶ τὴν πανσέ-
 ληνον μάλισα τοῦ Μεταχειτνιδῶνος, ἠθροισμένων ἀπάντων εἰς τὸ
 Καπιτώλιον, ὁ μὲν Ὠράτιος, σιωπῆς γενομένης, τά τ' ἄλλα
 δράσας, καὶ τῶν θυρῶν ἀψάμενος, ὡσπερ ἔθος ἐστίν, ἐπεφθέγγε-
 γετο τὰς νενομισμένας ἐπὶ τῇ καθιερώσει φωνάς. Ὁ δ' ἀδελφὸς
 τοῦ Ποπλικόλα Μάρκος, ἐκ πολλοῦ παρὰ τὰς θύρας ὑφεςῶς,
 καὶ παραφυλάττων τὸν καιρὸν ὧ ὑπατε, εἶπεν, ὁ υἱός σου τέ-
 θνήκεν ἐν τῷ στρατοπέδῳ νοσήσας. Τοῦτο πάντας ἠνίασε τοὺς
 ἀκούσαντας. ὁ δὲ Ὠράτιος οὐδὲν διαταραχθεὶς, ἀλλ' ἢ τοσοῦτον
 μόνον εἰπὼν, ῥίψατε τοῖνον τὸν νεκρὸν, ὅποι βούλεσθε, ἐγὼ
 γάρ οὐ προσίεμαι τὸ πένθος, ἐπέβαινε τὴν λοιπὴν καθιέρωσιν·
 ἦν δὲ τὸ προσηγγελμένον οὐκ ἀληθές, ἀλλ' ὁ Μάρκος, ὡς ἀπο-
 σήσων τὸν Ὠράτιον, ἐψεύσατο. Θαυμαστὸς οὖν ὁ ἀνὴρ τῆς εὐ-
 σταθείας, εἴτε τὴν ἀπάτην ἐν καιρῷ βραχεῖ συνείδεν, εἴτε πισευ-
 θεὶς ὁ λόγος οὐκ ἐκίνησεν αὐτόν.

ΙΕ. Ἔοικε δὲ καὶ περὶ τὸν δεῦτερον ναὸν ὁμοία τύχη γενέσθαι
 τῆς καθιερώσεως. Τὸν μὲν γὰρ πρῶτον, ὡς εἴρηται, Ταρκυνίου
 κατασκευάσαντος, Ὠρατίου δὲ καθιερώσαντος, ἐν τοῖς ἐμφυλίοις
 πολέμοις πῦρ ἀπώλεσε· τὸν δὲ δεῦτερον ἀνέστησε μὲν Σύλλας, ἐπέ-
 γράφη δὲ τῇ καθιερώσει Κάτουλος, Σύλλα προαποθανόντος. Τοῦ-
 του δὲ πάλιν ἐν ταῖς κατὰ Οὐιτέλλιον στάσεσι διαφθαρέντος, τὸν
 τρίτον, τῇ πρὸς τᾶλλα καὶ τούτῳ χρησάμενος εὐποτρία, Οὐεσ-
 πεσιανὸς, ἐξ ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἀναγαγὼν ἐπεὶδε γεγόμενον,

καὶ φθειρόμενον μετ' ὀλίγον οὐκ ἐπέϊδεν, ἀλλὰ τοσοῦτον εὐτυχία Σύλλαν παρήλθεν, ὅσον ἐκεῖνον μὲν τῆς ἀφιερώσεως τοῦ ἔργου, τοῦτον δὲ τῆς ἀναιρέσεως προαποθανεῖν. Ἄμα γὰρ τῷ τελευτῆσαι Οὐεσπεσιανόν, ἐνεπρήσθη τὸ Καπιτώλιον. Ὁ δὲ τέταρτος οὗτος ὑπὸ Δομετιανοῦ καὶ συνετελέσθη καὶ καθιερώθη. Λέγεται δὲ Ταρκύνιον εἰς τοὺς θεμελίους ἀναλῶσαι λίτρας ἀργυρίου τετρακισμυρίας· τούτου δὲ τοῦ καθ' ἡμᾶς, τὸν μέγιστον [ἄν] ἐν Ῥώμῃ τῶν ἰδιωτικῶν πλοῦτον ἐκλογισθέντα τὸ τῆς χρυσώσεως μὴ τελέσαι ἀνάλωμα, πλέον ἢ δισχιλίων καὶ μυρίων ταλάντων γενόμενον. Οἱ δὲ κίονες ἐκ τοῦ Πεντέλησιν ἐτμήθησαν λίθου, κάλλιστα τῷ πάχει πρὸς τὸ μῆκος ἔχοντες· εἶδομεν γὰρ αὐτοὺς Ἀθήνησιν. Ἐν δὲ Ῥώμῃ πληγέντες αὖθις καὶ ἀναξυσθέντες, οὐ τοσοῦτον ἔσχον γλαφυρίας, ὅσον ἀπώλεσαν συμμετρίας, [πέρα] τοῦ καλοῦ διάκενοι καὶ λαγαροὶ φανέντες. Ὁ μέντοι θαυμάσας τοῦ Καπιτωλίου τὴν πολυτέλειαν, εἰ μίαν εἶδεν ἐν οἰκίᾳ Δομετιανοῦ σοάν, ἢ βασιλικήν, ἢ βαλκνεῖον, ἢ παλλακίδων δίαιταν, οἶόν ἐστι τὸ λεγόμενον Ἐπιχάρμου πρὸς τὸν ἄσωτον,

Οὐ φιλότιμος τὸ γ' ἐσσ'· ἔχεις νόσον.

Ἐπίρεις διδοῦς,

τοιοῦτον ἂν τι πρὸς Δομετιανόν εἰπεῖν προήχθη· Οὐκ εὐσεβής, οὐδὲ φιλότιμος τὸ γ' ἐσσί· ἔχεις νόσον· χαίροις κατοικοδομῶν, ὥσπερ ὁ Μίδας ἐκεῖνος, ἅπαντά σοι χρυσᾶ καὶ λίθινα βουλόμενος γίνεσθαι. Ταῦτα μὲν οὖν περὶ τούτων.

ΙΓ. Ὁ δὲ Ταρκύνιος μετὰ τὴν μεγάλην μάχην, ἐν ἣ καὶ τὸν υἱὸν ἀπώλεσε μονομαχήσαντα Βρούτῳ, καταφυγὼν εἰς τὸ Κλούσιον, ἰκέτευσε Κλάραν Πορσήναν, ἄνδρα καὶ δύναμιν μεγίστην ἔχοντα τῶν Ἰταλικῶν βασιλέων, καὶ δοκοῦντα χρῆσὸν εἶναι καὶ φιλότιμον· ὁ δ' ὑπέσχετο βοηθήσειν. Καὶ πρῶτον μὲν ἔπεμψεν εἰς Ῥώμην, κελεύων δέχεσθαι τὸν Ταρκύνιον· ὡς δ' οὐχ ὑπήκουσαν οἱ Ῥωμαῖοι, καταγγείλας αὐτοῖς πόλεμον, καὶ χρόνον,

ἐν ᾧ, καὶ τόπον, εἰς ὃν ἔμελλεν ἐμβαλεῖν, ἀφίκετο μετὰ πολλῆς δυνάμεως. Ποπλικόλας δ' ἠρέθη μὲν ἀπὼν ὑπατος τὸ δεύτερον, καὶ σὺν αὐτῷ Τίτος Λουκρήτιος ἐπανάλθων δὲ εἰς Ῥώμην, καὶ βουλόμενος τῷ φρονήματι πρῶτον ὑπερβαλέσθαι τὸν Πορσήναν, ἔκτιζε πόλιν Σιγλιουρίαν, ἥδη πλησίον αὐτοῦ ὄντος. Καὶ τειχίσας μεγάλοις ἀναλώμασιν ἐπτακκοσίους ἀποίκους ἀπέστειλεν, ὡς ραδίως φέρων καὶ ἀδεῶς τὸν πόλεμον. Οὐ μὴν ἀλλὰ, προσβολῆς ὀξείας τῷ τείχει γενομένης, ἐξεώσθησαν οἱ φύλακες ὑπὸ τοῦ Πορσήνα, καὶ φεύγοντες, ὀλίγου συνεσπάσαντο τοὺς πολεμίους εἰς τὴν πόλιν. Ἐφθη δὲ πρὸ τῶν πυλῶν ἐκβοηθήσας ὁ Ποπλικόλας καὶ μάχην συνάψας παρὰ τὸν ποταμὸν, ἀντεῖχε πλήθει βιαζομένοις τοῖς πολεμίους ἄχρις οὗ τραύμασι νεανικῆς περιπεσῶν, ἀπεκομίσθη φοράδην ἐκ τῆς μάχης. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ Λουκρητίου, τοῦ συνάρχοντος αὐτῷ, παθόντος, ἀθυμία τοῖς Ῥωμαίοις ἐνέπεσε, καὶ φυγῇ πρὸς τὴν πόλιν ἔσωζον ἑαυτούς. Ὠθουμένων δὲ τῶν πολεμίων διὰ τῆς ξυλίνης γεφύρας, ἐκινδύνευσεν ἡ Ῥώμη κατὰ κράτος ἀλῶναι. Πρῶτος δὲ Κόκλιος Ὠράτιος, καὶ σὺν αὐτῷ δύο τῶν ἐπιφανεστάτων ἀνδρῶν, Ἑρμῆνιος καὶ Λουκρήτιος, ἀντέστησαν περὶ τὴν ξυλίνην γέφυραν. Ὁ δὲ Ὠράτιος τὸ Κόκλιος ἐπωνυμίαν ἔσχεν, ἐν πολέμῳ τῶν ὀμμάτων θάτερον ἐκκοπεῖς ὡς δ' ἐνιοὶ λέγουσι, διὰ σιμότητα τῆς ῤίνος ἐνδεδυκίας, ὥστε μὴ εἶναι τὸ διορίζον τὰ ὄμματα, καὶ τὰς ὀφρῦς συγκεχύσθαι, Κύκλωπα βουλόμενοι καλεῖν αὐτὸν οἱ πολλοὶ, τῆς γλώττης ὀλισθαινούσης, ἐκράτησαν ὑπὸ πλήθους Κόκλιον καλεῖσθαι. Οὗτος ἐςὼς πρὸ τῆς γεφύρας, ἡμύνητο πρὸς πολεμίους, ἄχρις οὗ διέκοψαν οἱ σὺν αὐτῷ κατόπιν τὴν γέφυραν. Οὕτω δὲ μετὰ τῶν ὄπλων ἀφείς ἑαυτὸν εἰς τὸν ποταμὸν ἀπενήξατο, καὶ προσέμιξε τῇ πέραν ὄχθῃ, δόρατι Τυρρήνικῷ βεβλημένος τὸν γλουτόν. Ὁ δὲ Ποπλικόλας, τὴν ἀρετὴν θαυμάσας, αὐτίκα μὲν εἰσηγήσατο, Ῥωμαίους ἅπαντας, ὅσῃν

ἕκαστος ἐν ἡμέρᾳ τροφήν ἀνήλπισκε, δοῦναι συνείσενεγκόντας, ἔπειτα τῆς χώρας, ἣν αὐτὸς περιαρύσειεν ἐν ἡμέρᾳ. Πρὸς δὲ τούτοις, εἰκόνα χαλκὴν ἔσκησαν αὐτῷ ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἡφαίστου, τὴν γενομένην ἐκ τοῦ τραύματος τῷ ἀνδρὶ χλωτότητα μετὰ τιμῆς παρηγοροῦντες.

ΙΖ. Ἐπικριμένου δὲ τοῦ Πορσήνα τῇ πόλει, καὶ λιμὸς ἤπτετό τῶν Ῥωμαίων, καὶ Τυρρηνῶν ἕτερος στρατὸς αὐτὸς καθ' αὐτὸν εἰς τὴν χώραν ἐνέβαλε. Ποπλικόλας δὲ τὸ τρίτον ὑπατεύων, Πορσήνα μὲν, ἀτρεμῶν καὶ φυλάττων τὴν πόλιν, ἔβη δεῖν ἀντέχειν τοῖς δὲ Τυρρηνῶσι ἐπεξῆλθε, καὶ συμβαλὼν ἐτρέψατο, καὶ πεντακισχιλίους αὐτῶν ἀνείλε. Τὸ δὲ περὶ Μούκιον εἴρηται μὲν ὑπὸ πολλῶν καὶ διαφόρως· λεκτέον δὲ, ἧ μάλιστα πιστεύεται, καὶ ἡμῖν. Ἦν ἀνὴρ εἰς πᾶσαν ἀρετὴν ἀγαθός, ἐν δὲ τοῖς πολεμικοῖς ἄριστος· ἐπιβουλεύων δὲ τὸν Πορσήναν ἀνελεῖν, παρεισῆλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον Τυρρηνίδα φορῶν ἐσθῆτα, καὶ φωνῇ χρώμενος ὁμοίᾳ. Περιελθὼν δὲ τὸ βῆμα τοῦ βασιλέως καθεζομένου, καὶ σαφῶς μὲν αὐτὸν οὐκ εἰδὼς, ἐρέσθαι δὲ περὶ αὐτοῦ δεδιὼς, ὃν ᾤηται μάλιστα τῶν συγκαθεζομένων ἐκεῖνον εἶναι, σπασάμενος τὸ ξίφος ἀπέκτεινεν. Ἐπὶ τούτῳ δὲ συλληφθεὶς ἀνεκρίνετο· καὶ τινος ἐσχαρίδος πῦρ ἐχούσης, μέλλοντι τῷ Πορσήνα θύειν κεκομισμένης, ὑπερσχὼν τὴν δεξιὰν χεῖρα, καιομένης τῆς σαρκὸς εἰσῆκει πρὸς τὸν Πορσήναν ἀποβλέπων ἰταμῷ καὶ ἀτρέπτῳ τῷ προσώπῳ, μέχρις οὗ θαυμάσας ἀφῆκεν αὐτὸν, καὶ τὸ ξίφος ἀποδιδούς, ὥρξεεν ἀπὸ τοῦ βήματος· ὁ δὲ τὴν εὐώνυμον προτείνας ἐδέξατο. Καὶ διὰ τοῦτο φασὶν αὐτῷ γενέσθαι τὸ Σκαιοῦλαν ἐπίκλησιν, ὅπερ ἐστὶ Λαιόν. Ἐφη δὲ, τὸν φόβον τοῦ Πορσήνα νενικηκώς, ἠττάσθαι τῆς ἀρετῆς, καὶ χάριτι μνηύειν, ἃ πρὸς ἀνάγκην οὐκ ἂν ἐξηγόρευσε. Τριακόσιοι γὰρ Ῥωμαίων, ἔφη, τὴν αὐτὴν ἐμοὶ γνώμην ἔχοντες ἐν τῷ στρατοπέδῳ σου πλανῶνται καιρὸν ἐπιτηροῦντες· ἐγὼ δὲ κλήρω λαχὼν καὶ προεπιχει-

ρήσας, οὐκ ἄχθομαι τῇ τύχῃ διαμαρτῶν ἀνδρὸς ἀγαθοῦ, καὶ φίλου μᾶλλον, ἢ πολεμίου Ῥωμαίοις εἶναι πρέποντος. Ταῦθ' ὁ Πορσῆνας ἀκούσας ἐπίστευσε, καὶ πρὸς τὰς διαλύσεις ἡδίων ἔσχεν, οὐ τοσοῦτό, μοι δοκεῖ, φόβῳ τῶν τριακοσίων, ὅσον ἀγασθεῖς καὶ θαυμάσας τὸ φρόνημα καὶ τὴν ἀρετὴν τῶν Ῥωμαίων. Τοῦτον τὸν ἄνδρα Μούκιον ὁμοῦ τι πάντων καὶ Σκαιόλαν καλούντων, Ἀθηνόδωρος ὁ Σάνδωνος ἐν τῷ πρὸς Ὀκταουίαν τὴν Καίσαρος ἀδελφὴν, καὶ Ὀψίγονον ὠνομάσθαι φησίν.

ΙΗ. Ὁ μέντοι Ποπλικόλας αὐτὸς, οὐχ οὕτω πολέμιον ὄντα τὸν Πορσῆναν βαρὺν ἠγούμενος, ὡς ἄξιον πολλοῦ τῇ πόλει φίλον γενέσθαι καὶ σύμμαχον, οὐκ ἔφευγεν ἐπ' αὐτοῦ δίκῃ κριθῆναι πρὸς Ἐταρκύνιον, ἀλλ' ἐθάρρει καὶ προῦκαλεῖτο πολλάκις ὡς ἐξελέγξων κάκιστον ἀνδρῶν, καὶ δικαίως ἀφαιρεθέντα τὴν ἀρχήν. Ἀποκριναμένου δὲ τοῦ Ἐταρκυνίου τραχύτερον, οὐδένα ποιεῖσθαι δικαστήν, ἤκιστα δὲ Πορσῆναν, εἰ σύμμαχος ὢν μεταβάλλεται, δυσχεράνας καὶ καταγνοὺς ὁ Πορσῆνας, ἅμα δὲ τοῦ παιδὸς Ἄροντος δεομένου καὶ σπουδάζοντος ὑπὲρ τῶν Ῥωμαίων, κατελύσατο τὸν πόλεμον, ἐξισταμένοις ἧς ἀπετέμοντο τῆς Τυρρηνίδος χώρας, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἀποπέμπουσι, κομιζομένοις δὲ τοὺς αὐτομόλους. Ἐπὶ τούτοις ὁμήρους ἔδωκεν ἐξ εὐπατριδῶν περιπορφύρους δέκα, καὶ παρθένους τσσαύτας, ὧν ἦν καὶ ἡ Ποπλικόλα θυγάτηρ Οὐαλερία.

ΙΘ. Πραττομένων δὲ τούτων, τοῦ τε Πορσῆνα πᾶσαν ἤδη τὴν πολεμικὴν ἀνεικότος παρασκευὴν διὰ πίστιν, αἱ παρθένοι τῶν Ῥωμαίων κατῆλθον ἐπὶ λουτρὸν, ἔνθα δὴ μνησείδης τις ὄχθη περιβάλλουσα τὸν ποταμὸν, ἡσύχιαν μάλισα καὶ γαλήνην τοῦ κύματος παρεῖχεν. Ὡς δ' οὔτε τινα φυλακὴν ἐώρων, οὔτε παριόντας ἄλλως, ἢ διαπλέοντας, ὄρμην ἔσχον ἀπονήξασθαι πρὸς ῥεῦμα πολὺ καὶ δύναις βαθείας. Ἐνιοὶ δὲ φασιν, αὐτῶν μίαν, ὄνομα Κλοιλίαν, ἵππῳ διεξέλασαι τὸν πόρον, ἐγκελευσαμένην

ταῖς ἄλλαις νεούσαις καὶ παραθάρβουσαν. Ἐπεὶ δὲ σωθεῖσαι πρὸς τὸν Ποπλικόλαν ἦκον, οὐκ ἐθαύμασεν, οὐδ' ἠγάπησεν, ἀλλ' ἠνιάθη, ὅτι Πορσήνα κακίων ἐν πίσει φανεῖται, καὶ τὸ τόλμημα τῶν παρθένων αἰτίαν ἔξει κακούργημα Ῥωμαίων γεγονέναι. Διὸ συλλαβὼν αὐτάς, πάλιν ἀπέστειλε πρὸς τὸν Πορσήναν. Ταῦτα δ' οἱ περὶ τὸν Ταρκύνιον προαισθόμενοι, καὶ καθίσαντες ἐνέδραν τοῖς ἄγουσι τὰς παῖδας, ἐν τῷ πέραν ἐπέθεντο πλείονες ὄντες. Ἐκείνων δὲ ὅμως ἀμυνομένων, ἡ Ποπλικόλα θυγάτηρ Οὐαλερία διὰ μέσων ὀρμήσασα τῶν μαχομένων ἔφευγε, καὶ τρεῖς τινες οἰκέται συνδιεκεπεσόντες ἔσωζον αὐτήν. Τῶν δ' ἄλλων οὐκ ἀκινδύνως ἀναμειγμένων τοῖς μαχομένοις, αἰσθόμενος Ἄρων ὁ Πορσήνα υἱὸς ὀξέως προσεβοήθησε, καὶ φυγῆς γενομένης τῶν πολεμίων, περιεποίησε τοὺς Ῥωμαίους. Ὡς δὲ τὰς παρθένους κομισθείσας ὁ Πορσήνας εἶδε, τὴν καταρξαμένην τῆς πράξεως, καὶ παρακελευσαμένην ταῖς ἄλλαις ἐζήτει. Ἀκούσας δὲ τὸ ὄνομα τῆς Κλοιλίας προσέβλεψεν αὐτὴν ἴλεψ καὶ φαιδρῶ τῷ προσώπῳ, καὶ κελεύσας ἵππον ἀχθῆναι τῶν βασιλικῶν κεκοσμημένον εὐπρεπῶς, ἐδώρῆσατο. Τοῦτο ποιοῦνται μαρτύριον οἱ μόνην τὴν Κλοιλίαν λέγοντες ἵππῳ διεξελάσαι τὸν ποταμόν. Οἱ δ' οὐ φασιν, ἀλλὰ τιμῆσαι τὸ ἀνδρῶδες αὐτῆς τὸν Τυρρηνόν. Ἀνάκειται δὲ τὴν ἱεράν ὁδὸν πορευομένοις εἰς Πελάτιον ἀνδριάς αὐτῆς ἔφιππος, ὃν τινες οὐ τῆς Κλοιλίας, ἀλλὰ τῆς Οὐαλερίας εἶναι λέγουσιν. Ὁ δὲ Πορσήνας διαλλαγείς τοῖς Ῥωμαίοις, ἄλλην τε ἑαυτοῦ πολλὴν μεγαλοφροσύνην ἐπεδείξατο τῇ πόλει, καὶ τὰ ὄπλα τοὺς Τυρρηνοὺς ἀναλαβεῖν κελεύσας, ἄλλο δ' οὐδὲν, ἀλλ' ἐκλιπεῖν τὸν χάρακα σίτου τε πολλοῦ καὶ χρημάτων γέμοντα παντοδαπῶν, παρέδωκε τοῖς Ῥωμαίοις. Διὸ καὶ καθ' ἡμᾶς ἔτι, πωλοῦντες τὰ δημόσια, πρῶτα κηρύττουσι τὰ Πορσήνα χρήματα, τιμὴν τῷ ἀνδρὶ τῆς χάριτος αἰδῖον ἐν τῇ μνήμῃ διαφυλάττοντες. Εἰσῆκει δὲ χαλκοῦς ἀνδριάς αὐτοῦ παρὰ τὸ βουλευτήριον, ἀπλοῦς καὶ ἀρχαϊκὸς τῇ ἐργασίᾳ.

Κ. Μετὰ δὲ ταῦτα, Σαβίνων ἐμβαλόντων εἰς τὴν χώραν, ὑπατος μὲν ἀπεδείχθη Μάρκος Οὐαλέριος, ἀδελφὸς Ποπλικόλα, καὶ Ποσοῦμιος Τούβερτος. Πραττομένων δὲ τῶν μεγίστων γνώμη καὶ παρουσία Ποπλικόλα, δυσὶ μάχαις μεγάλαις ὁ Μάρκος ἐνίκησεν ὧν ἐν τῇ δευτέρᾳ μηδένα Ῥωμαίων ἀποβαλὼν, τρισχιλίους ἐπὶ μυρίοις τῶν πολεμίων ἀνείλε. Καὶ γέρας ἔσχεν ἐπὶ τοῖς θριάμβοις, οἰκίαν αὐτῷ γενέσθαι δημοσίοις ἀναλώμασιν ἐν Παλατίῳ. Τῶν δ' ἄλλων τότε θυρῶν εἰσω τῆς οἰκίας εἰς τὸ κλεισίον ἀνοιγομένων, ἐκείνης μόνῃς τῆς οἰκίας ἐπέειψαν ἐκτὸς ἀπάγεσθαι τὴν αὐλειον, ὡς δὴ κατὰ τὸ συγχώρημα τῆς τιμῆς αἰεὶ τοῦ δημοσίου προσεπιλαμβανομένου· τὰς δὲ Ἑλληνικὰς πρότερον οὕτως ἔχειν ἀπάσας λέγουσιν, ἀπὸ τῶν κωμοδιῶν λαμβάνοντες, ὅτι * κόπτουσι καὶ * ψοφοῦσι τὰς αὐτῶν θύρας ἔσθθεν οἱ προιέναι μέλλοντες, ὅπως αἰσθησὶς ἔξω γένοιτο τοῖς προσερχομένοις, ἢ προσεῷσι, καὶ μὴ καταλαμβάνοντο προιούσαις ταῖς κλεισίαισιν εἰς τὸν σενωπὸν.

ΚΔ. Τῷ δ' ἐξῆς ἔτει πάλιν ὑπάτευσεν Ποπλικόλας τὸ τέταρτον· ἦν δὲ προσδοκία πολέμου, Σαβίνων καὶ Λατίνων συνισαμένων. Καὶ τις ἅμα δεισιδαιμονία τῆς πόλεως ἤψατο· πᾶσαι γὰρ αἱ κυοῦσαι τότε γυναῖκες ἐξέβαλλον ἀνάπηρα, καὶ τέλος οὐδεμία γένεσις ἔσχεν. Ὄθεν ἐκ τῶν Σιβυλλείων ὁ Ποπλικόλας ἰλασάμενος τῷ Ἄδῃ, καὶ τινὰς ἀγῶνας πυθοχρήστους ἀναλαβὼν, καὶ ταῖς ἐλπίσι πρὸς τὸ θεῖον ἠδίονα καταστήσας τὴν πόλιν, ἤδη τοῖς ἀπ' ἀνθρώπων φοβεροῖς προσεῖχε. Μεγάλη γὰρ ἐφαίνετο κατασκευὴ τῶν πολεμίων καὶ σύστασις. Ἦν οὖν Ἄππιος Κλαῦσος ἐν Σαβίνοις, ἀνὴρ χρήμασί τε δυνατὸς, καὶ σώματος ῥώμῃ πρὸς ἀλικιὴν ἐπιφανῆς, ἀρετῆς δὲ δόξῃ μάλιστα καὶ λόγου δεινότητι πρωτεύων. Ὁ δὲ πᾶσι συμβαίνει τοῖς μεγάλοις, οὐ διέφυγε παθεῖν, ἀλλ' ἐφθονεῖτο· καὶ τοῖς φθονοῦσιν αἰτίαν παρέσχε, καταπαύων τὸν πόλεμον, αὔξειν τὰ Ῥωμαίων ἐπὶ τυραννίδι

καὶ δουλώσει τῆς πατρίδος. Δισθόμενος δὲ τοὺς λόγους τούτους βουλομένῳ τῷ πλήθει λεγομένους, καὶ προσκρούοντα τοῖς πολεμοποιοῖς καὶ στρατιωτικοῖς ἑαυτὸν, ἐφοβεῖτο τὴν κρίσιν ἑταιρείαν δὲ καὶ δύναμιν φίλων καὶ οἰκείων ἔχων ἀμύνουσαν περὶ αὐτὸν, ἐσασίαζε. Καὶ τοῦτ' ἦν τοῦ πολέμου διατριβὴ καὶ μέλησις τοῖς Σαβίνοις. Ταῦτ' οὖν ὁ Ποπλικόλας οὐ μόνον εἰδέναι ποιούμενος ἔργον, ἀλλὰ καὶ κινεῖν καὶ συνεξορμᾶν τὴν γᾶσιν, εἶχεν ἄνδρας ἐπιτηδεύουσας, οἳ τῷ Κλαύσῳ διελέγοντο παρ' αὐτοῦ τοιαῦτα. Ὡς ὁ Ποπλικόλας ἄνδρα σε χρηστὸν ὄντα καὶ δίκαιον οὐδενὶ κακῷ δεῖν οἴεται τοὺς σεαυτοῦ πολίτας ἀμύνασθαι, καίπερ ἀδικούμενον· εἰ δὲ βούλοιο σώζων ἑαυτὸν μεταστῆναι, καὶ φυγεῖν τοὺς μισοῦντας, ὑποδέξεται σε δημοσίᾳ καὶ ἰδίᾳ, τῆς τε σῆς ἀρετῆς ἀξίως, καὶ τῆς Ῥωμαίων λαμπρότητος. Ταῦτα πολλάκις ἀνασκοποῦντι τῷ Κλαύσῳ βέλτιστα τῶν ἀναγκαιῶν ἐφαίνετο, καὶ τοὺς φίλους συμπαρακαλῶν, ἐκείνων τε πολλοὺς ὁμοίως συναναπειθόντων, πεντακισχιλίους οἴκους ἀναστήσας μετὰ παίδων καὶ γυναικῶν, ὅπερ ἦν ἐν Σαβίνοις ἀθόρυβον μάλιστα, καὶ βίου πρᾶου καὶ καθεστῶτος οἰκείον, εἰς Ῥώμην ἤγε, προειδότες τοῦ Ποπλικόλα, καὶ δεχομένου φιλοφρόνως καὶ προθύμως ἐπὶ πᾶσι δικαίως. Τοὺς μὲν γὰρ οἴκους εὐθύς ἀνέμιξε τῷ πολιτεύματι, καὶ χώραν ἀπένειμεν ἐκάστῳ δυοῖν πλέθρων, παρὰ τὸν Ἀνίνα ποταμόν· τῷ δὲ Κλαύσῳ πλέθρα πέντε καὶ εἴκοσι γῆς ἔδωκεν· αὐτὸν δὲ τῇ βουλῇ προσέγραψεν, ἀρχὴν πολιτείας λαβόντα ταύτην, ἣ ἠρώμενος ἐμφρόνως, ἀνέδραμεν εἰς τὸ πρῶτον ἀξίωμα, καὶ δύναμιν ἔσχε μεγάλην, καὶ γένος οὐδενὸς ἀμαυρότερον ἐν Ῥώμῃ τὸ Κλαυδίον ἀφ' αὐτοῦ κατέλιπε.

ΚΒ. Τὰ δὲ Σαβίνων οὕτω διακριθέντα τῷ μετοικισμῷ τῶν ἀνδρῶν, οὐκ εἶασαν οἱ δημαγωγοῦντες ἀτρεμεῖσαι καὶ καταστῆναι, γχετλιάζοντες, εἰ Κλαῦσος, ἂ παρὼν οὐκ ἔπεισε, διαπράξεται γὰρ γένος καὶ πολέμιος μὴ δοῦναι δίκην Ῥωμαίους, ὧν

ὑβρίζουσιν. Ἄραντες οὖν στρατῷ μεγάλῳ περὶ Φιδήνας κατηυλί-
 σαντο, καὶ τινα λόχον θέμενοι πρὸ τῆς Ῥώμης ἐν χωρίοις συν-
 ηρεφῆσι καὶ κοίλοις, δισχιλίους ὀπλίτας, ἔμελλον ἅμ' ἡμέρα φα-
 νερώς ὀλίγοις ἵππεῦσι λείαν ἐλαύνειν. Εἴρητο δ' αὐτοῖς, ὅταν
 τῇ πόλει προσελάσωσιν, ὑποφεύγειν, ἕως ἐμβάλωσιν εἰς τὴν
 ἐνέδραν τοὺς πολεμίους. Ταῦθ' ὁ Ποπλικόλας αὐθημερὸν πυθό-
 μενος παρ' αὐτομόλων, ταχὺ διηρμόσατο πρὸς πάντα καὶ δι-
 ἐνευμε τὴν δύναμιν. Ποσούμιος μὲν γὰρ Βάλλος ὁ γαμβρὸς αὐ-
 τοῦ, τρισχιλίοις ὀπλίταις ἐσπέρας ἔτι προσελθὼν, καὶ καταλαβὼν
 τοὺς ἀκρολόφους, ὑφ' οἷς ἐνήδρευον Σαβῖνοι, παρεφύλαττεν
 ὁ δὲ συνάρχων Λουκρήτιος, ἔχων τὸ κουφότατον ἐν τῇ πόλει
 καὶ γενναϊότατον, ἐτάχθη τοῖς ἐλαύνουσι τὴν λείαν ἵππεῦσιν
 ἐπιχειρεῖν. Αὐτὸς δὲ τὴν ἄλλην ἀναλαβὼν στρατιάν, κύκλῳ περι-
 ἤλθε τοὺς πολεμίους, καὶ κατὰ τύχην ὁμίχλης βαθείας ἐπιπε-
 σούσης, περὶ ὄρθρον ἅμα Ποσούμιός τε τοὺς ἐνεδρεύοντας ἐμ-
 βοήσας ἔβαλεν ἀπὸ τῶν ἄκρων, καὶ τῆς προῖππευσαμένοις ἀφῆκε
 τοὺς περὶ αὐτὸν ὁ Λουκρήτιος, καὶ Ποπλικόλας προσέβαλε τοῖς
 στρατοπέδοις τῶν πολεμίων. Πάντη μὲν οὖν ἑκακοῦτο τὰ Σα-
 βίνων καὶ διεφθείρετο· τοὺς δ' ἐνταῦθα μὴδ' ἀμυνομένους, ἀλ-
 λά φεύγοντας, εὐθὺς ἔκτεινον οἱ Ῥωμαῖοι, τῆς ἐλπίδος αὐτοῖς
 ὀλεθριωτάτης γενομένης. Σώζεσθαι γὰρ οἰόμενοι τοὺς ἑτέρους
 οἱ ἕτεροι, τῷ μάχεσθαι καὶ μένειν οὐ προσεῖχον· ἀλλ' οἱ μὲν ἐκ
 τῶν ἐρυμμάτων πρὸς τοὺς ἐνεδρεύοντας, οἱ δὲ πάλιν ὡς ἐκείνους
 εἰς τὸ στρατόπεδον θέοντες, ἐναντίοι φεύγουσιν ἐνέπιπτον, πρὸς
 οὓς ἔφευγον, καὶ βοηθείας δεομένοις, οὓς ἤλπιζον αὐτοῖς βοη-
 θήσειν. Τὸ δὲ μὴ πάντας ἀπολέσθαι τοὺς Σαβίνους, ἀλλὰ καὶ
 περιγενέσθαι τινάς, ἢ Φιδηνατῶν πόλις ἐγγὺς οὔσα παρέσχε, καὶ
 μάλισα τοῖς ἐκ τῶν στρατοπέδων, ὅθ' ἤλίσκετο, διεκπίπτουσιν.
 Ὅσοι δὲ Φιδηνῶν διήμαρτον, διεφθάρησαν, ἢ ζῶντες ἀπήχθησαν
 ὑπὸ τῶν λαβόντων.

ΚΓ. Τοῦτο τὸ κατόρθωμα Ῥωμαῖοι, καίπερ εἰωθότες ἅπασιν τοῖς μεγάλοις ἐπιφημίζειν τὸ δαιμόνιον, ἐνὸς ἔργον ἠγοῦντο τοῦ στρατηγοῦ γεγονέναι. Καὶ τῶν μεμαχημένων πρῶτον ἦν ἀκούειν, ὅτι χωλοὺς καὶ τυφλοὺς αὐτοῖς καὶ μόνον οὐ καθεύξας τοὺς πολεμίους Ποπλικόλας παρέδωκε χρῆσθαι τοῖς ξίφεσιν. Ἐβρώσθη δὲ καὶ χρήμασιν ὁ δῆμος, ἐκ τῶν λαφύρων καὶ τῶν αἰχμαλώτων. Ὁ δὲ Ποπλικόλας τὸν τε θρίαμβον ἀγαγὼν, καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν ἀποδειχθεῖσιν ὑπάτοις παραδούς τὴν πόλιν, εὐθέως ἐτελεύτησεν, ὡς ἐφικτόν ἐστιν ἀνθρώποις μάλιστα τοῖς νενομισμένοις καλοῖς καὶ ἀγαθοῖς, τὸν ἑαυτοῦ βίον ἐκτελειώσας· ὁ δὲ δῆμος ὡσπερ οὐδὲν εἰς ζῶντα τῶν ἀξίων πεποιηκώς, ἀλλὰ πᾶσαν ὀφείλων χάριν, ἐψηφίσατο δημοσίᾳ ταφῆναι τὸ σῶμα, καὶ τεταρτημόριον ἕκαστος ἐπὶ τιμῇ συνεισήνεγκεν. Αἱ δὲ γυναῖκες, ἰδίᾳ πρὸς αὐτὰς συμφρονήσασαι, ἐπένηθησαν ἐνιαυτὸν ὅλον ἐπὶ τῷ ἀνδρὶ πένθος ἔντιμον καὶ ζηλωτόν. Ἐτάφη δὲ καὶ οὗτος τῶν πολιτῶν ψηφισαμένων ἐντὸς ἄσσεος παρὰ τὴν καλουμένην Οὐελίαν, ὥστε καὶ γένει παντὶ τῆς ταφῆς μετεῖναι. Νῦν δὲ θάπτεται μὲν οὐδεὶς τῶν ἀπὸ γένους, κομίσαντες δὲ τὸν νεκρὸν ἐκεῖ κατατίθενται, καὶ δᾶδᾶ τις ἡμμένην λαβὼν ὅσον ὑπήνεγκεν, εἴτ' ἀναιρεῖται· μαρτυρούμενος ἔργῳ τὸ ἐξεῖναι, φείδεσθαι δὲ τῆς τιμῆς, καὶ τὸν νεκρὸν οὕτως ἀποκομίζουσιν.

ΣΟΛΩΝΟΣ ΚΑΙ ΠΟΠΛΙΚΟΛΑ ΣΥΓΚΡΙΣΙΣ.

ΑΡ' οὖν ἴδιόν τι περὶ ταύτην τὴν σύγκρισιν ὑπάρχει, καὶ μὴ πᾶνυ συμβεβηκὸς ἑτέρα τῶν ἀναγεγραμμένων, τὸν ἕτερον γεγο-
 νέναι μιμητὴν τοῦ ἑτέρου, τὸν ἕτερον δὲ μάρτυν. Ὅρα γὰρ, ἦν ὁ
 Σόλων ἐξήνεγκε περὶ εὐδαιμονίας ἀπόφασιν πρὸς Κροῖσον, ὡς
 Ποπλικόλα μᾶλλον, ἢ Τέλλω, προσήκει· Τέλλου μὲν γὰρ, ὃν
 εἶπε γεγονέναι μακαριώτατον δι' εὐπτομίαν καὶ ἀρετὴν καὶ εὐ-
 τεκνίαν, οὐτ' αὐτὸς ἐν ταῖς ποιήμασιν ὡς ἀνδρὸς ἀγαθοῦ λόγον
 ἔσχεν, οὔτε παῖδες, οὐτ' ἀρχὴ τις εἰς δόξαν ἦλθεν· Ποπλικόλας
 δὲ, καὶ ζῶν ἐπρώτευσε δυνάμει καὶ δόξῃ, δι' ἀρετὴν, Ῥωμαίων,
 καὶ τεθνηκότος, ἐν τοῖς ἐπιφανεστάτοις γένεσι καὶ σέμμασιν ἔτι
 καθ' ἡμᾶς οἱ Ποπλικόλαι καὶ Μεσάλαι, καὶ Οὐαλέριοι, δ' ἐτῶν
 ἑξακοσίων τῆς εὐγενείας τὴν δόξαν ἀναφέρουσι. Καὶ Τέλλος μὲν
 ὑπὸ τῶν πολεμίων, ὡς ἀνὴρ ἀγαθὸς ἐν τάξει μένων καὶ μαχό-
 μενος, κατέστρεψε· Ποπλικόλας δὲ, τοὺς μὲν πολεμίους κτείνας,
 ὁ τοῦ πεσεῖν εὐτυχέστερόν ἐστι, τὴν δὲ πατρίδα νικῶσαν ἐπιδὼν
 δι' ἑαυτὸν ἄρχοντα καὶ στρατηγούντα, τιμηθεὶς δὲ καὶ θριαμ-
 βεύσας ἔτυχε τῆς ζηλουμένης ὑπὸ Σόλωνος καὶ μακαριζομένης
 τελευτῆς. Ἔτι τοίνυν, ἂ τοῖς περὶ Μίμνερμον ἀντειπῶν περὶ
 χρόνου ζωῆς ἐπιπεφώνηκε·

Μηδέ μοι ἄκλαυστος θάνατος μῶλοι, ἀλλὰ φίλοιαι

Καλλείποιμι θανὼν ἄλγεα καὶ στοναχάς,

εὐδαιμόνα τὸν Ποπλικόλαν ποιεῖ. Τελευτήσας γὰρ, οὐ φίλοις,
 οὐδ' οἰκείοις μόνον, ἀλλὰ τῇ πόλει πάσῃ, μυριάσι πολλαῖς, δά-
 κρυα καὶ πόθον καὶ κατῆφειαν ἐφ' αὐτῷ παρέσχεν· αἱ γὰρ Ῥω-

μαίων γυναῖκες ἐπένησαν αὐτὸν, ὡσπερ υἱὸν, ἢ ἀδελφόν, ἢ πατέρα κοινὸν ἀποβαλοῦσαι.

Χρήματα δ' ἰμείρω μὲν ἔχειν,

φησὶν ὁ Σόλων,

ἀδίκως δὲ πεπᾶσθαι

Οὐκ ἐθέλω,

ὡς δίκης ἐπούσης· Ποπλικόλα δ' ὑπῆρχεν οὐ μόνον μὴ κακῶς πλουτεῖν, ἀλλὰ καὶ καλῶς ἀναλίσκειν, εὖ ποιοῦντι τοὺς δεομένους. Ὡς, εἰ σοφώτατος ἀπάντων ὁ Σόλων, εὐδαιμονέστατος ἦν ὁ Ποπλικόλας. Ἄ γὰρ εὗξατο τῶν ἀγαθῶν ἐκεῖνος, ὡς μέγιστα καὶ κάλλιστα, ταῦτα καὶ κτήσασθαι Ποπλικόλα καὶ φυλάξαι χρωμένῳ μέχρι τέλους ὑπῆρξεν.

B. Οὕτω μὲν ὁ Σόλων κεκόσμηκε τὸν Ποπλικόλαν, τὸν Σόλωνα δὲ αὖ πάλιν ἐκεῖνος, ἐν τῇ πολιτείᾳ παραδειγμάτων κάλλιστον ἀνδρὶ κοσμοῦντι δημοκρατίαν θέμενος, τῆς μὲν ἀρχῆς τὸν ὄγκον ἀφελὼν εὐμενῇ πᾶσι καὶ ἄλυπον κατέστησε, νόμοις δὲ πολλοῖς ἐχρήσατο τῶν ἐκείνου. Καὶ γὰρ ἀρχόντων καταστάσεως κυρίους ἐποίησε τοὺς πολλοὺς, καὶ τοῖς φεύγουσι δίκην, ἐπικαλεῖσθαι τὸν δῆμον, ὡσπερ ὁ Σόλων τοὺς δικαστάς, ἔδωκε. Καὶ βουλὴν μὲν ἑτέραν οὐκ ἐποίησεν, ὡσπερ ὁ Σόλων, τὴν δ' οὖσαν ηὔξησεν, ἀριθμῷ μικροῦ διπλασιάσας. Ἢ τε τῶν ταμιῶν ἐπὶ τοῖς χρήμασι κατάσσεις ἐκείθεν ἦλθεν, ὅπως ἄρχων, μὴτ' εἰ χρησὸς ἐσιν, ἀσχολίαν ἔχη πρὸς τὰ μείζω, μὴτ' εἰ φαῦλος, ἀφορμὰς τοῦ ἀδικεῖν μᾶλλον, καὶ τῶν πράξεων καὶ τῶν χρημάτων κύριος γενόμενος. Τὸ δὲ μισοτύραννον ἐν τῷ Ποπλικόλα σφοδρότερον· εἰ γὰρ τις ἐπιχειροίη τυραννεῖν, ὁ μὲν ἀλόντι τὴν δίκην ἐπιτίθησιν, ὁ δὲ καὶ προ τῆς κρίσεως ἀνελεῖν δίδωσι. Σεμννομένου δὲ τοῦ Σόλωνος ὀρθῶς καὶ δικαίως, ὅτι καὶ τῶν πραγμάτων αὐτῷ διδόντων τυραννεῖν, καὶ τῶν πολιτῶν οὐκ ἀκουσίως δεχομένων, ἀπέῤῥηκεν οὐχ ἧττον ὑπάρχει καλὸν τῷ Ποπλικόλα, τὸ,

λαβόντα τυραννικὴν ἀρχὴν, ποιῆσαι δημοτικωτέραν, καὶ μὴδ' οἷς ἐξῆν ἔχοντα χρῆσασθαι. Καὶ τοῦτο δ' ἔοικε συνιδεῖν πρότερος ὁ Σόλων, ὅτι δῆμος

... Ὡδ' ἂν ἀριστα σὺν ἡγεμόνεσσιν ἔποιτο,

Μῆτε λίαν ἀνεβείς, μῆτε πιεζόμενος.

Γ. Ἴδιον δὲ τοῦ Σόλωνος ἡ τῶν χρεῶν ἀνεσις, ἢ μάλιστα τὴν ἐλευθερίαν ἐβεβαίωσε τοῖς πολίταις. Οὐδὲν γὰρ ὄφελος νόμων ἰσότητα παρεχόντων, ἢν ἀφαιρεῖται τὰ χρέα τοὺς πένητας· ἀλλ' ὅπου μάλιστα χρῆσθαι τῇ ἐλευθερίᾳ δοκοῦσι, δουλεύουσι μάλιστα τοῖς πλουσίοις, ἐν τῷ δικάζειν καὶ ἀρχειν καὶ λέγειν, ἐπιττατόμενοι καὶ ὑπηρετοῦντες. Τούτου δὲ μείζον, ὅτι πάση χρεῶν ἀποκοπῇ γάσεως ἐπομένης, ἐκείνη μόνη, καθάπερ φαρμάκῳ παραβόλῳ μὲν, ἰσχυρῷ δὲ χρησάμενος εὐκαίρως, καὶ τὴν οὖσαν γάσιν ἔλυσε, τῇ περὶ αὐτὸν ἀρετῇ καὶ δόξῃ, τῆς τοῦ πράγματος ἀδοξίας καὶ διαβολῆς περιγεγόμενος. Τῆς δ' ὅλης πολιτείας, τῇ μὲν ἀρχῇ λαμπρότερος ὁ Σόλων· ἡγήτατο γὰρ καὶ οὐκ ἠκολούθησε, καὶ καθ' αὐτὸν, οὐ μεθ' ἑτέρων, ἔπραξε τὰ πλεῖστα καὶ μέγιστα τῶν κοινῶν τῷ τέλει δὲ ἄτερος εὐτυχῆς καὶ ζηλωτός. Τὴν μὲν γὰρ Σόλωνος πολιτείαν αὐτὸς ἐπεῖθε Σόλων καταλυθεῖσαν, ἡ δὲ Ποπλικόλα μέχρι τῶν ἐμφυλίων πολέμων διεφύλαξεν ἐν κόσμῳ τὴν πόλιν· ὁ μὲν γὰρ ἅμα τῷ θέσθαι τοὺς νόμους, ἀπολιπὼν ἐν ξύλοις καὶ γράμμασιν ἐρήμους τοῦ βοηθοῦντος, ὄχετ' ἀπίων ἐκ τῶν Ἀθηνῶν· ὁ δὲ, μένων καὶ ἀρχων καὶ πολιτευόμενος, ἴδρυσε καὶ κατέστησεν εἰς ἀσφαλὲς τὴν πολιτείαν. Ἐτι δ' ἐκείνῳ μὲν οὐδὲ μέλλοντα κωλύσαι προαισθημένῳ Πεισίστρατον ὑπῆρξεν, ἀλλ' ἠτήθη τῆς τυραννίδος συνισαμένης· οὗτος δὲ βασιλείαν ἰσχύουσαν ἐκ πολλῶν ἤδη χρόνων καὶ κρατοῦσαν ἐξέβαλε καὶ κατέλυσεν, ἀρετὴν μὲν ἴσην καὶ προαίρεσιν ὁμοίαν παρασχόμενος, τύχη δὲ καὶ δυνάμει τελεσιουργῷ πρὸς τὴν ἀρετὴν χρησάμενος.

Δ. Τῶν μέντοι πολεμικῶν, Σόλωνι μὲν οὐδὲ τὰ πρὸς Μεγαρεῖς

Δαίμαχος ὁ Πλαταιεὺς μεματύρηκεν, ὥσπερ ἡμεῖς διεληλόθαμεν Ποπλικόλας δὲ τοὺς μεγίστους ἀγῶνας αὐτὸς καὶ μαχόμενος καὶ στρατηγῶν κατώρθωσε. Καὶ μὴν καὶ πρὸς τὰς πολιτικὰς πράξεις, ὁ μὲν ἐν παιδιᾷ, τινι τρόπῳ, καὶ προσποίημα μανίας ἀναλαβὼν, ὑπὲρ Σαλαμῖνος ἐρῶν προήλθεν· ὁ δ' αὐτόθεν ἀναρρίψας τὸν ἐπὶ μεγίστων κίνδυνον, ἐπανέστη Ταρκυνίῳ, καὶ τὴν προδοσίαν ἐφόρασε· καὶ τοῦ κολασθῆναι καὶ μὴ διαφυγεῖν τοὺς πονηροὺς αἰτιώτατος γενόμενος, οὐ τὰ σώματα μόνον τῶν τυράννων ἐξέβαλε τῆς πόλεως, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐλπίδας ἐξέκοψεν. Οὕτω δὲ καὶ τοῖς δεχομένοις πράγμασιν ἀγῶνα καὶ θυμὸν καὶ ἀντίταξιν ἐβρώμενος καὶ ἀτενωδῶς ἀπαντήσας, ἔτι βέλτιον ἐχρήσατο τοῖς ὀμιλίας ἀπολέμου καὶ πειθοῦς ὑπεικούσης δεομένοις, Πορσῆναν ἄμαχον ἄνδρα καὶ φοβερόν ἐμμελῶς προσαγαγόμενος καὶ μεταστήσας εἰς φιλίαν. Καίτοι φῆσει τις ἐνταῦθα, τὸν μὲν Σόλωνα προεμένους ἀναλαβεῖν Ἀθηναίους Σαλαμῖνα, Ποπλικόλαν δ' ἧς ἐκέκτηντο Ῥωμαῖοι χώρας ἀποσῆναι. Δεῖ δὲ πρὸς τοὺς ὑποκειμένους καιροὺς τὰς πράξεις θεωρεῖν. Ποικίλος γὰρ ὢν ὁ πολιτικὸς, ᾧ τρόπῳ τῶν ὄντων ἕκαστον εὐληπτὸν ἐστὶ, μεταχειρίζεται, καὶ μέρους ἀφέσει πολλῶς ἔσωσε τὸ πᾶν, καὶ μικρῶν ἀποστάς, μειζόνων ἔτυχεν. Ὡσπερ ἐκεῖνος ὁ ἀνὴρ τότε τῆς μὲν ἀλλοτρίας χώρας ἀποστάς, ἔσωσε τὴν ἑαυτοῦ βεβαίως ἄπασαν· οἷς δ' ἦν μέγα τὴν πόλιν διαφυλάττειν, προσεκτήσατο τὸ τῶν πολιορκούντων στρατόπεδον. Ἐπιτρέψας δὲ τῷ πολεμίῳ δικαστῆ γενέσθαι, καὶ περιγεγόμενος, τῇ δίκῃ προσέλαβεν, ὅσα δόντα ἀγαπητὸν ἦν νικῆσαι· καὶ γὰρ τὸν πόλεμον διέλυσε, καὶ τὴν παρασκευὴν τοῦ πολέμου κατέλιπεν αὐτοῖς, διὰ πίστιν ἀρετῆς καὶ καλοκαγαθίας, ἣν ὁ ἄρχων ὑπὲρ ἀπάντων ἐνεποίησεν αὐτῷ.

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΕΝ ΟΥΑΤΙΚΑΝΩΙ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

Σελ. 16: 205

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ. ΠΑΠΑΔΗ

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ.

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΪ δὲ τὰ μὲν ἐκ γένους ἀμαυρότερα πρὸς δόξαν ὑπῆρχε· πατὴρ γὰρ ἦν Νεοκλέους οὐ τῶν ἄγαν ἐπιφανῶν Ἀθήνησι, Φρεαρίου τὸν δῆμον ἐκ τῆς Λεοντίδος φυλῆς· νόθος δὲ πρὸς μητρὸς, ὡς λέγουσιν·

Ἀβρότονον Θρηΐσσα γυνὴ γένος· ἀλλὰ τεκίσθαι

Τὸν μέγαν Ἑλλησιν φημί Θεμιστοκλέα.

Φανίας μέντοι τὴν μητέρα Θεμιστοκλέους, οὐ Θραῦτταν, ἀλλὰ Καρίνην, οὐδ' Ἀβρότονον ὄνομα, ἀλλ' Εὐτέρπην ἀναγράφει. Νεάνθης δὲ καὶ πύλιν αὐτῇ τῆς Καρίας Ἀλικαρνασσὸν προστίθησι. Δι' ὃ καὶ τῶν νόθων εἰς Κυνόσαργες συντελούντων (τοῦτο δ' ἔστιν ἔξω πυλῶν γυμνάσιον Ἡρακλέους, ἐπεὶ κακεῖνος οὐκ ἦν γνησίος ἐν Θεοῖς, ἀλλ' ἐνείχετο νοθεία, διὰ τὴν μητέρα θνητὴν οὖσαν), ἔπειθε τινὰς ὁ Θεμιστοκλῆς τῶν εὖ γεγονότων νεανίσκων, καταβαίνοντας εἰς Κυνόσαργες ἀλείφεσθαι μετ' αὐτοῦ. Καὶ τοῦτου γενομένου, δοκεῖ πανούργως τὸν τῶν νόθων καὶ γνησίων διορισμὸν ἀνελεῖν. Ὅτι μέντοι τοῦ Λυκομηδῶν γένους μετεῖχε, δῆλόν ἐστι· τὸ γὰρ Φλυῆσι τελεστήριον, ὅπερ ἦν Λυκομηδῶν κοινόν, ἐμπρησθὲν ὑπὸ τῶν βαρβάρων, αὐτὸς ἐπεσκεύατε καὶ γραφαῖς ἐκόσμησεν, ὡς Σιμωνίδης ἰστόρηκεν.

Β. Ἐτι δὲ παῖς ὢν, ὁμολογεῖται φορὰς μεστὸς εἶναι, καὶ τῇ μὲν φύσει συνετὸς, τῇ προαιρέσει δὲ μεγαλοπράγμων καὶ πολιτικός. Ἐν γὰρ ταῖς ἀνάσεσι καὶ σχολαῖς ἀπὸ τῶν μαθημάτων γενόμενος, οὐκ ἔπαιζεν, οὐδ' ἐβράθυμει, καθάπερ οἱ λοιποὶ παῖδες, ἀλλ' εὕρισκετο λόγους τινὰς μελετῶν καὶ συνταττόμενος πρὸς ἑαυτόν. Ἦσαν δ' οἱ λόγοι κατηγορία τινὸς, ἢ συνηγορία, τῶν παιδῶν. Ὅθεν εἰώθει λέγειν ὁ διδάσκαλος, ὡς οὐδὲν ἔση

παῖ σὺ μικρὰν, ἀλλὰ μέγα πάντως ἀγαθὸν, ἢ κακόν. Ἐπεὶ καὶ τῶν παιδεύσεων τὰς μὲν ἠθοποιούς, ἢ πρὸς ἡδονὴν τινα καὶ χάριν ἐλευθέριον σπουδαζομένας, ὀκνηρῶς καὶ ἀπροθύμως ἐξεμάνθανε· τῶν δ' εἰς σύνεσιν, ἢ πράξιν, λεγομένων, δῆλος ἦν οὐχ' ὑπερ-
 ρῶν παρ' ἡλικίαν, ὡς τῇ φύσει πιστεύων. Ὄθεν ὕστερον ἐν ταῖς ἐλευθέραις καὶ ἀστείαις λεγομέναις διατριβαῖς, ὑπὸ τῶν πεπαι-
 δεῦσθαι δοκούντων χλευαζόμενος, ἠναγκάζετο φορτικώτερον ἀμύνεσθαι, λέγων, ὅτι λύραν μὲν ἀρμόσασθαι, καὶ μεταχειρί-
 σασθαι ψαλτήριον οὐκ ἐπίσταται, πόλιν δέ, μικρὰν καὶ ἄδοξον παραλαβὼν, ἔνδοξον καὶ μεγάλην ἀπεργάσασθαι. Καὶ τοι Σθη-
 σίμβροτος Ἀναξαγόρου τε διακοῦσαι τὸν Θεμιστοκλέα φησὶ, καὶ περὶ Μέλισσον σπουδάσαι τὸν φυσικόν, οὐκ εὖ τῶν χρόνων ἀπτόμενος· Περικλεῖ γὰρ, ὅς πολὺ νεώτερος ἦν Θεμιστοκλέους, Μέλισσος μὲν ἀντεστρατήγει πολιορκοῦντι Σαμίους, Ἀναξαγόρας δὲ συνδιέτριβε. Μᾶλλον οὖν ἄντις προσέχοι τοῖς Μνησιφίλου τὸν Θεμιστοκλέα τοῦ Φρεαρίου ζήλωτὴν γενέσθαι λέγουσιν, οὔτε ῥήτορος ὄντος, οὔτε τῶν φυσικῶν κληθέντων φιλοσόφων, ἀλλὰ τὴν τότε καλουμένην σοφίαν, οὐσαν δὲ δεινότητά πολιτικὴν, καὶ δρα-
 στήριον σύνεσιν, ἐπιτηδεύμα πεποιημένου, καὶ διασώζοντος ὡσπερ αἴρεσιν ἐκ διαδοχῆς ἀπὸ Σόλωνος· ἦν οἱ μετὰ ταῦτα δικανικαῖς μίξαντες τέχναις, καὶ μεταγαγόντες ἀπὸ τῶν πράξεων τὴν ἄσκη-
 σιν ἐπὶ τοὺς λόγους, σοφισταὶ προσηγορεύθησαν. Τούτῳ μὲν οὖν ἤδη πολιτευόμενος ἐπλησίαζεν. Ἐν δὲ ταῖς πρώταις τῆς νεότητος ὀρμαῖς, ἀνώμαλος ἦν καὶ ἀστάθμητος, ἅτε τῇ φύσει καθ' αὐτὴν χρώμενος ἄνευ λόγου καὶ παιδείας ἐπ' ἀμφοτέρα μεγάλας ποιου-
 μένη μεταβολὰς τῶν ἐπιτηδευμάτων, καὶ πολλάκις ἐξανισταμένη πρὸς τὸ χεῖρον, ὡς ὕστερον αὐτὸς ὁμολόγει, καὶ τοὺς τραχυτάτους πώλους ἀρίστους ἵππους γίνεσθαι φάσκων, ὅταν, ἥς προσήκει, τύχωσι παιδείας καὶ καταρτύσεως. Ἄ δὲ τούτων ἐξαρτῶσιν ἔνιοι διηγήματα πλάττοντες, ἀποκήρυσιν μὲν ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ,

θάνατον δὲ τῆς μητρὸς ἐκδύσιον, ἐπὶ τῇ τοῦ παιδὸς ἀτιμίᾳ περιλύπου γενομένης, δοκεῖ κατεψεῦσθαι· καὶ τὸναντίον εἰσὶν οἱ λέγοντες, ὅτι τοῦ τὰ κοινὰ πράττειν ἀποτρέπων αὐτὸν ὁ πατὴρ ἐπεδείκνυε πρὸς τῇ θαλάττῃ τὰς παλαιὰς τριήρεις ἐρριμένας καὶ παρεωραμένας, ὡς δὴ καὶ πρὸς τοὺς δημαγωγούς, ὅταν ἄχρηστοι γέγωνται, τῶν πολλῶν ὁμοίως ἐχόντων.

Γ. Ταχὺ μέντοι καὶ νεανικῶς ἔοικεν ἄψασθαι τοῦ Θεμιστοκλέους τὰ πολιτικὰ πράγματα, καὶ σφόδρα ἢ πρὸς δόξαν ὀρμὴ κρατῆσαι. Δι' ἣν εὐθύς ἐξ ἀρχῆς πρωτεύειν ἐφιέμενος, ἰταμῶς ὑφίστατο τὰς πρὸς τοὺς δυναμένους ἐν τῇ πόλει καὶ πρωτεύοντας ἀπεχθείας, μάλιστα δ' Ἀριστείδην τὸν Λυσιμάχου, τὴν ἐναντίαν αἰετοπορευόμενον αὐτῷ. Καί τοι δοκεῖ παντάπασι ἢ πρὸς τοῦτον ἔχθρα μειρακιώδη λαβεῖν ἀρχὴν· ἠράσθησαν γὰρ ἀμφοτέρω τοῦ καλοῦ Στησίλεω, Τηΐου τὸ γένος ὄντος, ὡς Ἀρίστων ὁ φιλόσοφος ἱστορήκεν· ἐκ δὲ τούτου διετέλουν καὶ περὶ τὰ δημόσια τσασιάζοντες. Οὐ μὲν ἀλλ' ἢ τῶν βίων καὶ τῶν τρόπων ἀνομοιότης ἔοικεν αὐξῆσαι τὴν διαφορὰν. Πρᾶος γὰρ ὢν φύσει καὶ καλοκαγαθικὸς τὸν τρόπον ὁ Ἀριστείδης, καὶ πολιτευόμενος οὐ πρὸς χάριν, οὐδὲ πρὸς δόξαν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ βελτίστου μετ' ἀσφαλείας καὶ δικαιοσύνης, ἠναγκάζετο τῷ Θεμιστοκλεῖ, τὸν δῆμον ἐπὶ πολλὰ κινουῦντι, καὶ μεγάλας ἐπιφέροντι καινοτομίας, ἐναντιοῦσθαι πολλάκις, ἐνιστάμενος αὐτοῦ πρὸς τὴν αὐξῆσιν. Λέγεται γὰρ οὕτω παράφορος πρὸς δόξαν εἶναι, καὶ πράξεων μεγάλων ὑπὸ φιλοτιμίας ἐραστής, ὥστε, νέος ὢν ἔτι, τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης πρὸς τοὺς βαρβάρους γενομένης, καὶ τῆς Μιλτιάδου στρατηγίας διαβοηθείσης, σύννους ὄρασθαι τὰ πολλὰ πρὸς ἑαυτῷ, καὶ τὰς νύκτας ἀγρυπνεῖν, καὶ τοὺς πότους παραιτεῖσθαι τοὺς συνήθεις, καὶ λέγειν πρὸς τοὺς ἐρωτῶντας καὶ θαυμάζοντας τὴν περὶ τὸν βίον μεταβολὴν, ὡς καθεύδειν αὐτὸν οὐκ ἔφη τὸ τοῦ Μιλτιάδου τρόπιον. Οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πέρας ὦντο τοῦ πολέμου τὴν ἐν

Μαραθῶνι τῶν βαρβάρων ἦτταν εἶναι, Θεμιστοκλῆς δὲ ἀρχὴν μειζόνων ἀγώνων, ἐφ' οὓς ἑαυτὸν ὑπὲρ τῆς ὅλης Ἑλλάδος ἤλειφεν αἰεὶ, καὶ τὴν πόλιν ἤσκει, πόρρωθεν ἤδη προσδοκῶν τὸ μέλλον.

Δ. Καὶ πρῶτον μὲν τὴν Λαυριωτικὴν πρόσδοδον ἀπὸ τῶν ἀργυρείων μετάλλων ἔθος ἐχόντων Ἀθηναίων διανέμεσθαι, μόνος εἰπεῖν ἐτόλμησε παρελθὼν εἰς τὸν δῆμον, ὡς χρῆ, τὴν διανομὴν ἐάσαντας, ἐκ τῶν χρημάτων τούτων κατασκευάσασθαι τριήρεις ἐπὶ τὸν πρὸς Αἰγινήτας πόλεμον· ἤκμαζε γὰρ οὗτος ἐν τῇ Ἑλλάδι μάλισα, καὶ κατεῖχον οἱ Αἰγινήται πλήθει νεῶν τὴν θάλασσαν. Ἦ καὶ ῥᾶον Θεμιστοκλῆς συνέπεισεν, οὐ Δαρεῖον, οὐδὲ Πέρσας (μακρὰν γὰρ ἦσαν οὗτοι, καὶ δέος οὐ πάνυ βέβαιον ὡς ἀφιζόμενοι παρεῖχον) ἐπισείων, ἀλλὰ τῇ πρὸς Αἰγινήτας ὀργῇ καὶ φιλονεικίᾳ τῶν πολιτῶν ἀποχρησάμενος εὐκαίρως ἐπὶ τὴν παρασκευὴν. Ἑκατὸν γὰρ ἀπὸ τῶν χρημάτων ἐκείνων ἐποιήθησαν τριήρεις, αἱ καὶ πρὸς Ξέρξην ἐναυμάχησαν. Ἐκ δὲ τούτου κατὰ μικρὸν ὑπάγων καὶ καταβιδάζων τὴν πόλιν πρὸς τὴν θάλασσαν, ὡς τὰ πεζὰ μὲν οὐδὲ τοῖς ὀμόροις ἀξιωμαχοῦς ὄντας, τῇ δ' ἀπὸ τῶν νεῶν ἀλκῇ καὶ τοὺς βαρβάρους ἀμύνασθαι, καὶ τῆς Ἑλλάδος ἄρχειν δυναμένους, ἀντὶ μονίμων ὀπλιτῶν, ὡς φησι Πλάτων, ναυδάτας καὶ θαλαττίους ἐποίησε· καὶ διαβολὴν καθ' αὐτοῦ παρέσχεν, ὡς ἄρα Θεμιστοκλῆς τὸ δόρυ καὶ τὴν ἀσπίδα τῶν πολιτῶν παρελόμενος, εἰς ὑπηρεσίον καὶ κόπην συνέσειλε τὸν τῶν Ἀθηναίων δῆμον. Ἐπραξε δὲ ταῦτα Μιλτιάδου κρατήσας ἀντιλέγοντος, ὡς ἱστορεῖ Στρησίμβροτος. Εἰ μὲν δὴ τὴν ἀκρίθειαν καὶ τὸ καθαρὸν τοῦ πολιτεύματος ἔβλαψεν, ἢ μὴ, ταῦτα πράξας, ἔσω φιλοσοφώτερον ἐπισκοπεῖν. Ὅτι δ' ἡ τότε σωτηρία τοῖς Ἕλλησιν ἐκ τῆς θαλάσσης ὑπῆρξε, καὶ τὴν Ἀθηναίων πόλιν αὐθις ἀνέστησαν αἱ τριήρεις ἐκεῖναι, τὰ τ' ἄλλα, καὶ Ξέρξης αὐτὸς ἐμαρτύρησε. Τῆς γὰρ πεζικῆς δυνάμεως ἀθραύστου διαμενούσης;

ἔφυγε μετὰ τὴν τῶν νεῶν ἦτταν, ὡς οὐκ ὦν ἀξιόμαχος. Καὶ Μαρδόνιον ἐμποδῶν εἶναι τοῖς Ἕλλησι τῆς διώξεως μᾶλλον, ἢ δουλωσόμενον αὐτούς, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, κατέλιπεν.

Ε. Ἔντονον δὲ γεγονέναι χρηματιστὴν οἱ μὲν φασὶ δι' ἐλευθερίότητα· καὶ γὰρ φιλοθύτην ὄντα καὶ λαμπρὸν ἐν ταῖς περὶ τοὺς ξένους δαπάναις, ἀφθόνου δεῖσθαι χορηγίας. Οἱ δὲ τούναντίον γλισχρότητα πολλὴν καὶ μικρολογίαν κατηγοροῦσιν, ὡς καὶ τὰ πεμπόμενα τῶν ἐδωδύμων πωλοῦντος. Ἐπεὶ δὲ Φιλίδης ὁ ἵπποτρόφος αἰτηθεὶς ὑπ' αὐτοῦ πῶλον οὐκ ἔδωκεν, ἠπέιλησε τὸν οἶκον αὐτοῦ ταχὺ ποιῆσειν Δούρειον ἵππον· αἰνιζάμενος ἐγκλήματα συγγενικὰ καὶ δίκας τῷ ἀνθρώπῳ πρὸς οἰκείους τινὰς ταραξείν. Τῇ δὲ φιλοτιμίᾳ πάντας ὑπερέβαλεν, ὡς' ἔτι μὲν νέος ὦν καὶ ἀφανής, Ἐπικλέε τον ἐξ Ἐρμιόνης, κιθαριστὴν, σπουδαζόμενον ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, ἐκλιπαρῆσαι μελετᾶν παρ' αὐτῷ, φιλοτιμούμενος πολλὰς τὴν οἰκίαν ζητεῖν καὶ φοιτᾶν παρ' αὐτῷ. Εἰς δὲ Ὀλυμπίαν ἐλθὼν, καὶ διαμιλλώμενος τῷ Κίμωνι περὶ δεῖπνα καὶ σκηνάς, καὶ τὴν ἄλλην λαμπρότητα καὶ παρασκευὴν, οὐκ ἤρεσκε τοῖς Ἕλλησιν. Ἐκεῖνῳ μὲν γὰρ ὄντι νέῳ καὶ ἀπ' αἰκίας μεγάλης ὄντι δεῖν τὰ τοιαῦτα συγχωρεῖν· ὁ δὲ μήπω γνώριμος γεγονώς, ἀλλὰ καὶ δοκῶν ἐξ οὐχ ὑπαρχόντων παρ' ἀξίαν ἐπικίρεσθαι, προσωφλίσκηνεν ἀλαζονείαν. Ἐνίκησε δὲ καὶ χορηγῶν τραγωδοῖς, μεγάλην ἤδη τότε σπουδὴν καὶ φιλοτιμίαν τοῦ ἀγῶνος ἔχοντας. Καὶ πῖνακα τῆς νίκης ἀνέθηκε, τοιαύτην ἐπιγραφὴν ἔχοντα· «Θεμιστοκλῆς Φρεάριος ἐχορήγει, Φρύνιχος ἐδίδασκεν, Ἀδείμαντος ἤρχεν.» Οὐ μὲν ἀλλὰ τοῖς πολλοῖς ἐνῆρμωτε, τοῦτο μὲν ἕκαστου τῶν πολιτῶν τοῦνομα λέγων ἀπὸ σώματος, τοῦτο δὲ κριτὴν ἀσφαλῆ περὶ τὰ συμβόλαια παρέχων ἐαυτὸν· ὥστε πῶς καὶ πρὸς Σιμωνίδην τὸν Κεῖον εἰπεῖν, αἰτούμενόν τι τῶν οὐ μετρίων παρ' αὐτοῦ στρατηγοῦντος, ὡς οὐτ' ἐκεῖνος ἀνέγενετο ποιητῆς ἀγαθοῦ ἄδων παρὰ μέλος, οὐτ' αὐτὸς ἀσειδός

ἄρχων παρά νόμον χαριζόμενος. Πάλιν δὲ ποτε τὸν Σιμωνίδην ἐπισκώπτων ἔλεγε νοῦν οὐκ ἔχειν, Κορινθίους μὲν λοιδοροῦντα μεγάλην οἰκοῦντας πόλιν, αὐτοῦ δὲ ποιούμενον εἰκόνας, οὕτως ὄντος αἰσχροῦ τῆν ὄψιν. Αὐξόμενος δὲ, καὶ τοῖς πολλοῖς ἀρέσκων, τέλος κατεσασίασε καὶ μετέστησε ἐξοστρακισθέντα τὸν Ἀριστείδην.

Γ. Ἢδη δὲ τοῦ Μήδου καταβαίνοντος ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καὶ τῶν Ἀθηναίων βουλευομένων περὶ στρατηγοῦ, τοὺς μὲν ἄλλους ἐκόντας ἐκστῆναι τῆς στρατηγίας λέγουσιν, ἐκπεπληγμένους τὸν κίνδυνον. Ἐπικύδην δὲ τὸν Εὐφημίδου, δημαγωγὸν ὄντα δεινὸν μὲν εἰπεῖν, μαλακὸν δὲ τὴν ψυχὴν, καὶ χρημάτων ἥττονά, τῆς ἀρχῆς ἐφίεσθαι, καὶ κρατήσειν ἐπίδοξον εἶναι τῇ χειροτονίᾳ. Τὸν οὖν Θεμιστοκλέα, δείσαντα, μὴ τὰ πράγματα διαφθαρείη παντάπασιν, τῆς ἡγεμονίας εἰς ἐκεῖνον ἐμπεισούσης, χρήμασι τὴν φιλοτιμίαν ἐξωνήσασθαι παρὰ τοῦ Ἐπικύδου. Ἐπαινεῖται δ' αὐτοῦ καὶ τὸ περὶ τὸν δίγλωσσον ἔργον ἐν τοῖς πεμφθεῖσιν ὑπὸ βασιλέως ἐπὶ γῆς καὶ ὕδατος αἴτησιν. Ἐρμηνέα γὰρ ὄντα συλλαβὼν διὰ ψηφίσματος ἀπέκτεινεν, ὅτι φωνὴν Ἑλληνίδα βαρβάρους προστάγμασιν ἐτόλμησε χρῆσαι. Ἔτι δὲ καὶ τὸ περὶ Ἄρθμιον τὸν Ζελεΐτην Θεμιστοκλέους γὰρ εἰπόντος, καὶ τοῦτον εἰς τοὺς ἀτίμους, καὶ παῖδας αὐτοῦ καὶ γένος ἐνέγραψαν, ὅτι τὸν ἐκ Μήδων χρυσὸν εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐκόμισε. Μέγιστον δὲ πάντων, τὸ καταλῦσαι τοὺς Ἑλληνικοὺς πολέμους, καὶ διαλλάξαι τὰς πόλεις ἀλλήλαις, πείσαντα τὰς ἔχθρας διὰ τὸν πόλεμον ἀναβαλέσθαι πρὸς ὃ καὶ Χεΐλεων τὸν Ἀρκαδά μαλίσα συναγωνίσασθαι λέγουσι.

Ζ. Παραλαβὼν δὲ τὴν ἀρχὴν, εὐθὺς μὲν ἐπεχειρεῖ τοὺς πολίτας ἐμβιβάζειν εἰς τὰς τριήρεις, καὶ τὴν πόλιν ἔπεισεν ἐκλεπόντας, ὡς προσωτάτω τῆς Ἑλλάδος ἀπαντᾶν τῷ βαρβάρῳ κατὰ θάλασσαν. Ἐνισταμένων δὲ πολλῶν, ἐξήγαγε πολλὴν στρατιάν εἰς τὰ Τέμπη μετὰ Λακεδαιμονίων, ὡς αὐτόθι προκινδύ

νεύτων τῆς Θετταλίας, οὐπω τότε μηδίξειν δοκούσης· ἐπεὶ δ' ἀνεχώρησαν ἐκεῖθεν ἄπρακτοι, καὶ Θετταλῶν βασιλεῖ προσγενομένων, ἐμηδίζεε τὰ μέχρι Βοιωτίας, μᾶλλον ἤδη τῷ Θεμιστοκλεῖ προσεῖχον οἱ Ἀθηναῖοι περὶ τῆς θαλάσσης, καὶ πέμπεται μετὰ νεῶν ἐπ' Ἀρτεμίσιον τὰ σενὰ φυλάζων. Ἐνθα δὴ τῶν μὲν Ἑλλήνων Εὐρυβιάδην καὶ Λακεδαιμονίους ἠγεῖσθαι κελευόντων, τῶν δὲ Ἀθηναίων, ὅτι πλήθει τῶν νεῶν σύμπαντας ὁμοῦ τι τοὺς ἄλλους ὑπερέβαλλον, οὐκ ἀξιούντων ἑτέροις ἔπεσθαι, συνιδὼν τὸν κίνδυνον ὁ Θεμιστοκλῆς, αὐτὸς τε τὴν ἀρχὴν Εὐρυβιάδῃ παρέθηκε, καὶ κατεπράυνε τοὺς Ἀθηναίους, ὑπισχνούμενος, ἂν ἄνδρες ἀγαθοὶ γένωνται πρὸς τὸν πόλεμον, ἐκόντας αὐτοῖς παρέξειν εἰς τὰ λοιπὰ πειθομένους τοὺς Ἕλληνας. Δι' ὅπερ δοκεῖ τῆς σωτηρίας αἰτιώτατος γενέσθαι τῇ Ἑλλάδι, καὶ μάλιστα τοὺς Ἀθηναίους προαγαγεῖν εἰς δόξαν, ὡς ἀνδρεῖα μὲν τῶν πολεμίων, εὐγνωμοσύνη δὲ τῶν συμμάχων περιγενομένους. Ἐπεὶ δὲ τοῖς Ἀρέταις τοῦ βαρβαρικοῦ στόλου προσμιζάντος, ἐκπλαγεὶς Εὐρυβιάδης τῶν κατὰ σῶμα νεῶν τὸ πλῆθος, ἄλλας δὲ πυνθανόμενος διακοσίας ὑπὲρ Σκιάθου κύκλῳ περιπλεῖν, ἐβούλετο τὴν ταχίστην εἰσω τῆς Ἑλλάδος κομισθεὶς ἄψασθαι Πελοποννήσου, καὶ τὸν πεζὸν στρατὸν ταῖς ναυσὶ προσπεριβαλέσθαι, παντάπασιν ἀπρόσμαχον ἠγούμενος τὴν κατὰ θάλατταν ἀλκὴν βασιλέως, δεῖσαντες οἱ Εὐβοεῖς, μὴ σφᾶς οἱ Ἕλληνες πρόωνται, κρύφα τῷ Θεμιστοκλεῖ διελέγοντο, Πελάγοντα μετὰ χρημάτων πολλῶν πέμπαντες. Ἄ λαβὼν ἐκεῖνος, ὡς Ἡρόδοτος ἐσφύρηκε, τοῖς περὶ τὸν Εὐρυβιάδην ἔδωκεν. Ἐναντιουμένου δὲ αὐτῷ μάλιστα τῶν πολιτῶν Ἀρχιτέλους, ὃς ἦν μὲν ἐπὶ τῆς ἱεράς νεῶς τριήραρχος, οὐκ ἔχων δὲ χρήματα τοῖς ναύταις χρηρηγεῖν, ἔσπευδεν ἀποπλεῦσαι, παρώξυνεν ἔτι μᾶλλον ὁ Θεμιστοκλῆς τοὺς πολίτας ἐπ' αὐτὸν, ὥστε τὸ δεῖπνον ἀρπάσαι συνδραμόντας. Τοῦ δ' Ἀρχιτέλους ἀθυμοῦντος ἐπὶ τούτῳ καὶ βαρέως φέροντος, εἰσέπεμψε

Θεμιστοκλῆς πρὸς αὐτὸν ἐν κίστῃ δεῖπνον ἄρτων καὶ κρεῶν, ὑποθεῖς κάτω τάλαντον ἀργυρίου, καὶ κελεύσας αὐτὸν τε δειπνεῖν ἐν τῷ παρόντι, καὶ μεθ' ἡμέραν ἐπιμεληθῆναι τῶν τριηριτῶν· εἰ δὲ μὴ, καταβοήσειν αὐτοῦ πρὸς τοὺς πολίτας, ὡς ἔχοντος ἀργύριον παρὰ τῶν πολεμίων. Ταῦτα μὲν οὖν Φανίας ὁ Λέσβιος εἶρηκεν.

Η. Αἱ δὲ γενόμεναι τότε πρὸς τὰς τῶν βαρβάρων ναῦς περὶ τὰ στενὰ μάχαι, κρίσιν μὲν εἰς τὰ ὅλα μεγάλην οὐκ ἐποίησαν, τῇ δὲ πείρα μάλισα τοὺς Ἕλληνας ὤνησαν, ὑπὸ τῶν ἔργων παρὰ τοὺς κινδύνους διδαχθέντας, ὡς οὔτε πλήθη νεῶν, οὔτε κόσμοι καὶ λαμπρότητες ἐπισήμων, οὔτε κραυγὴ κομπῶδεις, ἢ βάρβαροι παιᾶνες, ἔχουσί τι δεινὸν ἀνδράσιν ἐπισαμένους εἰς χεῖρας ἰέναι, καὶ μάχεσθαι τολμῶσιν· ἀλλὰ δεῖ τῶν τοιούτων καταφρονοῦντας, ἐπ' αὐτὰ τὰ σώματα φέρεσθαι, καὶ πρὸς ἐκεῖνα διαγωνίζεσθαι συμπλακέντας. Ὁ δὲ καὶ Πίνδαρος οὐ κακῶς εἶοικε συνιδῶν, ἐπὶ τῆς ἐπ' Ἀρτεμισίῳ μάχης εἰπεῖν,

... Ὅθι παῖδες Ἀθηναίων
 ἐβάλλοντο φαεινὰν
 κρηπῖδ' ἐλευθερίας·

ἀρχὴ γὰρ ὄντως τοῦ νικᾶν, τὸ θαρρεῖν. Ἔστι δὲ τῆς Εὐβοίας τὸ Ἀρτεμισίον ὑπὲρ τὴν Ἑσπρίαν αἰγιαλὸς εἰς βορρῆαν ἀναπεπταμένος· ἀντιτείνει δὲ αὐτῷ μάλισα τῆς ὑπὸ Φιλοκτῆτῃ χώρας γενομένης Ὀλιζῶν. ἔχει δὲ ναὸν οὐ μέγαν Ἀρτεμίδος ἐπίκλησιν Προσηφας, καὶ δένδρα περὶ αὐτὸν πέφυκε, καὶ στήλαι κύκλω λίθου λευκοῦ πεπηγάσιν· ὁ δὲ λίθος τῇ χειρὶ τριβόμενος, καὶ χρῶαν καὶ ὀσμὴν κροκίζουσαν ἀναδίδωσιν. Ἐν μιᾷ δὲ τῶν σπηλαίων ἐλεγεῖον ἦν τότε γεγραμμένον·

Παντοδαπέων ἀνδρῶν γενεὰς Ἀσίης ἀπὸ χώρας
 Παιδες Ἀθηναίων τῷδέ ποτ' ἐν πελάγει
 Ναυμαχίῃ δαμάσχαντες, ἐπεὶ στρατὸς ὤλετο Μήδων,
 Σήματα ταῦτ' ἔθεσαν παρθένῳ Ἀρτεμίδι·

Δείκνυται δὲ τῆς ἀκτῆς τόπος ἐν πολλῇ τῇ περίξ θινὶ κόνιν
 τεφρώδη καὶ μέλαιναν ἐκ βάρους ἀναδιδοῦς, ὥσπερ πυρίκαυτον,
 ἐν ᾧ τὰ ναυάγια καὶ τοὺς νεκροὺς καῦσαι δοκοῦσι.

Θ. Τῶν μὲν τοι περὶ Θερμοπύλας εἰς τὸ Ἀρτεμίσιον ἀπαγ-
 γελθέντων, πυθόμενοι Λεωνίδαυ τε κεῖσθαι, καὶ κρατεῖν Ξέρξην
 τῶν κατὰ γῆν παρόδων, εἴσω τῆς Ἑλλάδος ἀνεκομίζοντο, τῶν
 Ἀθηναίων ἐπὶ πᾶσι τεταγμένων, καὶ δι' ἀρετὴν μέγα τοῖς πε-
 πραγμένοις φρονούντων. Παραπλέων δὲ τὴν χώραν ὁ Θεμιστο-
 κλῆς, ἣ κατάρσεις ἀναγκαίας καὶ καταφυγὰς ἐώρα τοῖς πολε-
 μίοις, ἐνεχάρκτε κατὰ τῶν λίθων ἐπιφανῆ γράμματα, τοὺς
 μὲν εὐρίσκων ἀπὸ τύχης, τοὺς δὲ αὐτὸς ἰστάς περὶ τὰ ναύλοχα
 καὶ τὰς ὑδρείας ἐπισκῆπτων Ἰῶσι διὰ γραμμῶν, εἰ μὲν οἶόν
 τε, μετατάξασθαι πρὸς αὐτοὺς, πατέρας ὄντας καὶ προκινδυ-
 νεύοντας ὑπὲρ τῆς ἐκείνων ἐλευθερίας, εἰ δὲ μὴ, κακοῦν τὸ
 βαρβαρικὸν ἐν ταῖς μάχαις καὶ συνταράττειν. Ταῦτα δ' ἠλπίζεν
 ἢ μεταστήσειν τοὺς Ἰῶνας, ἢ ταράξειν, ὑπόπτους τοῖς βαρβάροις
 γενομένους. Ξέρξου δὲ διὰ τῆς Δωρίδος ἀνωθεν ἐμβαλόντος
 εἰς τὴν Φωκίδα, καὶ τὰ τῶν Φωκῶν ἄστυ πυρπολοῦντος, οὐ
 προσήμυνον οἱ Ἕλληνες, καίπερ τῶν Ἀθηναίων δευμένων εἰς
 τὴν Βοιωτίαν ἀπαντῆσαι πρὸ τῆς Ἀττικῆς, ὥσπερ αὐτοὶ κατὰ
 θάλασσαν ἐπ' Ἀρτεμίσιον ἐβοήθησαν. Μηδενὸς δ' ὑπακούοντος
 αὐτοῖς, ἀλλὰ τῆς Πελοποννήσου περιεχομένων, καὶ πᾶσαν ἐντὸς
 Ἰσθμοῦ τὴν δύναμιν ὠρημένον συνάγειν, καὶ διατειχιζάντων
 τὸν Ἰσθμὸν εἰς θάλατταν ἐκ θαλάττης, ἅμα μὲν ὀργὴ τῆς
 προδοσίας εἶχε τοὺς Ἀθηναίους, ἅμα δὲ δυσθυμία καὶ κα-
 τήφεια μεμνωμένους. Μάχεσθαι μὲν γὰρ οὐ διανοοῦντο μυ-
 ριάσι στρατοῦ τσαύταις· ὁ δ' ἦν μόνον ἀναγκαῖον ἐν τῷ πα-
 ρόντι, τὴν πόλιν ἀφέντας, ἐμβῆται ταῖς ναυσίν· ὅπερ οἱ πολ-
 λοὶ χαλεπῶς ἤκουον, ὡς μήτε νίκης δεόμενοι, μήτε σωτηρίαν
 ἐπιπέμμενοι Θεῶν τε ἱερῶ καὶ πατέρων ἡρώ προειμένων.

I. Ἐνθα δὴ Θεμιστοκλῆς ἀπορῶν τοῖς ἀνθρωπίνοις λογισμοῖς
 προσάγεσθαι τὸ πλῆθος, ὥσπερ ἐν τραγωδίᾳ μηχανὴν ἄρας,
 σημεῖα δαιμόνια καὶ χρησμούς ἐπῆγεν αὐτοῖς· σημεῖον μὲν λαμ-
 βάνων τὸ τοῦ δράκοντος, ὅς ἀφανῆς ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἐκ
 τοῦ σπηκοῦ δοκεῖ γενέσθαι· καὶ τὰς καθ' ἡμέραν αὐτῷ προτιθε-
 μένας ἀπαρχὰς εὐρίσκοντες ἀψάστους οἱ ἱερεῖς, ἐξήγγελον εἰς
 τοὺς πολλοὺς, Θεμιστοκλέους λόγον διδόντος, ὡς ἀπολείπει
 τὴν πόλιν ἢ Θεὸς ὑψηγομένη πρὸς τὴν θάλατταν αὐτοῖς. Τῷ
 δὲ χρησμῷ πάλιν ἐδημαγωγέει, λέγων μηδὲν ἄλλο δηλοῦσθαι
 ξύλινον τεῖχος, ἢ τὰς ναῦς· διὸ καὶ τὴν Σαλαμῖνα θεῖαν, οὐχὶ
 δειλὴν, οὐδὲ σχετλίαν, καλεῖν τὸν Θεόν, ὡς εὐτυχήματος μεγάλου
 τοῖς Ἕλλησιν ἐπώνυμον ἐσομένην. Κρατήσας δὲ τῆ γνώμη, ψή-
 φισμα γράφει, τὴν μὲν πόλιν παρακαταθέσθαι τῇ Ἀθηνᾷ τῇ
 Ἀθηναίων μεδεούσῃ, τοὺς δ' ἐν ἡλικίᾳ πάντας ἐμβάινειν εἰς τὰς
 τριήρεις, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας καὶ ἀνδράποδα σώζειν ἕκαστον
 ὡς δυνατόν. Κυρωθέντος δὲ τοῦ ψηφίσματος, οἱ πλείστοι τῶν
 Ἀθηναίων ὑπεξέθεντο γονέας καὶ γυναῖκας εἰς Τροιζῆνα, φιλο-
 τίμως πάνυ τῶν Τροιζηνίων ὑποδεχομένων. Καὶ γὰρ τρέφειν
 ἐψηφίσαντο δημοσίᾳ, δύο ὀβολοὺς ἑκάστῳ διδόντες, καὶ τῆς ὀπώρας
 λαμβάνειν τοὺς παῖδας ἐξεῖναι πανταχόθεν, ἔτι δ' ὑπὲρ αὐτῶν
 διδασκάλους τελεῖν μισθοὺς. Τὸ δὲ ψήφισμα Νικαγόρας ἔγρα-
 φεν. Οὐκ ὄντων δὲ δημοσίων χρημάτων τοῖς Ἀθηναίοις, Ἀρι-
 στοτέλης μὲν φησι τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου βουλήν πορίσασαν ἑκάστῳ
 τῶν στρατευομένων ὀκτὼ δραχμὰς, αἰτιωτάτην γενέσθαι τοῦ
 πληρωθῆναι τὰς τριήρεις· Κλειδῆμος δὲ καὶ τοῦτο Θεμιστοκλέους
 ποιεῖται στρατήγημα. Καταβαινόντων γὰρ εἰς Πειραιᾶ τῶν Ἀθη-
 ναίων φησὶν ἀπολέσθαι τὸ Γοργόνειον ἀπὸ τῆς Θεοῦ τοῦ ἀγαλ-
 ματος. Τὸν οὖν Θεμιστοκλέα προσποιούμενον ζητεῖν, καὶ διερευ-
 νώμενον ἅπαντα, χρημάτων εὐρίσκειν πλῆθος ἐν ταῖς ἀποσκευαῖς
 ἀποκεκρυμμένων. ὧν εἰς μέσον κομισθέντων, εὐπορῆσαι τοὺς

ἐμβαίνοντας εἰς τὰς ναῦς ἐφοδίων. Ἐκπλευούσης δὲ τῆς πόλεως, τοῖς μὲν οἶκτον τὸ θέαμα, τοῖς δὲ θαῦμα τῆς τόλμης παρεῖχε, γονέας μὲν ἄλλη προπεμπόντων, αὐτῶν δ' ἀκάρπτων πρὸς οἰμωγὰς καὶ δάκρυα γυναικῶν, καὶ [τέκνων] περιβολὰς, διαπερώντων εἰς τὴν νῆσον. Καίτοι πολλοὶ μὲν διὰ γῆρας ἀπολιμπανόμενοι τῶν πολιτῶν ἔλεον εἶχον ἦν δὲ τις καὶ ἀπὸ τῶν ἡμέρων καὶ συντρόφων ζώων ἐπικλῶσα γλυκυθυμία μετ' ὠρυγῆς καὶ πόθου συμπαραθεόντων ἐμβαίνουσι τοῖς ἐαυτῶν τροφεῦσιν. Ἐν οἷς ἰστορεῖται κύων Ξανθίππου τοῦ Περικλέους πατρός, οὐκ ἀνασχόμενος τὴν ἀπ' αὐτοῦ μόνωσιν, ἐναλέσθαι τῇ θαλάττῃ, καὶ τῇ τριήρῃ παρανηχόμενος, ἐμπεσεῖν εἰς τὴν Σαλαμῖνα, καὶ λειποθυμήσας ἀποθανεῖν εὐθύς· οὐ καὶ τὸ δεικνύμενον ἄχρι νῦν, καὶ καλούμενον Κυνὸς σῆμα, τάφον εἶναι λέγουσι.

ΙΑ. Ταῦτα δὲ μεγάλα τοῦ Θεμιστοκλέους· [ὅς] καὶ τοὺς πολίτας αἰσθόμενος ποθοῦντας Ἀρισείδην, καὶ δεδιότας, μὴ δι' ὀργὴν τῷ βαρβάρῳ προσθεῖς ἑαυτὸν, ἀνατρέψῃ τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος (ἐξωστράκισο γὰρ πρὸ τοῦ πολέμου καταστασιασθεῖς ὑπὸ Θεμιστοκλέους), γράφει ψήφισμα, ταῖς ἐπὶ χρόνῳ μεθεστῶσιν ἐξεῖναι κατελθοῦσι πράττειν καὶ λέγειν τὰ βέλτιστα τῇ Ἑλλάδι μετὰ τῶν ἄλλων πολιτῶν. Εὐρυβιάδου δὲ τὴν μὲν ἡγεμονίαν τῶν νεῶν ἔχοντος διὰ τὸ τῆς Σπάρτης ἀξίωμα, μαλακοῦ δὲ περὶ τὸν κίνδυνον ὄντος, αἶρειν δὲ βουλομένου καὶ πλεῖν ἐπὶ τὸν Ἴσθμόν, ὅπου καὶ τὸ πεζὸν ἤθροισο τῶν Πελοποννησίων, ὁ Θεμιστοκλῆς ἀντέλεγεν. Ὅτε καὶ τὰ μνημανεύόμενα λεχθῆναι φασι. Τοῦ γὰρ Εὐρυβιάδου πρὸς αὐτὸν εἰπόντος· Ὁ Θεμιστοκλεῖς, ἐν τοῖς ἀγῶσι τοὺς προεξινισταμένους ῥαπίζουσι· Ναὶ, εἶπεν ὁ Θεμιστοκλῆς, ἀλλὰ τοὺς ἀπολειφθέντας οὐ σεφαναῦσιν. Ἐπαρμένου δὲ τὴν βακτηρίαν ὡς πατάξαντος, ὁ Θεμιστοκλῆς ἔφη· Πάταξον μὲν, ἄκουσον δέ. Θαυμάσαντος δὲ τὴν πρᾶότητα τοῦ Εὐρυβιάδου, καὶ λέγειν κελεύσαντος, ὁ μὲν Θεμιστοκλῆς ἀνήγειν

αὐτὸν ἐπὶ τὸν λόγον. Εἰπόντος δέ τινος, ὡς ἀνὴρ ἀπόλις οὐκ ὀρθῶς διδάσκει τοὺς ἔχοντας ἐγκαταλιπεῖν καὶ προσέσθαι τὰς πατρίδας, ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπιστρέψας τὸν λόγον· Ἡμεῖς τοι, εἶπεν, ὦ μοχθηρὲ, τὰς μὲν οἰκίας καὶ τὰ τεῖχη καταλελοίπαμεν, οὐκ ἀξιοῦντες ἀψύχων ἔνεκα δουλεύειν· πόλις δ' ἡμῖν ἐστὶ μεγίστη τῶν Ἑλληνίδων, αἱ διακόσται τριήρεις, αἱ νῦν ὑμῖν παρεστᾶσι βοηθοὶ σώζεσθαι δι' αὐτῶν βουλομένοις. Εἰ δ' ἄπιτε δευτέρον ἡμᾶς προδόντες, αὐτίκα πεύσεταιί τις Ἑλλήνων Ἀθηναίου, καὶ πόλιν ἐλευθέραν, καὶ χώραν οὐ χεῖρονα κεκτημένους, ἧς ἀπέβαλον. Ταῦτα τοῦ Θεμιστοκλέους εἰπόντος, ἔννοια καὶ δέος ἔσχε τὸν Εὐρυβιάδην τῶν Ἀθηναίων, μὴ σφᾶς ἀπολιπόντες οἴχωνται. Τοῦ δ' Ἐρετριεῶς πειρωμένου λέγειν τι πρὸς αὐτόν. Ἡ γὰρ, ἔφη, καὶ ὑμῖν περὶ πολέμου τίς ἐστὶ λόγος, οἱ, καθάπερ αἱ τευθίδες, μάχαιραν μὲν ἔχετε, καρδίαν δὲ οὐκ ἔχετε;

IB. Λέγεται δ' ὑπὸ τινων, τὸν μὲν Θεμιστοκλέα περὶ τούτων ἀπὸ τοῦ καταστρώματος ἄνωθεν τῆς νεῆς διαλέγεσθαι, γλαῦκα δ' ὀφθῆναι διαπετομένην ἐπὶ τὰ δεξιὰ τῶν νεῶν, καὶ τοῖς κάρχησις ἐπικαθίζουσαν· δι' ὃ δὴ καὶ μάλισα προσέθεντο τῇ γνώμῃ, καὶ παρεσκευάζοντο ναυμαχῆσοντες. Ἄλλ' ἐπεὶ τῶν πολεμίων ὁ σόλος, τῇ Ἀττικῇ κατὰ τὸ Φαληρικὸν προσφερόμενος, τοὺς περίεξ ἀπέκρυψεν αἰγιαλοὺς, αὐτὸς τε βασιλεὺς μετὰ τοῦ πεζοῦ στρατοῦ καταβάς ἐπὶ τὴν θάλατταν ἄθρους ὤφθη, τῶν δυνάμεων ὁμοῦ γενομένων, ἐξερρύθησαν οἱ τοῦ Θεμιστοκλέους λόγοι τῶν Ἑλλήνων, καὶ πάλιν ἐπάπταινον οἱ Πελοποννήσιοι πρὸς τὸν Ἴσθμὸν, εἴτις ἄλλο τι λέγει χαλεπαίνοντες. Ἐδόκει δὲ τῆς νυκτὸς ἀπιχωρεῖν, καὶ παρηγγέλλετο πλοῦς τοῖς κυβερνήταις. Ἔνθα δὴ βαρέως φέρων ὁ Θεμιστοκλῆς, εἰ τὴν ἀπὸ τοῦ τόπου καὶ τῶν σενῶν προέμενοι βοήθειαν οἱ Ἕλληνες διαλυθήσονται κατὰ πότλει, ἐβουλεύετο καὶ συνετίθει τὴν περὶ τὸν Σίκινον πραγματείαν. Ἦν δὲ τῷ γένει Πέρσης ὁ Σίκινος αἰχμάλωτος, εὖνους

δὲ τῷ Θεμιστοκλεῖ, καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ παιδαγωγός. Ὄν ἐκπέμπει πρὸς τὸν Πέρσην κρύφα, κελεύσας λέγειν, ὅτι Θεμιστοκλῆς, ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγός, αἰρούμενος τὰ βασιλέως, ἐξαγγέλλει πρῶτος αὐτῷ τοὺς Ἕλληνας ἀποδιδράσκοντας, καὶ διακελεύεται μὴ παρεῖναι φυγεῖν αὐτοῖς, ἀλλ' ἐν ᾧ ταράσσονται τῶν πεζῶν χωρὶς ὄντες, ἐπιθέσθαι καὶ διασφθεῖραι τὴν ναυτικὴν δύναμιν. Ταῦτα δ' ὁ Ξέρξης ὡς ἀπ' εὐνοίας λελεγμένα δεξαμένος, ἤσθη, καὶ * τέλος * εὐθὺς ἐξέφερε πρὸς τοὺς ἡγεμόνας τῶν νεῶν, τὰς μὲν ἄλλας πληροῦν καθ' ἡσυχίαν, διακοσίαις δ' ἀναχθέντας ἤδη περιβλέσθαι τὸν πόρον ἐν κύκλῳ πάντα, καὶ διαζῶσαι τὰς νήσους, ὅπως ἐκφύγη μηδεὶς τῶν πολεμίων. Τούτων δὲ πραττομένων, Ἄριστίδης ὁ Λυσιμάχου πρῶτος αἰσθόμενος ἦκεν ἐπὶ τὴν σκηνὴν τοῦ Θεμιστοκλέους, οὐκ ὢν φίλος, ἀλλὰ καὶ δι' ἐκεῖνον ἐξωστρακισμένος, ὥσπερ εἴρηται· προελθόντι δὲ τῷ Θεμιστοκλεῖ φράζει τὴν κύκλωσιν. Ὁ δὲ, τὴν τ' ἄλλην καλοκαγαθίαν τοῦ ἀνδρὸς εἰδὼς, καὶ τῆς τότε παρουσίας ἀγάμενος, φράζει τὰ περὶ τὸν Σίκινον αὐτῷ, καὶ παρεκκλεῖ τῶν Ἑλλήνων συνεπιλαμβάνεσθαι καὶ συμπροθυμεῖσθαι, πίσιν ἔχοντα μᾶλλον, ὅπως ἐν τοῖς σENOῖς ναυμαχήσωσιν. Ὁ μὲν οὖν Ἄριστίδης, ἐπαινέσας τὸν Θεμιστοκλέα, τοὺς ἄλλους ἐπέηε στρατηγούς καὶ τριηράρχους ἐπὶ τὴν μάχην παροξύνων. Ἔτι δ' ὅμως ἀπιστούντων, ἐφάνη Τηνία τριήρης αὐτόμολος, ἧς ἐναυάρχει Παναίτιος, ἀπαγγέλλουσα κύκλωσιν ὥστε καὶ θυμῷ τοὺς Ἕλληνας κινῆσαι μετ' ἀνάγκης πρὸς τὸν κίνδυνον.

II. Ἄμα δ' ἡμέρα Ξέρξης μὲν ἄνω καθῆτο τὸν σόλον ἐποπτεύων καὶ τὴν παράταξιν, ὡς μὲν Φανόδημός φησι, ὑπὲρ τὸ Ἡράκλειον, ἧ βραχιεῖ πόρῳ διείργεται τῆς Ἀττικῆς ἢ νῆσος· ὡς δ' Ἀλεξάνδρος, ἐν μεθροίῳ τῆς Μεγαρίδος, ὑπὲρ τῶν καλουμένων Κεράτων, χρυσοῦν δίφρον θέμενος, καὶ γραμματεῖς πολλοὺς παρασησάμενος, ὦν ἔργον ἦν ἀπογράφεσθαι κατὰ [τὴν] μάχην

τὰ πραττόμενα. Θεμιστοκλεῖ δὲ παρὰ τὴν ναυαρχίδα τριήρη σφαγιαζομένῳ τρεῖς προσήχθησαν αἰχμάλωτοι, κάλλιτοι μὲν ιδέσθαι τὴν ὄψιν, ἐσθῆσι δὲ καὶ χρυσοῖς κεκοσμημένοι διαπρεπῶς. Ἐλέγοντο δὲ Σανδάκης παῖδες εἶναι, τῆς βασιλέως ἀδελφῆς, καὶ Ἄρταύκτου. Τούτους ἰδὼν Εὐφραντίδης ὁ μάντις, ὡς ἅμα μὲν ἀνέλαμψεν ἐκ τῶν ἱερῶν μέγα καὶ περιφανὲς πῦρ, ἅμα δὲ πταρμὸς ἐκ τῶν δεξιῶν ἐσήμηνε, τὸν Θεμιστοκλέα δεξιωσάμενος, ἐκέλευσε τῶν νεανίσκων κατάρξασθαι καὶ καθιερωσαί πάντας ὦμησῆ Διονύσῳ προσευξάμενον· οὕτω γὰρ ἅμα σωτηρίαν τε καὶ νίκην ἔσσεσθαι τοῖς Ἕλλησιν. Ἐκπλαγέντος δὲ τοῦ Θεμιστοκλέους ὡς μέγα τὸ μάντευμα καὶ δεινόν, οἷον εἶωθεν ἐν μεγάλοις ἀγῶσι καὶ πράγμασι χαλεποῖς, μᾶλλον ἐκ τῶν παραλόγων, ἢ τῶν εὐλόγων, τὴν σωτηρίαν ἐλπίζοντες οἱ πολλοὶ, τὸν Θεὸν ἅμα κοινῇ κατεκαλοῦντο φωνῇ, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους τῷ βωμῷ προσαγαγόντες, ἠνάγκασαν, ὡς ὁ μάντις ἐκέλευσε, τὴν θυσίαν συντελεσθῆναι. Ταῦτα μὲν οὖν ἀνὴρ φιλόσοφος καὶ γραμμάτων οὐκ ἄπειρος ἱστορικῶν Φανίας ὁ Λέσβιος εἴρηκε.

ΙΔ. Περὶ δὲ τοῦ πλήθους τῶν βαρβαρικῶν νεῶν Αἰσχύλος ὁ ποιητής, ὡς ἂν εἰδῶς * καὶ * διαβεβαιούμενος, ἐν τραγωδίᾳ Πέρσαις, λέγει ταῦτα·

Ξέρξῃ δὲ (καὶ γὰρ εἶδα) χιλιάς μὲν ἦν
 Νεῶν τὸ πλῆθος· αἱ δ' ὑπέρομποι τάχει,
 Ἐκατὸν δις ἦσαν, ἐπτὰ θ'. Ἰδ' ἔχει λόγος.

Τῶν δ' Ἀττικῶν, ἑκατὸν ὀγδοήκοντα τὸ πλῆθος οὐσῶν, ἐκάστῃ τοὺς ἀπὸ τοῦ κατασφώματος μαχομένους, ὀκτωκαίδεκα εἶχον· ὧν τοξόται τέσσαρες ἦσαν, οἱ λοιποὶ δ' ὀπλίται. Δοκεῖ δ' οὐχ ἥττον εὖ τὸν καιρὸν ὁ Θεμιστοκλῆς, ἢ τὸν τόπον, συνιδῶν καὶ φυλάξας, μὴ πρότερον ἀντιπρώρους κατασφῆσαι ταῖς βαρβαρικαῖς τὰς τριήρεις, ἢ τὴν εἰωθυῖαν ὄραν παραγενέσθαι, τὸ πνεῦμα λαμπρὸν ἐκ πελάγους αἰεὶ καὶ κύμα διὰ τῶν σενῶν κατα-

ἀγουσαν· ὁ τὰς μὲν Ἑλληνικὰς οὐκ ἔβλαπτε ναῦς, ἀλιτενεῖς οὔσας καὶ τιπεινοτέρας, τὰς δὲ βαρβαρικὰς, ταῖς τε πρύμναις ἀνεσώσας, καὶ τοῖς κατασρώμασιν ὑφορόφους καὶ βαρείας ἐπιφερομένας ἔσφαλλε προσπίπτων, καὶ περὶ δίδου πλαγίας τοῖς Ἕλλησιν ὀξέως προσφερομένοις, καὶ τῷ Θεμιστοκλεῖ προσέχουσιν, ὡς ὀρῶντι μάλιστα τὸ συμφέρον· καὶ ὅτι κατ' ἐκείνων ὁ Ξέρξου ναύαρχος Ἀριαμένης, ναῦν ἔχων μεγάλην, ὡσπερ ἀπὸ τείχους ἐτόξευε καὶ ἠκόντιζεν, ἀνὴρ ἀγαθὸς ὢν, καὶ τῶν βασιλέως ἀδελφῶν πολὺ κράτιστός τε καὶ δικαιοτάτος. Τοῦτον μὲν οὖν Ἀμεινίας ὁ Δεκελεύς, καὶ Σωσικλῆς ὁ Πεδιεύς, ὁμοῦ πλέαντες, ὡς αἰνῆες ἀντίπρωροι προσπεσοῦσαι καὶ συνερεῖσασαι τοῖς χαλκώμασιν ἐνεσχέθησαν, ἐπιβαίνοντα τῆς αὐτῶν τριήρους, ὑποσάντες καὶ τοῖς δόρασι τύπτυντες, εἰς τὴν θάλασσαν ἐνέβαλον καὶ τὸ σῶμα μετ' ἄλλων φερόμενον ναυαγίων Ἀρτεμισία γνωρίσασα πρὸς Ξέρξην ἀνήνεγκεν.

ΙΕ. Ἐν δὲ τούτῳ τοῦ ἀγῶνος ὄντος, φῶς μὲν ἐκλάμψαι μέγα λέγουσιν Ἐλευσινόθεν, ἦχον δὲ καὶ φωνὴν τὸ Θριάσιον κατέχειν πεδίον, ἄχρι τῆς θαλάττης, ὡς ἀνθρώπων ὁμοῦ πολλῶν τὸν μυστικὸν ἐξαγόντων Ἰαχχον. Ἐκ δὲ τοῦ πλήθους τῶν φθειγγομένων, κατὰ μικρὸν ἀπὸ γῆς ἀναφερόμενον νέφος ἔδοξεν αὐθις ὑπονοσεῖν καὶ κατασκήπτειν εἰς τὰς τριήρεις. Ἔτεροι δὲ φάσματα καὶ εἶδωλα καθορᾶν ἔδοξαν ἐνόπλων ἀνδρῶν, ἀπ' Αἰγίνης τὰς χεῖρας ἀνεχόντων πρὸ τῶν Ἑλληνικῶν τριηρῶν· οὗς εἵκαζον Αἰακίδας εἶναι, παρακεκλημένους εὐχαῖς πρὸ τῆς μάχης ἐπὶ τὴν βοήθειαν. Πρῶτος μὲν οὖν λαμβάνει ναῦν Λυκομήδης, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, τριηραρχῶν, ἧς τὰ παράσημα περικόψας ἀνέθηκεν Ἀπόλλωνι δαφνηφόρῳ. Οἱ δ' ἄλλοι τοῖς βαρβάροις ἐξισούμεναι τὸ πλήθος, ἐν στενῷ κατὰ μέρος προσφερομένοις, καὶ περιπίπτοντας ἀλλήλοις, ἐτρέψαντο μέχρι δειλῆς ἀντισχόντας, ὡς εἴρηκε Σιμωνίδης, τὴν καλὴν ἐκείνην καὶ περιβόητον ἀράμενοι

νίκην, ἥς οὐθ' Ἕλλησιν, οὔτε βαρβάρους ἐνάλιον ἔργον εἴργασται λαμπρότερον, ἀνδρεία μὲν καὶ προθυμία κοινῇ τῶν ναυμαχησάντων, γνώμη δὲ καὶ δεινότητι Θεμιστοκλέους.

ΙΓ. Μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν, Ἐρξῆς μὲν ἔτι θυμομαχῶν πρὸς τὴν ἀπότευξιν ἐπεχείρει διὰ χωμάτων ἐπάγειν τὸ πεζὸν εἰς Σαλαμίνα τοῖς Ἕλλησιν, ἐμφράξας τὸν διὰ μέσου πόρον. Θεμιστοκλῆς δ' ἀποπειρώμενος Ἀριστείδου λόγῳ, γνώμην ἐποιεῖτο λύειν τὸ ζεῦγμα ταῖς ναυσίν, ἐπιπλεύσαντας εἰς Ἑλλάσποντον, Ὅπως, ἔφη, τὴν Ἀσίαν ἐν τῇ Εὐρώπῃ λάβωμεν. Δυσχεραίνοντος δὲ τοῦ Ἀριστείδου, καὶ λέγοντος, ὅτι Νῦν μὲν τρυφῶντι τῷ βαρβάρῳ πεπολεμήκαμεν, ἂν δὲ κατακλείσωμεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ καταστήσωμεν εἰς ἀνάγκην ὑπὸ δέους ἄνδρα τηλικούτων δυνάμεων κύριον, οὐκέτι καθήμενος ὑπὸ σκιάδι χρυσῆ θεάσεται τὴν μάχην ἐφ' ἡσυχίας, ἀλλὰ πάντα τολμῶν, καὶ πᾶσιν αὐτὸς παρὼν διὰ τὸν κίνδυνον, ἐπανορθώσεται τὰ πικραιμένα, καὶ βουλευῆσεται βέλτιον ὑπὲρ τῶν ὄλων. Οὐ τὴν οὔσαν οὖν, ἔφη, δεῖ γέφυραν, ὧ Θεμιστόκλεις, ἡμᾶς ἀναίρειν, ἀλλ' ἐτέραν, εἴπερ οἶόν τε, προκατασκευάσαντας, ἐκβαλεῖν διὰ τάχους τὸν ἄνθρωπον ἐκ τῆς Εὐρώπης. Οὐκοῦν, εἶπεν ὁ Θεμιστοκλῆς, εἰ δοκεῖ ταῦτα συμφέρειν, ὦρα σκοπεῖν καὶ μηχανᾶσθαι πάντας ἡμᾶς, ὅπως ἀπαλλαγῆσεται τὴν ταχίστην ἐκ τῆς Ἑλλάδος. Ἐπεὶ δὲ ταῦτ' ἔδοξε, πέμπει τινὰ τῶν βασιλικῶν εὐνούχων ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις ἀνευρῶν, Ἀρνάκην ὄνομα, φράζειν βασιλεῖ κελεύσας, ὅτι τοῖς μὲν Ἕλλησι δέδοχται, τῷ Ναυτικῷ κεκρατηκίας, ἀναπλεῖν εἰς τὸν Ἑλλάσποντον ἐπὶ τὸ ζεῦγμα, καὶ λύειν τὴν γέφυραν. Θεμιστοκλῆς δὲ κηδόμενος βασιλέως, παραινεῖ σπεύδειν ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ θάλασσαν, καὶ περαιουῆσθαι, μέχρις αὐτὸς ἐμποιεῖ τινὰς διατριβὰς τοῖς συμμάχοις καὶ μελλήσεις πρὸς τὴν διώξιν. Ταῦθ' ὁ βάρβαρος ἀκούσας, καὶ γενόμενος περίφοβος, διὰ τάχους ἐποιεῖτο τὴν ἀναχώρησιν· καὶ πείραν ἡ Θεμιστοκλέους καὶ Ἀριστείδου φρόνησις ἐν Μαρδονίῳ παρέσχεν,

εἶγε πολλοστημορίῳ τῆς Ξέρξου δυνάμεως διαγωνισάμενοι Πλαταιᾶσιν, εἰς τὸν περὶ τῶν ὄλων κίνδυνον κατέστησαν.

ΙΖ. Πόλεων μὲν οὖν τῶν Αἰγινήτων ἀριστεύσαι φησὶν Ἡρόδοτος, Θεμιστοκλεῖ δὲ (καίπερ ἄκοντες ὑπὸ φθόνου) τὸ πρωτεῖον ἀπέδωσαν ἅπαντες. Ἐπεὶ γὰρ ἀναχωρήσαντες εἰς τὸν Ἰσθμὸν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ τὴν ψῆφον ἔφερον οἱ στρατηγοὶ, πρῶτον μὲν ἕκαστος ἑαυτὸν ἀπέφαινε ἀρετῇ, δεύτερον δὲ μεθ' ἑαυτὸν, Θεμιστοκλέα. Λακεδαιμόνιοι δ' εἰς τὴν Σπάρτην αὐτὸν καταγαγόντες, Εὐριβιάδῃ μὲν ἀνδρείας, ἐκείνῳ δὲ σοφίας ἀριστεῖον ἔδωσαν, θαλλοῦ σέφανον· καὶ τῶν κατὰ τὴν πόλιν ἀρμάτων τὸ πρωτεῖον ἔδωκόν τε, καὶ τριακοσίους τῶν νέων πομποὺς ἄχρι τῶν ὕρων συνεξέπεμψαν. Λέγεται δ', Ὀλυμπίων τῶν ἐφεξῆς ἀγομένων, καὶ παρελθόντος εἰς τὸ στάδιον τοῦ Θεμιστοκλέους, ἀμελήσαντας τῶν ἀγωνιστῶν τοὺς παρίντας, ὄλην τὴν ἡμέραν ἐκεῖνον θεᾶσθαι, καὶ τοῖς ξένοις ἐπιδεικνύειν ἅμα θαυμάζοντας καὶ κροτοῦντας· ὥς καὶ αὐτὸν ἠσθέντα πρὸς τοὺς φίλους ὁμολογῆσαι τὸν καρπὸν ἀπέχειν τῶν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος αὐτῷ πονηθέντων.

ΙΗ. Καὶ γὰρ ἦν τῇ φύσει φιλοτιμώτατος, εἰ δεῖ τεκμαίρεσθαι διὰ τῶν ἀπομνημονευομένων. Αἰρεθεὶς τε γὰρ ναύαρχος ὑπὲρ τῆς πόλεως, οὐδὲν οὔτε τῶν ἰδίων, οὔτε τῶν κοινῶν, κατὰ μέρος ἐχρημάτιζεν, ἀλλὰ πᾶν ἀνεβάλλετο τὸ προσπίπτον εἰς τὴν ἡμέραν ἐκείνην, καθ' ἣν ἐκπλεῖν ἔμελλεν, ἢ ὁμοῦ πολλὰ πράττων πράγματα, καὶ παντοδαποῖς ἀνθρώποις ὁμιλῶν, μέγας εἶναι δοκῆ, καὶ πλεῖστον δύνασθαι. Τῶν τε νεκρῶν τοὺς ἐκπεσόντας ἐπισκοπῶν παρὰ τὴν θάλασσαν, ὡς εἶδε περικείμενα ψέλλια χρυσᾶ καὶ στρεπτοὺς, αὐτὸς μὲν παρῆλθε, τῷ δ' ἐπομένῳ φίλῳ δείξας, εἶπεν· « Ἄνελοῦ σαυτῷ· σὺ γὰρ οὐκ εἶ Θεμιστοκλῆς. » Πρὸς δὲ τινα τῶν καλῶν γεγονότων, Ἀντιφάτην, ὑπερηφάνως αὐτῷ κεκρημένον πρότερον, ὕστερον δὲ θεραπεύοντα διὰ τὴν δόξαν· « Ὁ μειράκιον (εἶπεν), ὁψὲ μὲν, ἀμφοτέρω δ' ἅμα νοῦν ἐσχίκα-

μεν. » Ἐλεγε δὲ, τοὺς Ἀθηναίους οὐ τιμᾶν αὐτὸν, οὐδὲ θαυμάζειν, ἀλλ' ὡσπερ πλατάνῳ χειμαζομένους μὲν ὑποτρέχειν καὶ κινδυνεύοντας, εὐδίας δὲ περὶ αὐτοὺς γενομένης, τίλλειν καὶ κολούειν. Τοῦ δὲ Σεριφίου πρὸς αὐτὸν εἰπόντος, ὡς οὐ δι' αὐτὸν ἔσχηκε δόξαν, ἀλλὰ διὰ τὴν πόλιν. « Ἀληθεύων λέγεις (εἶπεν), ἀλλ' οὐτ' ἂν ἐγὼ, Σερίφιος ὢν, ἐγενόμην ἔνδοξος, οὔτε σὺ, Ἀθηναῖος. » ἐτέρου δὲ τινος τῶν στρατηγῶν, ὡς ἔδοξέ τι χρήσιμον διαπεπράχθαι τῇ πόλει, θρασυνομένου πρὸς τὸν Θεμιστοκλέα, καὶ τὰς ἑαυτοῦ ταῖς ἐκείνου πράξεις ἀντιπαραβάλλοντος, ἔφη τῇ ἑορτῇ τὴν ὑστέραν ἐρίσαι, λέγουσαν, ὡς ἐκείνη μὲν ἀσχολιῶν τε μεστὴ καὶ κοπώδης ἐστίν, ἐν αὐτῇ δὲ πάντες ἀπολαύουσι τῶν παρεσκευασμένων σχολάζοντες· τὴν δ' ἑορτὴν πρὸς ταῦτ' εἰπεῖν Ἀληθῆ λέγεις· ἀλλ' ἐμοῦ μὴ γενομένης, σὺ οὐκ ἂν ἦσθα· κάμου τοίνυν, ἔφη, τότε μὴ γενομένου, ποῦ ἂν ἦτε νῦν ὑμεῖς; Τὸν δ' υἱὸν ἐντροφῶντα τῇ μητρὶ, καὶ δι' ἐκείνην αὐτῷ, σκώπτων ἔλεγε πλεῖστον τῶν Ἑλλήνων δύνασθαι τοῖς μὲν γὰρ Ἕλλησιν ἐπιτάττειν Ἀθηναίους, Ἀθηναίους δ' αὐτὸν, αὐτῷ δὲ τὴν ἐκείνου μητέρα, τῇ μητρὶ δ' ἐκείνον. Ἰδίας δὲ τις ἐν πᾶσι βουλόμενος εἶναι, χωρίον μὲν πιπράσκων, ἐκέλευε κηρύττειν, ὅτι καὶ γείτονα χρηστὸν ἔχει. Τῶν δὲ μνωμένων αὐτοῦ τὴν θυγατέρα, τὸν ἐπιεικῆ τοῦ πλουσίου προκρίνας, ἔφη ζητεῖν ἄνδρα χρημάτων δεόμενον μᾶλλον, ἢ χρήματα ἀνδρός. Ἐν μὲν οὖν τοῖς ἀποφθέγμασι τοιοῦτός τις ἦν.

ΙΘ. Γενόμενος δ' ἀπὸ τῶν πράξεων ἐκείνων, εὐθὺς ἐπεχείρει τὴν πόλιν ἀνοικοδομεῖν καὶ τειχίζειν, ὡς μὲν ἱστορεῖ Θεόπομπος, χρήμασι πείσας μὴ ἐναντιωθῆναι τοὺς Ἐφόρους· ὡς δ' οἱ πλείστοι, παρακρουσάμενος. Ἦκε μὲν γὰρ εἰς Σπάρτην, ὄνομα πρεσβείας ἐπιγραφάμενος. Ἐγκαλούντων δὲ τῶν Σπαρτιατῶν, ὅτι τειχίζουσι τὸ ἄστυ, καὶ Πολιάρχου κατηγοροῦντος, ἐπίτηδες ἐξ Αἰγίνης ἀποσταλέντος, ἠρνεῖτο, καὶ πέμπειν ἐκέλευεν εἰς Ἀθήνας τοὺς

κατοφομένους· ἄμα μὲν ἐμβάλλων τῷ τειχισμῷ χρόνον ἐκ τῆς διατριβῆς, ἄμα δὲ βουλόμενος ἀνθ' αὐτοῦ τοὺς πεμπομένους ὑπάρχειν τοῖς Ἀθηναίοις. Ὁ καὶ συνέβη γινόντες γὰρ οἱ Λακεδαιμόνιοι τὸ ἀληθές, οὐκ ἠδίκησαν αὐτὸν, ἀλλ' ἀδήλως χαλεπαίνοντες, ἀπέπεμψαν. Ἐκ δὲ τούτου τὸν Πειραιᾶ κατασκευάζει, τὴν τῶν λιμένων εὐφυῖαν κατανοήσας, καὶ τὴν πόλιν ὅλην ἀρμοττόμενος πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ τρόπον τινὰ τοῖς παλαιοῖς βασιλεῦσι τῶν Ἀθηναίων ἀντιπολιτευόμενος. Ἐκεῖνοι μὲν γὰρ, ὡς λέγεται, πραγματευόμενοι τοὺς πολίτας ἀποσπάσαι τῆς θαλάσσης, καὶ συνθεῖσαι ζῆν μὴ πλέοντας, ἀλλὰ τὴν χώραν φυτεύοντας, τὸν περὶ τῆς Ἀθηναῖς διέδοσαν λόγον, ὡς, ἐρίσαντος περὶ τῆς χώρας τοῦ Ποσειδῶνος, δείξασα τὴν μορίαν τοῖς δικασταῖς, ἐνίκησε. Θεμιστοκλῆς δ' οὐχ, ὡς Ἀριστοφάνης ὁ κωμικὸς λέγει, τῇ πόλει τὸν Πειραιᾶ προσέμαζεν, ἀλλὰ τὴν πόλιν ἐξῆψε τοῦ Πειραιῶς, καὶ τὴν γῆν τῆς θαλάττης· ὁ καὶ τὸν δῆμον ἠΐξεσε κατὰ τῶν ἀρίστων, καὶ θράσους ἐνέπλησεν, εἰς ναύτας καὶ κελυστὰς καὶ κυβερνήτας τῆς δυνάμεως ἀφικομένης. Διὸ καὶ τὸ βῆμα τὸ ἐν Πνυκί, πεποιημένον ὡς' ἀποβλέπειν πρὸς τὴν θάλασσαν, ὕψερον οἱ τριάκοντα πρὸς τὴν χώραν ἀπέσρεψαν, οἰόμενοι, τὴν μὲν κατὰ θάλασσαν ἀρχὴν, γένεσιν εἶναι δημοκρατίας, ὀλιγαρχία δ' ἦττον δυσχεραίνειν τοὺς γεωργοῦντας.

Κ. Θεμιστοκλῆς δὲ καὶ μεῖζόν τι περὶ τῆς ναυτικῆς διανοήθη δυνάμεως. Ἐπεὶ γὰρ ὁ τῶν Ἑλλήνων σόλος, ἀπηλλαγμένου Ξέρξου, κατῆρεν εἰς Παγασὰς, καὶ διεχείμαζε, δημηγορῶν ἐν τοῖς Ἀθηναίοις ἔφη τινὰ πράξιν ἔχειν ὠφέλιμον μὲν αὐτοῖς καὶ σωτήριον, ἀπόρρητον δὲ πρὸς τοὺς πολλούς. Τῶν δ' Ἀθηναίων Ἀρισείδῃ μόνῳ φράσαι κελευόντων, κὰν ἐκεῖνος δοκιμάσῃ, περαίνειν, ὁ μὲν Θεμιστοκλῆς ἔφραζε τῷ Ἀρισείδῃ, τὸ νεώριον ἐμπρῆσαι διανοεῖσθαι τῶν Ἑλλήνων· ὁ δ' εἰς τὸν δῆμον παρελθὼν, ἔφη, τῆς πράξεως, ἣν διανοεῖται πράττειν ὁ Θεμιστοκλῆς, μηδεμίαν εἶναι

μήτε λυσιτελεσέραν, μήτε ἀδικωτέραν. Οἱ μὲν οὖν Ἀθηναῖοι διὰ ταῦτα παύσασθαι τῷ Θεμιστοκλεῖ προσέταξαν. Ἐν δὲ τοῖς Ἀμφικτυονικαῖς συνεδρίοις, τῶν Λακεδαιμονίων εἰσηγουμένων, ὅπως ἀπείργωνται τῆς Ἀμφικτυονίας αἱ μὴ συμμαχήσασαι κατὰ τοῦ Μήδου πόλεις, φοβηθεῖς, μὴ Θεττάλους καὶ Ἀργείους, ἔτι δὲ Θηβαίους, ἐκβαλόντες τοῦ συνεδρίου, παντελῶς ἐπικρατήσωσι τῶν ψήφων, καὶ γένηται τὸ δοκοῦν ἐκείνοις, συνεῖπε ταῖς πόλεσι, καὶ μετέθηκε τὰς γνώμας τῶν Πυλαγγόρων διδάξας, ὡς τριάκοντα καὶ μία μόναι πόλεις εἰσὶν αἱ μετασχοῦσαι τοῦ πολέμου, καὶ τούτων αἱ πλείους παντῶν μικραί. Δεινὸν οὖν, εἰ, τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἐκσπόνδου γενομένης, ἐπὶ ταῖς μεγίσταις δυσί, ἢ τρισὶ πόλεσιν ἔσαι τὸ συνέδριον. Ἐκ τούτου μὲν οὖν μάλις αὖ τοῖς Λακεδαιμονίοις προσέκρουσε· διὸ καὶ τὸν Κίμωνα προῆγον ταῖς τιμαῖς, ἀντίπαλον ἐν τῇ πολιτείᾳ τῷ Θεμιστοκλεῖ καθισάντες.

ΚΑ. Ἦν δὲ καὶ τοῖς συμμαχοῖς ἐπαχθῆς, περιπλέων τε τὰς νήσους καὶ χρηματιζόμενος ἀπ' αὐτῶν οἷα καὶ πρὸς Ἀνδρίους ἀργύριον αἰτοῦντα φησὶν αὐτὸν Ἡρόδοτος εἰπεῖν τε καὶ ἀκοῦσαι. Δύο γὰρ ἦκειν ἔφη Θεοὺς κομιζών, Πειθῶ καὶ Βίαν· οἱ δ' ἔφασαν εἶναι καὶ παρ' αὐτοῖς Θεοὺς μεγάλους δύο, Πενίαν καὶ Ἀπορίαν, ὑφ' ὧν κωλύεσθαι δοῦναι χρήματα ἐκείνῳ. Τιμοκρέων δ' ὁ Ῥόδιος μελοποιὸς ἐν ᾧσματι καθάπτεται πικρότερον τοῦ Θεμιστοκλέους, ὡς ἄλλους μὲν ἐπὶ χρήμασι φυγάδας διαπραξαμένου κατελθεῖν, αὐτὸν δὲ ξένον ὄντα καὶ φίλον προεμένου δι' ἀργύριον. Λέγει δ' οὕτως·

Ἄλλ' εἰ τό γε Παισανίαν, ἢ καὶ τό γε Ξάντιππον αἰεῖς, ἢ τό γε
Λευτοχίδαν·

Ἐγὼ δ' Ἀριστείδαν ἐπαινέω, ἀνδρα ἱεράν ἀπ' Ἀθηνᾶν ἐλθεῖν ἕνα λῶστον.
Ἐπεὶ δὲ Θεμιστοκλῆα ἤχθαρε Λατῶ ψεύσαν, ἄδικον, προδόταν, ὃς Τι-
μοκρέοντα ξεῖνον ἐόντα,

Ἀργυρίοισι σκυβαλικαῖσι πεισθεῖς, οὐ κατ᾿ ἄγεν εἰς πατρίδα ἰάλυσον.
Λαβῶν δὲ τρεῖς ἀργυρίου τάλαντα ἔβα πλέων εἰς ὄλεθρον,

Τοὺς μὲν κατάγων ἀδίκως, τοὺς δ' ἐκδιώκων, τοὺς δὲ καίνων,
 Ἀργυρίων ὑπόπλευς. Ἰσθμοὶ δ' ἐπανόκευε γελόως ψυχρὰ κρέα
 παρέχων·

Οἱ δ' ἤσθιον, κ' ἤρχοντο μὴ ὄραν Θεμιστοκλέους γενέσθαι.

Πολὺ δ' ἀσελγεστέρα καὶ ἀναπεπταμένη μᾶλλον εἰς τὸν Θεμιστοκλέα κέχρηται βλασφημία μετὰ τὴν φυγὴν αὐτοῦ καὶ τὴν κατάδικην ὁ Τιμοκρέων, ἄσμα ποιήσας, οὗ ἐστὶν ἀρχή·

Μῦσα τοῦδε τοῦ μέλεος κλέος ἀν' Ἑλλαντας τίθει, ὡς εἰκὸς καὶ
 δίκαιον.

Λέγεται δ' ὁ Τιμοκρέων ἐπὶ μηδισμῷ φυγεῖν, συγκαταψηφισμένου τοῦ Θεμιστοκλέους. Ὡς οὖν ὁ Θεμιστοκλῆς αἰτίαν ἔσχε μηδίξειν, ταῦτ' ἐποίησε πρὸς αὐτόν.

Οὐκ ἄρα Τιμοκρέων μῦθος Μήδισιν ὄρκια τέμνει·

Ἄλλ' ἐντὶ κ' ἄλλοι δὴ πονηροί, οὐκ ἐγὼ μόνον κολουρίζ·

Ἐντὶ καὶ ἄλλαι ἀλώπεκες.

ΚΒ. Ἡδὴ δὲ καὶ τῶν πολιτῶν διὰ τὸ φθονεῖν ἠδέως τὰς διαβολὰς προσιεμένων, ἠναγκάζετο λυπηρὸς εἶναι, τῶν αὐτοῦ πράξεων ἐν τῷ δήμῳ πολλάκις μνημονεύων· καὶ πρὸς τοὺς δυσχεραίνοντας, «Τὴ κοπιᾶτε, εἶπεν, ὑπὸ τῶν αὐτῶν πολλάκις εὐπάσχοντες»; Ἦνλασε δὲ τοὺς πολλοὺς καὶ τὸ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερὸν εἰσάμενος, ἣν Ἀριστοβούλην μὲν προσηγόρευσε, ὡς ἄριστα τῇ πόλει καὶ τοῖς Ἑλλησι βουλευσάμενος, πλησίον δὲ τῆς οἰκίας κατεσκευάσεν ἐν Μελίτῃ τὸ ἱερὸν, οὗ νῦν τὰ σώματα τῶν θανατουμένων οἱ δήμιοι προβάλλουσι, καὶ τὰ ἱμάτια καὶ τοὺς βρόχους τῶν ἀπαγχονημένων καὶ καθαιρεθέντων ἐκφέρουσιν. ἔκειτο δὲ καὶ τοῦ Θεμιστοκλέους εἰκόνιον ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀριστοβούλης ἔτι καθ' ἡμᾶς· καὶ φαίνεται τις οὐ τὴν ψυχὴν μόνην, ἀλλὰ καὶ τὴν ὄψιν ἠρωϊκῶς γενόμενος. Τὸν μὲν οὖν ἐξοστρακισμὸν ἐποίησαντο κατ' αὐτοῦ, καθαιροῦντες τὸ ἀζῖωμα καὶ τὴν ὑπεροχὴν, ὥσπερ εἰώθεσαν ἐπὶ πάντων, οὓς ὄνοντο τῇ δυνάμει βαρεῖς, καὶ πρὸς ἰσότητά δημοκρατικὴν ἀσυμμέτρους εἶναι. Κόλασις γὰρ οὐκ ἦν ὁ ἐξοστρακισμὸς, ἀλλὰ παραμυθία φθόνου

καὶ κουφισμὸς, ἡδομένου τῷ ταπεινοῦν τοὺς ὑπερέχοντας, καὶ τὴν δυσμένειαν εἰς ταύτην τὴν ἀτιμίαν ἀποπνέοντος.

ΚΓ. Ἐκπεσόντος δὲ τῆς πόλεως αὐτοῦ, καὶ διατρίβοντος ἐν Ἄργει, τὰ περὶ Πausανίαν συμπεσόντα κατ' αὐτοῦ παρέσχε τοῖς ἐχθροῖς ἀφορμὰς. Ὁ δὲ γραψάμενος αὐτὸν προδοσίας, Λεωβότης ἦν Ἀλκμαίωνος, Ἀγραύληθεν, ἅμα συνεπαιτιωμένων τῶν Σπαρτιατῶν. Ὁ γὰρ Πausανίας, πράττων ἐκεῖνα δὴ τὰ περὶ τὴν προδοσίαν, πρότερον μὲν ἀπεκρύπτετο τὸν Θεμιστοκλέα, καίπερ ὄντα φίλον· ὡς δ' εἶδεν ἐκπεπτωκότα τῆς πολιτείας καὶ φέροντα χαλεπῶς, ἐθάρασησεν ἐπὶ τὴν κοινωσίαν τῶν πραττομένων παρακαλεῖν, τὰ γράμματα τοῦ βασιλέως ἀποδεικνύμενος αὐτῷ, καὶ παροξύνων ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας, ὡς πονηροὺς καὶ ἀχαρίστους. Ὁ δὲ τὴν μὲν δέησιν ἀπετρίψατο τοῦ Πausανίου, καὶ τὴν κοινωσίαν ὅλως ἀπέπειπατο, πρὸς οὐδένα δὲ τοὺς λόγους ἐξήνεγκεν, οὐδὲ κατεμήνυσε τὴν πράξιν, εἴτε παύσεσθαι προσδοκῶν αὐτὸν, εἴτ' ἄλλως καταρανῆ γενήσεσθαι, σὺν οὐδενὶ λογισμῷ πραγμάτων ἀτόπων καὶ παραβόλων ὀρεγόμενον. Οὕτω δὲ τοῦ Πausανίου θανατωθέντος, ἐπιστολαί τινες ἀνευρεθεῖσαι καὶ γράμματα περὶ τούτων, εἰς ὑποψίαν ἐνέβαλον τὸν Θεμιστοκλέα καὶ κατεβόων μὲν αὐτοῦ Λακεδαιμόνιοι, κατηγοροῦν δ' οἱ φθονοῦντες τῶν πολιτῶν, οὐ παρόντος, ἀλλὰ διὰ γραμμάτων ἀπολογουμένου μάλιστα ταῖς προτέροις κατηγορίαις. Διαβαλλόμενος γὰρ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, πρὸς τοὺς πολίτας ἔγραφεν, ὡς ἄρχειν μὲν αἰεὶ ζητῶν, ἄρχεσθαι δὲ μὴ πεφυκῶς, μηδὲ βουλόμενος, οὐκ ἂν ποτε βαρβαροῖς καὶ πολεμίοις αὐτὸν ἀποδόσθαι μετὰ τῆς Ἑλλάδος. Οὐ μὴν ἀλλὰ συμπεισθεὶς ὑπὸ τῶν κατηγορούντων ὁ δῆμος, ἔπεμψεν ἄνδρας, οἷς εἶρητο συλλαμβάνειν καὶ ἄγειν κριθησόμενον αὐτὸν ἐν τοῖς Ἕλλησιν.

ΚΔ. Προαισθόμενος δ' ἐκείνος, εἰς Κέρκυραν διεπέρασεν, οὕτως αὐτῷ πρὸς τὴν πόλιν εὐεργεσίας. Γενόμενος γὰρ αὐτῶν

κριτής, πρὸς Κορινθίους ἐχόντων διαφορὰν, ἔλυσε τὴν ἔθρᾶν, εἴκοσι τάλαντα κρίνας τοὺς Κορινθίους καταβαλεῖν, καὶ Λευκάδα κοινῇ νέμειν, ἀμφοτέρων ἄποιον. Ἐκεῖθεν δ' εἰς Ἥπειρον ἔφυγε καὶ διωκόμενος ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων, ἔρριψεν αὐτὸν εἰς ἐλπίδας χαλεπὰς καὶ ἀπόρους, καταφυγὼν πρὸς Ἄδμητον, ὃς βασιλεὺς μὲν ἦν Μολοτῶν, δευθεὶς δέ τι τῶν Ἀθηναίων, καὶ προπηλακισθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεμιστοκλέους, ὅτ' ἤκμαζεν ἐν τῇ πολιτείᾳ, δι' ὀργῆς εἶχεν αὐτὸν αἰεὶ, καὶ δῆλος ἦν, εἰ λάβοι, τιμωρησόμενος. Ἐν δὲ τῇ τότε φυγῇ μᾶλλον ὁ Θεμιστοκλῆς φοβηθεὶς συγγενῇ καὶ πρόσφατον φθόνον, ὀργῆς παλαιᾶς καὶ βασιλικῆς, ταύτῃ φέρων ὑπέβηκεν ἑαυτὸν ἰκέτης τοῦ Ἀδμήτου καταστὰς, ἴδιόν τινα καὶ παρηλλαγμένον τρόπον. Ἐχὼν γὰρ αὐτοῦ τὸν υἱόν, ὄντα παῖδα, πρὸς τὴν ἐσίαν προτέπεσε, ταύτην μεγίστην καὶ μόνην σχεδὸν ἀναντίρρητον ἡγουμένων ἰεσείαν τῶν Μολοσσῶν. Ἐνιοὶ μὲν οὖν Φθίαν τὴν γυναῖκα τοῦ βασιλέως λέγουσιν ὑποθέσθαι τῷ Θεμιστοκλεῖ τὸ ἰκέτευμα τοῦτο, καὶ τὸν υἱὸν ἐπὶ τὴν ἐσίαν καθίσει μίτ' αὐτοῦ· τινὲς δ' αὐτὸν τὸν Ἄδμητον, ὡς ἀφοσιώσαιτο πρὸς τοὺς διώκοντας τὴν ἀνάγκην, δι' ἣν οὐκ ἐκδίδωσι τὸν ἄνδρα, διαθῆναι καὶ συντραγωδεῖσαι τὴν ἰεσείαν. Ἐκεῖ δ' αὐτῷ τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας, ἐκκλέψας ἐκ τῶν Ἀθηνῶν, Ἐπικράτης ὁ Ἀχαρνεὺς ἀπέσειλεν ὃν ἐπὶ τούτῳ Κίμων ὕστερον κρίνας ἐθανάτωσεν, ὡς ἰσορεῖ Σησιμβροτος. Εἴτ' οὐκ οἶδ' ὅπως ἐπιλαθόμενος τούτων, ἢ τὸν Θεμιστοκλέα ποιῶν ἐπιλαθόμενον, πλεῦσαι φησὶν εἰς Σικελίαν, καὶ παρ' Ἰέρωνος αἰτεῖν τοῦ τυράννου τὴν θυγατέρα πρὸς γάμον, ὑπισχνούμενος αὐτῷ τοὺς Ἕλληνας ὑπηκόους ποιήσειν ἀποσρεψαμένου δὲ τοῦ Ἰέρωνος, οὕτως εἰς τὴν Ἀσίαν ἀπάραι.

ΚΕ. Ταῦτα δ' οὐκ εἰκὸς ἐστὶν οὕτω γενέσθαι. Θεόφραστος γὰρ ἐν τοῖς Περὶ βασιλείας ἰσορεῖ τὸν Θεμιστοκλέα, πέμψαντος εἰς Ὀλυμπίαν Ἰέρωνος ἵππους ἀγωνιστὰς, καὶ σκηπὴν τινα κατεσκευά-

σμένην πολυτελῶς σήσαντος, εἰπεῖν ἐν τοῖς Ἕλλησι λόγον, ὡς χρὴ τὴν σκηνὴν διαρπάσαι τοῦ τυράννου, καὶ κωλύσαι τοὺς ἵππους ἀγωνίσασθαι. Θουκυδίδης δὲ φησι καὶ πλεῦσαι αὐτὸν, ἐπὶ τὴν ἐτέραν καταβάντα θάλασσαν ἀπὸ Πύδνης, οὐδενὸς εἰδότης, ὅστις εἴη, τῶν πλεόντων, μέχρις οὗ πνεύματι τῆς ὀλκάδος εἰς Νάξον καταφερομένης ὑπ' Ἀθηναίων πολιορκουμένην τότε, φοβηθεῖς, ἀναδείξειεν ἑαυτὸν τῷ τε ναυκλήρῳ καὶ τῷ κυβερνήτῃ· καὶ τὰ μὲν δεόμενος, τὰ δ' ἀπειλῶν, καὶ λέγων, ὅτι κατηγορήσει καὶ καταψεύσειτο πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ὡς οὐκ ἀγνοοῦντες, ἀλλὰ χρήμασι πεισθέντες ἐξ ἀρχῆς, ἀναλάβοιεν αὐτὸν, οὕτως ἀναγκάσειε παραπλεῦσαι καὶ λαβέσθαι τῆς Ἀσίας. Τῶν δὲ χρημάτων αὐτῷ πολλὰ μὲν ὑπεκκλαπέντα διὰ τῶν φίλων εἰς Ἀσίαν ἔπλει· τῶν δὲ φανερῶν γενομένων καὶ συναχθέντων εἰς τὸ δημόσιον, Θεόπομπος μὲν, ἑκατὸν τάλαντα, Θεόφρατος δὲ ὀγδοήκοντα φησὶ γενέσθαι τὸ πλῆθος, οὐδὲ τριῶν ἄξια ταλάντων κεκτημένου τοῦ Θεμισοκλέους, πρὶν ἄπτεσθαι τῆς πολιτείας.

ΚΓ. Ἐπεὶ δὲ κατέπλευσεν εἰς Κύμην, καὶ πολλοὺς ἤσθητο τῶν ἐπὶ θαλάττῃ παραφυλάττοντας αὐτὸν λαβεῖν, μάλιστα δὲ τοὺς περὶ Ἐργοτέλη καὶ Πυθόδωρον (ἦν γὰρ ἡ θήρα λυσιτελῆς τοῖς τὸ κερδαίνειν ἀπὸ παντὸς ἀγαπῶσι, διακοσίων ἐπικεκηρυγμένων αὐτῷ ταλάντων ὑπὸ τοῦ βασιλέως), ἔφυγεν εἰς Αἰγάς, Αἰολικὸν πολισμάτιον, ὑπὸ πάντων ἀγνοούμενος, πλὴν τοῦ ξένου Νικογένους, ὃς Αἰολέων πλείσῃν οὐσίαν ἐκέκτητο, καὶ τοῖς ἄνω δυνατοῖς γνώριμος ὑπῆρξε. Παρὰ τούτῳ κρυπτόμενος ἡμέρας ὀλίγας διέτριψεν· εἶτα μετὰ τὸ δεῖπνον ἐκ θυσίας τινὸς, Ὀλβιος, ὁ τῶν τέκνων τοῦ Νικογένους παιδαγωγός, ἔκφρων γενόμενος καὶ θεοφόρητος, ἀνεφώνησε μέτρῳ ταυτί,

Νυκτὶ φωνὴν, νυκτὶ βουλήν, νυκτὶ τὴν νίκην δίδου.

Καὶ μετὰ ταῦτα κοιμηθεὶς ὁ Θεμισοκλῆς, ὄναρ ἔδοξεν ἰδεῖν δράκοντα κατὰ τῆς γαστρὸς αὐτοῦ περιελιττόμενον, καὶ προσ-

ἀνέρποντα τῷ τριχλήῳ γενόμενον δ' αἰετὸν, ὡς ἤψατο τοῦ προσώπου, περιβαλόντα τὰς πτέρυγας, ἐξᾶραι καὶ κομίζειν πολλήν ὁδὸν, εἶτα χρυσείου τινὸς κηρυκείου φανέντος, ἐπὶ τούτου σῆσαι βεβαίως αὐτὸν, ἀμηχάνου δείματος καὶ ταραχῆς ἀπαλλαγέντα. Πέμπεται γοῦν ὑπὸ τοῦ Νικογένους μηχανησαμένου τι τοιοῦτον. Τοῦ βαρβαρικοῦ γένους τὸ πολὺ καὶ μάλιστα τὸ Περσικόν, εἰς ζηλοτυπίαν τὴν περὶ τὰς γυναῖκας ἄγριον φύσει καὶ χαλεπὸν ἐσιν. Οὐ γὰρ μόνον τὰς γαμετὰς, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀργυρωνήτους καὶ παλλακευομένας, ἰσχυρῶς παραφυλάττουσιν ὡς ὑπὸ μηδενὸς ὄρασθαι τῶν ἐκτὸς, ἀλλ' οἴκοι μὲν διαιτᾶσθαι κατακεκλεισμένας, ἐν δὲ ταῖς ὁδοιπορίας, ὑπὸ σκηνὰς κύκλῳ περιπεφραγμένας ἐπὶ τῶν ἀρμαμαξῶν ὀχεῖσθαι. Τοιαύτης τῷ Θεμιστοκλεῖ κατασκευασθείσης ἀπήνης, καταδὺς ἐκομίζετο, τῶν περὶ αὐτὸν αἰεὶ τοῖς ἐντυγχάνουσι καὶ πυνθανομένοις λεγόντων, ὅτι γύναιον Ἑλληνικὸν ἄγουσιν ἀπ' Ἰωνίας, πρὸς τινα τῶν ἐπὶ θύραις βασιλέως.

KZ. Θεουκιδίδης μὲν οὖν καὶ Χάρων ὁ Λαμψακηνὸς ἰσοροῦσι, τεθνηκότος Ξέρξου, πρὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ τῷ Θεμιστοκλεῖ γενέσθαι τὴν ἐντευξίν. Ἐφορος δὲ καὶ Δείνων καὶ Κλείταρχος καὶ Ἡρακλείδης, ἐτι δ' ἄλλοι πλείονες, πρὸς αὐτὸν ἀφικέσθαι τὸν Ξέρξην. Τοῖς δὲ χρονικοῖς δοκεῖ μᾶλλον ὁ Θεουκιδίδης συμφέρεσθαι, καίπερ οὐδ' αὐτοῖς ἀτρέμα συνταττομένοις. Ὁ δ' οὖν Θεμιστοκλῆς γενόμενος παρ' αὐτὸ τὸ δεινὸν, ἐντυγχάνει πρῶτον Ἀρταβάνῳ τῷ χιλιάρχῳ, λέγων, Ἕλληνα μὲν εἶναι, βούλεσθαι δ' ἐντυχεῖν βασιλεῖ περὶ μεγίστων πραγμάτων, καὶ πρὸς ἃ τυγχάνει μάλιστα σπουδάζων ἐκεῖνος. Ὁ δὲ φησιν· « Ὡ ζέε, νόμοι διαφέρουσιν ἀνθρώπων· ἄλλα δ' ἄλλοις καλά· καλὸν δὲ πᾶσι τὰ οἰκεῖα κοσμεῖν καὶ σώζειν. Ἰμᾶς μὲν οὖν ἐλευθερίαν μάλιστα θαυμάζειν καὶ ἰσότητα, λόγος· ἡμῖν δὲ πολλῶν νόμων καὶ καλῶν ὄντων, κάλλιστος οὗτός ἐστι, τιμᾶν βασιλέα, καὶ προσκυνεῖν εἰκόνα Θεοῦ τοῦ τὰ πάντα σώζοντος. Εἰ μὲν οὖν, ἐπαινῶν τὰ ἡμέτερα, προσ-

κυνήσεις, ἔσι σοι καὶ βασιλέα θεάσασθαι καὶ προσειπεῖν, εἰ δ' ἄλλο τι φρονεῖς, ἀγγέλοις ἑτέροις χρῆση πρὸς αὐτόν. Βασιλεῖ γὰρ οὐ πάτριον ἀνδρὸς ἀκροᾶσθαι μὴ προσκυνήσαντος. » Ταῦτα ὁ Θεμιστοκλῆς ἀκούσας λέγει πρὸς αὐτόν· « Ἄλλ' ἔγωγε τὴν βασιλέως, ὦ Ἀρτάβανε, φήμην καὶ δύναμιν αὐξήσων ἀφῆγμαι, καὶ αὐτός τε πείσομαι τοῖς ὑμετέροις νόμοις, ἐπεὶ Θεῶ τῷ μεγαλύναντι Πέρσας οὕτω δοκεῖ, καὶ δι' ἐμὲ πλείονες τῶν νῦν βασιλέα προσκυνήσουσιν. Ὡστε τοῦτο μηδὲν ἐμποδῶν ἔστω τοῖς λόγοις, οὓς βούλομαι πρὸς ἐκεῖνον εἰπεῖν. Τίνα δ' (εἰπεῖν ὁ Ἀρτάβανος) Ἑλλήνων ἀφῆχθαί σε φῶμεν; οὐ γὰρ ἰδιώτῃ τὴν γνώμην ἔοικας » καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς· « Τοῦτ' οὐκέτ' ἂν, ἔφη, πύθοιτό τις, Ἀρτάβανε, πρότερος βασιλέως. » Οὕτω μὲν ὁ Φανίας φησίν. Ὁ δ' Ἐρατοσθένης ἐν τοῖς περὶ τούτου προσιστόρησε, διὰ γυναικὸς Ἐρετρικῆς, ἣν ὁ χιλιάρχος εἶχε, τῷ Θεμιστοκλεῖ τὴν πρὸς αὐτόν ἔντευξιν γενέσθαι καὶ σύστασιν.

ΚΗ Ἐπειδὴ οὖν εἰσῆχθη πρὸς βασιλέα, καὶ προσκυνήσας ἔστη σιωπῇ, προστάξαντος τῷ ἑρμηνεῖ τοῦ βασιλέως ἐρωτῆσαι, τίς ἐστι, καὶ τοῦ ἑρμηνέως ἐρωτήσαντος εἶπεν· « Ἦκω σοι, βασιλεῦ, Θεμιστοκλῆς ὁ Ἀθηναῖος ἐγὼ, φυγὰς ὑφ' Ἑλλήνων διωχθεὶς, ὃ πολλὰ μὲν ὀφείλουσι κακὰ Πέρσαι, πλείω δ' ἀγαθὰ κωλύσαντι τὴν δίωξιν, ὅτε τῆς Ἑλλάδος ἐν ἀσφαλεῖ γενομένης, παρέσχε τὰ οἴκοι σωζόμενα χαρίσασθαί τι καὶ ὑμῖν. Ἐμοὶ μὲν οὖν πάντα πρέποντα τῆς παρούσαις συμφοραῖς ἐστὶ καὶ παρεσκευασμένος ἀφῆγμαι δέξασθαί τε χάριν εὐμενῶς διαλαττομένου, καὶ παραιτεῖσθαι μνησικακοῦντος ὀργήν. Σὺ δὲ τοὺς ἐμοὺς ἐχθροὺς μάρτυρας θέμενος, ὧν εὐεργέτησα Πέρσας, ἀπόχρησαι ταῖς ἑμαῖς τύχαις πρὸς ἐπίδειξιν ἀρετῆς μᾶλλον, ἢ πρὸς ἀποπλήρωσιν ὀργῆς. Σώσεις μὲν γὰρ ἰκέτην σόν, ἀπολεῖς δ' Ἑλλήνων πολέμιον γενόμενον. » Ταῦτ' εἰπὼν ὁ Θεμιστοκλῆς, ἐπεθείασε τῷ λόγῳ προσδιελθὼν τὴν ὄψιν, ἣν εἶδεν ἐν Νικογένους, καὶ τὸ

μάντευμα τοῦ Δωδωναίου Διὸς, ὡς κελευσθεὶς πρὸς τὸν ὁμῶ-
 νυμον τοῦ Θεοῦ βαδίζειν, συμφρονήσῃς πρὸς ἐκεῖνον ἀναπέμ-
 πεσθαι· μεγάλους γὰρ ἀμφοτέρους εἶναι τε καὶ λέγεσθαι βασι-
 λέας. Ἀκούσας δ' ὁ Πέρσης, ἐκείνῳ μὲν οὐδὲν ἀπεκρίνατο, καίπερ
 θαυμάσας τὸ φρόνημα καὶ τὴν τόλμην αὐτοῦ· μακρορίας δὲ πρὸς
 τοὺς φίλους ἑαυτὸν, ὡς ἐπ' εὐτυχίᾳ μεγίστῃ, καὶ κατευζήμενος
 αἰεὶ τοῖς πολεμίοις τοιαύτας φρένας διδόναι τὸν Ἀριμάνιον, ὅπως
 ἐλαύνωσι τοὺς ἀρίστους ἐξ ἑαυτῶν, θῆσαι τοῖς Θεοῖς λέγεται,
 καὶ πρὸς πόσιν εὐθύς τραπέσθαι, καὶ νύκτωρ ὑπὸ χαρᾶς διὰ μέ-
 σων τῶν ὕπνων βοῆσαι τρίς· « Ἔχω Θεμιστοκλέα τὸν Ἀθηναῖον».

ΚΘ. Ἄμα δ' ἡμέρᾳ συγκαλέσας τοὺς φίλους, εἰσήγαγεν αὐτὸν,
 μηδὲν ἐλπίζοντα χρηστὸν, ἐξ ὧν ἑώρα τοὺς ἐπὶ θύραις, ὡς ἐπύ-
 θοντο τὸ ὄνομα παρόντος αὐτοῦ, χαλεπῶς διακειμένους καὶ κα-
 κῶς λέγοντας. Ἔτι δὲ Ῥωξίνης ὁ χιλιάρχος, ὡς κατ' αὐτὸν ἦν
 ὁ Θεμιστοκλῆς προσίων, καθημένου βασιλέως, καὶ τῶν ἄλλων
 σιωπώντων. ἀτρέμα στενάξας εἶπεν· « Ὅρις Ἕλληνας ὁ ποικίλος, ὁ
 βασιλέως σε δαίμων δεῦρο ἤγαγεν. » Οὐ μὴν ἀλλ' εἰς ὄψιν ἐλθόν-
 τος αὐτοῦ, καὶ πάλιν προσκυνήσαντος, ἀσπασόμενος καὶ προσ-
 ειπὼν φιλοφρόνως ὁ βασιλεὺς, ἥδη μὲν ἔφησεν αὐτῷ δικησὶα
 τάλαντα ὀφείλειν· κομίσαντα γὰρ αὐτὸν, ἀπολήψεσθαι δικαίως
 τὸ ἐπικηρυχθὲν τῷ ἀγαγόντι. Πολλῶ δὲ πλείω τούτων ὑπισχεῖ-
 το, καὶ παρεθάρρυνε· καὶ λέγειν ἐκέλευε περὶ τῶν Ἑλληνικῶν, ἃ
 βούλοιο, παρῆρσιαζόμενον. Ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς ἀπεκρίνατο, τὸν
 λόγον εἰσκέσαι τοῦ ἀνθρώπου τοῖς ποικίλοις σρώμασιν· ὡς γὰρ
 ἐκεῖνα, καὶ τοῦτον, ἐκτεινόμενον μὲν ἐπιδείκνυσθαι τὰ εἶδη, συ-
 σελλόμενον δὲ κρύπτειν καὶ διαφθερίζειν. Ὅθεν αὐτῷ χρόνου δεῖν.
 Ἐπεὶ δ', ἡσθέντος τοῦ βασιλέως τῇ εἰκασίᾳ, καὶ λαμβάνειν κε-
 λεύσαντος, ἐνιαυτὸν αἰτησάμενος, καὶ τὴν Περσίδα γλῶτταν ἀπο-
 χρώντως ἐμαθὼν, ἐνετύγχανε βασιλεῖ δι' αὐτοῦ, τοῖς μὲν ἐκτὸς
 φόξαν παρέσχε περὶ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων διειλέχθαι πολ-

λῶν δὲ καινοτομουμένων περὶ τὴν αὐλήν καὶ τοὺς φίλους τοῦ βασιλέως ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ, φθόνον ἔσχε παρὰ τοῖς δυνατοῖς, ὡς καὶ περὶ ἐκείνων παρρησία χρήσασθαι πρὸς αὐτὸν ἀποτετολμηκῶς. Οὐδὲν γὰρ ἦσαν αἱ τιμαὶ ταῖς τῶν ἄλλων εἰκουταὶ ξένων, ἀλλὰ καὶ κνηγεσίων βασιλεῖ μετέσχε, καὶ τῶν οἴκοι διατριβῶν, ὡς καὶ μητρὶ τοῦ βασιλέως εἰς ὄψιν ἔλθειν, καὶ γενέσθαι συνήθης· διακοῦσαι δὲ καὶ τῶν μαγικῶν λόγων, τοῦ βασιλέως κελεύσαντος. Ἐπειδὴ δὲ Δημάρατος ὁ Σπαρτιάτης, αἰτήσασθαι δωρεὰν κελευσθεὶς, ἠτήσατο τὴν κίθαριν, ὥσπερ οἱ βασιλεῖς, ἐπαράμενος εἰσελάσαι διὰ Σάρδεων, Μιθροπαύσης μὲν ἀνεψιὸς ὢν βασιλέως εἶπε, τοῦ Δημαράτου τῆς χειρὸς ἀψάμενος· « Αὐτὴ μὲν ἡ κίθαρὶς οὐκ ἔχει ἐγκέφαλον, ὃν ἐπικαλύψει· σὺ δ' οὐκ ἔσῃ Ζεὺς, κὰν λάθῃς κεραυνόν. » ἀπωσαμένου δὲ τὸν Δημάρατον ὀργῇ διὰ τὸ αἶτημα τοῦ βασιλέως, καὶ δοκούντως ἀπαραιτήτως ἔχειν πρὸς αὐτὸν, ὁ Θεμισοκλῆς δεηθεὶς ἔπεισε καὶ διήλλαξε. Λέγεται δὲ, καὶ τοὺς ὕστερον βασιλεῖς, ἐφ' ὧν μᾶλλον αἱ Περσικαὶ πράξεις ταῖς Ἑλληνικαῖς συνανεκράθησαν, ὡς ἄκεις δεηθεῖεν ἀνδρὸς Ἑλλήνος, ἐπαγγέλεισθαι καὶ γράφειν ἕκαστον, ὡς μείζων ἔσοιτο παρ' αὐτῷ Θεμισοκλέους. Αὐτὸν δὲ Θεμισοκλέα φασὶν, ἤδη μέγαν ὄντα καὶ θεραπευόμενον ὑπὸ πολλῶν, λαμπρᾶς ποτε τραπέζης παρατεθείσης, πρὸς τοὺς παῖδας εἰπεῖν· « Ὡ παῖδες, ἀπωλόμεθ' ἂν, εἰ μὴ ἀπωλόμεθα. » Πόλεις δ' αὐτῷ τρεῖς μὲν οἱ πλεῖστοι δοθῆναι λέγουσιν, εἰς ἄρτον καὶ οἶνον καὶ ὄψον, Μαγνησίαν καὶ Λάμφακον καὶ Μυοῦντη. Δύο δ' ἄλλας προσέθησιν ὁ Κυζικηνὸς Νεάνθης καὶ Φανίας, Περκώτην καὶ Παλαίσκηψιν εἰς στρωμνὴν καὶ ἀμπεχόνην.

Α. Καταβαίνουντι δ' αὐτῷ πρὸς τὰς Ἑλληνικὰς πράξεις ἐπὶ θάλατταν, Πέρσης ἀνὴρ, Ἐπιζύης ὄνομα, σατραπεύων τῆς ἄνω Φρυγίας, ἐπεβούλευσε, περισκευακῶς ἔκπαλαι Πισίδας ἀποκτηνοῦντας, ὅταν ἐν τῇ κалуμένη πόλει Λεοντοκεφάλῳ γενόμενος

κατχυλισθῆ. Τῷ δὲ λέγεται καθεύδοντι μεσημβρίας τὴν Μητέρα τῶν Θεῶν ὄναρ φανείσαν εἰπεῖν· « Ὡ Θεμιστόκλεις, ὑσέρει κεφαλῆς λεόντων, ἵνα μὴ λέοντι περιπέσης. Ἐγὼ δ' ἀντὶ τούτου σε αἰτῶ θεράπαιναν Μνησιπτολέμαν. » Διαταραχθεὶς οὖν ὁ Θεμιστοκλῆς, προσευξάμενος τῇ Θεῷ, τὴν μὲν λεωφόρον ἀφῆκεν, ἑτέραν δὲ περιελθὼν, καὶ παραλλάξας τὸν τόπον ἐκεῖνον, ἤδη νυκτὸς οὔσης κατχυλίσατο. Τῶν δὲ τὴν σκηνὴν κομιζόντων ὑποζυγίων ἑνὸς εἰς ποταμὸν ἐμπεσόντος, οἱ τοῦ Θεμιστοκλέους οἰκέται τὰς αὐλαίας διαβρόχους γενομένας ἐκπετάσαντες ἀνέψυχον· οἱ δὲ Πισίδαι τὰ ξίφη λαβόντες ἐν τούτῳ προσεφέροντο, καὶ τὰ ψυχόμενα πρὸς τὴν σελήνην οὐκ ἀκριβῶς ἰδόντες, ᾤθησαν εἶναι τὴν σκηνὴν τὴν Θεμιστοκλέους, κακεῖνον ἔνδον εὐρήσειν ἀναπαυόμενον. Ὡς δ' ἐγγὺς γενόμενοι τὴν αὐλαίαν ἀνέσελλον, ἐπιπίπτουσιν αὐτοῖς οἱ παραφυλάσσοντες, καὶ συλλαμβάνουσι. Διαφυγὼν δὲ τὸν κίνδυνον οὕτω, καὶ θαυμάσας τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Θεοῦ, ναὸν κατεσκεύασεν ἐν Μαγνησίᾳ Δινδυμένης, καὶ τὴν θυγατέραν Μνησιπτολέμαν ἱέρειαν ἀπέδειξεν.

ΑΑ. Ὡς δ' ἦλθεν εἰς Σάρδεις, καὶ σχολὴν ἄγων ἐθεάσατο τῶν ἱερῶν τὴν κατασκευὴν, καὶ τῶν ἀναθημάτων τὸ πλῆθος, εἶδε καὶ ἐν Μητρὸς ἱερῷ τὴν καλουμένην ὑδροφόρον κόρην χαλκῆν, μέγεθος δίπηχυν, ἣν αὐτὸς, ὅτε τῶν Ἀθηνησιν ὑδάτων ἐπιστάτης ἦν, εὐρὼν τοὺς ὑψηλομένους τὸ ὕδωρ καὶ παροχετεύσαντας, ἀνέθηκεν ἐκ τῆς ζημίας ποιησάμενος· εἴτε δὴ παθίων τι πρὸς τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ ἀναθήματος, εἴτε βουλόμενος ἐνδείξασθαι τοῖς Ἀθηναίοις, ὅσῃ ἔχει τιμὴν καὶ δύναμιν ἐν τοῖς βασιλέως πράγμασι, λόγον τῷ Λυδίας Σατράπῃ προσήνεγκεν, αἰτούμενος ἀποσείλαι τὴν κόρην εἰς τὰς Ἀθήνας. Χαλεπαίνοντος δὲ τοῦ βαρβάρου, καὶ βασιλεῖ γράψειν φήσαντος ἐπιστολὴν, φοβηθεὶς ὁ Θεμιστοκλῆς, εἰς τὴν γυναικωνῆτιν κατέφυγε, καὶ τὰς παλλακίδας αὐτοῦ θεραπεύσας χρήμασιν, ἐκεῖνόν τε κατεπράυνε τῆς ὀργῆς,

καὶ πρὸς τὰ ἄλλα παρεῖχεν ἑαυτὸν εὐλαβέστερον, ἤδη καὶ τὸν φθόνον τῶν βαρβάρων δεδοικώς. Οὐ γὰρ πλανώμενος περὶ τὴν Ἀσίαν, ὡς φησι Θεόπομπος, ἀλλ' ἐν Μαγνησίᾳ μὲν οἰκῶν, καρπούμενος δὲ δωρεὰς μεγάλας, καὶ τιμώμενος ὅμοια Περσῶν τοῖς ἀρίστοις, ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀδεῶς διῆγεν, οὐ πάνυ τι τοῖς Ἕλλητικοῖς πράγμασι προσέχοντος τοῦ βασιλέως, ὑπ' ἀσχολιῶν περὶ τὰς ἄνω πράξεις. Ὡς δ' Αἴγυπτος τ' ἀφισταμένη, βοηθούτων Ἀθηναίων, καὶ τριήρεις Ἕλληνικαὶ μέχρι Κύπρου καὶ Κιλικίας ἀναπλεύσασαι, καὶ Κίμων θαλασσοκρατῶν ἐπέστρεψεν αὐτὸν ἀντεπιχειρεῖν τοῖς Ἕλλησι, καὶ κωλύειν αὐξανομένου ἐπ' αὐτὸν, ἤδη δὲ καὶ δυνάμεις ἐκινουῖντο καὶ στρατηγοὶ διεπέμποντο, καὶ κατέβαινον εἰς Μαγνησίαν ἀγγελίαι πρὸς Θεμιστοκλέα, τῶν Ἕλληνικῶν ἐξάπτεσθαι κελεύοντος βασιλέως, καὶ βεβαιοῦν τὰς ὑποσχέσεις· οὔτε δι' ὀργὴν τινα παροξυνθεὶς κατὰ τῶν πολιτῶν, οὔτ' ἐπαρθεὶς τιμῇ τοσαύτῃ καὶ δυνάμει πρὸς τὸν πόλεμον, ἀλλ' ἴσως μὲν οὐκ ἐφικτὸν ἠγούμενος τὸ ἔργον, ἄλλως τε μεγάλους τῆς Ἑλλάδος ἐχούσης στρατηγούς τότε, καὶ Κίμωνος ὑπερφυῶς εὐημεροῦντος ἐν τοῖς Ἕλλητικοῖς· τὸ δὲ πλεῖστον, αἰδοῖ τῆς τε δόξης τῶν πράξεων ἑαυτοῦ, καὶ τῶν τροπαίων ἐκείνων, ἄριστα βουλευσάμενος ἐπιθεῖναι τῷ βίῳ τὴν τελευταίην πρέπουσαν, ἔθυσε τοῖς Θεοῖς, καὶ τοὺς φίλους συναγαγὼν, καὶ δεξιωσάμενος, ὡς μὲν ὁ πολὺς λόγος, αἶμα ταύρειον πιὼν, ὡς δ' ἔνιοι, φάρμακον ἐφήμερον προσενεγκάμενος, ἐν Μαγνησίᾳ κατέστρεψε, πέντε πρὸς τοῖς ἐξήκοντα βεβιωκὼς ἔτη, καὶ τὰ πλεῖστα τούτων ἐν πολιτείαις καὶ ἡγεμονίαις. Τὴν δ' αἰτίαν τοῦ θανάτου καὶ τὸν τρόπον πυθόμενον βασιλέα λέγουσιν ἔτι μᾶλλον θαυμάσαι τὸν ἄνδρα, καὶ τοῖς φίλοις αὐτοῦ καὶ οἰκείοις χρώμενον διελθεῖν φιλανθρώπως.

ΑΒ. Ἀπέλιπε δὲ Θεμιστοκλῆς παιῖδας, ἐκ μὲν Ἀρχίππης τῆς Δυσάνδρου τοῦ Ἀλωπεκῆθεν, Ἀρχέπολιν καὶ Πολύευκτον, καὶ Κλεόφαντον· οὗ καὶ Πλάτων ὁ Φιλόσοφος ὡς ἰππέως ἀρίστου,

ἄλλα δ' οὐδενός ἀξίου γενομένου μνημονεύει. Τῶν δὲ πρεσβυτάτων, Νεοκλῆς μὲν, ἔτι παῖς ὢν, ὑφ' ἵππου δηχθῆς ἀπέθανε, Διοκλέα δὲ Λύσανδρος ὁ πάππος υἷον ἐποίησατο. Θυγατέρας δὲ πλείους ἔσχεν, ὧν Μνησιπτολέμαν μὲν ἐκ τῆς ἐπιγαμηθείσης γενομένην, Ἀρχέπτολις ὁ ἀδελφός, οὐκ ὢν ὁμομήτριος, ἔγημεν Ἰταλίαν δὲ Πανθείδης ὁ Χῖος, Σύβαριν δὲ Νικομίδης Ἀθηναῖος. Νικομάχην δὲ Φρασικλῆς ὁ ἀδελφιδούς Θεμιστοκλέους, ἤδη τετελευτηκότος ἐκείνου, πλεύσας εἰς Μαγνησίαν, ἔλαβε παρὰ τῶν ἀδελφῶν, νεωτάτην δὲ πάντων τῶν τέκνων Ἀσίαν ἔθρεψε. Καὶ τάφον μὲν αὐτοῦ λαμπρὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ Μάγνητες ἔχουσι· περὶ δὲ τῶν λειψάνων οὗτ' Ἀνδοκίδη προσέχειν ἀξίον, ἐν τῷ Πρὸς τοὺς ἐταίρους λέγοντι, φωράσαντας τὰ λείψανα διαρρίψαι τοὺς Ἀθηναίους (ψεύδεται γὰρ, ἐπὶ τὸν δῆμον παροξύνων τοὺς ὀλιγαρχικοὺς), ὃ τε Φύλαρχος, ὡσπερ ἐν τραγωδίᾳ τῇ ἱστορίᾳ μονοῦ μηχανὴν ἄρας, καὶ προαγαγὼν Νεοκλέα τινὰ καὶ Δημόπολιν, υἷους Θεμιστοκλέους, ἀγῶνα βούλεται κινεῖν καὶ πάθος, ὃ οὐδ' ἂν ὁ τυχὼν ἀγνοήσειεν ὅτι πέπλασαι. Διόδωρος δ' ὁ περιηγητῆς ἐν τοῖς Περὶ τῶν μνημάτων εἴρηκεν, ὡς ὑπονοῶν μᾶλλον, ἢ γινώσκων, ὅτι περὶ τὸν λιμένα τοῦ Πειραιῶς ἀπὸ τοῦ κατὰ τὸν Ἄλκιμον ἀκρωτηρίου, πρόκειται τις οἶον ἀγκῶν, καὶ κάμψαντι τοῦτον ἐντὸς, ἧ τὸ ὑπεύδιον τῆς θαλάττης, κρηπὶς ἐστὶν εὐμεγέθης, καὶ τὸ περὶ αὐτὴν βωμοειδὲς, τάφος τοῦ Θεμιστοκλέους. Οἴεται δὲ καὶ Πλάτωνα τὸν κωμικὸν αὐτῷ μαρτυρεῖν ἐν τούτοις:

Ὁ σὸς δὲ τύμβος, ἐν καλῷ κεχωσμένος,
 Τοῖς ἐμπόροις πρόσρηκας ἔσται πανταχοῦ,
 Τὸς τ' ἐκπλέοντας εἰσπλέοντάς τ' ὄψεται,
 Χώπότην ἀμιλλα τῶν νεῶν, θεάσεται.

Τοῖς δ' ἀπὸ γένους τοῦ Θεμιστοκλέους καὶ τιμαὶ τινες ἐν Μαγνησίᾳ φυλαττόμεναι μέχρι τῶν ἡμετέρων χρόνων ἦσαν, ἃς ἐκαρπούτο Θεμιστοκλῆς Ἀθηναῖος, ἡμέτερος συνήθης καὶ φίλος παρ' Ἀμμωνίῳ τῷ φιλοσόφῳ γενόμενος.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΚΑΜΙΛΛΟΣ.

ΠΕΡΙ δὲ Φουρίου Καμίλλου πολλῶν καὶ μεγάλων λεγομένων, ἴδιον εἶναι δοκεῖ μάλισα καὶ παράδοξον, ὅτι πλεῖστα μὲν ἐν ἡγεμονίαις καὶ μάλισα κατορθώσας, δικτάτωρ δὲ πεντάκις αἰρεθείς, θριαμβεύσας δὲ τετράκις, κτίσης δὲ τῆς Ῥώμης ἀναγραφεὶς δευτέρως, οὐδ' ἅπαξ ὑπάτευσε. Τούτου δ' αἴτιον ἢ τῆς τότε πολιτείας κατάστασις, ἐκ διαφορᾶς τοῦ δήμου πρὸς τὴν σύγκλητον, ὑπάτους μὲν ἐρίσαντος μὴ ἀποδεικνύναι, χιλιάρχους δὲ χειροτονοῦντος ἐπὶ τὴν ἡγεμονίαν, ὧν, καίπερ ἀπ' ἐξουσίας καὶ δυνάμεως ὑπατικῆς ἅπαντα πραττόντων, ἦττον ἦν ἐπαχθῆς ἢ ἀρχῆ, διὰ τὸ πλῆθος. Τὸ γὰρ ἐξ ἀνδρας, ἀλλὰ μὴ δύο, τοῖς πράγμασιν ἐφεστάναι, παρεμυθεῖτο τοὺς βαρυνομένους τὴν ὀλιγαρχίαν. Κατὰ τοῦτο δὴ καιροῦ μάλισα τῇ δόξῃ καὶ τοῖς πράγμασιν ἀκμάσας ὁ Κάμιλλος, ὑπάτος μὲν οὐκ ἤξιώσεν ἄκοντι τῷ δήμῳ γενέσθαι καίπερ ἐν τῷ διὰ μέσου δεξαμένης ὑπατικᾶς ἀρχαιρεσίας τῆς πολιτείας πολλάκις ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις ἡγεμονίαις, πολλαῖς καὶ παντοδαπαῖς γενομέναις, τοιοῦτον αὐτὸν παρέσχεν, ὥς τὴν μὲν ἐξουσίαν καὶ μοναρχοῦντος εἶναι κοινὴν, τὴν δὲ δόξαν ἰδίαν καὶ μεθ' ἑτέρων στρατηγοῦντος. ὧν τοῦ μὲν ἢ μετριότης αἴτιον, ἀνεπιφθόνως ἄρχοντος, τοῦ δ' ἢ φρόνησις, δι' ἣν ὁμολογουμένως ἐπρώτευσεν.

B. Οὕτω δὲ τότε περὶ τὸν Φουρίων οἶκον οὔσης μεγάλης ἐπιφανείας, αὐτὸς ἀφ' ἑαυτοῦ πρῶτος εἰς δόξαν προήλθεν, ἐν τῇ μεγάλῃ μάχῃ πρὸς Αἰκανοὺς καὶ Οὐολούσκους ὑπὸ δικτάτωρι Ποστουμίῳ Τουβέρτῳ στρατευόμενος. Προϊππεύων γὰρ τοῦ στρατοῦ, καὶ πληγῇ περιπεσὼν εἰς τὸν μηρὸν, οὐκ ἀνήκεν, ἀλλ' ἐγκείμενον τῷ τραύματι παρέλκων τὸ ἀκόντισμα, καὶ

συμπλεκόμενος τοῖς ἀρίστοις τῶν πολεμίων, τροπὴν ἐποίησεν. Ἐκ
 δὲ τούτου τῶν τ' ἄλλων γερωῶν ἔτυχε, καὶ τιμητῆς ἀπεδείχθη,
 μέγα τῆς ἀρχῆς ἀξίωμα ταύτης ἐπὶ τῶν τότε χρόνων ἐχούσης.
 Μνημονεύεται δ' αὐτοῦ τιμητοῦ ὄντος καλὸν μὲν ἔργον, τὸ τοὺς
 ἀγάμους, λόγοις τε πείθοντα, καὶ ζημίας ἀπειλοῦντα, συγκατα-
 ζεύξαι ταῖς χηρευούσαις γυναῖξι (πολλαὶ δ' ἦσαν αὐταὶ διὰ τοὺς
 πολέμους), ἀναγκαῖον δὲ, τὸ τοὺς ὄρφανούς ὑποτελεῖς ποιῆσαι,
 πρότερον ἀνεισφόρους ὄντας. Αἰτίαι δ' ἦσαν αἰ συνεχεῖς στρατεῖαι,
 μεγάλων ἀναλωμάτων δεόμεναι· καὶ μάλιστα κατήπειγεν ἡ Βητῶν
 πολιορκία· τούτους ἔνιοι Οὐήιεντανούς καλοῦσιν. Ἦν δὲ πρόσχημα
 τῆς Τυρρηνίας ἡ πόλις, ὄπλων μὲν ἀριθμῷ, καὶ πλήθει τῶν
 στρατευομένων οὐκ ἀποδέουσα τῆς Ῥώμης· πλούτῳ δὲ καὶ βίῳ
 ἀβρότῳ καὶ τρυφαῖς καὶ πολυτελείαις ἀγαλλομένη, πολλοὺς καὶ
 καλοὺς ἀγῶνας ἠγωνίσαστο, περὶ δόξης καὶ δυναστείας πολεμοῦσα
 Ῥωμαίοις. Ἐν δὲ τῷ τότε χρόνῳ τῆς μὲν φιλοτιμίας ἀφαισθήκει,
 συντριβείσα μεγάλας μάχαις· ἐπαράμενοι δὲ τείχη μακρὰ καὶ
 καρτερά, καὶ τὴν πόλιν ὄπλων καὶ βελῶν καὶ σίτου καὶ παρα-
 σκευῆς ἀπάσης ἐμπλήσαντες, ἀδεῶς ὑπέμενον τὴν πολιορκίαν, μα-
 κρὰν μὲν οὖσαν, οὐχ ἦττον δὲ τοῖς πολιορκουσίῳ ἐργῶδη καὶ χαλε-
 πὴν γενομένην. Εἰθισμένοι γὰρ οὐ πολλὸν χρόνον, ἀλλ' ὥρα θέρους,
 ἔξω στρατεύειν, οἴκοι δὲ διαχειμάζειν, τότε πρῶτον ἠναγκάσθησαν
 ὑπὸ τῶν χιλιάρχων, φρούρια κατασκευασάμενοι καὶ τὸ στρατό-
 πεδον τειχίσαντες, ἐν τῇ πολεμίᾳ χειμῶνα καὶ θέρος συνάπτειν,
 ἤδη σχεδὸν ἔτους ἐβδόμου τῷ πολέμῳ τελευτῶντος. Ὡστε καὶ
 τοὺς ἄρχοντας ἐν αἰτία γενέσθαι, καὶ μαλακῶς πολιορκεῖν δο-
 κοῦντας ἀφαιρεθῆναι τὴν ἀρχὴν, ἐτέρων αἰρεθέντων ἐπὶ τὸν πό-
 λεμον· ὧν ἦν καὶ Κάμιλλος, τότε χιλιάρχων τὸ δεύτερον. Ἐπραξε
 δὲ περὶ τὴν πολιορκίαν οὐδὲν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ, λαχὼν Φαλε-
 ρίοις καὶ Καπηνάταις πολεμεῖν, οἱ δὲ ἀσχολίαν πολλὰ τὴν χώραν
 τότε καθυβρίσαντες, καὶ παρὰ πάντα τὸν Τυρρηνικὸν πόλεμον

ἐνηγλήσαντες ἐπιέσθησαν ὑπὸ τοῦ Καμίλλου, καὶ συνεσάλησαν εἰς τὰ τείχη, πολλοὺς ἀποβαλόντες.

Γ. Ἐκ τούτου τὸ περὶ τὴν Ἀλβανίδα λίμνην πάθος ἀκμάζοντι τῷ πολέμῳ συνενεχθέν, οὐδενὸς ἦττον τῶν ἀπίστων πυθέσθαι θαυμάτων, αἰτίας κοινῆς ἀπορίας, καὶ λόγου φυσικὴν ἔχοντος ἀρχὴν, ἐφόβησεν. Ἦν μὲν γὰρ ὄρα μετοπωρινή, καὶ τὸ θέρος ἔληγεν, οὔτε ἔπομβρον, οὔτε πνεύμασι νοτίοις χαλεπὸν ἐπιδήλωσεν γενομένον. Πολλὰς δὲ λίμνας καὶ ποταμοὺς καὶ νάματα παντοδαπὰ τῆς Ἰταλίας ἐχούσης, τὰ μὲν ἐξέλιπε κομιδῆ, τὰ δ' ἀντεῖχε γλίσχρως καὶ μόλις· οἱ δὲ ποταμοὶ πάντες ὡσπερ αἰεὶ κοῖλοι καὶ ταπεινοὶ διὰ θέρους ἐβρύησαν. Τὸ δὲ τῆς Ἀλβανίδος λίμνης, ἀρχὴν ἔχον ἐν ἑαυτῷ καὶ τελευτὴν, ὄρεσιν εὐγείοις περιεχόμενον, ἀπ' οὐδενὸς αἰτίου, πλὴν εἴ τι θεῖον, αὐξόμενον ἐπιδήλωσεν διωγκοῦτο, καὶ προσίστατο ταῖς ὑπωρεΐαις, καὶ τῶν ἀνωτάτω λόφων ὀμαλῶς ἐπέψαυεν, ἄνευ σάλου καὶ κλύδωνος ἐξανιστάμενον. Καὶ πρῶτον μὲν ἦν ποιμένων θαῦμα καὶ βοτηρῶν· ἐπεὶ δὲ, τοῦ διεύργοντος ἀπὸ τῆς κάτω χώρας οἶον ἰσθμοῦ τὴν λίμνην ὑπεκρχέντος ὑπὸ τοῦ πλήθους καὶ βάρους, μέγα ῥεῦμα κατέβαινε διὰ τῶν ἀρουμένων καὶ φυτευσόμενων ἐπὶ τὴν θάλατταν, οὐ μόνον αὐτοῖς παρεῖχε Ῥωμαίοις ἐκπληξιν, ἀλλὰ καὶ πᾶσιν ἐδόκει τοῖς τὴν Ἰταλίαν κατοικοῦσι μηδενὸς μικροῦ σημεῖον εἶναι. Πλεῖστος δ' αὐτοῦ λόγος ἦν ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῷ πολιορκοῦντι τοὺς Βητίους, ὥστε κάκεινοις ἔκπυσον γενέσθαι τὸ περὶ τὴν λίμνην πάθος.

Δ. Οἷα δ' ἐν πολιορκίᾳ διὰ χρόνου μῆκος ἐπιμιζίας τε πολλὰς ἐχούση καὶ κοινολογίας πρὸς τοὺς πολεμίους, ἐγεγόνει τινὶ Ῥωμαίῳ συνήθεια καὶ παρρησία πρὸς ἓνα τῶν πολεμίων, ἄνθρωπον ἔμπειρόν τε λογίων παλαιῶν, καὶ τι πλέον εἰδέναι τῶν ἄλλων ἀπὸ μαντικῆς δοκοῦντα. Τοῦτον οὖν ὁ Ῥωμαῖος, ὡς ἤκουσε τὴν ἐπίδοσιν τῆς λίμνης, ὄρων ὑπερηδόμενόν τε καὶ καταγελῶντα τῆς

πολιορκίας, οὐ ταῦτα μόνον ἔφη ἐνηνοχῆναι θαυμάστὰ τὸν παρὸν χρόνον, ἀλλ' ἕτερα τούτων ἀτοπώτερα σημεῖα Ῥωμαίοις γεγονέναι· περὶ ὧν ἐθέλειν ἐκείνῳ κοινωσάμενος, εἴ τι δύναιτο θέσθαι τῶν ἰδίων ἄμεινον, ἐν τοῖς κοινοῖς νοσοῦσιν. Ἰπακούσαντος δὲ τοῦ ἀνθρώπου προθύμως, καὶ διδόντος ἑαυτὸν εἰς κοινολογίαν, ὡς ἀπορρήτων τινῶν ἀκροατὴν ἐσόμενον, κατὰ μικρὸν οὕτω διαλεγόμενος, καὶ ὑπάγων αὐτὸν, ὡς πορρωτέρω τῶν πυλῶν ἐγεγόνεισαν, αἶρει τε μετέωρον εὐρωστώτερος ὢν, καὶ πλειόνων ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου συνδραμόντων, χειρωσάμενος καὶ κρατήσας, παρέδωκε τοῖς στρατηγοῖς. Ἐν τούτῳ δ' ἀνάγκης γεγωνῶς ὁ ἄνθρωπος, καὶ μαθὼν ἄρα τὸ πεπρωμένον ὡς ἄφικτον εἶη, λόγια προὔφαινε ἀπόρρητα περὶ τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος, ὡς οὐκ οὔσης ἀλωσίμου πρότερον, ἢ τὴν Ἀλβανίδα λίμνην ἐκχυθεῖσαν, καὶ φερομένην εἰς ὁδοὺς ἑτέρας, ὥσαντες ὀπίσω καὶ περισπᾶσαντες οἱ πολέμιοι, κωλύσουσι μίγνυσθαι τῇ θαλάττῃ. Ταῦτα τῇ συγκλήτῳ πυθομένη, καὶ διαπορούσῃ, καλῶς ἔχειν ἔδοξε πέμψαντας εἰς Δελφοὺς ἔρεσθαι τὸν Θεόν. Οἱ δὲ πεμφθέντες, ἄνδρες ἔνδοξοι καὶ μεγάλοι, Κόσσος Λικίνιος, καὶ Οὐαλέριος Ποῦτος, καὶ Φάβιος Ἄμβουστος, πλὴν τε χρυσάμενοι καὶ τῶν παρὰ τοῦ Θεοῦ τυχόντες, ἤκον ἄλλας τε μαντείας κομίζοντες, αἱ πατριῶν τινῶν περὶ τὰς καλουμένας Λατίνας ἑορτὰς ὀλιγωρίαν ἔφραζον αὐτοῖς, καὶ τὸ τῆς Ἀλβανίδος ὕδωρ ἐκέλευον, εἴργοντας ὡς ἀνυσόν ἐς τῆς θαλάσσης, ἀνωθεῖν εἰς τὸν ἀρχαῖον πόρον, ἢ τοῦτο μὴ δυναμένους, ὀρύγμασι καὶ τάφροις παράγειν εἰς τὸ πεδίον καὶ καταναλίσκειν. Ἀπαγγελθέντων δὲ τούτων, οἱ μὲν ἱερεῖς τὰ περὶ τὰς θυσίας ἔπραττον, ὁ δὲ δῆμος ἐχώρει πρὸς τὰ ἔργα, καὶ τὸ ὕδωρ ἐξέτρεπεν.

Ε. Ἡ δὲ σύγκλητος εἰς τὸ δέκατον ἔτος τοῦ πολέμου καταλύσασα τὰς ἄλλας ἀρχάς, δικτάτωρα Κάμιλλον ἀπέδειξεν ἵππαρχον δ' ἐκείνος αὐτῷ προσελόμενος Κορνήλιον Σκηπίωνα,

πρῶτον μὲν εὐχὰς ἐποιήσατο τοῖς θεοῖς ἐπὶ τῷ πολέμῳ τέλος
 εὐκλεές λαβόντι, τὰς μεγάλας θεάς ἄξειν, καὶ νεῶν Θεᾶς, ἣν
 Μητέρα Ματούταν καλοῦσι Ῥωμαῖοι, καθιερώσειν. Ταύτην
 ἂν τις ἀπὸ τῶν δρωμένων ἱερῶν μάλιστα Λευκοθέαν νομίσειεν
 εἶναι. Καὶ γὰρ θεράπαιναν εἰς τὸν σηκὸν εἰσάγουσαι βραπίζουσιν,
 εἴτ' ἐξελαύνουσι, καὶ τὰ τῶν ἀδελφῶν τέκνα πρὸ τῶν ἰδίων ἐναγ-
 καλίζονται, καὶ δρῶσι περὶ τὴν θυσίαν, ἃ τοῖς Διονύσου τρο-
 φοῖς, καὶ τοῖς διὰ τὴν παλλακὴν πάθεισι τῆς Ἴνους προσέοικε.
 Μετὰ δὲ τὰς εὐχὰς Κάμιλλος εἰς τὴν Φαλίσκων ἐνέβαλε, καὶ
 μάχη μεγάλη τούτους τε καὶ Καπηνάτας, προβοηθήσαντας
 αὐτοῖς, ἐνίκησεν· ἔπειτα πρὸς τὴν πολιορκίαν τραπόμενος τῶν
 Βητίων, καὶ τὸν ἐκ προσβολῆς ἀγῶνα χαλεπὸν καὶ δύσεργον
 ὄρων, ὑπονόμους ἔτεμνε, τῶν περὶ τὴν πόλιν χωρίων ἐνδιδόντων
 τοῖς ὀρύγμασι, καὶ καταδεχομένων εἰς βάθος ἄγειν ἄδηλον τοῖς
 πολεμίοις τὰ ἔργα. Διὸ προϊούσης ὀδῶ τῆς ἐλπίδος, αὐτὸς μὲν
 ἕξωθεν προσέβαλλεν ἐκκαλούμενος ἐπὶ τὰ τεῖχη τοὺς πολεμίους·
 ἄλλοι δ'· ἀδήλως ὑποπρευόμενοι διὰ τῶν ὑπονόμων, ἔλαθον
 ἐντὸς γενόμενοι τῆς ἄκρας, κατὰ τὸ Ἴρας ἱερὸν, ὃ μέγιστον ἦν
 ἐν τῇ πόλει, καὶ μάλιστα τιμώμενον. Ἐνταῦθα λέγεται τυχεῖν
 κατ' ἐκεῖνο καιροῦ τὸν ἡγεμόνα τῶν Τυρρήνων ἐπὶ ἱεροῖς· τὸν
 δὲ μάντιν εἰς τὰ σπλάγγνα κατιδόντα, καὶ μέγα φθεγξάμε-
 νον, εἰπεῖν, ὅτι νίκην ὁ Θεὸς δίδωσι τῷ κατακλουθήσαντι τοῖς
 ἱεροῖς ἐκείνοις. Ταύτης δὲ τῆς φωνῆς τοὺς ἐν τοῖς ὑπονόμοις
 Ῥωμίους ἐπακούσαντας, ταχὺ διασπάσαι τὸ ἔδαφος· καὶ μετὰ
 βοῆς καὶ ψόφου τῶν ὀπλων ἀναδύντας, ἐκπλαγέντων τῶν πο-
 λεμίων καὶ φυγόντων, ἀρπάσαντας τὰ σπλάγγνα, κομίσαι πρὸς
 τὸν Κάμιλλον. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἴσως εἰκέναι δόξει μυθεύμασιν.
 Ἀλούσης δὲ τῆς πόλεως κατὰ κράτος, καὶ τῶν Ῥωμαίων ἀγόντων
 καὶ φερόντων ἄπειρόν τινα πλοῦτον, ἐφορῶν ὁ Κάμιλλος ἀπὸ
 τῆς ἄκρας τὰ πραττόμενα, πρῶτον μὲν ἐστῶς ἐδάκρυσεν, εἴτ' αἰ

μακαρισθεὶς ὑπὸ τῶν παρόντων, ἀνέσχε τὰς χεῖρας τοῖς Θεοῖς, καὶ προσευχόμενος εἶπε· « Ζεῦ μέγιστε, καὶ Θεοὶ χρηστῶν ἐπίσκοποι καὶ πονηρῶν ἔργων, αὐτοὶ που σύνιστε Ῥωμαῖοις, ὡς οὐ παρὰ δίκην, ἀλλὰ κατ' ἀνάγκην ἀμυνόμενοι, μετερχόμεθα δυσμενῶν ἀνδρῶν καὶ παρανόμων πόλιν. Εἰ δ' ἄρα τις (ἔφη) καὶ ἡμῖν ἀντίστροφος ὀφείλεται τῆς παρουσίας νέμεσις εὐπραξίας, εὐχομαι, ταύτην ὑπὲρ τε πόλεως καὶ στρατοῦ Ῥωμαίων εἰς ἐμαυτὸν ἐλαχίστῳ κακῷ τελευτήσαι. » Ταῦτ' εἰπὼν, καθάπερ ἐστὶ Ῥωμαίοις ἔθος ἐπευξαμένοις καὶ προσκυνήσασιν ἐπὶ δεξιὰ ἐξελίττειν, ἐσφάλη περισφερόμενος. Διαταραχθέντων δὲ τῶν παρόντων, πάλιν ἀναλαβὼν ἑαυτὸν ἐκ τοῦ πτώματος, εἶπεν, ὡς γέγονεν αὐτῷ κατ' εὐχὴν σφάλμα μικρὸν, ἐπ' εὐτυχίᾳ μεγίστη.

Γ. Διαπορθήσας δὲ τὴν πόλιν, ἔγνω τὸ ἄγαλμα τῆς Ἡρας μεταφέρειν εἰς Ῥώμην, ὡσπερ ἠϋζατο. Καὶ συνελθόντων ἐπὶ τούτῳ τῶν τεχνιτῶν, ὁ μὲν ἔθηκε καὶ προσήυχετο τῇ Θεῷ δέχεσθαι τὴν προθυμίαν αὐτῶν, εὐμενῆ τε γενέσθαι σύνοικον τοῖς λαχοῦσι τὴν Ῥώμην Θεοῖς. Τὸ δ' ἄγαλμα φασὶν ὑποφθεγζάμενον εἰπεῖν, ὅτι καὶ βούλεται καὶ συγκαταινεῖ. Λιούτιος δὲ φησὶν εὐχεσθαι μὲν τὸν Κάμιλλον ἀπτόμενον τῆς Θεοῦ καὶ παρακαλεῖν, ἀποκρίνασθαι δὲ τινος τῶν παρόντων, ὅτι καὶ βούλεται, καὶ συγκαταινεῖ, καὶ συνακολουθεῖ προθύμως. Οἱ δ' ἰσχυρίζομενοι καὶ τῷ παραδόξῳ βοηθοῦντες, μεγίστην μὲν ἔχουσι συνήγορον τὴν τύχην τῆς πόλεως, ἣν ἀπὸ σμικρᾶς καὶ καταφρονουμένης ἀρχῆς ἐπὶ μέγα δόξης καὶ δυνάμεως προσελθεῖν δίχα Θεοῦ, πολλαῖς καὶ μεγάλαις ἐπιφανείαις ἐκάστοτε συμπαρόντος, ἀμήχανον οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ συνάγουσιν ὁμοειδῆ τινα, τοῦτο μὲν ἰδρῶτας ἀγαλμάτων πολλάκις ἐκχυθέντας, τοῦτο δὲ σφραγισμοὺς ἀκουσθέντας, ἀποστροφάς τε δεικνύντες, καὶ καταμύσεις ζοράων, αἱ ἰσορήκασιν οὐκ ὀλίγοι τῶν πρότερον. Πολλὰ δὲ [καὶ] τῶν καθ' ἡμᾶς ἀκηκοότες ἀνθρώπων λέγειν ἔχομεν ἄξια θαύματος, ὧν οὐκ ἂν τις

εἰκῆ καταφρονήσειεν. Ἀλλὰ τοῖς τοιούτοις καὶ τὸ πισεύειν σφόδρα, καὶ τὸ λίαν ἀπιστεῖν, ἐπισφαλές ἐστι, διὰ τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν, ὅρου οὐκ ἔχουσιν, οὐδὲ κρατοῦσαν αὐτῆς, ἀλλ' ἐκφορομένην ὅπου μὲν εἰς δεισιδαιμονίαν καὶ τύφον, ὅπου δ' εἰς ὀλιγωρίαν τῶν θεῶν καὶ περιφρόνησιν. Ἡ δ' εὐλάβεια, καὶ τὸ μηδὲν ἄγαν, ἄριστον.

Z. Ὁ δὲ Κάμιλλος, εἴτε μεγέθει τοῦ ἔργου, πόλιν ἀντίπαλον τῆς Ρώμης ἔτει δεκάτῳ τῆς πολιορκίας καθηρηκῶς, εἴθ' ὑπὸ τῶν εὐδαιμονιζόντων αὐτὸν εἰς ὄγκον ἐξαρθεὶς καὶ φρόνημα νομίμου καὶ πολιτικῆς ἀρχῆς ἐπαχθέστερον, τὰ τ' ἄλλα σοβαρῶς ἐθριάμβευσε, καὶ τέθριππον ὑπόζευζάμενος λευκοπῶλον ἐπέβη, καὶ διεξήλασε τῆς Ρώμης, οὐδενὸς τοῦτο ποιήσαντος ἡγεμόνος πρότερον, οὐδ' ὕστερον. Ἱερὸν γὰρ ἡγοῦνται τὸ τοιοῦτον ὄχημα, τῷ βασιλεῖ καὶ πατρὶ τῶν Θεῶν ἐπιπεφημισμένον. Ἐκ τε δὴ τούτου διεβλήθη πρὸς τοὺς πολίτας οὐκ εἰλισμένους ἐντροφᾶσθαι, καὶ δευτέραν ἔλαβεν αἰτίαν, ἐνιστάμενος νόμῳ διοικίζοντι τὴν πόλιν. Εἰσηγοῦντο γὰρ οἱ δήμαρχοι τὸν τε δῆμον καὶ τὴν σύγκλητον εἰς μέρη δύο νεμηθῆναι, καὶ τοὺς μὲν αὐτόθι κατοικεῖν, τοὺς δὲ κλήρω λαχόντας, εἰς τὴν αἰχμάλωτον μετασῆναι πόλιν, ὡς εὐπορωτέρων ἐσομένων, καὶ δυσι μεγάλοις καὶ καλοῖς ἄσσει τὴν τε χώραν ὁμοῦ καὶ τὴν ἄλλην εὐδαιμονίαν φυλαζόντων. Ὁ μὲν οὖν δῆμος, ἤδη πολὺς γεγονὼς καὶ ἀχρήματος, ἄσμενος ἐδέξατο, καὶ συνεχῆς ἦν τοῖς περὶ τὸ βῆμα θυρύβοις αἰτῶν τὴν ψῆφον ἢ δὲ βουλή, καὶ τῶν ἄλλων οἱ κράτιστοι πολιτῶν, οὐ διαίρεσιν, ἀλλ' ἀναίρεσιν ἡγούμενοι τῆς Ρώμης πολιτεύεσθαι τοὺς δημάρχους, καὶ δυσανασχετοῦντες, ἐπὶ τὸν Κάμιλλον κατέφυγον. Κάκεινος, ὀρφωδῶν τὸν ἀγῶνα, πριφάσεις ἐνέβαλε τῷ δήμῳ καὶ ἀσχολίαις, δι' ὧν αἰεὶ τὸν νόμον ἐξέκρουεν. Ἦν μὲν οὖν διὰ ταῦτα λυπηρός. Ἡ δὲ φανερωτάτη καὶ μεγίστη τῶν ἀπεχθειῶν αὐτῷ πρὸς τὸν δῆμον ἐκ τῆς δεκάτης τῶν λαφύρων ὑπῆρξεν, οὐκ

ἄλογον, εἰ καὶ μὴ πᾶν δικαίαν, ἀρχὴν τῶν πολλῶν λαβόντων
 Ἡῤῥατο μὲν γὰρ, ἐπὶ τοὺς Βηΐους, ὡς ἔοικε, βαδίζων, εἰ τὴν
 πόλιν ἔλοι, τῷ Θεῷ τούτων τὴν δεκάτην καθιερώσειν. Ἀλούσης
 δὲ τῆς πόλεως καὶ διαρπασθείσης, εἴτ' ὀκνήσας ἐνοχλήσαι τοῖς
 πολίταις, εἴτε λήθη τις αὐτὸν ὑπὸ τῶν παρόντων πραγμάτων
 ἔλαβε τῆς εὐχῆς, περιεῖδεν ὠφελθέντας. Ἰσπερὸν δὲ χρόνῳ τῆς
 ἀρχῆς ἐκείνης ἤδη πεπαυμένος, ἀνήνεγκε περὶ τούτων εἰς τὴν
 σύγκλητον· οἳ τε μάντις ἠγγελλον ἐπὶ τοῖς ἱεροῖς, προφαίνεσθαι
 Θεῶν μῆνιν, ἰλασμοῦ καὶ χαριστηρίων δεομένην.

Η. Ψηφισαμένης δὲ τῆς βουλῆς τὴν μὲν ὠφέλειαν (χαλεπὸν
 γὰρ ἦν) ἀνάδασον μὴ γενέσθαι, τοὺς δὲ λαβόντας αὐτοὺς σὺν
 ὄρκῳ τὴν δεκάτην παραφέρειν εἰς μέσον, ἐγένετο πολλὰ λυπηρὰ
 καὶ βίαια περὶ τοὺς στρατιώτας, ἀνθρώπους πένητας καὶ πολλὰ
 πεπονηκότας, ἀναγκαζομένους, ὧν ἐκέκτηντο καὶ κατεκέχρητο,
 μέρος εἰσφέρειν τοσοῦτον. Θορυβουμένῳ δ' ὑπ' αὐτῶν τῷ Κα-
 μίλλῳ, καὶ προφάσεως ἀποροῦντι βελτίονος, εἰς τὸν ἀτοπώτα-
 τον τῶν λόγων συνέβαινε κατχεύγειν, ὁμολογοῦντι ἐπιλαθέσθαι
 τῆς εὐχῆς. Οἳ δ' ἐχαλέπαινον, εἰ τὰ τῶν πολεμίων δεκατεύσειν
 εὐζήμενος τότε, νῦν δεκατεύει τὰ τῶν πολιτῶν. Οὐ μὲν ἀλλὰ
 πάντων, ὅσον ἔδει μέρος, εἰσενεγκόντων, ἔδειξε κρατῆρα χρυσοῦν
 κατασκευάσαντας, εἰς Δελφοὺς ἀποσῆλαι. Χρυσίου δ' ἦν σπάνις
 ἐν τῇ πόλει καὶ τῶν ἀρχόντων, ὅθεν ἂν πορισθεῖη, σκοπούντων,
 αἱ γυναῖκες αὐταὶ καθ' αὐτὰς βουλευσάμεναι, τὸν ὄντα χρυσοῦν
 ἐκάστη περὶ τὸ σῶμα κόσμον ἐπέδωκαν εἰς τὸ ἀνάθημα, σταθμῶ
 χρυσίου γενόμενον ὀκτὼ ταλάντων. Καὶ ταύταις μὲν ἡ σύγκλητος
 ἀποδιδούσα τιμὴν πρέπουσαν, ἐψηφίσατο μετὰ θάνατον, ὡσπερ
 ἐπὶ τοῖς ἀνδράσι, καὶ ταῖς γυναῖξιν λέγεσθαι τὸν ἄξιον ἔπαινον
 οὐ γὰρ ἦν εἰθισμένον πρότερον ἐγκωμιάζεσθαι γυναῖκα δημοσίᾳ,
 τελευτήσασαν. Ἐλόμενοι δὲ τρεῖς ἄνδρας ἐκ τῶν ἀρίστων θεωροῦς,
 καὶ ναῦν μακρὰν εὐανδροῦντι πληρώματι καὶ κόσμῳ πανηγυρικῶ

κατασκευάσαντες ἐξέπεμψαν. Ἦν δ' ἄρα καὶ χειμῶν, καὶ γαλήνη θαλάσσης ἀργαλέον, ὡς ἐκείνοις συνέτυχε τότε παρ' οὐδὲν ἐλθόντας ἀπολέσθαι, διαφυγεῖν αὐθις ἀπροσδοκῆτως τὸν κίνδυνον. Ἐπέπλευσαν γὰρ αὐτοῖς Λιπαρέων τριήρεις περὶ τὰς Αἰόλου νήσους, τοῦ πνεύματος ἐκλιπόντος, ὡς λησαῖς. Δεομένων δὲ καὶ προῖσχομένων χεῖρας, ἐμβολῆς μὲν ἔσχοντο, τὴν δὲ ναῦν ἀναψάμενοι καὶ καταγαγόντες, ἐπεκέρυττον ἅμα καὶ τὰ χρήματα καὶ τὰ σώματα, πειρατικά κρίναντες εἶναι. Μόλις δ' ἐνὸς ἀνδρὸς ἀρετῇ καὶ δυνάμει Τιμησιθεοῦ τοῦ στρατηγοῦ πεισθέντες, μεθῆκαν. Ὁ δὲ καὶ προσκαθελκύσας ἴδια πλοῖα παρέπεμψε, καὶ συγκαθιέρωσε τὸ ἀνάθημα· δι' ὃ καὶ τιμᾶς ἔσχεν, ἃς εἰκὸς ἦν, ἐν Ῥώμῃ.

Θ. Τῶν δὲ δημάρχων αὐθις ἐπεχειρόντων τὸν περὶ τοῦ διοικισμοῦ νόμον, ὁ πρὸς Φαλίσκους πόλεμος ἐν καιρῷ παραφανεῖς, ἔδωκε τοῖς πρώτοις ἀνδράσιν ἀρχαιρεσιάζσαι κατὰ γνώμην, καὶ Κάμιλλον ἀποδειῖξαι μεθ' ἐτέρων πέντε χιλίαρχον, ὡς τῶν πραγμάτων ἡγεμόνος δεομένων ἀξίωμα καὶ δόξαν μετ' ἐμπειρίας ἔχοντος. Ψηφισαμένου δὲ τοῦ δήμου, λαβὼν δύναμιν ὁ Κάμιλλος, εἰς τὴν Φαλίσκων ἐνέβαλε· καὶ πόλιν ἐρυμνὴν καὶ κατεσκευασμένην πᾶσιν εἰς πόλεμον καλῶς, Φαλερίους ἐπολιόρκει· τὸ μὲν ἐλεῖν οὐ μικρὸν ἔργον, οὐδὲ χρόνου τοῦ τυχόντος ἡγούμενος, ἄλλως δὲ τρίβειν τοὺς πολίτας καὶ περισπᾶν βουλόμενος, ὡς μὴ σχολάζοιεν, οἴκοι καθήμενοι, δημαγωγεῖσθαι καὶ στασιάζειν. Ἐπεικῶς γὰρ αἰεὶ φαρμάκῳ τούτῳ χρώμενοι διετέλουν, ὥσπερ ἰατροὶ, τὰ ταρακτικά πάθη τῆς πολιτείας ἐξω τρέποντες.

Ι. Οὕτως δὲ τῆς πολιορκίας κατεφρόνουν οἱ Φαλέριοι, τῷ πανταχόθεν ἐξωχυρῶσθαι πιστεύοντες, ὥστε πλὴν τῶν τὰ τεῖχη φυλαττόντων, τοὺς ἄλλους ἐν ἱματίοις κατὰ τὴν πόλιν ἀναστροφῆσθαι· τοὺς δὲ παῖδας αὐτῶν εἰς τε τὰ διδασκαλεῖα φοιτᾶν, καὶ περὶ τὰ τεῖχη περιπατήσαντας καὶ γυμνασομένους ὑπὸ τοῦ

διδασκάλου καταβιβάζεσθαι. Κοινῶ γὰρ ἐχρῶντο τῷ διδασκάλῳ, ὡσπερ Ἕλληνες, οἱ Φαλέριοι, βουλόμενοι συντρέφεσθαι καὶ συναγελάζεσθαι μετ' ἀλλήλων εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τοὺς παῖδας. Οὗτος οὖν ὁ διδάσκαλος, ἐπιβουλεύων τοῖς Φαλερίοις διὰ τῶν παιδῶν, ἐξῆγεν αὐτοὺς ἡμέρας ἐκάστης ὑπὸ τὸ τεῖχος, ἐγγὺς τὸ πρῶτον, εἴτ' ἀπῆγεν αὐθις εἰσω γυμνασαμένους. Ἐκ δὲ τούτου κατὰ μικρὸν ὑπάγων εἴθισε θαρρῆεῖν, ὡς πολλῆς οὐσης ἀδείας· καὶ τέλος ἔχων ἅπαντας, εἰς τοὺς προφύλακας τῶν Ῥωμαίων ἐνέβαλε, καὶ παρέδωκεν, ἄγειν κελεύσας πρὸς τὸν Κάμιλλον. Ἀχθεῖς δὲ καὶ κατασὰς εἰς μέσον, ἔλεγε παιδευτῆς μὲν εἶναι καὶ διδάσκαλος, τὴν δὲ πρὸς ἐκεῖνον χάριν ἀντὶ τούτων ἐλόμενος τῶν δικαίων, ἤκειν αὐτῷ τὴν πόλιν ἐν τοῖς παισὶ κομίζων. Δεινὸν οὖν ἀκούσαντι τὸ ἔργον ἐφάνη Καμίλλῳ· καὶ πρὸς τοὺς παρόντας εἰπὼν, ὡς χαλεπὸν μὲν ἐστὶ πόλεμος, καὶ διὰ πολλῆς ἀδικίας καὶ βιαίων περαινόμενος ἔργων, εἰσὶ δὲ καὶ πολέμων ὅμως τινὲς νόμοι τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσι, καὶ τὸ νικᾶν οὐχ οὕτω διωκτέον, ὥστε μὴ φεύγειν τὰς ἐκ κακῶν ἢ ἀσεβῶν ἔργων χάριτας (ἀρετῇ γὰρ οἰκεία τὸν μέγαν στρατηγὸν, οὐκ ἄλλοτρία θαρρῶντα κακία, χρῆναι στρατεύειν), προσέταξε τοῖς ὑπηρεταῖς, τοῦ μὲν ἀνθρώπου καταρῥηγνῦναι τὰ ἱμάτια, καὶ τὰς χεῖρας ὀπίσω περιάγειν, τοῖς δὲ παισὶ δίδόναι ράβδους καὶ μάστιγας, ὅπως κολάζοντες τὸν προδότην, ἐλαύνωσιν εἰς τὴν πόλιν. Ἄρτι δὲ τῶν Φαλερίων ἠσθημένων τὴν τοῦ διδασκάλου προδοσίαν, καὶ τὴν μὲν πόλιν, οἷον εἰκὸς, ἐπὶ συμφορᾷ τηλικαύτῃ θρήνου κατέχοντος, ἀνδρῶν δὲ δοκίμων καὶ γυναικῶν ἐπὶ τὰ τεῖχη καὶ τὰς πύλας σὺν οὐδενὶ λογισμῷ φερομένων, προσῆγον οἱ παῖδες, τὸν διδάσκαλον γυμνὸν καὶ δεδεμένον προπηλακίζοντες, τὸν δὲ Κάμιλλον σωτῆρα καὶ Θεὸν καὶ πατέρα ἀνακαλοῦντες· ὥστε μὴ μόνον τοῖς γονεῦσι τῶν παιδῶν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις πολίταις πρῶθ' ὀρώσι θαῦμά τε καὶ πῶθον ἐμπεσεῖν τῆς τοῦ Καμίλλου

δικαιοσύνης. Καὶ συνδραμόντες εἰς ἐκκλησίαν πρέσβεις ἔπεμψαν, ἐκείνω τὰ καθ' ἑαυτοὺς ἐπιτρέποντες, οὓς ὁ Κάμιλλος ἀπέστειλεν εἰς Ρώμην. Ἐν δὲ τῇ βουλῇ κατασάντες εἶπον, ὅτι Ῥωμαῖοι τῆς νίκης τὴν δικαιοσύνην προτιμήσαντες, ἐδίδαξαν αὐτοὺς τὴν ἦσαν ἀγαπήσαι πρὸ τῆς ἐλευθερίας, οὐ τοσοῦτον τῇ δυνάμει λείπεσθαι δοκοῦντας, ὅσον ἠττάσθαι τῆς ἀρετῆς ὁμολογοῦντας. Ἀποδούσης δὲ τῆς βουλῆς πάλιν ἐκείνω τὸ κρῖναι καὶ διαιτῆσαι ταῦτα, χρήματα λαβὼν παρὰ τῶν Φαλερίων, καὶ φιλίαν πρὸς ἅπαντας Φαλίσκους θέμενος, ἀνεχώρησεν.

ΙΑ. Οἱ δὲ στρατιῶται, διαρπάσειν προσδοκήσαντες τοὺς Φαλερίου, ὡς ἐπανῆλθον, εἰς Ρώμην κεναῖς χερσὶ, κατηγοροῦν τοῦ Καμίλλου πρὸς τοὺς ἄλλους πολίτας ὡς μισοδήμου, καὶ φθονήσαντος ὠφελιθῆναι τοῖς πένησιν. Ἐπεὶ δὲ τὸν περὶ τοῦ δικαιοσύμῳ νόμον οἱ δήμαρχοι προθέντες αὐτῷ ἐπὶ τὴν ψῆφον ἐκάλουν τὸν δῆμον, ὁ δὲ Κάμιλλος οὐδεμιᾶς ἀπεχθείας, οὐδὲ παρρησίας φεισάμενος, ἐφάνη μάλιστα πάντων ἐκβιαζόμενος τοὺς πολλοὺς, τὸν μὲν νόμον ἄκοντες ἀπεψηφίσαντο, τὸν δὲ Καμίλλον δι' ὀργῆς εἶχον ὥστε καὶ δυσυχέσαντος αὐτοῦ περὶ τὰ οἰκεία (τῶν γὰρ υἱῶν ἀπέβαλε τὸν ἕτερον νοσήσαντα), μηδὲν οἰκτῶ τῆς ὀργῆς ὑφέσθαι. Καίτοι τὸ πάθος οὐ μετρίως ἤνεγκεν ἡμερος ἀνὴρ καὶ χρηστὸς, ἀλλὰ τῆς δίκης προγεγραμμένης αὐτῷ, διὰ πένθος οἰκούρει, καθειργμένος μετὰ τῶν γυναικῶν.

ΙΒ. Ὁ μὲν οὖν κατήγορος ἦν Λεύκιος Ἀπουλκῆιος, ἐγκλημα δὲ κλοπῆς περὶ τὰ Τυρρηνικὰ χρήματα. Καὶ δῆτα καὶ θύραι τινὲς ἐλέγοντο γαλκαῖ παρ' αὐτῷ φανῆναι τῶν αἰχμαλώτων. Ὁ δὲ δῆμος ἐξηρέθιστο, καὶ δῆλος ἦν ἐκ πάσης προφάσεως κατ' αὐτοῦ τῆ ψήφῳ χρησόμενος. Οὕτως οὖν συναγαγὼν τοὺς τε φίλους καὶ τοὺς συστρατευσαμένους καὶ τοὺς συνάρχοντας, οὐκ ὀλίγους τὸ πλῆθος ὄντας, εἶδεῖτο μὴ περιδεῖν αὐτὸν ἀδίκως ἐπ' αἰτίαις πονηραῖς ὄφλοντα, καὶ καταγέλαστον ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν γενόμενον.

Ἐπεὶ δ' οἱ φίλοι βουλευσάμενοι καὶ διαλεχθέντες ἑαυτοῖς, ἀπεκρίναντο, πρὸς μὲν τὴν κρίσιν αὐτῷ μηδὲν οἶεσθαι βοηθήσειν, τὴν δὲ ζημίαν ὀφείλοντι συνεκτίσειν, οὐκ ἀνασχόμενος, ἔγνω μεταστῆναι καὶ φυγεῖν ἐκ τῆς πόλεως πρὸς ὄργην. Ἀσπασάμενος οὖν τὴν γυναῖκα καὶ τὸν υἱόν, ἀπὸ τῆς οἰκίας προῆει σιωπῇ μέχρι τῆς πύλης· ἐκεῖ δὲ ἐπέστη, καὶ μεταστραφείς ὀπίσω, καὶ τὰς χεῖρας ἀνατείνας πρὸς τὸ Καπιτώλιον, ἐπηύξατο τοῖς Θεοῖς, εἰ μὴ δικαίως, ἀλλ' ὕβρει δῆμου καὶ φθόνῳ προπηλακιζόμενος ἐκπίπτει, ταχὺ Ῥωμαίους μετανοῆσαι, καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις φανεροὺς γενέσθαι δεομένους αὐτοῦ, καὶ ποθοῦντας Κἀμίλλον·

ΙΓ. Ἐκείνος μὲν οὖν, ὡσπερ ὁ Ἀχιλλεὺς, ἀρὰς θέμενος ἐπὶ τοὺς πολίτας, καὶ μεταστὰς, ὄφλε τὴν δίκην ἐρήμην, τίμημα μυρίων καὶ πεντακισχιλίων ἀσσαρίων ἔχουσαν. Ὁ γίνεται πρὸς ἀργυρίου λόγον, χίλια δραχμαὶ καὶ πεντακόσια· ἀσσάριον γὰρ ἦν δέκατον ἀργυρίου, καὶ τὸ δεκάχαλκον οὕτως ἐκαλεῖτο δηνάριον. Οὐδεὶς δ' ἐστὶ Ῥωμαίων, ὃς οὐ νομίζει τὰς εὐχὰς τοῦ Καμίλλου ταχὺ τὴν Δίκην ὑπολαβεῖν, καὶ γενέσθαι αὐτῷ τιμωρίαν τῆς ἀδικίας, οὐχ ἡδεῖαν, ἀλλ' ἀνιαράν, ὀνομαστὴν δὲ καὶ περιβόητον. Τοσαύτη περιῆλθε τὴν Ῥώμην νέμεσις, καὶ τοσοῦτον ἄγων φόβον καὶ κίνδυνον ἅμα μετ' αἰσχύνης ἐφάνη καιρὸς ἐπὶ τὴν πόλιν, εἴτε τῆς τύχης οὕτω συνελθούσης, εἴτε καὶ Θεῶν τινος ἔργον ἐστὶ μὴ παραμελεῖν ἀρετῆς ἀχαριστουμένης.

ΙΑ. Πρῶτον μὲν οὖν ἔδοξε σημεῖον γεγονέναι κακαῦ μεγάλου προσιόντος, ἡ Ἰουλίου τοῦ τιμητοῦ τελευτή· μάλιστα γὰρ δὴ Ῥωμαῖοι σέβονται καὶ νομίζουσιν ἱερὰν τὴν τῶν τιμητῶν ἀρχήν. Δεύτερον δὲ πρὸ τῆς Καμίλλου φυγῆς, ἀνὴρ οὐκ ἐπιφανῆς μὲν, οὐδ' ἐκ τῆς βουλῆς, ἐπιεικῆς δὲ καὶ χρηστὸς εἶναι δοκῶν, Μάρκος Κεδίκιος, ἀνῆνεγκε πρὸς τοὺς χιλιάρχους πρᾶγμα φροντίδος ἄξιον. Ἐφη γὰρ ἐν τῇ παρωχημένῃ νυκτὶ καθ' ὄδον βαδίζων, ἦν Καινὴν ὀνομάζουσι, κληθεὶς ὑπὸ τινος, φθεγγαμένου μέγα·

στραφῆναι, καὶ θεάσασθαι μὲν οὐδένα, φωνῆς δὲ μείζονος ἢ κατ' ἀνθρωπίνην ἀκοῦσαι, τὰδε λεγούσης· « Ἄγε Μάρκε Κεδίκιε, λέγε πρὸς τοὺς ἄρχοντας ἕωθεν ἐλθὼν, ὀλίγου χρόνου Γαλάτας προσδέχεσθαι. » Ταῦτ' ἀκούσαντες οἱ χιλιάρχοι, γέλωτα καὶ παιδιάν ἐποιοῦντο. Καὶ μετ' ὀλίγον συνέβη τὰ περὶ Κάμιλλον.

ΙΕ. Οἱ δὲ Γαλάται τοῦ Κελτικοῦ γένους ὄντες, ὑπὸ πλήθους λέγονται τὴν αὐτῶν ἀπολιπόντες, οὐκ οὔσαν αὐτάρκη τρέφειν ἄπαντας, ἐπὶ ζήτησιν ἐτέρας ὀρμηῆσαι. Μυριάδες δὲ πολλαὶ γενομένοι νέων ἀνδρῶν καὶ μαχίμων, ἔτι δὲ πλείους παιδῶν καὶ γυναικῶν ἄγοντες, οἱ μὲν ἐπὶ τὸν βόρειον Ὠκεανὸν, ὑπερβαλόντες τὰ Ρίπαϊα ὄρη, ῥυῆναι, καὶ τὰ ἔσχατα τῆς Εὐρώπης κατασχεῖν, οἱ δὲ, μεταξὺ Πυρρῆνης ὄρους καὶ τῶν Ἄλπειων ἰδρυθέντες, ἐγγὺς Σεννῶνων καὶ Κελτορίων κατοικεῖν χρόνον πολύν. Ὄψε δ' οἴνου γευσάμενοι τότε πρῶτον ἐξ Ἰταλίας διακομισθέντος, οὕτως ἄρα θαυμάσαι τὸ πόμα, καὶ πρὸς τὴν καινότητα τῆς ἡδονῆς ἔκφρονες γενέσθαι πάντες, ὡς ἀράμενοι τὰ ὄπλα, καὶ τοὺς γονέας ἀναλαβόντες, ἐπὶ τῆς Ἄλπεις φέρεσθαι, καὶ ζητεῖν ἐκείνην τὴν γῆν, ἢ τοιοῦτον καρπὸν ἀναδίδωσι, τὴν δ' ἄλλην ἀκαρπορῆγεῖσθαι καὶ ἀνήμερον. Ὁ δ' εἰσαγαγὼν τὸν οἶνον παρ' αὐτοὺς, καὶ παροξύνας ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν μάλιστα καὶ πρῶτος, Ἄρων λέγεται γενέσθαι Τυρρῆνός, ἀνὴρ ἐπιφανής, καὶ φύσει μὲν οὐ πονηρὸς, συμφορᾷ δὲ τοιαύτῃ χρησάμενος. Ἦν ἐπίτροπος παιδὸς ὀρφανοῦ, πλούτω τε πρώτου τῶν πολιτῶν, καὶ θαυμαζομένου κατ' εἶδος, ὄνομα Λουκούμωνος. Οὗτος ἐκ νέου παρὰ τῷ Ἄρωνι δίαιταν εἶχε, καὶ μεράκιον ὢν, οὐκ ἀπέλιπε τὴν οἰκίαν, ἀλλὰ προσεποιεῖτο χαίρειν συνὼν ἐκείνῳ. Καὶ πολὺν χρόνον ἐλάνθανε διεφθαρκῶς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα, καὶ διεφθαρμένος ὑπ' ἐκείνης· ἤδη δὲ πόρρω τοῦ πάθους ἀμφοτέρων γεγονότων, καὶ μήτ' ἀφείναι τὴν ἐπιθυμίαν, μήτε κρύπτειν ἔτι δυναμένων, ὁ μὲν νεκρίσκος ἐπεχειρεῖ φανερῶς ἀποσπᾶσας ἔχειν τὴν ἀνθρωπον· ὁ δ' ἄνθρωπος ἐπὶ δίκην ἐλθὼν, καὶ

κρατούμενος πλήθει φίλων, καὶ χρημάτων * καὶ * δαπάναις, ὑπὸ τοῦ Λουκούμωνος, ἐξέλιπε τὴν ἑαυτοῦ. Καὶ πυθόμενος τὰ τῶν Γαλατῶν, ἦκεν ὡς αὐτοὺς, καὶ καθηγήσατο τῆς εἰς τὴν Ἰταλίαν στρατείας.

ΙΓ. Οἱ δ' ἐμβαλόντες, εὐθὺς ἐκράτουν τῆς χώρας, ὅσπιν τὸ παλαιὸν οἱ Τυρρῆνοὶ κατεῖχον, ἀπὸ τῶν Ἄλπεων ἐπ' ἀμφοτέρας καθήκουσαν τὰς θαλάσσας· ὡς καὶ τοῦνομα μαρτυρεῖ τῷ λόγῳ. Τὴν μὲν γὰρ βόρειον θάλασσαν, Ἀδρίαν καλοῦσιν, ἀπὸ Τυρρηνικῆς πόλεως Ἀδρίας· τὴν δὲ πρὸς νότον κεκλιμένην, ἄντικρυς Τυρρηνικὸν πέλαγος. Πᾶσα δ' ἐστὶ δενδρόφυτος αὐτῆ, καὶ θρέμμασιν εὖβοτος, καὶ κατάρρυτος ποταμοῖς. Καὶ πόλεις εἶχεν ὀκτωκαίδεκα καλὰς καὶ μεγάλας, καὶ κατεσκευασμένας πρὸς τε χρηματισμὸν ἐργατικῶς, καὶ πρὸς δίκαιταν πανηγυρικῶς, ἃς οἱ Γαλάται, τοὺς Τυρρηνοὺς ἐκβαλόντες, αὐτοὶ κατέσχον. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐπράχθη συχνῶ τινι χρόνῳ πρότερον.

ΙΖ. Οἱ δὲ Γαλάται πρὸς πόλιν τότε Τυρρηνίδα Κλούσιον στρατεύσαντες, ἐπολιόρχουν. Οἱ δὲ Κλουσίνοι καταφυγόντες ἐπὶ τοὺς Ῥωμαίους, ἠτήσαντο πρέσβεις παρ' αὐτῶν καὶ γράμματα πρὸς τοὺς βαρβάρους. Ἐπέμφθησαν δὲ τοῦ Φαβίων γένους τρεῖς ἄνδρες εὐδόκιμοι, καὶ τιμὰς μεγάλας ἔχοντες ἐν τῇ πόλει. Τούτους ἐδέξαντο μὲν οἱ Γαλάται φιλανθρώπως, διὰ τὸ τῆς Ῥώμης ὄνομα, καὶ παυσάμενοι τῆς πρὸς τὰ τείχη μάχης εἰς λόγους συνῆλθον. Πυθνανομένων δ' αὐτῶν, ὅτι παθόντες ὑπὸ Κλουσίων ἤκοιεν ἐπὶ τὴν πόλιν, γελάσας ὁ βασιλεὺς τῶν Γαλατῶν Βρέννος· « Ἄδικοῦσιν ἡμᾶς, ἔφη, Κλουσίνοι, γῆν καὶ χώραν ὀλίγην μὲν γεωργεῖν δυνάμενοι, πολλὴν δὲ κατέχειν ἀξιούντες, καὶ μὴ μεταδιδόντες ἡμῖν ξένοις οὔσι καὶ πολλοῖς καὶ πένησι. Ταῦτα δ' ἄρα καὶ ὑμᾶς ἠδίκουν, ὦ Ῥωμαῖοι, πρότερον μὲν Ἄλβανοὶ καὶ Φιδηνάται, καὶ Ἀρδεάται, νῦν δὲ Οὐήιοι καὶ Καπηνάται, καὶ πολλοὶ Φαλίσκων καὶ Οὐολούσκων· ἐφ' οὓς ἡμεῖς στρατεύον-

πες, εἴ μὴ μεταδιδῶσιν ὑμῖν τῶν ἀγαθῶν, ἀνδραποδίζεσθε, λεηλατεῖτε, καὶ κατασκάπτετε τὰς πόλεις αὐτῶν, οὐδὲν οὐδὲ ὑμεῖς γε δεινόν, οὐδ' ἄδικον ποιῶντες, ἀλλὰ τῷ πρῆστυτάτῳ τῶν νόμων ἀκολουθοῦντες, ὅς τῷ κρείττονι τὰ τῶν ἡττόνων δίδωσιν, ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ τελευτῶν εἰς τὰ θηρία. Καὶ γὰρ τούτοις ἐκ φύσεως ἕνεσι, τὸ ζητεῖν πλεόν ἔχειν τὰ κρείττονα τῶν ὑποδεστέρων. Κλουσίους δὲ παύσασθε πολιορκουμένους οἰκτείροντες, ὡς μὴ καὶ Γαλάτας διδάξετε χρηστοὺς καὶ φιλοκτίρμονας γενέσθαι τοῖς ὑπὸ Ῥωμαίων ἀδικουμένοις. » Ἐκ τούτων τῶν λόγων ἔγνωσαν οἱ Ῥωμαῖοι τὸν Βρέννον ἀσυμβάτως ἔχοντα καὶ παρελθόντες εἰς τὸ Κλούσιον, ἐθάρβυνον καὶ παρώρων τοὺς ἄνδρας ἐπεξελθεῖν τοῖς βαρβάροις μετ' αὐτῶν, εἴτε τὴν ἐκείνων ἀλκὴν καταμαθεῖν, εἴτε τὴν ἑαυτῶν ἐπιδείξασθαι θέλοντες. Ἐκδρομῆς δὲ τῶν Κλουσίων καὶ μάχης παρὰ τὰ τεῖχη γενομένης, εἰς τῶν Φαβίων, Κόϊντος Ἄμβουστος, ἵππον ἔχων ἐξήλασεν ἀντίος ἀνδρὶ μεγάλῳ καὶ καλῷ, Γαλάτῃ, πολὺ προῖππεύοντι τῶν ἄλλων, ἀγνοηθεὶς ἐν ἀρχῇ διὰ τὸ τὴν σύνοδον ὀξεῖαν γενέσθαι, καὶ τὰ ὄπλα περιλάμποντα τὴν ὄψιν ἀποκρύπτειν. Ὡς δ' ἐπικρατήσας τῇ μάχῃ, καὶ καταβαλὼν ἐσκύλευε τὸν ἄνδρα, γνωρίσας ὁ Βρέννος αὐτὸν ἐπεμαρτύρατο Θεοῦς, ὡς παρὰ τὰ κοινὰ καὶ νενομισμένα πᾶσιν ἀνθρώποις ὅσα καὶ δίκαια, πρῆστυτοῦ μὲν ἵκοντος, πολέμια δ' εἰργασμένου. Καταπαύσας δὲ τὴν μάχην αὐτίκα, Κλουσίους μὲν εἶα χαίρειν, ἐπὶ δὲ τὴν Ῥώμην τὸν στρατὸν ἤγε. Οὐ βουλόμενος δὲ δόξαι τὴν ἀδικίαν αὐτοῖς ὡσπερ ἀσμένοις γεγονέναι καὶ δεομένοις προφάσεως, ἐπεμψεν ἐξαιτῶν ἐπὶ τιμωρίᾳ τὸν ἄνδρα καὶ προῆγεν ἅμα σχολαίως.

III. Ἐν δὲ Ῥώμῃ τῆς βουλῆς συναχθείσης, ἄλλοι τε πολλοὶ τῶν Φαβίων κατηγοροῦν, καὶ τῶν ἱερέων οἱ καλούμενοι Φητιαλεῖς ἐνήγον, ἐπιθειάζοντες καὶ κελεύοντες [τὸ] τῶν πεπραγμένων

ἄγος τὴν σύγκλητον εἰς ἓνα τὸν αἴτιον τρέψασαν, ὑπὲρ τῶν ἄλ-
 λων ἀφοσιώσασθαι. Τούτους τοὺς Φητιαλεῖς Πομπήλιος Νου-
 μάς, βασιλέων ἡμερώτατος γενόμενος καὶ δικαιοτάτος, κατ-
 ἔστησε, φύλακας μὲν εἰρήνης, ἐπιγνώμονας δὲ καὶ βεβαιωτάς αἰ-
 τιῶν, αἱ σὺν δίκῃ πόλεμον ἐπισυνάπτουσι. Τῆς δὲ βουλῆς ἐπὶ
 τὸν δῆμον ἀνενεγκαμένης τὸ πρᾶγμα, καὶ τῶν ἱερέων ὅμοια τοῦ
 Φαβίου κατηγορούντων, οὕτω περιύβρισαν αὐτῶν οἱ πολλοὶ τὰ
 θεῖα καὶ κατεγέλασαν, ὥστε καὶ χιλίαρχον ἀποδειξαι τὸν Φάβιον
 μετὰ τῶν ἀδελφῶν. Οἱ δὲ Κελτοὶ, πυθόμενοι ταῦτα, καὶ χαλεπῶς
 φέροντες, οὐδὲν ἐμποδῶν ἐποιοῦντο τῆς σπουδῆς, ἀλλ' ἐχώρουν
 παντὶ τάχει καὶ πρὸς τὸ πλῆθος αὐτῶν καὶ τὴν λαμπρότητα τῆς
 παρασκευῆς, καὶ βίαν καὶ θυμὸν, ἐκπεπληγμένων τῶν διὰ μέ-
 σου, καὶ τὴν τε χώραν ἀπολωλέναι πᾶσαν ἤδη, καὶ τὰς πόλεις
 εὐθὺς ἀπολέσθαι δοκούντων, παρ' ἐλπίδας οὐδὲν ἠδίκουν, οὐδ'
 ἐλάμβανον ἐκ τῶν ἀγρῶν, ἀλλὰ καὶ τὰς πόλεις ἐγγὺς παρεξιών-
 τες, ἐβόων ἐπὶ τὴν Ῥώμην παρεύεσθαι, καὶ μόνους πολεμεῖν Ῥω-
 μαίοις, τοὺς δ' ἄλλους, φίλους ἐπίσασθαι. Τοιαύτη δὲ χρωμένων
 ὀρμῇ τῶν βαρβάρων, ἐξῆγον οἱ χιλίαρχοι τοὺς Ῥωμαίους ἐπὶ
 τὸν ἀγῶνα, πλήθει μὲν οὐκ ἐνδεεῖς (ἐγίναντο γὰρ ὀπλίται τετρα-
 κισμυρίων οὐκ ἐλάσσους), ἀνασκήτους δὲ τοὺς πολλοὺς, καὶ τότε
 πρῶτον ἀπτομένους ὅπλων. Ἔτι δ' ἐξημέλητο τὰ τῶν Θεῶν αὐ-
 τοῖς, οὔτε καλλιερήσασιν, οὔτε μάντις, ἃ πρὸ κινδύνου καὶ
 μάχης εἰκὸς ἦν, ἐρομένοις. Οὐδενὸς δ' ἦττον ἐτάραττεν ἡ πο-
 λυαρχία τὰ πραττόμενα. Καίτοι πρότερόν γε καὶ πρὸς ἐλάτ-
 τονας ἀγῶνας εἵλοντο πολλακίς μονάρχους, οὓς Δικτάτωρας κα-
 λοῦσιν οὐκ ἀγνοοῦντες, ὅσον ἐστὶν εἰς ἐπισφαλῆ καιρὸν ὄφελος,
 μιᾷ χρωμένους γνώμῃ πρὸς ἀνυπεύθυνον ἀρχὴν, ἐν χερσὶ τὴν
 δίκην ἔχουσαν, εὐτακτεῖν. Οὐχ ἦκιστα δὲ καὶ Κάμιλλος ἀγνω-
 μονηθεὶς ἔβλαψε τὰ πράγματα, τοῦ μὴ πρὸς χάριν, μηδὲ κολα-
 κεύοντας ἄρχειν, φοβεροῦ γενομένου. Προελθόντες οὖν ἀπὸ τῆς

πόλεως σαδίου· ἐννεήκοντα, πρὸ τὸν Ἀλίαν ποταμὸν ἠύλι-
σθησαν, οὐ πῶρον τοῦ στρατοπέδου τῷ Θύμβριδι συμπερόμενον.
Ἐνταῦθα δὲ τῶν βαρβάρων ἐπιφανέντων, αἰσχροῦς ἀγωνισάμενοι,
δι' ἀταξίαν, ἐτράποντο. Καὶ τὸ μὲν ἀρισερὸν κέρας εὐθὺς ἐμ-
βαλόντες εἰς τὸν ποταμὸν οἱ Κελτοὶ διέφθειραν· τὸ δὲ δεξιόν,
ὑπεκκλίνας τὴν ἐπιφορὰν ἐκ τοῦ πεδίου πρὸς τοὺς λόφους, ἦτ-
τον ἐξεκόπη. Καὶ διεξέπεσον ἀπὸ τούτων εἰς τὴν πόλιν οἱ πολ-
λοί· τοῖς δ' ἄλλοις, ὅσοι, τῶν πολεμίων ἀπειπόντων πρὸς τὸν
φόνον, ἐσώθησαν, εἰς Βητίους αἱ φυγαὶ διὰ νυκτὸς ἦσαν, ὡς
τῆς Ῥώμης οἰχομένης, καὶ τῶν ἐκεῖ πίντων ἀπολωλότων.

ΙΘ. Ἐγένετο δ' ἡ μάχη περὶ τροπὰς θερινὰς περὶ τὴν παν-
σέληνον. Ἡ καὶ πρότερον ἡμέρα· μέγα πάθος συνέβη τὸ περὶ
τοὺς Φαβίους· τριακόσιοι γὰρ ἐκ τοῦ γένους ὑπὸ Τυρρήνων
ἀνῆρέθησαν. Ἐκράτησε δὲ, τὴν ἡμέραν ἀπὸ τῆς δευτέρας ἡττης,
Ἀλιὰδα μέχρι νῦν καλεῖσθαι διὰ τὸν ποταμὸν. Περὶ δ' ἡμερῶν
ἀποφράδων, εἴτε χρὴ τίθεσθαί τινας, εἴτ' ὀρθῶς Ἡράκλειτος
ἐπέπληξεν Ἡσιόδῳ, τὰς μὲν ἀγαθὰς ποιουμένῳ, τὰς δὲ φαύλας,
ὡς ἀγνοοῦντι φύσιν ἡμέρας ἀπάσης μίαν οὔσαν, ἐτέρωθι διηπό-
ρηται. Τῇ δ' ὑποκειμένη γραφῇ τὸ μνημονεῦσαι παραδειγμάτων
ὀλίγων, ἴσως ἂν ἀρμόσειε. Τοῦτο μὲν, Βοιωτοῖς, Ἴπποδρομίου
μηνός, ὡς δ' Ἀθηναῖοι καλοῦσιν, Ἐκατομβαιῶνος ἰσταμένου
πέμπτη, δύο λαβεῖν συνέβη νίκας ἐπιφανεστάτας, αἷς τοὺς Ἕλ-
ληνας ἠλευθέρωσαν, τὴν τε περὶ Λεῦκτρα, καὶ τὴν ἐπὶ Κερησ-
σῷ, ταύτης πρότερον ἔτεσι πλείοσιν, ἢ ἑκατὸν, ὅτε Λαττα-
μίαν καὶ Θεσσαλοὺς ἐνίκησαν. Τοῦτο δ' αὖ πάλιν, Πέρσαι μη-
νός Βοηδρομιῶνος ἕκτη μὲν ἐν Μαραθῶνι, τρίτη δ' ἐν Πλαταιαῖς,
ἅμα καὶ περὶ Μυκάλην ἡττήθησαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, πέμπτη
δὲ φθίνοντος, ἐν Ἀρβήλοις· οἱ δ' Ἀθηναῖοι τὴν περὶ Νάξου ἐνίκων
ναυμαχίαν, ἧς Χαβρίας ἐστρατήγει, τοῦ Βοηδρομιῶνος περὶ τὴν
πανσέληνον· ἐν δὲ Σαλαμῖνι περὶ τὰς εἰκάδας, ὡς ἡμῖν ἐν τῷ

Περὶ ἡμερῶν ἀποδέδεικται. Ἐνήνοχε δὲ καὶ ὁ Θαρρηλιῶν μὴν τοῖς βαρβάροις ἐπιδηλῶς ἀτυχίας· καὶ γὰρ Ἀλέξανδρος ἐπὶ Γρανικῷ τοὺς βασιλέως στρατηγούς Θαρρηλιῶνος ἐνίκησε· καὶ Καρχηδόνιοι περὶ Σικελίαν ὑπὸ Τιμολέοντος ἠττῶντο τῇ ἐβδόμῃ φθίνοντος, περὶ ἣν δοκεῖ καὶ τὸ Ἴλιον ἀλῶναι, ὡς Ἔφορος καὶ Καλλισθένης καὶ Δαμάστης καὶ Φύλαρχος ἱστορήκασιν. Ἀνάπαλιν δ' ὁ Μεταγειτινῶν, ὃν Βοιωτοὶ Πάνεμον καλοῦσιν, ἔλλησιν οὐκ εὐμενῆς γέγονε. Τούτου γὰρ τοῦ μηνὸς ἐβδόμῃ, καὶ τὴν ἐν Κρανῶνι μάχην ἠττηθέντες ὑπ' Ἀντιπάτρου τελῶς ἀπόλοντο, καὶ πρότερον ἐν Χαιρωνείᾳ μαχόμενοι πρὸς Φίλιππον ἠτύχησαν. Τῆς δ' αὐτῆς ἡμέρας ταύτης ἐν τῷ Μεταγειτινῶνι κατὰ τὸν αὐτὸν ἐνιαυτὸν, οἱ μετ' Ἀρχιδάμου διαβάντες εἰς Ἰταλίαν, ὑπὸ τῶν ἐκεῖ βαρβάρων διεφθάρησαν. Καρχηδόνιοι δὲ τὴν ἐννάτην φθίνοντος, ὡς τὰ πλεῖστα καὶ μέγιστα τῶν ἀτυχημάτων αὐτοῖς αἰεὶ φέρουσαν παραφυλάττουσιν. Οὐκ ἄγνωσθ' ὅτι περὶ τὸν τῶν μυσηρίων καιρὸν αὐτῆς Θῆβαι τε κατεσκάφησαν ὑπ' Ἀλεξάνδρου, καὶ μετὰ ταῦτα φρουρὰν Ἀθηναῖοι Μακεδόνων ἐδέξαντο περὶ αὐτὴν τὴν εἰκάδα τοῦ Βοηδρόμιωνος, ἧ τὸν μυσηρικὸν Ἰακχον ἐξάγουσιν. Ὁμοίως δὲ Ῥωμαῖοι τῆς αὐτῆς ἡμέρας πρότερον μὲν ὑπὸ Κίμβρων τὸ μετὰ Καίπιωνος ἀπέβαλον στρατόπεδον, ὕστερον δὲ Λευκούλλου στρατηγούοντος, Ἀρμενίους καὶ Τιγράνην ἐνίκησαν. Ἄτταλος δ' ὁ βασιλεὺς καὶ Πομπήϊος Μάγνος ἐν τοῖς ἑαυτῶν γενεθλίοις ἀπέθανον. Καὶ ὅλως ἐστὶ πολλοὺς ἐπ' ἀμφοτέρα ταῖς αὐταῖς χρῆσαμένους ἀποδείξαι περιόδοις. Ἀλλὰ Ῥωμαῖοις αὕτη μία τῶν ἀποφράδων ἐστὶ, καὶ δι' αὐτὴν ἐκάστου μηνὸς ἕτεραι δύο, τῆς πρὸς τὸ συμβᾶν εὐλαθείας καὶ δεισιδαιμονίας ἐπὶ πλέον ὥσπερ εἴωθε, ρυείσης. Ταῦτα μὲν οὖν ἐν τῷ Περὶ αἰτιῶν Ῥωμαϊκῶν ἐπιμελέστερον διηρήται.

Κ. Μετὰ δὲ τὴν μάχην ἐκείνην, εἰ μὲν εὐθὺς ἐπηκολούθησαν

τί Γαλάται τοῖς φεύγουσιν, οὐδὲν ἂν ἐκόλυσε τὴν Ῥώμην ἄρδην
 ἀναιρεθῆναι, καὶ πάντας ἀπολέσθαι τοὺς ἐν αὐτῇ καταλειφθέντας.
 Τοσοῦτον οἱ φεύγοντες ἐνειργάζοντο δεῖμα τοῖς ὑποδεχομένοις,
 καὶ τοσαύτης πάλιν ἐνεπίμπλαντο ταραχῆς καὶ παραφροσύνης.
 Νυνὶ δ' ἀπιστία τοῦ μεγέθους οἱ βάρβαροι τῆς νίκης, καὶ πρὸς
 εὐπάθειαν ἐκ τοῦ περιχαροῦς, ἅμα καὶ νεμῆσεις τῶν ἐαλωκότων
 ἐν τῷ στρατοπέδῳ χρημάτων τραπόμενοι, τῷ μὲν ἐκπίπτοντι τῆς
 πόλεως ὄχλῳ ῥασιώνην φυγῆς παρέσχον, ἐλπίσαι δ' ἔτι καὶ παρα-
 σκεύασσασθαι τοῖς ὑπομένουσι. Τὴν γὰρ ἄλλην πόλιν προέμενοι,
 τὸ Καπιτώλιον ἐφράζαντο βέλεσι καὶ διατειχίσμασιν. Ἐν πρώτοις
 δὲ τῶν ἱερῶν ἃ μὲν εἰς τὸ Καπιτώλιον ἀνεσκευάσαντο· τὸ δὲ πῦρ
 τῆς Ἑστίας αἰ παρθένοι μετὰ τῶν ἱερῶν ἀρπασάμεναι ἔφυγον.
 Καίτοι τινὲς οὐδὲν εἶναι τὸ φρουρούμενον ὑπ' αὐτῶν ἕτερον, ἢ
 πῦρ ἄφθιτον ἰσοροῦσι, Νουμᾶ τοῦ βασιλέως καταστήσαντος, ὡς
 ἀρχὴν ἀπάντων, σέβασθαι. Κινητικώτατον γὰρ ἐν τῇ φύσει τοῦτο·
 Κίνησις δὲ τις, ἢ σὺν κινήσει πάντως, ἢ γένεσις. Τὰ δ' ἄλλα τῆς
 ὕλης μόρια, θερμότητος, ἐπιλιπούσης, ἀργὰ κείμενα καὶ νεκροῖς
 εὐοικότα, ποθεῖ τὴν τοῦ πυρὸς δύναμιν, ὡς ψυχὴν, καὶ προσ-
 ελθούσης ἀμωσγέπως ἐπὶ τὸ δρᾶν τι καὶ πάσχειν τρέπεται.
 Τοῦτ' οὖν, ἅτε δὴ περιττὸν ἄνδρα τὸν Νουμᾶν, καὶ λόγον ἔχον-
 τα ταῖς Μούσαις συνεῖναι διὰ σοφίαν, ἐξοσιῶσαι, καὶ φρουρεῖν
 ἀκοίμητον ἐν εἰκόνι τῆς τὰ πάντα κοσμούσης αἰθίδου δυνάμεως·
 Οἱ δὲ, τὸ μὲν πῦρ, ὥσπερ παρ' Ἕλλησι, πρὸ ἱερῶν αἰθεσθαι
 καθάρσιον, ἄλλα δὲ * τὰ * ἐντὸς ἀθέατα κρύπτεσθαι πᾶσι, πλὴν
 ταύταις ταῖς παρθένοις, ἃς Ἑστιάδας ἐπονομάζουσι. Καὶ πλεῖστος
 μὲν λόγος κατεῖχε, τὸ Τρωϊκὸν ἐκεῖνο Παλλάδιον ἀποκεισθαι
 δι' Αἰνείου κομισθὲν εἰς Ἰταλίαν· εἰπὶ δ' οἱ τὰ Σαμοθράκίᾳ
 μυθολογοῦντες Δάρδανον μὲν εἰς Τροίαν ἐξενεγκάμενον ὀργιά-
 σαι καὶ καθιερωσάαι κτίσαντα τὴν πόλιν, Αἰνείαν δὲ περὶ τὴν
 ἄλωσιν ἐκκλέψαντα διασωσάαι μέχρι τῆς ἐν Ἰταλίᾳ κατοικήσεώς·

Οἱ δὲ προσποιούμενοι πλέον ἐπίστασθί τι περὶ τούτων, δύο φασὶν οὐ μεγάλους ἀποκεῖσθαι πίθους, ὧν τὸν μὲν, ἀνεφγότα καὶ κενόν, τὸν δὲ, πλήρη καὶ κατασεσημασμένον ἀμφοτέρους δὲ ταῖς παναγέσι μόναις παρθένοις ὄρατοὺς εἶναι. Ἄλλοι δὲ τούτους διεψεῦσθαι νομίζουσι, τῷ τὰ πλεῖστα τῶν ἱερῶν τότε τὰς κόρας ἐμβαλούσας εἰς πίθους δύο κατὰ τῆς γῆς κρύψαι ὑπὸ τῷ νεῶ τοῦ Κυρίνου, καὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον ἔτι καὶ νῦν τῶν Πίθων φέρεσθαι τὴν ἐπωνυμίαν.

ΚΑ. Τὰ δὲ κυριώτατα καὶ μέγιστα τῶν ἱερῶν αὐτὶ λαβοῦσκι φυγῇ παρὰ τὸν ποταμὸν ἐποιοῦντο τὴν ἀναχώρησιν. Ἐνταῦθα Λεύκιος Ἀλβῆνος, ἀνὴρ δημοτικὸς, ἐν τοῖς φεύγουσιν ἔτυχε τέκνα νήπια καὶ γυναῖκα μετὰ χρημάτων ἀναγκαίων ἐφ' ἀμάξης ὑπεκκομίζων. ὡς δ' εἶδε τὰς παρθένας, ἐν τοῖς κόλποις φερούσας τὰ τῶν Θεῶν ἱερά, θεραπείας ἐρήμους πορευομένας καὶ κακοπαθούσας, ταχὺ τὴν γυναῖκα μετὰ τῶν παιδῶν καὶ τῶν χρημάτων καθελὼν ἀπὸ τῆς ἀμάξης, ἐκείναις παρέδωκεν ἐπιβῆναι καὶ διαφυγεῖν εἰς τινα τῶν Ἑλληνίδων πόλεων. Τὴν μὲν οὖν Ἀλβίνου πρὸς τὸ θεῖον εὐλάβειαν καὶ τιμὴν, ἐν τοῖς ἐπισφαλεστάτοις καιροῖς ἐκφανῆ γενομένην, οὐκ ἄξιον ἦν ἀμνημόνευτον παρελθεῖν. Οἱ δὲ τῶν ἄλλων Θεῶν ἱερεῖς, οἳ τε γηραιοὶ τῶν ὑπατικῶν καὶ θριαμβικῶν ἀνδρῶν, τὴν μὲν πόλιν ἐκλιπεῖν οὐχ ὑπέμειναν, ἱεράς δὲ καὶ λαμπράς ἀναλαβόντες ἐσθῆτας, ἐξηγουμένου Φαβίου τοῦ ἀρχιερέως, ἐπευξάμενοι τοῖς Θεοῖς, ὡς ἑαυτοὺς ὑπὲρ τῆς πατρίδος τῷ δαίμονι καθιεροῦντες, ἐπὶ τῶν ἐλεφαντίνων δίφρων ἐν ἀγορᾷ ἐκάθηντο κεκοσμημένοι, τὴν ἐπιούσαν τύχην ὑπομένοντες.

ΚΒ. Τρίτῃ δ' ἀπὸ τῆς μάχης ἡμέρᾳ παρῆν ὁ Βρέννος ἄγων ἐπὶ τὴν πόλιν τὸ σράτευμα· καὶ τὰς τε πύλας εὐρῶν ἀνεφωγμένας, καὶ τὰ τείχη φυλάκων ἔρημα, πρῶτον μὲν ἔδεισεν ἐνέδραν καὶ δόλον, ἀπιστῶν οὕτω παντάπασιν ἀπειρηκέναι τοὺς Ῥωμαίους.

Ἐπεὶ δ' ἔγνω τάληθες, εἰσελάσας διὰ τῆς Κολλίνης πύλης, εἶλε τὴν Ῥώμην, ἐξήκοντα καὶ τριακοσίων ἐτῶν πλείονα βραχεῖ χρόνον ἀπὸ τῆς κτίσεως ἔχουσαν, εἴ τῳ πιστὸν ἀποσώζεσθαί τινα τῶν χρόνων ἀκριβείαν, οἷς καὶ περὶ νεωτέρων ἄλλων ἀμφισβήτησιν ἢ σύγχυσις ἐκείνη παρέσχε. Τοῦ μὲν τοι πάθους αὐτοῦ καὶ τῆς ἀλώσεως ἔοικεν ἀμυδρά τις εὐθύς εἰς τὴν Ἑλλάδα φήμη διελθεῖν. Ἡρακλείδης γὰρ ὁ Ποντικός, οὐ πολὺ τῶν χρόνων ἐκείνων ἀπολειπόμενος, ἐν τῷ Περί ψυχῆς συγγράμματι φησὶν ἀπὸ τῆς ἐσπέρας λόγον κατασχεῖν, ὡς στρατὸς ἐξ Ὑπερβορέων ἐλθὼν ἔξωθεν, ἤρῃκει πόλιν Ἑλληνίδα Ῥώμην ἐκεῖ που κατακημένην περὶ τὴν μεγάλην θάλασσαν. Οὐκ ἂν οὖν θαυμάσαιμι μυθώδη καὶ πλασματίαν ὄντα τὸν Ἡρακλείδην, ἀληθεῖ λόγῳ τὸ περὶ τῆς ἀλώσεως ἐπικομπάσαι τοὺς Ὑπερβορέους καὶ τὴν μεγάλην θάλατταν. Ἀριστοτέλης δ' ὁ φιλόσοφος τὸ μὲν ἀλῶναι τὴν πόλιν ὑπὸ Κελτῶν, ἀκριβῶς δὴλὸς ἐστὶν ἀκηχώς· τὸν δὲ σώσαντα, Λεύκιον εἶναι φησὶν· ἦν δὲ Μάρκος, οὐ Λεύκιος, ὁ Κάμιλλος. Ἄλλὰ ταῦτα μὲν εἰκασμῶ λέλεκται. Κατασχὼν δὲ τὴν Ῥώμην ὁ Βρέννος, τῷ μὲν Καπιτωλίῳ φρουρὰν περιέστησεν, αὐτὸς δὲ καταβαίνων δι' ἀγορᾶς, ἐθαύμαζε τοὺς προκαθημένους ἄνδρας ἐν κόσμῳ καὶ σιωπῇ, θεώμενος, ὡς οὐθ' ὑπέξανέστησαν ἐπιόντων πολεμίων, οὔτ' ὄψιν ἢ χρόαν ἔτρεψαν, ἀλλὰ ραθύμως καὶ ἀδεῶς ἐγκεκλιμένοι ταῖς σκίμποσιν, οὓς ἔφερον, καὶ προσβλέποντες ἀλλήλοις ἠσυχάζον. Ἦν οὖν θαῦμα τοῖς Γαλάταις πρὸς τὴν ἀτοπίαν, καὶ πολὺν χρόνον ὁ νοῦντες ἄψασθαι καὶ προσελθεῖν ὡς κρείττοσι, διηπόρου. Ἐπεὶ δὲ τολμήσας τις ἐξ αὐτῶν ἐγγὺς παρέστη Παπειρίῳ Μανίῳ, καὶ προσαγαγὼν τὴν χεῖρα πρῶως ἤψατο τοῦ γενείου, καὶ κατεῖχε τὴν ὑπὴννην βαθεῖαν οὖσαν· ὁ μὲν Παπειρίος τῇ βακτηρίᾳ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ πατάξας συνέτριψεν, ὁ δὲ βάρβαρος σπασάμενος τὴν μάχαιραν ἀπέκτεινεν ἐκεῖνον. Ἐκ δὲ τούτου καὶ τοὺς λοιποὺς ἀνήρουν προσπεσόντες, καὶ τῶν ἄλλων, ὅσοις

ἐπιτόχοιεν, διεχρῶντο, καὶ τὰς οἰκίας ἐπόρθουν, ἐφ' ἡμέρας πολλὰς ἄγοντες καὶ φέροντες. Εἶτα κατεπίμπρασαν καὶ κατέσκαπτον, ὀργιζόμενοι τοῖς ἔχουσι τὸ Καπιτώλιον, ὅτι καλούντων αὐτῶν οὐχ ὑπήκουον, ἀλλὰ καὶ προσβάλλουσι πληγὰς ἔδωσαν, ἀπὸ τοῦ διατειχίσματος ἀμυνόμενοι. Διὰ ταῦτα μὲν οὖν ἐλυμῆναντο τὴν πόλιν καὶ προσδιέφθειραν τοὺς ἀλισκομένους, ὁμοίως μὲν ἄνδρας καὶ γυναῖκας, ὁμοίως δὲ καὶ πρεσβύτας καὶ παῖδας.

ΚΓ. Τῆς δὲ πολιορκίας μῆκος λαμβανούσης, ἐπισιτισμοῦ τοῖς Γαλάταις ἔδει καὶ διελόντες ἑαυτοὺς, οἱ μὲν τῷ Βασιλεῖ παραμένοντες ἐφρούρου τὸ Καπιτώλιον, οἱ δὲ τὴν χώραν περιόντες ἐλεηλάτουν, καὶ τὰς κώμας ἐπόρθουν προσπίπτοντες, οὐχ ὁμοῦ πάντες, ἄλλοι δ' ἄλλη καθ' ἡγεμονίας καὶ συντάγματα, τῷ μέγα φρονεῖν ὑπὸ τῶν εὐτυχημάτων, καὶ διεδιέναι μηδὲν, ἀποσκιδνάμενοι. Τὸ δὲ πλεῖστον αὐτῶν καὶ μάλιστα συντεταγμένον ἐχώρει πρὸς τὴν Ἀρδεατῶν πόλιν, ἐν ἣ διέτριβε Κάμιλλος, ἀργῶν ταῖς πράξεσι μετὰ τὴν φυγὴν καὶ ἰδιωτεύων ἐλπίδας δὲ λαμβάνων καὶ διαλογισμούς, οὐχὶ τὸ λαθεῖν καὶ διαφυγεῖν τοὺς πολεμίους ἀγαπῶντος ἀνδρὸς, ἀλλ' ὅπως, εἰ παραγένοιτο καιρὸς, ἀμυνεῖται σκοποῦντος. Διὸ καὶ τοὺς Ἀρδεάτας ὄρων πλήθει μὲν ἱκανοὺς ὄντας, ἐνδεεῖς δὲ τόλμης, δι' ἀπειρίαν καὶ μαλακίαν τῶν στρατηγῶν, ἐνέβαλε λόγον εἰς τοὺς νέους πρῶτον, ὡς οὐ χρὴ τὴν Ῥωμαίων ἀτυχίαν, ἀνδρίαν Κελτῶν νομίζειν· οὐδ' ἂ κακῶς φρονήσασι συνέβη παθεῖν ἐκείνοις, ἔργα τῶν οὐδὲν εἰς τὸ νικῆσαι παρασχόντων, ἀλλὰ τύχης ἐπίδειξιν ἡγεῖσθαι. Καλὸν μὲν οὖν εἶναι καὶ διὰ κινδύνων ἀπώσασθαι πόλεμον ἀλλόφυλον καὶ βαρβαρικόν, ᾧ τοῦ κρατεῖν πέρας, ὥσπερ τῷ πυρὶ, διαφθαρῆναι τὸ νικώμενον· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ θαρρόυσι καὶ προθυμομένοις αὐτοῖς ἀκίνδυνον ἐν καιρῷ τὴν νίκην παρέξειν. Τούτους τοὺς λόγους τῶν νέων δεξαμένων, ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας ἦει καὶ τοὺς προβούλους τῶν Ἀρδεατῶν ὁ Κάμιλλος. ὧς δὲ κακείνους συνέπεισεν, ὥπλισε

τούς ἐν ἡλικίᾳ πάντας, καὶ συνεῖχε τοῦ τείχους ἐντὸς, ἀγνοεῖσθαι βουλόμενος ὑπὸ τῶν πολεμίων ἐγγύς ὄντων. Ἐπεὶ δὲ τὴν χώραν ἱππασάμενοι, καὶ βαρεῖς ὄντες ὑπὸ πλήθους τῶν ἀγομένων καὶ φερομένων, ἀμελῶς καὶ ὀλιγώρως ἐν τῷ πεδίῳ κατεστρατοπέδευσαν, ἐκ δὲ τούτου νύξ ἐπῆλθε μεθύουσιν αὐτοῖς, καὶ σιωπῇ κατέσχε τὸ στρατόπεδον· πυθόμενος ταῦτα παρὰ τῶν κατ'ασκόπων ὁ Κάμιλλος, ἐξῆγε τοὺς Ἀρδεάτας· καὶ διελθὼν καθ' ἡσυχίαν τὸν μεταξὺ τόπον, περὶ μέσας τὰς νύκτας προσέμιξε τῷ χάρακι, κραυγῇ τε χρώμενος πολλῇ, καὶ ταῖς σάλπιγγι πανταχόθεν ἐκταράττων ἀνθρώπους κακῶς ὑπὸ μέθης, καὶ μόλις ἐκ τῶν ὕπνων ἀναφέροντας πρὸς τὸν θόρυβον. Ὀλίγοι μὲν οὖν ἀνανήψαντες ἐν τῷ φόβῳ καὶ διασκευασάμενοι, τοὺς περὶ τὸν Κάμιλλον ὑπέσῃσαν, ὡς' ἀμυνόμενοι πεσεῖν· τοὺς δὲ πλείους ἔτι κρατουμένους ὕπνῳ καὶ οἴνῳ καταλαμβάνοντες ἀνόπλους ἔκτεινον. Ὅσοι δὲ νυκτὸς ἀπέδρασαν ἐκ τοῦ χάρακος οὐ πολλοὶ, τούτους μεθ' ἡμέραν σποράδας ἐν τῇ χώρᾳ διαφερομένους ἐπελαύνοντες οἱ ἱππεῖς διέφθειρον.

ΚΔ. Ἡ δὲ φήμη, ταχὺ διαγγέλουσα τὴν πράξιν ἐπὶ τὰς πόλεις, ἐξεκαλεῖτο πολλοὺς τῶν ἐν ἡλικίᾳ συνισαμένους. Μάλιστα δὲ Ῥωμαίων ὅσοι διαφυγόντες ἐκ τῆς ἐπ' Ἀλίᾳ μάχης, ἐν Βηΐοις ἦσαν, καὶ ὠδύροντο κατὰ σφᾶς αὐτούς· « Οἷον ἡγεμόνα τῆς Ῥώμης ὁ δαίμων ἀφελόμενος Ἀρδεάτας ἐκόσμησε τοῖς Καμίλλου κατορθώμασιν, ἣ δὲ γειναμένη καὶ θρεψαμένη τοιοῦτον ἄνδρα πόλις οἴχεται καὶ ἀπόλωλεν. Ἡμεῖς δ' ἀπορία στρατηγοῦ, ἀλλότρια τείχη περιβαλλόμενοι, καθήμεθα προέμενοι τὴν Ἰταλίαν. Φέρε, πέμψαντες Ἀρδεάτας ἀπαιτῶμεν τὸν ἑαυτῶν στρατηγὸν, ἢ λαβόντες τὰ ὄπλα αὐτοὶ πρὸς ἐκεῖνον βαδίζωμεν· οὐκέτι γὰρ ἐσι φυγὰς, οὔθ' ἡμεῖς πολῖται, πατρίδος οὐκ οὔσης, ἀλλὰ κρατουμένης ὑπὸ τῶν πολεμίων.» Ταῦτ' ἔδοξε, καὶ πέμψαντες ἐδέοντο τοῦ Καμίλλου δέχεσθαι τὴν ἀρχήν. Ὁ δ' οὐκ ἔφη πρότερον,

ἢ τοὺς ἐν τῷ Καπιτωλίῳ πολίτας ἐπιψηφίσασθαι κατὰ τὸν νόμον. Ἐκείνους γὰρ ἠγεῖσθαι πατρίδα σωζομένους· καὶ κελεύουσι μὲν ὑπακούσειν προθύμως, ἀκόντων δὲ, μηδὲν πολυπραγμονήσειν. Τῆς μὲν οὖν εὐλαβείας καὶ καλοκαγαθίας τὸν Κάμιλλον ἐθαύμασαν. Ἦν δ' ἀπὸρία τοῦ ταῦτα διαγγελοῦντος εἰς τὸ Καπιτώλιον. Μᾶλλον δ' ὄλως ἀδύνατον ἐδόκει τῶν πολεμίων ἐχόντων τὴν πόλιν, ἄγγελον εἰς τὴν ἀκρόπολιν παρελθεῖν.

ΚΕ. Ἦν δὲ τις ἐν τοῖς νέοις Πόντιος Κομίνιος, τῶν μέσων κατὰ γένος πολιτῶν, δόξης δὲ καὶ τιμῆς ἐραστής· οὗτος ὑπέστη τὸν ἄθλον ἐκουσίως. Καὶ γράμματα μὲν οὐκ ἔλαβε πρὸς τοὺς ἐν τῷ Καπιτωλίῳ, μὴ ληφθέντος αὐτοῦ φωράσωσιν οἱ πολέμιοι δι' αὐτῶν τοῦ Καμίλλου τὴν διάνοιαν· ἐσθῆτα δὲ φαύλην ἔχων, καὶ φελλοὺς ὑπ' αὐτῇ κομίζων, τὴν μὲν ἄλλην ὁδὸν ἡμέρας ἀδεῶς διήλθεν. Ἐγγὺς δὲ τῆς πόλεως γενόμενος ἤδη σκοταῖος, ἐπεὶ κατὰ γέφυραν οὐκ ἦν τὸν ποταμὸν περάσαι, τῶν βαρβάρων παραφυλαττόντων, τὴν μὲν ἐσθῆτα τῇ κεφαλῇ περισπειράσας, οὐ πολλὴν οὔσαν, οὐδὲ βαρεῖαν, τοῖς δὲ φελλοῖς ἐφείς τὸ σῶμα καὶ συνεπικουφίζων τῷ περαιουῆσθαι πρὸς τὴν πόλιν, ἐξέβη. Καὶ παραλλάττων αἰεὶ τοὺς ἐγρηγορότας, τοῖς φέγγεσι καὶ τῷ θορύβῳ τεκμαιρόμενος, ἐβάδιζε πρὸς τὴν Καρμεντίδα πύλην, ἣ πλείστην εἶχεν ἡσυχίαν, καὶ μάλιστα κατ' αὐτὴν ὄρθιος ὁ τοῦ Καπιτωλίου λόφος ἀνέστηκε, καὶ πέτρα κύκλῳ πολλὴ καὶ τραχεῖα περιπέφυκε· δι' ἧς ἀνέβη λαθῶν, καὶ προσέμιξε τοῖς φυλάττουσι τὸ διατείχισμα χαλεπῶς καὶ μόλις κατὰ τὸ λαγαρώτατον. Ἀσπασάμενος δὲ τοὺς ἄνδρας, καὶ φράσας ἑαυτὸν ἐξ ὀνόματος, ἀναληφθεὶς ἐχώρει πρὸς τοὺς ἐν τέλει τῶν Ῥωμαίων. Ταχὺ δὲ συγκλήτου γενομένης, παρελθὼν τὴν τε νίκην ἀπήγγειλε τοῦ Καμίλλου, πρότερον οὐ πυθομένοις, καὶ τὰ δοκῦντα τοῖς στρατιώταις διηγεῖτο· καὶ παρεκάλει τῷ Καμίλλῳ βεβαιῶσαι τὴν ἀρχὴν, ὡς μόνῳ πειθομένων ἐκείνῳ τῶν ἔξω πολιτῶν. Οἱ δ', ἀκούσαντες

καὶ βουλευσάμενοι, τὸν τε Κάμιλλον ἀποδεικνύουσι Δικτάτωρα, καὶ τὸν Πόντιον αὐθις ἀποπέμπουσι τὴν αὐτὴν ὁδὸν, ὁμοίως ἀγαθῇ τύχῃ χρησάμενον. Ἐλάθε γὰρ τοὺς πολεμίους, καὶ τὰ πικρὰ τῆς βουλῆς ἀπήγγειλε τοῖς ἔξω Ῥωμαίοις.

ΚΓ. Ἐκείνων δὲ δεξαμένων προθύμως, ἀφικόμενος ὁ Κάμιλλος, ἤδη μὲν ἐν ὅπλοις δισμυρίους κατέλαβε, πλείονας δὲ συνῆγεν ἀπὸ τῶν συμμάχων, καὶ παρεσκευάζετο πρὸς τὴν ἐπιθέσιν. Οὕτω μὲν ἠρέθη Δικτάτωρ ὁ Κάμιλλος τὸ δεύτερον, * καὶ πορευθεὶς εἰς Οὐηίους, ἐνέτυχε τοῖς στρατιώταις, καὶ συνῆγε πλείους ἀπὸ τῶν συμμάχων, ὡς ἐπιθησόμενος τοῖς πολεμίους. * Ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ τῶν βαρβάρων τινὲς ἐκείνη κατὰ τύχην παρεξιόντες, ἧ διὰ νυκτὸς ὁ Πόντιος προσέβη τῷ Καπιτωλίῳ, καταμαθόντες πολλαχῆ μὲν ἵχνη καὶ ποδῶν καὶ χειρῶν, οἷς ἀντελαμβάνετο καὶ περιεδράττετο, πολλαχῆ δὲ τῶν ἐπιπεφυκῶτων τοῖς κρημνοῖς ἀποτριβὰς καὶ περιολισθήσεις τῶν γεωδῶν, φράζουσι τῷ βασιλεῖ. Κάκεινος ἐπελθὼν καὶ θεατάμενος, τότε μὲν ἡσύχαζεν, ἑσπέρας δὲ τοὺς ἐλαφροτάτους τοῖς σώμασι, καὶ πεφυκότητας ὀρειβατεῖν μάλιστα τῶν Κελτῶν συναγαγὼν « Τὴν μὲν ὁδὸν (εἶπεν) ἡμῖν ἐπ' αὐτοὺς ἀγνοουμένην οἱ πολέμιοι δεικνύουσιν, ὡς οὐτ' ἀπόρευτος, οὐτ' ἄδατος ἀνθρώποις ἐσίν. Αἰσχύνῃ δὲ πολλή, τὴν ἀρχὴν ἔχοντας, ἐλλιπεῖν πρὸς τὸ τέλος, καὶ προσέσθαι τὸν τόπον ὡς ἀνάλωτον, αὐτῶν τῶν πολεμίων, ἧ ληπτὸς ἐσι, διδασκόντων. Ἢ γὰρ ἐνὶ προσβῆναι ῥάδιον, οὐδὲ πολλοῖς καθ' ἓνα δύσκολον, ἀλλὰ καὶ Ῥώμη καὶ βοήθεια πολλὴ μετ' ἀλλήλων ἐπιχειροῦσι. Δωρεαὶ δὲ καὶ τιμαὶ πρέπουσαι τῆς ἀνδραγαθίας ἐκάσφδοθήσονται. »

ΚΖ. Τοιαῦτα τοῦ βασιλέως διαλεχθέντος, ὑπέσθησαν οἱ Γαλάται προθύμως, καὶ περὶ μέσας νύκτας ἐπιβάντες ἅμα πολλοὶ τῆς πέτρας ἐχώρουν ἄνω μετὰ σιωπῆς συμφυόμενοι τοῖς χωρίοις, ἀπατόμοις οὔσι καὶ χαλεποῖς, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ μάλλον, ἢ

προσεδοκῆθη, πειρωμένων αὐτῶν, προσιεμένοις καὶ παρείκουσιν ὥστε τοὺς πρώτους ἀψαμένους τῶν ἄκρων καὶ διασκευασαμένους, ὅσον οὐκ ἤδη τοῦ προτειχίσματος ἄπτεσθαι, καὶ τοῖς φύλαξιν ἐπιχειρεῖν κοιμωμένοις· ἦσθετο γὰρ οὐτ' ἄνθρωπος, οὔτε κύων. Ἀλλὰ χῆνες ἦσαν ἱεροὶ περὶ τὸν νεὼν τῆς Ἡρας, τρεφόμενοι τὸν ἄλλον χρόνον ἀφθόνως· τότε δὲ, τῶν σιτίων ἤδη γλίσχρος καὶ μόλις αὐτοῖς διαρκούντων, ἀμελούμενοι, κακῶς ἔπραττον. Ἔσι μὲν δὴ καὶ φύσει πρὸς αἴσθησιν ὀξύ καὶ φοφοδεῆς τὸ ζῶον· ἐκεῖνοι δὲ, καὶ διὰ λιμὸν ἀγρυπνητικοὶ καὶ θορυβώδεις γεγονότες, ταχὺ τὴν εἴσοδον ἤσθοντο τῶν Γαλατῶν, καὶ μετὰ δρόμου καὶ κλαγγῆς φερόμενοι πρὸς αὐτοὺς, ἀνήγειραν ἅπαντας, ἤδη καὶ τῶν βαρβάρων διὰ τὸ μὴ λανθάνειν ἀφειδούντων θορυβίου, καὶ βριαυότερον ἐπιτιθεμένων. Ἀρπάσαντες οὖν ὑπὸ σπουδῆς, ᾧ τις ἕκαστος ὄπλῳ προσετύγχανεν, ἐκ τοῦ παρόντος ἐβόηθον. Πάντων δὲ πρῶτος Μάλλιος, ἀνὴρ ὑπατικός, τὸ τε σῶμα ῥωμαλέος, καὶ φρονήματι ψυχῆς ἐπεφανῆς, ἀπαντήσας δυσὶν ὁμοῦ τῶν πολεμίων, τοῦ μὲν ἔφθασε διηρμένου κοπίδα τῷ ξίφει τὴν δεξιὰν ἀποκόψας, τὸν δὲ τῷ θυρεῷ πατάξας εἰς τὸ πρόσωπον, ὥσεν ὀπίσω κατὰ τῆς πέτρας. Ἐπιστάς δὲ τῷ τείχει μετὰ τῶν συνδραμόντων, καὶ γενομένων περὶ αὐτὸν, ἀπέστρεψε τοὺς ἄλλους, οὔτε πολλοὺς ἄνω γενομένους, οὔτε πράξαντάς τι τῆς τόλμης ἄξιον. Οὕτω δὲ τὸν κίνδυνον διεκφυγόντες, ἅμ' ἡμέρα τὸν μὲν ἄρχοντα τῶν φυλάκων ἔρριψαν εἰς τοὺς πολεμίους κατὰ τῆς πέτρας, τῷ δὲ Μαλλίῳ τῆς νίκης ἀρισεῖα πρὸς τιμὴν* μεγάλην* μᾶλλον, ἢ χρεῖαν, ψηφισάμενοι, συνεισήνεγκαν, ὅσον ἡμέρας ἕκαστος ἐλάβανεν εἰς τροφήν, σίτου μὲν ἡμίλιτρον ἐπιχωρίου (οὕτω γὰρ καλοῦσιν αὐτὸ), οἴνου δὲ κοτύλης Ἑλληνικῆς τέταρτον.

ΚΗ. Ἐκ τούτου τὰ τῶν Κελτῶν ἦν ἀθυμότερα. Καὶ γὰρ ἐπιτηδείων ἐσπᾶνίζον, εἰργόμενοι προνομῆς, φόβῳ τοῦ Καμίλλου καὶ νόσος ὑποικούρησεν αὐτοὺς, ἐν νεκρῶν πλήθει * καὶ * χύ-

δην καταβεβλημένων, σκηνοῦντας ἐν ἐρειπίοις. Τό τε βάθος τῆς
 τέφρας, ἀέρα ξηρότητι καὶ δριμύτητι φαῦλον ὑπὸ πνευμάτων
 καὶ καυμάτων ἀναθυμώσης, ἐλυμαίνετο τὰ σώματα διὰ τῆς
 ἀναπνοῆς. Μάλιστα δ' ἡ μεταβολὴ τῆς συντρόφου διαίτης, ἐκ
 τόπων σκιερῶν, καὶ θέρους καταφυγὰς ἀλύπους ἐχόντων, ἐμβα-
 λόντας εἰς χώραν ταπεινὴν, καὶ κεκραμένην ἀφυῶς πρὸς τὸ μετό-
 πωρον, ἐκίνησεν αὐτούς· ἢ τε πρὸς τῷ Καπιτολίῳ καθέδρα καὶ
 σχολὴ γενομένη χρόνιος. Ἐβδομον ἄρα ἐκεῖνον οἰκούρου μῆνα
 πολιορκοῦντες. Ὡς φθορὰν εἶναι πολλὴν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, καὶ
 μηδὲ θάπτεσθαι διὰ πλῆθος ἔτι τοὺς ἀποθνήσκοντας. Οὐ μὴν
 παρὰ τοῦτο βελτίω τὰ πράγματα ταῖς πολιορκουμένοις ἦν. Ἐπ-
 ἔτεινε γὰρ ὁ λιμὸς, ἢ τε τὸν περὶ Κάμιλλον ἄγνοια παρεῖχε δυσ-
 θυμίαν· οὐδεὶς γὰρ ἐφοίτα παρ' αὐτῶν, διὰ τὸ φρουρεῖσθαι τὴν
 πόλιν ἀκριβῶς ὑπὸ τῶν βαρβάρων. Ὅθεν οὕτω πράττουσιν ἀμ-
 φοτέροις ἐγένοντο συμβατικοὶ λόγοι διὰ τῶν προφυλάκων τὸ πρῶ-
 τον ἀλλήλαις ἐντυγχανόντων· εἶτα, ὡς ἔδοξε τοῖς κρατίστοις,
 συνελθόντος εἰς λόγους Βρέννω Σουλπικίου τοῦ χιλιάρχου τῶν
 Ῥωμαίων, ὠμολογήθη, τοὺς μὲν χιλίας λίτρας καταβαλεῖν χρυ-
 σοῦ, τοὺς δὲ λαβόντας ἐκ τῆς πόλεως αὐτίκα καὶ τῆς χώρας
 ἀναχωρεῖν. Ἐπὶ τούτοις γενομένων ὄρκων, καὶ τοῦ χρυσοῦ κο-
 μισθέντος, τῶν δὲ Κελτῶν περὶ τὸν σταθμὸν ἀγνωμονούντων
 κρύφα τὸ πρῶτον, εἶτα καὶ φανερῶς ἀφελκόντων καὶ διασφρα-
 φόντων τὴν ῥοπήν, ἠγανάκτουν οἱ Ῥωμαῖοι πρὸς αὐτούς. Ὁ δὲ
 Βρέννος, οἷον ἐφυβρίζων καὶ καταγελῶν, ἀπολυσάμενος τὴν
 μάχαιραν ἅμα καὶ τὸν ζωστῆρα, προσέθηκε τοῖς σταθμοῖς. Πυν-
 θανομένου δὲ τοῦ Σουλπικίου, τί τοῦτο; Τί γὰρ ἄλλο, εἶπεν,
 ἢ τοῖς νενικημένοις ὀδύνη; Καὶ τοῦτο μὲν οὖν ἤδη παροιμιώδης
 λόγος γέγονε. Τῶν δὲ Ῥωμαίων οἱ μὲν ἠγανάκτουν, καὶ τὸ χρυ-
 αῖον ᾤοντο δεῖν λαβόντας αὐθις ἀπιέναι, καὶ τὴν πολιορκίαν
 ὑπομένειν· οἱ δὲ συγχωρεῖν ἐκέλευον ἀδικουμένους μέτρια, καὶ

μη τῷ πλέον δίδοναι προσλογίζεσθαι τὸ αἰσχρὸν, αὐτὸ γε τὸ δοῦναι διὰ τὸν καιρὸν οὐ καλῶς, ἀλλ' ἀναγκαίως ὑπομένοντας.

ΚΘ. Οὔσης δὲ περὶ τούτων πρὸς τε τοὺς Κελτοὺς καὶ πρὸς αὐτοὺς διαφορᾶς, ἄγων τὸν στρατὸν ὁ Κάμιλλος ἐν ταῖς πύλαις ἦν καὶ πυθόμενος τὰ γινόμενα, τοὺς ἄλλους ἐκέλευσεν ἐν τάξει καὶ σχέδην ἐπακολουθεῖν, αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν ἀρίστων ἐπειγόμενος, εὐθύς ἐπορεύετο πρὸς τοὺς Ῥωμαίους. Διαστάντων δὲ πάντων, καὶ δεξαμένων αὐτὸν ὡς αὐτοκράτορα κόσμῳ καὶ σιωπῇ, τὸν μὲν χρυσὸν ἄρας ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ τοῖς ὑπηρέταις ἔδωκε, τὸν δὲ ζυγὸν καὶ τὰ σαθρὰ τοὺς Κελτοὺς λαβόντας ἀποχωρεῖν ἐκέλευσεν, εἰπὼν, ὡς σιδήρῳ πάτριόν ἐσι Ῥωμαίοις, οὐ χρυσῷ τὴν πατρίδα σώζειν. Ἀγανακτοῦντος δὲ τοῦ Βρέννου, καὶ φάσκοντος ἀδικεῖσθαι λυομένης τῆς ὁμολογίας, ἀντεῖπε, μὴ νομίμως γεγονέναι, μηδὲ κυρίας εἶναι τὰς συνθήκας· ἤδη γὰρ αὐτοῦ Δικτάτωρος ἤρημένου, καὶ μηδενὸς ἄρχοντος ἐτέρου νόμῳ, πρὸς οὐκ ἔχοντας ἐξουσίαν ὁμολογηθῆναι. Νυνὶ δὲ χρῆναι λέγειν, ὅτι βούλονται νόμῳ γὰρ ἦκειν κύριος γεγονὼς συγγνώμην τε δεομένοις δοῦναι, καὶ δίκην, εἰ μὴ μετανοοῦσιν, ἐπιθεῖναι τοῖς αἰτίοις. Πρὸς ταῦτα θορυβηθεὶς ὁ Βρέννης, ἤψατο μὲν ἀψιμαχίας, καὶ παρῆλθον ἄχρι ξιφουλκίας ἐκάτεροι καὶ διωθισμῶν, ἀναμεμιγμένοι πρὸς ἀλλήλους, ὥσπερ εἰκὸς, ἐν οἰκίαις καὶ σενωποῖς ἀνατρεφόμενοι, καὶ χωρίοις δέξασθαι παράταξιν οὐ δυναμένοις. Ταχὺ δὲ συμφρονήσας ὁ Βρέννης, ἀπήγαγε τοὺς Κελτοὺς εἰς τὸ στρατόπεδον, οὐ πολλῶν πεσόντων. Καὶ νυκτὸς ἀνασῆσας ἅπαντας ἐξέλιπε τὴν πόλιν, καὶ προελθὼν ἐξήκοντα σταδίους, κατεστρατοπέδευσε παρὰ τὴν Γαβινίαν ὁδόν. Ἄμα δ' ἡμέρᾳ παρῆν ὁ Κάμιλλος, ἐπ' αὐτὸν ὀπλισμένος λαμπρῶς, καὶ τεθάρρηκότες ἔχων τότε τοὺς Ῥωμαίους· καὶ γενομένης ἰσχυρᾶς μάχης ἐπὶ πολὺν χρόνον, αὐτούς τε τρέπεται πολλῷ φόνῳ, καὶ λαμβάνει τὸ στρατόπεδον. Τῶν δὲ φευγόντων οἱ μὲν εὐθύς ἀνη-

ρέθησαν καταδιωχθέντες, τοὺς δὲ πλείστους διασπαρέντας ἐπεκ-
θέντες ἐκ τῶν περίξ κωμῶν καὶ πόλεων ἔκτεινον.

Α. Οὕτως μὲν ἡ Ῥώμη παραλόγως ἦλω, καὶ παραλογώτερον
ἐσώθη, μῆνας ἑπτὰ τοὺς πάντας ὑπὸ τοῖς βαρβάραις γενομένη.
Παρελθόντες γὰρ εἰς αὐτὴν ὀλίγαις ἡμέραις ὕστερον τῶν Κυϊν-
τιλίων εἰδῶν, περὶ τὰς Φεβρουαρίας εἰδοῦς ἐξέπεσον. Ὁ δὲ Κά-
μιλλος ἐθριάμβευσε μὲν, ὡς εἰκὸς ἦν, τὸν ἀπολωλυίας σωτῆρα
πικρίδος γενόμενον, καὶ καταγαγόντα τὴν πόλιν αὐτὴν εἰς ἑαυ-
τὴν (οἷτε γὰρ ἔξωθεν ἅμα παισὶ καὶ γυναιξὶν εἰσελαύνοντος
κατήεσαν, οἳ τε πολιορκηθέντες ἐν τῷ Καπιτωλίῳ, μικροῦ δεή-
σαντες ἀπολέσθαι διὰ λιμὸν, ἀπῆντων περιβάλλοντες ἀλλήλους,
καὶ δακρύνοντες ἀπιστίᾳ τῆς παρουσίας ἡδονῆς, ἱερεῖς τε καὶ ζά-
κοροι Θεῶν, ὅσα φεύγοντες αὐτόθι τῶν ἀβεβήλων ἔκρυψαν, ἢ
σὺν αὐτοῖς ἐξέκληψαν, ἀνασωζόμενα κομίζοντες, ἐπεδείκνυντο
ποθουμένας ὄψεις τοῖς πολίταις δεχομένοις μετὰ χαρᾶς, ὥσπερ
αὐτῶν τῶν Θεῶν αὐθις εἰς τὴν Ῥώμην συγκατερχομένων). θύσας
δὲ τοῖς Θεοῖς καὶ καθάρας τὴν πόλιν, ἐξηγουμένων τῶν περὶ
ταῦτα δεινῶν, τὰ μὲν ὄντα τῶν ἱερῶν κατέστησεν, αὐτὸς δ' ἰδρύ-
σατο νεῶν Φήμης καὶ Κληδόνος, ἀνευρῶν ἐκεῖνον τὸν τόπον, ἐν
ᾧ νύκτωρ ἢ κατ' ἡμέρας τὴν τῶν βαρβάρων στρατείαν ἐκ Θεοῦ
τῷ Κεδικίῳ Μάρκῳ φωνῇ προσέπεσε. Χαλεπῶς μὲν οὖν καὶ μόλις
αἱ τῶν ἱερῶν ἀνεκαλύπτοντο χῶραι φιλοτιμίᾳ τοῦ Καμίλλου καὶ
πόνῳ πολλῷ τῶν ἱεροφαντῶν.

ΑΑ. Ὡς δὲ καὶ τὴν πόλιν ἀνοικοδομεῖν ἔδει παντάπασι διε-
φθαρμένην, ἀθυμία πρὸς τὸ ἔργον ἐνέπιπτε τοῖς πολλοῖς, καὶ
μέλλησις ἦν ἐστερημένοις ἀπάντων, καὶ τινος ἐν τῷ παρόντι ῥα-
στώνης καὶ ἀναπαύσεως ἐκ κακῶν δεομένοις μᾶλλον, ἢ κάμνειν
καὶ ἀποτρύχειν ἑαυτοῦς, οὔτε χρήμασιν, οὔτε σώμασιν ἐβρώ-
μένους. Οὕτω δὲ ἡσυχῇ πρὸς τοὺς Βητίους αὐθις ἀποστρεφόμενοι,
πόλιν ἅπασι κατεσκευασμένην καὶ διαμένουσαν, ἀρχὰς δημο-

γαγιῶν ἐνέδοσαν τοῖς πρὸς χάριν εἰθισμένοις ὀμιλεῖν καὶ λόγων ἡκροῶντο στασιαστικῶν πρὸς τὸν Κάμιλλον, ὡς ἐκείνου φιλοτιμίας ἕνεκα καὶ δόξης ἰδίας ἀποστεροῦντος αὐτοὺς πόλεως ἐτοίμης, καὶ βιαζομένου σκηνοῦν ἐρεΐπια, καὶ πυρκαϊὰν τοσαύτην ἐγείρειν, ὅπως μὴ μόνον ἡγεμῶν Ῥώμης καὶ στρατηγός, ἀλλὰ καὶ κτίστης λέγεται, παρώσας Ῥωμύλον. Ἐκ τούτου φοβηθεῖσα τὸν θόρυβον ἢ βουλῇ, τὸν μὲν Κάμιλλον οὐκ εἶασε βουλόμενον ἀποθέσθαι τὴν ἀρχὴν ἐντὸς ἐνιαυτοῦ, καίπερ ἔξ μῆνας οὐδαμῶς ὑπερβάλλοντος ἐτέρου Δικτάτωρος· αὐτὴ δὲ παρεμυθεῖτο καὶ κατεπραῦνε πείθουσα καὶ δεξιουμένη τὸν δῆμον· ἐπιδεικνυμένη μὲν ἡρώα καὶ τάφους πατέρων, ὑπομιμνήσκουσα δὲ χωρίων ἱερῶν καὶ τόπων ἁγίων, οὓς ὁ Ῥωμύλος, ἢ Νουμάς, ἢ τις ἄλλος αὐτοῖς τῶν βασιλέων ἐπιθειάσας παρέδωκεν. Ἐν πρώτοις δὲ τῶν θεῶν, τὴν τε νεοσφαγῆ κεφαλὴν προὔφερον, ἐν τῇ θεμελιώσει τῇ τοῦ Καπιτωλίου φανείσαν, ὡς τῷ τόπῳ πεπρωμένον ἐκείνῳ τῆς Ἰταλίας κεφαλῇ γενέσθαι, καὶ τὸ τῆς Ἑστίας πῦρ, ὃ μετὰ τὸν πόλεμον ὑπὸ τῶν παρθένων ἀναπτόμενον, αὐθις ἀφανίζειν καὶ σθενύναι τοὺς προλιπόντας τὴν πόλιν, ὄνειδος αὐτοῖς ἐσόμενον, ἂν τε ὑπ' ἄλλων οἰκουμένην ὀρώσιν ἐπηλύδων καὶ ξένων, ἂν τ' ἔρημον οὔσαν καὶ μηλόβοτον. Τοιαῦτα πρὸς ἕκαστον ἰδίᾳ, καὶ κοινῇ πολλάκις ἐν τῷ δήμῳ σχετλιάζοντες, ἐπεκλῶντο πάλιν ὑπὸ τῶν πολλῶν, τὴν παροῦσαν ὀλοφυρομένων ἀμυχανίαν, καὶ δεομένων, μὴ σφᾶς, ὥσπερ ἐκ ναυαγίου γυμνὸς καὶ ἀπόρους σωθέντας, προσβιάζεσθαι τὰ λείψανα τῆς διεφθαρμένης συμπηγνύναι πόλεως, ἐτέρας ἐτοίμης παρουσίας.

ΔΒ. Ἐδοξεν οὖν βουλὴν προθεῖναι τῷ Καμίλλῳ· καὶ πολλὰ μὲν αὐτὸς διεζήληθε παρκαλῶν ὑπὲρ τῆς πατρίδος, πολλὰ δὲ καὶ τῶν ἄλλων ὁ βουλόμενος. Τέλος δὲ τὸν πρῶτον εἰωθότα λέγειν γνώμην, Λεύκιον Λουκρήτιον, ἀναστήσας, ἐκέλευσεν ἀποφίνασθαι πρῶτον, εἶτα τοὺς ἄλλους ἐφεξῆς. Γενομένης δὲ σιωπῆς,

καὶ τοῦ Λουκρητίου μέλλοντος ἐνάρχῃσθαι, κατὰ τύχην ἔξωθεν ἑκατοντάρχης ἄγων τάγμα φυλακῆς ἡμερινῆς παρεπορεύετο, καὶ τὸν φέροντα πρῶτον τὸ σημεῖον μεγάλη φωνῇ προσαγορεύσας, ἐκέλευσεν αὐτοῦ μένειν καὶ τὸ σημεῖον τίθεσθαι· κάλλιστα γὰρ ἐνταῦθα καθεδεῖσθαι καὶ μενεῖν. Ἄμα δὲ τῷ καιρῷ, καὶ τῇ περὶ τοῦ μέλλοντος ἐννοίᾳ καὶ ἀδηλότῃ τῆς φωνῆς γενομένης, ὁ τε Λουκρητίος ἔφη προσκυνήσας τῷ Θεῷ προσθήεσθαι τὴν ἑαυτοῦ γνώμην, καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστος ἐπηκολούθησε. Θαυμαστὴ δὲ καὶ τὸ πλῆθος ἔσχε μεταβολὴ τῆς ὀρμῆς, ἀλλήλους παρακαλούντων καὶ τρεπομένων πρὸς τὸ ἔργον, οὐκ ἐκ διανομῆς τινος, ἢ τάξεως, ἀλλ' ὡς ἕκαστος ἐτοιμότητος ἢ βουλήσεως ἔσχε, τῶν χωρίων καταλαμβανομένων. Διὸ καὶ τεταραγμένην τοῖς σενωποῖς καὶ συμπεφυρμένην ταῖς οἰκήσεσιν ἀνήγαγον τὴν πόλιν ὑπὸ σπουδῆς καὶ τάχους. Ἐντὸς γὰρ ἐνιαυτοῦ λέγεται καὶ τοῖς τεύχεσι καινῇ, καὶ ταῖς ἰδιωτικαῖς οἰκοδομαῖς ἀνασῆναι πάλιν. Οἱ δὲ τοὺς ἱερούς τόπους ἀναλαβεῖν καὶ ὀρίσαι ταχθέντες ὑπὸ τοῦ Καμίλλου, συγκεχυμένων πάντων, ὡς ἦκον ἐπὶ τὴν καλιχίδα τοῦ Ἄρεως, περιόδουοντες τὸ Παλάτιον, αὐτὴν μὲν, ὡς τᾶλλα, διεφθαρμένην καὶ κατακεκαυμένην εὔρον ὑπὸ τῶν βαρβάρων· σκευωρούμενοι δὲ καὶ καθαίροντες τὸ χωρίον, ἐντυγχάνουσι τῷ μαντικῷ ξύλῳ τοῦ Ῥωμύλου κατὰ τέφρας πολλῆς καὶ βαθείας καταδεδυκότι. Τοῦτο δ' ἔστι μὲν ἐπικαμπὲς ἐκ θατέρου πέρατος, καλεῖται δὲ Αἰτύον. Χρῶνται δ' αὐτῷ πρὸς τὰς τῶν πλινθίων ὑπογραφὰς, ὅταν ἐπ' ὄρῃσι διαμαντευόμενοι καθέζωνται· ᾧ καὶ ἐκεῖνος ἐχρηῖτο μαντικώτατος ὢν. Ἐπεὶ δ' ἐξ ἀνθρώπων ἠφηνίσθη, παραλαβόντες οἱ ἱερεῖς τὸ ξύλον, ὥσπερ ἄλλο τι τῶν ἱερῶν, ἄψαυτον ἐφύλακτον. Τοῦτο δὴ τότε, τῶν ἄλλων ἀπολωλότων, ἀνευρόντες διαπεφευγὸς τὴν φθορὰν, ἠδίους ἐγένοντο ταῖς ἐλπίσιν ὑπὲρ τῆς Ῥώμης, ὡς αἰδίδιον αὐτῇ τὴν σωτηρίαν τοῦ σημείου βεβαιουῦντος.

ΑΓ. Οὐπω δὲ τῆς περὶ ταῦτα πεπαυμένοις ἀσχολίας αὐτοῖς

ἐπιπίπτει πόλεμος, Αἰκανῶν μὲν ἅμα καὶ Οὐολούσκων καὶ Λατίνων εἰς τὴν χώραν ἐμβαλόντων, Τυρρήνων δὲ πολιορκούντων Σούτριον, συμμαχίδα Ῥωμαίων πόλιν. Ἐπεὶ δ' οἱ τὴν ἡγεμονίαν ἔχοντες χιλιάρχοι στρατοπεδευσάμενοι παρὰ τὸ Μάρκιον ὄρος ὑπὸ τῶν Λατίνων ἐπολιορκοῦντο, καὶ κινδυνεύοντες ἀποβαλεῖν τὸ στρατόπεδον, εἰς Ῥώμην ἔπεμψαν, ἀποδείκνυται τὸ τρίτον Κάμιλλος Δικτάτωρ. Περὶ τούτου τοῦ πολέμου διττοὶ λόγοι λέγονται. Δίειμι δὲ τὸν μυθώδη πρότερον. Φασὶ τοὺς Λατίνους, εἴτε προφάσει χρωμένους, εἴτε βουλομένους ὡς ἀληθῶς ἀναμιξασθαι τὰ γένη πάλιν ἐξ ὑπαρχῆς, πέμψαντας αἰτεῖν παρὰ τῶν Ῥωμαίων, παρθένους ἐλευθέρας γυναῖκας. Ἀπορούντων δὲ τῶν Ῥωμαίων, τί χρὴ ποιεῖν (καὶ γὰρ τὸν πόλεμον ὠρρώδουν, οὕτω καθεστηκότες, οὐδ' ἀνειληφότες αὐτοὺς, καὶ τὴν αἴτησιν τῶν γυναικῶν ὑπόπτειον ἐξημῆρευσιν εἶναι, τοῦ δ' εὐπρεποῦς χάριν ἐπιγαμίαν καλεῖσθαι), θεραπείνδα τούνομα Τουτούλαν, ὡς δ' ἔνιοι λέγουσι, Φιλωτίδα, τοῖς ἄρχουσι παραινέσαι, πέμπειν σὺν αὐτῇ τῶν δμωίδων τὰς ἐν ὥρᾳ μάλισα καὶ ταῖς ὄψεσιν ἐλευθερίους, κοσμήσαντας ὡς νύμφας εὐγενεῖς, τὰ λοιπὰ δ' αὐτῇ μελήσειν. Πεισθέντας δὲ τοὺς ἄρχοντας, ἐπιλέξασθαι τῶν θεραπεινίδων, ὅσας ἐκείνη πρὸς τὴν χρεῖαν ἐδοκίμασε, καὶ κοσμήσαντας ἐσθῆτι καὶ χρυσῷ, παραδοῦναι τοῖς Λατίνοις, οὐ πᾶν πόρρω τῆς πόλεως στρατοπεδεύουσι. Νύκτωρ δὲ, τὰς μὲν ἄλλας ὑφελέσθαι τὰ ἐγχειρίδια τῶν πολεμίων, τὴν δ', εἴτε Τουτούλλαν, εἴτε Φιλωτίδα, προσβᾶσαν ἐρινεῷ μεγάλῳ καὶ παρατείνασαν ὀπίσω τὸ ἱμάτιον, ἄραι πυρσὸν εἰς τὴν Ῥώμην, ὥσπερ ἦν συγκείμενον αὐτῇ πρὸς τοὺς ἄρχοντας, οὐδενὸς ἄλλου τῶν πολιτῶν εἰδότος. Δι' ὃ καὶ θορυβώδη γίνεσθαι τὴν τῶν στρατιωτῶν ἐξοδον, ὡς κατήπειγον οἱ ἄρχοντες, ἀλλήλους ἀνακαλοῦντων, καὶ μόλις εἰς τὴν τάξιν καθισταμένων. Ἐπελθόντας δὲ τῷ χάρακι τῶν πολεμίων οὐ προσδεχομένων καὶ καθευδόντων, ἐλεῖν τὸ στρατόπεδον, καὶ διαφθεῖραι

τοὺς πλείστους. Τοῦτο δὲ γενέσθαι ταῖς νῦν Ἰουλίαις, τότε δὲ Κυϊντιλίαις Νόναις· καὶ τὴν ἀγομένην ἑορτὴν, ὑπόμνημα τῆς πράξεως ἐκείνης εἶναι. Πρῶτον μὲν γὰρ ἐξιόντες ἀθρόοι διὰ τῆς πύλης, πολλὰ τῶν ἐπιχωρίων καὶ κοινῶν ὀνομάτων βοῆ φθέγγονται, Γάϊον, Μάρκον, Λούκιον, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια· μιμούμενοι τὴν τότε γενομένην μετὰ σπουδῆς ἀλλήλων ἀνάκλησιν. Ἐπειτα κεκοσμημένοι λαμπρῶς αἱ θεραπευαίνιδες, περιίασιν παίζουσαι διὰ σκωμμάτων εἰς τοὺς ἀπαντῶντας. Γίνεται δὲ καὶ μάχη τις αὐταῖς πρὸς ἀλλήλας, ὡς καὶ τότε τοῦ πρὸς τοὺς Λατίνους ἀγῶνος συνεπιλαμβανομένης. Ἐσιώμενοι δὲ καθέζονται, κλάδοις συκῆς σκιαζόμενοι· καὶ τὴν ἡμέραν Νόννας Καπρατίνας καλοῦσιν, ὡς οἴονται διὰ τὸν ἔρινδον, ἀρ' οὐ τὴν παιδίσκην τὸν πυρρὸν ἄραι· τὸν γὰρ ἔρινδον, Καπρίφικον ὀνομάζουσιν. Ἄλλοι δὲ τούτων τὰ πλεῖστα δρᾶσθαι καὶ λέγεσθαι φασιν ἐπὶ τῷ Ῥωμύλῳ πάθει. Κατὰ ταύτην γὰρ ἀφανισθῆναι τὴν ἡμέραν αὐτὸν ἐξω πύλης, ζόφου καὶ θυέλλης ἄφνω περισχύσης, ὡς δ' ἔνοιονοι νομίζουσιν, ἐκλείψεως ἡλίου γενομένης· καὶ τὴν ἡμέραν ἀπὸ τούτου Νόννας Καπρατίνας κληθῆναι. Τὴν γὰρ αἶγα Κάπραν ὀνομάζουσιν· ὁ δὲ Ῥωμύλος ἠφανίσθη δημηγορῶν περὶ τὸ τῆς Αἰγῆς ἔλος προσαγορευόμενον, ὡς ἐν τοῖς περὶ ἐκείνου γέγραπται.

ΛΔ. Τὸν δ' ἕτερον λόγον οἱ πλεῖστοι τῶν συγγραφέων δοκιμάζοντες οὕτω λέγουσιν. Ἀποδειχθεὶς Δικτάτωρ τὸ τρίτον ὁ Κάμιλλος, καὶ πυθόμενος τὸ μετὰ τῶν χιλιάρχων στράτευμα πολιορκούμενον ὑπὸ τῶν Λατίνων καὶ τῶν Οὐολούσκων, ἠναγκάσθη καὶ τοὺς οὐκ ἐν ὥρᾳ τῶν πολιτῶν, ἀλλ' ἤδη παρηγηκότας καθοπλίσαι. Περιελθὼν δὲ μακρὰν περίοδον περὶ τὸ Μάρκιον ὄρος, καὶ λαθὼν τοὺς πολεμίους, ἴδρυσεν τὴν στρατιὰν κατόπιον αὐτῶν, καὶ πυρὰ πολλὰ καύσας, διεσήμηνε τὴν ἑαυτοῦ παρουσίαν. Οἱ μὲν οὖν πολιορκούμενοι θαρρήσαντες, ἐπεξιέναι διενοῦ-

το, καὶ μάχῃν συνάπτειν· οἱ δὲ Λατῖνοι καὶ Οὐλοῦσκοι, συστέλλαντες εἰςω τοῦ χάρακος ἑαυτοὺς, ἀπεσαύρουν ζύλοις πολλοῖς καὶ διεφράγγνυτο πανταχόθεν τὸ στρατόπεδον, ἀμύβηλοι γεγονότες ὑπὸ τῶν πολεμίων, καὶ περιμένειν ἐγνωκότες ἑτέραν οἰκοθεν δύναμιν, ἅμα δὲ καὶ Τυρρήνων προσδεχόμενοι βοήθειαν. Τοῦτο δ' αἰσθόμενος ὁ Κάμιλλος, καὶ δεδοικῶς παθεῖν, ὅπερ ἐποίησεν αὐτὸς τοὺς πολεμίους κυκλωσάμενος, ἔσπευδε προλαβεῖν τὸν καιρὸν. Ὄντος δὲ τοῦ περιφράγματος ξυλίνου, καὶ πνεύματος μεγάλου κατιόντος ἀπὸ τῶν ὀρέων ἅμα φάει, πυρὰ πολλὰ παρασκευασάμενος, καὶ περὶ τὸν ὄρθρον ἐξαγαγὼν τὴν δύναμιν, τοὺς μὲν ἄλλους ἐκέλευσε χρῆσθαι βέλεσι, καὶ καθ' ἕτερον μέρος κραυγῆ. Αὐτὸς δὲ τοὺς τὸ πῦρ ἀφήσειν μέλλοντας ἔχων, ὅθεν εἰδῶθαι μάλιστα προσπίπτειν ὁ ἄνεμος τῷ χάρακι τῶν πολεμίων, ἀνέμεινε τὴν ὄραν. Ἐπεὶ δὲ συνεστῶσῆς τῆς μάχης ὁ τε ἥλιος ἀνῆει, καὶ τὸ πνεῦμα λαμπρὸν ἐξέπιπτε, σημήνας ἐπιδρομὴν, κατέσπειρε τοῦ χάρακος ἄφθονα τῶν πυριβόλων. Ταχὺ δὲ τῆς φλογὸς ἐν ὕλῃ πυκνῇ καὶ σαυρώμασι ξυλίνοις ἀνάτραφείσης, καὶ κύκλῳ περινεμομένης, οὐδὲν ἄκος, οὐδὲ σθεσθήριον ἔχοντες οἱ Λατῖνοι παρεσκευασμένοι, ὡς πλήρες ἦν ἤδη τὸ στρατόπεδον πυρὸς, ἐπ' ὀλίγον συστελλόμενοι τόπον, ἐξέπιπτον ὑπ' ἀνάγκης πρὸς ὠπλισμένους καὶ παρατεταγμένους πρὸ τοῦ χάρακος τοὺς πολεμίους. Καὶ τούτων μὲν ὀλίγοι διέφυγον, τοὺς δὲ καταλειφθέντας ἐν τῷ στρατοπέδῳ πάντας διέφθειρε τὸ πῦρ, μέχρις οὗ κατασθέσαντες οἱ Ῥωμαῖοι τὰ χρήματα διήρπασαν.

ΔΕ. Γεγονότων δὲ τούτων, ἀπολιπὼν ἐπὶ τοῦ στρατοπέδου τὸν υἱὸν Δούκιον φύλακα τῶν ἡλωκότων ἀνθρώπων καὶ χρημάτων, αὐτὸς εἰς τὴν τῶν πολεμίων ἐνέβαλε. Καὶ τὴν Λικανῶν πόλιν ἐλὼν, καὶ προσαγαγόμενος τοὺς Οὐλούσκους, εὐθὺς ἤγε τὴν στρατιάν πρὸς τὸ Σούτριον, οὐπω τὰ συμβεβηκότα τοῖς Σουτρίνοις πεπυσμένοι, ἀλλ' ὡς ἔτι κινδυνεύουσι καὶ πολιορκουμένῃ.

νοῖς ὑπὸ τῶν Τυρρήνων βοηθῆσαι σπεύδων. Οἱ δ' ἔτυχον ἤδη τὴν μὲν πόλιν τοῖς πολεμίοις παραδεδωκότες, αὐτοὶ δὲ, πάντων ἐνδεεῖς, ἐν ἱματίοις μόνον ἀφειμένοι, καθ' ὁδὸν ὄντι τῷ Καμίλλῳ μετὰ παίδων καὶ γυναικῶν ἀπῆντων ὀδυρόμενοι τὰς ἑαυτῶν τύχας. Ὁ δὲ Κάμιλλος, αὐτὸς τε πρὸς τὴν ὄψιν ἐπικλασθεὶς, καὶ τοὺς Ῥωμαίους ὀρώων, ἐμψυομένων αὐτοῖς τῶν Σουτρίνων, δακρύοντας καὶ δυσανασχετοῦντας ἐπὶ τοῖς γεγενημένοις, ἔγνω μὴ ποιεῖσθαι τῆς τιμωρίας ἀναβολὴν, ἀλλ' εὐθὺς ἄγειν ἐπὶ τὸ Σούτριον ἐκείνης τῆς ἡμέρας, λογιζόμενος ἀνθρώπους εὐδαίμονα καὶ πλουσίαν πόλιν ἄρτι κατειληφότας, καὶ μηδένα τῶν πολεμιῶν ὑπολειποτάτας ἐν αὐτῇ, μηδὲ προσδεχομένους ἔξωθεν, ἐκλειυμένους παντάπασι καὶ ἀφυλάκτους εὐρήσειν ὀρθῶς λογισάμενος. Οὐ γὰρ μόνον τὴν χώραν ἔλαθε διελθὼν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ταῖς πύλαις γενόμενος, καὶ τὰ τεῖχει καταλαβὼν· ἐφύλαττε γὰρ οὐδεὶς, ἀλλ' ἐν οἴνῳ καὶ συνουσίαις ἦσαν ἐσκεδασμένοι κατὰ τὰς οἰκίας. Ἐπεὶ δὲ ἦσθοντο τοὺς πολεμίους κρατοῦντας ἤδη, οὕτω διέκειντο μοχθηρῶς ὑπὸ πλησμονῆς καὶ μέθης, ὡς μηδὲ πρὸς φυγὴν ὀρμῆσαι πολλοὺς, ἀλλ' ἐν ταῖς οἰκίαις αἴσχιστα πάντων ὑπομένοντας ἀποθνήσκειν, ἢ παραδιδόναι σφᾶς αὐτοὺς τοῖς πολεμίοις. Τὴν μὲν οὖν Σουτρίνων πόλιν ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ δις ἀλοῦσαν οὕτω συνέβη καὶ τοὺς ἔχοντας ἀποβαλεῖν, καὶ τοὺς ἀφηρεμένους ἀπολαβεῖν διὰ Κάμιλλον.

ΛΓ. Ὁ δ' ἀπὸ τούτων θρίαμβος αὐτῷ χάριν οὐκ ἐλάττονα καὶ κόσμον ἤνεγκε τῶν πρώτων δυοῖν. Καὶ γὰρ τοὺς πάνυ βαττακίαντας τῶν πολιτῶν, καὶ πάντας βουλομένους εὐτυχίᾳ τινὶ μᾶλλον, ἢ δι' ἀρετὴν κατωρθῶσθαι, τότε ἠνάγκαζον αἱ πράξεις τῆ δεινότητι καὶ τῷ δραστηρίῳ τοῦ ἀνδρὸς ἀποδιδόναι τὴν δόξαν. Ἦν δὲ τῶν διαμαχομένων αὐτῷ καὶ προσφθονούντων ἐπιφανέστατος, Μάρκος Μάλλιος, ὁ πρῶτος ὠσάμενος τοὺς Κελτοὺς ἀπὸ τῆς ἄκρας, ὅτε τῷ Καπιτωλίῳ διὰ νυκτὸς ἐπέθεντο, καὶ

διὰ τοῦτο Καπιτωλῖνος ἐπικληθεῖς. Οὗτος γὰρ ἀξιῶν πρῶτος εἶναι τῶν πολιτῶν, καὶ μὴ δυνάμενος τὸν Κάμιλλον ἀπὸ τοῦ βελτίστου τρόπου τῆ δόξῃ παρελθεῖν, ὑπόθεσιν τυραννίδος ἐποιήσατο κοινήν καὶ συνήθη, δημαγωγῶν τοὺς πολλοὺς, μάλιστα δὲ τῶν ὀφειλόντων χρέα, τοῖς μὲν ἀμύνων καὶ συνδικῶν ἐπὶ τοὺς δανειστάς, τοὺς δ' ἀφαιρούμενος βίαν, καὶ κωλύων ἄγεσθαι πρὸς τὸν νόμον ὥστε πολλοὺς τῶν ἀπόρων ταχὺ περὶ αὐτὸν γενέσθαι καὶ πολὺν φόβον παρασχεῖν τοῖς βελτίστοις τῶν πολιτῶν θραυνομένους καὶ ταράττοντας τὴν ἀγοράν. Ἐπεὶ δὲ κατασταθεῖς ἐπὶ ταῦτα Δικτάτωρ Κόϊντος Καπιτωλῖνος εἰς τὴν εἰρκτὴν ἐνέβαλε τὸν Μάλλιον, ὁ δὲ δῆμος, γενομένου τούτου, μετέβαλε τὴν ἐσθῆτα, πρᾶγμα γινόμενον ἐπὶ συμφοραῖς μεγάλαις καὶ δημοσίαις, δεῖσασα τὸν θόρυβον ἢ σύγκλητος ἐκέλευσεν ἀφεθῆναι τὸν Μάλλιον. Ὁ δ' οὐδὲν ἦν ἀφθεις ἀμείνων, ἀλλὰ σοβαρώτερην ἐδημαγωγῆσαι, καὶ διεστασίαζε τὴν πόλιν. Αἰροῦνται δὲ πάλιν χιλιάρχον τὸν Κάμιλλον. Εἰσαγομένων δὲ τῶν κατὰ τοῦ Μάλλιου δικῶν, μέγαλα τοὺς κατηγοροὺς ἔβλαπτεν ἡ ὄψις. Ὁ γὰρ τόπος, ἐφ' οὗ βεβηκῶς ὁ Μάλλιος ἐνυκτομάχησε πρὸς τοὺς Κελτοὺς, ὑπερφαίνετο τῆς ἀγορᾶς ἀπὸ τοῦ Καπιτωλίου, καὶ παρεῖχεν οἶκτον τοῖς ὀρῶσιν· αὐτὸς τε τὰς χεῖρας ὀρέγων ἐκέῖσε, καὶ δακρῶν ὑπεμίμνησκε τῶν ἀγώνων, ὥστε τοὺς κρίνοντας ἀπορεῖν, καὶ πολλάκις ἀναβάλλεσθαι τὴν δίκην, μὴτ' ἀφιέναι βουλομένους ἐπὶ τεκμηρίοις φανεροῖς τὸ ἀδίκημα, μῆτε χρῆσασθαι τῷ νόμῳ δυναμένους, ἐν ὀφθαλμοῖς τῆς πράξεως οὐσης διὰ τὸν τόπον. Ὁ δὲ συμφρονήσας ὁ Κάμιλλος μετήγαγεν ἔξω πύλης τὸ δικαστήριον εἰς τὸ Πετηλῖνον ἄλσος· ὅθεν οὐκ ὄντος τοῦ Καπιτωλίου καταφανοῦς, ὃ τε διώκων ἐχρήσατο τῇ κατηγορίᾳ, καὶ τοῖς κρίνουσι παρεχώρησεν ἡ μνήμη τῶν γεγονότων, ἀξίαν λαβεῖν ὄργην ἐπὶ τοῖς παροῦσιν ἀδικήμασιν. Ὁ μὲν οὖν Μάλλιος ἀλοὺς, εἰς τὸ Καπιτώλιον ἀπήχθη, καὶ κατὰ τῆς πέτρας ὠσθεῖς, τὸν αὐτὸν τόπον ἔσχε καὶ τῶν εὐτυχε-

στῶν ἔργων καὶ τῶν μεγίστων ἀτυχημάτων μνημεῖον. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τήνοικίαν αὐτοῦ κατασκάψαντες, ἱερὸν ἰδρύσαντο Θεᾶς, ἦν Μονήταν καλοῦσι, καὶ τὸ λοιπὸν ἐψηφίσαντο μηδένα τῶν Πατρικίων ἐπὶ τῆς ἄκρας κατοικεῖν.

ΑΖ. Ὁ δὲ Κάμιλλος ἐπὶ χιλιαρχίαν ἕκτην καλούμενος, παρῆταιτο, γεγονώς μὲν ἡλικίας ἤδη πρόσω, καί ποῦ τινὰ καὶ φθόνον δεδιώς καὶ νέμεσιν ἐπὶ δόξῃ τοσαύτῃ καὶ κατορθώμασιν. Ἡ δὲ φανερωτάτῃ τῶν αἰτιῶν ἦν ἀρρώστια τοῦ σώματος· ἐτύγχανε γὰρ νοσῶν περὶ τὰς ἡμέρας ἐκείνας. Οὐ μὲν παρῆκεν αὐτῷ τὴν ἀρχὴν ὁ δῆμος, ἀλλὰ βοῶν, μήτε ἱππεύοντος αὐτοῦ, μήτε ὀπλομαχοῦντος ἐν τοῖς ἀγῶσι δεῖσθαι, βουλευομένου δὲ μόνον καὶ προσταττοντος, ἠνάγκασεν ὑποσῆναι τὴν στρατηγίαν, καὶ μεθ' ἐνὸς τῶν συναρχόντων Λευκίου Φουρίου τὸν στρατὸν ἄγειν εὐθύς ἐπὶ τοὺς πολεμίους. Οὗτοι δ' ἦσαν Πραίνεστῖνοι καὶ Οὐλοῦσκοι, μετὰ πολλῆς δυνάμεως τὴν συμμαχίδα τῶν Ῥωμαίων πορθοῦντες. Ἐξελθὼν δὲ καὶ παραστρατοπεδεύσας τοῖς πολεμίοις, αὐτὸς μὲν ἠξίου τρίβειν τὸν πόλεμον χρόνῳ, κἂν εἰ μάχης δεήσειε, βώσας τὸ σῶμα διαγωνίσασθαι. Λευκίου δὲ τοῦ συνάρχοντος ἐπιθυμίᾳ δόξης φερομένου πρὸς τὸν κίνδυνον ἀκατασχέτως, καὶ συνεζορμῶντος ἅμα ταξιάρχους καὶ λοχαγούς, φοβηθεῖς, μὴ φθόνῳ δὴ τιμὴν δοκῆ κατόρθωμα καὶ φιλοτιμίαν ἀφαιρεῖσθαι νέων ἀνδρῶν, συνεχώρησεν ἅκων ἐκείνῳ παρατάξαι τὴν δύναμιν, αὐτὸς δὲ διὰ τὴν ἀσθένειαν ὑπελείφθη μετ' ὀλίγων ἐν τῷ στρατοπέδῳ. Τοῦ δὲ Λευκίου προπετῶς χρησαμένου τῇ μάχῃ, καὶ σφαλέντος, αἰσθόμενος τὴν τροπὴν τῶν Ῥωμαίων, οὐ κατέσχευ αὐτὸν, ἀλλ' ἀναθορῶν ἐκ τῆς σιβάδος, ἀπήντα μετὰ τῶν ὀπαδῶν ἐπὶ τὰς πύλας τοῦ χάρακος, διὰ τῶν φευγόντων ὠθούμενος εἰς τοὺς διώκοντας· ὥστε τοὺς μὲν εὐθύς ἀναστρέφειν καὶ συνακολουθεῖν, τοὺς δὲ προσφερομένους ἔξωθεν ἴστασθαι πρὸ αὐτοῦ καὶ συνασπίζειν, παρεγγυῶντας ἀλλήλοις μὴ ἀπολείπεσθαι τοῦ στρατηγοῦ. Τότε

μεν οὖν οὕτως ἀπετράποντο τῆς διώξεως οἱ πολέμιοι· τῇ δ' ὕστε-
ραία προαγαγὼν τὴν δύναμιν ὁ Κάμιλλος, καὶ συνάψας μάχην,
αὐτούς τε νικᾷ κατὰ κράτος, καὶ τὸν χάρακα λαμβάνει συνεισ-
πεσῶν τοῖς φεύγουσι, καὶ διασθεΐρας τοὺς πλείστους. Ἐκ δὲ
τούτου πυθόμενος πόλιν Σατρίαν ὑπὸ Τυρρηνῶν ἐαλωκένας,
καὶ τοὺς οἰκήτορας ἀπεσφάχθαι, Ῥωμαίους ἅπαντας ὄντας, τὴν
μὲν πολλὴν καὶ βαρεῖαν τῆς δυνάμεως εἰς Ῥώμην ἀπέστειλεν,
αὐτὸς δὲ τοὺς ἀκμάζοντας μάλιστα καὶ προθυμοτάτους ἀναλα-
βῶν, ἐπέβαλε τοῖς τὴν πόλιν ἔχουσι Τυρρηνοῖς· καὶ κρατήσας,
τοὺς μὲν ἐξήλασεν αὐτῶν, τοὺς δὲ ἀπέκτεινεν.

ΑΗ. Ἐπανελθὼν δὲ μετὰ πολλῶν λαφύρων εἰς Ῥώμην, ἐπ-
έδειξε φρονιμωτάτους ἀπάντων τοὺς μὴ φοβηθέντας ἀσθένειαν
καὶ γῆρας ἡγεμόνος ἐμπειρίαν καὶ τόλμαν ἔχοντας, ἀλλ' ἐλομέ-
νους ἐκείνον ἄκοντα καὶ νοσοῦντα μᾶλλον, ἢ τῶν ἐν ἡλικίᾳ τοὺς
δεομένους καὶ σπουδάζοντας ἄρχειν. Διὸ καὶ Τουσκλάνων ἀφ-
εσάναι λεγομένων, ἐκέλευον ἐξιέναι τὸν Κάμιλλον ἐπ' αὐτούς,
ἓνα τῶν πέντε συσρατῆγων προσελόμενον. Ὁ δὲ, καίπερ ἀπάντων
βουλομένων καὶ δεομένων, ἐάσας τοὺς ἄλλους, προσείλετο Λεύ-
κιον Φούριον, οὐδενὸς ἂν προσδοκῆσαντος. Ἐκείνος γὰρ ἦν ὁ
παρὰ γνώμην τοῦ Καμίλλου διαγωνίσασθαι προθυμηθεὶς ἔναγ-
χος, καὶ δυσυχῆσας περὶ τὴν μάχην ἀλλὰ βουλόμενος, ὡς εἶοι-
κεν, ἀποκρύψαι τὴν συμφορὰν, καὶ τὴν αἰσχύνην ἀπαλλάξαι τοῦ
ἀνδρός, ἀντὶ πάντων τούτων προήγαγεν. Οἱ δὲ Τουσκλάνοι τὴν
ἀμαρτίαν ἐπάνορθούμενοι πανούργως, ἤδη βαδίζοντας ἐπ' αὐτούς
τοῦ Καμίλλου, τὸ μὲν πεδῖον ἀνθρώπων ὡς ἐν εἰρήνῃ γεωργούν-
των καὶ νεμόντων ἐνέπλησαν, τὰς δὲ πύλας εἶχον ἀνεωγμένας,
καὶ τοὺς παῖδας ἐν τοῖς διδασκαλείοις μανθάνοντας. Τοῦ δὲ
δήμου τὸ μὲν βάναιυσον ἐπὶ τῶν ἐργαστηρίων ἐωρᾶτο περὶ τὰς
τέχνας, τὸ δ' ἀσειῶν ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς ἐν ἱματίοις· οἱ δ' ἄρχοντες
περίησαν σπουδῇ καταλύσεις τοῖς Ῥωμαίοις ἐπαγγέλλοντες, ὡς

οὐδὲν κακὸν προσδοκῶντες, οὐδὲ συνειδότες. Τούτων δὲ πραττομένων, ἀπιστεῖν μὲν οὐκ ἐπῆει τῷ Καμίλλῳ τὴν προδοσίαν, οἰκτείρας δὲ τὴν ἐπὶ τῇ προδοσίᾳ μετάνοιαν αὐτῶν, ἐκέλευσε πρὸς τὴν σύγκλητον ἐλθόντας παραιτεῖσθαι τὴν ὀργὴν καὶ παραιτουμένοις συνέπραξεν αὐτὸς, ἀρεθῆναί τε τὴν πόλιν αἰτίας ἀπάσης, καὶ μεταλαβεῖν ἰσοπολιτείας. Αὐταὶ μὲν οὖν ἐγένοντο τῆς ἑκτῆς χιλιαρχίας ἐπιφανέσταται πράξεις.

ΛΘ. Μετὰ δὲ ταῦτα, Δικιννίου Στόλωνος ἐν τῇ πόλει μεγάλην τράσιν ἐγείροντος, ἦν ὁ δῆμος ἐσασιάζετο πρὸς τὴν σύγκλητον, βιαζόμενος, δυοῖν ὑπάτων καθισταμένων, τὸν ἕτερον ἐκ δημοτῶν εἶναι, καὶ μὴ συναμφοτέρους Πατρικίους, δῆμαρχοι μὲν ἠρέθησαν· τὰς δ' ὑπατικὰς ἀρχαιρεσίας ἐπιτελεσθῆναι διεκώλυσαν οἱ πολλοί. Καὶ τῶν πραγμάτων δι' ἀναρχίας φερομένων ἐς μείζονας ταραχὰς, ἀποδείκνυται Δικτάτωρ ὁ Κάμιλλος ὑπὸ τῆς βουλῆς ἄκοντι τῷ δήμῳ τὸ τέταρτον· οὐδ' αὐτὸς ὢν πρόθυμος, οὐδὲ βουλόμενος ἐναντιοῦσθαι πρὸς ἀνθρώπους παρρησίαν ἔχοντας, ἀπὸ πολλῶν καὶ μεγάλων ἀγώνων, πρὸς αὐτὸν, ὡς πλείονά μετ' αὐτῶν διαπεπραγμένος ἐν στρατηγίαις, ἢ μετὰ τῶν Πατρικίων ἐν ταῖς πολιτείαις· καὶ νῦν διὰ φθόνον ἐκείνων ἠρημένος ὑπ' αὐτῶν, ὅπως ἢ καταλύσειε τὸν δῆμον ἰσχύσας, ἢ καταλυθεῖη μὴ κρατήσας. Οὐ μὴν ἀλλὰ πειρώμενος ἀμύνειν τοῖς παροῦσι, τὴν ἡμέραν γνοὺς, ἐν ἣ ἠνομοθετεῖν οἱ δῆμαρχοι διενοοῦντο, προέγραψε στρατιᾶς κατάλογον, καὶ μετεκάλει τὸν δῆμον ἐκ τῆς ἀγορᾶς εἰς τὸ πεδίον, μεγάλας ζημίας ἀπειλῶν κατὰ τοῦ μὴ ὑπακούσαντος. Τῶν δὲ δημάρχων ἐκεῖθεν αὐτὸς πάλιν ἐνιστάμενων ταῖς ἀπειλαῖς, καὶ διομνυμένων πέντε μυριάσιν ἀργυρίου ζημιώσειν, εἰ μὴ παύσοιτο τοῦ δήμου τὸν νόμον ἀφαιρούμενος καὶ τὴν ψῆφον, εἴτ' οὖν δείσας φυγὴν ἑτέραν καὶ καταδίκην, ὡς ἔην ἤδη πρεσβύτη καὶ κατειργασμένῳ πολλὰ μὴ πρέπουσαν, εἴτε τοῦ πλήθους τὴν βίαν ἄμαχον οὔσαν καὶ δυσνίκητον ὑπερβα-

λίσσθαι μὴ δυνάμενος, τότε μὲν ὑπεχώρησεν οἰκαδὲ ταῖς δ' ἐξῆς
 ἡμέραις σκηψάμενος ἀρρώσσειν, ἐξωμόσατο τὴν ἀρχὴν. Ἡ δὲ
 σύγκλητος ἕτερον Δικτάτωρα κατέστησε κακείνους ἀποδείξας ἵπ-
 παρχον, αὐτὸν τὸν ἡγεμόνα τῆς γάσεως Στόλωνα, παρῆκεν
 ἐπικυρῶσαι τὸν νόμον τὸν μάλιστα λυποῦντα τοὺς Πατρικίους.
 Ἐκέλευε δ' οὗτος μηδένα πλείρων πεντακισίων πλείονα χώραν
 κεκτηῖσθαι. Τότε μὲν οὖν λαμπρὸς ὁ Στόλων ἐγεγόνει, τῇ ψήφῳ
 κρατήσας· ὀλίγω δ' ὕστερον αὐτὸς ἐάλω κεκτημένος, ὅσπην ἔχειν
 ἐκώλυεν ἑτέρους, καὶ κατὰ τὸν αὐτοῦ νόμον δίκην ἔδωκεν.

Μ. Ἰπολειπομένης δὲ τῆς περὶ τῶν ὑπατικῶν ἀρχαιρεσιῶν
 φιλονικίας, ὃ δὴ χαλεπώτατον τῆς γάσεως ἦν, καὶ πρῶτον
 ἤρξε, καὶ πλείσα πράγματα τῇ βουλῇ παρέσχε διαφερομένη πρὸς
 τὸν δῆμον, ἀγγελίαι προσέπεσον σαφεῖς, Κελτοὺς αὖθις ἀπὸ
 τῆς Ἀδριατικῆς ἄραντας θαλάσσης, μυριάσι πολλαῖς ἐπὶ τὴν
 Ῥώμην ἐλαύνειν. Ἄμα δὲ τῷ λόγῳ καὶ τὰ ἔργα τοῦ πολέμου
 παρῆν, πορθουμένης τῆς χώρας, καὶ τῶν ἀνθρώπων, ὅσοις μὴ
 ῥάδιον ἦν εἰς τὴν Ῥώμην καταφυγεῖν, ἀνά τὰ ὄρη σκεδαννυμέ-
 νων. Οὕτως ὁ φόβος κατέπαυσε τὴν γάσιν, καὶ συνελθόντες εἰς
 ταῦτ' οἱ πολλοὶς οἱ κράτιστοι, καὶ τῇ βουλῇ τὸ δημοτικόν, εἴ-
 λοντο πάντες ἐκ μιᾶς γνώμης Δικτάτωρα τὸ πέμπτον τὸν Κά-
 μιλλον. Ὁ δ' ἦν μὲν σφόδρα γέρον, καὶ μικρὸν ἀπέλειπεν ὀγδοή-
 κοντα ἔτη γεγονέναι· συνορῶν δὲ τὴν ἀνάγκην καὶ τὸν κίνδυνον,
 οὔτε ὑποτίμησιν εἰπὼν, ὡς πρότερον, οὔτε προφάσει χρησάμε-
 νος, ἀλλ' αὐτόθεν ὑποσὰς τὴν στρατηγίαν, κατέλεγε τοὺς μαχη-
 σομένους. Εἰδὼς δὲ τῆς τῶν βαρβάρων ἀλκῆς τὴν βιαιοτάτην ἐν
 ταῖς μαχαίραις οὔσαν, ἃς βαρβαρικῶς καὶ σὺν οὐδεμιᾷ τέχνῃ
 καταφέροντες ὤμους μάλιστα καὶ κεφαλὰς διέκοπτον, ἐχαλκεύ-
 σατο μὲν κράνη τοῖς πλείστοις ὀλοσίδηρα καὶ λεῖα ταῖς περιφε-
 ρείαις, ὡς ἀπολισθαίνειν, ἢ κατάγνυσθαι τὰς μαχαίρας· ταῖς δὲ
 θυρεοῖς κύκλῳ περιήρμωσε λεπίδα χαλκῆν, τοῦ ξύλου καθ' αὐτὸ

πὰς πληγὰς μὴ σέγοντο· αὐτὸς δὲ τοὺς στρατιώτας ἐδίδαξε τοῖς ὑσσοῖς μακροῖς διὰ χειρὸς χρῆσθαι, καὶ τοῖς ξίφεσι τῶν πολεμίων ὑποβάλλοντας ἐκδέχεσθαι τὰς καταφράς.

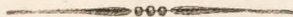
ΜΑ. Ἐπεὶ δὲ πλησίον ἦσαν οἱ Κελτοὶ περὶ τὸν Ἀνίηνα ποταμὸν, στρατόπεδον βαρὺ καὶ μεσὸν ἀφθόνου λείας ἔχοντες, ἐξαγαγὼν τὴν δύναμιν, ἴδρυσε κατὰ νάπης μαλακῆς καὶ συγκλίσεις πολλὰς ἐχούσης· ὥστε τὸ μὲν πλεῖστον ἀποκρύπτεσθαι, τὸ δ' ὄρώμενον δοκεῖν ὑπὸ θεοῦ εἰς χωρία προσάντη κατειλεῖσθαι. Ταύτην δὲ τὴν δόξαν αὐτῶν ὁ Κάμιλλος αὐξῆσαι βουλόμενος, οὐ προσήμυνε, τῶν ὑπὸ πόδας πορθουμένων, ἀλλὰ τὸν χάρακα φραζάμενος ἠρέμει· μέχρις οὗ τοὺς μὲν ἐν προνομαῖς ἐσκεδασμένους κατεῖδε, τοὺς δ' ἐν τῷ στρατοπέδῳ πᾶσαν ὥραν ἐμπιπλάμενους ἀφειδῶς καὶ μεθύοντας. Τότε δὲ νυκτὸς ἔτι, τοὺς ψιλοὺς προεκπέμψας ἐμποδῶν εἶναι τοῖς βαρβάροις εἰς τάξιν καθισταμένοις, καὶ διαταράττειν εὐθὺς ἐπεξιόντας, κατεβίβαζεν ὄρθρου τοὺς ὀπλίτας, καὶ παρέταττεν ἐν τοῖς ἐπιπέδοις, πολλοὺς καὶ προθύμους, οὐχ ὥσπερ οἱ βάρβαροι προσεδώκων, ὀλίγους καὶ ἀτίλμους φανέντας. Πρῶτον μὲν οὖν τοῦτο τῶν Κελτῶν ἀνέτρεψε τὰ φρονήματα, πρὸς ἀξίαν ἐπιχειρεῖσθαι δοκούντων. Ἐπειτα προσπίπτοντες οἱ ψιλοὶ, καὶ πρὶν ἢ τὸν συνήθη λαβεῖν κόσμον καὶ διακριθῆναι κατὰ λόχους, κινουῦντες αὐτοὺς καὶ βιαζόμενοι πρὸς τὸ συντυχὸν ἀτάκτους ἠνάγκασαν μάχεσθαι. Τέλος δὲ τοῦ Καμίλλου τοὺς ὀπλίτας ἐπάγοντο, οἱ μὲν, ἀνατεινόμενοι τὰς μαχαίρας, σιδηραμεῖν ἔσπευδον, οἱ δὲ τοῖς ὑσσοῖς ἀπαντῶντες, καὶ σιδηρωμένα μέρη ταῖς πληγαῖς ὑποφέροντες, ἀνέσρεφον τὸν ἐκείνων σίδηρον μαλακὸν ὄντα καὶ λεπτῶς ἐληλαμένον, ὥστε κάμπτεσθαι ταχὺ καὶ διπλοῦσθαι τὰς μαχαίρας, τοὺς δὲ θυρεοὺς συμπεπάρθαι καὶ βυρύνεσθαι τῶν ὑσσῶν ἐφελκομένων. Δι' ὃ καὶ μεριστάμενοι τῶν ἰδίων ὄπλων, ἐπειρῶντο τοῖς ἐκείνων συσρέφεσθαι, καὶ τοὺς ὑσσοὺς παραφέρειν, ἐπιλαμβανόμενοι ταῖς χερσίν. Οἱ δὲ

Ῥωμαῖοι γυμνοὺς ὄρωντες, ἤδη τοῖς ξίφεσιν ἐχρῶντο, καὶ φόνοσ μὲν ἦν πολὺς τῶν προτακτῶν, φυγὴ δὲ τῶν ἄλλων ἀπανταχόσε τοῦ πεδίου. Τοὺς γὰρ λόφους καὶ τὰ ὑψηλὰ προκατειλήφει Κάμιλλοσ, τὸ δὲ στρατόπεδον διὰ τὸ θαρσεῖν ἄφρακτον ἔχοντες, ἤδεσαν οὐ χαλεπῶσ ἀλωσόμενον. Ταύτην τὴν μάχην ἔτεσιν ὕσερον τρισκαίδεκα γενέσθαι λέγουσι τῆσ Ῥώμησ ἀλώσεωσ, καὶ βέβαιον ἐξ αὐτῆσ φρόνημα κατὰ τῶν Κελτῶν ἐγγενέσθαι Ῥωμαίοισ, σφόδρα δεδοικόσι τοὺσ βαρβάρουσ, ὡσ τὸ πρῶτον διὰ νόσουσ καὶ τύχασ παραλόγουσ, οὐ κατὰ κράτοσ, ὑπ' αὐτῶν νενικημένουσ. Οὕτω δ' οὖν ὁ φόβοσ ἦν ἰσχυρόσ, ὡσε θέσθαι νόμον, ἀφειῖσθαι τοὺσ ἱερεῖσ στρατείασ, χωρὶσ ἂν μὴ Γαλατικὸσ ἦ πόλεμοσ.

MB. Τῶν μὲν οὖν στρατιωτικῶν ἀγῶνων οὕτοσ ἠγωνίσθη τῷ Καμίλλῳ τελευταῖοσ. Τὴν γὰρ Οὐελιτράνων πολιν εἶλεν ἐν τῷ παρ-
 ἔργῳ ταύτησ τῆσ στρατείασ, ἀμαχεὶ προσχωρήσασαν αὐτῷ. Τῶν δὲ πολιτικῶν ὁ μέγιστοσ ὑπελείπετο, καὶ χαλεπώτατοσ, ὁ πρὸσ τὸν δῆμον, ἰσχυρόν ἐπανήκοντα τῇ νίκη, καὶ βιαζόμενον ἐκ δημοτῶν ὑπατον ἀποδειῖσαι παρὰ τὸν καθεσῶτα νόμον, ἀντιταττομένησ τῆσ βουλῆσ, καὶ τὸν Κάμιλλον οὐκ ἐώσεσ ἀποθέσθαι τὴν ἀρχὴν, ὡσ μετ' ἰσχυράσ καὶ μεγάλησ ἐξουσίασ τῆσ ἐκείνου μαχησομένων ἂν βέλτιον ὑπὲρ τῆσ ἀριστοκρατίασ. Ἐπεὶ δὲ, προκαθημένου τοῦ Καμίλλου καὶ χρηματίζοντοσ ἐπὶ τῆσ ἀγοράσ, ὑπηρέτησ πεμφθεῖσ παρὰ τῶν δημάρχων, ἐκέλευσεν ἀκολουθεῖν, καὶ τὴν χεῖρα τῷ σώματι προσῆγεν ὡσ ἀπάξων, κραυγῇ δὲ καὶ θόρυβοσ, οἶοσ οὐπω, κατέσχε τὴν ἀγορὰν, τῶν μὲν περὶ τὸν Κάμιλλον ὠθούντων ἀπὸ τοῦ βήματοσ τὸν δῆμιον, τῶν δὲ πολλῶν κάτωθεν ἔλκειν ἐπικελευομένων, ἀπορούμενοσ τοῖσ παροῦσι, τὴν μὲν ἀρχὴν οὐ προήκατο, τοὺσ δὲ βουλευτάσ ἀναλαβὼν ἐβάδιζεν ἐπὶ τὴν σύγκλητον. Καὶ, πρὶν εἰσελθεῖν, μεταστροφείσ εἰσ τὸ Καπιτώλιον, ἠῤῥατο τοῖσ θεοῖσ κατευθῦναι τὰ παρόντα πρὸσ τὸ κάλλιστον τέλος, ὑποσχόμενοσ γὰρ Ὀμονομίασ ἰδρύσειν τῆσ ταραχῆσ κατα-

γάσης. Μεγάλου δ' ἀγῶνος ἐν τῇ συγκλήτῳ γενομένου πρὸς
 τὰς ἐναντίας γνώμας, ὅμως ἐνίκησεν ἡ μαλακωτέρα * καὶ * ὑπεί-
 κουσα τῷ δήμῳ, καὶ διδοῦσα τῶν ὑπάτων τὸν ἕτερον ἀπὸ τοῦ
 πλήθους ἀρχαιρεσιάσαι. Ταῦτα δ' ὡς τῇ βουλῇ δοκοῦντα τοῦ
 Δικτάτωρος ἀνειπόντος ἐν τῷ δήμῳ, παραχρῆμα, οἷον εἰκὸς,
 ἠδόμενοι τῇ βουλῇ διηλλάττοντο, καὶ τὸν Κάμιλλον οἶκαδε κρότῳ
 καὶ βοῇ παρέπεμπον. Τῇ δ' ὑσεραία συνελθόντες, ἐψιφῆσαντο
 τῆς μὲν Ὀμονομίας ἱερὸν, ὡσπερ ἠῤῥατο ὁ Κάμιλλος, εἰς τὴν
 ἀγορὰν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἄποπτον, ἐπὶ ταῖς γεγενημένοις
 ἰδρῦσασθαι ταῖς δὲ καλουμέναις Λατίναϊς μίαν ἡμέραν προσ-
 θέντας, ἐορτάζειν τέσσαρας, παραυτίκα δὲ θύειν καὶ σεφανηφο-
 ρεῖν Ῥωμαίους ἅπαντας. Τῶν δ' ἀρχαιρεσιῶν βραβευθέντων ὑπὸ
 Καμίλλου, κατεσχάθησαν ὑπατοί, Μάρκος μὲν Αἰμίλιος, ἐκ Πα-
 τρικίων, Λεύκιος δὲ Σέξτιος, ἐκ δημοτῶν πρῶτος. Καὶ τοῦτο
 πέρας αἱ Καμίλλου πράξεις ἔσχον.

ΜΓ. Ἐν δὲ τῷ κατόπιν ἐνιαυτῷ λοιμώδης νόσος ἐμπεσοῦσα
 τῇ Ῥώμῃ, τὸν μὲν ἄλλον ὄχλον οὐ περιληπτὸν ἀριθμῷ διέφθειρε,
 τῶν δ' ἀρχόντων τοὺς πλείους. Ἐτελεύτησε δὲ καὶ Κάμιλλος,
 ἡλικίας μὲν ἕνεκα καὶ βίου τελειότητος, ὡς εἴ τις ἄλλος ἀνθρώ-
 πων, ὠραῖος, ἀνιάσας δὲ Ῥωμαίους ὡς οὐδὲ σύμπαντες οἱ τῇ
 γόσῳ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἀποθανόντες.

ΕΚ ΤΟΥ ΕΝ ΟΥΑΤΙΚΑΝΩ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

Σελ. 16: 281

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΠΕΡΙΚΛΗΣ.

ΞΕΝΟΥΣ τινὰς ἐν Ῥώμῃ πλουσίους, κυνῶν τέκνα καὶ πιθήκων ἐν τοῖς κόλποις περιφέροντας καὶ ἀγαπῶντας ἰδὼν ὁ Καῖσαρ, ὡς ἔοικεν, ἠρώτησεν, εἰ παιδιὰ παρ' αὐτοῖς οὐ τίκτουσιν αἰγυναῖκες· ἡγεμονικῶς σφόδρα νουθετήσας τοὺς τὸ φύσει φιλητικὸν ἐν ἡμῖν καὶ φιλόσοργον, εἰς θηρία καταναλίσκοντας, ἀνθρώποις ὀφειλόμενον. Ἄρ' οὖν, ἐπεὶ φιλομαθές τι κέκτηται καὶ φιλοθεάμον ἡμῶν ἡ ψυχὴ φύσει, λόγον ἔχει ψέγειν, τοὺς καταχρωμένους τούτῳ πρὸς τὰ μηδεμιᾶς ἄξια σπουδῆς ἀκούσματα καὶ θεάματα, τῶν δὲ καλῶν καὶ ὠφελίμων παραμελοῦντας. Τῇ μὲν γὰρ αἰσθήσει, κατὰ πάθος τῆς πληγῆς ἀντιλαμβανομένη τῶν προσυγχανόντων, ἴσως ἀνάγκη πᾶν τὸ φαινόμενον, ἂν τε χρήσιμον, ἂν τ' ἄχρηστον ᾗ, θεωρεῖν τῷ νῶ δ' ἕκαστος εἰ βούλοιτο χρῆσθαι, * καὶ * τρέπειν ἑαυτὸν ἀεὶ καὶ μεταβάλλειν ῥᾶστα πρὸς τὸ δοκοῦν πέφυκεν. Ὡς χρῆ διώκειν τὸ βέλτισον, ἵνα μὴ θεωρῆ μόνον, ἀλλὰ καὶ τρέφεται τῷ θεωρεῖν. Ὡς γὰρ ὀφθαλμῷ χροῖα πρόσφορος, ἧς τὸ ἀνηθρὸν ἄμα καὶ τερπνὸν ἀναζωपुरεῖ, καὶ τρέφει τὴν ὄψιν, οὕτω τὴν διανοίαν ἐπάγειν δεῖ θεάμασιν, ἃ τῷ χαίρειν πρὸς τὸ οἰκεῖον αὐτὴν ἀγαθὸν ἐκκαλεῖ. Ταῦτα δ' ἐστὶν ἐν τοῖς ἀπ' ἀρετῆς ἔργοις, ἃ καὶ ζῆλόν τινα καὶ προθυμίαν ἀγωγὸν εἰς μίμησιν ἐμποιεῖ τοῖς ἰσορήσασιν. Ἐπεὶ τῶν γ' ἄλλων οὐκ εὐθὺς ἀκολουθεῖ τῷ θαυμάσαι τὸ πραχθὲν ὀρμὴ πρὸς τὸ πράξαι. Πολλάκις δὲ καὶ τούναντίον χαίροντες τῷ ἔργῳ, τοῦ δημιουργοῦ καταφρονοῦμεν ὡς ἐπὶ τῶν μύρων καὶ τῶν ἀλουργῶν, τούτοις μὲν ἠδόμεθα, τοὺς δὲ βαφεῖς καὶ μυρσιφούς, ἀνελευθέρους ἠγούμεθα καὶ βαναύσους. Διὸ καλῶς μὲν Ἀντισθένης, ἀκούσας, ὅτι σπουδαῖός ἐστιν αὐλητῆς Ἰσμηγρίας, « Ἄλλ' ἀνθρωπος, ἔφη, μοχθηρός· οὐ γὰρ ἂν οὕτω σπου-

θαῖος ἦν ἀύλητής. » Ὁ δὲ Φίλιππος πρὸς τὸν υἱὸν ἐπιτερπῶς ἐν
τινι τόπῳ ψήλαντα καὶ τεχνικῶς εἶπεν « Οὐκ αἰσχύνῃ καλῶς
οὕτω ψάλλον; » Ἄρκει γὰρ, ἂν βασιλεὺς ἀκροᾶσθαι ψαλλόντων
σχολάζῃ· καὶ πολὺ νέμει ταῖς Μούσαις, ἐτέρων ἀγωνιζομένων
τὰ τοιαῦτα, θεατῆς γιγνόμενος.

Β. Ἡ δ' αὐτουργία τῶν ταπεινῶν, τῆς εἰς τὰ καλὰ ῥαθυμίας
μάρτυρα τὸν ἐν τοῖς ἀχρήστοις πόνον παρέχεται καθ' αὐτῆς· καὶ
οὐδεὶς εὐφυῆς νέος, ἢ τὸν ἐν Πίσῃ θεασάμενος Δία, γενέσθαι
Φειδίαις ἐπεθύμησεν, ἢ τὴν Ἥραν τὴν ἐν Ἄρχει, Πολύκλειτος,
οὐδ' Ἀνακρέων, ἢ Φιλήμων, ἢ Ἀρχίλοχος, ἤσθεις αὐτῶν τοῖς
ποιήμασιν. Οὐ γὰρ ἀναγκαῖον, εἰ τέρπει τὸ ἔργον ὡς χάριεν,
ἄξιον σπουδῆς εἶναι τὸν εἰργασμένον. Ὅθεν οὐδ' ὠφελεῖ τὰ
τοιαῦτα τοὺς θεωμένους, πρὸς ἃ μιμητικὸς οὐ γίνεται ζῆλος,
οὐδ' ἀνάδοσις κινουῦσα προθυμίαν καὶ ἀφορμὴν ἐπὶ τὴν ἐξομοίωσιν.
Ἄλλ' ἢ γ' ἀρετὴ ταῖς πράξεσιν εὐθὺς οὕτω διατίθησιν, ὥστε ἅμα
θαυμάζεσθαι τὰ ἔργα, καὶ ζηλοῦσθαι τοὺς εἰργασμένους. Τῶν
μὲν γὰρ ἐκ τῆς τύχης ἀγαθῶν, τὸς κτήσεις καὶ ἀπολαύσεις, τῶν
δ' ἀπ' ἀρετῆς, τὰς πράξεις ἀγαπῶμεν· καὶ τὰ μὲν ἡμῖν παρ'
ἐτέρων, τὰ δὲ μᾶλλον ἐτέροις παρ' ἡμῶν ὑπάρχειν βουλόμεθα.
Τὸ γὰρ καλὸν ἐφ' αὐτὸ πρακτικῶς κινεῖ, καὶ πρακτικὴν εὐθὺς
ὄρμην ἐντίθησιν ἠθοποιοῦν οὐ τῇ μιμήσει τὸν θεατὴν, ἀλλὰ
τῇ ἰσορίᾳ τοῦ ἔργου, τὴν προαίρεσιν παρεχόμενον. Ἔδοξεν οὖν
καὶ ἡμῖν ἐνδιατρίψαι τῇ περὶ τοὺς βίους ἀναγραφῇ· καὶ τοῦτο τὸ
βιβλίον δέκατον συντετάχαμεν, τὸν Περικλέους βίον, καὶ τὸν
Φαβίου Μαξίμου, τοῦ διαπολεμήσαντος πρὸς Ἀννίβαν, περιέχον,
ἀνδρῶν κατὰ τε τὰς ἄλλας ἀρετὰς ὁμοίων, μάλιστα δὲ πραότητι
καὶ δικαιοσύνῃ, καὶ τῷ δύνασθαι φέρειν δῆμων καὶ συναρχόντων
ἀγνωμοσύνας, ὠφελιμωτάτων ταῖς πατρίσι γενομένων. Εἰ δ'
ὀρθῶς σοχαζόμεθα τοῦ δέοντος, ἕξῃσι κρίνειν ἐκ τῶν γραφο-
μένων.

Ε. Περικλῆς ἦν τὴν μὲν φυλὴν Ἀκαμαντίδης, τὸν δὲ δῆμον Χολαργεὺς, οἴκου δὲ καὶ γένους τοῦ πρώτου κατ' ἀμφοτέρους. Ἐάνθιππος γὰρ ὁ νικήσας ἐν Μυκᾷ τὸς βασιλέως στρατηγός, ἔγημεν Ἀγαρίσῃν Κλεισθένης ἔγγονον, ὃς ἐξήλασε [τοὺς] Πεισιστρατίδας, καὶ κατέλυσε τὴν τυραννίδα γενναίως, καὶ νόμους ἔθετο, καὶ πολιτείαν ἄριστα κεκραμένην πρὸς ὁμόνοιαν καὶ σωτηρίαν κατέστησεν. Αὕτη κατὰ τοὺς ὕπνους ἔδοξε τεκεῖν λέοντα, καὶ μεθ' ἡμέρας ὀλίγας ἔτεκε Περικλέα, τὰ μὲν ἄλλα τὴν ιδέαν τοῦ σώματος ἄμεπτον, προμήκη δὲ τὴν κεφαλὴν καὶ ἀσύμμετρον. Ὅθεν αἱ μὲν εἰκόνες αὐτοῦ σχεδὸν ἅπασαι κράνεσι περιέχονται, μὴ βουλομένων, ὡς ἔοικε, τῶν τεχνιτῶν ἐξονειδίζειν. Οἱ δ' Ἀττικοὶ πειρητὰ σχινοκέφαλον αὐτὸν ἐκάλουν. Τὴν γὰρ σκίλλαν ἔστιν ὅτε καὶ σχῖνον ὀνομάζουσι. Τῶν δὲ κωμικῶν ὁ μὲν Κρατῖνος, ἐν Χείροσι « Στάσις δὲ (φῆσι) καὶ πρεσβυγενὴς Κρόνος, ἀλλήλοισι μιγέντε μέγιστον τίκτετον τύραννον, ὃν δὴ κεφαληγερέταν Θεοὶ καλέουσι. » Καὶ πάλιν ἐν Νεμέσει « Μὸλ', ὦ Ζεῦ ξένιε καὶ μακάριε. » Τηλεκλείδης δὲ, ποτὲ μὲν ὑπὸ τῶν πραγμάτων ἠπορημένον καθῆσθαι φησὶν αὐτὸν ἐν τῇ πόλει κερηθαροῦντα, ποτὲ δὲ μόνον ἐκ κεφαλῆς ἐνδεκακλίνου θόρυβον πολὺν ἐξανατέλλειν. Ὁ δ' Εὐπόλις ἐν τοῖς Δήμοις πυνθανόμενος περὶ ἐκάστου τῶν ἀναβεβηκότων ἐξ ἄδου δημαγωγῶν, ὡς ὁ Περικλῆς ὀνομάσθη τελευταῖος·

Ὅτι περ κεφάλαιον τῶν κάτωθεν ἡραγες.

Δ. Διδάσκαλον δ' αὐτοῦ τῶν μουσικῶν, οἱ πλεῖστοι Δάμωνα γενέσθαι λέγουσιν, οὗ φασὶ δεῖν τὸ ὄνομα βραχύνοντας τὴν προτέραν συλλαβὴν ἐκφέρειν. Ἀριστοτέλης δὲ παρὰ Πυθοκλείδῃ τὴν μουσικὴν διαπονηθῆναι τὸν ἄνδρα φησὶν. Ὁ δὲ Δάμων ἔοικεν, ἄκρος ὢν σοφιστῆς, καταδύεσθαι μὲν εἰς τὸ τῆς μουσικῆς ὄνομα, πρὸς τοὺς πολλοὺς ἐπικρυπτόμενος τὴν δεινότητα· τῷ δὲ Περικλεῖ συνῆν, καθάπερ ἀθλητῇ τῶν πολιτικῶν ἀλείπτῃ καὶ δε-

δάσκαλος. Οὐ μὴν ἔλαθεν ὁ Δάμων τῇ λύρᾳ παρακαλύμματι χρώμενος, ἀλλ' ὡς μεγαλοπράγμων καὶ φιλοτύρανος ἐξωστράκισθη, καὶ παρέσχε τοῖς κωμικοῖς δικτριβήν. Ὁ γοῦν Πλάτων καὶ πυνθανόμενον αὐτοῦ τινα πεποίηκεν οὕτω·

Πρῶτον μὲν εὖν μοι λέξον ἀντιβολῶ· σὺ γάρ,
ὣς φασιν, ὦ Χεῖρων, ἐξέθρεψας Περικλέα.

Διήκουσε δὲ Περικλῆς καὶ Ζήνωνος τοῦ Ἐλεάτου, πραγματευομένου [μὲν] περὶ φύσιν, ὡς Παρμενίδης, ἐλεγκτικὴν δέ τινα, καὶ δι' ἐνκντιολογίας εἰς ἀπορίαν κατακλείουσαν ἐξασκήσαντος ἔξιν, ὡς που καὶ Τίμων ὁ Φλιάσιος εἴρηκε διὰ τούτων·

Ἀμφοτερογλώσσι τε μέγα σθένος οὐκ ἀλαπαδὸν
Ζήνωνος, πάντων ἐπιλήπτορος.

Ὁ δὲ πλεῖστα Περικλεῖ συγγενόμενος, καὶ μάλιστα περιθεὶς ὄγκον αὐτῷ καὶ φρόνημα δημαγωγίας ἐμβριθέστερον, ὅπως τε μετεωρίσας καὶ συνεξάρας τὸ ἀξίωμα τοῦ ἥθους, Ἀναξαγόρας ἦν ὁ Κλαζομένιος· ὃν οἱ τότε ἄνθρωποι νοῦν προσηγόρευον, εἴτε τὴν σύνεσιν αὐτοῦ μεγάλην εἰς φυσιολογίαν καὶ περιττὴν διαφανεῖσαν θαυμάσαντες, εἶθ' ὅτι τοῖς ὅλοις πρῶτος οὐ τύχην, οὐδ' ἀνάγκην, διακοσμήσεως ἀρχὴν, ἀλλὰ νοῦν ἐπέστησε καθαρὸν καὶ ἄκρατον, ἐνμεμιγμένους πᾶσι τοῖς ἄλλοις, ἀποκρίνοντα τὰς ὁμοιομερείας.

Ε. Τοῦτον ὑπερφυῶς τὸν ἄνδρα θαυμάσας ὁ Περικλῆς, καὶ τῆς λεγομένης μετεωρολογίας καὶ μεταρσιολεσχίας ὑποπιμπλάμενος, οὐ μόνον, ὡς εἶοικε, τὸ φρόνημα σοβαρὸν, καὶ τὸν λόγον ὑψηλὸν εἶχε καὶ καθαρὸν ὀχλικῆς καὶ πανούργου βωμολοχίας· ἀλλὰ καὶ προσώπου σύσασις ἄθρυπτος εἰς γέλωτα, καὶ πραότης πορείας, καὶ καταστολὴ περιβολῆς πρὸς οὐδὲν ἐκταραττομένη πάθος ἐν τῷ λέγειν, καὶ πλάσμα φωνῆς ἀθόρυβον, καὶ ὅσα τοιαῦτα, πάντας θαυμαστῶς ἐξέπληττε. Λοιδουρούμενος γοῦν ποτε καὶ κακῶς ἀκούων ὑπὸ τινος τῶν βδελυρῶν καὶ ἀκολάστων ὄλη,

ἡμέραν, ὑπέμεινε σιωπῇ κατ' ἀγορὰν ἅμα τι τῶν ἐπειγόντων καταπραττόμενος· ἐσπέρας δ' ἀπῆει κοσμίως οἴκαδε, παράκολουθούντος τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πάσῃ χρωμένον βλασφημίᾳ πρὸς αὐτόν. Ὡς δ' ἔμελλεν εἰσιέναι σκότους ὄντος ἤδη, προσέταξε τινὶ τῶν οἰκετῶν, φῶς λαβόντι, παραπέμψαι καὶ καταστῆσαι πρὸς τὴν οἰκίαν τὸν ἄνθρωπον. Ὁ δὲ ποιητὴς Ἴων μοθωνικὴν φησι τὴν ὁμιλίαν καὶ ὑπότυπον εἶναι τοῦ Περικλέους, καὶ ταῖς μεγαλαυχίαις αὐτοῦ πολλὴν ὑπεροψίαν ἀναμεμίχθαι καὶ περιφρόνησιν τῶν ἄλλων· ἐπαινεῖ δὲ τὸ Κίμωνος ἐμμελές καὶ ὑγρὸν καὶ μεμουσωμένον ἐν ταῖς περιφοραῖς. Ἄλλ' Ἴωνα μὲν, ὡσπερ τραγικὴν διδασκαλίαν, ἀξιούντα τὴν ἀρετὴν ἔχειν τι πάντως καὶ σατυρικὸν μέρος, ἐῷμεν· τοὺς δὲ τοῦ Περικλέους τὴν σεμνότητα, δοξοκομπίαν τε καὶ τύπον ἀποκαλοῦντας, ὁ Ζήνων παρεκάλει καὶ αὐτούς τι τοιοῦτον δοξοκομπεῖν, ὡς τῆς προσποιήσεως αὐτῆς τῶν καλῶν ὑποποιούσης τινὰ λεληθότως ζῆλον καὶ συνήθειαν.

Γ. Οὐ μόνον δὲ ταῦτα τῆς Ἀναξαγόρου συνουσίας ἀπέλαυσε Περικλῆς· ἀλλὰ καὶ δεισιδαιμονίας δοκεῖ γενέσθαι καθυπέρτερος, ὅσην τὸ πρὸς τὰ μετέωρα θάμβος ἐνεργάζεται τοῖς αὐτῶν τε τούτων τὰς αἰτίας ἀγνοοῦσι, καὶ περὶ τὰ θεία δειμαίνουσι, καὶ ταραττομένοις δι' ἀπειρίαν αὐτῶν· ἦν ὁ φυσικὸς λόγος ἀπαλλάττων, ἀντὶ τῆς φοβερᾶς καὶ φλεγμαινούσης δεισιδαιμονίας, τὴν ἀσφαλῆ μετ' ἐλπίδων ἀγαθῶν εὐσέθειαν ἐνεργάζεται. Λέγεται δὲ ποτε κοριοῦ μονόκερω κεφαλὴν ἐξ ἀγροῦ τῷ Περικλεῖ κομισθῆναι, καὶ Λάμπωνα μὲν τὸν μάντιν, ὡς εἶδε τὸ κέρασ ἰσχυρὸν καὶ στερεὸν ἐκ μέσου τοῦ μετώπου πεφυκός, εἰπεῖν, ὅτι δυοῖν οὐσῶν ἐν τῇ πόλει δυνασειῶν, τῆς Θεουκιδίδου καὶ Περικλέους, εἰς ἓνα περιστήσεται τὸ κράτος, παρ' ᾧ γένοιτο τὸ σημεῖον· τὸν δ' Ἀναξαγόραν, τοῦ κρανίου διακοπέντος ἐπιδειξάι τὸν ἐγκέφαλον οὐ πληρωκότα τὴν βᾶσιν, ἀλλ' ὄξυν ὡσπερ ὄν, ἐκ τοῦ παντός ἀγγείου συνωλισθηκότα κατὰ τὸν τόπον ἐκεῖνον, ὅθεν ἡ ῥίζα τοῦ

κέρατος εἶχε τὴν ἀρχήν. Καὶ τότε μὲν θάυμασθῆναι τὸν Ἀνάξαγόραν ὑπὸ τῶν παρόντων, ὀλίγω δ' ὕστερον τὸν Λάμπωνα, τοῦ μὲν Θουκυδίδου καταλυθέντος, τῶν δὲ τοῦ δήμου πραγμάτων ὁμαλῶς ἀπάντων ὑπὸ τῷ Περικλεῖ γενομένων. Ἐκώλυε δ' οὐδὲν, οἶμαι, καὶ τὸν φυσικὸν ἐπιτυγχάνειν, καὶ τὸν μάντιν, τοῦ μὲν τὴν αἰτίαν, τοῦ δὲ τὸ τέλος καλῶς ἐκλαμβάνοντος· ὑπέκειτο γὰρ τῷ μὲν, ἐκ τίνων γέγονε, καὶ πῶς πέφυκε, θεωρῆσαι· τῷ δὲ, πρὸς τί γέγονε, καὶ τί σημαίνει, προειπεῖν. Οἱ δὲ τῆς αἰτίας τὴν εὔρεσιν, ἀναίρεσιν εἶναι λέγοντες τοῦ σημείου, οὐκ ἐπινοοῦσιν ἅμα τοῖς θείοις καὶ τὰ τεχνητὰ τῶν συμβόλων ἀθετοῦντες, ψόφους τε δίσκων, καὶ φῶτα πυρσῶν, καὶ γνωμόνων ἀποσκιασμούς ὧν ἕκαστον αἰτία τινὴ καὶ κατασκευῆ, σημεῖον εἶναι τινὸς πεποιήται. Ταῦτα μὲν οὖν ἴσως ἑτέρας ἐστὶ πραγματείας.

Z. Ὁ δὲ Περικλῆς, νέος μὲν ὢν, σφόδρὰ τὸν δῆμον εὐλαβεῖτο. Καὶ γὰρ ἐδόκει Πεισιστράτῳ τῷ τυράνῳ τὸ εἶδος ἐμφερῆς εἶναι, τὴν τε φωνὴν ἠδεῖαν οὔσαν αὐτοῦ καὶ τὴν γλῶσσαν εὐτροχὸν ἐν τῷ διαλέγεσθαι καὶ ταχεῖαν οἱ σφόδρα γέροντες ἐξεπλήττοντο πρὸς τὴν ὁμοιότητα. Πλούτου δὲ καὶ γένους προσόντος αὐτῷ λαμπροῦ, καὶ φίλων, οἱ πλεῖστον ἠδύναντο, φοβούμενος ἐξοστρακισθῆναι, τῶν μὲν πολιτικῶν οὐδὲν ἔπραττεν, ἐν δὲ ταῖς στρατείαις ἀνὴρ ἀγαθὸς ἦν καὶ φιλοκίνδυνος. Ἐπεὶ δ' Ἄριστείδης μὲν ἀποτεθνήκει, καὶ Θεμιστοκλῆς ἐξεπεπτώκει, Κίμωνα δ' αἱ στρατεῖαι τὰ πολλὰ τῆς Ἑλλάδος ἔξω κατεῦχον, οὕτω δὲ φέρων ὁ Περικλῆς τῷ δήμῳ προσέειπεν ἑαυτὸν, ἀντὶ τῶν πλουσιῶν καὶ ὀλίγων τὰ τῶν πολλῶν καὶ πενήτων ἐλόμενος, παρὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν ἤκιστα δημοτικὴν οὔσαν. Ἀλλ', ὡς ἔοικε, δεδιὼς μὲν ὑποψία περιπεσεῖν τυραννίδος, ὁρῶν δ' ἀριστοκρατικὸν τὸν Κίμωνα, καὶ διαφερόντως ὑπὸ τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἀγαπώμενον, ὑπῆλθε τοὺς πολλοὺς, ἀσφάλειαν μὲν ἑαυτῷ, δύναμιν δὲ κατ' ἐκείνου παρασκευαζόμενος. Εὐθύς δὲ καὶ τοῖς περὶ τὴν διαίτην ἑτέραν

τάξιν ἐπέθηκεν. Ὀδόν τε γὰρ ἐν ἄσει μίαν ἐωράτο τὴν ἐπ' ἀγορὰν καὶ τὸ βουλευτήριον πορευόμενος, κλήσεις τε δείπνων κατὰ τὴν τοιαύτην ἅπασαν φιλοφροσύνην καὶ συνήθειαν ἐξέλιπεν· ὡς ἐν οἷς ἐπολιτεύσατο χρόνοις, μακροῖς γενομένοις, πρὸς μηδένα τῶν φίλων ἐπὶ δεῖπνον ἐλθεῖν· πλὴν Εὐρυπτολέμου τοῦ ἀνεψιοῦ γαμοῦντος, ἄχρι τῶν σπονδῶν παραγενόμενος, εὐθύς ἐξανάστη. Δειναὶ γὰρ αἱ φιλοφροσύναι παντὸς ὄγκου περιγενέσθαι, καὶ δυσφύλακτον ἐν συνηθείᾳ τὸ πρὸς δόξαν σεμνὸν ἐστὶ. Τῆς ἀληθινῆς δ' ἀρετῆς κάλλισα φαίνεται τὰ μάλιστα φαινόμενα, καὶ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν οὐδὲν οὕτω θαυμάσιον τοῖς ἐκτὸς, ὡς ὁ καθ' ἡμέραν βίος τοῖς συνοῦσιν. Ὁ δὲ, καὶ τοῦ δήμου τὸ συνεχὲς φεύγων κοῖ τὸν κόρον, *οἶον* ἐκ διαλειμμάτων ἐπλησίαζεν, οὐκ ἐπὶ παντὶ πράγματι λέγων, οὐδ' αἰεὶ παριῶν εἰς τὸ πλῆθος, ἀλλ' ἑαυτὸν, ὡσπερ τὴν Σαλαμινίαν τριήρη, φησὶ Κριτόλαος, πρὸς τὰς μεγάλας χρείας ἐπιδιδούς, τᾶλλα δὲ, φίλους καὶ ῥήτορας ἐταίρους καθιεῖς, ἔπραττεν. Ὡν ἕνα φασὶ γενέσθαι τὸν Ἐφιάλτην, ὃς κατέλυσε τὸ κράτος τῆς ἐξ Ἀρείου πάγου βουλῆς, πολλὴν, κατὰ τὸν Πλάτωνα, καὶ ἄκρατον τοῖς πολίταις ἐλευθερίαν οἰνοχοῶν· ὑφ' ἧς, ὡσπερ ἵππον, ἐξυβρίσαντα τὸν δῆμον οἱ κωμωδοποιοὶ λέγουσι, πειθαρχεῖν οὐκέτι τολμᾶν, ἀλλὰ δάκνειν τὴν Εὐβοίαν, καὶ ταῖς νήσοις ἐπιπηδᾶν.

Η. Τῆ μὲν τοι περὶ τὸν βίον κατασκευῆ καὶ τῷ μεγέθει τοῦ φρονήματος ἀριμύζοντα λόγον, ὡσπερ ὄργανον, ἐξαρτούμενος παρενέτεινε πολλαχοῦ τὸν Ἀναξαγόραν οἶον βαφὴν, τῆ ῥητορικῆ τὴν φυσιολογίαν ὑποχέομενος. Τὸ γὰρ ὑψηλόφρονος τοῦτο καὶ πάντη τελεσιουργόν, ὡς ὁ θεῖος Πλάτων φησὶ, πρὸς τῷ εὐφυῆς εἶναι, κτησάμενος ἐκ φυσιολογίας, καὶ τὸ πρόσφορον ἐλκύσας ἐπὶ τὴν τῶν λόγων τέχνην, πολὺ πάντων διήνεγκε. Διὸ καὶ τὴν ἐπίκλησιν αὐτῷ γενέσθαι λέγουσι· καὶ τοι τινὲς ἀπὸ τῶν, οἷς ἐκόσμησε τὴν πόλιν, οἱ δ' ἀπὸ τῆς ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ ταῖς στρα-

τηγίαις δυνάμεως, Ὀλύμπιον αὐτὸν οἶονται προσαγορευθῆναι· καὶ συνδραμεῖν οὐδὲν ἀπέοικεν ἀπὸ πολλῶν προσόντων τῷ ἀνδρὶ τὴν δόξαν. Αἱ μὲν τοι κωμωδίαι τῶν τότε διδασκάλων σπουδῆ τε πολλὰς καὶ μετὰ γέλωτος ἀφεικότων φωνὰς εἰς αὐτὸν, ἐπὶ τῷ λόγῳ μάλιστα τὴν προσωνομίαν γενέσθαι δηλοῦσι, βροντᾶν μὲν αὐτὸν καὶ ἀστράπτειν, ὅτε δημηγοροίη, δεινὸν δὲ κεραυνὸν ἐν γλώσση φέρειν λεγόντων. Διαμνημονεύεται δὲ τις καὶ Θουκυδίδου τοῦ Μιλησίου λόγος, εἰς τὴν δεινότητά τοῦ Περικλέους μετὰ παιδιᾶς εἰρημένος. Ἦν μὲν γὰρ ὁ Θουκυδίδης τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἀνδρῶν, καὶ πλεῖστον ἀντεπολιτεύσατο τῷ Περικλεῖ χρόνον· Ἀρχιδάμου δὲ, τοῦ Λακεδαιμονίων βασιλέως, πυνθανομένου, πότερον αὐτὸς, ἢ Περικλῆς, παλαιῖ βέλτιον, ὅταν, εἶπεν, ἐγὼ καταβάλω παλαιῶν, ἐκείνος ἀντιλέγων, ὡς οὐ πέπτωκε, νικᾷ, καὶ μεταπίθει τοὺς ὀρθῶντας. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Περικλῆς περὶ τὸν λόγον εὐλαβῆς ἦν, ὥστ' αἰεὶ πρὸς τὸ βῆμα βαδίζων ἤρχετο τοῖς Θεοῖς μηδὲ ῥῆμα μηδὲν ἐκπεσεῖν ἄκοντος αὐτοῦ πρὸς τὴν προκειμένην χρεῖαν ἀνάρμοσον. Ἐγγραφον μὲν οὖν οὐδὲν ἀπολέλοιπε, πλὴν τῶν ψηφισμάτων· ἀπομνημονεύεται δ' ὀλίγα παντάπασιν οἷον, τὸ τὴν Αἴγιναν ὡς λήμνη τοῦ Πειραιῶς ἀφελεῖν κελεῦσαι καὶ τὸ, τὸν πόλεμον ἤδη φάναι καθορᾶν ἀπὸ Πελοποννήσου προσφερόμενον. Καί ποτε τοῦ Σοφοκλέους, ὅτε συστρατηγῶν ἐξέπλευσε μετ' αὐτοῦ, παῖδα καλὸν ἐπαινέσαντος· Οὐ μόνον, ἔφη, τὰς χεῖρας, ὧ Σοφόκλεις, δεῖ καθαρὰς ἔχειν τὸν στρατηγὸν, ἀλλὰ καὶ τὰς ὄψεις. Ὁ δὲ Στησίμβροτος φησὶν, ὅτι τοὺς ἐν Σάμῳ τεθνηκότας ἐγκωμιάζων ἐπὶ τοῦ βήματος, ἀθανάτους ἔλεγε γεγονέναι, καθάπερ τοὺς Θεοὺς· οὐ γὰρ ἐκείνους αὐτοὺς ὀρώμεν, ἀλλὰ ταῖς τιμαῖς, αἷ ἔχουσι, καὶ τοῖς ἀγαθοῖς, αἷ παρέχουσι, ἀθανάτους εἶναι τεκμαιρόμεθα· ταῦτ' οὖν ὑπάρχειν καὶ τοῖς ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀποθανοῦσιν.

Θ. Ἐπεὶ δὲ Θουκυδίδης μὲν ἀριστοκρατικὴν τινα τὴν τοῦ

Περικλέους ὑπογράφει πολιτείαν, λόγῳ μὲν οὖσαν δημοκρατίαν, ἔργῳ δ' ὑπὸ τοῦ πρώτου ἀνδρὸς ἀρχὴν, ἄλλοι δὲ πολλοὶ πρῶτον ὑπ' ἐκείνου φασὶ τὸν δῆμον ἐπὶ κληρουχίας καὶ θεωρικὰ καὶ μισθῶν διανομὰς προαχθῆναι, κακῶς ἐθισθέντα, καὶ γενόμενον πολυτελεῆ καὶ ἀκόλαστον ὑπὸ τῶν τότε πολιτευμάτων, ἀντὶ σώφρονος καὶ αὐτουργοῦ θεωρεῖσθω διὰ τῶν πραγμάτων αὐτῶν ἢ αἰτία τῆς μεταβολῆς. Ἐν ἀρχῇ μὲν γὰρ, ὡσπερ εἴρηται, πρὸς τὴν Κίμωνος δόξαν ἀντιταττόμενος, ὑπεποιεῖτο τὸν δῆμον ἐλαττούμενος δὲ πλούτῳ καὶ χρήμασιν, ἀφ' ὧν ἐκεῖνος ἀνελάμβανε τοὺς πένητας, δεῖπνόν τε καθ' ἡμέραν τῷ δεομένῳ παρέχων Ἀθηναίων, καὶ τοὺς πρεσβυτέρους ἀμφιεννύων, τῶν τε χωρίων τοὺς φραγμοὺς ἀραιρῶν, ὅπως ὀπωρίζωσιν οἱ βουλόμενοι· τούτοις ὁ Περικλῆς καταδημαγωγούμενος, τρέπεται πρὸς τὴν τῶν δημοσίων διανομήν, συμβουλευσάντος αὐτῷ Δημωνίδου τοῦ Οἴηθεν, ὡς Ἀριστοτέλης ἰσόρηκε. Καὶ ταχὺ θεωρικοῖς καὶ δικαστικοῖς λήμμασιν, ἄλλαις τε μισθοφοραῖς καὶ χορηγίαις συνδεκάτας τὸ πλῆθος, ἐχρῆτο κατὰ τῆς ἐξ Ἄρειου πάγου βουλῆς, ἧς αὐτὸς οὐ μετεῖχε, διὰ τὸ μήτ' ἀρχων, μήτε θεσμοθέτης, μήτε βασιλεὺς, μήτε πολέμαρχος λαχεῖν. Αὐταὶ γὰρ αἱ ἀρχαὶ κληρωταὶ τ' ἦσαν ἐκ παλαιοῦ, καὶ δι' αἰτῶν οἱ δοκιμασθέντες ἀνέβαινον εἰς Ἄρειον πάγον. Διὸ καὶ μᾶλλον ἰσχύσας ὁ Περικλῆς ἐν τῷ δήμῳ, κατεσασίασε τὴν βουλήν, ὥστε τὴν μὲν ἀφαιρηθῆναι τὰς πλεῖστας κρίσεις δι' Ἐφιάλτου, Κίμωνα δ' ὡς φιλολάκωνα καὶ μισθὸν δῆμον ἐξοστρακισθῆναι, πλούτῳ μὲν καὶ γένει μηδενὸς ἀπολειπόμενον, νίκας δὲ καλλίστας νενικηκότα τοὺς βαρβάρους, καὶ χρημάτων πολλῶν καὶ λαφύρων ἐμπεπληκότα τὴν πόλιν, ὡς ἐν τοῖς περὶ ἐκείνου γέγραπται. Τοσοῦτον ἦν τὸ κράτος ἐν τῷ δήμῳ τοῦ Περικλέους.

I. Ὁ μὲν οὖν ἐξοστρακισμὸς ὠρισμένην εἶχε νόμῳ δεκαετίαν τοῖς φεύγουσιν· ἐν δὲ τῷ διὰ μέσου, Λακεδαιμονίων στρατῷ

μεγάλῳ ἐμβαλόντων εἰς τὴν Ταναγραϊκὴν, καὶ τῶν Ἀθηναίων εὐθύς ὀρμησάντων ἐπ' αὐτούς, ὁ μὲν Κίμων ἐλθὼν ἐκ τῆς φυγῆς, ἔθετο μετὰ τῶν φυλετῶν εἰς λόχον τὰ ὄπλα, καὶ δι' ἔργων ἀπολύεσθαι τὸν Λακωνισμόν ἐβούλετο, συγκινδυνεύσας τοῖς πολίταις. Οἱ δὲ φίλοι τοῦ Περικλέους συσάντες ἀπήλασαν αὐτὸν ὡς φυγάδα. Διὸ καὶ δοκεῖ Περικλῆς ἐβρώμενεσάτην τὴν μάχην ἐκείνην ἀγωνίσασθαι, καὶ γενέσθαι πάντων ἐπιφανέστατος, ἀφειδήσας τοῦ σώματος. Ἐπέσον δὲ καὶ τοῦ Κίμωνος οἱ φίλοι πάντες ὁμαλῶς, οὓς Περικλῆς συνεπηγιάτο τοῦ Λακωνισμοῦ· καὶ μετάνοια δεινὴ τοὺς Ἀθηναίους καὶ πόθος ἔσχε τοῦ Κίμωνος, ἠττημένους μὲν ἐπὶ τῶν ὄρων τῆς Ἀττικῆς, προσδοκῶντας δὲ καὶ βχρὸν εἰς ἔτους ὄραν πόλεμον. Αἰσθόμενος οὖν ὁ Περικλῆς οὐκ ὤκνησε χαρίσασθαι τοῖς πολλοῖς, ἀλλὰ τὸ ψήφισμα γράψας αὐτὸς ἐκάλει τὸν ἄνδρα· κακῆϊνος ἐπανελθὼν εἰρήνην ἐποίησε ταῖς πόλεσιν. Οἰκείως γὰρ εἶχον οἱ Λακεδαιμόνιοι πρὸς αὐτὸν, ὥσπερ ἀπήχθοντο τῷ Περικλεῖ καὶ τοῖς ἄλλοις δημαγωγοῖς. Ἔνιοι δὲ φασιν οὐ πρότερον γραφῆναι τῷ Κίμωνι τὴν κάθοδον ὑπὸ τοῦ Περικλέους, ἢ συνθήκας αὐτοῖς ἀπορόρήτους γενέσθαι δι' Ἑλπινίκης, τῆς Κίμωνος ἀδελφῆς, ὥστε Κίμωνα μὲν ἐκπλεῦσαι, λαθόντα ναῦς διακοσίας, καὶ τῶν ἔξω στρατηγεῖν, κατχρεφόμενον τὴν βασιλέως χώραν, Περικλεῖ δὲ τὴν ἐν ἄσει δύναμιν ὑπάρχειν. Ἐδόκει δὲ καὶ πρότερον ἢ Ἑλπινίκη τῷ Κίμωνι τὸν Περικλέα προότερον παρασχεῖν, ὅτε τὴν θανατικὴν δίκην ἔφυγεν. Ἦν μὲν γὰρ εἰς τῶν κατηγορῶν ὁ Περικλῆς ὑπὸ τοῦ δήμου προβεβλημένος· ἐλθούσης δὲ πρὸς αὐτὸν τῆς Ἑλπινίκης καὶ δεομένης, μειδιάσας εἶπεν· «Ἐλ Ἑλπινίκη, γραῦς εἶ, γραῦς εἶ, ὡς πράγματα τηλικαῦτα πράσσειν.» Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν λόγον ἅπαζ ἀνέστη, τὴν προβολὴν ἀφοσιούμενος, καὶ τῶν κατηγορῶν ἐλάχιστα τὸν Κίμωνα λυπήσας ἀπεχώρησε. Πῶς ἂν οὖν τις ἰδομενεῖ πιστεύσειε, κατηγοροῦντι τοῦ Περικλέους, ὡς τὸν δημαγωγὸν Ἐφιάλτην, φίλον γενόμε-

ἄν, καὶ κοινῶν ὄντα τῆς ἐν τῇ πολιτείᾳ προαιρέσεως, δολοφονήσαντος, διὰ ζηλοτυπίαν καὶ φθόνον τῆς δόξης; ταῦτα γὰρ, οὐκ οἶδ' ὅθεν συναγαγὼν, ὡσπερ χαλὴν τάνδρῃ προσβέβλυκε, πάντῃ μὲν ἴσως οὐκ ἀνεπιλήπτῳ, φρόνημα δ' εὐγενὲς ἔχοντι, καὶ ψυχὴν φιλότιμον, οἷς οὐδὲν ἐμφύεται πάθος ὠμὸν οὕτω καὶ θηριῶδες. Ἐφιάλτην μὲν οὖν, φοβερὸν ὄντα τοῖς ὀλιγαρχικοῖς, καὶ περὶ τὰς εὐθύνας καὶ διώξεις τῶν τὸν δῆμον ἀδικούντων ἀπαράιτητον, ἐπιβουλεύσαντες οἱ ἐχθροὶ δι' Ἀριστοδίκου τοῦ Ταναρχικοῦ κρυφαίως ἀνεῖλον, ὡς Ἀριστοτέλης εἴρηκεν. Ἐτελεύτησε δὲ Κίμων ἐν Κύπρῳ στρατηγῶν.

ΙΑ. Οἱ δ' ἀριστοκρατικοὶ, μέγιστον μὲν ἤδη τὸν Περικλέα καὶ πρόσθεν ὄρωντες γεγονότα τῶν πολιτῶν, βουλόμενοι δ' ὅμως εἶναι τινα τὸν πρὸς αὐτὸν ἀντιτασσόμενον ἐν τῇ πόλει, καὶ τὴν δύναμιν ἀμβλύνοντα, ὥστε μὴ κομιδῇ μοναρχίαν εἶναι, Θουκυδίδην τὸν Ἀλωπεκῆθεν, ἄνδρα σώφρονα, καὶ κηδεσὴν Κίμωνος, ἀντέστησαν ἐναντιωσόμενον· ὅς, ἦττον μὲν ὢν πολεμικὸς τοῦ Κίμωνος, ἀγοραῖος δὲ καὶ πολιτικὸς μᾶλλον, οἰκουρῶν ἐν ἄσσει, καὶ περὶ τὸ βῆμα τῷ Περικλεῖ συμπλεκόμενος, ταχὺ τὴν πολιτείαν εἰς ἀντίπαλον κατέστησεν. Οὐ γὰρ εἶασε τοὺς καλοὺς κάγαθοὺς καλουμένους ἄνδρας ἐνδισπάρθαι καὶ συμμείχθαι πρὸς τὸν δῆμον, ὡς πρότερον, ὑπὸ πλῆθος ἡμαυρωμένους τὸ ἀξίωμα· χωρὶς δὲ διακρίνας, καὶ συναγαγὼν εἰς ταῦτ' ἅπαντων δύναμιν, ἐμβροιθῆ γενομένην, ὡσπερ ἐπὶ ζυγοῦ, ῥοπήν ἐποίησεν. Ἦν μὲν γὰρ ἐξ ἀρχῆς διπλόη τις ὕπουλος, ὡσπερ ἐν σιδήρῳ, διαφορὰν ὑποσημαίνουσα δημοτικῆς καὶ ἀριστοκρατικῆς προαιρέσεως· ἢ δ' ἐείνων ἄμιλλα καὶ φιλοτιμία τῶν ἀνδρῶν, βαθυτάτην τομὴν τεμοῦσα, τῆς πόλεως τὸ μὲν δῆμον, τὸ δ' ὀλίγους ἐποίησε καλεῖσθαι. Διὸ καὶ τότε μάλιστα τῷ δήμῳ τὰς ἡνίκας ἀνεῖς ὁ Περικλῆς, ἐπολιτεύετο πρὸς χάριν, αἰεὶ μὲν τινα θέαν πανηγυρικὴν, ἢ ἐσίασιν, ἢ πομπὴν εἶναι μηχανώμενος ἐν

ἄσει, καὶ διαπαιδαγωγῶν οὐκ ἀμούσοις ἡδοναῖς τὴν πόλιν ἐξήκοντα δὲ τριήρεις καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ἐκπέμπων, ἐν αἷς πολλοὶ τῶν πολιτῶν ἔπλεον ὀκτῶ μῆνας ἔμμισθοι, μελετῶντες ἅμα καὶ μαθηθάνοντες τὴν ναυτικὴν ἐμπειρίαν. Πρὸς δὲ τούτοις, χιλίους μὲν ἔσειλεν εἰς Χερρόνησον κληρούχους, εἰς δὲ Νάξον πεντακοσίους, εἰς δὲ Ἄνδρον ἡμίσεις τούτων, εἰς δὲ Θράκην χιλίους Βισάλταις συνοικήσοντας· ἄλλους δ' εἰς Ἰταλίαν, οἰκίζομένης Συβάρεως, ἣν Θουρίους προσηγόρευσαν. Καὶ ταῦτ' ἔπραττεν, ἀποκουφίζων μὲν ἀργοῦ καὶ διὰ σχολὴν πολυπράγμονος ὄχλου τὴν πόλιν, ἐπανορθούμενος δὲ τὰς ἀπορίας τοῦ δήμου, φόβον δὲ καὶ φρουρὰν τοῦ μὴ νεωτερίζειν τι παρακατοικίζων τοῖς συμμάχοις.

ΙΒ. Ὁ δὲ πλείστην μὲν ἡδονὴν ταῖς Ἀθήναις καὶ κόσμον ἦνεγκε, μεγίστην δὲ τοῖς ἄλλοις ἐκπληξιν ἀνθρώποις, μόνον δὲ τῇ Ἑλλάδι μαρτυρεῖ, μὴ ψεύδεσθαι τὴν λεγομένην δύναμιν αὐτῆς ἐκείνην καὶ τὸν παλαιὸν ὄλβον, ἢ τῶν ἀναθημάτων κατασκευῆ, τοῦτο μάλιστα τῶν πολιτευμάτων τοῦ Περικλέους ἐβάσκαινον οἱ ἐχθροὶ, καὶ διέβαλλον ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, βοῶντες· ὡς ὁ μὲν δῆμος ἀδοξεῖ καὶ κακῶς ἀκούει τὰ κοινὰ τῶν Ἑλλήνων χρήματα πρὸς αὐτὸν ἐκ Δήλου μεταγαγόν. Ἢ δ' ἔνεστιν αὐτῷ πρὸς τοὺς ἐγκυλοῦντας εὐπρεπεστάτη τῶν προφάσεων, δείσαντα τοὺς βαρβάρους ἐκεῖθεν ἀνελέσθαι, καὶ φυλάττειν ἐν ὀχυρῷ τὰ κοινὰ, ταύτην ἀνήρηκε Περικλῆς· καὶ δοκεῖ δεινὴν ὑβρίν ἢ Ἑλλάς ὑβρίζεσθαι, καὶ τυραννεῖσθαι περιφανῶς, ὀρῶσα τοῖς εἰσφερημένοις ὑπ' αὐτῆς ἀναγκαίως πρὸς τὸν πόλεμον, ἡμᾶς τὴν πόλιν καταχρυσοῦντας καὶ καλλωπίζοντας, ὥσπερ ἀλαζόνα γυναῖκα, περιαιπτομένην λίθους πολυτελεῖς, καὶ ἀγάλματα, καὶ ναοὺς χιλιοταλάντους. Ἐδίδασκεν οὖν ὁ Περικλῆς τὸν δῆμον, ὅτι χρημάτων μὲν οὐκ ὀφείλουσι τοῖς συμμάχοις λόγον, προπολεμοῦντες αὐτῶν, καὶ τοὺς βαρβάρους ἀνείργοντες, οὐχ ἵππον, οὐ ναῦν, οὐχ ὀπλίτην, ἀλλὰ χρήματα

μείνον τελούντων· ἃ τῶν διδόντων οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ τῶν λαμβανόντων, ἂν παρέχωσιν, ἀντὶ ὧν λαμβάνουσι. Δεῖ δὲ, τῆς πόλεως κατασκευασμένης ἱκανῶς τοῖς ἀναγκαίοις πρὸς τὸν πόλεμον, εἰς ταῦτα τὴν εὐπορίαν τρέπειν αὐτῆς, ἀφ' ὧν δόξα μὲν γενομένων αἰδῖος, εὐπορία δὲ γενομένων ἐτοίμη παρέσαι, παντοδαπῆς ἐργασίας φανείσης, καὶ ποικίλων χρεῶν, αἵ πᾶσαν μὲν τέχνην ἐγείρουσαι, πᾶσαν δὲ χεῖρα κινῶσαι, σχεδὸν ὅλην ποιῶσιν ἔμμισθον τὴν πόλιν, ἐξ αὐτῆς ἅμα κοσμουμένην καὶ τρεφομένην. Τοῖς μὲν γὰρ ἡλικίαν ἔχουσι καὶ ῥώμην αἱ στρατεῖαι τὰς ἀπὸ τῶν κρινῶν εὐπορίας παρεῖχον· τὸν δ' ἀσύντακτον καὶ βάνασσον ὄχλον, οὗτ' ἄμοιρον εἶναι λημμάτων βουλόμενος, οὔτε λαμβάνειν ἀργὸν καὶ σχολάζοντα, μεγάλας κατασκευασμάτων ἐπιβολὰς, καὶ πολυτέχνους ὑποθέσεις ἔργων διατριβὴν ἐχόντων, ἐνέβαλε φέρων εἰς τὸν δῆμον, ἵνα μηδὲν ἥττον τῶν πλεόντων, καὶ φρουρούντων, καὶ στρατευομένων, τὸ οἰκουροῦν ἔχη πρόφασιν ἀπὸ τῶν δημοσίων ὠφελεῖσθαι καὶ μεταλαμβάνειν. Ὅπου γὰρ ὕλη μὲν ἦν λίθος, χαλκός, ἐλέφας, χρυσοῦς, ἔβενος, κυπάρισσος, αἱ δὲ ταύτην ἐκπονοῦσαι καὶ κατεργαζόμεναι τέχναι, τέκτονες, πλάσαι, χαλκοτύποι, λιθουργοὶ, βαφεῖς, χρυσοῦ μαλακτῆρες, ἐλέφαντος ζωγράφοι, ποικιλταί, τορευταί· πομποὶ δὲ τούτων καὶ κωμιστῆρες, ἔμποροι, καὶ ναῦται, καὶ κυβερνῆται κατὰ θάλατταν· οἱ δὲ κατὰ γῆν, ἀμαξοπηγοὶ, καὶ ζευγοτρόφοι, καὶ ἡνίοχοι, καὶ κλωστρόφοι, καὶ λινουργοὶ, καὶ σκυτοτόμοι, καὶ ὁδοποιοὶ, καὶ μεταλλεῖς· ἐκάστη δὲ τέχνη, καθάπερ στρατηγός, ἴδιον κράτευμα, τὸν θητικὸν ὄχλον καὶ ἰδιώτην συντεταγμένον εἶχεν, ὄργανον καὶ σῶμα τῆς ὑπηρεσίας γινόμενον· εἰς πᾶσαν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἡλικίαν καὶ φύσιν αἱ χρεῖαι διένεμον καὶ διέσπειρον τὴν εὐπορίαν.

II. Ἀναβαινόντων δὲ τῶν ἔργων, ὑπερηφάνων μὲν μεγέθει, μορφῇ δ' ἀμιμῆτων καὶ χάριτι, τῶν δημιουργῶν ἀμιλλωμένων

ὑπερβαλέσθαι τὴν δημιουργίαν τῇ καλλιτεχνίᾳ, μάλιστα θαυμάσιον ἦν τὸ τάχος. Ἦν γὰρ ἕκαστον ὄντο πολλαῖς διαδοχαῖς καὶ ἡλικίαις μόλις ἐπὶ τέλους ἀφίξασθαι, ταῦτα πάντα μιᾷ ἀκμῇ πολιτείας ἐλάμβανε τὴν συντέλειαν. Καίτοι γε φασὶν Ἀγαθάρχου τοῦ ζωγράφου μέγα φρονούντος ἐπὶ τῷ ταχῷ καὶ ῥαδίως τὰ ζῶα ποιεῖν, ἀκούσαντα τὸν Ζεῦξιν εἰπεῖν· Ἐγὼ δ' ἐν πολλῷ χρόνῳ. Ἡ γὰρ ἐν τῷ ποιεῖν εὐχέρεια καὶ ταχύτης οὐκ ἐντίθησι βάρος ἔργῳ μόνιμον, οὐδὲ κάλλους ἀκρίβειαν· ὁ δ' εἰς τὴν γένεσιν τῷ πόνῳ προδανεισθεὶς χρόνος, ἐν τῇ σωτηρίᾳ τοῦ γενομένου τὴν ἰσχὺν ἀποδίδωσιν. Ὅθεν καὶ μᾶλλον θαυμάζεται τὰ Περικλέους ἔργα πρὸς πολὺν χρόνον ἐν ὀλίγῳ γενόμενα. Κάλπει μὲν γὰρ ἕκαστον εὐθύς ἦν τότε ἀρχαῖον, ἀκμῇ δὲ μέχρι νῦν πρόσφατόν ἐστι καὶ νεουργόν· οὕτως ἐπανθεῖ τις καινότης ἀεὶ ἄθικτον ὑπὸ τοῦ χρόνου διατηροῦσα τὴν ὄψιν, ὥσπερ ἀειθαλὲς πνεῦμα καὶ ψυχὴν ἀγήρω καταμεμιγμένην τῶν ἔργων ἐχόντων. Πάντα δὲ διεῖπε καὶ πάντων ἐπίσκοπος ἦν αὐτῷ Φειδίας, καίτοι μεγάλους ἀρχιτέκτονας ἐχόντων καὶ τεχνίτας τῶν ἔργων. Τὸν μὲν γὰρ ἑκατόμπεδον Παρθενῶνα Καλλικράτης εἰργάζετο καὶ Ἰκτινοί, τὸ δ' ἐν Ἐλευσίνι τελεσθήριον ἤρξατο μὲν Κόροιβος οἰκοδομεῖν, καὶ τοὺς ἐπ' ἐδάφους κίονας ἔθηκεν οὗτος, καὶ τοῖς ἐπισυλίοις ἐπέζευξεν ἀποθανόντος δὲ τούτου, Μεταγένης ὁ Εὐπέτιος, τὸ διάζωμα καὶ τοὺς ἄνω κίονας ἐπέσκησε· τὸ δ' ὀπαῖον ἐπὶ τοῦ Ἀνακτόρου Ξενοκλῆς ὁ Χολαργεὺς ἐκορύφωσε· τὸ δὲ Μακρὸν τεῖχος, περὶ οὗ Σωκράτης ἀκοῦσαι φησὶν αὐτὸς εἰσηγομένου γνώμην Περικλέους, ἠργολάβησε Καλλικράτης. Κωμωδεῖ δὲ τὸ ἔργον Κρατῖνος ὡς βραδέως περαινόμενον·

Πάλαι γὰρ αὐτὸ,

φασί,

λόγοισι προάγει Περικλῆς,

Ἔργατι δ' οὐδὲ κινεῖ.

Τὸ δ' ᾠδεῖον, τῇ μὲν ἐντὸς διαθέσει πολύεδρον καὶ πολύστυλον, τῇ δ' ἐρέψει περικλινὲς καὶ κάταντες ἐκ μιᾶς κορυφῆς πεποιημένον, εἰκόνα λέγουσι γενέσθαι καὶ μίμημα τῆς βασιλείας σκηναῖας, ἐπιστατοῦντος καὶ τούτῳ Περικλέους. Διὸ καὶ πάλιν Κρατίνος ἐν Θράτταις παίζει πρὸς αὐτόν·

Ὁ σχινοκέφαλος Ζεὺς ὅδε προσέρχεται

Περικλέης, τῷδεῖον ἐπὶ τοῦ κρανίου

ἔχων, ἐπειδὴ τυστρακὸν παροίχεται.

Φιλοτιμούμενος δ' ὁ Περικλῆς τότε πρῶτον ἐψηφίσατο μουσικῆς ἀγῶνα τοῖς Παναθηναίοις ἄγεσθαι, καὶ διέταξεν αὐτὸς, ἀθλοθέτης αἰρεθείς, καθότι χρὴ τοὺς ἀγωνιζομένους αὐλεῖν, ἢ ἄδειν, ἢ κιθαρίζειν. Ἐθεῶντο δὲ καὶ τότε καὶ τὸν ἄλλον χρόνον ἐν ᾠδεῖῳ τοὺς μουσικῶς ἀγῶνας. Τὰ δὲ Προπύλαια τῆς ἀκροπόλεως ἐξευργάσθη μὲν ἐν πενταετίᾳ, Μνησικλέους ἀρχιτεκτονοῦντος· τύχη δὲ θαυμαστὴ συμβᾶσα περὶ τὴν οἰκοδομίαν ἐμήνυσε τὴν Θεὸν οὐκ ἀποστατοῦσαν, ἀλλὰ συναραπταμένην τοῦ ἔργου καὶ συνεπιτελοῦσαν. Ὁ γὰρ ἐνεργότατος καὶ προθυμότατος τῶν τεχνιτῶν, ἀποσφαλκίς ἐξ ὕψους ἔπεσε, καὶ διέκειτο μοχθηρῶς, ὑπὸ τῶν ἰατρῶν ἀπεγνωσμένος. Ἀθυμοῦντος δὲ τοῦ Περικλέους, ἡ Θεὸς ὄναρ φανεῖσα συνέταξε θεραπείαν, ἢ χρώμενος ὁ Περικλῆς, ταχὺ καὶ ραδίως ἰάσατο τὸν ἄνθρωπον. Ἐπὶ τούτῳ δὲ καὶ τὸ χαλκοῦν ἀγαλμα τῆς Ὑγείας Ἀθηναῖς ἀνέστησεν ἐν ἀκροπόλει παρὰ τὸν βωμὸν, ὃς καὶ πρότερον ἦν, ὡς λέγουσιν. Ὁ δὲ Φειδίας εἰργάζετο μὲν τῆς Θεοῦ τὸ χρυσοῦν ἔδος, καὶ τούτου δημιουργὸς ἐν τῇ σῆλῃ εἶναι γέγραπται πάντα δ' ἦν σχεδὸν ἐπὶ αὐτῷ, καὶ πᾶσιν, ὡς εἰρήκαμεν, ἔπεσάτει τοῖς τεχνίταις διὰ φιλίαν Περικλέους. Καὶ τοῦτο τῷ μὲν φθόνον, τῷ δὲ βλασφημίαν ἤνεγκεν, ὡς ἐλευθέρας τῷ Περικλεῖ γυναῖκας εἰς τὰ ἔργα φοιτώσας ὑποδεχομένου τοῦ Φειδίου. Δεξάμενοι δὲ τὸν λόγον οἱ κω-

μικαί, πολλήν ἀτέλγειαν αὐτοῦ κατεσκεδάσαν, εἰς τε τὴν Μενίππου γυναῖκα διαβάλλοντες, ἀνδρὸς φίλου καὶ ὑποστρατηγοῦντος, εἰς τε τὰς Πυριλάμπους ὀρνιθοτροφίας, ὅς, ἐταῖρος ὢν Περικλέους, αἰτίαν εἶχε ταῶνας ὑφιένει τῆς γυναιξίν, αἷς ὁ Περικλῆς ἐπλητίζε. Καὶ τί ἂν τις ἀνθρώπους σατυρικὰς τοῖς βίοις, καὶ τὰς κατὰ τῶν κρειττόνων [βλασφημίας, ὡσπερ δαίμονι κακῷ, τῷ φθόνῳ τῶν πολλῶν ἀποθύοντας ἐκάστοτε, θαυμάσειεν, ὅπου καὶ Στησίμβροτος ὁ Θάσιος δεινὸν ἀσέβημα καὶ μυθῶδες ἐξενεγκεῖν ἐτόλμησεν εἰς τὴν γυναῖκα τοῦ υἱοῦ κατὰ τοῦ Περικλέους; οὕτως ἔοικε πάντῃ χαλεπὸν εἶναι καὶ δυσθήρα τον ἰστορίαν ἀληθῆς, ὅταν οἱ μὲν ὑπερον γεγονότες τὸν χρόνον ἔχωσιν ἐπιπροσθοῦντα τῇ γνώσει τῶν πραγμάτων· ἡ δὲ τῶν πράξεων καὶ τῶν βίων ἡλικιωτὶς ἰστορία, τὰ μὲν φθόνοις καὶ δυσμενείαις, τὰ δὲ χαριζομένη καὶ κολακεύουσα, λυμαίνεται καὶ διασρέφῃ τὴν ἀλήθειαν.

ΙΑ. Τῶν δὲ περὶ τὸν Θουκυδίδην ῥητόρων καταβοῶντων τοῦ Περικλέους, ὡς σπαθῶντος τὰ χρήματα, καὶ τὰς προσόδους ἀπολλύντος, ἠρώτησεν ἐν ἐκκλησίᾳ τὸν δῆμον, εἰ πολλὰ δοκεῖ δεδαπανῆσθαι φησάντων δὲ, πάμπολλα· Μὴ τοίνυν, εἶπεν, ὑμῖν, ἀλλ' ἐμοὶ δεδαπανήσθω καὶ τῶν ἀναθημάτων ἰδίαν ἐμαυτοῦ ποιήσομαι τὴν ἐπιγραφὴν. Εἰπόντος οὖν ταῦτα τοῦ Περικλέους, εἴτε τὴν μεγαλοφροσύνην αὐτοῦ θαυμάσαντες, εἴτε πρὸς τὴν δόξαν ἀντιφιλοτιμούμενοι τῶν ἔργων, ἀνέκραγον κελεύοντες ἐκ τῶν δημοσίων ἀναλίσκειν καὶ χορηγεῖν, μηδενὸς φειδόμενον. Τέλος δὲ πρὸς τὸν Θουκυδίδην εἰς ἀγῶνα περὶ τοῦ ὄσρακου καταστάς καὶ διακινδυνεύσας, ἐκεῖνον μὲν ἐξέβαλε, κατέλυσε δὲ τὴν ἀντιτεταγμένην ἐταιρείαν.

ΙΕ. Ὡς οὖν, παντάπασι λυθείσης τῆς διαφορᾶς, καὶ τῆς πόλεως οἷον ὁμαλῆς καὶ μιᾶς γενομένης, κομιδῇ περιήνεγκεν εἰς ἑαυτὸν τὰς Ἀθήνας, καὶ τὰ τῶν Ἀθηναίων ἐξηρημημένα πράγματα,

φόρους, καὶ στρατεύματα, καὶ τριήρεις, καὶ νήσους, καὶ θάλασσαν, καὶ πολλὴν μὲν δι' Ἑλλήνων, πολλὴν δὲ καὶ διὰ βαρβάρων ἤκουσαν ἰσχύϊν καὶ ἡγεμονίαν, ὑπὸ κούϊσι ἔθνεσι, καὶ φιλίαις βασιλέων καὶ συμμαχίαις πεφραγμένην δυναστῶν, οὐκέθ' ὁ αὐτὸς ἦν, οὐδ' ὁμοίως χειροκῆτης τῷ δήμῳ καὶ ῥάδιος ὑπέικειν καὶ συνενδιδόναι ταῖς ἐπιθυμίαις, ὡσπερ πνοαῖς, τῶν πολλῶν. Ἀλλ' ἐκ τῆς ἀνειμένης ἐκείνης καὶ ὑποθρυπτομένης ἔνια δημαγωγίας, ὡσπερ ἀνθηρᾶς καὶ μαλακῆς ἀρμονίας, ἀριστοκρατικὴν καὶ βασιλικὴν ἐντεινάμενος πολιτείαν, καὶ χρώμενος αὐτῇ πρὸς τὸ βέλτιστον ὀρθῇ καὶ ἀνεγκλήτῳ, τὰ μὲν πολλὰ βουλόμενον ἤγε πείθων καὶ διδάσκων τὸν δῆμον ἦν δ' ὅτε καὶ μάλα δυσχεραίνοντα κατατείνων καὶ προσβιάζων, ἐχειροῦτο τῷ συμφέροντι, μιμούμενος ἀτεχνῶς ἰατρὸν ποικίλῳ νοσήματι καὶ μακρῷ, κατὰ καιρὸν μὲν ἡδονὰς εὐλαθεῖς, κατὰ καιρὸν δὲ δηγμοὺς καὶ φάρμακα προσφέροντα σωτήρια. Παντοδαπῶν γὰρ, ὡς εἰκὸς, παθῶν ἐν ὄχλῳ τοσαύτην τὸ φουμένων μέγεθος ἀρχὴν ἔχοντι, μόνος ἐμμελῶς ἕκαστα διαχειρίσασθαι πεφυκῶς, μάλιστα δ' ἐλπίσι καὶ φόβοις, ὡσπερ οἶαξι, προαναπέλλων τὸ θρασυνόμενον αὐτῶν, καὶ τὸ δύσθυμον ἀνιῆς καὶ παραμυθούμενος, ἔδειξε τὴν ῥητορικὴν, κατὰ Πλάτωνα, ψυχαγωγίαν οὔσαν, καὶ μέγιστον ἔργον αὐτῆς, τὴν περὶ τὰ ἦθη καὶ πάθη μέθοδον, ὡσπερ τινὰς τόνους καὶ φθόγους ψυχῆς, μάλ' ἐμμελοῦς ἀφῆς καὶ κρούσεως δεομένους. Αἰτία δ' οὐχ ἡ τοῦ λόγου ψιλῶς δύναμις, ἀλλ', ὡς Θουκυδίδης φησὶν, ἡ περὶ τὸν βίον δόξα καὶ πίστις τοῦ ἀνδρὸς, ἀδωροτάτου περιφανῶς γενομένου, καὶ χρημάτων κρείττονος ὡς τὴν πόλιν ἐκ μεγάλης μεγίστην καὶ πλουσιωτάτην ποιήσας, καὶ γενόμενος δυνάμει πολλῶν βασιλέων καὶ τυράννων ὑπέρτερος, ὧν ἔνιοι καὶ ἐπὶ τοῖς υἱέσι διέθεντο, ἐκεῖνος μιᾷ δραχμῇ μείζονα τὴν οὐσίαν οὐκ ἐποίησεν, ἧς ὁ πατὴρ αὐτῷ κατέλιπε.

ΙΓ. Καίτοι τὴν δύναμιν αὐτοῦ σαφῶς μὲν ὁ Θουκυδίδης

διηγείται, κακοήθως δὲ παρεμφαίνουσιν οἱ κωμικοὶ, Πεισιστρατίδας μὲν νέους τοὺς περὶ αὐτὸν ἑτέρους καλοῦντες, αὐτὸν δ' ἀπομόσαι μὴ τυραννήσειν κελεύοντες, ὡς ἀσυμμέτρου πρὸς δημοκρατίαν καὶ βαρυτέρας περὶ αὐτὸν οὔσης ὑπεροχῆς. Ὁ δὲ Τηλεκλείδης παραδεδωκέναι φησὶν αὐτῷ τοὺς Ἀθηναίους

Πόλεων τε φόρους, αὐτάς τε τὰς πόλεις, τὰς μὲν δαῖν, τὰς δ' ἀναλύειν,

Λάϊνα τείχη, τὰ μὲν οἰκοδομεῖν, τὰ δὲ αὐτὰ πάλιν καταβάλλειν, Σπονδάς, δύναμιν, κράτος, εἰρήνην, πλοῦτόν τ', εὐδαιμονίαν τε.

Καὶ ταῦτα καιρὸς οὐκ ἦν, οὐδ' ἀκμὴ καὶ χάρις ἀνθούσης ἐφ' ὦρα πολιτείας, ἀλλὰ τεσσαράκοντα μὲν ἔτη πρωτεύων ἐν Ἐφιάλταις, καὶ Λεωκράταις, καὶ Μυρωνίδαις, καὶ Κίμωνι, καὶ Τολμίδαις, καὶ Θουκυδίδαις· μετὰ δὲ τὴν Θουκυδίδου κατάλυσιν καὶ τὸν ὄσρακισμόν, οὐκ ἐλάττω τῶν πεντεκαίδεκα ἐτῶν διήνεγκε, καὶ μίαν οὔσαν ἐν ταῖς ἐνιαυσίαις στρατηγίαις ἀρχὴν καὶ δυναστείαν κτησάμενος, ἐφύλαξεν ἑαυτὸν ἀνάλωτον ὑπὸ χρημάτων, καίπερ οὐ παντάπασιν ἀργῶς ἔχων πρὸς χρηματισμόν· ἀλλὰ τὸν πατρῶον καὶ δίκαιον πλοῦτον, ὡς μήτ' ἀμελοῦμενος ἐκφυγοί, μήτε πολλὰ πράγματα καὶ διατριβὰς ἀσχολουμένῳ παρέχοι, συνέταξεν εἰς οἰκονομίαν, ἣν ᾤετο ῥάσῃν καὶ ἀκριβέστατην εἶναι. Τοὺς γὰρ ἐπετείους καρποὺς ἅπαντας ἀθρόους ἐπίπρασκεν, εἶτα τῶν ἀναγκαίων ἕκαστον ἐξ ἀγορᾶς ὠνούμενος, διόκει τὸν βίον καὶ τὰ περὶ τὴν δίαιταν. Ὄθεν οὐχ ἠδύς ἦν ἐνηλίκους παισὶν, οὐδὲ γυναῖξί· θαψιλῆς χορηγός, ἀλλ' ἐμέμφοντο τὴν ἐφήμερον ταύτην καὶ συνηγμένην εἰς τὸ ἀκριβέστατον δαπάνην, οὐδενός, οἷον ἐν οἰκίᾳ μεγάλη καὶ πράγμασιν ἀφθόνοις, περιβρέοντος, ἀλλὰ παντὸς μὲν ἀναλώματος, παντὸς δὲ λήμματος, δι' ἀριθμοῦ καὶ μέτρου βαδίζοντος. Ὁ δὲ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν τοιαύτην συνέχων ἀκριβείαν, εἰς ἣν οἰκέτης, Εὐάγγελος, ὡς ἕτερος οὐδεὶς ἐν πεφυκῶς, ἢ κατεσκευασμένος ὑπὸ τοῦ Περικλέους, πρὸς οἰκο-

νομίαν. Ἀπεναντία μὲν οὖν ταῦτα τῆς Ἀναξαγόρου σοφίας, εἶγε καὶ τὴν οἰκίαν ἐκεῖνος ἐξέλιπε, καὶ τὴν χώραν ἀφῆκεν ἀργὴν καὶ μηλόβοτον, ὑπ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ μεγαλοφροσύνης. Οὐ ταῦτόν δ' ἔστιν, οἶμαι, θεωρητικοῦ φιλοσόφου καὶ πολιτικοῦ βίος, ἀλλ' ὁ μὲν ἀνόργανον καὶ ἀπροσδεῖα τῆς ἐκτὸς ὕλης ἐπὶ τοῖς καλοῖς κινεῖ τὴν διάνοιαν, τῷ δ' εἰς ἀνθρωπείας χρείας ἀναμιγνύντι τὴν ἀρετὴν, ἔστιν οὖ γένοιτ' ἂν οὐ τῶν ἀναγκαίων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν καλῶν ὁ πλοῦτος· ὥσπερ ἦν καὶ Περικλεῖ, βοηθοῦντι πολλοῖς τῶν πενήτων. Καὶ μέντοιγε τὸν Ἀναξαγόραν αὐτὸν λέγουσιν, ἀσχαλουμένου Περικλέους, ἀμελούμενον κεῖσθαι, συγκεκαλυμμένον ἤδη γηραιὸν ἀποκαρτεροῦντα· προσπεσόντος δὲ τῷ Περικλεῖ τοῦ πράγματος, ἐκπλαγέντα θεῖν εὐθύς ἐπὶ τὸν ἄνδρα, καὶ δεῖσθαι πᾶσαν δέησιν, ὀλοφυρόμενον οὐκ ἐκεῖνον, ἀλλ' ἑαυτὸν, εἰ τοιοῦτον ἀπολεῖ τῆς πολιτείας σύμβουλον. Ἐκκαλυψάμενον οὖν τὸν Ἀναξαγόραν εἰπεῖν πρὸς αὐτόν· « ὦ Περικλεῖς, καὶ οἱ τοῦ λύγου χρεῖαν ἔχοντες ἔλαιον ἐπιχέουσιν. »

IZ. Ἀρχομένων δὲ Λακεδαιμονίων ἄχθεσθαι τῇ αὐξήσει τῶν Ἀθηναίων, ἐπαίρων ὁ Περικλῆς τὸν δῆμον ἔτι μᾶλλον μέγα φρονεῖν, καὶ μεγάλων αὐτὸν ἀξιοῦν πραγμάτων, γράφει ψήφισμα, πάντας Ἕλληνας τοὺς ὀπήποτε κατοικοῦντας Εὐρώπης, ἢ τῆς Ἀσίας, παρακαλεῖν, καὶ μικρὰν πόλιν καὶ μεγάλην, εἰς σύλλογον πέμπειν Ἀθήναζε τοὺς βουλευσομένους περὶ τῶν Ἑλληνικῶν ἱερῶν, ἃ κατέπρησαν οἱ βάρβαροι, καὶ τῶν θυσιῶν, ἃς ὀφείλουσιν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος εὐξάμενοι ταῖς Θεοῖς, ὅτε πρὸς τοὺς βαρβάρους ἐμάχοντο, καὶ τῆς θαλάττης, ὅπως πλέωσι πάντες ἀδεῶς, καὶ τὴν εἰρήνην ἄγωσιν. Ἐπὶ ταῦτα δ' ἄνδρες εἴκουσι τῶν ὑπὲρ πενήτηκοντα ἔτη γεγονότων ἐπέμφθησαν, ὧν πέντε μὲν, Ἴωνας καὶ Δωρεῖς τοὺς ἐν Ἀσίᾳ, καὶ νησιώτας ἄχρι Λέσθου καὶ Ρόδου παρεκάλουν· πέντε δὲ τοὺς ἐν Ἑλλησπόντῳ καὶ Θράκῃ μέχρι Βυζαντίου τόπους ἐπήγεσαν, καὶ πέντε ἐπὶ τούτοις εἰς Βοιωτίαν,

καὶ Φωκίδα καὶ Πελοπόννησον, ἐκ δὲ ταύτης, διὰ Λοκρῶν ἐπὶ τὴν πρόσσιον Ἠπειρον ἕως Ἀκαρνανίας καὶ Ἀμβρακίας ἀπεσάλησαν· οἱ δὲ λοιποὶ δι' Εὐβοίας ἐπ' Οἰταίους, καὶ τὸν Μαλιέα κόλπον, καὶ Φθιώτας, καὶ Ἀχαιοὺς, καὶ Θεσσαλοὺς ἐπορεύοντο, συμπείθοντες ἰέναι καὶ μετέχειν τῶν βουλευμάτων, ἐπ' εἰρήνην καὶ κοινοπραγίᾳ τῆς Ἑλλάδος. Ἐπράχθη δ' οὐδὲν, οὐδὲ συνήλθον αἱ πόλεις, Λακεδαιμονίων ὑπεναντιωθέντων, ὡς λέγεται, καὶ τὸ πρῶτον ἐν Πελοποννήσῳ τῆς πείρας ἐλεγχθείσης. Τοῦτο μὲν οὖν παρεθέμην ἐνδεικνύμενος αὐτοῦ τὸ φρόνημα καὶ τὴν μεγαλοφροσύνην.

ΙΗ. Ἐν δὲ ταῖς στρατηγίαις εὐδοκίμει μάλιστα διὰ τὴν ἀσφάλειαν, οὔτε μάχης ἐχούσης πολλὴν ἀδελότητα καὶ κίνδυνον ἐκασίως ἀπτόμενος, οὔτε τοὺς ἐκ τοῦ παραβάλλεσθαι χρησαμένους τύχῃ λαμπρᾶ, καὶ θαυμασθέντας ὡς μεγάλους, ζηλῶν καὶ μιμούμενος στρατηγούς· αἰεὶ τε λέγων πρὸς τοὺς πολίτας, ὡς ὅσον ἐπ' αὐτῷ μενοῦσιν ἀθάνατοι πάντα τὸν χρόνον. Ὅρων δὲ Τολμίδην τὸν Τολμαίου διὰ τὰς πρότερον εὐτυχίας, καὶ διὰ τὸ τιμᾶσθαι διαφερόντως ἐκ τῶν πολεμικῶν, σὺν οὐδενὶ καιρῷ παρασκευαζόμενον εἰς Βοιωτίαν ἐμβάλεῖν, καὶ πεπεικότα τῶν ἐν ἡλικίᾳ τοὺς ἀρίστους καὶ φιλοτιμοτάτους ἐθελοντὶ στρατεύεσθαι, χιλίους γενομένους, ἄνευ τῆς ἄλλης δυνάμεως, κατέχειν ἐπειρᾶτο καὶ παρακαλεῖν ἐν τῷ δήμῳ, τὸ μνημονεύμενον εἰπὼν, ὡς, εἰ μὴ πείθοιτο Περικλεῖ, τὸν γε σοφώτατον οὐχ ἁμαρτήσεται σύμβουλον ἀναμείνας χρόνον. Τότε μὲν οὖν μετρίως εὐδοκίμησε τοῦτ' εἰπὼν· ὀλίγαις δ' ὕστερον ἡμέραις, ὡς ἀνηγγέλη τεθνεὼς μὲν αὐτὸς Τολμίδης, περὶ Κορώνειαν ἠττηθεὶς μάχῃ, τεθνεῶτες δὲ πολλοὶ καὶ ἀγαθοὶ τῶν πολιτῶν, μεγάλῃν τοῦτο τῷ Περικλεῖ μετ' εὐνοίας δόξαν ἤνεγκεν, ὡς ἀνδρὶ φρονίμῳ καὶ φιλοπολίτῃ.

ΙΘ. Τῶν δὲ στρατηγιῶν ἡγαπήθη μὲν ἡ περὶ Χερρόνησον αὐτοῦ μάλιστα, σωτήριος γενομένη τοῖς αὐτόθι κατοικοῦσι τῶν Ἑλλή-

νων. Οὐ γὰρ μόνον ἐποίκουσ Ἀθηναίων χιλίους κομίσας ἔρρωσεν εὐανδρία τὰς πόλεις, ἀλλὰ καὶ τὸν αὐχένα διαζώσας ἐρύμασι καὶ προβλήμασιν ἐκ θαλάττης εἰς θάλατταν, ἀπετείχισε τὰς καταδρομὰς τῶν Θρακῶν περιεχυμένων τῇ Χερρόνησῳ· καὶ πόλεμον ἐνδελεχῆ καὶ βαρὺν ἐξέκλεισεν, ᾧ συνείχετο πάντα τὸν χρόνον ἢ χώρα, βαρβαρικαῖς ἀναμειγμένη γειτνιαῖσι, καὶ γέμουσα ληστηρίων ὁμόρων καὶ συνοίκων. Ἐθαυμάσθη δὲ καὶ διεβοήθη πρὸς τοὺς ἐκτὸς ἀνθρώπους, περιπλεύσας Πελοπόννησον, ἐκ Πηγῶν τῆς Μεγαρικῆς ἀναχθεὶς ἑκατὸν τριήρεσιν. Οὐ γὰρ μόνον ἐπόρθησε τῆς παραλίας πόλεις, ὡς Τολμίδης πρότερον, ἀλλὰ καὶ πόρρω θαλάττης προσελθὼν, τοῖς ἀπὸ τῶν νεῶν ὀπλίταις τοὺς μὲν ἄλλους εἰς τὰ τεῖχη συνέσειλε, δεισάντας αὐτοῦ τὴν ἔφοδον, ἐν δὲ Νεμέᾳ Σικυωνίους, ὑποσάντας καὶ συνάψαντας μάχην, κατὰ κράτος τρεψάμενος, ἔσκησε τρόπαιον. Ἐκ δ' Ἀχαΐας, φίλης οὔσης, στρατιώτας ἀναλαβὼν εἰς τὰς τριήρεις, ἐπὶ τὴν ἀντιπέρας Ἥπειρον ἐκομίσθη τῷ στόλῳ, καὶ παραπλεύσας τὸν Ἀχελῶν, Ἀκαρνανίαν κατέδραμε, καὶ κατέκλεισεν Οἰνεάδας εἰς τὸ τεῖχος, καὶ τεμὼν τὴν γῆν καὶ κακώσας, ἀπῆρεν ἐπ' οἴκου φοβερός μὲν φανεὶς τοῖς πολεμίαις, ἀσφαλῆς δὲ καὶ δραστήριος τοῖς πολίταις. Οὐδὲν γὰρ οὐδ' ἀπὸ τύχης πρόσκρουσμα συνέβη περὶ τοὺς στρατευομένους.

Κ. Ἐἰς δὲ τὸν Πόντον εἰσπλεύσας στόλῳ μεγάλῳ καὶ κεκοσμημένῳ λαμπρῶς, ταῖς μὲν Ἑλληνίσιν πόλεσιν, ὧν ἐδέοντο, διεπράξατο, καὶ προσηνέχθη φιλανθρώπως· τοῖς δὲ περιοικοῦσι βαρβάροις ἔθνεσι, καὶ βασιλεῦσιν αὐτῶν καὶ δυνάσαις ἐπεδείξατο μὲν τῆς δυνάμεως τὸ μέγεθος, καὶ τὴν ἄδειαν, καὶ τὸ θάρσος, ἢ βούλοιντο, πλεόντων, καὶ πᾶσαν ὑφ' αὐτοῖς πεποιημένων τὴν θάλασσαν, Σινωπεῦσι δὲ τρισκαίδεκα ναῦς ἀπέλιπε μετὰ Λαμάχου, καὶ στρατιώτας ἐπὶ Τιμησίλειον τύραννον. Ἐκπεσόντος δὲ τούτου καὶ τῶν ἐτέρων, ἐψηφίσατο πλεῖν εἰς Σινώπην Ἀθηναίων

ἔθελοντὰς ἐξακοσίους, καὶ συγκατοικεῖν Σινωπεῦσι, νειμαμένους οἰκίας καὶ χώραν, ἣν πρότερον οἱ τύραννοι κατεῖχον. Τάλλα δ' οὐ συνεχῶρει ταῖς ὀρμαῖς τῶν πολιτῶν, οὐδὲ συνεξέπιπτεν, ὑπὸ ῥώμης καὶ τύχης τοσαύτης ἐπαιρομένων Αἰγύπτου τε πάλιν ἀντιλαμβάνεσθαι, καὶ κινεῖν τῆς βασιλείως ἀρχῆς τὰ πρὸς θαλάσση. Πολλοὺς δὲ καὶ Σικελίας ὁ δύσερος ἐκεῖνος ἤδη καὶ δύσποτμος ἔρωσ εἶχεν, ὄνυσερον ἐξέκαυσαν οἱ περὶ τὸν Ἀλκιβιάδην ῥήτορες. Ἦν δὲ καὶ Τηρόβυνια καὶ Καρχηδῶν ἐνίοις ὄνειρος, οὐκ ἀπ' ἐλπίδος, διὰ τὸ μέγεθος τῆς ὑποκειμένης ἡγεμονίας, καὶ τὴν εὐροίαν τῶν πραγμάτων.

ΚΑ. Ἄλλ' ὁ Περικλῆς κατεῖχε τὴν ἐκδρομὴν ταύτην, καὶ περιέκοπτε τὴν πολυπραγμοσύνην· καὶ τὰ πλείεστα τῆς δυνάμεως ἔτρεπεν εἰς φυλακὴν καὶ βεβαιότητα τῶν ὑπαρχόντων, μέγα ἔργον ἡγούμενος ἀνείργειν Λακεδαιμονίους, καὶ ὅλως ὑπεναντιούμενος ἐκείνοις, ὡς ἄλλοις τε πολλοῖς ἔδειξε, καὶ μάλιστα ταῖς περὶ τὸν ἱερὸν πρᾶχθεῖσι πόλεμον. Ἐπεὶ γὰρ οἱ Λακεδαιμόνιοι στρατεύσαντες εἰς Δελφοὺς, Φωκέων ἐχόντων τὸ ἱερὸν, Δελφοῖς ἀπέδωκαν, εὐθὺς ἐκείνων ἀπαλλαγέντων, ὁ Περικλῆς ἐπιστρατεύσας, πάλιν εἰσήγαγε τοὺς Φωκέας. Καὶ τῶν Λακεδαιμονίων, ἣν ἔδωκαν αὐτοῖς Δελφοὶ προμαντεῖαν, εἰς τὸ μέτωπον ἐγκολαψάντων τοῦ χαλκοῦ λύκου, λαβὼν καὶ αὐτὸς προμαντεῖαν τοῖς Ἀθηναίοις, εἰς τὸν αὐτὸν λύκον κατὰ τὴν δεξιὰν πλευρὰν ἐνεγράφαεν.

ΚΒ. Ὅτι δ' ὀρθῶς ἐν τῇ Ἑλλάδι τὴν δύναμιν τῶν Ἀθηναίων συνεῖχεν, ἐμαρτύρησεν αὐτῷ τὰ γενόμενα. Πρῶτον μὲν γὰρ Εὐβοεῖς ἀπέστησαν, ἐφ' οὓς διέβη μετὰ δυνάμεως. Εἴτ' εὐθὺς ἀπηγγέλλοντο Μεγαρεῖς ἐκπεπολεμημένοι, καὶ στρατιὰ πολεμίων ἐπὶ τοῖς ὄροις τῆς Ἀττικῆς οὖσα, Πλείστωνακτος ἡγουμένου, βασιλέως Λακεδαιμονίων. Πάλιν οὖν ὁ Περικλῆς κατὰ τάχος ἐκ τῆς Εὐβοίας ἀνεκομίζετο πρὸς τὸν ἐν τῇ Ἀττικῇ πόλεμον· καὶ συνάψαι μὲν εἰς χεῖρας οὐκ ἐθάρασε πολλοῖς καὶ ἀγαθοῖς ὀπλίταις προ-

καλουμένοις ὄρων δὲ τὸν Πλεισώνακτα νέον ὄντα κομιδῇ, χρώμενον δὲ μάλιστα Κλεάνδριδῃ τῶν συμβούλων, ὃν οἱ ἔφοροι φύλακα καὶ πάρεδρον αὐτῷ διὰ τὴν ἡλικίαν συνέπεμψαν, ἐπειρᾶτο τούτου κρύφα· καὶ ταχὺ διαφθείρας χρήμασιν αὐτὸν, ἔπεισεν ἐκ τῆς Ἀττικῆς ἀπαγαγεῖν τοὺς Πελοποννησίους. Ὡς δ' ἀπεχώρησεν ἡ στρατιὰ καὶ διελύθη κατὰ πόλεις, βαρέως φέροντες οἱ Λακεδαιμόνιοι, τὸν μὲν βασιλέα χρήμασιν ἐζημίωσαν, ὧν τὸ πλῆθος οὐκ ἔχων ἐκτίσαι, μετέστησεν ἑαυτὸν ἐκ Λακεδαίμονος· τοῦ δὲ Κλεανδρίδου φεύγοντος θάνατον κατέγνωσαν. Οὗτος δ' ἦν πατὴρ Γυλίππου, τοῦ περὶ Σικελίαν Ἀθηναίους καταπολεμήσαντος. Ἔοικε δ' ὥσπερ συγγενικὸν αὐτῷ προσκρίψασθαι νόσημα τὴν φιλαργυρίαν ἢ φύσις, ὑφ' ἧς καὶ αὐτὸς, αἰσχυρῶς ἐπὶ κακοῖς ἔργοις ἀλοῦς, ἐξέπεσε τῆς Σπάρτης. Ταῦτα μὲν οὖν ἐν ταῖς περὶ Λυσάνδρου δεδηλώκαμεν.

ΚΓ. Τοῦ δὲ Περικλέους ἐν τῷ τῆς στρατηγίας ἀπολογισμῷ δέκα ταλάντων ἀνάλωμα γράψαντος, ἀνηλωμένων εἰς τὸ δέον, ὁ δῆμος ἀπεδέξατο, μὴ πολυπραγμονήσας, μηδ' ἐλέγξας τὸ ἀπόρρητον. Ἔνιοι δ' ἰσορήκασιν, ὧν ἓσι καὶ Θεόφραστος ὁ φιλόσοφος, ὅτι καθ' ἕκαστον ἐνικυτὸν εἰς τὴν Σπάρτην ἐφοῖτα δέκα τάλαντα παρὰ τοῦ Περικλέους, οἷς τοὺς ἐν τέλει πάντας θεραπεύων, παρητεῖτο τὸν πόλεμον, οὐ τὴν εἰρήνην ὠνούμενος, ἀλλὰ τὸν χρόνον, ἐν ᾧ παρασκευασάμενος καθ' ἡσυχίαν ἔμελλε πολεμήσειν βέλτιον. Εὐθύς οὖν ἐπὶ τοὺς ἀφεστῶτας τραπόμενος, καὶ διαβάς εἰς Εὐβοίαν, πενήκοντα ναυσὶ καὶ πεντακισχιλίαις ὀπλίταις κατεσρέψατο τὰς πόλεις. Καὶ Χαλκιδέων μὲν τοὺς Ἴπποβότας λεγομένους, πλούτῳ καὶ δόξῃ διαφέροντας, ἐξέβαλεν· Ἔστιαιεῖς δὲ πάντας ἀναστήσας ἐκ τῆς χώρας, Ἀθηναίους κατέφυκε, μόνους τούτοις ἀπαραιτητῶς χρησάμενος, ὅτι ναῦν Ἀττικὴν αἰχμάλωτον λαβόντες, ἀπέκτειναν τοὺς ἄνδρας.

ΚΔ. Ἐκ τούτου γενομένων σπονδῶν Ἀθηναίοις καὶ Λακεδαι-

μονίοις εἰς ἔτη τριάκοντα, ψηφίζεται τὸν εἰς Σάμον πλοῦν, αἰτίαν ποιησάμενος κατ' αὐτῶν, ὅτι τὸν πρὸς Μιλησίους κελεύόμενοι διαλύσασθαι πόλεμον, οὐχ ὑπήκουον. Ἐπεὶ δ' Ἀσπασία χαρίζομενος δοκεῖ πράττειν τὰ πρὸς Σαμίους, ἐνταῦθ' ἂν εἴη καιρὸς διαπορῆσαι μάλις περὶ τῆς ἀνθρώπου, τίνα τέχνην, ἢ δύναμιν τοσαύτην ἔχουσα, τῶν τε πολιτικῶν τοὺς πρωτεύοντας ἐχειρώσατο, καὶ τοῖς φιλοσόφοις οὐ φαῦλον, οὐδ' ὀλίγον ὑπὲρ αὐτῆς παρέσχε λόγον. Ὅτι μὲν γὰρ ἦν Μιλησία γένος, Ἀξιόχου θυγάτηρ, ὁμολογεῖται. Φασὶ δ' αὐτὴν Θαρρηλίαν τινὰ τῶν παλαιῶν Ἰάδων ζηλώσασαν, ἐπιθέσθαι τοῖς δυνατωτάτοις ἀνδράσι. Καὶ γὰρ ἡ Θαρρηλία, τό τ' εἶδος εὐπρεπῆς γενομένη, καὶ χάριν ἔχουσα μετὰ δεινότητος, πλείστοις μὲν Ἑλλήνων συνώκησεν ἀνδράσι, πάντας δὲ προσεποίησε βασιλεῖ τοὺς πλησιάσαντας αὐτῇ, καὶ ταῖς πόλεσι μηδισμοῦ δι' ἐκείνων ὑπέσπειρεν ἀρχὰς, δυνατωτάτων ὄντων καὶ μεγίστων. Τὴν δ' Ἀσπασίαν οἱ μὲν ὡς σοφὴν τινὰ καὶ πολιτικὴν ὑπὸ τοῦ Περικλέους σπουδασθῆναι λέγουσι. Καὶ γὰρ Σωκράτης ἔστιν ὅτε μετὰ τῶν γνωρίμων ἐφοίτα, καὶ τὰς γυναῖκας ἀκροασομένας οἱ συνήθεις ἦγον ὡς αὐτὴν, καίπερ οὐ κοσμίου προεσῶσαν ἐργασίας, οὐδὲ σεμνῆς, ἀλλὰ παιδίσκας ἐταιρούσας τρέφουσαν. Δίσχίνης δὲ φησι, καὶ Λυσικλέα, τὸν προβατοκάπηλον, ἐξ ἀγενοῦς καὶ ταπεινοῦ τὴν φύσιν, Ἀθηναίων γενέσθαι πρῶτον, Ἀσπασία συνόντα μετὰ τὴν Περικλέους τελευτήν. Ἐν δὲ τῷ Μενεξένῳ τῷ Πλάτωνος, εἰ καὶ μετὰ παιδιᾶς τὰ πρῶτα γέγραπται, τοσοῦτόν γε ἰστορίας ἔνεστιν, ὅτι δόξαν εἶχε τὸ γύναιον ἐπὶ ῥητορικῇ πολλοῖς Ἀθηναίων ὁμιλεῖν. Φαίνεται μὲντοι μᾶλλον ἐρωτικὴ τις ἢ τοῦ Περικλέους ἀγάπησις γενομένη πρὸς Ἀσπασίαν. Ἦν μὲν γὰρ αὐτῷ γυνὴ προσήκουσα μὲν κατὰ γένος, συναρκητὴ δ' Ἰππονίκῳ πρότερον, ἐξ οὗ Καλλιαν ἔτεκε τὸν πλούσιον· ἔτεκε δὲ καὶ παρὰ τῷ Περικλεῖ Ἐάνθιππον καὶ Πάραλον. Εἶτα τῆς συμβιώσεως οὐκ οὐσης αὐτοῖς ἀρεστῆς, ἐκεῖ-

νην μὲν ἑτέρῳ βουλομένην συνεξέδωκεν, αὐτὸς δὲ τὴν Ἀσπασίαν λαβὼν, ἔσπεξε διαφερόντως. Καὶ γὰρ ἐξιὼν, ὡς φασι, καὶ εἰσιὼν ἀπ' ἀγορᾶς, ἠσπάζετο καθ' ἡμέραν αὐτὴν μετὰ τοῦ καταφιλεῖν. Ἐν δὲ ταῖς κωμωδίαις Ὀμφάλῃ τε νέα καὶ Δηϊάνειρα καὶ πάλιν Ἥρα προσαγορεύεται. Κρατῖνος δὲ ἀντικρυς παλλακὴν αὐτὴν εἴρηκεν ἐν τούτοις.

Ἥραν τέ οἱ Ἀσπασίαν τίττει,

Καὶ καταπυγούνην παλλακὴν κυνώπιδα.

Δοκεῖ δὲ καὶ τὸν νόθον ἐκ ταύτης τεκνωῶσαι, περὶ οὗ πεποίηκεν

Εὐπολις ἐν Δήμοις αὐτὸν μὲν οὕτως ἐρωτῶντα·

Ὁ νόθος δέ μοι ζῆ;

Τὸν δὲ Μυρωνίδην ἀποκρινόμενον·

Καὶ πάλιν γ' ἂν ἦν ἀνὴρ,

Εἰ μὴ τὸ τῆς πόρνης ὑπερβῶδει κακόν.

Οὕτω δὲ τὴν Ἀσπασίαν ὀνομασθὴν καὶ κλεινὴν γενέσθαι λέγουσιν, ὥς τε καὶ Κῦρον τὸν πολεμήσαντα βασιλεῖ περὶ τῆς τῶν Περσῶν ἡγεμονίας, τὴν ἀγαπωμένην ὑπ' αὐτοῦ μάλισα τῶν παλλακίδων Ἀσπασίαν ὀνομάσαι, καλουμένην Μιλτῶ πρότερον. Ἦν δὲ Φωκαῖς τὸ γένος, Ἐρμοτίμου θυγάτηρ· ἐν δὲ τῇ μάχῃ Κύρου πεσόντος, ἀπαχθεῖσα πρὸς βασιλέα, πλεῖστον ἴσχυσε. Ταῦτα μὲν [οὔν], ἐπελθόντα τῇ μνήμῃ κατὰ τὴν γραφὴν, ἀπόσασθαι καὶ παρελθεῖν, ἴσως ἀπάνθρωπον ἦν.

ΚΕ. Τὸν δὲ πρὸς Σαμίους πόλεμον αἰτιῶνται μάλιστα τὸν Περικλέα ψηφίσασθαι διὰ Μιλησίους, Ἀσπασίας δεηθείσης. Αἱ γὰρ πόλεις ἐπολέμουν τὸν περὶ Πριήνης πόλεμον· καὶ κρατοῦντες οἱ Σάμιοι, παύσασθαι τῶν Ἀθηναίων κελυόντων, καὶ δίκας λαβεῖν καὶ δοῦναι παρ' αὐτοῖς, οὐκ ἐπέειθοντο. Πλεύσας οὖν ὁ Περικλῆς, τὴν μὲν οὔσαν ὀλιγαρχίαν ἐν Σάμῳ κατέλυσε· τῶν δὲ πρώτων λαβῶν ὀμήρους πεντήκοντα καὶ παῖδας ἵσους, εἰς Λῆμνον ἀπέστειλε. Καίτοι φασιν, ἕκασον μὲν αὐτῷ τῶν ὀμήρων δι-

δόναι τάλαντον ὑπὲρ ἑαυτοῦ, πολλὰ δ' ἄλλα τοὺς μὴ θέλοντάς ἐν τῇ πόλει γενέσθαι δημοκρατίαν. Ἐτι δὲ Πισσοῦθνης ὁ Πέρσης, ἔχων τινὰ πρὸς Σαμίους εὖνοιαν, ἀπέστειλεν αὐτῷ μυρίους χρυσοῦς, παραιτούμενος τὴν πόλιν. Οὐ μὴν ἔλαβε τούτων οὐδὲν ὁ Περικλῆς, ἀλλὰ χρησάμενος, ὥσπερ ἐγνώκει, τοῖς Σαμίους, καὶ καταστήσας δημοκρατίαν, ἀπέπλευσεν εἰς τὰς Ἀθήνας. Οἱ δ' εὐθὺς ἀπέστησαν, ἐκκλέψαντος αὐτοῖς τοὺς ὀμήρους Πισσοῦθνου, καὶ τᾶλλα παρεσκευάσαντο πρὸς τὸν πόλεμον. Αὐθις οὖν ὁ Περικλῆς ἐξέπλευσεν ἐπ' αὐτοὺς, οὐχ ἡσυχάζοντας, οὐδὲ κατεπτηχότας, ἀλλὰ καὶ πάνυ προθύμως ἐγνωκότας ἀντιλαμβάνεσθαι τῆς θαλάττης. Γενομένης δὲ κρατερᾶς ναυμαχίας περὶ νῆσον, ἣν Τραγίας καλοῦσι, λαμπρῶς ὁ Περικλῆς ἐνίκα τέσσαρσι καὶ τεσσαράκοντα ναυσὶν, ἑβδομήκοντα καταναυμαχήσας, ὠνεῖκοσι στρατιώτιδες ἦσαν.

Κς. Ἄμα δὲ τῇ νίκῃ καὶ τῇ διώξει τοῦ λιμένος κρατήσας, ἐπολιόρκει τοὺς Σαμίους, ἀμωσγέπως ἔτι τολμῶντας ἐπεξιέναι καὶ διαμάχεσθαι πρὸ τοῦ τείχους. Ἐπεὶ δὲ μίζων ἕτερος στόλος ἤλθεν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν, καὶ παντελῶς κατεκλείσθησαν οἱ Σάμιοι, λαβὼν ὁ Περικλῆς ἐξήκοντα τριήρεις, ἔπλευσεν εἰς τὸν ἔξω πόντον· ὡς μὲν οἱ πλεῖστοι λέγουσι, Φοινισσῶν νεῶν ἐπικούρων τοῖς Σαμίους προσφερομένων, ἀπαντῆσαι καὶ διαγωνίσασθαι πορρωτάτῳ βουλόμενος· ὡς δὲ Στησίμβροτος, ἐπὶ Κύπρον σελλόμενος· ὅπερ οὐ δοκεῖ πιθανὸν εἶναι· Ὅποτέρῳ δ' οὖν ἐχρήσατο τῶν λογισμῶν, ἀμαρτεῖν ἔδοξε. Πλεύσαντος γὰρ αὐτοῦ, Μέλισσος ὁ Ἰθαγένους, ἀνὴρ φιλόσοφος, στρατηγῶν τότε τῆς Σάμου, καταφρονήσας τῆς ὀλιγοτήτος τῶν νεῶν, ἢ τῆς ἀπειρίας τῶν στρατηγῶν, ἔπεισε τοὺς πολίτας ἐπιθέσθαι τοῖς Ἀθηναίοις. Καὶ γενομένης μάχης, νικήσαντες οἱ Σάμιοι, καὶ πολλοὺς μὲν αὐτῶν ἄνδρας ἐλόντες, πολλὰς δὲ ναῦς διαφθείραντες, ἐχρῶντο τῇ θαλάσσει, καὶ παρετίθεντο τῶν ἀναγκαίων πρὸς τὸν πόλεμον, ὅσα μὴ πρότερον εἶχον. Ὑπὸ δὲ τοῦ Μελίσσου καὶ Περικλέα φησὶν

αὐτὸν Ἀριστοτέλης ἠττηθῆναι, ναυμαχοῦντα πρότερον. Οἱ δὲ Σάμιοι τοὺς αἰχμαλώτους τῶν Ἀθηναίων ἀνθυβρίζοντες, ἔσιζον εἰς τὸ μέτωπον γλαῦκας· καὶ γὰρ ἐκείνους οἱ Ἀθηναῖοι Σάμαιναν. Ἡ δὲ Σάμαινα, ναῦς ἐστὶν ὑπόπλωρος μὲν τὸ σίμωμα, ἰκοιλότερα δὲ καὶ γαστροειδής, ὥστε καὶ φορτοφορεῖν καὶ ταχυναυτεῖν. Οὕτω δ' ὠνομάσθη διὰ τὸ πρῶτον ἐν Σάμῳ φανῆναι, Πολυκράτους τυράννου κατασκευάσαντος. Πρὸς ταῦτα τὰ σίγματα λέγουσι καὶ τὸ Ἀριστοφάνειον ἠνίχθαι·

Σαμίῳν ὁ δῆμος ἐστὶν ὡς πολυγρόμματος.

KZ. Πυθόμενος δ' οὖν ὁ Περικλῆς τὴν ἐπὶ στρατοπέδου συμφορὰν, ἐβόηθει κατὰ τάχος. Καὶ τοῦ Μελίσσου πρὸς αὐτὸν ἀντιταξαμένου κρατήσας, καὶ τρεψάμενος τοὺς πολεμίους, εὐθύς περιετείχιζε, δαπάνη καὶ χρόνος μάλλον, ἢ τραύμασι καὶ κινδύνοις τῶν πολιτῶν, περιγενέσθαι καὶ συνελεῖν τὴν πόλιν βουλόμενος. Ἐπεὶ δὲ δυσχεραίνοντας τῇ τριβῇ τοὺς Ἀθηναίους· καὶ μάχεσθαι προθυμουμένους, ἔργον ἦν κατασχεῖν· εἰς ὁκτὼ μέρη διελὼν τὸ πᾶν πλῆθος, ἀπεκλήρου, καὶ τῷ λαβόντι τὸν λευκὸν κύαμον εὐωχεῖσθαι καὶ σχολάζειν παρεῖχε· τῶν ἄλλων μαχομένων. Διὸ καὶ φασὶ τοὺς ἐν εὐπαθείαις τισὶ γενομένους, λευκὴν ἡμέραν ἐκείνην ἀπὸ τοῦ λευκοῦ κυάμου προσαγορεύειν. Ἐφορος δὲ καὶ μηχαναῖς χρῆσασθαι τὸν Περικλέα, τὴν καινότητα θαυμάσαντα, Ἀρτέμωνος τοῦ μηχανικοῦ πορίζοντος, ὃν χωλὸν ὄντα, καὶ φορεῖν πρὸς τὰ κατεπείγοντα τῶν ἔργων προσκομιζόμενον, ὀνομασθῆναι Περιφόρητον. Τοῦτο μὲν οὖν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός ἐλέγχει τοῖς Ανακρέοντος ποιήμασιν, ἐν οἷς ὁ Περιφόρητος Ἀρτέμων ὀνομάζεται, πολλαῖς ἔμπροσθεν ἡλικίαις τοῦ περὶ Σάμον πολέμου, καὶ τῶν πραγμάτων ἐκείνων. Τὸν δ' Ἀρτέμωνα φησὶ τρυφερὸν μὲν τινὰ τῷ βίῳ, καὶ πρὸς τοὺς φόβους μαλακὸν ὄντα καὶ καταπληῆγα, τὰ πολλὰ μὲν οἴκοι καθέζεσθαι, χαλκῆν ἀσπίδα τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ δυαῖν οἰκετῶν ὑπερεχόντων, ὥστε μηδὲν ἐμ-

πεσεῖν τῶν ἄνωθεν. εἰ δὲ βιασθεῖη προελθεῖν, ἐν κλινιδίῳ κρεμασθεὶς παρὰ τὴν γῆν αὐτὴν περιφερόμενον κομίζεσθαι, καὶ διὰ τοῦτο κληθῆναι Περιφόρητον.

ΚΗ. Ἐννάτῳ δὲ μηνὶ τῶν Σαμίων παρασάντων ὁ Περικλῆς τὰ τεῖχη καθεῖλε, καὶ τὰς ναῦς παρέλαβε, καὶ χρήμασι πολλοῖς ἐζημίωσεν. ὧν τὰ μὲν εὐθύς ἤνεγκαν οἱ Σάμιοι, τὰ δ' ἐν χρόνῳ ῥητῶ ταξάμενοι κατοίσειν, Ὀμήρου ἐδῶκαν. Δοῦρις δ' ὁ Σάμιος τούτοις ἐπιτραγωδεῖ, πολλὴν ὀμότητα τῶν Ἀθηναίων καὶ τοῦ Περικλέους κατηγορῶν, ἣν οὔτε Θουκυδίδης ἰσόρηκεν, οὔτ' Ἐφορος, οὔτ' Ἀριστοτέλης· ἀλλ' οὐδ' ἀληθεύειν ἔοικεν, ὡς ἄρα τοὺς τριηράρχους καὶ τοὺς ἐπιβάτας τῶν Σαμίων εἰς τὴν Μιλησίῳν ἀγορὰν ἀγαγὼν, καὶ σάνισι προσδήσας ἐφ' ἡμέρας δέκα, κακῶς ἤδη διακειμένους προσέταξεν ἀνελεῖν, ξύλοις τὰς κεφαλὰς συγκόψαντας, εἶτα προβαλεῖν ἀκήδευτα τὰ σώματα. Δοῦρις μὲν οὖν, οὐδ' ὅπου μὴδὲν αὐτῷ πρόσεσιν ἴδιον πάθος, εἰθῶς κρατεῖν τὴν διήγησιν ἐπὶ τῆς ἀληθείας, μᾶλλον ἔοικεν ἐνταῦθα δεινῶσαι τὰς τῆς πατρίδος συμφορὰς ἐπὶ διαβολῇ τῶν Ἀθηναίων. Ὁ δὲ Περικλῆς κατασρεψάμενος τὴν Σάμον, ὡς ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας, ταφὰς τε τῶν ἀποθανόντων κατὰ τὸν πόλεμον ἐνδόξους ἐποίησε, καὶ τὸν λόγον εἰπὼν, ὥσπερ ἔθος ἐστίν, ἐπὶ τῶν σημάτων, ἐθαυμασῶθη. Καταβαίνοντα δ' αὐτὸν ἀπὸ τοῦ βήματος αἱ μὲν ἄλλαι γυναῖκες ἐδεξιούντο, καὶ σεφάνοις ἀνέδουν καὶ ταινίαις, ὥσπερ ἀθλητὴν νικηφόρον. ἡ δ' Ἐλπινίκη προσελθοῦσα πλησίον. Ταῦτ', ἔφη, θαυμασὰ, Περικλείς, καὶ ἄξια σεφάνων, ὅς ἡμῖν πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ἀπώλεσας πολίτας, οὐ Φοῖνιξι πολεμῶν, οὐδὲ Μήδοις, ὥσπερ οὐμὸς ἀδελφὸς Κίμων, ἀλλὰ συμμαχῶν καὶ συγγενῆ πόλιν κατασρεφόμενος. Ταῦτα τῆς Ἐλπινίκης λεγούσης, ὁ Περικλῆς μειδιάσας ἀτρέμα, λέγεται τὸ τοῦ Ἀρχιλόχου πρὸς αὐτὴν εἶπεῖν.

Θαυμαστὸν δέ τι καὶ μέγα φρονῆσαι, καταπολεμήσαντα τοὺς Σαμίους, φησὶν αὐτὸν ὁ Ἴων, ὡς τοῦ μὲν Ἀγαμέμνονος ἔτεσι δέκα βάρβαρον πόλιν, αὐτοῦ δὲ μηνὸς ἑννέα τοὺς πρώτους καὶ δυνατωτάτους Ἰώνων ἐλόντος· Καὶ οὐκ ἦν ἄδικος ἢ ἀξίωσις, ἀλλ' ὄντως πολλὴν ἀδηλόγητα καὶ μέγαν ἔσχε κίνδυνον ὁ πόλεμος, εἴπερ, ὡς Θουκυδίδης φησὶ, παρ' ἐλάχιστον ἤλθε Σαμίων ἢ πόλις ἀφελῆσθαι τῆς θαλάττης τὸ κράτος Ἀθηναίους.

ΚΘ. Μετὰ ταῦτα, κυμαίνοντος ἤδη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, Κερκυραίοις πολемуμένοις ὑπὸ Κορινθίων, ἔπεισε τὸν δῆμον ἀποσεῖλαι βοήθειαν, καὶ προσλαβεῖν ἐβρώμενην ναυτικῇ δυνάμει νῆσον, ὡς ὅσον οὐδέπω Πελοποννησίων ἐκπεπολεμωμένων πρὸς αὐτούς. Ψηφισαμένου δὲ τοῦ δήμου τὴν βοήθειαν, ἀπέστειλε δέκα ναῦς μόνας ἔχοντα Λακεδαιμόνιον, τὸν Κίμωνος υἱὸν, οἷον ἐφουβρίζων· πολλὴ γὰρ ἦν εὐνοια καὶ φιλία τῷ Κίμωνος οἴκῳ πρὸς Λακεδαιμονίους. Ὡς ἂν οὖν, εἰ μηδὲν ἔργον μέγα, μηδ' ἐκπρεπὲς ἐν τῇ στρατηγίᾳ τοῦ Λακεδαιμονίου γένοιτο προσδιαβληθεῖν μάλλον εἰς τὸν λακωνισμόν, ὀλίγας αὐτῷ ναῦς ἔδωκε, καὶ μὴ βουλόμενον ἐξέπεμψε. Καὶ ὅπως διετέλει κολουόν, ὡς μηδὲ ταῖς ὀνόμασι γνησίους, ἀλλ' ὀθνεῖους καὶ ξένους, ὅτι τῶν Κίμωνος υἱῶν τῷ μὲν ἦν Λακεδαιμόνιος ὄνομα, τῷ δὲ Θεσσαλός, τῷ δ' Ἠλεῖος. Ἐδόκουν δὲ πάντες ἐκ γυναικὸς Ἀρκαδικῆς γεγονέναι. Κακῶς οὖν ὁ Περικλῆς ἀκούων διὰ τὰς δέκα ταύτας τριήρεις, ὡς μικρὰν μὲν βοήθειαν ταῖς δεηθεῖσι, μεγάλην δὲ πρόφασιν ταῖς ἐγκαλοῦσι παρεσχηκῶς, ἐτέρας αὐθις ἔστειλε πλείονας εἰς τὴν Κέρκυραν, αἷ μετὰ τὴν μάχην ἀφίκοντο. Χαλεπαίνουσι δὲ ταῖς Κορινθίοις, καὶ κατηγοροῦσι τῶν Ἀθηναίων ἐν Λακεδαίμονι, προσεγένοντο Μεγαρεῖς, αἰτιώμενοι πάσης μὲν ἀγορᾶς, πάντων δὲ λιμένων, ὧν Ἀθηναῖοι κρατοῦσιν, εἶργεσθαι καὶ ἀπελαύνεσθαι παρὰ τὰ κοινὰ δίκαια καὶ τοὺς γεγενημένους ὄρκους τοῖς Ἕλλησιν· Διγίνηται δὲ κακοῦσθαι δοκοῦντες καὶ βίβλια

πάσχειν, ἐποτνιῶντο κρούφα πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, φανερώς ἐγκαλεῖν τοῖς Ἀθηναίοις οὐ θαρρόυντες. Ἐν δὲ τούτῳ καὶ Ποτίδαια, πόλις ὑπήκοος Ἀθηναίων, ἄποικος δὲ Κορινθίων, ἀποστᾶσα καὶ πολιορκουμένη, μᾶλλον ἐπετάχυνε τὸν πόλεμον. Οἱ μὲν ἄλλα, πρὸς βειῶν τε πεμπομένων Ἀθήναζε, καὶ τοῦ βασιλέως τῶν Λακεδαιμονίων Ἀρχιδάμου τὰ πολλὰ τῶν ἐγκλημάτων εἰς διαλύσεις ἄγοντος, καὶ τοὺς συμμάχους πραΰνοντος, οὐκ ἂν ἐδόκει συμπεσεῖν, ὑπὸ γε τῶν ἄλλων αἰτιῶν, ὁ πόλεμος τοῖς Ἀθηναίοις, εἰ τὸ ψήφισμα καθελεῖν τὸ Μεγαρικὸν ἐπέισθησαν, καὶ διαλλαγῆναι πρὸς αὐτούς. Διὸ καὶ μάλιστα πρὸς τοῦτο Περικλῆς ἐναντιωθείς, καὶ παροξύνας τὸν δῆμον ἐμμεῖναι τῇ πρὸς Μεγαρεῖς φιλονεικίᾳ, μόνος ἔσχε τοῦ πολέμου τὴν αἰτίαν.

Α. Λέγεται δὲ, πρὸς βειῶν Ἀθήναζε περὶ τούτων ἐκ Λακεδαιμόνος ἀφιγμένης, καὶ τοῦ Περικλέους νόμιμον τινὰ προβαλλομένου, κωλύοντα καθελεῖν τὸ πινακίον, ἐν ᾧ τὸ ψήφισμα γεγραμμένον ἐτύγγανεν, εἰπεῖν Πολυάρκη τῶν πρέσβειων τινὰ, « Σὺ δὲ μὴ καθέλης, ἀλλὰ σρέψον εἰσὼ τὸ πινακίον· οὐ γὰρ ἐστὶ νόμος ὁ τοῦτο κωλύων. » Κομφοῦ δὲ τοῦ λόγου φανέντος, οὐδὲν τι μᾶλλον ὁ Περικλῆς ἐνέδωκεν. Ἰπῆν μὲν οὖν τις, ὡς εἴοικεν, αὐτῷ καὶ ἰδίᾳ πρὸς τοὺς Μεγαρεῖς ἀπέχθεια· κοινήν δὲ καὶ φανεράν τι αἰτίαν κατ' αὐτῶν ποιησάμενος, ἀποτέμνεσθαι τὴν ἱερὰν ὀργάδα, γράφει ψήφισμα, κήρυκα πεμφθεῖναι πρὸς αὐτούς καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους τὸν αὐτὸν, κατηγοροῦντα τῶν Μεγαρέων. Τοῦτο μὲν οὖν τὸ ψήφισμα Περικλέους ἐστὶν εὐγνώμονος καὶ φιλανθρωποῦ δικαιολογίας ἐχόμενον. Ἐπεὶ δ' ὁ πεμφθεὶς κήρυξ Ἀνθεμόκριτος αἰτία τῶν Μεγαρέων ἀποθακεῖν ἔδοξε, γράφει ψήφισμα κατ' αὐτῶν Χαρίνος, ἄσπονδον μὲν εἶναι καὶ ἀκήρυκτον ἔχθραν, ὅς δ' ἂν ἐπιβῆ τῆς Ἀττικῆς Μεγαρέων, θανάτῳ ζημιῶσθαι· τοὺς δὲ στρατηγοὺς, ὅταν ὀμνύωσι τὸν πάτριον ὄρκον,

ἐπομνύειν, ὅτι καὶ δις ἀνὰ πᾶν ἔτος εἰς τὴν Μεγαρικὴν ἐμβαλοῦσι· ταφῆναι δ' Ἄνθεμόκριτον παρὰ τὰς Θριασίους πύλας, αἱ νῦν Δίπυλον ὀνομαζόνται. Μεγαρεῖς δὲ τὸν Ἄνθεμοκρίτου φόνον ἀπαρνούμενοι, τὰς αἰτίας εἰς Ἀσπασίαν καὶ Περικλέα τρέπουσι χρώμενοι τοῖς περιβοήτοις καὶ δημώδεσι τούτοις ἐκ τῶν Ἀχαρνέων συχιδίοις.

Πόρην δὲ Σιμαίθαν ἰόντες Μεγάραδε
 Νεανία κλέπτουσι μεθυσοκίτταβαι·
 Κᾶθ' οἱ Μεγαρεῖς, ὀδύνας πεφουσιγῶμένοι,
 Ἄντιξέλεψαν Ἀσπασίας πόρνα δύο.

ΛΑ. Τὴν μὲν οὖν ἀρχὴν ὅπως ἔσχεν οὐ ῥάδιον γνῶναι· Τοῦ δὲ μὴ λυθῆναι τὸ ψήφισμα πάντες ὡσαύτως τὴν αἰτίαν ἐπιφέρουσι τῷ Περικλεῖ. Πλὴν οἱ μὲν ἐκ φρονήματος μεγάλου μετὰ γνώμης κατὰ τὸ θέλτισον ἀπισχυρίσασθαι φασὶν αὐτὸν, πείραν ἐνδόσεως τὸ πρόσταγμα, καὶ τὴν συγχώρησιν ἐξομολόγησιν ἀσθενείας ἡγούμενον· οἱ δὲ μᾶλλον ἀθάδεια τινὲ καὶ φιλονεικία, πρὸς ἐνδειξιν ἰσχύος, περιφρονῆσαι Λακεδαιμονίων. Ἡ δὲ χειρίστη μὲν αἰτία πασῶν, ἔχουσα δὲ πλείους μάρτυρας, οὕτω πῶς λέγεται. Φειδίας ὁ πλάστης, ἐργολάβος μὲν ἦν τοῦ ἀγάλματος, ὡσπερ εἴρηται· φίλος δὲ τῷ Περικλεῖ γενόμενος, καὶ μέγιστον παρ' αὐτῷ δυνηθεὶς, τοὺς μὲν δι' αὐτῶν ἔσχεν ἐχθροὺς φθονούμενος, οἱ δὲ, τοῦ δήμου ποιούμενοι πείραν ἐν ἐκείνῳ ποῖός τις ἔσοιτο Περικλεῖ κριτῆς, Μένωνά τινα τῶν Φειδίου συνεργῶν πείσαντες ἐμέτην ἐν ἀγορᾷ καθίζουσιν, αἰτούμενον ἄδειαν ἐπὶ μνηύσει καὶ κατηγορίᾳ τοῦ Φειδίου. Προσδεξαμένου δὲ τοῦ δήμου τὸν ἀνθρωπον, καὶ γενομένης ἐν ἐκκλησίᾳ διώξεως, κλοπαὶ μὲν οὐκ ἐλέγοντο· τὸ γὰρ χρυσίον οὕτως εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τῷ ἀγάλματι προσειργάσατο καὶ περιέθηκεν ὁ Φειδίας, γνώμη τοῦ Περικλέους, ὅτι πάνυ δυνατὸν εἶναι περιελοῦσιν ἀποδειξάι τὸν σαθρόν. Ὁ καὶ τότε τοὺς κατηγοροὺς ἐκέλευσε ποιεῖν ὁ Περικλῆς. Ἡ δὲ

δόξα τῶν ἔργων ἐπέιξε φθόνῳ τὸν Φειδίαν, καὶ μάλιστα ὅτι τὴν πρὸς Ἀμαζόνας μάχην ἐν τῇ ἀσπίδι ποιῶν, αὐτοῦ τινα μορφὴν ἐνετύπωσε, πρεσβύτου φαλακροῦ, πέτρον ἐπηρμένου δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν, καὶ τοῦ Περικλέους εἰκόνα παγκάλην ἐνέθηκε μαχομένου πρὸς Ἀμαζόνα. Τὸ δὲ σχῆμα τῆς χειρὸς, ἀνατεινούσης δόρυ πρὸ τῆς ὄψεως τοῦ Περικλέους, πεποιημένον εὐμηχάνως, οἷον ἐπικρύπτειν βούλεται τὴν ὁμοιότητα παραφαινομένην ἐκατέρωθεν. Ὁ μὲν οὖν Φειδίας εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀπαχθεὶς, ἐτελεύτησε νοσήσας, ὡς δὲ φασιν ἔνιοι, φαρμάκοις, ἐπὶ διαβολῇ τοῦ Περικλέους τῶν ἐχθρῶν παρασκευασάντων. Τῷ δὲ μηνυτῇ Μένωνι, γράψαντος Γλύκωνος, ἀτέλειαν ὁ δῆμος ἔδωκε, καὶ προσέταξε τοῖς στρατηγοῖς ἐπιμελεῖσθαι τῆς ἀσφαλείας τοῦ ἀνθρώπου.

ΑΒ. Περὶ δὲ τοῦτον τὸν χρόνον Ἀσπασία δίκην ἔφευγεν ἀσθείας, Ἐρμίππου τοῦ κωμωδοποιῦ διώκοντος, καὶ προσκατηγοροῦντος ὡς Περικλεῖ γυναϊκᾶς ἐλευθέρας εἰς τὸ αὐτὸ φοιτώσας ὑποδέχοιτο. Καὶ ψήφισμα Διοπίθης ἔγραψεν εἰσαγγέλλεσθαι τοὺς τὰ θεῖα μὴ νομίζοντας, ἢ λόγους περὶ τῶν μεταρσίων διδάσκοντας, ἀπερειδόμενος εἰς Περικλέα δι' Ἀναξαγόρου τὴν ὑπόνοιαν. Δεχομένου δὲ τοῦ δήμου, καὶ προσιεμένου τὰς διαβολὰς, οὕτως ἤδη ψήφισμα κυροῦται, Δρακοντίδου γράψαντος, ὅπως οἱ λόγοι τῶν χρημάτων ὑπὸ Περικλέους εἰς τοὺς Πρυτάνεις ἀποθεῖεν· οἱ δὲ δικασταὶ τὴν ψῆφον ἀπὸ τοῦ βωμοῦ φέροντες ἐν τῇ πόλει κρίνοιν. Ἄγων δὲ τοῦτο μὲν ἀφεῖλε τοῦ ψηφίσματος, κρίνεσθαι δὲ τὴν δίκην ἔγραψεν ἐν δικασταῖς χιλίοις καὶ πεντακοσίοις, εἴτε κλοπῆς καὶ δώρων, εἴτ' ἀδικίας βούλοιτό τις ὀνιμάξειν τὴν δίωξιν. Ἀσπασίαν μὲν οὖν ἐζητήσατο, πολλὰ πάνυ παρὰ τὴν δίκην, ὡς Αἰσχίνης φησὶν, ἀφείς ὑπὲρ αὐτῆς δάκρυα, καὶ δεηθεὶς τῶν δικαστῶν Ἀναξαγόραν δὲ φοβηθεὶς ἐξέπεμψε καὶ προὔπεμψεν ἐκ τῆς πόλεως. Ὡς δὲ διὰ Φειδίου προσέπταισε τῷ δήμῳ, φοβηθεὶς τὸ δικαστήριον, μέλλοντα τὸν πόλεμον καὶ ὑπο-

τυφόμενον ἐξέκαυσεν, ἐλπίζων διασκεδάσειν τὰ ἐγκλήματα, καὶ ταπεινώσειν τὸν φθόνον, ἐν πράγμασι μεγάλοις καὶ κινδύνοις τῆς πόλεως ἐκείνῳ μόνῳ διὰ τὸ ἀξίωμα καὶ τὴν δύναμιν ἀνατιθείσης ἑαυτῆν. Αἱ μὲν οὖν αἰτίαι, δι' ἃς οὐκ εἶασεν ἐνδοῦναι Λακεδαιμονίοις τὸν δῆμον, αὗται λέγονται· τὸ δ' ἀληθές, ἄδηλον.

ΑΓ. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι γινώσκοντες, ὡς ἐκείνου καταλυθέντος, εἰς πάντα μαλακωτέροις χρήσονται τοῖς Ἀθηναίοις, ἐκέλευον αὐτοῖς τὸ ἄγος ἐλαύνειν, ᾧ τὸ μητρόθεν γένος τοῦ Περικλέους ἔνοχον ἦν, ὡς Θουκυδίδης ἰσόρηκεν. Ἡ δὲ πεῖρα περιέστη τοῖς πέμψασιν εἰς τὸναντίον· ἀντὶ γὰρ ὑποψίας καὶ διαβολῆς ὁ Περικλῆς ἔτι μεῖζονα πίσιν ἔσχε καὶ τιμὴν παρὰ τοῖς πολίταις, ὡς μάλιστα μισούντων καὶ φοβουμένων ἐκείνον τῶν πολεμίων. Διὸ καὶ πρὶν ἐμβαλεῖν εἰς τὴν Ἀττικὴν τὴν Ἀρχίδαμον ἔχοντα τοὺς Πελοποννησίους, προεῖπε τοῖς Ἀθηναίοις, ἂν ἄρα, τᾶλλα δηῶν, ὁ Ἀρχίδαμος ἀπέχηται τῶν ἐκείνου, διὰ τὴν ξενίαν τὴν οὖσαν αὐτοῖς, ἢ διαβολῆς τοῖς ἐχθροῖς ἐνδιδούς ἀρορμάς, ὅτι τῇ πόλει καὶ τὴν χώραν καὶ τὰς ἐπαύλεις ἐπιδίδωσιν. Ἐμβάλλουσιν οὖν εἰς τὴν Ἀττικὴν στρατῷ μεγάλῳ Λακεδαιμόνιοι μετὰ τῶν συμμάχων, Ἀρχιδάμου τοῦ βασιλέως ἡγουμένου. Καὶ δηοῦντες τὴν χώραν, προῆλθον εἰς Ἀχαρνάς, καὶ κατεστρατοπέδευσαν, ὡς τῶν Ἀθηναίων οὐκ ἀνεξομένων, ἀλλ' ὑπ' ὀργῆς καὶ φρονήματος διαμαχουμένων πρὸς αὐτούς. Τῷ δὲ Περικλεῖ δεινὸν ἐφαίνετο πρὸς ἐξακισμυρίους Πελοποννησίων καὶ Βοιωτῶν ὀπλίτας (τοσοῦτοι γὰρ ἦσαν οἱ τὸ πρῶτον ἐμβαλόντες) ὑπὲρ αὐτῆς τῆς πόλεως μάχην συνάψαι· τοὺς δὲ βουλομένους μάχεσθαι καὶ δυσπαθοῦντας πρὸς τὰ γινόμενα, κατεπράχυνε λέγων, ὡς δένδρα μὲν τμηθέντα καὶ κοπέντα φύεται ταχέως, ἀνδρῶν δὲ διαφθαρέντων, αἰθὴς τυχεῖν οὐ ράδιόν ἐστι. Τὸν δὲ δῆμον εἰς ἐκκλησίαν οὐ συνῆγε, δεδιὼς βιασθῆναι παρὰ γνώμην, ἀλλ', ὥσπερ γεὼς κυβερνήτης, ἀνέμου κατιόντος ἐν πελάγει, θέμενος

εὖ πάντα καὶ κατατείνας τὰ ὄπλα, χρῆται τῇ τέχνῃ, δάκρυα καὶ δεήσεις ἐπιβατῶν ναυτιώντων καὶ φοβουμένων ἐάσας, οὕτως ἐκεῖνος, τό τ' ἄστυ συγκλείσας, καὶ καταλαβὼν πάντα φυλακαῖς πρὸς ἀσφάλειαν, ἐχρῆτο τοῖς αὐτοῦ λογισμοῖς, βραχέα φροντίζων τῶν καταβοώντων καὶ δυσχεραίνοντων. Καίτοι πολλοὶ μὲν αὐτοῦ τῶν φίλων δεόμενοι προσέκειντο, πολλοὶ δὲ τῶν ἐχθρῶν ἀπειλοῦντες καὶ κατηγοροῦντες· πολλοὶ δ' ἤδον ἄσματα καὶ σκώμματα πρὸς αἰσχύνῃν, ἐφουβρίζοντες αὐτοῦ τὴν στρατηγίαν, ὡς ἄνανδρον καὶ προἰεμένην τὰ πράγματα τοῖς πολεμίοις. Ἐπεφύετο δὲ καὶ Κλέων, ἤδη διὰ τῆς πρὸς ἐκεῖνον ὀργῆς τῶν πολιτῶν πορευόμενος ἐπὶ τὴν δημαγωγίαν· ὡς τ' ἀνάπαιστα ταῦτα δηλοποιεῖ τὰ Ἑρμίππου·

Βασιλεῦ σατύρων, τί ποτ' οὐκ ἐθέλεις

Δόρυ βαστάζειν; ἀλλὰ λόγους μὲν

Περὶ πολέμου δεινοὺς παρέχει·

Ψυχὴν δὲ Τέλητος ὑπέστης.

Κάγγειριδίου δ' ἀκόνῃ σκληρᾶ

Παραθηγουμένης βρούχεις κισπίδας,

Δηχθεῖς αἴθωνι Κλέωνι.

ΛΔ. Πλὴν ὑπ' οὐδενὸς ἐκινήθη τῶν τοιούτων ὁ Περικλῆς, ἀλλὰ πράως καὶ σιωπῇ τὴν ἀδοξίαν καὶ τὴν ἀπέχθειαν ὑφιστάμενος, καὶ νεῶν ἑκατὸν ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον σῶλον ἐκπέμπων, αὐτὸς οὐ συνεξέπλευσεν, ἀλλ' ἔμεινεν οἰκουρῶν καὶ διὰ χειρὸς ἔχων τὴν πόλιν, ἕως ἀπηλλάγησαν οἱ Πελοποννήσιοι. Θεραπεύων δὲ τοὺς πολλοὺς ὅμως ἀσχάλλοντας ἐπὶ τῷ πολέμῳ, διανομαῖς τε χρημάτων ἀνελάμβανε, καὶ κληρουχίας ἀνέγραφεν. Αἰγινήτας γὰρ ἐξελάσας ἅπαντας, διένειμε τὴν νῆσον Ἀθηναίων τοῖς λαχοῦσιν. Ἦν δὲ τις παρηγορία καὶ ἀφ' ὧν ἔπασχον οἱ πολέμιοι. Καὶ γὰρ οἱ περιπλέοντες τὴν Πελοπόννησον, χώραν τε πολλὴν, κώμας τε καὶ πόλεις μικρὰς διεπόρθησαν· καὶ κατὰ γῆν αὐτὸς ἐμβαλὼν εἰς τὴν Μεγαρικὴν, ἔφθειρε πᾶσαν. Ἦ καὶ δῆλον ἦν, ὅτι

πολλὰ μὲν δρῶντες κακὰ τοὺς Ἀθηναίους, πολλὰ δὲ πάσχοντες ὑπ' ἐκείνων ἐκ θαλάττης, οὐκ ἂν εἰς μῆκος πολέμου τοσοῦτον προὔβησαν, ἀλλὰ ταχέως ἀπέπικον, ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς ὁ Περικλῆς προσηγόρευσεν, εἰ μή τι δαιμόνιον ὑπηναντιώθη τοῖς ἀνθρωπίνους λογισμοῖς. Νῦν δὲ πρῶτον μὲν ἡ λοιμώδης ἐνέπεσε φθορά, καὶ κατενεμήθη τὴν ἀκμάζουσαν ἡλικίαν καὶ δύναμιν· ὑφ' ἧς καὶ τὰ σώματα κακούμενοι καὶ τὰς ψυχὰς, παντάπασιν ἠγριώθησαν πρὸς τὸν Περικλέα, καὶ καθάπερ ἱατρὸν, ἢ πατέρα, τῇ νόσῳ παραφρονήσαντες, ἀδικεῖν ἐπεχείρησαν, ἀναπεισθέντες ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, ὡς τὴν μὲν νόσον ἢ τοῦ χωριτικοῦ πλήθους, εἰς τὸ ἄστυ συμφορήσις ἐργάζεται, θέρους ὦρα πολλῶν ὁμοῦ χύδην ἐν οἰκίμασι μικροῖς καὶ σκηνώμασι πνιγηροῖς ἠναγκασμένων διαιτᾶσθαι δίαιταν οἰκουρὸν καὶ ἀργὴν ἀντὶ καθαρᾶς καὶ ἀναπεπταμένης τῆς πρότερον· τούτου δ' αἴτιος ὁ τῷ πολέμῳ τὸν ἀπὸ τῆς χώρας ὄχλον εἰς τὰ τεῖχη καταχεάμενος, καὶ πρὸς οὐδὲν ἀνθρώποις τοσοῦτοις χρώμενος, ἀλλ' ἐὼν ὥσπερ βοσκήματα καθειργμένους ἀναπίμπλασθαι φθορᾶς ἀπ' ἀλλήλων, καὶ μηδεμίαν μεταβολὴν, μηδ' ἀναψυχὴν ἐκπορίζων.

ΛΕ. Ταῦτα βουλόμενος ἰᾶσθαι, καὶ τι παραλυπεῖν τοὺς πολεμίους, ἐκκτὸν καὶ πεντήκοντα ναῦς ἐπλήρου, καὶ πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ὀπλίτας καὶ ἰππέας ἀναβιβάσάμενος, ἔμελλεν ἀνάγεσθαι μεγάλην ἐλπίδα τοῖς πολίταις, καὶ φόβον οὐκ ἐλάττω τοῖς πολεμίοις ἀπὸ τσαύτης ἰσχύος παρασχών. Ἦδη δὲ πεπληρωμένων τῶν νεῶν, καὶ τοῦ Περικλέους ἀναβεβηκότος ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ τριήρη, τὸν μὲν ἥλιον ἐκλιπεῖν συνέβη, καὶ γενέσθαι σκότος, ἐκπλαγῆναι δὲ πάντας, ὡς πρὸς μέγα σημεῖον. Ὁρῶν οὖν ὁ Περικλῆς περίφοβον τὸν κυβερνήτην καὶ διηπορημένον, ἀνέσχε τὴν χλαμύδα πρὸ τῆς ὄψεως αὐτοῦ, καὶ παρακαλύψας, ἠρώτησε, μή τι δεινόν, ἢ δεινοῦ τινος οἴεται σημεῖον· ὡς δ' οὐκ ἔφη, Τί οὖν εἶπεν, ἐκεῖνο ταύτου διαφέρει, πλὴν ὅτι μείζον τι τῆς χλαμύδος ἐστὶ τὸ πε-

ποιηκὸς τὴν ἐπισκότησιν; Ταῦτα μὲν οὖν ἐν ταῖς σχολαῖς λέγεται τῶν φιλοσόφων. Ἐκπλεύσας δ' οὖν ὁ Περικλῆς, οὐτ' ἄλλο τι δοκεῖ τῆς παρασκευῆς ἄξιον δρᾶσαι· πολιορκήσας τε τὴν ἱερὰν Ἐπίδαυρον, ἐλπίδα παρασχοῦσαν ὡς ἀλωσομένην, ἀπέτυχε διὰ τὴν νόσον. Ἐπιγενομένη γὰρ οὐκ αὐτοῦς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὀπισθοῦν τῇ στρατιᾷ συμμίζαντας προσδιέφθειρεν. Ἐκ τούτου χαλεπῶς διακειμένους τοὺς Ἀθηναίους πρὸς αὐτὸν, ἐπειρᾶτο παρηγορεῖν καὶ ἀναθάρρυνειν. Οὐ μὴν παρέλυσε τὴν ὀργὴν, οὐδὲ μετέπεισε πρότερον, ἢ τὰς ψήφους λαβόντας ἐπ' αὐτὸν εἰς τὰς χεῖρας, καὶ γενομένους κυρίους, ἀφελέσθαι τὴν στρατηγίαν, καὶ ζημιῶσαι χρήμασιν. Ὡν ἀριθμὸν οἱ τὸν ἐλάχισον, πεντεκαίδεκα τάλαντα, πεντήκοντα δ', οἱ τὸν πλεῖστον γράφουσιν. Ἐπεγράφη δὲ τῇ δίκῃ κατήγορος, ὡς μὲν Ἰδομενεὺς λέγει, Κλέων· ὡς δὲ Θεόφραστος, Σιμμίας. Ὁ δὲ Ποντικὸς Ἡρακλείδης Λακκρατίδαν εἴρηκε.

ΛΓ. Τὰ μὲν οὖν δημόσια ταχέως ἔμελλε παύσεσθαι, καθάπερ κέντρον, εἰς τοῦτον ἅμα [τῇ] πληγῇ τὸν θυμὸν ἀφεικότων τῶν πολλῶν τὰ δ' οἰκεία μογθηρῶς εἶχεν αὐτῷ κατὰ τε τὸν λοιμὸν οὐκ ὀλίγους ἀποβαλόντι τῶν ἐπιτηδείων, καὶ στάσει διατεταραγμένῳ πόρρωθεν. Ὁ γὰρ πρεσβύτατος αὐτοῦ τῶν γνησίων υἱῶν, Ξάνθιππος, φύσει τε δαπανηρὸς ὢν, καὶ γυναικί νεα καὶ πολυτελεῖ συνοικῶν, Ἰσάνδρου θυγατρὶ, τοῦ Ἐπιλύκου, χαλεπῶς ἔφερε τὴν τοῦ πατρὸς ἀκρίθειαν, γλίσχρως καὶ κατὰ μικρὸν αὐτῷ χορηγοῦντος. Πέμψας οὖν πρὸς τινὰ τῶν φίλων, ἔλαβεν ἀργύριον, ὡς τοῦ Περικλέους κελεύσαντος. Ἐκείνου δ' ὕστερον ἀπαιτοῦντος, ὁ μὲν Περικλῆς καὶ δίκην αὐτῷ προσέλαχε· τὸ δὲ μεираκιον ὁ Ξάνθιππος ἐπὶ τούτῳ χαλεπῶς διατεθεὶς ἐλοιδορεῖ τὸν πατέρα, πρῶτον μὲν ἐκφέρων ἐπὶ γέλωτι τὰς οἴκoi διατριβὰς αὐτοῦ, καὶ τοὺς λόγους, οὓς ἐποίει μετὰ τῶν σοφιστῶν. Πεντάθλου γὰρ τινος ἀκοντίῳ πατάζαντος Ἐπίτιμον τὸν Φαρσάλιον ἀκουσίως, καὶ κτείναντος, ἡμέραν ὅλην ἀναλῶσαι μετὰ Πρωταγόρου δικπο-

ροῦντα, πότερον τὸ ἀκόντιον, ἢ τὸν βαλόντα, ἢ τοὺς ἀγωνοθέτας, κατὰ τὸν ὀρθότατον λόγον αἰτίους χρῆ τοῦ πάθους ἡγεῖσθαι. Πρὸς δὲ τούτοις, καὶ τὴν περὶ τῆς γυναικὸς διαβολὴν ὑπὸ τοῦ Ξανθίππου φησὶν ὁ Στησίμβροτος εἰς τοὺς πολλοὺς διασπαρῆναι, καὶ ὅλως ἀνήκεστον ἄχρι τῆς τελευτῆς τῷ νεανίσκῳ πρὸς τὸν πατέρα παραμεῖναι τὴν διαφορὰν. ἀπέθανε γὰρ ὁ Ξάνθιππος ἐν τῷ λοιμῷ νοσήσας. Ἀπέβαλε δὲ καὶ τὴν ἀδελφὴν ὁ Περικλῆς τότε, καὶ τῶν κηδεστῶν καὶ φίλων τοὺς πλείους καὶ χρησιμωτάτους πρὸς τὴν πολιτείαν. Οὐ μὴν ἀπέειπεν, οὐδὲ προὔδωκε τὸ φρόνημα καὶ τὸ μέγεθος τῆς ψυχῆς ὑπὸ τῶν συμφορῶν· ἀλλ' οὐδὲ κλαίων, οὐδὲ κηδεύων, οὐδὲ πρὸς τάφῳ τινὸς ὤφθη τῶν ἀναγκαίων, πρὶν γε δὴ καὶ τὸν περίλοιπὸν αὐτοῦ τῶν γνησίων ἀποβαλεῖν Πάραλον. Ἐπὶ τούτῳ δὲ καμφθεὶς, ἐπειράτο μὲν ἐγκαρτερεῖν τῷ ἥθει καὶ διαφυλάττειν τὸ μεγαλόψυχον· ἐπιφέρων δὲ τῷ νεκρῷ σέφανον, ἠττήθη τοῦ πάθους πρὸς τὴν ὄψιν, ὥστε κλαυθμόν τε ῥῆξαι, καὶ πλῆθος ἐκχέαι δακρῶν, οὐδέποτε τοιοῦτον οὐδὲν ἐν τῷ λοιπῷ βίῳ πεποιηκώς.

ΑΖ. Τῆς δὲ πόλεως πειρωμένης τῶν ἄλλων στρατηγῶν εἰς τὸν πόλεμον καὶ ῥητόρων, ὡς οὐδεὶς βάρως ἔχων ἰσορροπον, οὐδ' ἀξίωμα πρὸς τοσαύτην ἐχέγγυον ἡγεμονίαν ἐφαίνετο, πηθούσης δ' ἐκεῖνον καὶ καλούσης ἐπὶ τὸ βῆμα καὶ τὸ στρατήγιον, ἀθυμῶν καὶ κείμενος οἴκοι διὰ τὸ πένθος, ὑπ' Ἀλκιβιάδου καὶ τῶν ἄλλων ἐπέισθη φίλων προσελθεῖν. Ἀπολογησαμένου δὲ τοῦ δήμου τὴν ἀγνωμοσύνην τὴν πρὸς αὐτὸν, ὑποδεξάμενος αὐτὸς τὰ πράγματα, καὶ στρατηγὸς αἰρεθεὶς εἰσηγήσατο λυθῆναι τὸν περὶ τῶν νόθων νόμον, ὃν αὐτὸς εἰσηηνόχει πρότερον· ὡς μὴ παντάπασιν ἐρημία διαδοχῆς τὸν οἶκον ἐκλίποι τούνομα καὶ τὸ γένος. Εἶχε δ' οὕτω τὰ περὶ τὸν νόμον. Ἀκμάζων ὁ Περικλῆς ἐν τῇ πολιτείᾳ πρὸ πάντων πολλῶν χρόνων, καὶ παῖδας ἔχων, ὡσπερ εἴρηται, γνησίους, νόμον ἔγραψε, μόνους Ἀθηναίους εἶναι τοὺς ἐκ δυοῖν

Ἀθηναίων γεγονότας. Ἐπεὶ δὲ τοῦ βασιλέως τῶν Αἰγυπτίων δωρεὰν τῷ δήμῳ πέμψαντες τετρακισμυρίους πυρῶν μεδίμνους, ἔδει διανεμῆσθαι τοῖς πολίταις, πολλαὶ μὲν ἀνεφύοντο δίκαι τοῖς νόθοις ἐκ τοῦ γράμματος ἐκείνου, τέως διαλανθάνουσαι καὶ παρορώμεναι, πολλοὶ δὲ καὶ συκοφαντήμασι περιέπιπτον. Ἐπράθησαν οὖν ἀλόγτες ὀλίγῳ πεντακισχιλίων ἐλάττους, οἱ δὲ μείναντες ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ κριθέντες Ἀθηναῖοι, μύριοι καὶ τετρακισχίλιοι καὶ τεσσαράκοντα τὸ πλῆθος ἐξητάσθησαν. ὄντος οὖν δεινοῦ τὸν κατὰ τοσοῦτων ἰσχύσαντα νόμον ὑπ' αὐτοῦ πάλιν λυθῆναι τοῦ γράψαντος, ἢ παροῦσα δυσυχία τῷ Περικλεῖ περὶ τὸν οἶκον, ὡς δίκην τινὰ δεδωκότε τῆς ὑπεροφίας καὶ τῆς μεγαλαυχίας ἐκείνης, ἐπέκλασε τοὺς Ἀθηναίους· καὶ δόξαντες αὐτὸν νεμεσητά τε παθεῖν, ἀνθρωπίνως τε δεῖσθαι, συνεχώρησαν ἀπογράψασθαι τὸν νόμον εἰς τοὺς φράτορας, ὄνομα θέμενον τὸ αὐτοῦ. Καὶ τοῦτον μὲν ὕστερον ἐν Ἀργινούσαις καταναυμαχήσαντα Πελοποννησίους ἀπέκτεινεν ὁ δῆμος μετὰ τῶν συστρατῆγων.

ΔΗ. Τότε δὲ τοῦ Περικλέους ἔοικεν ὁ λοιμὸς λαβῆσθαι, λαβὴν οὐκ ὀξεῖαν ὡσπερ ἄλλων οὐδὲ σύντονον, ἀλλὰ βληχερᾶ τινι νόσῳ καὶ μῆκος ἐν ποικίλαις ἐχούσῃ μεταβολαῖς διαχρωμένῃ τὸ σῶμα σχολαίως, καὶ ὑπερείπουσαν τὸ φρόνημα τῆς ψυχῆς. Ὁ γοῦν Θεόφραστος ἐν τοῖς ἠθικοῖς διαπορήσας, εἰ πρὸς τὰς τύχας τρέπεται τὰ ἦθη, καὶ κινούμενα τοῖς τῶν σωμάτων πάθεσιν ἐξίσταται τῆς ἀρετῆς, ἰσόρηκεν, ὅτι νοσῶν ὁ Περικλῆς ἐπισκοπούμενῳ τινὶ τῶν φίλων δείξειε περίεπτον ὑπὸ τῶν γυναικῶν τῷ τραχήλῳ περιηρημένον, ὡς σφόδρα κακῶς ἔχων, ὁπότε καὶ ταύτην ὑπομένει τὴν ἀβελτηρίαν. Ἢδὴ δὲ πρὸς τῷ τελευτᾶν ὄντος αὐτοῦ περικαθήμενοι τῶν πολιτῶν οἱ βέλτιστοι καὶ τῶν φίλων οἱ περιόντες, λόγον ἐποιούντο τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς δυνάμεως, ὅση γένοιτο, καὶ τὰς πράξεις ἀνεμετροῦντο, καὶ τῶν τροπαίων τὸ πλῆθος ἐννέα γὰρ ἦν ἂ στρατηγῶν καὶ νικῶν ἔστησεν ὑπὲρ τῆς

πόλεως. Ταῦτα, ὡς οὐκέτι συνιέντος, ἀλλὰ καθηρημένου τὴν αἴσθησιν αὐτοῦ, διελέγοντο πρὸς ἀλλήλους· ὁ δὲ πᾶσιν ἐτύγγανε τὸν νοῦν προσεσχηκῶς, καὶ φθεγγόμενος εἰς μέσον, ἔφη θαυμάζειν, ὅτι ταῦτα μὲν ἐπαινοῦσιν αὐτοῦ καὶ μνημονεύουσιν, ἃ καὶ πρὸς τύχην ἐστὶ κοινὰ, καὶ γέγονεν ἤδη πολλοῖς στρατηγοῖς· τὸ δὲ κάλλιστον καὶ μέγιστον οὐ λέγουσιν. Οὐδεὶς γάρ, ἔφη, δι' ἐμὲ τῶν ὄντων Ἀθηναίων μέλαν ἱμάτιον περιεβάλετο.

ΑΘ. Θαυμασὸς οὖν ὁ ἀνὴρ οὐ μόνον τῆς ἐπιεικειᾶς καὶ πραότητος, ἣν ἐν πράγμασι πολλοῖς καὶ μεγάλαις ἀπεχθείαις διετήρησεν, ἀλλὰ καὶ τοῦ φρονήματος, εἰ τῶν αὐτοῦ καλῶν ἠγεῖτο βέλτιστον εἶναι τὸ μήτε φθόνῳ, μήτε θυμῷ χαρίσασθαι μηδὲν ἀπὸ τηλικαύτης δυνάμεως, μηδὲ χρήσασθαι τινὶ τῶν ἐχθρῶν ὡς ἀνηκέστῳ. Καί μοι δοκεῖ τὴν μειρακιώδη καὶ σοβαρὰν ἐκείνην προσωρυμίαν ἐν τοῦτο ποιεῖν ἀνεπίφθονον καὶ πρέπουσαν, οὕτως εὐμενὲς ἦθος, καὶ βίον ἐν ἐξουσίᾳ καθαρὸν καὶ ἀμίαντον, Ὀλύμπιον προσαγορεύεσθαι· καθάπερ τὸ τῶν Θεῶν γένος ἀξιοῦμεν, αἴτιον μὲν ἀγαθῶν, ἀναίτιόν δὲ κακῶν πεφυκός, ἀρχεῖν καὶ βασιλεύειν τῶν ὄντων. Οὐχ ὥσπερ οἱ ποιηταὶ συνταράττοντες ἡμᾶς ἀμαθαστάταις δόξαις, ἀλίσκονται τοῖς αὐτῶν ποιήμασι, τὸν μὲν τόπον, ἐν ᾧ τοὺς Θεοὺς κατοικεῖν λέγουσιν, ἀσφαλὲς ἔδος καὶ ἀσάλευτον καλοῦντες, οὐ πνεύμασιν, οὐ νέφεσι χρώμενον, ἀλλ' αἰθρίᾳ μαλακῇ καὶ φωτὶ καθαρῷ τὸν ἅπαντα χρόνον ὁμάλως περιλαμπόμενον, ὡς τοιαύτης τῷ μακαρίῳ καὶ ἀθανάτῳ διαγωγῆς μάλιστα προπεύσης· αὐτοὺς δὲ τοὺς Θεοὺς ταραχῆς καὶ δυσμενείας καὶ ὀργῆς, ἄλλων τε μεσοῦς παθῶν ἀποφαίνοντες, οὐδ' ἀνθρώποις νοῦν ἔχουσι προσηκόντων. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἴσως ἐτέρας δόξει πραγματείας εἶναι· τοῦ δὲ Περικλέους ταχέϊαν αἴσθησιν καὶ σαφῆ πόθον Ἀθηναίοις ἐνειργάζετο τὰ πράγματα. Καὶ γὰρ οἱ ζῶντος βαρυνόμενοι τὴν δύναμιν, ὡς ἀμαυροῦσάν αὐτοὺς, εὐθὺς ἐκ ποδῶν γενομένου, πειρώμενοι ῥή-

τόρων καὶ δημαγωγῶν ἑτέρων, ἀνωμολογοῦντο μετριώτερον ἐν ὄγκῳ, καὶ σεμνότερον ἐν πραότητι μὴ φῦναι τρόπον· ἢ δ' ἐπίφθονος ἰσχύς ἐκείνη, μοναρχία λεγομένη καὶ τυραννὶς πρότερον, ἐφάνη τότε σωτήριον ἔρυμα τῆς πολιτείας γενομένη· τοσαύτη φορὰ καὶ πλῆθος ἐπέκειτο κακίας τοῖς πράγμασιν, ἣν ἐ. εἶνος ἀσθενῆ καὶ ταπεινὴν ποιῶν ἀπέκρυπτε, καὶ κατεκάλυεν ἀνήκεστον ἐξουσίαν γενέσθαι.

ΠΛΟΥΤ. ΦΑΒΙΟΣ ΜΑΞΙΜΟΣ.

Τοιοῦτος δὲ τοῦ Περικλέους ἐν τοῖς ἀξίοις μνήμης γεγονότος, ὡς παρειλήφραμεν, ἐπὶ τὸν Φάβιον τὴν ἱστορίαν μεταχάγωμεν. Νυμφῶν μιᾶς λέγουσιν, οἱ δὲ γυναικὸς ἐπιχωρίας, Ἡρακλεῖ μιγείσης περὶ τὸν Θύμβριν ποταμὸν, γενέσθαι Φάβιον, ἀνδρᾶ πολὺ καὶ δόκιμον ἐν Ῥώμῃ τὸ Φαβίων γένος ἀφ' αὐτοῦ παρασχόντα. Τινὲς δὲ τοὺς ἀπὸ τοῦ γένους τούτου, πρώτους τῆ δι' ὄρυγματῶν χρησαμένους ἄγρα, Φοδίους ἱστοροῦσιν ὀνομάζεσθαι τὸ παλαιόν. Οὕτω γὰρ ἄχρι νῦν αἱ διωρυγαί, Φόσσαι, καὶ Φόδεραι τὸ σκάψαι καλεῖται. Χρόνῳ δὲ τῶν δυοῖν φθόγγων μεταπεσόντων, Φάβιοι προσηγορεύθησαν. Πολλοὺς δὲ καὶ μεγάλους τῆς οἰκίας ἐξενεγκαμένης ἀνδρας, ἀπὸ Ρούλλου τοῦ μεγίστου, καὶ διὰ τοῦτο Μαξίμου παρὰ Ῥωμαίοις ἐπονομασθέντος, τέταρτος ἦν Φάβιος Μάξιμος, περὶ οὗ τάδε γράφομεν. Ἦν δ' αὐτῷ σωματικὸν μὲν παρωνύμιον, ὁ Βερούκωστος· εἶχε γὰρ ἀκροχορδὸνα μικρὰν ἐπάνω τοῦ χεῖλους ἐπιπεφυκυῖαν. Ὁ δ' Ὀσικούλας σημαίνει τὸ προβάτιον· ἐτέθη πρὸς τὴν πραότητα καὶ βαρύτητα τοῦ ἤθους ἔτι παιδὸς ὄντος. Τὸ γὰρ ἡσύχιον αὐτοῦ καὶ σιωπηλὸν καὶ μετὰ πολλῆς εὐλαθείας τῶν παιδικῶν ἀπτόμενον ἡδονῶν, βραδέως δὲ καὶ διαπόνως δεχόμενον τὰς μαθήσεις, εὐκόλον δὲ πρὸς τοὺς συνήθεις καὶ κατήκρον, ἀδελτερίας τινὸς καὶ νωθρότητος ὑπόνοιαν εἶχε παρὰ τοῖς ἐκτός· ὀλίγοι δ' ἦσαν οἱ τὸ δυσκλήητον ὑπὸ βίητος, καὶ τὸ μεγαλόψυχον καὶ λεοντῶδες ἐν τῇ φύσει καθορῶντες αὐτοῦ. Ταχὺ δὲ τοῦ χρόνου προϊόντος, ὑπὸ τῶν πραγμάτων ἐγειρόμενος, διεσήμαινε καὶ τοῖς πολλοῖς ἀπάθειαν μὲν οὔσαν, τὴν δοκοῦσαν ἀπραγίαν, εὐδουλίαν δὲ, τὴν

εὐλάβειαν τὸ δὲ πρὸς μηδὲν ὄξυ, μηδ' εὐκίνητον, ἐν πᾶσι μόνιμον καὶ βέλαιον. Ὄρων δὲ καὶ τῆς πολιτείας τὸ μέγεθος, καὶ τῶν πολέμων τὸ πλήθος, ἤσκει τὸ μὲν σῶμα πρὸς τοὺς πολέμους, ὥσπερ ὄπλον σύμφυτον, τὸν δὲ λόγον, ὄργανον πειθοῦς πρὸς τὸν δῆμον, εὖ μάλα πρεπόντως τῷ βίῳ κατακεκοσμημένον. Οὐ γὰρ ἐπὶ ὠραϊσμός, οὐδὲ κενὴ καὶ ἀγοραῖος χάρις, ἀλλὰ νοῦς ἴδιον καὶ περιττὸν ἐν γνωμολογίαις σχῆμα καὶ βάθος ἔχων, ἃς μάλιστα ταῖς Θουκυδίδου προσσεοικέται λέγουσι. Διασώζεται γὰρ αὐτοῦ λόγος, ὃν εἶπεν ἐν τῷ δήμῳ, τοῦ παιδὸς αὐτοῦ μεθ' ὑπατεῖαν ἀποθανόντος ἐγκώμιον.

B. Πέντε δ' ὑπατειῶν, ἃς ὑπάτευσεν, ἡ πρώτη τὸν ἀπὸ Λιγύων θρίαμβον ἔσχεν, ἠττηθέντες γὰρ ὑπ' αὐτοῦ μάχη, καὶ πολλοὺς ἀποβαλόντες, εἰς τὰς Ἄλπις ἀνεδάλησαν, καὶ τὴν πρόσοικον ἐπαύσαντο τῆς Ἰταλίας ληϊζόμενοι καὶ κακῶς ποιοῦντες. Ἐπεὶ δ' Ἀντίβας ἐμβαλὼν εἰς Ἰταλίαν, καὶ μάχη πρῶτον περὶ τὸν Τρεβίαν ποταμὸν ἐπικρατήσας, αὐτὸς μὲν ἤλαυνε διὰ Τυρρήνιας, πορθῶν τὴν χώραν, ἐκπληξιν δὲ δεινὴν καὶ φόβον εἰς τὴν Ῥώμην ἐνέβαλε, σημεῖα δὲ τὰ μὲν συνήθη Ῥωμαίοις ἀπὸ κεραυνῶν, τὰ δ' ὅλως ἐξηλλαγμένα καὶ πολλὴν ἀτοπίαν ἔχοντα προσέπιπτε (θυρεοὺς τε γὰρ ἀφ' αὐτῶν αἷματι γενέσθαι διαβρόχους ἐλέχθη, καὶ θέρη σαχύων περὶ Ἄντιον ἔναιμα κείρεσθαι, καὶ λίθους μὲν ἐκ τοῦ ἀέρος διαπύρους καὶ φλεγομένους φέρεσθαι, τοῦ δ' ὑπὲρ Φαλερίου οὐρανοῦ ραγῆναι δόξαντος, ἐκπίπτειν καὶ διασπείρεσθαι πολλὰ γραμματῖα, καὶ τούτων ἐν ἐνὶ γεγραμμένον φανῆναι κατὰ λέξιν ἌΡΗΣ ΤΑ ἘΑΥΤΟῦ ὍΠΛΑ ΣΑΛΕΪΕΙ), τὸν μὲν ὑπατον Γάϊον Φλαμίνιον οὐδὲν ἤμβλυνε τούτων, ἄνδρα πρὸς τῷ φύσει θυμοειδεῖ καὶ φιλοτίμῳ, μεγάλας ἐπαιρόμενον εὐτυχίαις, ἃς πρόσθεν πῦτύχησε παραλόγως, τῆς τε βουλῆς ἀποκαλούσης, καὶ τοῦ συνάρχοντος ἐνισαμένου, συμβαλὼν βία τοῖς Γαλάταις καὶ κρατήσας. Φάβιον δὲ τὰ μὲν σημεῖα, καίπερ ἀπ-

τόμενα πολλῶν, ἦττον ὑπέθραττε, διὰ τὴν ἀλογίαν· τὴν δ' ὀλιγότητα τῶν πολεμίων καὶ τὴν ἀχρηματίαν πυθθανόμενος, καρτερεῖν παρεκάλει τοὺς Ῥωμαίους, καὶ μὴ μάχεσθαι πρὸς ἄνθρωπον ἐπ' αὐτῷ τούτῳ διὰ πολλῶν ἀγώνων ἡσκημένη στρατιᾷ χρώμενον· ἀλλὰ τοῖς συμμάχοις ἐπιπέμπειν τῆς βοηθείας, καὶ τὰς πόλεις διὰ χειρὸς ἔχοντας, αὐτὴν ἕαν περὶ αὐτῇ μαραίνεσθαι τὴν ἀκμὴν τοῦ Ἀννίβου, καθάπερ φλόγα λάμψαται ἀπὸ μικρᾶς καὶ κούφης δυνάμεως.

Γ. Οὐ μὴν ἔπεισε τὸν Φλαμίνιον, ἀλλὰ φήσας οὐκ ἀνέξεσθαι προσιόντα τῇ Ῥώμῃ τὸν πόλεμον, οὐδ', ὡς περ ὁ παλαιὸς Κάμιλλος, ἐν τῇ πόλει διαμαχεῖσθαι περὶ αὐτῆς, τὸν μὲν στρατὸν ἐξάγειν ἐκέλευσε τοὺς χιλιάρχους, αὐτὸς δ' ἐπὶ τὸν ἵππον ἀλλόμενος, ἐξ οὐδενὸς αἰτίου προδήλου παραλόγως ἐντρόμου τοῦ ἵππου γενομένου καὶ πτυρέντος, ἐξέπεσε, καὶ κατενεχθεὶς ἐπὶ κεφαλῇ, ὁμῶς οὐδὲν ἔτρεψε τῆς γνώμης, ἀλλ' ὡς ὤρμησεν ἐξ ἀρχῆς ἀπαντῆσαι τῷ Ἀννίβῳ, περὶ τὴν καλουμένην Θρασυμένην λίμνην τῆς Τυρρήνιας παρετάξατο. Τῶν δὲ στρατιωτῶν συμβαλόντων εἰς χεῖρας, ἅμα τῷ καιρῷ τῆς μάχης συνέπεσε σεισμός, ὑφ' οὗ καὶ πόλεις ἀνετράπησαν, καὶ ρεύματα ποταμῶν ἐξ ἑδρας μετέστη, καὶ κρημνῶν ὑπώρειαι περιεβράβησαν. Ἀλλὰ, καίπερ οὕτω γενομένου βιαίου τοῦ πάθους, οὐδεὶς τὸ παράπαν ἤσθετο τῶν μαχομένων. Αὐτὸς μὲν οὖν ὁ Φλαμίνιος, πολλὰ καὶ τόλμης ἔργα καὶ ῥώμης ἐπιδεικνύμενος ἔπεσε, καὶ περὶ αὐτὸν οἱ κράτιςοι· τῶν δ' ἄλλων τραπέντων πολὺς ἦν φόνος, καὶ πεντακισχίλιοι πρὸς μυριοῖς κατεκόπησαν, καὶ ἐάλωσαν ἕτεροι τοσοῦτοι. Τὸ δὲ Φλαμίνιου σῶμα φιλοτιμούμενος θάψαι καὶ κοσμησαι δι' ἀρετὴν ὁ Ἀννίβας, οὐχ εὗρεν ἐν τοῖς νεκροῖς, ἀλλ' ἠγνοεῖτο τὸ παράπαν, ὅπως ἠφανίσθη. Τὴν μὲν οὖν ἐπὶ τοῦ Τρεβίου γενομένην ἦτταν οὐθ' ὁ γράψας στρατηγός, οὐθ' ὁ πεμφθεὶς ἄγγελος ἀπ' εὐθείας ἔφρασεν, ἀλλ' ἐψεύσατο τὴν νίκην ἐπίδικον αὐτοῖς καὶ ἀμφίδοξον

γενέσθαι. Περὶ δὲ ταύτης ὡς πρῶτον ἤκουσεν ὁ στρατηγὸς Πομπώνιος, συναγαγὼν εἰς ἐκκλησίαν τὸν δῆμον, οὐ περιπλοκάς, οὐδὲ παραγωγάς, ἀλλ' ἀντικρυς ἔφη προσελθὼν. « Νενικήμεθα, ὦ ἄνδρες Ῥωμαῖοι, μεγάλη μάχη, καὶ διέφθαρται τὸ στρατόπεδον, καὶ Φλαμίνιος ὑπάτος ἀπόλωλεν. Ἀλλὰ βουλευέσθε περὶ σωτηρίας αὐτῶν καὶ ἀσφαλείας. » Οὗτος μὲν οὖν, ὡς περ πνεῦμα τὸν λόγον ἐμβαλὼν εἰς πέλαγος τοσοῦτου δήμου, συνετάραξε τὴν πόλιν· οὐδ' ἐσάναι πρὸς τοσαύτην ἐκπληξιν οἱ λογισμοὶ καὶ διαμένειν ἐδύναντο. Πάντες δ' εἰς μίαν γνώμην συνηνέχθησαν, ἀνυπευθύνου δεῖσθαι τὰ πράγματα μοναρχίας, ἣν Δικτατωρίαν καλοῦσι, καὶ τοῦ μεταχειριουμένου παύτην ἀθρόπτως καὶ ἀδεῶς ἀνδρός· εἶναι δὲ τοῦτον ἕνα Φάβιον Μάξιμον, ἰσόρροπον ἔχοντα τῷ μεγέθει τῆς ἀρχῆς τὸ φρόνημα καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἤθους, ἡλικίας τε κατὰ τοῦτο γεγεννημένον, ἐν ᾧ συνέστηκεν ἔτι πρὸς τὰ τῆς ψυχῆς βουλευμάτα τὸ σῶμα τῆ ῥώμῃ, καὶ συγκέκραται τῷ φρονίμῳ τὸ θαρρᾶλέον.

Δ. Ὡς οὖν ταῦτ' ἔδοξεν, ἀποδειχθεὶς Δικτάτωρ Φάβιος, καὶ ἀποδείξας αὐτὸς ἵππαρχον Λεύκιον Μινούκιον, πρῶτον μὲν ἠτήσατο τὴν σύγκλητον, ἵππω χρῆσθαι παρὰ τὰς στρατείας. Οὐ γὰρ ἐξῆν, ἀλλ' ἀπηγόρευτο κατὰ δὴ τινα νόμον παλαιόν, εἴτε τῆς ἀλκῆς τὸ πλεῖστον ἐν τῷ πεζῷ τιθεμένων, καὶ διὰ τοῦτο τὸν στρατηγὸν οἰομένων δεῖν παραμένειν τῇ φάλαγγι, καὶ μὴ προλείπειν εἶθ', ὅτι τυραννικὸν εἰς ἅπαντα τὰλλα καὶ μέγα τὸ τῆς ἀρχῆς κράτος ἐστίν, ἔν γε τούτῳ βουλομένων τὸν Δικτάτωρα τοῦ δήμου φαίνεσθαι δεόμενον. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Φάβιος, εὐθύς ἐνδείξασθαι θέλων τῆς ἀρχῆς τὸ μέγεθος καὶ τὸν ὄγκον, ὡς μᾶλλον ὑπηκόοις χρῆτο καὶ πειθηνίοις τοῖς πολίταις, προῆλθε συνενεγκάμενος εἰς ταῦτ' ῥαβδουχίας εἰκοσιτέσσαρας· καὶ τοῦ ἑτέρου τῶν ὑπάτων ἀπαντῶντος αὐτῷ, τὸν ὑπὲρ τὴν πέμψας, ἐκέλευσε τοὺς ῥαβδούχους ἀπαλλάξαι, καὶ τὰ παράστημα τῆς ἀρχῆς ἀπο-

θέμενον, ιδιώτην ἀπαντᾶν. Μετὰ δὲ ταῦτα καλλίστην ἀρχόμενος ἐκ Θεῶν ἀρχὴν, καὶ διδάσκων τὸν δῆμον ὡς ὀλιγωρία καὶ περιφρονήσει τοῦ στρατηγοῦ πρὸς τὸ δαιμόνιον, οὐ μοχθηρία τῶν ἀγωνισκόμενων σφιλέντα, προὔτρεπε μὴ δεδιέναι τοὺς ἐχθροὺς, ἀλλὰ * καὶ * τοὺς Θεοὺς ἐξευμενίζεσθαι καὶ τιμᾶν οὐ δεισιδαιμονίαν ἐνεργαζόμενος, ἀλλὰ θαρρόνων εὐσεβεία τὴν ἀρετὴν, καὶ ταῖς παρὰ τῶν Θεῶν ἐλπίσι τὸν ἀπὸ τῶν πολεμίων φόβον ἀφαιρῶν καὶ παραμυθούμενος. Ἐκινήθησαν δὲ τότε πολλαὶ καὶ τῶν ἀπορρήτων καὶ χρησίμων αὐτοῖς βίβλων, ἃς Σιβυλλεῖους καλοῦσι καὶ λέγεται συνδραμεῖν ἕνια τῶν ἀποκειμένων ἐν αὐταῖς λογίων πρὸς τὰς τύχας καὶ τὰς πράξεις ἐκεῖνας. Καὶ τὸ μὲν γνωστὸν οὐκ ἦν ἐτέρῳ πυθέσθαι. Προελθὼν δ' ὁ Δικιάτωρ εἰς τὸν ὄχλον, ἠύξατο τοῖς Θεοῖς ἐνιαυτοῦ μὲν αἰγῶν καὶ συῶν καὶ προβάτων καὶ βοῶν ἐπιγονήν, ὅσην Ἰταλίας ὄρη καὶ πεδία καὶ ποταμοὶ καὶ λειμῶνες εἰς ὥραν ἐσομένην θρέψουσι, καταθύσειν ἅπαντα θεάς δὲ μουσικὰς καὶ θυμελικὰς ἄξειν ἀπὸ σηστερτίων τριακοσίων τριάκοντα τριῶν, καὶ δηναρίων τριακοσίων τριάκοντα τριῶν, ἕτι τριτημορίου προσόντος. Τοῦτο τὸ κεφάλαιόν ἐστιν, ὀκτὼ μυριάδες δραχμῶν, καὶ δραχμαὶ τρισχίλια πεντακόσια ὀγδοήκοντα τρεῖς, καὶ δύο ὀβολοί. Λόγον δὲ τῆς εἰς τοῦτο τοῦ πληθοῦ ἀκριθείας καὶ διανομῆς χαλεπὸν ἐστὶν εἰπεῖν· εἰ μὴ τις ἄρα βούλοιο τῆς τριάδος ὑμνεῖν τὴν δύναμιν, ὅτι καὶ φύσει τέλειος, καὶ πρῶτος τῶν περιπτῶν, ἀρχὴν τε πλήθους ἐν αὐτῷ, τὰς τε πρώτας διαφορὰς, καὶ τὰ παντὸς ἀριθμοῦ στοιχεῖα μίξας καὶ συναρμόσας εἰς ταυτὸν ἀνείληφε.

Ε. Τῶν μὲν οὖν πολλῶν ὁ Φάβιος τὴν γνώμην ἀπαρτήσας πρὸς τὸ θεῖον, ἠδίω πρὸς τὸ μέλλον ἐποίησεν. Αὐτὸς δὲ πάσας θέμενος ἐν αὐτῷ τὰς τῆς νίκης ἐλπίδας, ὡς καὶ τοῦ Θεοῦ τὰς εὐπραξίας δι' ἀρετῆς καὶ φρονήσεως παραδιδόντος, τρέπεται πρὸς Ἀννίβαν, οὐχ ὡς διχμαχούμενος, ἀλλὰ χρόνῳ τὴν ἀκμὴν αὐτοῦ,

καὶ χρήμασι τὴν ἀπορίαν, καὶ πολυανθρωπία τὴν ὀλιγότητα τρίβειν καὶ ὑπαναλίσκειν βεβουλευμένους. Ὄθεν αἰεὶ μετέωρος ἀπὸ τῆς ἵππου τῶν πολεμίων ἐν τόποις ὀρεινοῖς στρατοπεδεύων ἐπηωρεῖτο, καθημένου μὲν, ἡσυχάζων, κινουμένου δὲ, κατὰ τῶν ἄκρων κύκλω περιῶν καὶ περιφαινόμενος ἐκ διαστήματος, ὅσον ἄκων τε μὴ βιασθῆναι μάχεσθαι, καὶ φόβον ὡς μαχισόμενος τοῖς πολεμίοις ἀπὸ τῆς μελλήσεως αὐτῆς παρέχειν. Οὕτω δὲ παραγαγὼν τὸν χρόνον, ὑπὸ πάντων καταφρονεῖτο, καὶ κακῶς μὲν ἤκουεν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, κομιδῇ δὲ τοῖς πολεμίοις ἄτολμος ἐδόκει, καὶ τὸ μηδὲν εἶναι, πλὴν ἑνὸς Ἀννίβου. Μόνος δ' ἐκεῖνος αὐτοῦ τὴν δεινότητα καὶ τὸν τρόπον, ᾧ πολεμεῖν ἐγνώκει, συνιδὼν, καὶ διανοηθεὶς, ὡς πάσῃ τέχνῃ καὶ βίᾳ κινητέος ἐστὶν εἰς μάχην ὁ ἀνὴρ, ἢ διαπέπρακται τὰ Καρχηδονίων, οἷς μὲν εἰσι κρείττους, ὅπλοις, χρήσασθαι μὴ δυναμένων, οἷς δὲ λείπονται, σώμασι καὶ χρήμασιν, ἐλαττουμένων καὶ δαπανωμένων εἰς τὸ μηδὲν, ἐπὶ πᾶσαν ἰδέαν στρατηγικῶν σοφισμάτων καὶ παλαισμάτων τρεπόμενος, καὶ πειρώμενος, ὥσπερ δεινὸς ἀθλητῆς λαβὴν ζητῶν, προσέβαλλε καὶ διετάραττε, καὶ μετῆγε πολλαχόσε τὸν Φάβιον, ἐκστῆσαι τῶν ὑπὲρ τῆς ἀσφαλείας λογισμῶν βουλόμενος. Τῷ δ' ἡ μὲν κρίσις, πίσιν ἔχοντι τοῦ συμφέροντος, ἐν ἐκυτῇ βέβαιος εἰσῆκει καὶ ἀμετάπτωτος· ἠνόχλει δ' αὐτὸν ὁ ἵππαρχος Μινούκιος, φιλομαχῶν ἀκαίρως καὶ θρασυνόμενος, καὶ δημαγωγῶν τὸ σράτευμα, μανικῆς φορᾶς καὶ κενῶν ἐλπίδων ὑπ' αὐτοῦ πεπληρωμένον· οἱ τὸν μὲν Φάβιον σκώπτοντες καὶ καταφρονούντες, Ἀννίβου παιδαγωγὸν ἀπεκάλουν, τὸν δὲ Μινούκιον, καὶ μέγαν ἄνδρα, καὶ τῆς Ῥώμης ἄξιον ἡγοῦντο στρατηγόν. Ὁ δὲ μᾶλλον εἰς φρόνημα καὶ θράσος ἀνειμένος, ἐχλεύαζε μὲν τὰς ἐπὶ τῶν ἄκρων στρατοπεδείας, ὡς καλὰ θέατρα τοῦ Δικτάτωρος αἰεὶ παρασκευαζομένου θεωρήσουσι πορθουμένην καὶ φλεγομένην τὴν Ἰταλίαν· ἠρώτα δὲ τοὺς φίλους τοῦ Φαβίου, πότερον εἰς

τὸν οὐρανὸν ἄρας ἀναφέρει τὸν στρατὸν, ὡς τῆς γῆς ἀπεγνωκῶς, ἢ νέφη καὶ ὀμίχλας προβαλλόμενος, ἀποδιδράσκει τοὺς πολεμίους. Ταῦτα τῶν φίλων πρὸς τὸν Φάβιον ἀπαγγελλόντων, καὶ τὴν ἀδοξίαν τῷ κινδύνῳ λῦσαι παραινούντων « Οὕτω μὲντ' ἂν (ἔφη) δειλότερος, ἢ νῦν εἶναι δοκῶ, γενοίμην, εἰ, σκώμματα καὶ λοιδορίας φοβηθεῖς, ἐκπέσοιμι τῶν ἐμχυτοῦ λογισμῶν. Καίτοι τὸ μὲν ὑπὲρ πατρίδος, οὐκ αἰσχρὸν δέος· ἡ δὲ πρὸς δόξαν ἀνθρώπων, καὶ διαβολὰς καὶ ψόγους ἐκπληξίς, οὐκ ἀξίου τηλικαύτης ἀρχῆς ἀνδρὸς, ἀλλὰ δουλεύοντος, ὧν κρατεῖν αὐτὸν καὶ δεσπόζειν κακῶς φρονούντων προσήκει ».

Γ. Μετὰ ταῦτα γίνεται διαμαρτία τοῦ Ἀννίβου. Βουλόμενος γὰρ ἀποσπάσαι τοῦ Φαβίου πορρωτέρω τὸ σράτευμα, καὶ πεδίων ἐπιλαβέσθαι προνομίαις ἐχόντων, ἐκέλευσε τοὺς ὀδηγοὺς μετὰ δεῖπνον εὐθὺς ἡγεῖσθαι πρὸς τὸ Κασινάτον. Οἱ δὲ, τῆς φωνῆς διὰ βαρβαρισμὸν οὐκ ἐξακούσαντες ἀκριβῶς, ἐμβάλλουσιν αὐτοῦ τὴν δύναμιν φέροντες εἰς τὰ καταλήγοντα τῆς Καμπανίας εἰς πόλιν Καπιλίον, ἣν τέμνει διὰ μέσης ῥέων * ὁ Λοθρόνος * ποταμὸς, ὃν Οὐουλτοῦρνον οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσιν. Ἔστι δ' ἡ χώρα, τὰ μὲν ἄλλα περιστεφῆς ὄρεσιν· αὐλῶν δ' ἀναπέπταται πρὸς τὴν θάλατταν, ἔνθα τὰ ἔλη καταδίδωσι τοῦ ποταμοῦ περιγεομένου, καὶ θίνα· ἄμμου βαθείας ἔχει, καὶ τελευτᾷ πρὸς αἰγιαλὸν κυματώδη καὶ δύσορμον. Ἐνταῦθα καταβαίνοντος τοῦ Ἀννίβου, περιελθὼν ἐμπειρίᾳ τῶν ὀδῶν ὁ Φάβιος, τὴν μὲν διεξοδὸν, ὀπλίτας τετρακισχιλίους ἐπιστήσας, ἐνέφραξε· τὸν δ' ἄλλον στρατὸν ὑπὲρ τῶν * ἄλλων * ἄκρων ἐν καλῷ καθίσας, διὰ τῶν ἐλαφροτάτων καὶ προχειροτάτων ἐνέβαλε τοῖς ἐσχάτοις τῶν πολεμίων, καὶ συνετάραξεν ἅπαν τὸ σράτευμα· διέφθειρε δὲ περὶ ὀκτακοσίους. Ἐκ τούτου βουλόμενος Ἀννίβας ἀπαγαγεῖν τὸ σράτευμα, καὶ τὴν διαμαρτίαν τοῦ τόπου νοήσας καὶ τὸν κίνδυνον, ἀνεσαύρωσε μὲν τοὺς ὀδηγοὺς, ἐκβιάζεσθαι δὲ τοὺς πολεμίους καὶ προσ-

μάχεσθαι τῶν ὑπερβολῶν ἐγκρατεῖς ὄντας ἀπεγίνωσκε. Δυσθύμως δὲ καὶ περιφόβως διακειμένων ἀπάντων, καὶ περιεσῆναι σφᾶς πάντοθεν ἀφύκτους ἡγουμένων ἀπορίας, ἔγνω δολοῦν ἀπάτη τοὺς πολεμίους. Ἦν δὲ τοιόνδε. Βοῦς ὅσον δισχιλίας ἐκ τῶν αἰγμάλωτων ἐκέλευσε συλλαβόντας, ἀναδῆσαι δᾶδα πρὸς ἕκασιν κέρασ, ἢ λύγων, ἢ φρυγάνων αὔων φάκελον· εἶτα νυκτὸς, ὅταν ἀρθῆ σημεῖον, ἀνάψαντας ἐλαύνειν ἐπὶ τὰς ὑπερβολάς, παρὰ τὰ σενὰ καὶ τὰς φυλακὰς τῶν πολεμίων. Ἄμα δὲ ταῦτα παρεσκευάζον, οἷς προσετέτακτο, καὶ τὸν ἄλλον αὐτὸς ἀναστήσας στρατὸν, ἥδη σκότους ὄντος, ἤγε σχολαίως. Αἱ δὲ βόες, ἄχρι μὲν τὸ πῦρ ὀλίγον ἦν, καὶ περιέκαιε τὴν ὕλην, ἀτρέμα προσεχώρουν ἐλαυνόμεναι πρὸς τὴν ὑπώρειαν καὶ θαῦμα τοῖς καθορῶσι νομεῦσιν ἀπὸ τῶν ἄκρων καὶ βουκόλοις ἦσαν αἱ φλόγες ἄκροις ἐπιλάμπουσαι τοῖς κέρασιν, ὡς στρατοπέδου καθ' ἓνα κόσμον ὑπὸ λαμπάδων πολλῶν βαδίζοντος. Ἐπεὶ δὲ πυρούμενον τὸ κέρασ ἄχρι ῥίζης διέδωκε τῇ σαρκὶ τὴν αἴσθησιν, καὶ πρὸς τὸν πόνον διαφέρουσαι καὶ τινάσσουσαι τὰς κεφαλὰς ἀνεπίμπλαντο πολλῆς ἀπ' ἀλλήλων φλογός, οὐκ ἐνέμειναν τῇ τάξει τῆς πορείας, ἀλλ' ἐκφοβοὶ καὶ περιαλγεῖς οὔσαι, δρόμῳ κατὰ τῶν ὄρων ἐφέροντο, λαμπόμεναι μὲν οὐρὰς ἄκρας καὶ μέτωπα, πολλὴν δὲ τῆς ὕλης, δι' ἧς ἔφευγον, ἀνάπτουσαι. Δεινὸν οὖν ἦν θέαμα τοῖς παραφυλάττουσι τὰς ὑπερβολὰς Ῥωμαίοις. Καὶ γὰρ αἱ φλόγες ἐφίκεσαν ὑπ' ἀνθρώπων θεόντων διαφερομέναις λαμπάσι· καὶ θόρυβος ἦν ἐν αὐτοῖς πολὺς καὶ φόβος, ἀλλαχόθεν ἄλλους ἐπιφέρεισθαι τῶν πολεμίων σφίσι, καὶ κυκλοῦσθαι πανταχόθεν ἡγουμένων. Διὸ μένειν οὐκ ἐτόλμων, ἀλλὰ πρὸς τὸ μείζον ἀνεχώρουν στρατόπεδο, προέμεναι τὰ στενά. * καὶ * Κατὰ τοῦτο δὲ καιροῦ προσμίζαντες οἱ ψилоὶ τοῦ Ἀνίβου, τὰς ὑπερβολὰς κατέσχον· ἢ δ' ἄλλη δύναμις ἤδη προσέβαινε ἀδεῶς, πολλὴν καὶ βαρεῖαν ἐφέλκομένη λείαν.

Ζ. Τῷ δὲ Φαβίῳ συνέβη μὲν ἔτι νυκτὸς αἰσθῆσθαι τὸν δόλον (φεύγουσαι γὰρ ἔναι τῶν βοῶν σποράδες ἦκον αὐτῷ εἰς χεῖρας), ἐνέδρας δὲ δεδιῶς σκοταίους, ἀτρέμα τὴν δύναμιν ἐν τοῖς ὅπλοις εἶχεν. Ὡς δ' ἦν ἡμέρα, διώκων ἐξήπτετο τῶν ἐσχάτων, καὶ συμπλοκαὶ περὶ τὰς δυσχωρίας ἐγίνοντο, καὶ θόρυβος ἦν πολὺς, ἕως παρ' Ἀννίβου τῶν ὀρειβατεῖν δεινῶν Ἰθήρων ἄνδρες ἐλαφροὶ καὶ ποδώκεις, πεμφθέντες ἀπὸ τοῦ σώματος, εἰς βαρεῖς ὀπλίτας τοὺς Ῥωμαίους ἐνέβαλον, καὶ διαφθείραντες οὐκ ὀλίγους, ἀπέσρεψαν τὸν Φάβιον. Τότε δὴ μάλιστα κακῶς ἀκούσαι καὶ καταφρονηθῆναι συνέβη τὸν Φάβιον. Τῆς γὰρ ἐν τοῖς ὅπλοις τόλμης ὑφιέμενος, ὡς γνώμη καὶ προνοία καταπολεμήσων τὸν Ἀννίβαν, αὐτὸς ἠττημένος τούτοις καὶ κατεστρατηγημένος ἐφαίνετο. Βουλόμενος δὲ μᾶλλον ἐκκαῦσαι τὴν πρὸς αὐτὸν ὄργην τῶν Ῥωμαίων ὁ Ἀννίβας, ὡς ἤλθεν ἐπὶ τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ, τὰ μὲν ἄλλα πάντα καίειν καὶ διαφθεῖρειν ἐκέλευσεν, ἐκείνων δ' ἀπέπειν ἄπτεσθαι μόνων, καὶ παρεκατέστησε φυλακὴν οὐδὲν ἐῶσαν ἀδικεῖν οὐδὲ λαμβάνειν ἐκεῖθεν. Ταῦτα προσδιέβαλεν εἰς Ῥώμην ἀναγγελλθέντα· καὶ πολλὰ μὲν αὐτοῦ πρὸς τὸν ὄχλον οἱ δήμαρχοι κατέβῳων, ἐπάγοντος μάλιστα Μετιλίου καὶ παροξύνοντος, οὐ κατὰ τὴν πρὸς Φάβιον ἔχθραν· ἀλλ' οἰκτιῶς ὦν Μινουκίου τοῦ ἱππάρχου, τιμὴν ᾤετο καὶ δόξαν ἐκείνῳ φέρειν τὰς τούτου διαβολάς. Ἐγεγόνει δὲ καὶ τῇ βουλῇ δι' ὀργῆς, οὐχ ἦκιστα μεμφομένη τὰς περὶ τῶν αἰχμαλώτων πρὸς Ἀννίβαν ὁμολογίας. Ὁμολογῆκει γὰρ αὐτῷ, ἄνδρα μὲν ἀνδρὶ λύεσθαι τῶν ἀλισκομένων, εἰ δὲ πλείους οἱ ἕτεροι γένοιτο, διδόναι δραχμὰς ὑπὲρ ἐκάστου τῶν κομιζομένων πεντήκοντα καὶ διακοσίας. Ὡς οὖν, γενομένης τῆς κατ' ἄνδρα διαμεΐψεως, εὐρέθησαν ὑπόλοιποι Ῥωμαίων παρ' Ἀννίβαν τεσσαράκοντα καὶ διακόσιοι, τούτων ἢ σύγκλητος ἔγνω τὰ λύτρα μὴ πέμπειν καὶ προσητιᾶτο τὸν Φάβιον, ὡς οὐ προεπόντως, οὐδὲ λυσιτελῶς, ἄνδρας ὑπὸ θειλίας πολεμίων

ἄγρην γενομένους ἀνακομιζόμενον. Ταῦτ' ἀκούσας ὁ Φάβιος, τὴν μὲν ὄργην ἔφερε πρῶως τῶν πολιτῶν, χρήματα δ' οὐκ ἔχων, διαψεύσασθαι δὲ τὸν Ἀννίβαν καὶ προσέθαι τοὺς πολίτας οὐχ ὑπομένων, ἔπεμψε τὸν υἱὸν εἰς Ῥώμην, κελεύσας ἀποδόσθαι τοὺς ἀγροὺς, καὶ τὸ ἀργύριον εὐθὺς ὡς αὐτὸν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον κομίζειν. Ἀποδομένου δὲ τοῦ νεανίσκου τὰ χωρία, καὶ ταχέως ἐπανελθόντος, ἀπέπεμψε τὰ λύτρα τῷ Ἀννίβᾳ καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἀπέλαβε· καὶ πολλῶν ἀποδιδόντων ὕστερον, παρ' οὐδενὸς ἔλαβεν, ἀλλ' ἀφῆκε πᾶσι.

Η. Μετὰ δὲ ταῦτα, τῶν ἱερέων καλούντων αὐτὸν εἰς Ῥώμην ἐπὶ τινὰς θυσίας, παρέδωκε τῷ Μινουκίῳ τὴν δύναμιν, ὑπὲρ τοῦ μὴ μάχεσθαι, μηδὲ συμπλέεσθαι τοῖς πολεμίοις, οὐ μόνον ὡς αὐτοκράτωρ διαγορεύσας, ἀλλὰ καὶ παραινέσεις καὶ δεήσεις πολλὰς αὐτοῦ ποιησάμενος· ὧν ἐκεῖνος ἐλάχισα φροντίσας, εὐθὺς ἐνέκειτο τοῖς πολεμίοις. Καί ποτε παραφυλάξας τὸν Ἀννίβαν τὸ πολὺ τῆς στρατιᾶς ἐπὶ σιτολογίαν ἀφεικῆτα, καὶ προσβαλὼν τοῖς ὑπολειπομένοις, κατέρραξεν εἰς τὸν χάρακα, καὶ διέφθειρεν οὐκ ὀλίγους· καὶ φόβον περιέστησε πᾶσιν ὡς πολιορκησομένοις ὑπ' αὐτοῦ. Καὶ συλληγομένης αὐθις εἰς τὸ στρατόπεδον τῷ Ἀννίβᾳ τῆς δυνάμεως, ἀσφαλῶς ἀνεχώρησεν, αὐτόν τε μεγαλαυχίας ἀμέτρου, καὶ θράσους τὸ στρατιωτικὸν ἐμπεπληκῶς. Ταχὺ δὲ τοῦ ἔργου λόγος μείζων διεφοίτησεν εἰς Ῥώμην. Καὶ Φάβιος μὲν ἀκούσας, ἔφη μᾶλλον τοῦ Μινουκίου φοβεῖσθαι τὴν εὐτυχίαν· ὁ δὲ δῆμος ἤρτο, καὶ μετὰ χαρᾶς εἰς ἀγορὰν συνέτρεχε. Καὶ Μετίλιος ὁ δῆμαρχος ἐπὶ τοῦ βήματος κατασὰς ἐδημηγύρει, μεγαλύνων τὸν Μινουκίον, τοῦ δὲ Φαβίου κατηγορῶν οὐ μαλακίαν, οὐδ' ἀνδρείαν, ἀλλ' ἤδη προδοσίαν· συναιτιώμενος ἅμα καὶ τῶν ἄλλων ἀνδρῶν τοὺς δυνατωτάτους καὶ πρώτους ἐπαγαγέσθαι τὸν πόλεμον ἐξ ἀρχῆς, ἐπὶ καταλύσει τοῦ δήμου, τὴν τε πόλιν ἐμβαλεῖν εὐθὺς εἰς μοναρχίαν ἀνυπεύθυνον, ἢ, διατρίβουσα τὰς πρά-

Ξεις, ἰδρυσιν Ἀννίβα παρέξει καὶ χρόνον αὐθις ἐκ Λιβύης ἐτέραν δύναμιν προσγενέσθαι, ὡς κρατοῦντι τῆς Ἰταλίας.

Θ. Ἐπεὶ δ' ὁ Φάβιος προσελθὼν ἀπολογεῖσθαι μὲν οὐδὲν ἐμέλλησε πρὸς τὸν δῆμαρχον, ἔφη δὲ τάχιςα τὰς θυσίας καὶ τὰς ἱερουργίας γενέσθαι, ὡς' ἐπὶ τὸ σφάτευμα βαδιεῖσθαι τῷ Μινουκίῳ δίκην ἐπιθήσων, ἔτι κωλύσαντος αὐτοῦ τοῖς πολεμίοις συνέβαλε, θόρυβος διῆξε τοῦ δήμου πολὺς, ὡς κινδυνεύοντος τοῦ Μινουκίου. Καὶ γὰρ εἶρξαι τῷ Δικτάτωρι καὶ θανατῶσαι πρὸ δίκης ἔξεστι. Καὶ τοῦ Φαβίου τὸν θυμὸν ἐκ πολλῆς πραότητος κεινημένον, ὦντο βαρῦν εἶναι καὶ δυσπαραίτητον. Ὅθεν οἱ μὲν ἄλλοι καταδείσαντες ἡσυχίαν ἤγον. Ὁ δὲ Μετίλιος, ἔχων τὴν ἀπὸ τῆς δημαρχίας ἄδειαν (μόνη γὰρ αὕτη Δικτάτωρος αἰρεθέντος ἡ ἀρχὴ τὸ κράτος οὐκ ἀπόλλυσιν, ἀλλὰ μένει, τῶν ἄλλων καταλυθεισῶν), ἐνέκειτο τῷ δήμῳ πολὺς, μὴ προσέθαι δεόμενος τὸν Μινουκίον, μηδ' εἶσαι παθεῖν, ἃ Μάλιος Τουρκουάτος ἐδρασε τὸν υἱὸν, ἀριστεύσαντος καὶ σφαναθέντος ἀποκόψας πελέκει τὸν τράχηλον ἀφελέσθαι δὲ τοῦ Φαβίου τὴν τυραννίδα, καὶ τῷ δυναμένῳ καὶ βουλομένῳ σώζειν ἐπιτρέψαι τὰ πράγματα. Τοιούτοις λόγοις κινηθέντες οἱ ἄνθρωποι, τὸν μὲν Φάβιον οὐκ ἐτόλμησαν ἀναγκάσαι καταθέσθαι τὴν μοναρχίαν, καίπερ ἀδοξοῦντα, τὸν δὲ Μινουκίον ἐψηφίσαντο, τῆς στρατηγίας ὁμότιμον ὄντα, διέπειν τὸν πόλεμον ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἐξουσίας τῷ Δικτάτωρι πρᾶγμα μὴ πρότερον ἐν Ρώμῃ γεγονὸς, ὀλίγω δ' ὕστερον αὐθις γενόμενον, μετὰ τὴν ἐν Κάνναις ἀτυχίαν. Καὶ γὰρ τότε ἐπὶ τῶν στρατοπέδων Μάρκος ἦν Ἰούνιος Δικτάτωρ, καὶ κατὰ πόλιν τὸ βουλευτικὸν ἀναπληρῶσαι δεῖσαν, ἅτε δὴ πολλῶν ἐν τῇ μάχῃ συγκλητικῶν ἀπολλότων, ἕτερον εἶλαντο Δικτάτωρα, Φάβιον Βουτεῶνα. Πλὴν οὗτος μὲν, ἐπεὶ προῆλθε, καὶ κατέλεξε τοὺς ἄνδρας καὶ συνεπλήρωσε τὴν βουλήν, αὐθημερὸν ἀφείξαι τοὺς ῥαβδούχους, καὶ διαφυγῶν τοὺς προάγοντας, εἰς τὸν ὄχλον ἐμβαλὼν καὶ καταμιξίας ἔαυτ

τὸν, ἤδη τι τῶν ἑαυτοῦ διοικῶν καὶ πραγματευόμενος, ὥσπερ ἰδιώτης, ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς ἀνεστρέφετο.

I. Τὸν δὲ Μινούκιον ἐπὶ τὰς αὐτὰς τῷ Δικτάτωρι πράξεις ἀποδείξαντες, ᾤοντο κεκολοῦσθαι καὶ γεγονέναι ταπεινὸν παντάπασιν ἐκεῖνον, οὐκ ὀρθῶς στοχαζόμενοι τοῦ ἀνδρός. Οὐ γὰρ αὐτοῦ συμφορὰν ἠγάθετο τὴν ἐκείνων ἀνοιαν, ἀλλ' ὥσπερ Διογένης ὁ σοφός, εἰπόντος τινὸς πρὸς αὐτὸν, Οὔτοι σοῦ καταγελοῦσιν, Ἀλλ' ἐγὼ, εἶπεν, οὐ καταγελοῦμαι· μόνους ἠγούμενος καταγελοῦσθαι τοὺς ἐνδιδόντας, καὶ πρὸς τὰ τοιαῦτα διαταραττομένους· οὕτω Φάβιος ἔφερεν ἀπαθῶς καὶ ῥαδίως, ὅσον ἐπ' αὐτῷ, τὰ γινόμενα, συμβαλλόμενος ἀπόδειξιν τῶν φιλοσόφων τοῖς ἀξιούσι, μήτε ὑβρίζεσθαι, μήτ' ἀτιμοῦσθαι τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα καὶ σπουδαῖον. Ἦνία δ' αὐτὸν ἢ τῶν πολλῶν ἀβουλία διὰ τὰ κοινὰ, δεδωκότων ἀφορμὰς ἀνδρὸς οὐχ ὑγαινούση φιλοτιμία πρὸς τὸν πόλεμον. Καὶ δεδοικῶς, μὴ παντάπασιν ἐκμανεῖς ὑπὸ κενῆς δόξης καὶ ὄγκου, φθάσῃ τι κακὸν ἀπεργασάμενος, λαθὼν ἅπαντας ἐξῆλθε· καὶ παραγενόμενος εἰς τὸ στρατόπεδον, καὶ καταλαβὼν τὸν Μινούκιον οὐκέτι καθεκτόν, ἀλλὰ βαρὺν καὶ τετυφωμένον, καὶ παρὰ μέρος ἄρχειν ἀξιοῦντα, τοῦτο μὲν οὐ συνεχώρησε, τὴν δὲ δύναμιν διενείματο πρὸς αὐτὸν, ὡς μέρους μόνον ἄρχειν βέλτιον ὄν, ἢ πάντων παρὰ μέρος. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον τῶν ταγμάτων καὶ τὸ τέταρτον αὐτὸς ἔλαβε, τὸ δὲ δεύτερον καὶ τὸ τρίτον ἐκείνῳ παρέδωκεν, ἐπίσης καὶ τῶν συμμαχικῶν διανεμηθέντων. Σεμνυνομένου δὲ τοῦ Μινουκίου, καὶ χείροντος ἐπὶ τῷ τὸ πρόσχημα τῆς ἀκροτάτης καὶ μεγίστης ἀρχῆς ὑφείσθαι καὶ προπεπηλακίσθαι δι' αὐτὸν, ὑπεμίμησεν ὁ Φάβιος, ὡς οὐκ ὄντος αὐτῷ πρὸς Φάβιον, ἀλλ' εἰ σωφρονεῖ, πρὸς Ἀντίβαν τοῦ ἀγῶνος· εἰ δὲ καὶ πρὸς τὸν συνάρχοντα φιλονεικεῖ, σκοπεῖν ὅπως τοῦ νενικημένου καὶ καθυβρισμένου παρὰ τοῖς πολίταις, ὁ τετιμημένος καὶ νενικηκῶς οὐ φανεῖται μᾶλλον ὀλιγωρῶν τῆς σωτηρίας αὐτῶν καὶ τῆς ἀσφαλείας.

ΙΑ. Ὁ δὲ ταῦτα μὲν εἰρωνεῖαν ἡγεῖτο γερωντικὴν παραλαβὼν δὲ τὴν ἀποκληρωθεῖσαν δύναμιν, ἰδίᾳ καὶ χωρὶς ἐσρατοπέδευσεν, οὐδὲν ἀγνοοῦντος τοῦ Ἀννίβου τῶν γινομένων, ἀλλὰ πᾶσιν ἐφ' ἐδρεύοντος. Ἦν δὲ λόφος κατὰ μέσον. καταληφθῆναι μὲν οὐ χαλεπός, ὄχυρός δὲ καταληφθεὶς στρατοπέδῳ, καὶ διαρκῆς εἰς ἅπαντα. Τὸ δὲ περίξ πεδίον, ὀφθῆναι μὲν ἄπωθεν, ὀμαλὸν διὰ ψιλότητα καὶ λεῖον, ἔχον δὲ τινὰς οὐ μεγάλας τάφρους ἐν αὐτῷ, καὶ κοιλότητας ἄλλας. Διὸ καὶ τὸν λόφον ἐκ τοῦ ῥάστου κρύφα κατασχεῖν παρὸν, οὐκ ἠθέλησεν ὁ Ἀννίβας, ἀλλ' ἀπέλιπε μάχης ἐν μέσῳ πρόφασιν. Ὡς δ' εἶδε κεχωρισμένον τοῦ Φαβίου τὸν Μινούκιον, νυκτὸς μὲν εἰς τὰς τάφρους καὶ τὰς κοιλότητας κατέσπειρε τῶν στρατιωτῶν τινάς. Ἄμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ, φανερώς ἔπεμψεν οὐ πολλοὺς καταληψομένους τὸν λόφον, ὡς ἐπαγάγοιτο συμπεσεῖν περὶ τοῦ τόπου τὸν Μινούκιον. Ὁ δὲ καὶ συνέβη. Πρῶτον μὲν γὰρ ἀπέσειλε τὴν κούρην στρατιᾶν, ἔπειτα τοὺς ἵππεῖς, τέλος δ', ὄρων τὸν Ἀννίβαν παραβοηθοῦντα τοῖς ἐπὶ τοῦ λόφου, πάσῃ τῇ δυνάμει κατέβαινε συντεταγμένος. Καὶ μάχην καρτερὰν θέμενος, ἡμύνητο τοὺς ἐπὶ τοῦ λόφου βάλλοντας, συμπλεκόμενος καὶ ἴσα φερόμενος· ἄχρις οὐ καλῶς ἠπατημένον ὄρων ὁ Ἀννίβας, καὶ γυμνά παρέχοντα τοῖς ἐνεδρεύουσι τὰ νῶτα, τὸ σημεῖον αἶρει. Πρὸς δὲ τοῦτο πολλαχόθεν ἐξανισταμένων ἄμα καὶ μετὰ κραυγῆς προσφερομένων, καὶ τοὺς ἐσχάτους ἀποκτινύντων, ἀδιήγητος κατεῖχε ταραχὴ καὶ πτοία τοὺς Ῥωμαίους· αὐτοῦ τε τοῦ Μινουκίου τὸ θράτος κατακέκλαστο, καὶ πρὸς ἄλλον ἄλλοτε τῶν ἡγεμόνων διεπάπταινε, οὐδενὸς ἐν χώρᾳ μένειν τολμῶντος, ἀλλὰ πρὸς φυγὴν ὠθυμένων οὐ σωτήριον. Οἱ γὰρ Νομάδες ἤδη κρατοῦντες κύκλῳ περιήλανον τὸ πεδίον, καὶ τοὺς ἀποσκιδναμένους ἔκτεινον.

ΙΒ. Ἐν τοσοῦτῳ δὲ κακῷ τῶν Ῥωμαίων ὄντων, οὐκ ἔλαθεν ὁ κίνδυνος τὸν Φάβιον, ἀλλὰ καὶ τὸ μέλλον, ὡς ἔοικεν, ἤδη προει-

ληφώς, τὴν τε δύναμιν συντεταγμένην εἶχεν ἐπὶ τῶν ὀπλων, καὶ τὰ πραττόμενα γινώσκειν ἐφρόντιζεν, οὐ δι' ἀγγέλων, ἀλλ' αὐτὸς ἔχων κατασκοπὴν πρὸ τοῦ χάρακος. Ὡς οὖν κατεῖδε κυκλούμενον καὶ ταραττόμενον τὸ στράτευμα, καὶ κραυγὴ προσέπιπτεν οὐ μενόντων, ἀλλ' ἤδη πεφοβημένων καὶ τρεπομένων, μηρὸν τε πληξάμενος καὶ σενάξας μέγα, πρὸς μὲν τοὺς παρόντας εἶπεν. « Ὡ Ἡράκλεις, ὡς τάχιον μὲν, ἢ ἐγὼ προσεδόκων, βράδιον δ', ἢ αὐτὸς ἔσπευδε, Μινούκιος ἑαυτὸν ἀπολώλεκε. » Τὰς δὲ σημαίας ἐκφέρειν κατὰ τάχος, καὶ τὸν στρατὸν ἔπεσθαι κελεύσας, ἀνεβόησε· « Νῦν τις, ὦ στρατιῶται, Μάρκου Μινουκίου μεμνημένος ἐπειγέσθω· λαμπρὸς γὰρ ἀνὴρ καὶ φιλόπατρις. Εἰ δέ τι, σπεύδων ἐξελάσαι τοὺς πολεμίους, ἤμαρτεν, αὔθις αἰτιασόμεθα. » Πρῶτον μὲν οὐν ἐπιφανεῖς τρέπεται καὶ διασκίδνησι τοὺς ἐν τῷ πεδίῳ περιελάνοντας Νομάδας· εἶτα πρὸς τοὺς μαχομένους, καὶ κατὰ νότου τῶν Ῥωμαίων ὄντας ἐχώρει, καὶ τοὺς ἐμποδῶν ἔκτεινε, οἳ δὲ λοιποὶ, πρὶν ἀποληθῆναι καὶ γενέσθαι περιπέτεῖς, οἷς αὐτοὶ τοὺς Ῥωμαίους ἐποίησαν, ἐγκλίναντες ἔφυγον. Ὄρων δ' ὁ Ἄννιθας τὴν μεταβολὴν, καὶ τὸν Φάβιον εὐρώστως παρ' ἡλικίαν διὰ τῶν μαχομένων ὠθούμενον ἄνω πρὸς τὸν Μινούκιον εἰς τὸν λόφον, ἐπέσχε τὴν μάχην, καὶ τῇ σάλπιγγι σημήνας ἀνάκλησιν, ἀπῆγεν εἰς τὸν χάρακα τοὺς Καρχηδονίους, ἀσμένως καὶ τῶν Ῥωμαίων ἀποτρεπομένων. Λέγεται δ' αὐτὸν ἀπιόντα, περὶ τοῦ Φαβίου πρὸς τοὺς φίλους εἰπεῖν τι τοιοῦτον μετὰ παιδιᾶς· « Οἷκ ἐγὼ μέντοι προὔλεγον ὑμῖν πολλάκις τὴν ἐπὶ τῶν ἄκρων ταύτην καθημένην νεφέλην, ὅτι μετὰ ζάλης ποτὲ καὶ καταιγίδων ὄμβρον ἐκρήξει; »

ΙΓ. Μετὰ δὲ τὴν μάχην Φάβιος μὲν, ὅσους ἔκτεινε τῶν πολεμίων, σκυλεύσας ἀνεχώρησεν, οὐδὲν ὑπερήφανον, οὐδ' ἐπαχθὲς εἰπὼν περὶ τοῦ συνάρχοντος· Μινούκιος δὲ τὴν αὐτοῦ στρατιάν ἀθροίσας· « Ἄνδρες (ἔφη) συστρατιῶται, τὸ μὲν ἀμαρτεῖν

μηδὲν ἐν πράγμασι μεγάλοις, μείζον, ἢ κατ' ἀνθρωπὸν ἔστι· τὸ δ' ἀμαρτόντα χρήσασθαι τοῖς πταίσμασι διδάγμασι πρὸς τὸ λοιπὸν, ἀνδρὸς ἀγαθοῦ καὶ νοῦν ἔχοντος. Ἐγὼ μὲν οὖν ὁμολογῶ μικρὰ μεμφόμενος τὴν τύχην, περὶ μειζόνων ἐπαινεῖν. Ἄ γὰρ οὐκ ἡσθόμην χρόνον τοσοῦτον, ἡμέρας μέρει μικρῷ πεπαιδευμαι, γνοῦς ἐμαυτὸν οὐκ ἄρχειν ἐτέρων δυνάμενον, ἀλλ' ἄρχοντος ἐτέρου δεόμενον, καὶ μὴ φιλοτιμούμενον νικᾶν, ὑφ' ὧν ἡττᾶσθαι κάλλιον. Ὑμῖν δὲ τῶν μὲν ἄλλων ἔστιν ἄρχων ὁ Δικτάτωρ· τῆς δὲ πρὸς ἐκείνον εὐχαριστίας αὐτὸς ἡγεμῶν ἔσομαι, πρῶτον ἐμαυτὸν εὐπειθῆ καὶ ποιῶντα τὸ κελευόμενον ὑπ' ἐκείνου παρεχόμενος. »

Ταῦτ' εἰπὼν, καὶ τοὺς αἰετούς ἄρασθαι κελεύσας, καὶ πάντας ἀκολουθεῖν, ἦγε πρὸς τὸν χάρακα τοῦ Φαβίου. Καὶ παρελθὼν ἐντὸς, ἐβάδιζεν ἐπὶ τὴν στρατηγικὴν σκηνὴν, ὥστε θαυμάζειν καὶ διαπορεῖν πάντας. Προελθόντος δὲ τοῦ Φαβίου, θέμενος ἔμπροσθεν τὰς σημαίας, αὐτὸς μὲν ἐκείνον πατέρα μεγάλη φωνῆ, οἱ δὲ στρατιῶται τοὺς στρατιώτας, Πάτρωνας ἡσπάζοντο. Τοῦτο δ' ἔστι τοῖς ἀπελευθεροῖς προσφώνημα πρὸς τοὺς ἀπελευθερώσαντας. Ἡσυχίας δὲ γενομένης, ὁ Μινούκιος εἶπε· « Δύο νίκας, ὦ Δικτάτωρ, τῆ σήμερον ἡμέρα νενίκηκας, ἀνδρῖα μὲν Ἀννίβαν, εὐδουλίαν δὲ καὶ χρηστότητι τὸν συνάρχοντα· καὶ δι' ἧς μὲν σέσωκας ἡμᾶς, δι' ἧς δὲ πεπαιδευκας, ἡττωμένους αἰσχρὰν μὲν ἦτταν ὑπ' ἐκείνου, καλὴν δὲ καὶ σωτήριον ὑπὸ σοῦ. Πατέρα δὲ σε χρῆσον προσαγορεύω, τιμιωτέραν οὐκ ἔχων προσηγορίαν, ἐπεὶ τῆς γε τοῦ τεκόντος χάριτος μείζων ἢ παρὰ σοῦ χάρις αὕτη. Ἐγενήθη μὲν γὰρ ὑπ' ἐκείνου μόνος, σώζομαι δ' ὑπὸ σοῦ μετὰ τοσοῦτων. »

Ταῦτ' εἰπὼν καὶ περιβαλὼν τὸν Φάβιον, ἡσπάζετο. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ τοὺς στρατιώτας ἦν ὄρα ἅπαντας ἐνεφύοντο γὰρ ἀλλήλοις καὶ κατεφίλου, ὥστε μεσὸν εἶναι χαρᾶς καὶ δακρύων ἡδίετων τὸ στρατόπεδον.

ΙΔ. Ἐκ τούτου Φάβιος μὲν ἀπέθετο τὴν ἀρχὴν, ὕπατοι δ'

αἷθις ἀπεδείκνυντο. Καὶ τούτων οἱ μὲν πρῶτοι διεφύλαξαν, ἦν ἐκεῖνος ἰδέαν τοῦ πολέμου κατέστησε, μάχεσθαι μὲν ἐκ παρατάξεως φεύγοντες πρὸς Ἀννίβαν, τοῖς δὲ συμμάχοις ἐπιβοηθοῦντες, καὶ τὰς ἀποσάσεις κωλύοντες. Τερέντιος δὲ Βάρρων εἰς τὴν ὑπατεῖαν προαχθεὶς ἀπὸ γένους ἀσήμου, βίου δὲ διὰ δημοκοπίαν καὶ προπέτειαν ἐπισήμου, δῆλος ἦν εὐθύς ἀπειρία καὶ θρασύτητι τὸν περὶ τῶν ὄλων ἀναρρίψων κύβον. Ἐβόα γὰρ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, μενεῖν τὸν πόλεμον, ἄχρις οὗ Φαβίους χρῆται στρατηγοῖς ἢ πόλιν, αὐτὰς δὲ τῆς αὐτῆς ἡμέρας ὄψεσθαι τε καὶ νικήσειν τοὺς πολεμίους. Ἄμα δὲ τούτοις τοῖς λόγοις συνῆγε καὶ κατέγραφε δύναμιν τηλικαύτην, ἥλικη πρὸς οὐδένα πώποτε τῶν πολεμίων ἐχρήσαντο Ῥωμαῖοι. Μυριάδες γὰρ ἐννέα δισχιλίων ἀνδρῶν δέουσαι συνετάχθησαν εἰς τὴν μάχην, μέγα δέος Φαβίω καὶ τοῖς νῦν ἔχουσι Ῥωμαίων· οὐ γὰρ ἠλπιζον ἕξειν ἀναφορὰν τὴν πόλιν ἐν τοσαύτῃ σφαλεῖσαν ἡλικίᾳ. Διὸ καὶ τὸν συνάρχοντα τοῦ Τερεντίου Παῦλον Αἰμίλιον, ἄνδρα πολλῶν πολέμων ἔμπειρον, οὐκ ἀρεσὸν δὲ τῷ δήμῳ, καὶ καταπλήγα, ἐκ τινος καταδίκης πρὸς τὸ δημόσιον αὐτῷ γεγεννημένης, ἀνίστη καὶ παρεθάρρυνεν ἐπιλαμβάνεσθαι τῆς ἐκείνου μανίας· διδάσκων, ὡς οὐ πρὸς Ἀννίβαν αὐτῷ μᾶλλον, ἢ πρὸς Τερέντιον ὑπὲρ τῆς πατρίδος ὁ ἀγὼν ἔσοιτο. Σπεύσειν γὰρ μάχην γενέσθαι τὸν μὲν οὐκ αἰσθανόμενον τῆς δυνάμεως, τὸν δ' αἰσθανόμενον τῆς περὶ αὐτὸν ἀσθενείας. « Ἐγὼ δ' (εἶπεν), ὦ Παῦλε, Τερεντίου πισεύεσθαι δικαιοτέρός εἰμι, περὶ τῶν Ἀννίβου πραγμάτων διαβεβαιούμενος, ὡς, εἰ μηδεὶς αὐτῷ μαχεῖται τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν, ἀπολείπεται μένων ὁ ἀνὴρ, ἢ φεύγων ἄπεισιν ᾧ γε καὶ νῦν νικᾷν καὶ κρατεῖν δοκοῦντι, τῶν μὲν πολεμίων οὐδεὶς προσκεχώρηκε, τῆς δ' οἰκοθεν δυνάμεως οὐδ' ἡ τρίτη μοῖρα πάνυ περίεσι. » Πρὸς ταῦτα λέγεται τὸν Παῦλον εἶπεῖν. « Ἐμοὶ μὲν, ὦ Φάβιε, τὰ ἐμαυτοῦ σκοποῦντι κρεῖττόν ἐστι τοῖς τῶν πολεμίων ὑποπεσεῖν δόρασιν, ἢ

πάλιν ταῖς ψήφοις τῶν πολιτῶν εἰ δ' οὕτως ἔχει τὰ δημόσια πράγματα, πειράσομαι μᾶλλον σοι δοκεῖν ἀγαθὸς εἶναι στρατηγός, ἢ πᾶσι τοῖς ἄλλοις ἐπὶ τάναντία βιαζομένοις. » Ταύτην ἔχων τὴν προαίρεσιν ὁ Παῦλος, ἐξῆλθεν ἐπὶ τὸν πόλεμον.

ΙΕ. Ἄλλ' ὁ Τερέντιος ἐμβαλὼν αὐτὸν εἰς τὸ παρ' ἡμέραν ἄρχειν, καὶ τῷ Ἀννίβᾳ παραστρατοπέδευσας περὶ τὸν Αὐφίδιον ποταμὸν καὶ τὰς λεγομένας Κάννας, ἅμ' ἡμέρα τὸ τῆς μάχης σημεῖον ἐξέθηκεν (ἔστι δὲ χιτῶν κόκκινος ὑπὲρ τῆς στρατηγικῆς σκηνῆς διατεινόμενος). ὥστε καὶ τοὺς Καρχηδονίους ἐξ ἀρχῆς διαταραχθῆναι, τὴν τε τόλμαν τοῦ στρατηγοῦ, καὶ τὸ τοῦ στρατοπέδου πλῆθος ὀρώοντας, αὐτοὺς δ' οὐδ' ἡμισυ μέρος ὄντας. Ἀννίβας δὲ τὴν δύναμιν ἐξοπλίζεσθαι κελεύσας, αὐτὸς ἰππότης μετ' ὀλίγων ὑπὲρ λόφου τινὸς μαλακοῦ κατεσκόπει τοὺς πολεμίους ἤδη καθισταμένους εἰς τάξιν. Εἰπόντος δὲ τινος τῶν περὶ αὐτὸν ἀνδρῶν ἰσοτίμου, τοῦνομα Γίσκωνος, ὡς θαυμαστὸν αὐτῷ φαίνεται τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, συναγαγὼν τὸ πρόσωπον ὁ Ἀννίβας· Ἐτερον, εἶπεν, ὦ Γίσκων, λέληθέ σε τούτου θαυμασιώτερον. Ἐρομένου δὲ τοῦ Γίσκωνος, Τὸ ποῖον; Ὅτι, ἔφη, τούτων ὄντων τοσούτων, οὐδεὶς ἐν αὐτοῖς Γίσκων καλεῖται. Γενομένου δὲ παρὰ δόξαν αὐτοῖς τοῦ σκώμματος, ἐμπίπτει γέλωσ πᾶσι καὶ κατέβαινον ἀπὸ τοῦ λόφου, τοῖς ἀπαντῶσιν αἰεὶ τὸ πεπαιγμένον ἀπαγγέλλοντες, ὥστε διὰ πολλῶν πολὺν εἶναι τὸν γέλωτα, καὶ μηδ' ἀναλαβεῖν ἑαυτοὺς δύνασθαι τοὺς περὶ Ἀννίβαν. Τοῦτο τοῖς Καρχηδονίοις ἰδοῦσι θάρρος παρέστη, λογιζομένοις ἀπὸ πολλοῦ καὶ ἰσχυροῦ τοῦ καταφρονούντος ἐπιέναι γελαῖν οὕτως, ὡς καὶ παίζειν, τῷ στρατηγῷ παρὰ τὸν κίνδυνον.

ΙΖ. Ἐν δὲ τῇ μάχῃ στρατηγήμασιν ἐχρήσατο, πρώτῳ μὲν, τῷ ἀπὸ τοῦ τόπου, ποιησάμενος κατὰ νότου τὸν ἄνεμον. Πρηστῆρι γὰρ εὐκίως φλέγοντι κατεβρόγγυτο, καὶ τραχὺν ἐκ παιδίων ὑφάμμων καὶ ἀναπεπταμένων ἄρων κονιορτὸν, ὑπὲρ τὴν φάλαγγά

τῶν Καρχηδονίων ἐπὶ τοὺς Ῥωμαίους ἐώθει, καὶ προσέβαλλε τοὺς προσώποις ἀποσρεφομένοις καὶ συνταραττομένοις. Δευτέρῳ δὲ τῷ περὶ τὴν τάξιν ὁ γὰρ ἦν ἰσχυρότατον αὐτῷ καὶ μαχιμώτατον τῆς δυνάμεως ἐκατέρωσε τοῦ μέσου τάξας, τὸ μέσον αὐτὸ συνεπλήρωσεν ἐκ τῶν ἀχρειοτάτων, ἐμβόλῳ τούτῳ προέχοντι πολὺ τῆς ἄλλης φάλαγγος χρησάμενος· εἶρητο δὲ τοῖς κρατίστοις, ὅταν τούτους διακόψαντες οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ φερόμενοι πρὸς τὸ εἶκον, ἐκφερομένου τοῦ μέσου καὶ κόλπον λαμβάνοντος, ἐντὸς γένωνται τῆς φάλαγγος, ὀξέως ἐκατέρωθεν ἐπιστρέψαντας, ἐμβαλεῖν τε πλαγίους, καὶ περιπτύσσειν, ὅπισθεν συγκλείοντας. Ὅ δὴ καὶ δοκεῖ τὸν πλεῖστον ἀπεργάσασθαι φόνον· ὡς γὰρ ἐνέδωκε τὸ μέσον, καὶ τοὺς Ῥωμαίους ἐδέξαντο διώκοντας, ἡ δὲ φάλαγξ τοῦ Ἀννίβου, μεταβαλοῦσα τὸ σχῆμα, μνησοειδῆς ἐγεγόνει, καὶ τῶν ἐπιλέκτων οἱ ταξίαρχοι, ταχὺ τοὺς μὲν ἐπ' ἀσπίδα, τοὺς δ' ἐπὶ δόρυ κλίναντες, προσέπεσον κατὰ τὰ γυμνά, πάντας, ὅσοι μὴ τὴν κύκλωσιν ὑπεκκλίναντες ἔφθασαν, ἐν μέσῳ κατειργάσαντο καὶ διέφθειραν. Λέγεται δὲ καὶ τοῖς ἵππεῦσι τῶν Ῥωμαίων σύμπτωμα παράλογον γενέσθαι. Τὸν γὰρ Παῦλον, ὡς ἔοικε, τρωθεῖς ὁ ἵππος ἀπεσεύσατο, καὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἄλλος καὶ ἄλλος ἀπολιπὼν τὸν ἵππον, πεζὸς τῷ ὑπάτῳ προσήμυνε. Τοῦτο δ' οἱ ἵππεῖς ἰδόντες, ὡς παραγγέλματος κοινοῦ δεδομένου, πάντες ἀποπηδήσαντες, πέζοι συνεπλέκοντο τοῖς πολεμίοις. Ἰδὼν δ' Ἀννίβας· τοῦτ' ἔφη, μᾶλλον ἠβουλόμην, ἢ εἰ δεδεμένους πηρέλαβον. Ἀλλὰ ταῦτά μὲν οἱ τὰς διεξοδικὰς γράψαντες ἱστορίας ἀπηγγέλκασιν. Τῶν δ' ὑπάτων, ὁ μὲν Βάρρων ὀλιγοστός ἀφίππευσεν εἰς Οὐενουσίαν πόλιν. Ὁ δὲ Παῦλος ἐν τῷ βυθῷ καὶ κλύδωνι τῆς φυγῆς ἐκείνης, βελῶν τε πολλῶν ἐπὶ τοῖς τραύμασιν ἐγκειμένων ἀνάπλευς τὸ σῶμα, καὶ τὴν ψυχὴν πένθει τοσοῦτῳ βαρυνόμενος, πρὸς τινὶ λίθῳ καθῆστο, τὸν ἐπισφάζοντα τῶν πολεμίων ἀναμένων. Ἦν δὲ δι' αἵματος πλῆθος,

ἤ συνεπέφυρτο τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπον, οὐ πολλοῖς διά-
 δηλος, ἀλλὰ καὶ φίλοι καὶ θεράποντες αὐτὸν ὑπ' ἀγνοίας παρ-
 ἤλθον. Μόνος δὲ Κορνήλιος Λέντλος, εὐπατρίδης νέος, ἰδὼν
 καὶ προνοήσας, ἀπεπήδησε τοῦ ἵππου, καὶ προσαγαγὼν παρ-
 εκάλει χρῆσθαι καὶ σῶζειν αὐτὸν τοῖς πολίταις, ἄρχοντας ἀγαθοῦ
 τότε μάλιστα χρῆζουσιν. Ὁ δὲ ταύτην μὲν ἀπετρίψατο τὴν δέησιν,
 καὶ τὸ μειράκιον αὐθις ἠνάγκασεν ἐπὶ τὸν ἵππον ἀναβῆναι δα-
 κρῦον· εἶτα δὲ τὴν δεξιὰν ἐμβαλὼν, καὶ συνεξανασὰς· Ἀπάγγελλε,
 εἶπεν, ὦ Λέντλε, Φαβίω Μαξίμω, καὶ γενοῦ μάρτυς αὐτός,
 ὅτι Παῦλος Αἰμίλιος ἐνέμεινεν αὐτοῦ τοῖς λογισμοῖς ἄχρι τέλους,
 καὶ τῶν ὁμολογηθέντων πρὸς ἐκεῖνον οὐδὲν ἔλυσεν, ἀλλ' ἐνίκηθη
 πρότερον ὑπὸ Βάρρωνος, εἶθ' ὑπ' Ἀννίβου. Τοσαῦτ' ἐπισείλας,
 τὸν μὲν Λέντλον ἀπέπεμψεν, αὐτὸς δὲ ῥίψας ἑαυτὸν εἰς τοὺς φο-
 νευομένους, ἀπέθανε. Λέγονται δὲ πέσειν μὲν ἐν τῇ μάχῃ Ρω-
 μαίων πεντακισμῦριοι, ζῶντες δ' ἄλῳναι τετρακισχίλιοι· καὶ
 μετὰ τὴν μάχην οἱ ληφθέντες ἐπ' ἀμφοτέροις τοῖς στρατοπέδοις,
 μυρίων οὐκ ἐλάττους.

IZ. Τὸν δ' Ἀννίβαν ἐπὶ τηλικούτῳ κατορθώματι τῶν φίλων
 παρορμώντων ἅμ' ἔπεσθαι τῇ τύχῃ, καὶ συνεπεισπεσεῖν ἅμα τῇ
 φυγῇ τῶν πολεμίων εἰς τὴν πόλιν, πεμπταῖον γὰρ ἀπὸ τῆς νίκης
 ἐν Καπιτωλίῳ δειπνήσειν, οὐ ῥᾶδιον εἰπεῖν, ὅστις ἀπέτρεψε λο-
 γισμός· ἀλλὰ μᾶλλον δαίμονος, ἢ Θεῶν τινος, ἐμποδῶν σάντος,
 ἔοικεν ἔργον ἢ πρὸς τοῦτο μέλλησις αὐτοῦ καὶ δειλίασις γενέ-
 σθαι. Διὸ καὶ Βάρκαν τὸν Καρχηδόνιον εἰπεῖν μετ' ὀργῆς πρὸς
 αὐτὸν λέγουσι· Τὸ νικᾶν οἶδας, νίκη δὲ χρῆσθαι οὐκ οἶδας. Καί
 τοι τοσαύτην μεταβολὴν ἢ νίκη περὶ αὐτὸν ἐποίησεν, ὡς πρὸ
 τῆς μάχης, οὐ πόλιν, οὐκ ἐμπόριον, οὐ λιμένα τῆς Ἰταλίας
 ἔχοντα, χαλεπῶς δὲ καὶ μόλις τὰ ἐπιτήδεια τῇ στρατιᾷ δι' ἀρπα-
 γῆς κομιζόμενον, ὀρμώμενον ἀπ' οὐδενὸς βεβαίου πρὸς τὸν πό-
 λεμον, ἀλλ', ὡσπερ ληστῆριῳ μεγάλῳ, τῷ στρατοπέδῳ πλυνώμε-

νον καὶ περιφερόμενον, τότε πᾶσαν ὀλίγου δεῖν ὑφ' αὐτῷ πιεῖσασθαι τὴν Ἰταλίαν. Τὰ γὰρ πλεῖστα καὶ μέγιστα τῶν ἐθνῶν αὐτῷ προσεχώρησεν ἐκούσια· καὶ Καπύην, ἣ μέγιστον ἔχει μετὰ Ῥώμην ἀξίωμα τῶν πόλεων, προσθεμένην κατέσχευεν. Οὐ μόνον δ' ἦν ἄρα τὸ φίλων πείραν λαβεῖν, ὡς Εὐριπίδης φησίν, οὐ μικρὸν κακόν, ἀλλὰ καὶ τὸ φρονίμων στρατηγῶν. Ἡ γὰρ πρὸ τῆς μάχης Φαβίου δειλία καὶ ψυχρότης λεγομένη, μετὰ τὴν μάχην εὐθὺς οὐδ' ἀνθρώπινος ἐδόκει λογισμὸς, ἀλλὰ θεῖόν τι χρῆμα διανοίας καὶ δαιμόνιον, ἐκ τοσούτου τὰ μέλλοντα προορωμένης, ἃ μόλις ἦν πιστὰ * τοῖς * πάσχουσιν. Ὄθεν εὐθὺς εἰς ἐκεῖνον ἡ Ῥώμη συνενεγκοῦσα τὰς λοιπὰς ἐλπίδας, καὶ προσφυγοῦσα τῇ γνώμῃ τοῦ ἀνδρὸς ὡσπερ ἱερῷ καὶ βωμῷ, πρώτην καὶ μέγιστην αἰτίαν ἔσχε τοῦ μεῖναι καὶ μὴ διαλυθῆναι, τὴν ἐκεῖνου φρόνησιν, καθάπερ ἐν τοῖς Κελτικοῖς πάθουσιν. Ὁ γὰρ, ἐν οἷς οὐδὲν ἐδόκει δεινὸν εἶναι καιροῖς, εὐλαβὴς φαινόμενος καὶ δυσέλπιδος, τότε, πάντων καταβεληκότων ἑαυτοὺς εἰς ἀπέραντα πένθη καὶ ταραχὰς ἀπράκτους, μόνος ἐφοῖτα διὰ τῆς πόλεως, πρῶν βαδίσματι, καὶ προσώπῳ καθεστῶτι, καὶ φιλανθρώπῳ προσαγορεύσει, κοπετούς τε γυναικείους ἀφαιρῶν, καὶ συστάσεις εἴργων τῶν εἰς τὸ δημόσιον ἐπὶ κοινοῖς ὄδυρμοῖς ἐκφερομένων. Βουλὴν τε συνελθεῖν ἔπεισε καὶ παρεθάρσυνε τὰς ἀρχάς, αὐτὸς ὢν καὶ Ῥώμη καὶ δύναμις ἀρχῆς ἀπάσης πρὸς ἐκεῖνον ἀποβλεπούσης.

III. Ταῖς μὲν οὖν πύλαις ἐπέστησε τοὺς τὸν ἐκπίπτοντα καὶ προλείποντα τὴν πόλιν ὄχλον ἀπείρζοντας· πένθους δὲ καὶ τόπον καὶ χρόνον ὥρισε, κατ' οἰκίαν ἀποθρηνεῖν κελεύσας ἐφ' ἡμέρας τριάκοντα τὸν βουλόμενον· μετὰ δὲ ταύτας ἔδει πᾶν πένθος λύεσθαι, καὶ καθαρῶς τῶν τοιούτων τὴν πόλιν. Ἐορτῆς τε Δήμητρος εἰς τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας καθηκούσης, βέλτιον ἐφάνη παραλιπεῖν ὅλως τὰς τε θυσίας καὶ τὴν πομπήν, ἢ τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς ὀλιγότητι καὶ κατηφείᾳ τῶν συνεργομένων ἐλέγ-

γεσθαι· καὶ γὰρ τὸ θεῖον ἡδεσθαι τιμώμενον ὑπὸ τῶν εὐτυχούντων. Ὅσα μέντοι πρὸς ἱλασμούς Θεῶν, ἢ τεράτων ἀποτροπὰς συνηγόρευον οἱ μάντις, ἐπράττετο· Καὶ γὰρ εἰς Δελφοὺς ἐπέμφθη θεοπρόπος Πίκτωρ συγγενῆς Φαβίου· καὶ τῶν Ἑστιάδων παρθένων δύο διεφθαρμένας εὐρόντες, τὴν μὲν, ὥσπερ ἐστὶν ἔθος, ζῶσαν κατώρουζαν, ἢ δ' ὑφ' ἑαυτῆς ἀπέθανε· Μάλισα δ' ἂν τις ἀγάσατο τὸ φρόνημα καὶ τὴν πραότητα τῆς πόλεως, ὅτε τοῦ ὑπάτου Βάρρωνος ἀπὸ τῆς φυγῆς ἐπανιόντος, ὡς ἂν τις αἴσχισα καὶ δυσποτμότατα πεπραχῶς ἐπανίοι, ταπεινοῦ καὶ κατηφοῦς, ἀπήντησεν αὐτῷ περὶ τὰς πύλας ἢ τε βουλή καὶ τὸ πλῆθος ἅπαν, ἀσπαζόμενοι. Οἱ δ' ἐν τέλει καὶ πρῶτοι τῆς γερουσίας, ὧν καὶ Φάβιος ἦν, ἡσυχίας γενομένης, ἐπήνεσαν, ὅτι τὴν πόλιν οὐκ ἀπέγνω μετὰ δυσυχίαν τηλικαύτην, ἀλλὰ πάρεσιν ἀρξῶν ἐπὶ τὰ πράγματα, καὶ χρησόμενος τοῖς νόμοις καὶ τοῖς πολίταις, ὡς σώζεσθαι δυναμένοις.

ΙΘ. Ἐπεὶ δ' Ἀννίβαν ἐπύθοντο μετὰ τὴν μάχην ἀποτετράφθαι πρὸς τὴν ἄλλην Ἰταλίαν, ἀναθάρρησαντες ἐξέπεμπον ἡγεμόνας καὶ στρατεύματα· Τούτων δ' ἐπιφανέστατοι, Φάβιος τε Μάξιμος, καὶ Κλαύδιος Μάρκελλος ἦσαν, ἀπὸ τῆς ἐναντίας σχεδὸν προαιρέσεως θαυμαζόμενοι παραπλησίως· Ὁ μὲν γὰρ, ὥσπερ ἐν τοῖς περὶ αὐτοῦ γεγραμμένοις εἴρηται, περιλαμπὲς τὸ δραστήριο ἔχων καὶ γαῦρον, ἅτε δὴ καὶ κατὰ χεῖρα πλήκτης ἀνὴρ, καὶ φύσει τοιοῦτος ὢν, οἷους Ὀμηρος μάλισα καλεῖ φιλοπτολέμους καὶ ἀγερῶχους, ἐν τῷ παραβόλῳ καὶ ἰταμῷ καὶ πρὸς ἄνδρα τολμηρὸν τὸν Ἀννίβαν ἀντιτολμῶντι πρόπῳ τοῦ πολέμου συνίστατο τοὺς πρώτους ἀγῶνας· Φάβιος δὲ, τῶν πρώτων ἐχόμενος λογισμῶν ἐκείνων, ἠλπίζε μηδενὸς μαχομένου, μηδ' ἐρεθίζοντος τὸν Ἀννίβαν, αὐτὸν ἐπηρεάσειν ἑαυτῷ, καὶ κατατριβῆσεσθαι, περὶ τὸν πόλεμον, ὥσπερ ἀθλητικοῦ σώματος, τῆς δυνάμεως ὑπερτόνου γενομένης καὶ καταπόνου, ταχύτατα τὴν ἀκμὴν ἀποβαλόντα.

Διὸ τοῦτον μὲν Ποσειδώνιος φησὶ θυρεὸν, τὸν δὲ Μάρκελλον, ξίφος ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καλεῖσθαι· κίρναμένην δὲ τὴν Φαβίου βεβαιότητα καὶ ἀσφάλειαν τῇ Μαρκέλλου συνηθείᾳ σωτήριον γενέσθαι τοῖς Ῥωμαίοις. Ὁ δ' Ἀννίβας, τῷ μὲν ὡς ῥέοντι σφοδρα ποταμῷ πολλάκις ἀπαντῶν, ἀπεσείετο καὶ παρεβόρηγνύετο τὴν δύναμιν· ὑφ' οὗ δὲ, * καὶ * κατὰ μικρὸν ὑποβόροντος ἀψοφητὴ καὶ παρεμπύπτοντος ἐνδελεχῶς, ὑπερειπόμενος καὶ δαπανώμενος ἐλάθθη· καὶ τελευτῶν εἰς ἀπορίαν κατέστη τσοαύτην, ὡς Μαρκελλῷ μὲν ἀποκαμῆν μαχόμενον, Φάβιον δὲ φοβεῖσθαι μὴ μαχόμενον. Τὸ γὰρ πλεῖστον, ὡς εἰπεῖν, τοῦ χρόνου τούτοις διεπολέμησεν ἢ στρατηγοῖς, ἢ ἀνθυπάτοις, ἢ ὑπάτοις ἀποδεικνυμένοις· ἐκάτερος γὰρ αὐτῶν πεντάκις ὑπάτευσεν. Ἀλλὰ Μάρκελλον μὲν, ὑπατεύοντα τὸ πέμπτον, ἐνέδρα περιβαλὼν, ἔκτεινε· Φαβίῳ δὲ πᾶσαν ἀπάτην καὶ διάπειραν ἐπάγων πολλάκις, οὐδὲν ἐπέβαινε, πλὴν ἅπαξ ὀλίγου παρακρουσάμενος ἔσφηλε τὸν ἄνδρα. Συνθείς γὰρ ἐπισολὰς παρὰ τῶν ἐν Μεταποντίῳ δυνατῶν καὶ πρώτων, ἔπεμψε πρὸς τὸν Φάβιον, ὡς τῆς πόλεως ἐνδοθησομένης, εἰ παραγένοιτο, καὶ τῶν τοῦτο πραττόντων ἐκεῖνον ἐλθεῖν καὶ φανῆναι πλησίον ἀναμενόντων. Ταῦτ' ἐκίνησε τὸν Φάβιον τὰ γράμματα, καὶ λαθῶν μέρος τι τῆς στρατιᾶς, ἔμελλεν ὀρμήσειν διὰ νυκτός· εἶτα χρησάμενος ὄρνισιν οὐκ αἰσίοις ἀπετράπη, καὶ μετὰ μικρὸν ἐπεγνώσθη τὰ γράμματα πρὸς αὐτὸν ὑπ' Ἀννίβου δόλῳ συντεθέντα, κάκεινος ἐνεδρεύων αὐτὸν ὑπὸ τὴν πόλιν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἂν τις εὐνοία Θεῶν ἀναθείη.

Κ. Τὰς δ' ἀποστάσεις τῶν πόλεων καὶ τὰ κινήματα τῶν συμμάχων ὁ Φάβιος μᾶλλον ᾔετο δεῖν ἠπίως ὀμιλοῦντα καὶ πρᾶως, ἀνείργειν καὶ δυσωπεῖν, μὴ πᾶσαν ὑπόνοιαν ἐλέγχοντα, καὶ χαλεπὸν ὄντα παντάπασιν τοῖς ὑπόπτοις. Λέγεται γὰρ, ὅτι στρατιώτην ἄνδρα Μάρσον, ἀνδρεία καὶ γένει τῶν συμμάχων πρῶτον, αἰσθόμενος διειλεγμένον τισὶ τῶν ἐν τῷ στρατοπέδῳ περὶ ἀποστά

φεως, οὐ διηρέθισεν· ἀλλ' ὁμολογήσας ἡμελειῖσθαι παρ' ἀξίαν
 αὐτὸν, νῦν μὲν ἔφη τοὺς ἡγεμόνας αἰτιᾶσθαι, πρὸς χάριν μᾶλλον,
 ἢ πρὸς ἀρετὴν, τὰς τιμὰς νέμοντας, ὕστερον δ' ἐκείνον αἰτιᾶσσεσθαι
 μὴ φράζοντα, μηδ' ἐντυγχάνοντα πρὸς αὐτὸν, εἴ του δέοιτο.
 Καὶ ταῦτ' εἰπὼν, ἔππον τε πολεμιστὴν ἐδωρήσατο, καὶ τοῖς ἄλλοις
 ἀριστείοις ἐκόσμησεν, ὥςτε πιστότατον ἐξ ἐκείνου καὶ προθυμώτατον
 εἶναι τὸν ἄνδρα. Δεινὸν γὰρ ἠγεῖτο, τοὺς μὲν ἵππικοὺς καὶ κυ-
 νηγετικούς, ἐπιμελεία καὶ συνηθεία καὶ τροφῇ μᾶλλον, ἢ μάσιξι
 καὶ κλοιοῖς τὴν χαλεπότητα τῶν ζώων καὶ τὸ θυμούμενον καὶ τὸ
 δυσκολαῖνον ἐξαιρεῖν· τὸν δ' ἀνθρώπων ἄρχοντα μὴ τὸ πλεῖστον
 ἐν χάριτι καὶ πραότητι τῆς ἐπανορθώσεως τίθεσθαι, σκληρότερον
 δὲ προσφέρεσθαι καὶ βιαιότερον, ἢ περ οἱ γεωργοῦντες ἐρινεοῖς καὶ
 ἀχράσι καὶ κοτίνοις προσφέρονται, τὰ μὲν εἰς ἐλαίας, τὰ δ' εἰς
 ἀπίους, τὰ δ' εἰς συκᾶς ἐξημεροῦντες, καὶ τιθασσεύοντες. Ἐτερον
 τοίνυν τῷ γένει Λευκανὸν ἄνδρα προσήγγειλαν οἱ λοχαγοὶ βεμ-
 βόμενον ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου, καὶ τὴν τάξιν ἐκλείποντα πολλὰ-
 κίς. Ὁ δ' ἠρώτησε, τᾶλλα ποῖόν τινα τὸν ἄνθρωπον εἶδεις ὄντα.
 Μαρτυρούντων δὲ πάντων, ὅτι βραδίως ἕτερος οὐκ εἴη στρατιώτης
 τοιοῦτος, ἅμα τ' αὐτοῦ τινὰς ἀνδραγαθίας ἐπιφανεῖς καὶ πράξεις
 λεγόντων, αἰτίαν τῆς ἀταξίας ζητῶν, εὗρεν ἔρωτι παιδίσκης
 κατεχόμενον τὸν ἄνδρα, καὶ κινδυνεύοντα μακρὰς ὁδοὺς ἐκάστοτε
 φοιτῶντα πρὸς ἐκείνην ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου. Πέμψας οὖν τινὰς
 ἀγνοοῦντος αὐτοῦ, καὶ συλλαβὼν τὸ γύναιον, ἔκρυψεν ἐν τῇ
 σκηνῇ, καὶ καλέσας τὸν Λευκανὸν ἰδίᾳ πρὸς αὐτόν. Οὐ λέληθας,
 ἔφη, παρὰ τὰ τῶν Ῥωμαίων πάτρια καὶ τοὺς νόμους ἀπονυκτε-
 ρεῦν τοῦ στρατοπέδου πολλὰκίς· ἀλλ' οὐδέ χρηστὸς ὢν πρότερον
 ἐλελήθεις. Τὰ μὲν οὖν ἡμαρτημένα σοι λελύσθω τοῖς ἡδραγα-
 θημένοις, τὸ δὲ λοιπὸν, ἐφ' ἐτέρῳ ποιήσομαι τὴν φρουράν.
 Θαυμάζοντος δὲ τοῦ στρατιώτου, προαγαγὼν τὴν ἄνθρωπον ἐν-
 εχείρησεν αὐτῷ, καὶ εἶπεν· Αὕτη μὲν ἐγγυᾶταί σε μενεῖν ἐν τῷ

στρατοπέδῳ μεθ' ἡμῶν σὺ δ' ἔργῳ δείξεις, εἰ μὴ δι' ἄλλην τινὰ μοχθηρίαν ἀπέλιπες, ὃ δ' ἔρωσ καὶ αὐτῆ, πρόφασις ἦν λεγομένη. Ταῦτα μὲν περὶ τούτων ἱστοροῦσι.

ΚΑ. Τὴν δὲ Ταραντίνων πόλιν ἔσχεν ἐλωικυῖαν ἐκ προδοσίας τὸν τρόπον τούτον. Ἐστρατεύετο παρ' αὐτῷ νεανίας Ταραντίνος ἔχων ἀδελφὴν εἰς Τάραντα, πιστῶς πάνυ καὶ φιλοστόργως διακειμένην πρὸς αὐτόν. Ἦρα δὲ ταύτης ἀνὴρ Βρέττιος τῶν τεταγμένων ὑπ' Ἀννίβου τὴν πόλιν φρουρεῖν ἐφ' ἡγεμονίας. Τοῦτο πράξῃς ἐλπίδα τῷ Ταραντίνῳ παρέσχε, καὶ τοῦ Φαβίου συνειδότος εἰς τὴν πόλιν ἀφείθη, λόγῳ δ' ἀποδεδράκει πρὸς τὴν ἀδελφὴν. Αἱ μὲν οὖν πρῶται τῶν ἡμερῶν ἦσαν, καὶ καθ' ἑαυτόν ὁ Βρέττιος ἀνεπαύετο, λανθάνειν τὸν ἀδελφὸν οἰόμενος ἐκείνης. Ἐπειτα λέγει πρὸς αὐτὴν ὁ νεανίας. Καὶ μὴν ἐκεῖ λόγος ἐφαίτα πολὺς ἀνδρὶ σε τῶν δυνατῶν καὶ μεγάλων συνεῖναι. Τίς οὗτός ἐστιν; εἰ γὰρ εὐδόκιμός τις, ὡς φασιν, ἀρετῆ καὶ λαμπρῶς, ἐλάχιστα φροντίζει γένους ὁ πάντα συμμιγνύς πόλεμος· αἰσχρὸν δὲ μετ' ἀνάγκης οὐδὲν, ἀλλ' εὐτυχία τις, ἐν καιρῷ τὸ δίκαιον ἀσθενὲς ἔχοντι, πρασιότατα χρῆσασθαι τῷ βιαζομένῳ. Ἐκ τούτου μεταπέμπεται μὲν ἡ γυνὴ τὸν Βρέττιον, καὶ γνωρίζει τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ· ταχὺ δὲ συμπράττων τὴν ἐπιθυμίαν ἐκείνης, καὶ μᾶλλον, ἢ πρότερον, εὖνουν καὶ χειροῆθη τῷ βαρβάρῳ δοκῶν παρέχειν τὴν ἀδελφὴν, ἔσχε πιστῶς, ὥστε μὴ χαλεπῶς ἐρῶντος ἀνθρώπου μισθοφόρου μεταστῆσαι διάνοιαν ἐπ' ἐλπίδι δωρεῶν μεγάλων, ἃς ἐπηγγέλλετο παρέξειν αὐτῷ τὸν Φάβιον. Ταῦτα μὲν οὖν οἱ πλείστοι γράφουσι περὶ τούτων ἔνιοι δὲ τὴν ἀνθρωπον, ὑφ' ἧς ὁ Βρέττιος μετήχθη, φασὶν οὐ Ταραντίνην, ἀλλὰ Βρεττίαν τὸ γένος οὔσαν, τῷ δὲ Φαβίῳ παλλακευομένην, ὡς ἦσθετο πολίτην καὶ γνώριμον ὄντα τὸν τῶν Βρεττιῶν ἄρχοντα, τῷ τε Φαβίῳ φράσαι, καὶ συνελθοῦσαν εἰς λόγους ὑπὸ τὸ τεῖχος, ἐκπεῖσαι καὶ κατεργάσασθαι τὸν ἀνθρωπον.

ΚΕ. Πραττομένων δὲ τούτων, ὁ Φάβιος περισπάσαι τὸν Ἀννίβαν

τεχνάζων, ἐπέσειλε τοῖς ἐν Ρηγίῳ στρατιώταις τὴν Βρεττίαν κατα-
 δραμεῖν, καὶ Καυλωνίαν ἐξελεῖν κατὰ κράτος στρατοπεδεύσαν-
 τας ὀκτακιτχιλίους ὄντας, αὐτομόλους δὲ τοὺς πολλοὺς, καὶ τῶν
 ἐκ Σικελίας ὑπὸ Μαρκέλλου κεκομισμένων ἀτίμων τοὺς ἀχρηστο-
 τάτους, καὶ μετ' ἐλαχίστης τῆ πόλει λύπης καὶ βλάβης ἀπολλυ-
 μένους. Ἡλπίζε γὰρ, τούτους προέμενος τῷ Ἀννίβᾳ καὶ δελεάσας,
 ἀπάξειν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Τάραντος· ὃ καὶ συνέβαινεν. Εὐθύς γὰρ
 ἐκεῖ διώκων ὁ Ἀννίβας ἐρρήυη μετὰ τῆς δυνάμεως. Ἡμέρα δ' ἕκτη
 τοὺς Ταραντίνους τοῦ Φαβίου περιστρατοπεδεύσαντος, ὁ προδι-
 ειλεγμένος τῷ Βρεττίῳ μετὰ τῆς ἀδελφῆς νεανίσκος ἦκε νύκτωρ
 πρὸς αὐτὸν, εἰδὼς ἀκριβῶς καὶ καθεωρακῶς τὸν τόπον, ἐφ' οὗ
 παραφυλάττων ὁ Βρέττιος ἔμελλεν ἐνδώσειν καὶ παρήσειν τοῖς
 προσβάλλουσιν. Οὐ μὴν ἀπλῶς γε τῆς προσδοσίας ἐξήρτησεν ὁ
 Φάβιος τὴν πράξιν· ἀλλ' αὐτὸς μὲν ἐκεῖσε παρελθὼν ἡσυχίαν
 ἤγειν, ἢ δ' ἄλλη στρατιὰ προσέβαλλε τοῖς τείχεσιν ἐκ τε γῆς καὶ
 θαλάττης, ἅμα ποιούσα πολλὴν κραυγὴν καὶ θόρυβον· ἄχρις οὗ
 τῶν πλείστων Ταραντίνων ἐκεῖ βοηθούτων καὶ συμφερομένων τοῖς
 τειχομαχοῦσιν, ἐσήμνηε τῷ Φαβίῳ τὸν καιρὸν ὁ Βρέττιος, καὶ
 διὰ κλιμάκων ἀναβὰς ἐκράτησε τῆς πόλεως. Ἐνταῦθα μέντοι
 δοκεῖ φιλοτιμίας ἤπτων γενέσθαι· τοὺς γὰρ Βρεττίους πρῶτους
 ἀποσφάττειν ἐκέλευσεν, ὡς μὴ προδοσίᾳ τὴν πόλιν ἔχων φανερὸς
 γένοιτο. Καὶ ταύτης τε διήμαρτε τῆς δόξης, καὶ διαβολὴν ἀπιστίας
 προσέλαθε καὶ ὠμότητος. Ἀπέθανον δὲ πολλοὶ καὶ τῶν Ταραντί-
 νων· οἱ δὲ πραθέντες, ἐγένοντο τρισμύριοι, καὶ τὴν πόλιν ἡ στρα-
 τιὰ διήρπασεν· ἀνηνέχθη δ' εἰς τὸ δημόσιον τρισχίλια τάλαντα.
 Πάντων δὲ τῶν ἄλλων ἀγομένων καὶ φερομένων, λέγεται τὸν
 γραμματέα πυθέσθαι τοῦ Φαβίου περὶ τῶν Θεῶν τί κελεύει,
 τὰς γραφὰς οὕτω προσαγορεύσαντα καὶ τοὺς ἀνδριάντας· τὸν
 οὖν Φάβιον εἰπεῖν. Ἀπιλείπωμεν τοὺς Θεοὺς Ταραντίνους κεχο-
 λωμένους. Οὐ μὴν ἀλλὰ τὸν κολοσσὸν τοῦ Ἡρακλέους μετακο-

μίσας ἐκ Τάραντος, ἔστησεν ἐν Καπιτωλίῳ, καὶ πλησίον ἔφιππον εἰκόνα χαλκῆν ἑαυτοῦ· πολὺ Μαρκέλλου φανεῖς ἀτοπώτερος περὶ ταῦτα, μᾶλλον δ' ὄλως ἐκείνον ἄνδρα πραότητι καὶ φιλανθρωπία θαυμαστὸν ἀποδείξας, ὡς ἐν τοῖς περὶ ἐκείνου γέγραπται.

ΚΓ. Ἀνίβαν δὲ λέγεται διώκοντα τεσσαράκοντα μόνους ἀπολειφθῆναι σταδίοις, καὶ φανερώς μὲν εἰπεῖν· Ἦν ἄρα καὶ Ῥωμαίοις Ἀνίβας τις ἕτερος· ἀπεβάλομεν γὰρ τὴν Ταραντίνων πόλιν, ὥσπερ ἐλάχομεν· ἰδίᾳ δὲ τὸ πρῶτον αὐτῷ παρασῆναι πρὸς τοὺς φίλους εἰπεῖν, ὡς πάλαι μὲν ἑώρα χαλεπὸν αὐτοῖς, νῦν δ' ἀδύνατον, κρατεῖν ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων Ἰταλίας. Τοῦτον δεύτερον θρίαμβον ἐθρίαμβευσε λαμπρότερον τοῦ προτέρου Φάβιος, ὥσπερ ἀθλητῆς ἀγαθὸς ἐπαγωνιζόμενος τῷ Ἀνίβᾳ, καὶ ῥαδίως ἀπολούμενος αὐτοῦ τὰς πράξεις, ὥσπερ ἄμματα καὶ λαβὰς οὐκέτι τὸν αὐτὸν ἐχούσας τόνον. Ἡ μὲν γὰρ ἀνείτο τῆς δυνάμεως αὐτῷ διὰ τρυφὴν καὶ πλοῦτον, ἢ δ' ὥσπερ ἐξήμβλυnton καὶ κατατέτριπτο τοῖς ἀλωφῆτοις ἀγῶσιν. Ἦν δὲ Μάρκος Λίβιος, οὗ τὸν Τάραντα φρουροῦντος ὁ Ἀνίβας ἀπέστησεν, ὅμως δὲ τὴν ἄκρα κατέχων, οὐκ ἐξεκρούσθη, καὶ διεφύλαξεν ἄχρι τοῦ πάλιν ὑπὸ Ῥωμαίοις γενέσθαι τοὺς Ταραντίνους. Τοῦτον ἠνία Φάβιος τιμώμενος, καὶ ποτε πρὸς τὴν σύγκλητον, ὑπὸ φθόνου καὶ φιλοτιμίας ἐξενεχθεὶς εἶπεν, ὡς οὐ Φάβιος, ἀλλ' αὐτὸς αἴτιος γένοιτο τοῦ τὴν Ταραντίνων ἀλῶναι. Γελάσας οὖν ὁ Φάβιος· Ἀληθῆ λέγεις, εἶπεν· εἰ μὴ γὰρ σὺ τὴν πόλιν ἀπέβαλες, οὐκ ἂν ἐγὼ παρέλαβον.

ΚΔ. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τά τ' ἄλλα τῷ Φαβίῳ προσεφέροντο λαμπρῶς, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Φάβιον ἀνέδειξαν ὑπατον. Παραλαβόντος δὲ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ καὶ διοικοῦντός τι τῶν πρὸς τὸν πόλεμον, ὁ πατήρ, εἴτε διὰ γῆρας καὶ ἀσθένειαν, εἴτε διαπειρώμενος τοῦ παιδὸς, ἀναβὰς ἐφ' ἵππον, προσῆει διὰ τῶν ἐντυγχανόντων, καὶ περιεστώτων. Ὁ δὲ νεανίας, κατιδὼν πόρρωθεν, οὐκ ἠνέσχετο, πέμψας δ' ὑπηρέτην, ἐκέλευσε καταβῆναι τὸν πατέρα,

καὶ δι' αὐτοῦ προσελθεῖν, εἰ δὴ τι τυγχάνει τῆς ἀρχῆς δεόμενος. Καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ἠνάσσε τὸ ἐπίταγμα, καὶ σιωπῇ πρὸς τὸν Φάβιον ὡς ἀνίξια πάσχοντα τῆς δόξης ἀπέβλεψαν· αὐτὸς δ' ἐκεῖνος ἀποπηδήσας κατὰ τάχος, θάσσον ἢ βιάδην πρὸς τὸν υἱὸν ἐπειχθεὶς καὶ περιβαλὼν καὶ ἀσπασάμενος· Εὐ γ', εἶπεν, ὦ παῖ, φρονεῖς καὶ πράττεις, αἰσθόμενος, τίνων ἄρχεις, καὶ πηλίκης μέγεθος ἀνείληφας ἀρχῆς. Οὕτω καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ πρόγονοι τὴν Ῥώμην ἠύξισαμεν, ἐν δευτέρῳ καὶ γονεῖς καὶ παῖδας αἰετῶν τῆς πατρίδος καλῶν τεθέμενοι. Λέγεται δ' ὡς ἀληθῶς τοῦ Φαβίου τὸν πρόπαππον ἐν δόξῃ καὶ δυνάμει μεγίστῃ Ῥωμαίων γενόμενον, πεντάκις μὲν ὑπατεῦσαι καὶ θριάμβους ἐκ πολέμων μεγίστων ἐπιφανεστάτους καταγαγεῖν ὑπατεύοντι δ' υἱῷ πρεσβευτὴν συνελθεῖν ἐπὶ τὸν πόλεμον, ἐν δὲ τῷ θριάμβῳ, τὸν μὲν εἰσελαύνειν ἐπὶ τεθρίππῳ, τὸν δ' ἵππον ἔχοντα μετὰ τῶν ἄλλων ἐπακολουθεῖν, ἀγαλλόμενον, ὅτι τοῦ μὲν υἱοῦ κύριος, τῶν δὲ πολιτῶν μέγιστος καὶ ὢν, καὶ προσαγορευόμενος, ὕπερον αὐτὸν τοῦ νόμου καὶ τοῦ ἄρχοντος τίθησιν. Ἀλλὰ γὰρ ἐκεῖνος οὐκ ἀπὸ τούτων μόνον θαυμάσιος ἦν. Τοῦ δὲ Φαβίου τὸν υἱὸν ἀποθανεῖν συνέβη, καὶ τὴν μὲν συμφορὰν, ὡς ἀνὴρ τε φρόνιμος καὶ πατὴρ χρηστὸς, ἠνεγκε μετριώτατα· τὸ δ' ἐγκώμιον, ὃ ταῖς ἐκκομιδαῖς τῶν ἐπιφανῶν οἱ προσήκοντες ἐπιτελοῦσιν, αὐτὸς εἶπε καταστὰς ἐν ἀγορᾷ, καὶ γράψας τὸν λόγον, ἐξέδωκεν.

ΚΒ. Ἐπει δὲ Σκηπίων Κορνήλιος, εἰς Ἰβηρίαν πεμφθεὶς, Καρχηδονίους μὲν ἠξήλασε μάχαις πολλαῖς κρατήσας, ἔθνη δὲ πάμπολλα καὶ πόλεις μεγάλας καὶ πράγματα λαμπρὰ Ῥωμαίοις κτησάμενος, εὐνοίαν εἶχε καὶ δόξαν ἐπανελθὼν, ὅσην ἄλλος οὐδεὶς· ὕπατος δὲ κατασταθεὶς, καὶ τὸν δῆμον αἰσθόμενος μεγάλην ἀπαιτοῦντα καὶ προσδεχόμενον πρᾶξιν αὐτοῦ, τὸ μὲν αὐτόθι συμπλέκεσθαι πρὸς Ἀννίβαν, ἀρχαῖον ἡγεῖτο λίαν καὶ πρεσβυτικῶν, αὐτὴν δὲ Καρχηδόνα καὶ Διθύην εὐθύς, ἐμπλήσας ὀπλων

καὶ στρατευμάτων, διανοεῖτο πορθεῖν, καὶ τὸν πόλεμον ἐκ τῆς Ἰταλίας ἐκεῖ μεθιστάναι, καὶ πρὸς τοῦτο παντὶ τῷ θυμῷ συνεξώρμα τὸν δῆμον ἐνταῦθα δὴ Φάβιος ἐπὶ πᾶν δέους ἄγων τὴν πόλιν, ὡς ὑπ' ἀνδρὸς ἀνοήτου καὶ νέου φερομένην εἰς τὸν ἔσχατον καὶ μέγιστον κίνδυνον, οὔτε λόγου φειδόμενος, οὔτ' ἔργου δοκοῦντος ἀποτρέψειν τοὺς πολίτας, τὴν μὲν βουλὴν ἔπειθε, τῷ δὲ δήμῳ διὰ φθόνον ἐδόκει τοῦ Σκηπίωνος εὐημεροῦντος ἐπιλαμβαίνεσθαι, καὶ δεδιέναι, μή τι μέγα καὶ λαμπρὸν ἐξεργασαμένου, καὶ τὸν πόλεμον ἢ παντάπασιν ἀνελόντος, ἢ τῆς Ἰταλίας ἐκβαλόντος, αὐτὸς ἀργὸς φανῆ καὶ μαλακὸς, ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ διαπεπολεμηκῶς. Ἔοικε δ' ὁ μῆσαι μὲν ἐξ ἀρχῆς ὁ Φάβιος πρὸς τὸ ἀντιλέγειν ὑπὸ πολλῆς ἀσφαλείας καὶ προνοίας, μέγαν ὄντα δεδιῶς τὸν κίνδυνον ἐντεῖναι δέ πως μᾶλλον ἑαυτὸν καὶ πορρωτέρῳ προαχθῆναι, φιλοτιμίᾳ τινὶ καὶ φιλονεικίᾳ κωλύων τοῦ Σκηπίωνος τὴν αὐξήσιν ὅς γε καὶ Κράσσον ἔπειθε, τὸν συνυπατεύοντα τῷ Σκηπίωνι, μὴ παρεῖναι τὴν στρατηγίαν, μηδ' ὑπέικειν, ἀλλ' αὐτὸν, εἰ δόξειεν, ἐπὶ Καρχηδονίους περαιουῶσθαι καὶ χρήματα δοθῆναι πρὸς τὸν πόλεμον οὐκ εἶασε. Χρήματα μὲν οὖν Σκηπίων ἑαυτῷ πορίζειν ἀναγκαζόμενος, ἤγειρε παρά τῶν ἐν Τυρρήνιᾳ πόλεων, ἰδίᾳ πρὸς αὐτὸν οἰκειῶς διακειμένων καὶ χαριζομένων. Κράσσον δὲ τὰ μὲν ἢ φύσις, οὐκ ὄντα φιλόνεικον, ἀλλὰ πρᾶν, οἴκοι κατεῖχε, τὰ δὲ καὶ νόμος θεῖος, ἱερωσύνην ἔχοντα τὴν μεγίστην.

ΚΓ. Αὐθις οὖν καθ' ἑτέραν ὁδὸν ἀπάντων ὁ Φάβιος τῷ Σκηπίωνι, κατεκώλυσε τοὺς ὀρηκμένους αὐτῷ συστρατεύεσθαι τῶν νέων, καὶ κατεῖχεν, ἐν τε ταῖς βουλαῖς καὶ ταῖς ἐκκλησίαις βοῶν, ὡς οὐκ αὐτὸς Ἀνίβαν ἀποδιδράσκει μόνος ὁ Σκηπίων, ἀλλὰ καὶ τὴν ὑπόλοιπον ἐκπλέει λαβῶν δύναμιν ἐκ τῆς Ἰταλίας, δημαγωγῶν ἐλπίσι τοὺς νέους, καὶ ἀναπειθῶν ἀπολιπεῖν γονέας καὶ γυγαῖκας καὶ πόλιν, ἧς ἐν θύραις ἐπικρατῶν καὶ ἀήττητος ὁ πολέ-

μιος κἀθηται. Καὶ μέντοι ταῦτα λέγων, ἐρόθησε τοὺς Ῥωμαίους, καὶ μόνοις αὐτὸν ἐψηφίσαντο χρῆσθαι τοῖς ἐν Σικελίᾳ στρατεύμασι, καὶ τῶν ἐν Ἰβηρίᾳ γεγονότων μετ' αὐτοῦ τριακοσίους ἄγειν, οἷς ἐχρῆτο πιστοῖς. Ταῦτα μὲν οὖν ἐδόκει πολιτεύεσθαι πρὸς τὴν ἑαυτοῦ φύσιν ὁ Φάβιος. Ἐπεὶ δὲ Σκηπίωνος εἰς Λιβύην διαβάντος, εὐθύς ἔργα θαυμαστά καὶ πράξεις ὑπερήφανοι τὸ μέγεθος καὶ τὸ κάλος εἰς Ῥώμην ἀπηγγέλλοντο, καὶ μαρτυροῦντα ταῖς φήμαις εἶπετο λάφυρα πολλὰ, καὶ βασιλεὺς ὁ Νομάδων αἰχμάλωτος, καὶ δύο στρατοπέδων ὑφ' ἓνα καιρὸν ἐμπρήσεις, καὶ φθορὰ πολλῶν μὲν ἀνθρώπων, πολλῶν δ' ὄπλων καὶ ἵππων, ἐν αὐτοῖς συγκατακεκαυμένων, καὶ πρεσβεῖαι πρὸς Ἀννίβαν ἐπέμποντο παρὰ Καρχηδονίων καλούντων, καὶ δεομένων ἐάσαντα τὰς ἀτελεῖς ἐκείνας ἐλπίδας οἴκαδε βοηθεῖν· ἐν δὲ Ῥώμῃ, παντῶν ἐχόντων τὸν Σκηπίωνα διὰ σώματος ἐπὶ τοῖς κατορθώμασιν, ὁ Φάβιος ἤξιον πέμπεσθαι Σκηπίωνι διάδοχον, ἄλλην μὲν οὐκ ἔχων πρόφασιν, εἰπὼν δὲ τὸ μνημονευόμενον, ὡς ἐπισφαλές ἐστι πιστεύειν ἀνδρὸς ἐνὸς τύχῃ τεληικαῦτα πράγματα· χαλεπὸν γὰρ αἰεὶ εὐτυχεῖν τιν αὐτόν· οὕτω προσέκρουσεν ἤδη πολλοῖς, ὡς δύσκολος ἀνὴρ καὶ βάσκανος, ἢ πάμπαν ὑπὸ γήρωσ ἀτολμος γεγονώς καὶ δύσελπις, περαιτέρω τε τοῦ μετρίου κατατεθαμβημένος τὸν Ἀννίβαν. Οὐδὲ γὰρ ἐκπλεύσαντος αὐτοῦ μετὰ τῶν δυνάμεων ἐξ Ἰταλίας, εἶασε τὸ χαῖρον καὶ τεθαρρήκως τῶν πολιτῶν ἀθόρυβον καὶ βέβαιον· ἀλλὰ τότε δὴ μάλιστα τὰ πράγματα τῇ πόλει, θεοῦση τὸν ἔσχατον κίνδυνον, ἐπισφαλῶς ἔχειν ἔλεγε· βαρύτερον γὰρ ἐν Λιβύῃ πρὸ Καρχηδόνος αὐταῖς Ἀννίβαν ἐμπροσθεῖσθαι, καὶ στρατὸν ἀπαντήσειν Σκηπίωνι πολλῶν ἔτι θερμῶν αυτοκρατόρων αἵματι καὶ Δικτατόρων καὶ ὑπάτων ὡς τε τὴν πόλιν αὐθις ὑπὸ τῶν λόγων τούτων ἀναταράττεσθαι, καὶ τοῦ πολέμου μεθ' ἐσῶτος εἰς Λιβύην, ἐγγυτέρω τῆς Ῥώμης οἶεσθαι γεγονέναι τὸν φόβον.

ΚΖ. Ἀλλὰ Σκηπίων μὲν οὐ μετὰ πολὺν χρόνον, αὐτὸν τὴν νικήσας μάχην κατὰ κράτος Ἀννίβαν, καὶ καταβαλὼν τὸ φρόνημα καὶ καταπατήσας τῆς Καρχηδόνος ὑποπεσοῦσης, ἀπέδωκε μείζονα χαρὰν ἀπάσης ἐλπίδος τοῖς πολίταις, καὶ τὴν ἡγεμονίαν ὡς ἀληθῶς

Πελλῶ σάλω σεισθεῖσαν ὄρθωσεν πάλιν.

Φάβιος δὲ Μάξιμος οὐ διήρκεσε τῷ βίῳ πρὸς τὸ τοῦ πολέμου τέλος, οὐδ' ἤκουσεν Ἀννίβαν ἠττημένον, οὐδὲ τὴν μεγάλην καὶ βέβαιον εὐτυχίαν τῆς πατρίδος ἐπεῖδεν· ἀλλὰ περὶ ὅν χρόνον Ἀννίβας ἀπῆρεν ἐξ Ἰταλίας, νόσω καμὼν ἐτελεύτησεν. Ἐπαμινώνδαν μὲν οὖν Θηβαῖοι δημοσίᾳ διὰ πένιαν, ἣν ἀπέλειπεν ὁ ἀνὴρ, ἔθαψαν· οὐδὲν γὰρ οἴκοι τελευτήσαντος εὔρεθῆναι, πλὴν ὀβελίσκον σιδηροῦν, λέγουσι. Φάβιον δὲ Ῥωμαῖοι δημοσίᾳ μὲν οὐκ ἐκήδευσαν· ἰδίᾳ δ' ἐκάστου τὸ σμικρότατον αὐτῷ τῶν νομισμάτων ἐπενεγκόντος, οὐχ ὡς δι' ἔνδειαν προσαρκοῦντος, ἀλλ' ὡς πατέρα τοῦ δήμου θάπτοντος, ἔσχε τιμὴν καὶ δόξαν ὁ θάνατος αὐτοῦ τῷ βίῳ πρέπουσαν.

ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΚΑΙ ΦΑΒΙΟΥ

ΜΑΞΙΜΟΥ ΣΥΓΚΡΙΣΙΣ.

ΟΙ μὲν οὖν βίοι τῶν ἀνδρῶν τοιαύτην ἔχουσι τὴν ἱστορίαν. Ἐπεὶ δὲ καὶ πολιτικῆς καὶ πολεμικῆς ἀρετῆς πολλὰ καὶ καλὰ παραδείγματα καταλελοίπασιν ἀμφότεροι, φέρε, τῶν πολεμικῶν ἐκεῖνο πρῶτον λάβωμεν, ὅτι Περικλῆς μὲν ἄριστα πράττοντι τῷ δήμῳ καὶ μεγίστῳ καθ' αὐτὸν ὄντι καὶ μάλιστα πρὸς δύναμιν ἀκμᾶζοντι χρώμενος, ὑπὸ κοινῆς ἂν δόξειεν εὐτυχίας καὶ ῥώμης πραγμάτων ἀσφαλῆς διαγενέσθαι καὶ ἄπταιστος· αἱ δὲ Φαβίου πράξεις, ἐν αἰσχίσις καὶ δυσπομπότατοις καιροῖς ἀναδεξαμένου τὴν πόλιν, οὐκ ἐπ' ἀγαθοῖς ἀσφαλῆ διετήρησαν, ἀλλ' ἐκ κακῶν εἰς βελτίῳ μετέστησαν. Καὶ Περικλεῖ μὲν αἱ Κίμωνος εὐπραξίαι, καὶ τὰ Μυρωνίδου καὶ τὰ Λεωκράτους τρόπαια, καὶ πολλὰ καὶ μεγάλα Τολμίδης κατορθῶν, ἐνεορτάσαι μᾶλλον καὶ ἐμπανηγυρίσαι στρατηγούντι τὴν πόλιν, ἢ κτήσασθαι πολέμῳ καὶ φυλάξαι παρέδωκαν· Φάβιος δ' ὄρων πολλὰς μὲν φυγὰς καὶ ἥττας, πολλοὺς δὲ θανάτους καὶ σφαγὰς αὐτοκρατόρων καὶ στρατηγῶν, λίμνας δὲ καὶ πεδία καὶ δρυμοὺς νεκρῶν στρατοπέδων πλήθοντας, αἵματι δὲ καὶ φόνῳ ποταμοὺς ἄχρι θαλάττης ῥέοντας, ἐν τῷ καθ' ἑαυτὸν ἥρμοσμένῳ καὶ βεβηκότῃ τὴν πόλιν, ἀντιλαμβανόμενος καὶ ὑπερείδων, οὐκ εἶασε τοῖς ἐκείνων ὑποφερομένην πταιίσμασι τελέως ἐκχυθῆναι. Καί τοι δόξειεν ἂν οὐχ οὕτω χαλεπὸν εἶναι, πόλιν ἐν συμφορῆς μεταχειρίσασθαι ταπεινὴν, καὶ τοῦ φρονοῦντος ὑπ' ἀνάγκης κατήκοον γενομένην, ὡς δι' εὐτυχίαν ἐπηρμένῳ καὶ ἐπαργῶντι δήμῳ χαλινὸν ἐμβαλεῖν ὕβρεως καὶ θρασύτητος·

ᾧ δὴ μάλιστα φαίνεται τρόπῳ Περικλῆς Ἀθηναίων περιγεγόμενος. Ἄλλὰ τῶν Ῥωμαίοις συμπεσόντων τότε κακῶν τὸ μέγεθος καὶ τὸ πλήθος, ἰσχυρόν τινα [τὴν] γνώμην καὶ μέγαν ἔδειξεν ἄνδρα, τὸν μὴ συγχυθέντα, μηδὲ προέμενον τοὺς αὐτοῦ λογισμούς.

B. Καὶ Σάμῳ μὲν ὑπὸ Περικλέους ἀλούσῃ τὴν Τάραντος ἐστὶ κατάληψιν ἀντιθεῖναι, καὶ νῆ Δί' Εὐβοίᾳ τὰς περὶ Καμπανίαν πόλεις· ἐπεὶ αὐτὴν γε Καπύην οἱ περὶ Φούλιον καὶ Ἄππιον ὕπατοι κατέσχον. Ἐκ δὲ παρατάξεως Φάβιος οὐ φαίνεται μάχῃ νενικηκώς, πλὴν ἀφ' ἧς τὸν πρότερον εἰσήλασε θρίαμβον· Περικλῆς δ' ἐννέα τρόπαια κατὰ γῆν καὶ κατὰ θαλασσιανὴν ἔστησεν ἀπὸ τῶν πολεμίων. Οὐ μὴν λέγεται τοιαύτη προᾶξις Περικλέους, οἷαν ἔπραξε Φάβιος, Μινούκιον ἐξαρπάσας Ἀννίβου, καὶ διασώσας ἐντελὲς στρατόπεδον Ῥωμαίων· καλὸν γὰρ τὸ ἔργον καὶ κοινὸν ἀνδρείας ὁμοῦ καὶ φρονήσεως καὶ χρηστότητος. Ὡσπερ αὖ πάλιν οὐδὲ σφάλμα λέγεται Περικλέους, οἷον ἐσφάλῃ Φάβιος διὰ τῶν βοῶν καταστρατηγηθεὶς ὑπ' Ἀννίβου, λαβὼν μὲν αὐτομάτως καὶ κατὰ τύχην ὑπελθόντα τοῖς στενοῖς τὸν πολέμιον, προέμενος δὲ νυκτὸς λαθόντα, καὶ μεθ' ἡμέραν βιασάμενον, καὶ φθάσαντα μέλλοντος, καὶ κρατήσαντα συλλαβόντος. Εἰ δὲ δεῖ μὴ μόνον χρῆσθαι τοῖς παροῦσιν, ἀλλὰ καὶ τεκμαίρεσθαι περὶ τοῦ μέλλοντος ὀρθῶς τὸν ἀγαθὸν στρατηγόν, Ἀθηναίους μὲν, ὡς Περικλῆς προέγνω καὶ προεῖπεν, ἐτελεύτησεν ὁ πόλεμος· πολυπραγμονοῦντες γὰρ ἀπώλεσαν τὴν δύναμιν. Ῥωμαῖοι δὲ, παρὰ τοὺς Φαβίου λογισμούς ἐκπέμψαντες ἐπὶ Κερχηδονίους Σκηπίωνα, πάντων ἐκράτησαν, οὐ τύχη, σοφία δὲ στρατηγοῦ καὶ ἀνδρεία κατὰ κράτος νικήσαντος τοὺς πολεμίους. Ὡστε τῷ μὲν τὰ πταίσματα τῆς πατρίδος μαρτυρεῖν, ὅτι καλῶς ἔγνω, τὸν δ' ὑπὸ τῶν κατορθωμάτων ἐλέγχεσθαι τοῦ παντός ἐσφαλμένον. Ἰση δ' ἀμαρτία στρατηγοῦ, κακῶ περιπεσεῖν μὴ προσδοκῆσαντα, καὶ κατορθώματος κχιρὸν ἀπίστιά προέσθαι. Μίχ γὰρ, ὡς ἔοικεν, ἀπειρία, καὶ

θράσος γεννᾶ, καὶ θάρσος ἀφαιρεῖται. Ταῦτα περὶ τῶν πολεμικῶν.

Γ. Τῆς δὲ πολιτείας μέγα μὲν ἔγκλημα τοῦ Περικλέους, ὁ πόλεμος. Λέγεται γὰρ ἐπακτὸς ὑπ' ἐκείνου γενέσθαι, Λακεδαιμονίους ἐρίσαντος μὴ ἐνδοῦναι. Δοκῶ δὲ μὴδ' ἂν Φάβιον Μάξιμον ἐνδοῦναί τι Καρχηδονίους, ἀλλ' εὐγενῶς ὑποστῆναι τὸν ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας κίνδυνον. Ἡ μὲντοι πρὸς Μινούκιον ἐπιείκεια τοῦ Φαβίου καὶ πραότης ἐλέγχει τὸν πρὸς Κίμωνα καὶ Θουκυδίδην τσασιασμὸν, ἀνδρας ἀγαθοὺς καὶ ἀριστοκρατικούς, εἰς φυγὴν ὑπ' αὐτοῦ καὶ τοῦ στρατον ἐκπεσόντας. Ἄλλ' ἦ γε δυνάμεις μεῖζων ἢ τοῦ Περικλέους καὶ τὸ κράτος. Ὅθεν οὐδ' ἄλλον εἶασεν ἐνδυσχῆσαι τῇ πόλει κακῶς βουλευσάμενον στρατηγόν, ἀλλ' ὁ μόνος αὐτὸν ἐκφυγὼν Τολμίδης, καὶ διωσάμενος βία, προσέπταισε Βοιωτοῖς οἱ δ' ἄλλοι προσετίθεντο καὶ κατεκοσμοῦντο πάντες εἰς τὴν ἐκείνου γνώμην ὑπὸ μεγέθους αὐτοῦ τῆς δυνάμεως. Φάβιος δὲ, τὸ καθ' αὐτὸν ἀσφαλῆς ὢν καὶ ἀναμάρτητος, τῷ πρὸς τὸ κωλίειν ἑτέρους ἀδυνάτω φαίνεται λειπόμενος. Οὐ γὰρ ἂν τοσαύταις συμφοραῖς ἐχρήσαντο Ῥωμαῖοι, Φαβίου παρ' αὐτοῖς, ὅσον Ἀθήνησι Περικλέους, δυναθέντος. Καὶ μὴν τὴν γε πρὸς χρήματα μεγαλοφροσύνην, ὃ μὲν τῷ μὴδὲν λαβεῖν παρὰ τῶν διδόντων, ὃ δὲ τῷ προσέσθαι πολλὰ τοῖς δεομένοις ἐπεδείξατο, λυσάμενος τοῖς ἰδίους χρήμασι τοὺς αἰχμαλώτους. Πλὴν τούτῳ μὲν οὐ πολὺς ἦν ἀριθμὸς, ἀλλ' ὅσον ἐξ τάλαντα· Περικλῆς δ' οὐκ ἂν ἴσως εἴποι τις ὅσα καὶ παρὰ συμμάχων καὶ βασιλέων ὠφελεῖσθαι καὶ θεραπεύεσθαι παρὸν, τῆς δυνάμεως διδούσης, ἀδωρότατον ἑαυτὸν καὶ καθαρώτατον ἐφύλαξεν. Ἔργων γε μὴν μεγέθει καὶ ναῶν, καὶ κατασκευαῖς οἰκοδομημάτων, ἐξ ὧν ἐκόσμησεν ὁ Περικλῆς τὰς Ἀθήνας, οὐκ ἄξιον ὁμοῦ πάντα τὰ πρὸ τῶν Καισάρων φιλοτιμήματα τῆς Ῥώμης παραβαλεῖν, ἀλλ' ἐξοχόν τι πρὸς ἐκεῖνα καὶ ἀσύγκριτον ἢ τούτων ἔσχε μεγαλοουργία καὶ μεγαλοπρέπεια τὸ πρωτεῖον.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΙΣ ΤΑ

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ.

Τὰ μὲν Δ. Γ. σιγῆαι, τὰς διαφόρους γραφὰς ἢ ἀναγνώσεις δηλοῦσιν, (αἷς ἐμπεριέχονται καὶ αἱ τῶν ἀρχαιοτέρων ἐκδόσεων καὶ αἱ τοῦ ἀνωμένου)· τὰ δὲ Ε. Δ. τὰς ἐτέρων διορθώσεις ἢ εἰκασίας· τὰ δὲ Η. Δ. τὰς ἡμετέρας διορθώσεις.

ΘΗΣΕΥΣ.

ΣΕΛΙΔ. 1, ΘΗΣΕΥΣ.] Δ. Γ. Θησεύς καὶ Ῥωμύλος, Παράλληλων πρῶτον. — στ. 2, Τὴν γνῶσιν.] Δ. Γ. Τίντε ὄψιν καὶ γνῶσιν· ὀρθότερον ἴσως. — στ. 3, Αἰτίας.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Ἐπίαις. — στ. 4, Πηλὸς αἰδνῆς.] Διττῶς ἐσχημάτισται τοῦνομα, Ἀιδνῆς, καὶ Ἀιδνός. “Ἀιδνόν (φρῆσιν Ἡσύχιος), μέλαν, ἢ ἀφανιστικόν (ἴσ. Ἡ ἀφανές, σκοτεινόν), λέγουσι δὲ καὶ τὸν ὠκεανόν, Πηλὸν αἰδνόν,, . Καὶ “Ἀιδνῆ, , σκοτεινῆ,, παρὰ τῷ αὐτῷ. — Κρύος.] Δ. Γ. Ὄρος. — στ. 6, Συγγραφῆν.] Ἀναγραφῆν· ἐπίσης ὀρθῶς. — στ. 8, Τραγικά.] Δ. Γ. Τραγικὰ ὄντα. — στ. 10, Ἐπεὶ δὲ, τὸν περὶ Λυκούργου τοῦ νομοθέτου.] Ἄλλοι ἄλλως θεραπεῦσαι προήχθησαν τὸ ἀνανταπόδοτον τῆς περιόδου ταύτης· οἱ μὲν γὰρ τὸ Ἐκδόντες, εἰς τὸ Ἐξέδομεν τρέπειν παρήνεσαν· οἱ δὲ προστιθέμενοι δεῖν ὠθήθησαν τῇ μετοχῇ ταύτῃ ῥῆμα ἕτερον τὸ Εὐδοκιμήσαμεν· εἰσι δ’ οἱ καὶ ὀρθὴν ἡγούμενοι τὴν γραφὴν, τὸ, Ἐπεὶ, συνουμένως τῷ Ἐπειτα ἐξεδέξαντο. Ἡμῖν δὲ μᾶλλον ἀρέσκει τὸν μετὰ τὸ, Σκοποῦντι, κείμενον, Δὲ, σύνδεσμον διαγράφοντας, οὕτω πως τὸ ἐξῆς τοῦ λόγου συντάττειν, Ἐπεὶ δὲ, ἐκδόντες τὸν περὶ Λυκούργου τοῦ νομοθέτου καὶ Νουμᾶ τοῦ βασιλέως λόγον, ἐδοκοῦμεν οὐκ ἂν ἀλόγως

προσαναβῆναι τῷ Ρωμύλῳ, γεγονότες πλησίον τῶν χρόνων αὐτοῦ τῆ ἱστορία, σκοποῦντί μοι (κατ' Αἰσχύλου) Τσιῶδες φωτὶ ... τίς φερέγγυος; ἐφαίνετο ἀντιζηῖσαι κ. τ. λ.

ΣΕΛΙΔ. 2, στ. 3, Τσιῶδες.] Δ. Γ. Τσιῶδες. Ἡ δὲ ῥῆσις ἐκ τῶν Αἰσχύλου Ἐπτὰ ἐπὶ Θίβαις (σίχ. 437). "Εοικε δὲ μνήμης ἀμαρτία τὸ τῆ προθέσει τοῦ ποιητοῦ οικειότερον εὐστήσεται, εἰς τὸ εὐμβήσεται τρέψαι ὁ Πλούταρχος· τοῦτο γὰρ εἰρήνηστε καὶ φιλίας μᾶλλον δηλωτικόν ἐστι ῥῆμα· τὸ δὲ εὐνίστασθαι πολλαχού ἐπὶ μάχης τέτακται, ὅθεν καὶ ἡ Σταδιαία, ἢ ἡ Συστάδην μάχη, ἣν οἱ Γάλλοι διὰ τοῦ corps à corps ἐκφράζουσι.—στ. 6, Τίν' ἀντιτάξω τῷδε κ. τ. λ.] 'Εκ τῆς αὐτῆς Αἰσχύλου τραγωδίας (σίχ. 397-398).—στ. 17, Ἄμφω δ' αἰχμητὰ κ.τ.λ.] Ἐκ τῆς Ὀμήρου Ἰλιάδος (Η, 281). — στ. 18, Μετὰ τοῦ δυνατοῦ.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Μεταξὺ τοῦ δυνατοῦ. — σφ. 29, Ταῖς πόλειςεν.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Ταῖς πολιτείας, ἢ, ὡς ἔτεροι Δ. Γ. Τοῖς πολίταις.

ΣΕΛΙΔ. 3, στ. 1, Ὄκησε.] 'Εκ διορθώσεως τοῦ φίλου Κλαυερίου, ἀντὶ τοῦ Ὄκησε.—στ. 6, Μισθός δ' ἀνδρὶ φίλῳ εἰρημένος ἄρκιος ἔξω.] Ἐκ τῶν Ἡσιόδου Ἔργων καὶ ἡμερῶν (στ. 370). Ἔστι δὲ μισθός εἰρημένος ὁ ὠρισμένος καὶ συμπροσφωνημένος, ἐφ' ᾧ συνέβησαν ὁ μισθῶν καὶ ὁ μισθούμενος, ὃν Ὀμηρος ῥητὸν μισθὸν λέγει (Ἰλιάδ. Φ, 445). —στ. 10, Χρησμών.] Δ. Γ. Ἐκεῖνον χρησμών· ὁ καὶ ἄμεινον. — Διακελευομένην μὲν.] 'Εξ Ε. Δ. προσέθηκα τὸν σύνδεσμον. — στ. 15, Ἄσκού τὸν προὔχοντα πόδ', ὧ μέγα φέρτατε λαῶν.] 'Εξ Η. Δ. ἡ προσθήκη τοῦ κλητικῆς μορίου, ἀντὶ τοῦ, Ἄσκού τὸν προὔχοντα πόδα, μέγα κ.τ.λ. Ὁ δὲ χρησμός οὗτος ἄλλως παρ' ἄλλοις προενηνεκται· περὶ ὧν ἐπιθετὰς ἐν τῇ Ρεῖσκιανῇ ἐκδόσει σημειώσεις. — στ. 17, Ἄ δηλονότι.] 'Εκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Ἄθλον οὖν ὅτι, ἢ, Δῆλον οὖν ὅτι.—στ. 22, 'Εξ αὐτοῦ γένηται.] Γραπτέον εἶναι τινες εἶκασαν, 'Εξ αὐτῆς γεννηθῆ, τὴν μὲν Φηλυκὴν ἀνωθυμίαν ἐκ Δ. Γ. λαμβάνοντες, τὸ δὲ Γεννηθῆ ἐκ τοῦ τὰ Λυκόφρονος σχολιάσαντος.

ΣΕΛΙΔ. 4, στ. 1, Παῖδα φερέμενον.] Λεῖπει τὸ, Παῖδα, ἐν Δ. Γ. — στ. 2, "Εχειν.] Δ. Γ. "Εχειν λέγουσι.—στ. 11, Ὡσπερ Ὀμηρος ἔφη.] ἐν τῇ Ψ τῆς Ἰλιάδος ῥαψῶδι, (στ. 145).—στ. 13, Ἰπ' Ἀράβων.] Τῶν Κάδμου συνδιαβάντων εἰς Εὐβοίαν (Στράβ. Γεωγρ. σελ. 417), ἣν ᾤκουν οἱ Ἄβαντες.—στ. 21, Δαίμονες.] Δ. Γ. Δαίμονες, εἶθ' οὕτω γράψαντος Ἀρχιλόχου, ἐπεὶ καὶ τὸ Δαίμονες, ἐπιστήμονες ἔχει φράζεσθαι, ὡσπερ καὶ τὸ συγγενὲς Δαίμονες· εἴτε τῶν μεταγενεστέρων οὕτω γράφειν ἐγνωκότων, εἴ' ἐκκλίνωσι τὴν ἐν τῷ Δαίμονες ἀναγκάσιαν συνη-

ζητιν.—στ. 27, Ἡ Αἶθρα.] Προσέθηκα ἐκ Δ.Γ. τὸ ἄρθρον.—στ. 29 Ποσειδῶνα γάρ.] Δ.Γ. Ποσειδῶνα δέ.

ΣΕΛΙΔ. 5, στ. 6, Ὁ δέ.] Δ.Γ. Ὁ δὲ Θεσεύς.—Υπέδου.] Δ. Γ. Ὑπέστη, ὅπερ ἦν ἴσως, Ἐπέστησε.—στ. 12, Ὡς ἔοικεν.] Κατακείμενται Πλούταρχος πλεισταχοῦ τῆ, Ὡς ἔοικεν, ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ, Ὡς φρασι.—στ. 15, Καὶ τῆ Κρατεῖν, καὶ βιάζεσθαι καὶ διακφθεῖρουν.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Καὶ τῆ κρατεῖν, βιάζεσθαι τε καὶ διακφθεῖρουν· ἢ, ὡς ἕτεροι, Καὶ τῆ κρατεῖν, βιάζεσθαι τε καὶ διακφθεῖρουν.—στ. 26, Οὐθένος.] Δ.Γ. Οὐθένος ἀνδρός.—Οὐδὲ κατείργοντος.] Δ.Γ. Ἡ κατείργοντος.—στ. 30, Ἐπειθε.] Οὕτω πρόπαλαι διωρθωκός, εὔρηκα συνχρόουσας μου τῆ διορθώσει καὶ τὰς Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ παρὰ τοῖς λοιποῖς ἅπασιν ἡμαρτημένου, Ἐπεισε. Οὐ γὰρ ἔπεισεν, ἀλλ' ἐπειράτο ἢ ἐσπούδαξε πείσαι· πολλάκις γὰρ οἱ καλούμενοι Παρατατικοὶ χρόνοι, διὰ τὴν ἐνοῦσαν αὐτοῖς πκράτασιν, οὐκ αὐτὴν τὴν διὰ τοῦ ῥήματος δηλουμένην σημαίνουσιν ἐνέργειαν, ἀλλὰ τὴν σπουδὴν καὶ πείραν τῆς ἐνεργείας· οἷον ἐστὶ τὸ παρ' Ἡροδότῳ (Γ. ρλθ') « Ἐπεθύμησε τῆς χλαμίδος, καὶ αὐτὴν προσελθὼν ὤΝΕΕΤΟ », τουτέστιν, ὤνισασθαι ἠθούλετο, ἢ ἐσπούδαζεν, ἢ ἐπεχειροῖ· ὅπερ ἐσημειωσάμεθα καὶ ἐν τοῖς εἰς τὸν Ἡλιόδωρον (B, σελ. 71) ὑπομνήμασι.

ΣΕΛΙΔ. 6, στ. 1, Τῆς.] Δ.Γ. Τῆς τοῦ.—στ. 15, Ἐν ποσίν.] Δ.Γ. Ἐμποδών.—στ. 18, Οὐκ ἔργοις.] Δ.Γ. Οὐκ ἦν ἔργοις· ἐξ ἀμείνωνος, ὡς ἔοικε, γράφῃς, τῆς Οὐκ ἐν ἔργοις.—στ. 22, Περιφίτην.] Περιφάνον ὀνομάζει τοῦτον Σουίδα (λέξ. Θεσεῖξ), δι' ἀντιγραφείων ἴσως πλημμελείαν.—στ. 29, Ἐν δ' Ἰσθμῶ.] Δ.Γ. Ἐν δὲ τῷ Ἰσθμῶ.—Σίνυν.] Πανσκανίας, καὶ ἄλλοι δι' ἐνὸς ν.—στ. 30, Αὐτόν.] Ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ Αὐτός.

ΣΕΛΙΔ. 7, στ. 3, Ὄνομα.] Δ.Γ. Τοῦνομα.—5, Στοιθίν.] Ὄξυτόνωσ, καθάπερ καὶ παρ' Ἱπποκράτει, Στοιθίν· ὁ δὲ Γαληνὸς βαρυτόνωσ, ἐν οἷς, «Στοιθίης κερπὸν, τὸ Ἰππόφωσ (γρ. Ἰππόφω) σπέρμα» ἐξηγεῖται. Ἐστὶ δὲ φυτὸν τῶν φρυγανικῶν, παρὰ τὸ Στειθῶ, ὅπερ ἢ συνήθεια Στιβάξω λέγει, διὰ τὸ χρήσιμον εἶναι εἰς σιβάδων, τῶν ἰδιωτικῶς καλουμένων, Ἀχυροσρωμάτων, ποιήσιν.—Ἀσφάραγον.] Ἀττικῶς, ἀντὶ τοῦ Ἀσπάρραγον. Οὕτω δ' ἐκάλουσιν ἐν γένει τοὺς ἀπαλοὺς τῶν φυτῶν καυλοὺς, πρὸς δὲ, καὶ τινεσ τῶν ἀκαυθωδῶν. Ὑστερον δὲ ἰδίως ἐξεκίκησαν οὕτω καλεῖσθαι τὰ παρ' ἡμῖν νῦν ὀνομαζόμενα, Σπαράγια καὶ Σπαράγγια. Ὡ καὶ δῆλον ὅτι τὸ ἀρχικὸν ἐν τῷ Ἀσπάρραγον α, οὐ φερητικὸν ἐστίν, ὡς τινεσ ὑπεκλήφασιν, ἀλλὰ πλεονα-

σικόν, κατὰ τὸ Στάχυς, ἄσταχυς, Σταφίς, ἀσταφίς, Σπαίρω, ἀτπαίρω. Καὶ εἰκὸς παρ' αὐτὸ τοῦτο τὸ Σπαίρω παρήχθαι καὶ τὸν Σπάραχον ἢ Ἀσπάραχον, καθὰ καὶ τὸν συνώνυμον, Ὄρμενον παρὰ τὸ, Ὄρω τὸ Ὄρμῶ. Ὄρμενον Ἡσύχιος ἐξηγεῖται " Τὸν ἄγριον ἀσπάραχον" ἄλλοι, πᾶν τὸ, ,, ἐκκεκαυλημένον ,, καὶ " Σπαίρει, ἄλλεται, σιριτζ, πηδᾶ κ.τ.λ.,, .—στ. 18, Ποιεῖν.] Δ. Γ. Πουεῖν. — στ. 22. Λησρίδα.] Οὐκ εἰκότως εἰς τὸ Ληστίδα μεταποιεῖν τινες παρήνεσαν· παρὰ γὰρ τὸν Λησὴν ἢ Λησρίς, ὡς παρὰ τὸν Αὐλητὴν ἢ Αὐλητρίς.—στ. 25, Σκίρωνα.] Δ.Γ. Σκίρῶνα: Σκείρωνα.

ΣΕΛΙΑ. 8, στ. 9, Εἰς κοινωνίαν γένους.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ παρὰ τοῖς λοιποῖς ἐνάρθως φερομένου, Εἰς κοινωνίαν τοῦ γένους.—στ. 16, Ἐρινεῶ.] Ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἐρμίονι, ἢ, ὡς ἔτραι Δ. Γ. Ἐρμιόνη. Ἔστι δὲ ὁ Ἐρινεὸς τόπος τῆς Ἀττικῆς πρὸς Ἐλευσίνι τε καὶ τῷ παραρρέοντι ποταμῷ Κηφισσῷ, οὗ φησι Παυσανίης (Α, λή) Πολυπήμονα (οὗτω γὰρ ἐκείνος, οὐ Δαμάστην, ὀνομάζει) τὸν Προκρούτην ὑπὸ Θησέως ἀκαιρεθῆναι.—στ. 21, Συρρόξας.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ Συρρόξαντα. Φέρεται δὲ καὶ ἑτέρα Δ. Γ. Συρρόξας.—στ. 22, Τὴν κεφαλῆν.] Δ.Γ. Τῆ κεφαλῆ: Τὰς κεφαλὰς. Ἰσως ἐγγέγραπτο, Συρρόξας τῆ κεφαλῆ τὴν κεφαλῆν, τὴν ἑαυτοῦ δηλονότι ὁ Θησεὺς τῆ Τερμέρου κεφαλῆ.—Τερμέρειον.] Ἡ Τερμέριον, ὡς φέρεται παρὰ τῷ Ἰουλιανῷ. Ἔστι δὲ παροιμιώδης τὸ Τερμέριον κακόν, τοῖς μεγίστοις, ὡς εἶοικε, κακοῖς ἐπιλεγόμενον. — Ὀνομασθῆναι λέγουσι.] Προσέγραψέ τις τοῦτοις τοῖς ῥήμασιν, Ἰπ' ἱατρῶν, εἰθ' ὡς Δ.Γ. εἰθ' ὡς ἐξήγησιν, ὑπὸ ἱατρῶν δῆθεν κεφαλῆς τι νόσημα, Τερμέριον κακὸν ὀνομάζεσθαι λέγων.—στ. 23, Κεφαλῆ] Δ.Γ. Τῆ κεφαλῆ, ἐνάρθως· ὁ καὶ ἄμεινον.—στ. 29, Πρῶτοι] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Πρῶτον.—στ. 30, Δεομένου.] Ἰσως γρ. Δεόμενον, ὡς τινες ὑπειλήφασι.

ΣΕΛΙΑ. 9, στ. 3, Κατελθεῖν εἰς τὴν πόλιν. Εὔρε δὲ τά τε κοινά κ.τ.λ.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ παρὰ τοῖς λοιποῖς, Κατελθεῖν. Κατελθὼν δὲ εἰς τὴν πόλιν, εὔρε τά τε κοινά.—στ. 13, Τέμνων.] Ἄμεινον τὸ γράφειν κατὰ μέλλοντα, Τεμῶν.—στ. 16, Ἐγνώριζεν αὐτὸν, ἠδέως δεχομένους.] Ἐκ Δ.Γ. ἢ τῶν λέξεων τάξεις, ἀντὶ τοῦ, Ἐγνώριζεν, ἠδέως αὐτὸν δεχομένους. Εἰσὶ δ' οἱ τῶν ἐκδοτῶν καὶ τὸ Δεχομένους εἰς τὸ Δεχομένους ἔγρεψαν. Ἐν τισι τῶν Δ.Γ. λείπει τὸ Αὐτόν.

ΣΕΛΙΑ. 10, στ. 4, Ἀκούετε Δεφ.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ Ἀκούετε λεώς.—στ. 12, Ἐκαλήσια.] Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἐκαλήσιον· πληθυντικῶς γὰρ ἐκφέρειν εἰώθασι τὰ τῶν ἑορτῶν τε καὶ θυσιαῶν ὀνό-

μπα, καθά και αὐτὸς Πλούταρχος μικρὸν ἀνωτέρω (§ 12), Μειλίχια θύσαντες, εἶρηκε, καὶ προῖόν (§ 17), Ἐορτὴν Κυβερνήσια, ἐρεῖ. Ἴσως δὲ οὐδ' Ἐκαλήσια, ἀλλ' Ἐκάλεια, γράφειν ἦν οἰκειότερον.— Ἐκαλείω.] Ἐξ Η.Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἐκάλη· οὕτω γὰρ Ἡσύχιος, « Ἐκάλειος ,, Ζεὺς, ὃν Ἐκάλη ἰδρύσατο ,,.—στ. 13, Ἐκαλίην.] Ἐξ Η.Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἐκαλίην· ἢ ἢ πῶς τοῦ τύπου τῶν ὑποκοριστικῶν τοῦνομα.—στ. 21, Ὅτι μὲν οὖν Ἀνδρόγεω περὶ κ. τ. λ.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Ἀνδρόγεω γὰρ περὶ.

ΣΕΛΙΔ. 11, στ. 4, Βρέφος.] Ἐν δὲ τῷ Περί πολυπραγμοσύνης λόγῳ, τὸν αὐτὸν τοῦτον Εὐριπίδου σίχον παρατιθεῖς ὁ Πλούταρχος, Τέρας ἔγραψεν ἀντὶ τοῦ Βρέφος.—στ. 11, Τοὺς προτέρους.] Δ.Γ. Τοὺς πρότερον· κομψότερον, εἰ κομψείας ἐφρόντιζε Πλούταρχος.—στ. 15, Ἐν τῇ Βοττιαίων πολιτείᾳ.] Δ.Γ. Ἐν τῇ τῶν Β. κ.τ.λ. Παράθεις δὲ τούτοις ἂ Στράβων (Ε, σελ. 279) ἐζήρηκε περὶ τῶν Βοττιαίων.—στ. 18, Κρήτας.] Δ.Γ. Κρήτας φησὶν ὁ Ἀριστοτέλης.—στ. 24, Χαλεπὸν εἶναι φωνὴν ἐχούση πόλει καὶ μούσῳ ἀπεγθόμενασθαι.] Ἐκ τοῦ Πλάτωνος (Μίν. ἢ περὶ Νόμ. σελ. 321) ταῦτα· “Τοῦτο οὖν ἐξ-,, ἡμαρτεν ὁ Μίνως, ἀπεγθόμενος ἡμῖν· ὄθεν δὴ... κκακαδοξώτερος γέ-,, γονεν ,,.—στ. 28, Ὀμηρος.] Ἐν τῇ Τ τῆς Ὀδυσσεΐας ῥαψωδίᾳ (στίχ. 179).—Ἄλλ' ἐπικρατήσαντες οἱ τραγικοὶ, πολλὴν κ. τ. λ.] Διὸ καὶ Πλάτων (Μίν. ἢ περὶ Νόμ. σελ. 318) Ἀττικὸν καὶ τραγικὸν μῦθον, μᾶλα κομψῶς τὰ περὶ τῆς χαλεπότητος τοῦ Μίνω παρ' Ἀθηναί-οις θρυλλόμενα καλεῖ.

ΣΕΛΙΔ. 12, στ. 13, Ἐώρα.] Δ.Γ. Ἐώρα τὸν Θησεά.—στ. 23, Πιτέρα.] Δ.Γ. Πατέρα αὐτοῦ.—στ. 25, Κελεύσας.] Δ.Γ. Κελεύσας αὐτόν.—στ. 28, Πρίνου.] Ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ Πρινός, ἢ ὡς ἐν ἄλλαις Δ.Γ. Τρυγός. Λέγει δὲ Πρίνου ἄθος, τὴν βαφὴν τὴν ἐκ τοῦ κόκκου τοῦ πρίνου, ὃν ἢ παρ' ἡμῖν συνθήεια, Πρινοκόκκιον, συνθέτως καὶ οὐδε-τέρως καλεῖ, ἔτι καὶ νῦν τοῖς βαφεῦσι χρήσιμον ὄντα.—σχ. 29, Τοῦτο τῆς σωτηρίας αὐτῶν.] Δ.Γ. Τοῦτο σωτηρίας αὐτόν.

ΣΕΛΙΔ. 13, στ. 22, Καὶ τὰ ἐδάφη... ἐκκόψαι.] Κατεχρήσατο τῷ ὀνόματι, Ἐδάφη, Πλούταρχος ἐπὶ τῆς ἐνοίαις τοῦ, Ἐθώλια, ἅπερ εἰσὶ τὰ τῆς νεῶς ζυγά, ἐφ' οἷς οἱ ἐρέσσοντες καθέζονται, ὡς ἐξηγεῖται Ἡσύχιος. Ἄλλ' ἴσως ἀντιγραφῶν πλημμελεῖα γέγραπται ΕΔΑΦΗ, ἀντὶ τοῦ ΛΑΪΦΗ, ὅπερ ἐστὶ τὰ ἰσία, ἢ ἄρμενα· πολὺ γὰρ μᾶλλον εἰκὸς τὰ ἰσία κόψαι, οὐ πολλῆς θεόμενα πραγματείας, ἐπειγόμενον φυγεῖν τὸν Θησεά, ἢ τὰ ζυγά τῆς νεῶς.—στ. 27, Πάλιν νικήσειν.] Δ.Γ. Ἐν τῇ πάλῃ νικήσειν.

ΣΕΛΙΔ. 14, στ. 9, Περιπλεῖν.) Ἐν ταῖς Δ. Γ. προσγράφεται ὡς σχόλιον τόδε, « Τριήρει πλήρει ἀνδρῶν ἰκνωῶν • ὅθεν τινες ὑπενόησαν μήποτε καὶ ἐν τῷ καιμένῳ ἀντὶ τοῦ, Περιπλεῖν, γραπτέον, Πλήρει πλεῖν, ὑπονοουμένου δηλονότι τοῦ Νηί.—στ. 10, Κρήτηθεν.] Ἐκ Δ. Γ. προσέθηκα τὴν λέξιν.—στ. 18, Αὐτὸς δέ. . . τῇ δὲ διὰ κ.τ.λ.] Οὕτως οἱ πρὸ ἐμοῦ τοῦτο μὲν ἐκ Δ. Γ. τοῦτο δὲ καὶ σφῶν αὐτῶν εἰκασίαι, ἀντὶ τοῦ, Αὐτὸς ναυπηγίαν ἐπεβάλλετο, τὴν μὲν ἐν Θυμακτιδῶν αὐτόθι, μακρὰν τῆς ξενικῆς ὁδοῦ, τὴν δὲ διὰ. Ἐοικε δὲ καὶ τὸ Ἐπεβάλλετο εἰς τὸ Ἐπεβάλετο τρεπτέον εἶναι.—στ. 20, Ἐτοίμων.] Δ. Γ. Ἐτοίμων τῶν νηῶν.—στ. 27, Φιλίαν ἐποίησε.] Οὐκ ὀρθῶς οἱ πρὸ ἐμοῦ μεταποίησαν τὸ Ἐποίησε εἰς τὸ Ἐποιήσατο· οὐ γὰρ ἐξ ἀνάγκης ὧδε ἡ μεσότης ἀπαιτεῖται τοῦ ῥήματος.

ΣΕΛΙΔ. 15, στ. 1, Εἰς Νάξον.] Δ. Γ. Εἰς Νάξον τὴν νῆσον.—στ. 2, Ὠνάργῳ.] Δ. Γ. Οὐνάργῳ: Αἰνάργῳ.—στ. 5, Τοῦτο γάρ.] Δ. Γ. Τοῦτο δέ.—Ἐκ τῶν.] Δ. Γ. Ἐκ τῶν τοῦ.—στ. 8, Θησέα Πειριθόον τε, κ.τ.λ.] Ἐκ τῆς Ὀμήρου Ὀδυσσεΐας (Δ. 630).—στ. 9, Ἐνιοὶ δὲ καὶ τεκεῖν.] Δ. Γ. Ἐνιοὶ δὲ φασὶ τεκεῖν.—στ. 10, Οἰνοπίονα.] Δ. Γ. Τὸν Οἰνοπίονα.—στ. 13, Ἄ δ' ἐστὶν εὐφημότατα τῶν μυθολογουμένων.] Διῶρθωκα τὸν σολοικισμὸν τῇ προσθήκῃ τοῦ ἄρθρου, Τῶν.—στ. 14, Ἐχουσαν.] Δ. Γ. ἄδουσιν.—στ. 16, Ἐχοντά.] Δ. Γ. Φέροντα.—στ. 23, Ἐπανεθλόντα.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ Ἐπεθλόντα.—στ. 25, Ἀνδριαντίσκους.] Δ. Γ. Ἀνδριάντας.—στ. 26, Γορπιαίου.] Τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός, κατὰ Μακεδόνας.—στ. 28, Ἄπερ ὠδίνουσαι γυναῖκες· καλεῖν δὲ τό.] Δ. Γ. Ἄπερ φθέγγονται καὶ ποιοῦσιν ὠδίνουσαι γυναῖκες· καλεῖν δὲ λέγουσι τό.

ΣΕΛΙΔ. 16, στ. 4, Ὄνομα.] Δ. Γ. Τούνομα.—στ. 5, Οὐχ ὁμοίως.] Ἴσως γραπτέον, Οὐχ ὁμοίως.—στ. 10, Χορείων.] Δ. Γ. Χορείαν τινά.—στ. 12, Περιελίξεις.] Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Παραλλάξεις.—στ. 14, Κερατῶνα.] Διορθοῦν τινες παρήνεσαν, Κερατοῦντα, παρὰ τὴν Κερατοῦς εὐθείαν· οὐ μετακινήτεον γε μὴν τὴν γραφὴν, ἐπεὶ καὶ ὁ Κερατῶν τύπον ἔχει περιεκτικῷ.—στ. 15, Ἐκ κεράτων. . . εὐωνύμων.] Ἀντιφάσκει αὐτὸς ἑαυτῷ ὁ Πλούταρχος, εἰρηκῶς ἀλλαχοῦ (Πότερ. τῶν ζώων φρονιμώτερα κ. τ. λ. § 35), ὅτι « διὰ μόνων τῶν δεξιῶν » συμπέπηγε καὶ συνήρμοςαι κεράτων » ὁ βωμὸς οὗτος.—στ. 25, Καὶ αὐ χαιρούσιν.] Ἐκ Δ. Γ. προσέθηκα τὸ, Αὐ, οἱ πρὸ ἐμοῦ.—στ. 28, Ἐπὶ Σάλασσαν.] Δ. Γ. Εἰς τὴν Σάλασσαν.

ΣΕΛΙΔ. 17, στ. 4, Ταῖς σπονδαῖς.] Δ. Γ. Ἐν ταῖς σπονδαῖς.—

στ. 7, Τη ἐβδόμη.) Τῇ ὀγδόῃ γράφειν δεῖν οὐκ ἀλόγως ὑπειλήφασι τινες, ἐξ ὧν αὐτὸς Πλούταρχος ἐρεῖ κατωτέρω (σελ. 30).—στ. 15, Εἰρεσιώνη σύκα φέρει.] Προσιλόμην τὸ Φέρει, καθάπερ ἀνέγνω καὶ ὁ Εὐστάθιος (Ἰλιαδ. Χ. σελ. 1283), τοῦ παρ' ἄλλοις Φέρειν, ἢ Φέροι.—στ. 16, Μέλι ἐν κοτύλῃ.] Παρὰ δὲ τῷ Εὐσταθίῳ, Μέλιτος κοτύλην.—Ἀποψήσασθαι.] Ὁ Εὐστάθιος γράφει, Ἐπικρήσασθαι. Φέρονται δὲ παρὰ ταύτην γραφῇ, Ἀνεψήσασθαι : Ἀναψήσασθαι : Ὑποψήσασθαι : Ἀποψήσασθαι· ἐξ ὧν προσιλόμην τὴν τελευταίαν, ἄμεινον ἴσως ἔν, χαίρειν ἐάταντα καὶ ταύτην, γράφειν, Ἐποψήσασθαι. Μεθ' ὀποτέρας δ' ἂν τῶν προθέσεων συνάπτῃς, ἔστω ἢ σύνθεσις παρὰ τὸ Ὄψον, καθάπερ καὶ ἀλλοχού (Λυκούργ. § 12) Πλούταρχος ἐχούσαντο τῷ Ἐποψᾶσθαι.—στ. 17, Εὐζώρου.] Δ. Γ. Εὐζώρου.—Ὡς ἂν] Δ. Γ. Ὄπως ἂν.—Καθεύδης.] Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ παρ' ἄλλοις Καθεύδη, ἢ Καθεύσης.—στ. 21, Τὸ δὲ πλοῖον.] Δ. Γ. Τὸ δὲ πλοῖον ἐκεῖνο. Τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ πλοῖον ἐν ᾧ θεωρίαν ἐκάστου ἔτους Ἀθηναῖαι ἔπεμπον εἰς Δῆλον, ὡς φησι Πλάτων (Φαίδων. σελ. 58). Διὸ καὶ Δηλικὸν πλοῖον ἐν ἄλλοις (Εἰς πρεσβ. πολιτευτ. §. 6) αὐτὸ Πλούταρχος ὀνομάζει.—στ. 22, Τὴν τρικλόντορον.] Δ. Γ. Φημί δὴ τὴν τρικλόντορον.—στ. 25, Τὸν ἀυξόμενον.) Δ. Γ. Τὸν Αὐξομένον· ἔνιοι δὲ διορθοῦσι, Τῶν ἀυξομένων. Περὶ δὲ τοῦ Αὐξομένου λόγον πλατύτερον ἀλλαγῆ (Περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Θείου βραδ. τιμωρονομ. § 15, καὶ περὶ τῶν κοιν. ἐνομιῶν § 44) διεξιέσι Πλούταρχος.—στ. 27, Διαμένει.] Δ. Γ. Διαμένει.—στ. 28, Καταστήσαντος.] Δ. Γ. Καταστήσαντος ταύτην.—στ. 30, Τὰς ψυχὰς.] Ἐκ Δ Γ. ἀντὶ τοῦ παρ' ἄλλοις, Ταῖς ψυχαῖς.

ΣΕΛΙΔ. 18, στ. 2, Ταῖς περὶ τὴν κόμην καὶ λειότητα καὶ χροιάν ἀλοιφαῖς.] Διορθοῦσί τινες, τρέποντες τὸν πρῶτον Καὶ εἰς τὴν Εἰς πρόθεσιν. Ἰσως ἄμεινον τρέπειν εἰς τὴν Διά, ἢ ἢ τὸ ἐξῆς, Ταῖς περὶ τὴν κόμην ἀλοιφαῖς διὰ λειότητα καὶ χροιάν, ἢ γουν ἔνεκα λειότητος καὶ χροιάς. Λεῖον γὰρ ἀπεργάζεται τὴν κόμην ἢ ἀλοιφή· ἐάν δὲ καὶ κερωσμένη ἢ, οἷα χρῆσθαι φιλοῦσιν αἱ γυναῖκες, καὶ τῶν ἀνδρῶν οἱ γυναῖκαι, καὶ τὴν χροιάν αὐτῆς ἐξαλλάττειν δύναται. Καὶ ταῦτα μὲν εἰκάζοντι μᾶλλον ἢ διαθεβαιουμένῳ περὶ τῆς γραφῆς τοῦ χωρίου λέλθω· ἐκεῖνο δὲ ἴδιον, ὅτι οὐδὲ τὸ Πλάτωνι (Γοργ. σελ. 465.) περὶ τῶν περιέργων τούτων κωλοπισμῶν εἰρημένον (ἕπερ εἰκὸς ὦδε μιμήσασθαι πῶς τὸν φιλοπλάτωνα Πλούταρχον) νοθεῖς ἀπῆλλαχται. Ἐχει δὲ οὕτως· « Ἡ κομμωτικὴ, κκοῦργός τε οὔσα καὶ ἀπα-
α τλή. . . σχήμασί τε καὶ χρώμασι, καὶ λειότητι, καὶ ΔΙΣΘΗΣΕΙ

„ ἀπατώσα „, Ὅπου πρόχειρος ἀν' ἑδοξέ μοι θεραπεύει τὸ γράφειν, «Τὰς „ αἰσθήσεις ἀπατώσα „, περιελόντι τὸν σύνδεσμον, εἰ μὴ μᾶλλον ἐδόκει μοι πιθανὸν γεγραφεῖναι τὸν Πλάτωνα, “ Καὶ ἘΣΘΗΣΕΙ ἀπα- „ τώσα», τουτέστιν ἱματίων ἐνδύσει ποικίλων· τῆς κομμωτικῆς γὰρ καὶ ταῦτα.—στ. 3, Ἐξαλλάξαντα.] Δ.Γ. Ἐναλλάξαντα.—στ. 15, Οἴκων.] Δ.Γ. Οἴκους.—στ. 16, Αὐτῇ τελεῖν.] Δ.Γ. Ἀποτελεῖν.—στ. 20, Ἐνα δῆμον ἀπέφηνε ΤΟΥΣ τέως σποράδας ὄντας καὶ δυσανακλίτους πρὸς τὸ κοινὸν πάντων συμφέρον, ἔστι δ' ὅτε καὶ διαφορομένους ἀλλήλοις καὶ πολεμοῦντας. Ἐπιὼν ΟΥΝ ἀνέπειθε κ.τ.λ.] Τοῦ παρά τοῖς πρὸ ἐμοῦ φερομένου, “ Ἐνα δῆμον ἀπέφηνε, τέως σποράδας ὄντας „ καὶ δυσανακλίτους πρὸς τὸ κοινὸν πάντων (Δ. Γ. πᾶσι) συμφέρον. „ Ἐστὶ δ' ὅτε καὶ διαφορομένους ἀλλήλοις καὶ πολεμοῦντας ἐπιὼν “ ἀνέπειθε „, μετεποίησα καὶ τὴν γραφὴν καὶ τὴν στίξιν, ὅπως ἀν' ἐξ ἀσυναρτήτου συνηρημένον ἀπεργάσωμι τὸν λόγον, τὸ μὲν ἄρθρον, Τούς, ἐκ Δ. Γ. παραλαβὼν, προσθεῖς δὲ εἰκασίαν καὶ τὸν σύνδεσμον, Οὖν, ἐν' ἀπ' ἄλλης ἀρχῆς ἀναγινώσκηται τὸ, Ἐπιὼν. Ὁμολογεῖ δέ μου τῇ διορθώσει καὶ ἡ Γαλτικὴ τοῦ Ἀμιότου μετάφρασις. —στ. 26, Χρησομένην.] Δ.Γ. Χρωμένην.—στ. 27, Τούς μὲν ταῦτα ἔπειθεν.] Δ.Γ. Τούς μὲν κατὰ ἔπειθεν ταῦτα· ἐξ ἀμείνουτος, ὡς ἔοικε, γραφῆς τῆς, Τούς μὲν κατέπειθε ταῦτα.

ΣΕΛΙΔ. 19, στ. 2, Παναθήναια.] Δ. Γ. Τὰ Παναθήναια.—στ. 3, Μετοίκια.] Εἰσὶν οἱ παραινουσίαι γράφειν, Συνοίκια, διὰ τὸ καὶ τὸν Χάρκα (παρὰ τῷ Στεφάνῳ. Περί Πόλεων, λέξ. Ἀθῆναι) καὶ τὸν Θουκυδίδην (B, ἐέ) καὶ ἄλλους οὕτω τὴν θυσίαν ἐπονομάται ταύτην.—στ. 20, Εὐπατριίδας.) Δ. Γ. Τούς Εὐπατριίδας.—Εὐπατριίδαις γινώσκειν.... τοῖς ἄλλοις πολίταις ὡσπερ εἰς ἴσον κατέστησε.] Οἱ πρὸ ἡμῶν ἔγραφον, Εὐπατριίδαις μὲν γινώσκειν.... τοῖς ἄλλοις δὲ πολίταις κ.τ.λ. ἥς γραφῆς διαγράψας τὸν, Μὲν, (ἐν Δ. Γ. οὐδὲν μᾶλλον ὀρθῶς εἰς τὸν Δὲ μετασκευασθέντα) καὶ τὸν Δέ (ἐν Δ. Γ. καὶ λείποντα τὸ παράπαν) εὐσυνετώτερον οἶμαι τὸ χωρίον ἀπεργάσασθαι. Ὁ νοῦς, Ἀποδοῦς τοῖς Εὐπατριίδαις ἐξαίρετον τὸ γινώσκειν τὰ θεῖα, καὶ τὸ παρέχειν ἐξ ἑαυτῶν ἄρχοντας, καὶ τὸ διδάσκειν τοὺς νόμους, καὶ τὸ ἐξηγεῖσθαι τὰ ὄσια καὶ ἱερά, κατέστησεν αὐτοὺς ὡσπερ εἰς ἴσον, τουτέστι σχεδὸν ἴσους, τοῖς ἄλλοις πολίταις· ἐπεὶ ὑπέρχειν ἐδόκουν αὐτοὶ μὲν τῷ ἐνδοξότεροι τῶν ἄλλων εἶναι, οἱ δὲ γεωμόροι, τῷ χρησιμώτεροι, οἱ δὲ δημιουργοὶ (τουτέστιν οἱ τὰς τέχνας ἐργαζόμενοι) τῷ πλείονες.—στ. 27, Ἀθηναίους.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ Ἀθηναίων.

ΣΕΛΙΔ. 20, στ. 3, Τὸ μὲν. . . τὸ δέ.] Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Τὰ μὲν. . . τὰ δέ.—στ. 10, Τεθείς.] Δ. Γ. Ἀγών τεθείς.—στ. 14, Κανήθου καὶ Ἡνιόχης.] Δ. Γ. Κανήθης καὶ Ἡνιόχου.—στ. 15, Διὰ τοῦτον.] Δ. Γ. Δι' αὐτόν. —στ. 29, Προσβαλόντα.] Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Προσβάλλοντα.

ΣΕΛΙΔ. 21, στ. 5, Σολόοντα.) Δ. Γ. Σολόοντα. — στ. 7, Τὴν μὲν, τὴν μὲν πεῖραν.] Τῷ διπλῶσισμῳ τοῦ, Τὴν μὲν, συνηρηθῆναι τὸν λόγον οἶμαι, ἵνα τὸ Ἀποτρέψασθαι, πρὸς τὴν Ἀντιόπην ἔγη ἀποδιδόσθαι.—στ. 20, Ἀφ' οὗ καὶ τόπου κ. τ. λ.] Ὁ νοῦς, Ἀφ' οὗ Ἔρμου, φησὶν ὁ Μενεκράτης, καὶ τοὺς Πυθοπολίτας τόπον τινὰ τῶν παρ' αὐτοῖς καλεῖν Οἰκίαν Ἐρμου.—στ. 26, Καὶ τὸ Μουσεῖον.] Δ. Γ. Καὶ τὸ Μουσεῖον πότε· τοῦτο δ' ἐνδέχεται μὲν καὶ πρὸς τὸ προηγησάμενον, Οὐδὲ, συνηθῆναι, ἴν' ἤ, Οὐδέ ποτ' ἂν συνηθῆναι ἐνδέχεται δὲ καὶ ἀμείνω γραφὴν ἐτέραν ὑποκούπτειν τὴν, Καὶ τὸ Μουσεῖον τότε.

ΣΕΛΙΔ. 22, στ. 5, Ἱστορεῖ δὲ καὶ Κλειθήμος.] Ἐκ Δ. Γ. προσέθηκα τὸν δεύτερον τῶν συνδέσμων.—στ. 7, Τὸ δὲ δεξιόν.] Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Τῷ δὲ δεξιῷ. — στ. 8, Κατὰ τὴν Χρυσάν ἤκειν.] Οὕτως ἅπαντα τὰ μέχρι τοῦδε παραβληθέντα ἀντίγραφα, καὶ αἱ ἐκδόσεις· καὶ ἐπεὶ Χρυσάν Ἀθήνησι τόπον οὕτω καλούμενον οὐδεὶς ἐμνημόνευσε, τῶν τις πρὸ ἐμοῦ γραφικῶς ἡμαρτηθῆναι τὸ χωρίον ὑπέληφώς, διώρθου γράφων, Κατὰ τὴν Χρυσάν Νίκην. Ἄλλ' ἔχει πρῶτον μὲν τοῦτο ἢ διόρθωσις οὐκ ὀρθόν, τὸ Ἀττικῶς τόπους Ἀττικοδωρικῶς ὀνομάζειν (ὄφειλε γάρ, εἰ μὲν περὶ Δωρικῆς ἦν ὁ λόγος πόλεως, Κατὰ τὴν Χρυσάν νίκην, γράφασθαι, εἰ δ' Ἀττικῆς, ὥσπερ καὶ ἐστὶ, Κατὰ τὴν Χρυσῆν Νίκην)· ἔπειτα οὐδὲ πᾶν τι θῆλον περὶ τίνος χρυσῆς Νίκης ἐνδεικτέον τὸ λεγόμενον· Νίκη μὲν γὰρ προσκατεσκευάστο τῷ ἐν τῷ Παρθενῶνι τῆς Ἀθηνᾶς ἀγάλματι ὑπὸ τοῦ Φειδίου· ἦν δὲ καὶ Ἀθηνᾶ Νίκη, οὕτως ἐπονομασθεῖσα, χρυσᾶς ἔχουσα τὰς πτέρυγας· Νίκας δὲ κατασκευάσαι καὶ Λυκοῦργος ὁ Ῥήτωρ ἐπεμελήθη, ὡς φησὶν ὁ τοὺς εἰς Πλούταρχον ἀναφερομένους τῶν δέκα ρητόρων βίους γράφας. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς Χρυσῆς Νίκης. Ὁ δὲ φίλος Κλαυῆριος ὑποτοπάζει γραπτέον εἶναι, Κατὰ τὴν χρυσῆν εἰκόνα, ἢ αἰγίδα, ἐκ τοῦδε τοῦ παρὰ τῷ Πausanias (Α, κά) ὀρμημένος χωρίου « Ἐπὶ δὲ τοῦ νο- » τίου καλουμένου τείχους, ὃ τῆς Ἀκροπόλεως ἐς τὸ θέατρον ἐστὶ » τετραμμένον, ἐπὶ τούτου Μεδούσης τῆς Γοργόνης ἐπίχρυσος ἀνά- » κειται κεφαλὴ, καὶ περὶ αὐτὴν αἰγίς πεποιήται». —στ. 12, Μέχρι τῶν Εὐμενίδων.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Καὶ μέχρι τῶν Εὐμενίδων.—στ. 14, Τὸ

ᾠξίων.] Τὸ εὐώνυμον, γράφειν παραινουσί τινες οὐκ ἀπιθάνως.—στ. 19. Τὴν παρὰ τὸ .. ἱερὸν.] Δ.Γ. Τὴν παρὰ (Δ,Γ. Περὶ) τὸ... ἱερὸν οὔσαν.

ΣΕΛΙΔ. 23, στ. 1, Ὡς ἔοικε.] Δ.Γ. Ὡς ἔοικεν, ἐκκληῖτο. — στ. 6, Περὶ τῶν Ἀμαζόνων.] Δ.Γ. Καὶ περὶ τῶν Ἀμαζόνων. Οὐ κακῶς· ἐμφαίνει γὰρ ὁ σύνδεσμος ἐν προσθηκῆς μέρει γεγονέναι τοῖς περὶ Θησέως τὸ περὶ τῶν Ἀμαζόνων διήγημα.—στ. 18, Σίνυνν.] Δ.Γ. Σίνυιον, εἴτε τῶν γραψάντων πλημμελεῖα, εἴτε καὶ διαφορομένου τοῦ ὀνόματος, κατὰ τὸ Χρόμις καὶ Χρόμιος, περὶ οὗ ἐν ἄλλοις (Προδρ. Ἑλλ. Βιβλιοθ. σελ. 353.) εἰρήκαμεν. Καὶ αὐτὸ δὲ τὸ τοῦ Σίνυιδος ὄνομα, ὡς προσίρηται (σελ. 357), παρὰ μὲν Πλουτάρχῳ διὰ δυεῖν, παρ' ἄλλοις δὲ δι' ἑνὸς ἐκφέρεται ν.—στ. 20, Ἰόπην.] Ἰππην ὀνομάζει ταύτην Ἡσίοδος παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ (ΙΓ, σελ. 557).—στ. 28, Γενέσθαι.] Δ.Γ. Γενέσθαι Θητέξ.—στ. 30, Κατεργάσασθαι.] Δ.Γ. Ἀπεργάσασθαι.

ΣΕΛΙΔ. 24 στ. 6, Γενέσθαι πρώτας ἐκείνας.] Δ.Γ. Πρώτας ἐκείνας γενέσθαι φησί.—στ. 11, Ταῦτε.] Εἰπὴν οἱ, Ταῦτά, γράφειν δεῖν ὑπειλήφασιν.—στ. 14, Ἠλάτατο βοῦς.] Δ.Γ. Ἀπῆλασε βοῦς, ἐνεργητικῆ διχθέσει, κατὰ τὸ (Ἰλιάδ. Α, 154),

Οὐ γὰρ πόποτ' ἐμὰς βοῦς ἤλασεν.....

στ. 18, Ἴσχοντο.] Δ.Γ. Ἰσχοντο.—στ. 21, Προῦκαλεῖτο.] Δ.Γ. Προσεκαλεῖτο.—στ. 23, Γαμῶν.] Δ.Γ. Γήμας.

ΣΕΛΙΔ. 25, στ. 6, Ἀλλήλοισι.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἀλλήλους.—στ. 11, Οὐ καθ' ὄραν.] Δ.Γ. Οὐ καθ' ὄραν ἡλικίας.—στ. 13, Ἀρπασάντων.] Δ.Γ. Ἀρπασάντων αὐτήν.—στ. 14, Διοσκύροις.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Διοσκύροις.—στ. 15, Τυυθάρω παραδόντος αὐτοῦ.] Ἐκ Δ.Γ. τὸ Αὐτοῦ, οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Αὐτῷ.—στ. 16, Ἐναροφόρου.] Οὕτως ἔγραψα ἀντὶ τοῦ, Ἐνάρσφορον. Ἐπιθι τὰς εἰς τὸν Ἀπολλόδωρον (Γ, ἰ, 5) σημειώσεις τῶν κριτικῶν, ἄλλων τε καὶ τοῦ φίλου Κλαυερίου.—στ. 21, Ἐπακολουθησάντων.] Τουτέστι, Διωξάντων, κατὰ τὰ σημειωθέντα εἰς τὸν Ἰσοκράτην (Β, σελ. 117.)

ΣΕΛΙΔ. 26, στ. 6, Πετῶ.] Ἐγραψα, ὡς φέρεται παρὰ τῷ Ἀπολλοδώρῳ ἀντὶ τοῦ Πετεύς. Δ.Γ. ἢ διορθώσεις, Πετέως : Πετῶ : Πετῶ : Πετῶ.—στ. 8, Τούς τε.] Δ.Γ. Τούς τότε. — στ. 13, ὄναρ ἐλευθερίας ὀρῶντας.] Γράφειν παραινουσί τινες Ἐλευθερίαν, καὶ οὐκ Ἐλευθερίας.—στ. 17, Οἱ δὲ καὶ ὅλως φασὶν κ. τ. λ.] Σημειοῦ ὅτι τὸ ἐκχυθαίσθην, Κιόλας, παρὰ τὸ, Καὶ ὅλως, ἔοικε γενέσθαι· οὕτω γὰρ ἂν τις ἐκφράσαι εἰς τὴν ἡμετέραν μεταφῶρον γλώσσαν

τουτί τὸ χωρίον, « Ἄλλοι δὲ λέγουσι κιάλας, ὅτι ὁ Μενεσθεὺς τοὺς » κατέπεισε νὰ στρατεύσωσιν εἰς τὰς Ἀθήνας ». Ἡ δὲ τροπὴ τοῦ ω εἰς α τῶν Δωριέων ἐστὶ, καθὰ καὶ ἐν τῇ, Πᾶς, ἀντὶ τοῦ Πῶς, ἢ Μήπως, τοῦ δηλοῦντος τὸ Εἶπως, ἢ Ἐάνπως· οἷον ἐν τῷδε τοῦ Ἡλιοδώρου (Αἰθιοπ. Θ, ιά. σελ. 365.) τῷ χωρίῳ, « Ἐγνωσαν οὖν ... ὄρκους » πιζοῦσθαι τὴν ἄγνοιαν, εἶπως εἰς ἔλεον ἐπικλασθεῖεν », τουτέστιν, « Ὅθεν ἀπεράτισαν νὰ τοὺς βεβαιώσωσι μὲ ὄρκον ὅτι δὲν τὸ ἐξεύραν, » πᾶς τοὺς κινήσωσιν εἰς ἔλεον.» Τοῦτο δὲ τὸ παρὸ ἡμῖν, Πᾶς, ἢ, Μήπως, καθὰ καὶ τὸ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, Ἐάνπως, ἢ Εἶπως, ἰσοδυναμοῦσι τῷ Ὅπως, ἢ Ἰνα.—στ. 26, Ἐχέδημου.] Ἐξ Ε. Δ. καὶ ἐκ τοῦ Ἀμιότου οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἐχέμου.—στ. 27, Τυνδαρίδαις.] Οὕτω γράφειν προήχθη ἐκ τῆς Γαλατικῆς μεταφράσεως τοῦ Ἀμιότου, εἰθ' οὕτως ἔχοντι ἀντιγράφοι ἐντυχόντες, εἴτε αὐτοῦ διορθώσαντες, ἀντὶ τοῦ παρὸ ἅπασι φερομένου, Διοσκουριδαις. Ἡ γὰρ ταύτην ἀποδεκτίον ἐξ ἀνάγκης τὴν γραφὴν, ἢ ἦν ἕτεροι παρήνεσαν τὴν, Διοσκουροῖς.—στ. 29, Τὸν δῆμον.] Δ.Γ. Τὸν τόπον καὶ τὸν δῆμον.

ΣΕΛΙΑ. 27, στ. 4, Ἐκεῖ παρέντος.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ διὰ μιᾶς φερομένου λέξεως, Ἐνταρέντος.—στ. 12, Ἐχομένων οὖν.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Ἐχομένων δ' οὖν.—στ. 19, Ποιησαμένου παιδᾶς.] Δ.Γ. Ποιησαμένου παιδᾶς αὐτοῦς.—στ. 22, Ἀνακῶς γὰρ ἔχειν φαμέν.] Προσέθηκον ἐκ Δ. Γ. τὸ Φαμέν, οἱ πρὸ ἐμοῦ.—στ. 25, Τὸ γὰρ ἄνω τοὺς Ἀπτικοὺς ἀνεκὰς ὀνομάζειν.] Παρὰ μέντοι τῷ Ἀριστοφάνει (Σφ. 18) ὀξύτωνως προφέρεται Ἀνεκάς, καθὰ καὶ τὸ ἀπλοῦν Ἐκάς· ἥ τᾶται ἀντίκειται πάλιν τὸ Ἐκαθεν καὶ Ἀνεκαθεν, ἐπεὶ ὄφειλεν εἶναι Ἐκάθεν καὶ Ἀνεκάθεν.—στ. 30, Αἶθρην Πιθῆος κ. τ. λ.] Ἐκ τῆς Ἰλιάδ. Γ. 144.

ΣΕΛΙΑ. 28, στ. 1, Μουούχου.] Μουνίτου, παραινοῦσι γράφειν τινές, ἐκ τε τοῦ Παρθενίου καὶ τοῦ Λυκόφρονος ὀρμηκῆμοι.—στ. 5, Ἀλέξανδρον μὲν ἐν Θεσσαλίᾳ τὸν Πάριον.] Ἐξ Η.Δ. ἀντὶ τοῦ Ἀλέξανδρον μὲν τὸν ἐν Θεσσαλίᾳ Πάριον. — στ. 19, Προσηγόρευσεν.] Δ. Γ. Προσηγόρευσεν αὐτά.—στ. 21, Αὔθις.] Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Εὐθύς.—στ. 27, Παιδᾶς.] Δ.Γ. Παιδᾶς αὐτοῦ. — στ. 30, Ἀρατῆριον.] Ὁ μὲν τοι Ἐτυμολόγος Ἀρητήσιον τοῦτο ὀνομάζει· Ἠσύχιος δὲ Ἀρητήριον.

ΣΕΛΙΑ. 29, στ. 3, Ἐξίττει.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ Ἐξήττει, οἱ πρὸ ἐμοῦ.—στ. 4, Παρακαλεῖν.] Δ. Γ. Ὡς παρακαλεῖν· ἐξ ἀμείνονος ἴσως γραφῆς ἕτης, Ὡς παρακαλέσων.—στ. 11, Οἱ δὲ τοῦ Θεσείως παιδᾶς.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Οἱ δὲ παιδᾶς.—στ. 13, Ἀνεκομίσαντο.] Οὐκ ἀπιότως γράφειν παραινοῦσί τινες ἀπροσθέτως, Ἐκομίσαντο. —στ. 22,

Βαρθάρων.] Δ. Γ. Δολόπων, ὅπερ ἔοικεν ἐπεξηγήσεις εἶναι τοῦ Βαρθάρων· Δόλοπες γὰρ ᾤκουν τὴν Σκύρον, ἧ φησι Θουκυδίδης (Α, 47), οὓς ἐξέλασαντες Ἀθηναῖοι διὰ Κίμωνος, αὐτοὶ τὴν χώραν κατεκληρούχησαν. — Οὐ μὴν ἀλλὰ Κίμων.] Ἐξ Ε. Δ. διέγραψα τὸν, Καί, σύνδεσμον τῆς παρ' ἅπασι φερομένης γραφῆς, Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Κίμων. — στ. 23, Ἐξανευρεῖν.] Δ. Γ. Ἐξανευρεῖν τὰ Θησέως ὅσα. Τοῦτο δὲ τὸ Ἐξανευρίσκω ἢ χυδαίᾳ συνήθειᾳ ἔτρεψεν εἰς τὸ Ἐκνευρίσκω. — στ. 29, Αὐτόν.] Δ. Γ. Αὐτόν τὸν Θησέα.

ΣΕΛΙΑ. 30, στ. 1, Οἰκέταις.] Δ. Γ. Τοῖς οἰκέταις.

ΡΩΜΥΛΟΣ.

ΣΕΛΙΑ. 31, στ. 3, Ἄλλ' οἱ μὲν.] Δ. Γ. Ἄλλ' οἱ μὲν φασί—στ. 10, Ἡ καί.] Δ. Γ. Ἡ τις καί. — στ. 11, Καταπῆσαι τὰ πλοῖα.] Ὁ δὲ Στράβων (5, σελ. 262), ἐν τοῖς περὶ Κρότωνα τόποις καὶ τὸν ποταμὸν Νείαθον συμβῆναι λέγει τὸν ἐμπρησμόν τῶν πλοίων — στ. 14, Ἀγαθῆς τε πειρώμενοι.] Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἀγαθῆς πεπειραμένοι. — στ. 15, Ἀλλην τε τιμῆν.] Δ. Γ. Μεγάλην τε τιμῆν. — στ. 22, Λευκανίας.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ Λευκαρίας. — στ. 23, Ἀσκανίω.] Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἀσκανίου· πρὸς γὰρ τὸ Γαμηθεῖσαν ἀναφέρεται. — στ. 24, Ῥωμανόν.] Ῥώμον κἀνταῦθα, ὡς ἐν τοῖς ἐξῆς, γραπτέον εἶναι τινες ᾤθησαν. — στ. 25, Ῥώμον.] Δ. Γ. Ῥώμιν.

ΣΕΛΙΑ. 32, στ. 5, Οἱ μὲν γάρ.] Δ. Γ. Οἱ μὲν γὰρ λέγουσιν. — στ. 8, Ἐν ᾧ δὲ ἦσαν.] Δ. Γ. Ἐκείνου δὲ τοῦ σκάφους, ἐν ᾧ ἦσαν. — στ. 10, Σωθέντας.] Δ. Γ. Σωθέντος· πρὸς τὸ Σκάφους. — Ὄνομασθῆναι Ῥώμην.] Γραπτέον εἶναι φασί τινες Ὄνομα θεῖναι Ῥώμην. Δ. Γ. Ὄνομασθῆναι τὸν τόπον Ῥώμην. — στ. 12, Λίμυλιαν.] Δ. Γ. Λαθινίαν. — στ. 17, Τηθύος.] Θετίδος, γράφειν δεῖν ὑπείληφές τις. — στ. 22, Ἀπαξιῶται.] Δ. Γ. Ἀπαξιῶσαι λέγουσι. — στ. 26, Διεξυφῆνωσι.] Ταύτην διεσκεύασα τὴν γραφὴν (ἀντὶ τοῦ μονοπροθέτου Ἐξυφῆνωσι) ἐκ τοῖς ἐν τισιν ἀντιγράφοις φερομένης ἡμαρτημένης γραφῆς, Δὲ ἐξυφῆνωσι· καὶ καταχωρισθῆτω ἐν τοῖς Λεξικοῖς τὸ μήπω ἐγνωσμένον Διεξυφαίνειν, εἰ καλῶς ἔχει ἢ διόρθωσις. Ἐπίτασιν γὰρ σημαίνει τοῦ Ἐξυφαίνειν καὶ τοῦ Διυφαίνειν, ὧν ἐκάτερον τὸ εἰς τέλος ὑφαίνειν δηλοῖ. — στ. 27, Νύκτωρ.] Κατὰ μὲν τοὺς Γραμματικούς, ἐπιρῥημά ἐστι τὸ Νύκτωρ· ἢ δ' ὁ λόγος αἰρεῖ, οὐδ᾽ ἕτερον ὄνομα (κατὰ τὸ Ἐλωρ καὶ Τέκμωρ) εἰς ἐπιρῥηματικὴν μεταπεσόν

ἔννοιαν, διὰ τὸ πλὴν τῆς αἰτιατικῆς τὰς λοιπὰς αὐτοῦ πτώσεις ἀπηρεχαιῶσθαι. Τὸ πλῆρες, Κατὰ τὸ νύκτωρ, ὡσπερ καὶ, Τὴν νύκτα, φημὲν ἀντὶ τοῦ Κατὰ τὴν νύκτα.

ΣΕΛΙΔ. 33, στ. 1, Διδούσαν.] Δ. Γ. Ἐυδιδοῦσαν. — στ. 10, Πεπαρήθιος.] Οὐκ ἀλόγως γράφειν τινὲς παρήνεσαν, Ὁ Πεπαρήθιος· ἐνδέχεται μὲν τοι καὶ αὐτοῦ τοῦ Πλουτάρχου εἶναι ἡ παράλειψις τοῦ ἄρθρου. — Πίκτωρ.] Δ. Γ. Οὐίκτωρ. — στ. 11, Περί τούτων.] Ἰσως γραπτέον, Περί τούτου· ἐν ἀναφέρηται πρὸς τὸ, Λόγου. — στ. 14, Τῆ τε βασιλείᾳ.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Τῆ βασιλείᾳ, ἢ ὡς ἔτεροι Δ. Γ. Τῆ δὲ βασιλείᾳ. — στ. 18, Φοβούμενος... γενέσθαι.] Σημειῶ τοῦ παρακμάζοντος ἑλλητισμοῦ τὰς συντάξεις, ἀντὶ τοῦ, Μὴ γένοιτο, ἢ, Μὴ γένωνται, ἢ γοῦν, Τὸ γενέσθαι. — στ. 21, Φωράται δέ.] Δ. Γ. Φωράται δὲ αὐτή. — Μετ' οὐ πολὺν χρόνον.] Δ. Γ. Μετ' οὐ πολὺ. — στ. 27, Τοῦτον.] Δ. Γ. Τοῦτον δέ. — Φαυσύλου.] Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Φαισύλου.

ΣΕΛΙΔ. 34, στ. 4, Ὁ νῦν.] Δ. Γ. Ὅπερ νῦν. — Κερμανόν.] Οὐ ἀόρων ἐν τῷ Περί τῆς Λατινίδος φωνῆς συντάγματι (Βιβλ. Δ) Γερμανλὸν ὀνομάζει τὸν τόπον τοῦτον, Φῆστος δὲ Κερμζλόν· οἱ καὶ Πλουτάρχου μᾶλλον ἂν ἦσαν ἀξιοί πιστεύεσθαι, εἰγ' ὠμολόγουν ἀλλήλοις. — στ. 5, Ὅτι καὶ τοὺς ἀδελφοὺς Γερμανοὺς ὀνομάζουσι.] Οὐ πάντας, ἀλλὰ τοὺς ὁμοπατρίους ἀδελφοὺς Γερμανοὺς (Germanos fratres) ὀνομάζου. Παρὰ δὲ τοῖς Ἰσπανοῖς ἐξενίκησεν αὐτὸ ταῦτο τοῦνομα βραχὺ παρεγκλιθὲν νῦν τὸν ἀδελφὸν ἀπλῶς σημαίνειν Ἑρμάνον (Hermano) γὰρ αὐτὸν κλοῦσιν, ὡς καὶ τὴν ἀδελφὴν, Ἑρμάναν (Hermana). — στ. 6, Ῥωμινάλιον.] Ῥουμινάλιον γράφειν δεῖν ὑπελείψασί τινες διὰ τὸ καὶ τοὺς Ῥωμαίους (Ruminales) καλέσαι τὸν ἐρινεὸν τοῦτον. — στ. 7, Διὰ τὸ τὰ μηρυκώμενα κ. τ. λ.] Τὸ γὰρ Μηρυκᾶσθαι Ruminari καλεῖται παρὰ Ῥωμαίοις. — στ. 11, Ῥουμυλίαν.] Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Ῥουμυλίαν. — στ. 13, Δρυοκολάπτην] Picus παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις καλεῖται, ὁ παρ' Ἑλλησι Δρυοκολάπτης, καὶ Πελεκάν, καὶ, καθ' Ἡσύχιον, Σπέλεκτος λεγόμενος· ὅθεν ἴσως τὸ τῶν Γερμανῶν Specht, τὸ τὸν δρυοκολάπτην σημαίνειν. Ἐρευνητέον εἰ ὁ ἐν τῇ παρ' ἡμῖν συνηθείᾳ Τρυποκαρύδης ὁ αὐτός ἐστι τῷ δρυοκολάπτῃ. — στ. 23, Εἶναι δέ.] Δ. Γ. Εἶναι δὲ λέγουσι. — Θρέψαντος.] Δ. Γ. Ἀνελόντος. — στ. 25, Ἀπριλίῳ.] Δι' ἐνός ἔγραψα τὸ παρ' ἅπασιν διὰ διπλοῦ τοῦ λ φερόμενον Ἀπριλλίου, εἴτε τῶν γραψάντων πλημμελεῖα, εἴτε ἀπ' αὐτῶν ἤδη τῶν Πλουτάρχου χρόνων ἐκ

νικησάσης τῆς καὶ μέχρι δεῦρο παρ' ἡμῖν ἐπικρατούσης κακῆς γραφῆς. Ὡς γὰρ τὸν παρ' ἐκεῖνοις Iulium, Ἰούλιον γράφομεν, οὕτω καὶ τὸν Aprilem, Ἀπρίλιον γράφειν δεῖ.

ΣΕΛΙΑ. 35, στ. 17, Βῆλαυρον.] Σημειῶ κἀνταῦθα κἀν τοῖς ἐξῆς τὴν σύγχυσιν τῆς τοῦ Β καὶ τοῦ Γ προφορᾶς· ὥφειλε γὰρ εἶναι, Οὐβλάβρον, παρὰ τὸ τῶν Ῥωμαίων Velabrum.— στ. 19, Βηλατούραν.] Ῥωμαῖστί Velatura.— στ. 22, Βῆλον.] Ῥωμαῖστί, Velum.— στ. 27, Τρέφουσι.] Δ. Γ. Βρέφεισι.

ΣΕΛΙΑ. 36, στ. 2, Φρονήματα.] Ἰσως γραπτέον, Φρόνημα, ὡς ὑπετόπατέ τις τῶν πρὸ ἐμοῦ, ἢ γούν, Φρόνημά τε. — στ. 8, Καὶ ταπεινότεροις.] Ἐτρεψα εἰς τὸν Καὶ τὸν παρ' ἅπασι διαξευκτικὸν Ἡ.— Διόπους βασιλικούς.] Κατὰ τὸ παρ' Αἰσχύλῳ (Πέρσ. 44.) Βασιλῆς διοποι. Καὶ σημαίνει ὁ Δίοςπος, ἢ Δίοςψ (διφορεῖται γὰρ τοῦνομα) Ἐπιστάτην, ἐπίσκοπον, οἰκονόμον, ὡς ἐξηγεῖται Ἰσύχιος.—στ. 13, Ἀλέξασθαι.] Δ.Γ. Ἀλύξασθαι· Ἀμύνασθαι.—στ. 23, Μετ' ὀλίγων.] Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Μετ' ὀλίγων.

ΣΕΛΙΑ. 37, στ. 2, Θαυμαζῶν μὲν.] Δ. Γ. Θαυμάζων μὲν ἦν.— στ. 8, Ἰπνοοῖα.] Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἐπνοοῖα. Δ.Γ. Ἐπιπνοοῖα.— στ. 14, Παίδας.] Δ. Γ. Εἶναι παίδας.—στ. 16, Κρινεῖν.] Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Κρίνειν.—στ. 19, Ἰπὸ τούτων τρεφόμενοι . . κείμενοι.] Ἐχει τι ἢ φράσις ἀνακίλουθον· ἔδει γὰρ λέγειν, Τρεφομένων, καὶ, Κειμένων, ἢ ἀναφέρωνται πρὸς τὸ Νεογῶν.—στ. 21, Σώζεται.] Δ. Γ. Εζώσται.

ΣΕΛΙΑ. 38, στ. 1, Προσέχοντας.] Προσέχοντα, γράφειν τινὲς παρήνεσαν, διὰ τὸ προηγησάμενον ἐνικόν, Τὸν Ῥωμύλον. — στ. 7, Παιδάρια] Δ. Γ. Παιδ'ια. — στ. 15, Θιγεῖν.] Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Θίγειν.—στ. 28, Δέ καὶ σὺν αὐτῷ.] Δ.Γ. Δέ σὺν αὐτῷ.—στ. 30, Μανίπλα ταῦτα.] Ἀντὶ τοῦ Ταῦτα, Δ.Γ. ταύτας· πρὸς τὸ ὑπονοούμενον δηλοῦντι Ἀγκαλίδας. Συνέκυψε δὲ τὴν Ῥωμαίων λέξιν ὁ Πλούταρχος, Μανίπλα, καὶ τὴν ἐξῆς Μανιπλαρίους, καθὰ καὶ οἱ παρ' ἐκείνοις ποιηταί, ἀντὶ τοῦ Μανιπουλα (Manipulos), καὶ Μανιπουλαρίους (Manipulares).

ΣΕΛΙΑ. 39, στ. 2, Ἄμα δῆ.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἄλλὰ δῆ. Ἰσως δὲ καὶ τὸν Δῆ εἰς τὸν Δέ τρεπτέον.—στ. 5, Φαβίου.) Δ. Γ. Τοῦ Φαβίου, ἐνάρθως. — στ. 15, Τιμᾶς τὰς πρεπούσας.] Προσέθηκα τὸ ἄρθρον ἐξ Ε. Δ.—στ. 23, Ἐκουσίων.] Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Ἐκουσίως.

ΣΕΛΙΔ. 40, στ. 5, Ρεμώνιον.] Δ. Γ. Ρωμώνιον : Ρεμορία* ὡς φέρεται καὶ ἐν τισι τῶν ἀντιγράφων Διονυσίου τοῦ Ἀλικαρνασσεῶς (Ρωμ. Ἀρχ. σελ. 222), καὶ παρὰ τῷ Φ. Ψ ρ (Remoria, παρ' ᾧ μόντοι εὔρηται καὶ ἕτερα γραφὴ Remuria). Εἰσὶ δ' οἱ γράφειν παραινῶσι, Ρεμόριον. Ὅπως ποτε δ' ἂν ἔχη τὰ τῆς γραφῆς, ἤγε παραγωγὴ πρόδηλος* παρὰ γὰρ τὸν Ρώμον, ὃν οἱ Ρωμαῖοι Ρέμον καλοῦσι.—στ. 6, Ριγνάριον.] Τοῦτο δὲ ἄγνωστον ὅπως τοῖς Ρωμαίοις τούνομα.

ΣΕΛΙΔ. 41, στ. 1, Κέλερος.] Δ. Γ. Κέλωρος.—στ. 3, Κέλερ.] Δ. Γ. Κέλωρ.—στ. 4, Ἄπ' ἐκείνου τοὺς ταχῆεις οἱ Ρωμαῖοι καὶ ὀξεῖς Κέλερας ὀνομάζουσι.] Ἄπο μὲν οὖν τοῦ ἑλληνικοῦ, Κέλης, Κέλπος, ὃ τῇ Αἰολέων διαλέκτῳ εἰς τὸ Κέληρ, Κέληρος, μεταποιηθὲν, ἀπέτεκε τὸ Ρωμαϊκὸν Celer. — στ. 8, Ρεμωνία.] Δ. Γ. Ρεμορία. — στ. 15, Ἐβαλλον.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ Ἐβαλον.—Εἰς τούτῳ.] Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Εἰς ταῦτα.—Τὸν βόθρον.] Ἐξ Η. Δ. ἡ προσθήκη τοῦ ἄρθρου, τοῦ ἑλληνισμοῦ χάριν* πλὴν εἰ μὴ τις αὐτὸν τὸν Πλούταρχον, διὰ τὴν πρὸς Ρωμαίους ἐπιμιξίαν τοὺς ἀγνοοῦντας τὰ ἄρθρα, ἀμελήσαι τοῦ ἑλληνισμοῦ ὑπολάβοι. — στ. 19, Αὔλακα βαθεῖαν τοῖς τέρμασι.] Δ. Γ. Αὔλακα τοῖς τέλμασι* λαπούσης τῆς δευτέρας τῶν λέξεων, καὶ διὰ τοῦ λ γραφομένης τῆς τελευταίας. Προέχει μόντοι ἢ διὰ τοῦ ρ γραφῆ. Ἔστι γὰρ ὡδὲ τὸ Ὀμηρικὸν αἰνίττεσθαι (Ἰλιάδ. Ν, 707)

Ἰεμένω κατὰ ὄλκα* τέμει δὲ τε τέλσον ἀρούρης,

πλὴν εἰ μὴ τις ὑπολάβοι ἐξ αὐτοῦ τούτου τοῦ ποιητικοῦ Τέλσου παραχθέντα τὸν Πλούταρχον, καὶ τὸ Τέλμα ἐπὶ τῆς αὐτῆς τεταχῆναι σημασίας* ὅπερ ἀπίθκον. Ὅτι δ' οὐκ ὀλιγάκις πλημμυλεῖα τῶν γραφῶν συγκέχεται τὸ Τέρμα καὶ τὸ Τέλμα, καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν παράγωγα, μαρτυρεῖ καὶ Ἰπποκράτους χωρίον (Περὶ εὐσχημοσύν. § 2.) οὕτως ἔχον, « Ἐς ἀληθεῖαν πρὸς τὸ ὑποθεχθὲν ἀποτελεσματίζόμενοι* ὅπου τρεπτέον τὴν τελευταίαν λέξιν εἰς τὸ, Ἀποτεσματίζόμενοι, ὅπερ ἐστίν, Ἀποτέποντες, ἀποσκοποῦντες, ἢ καὶ Ὀμηρικῶς (Ἰλιάδ. Ψ, 323) φάναι, Τέρμ' ὀρώοντες.—στ. 26, Νομίζουσι. Τὰς δὲ πύλας ἱεράς νομίζοντας οὐκ ἦν. . . τῶν τε ἀναγκαίων καὶ τῶν μὴ καθαρῶν.] Δ. Γ. ὀνομάζουσιν. Οἱ δὲ τὰς πύλας ἱεράς νομίζοντες φασίν, ὅτι οὐκ ἦν κ.τ.λ. ἴσως, οὐδέτερα τῶν γραφῶν τούτων ἐρῶνται* ὅγε μὴν νοῦς ἐξ ὧν ἀλλαχοῦ (Κεφαλ. Ρωμ. καταγρ. § 27) Πλούταρχος εἴρηκε δηλός* « Τὰς δὲ πύλας οὐχ οἷον τ' ἦν ἀφιερῶσαι, δι' ὧν ἄλλα τε πολλὰ τῶν ἀναγκαίων καὶ τοὺς νεκροὺς ἐκκομίζουσιν ».

ΣΕΛΙΔ. 42, στ. 5, Παλίλια.] Δ. Γ. Παρίλια. Γράφει, Παλίλια, ἢ Παρίλια (διὰ τοῦ ι)· καὶ παρ' αὐτοῖς γὰρ τοῖς Ῥωμαίοις ἐν ἀμφηρίστω ἐστὶν ἡ τοῦ ἀμεταβόλου γραφή, τῶν μὲν Palilia, τῶν δὲ Pavilia, καλοῦντων τὴν ἑορτήν.—στ. 6, Τὰς Ἑλληνικάς.] Δ. Γ. τοὺς Ἕλληνας.—στ. 11, Οὐάρονα.] Δ. Γ. Βάρρονα. Ἄλλοτε γὰρ ἄλλως ἐκφέρει Πλούταρχος τὸ τῶν Λατίνων V (Varrō), καὶ πολὺ τὸ ἄστατον τῆς γραφῆς παρ' αὐτῶν· οὕτω γὰρ ἐν τοῖς ἐξῆς καὶ Ἀουεντίνου, καὶ Ἄβεντίνου τὸ παρὰ Ῥωμαίοις Aventinum γράφει· ἐνίοτε δὲ καὶ τὸ ἐκείνων B, διὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Υ φράζει, οἷον Φευρουάριος (Festuanus). Ἐξ ὧν δὴλον, ὅτι ἐπὶ Πλουτάρχου ἢ τοῦ ἑλληνικοῦ B προφορὰ, οὐδὲν ἐξηλλκωτο τῆς νῦν ἐπιχωριαζούσης παρ' ἡμῖν προφορᾶς.—στ. 13, Ἀπτόμενος δὲ καὶ κ. τ. λ.] Ἐξ Η. Δ. ἡ προσθήκη τοῦ, Καί.—στ. 27, Θούθ.] Δ. Γ. Θούθ.—στ. 29, Τῇ ἐνάτῃ Φαρμουθί.] Δ. Γ. Φαωφί, ἀντὶ τοῦ Φαρμουθί. Ἀντὶ δὲ τοῦ, Ἐνάτῃ, γραπτέον εἶναι τινές φασι, Πρώτῃ.

ΣΕΛΙΔ. 43, στ. 7, Ἐκλήθη δὲ λεγεών κ. τ. λ.] Τὸ γὰρ Legio τῶν Ῥωμαίων παρὰ τὸ Lego ἐστὶν, ὃ καὶ αὐτὸ παρὰ τὸ Ἑλληνικὸν Λέγω, τὸ Ἐκλέγω ἢ Διαλέγω. Ἐπολιτογραφηθῆ δὲ ἡ λέξις Λεγεών τοῖς Ἕλλησιν, ἄλλοις τε καὶ τοῖς συγγραφεῦσι τῆς Νέας διαθήκης, καθὰ καὶ ὁ Κῆνσος, καὶ τὸ Δηνάριον, καὶ ἄλλαι.—στ. 11, Ὁ μὲν οὖν Σενάτος κ. τ. λ.] Παρὰ γὰρ τὸ Senex, ὅπερ ἐστὶ Γέρον, ἐξ οὗ ἢ παρ' Ἕλλησι Γερουσία. Καὶ αὐτὸ δὲ τὸ Senex παρὰ τὸ Ἑλληνικὸν Ἐνος ἔοικε παρῆχθαι, προστεθέντος τοῦ σ, καθὰ καὶ ἐν τῷ Semis παρὰ τὸ Ἡμισυς, καὶ ἐν ἄλλοις ὅτι πλείστοις.—στ. 25, Τοὺς ἐν συγκλήτῳ τελούοντας.] Δ. Γ. Τῶν ἐν συγκλήτῳ τελούντων.—στ. 27, Πατέρας συγγεγραμμένους.] Ἐκφράζει τὸ τῆς τῶν Ῥωμαίων φωνῆς Patres conscripti.—στ. 28, Χρώμενοι.] Λεῖπει ἢ λέξις ἐν Δ. Γ.

ΣΕΛΙΔ. 44, στ. 2, Ἐτέροις.] Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ Ἐτέρους.—στ. 4, Κλίεντας.] Ῥωμαῖστί Clientes, οὐ παρὰ τὸ Κλείω, ὡς τινες ὑπελάφασιν, ἀλλὰ παρὰ τὸ Κλύω, τὸ ὑπακούω καὶ πείθομαι, κατὰ τὸ Σοφόκλειον (Αἴ. 1352),

Κλύειν τὸν ἐσθλὸν ἄνδρα χρὴ τῶν ἐν τέλει.
Ὅμηρος δὲ καὶ ἀμφοτέρω συνῆψεν (Ἰλιάδ. Ο, 300),

. . . Οἱ δ' ἄρα τοῦ μάλα μὲν κλύον, ἢ ἐπίθοντο.

—στ. 9, Συνεκτινύοντες.] Δ. Γ. Συνεκτίνοντες.—στ. 26, Αὐτοῖς ἡμερωσαμένοις.] Διωρθώκασί τινες, Αὐτοῦς ἡμερωσαμένους· ἔτεροι δὲ

γράφειν παραινῶσιν, Αὐτοῖς ἠμηρευσασμένοις.—στ. 28, Ἐνευρήκοι.] Δ.Γ. Εὐρήκοι ὅπερ ἴτως ἄμεινον ἐνθάδε.

ΣΕΛΙΔ. 45, στ. 3. Ἐν δὲ τοῖς ἰππικοῖς.] Δ.Γ. Μόνον δὲ ἐν τοῖς ἰππικοῖς. — στ. 15, Φρατρίας.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ Φατρίας. Ἐπιθετὰς εἰς τὸν Ἡλιόδωρον σημειώσεις (σελ. 24. καὶ 324). — στ. 18, Διαλαθοῦσαν.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Διαλλάττουσαν. — στ. 30, Πολύ.] Δ.Γ. Καταπολύ.

ΣΕΛΙΔ. 46, στ. 12, Παραμένειν.] Δ. Γ. Παραμένειν λέγουσι. — στ. 13, Ὡν καὶ ὁ Ἰόβας.] Δ.Γ. Ὡν εἷς ὁ Ἰόβας.—στ. 27, Μὴ εἰσελθεῖν.] Δ.Γ. Μὴ θελούσας εἰσελθεῖν ἄμεινον, ἐμοὶ δοκεῖν, διὰ τὰ ἀλλοχοῦ παραλλήλως εἰρημένα τῷ Πλουτάρχῳ (Κεφαλ. Ῥωμ. καταγρ. § 29. — στ. 30, Ἐν τοῖς Αἰτίαις.] Ἴσ. γραπτέον, Ἐν ταῖς Αἰτίαις. Αἰτίαι γὰρ ἐπεγράφετο πάλαι, ὁ νῦν, Κεφάλαια, καλούμενον εὑρηται ἐν τοῖς σωζομένοις Πλουτάρχου συντάγμασι.

ΣΕΛΙΔ. 47, στ. 2, Αὐγούσου δὲ νῦν.] Δ.Γ. Αὐγούσου δὲ νῦν καλουμένου. — στ. 15, Τὸ πραχθέν.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ Πραχθέντι. —στ. 19, Ἐν τοῖς ὕλοις.] Ἐκ Δ.Γ. προσέθηκα τὸ ἄρθρον.—στ. 25, Οὐκ ἔστιν ὁ τι.] Δ.Γ. Οὐκ ἦν ὅπερ.

ΣΕΛΙΔ. 48, στ. 1, Κατήρτισεν.] Δ.Γ. Κατήρτησεν. — στ. 11, Αὐτουργῷ δέ.] Δ.Γ. Αὐτουργῷ γάρ. — στ. 12, Δίδοται.] Δ. Γ. Δέδοται. — στ. 17, Αὐτοί.] Γράφειν ἐτόλμησαν οἱ πρὸ ἐμοῦ μετ' ἄρσεως, Οὐκ αὐτοὶ πιθανῶς μὲν, οὐ μὴν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε καὶ μετακινήσασθαι τὴν γραφὴν ἐν πράγματι Ῥωμαϊκῆς ἀρχαιολογίας ἐχομένη, ἥς τὴν ἀκριβοῦς γνώσιν ἡμᾶς ὁ χρόνος ἀφείλετο.

ΣΕΛΙΔ. 49, στ. 5, Οὐχί.] Γράφειν παραινῶσι τινες, Οὐχὶ δὲ πληρεστέρας μὲν, οὐκ ἀναγκαίως δέ.—στ. 12, Οὐδὲ Καῖσαρ.] Δ.Γ. Οὐδὲ ὡς ὁ Καῖσαρ. — στ. 17, Ὅταν τύχωσι.] Ὅταν λάβωσιν ὧν ἐδέοντο. — Τοῦτο καί.] Δ. Γ. Τοῦτο καὶ τοῖνυν· ἐξ ὀρθωτέρας ἴσως γραφῆς τῆς, Τοῦτο τοῖνυν καὶ, ἢ τῆς, Τοῦτο τοῖνυν. — στ. 25, Ἀπίθανοι μὲν εἰσιν.] Δ.Γ. Παντελῶς ἀπίθανοὶ εἰσιν. — στ. 28, Ὡν καί.] Δ.Γ. Ὡν εἷς καί.—στ. 30, Αὐτῶν.] Δ.Γ. Αὐτοῦ· οὐκ ὀρθῶς. Τὸ γὰρ ἐξῆς, Ἐρασθεῖσαν τοῦ βασιλέως αὐτῶν, τῶν Κελτῶν δηλονότι.

ΣΕΛΙΔ. 50, στ. 1, Παρὰ Καπιτώλιον.] Παρὰ Καπιτώλιον, γράφειν τινες παραινῶσι διὰ τὸ μέτρον. Δ. Γ. Πὰρ Καπιτώλιον ὡς. — στ. 3, Γενέσθαι.] Δ.Γ. Γένος τέ: Λαβέσθαι. — στ. 4, Σκηπτούχῳ. Δ.Γ. Σκηπτούχου: Σκηπτρούχων. Τὸ ἐξῆς, Ἡ στέρξασα γενέσθαι

λέκτρα γαμήλια τῷ σκηπτούχῳ, τουτέστιν, ποθήσασα γαμητὴ γενέσθαι τῷ βασιλεῖ τῶν Κελτῶν, οὐκ ἐφύλαξεν, ἀλλὰ προσῆδωκε τὴν πόλιν τῶν πατέρων αὐτῆς. — στ. 7, Κειράμενοι.] Δ.Γ. Κηράμενοι: Κειράμενοι. Διορθοῦν δὲ παραινοῦσιν, οἱ μὲν Χηραμένην, οἱ δὲ, Κτεινάμενοι, οὐ καλῶς. Ἔθος γὰρ ἦν κείρεσθαι ἐπὶ τοῖς τελευτήσασιν τοὺς προσήκοντας. — 'Ρεῖθρων ἐκτὸς ἔθεντο Πάδου.] Ἐκ Δ.Γ. τὸ Ἐκτὸς ἀντὶ τοῦ Ἐντὸς. Ὀνοῦς, οὐκ ἀπηνέγκαντο τὸν νεκρὸν τῆς Ταρπηκίης οἱ Κελτοὶ, ἵνα θάψωσιν ἐκτὸς, ἤγουν ἐπέκεινα τοῦ Πάδου. Ἡ γὰρ ἐντὸς τῶν Ἄλπεων καλουμένη Κελτικὴ, ἐκτὸς τοῦ Ποταμοῦ Πάδου ἔκειτο τοῖς Ἰταλοῖς. — στ. 11, Τὸν τόπον.] Δ.Γ. Τὸν τόπον ἐκείνου. — στ. 12, Ἄμα τά τε.] Ὡτῷ διέταξα τὰς λέξεις διὰ τὸ συνηθέτερον, ἀντὶ τοῦ, Ἄμα τε τά. Ἐρεῖ δὲ καὶ ἀλλαγῷ (Λυκούργ. § κβ'), « Ἄμα τὴν τε χίμαιραν ἐσφαγιάζετο ». — στ. 18, Ἐμελλον.] Δ.Γ. Ἐμελλεν.

ΣΕΛΙΑ. 51, στ. 3, Νομᾶν.] Ἐγραψα διὰ διφθόγγου τὸ παρ' ἄπασι δῶδε φερόμενον Νομᾶν, ὅτε καὶ Πλούταρχος διφθογογραφεῖ ἀπανταχοῦ ἐν τοῖς ἐξῆς τοῦνομα. — στ. 6, Ὀλίγου.] Δ.Γ. Ὀλίγου. — στ. 11, Πολλῆς δὲ τῆς φυγῆς αὐτῷ περιχεομένης.] Ἐξ Ε. Δ. τὸ, Περιχεομένης, ἀντὶ τοῦ, Περιεχομένης. Ἐσχημάτιζαι δὲ ὁ λόγος, τῷ τε ἀφηρημένῳ, Πολλῆς φυγῆς, ἀντὶ τοῦ συγκεκριμένου, Πολλῶν φυγάδων (Ἰσοκράτ. Μέρ. Β, σελ. 141, ἐμῆς. ἐκδ.), καὶ τῇ ἀπὸ τῶν ὑγρῶν μεταφορᾷ τοῦ Περιχεομένης, ὡς καὶ Συρρόρειν φημέν τὸν ὄχλον, ὅταν πολλοὶ, ἄλλος ἄλλοχόθεν, εἰς ταῦτ' οὐκ ἐτρέχωσι. — στ. 19, Ῥήγιαν.] Ἡλλαξά τὴν γραφὴν τοῦ παρ' ἄπασι διφθογογραφομένου δῶδε Ῥήγιαν διὰ τοῦ ι γὰρ καὶ κατωτέρω (§ κθ') εὐρήσομεν τοῦνομα· ἔστι γὰρ παρὰ τὸ τῶν Λατίνων Regia, ὃ ἔστι Βασιλική. — στ. 21, Δεινὸν ἰδεῖν θέαμα καὶ λόγου κρείττων ὄψις.] Συνέροραψε ταῦτα ἀκαίρως πᾶν ἐκ κομματίων Εὐριπίδου, τοῦ τε (Μηδ. 1167),

Τοῦθ' ἐνδὲ μέντοι δεινὸν ἦν θέαμ' ἰδεῖν·

καὶ τοῦ (Ἴπολ. 1217),

Κρεῖσσον θέαμα ΔΕΡΓΜΑΤΩΝ ἐφαίνετο·

ὅπου οἱ κριτικοὶ, εἰκότως ἀπαρσεχόμενοι τῷ Δεργμάτων, διὰ τὴν πρὸς τὸ θέαμα συνωνυμίαν, οἱ μὲν εἰς τὸ Δειμάτων, οἱ δὲ εἰς τὸ Φθεγγμάτων τρέπειν παρήνεσαν. Μήποτε δὲ ἄμεινον ἐκ τῆςδε τῆς Πλουταρχείου παρωδήσεως (Λόγου κρείττων ὄψις) διορθοῦντας γράφειν ΔΕΡΜΑΤΩΝ. — στ. 23, Μετὰ βοῆς.] Δ.Γ. Μετὰ φωνῆς καὶ βοῆς.

ΣΕΛΙΔ. 52, στ. 8, Δεδιέναι μαχομένων, καὶ κλαίειν θνησκόντων.] Δ. Γ. Δεδιέναι καὶ κλαίειν μαχομένων καὶ θνησκόντων. — στ. 14, Ἐμάχεσθε.] Δ. Γ. Μάχεσθε : Μάχεσθαι. — στ. 18, Ἴνα μὴ πάλιν αἰχμάλωτοι γενόμεθα.] Διεσκευάσατο τὸ χωρίον ἐκ δύο γραφῶν ἡμαρτημένων, τῆς τε, Μὴ πάλιν αἰχμάλωτοι γενέσθαι, καὶ τῆς, Ἴνα μὴ πάλιν αἰχμάλωτοι γενέσθαι. — στ. 20, Ἐπίεισθησαν ἀνοχαί, καὶ συνήλθον.] Δ. Γ. Ἐπίεισθησαν καὶ συνήλθον. — στ. 22, Καὶ τὰ τέκνα.] Ἐκ διορθώσεως προσέθηκον τὸ ἄρθρον αἰ πρὸ ἐμοῦ.

ΣΕΛΙΔ. 53, στ. 5, Προσκατελέχθησαν.) Ἐκ διορθώσεως αἰ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Προσκατελέχθησαν. Τοιαῦτα δὲ κακῆς γραφῆς παραδείγματα τῶν παρωχημένων τοῦ Διαλέγομαι ἐσημειώσαμεθα καὶ ἐν ταῖς εἰς τὸν Ἰσοκράτην (Μέρ. Β, σελ. 198, καὶ 213). — στ. 8, Λουκερνήσης.] Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ Λουκερνήσης· Lucerenses γὰρ αὐτοὺς ἐκάλου, καθὰ καὶ τοὺς Τατιήσης, Tatienses, καὶ τοὺς Ραμνήσης, Ramnenses. — στ. 9, Δεδομένης.] Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Διδομένης. καὶ τῆς ἐννοίας ἀπαιτούσης, καὶ τῆς κακῆς Δ. Γ. Δειδομένης, ὑπαγορευούσης. — στ. 13, Φρατρίας.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Φατρίας. — στ. 18, Ἡ δίκην φεύγειν κ. τ. λ.] Οὐκ ὀρθῶς, ἐμοὶ δοκεῖν, ἐξεδέξαντο τινες τοῦ χωρίου τὸν νοῦν, πρὸς αὐτὰς ἀναφέροντες τὰς γυναῖκας, θεῶν πρὸς τὸ, Μηδένα, ἔν' ἧ ὁ νοῦς, Εἰ δ' εἴποι τι αἰσχρὸν, γυναικὸς παρουσίας, ἢ γυμνὸς ὀφθείη, δίκην αὐτὸν φεύγειν ἐψηφίσαντο κ. τ. λ. — στ. 24, Ὁ τῆς Μονήτης ναός.] Μονήτα (Moneta) παρὰ Ῥωμαίοις ἐστὶν ἡ παρ' Ἕλλησι Μνημοσύνη, τῶν Μουσῶν μήτηρ. Καλεῖται δὲ παρ' αὐτοῖς ἐπιθετικῶς Μονήτα καὶ ἡ Ἥρα, περὶ ἧς ἐνθάδε ὁ λόγος· καὶ ἐπεὶ ἐν τῷ ναῷ ταύτης ἦν καὶ τὸ ἀργυροκοπεῖον, ἐκλήθη καὶ τὸ νόμισμα Μονήτα, ὅπερ καὶ νῦν ὁ παρ' ἡμῖν ἰδιώτης ὄμιλος Μονέδαυ καλεῖ. — στ. 26, Παλαυτίου.] Δ. Γ. Παλατίου. — στ. 29, Ἄβεντίνου.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Ἄουεντίνου, ὡς ἔγραψεν ἀνωτέρω (§ 9, σελ. 40) εἴτε Πλούταρχος, εἴθ' ὁ ἀντιγράφας τὰ τοῦ Πλούταρχου· τοῦτο γὰρ οὐ πάνυ τι δῆλον.

ΣΕΛΙΔ. 54, στ. 1, Ἐπτεξεν.] Δ. Γ. Ἐστερξεν. — στ. 3, Ὡς ἔν τι.] Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ὡς ὄν τι. — στ. 7, Ὑδωρ.] Δ. Γ. κατὰ διπλασιασμόν, Ὑδωρ, ὕδωρ· καὶ ἴσως ὀρθότερον. — στ. 16, Ἥγε.] Δ. Γ. Ἥγον. — στ. 19, Μοῖραν εἶναι, κυρίαν ἀνθρώπων γενέσεως.] Παρεστάναι γὰρ καὶ ἐπικλώθειν ἐκάστῳ τὰ τῆς εἰμαρμένης παρὰ τὸν τῶν ὠδίνων καιρὸν ἐπιστεύοντο αἱ Μοῖραι, ὡς φησὶν ὁ σχολιάστας τὸν Πίνδαρον (Νεμ. Ζ, 1)· ὅθεν καὶ Μοιραγενῆ καλεῖ Ὀμηρος (Ἰλιάδ. Γ, 182)

τὸν ἀγαθὴ μοῖρα γεγεννημένον, ὃν ἡ παρ' ἡμῖν συνήθεια, Καλόμοιρον, ὀνομάζει, καθὰ καὶ τὸν ἀπεναντίως τούτῳ, Κακόμοιρον. Καὶ ἴσως ἐντεῦθεν διορθωτέον τὸ ἐμοὶ γοῦν ἀδιανόητον τοῦ Σοφοκλέους (Οἰδ. Τυρ. 1082) τουτὶ χωρίον,

..... Οἱ δὲ συγγενεῖς
Μῆνες με μικρὸν καὶ μέγαν διώρισαν,

γράφοντας, Αἱ δὲ συγγενεῖς ΜΟΪΡΑΪ με κ. τ. λ.—στ. 22, Ἐπονομασθῆναι.] Δ. Γ. Ἐπονομασθῆναι φασί.—στ. 23, Νικοστράτη.] Οὐκ ἔχω λέγειν διὰ τί παρ' ἅπασιν γράφεται κακῶς κατὰ δοτικὴν, Νικοστράτη.—στ. 24, Ἄφερμηνεύουσιν.] Ἴσως γρ. Ἐφερμηνεύουσιν.—στ. 26. Μέντεμ.] Αἰτιατικὴ ὀνόματος τοῦ Mens, ὃ ἐστὶ Νοῦς. Τοῦτο δὲ ἐπιτυχῶς πάνυ ἐτυμολογοῦσι τινὲς παρὰ τὸ Ἑλληνικὸν Μένος, ὡς καὶ παρὰ τὸ Γένος τὸ Gens. « Μένος. . . νοῦς, ψυχή » φησὶν Ησύχιος.—στ. 27, Παηλίων.] Δ. Γ. Παρηλίων· οὐδὲ γὰρ παρ' αὐτοῖς τοῖς Ῥωμαίοις ὁμολογεῖται ἡ γραφὴ τοῦ ὀνόματος, ὡς ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 370) σεσημειώται.—στ. 29, Φεβρουαρίου.] Ἐγραψα διὰ τοῦ β, καθὰ καὶ ἀλλαχοῦ γράφει Πλούταρχος, ἀντὶ τοῦ, Φευρουαρίου.—στ. 30, Φεβράτην.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Φευράτην.

ΣΕΛΙΑΔ. 55, στ. 3, Κενόν.] Περὶ ἡλφα τὴν Ε. Δ. μηδὲν ἴσως δέον, ἀντὶ τοῦ Κοινόν.—στ. 8. Μαχίρα.] Ἄμεινον τὸ γράφειν ἐν ἄρθρῳς Τῆ μαχίρα· προεγνώσθη γὰρ ἡ μάχαιρα διὰ τοῦ Σφάττους· τὰ δὲ ἄρθρα ἐπὶ προδεδηλωμένοις παραλαμβάνεται. Ἄλλ', ὡς περ ἔφην (σελ. 369), ἐνδέχεται τὸν Πλούταρχον ἀμαρτάνειν περὶ τὰ τοιαῦτα, διὰ τὴν πρὸς τοὺς ἀγνοῦντας τὰ ἄρθρα Ῥωμαίους ἐπιμιξίαν.—στ. 11, Περιζώμασι.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ Περιζώματι.—στ. 25, Εἶναι.] Δ. Γ. Εἶναι λέγουσι.—στ. 27, Φαῦνος.] Φαῦνος (Faunus) ἐστὶν ὁ παρ' Ἑλληνισι Πάν.

ΣΕΛΙΑΔ. 56, στ. 2, Ἐκφέρουσι.] Δ. Γ. Ἐκθέρουσι.—στ. 7, Λέγεται δέ.] Δ. Γ. Λέγεται δ' ἔτι.—στ. 9, Οἱ δέ.] Δ. Γ. Ἄλλοι δέ.—στ. 11, Λίτυου.] Ῥωμαῖστί, Lituus, ἀρσενικῶς. Παρειαζόουσι δὲ τὸν Λίτυον τῇ τῶν χριστιανῶν ἐπισκόπων ράβδῳ, ἣν ἡ συνήθεια Πατερίτζαν καλεῖ, ὑπομνησκουσα θελονότι τοὺς φέροντας, ὅτι πατέρες, οὐ δεσπόται τοῦ πλήθους εἰσί.—στ. 13, Παλατίῳ.] Δ. Γ. Παλατίῳ· ἦν διαφορὰν τῆς γραφῆς καὶ ἀνωτέρω (σελ. 373) ἐσημειώσαμεν. Τὸ δὲ ἔτυμον τοῦ ὀνόματος ἄλλοι ἄλλως ἀποδεδώκασι. Ἐκ τούτου δὲ ἐστὶ τὸ παρ' Ἰταλοῖς Palazzo, καὶ τὸ ἐν τῇ παρ' ἡμῖν συνήθειᾳ Παλάτιον, ὅπερ

ἔστιν οἶκος βασιλικός.—'Αρκαμισθῆναι.] Δ. Γ. Λέγουσιν ἀρκαμισθῆναι.
—στ. 14, Περὶ τὰ Κελτικά.] Δ. Γ. Παρὰ τὰ Κελτικά ὄπερ ἄμεινον.
—στ. 18, Ἐκβάλλειν.] Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἐκβαλεῖν.—'Επὶ φαρμα-
κεῖα τέκνων, ἢ κλειδῶν ὑποβολῇ.] Εἰσὶν οἱ γράφειν παραινῶσιν, Ἐπὶ
φαρμακεία, ἢ παιδῶν ὑποβολῇ ἕτεροι δὲ, Ἐπὶ φαρμακεία τέκνων, ἢ
παιδῶν ὑποβολῇ, διὰ τὸ ἀπροσδιόνυσσον ἐνταῦθα τῆς φερομένης γραφῆς,
Κλειδῶν.—στ. 22, Θύεσθαι.] Δ. Γ. Καὶ θύεσθαι, μετὰ τοῦ συνδέσμου
ἐξ ἀμείνονος δηλονότι γραφῆς τῆς, Καταθύεσθαι, ὃ καὶ πρὸ ἡμῶν ἕτε-
ροι ὑπερέπασαν.—στ. 23, Ὅρισαντα.] Δ. Γ. Θεῖναι, ἀλλ' ὀρισαντα.

ΣΕΛΙΔ. 57, στ. 1, Λαυρεντοῦ.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Λαυρέντου· οὐ
μόνον διότι καὶ προῶν (§ 24 σελ. 58) ὁ Πλούταρχος, Λαυρεντόν, ὁξυ-
τόνως τὴν ὀνομαστικὴν ἐξοίσει, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν παρὰ τῷ Ἐθνικογρά-
φῳ (Λέξ. Λωμετόν) κανόνα.—στ. 13, Ἀρμιλουστρίον.] Παρὰ τὸ Λα-
τινικὸν Armilustrium. Ὅπερ ἐξελληνίσας καλέσειεν ἂν τις Ὀπλοκαθάρ-
σιον. Τῆς δὲ κλήσεως τὴν αἰτίαν διδάσκέτω σε ὁ Οὐδάρων καὶ ὁ Φῆσος.
—στ. 18, Ἀσμένως.] Ἀσμένως, διωρθώκασί τινες· ἑλληνικώτερον μὲν,
ἴσως γε μὴν οὐ φροντίσαντος ἐνταῦθα ἑλληνισμοῦ τοῦ Πλουτάρχου.—
στ. 20, Οἱ δ' ὡς θεῶ χρώμενοι, εἰς πᾶσαν ἔννοιαν θαυμάζοντες διε-
τέλουν.] Οὐκ ἀπῆλλακται ὑποψίας τὸ χωρίον, ἄλλως τε καὶ διὰ τὸ
μικρῇ πρόσθεν προσηγησάμενον, Εὐνοία· ὡς καὶ πρὸ ἡμῶν ἕτεροι ἐση-
μειώσαντο. Ἴσως οὖν ἐγγεγραπτο πάλαι, Οἱ δ' ὡς θεῶ χρώμενον εἰς
πᾶσαν ἔννοιαν, θαυμάζοντες διετέλουν, τουτέστιν, Οἱ δὲ ἐθαύμαζον
τὸν Ρωμύλον, ὡς χρώμενον θεῶ ἐν πάσαις αὐτοῦ ταῖς ἐννοίαις, ἤγουν
ὡς οὐδὲν ἔννοουόντα καὶ πράττοντα περὶ τῶν κοινῶν, δίχα τῆς παρὰ τοῦ
θεοῦ βουλῆς τε καὶ ἐπιπνοίας. Παραπλήσιον γὰρ τοῦτο οἷς περὶ Ζα-
μόλξειδος ἱστορήκε Στράβων (Ζ, σελ. 298), « Ὁρῶντα τοὺς ἀνθρώπους
» προσέχοντας ἑαυτῇ πολὺ πλέον ἢ πρότερον, ὡς ἐκφέροντι τὰ προσ-
» τάγματα κατὰ συμβουλήν θεῶν ». —στ. 26, Αὐτός.] Ἐκ Δ. Γ. ὁ
πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Αὐτοῖς.—στ. 29, Ἐνέθρας... θέμενον αὐτοῖς.]
Ἐφείλε, Θέντα, φάσαι, οὐ κατὰ μέσσην διάθεσιν, Θέμενον· εἰ γὰρ καὶ
Θουκυδίδης (Γ, 4) τῷ μέσῳ ἐχρήσατο, « Ἐτυχον δὲ δύο φυλαί... ἐνέ-
» θραν ΠΕΠΟΙΗΜΕΝΑΙ τοῖς ἀπὸ τῶν νεῶν », ἀλλ' ἐκεῖ ἢ ἐν τισὶ τῶν
ἀντιγράφων φερομένη διάφορος γραφή, ΠΕΠΟΙΗΚΕΝΑΙ, σκοπεῖν
παρέχει μήποτε ἐγγεγραπτο ΠΕΠΟΙΗΚΥΪΑΙ.

ΣΕΛΙΔ. 58, στ. 2, Ἀπριλίαις.] Ἐγραψα κἀνταῦθα δι' ἐνός λ.—στ.
4, Ἀφορίαις... ἀγονίαις.] Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἀφορίας... ἀγονίας.
Εἰσὶ δ' οἱ γράφειν παραινῶσιν, Ἀφορία. ἀγονία· ἕτεροι δὲ διωρθώ-

κασιν, Εὐφορίας... εὐγονίας. — στ. 7, Τὸ Λαυρεντόν.] Ἐκ Δ.Γ. σὲ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Τὸν Λαυρεντόν. — στ. 15, Ἄδυνάτων.) Δ.Γ. Ἄδυνάτοις. — στ. 18, Ὑπομενότων.] Ἰσ. γρ. Ὑπομεινάντων. — στ. 27, Τῇ αὐξήσει, καὶ κολούειν.] Δ.Γ. Τῇ αὐξήσει ταύτη, καὶ κολούειν. Σημειῶσαι δὲ ὅτι τὸ Κολούειν οὐδὲν ἔστιν ἕτερον ἢ ἡ ἀρχαία γραφὴ τοῦ Κωλύειν, ἢ πρὸ τῆς εὐρέσεως δηλονότι τοῦ ω, κατὰ χρῆσιν Διολικὴν τῆς διφθόγγου ου ἀντὶ τοῦ υ παραληφθείσης, κατὰ τὸ Θουγάτηρ, Θουγάτηρ.

ΣΕΛΙΔ. 59, στ. 2, Προσκμύναντες.] Δ. Γ. Προσήμεναν. — στ. 5. Φιδηνών.] Φιδηναίων γράφειν παραινοῦσί τινες· τὸ γὰρ ἔθνικόν, Φιδηναῖος καὶ Φιδηνάτης· ἢ πόλις δὲ καὶ Φιδήνη, καὶ Φιδῆναι, ὡς ἔστιν ἰδεῖν καὶ παρ' αὐτῶ τῷ Πλούταρχῳ. — στ. 10, Πολύ.] Δ. Γ. Καταπολύ. — στ. 11, Πάντες.] Δ.Γ. Ὅ καὶ πάντες — στ. 14, Ὄπου.] Κακῶς γράφειν παραινοῦσί τινες, Ὅποιῳ, πρὸς τὸ Κόμπῳ συνάπτουτες· ἀναφέρεται γὰρ εἰς τὸ, Ὄλωσ ἄπισον. Καὶ ἔστιν ὁ νοῦς, Ὄλωσ ἄπισον τὸ ἕνα τὸν Ῥωμύλον ὑπὲρ ἡμίσεις τῶν μυρίων καὶ τετρακισχιλίων ἰδίᾳ χειρὶ κτεῖναι, ὅποτε (τοῦτο γὰρ ἐνθάδε δύναται τὸ Ὄπου) καὶ τὸ περὶ Ἀριστομένους εἰρημένον, ὡς ἑκατὸν κτείνεις, κομπασικῶς ἔδοξεν εἰρηῆσθαι. Μνημονεύει δὲ καὶ ἀλλαγῆ (Συμποσιακ. Δ, α) τοῦ Ἀριστομένους τοῦδε ὁ Πλούταρχος. — στ. 21, Ὅπερ ἐστίν.) Δ.Γ. Ὅπερ ἑλλημιστὶ λέγεται. — Ἑπταμόριον.] Δ.Γ. Ἑπταχώριον. — στ. 24, Πολλοὺς αἰχμαλώτους.] Δ.Γ. Πολλοὺς τῶν αἰχμαλώτων. — στ. 26, Ἄφαντες.] Δ.Γ. Περιάφαντες. Εἰσὶ δ' οἱ γράφειν παραινοῦσιν, Ἀνάφαντες, ἢ Πρασάφαντες· ἕτεροι δὲ, τοῦ εἰκότος μᾶλλον ἐχόμενοι, Ἐνάφαντες. Οὕτω γὰρ καὶ ἀλλαγῆ (Κεφαλ. Ῥωμαϊκ. καταγρ. § 53) ὁ Πλούταρχ. τῆς αὐτῆς ταύτης θυσίας μνημονεύων, εἴρηκε, « Γέρον τις ἐπὶ χλευασμῷ προάγειται, παιδικὸν ἐναψάμενος περιδέρειον, ὃ καλοῦσι Βούλλαν ».

ΣΕΛΙΔ. 60, στ. 1, Τοῦτον.] Δ.Γ. Τοῦτον οὖν. — στ. 14, Βάκυλα.) Τὸ Ῥωμαϊκὸν Βάκυλον Baculum παρὰ τὸ τῶν Ἑλλήνων Βάκτρον (ὄθεν καὶ ἡ Βακτηρία) παρηγήθει, καὶ πρὸ ἡμῶν ἕτεροι ἐσημειώσαντο. — στ. 16, Πρότερον γάρ.] Δ.Γ. Ὅτι πρότερον. — στ. 17, Δῆμον.] Δ.Γ. Δημόσιον. — στ. 18, Ἐτι καὶ νῦν.] Ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἐτι νῦν καί. — στ. 19, Ἐπεὶ δὲ... προσῆκον, εἰς μέσον ἔθηκε τὴν βασιλείαν δημαγωγῶν, καὶ κατ' ἐνικυτὸν κ.τ.λ.] Τρεπτέον τὸ Προσῆκον εἰς τὸ Προσῆκεν, ἢ διαγραπτέον τὸν Καί, ἔν' ἢ τὰ ἐχόμενα ἀπόδοσις τοῦ Ἐπεὶ· πλὴν εἰ μὴ τις προστιθεσθαι βούλοιο τοῖς οἰομένοις τὸν Πλούταρχον ἔστιν ὅτε τῷ Ἐπεὶ ἀντὶ τοῦ Ἐπειτα χρῆσθαι. — στ. 21, Ἄλθα-

νοῖς.] Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ παρ' ἀπατι, Σαβίνοις.—στ. 22, Ἐδίδαξε δὲ καί.] Διέγραψάν τινες τὸν, Δὲ, ἀπόδοτιν εἶναι τοῦτο τοῦ χωρίου τὸ μέρος ὑπειληφότες πρὸς τὸ μιᾶν πρόσθεν εἰρημένον, Ἐπεὶ δὲ, τοῦ πάππου κ. τ. λ. οὐκ ὁρθῶς ἐμοὶ δοκεῖν.—στ. 27. Τὸ προτέρους τὸ πεπραγμένον ἐκείνους πυθέσθαι τῶν πολλῶν πλείον ἔχοντες.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Τὸ πρότερον κ. τ. λ. Ὁ νοῦς, Οἱ Πατρίκιοι οὐδὲν πλείον εἶχον τῶν πολλῶν, ἤγουν τοῦ δήμου, ἢ τὸ πρότεροι μαχθάνειν τὸ πεπραγμένον. Ἐτεροι δὲ γράφουσι (τὸ μὲν ἐξ ἀντιγράφου, τὸ δὲ αὐτοῖ διορθοῦντες), Τῷ πρότεροι τὸ πεπραγμένον ἐκείνου πυθέσθαι κ. τ. λ.

ΣΕΛΙΑ. 61, στ. 8, Ὄπου καί.] Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ προσέθηκον τὸν σύνδεσμον.—στ. 9, Πίστιν.] Κακῶς εἰς τὸ Πύστιν ἔτρεψάν τινες τὸ Πίστιν· ἀπόδειξιν γὰρ ἐνταῦθα σημαίνει ἡπίστις συνωνύμως τῷ ἐλέγχῳ.—στ. 18, Νείμαντας τὸ σῶμα.] Δ. Γ. Τὸ δὲ σῶμα νείμαντας.

ΣΕΛΙΑ. 62, στ. 4, Ταῦτα πειθόμενους, καὶ χαίροντας ἀπαλλάττεσθαι.] Μεταμῆλαι μοι ἀποδεξαμένῳ τὴν τῶν πρὸ ἐμοῦ μετατροπὴν τοῦ, Πυθόμενους (ὅπερ ἐστὶν Ἀκούσαντας), εἰς τὸ Πειθόμενους· οὐ γὰρ τοῦτο ἦν τὸ διορθώσεως χορηγόν, ἀλλ' ἐχρὸν τὴν σύνδεσμον, Καί, περιελεῖν τοῦ χωρίου, ἢ ἢν' ὁ νοῦς τε καὶ τὸ ἐξῆς, Οἱ μὲν οὖν πολλοί, ἐπειδὴ ταῦτα ἐπύθοντο, ἀπηλλάττοντο χαίροντες.—στ. 11, Ἰούλιον.] Δ. Γ. Τοῦνομα Ἰούλιον.—στ. 20, Ἐκείθεν ὄντας.] Ἐν Δ. Γ. αἱ δύο λέξεις αὐταὶ μετὰ τὸ προσεχές, Οὐρανόμ, τετάχεται.—στ. 21, Μεγίστη.] Δ. Γ. Μεγίστην.—στ. 29, Ἀριστεῦ τοῦ Προκολλησίου.] Ἡ ἱστορία παρ' Ἡροδότῳ (Δ. ιδ')—στ. 30, Κλεομήδους.] Οὗ καὶ Πανσάνιας (σ, ϛ) μέμνηται.

ΣΕΛΙΑ. 63, στ. 3, Τὴν ἐπὶ Κρότωνος.] Τὴν ἐπὶ Κυζίκου, γραπτέον (εἰ μὴ μνημονικόν ἐστιν ἀμάρτημα τοῦ Πλουτάρχου), ἢ ὄθλον ἐξ οὗ φθᾶς παρεθέμην ἐξ Ἡροδότου μαρτυρίου.—στ. 8, Ἀπολομένων δὲ τῶν κίθων διωκόμενον.] Δ. Γ. Εἶτα διωκόμενον ἀπολομένων τῶν παιδῶν.—στ. 18, Τοῖς Θεοῖς.] Τοῖς θεοῖς, γράφειν παραινουσί τινες· ἀλλ' οὐδ' οὕτως ἔττει τεθεραπευμένον τὸ χωρίον. Ἡ δὲ τινῶν ἐτέρων διόρθωσις, «Παρά τὸ εἰκὸς ἐκθειάζοντες τὰ τῆς θνητῆς φύσεως λαχόντα » τοῖς κόμπους» οὐδὲ μνημονεύεσθαι ὅλως ἀξία, οὐχ ὡς οὐκ ἔχουσα νοῦν, ἀλλ' ὡς τῶν κινῶν τῆς Κριτικῆς πλεῖστον ὅσον ἀπέχουσα. Διορθοῦν γὰρ οὐ μεταμορφῶν δέδοται τοῖς ἐκδοταῖς τοὺς συγγραφεῖς.—στ. 19, Ἀνόσιον.] Δ. Γ. Ἀνόσιόν ἐστιν.—Οὐρανόμ δὲ μεγνύειν γῆν ἀβέλτερον.] Οἷα φιλοῦτε πικρὸν οἱ τὰ λόγῳ διδατκόμενα ὑπὸ τῆς φιλοσο-

φίας, τοῖς ὑπὲρ λόγον δόγματι τῆς θρησκείας ἀνατρέπειν ἐπιχειροῦν-
τες.—στ. 20, Λεκτέον οὖν ἐχομένους τῆς ἀτφαλείας.] Τὸ μὲν Λεκτέ-
ον ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ Ἑατέον· τὸ δὲ Ἐχομένους ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ,
Ἐχομένης, ὅπερ ἔτεροι ἔτρεψαν εἰς τὸ, Ἐχομένοις.—στ. 21, Σῶμα
μὲν πάντων κ.τ.λ.] Ἐξ οὐκέτι σωζομένων Ποιημάτων τοῦ Πινδάρου.
Ἡ δὲ τάξις καὶ διόρθωσις τῶν στίχων ἐξ ἐτέρων παρείληπται.—στ. 26,
Ἄψη γὰρ ψυχὴ καὶ ξηρὴ, ἀρίστη.] Ἐξ Ε. Δ. τὸ Ἄψη ἀντὶ τοῦ Ἀψτη
ἐκ δὲ Η. Δ. ἡ προσθήκη τοῦ, Καὶ, ἐν ᾗ τὸ Ξηρὴ ἐκ παραλλήλου τῷ Ἄψη.
Τούτῳ μὴ ἐπιστάντες τῶν πρὸ ἡμῶν τινες ἐξέωσαν ὅλως τοῦ χωρί-
ου τὸ Ξηρὴ, ὡς ἐπέξήγησιν τοῦ Ἄψη, οὐ καλῶς ποιοῦντες· καὶ Πλά-
των γὰρ ἐχρήσατο ἀμφοτέροις ταῖς ὀνόμασιν ἄμα, ὁ καὶ Τίμαιος ἐση-
μειώσατο ἐν τῇ Λεξικῇ λέγων, « Ἄψην καὶ ξηρὰν παραλλήλως εἶπεν·
ἐπι δὲ ταῦτόν. » Ἰπποκράτης δὲ καὶ τοῖς ἀπ' ἐκατέρων ῥήμασιν ἐχρήσα-
το (Περὶ Ἀρχ. § 11, σελ. 119), φάσας « Κολλώδες γίνεται ἀπὸ τοῦ
» θερμοῦ ξηραίνόμενον καὶ ἐξυκαινόμενον ». Τοῦ δ' Ἡρακλείτεου τού-
του δόγματος ἐμνημόνευσεν ὁ Πλούταρχος καὶ ἀλλαχοῦ (Περὶ τῶν ἐκ-
λελοιπ. χρηστικρ. § 41, καὶ Περὶ σαρκοφαγ. Α, § 6.) ἡμαρτημένου
κάκει τοῖς ἀντιγραφῆσι.—στ. 27, Διαπταμένη.) Ἰσως γρ. Διπτα-
μένη, κατ' ἐνεστώτα.

ΣΕΛΙΔ. 64, στ. 1, Τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς ψυχὰς.] Οὐκ ἐρῶται ἡ
γραφή· διὸ καὶ τινες παρηγόρασι γράφειν, τὰς ἀρεταῖς ἀσκητὰς ψυχὰς,
πάνυ μὲν ἡπίω, οὐ μὴν ἀνυσίμω φαρμάκω, θεραπεύοντες τὸ χωρίον.
Ἀσκηταὶ μὲν γὰρ ἂν λέγοιντο κυρίως αἱ ἀρεταί, ὡς ἀσκήσει πορισταί·
οὐ γὰρ μὴν αἱ ψυχαί. Μήποτε οὖν γραπτέον, Τὰς ἀρεταῖς ἡσκημένας
ψυχὰς.—στ. 8, Προταγορεύουσιν.] Ἀντὶ τοῦ Ἐρμηνεύουσιν ὧδε, οὐ
πάνυ κυρίως.—Οἱ δὲ πολίτην.] Ἐκ Δ. Γ. προσέθηκα τὸ, Πολίτην,
λεῖπον παρ' ἅπασιν ταῖς πρὸ ἐμοῦ.—στ. 9, Τὸ δόρου.] Δ. Γ. Τὸ δόρου
φασί.—στ. 10, Κυρίω.] Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ Κυρίων.—στ. 19, Μάρκου,
Λουκίου, Γαίου.] Τὸ μὲν ἐξ ἐτέρων, τὸ δὲ καὶ ἐξ ἡμετέρας διορθώσε-
ως, ἀντὶ τοῦ, Μαρκέλλου καὶ Γαίου· ἵνα συνάδη οἷς ἀλλαχοῦ (Καμιλλ.
§ 33) εἶρηκεν αὐτὸς Πλούταρχος. Ἐτεροι δὲ διορθοῦντες ἔγραψαν κα-
τὰ κλητικὴν, Μάρκιε, Λούκιε, Γαίε.

ΣΕΛΙΔ. 65, στ. 6, Συνεβούλευσε.] Δ. Γ. Συνεβούλευσε.—στ. 7, Ἄμα
τόν.] Δ. Γ. Ἄμα τόντε. — στ. 8, Θεραπεινίδας.] Δ. Γ. Θερα-
πεινίδας ἄλλας· ὅπερ ἄμεινον.—στ. 11, Καὶ χρῆσασθαι κοιμωμένους
τοῖς πολεμίοις.] Οὐκ ἀλόγως γράφειν ὠρμησέ τις, Καὶ διαχρήσασθαι (ὅ-
περ ἐστὶ Φονεῦσαι) κοιμωμένους τοὺς πολεμίους.—στ. 13, Προκαλύμ-

μασι.] Δ.Γ. Προκαλύμματα.—στ. 26, Ἐρχεσθαι, ἐπὶ θυσίαν βαδίζον-
τας.] Εἰς τοῦτο μετεκρίθη τὸ παρ' ἅπασιν, ὧς ἐπὶ θάλατταν βαδί-
ζοντας· τὸ μὲν, Ἐρχεσθαι, προσθεῖς ἐκ Δ. Γ. τὰ λοιπὰ δὲ ἐξ Ε. Δ.
Εὔρηται καὶ Δ.Γ. ἐτέρα, ὡς περ ἀλαλάξεν βαδίζοντας.

ΘΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΡΩΜΓΛΟΥ ΣΥΓΚΡΙΣΙΣ.

ΣΕΛΙΔ. 66, στ. 4, Διαθεξάμενον.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ
Διαθεξάμενος.—Ἄψ' ἑαυτοῦ.] Ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἐψ' ἑαυτοῦ.—στ. 6,
Τὸ τοῦ Πλάτωνος.] Ἐν τῷ Φαίδωνι (σελ 68), ὅπου φησὶν ὁ Σωκράτης
πρὸς Σιμμίαν, « Τῷ θεοδέναι ἄρα καὶ θεοὶ ἀνδρείοι εἰσι πάντες, πλὴν
» οἱ φιλόσοφοι ».—στ. 12, Ἰψ' ἑαυτοῦ.] Δ. Γ. Ἰπ' αὐτοῦ.—στ. 17,
Ἐψ' ὅσον.] Δ.Γ. Ὅσον· ἄνευ προθέσεως.

ΣΕΛΙΔ. 67, στ. 5, Ὡς ἔμοι γε φαίνεται μὴ κακῶς ὀρίζεσθαι τοὺς
φιλοσόφους τὸν ἔρωτα κ. τ. λ.] Πολέμων ὁ φιλόσοφος ἦν ὁ τὸν ἔρωτα
οὕτω καλῶς ὀρισάμενος ἐπὶ σωτηρίᾳ νέων ὑπὸ τῶν θεῶν θεθόσθαι, ὡς
ἐν ἄλλοις (Πρὸς ἠγεμόν. Ἀπαίδευτ. § 3) ἐδιδάξεν ἡμᾶς ὁ Πλούταρχος.
Ἐρωτα δ' ἐνόει οὐ τὸν οἶοι ἦσαν οἱ τοῦ Θησεῶς παντοδαποὶ καὶ ἀπ'
ἄλλων ἐπ' ἄλλας γυναῖκας σὺν οὐδενὶ κόσμῳ, δι' ἀκρασίαν μᾶλλον, ἢ
χρείας ἔνεκα φυσικῆς, μεταβαίνοντες ἔρωτες, ἀλλὰ τὸν ἐπὶ παιδῶν
ἀρότῳ ἀνδρὸς τε καὶ γυναικὸς νόμιμον γάμον. Ὁ γὰρ τοιοῦτος ἔρωσις
τάς οὐκ εὐτάτους καταπαύων πυρώσεις πολλῶν ἀθεμίτων ἡδονῶν
ἀπαλλάττει τοὺς νέους.—στ. 8, Μαχάνημα.] Ἐκ Δ.Γ. ὁ πρὸ ἐμοῦ,
ἀντὶ τοῦ, Μηχανήν· ὅπερ ἔοικεν ὀρθωτέρας γραφῆς τῆς, Μηχανή. εἶναι
διαστρεφῆ.—στ. 27, Ἀρχή.] Ὑποτοπάζει ὁ φίλος Κλαυῆριος μίπιτε
ἐγγεγραπτο, Ὁργή.

ΣΕΛΙΔ. 68, στ. 29, Οὐδὲ ἄκων.] Ἄμεινον ἂν γράφοις, Οὐδὲν οὐδὲ
ἄκων· ὁ καὶ ὁ Ἀμιότος ἐξέφρασε Γαλατικῶς, Jamais ne lui fait un seul
desplaisir, non pas mesme par ignorance.

ΣΕΛΙΔ. 69, στ. 1, Μακρᾶ.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Μι-
κροῦ.—στ. 5, Καὶ σφαλλόμενον.] Ἐξ Η.Δ. ἀντὶ τοῦ Καὶ σφαλλόμενον.
Ἰσως δὲ καὶ τὸν σύνδεσμον ἐχρήν περιγράψαι τοῦ χωρίου.—στ. 6, Τὴν
ἐπὶ θάλατταν ὁδόν.] Ἐξ Ε.Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Τῆς ἐπὶ θάλατ-
ταν ὁδοῦ.—στ. 26, Διακοσίσις.] Παλαινοῦσί τινες γράφειν Ἐξακο-
σίσις, ὡς ἐγγύτερον οὔσαν τοῦ ἀληθοῦς τὴν γραφὴν ταύτην.—στ. 30,
Τὴν γυναῖκα.] Προσέθηκον τὸ ἄρθρον ἐξ Ε.Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ.

ΣΕΛΙΔ. 70, στ. 4, Οὐδὲν, οὐδὲ κοινωνικόν.] Ἐξ Ε.Δ. καὶ Δ.Γ.

προσέθηκα, τὸ Οὐδὲ, οἱ πρὸ ἐμοῦ. — στ. 6. Καὶ μόλις.] Ἐκ Δ. Γ. προσέθηκα τὸν σύνδεσμον. — στ. 7, Μὴ παθεῖν.] Ἐκ Δ. Γ. προσέθηκα τὴν ἀπαγόρευσιν. — Ἐπαθον.] Ὁ δ' Ἀμιότος ἐρμηνεύει, Ἐπαθον ὕψιρον. — στ. 10, Ὡς ἔδει.] Ἐπὶ ἐννοίας εὐκτικής, συναινόμεως τῇ κοινοτέρῳ, Ὡς ὄφελε.

Λ Υ Κ Ο Υ Ρ Γ Ο Σ.

ΣΕΛΙΔ. 71, στ. 4, Ἐσχεν.] Δ. Γ. Ἐσχικεν· ὅπερ ἄμεινον ὄδῃ γε. — στ. 7, Προφέρων.] Δ. Γ. Προσφέρων· κκκώς. — στ. 15, Χρόνων γεγονέναι.] Δ. Γ. Γεγονέναι χρόνων.

ΣΕΛΙΔ. 72, στ. 1, Πατροκλέους.] Δ. Γ. Προκλέους, ὡς φέρεται καὶ παρὰ τῷ Ἡροδότῳ (Η, ρλά), καὶ παρὰ τῷ Παιυσανίᾳ (Γ, ζ'). Ὅποτέρα δὲ τούτων τῶν γραφῶν ἐστὶν ἡ γνησίᾳ χαλεπὸν κρίναι δι' ἣν ἀλλαχού (Ἰσοκράτ. Β, σελ. 267) εἴρηκα αἰτίαν. — Εὐρυτίωνα.] Γράφε Εὐρυπῶντα, καθὰ φέρεται παρὰ τῷ Παιυσανίᾳ. Ἡρόδοτος δ' Εὐρυφῶντα τοῦτον ὀνομάζει. — στ. 4, Ὡς Διευτυχίδας.] Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Ὡς δὲ Εὐτυχίδας. — στ. 6, Μάλιστα.] Δ. Γ. Μάλιστα μὲν. — στ. 17, Ἄλλ' ἀπὸ τοῦ παιδός.] Προσθετέα μοι ἔδοξεν ἡ πρόθεσις. — Εὐρυτιωνίδας.] Γράφε κἀνταῦθα, Εὐρυπωντίδας, ὡς φέρεται καὶ παρὰ τῷ Παιυσανίᾳ, καὶ ὑπονοεῖν παρέχει τὸ ἐν Δ. Γ. οὐχ ἤττον ἡμικρημένον, Εὐρυτιωντίδας. — στ. 18, Εὐρυτίων.] Εὐρυπῶν, καὶ ὄδῃ δηλονότι γραπτέον. — στ. 29, Γενέσθαι.] Ἐκ διορθώσεως, ἀντὶ τοῦ, Ἔσθαι, οἱ πρὸ ἐμοῦ.

ΣΕΛΙΔ. 73, στ. 3, Ὀνόμαζον.] Δ. Γ. Ὀνομάζουσι. — στ. 9, Ἐκ ποδῶν.] Οὕτως ἔγραψα, ἀντὶ τοῦ παρ' ἄπασι, Ἐκποδῶν. — στ. 15, Ὡς λέγεται.] Ἐξ Ε. Δ. προσέθηκα τὸ Ὡς. — στ. 16, Ἡμῖν.] Δ. Γ. Ἰμῖν. — στ. 18, Τοὺς πάντας.] Ἰσως γραπτέον, Τοὺς παρόντας. — στ. 23, Ἐπιόμως.] Δ. Γ. Προθύμως. — στ. 24, Ὅντι νέω.] Νευθεῦσθαι τὸ χωρίον ὑπεκλήφασιν οὐκ ἀπεικίτως οἱ πρὸ ἡμῶν. — Πειρώμενον.] Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Πειρώμενοι, οἱ πρὸ ἐμοῦ.

ΣΕΛΙΔ. 74, στ. 17, Ἀπὸ δέ.] Δ. Γ. Ἐκ δέ. — στ. 22, Ἐκεῖ δὲ καὶ τοῖς.] Διαγραπτέος ἴσως ὁ δεύτερος τῶν συνδέσμων. — στ. 23, Κρεωφύλου.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Κλεοφύλου. Κρεώφυλον δὲ αὐτὸν καὶ Ἡρακλειδῆς ὁ Ποντικός (Πρόδρ. Ἑλλ. Βιβλιοθ. σελ. 206 καὶ 351) ὀνόμασε. Ὁ δὲ Πλάτων (Πολιτ. 1, σελ. 600) Κρεώφιλον αὐτὸν καλῶν, δηλὸς ἐστὶ παρρηδῶν σκωπτικῶς τοῦνομα, ὥσπερ ἂν εἰ καὶ Κρεῶν φίλον ἠβούλετο

λέγειν, « Ὁ γὰρ Κρεώφιλος, ὃ Σώκρατες, ἴσως, ὁ τοῦ Ὀμήρου ἐταῖρος, » τοῦ ὀνόματος ἂν γελιότερος ἔτι πρὸς παιδείαν φανεῖται ». — στ. 24. Ταῖς πρὸς ἡδονὴν . . . διατριβαῖς.] Ἐξ Ε.Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Τῆς πρὸς ἡδονὴν . . . διατριβῆς. Τὸ δὲ ἐξῆς, Κατιδὼν ἐν αὐτοῖς (τοῖς Ὀμήρου ποιήμασιν) τὸ πολιτικὸν καὶ παιδευτικὸν κ. τ. λ. ἀναμειγμένον ταῖς πρὸς ἡδονὴν καὶ ἀκρασίαν διατριβαῖς.

ΣΕΛΙΑ. 75, στ. 11. Ἄλλο δὲ μὴδὲν διαφέρουν.] Διὼρθωκα ἐκ δύο Δ.Γ. τῆς μὲν, Ἄλλο δὲ μὴδὲν διαφέρουσι, τῆς δὲ, Ἄλλο δὲ μὴδὲν, ἢ διαφέρουν. — στ. 17, Οὐδὲν ἔργον ὄν.] Ἐξ Ε.Δ. προσέθηκα τὴν μετοχὴν. — στ. 21. Χρησάμενος καὶ θύσας.] Δ.Γ. Θύσας καὶ χρησάμενος. — στ. 26, Προσῆγε τοῖς ἀρίστοις.] Ἐξ Η.Δ. ἀντὶ τοῦ, Προσῆγε τοὺς ἀρίστους. Τὸ δὲ Προσάγει ἐνταῦθα οὐδετέρως ἐπὶ τοῦ Πρόσειμι ἢ Προσέρχομαι, καθὰ καὶ τὸ, Ὑπάγω πολλάκις ἀμεταβάτως ἐκλαμβάνεται. Διόπερ οὐ πεισίου, ἔμοιγε δοκεῖ, ταῖς διορθώσασσι, Προσῆγετο τοὺς ἀρίστους.

ΣΕΛΙΑ. 76, στ. 2, Τὸν δὲ μάλιττα τῶν Λυκούργου. κ. τ. λ.] Ἡ Δ.Γ. Τὸν δὲ μάλιττα τὸν Λυκούργου, ὑπονοεῖν παρέχει μήποτε ἐγγράπτο, Τὸν δὲ μάλιττα τῷ Λυκούργῳ τῶν ἔργου κοινοῦήσαστα πάντων κ.τ.λ. — στ. 3, Συμπραγματευσάμενον.] Δ.Γ. Συμπραξάμενον. — στ. 9. Πῶς δ' ἂν οὐκ εἴη κ. τ. λ.] Εἰρωνεῖα τὸ σχῆμα. Ἄλλαχοῦ δὲ (Περὶ φθόν. καὶ μίσ. § 5) δίχα τῆς ἀρνήσεως ἐξίνεγκεν ὁ Πλούταρχος, ὅπου καὶ Χάριλλον ὀνομάζει τὸν ἐνταῦθα Χαρίλλον· περὶ ἧς διαφορᾶς ἐπιθετὰ ἐν ἄλλοις (Προδρ. Ἑλλην. Βιβλιοθ. σελ. 351) σημειωθέντα μοι. — στ. 12, Ἦν φησιν ὁ Πλάτων κ. τ. λ.] Ἐν τῷ Περὶ νόμ. Γ, σελ. 691. — στ. 16, Ἐρμκ.] Ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἐρμκα, οἱ πρὸ ἐμοῦ.

ΣΕΛΙΑ. 77, στ. 3, Ἑλλανίου . . . Ἑλλανίας.] Ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ, Συλλανίου. . . Συλλανίας. — στ. 4. Ἰδρυσάμενον.] Καὶ τοῦτο ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ Ἰδρυσάμενος. — Τριάκοντα.] Τὴν ἐξ εἰκοσιοκτῶ γερόντων συγκειμένην δηλοῦσι γερουσίαν, σὺν ταῖς δυσὶ βασιλευσίαι, οὗς Ἀρχαγέτας καλεῖ. — στ. 6. Ἀπελλάζειν.] Εἰς ἐκκλησίαν καλεῖν. Ἀπελλάει γὰρ αἱ Ἐκκλησίαι, καθ' Ἡσύχιον. Καὶ ἴσως ἐκ τούτου, καὶ τὸ παρά τοῖς Λατινοῖς, καὶ δὴ καὶ ταῖς νῦν Ἰταλοῖς, Apellare· εὔρηται γὰρ πρὸ Ἡτυχίου καὶ Ἀππαλλάζειν, διὰ διπλοῦ τοῦ π, καὶ τροπῆ τοῦ ε εἰς τὸ α, ὅπερ ἐκεῖνος τῆς Ἰωνίου εἰναι φησι διαλέκτου, ὡς τὸ Ἀπελλάζειν τῆς τῶν Λακώνων. — στ. 7, Ἀρίστασθαι.] Τὸ τὰς γνώμας ἐρωτᾶν, ὡς ἐξηγήσατο ὁ Σουεῖδερς ἐν τῷ Ἑλληνογερομανικῷ λεξικῷ (λέξ. Ἀφαστήρ) ἐτέρου χωρίου παραθέσει, ἐν ᾧ Πλούταρχος φησὶ

(Κεφαλ. Ἑλλην. § 4) παρὰ Κνιδίαις Ἀφειτῆρα κεκληῆσθαι, τὸν τὰς γνώμας ἐρωτῶντα ἐν ταῖς ἐκκλησίαις. — Δάμω δ' ἀγοράν εἶμεν καὶ κράτος.] Δ.Γ. Γαμωδᾶν γοριᾶν ἢ μὴν καὶ κράτος: Γαμωδᾶν γυριανή-μην καὶ κράτος ἄς οὐδ' αὐτὸς ἂν Οἰδίπους ἐξηγήσαιτο. Διὸ οἱ μὲν παρήνευσαν γράφειν, Δάμω δ' ἀγορίαν ἤμεν καὶ κράτος· οἱ δὲ, Δάμω δ' ἀνωγάν εἶμεν καὶ κράτος· ἄλλοι δὲ, Δάμω δ' ἂν ἀγοράν ἤμεν τὸ κράτος. Παρείληφα τὴν πρώτην διόρθωσιν μικρὴν παραλλάξας, οὐχ ὡς ἀγαπίσας αὐτῇ, ἀλλ' ὡς ἀμεινόνος ἀπορήσας. Ἡ δευτέρα τῶν γραφῶν ὑπονοεῖν παρέχει, μήποτ' ἐγγράπτο, Δάμω δὲ κυρεῖαν εἶμεν καὶ κράτος, τοῦ Κυρεῖα ἐνταῦθα συνωνυμοῦντος τῷ Κῦρος. — στ. 8, Διελεῖν.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Διέχειν, ὡς φέρεται παρὰ τοῖς ἄλλοις, καὶ παρὰ τῷ Σουίδῃ (λίξ. Ὠβάς). — στ. 21, Ἐρεῖτο.] Ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ Ὑφεῖτο. — στ. 26, Ελοῖτο.] Ἐξ Η.Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἐροῖτο, ὅπερ οἱ πρὸ ἐμοῦ δύο ἔτρεψαν οὐκ εὐτυχῶς εἰς τὸ Αἰροῖτο. Πρὸς δὲ τὸ Σκολιάν, ὑπονοεῖ ἐξῶθεν, Γνώμην, ἢ ἕτερόν τι τοιοῦτον. — Τοὺς πρεσβυγενέας.] Τοὺς εἴκοσι πρὸς τοῖς ὀκτὼ Γέροντας, οὗς Γερουσίαν συλλήβθην ἐκάλου (Πλούταρχ. Εἰ πρεσβυτέρ. πολιτευτ. § 10). — Ἀρχαγέτας.] Τοὺς δύο βασιλεῖς. — Ἀποσατῆρας . . . ἀφίξασθαι καὶ διαλύειν τὸν δῆμον.] Ἄλλως ἄρα παρὰ τὰ ἀνωτέρω σεσημειωμένα ἐξεδέξατο ὁ Πλούταρχος τὸν παρὰ τοῖς Λακεδαιμονίοις Ἀποσατῆρα καὶ τὸ Ἀφίξασθαι· πλὴν εἰ μή τις φαίη τοῦ Ἀποσατῆρος ἢ Ἀφειτῆρος γεγενῆσθαι καὶ τὸ ἐρωτᾶν τὰς γνώμας, καὶ τὸ διαλύειν τὴν ἐκκλησίαν, ἄλλως τε καὶ ὅτε οἱ ἐκκλησιάζοντες μετεποιοῦν αὐτὰς παρὰ τὸ βέλτιον· ὃ καὶ μάλλον εἰκός.

ΣΕΛΙΔ. 78, στ. 1, Οἰκαδ' ἔνεικαν.] Τουτέστιν, εἰς Λακεδαιμόνα ἐκόμισαν. Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Οἱ τάδε νικᾶν. — στ. 8, Καὶ σπαργώσαν, . . . ὡς φησιν ὁ Πλάτων.] Προσέθηκα τὸν, Καὶ, ἵνα συμπλέεσθαι ἔχωσιν αἱ μετοχαί. Τὸ δὲ μαρτύριον ἐκ τῶν Πλάτωνος Νόμων (Γ, σελ. 691), ὧν ἐμνήσθη καὶ πρὸ μικροῦ. — στ. 11, Πρώτων.] Ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ, Πρῶτον. Τί δὲ διαφέρει Ὁ πρῶτός τι ποιῶν, Τοῦ πρώτως, ἢ πρῶτόν τι ποιῶντος, ἐξηγησάμεθα ἀλλαχοῦ (Ἰσοκράτ. Β, σελ. 21, καὶ 195). — στ. 14, Ἡ παρέλαβε . . . χρονιωτέραν.] Ἀλλαχοῦ (Πρὸς ἠγέμον. Ἀπαιδέυτ. § 1,) δὲ ὁ Πλούταρχος, Ἥς παρέλαβε . . . βεβαιωτέραν. — στ. 30, Ἐπιφορομένων.] Ἄλλων ἐπ' ἄλλοις ἐρχομένων, καὶ οἰονεῖ σωρευομένων. Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Ἐπιφορομένων.

ΣΕΛΙΔ. 79, στ. 7, Ὅσσην αἰσχρῶν.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Ὅσσην καὶ αἰσχρῶν. — στ. 10, Τὴν Σπάρτην.] Δ.Γ. τῆς Σπάρτης. — στ. 15, Ἀνδρὶ μὲν ἐβδομήκοντα . . . γυναικὶ δὲ δώδεκα.] Νενοθεῦσθαι τὸ χω-

ρίον οὐκ ἀλόγως ὑπειληπται· οὐδὲ γὰρ εἰκὸς ἐπὶ τοσοῦτον ἦσσαν τάν-
 θρὸς καταναλίσκειν τροφῆς τὴν γυναῖκα.—στ. 17, ἤετο.) Ἐκ Δ. Γ.
 ἀντὶ τοῦ ἤοντο.—στ. 18, ἱκανῆ.) Ἐξ Ε. Δ. ἴσως οὐκ ἀναγκαίως,
 ἀντὶ τοῦ ἱκανῆς.—Ἄλλου.] Δ. Γ. Ἄλλου δέ.—Δησσομένοις.] Δ. Γ.
 Δησσομένου.—στ. 24, Προσδεχομένους.] Ἐν δὲ τοῖς Ἀπορθέγμασι,
 Προσδεχομένους, γέγραπεν ὁ Πλούταρχος.—στ. 25, Περιῆλθεν.]
 Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Προῆλθεν, ἀνθ' οὗ ἕτεροι, κακῶ τὸ κακὸν ἰώμενοι,
 ἔγραψαν, Προσηλθεν.—στ. 26, Πρῶτον μὲν γάρ.] Ἐκ Δ. Γ. προστε-
 θείκασιν τὸν, Γάρ, οἱ πρὸ ἐμοῦ.

ΣΕΛΙΑ. 80, στ. 9. Διάθειςιν.] Πώλησιν.—στ. 12, Ῥωπικῶν.]
 Ῥωπικὰ ἐνάλλον τὰ παρεμπορεύματα, ὡς ἐξηγεῖται Ἡσύχιος· Ῥώπον
 γὰρ ἔλεγον τὸν εὐτελῆ καὶ παντοδαπὸν φόρτον.—στ. 17, Τρεφόντων
 αὐτὴν, δι' αὐτῆς ἐμαρταίνετο.] Γραπτέον καὶ στικτέον, οἶμαι, Τρεφόν-
 των, αὐτὴ δι' αὐτῆς ἐμαρταίνετο.—στ. 19, Ἐγκατρκοδομημένης.]
 Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἐγκατρκοδομουμένης.—στ. 25, Προσισχομέ-
 νου.] Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Προίσχομένου.

ΣΕΛΙΑ. 81, στ. 3, Ἐπὶ στρωμνῆς.) Παρ' ἅπασι φέρεται, ἢ στρωμ-
 νῆς, ἀσυναρτήτως πρὸς τὰ ἐχόμενα· ὅπερ οἱ μὲν γράφειν παρήνουν, ἢ
 ἐπὶ στρωμνῆς, προστιθέντες τὴν πρόθεσιν, οἱ δὲ, ἢ στρωμνῆς θαυμάζειν,
 προστιθέντες τὸ ἀπαρέμφατον. Ἡμῖν δ' ἔδοξε τῇ διασκευτικῇ ἀνθυποδα-
 λῆσιν τὴν πρόθεσιν, μηδὲν περαιτέρω πολυπραγμονοῦντας, ἵνα τὸ, Ἐπὶ
 στρωμνῆς, φέρηται πρὸς τὸ, Δικιτάσθαι, ἐλλειπτικῶς τοῦ Κατακειμένου,
 ἢ Κατκεκλιμένους· καθὰ καὶ προῖων (§ ἰε', σελ. 87.) ἐρεῖ, «Κατέλτενεν
 » ἐπὶ σιβάδα μόνην ἀνευ φωτός». —στ. 8, Δεόμενα.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ
 τοῦ, Δεομένου, ὅπερ ἕτεροι ἔτρεψαν εἰς τὸ Δεομένην.—στ. 9, Ἄσυλον
 μάλλον δ'.) Τὰς τρεῖς ταύτας λέξεις (λειπούσας καὶ ἐν Δ. Γ.), ὡς
 ὑποβλήτους, ἀποκηρυκτέας εἶναι τοῦ χωρίου, καὶ ἑτέροις ἔδοξε, καὶ
 ἡμῖν συνδοκεῖ, πλὴν εἰ μὴ τις εἰς τὸ Ἄπλουτον τρεπτέον εἶναι τὸ
 Ἄσυλον τεκμήριον ἐξ ὧν ἀλλαχοῦ (Περὶ φιλοπλουτ. § 8.) Πλούταρχος
 εἴρηκεν, αὐτὸ τοῦτο τὸ Θεοφράστου παρατιθεῖς μαρτύριον· «Ἄλλ'
 ἄπλουτος ὁ πλοῦτός ἐστιν, ὡς φησι Θεόφραστος, καὶ ἄζηλος ἀλη-
 θῶς». Ἐπιθὶ τὰ ἐν τοῖς ἐξῆς (σελ. 106, στ. 26) σημειωθησόμενα.
 —στ. 14, Ὡστε τοῦτο δῆ.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Ὡστε δὴ τοῦτο.—
 στ. 22, Χαλεπούς.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Χαλεπῶς.—στ. 24, Ἐξ-
 έπεσε.) Ἐλληνικώτερον ἂν ἔφρασεν εἰπὼν, Ἐξέπαισε, παρὰ τὸ Ἐκπαῖω·
 καὶ ὑπενοήσειεν ἂν τις εἰκότως οὕτω γεγράφθαι τὸ πάλαι, εἰ μὴ πολ-
 λαχοῦ τῶν τοῦ Πλουτάρχου εὕρισκετο ἢ τοῦ Ἐκπίπτειν τοιαύτη χρῆ-

σις.—στ. 28, Ἐξέκοψεν.] Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ Ἀπέκοψεν.

ΣΕΛΙΑ. 82, στ. 5, Τοὺς συνήθεις ὑπηρέτας καὶ θεραπευτῆρας.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Τοὺς συνήθεις καὶ θεραπευτῆρας ὑπηρέτας.—στ. 8, Πάθος.] Καταχρηστικώτερον ὡς ἐπὶ τῆς Διαθέσεως τέτακται τὸ Πάθος ὅθεν οὐ μοι δοκεῖ κατακολουθητέον εἶναι τοῖς τρέψασιν εἰς τὸ, Βάθος.—στ. 13, Ὑπέσχηκει.] Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἡμῶν ἀντὶ τοῦ, Ὑπέσχηκε.—στ. 16, Ὀπτιλέτιν.] Ἦν ὁ Πανστανίς (Γ, κ), οἰουεὶ ἐρμηνεύων, Ὀρθολιμίτιδα καλεῖ.—στ. 17, Τοὺς γὰρ Ὀφθαλμοὺς Ὀπτιοὺς κ.τ.λ.) Καθὰ καὶ τὴν ὀφθαλμίσιν, Ὀπτιλίεσιν, ὡς φησὶν Ἰσχύριος. Δωριέων δ' εἰσικε εἶναι καὶ ὁ παρὰ τῷ αὐτῷ Ἰσχύριῳ Ὄκκος, ὁ σημαίνων τὸν ὀφθαλμῶν ὅθεν τὸ παρὰ τοῖς πάλαι Ῥωμαίοις Oculus, καὶ τὸ παρὰ τοῖς Ἰταλοῖς Oecchio.—στ. 18, Διοσκοριδῆς.] Ὁ τοῦ μεγάλου Ἰσοκράτους μαθητῆς ἐστὶν οὗτος.—στ. 23, Λακεδαιμόνιοι.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ ἐνάρθρου, Οἱ Λακεδαιμόνιοι.—στ. 25, Λαμβάνοντες.] Δ. Γ. Προσλαμβάνοντες.—στ. 29, Βραχύ.] Δ. Γ. Βραχῆ. Οὐδ' οὕτω κακῶς τὸ μὲν γὰρ ἐλλείπει τῇ Κατὰ, τὸ δὲ τῇ Ἐν.—Ἐφερε δὲ ἕκαστος... νομισματός.) Ἐκ τῆς Διοσκοριδοῦ Λακωνικῆς πολιτείας ἴσως καὶ ταῦτα οὐ γὰρ δι' ὅλου συνάδει τοῦτοις ἁ Δικαίταρχος ἐστέρηκε (παρὰ τῷ Ἄθην. Δ, σελ. 141) περὶ τῶν συνεισφερομένων εἰς τὰ Φιδίτια.

ΣΕΛΙΑ. 83, στ. 1, Ἠμίμνια.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Ἠμίμνια.—στ. 4, Ὀψίσεις.) Καὶ τοῦτο ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Ἐψήσεις. Λέγεται δὲ Ὀψίζω οὐδετέρως, καὶ Ὀψίζομαι μέσως, τὸ χρονίζω καὶ ὑστερος ἔρχομαι, ἄλλως τε καὶ διὰ νύκτα καταλαβοῦσαν, ὅπερ ἡ συνήθεια κατὰ μέσσην διάθεσιν, Βραδύάζομαι ἢ Βραδείάζομαι, (παρὰ τὸ Βραδεία, ὡσπερ παρὰ τὸ Ἄδεια, Ἐταιρεία, Εὐθεία, κ.τ.λ. τὸ Ἀδείαζω, Ἐταιρειάζω ἢ Τερειάζω, Εὐθειάζω, καὶ Χυθαιέστερον Φτιάζω, καὶ Φτιάνω) λέγει τὸ γὰρ, Ὀψὲ τῆς ἡμέτερας, καὶ ἡ Ὀψίς, παρ' ἡμῖν οὐδετέρως Βραδὺ καλεῖται, καθὰ καὶ τὸ ἀντικείμενον πρῶτῃ τῆς ἡμέρας, δι' ἀντικείμενου ὀνόματος τοῦ, Ταχύ, δηλοῦμεν. Ἔστι δὲ τοῦ πρώτου παράδειγμα παρὰ Διογένει τῷ Λαερτίῳ (B, § 139) «Προηρίστα μετὰ δυοῖν ἢ τριῶν, ἕως βραδέως ἦν τῆς ἡμέρας», τουτέστιν, ὡσπερ ἂν ἡ συνήθεια φαῖη, Ἔως τὸ βραδὺ, ἢ Ἔως ὅπου ἐβραδείαζε.—στ. 12, Ἐλευθερίας.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ Ἐλευθερίου, ὃ οἱ προσλόμενοι ἀντιδιεστῆλαι ὑπειλιφασι, πρὸς τοὺς κατωτέρω (§ ἐξ) Μισθίους παιδαγωγούς.—στ. 13, Εἰθίζοντο.] Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Εἰθίζον. Ἄλλ' ἴσως τοῦ παρακμάζοντος ἑλληνισμοῦ ἦν τὸ Εἰθίζον, οὐκ ἐνεργητικῶς, ἀλλ' οὐδετέρως, (ἢ μᾶλλον ἐλλειπτικῶς τοῦ Ἐκυτούς)

Ἐκταύς) χρησαμένου τοῦ Πλουτάρχου· κατὰ καὶ ἡ παρ' ἡμῖν συνήθεια, Συνειθίζω, λέγει ἀμεταβάτως, καὶ οὐ Συνειθίζομαι.—στ. 16, Πέπαντο.] Δ.Γ. Ἐπέπαντο. Ἐπιθι τὰ ἀλλαχοῦ (Ἡλιοδώρ. Β, σελ. 2) εἰρημένα μοι περὶ τῶν ἀναυξήτων τούτων ὑπερσυντελικῶν. Ἐνθάδε δὲ σημειοῦ τὸ καὶ καταχρηστικώτερον τοὺς ὑπερσυντελικούς ἀντι παρατατικῶν ἐκλαμβάνεσθαι· ὄφειλε γὰρ εἶναι, Ἐπαύετο.—στ. 19, Φασί.] Δ.Γ. Φησί ἀναφερόμενον δηλονότι πρὸς τὸν τὴν Λακωνικὴν Πολιτείαν γράψαντα Διοσκορίδην, οὗ μικρῶ πρόσθεν ἐμνήσθη.—Ἐπομαγαθάλιν.] Ὑωμόν, ἢν, τὰς χεῖρας ἀπομαπτόμενοι εἰς αὐτὸν ἐν τοῖς δαίπνοις, ἐρρίπτουν τοῖς κυσί· διὸ καὶ Κυνάδα ἰδίως αὐτὴν ἐκάλουον Λακεδαιμόνιοι.—στ. 22, Ὁ δ' ἐκρίνων.) Ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ, Ὁ δὲ κρίνων.—Τῆς τετρημένης.] Δ.Γ. Τὴν τῆς τετρημένης. Ἔσι δὲ, Τῆς καταδικαζούσης (Ἡλιοδώρ. Β, σελ. 26).—στ. 25, Συνεῖναι.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Συνεῖναι (τουτέστι συνέρχεσθαι)· ὅπερ ἄμεινον ἴσως ἢ ἔαν κατὰ χώραν.—Κεκαδδῆσθαι.] Δ.Γ. Κεκαδδῆσθαι. Διορθοῦν δ' ἐπεχείρησαν οἱ μὲν Κεκαδδῆσθαι (παρὰ τὸ Καδίζω), οἱ δὲ, Κεκαδδῆχίσθαι (παρὰ τὸ Καδδῆχίζω) ἢ Ἐκκεκαδῆχίσθαι.—στ. 26, Κάδδος.] Δ.Γ. Κάδδῆχος· Κάδῆχος.—στ. 28, Μηδέ.] Ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ, Μῆτε.—στ. 29, Κατατεταγμένους.] Δ.Γ. Καταχεομένους. Οἱ μὲν πρὸ ἐμοῦ, διορθώσαντες οὐκ ἐπιτυχῶς, γεγράφασι, Κάρτα θεομένους· ἢ γράφειν δεῖν φασί, Κατατεταμένους, τουτέστι μετὰ σπουδῆς καὶ κατατάσεως. Ἡμῖν γε μὴν ἔδοξε κατὰ χώραν ἔαν τὸ Κατατεταγμένους, ἐπὶ τοῦ, Ἐν τάξει κατακεκλιμένους· ἢ γὰρ ἑτέρα γραφή, Καταχεομένους, ὑποβαρβαρίζει, οὐ διὰ τὴν μεσότητά, ἀλλ' ὅτι τὸ μέσον τοῦτο ῥήμα ἐρ' ἑτέρου φθάσασα τέταχεν ἢ χρῆσις, ὡς ἐσημειώσαμεθα ἐν τοῖς εἰς τὸν Ἡλιοδώρον (σελ. 23).—στ. 30, Τῶν Ποντικῶν βασιλέων.] Οὐκ ἐρρώσθαι τὸ χωρίον ὑπειλήφασιν, ἐπειδὴ ὅ,τε Κικέρων, καὶ αὐτὸς ὁ Πλούταρχος ἀλλαχοῦ Διονύσιον τὸν Συρακουσίων τύραννον, οὐ βασιλέα τοῦ Πόντου, ἰσορήκασιν τοῦτο ποιῆσαι.

ΣΕΛΙΔ. 84, στ. 7, Ἄλλὰ καὶ μία.] Ἐξ Η.Δ. ἡ προσθήκη τοῦ, Καὶ, εἶνα σαφέστερος ἢ τῶν λεγομένων ὀνοῦς· Οὐ μόνον οὐκ ἔθηκε νόμους γεγραμμένους ὁ Λυκούργος, ἀλλὰ καὶ εἰς τῶν ἀγράφων νόμων (τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ Ῥητῶν) ἦν οὗτος, τὸ μὴ τιθεῖναι δηλονότι νόμους γεγραμμένους.—στ. 11, Βεβαία.] Ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ, Βεβαίαν.—Ἰσχυρότερον.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἰσχυρότατον.—στ. 12, Ἀνάγκης, ἢν ἡ παιδείσις ἐμποιεῖ τοῖς νέοις, νομοθέτου διάθεσιν ἀπεργαζομένη.] Ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἀνάγκης, καὶ ἢν παιδείσις ἐποιεῖτο τῶς νέοις νομο-

δέτου διάθεσιν ἀπεριγάζομένη, ἢ, ὡς ἑτέρα Δ.Γ. Ἀνάγκης, καὶ ἦν ἡ παιδείουσιν ἐμποιεῖ τοῖς νέοις διάθεσιν, νομοθέτου δίκην ἀπεριγάζομένη. Ἐπέχω περὶ τῆς διπλῆς ταύτης γραφῆς οὐχ ἦττον ἢ τῆς διορθώσεως.—στ. 17, Τὸ γὰρ ὅλον καὶ παν τῆς νομοθεσίας ἔργον.] Ἐξ Η.Δ. ἀντὶ τοῦ ἀδιανοήτου, Τὸ γὰρ (Δ.Γ. Τὸ δὲ) ὅλον καὶ πάτης νομοθεσίας ἔργον.—στ. 21, Πελέκεις.] Δ.Γ. Πρίονος.—στ. 22, Πρίονος.] Δ.Γ. Πελέκεις.—στ. 23, Ἐπὶ τῆς ἑαυτοῦ.] Ἰσ. γρ. Περὶ τῆς ἑαυτοῦ.—στ. 25, Πρῶτος.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Πρῶτον.—Τρυφῆν οὐ χωρεῖ καὶ πολυτελειαν.] Δ.Γ. Τρυφῆς οὐ χωρεῖν πολυτελειαν· οὐ κακῶς, εἰάν γραφῆς καὶ, Χωρεῖ, ἀντὶ τοῦ Χωρεῖν. Μημηνοεῦσι δὲ καὶ ἀλλαχοῦ (Περὶ σαρκοφαγ. Β, § 1) τῆς ῥίτρας ταύτης ὁ Πλούταρχος.—στ. 29, Συναρμόζεσθαι.] Ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἰτην ἀρμόζεσθαι.—στ. 30 Συνηξομοιοῦσθαι.] Δ.Γ. Συνεξομοιοῦν.

ΣΕΛΙΔ. 85, στ. 8, Γένωνται.] Ἰτ. γρ. Γίνονται, κατὰ παράτασιν.—στ. 14, Ῥήτρας ὠνόμασεν, ὡς παρὰ τοῦ Θεοῦ κτλ.] Ἦν ἄρα ὅτε καὶ χρησμὸν ἐδίλου ἡ Ῥήτρα, καθὰ καὶ τὸ συνόνυμον αὐτῆς, Λόγιον. Περὶ δὲ τῶν λοιπῶν τῆς Ῥήτρας σημαυνομένων ἐπιθὶ τὰ ἀλλαχοῦ (Προδρ. Ἑλλ. Βιβλιοθ. σελ. 291) σημειώσαντα μοι.—στ. 18, Οὐ γὰρ, ὡς Ἀριστοτέλης φησὶν κτλ.] Ἐν τῇ δευτέρῳ τῶν Πολιτικῶν (κεφ. ζ'), ὅπου περὶ τῆς τῶν Λακωνικῶν ἀκοσμίας τε καὶ ἀκολασίας ἄμεινον Ἀριστοτέλης κρίνει, ἢ ὁ περὶ τὴν Λακωνικὴν νομοθεσίαν ἐπτοημένος χρηστὸς Πλούταρχος.—στ. 21, Ἀπολείπειν.] Ἐξ Η.Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἀπολιπεῖν.—στ. 23, Δεσποῖνας προσηγόρευον.] Ὅστις Γαλατικὴς Mesdames παρ' ἡμῖν δὲ, Κυράς. Οὐ μόνον ἄρα ἀρχαίον, ἀλλ', ὅ τις ἂν καὶ μάλλον Σαυμάτειε, καὶ Λακωνικὸν, ἢ περὶ τὰς γυναῖκας αὐτῆ φιλοφροσύνη. Ἴσως δὲ Ῥωμαῖοι παρ' ἐκείνων εἰληφασὶ τὸ τοιοῦτον. Ὁ γὰρ ἐν Ῥώμῃ βιώσας Ἐπίκτητος (Ἐγχειριδ. κρ. μ.) « Αἱ γυναῖκες (φησὶν) » εὐθύς ἀπὸ τεσσαρεσκαίδεκα ἐτῶν ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν ΚΥΡΙΑΙ καλοῦνται κτλ. » Καὶ τοῦτ' ἔοικεν αἰνίττεσθαι καὶ ὁ μικρῶ πρό τοῦ Ἐπίκτητου ἐν Ῥώμῃ διατρέψας, Πέτρος ὁ Ἀπόστολος (Ἐπιστολ. Καθολ. Α, 7), ἐν οἷς φησὶ χρεῖναι τοὺς ἀνδρας, « Ὡς ἀσθενεστέρῳ σκευεὶ τῇ » γυναικείῳ τιμὴν ἀπονέμειν», τοῦτό γέτοι κάλλιον νομοθετήσας Λυκούργου, ὅτι καὶ τὰς γυναῖκας ἅμα ἐπὶ τὸ τοῖς ἀνδράσιν ὑποτάσσεσθαι πολὺς ἐστὶ προτρέπων.—στ. 24, Τὰ μέν γε.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ βαρβάρου, Τὰ μέντοι. Ἐστι δ' ὡδὲ τὸ, Μέν γε, ταῦτόν τῳ, Μέν γάρ, κατὰ δόκιμον χρῆσιν, ὡς ἐν ἄλλοις (Ἰσοκράτ. Β. σελ. 136) ἐδειξαμεν.—στ. 26, Γενωμένων.] Ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ, Γενομένων —στ. 30,

Πομπεύειν.] Ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ Πολιτεύειν, ἀνθ' οὗ Δ.Γ. Πυκτεύειν: Πηλαίειν. Ἐπιθι καὶ τὰς τοῦ Κλαυερίου σημειώσεις εἰς τὴν Γαλατικὴν Πλουτάρχου μετάρρασιν· καὶ ὁ Ἀμιότος γὰρ (σελ. 409) Πομπεύειν ἀνεγνωσκέναι δηλὸς ἐστὶν ἐκ τοῦ ἐρμηνεύσθαι, à se trouver aux processions.

ΣΕΛΙΔ. 86, στ. 5, Ἐπ' ἀνδραγαθίαις.] Δ.Γ. Ἐπ' ἀνδραγαθία· ὅπερ ἄμεινον.—στ. 14, Οὐσαν.] Δ.Γ. Εἶναι.—στ. 21, Ὡς φησιν ὁ Πλάτων.] Ἐν τῷ πέμπτῳ τῶν Πολιτειῶν (σελ. 458), ἐν ᾧ καὶ περὶ τῆς ἀποδόσεως τῶν Λακκαίων σοφιστικώτερον ἢ φιλοσοφώτερον διεξέρχεται ὁ Θεῖος Πλάτων.—στ. 29, Ἐπιόντι γάρ.] Ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἐπιόντι γὰρ αὐτῷ, ἵνα μὴ δις κένται ἢ ἀντωνυμία.

ΣΕΛΙΔ. 87, στ. 12, Μετ' Εὐλαθείας.] Δ.Γ. Κρύφα μετ' εὐλαθείας· ἐξ ἀμεινόνος γραφῆς, Κρύφα καὶ μετ' εὐλαθείας, τῆς ἀλλαχοῦ τῶν Πλουτάρχου (Λακκων. Ἀποφθ.) φερομένης.—στ. 25, Παίδων δέ.] Κακῶς οἱ πρὸ ἐμοῦ ἔτρεψαν τὸν, Δέ, εἰς τὸν, Τέ.—Κοινωνίαν εἶναι τοῖς ἀξίοις, καταγελῶν τῶν κ. τ. λ.] Ἐξ Η.Δ. ἡ προσθήκη τοῦ ἀπαρεμφάτου, Εἶναι, διὰ τὴν συνάρτησιν τοῦ λόγου. Ἐτεροι δ' αὐτὸ τὸ Κοινωνίαν τρέπτει θεῖν ὠθήθησαν εἰς τὸ Κοινωνεῖν, προσειληφότες καὶ τὴν ἐν τισι τῶν ἀντιγράφων φερομένην οὐκ ὀρθὴν, ἐμοὶ δοκεῖν, γραφὴν Καταγελῶντας, ἀντὶ τοῦ Καταγελῶν, ὅπερ εἰς αὐτὸν ἀναφέρεται τὸν Λυκοῦργον.—στ. 29, Ἴδιον αὐτοῦ.] Ἐξ Η.Δ. ὑπαγορευούσης αὐτὴν καὶ τῆς γαλατικῆς τοῦ Ἀμιότου μεταφράσεως, ἀντὶ τοῦ, Ἴδιον αὐτῆς, ἢ ὡς αἱ Δ.Γ. Ἴδιον αὐτοῖς.

ΣΕΛΙΔ. 88, στ. 7, Ἀβελτηρίαν.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἀβελτηρίαν, διὰ τὸ ἀναλογώτερον· παρὰ γὰρ τὸ Ἀβελτερος. Οὐκ ὀλιγαχοῦ μέντοι ἀλλαχοῦ κέχρηται ὁ Πλούταρχος καὶ τῇ διὰ τοῦ η γραφῇ.—στ. 9, Ὀχείων.] Οὕτως ἐκάλουν τὰ εἰς ὀχείαν ἀποδεδειγμένα ἄρξενά τῶν τετραπόδων, καὶ ἐξαιρέτως τῶν ἵππων (Ἄρποκρατ. λέξι. Ὀχείων), ἐφ' ὧν οἱ Γαλάται χρῶνται τῇ λέξει Étalon, ἴσως παρὰ τὸν παρ' Ἑλλήσιν, Ἰταλόν, ὃς σημαίνει τὸν Ταῦρον (Ἡσύχ. λέξι. Ἰταλός). Ἡ δὲ γνώμη ἐκ τῶν Θεόγνιδος (185) «Κριούς μὲν καὶ ὄνους» διζήμεθα κ. τ. λ. — στ. 18, Γεράδα.] Γεραδάταν ἀλληχοῦ (Λακκων. Ἀποφθ.) καλεῖ τοῦτον ὁ Πλούταρχος. — στ. 21, Ἐάν δ' οὖν.] Δ.Γ. Ἐάν δέ: Ἐάν οὖν.—στ. 27, Λέτχην.] Ἐπιθι τὰς ἡμετέρας εἰς τὸν Ἡλιόδωρον σημειώσεις (σελ. 97).—στ. 30, Ἀγεννές.] Ἰσ. γρ. Ἀσθενές, ὃ μᾶλλον ἂν συνάδοι τῇ τοῦ Ἀμιότου ἐρμηνείᾳ fluet.

ΣΕΛΙΔ. 89, στ. 1, Εἰς τὰς λεγομένας Ἀποθέτας.] Ἄμεινον ἴσως

γράφειν ἀρσενικῶς, Εἰς τοὺς λεγομένους Ἀποθέτας· ἔχει γὰρ τινα βαρβαρισμοῦ ὑπόνοιαν ὧδε ἢ Σηλυκῶς ἐκφερομένη εἴτε Ἀποθέτη, εἶθ' ὡς ὁ σοφὸς λεξικογράφος Συναϊδὲρος γράφει, Ἀποθετή.—στ. 2, Βραθυρώδη.] Ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ ἐνάρθρου, Τὸν βραθυρώδη· ἀναφέρεται δὲ εἰς τὸ, Ἀποθέτας.—στ. 6, Ἀποσφακελίζοντα.] Ἐξηγησάμην τὸ χωρίον τοῦτο ἐν τοῖς εἰς τὸν Ἱπποκράτην (Περὶ ἀέρ. ὑδ. τόπ. σελ. 187) γαλατικῆς σημειωθεῖσί μοι.—στ. 8, Ἦν δὲ καὶ περὶ τὰς τροφούς.] Ἐξ Η.Δ. ἡ προσθήκη τοῦ, Καί, ὃν καὶ ὁ Ἀμιότος, ἀναγκαῖον ὑπειληφώς, ἐξέφρατε, Les nourrices aussi.—στ. 15, Ὡς Πλάτων φησί.] Ἐν Ἀλικιδιάδῃ πρώτῳ (σελ. 122), ὅπου Θράξα γεγόνειαι λέγει τὸν παιδαγωγὸν Ἀλικιιάδου Ζώπυρον.—στ. 16, Τῶν δὲ Σπαρτιατῶν τοὺς παῖδας.] Ἐξ Η. Δ. ἡ προσθήκη τοῦ δευτέρου ἄρθρου (ὃ καὶ ἐν ἀρχῇ τις ἀν ἔχει προσθῆναι, Τοὺς δὲ τῶν Σπαρτιατῶν παῖδας), διὰ τὸν Ἑλληνισμόν· πλὴν εἰ μὴ τις, ὃ πολλάκις ἔφραμεν, οὐκ ἀπεικόντως ὑπολάβοι παραμελεῖν ἔσθ' ὅτε τῶν ἄρθρων τὸν Πλούταρχον.—στ. 22, Παρίστατο.] Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Παρισᾶτο. Ἐχει δὲ οὐδὲ οὕτως ὀρθῶς τὸ κατὰ μέσσην διάθεσιν· ὠφείλει γὰρ εἶναι, παρίσα.—στ. 27, Ἐμβάλλοντες αἰεῖ.] Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ ἀορίστου, Ἐμβάλλοντες· οὗ τὸ ἀνοίκειον ἐλέγχεται ἄλλως καὶ ὑπὸ τοῦ παρατακικοῦ χρονικοῦ ἐπιρρήματος, Ἄεϊ.

ΣΕΛΙΑ. 90, στ. 6, Πλὴν ὀλίγας κ. τ. λ.] Ἄμεινον ἀν ἐγράφετο, Πλὴν ὀλίγας ἡμέρας τινὰς τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἐν αἷς τῆς τοιαύτης φιλικθροπίας μετεῖχον. Ἀλλὰ κέχρηται Πλούταρχος καὶ ἀλλαχοῦ (Περικλ. § 7, σελ. 287) ἀσυναρτήτως, ἢ ὡς ἀσυναρτήτως, τῷ Πλὴν.—στ. 8, Αὐτοῖς.] Δ. Γ. Αὐτοῖς. — στ. 11, Λυκοφάνους.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ Λυκόφουνας, ἢ ὡς ἕτεραι Δ. Γ. Λυκόφουνας· Πλούταρχος δ' ἀλλαχοῦ (Παλ. Λακεδ. ἐπιτηδεύμ.), Λυκοφώνας. Ἡσύχιος δὲ φησιν, ὅτι Λυκόφονον Μεσσήνιοι τὸν Ἐχινόποδα ἐκάλου. Εἴη δ' ἂν οὗτος ὃν μέχρι καὶ δεῦρο ἢ παρὸς ἡμῖν συνήθεια οὐδετέρως Ἐχίνοπόδιον, καὶ χυδαιέστερον, Ἐχίνοπόδιον, ὀνομάζει, φυτὸν ἀκανθῶδες, τὸ τοῖς Γαλάταις καλούμενον Chausse-trappe étoilée, ἢ Chardon étoilé.—στ. 19, Νουθετοῦντος.] Ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ, Νομοθετοῦντος, οἱ πρὸ ἐμοῦ.

ΣΕΛΙΑ. 91, στ. 10, Τὸ δ' αὐτό.] Δ. Γ. Τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο.—στ. 23, Ὀρθίας.] Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ Ὀρθιείας.—Ἐναποθνήσκοντας.] Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἀποθνήσκοντας.

ΣΕΛΙΑ. 92, στ. 1, Ἐδεῖ δὲ τὴν ἀπόκρισιν καὶ μετ'.] Δ. Γ. Ἐδεῖ δ' ἐκ καὶ τὴν ἀπόκρισιν καὶ μετ'. Γραπτέον, Ἐδεῖ δὲ καὶ τὴν ἀπόκρισιν μετ'.

* —στ. 13, Τὸ ἀντερῶν.] Τὸ ἐραστὴν ἐραστῇ φιλονεικίῳ ἀντιφέρεσθαι.
— στ. 30, Μάλιστ'α.] Ἐξ Ε.Δ. καὶ αὐτοῦ Πλουτάρχου οὕτω γράφον-
τος ἀλλαχοῦ ('Αποφθέγμ. Λακων.), ἀντὶ τοῦ, Μόλις.

ΣΕΛΙΔ. 93, στ. 3, Ὁ Λυκοῦργος αὐτός.] Δ.Γ. Αὐτὸς ὁ Λυκοῦρ-
γος.—στ. 5, Περί τῆς πολιτείας.] Ἐξ Η.Δ. ἀντὶ τοῦ, Περὶ τὰς πο-
λιτείας.—στ. 10, Μὴ κωλύσαντος ἀγωνίζεσθαι.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ,
Μὴ κωλύσαι ἀγωνίζεσθαι, ἡ ὡς ἕτεροι Δ.Γ. Μὴ κωλύσαντα ἀγωνίζεσθαι.
Τὸ ἐξῆς, Οἷόν ἐστι καὶ τὸ περὶ τῶν ἀθλημάτων νομοθέτημα τοῦ Λυ-
κούργου, μὴ κωλύσαντος κ. τ. λ. Ὁ δὲ νοῦς οὐ πᾶν τι σαφές· ὅν οὔ-
τως ἐξηγοῦνται οἱ πλείστοι τῶν φιλολόγων καὶ παρεῖρασαν ὁ Ἄμιότος, Μὴ
κωλύσαντος τοὺς πολίτας ἀγωνίζεσθαι εἰ μὴ ἐκεῖνα τὰ ἀθλήματα, ἐν
οἷς ἀνατίθεται ἡ χεῖρ, τουτέστι, ἐν οἷς ὁμολογεῖ τις τὴν ἥτταν διὰ τῆς
ἀνατάσεως τῆς χειρός. ('Επιθι τὰ Λακωνικ. Πλουτάρχ. Ἐποφθέγμ. τὸν
Κράγιον, Περί Λαιεθαιμ. πολιτ. Γ, Σ', 6, καὶ τὸ Φάβρου Ἀγωνιστικ. Α,
ζ' καὶ ἦ.) —στ. 13, Ἀλεξοίμεθα.] Δ.Γ. Ἀποδεξοίμεθα, ἐξ ἀμείνουτος
δηλονότι γραφῆς τῆς, Ἀπαλεξοίμεθα.]—Μένητε.] Παραινοῦσίτινες ἔκ-
τε Δ.Γ. καὶ ἐκ τῶν Λακωνικῶν ἀποφθεγμάτων Πλουτάρχου ὁρμώμενοι,
γράφειν, Μὲν ἦτε.—Καὶ μὴ μέσθω ἄτερος πατέρω ἐρατέητε.] Καὶ μὴ
μειζόνων ἕτερος τοῦ ἐτέρου ἐράτε, τουτέστι μὴ πλέον ἔχειν ἕτερος τοῦ ἐ-
τέρου ἐπιθυμῆτε. Ἀντὶ τοῦ, Ἐρατέμεν, ἔγραψα Ἐρατέητε, διασκευάτας
ἐκ τῆς ἡμαρτημένης. Δ.Γ. Ἡρατέητε. Παραινοῦσι δέτινες γράφειν, Κρα-
τέητε· ἕτεροι δὲ Ἐρατέη, ἢ Ἐρατίζη, ἀνθ' οὗ Πλούταρχος ἀλλαχοῦ (Λα-
κων. Ἀποφθέγμ.), Ἐρεσίη εἶρηκε.—στ. 15, Ἀνδράσι.] Ἐκ Δ.Γ. καὶ
αὐτοῦ Πλουτάρχου ἐν τοῖς Ἀποφθέγμασιν, ἀντὶ τοῦ Ἀνδρείσις.—στ. 26,
Ἀπομνημονευμάτων.] Δ.Γ. Ἀποφθεγμάτων. — στ. 28, Κόπτοντος.]
Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Σκώπτοντος.

ΣΕΛΙΔ. 94, στ. 9, Κακούς.] Ἐν δὲ τοῖς Ἀποφθέγμασιν Ἐχθροῦς,
γράφει Πλούταρχος, καὶ Ἀρίστων αὐτοῦ ἀποφθέγγεσθαι ἰσορεῖ.—στ. 12,
ἔχει.] Ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ ἔχει· ἀνθ' οὗ οἱ πρὸ ἐμοῦ προεῖλοντο γράφειν
ἀκόμψως, εἶχε.—στ. 14, Αὐτῶς. . . ἄκουα τίνας.] Αὐτῆς ἐκεῖνης τῆς
ἀηδόνος ἀκίκοα. Τὸ, Αὐτῶς, (ἀντὶ τοῦ Αὐτὸς) ἔκ τε Δ.Γ. καὶ ἐξ ὧν ἀλ-
λαχοῦ ('Αγησιλ. § 21) ἔγραψε Πλούταρχος, Ἀγησιλάῳ τοῦτο προσι-
θεῖς τὸ Ἀποφθέγμ.—στ. 20, Θνήσκοντας.] Δ.Γ. Ἀποθνήσκοντας. —
στ. 28, Τῆς ἐν τοῖς λόγοις εὐτελείας καὶ καθαριότητος.] Τῆς βραχύ-
τητος δηλαδὴ τῶν λόγων καὶ τῆς σαφηνείας. Παρ' ἄπασι φέρεται, Εὐ-
ζηλίης, πλὴν ἐνός, ἐν ᾧ γράφεται Ἀζηλίης. Ἔστι μὲν οὖν γράφειν, Ἀφε-
λείης· προεῖλόμην γε μὴν τὴν τοῦ φίλου Κλυερίου διορθῶσιν, Εὐτελείης,

συμφουήσας ὅτι καὶ ἀνωτέρω (§ 19, σελ. 92,) Πλούταρχος, « Ἀπ' εὐτελοῦς καὶ ὀλίγης λέξεως » εἶρηκε, καὶ ἀλλαχοῦ (Κράτισ. § 3) τῇ Εὐτελείᾳ τὴν Καθαριότητα συνήψε.

ΣΕΛΙΔ. 95, στ. 8, Ἄμμες ποτ' ἤμεες ἄλλιομοι νεανίαι.] τῶν Δωριέων ἢ φωνῆ, ἀντὶ τοῦ, Ἡμεῖς ποτ' ἤμεν κ. τ. λ.—στ. 10, Ἄμμες δὲ γ' εἰμές· αἱ δὲ λῆς, πεῖραυ λάβει.] Ἡμεῖς δ' ἐτμενῶν ἀνδρεῖοι νεανίαι· εἰ δὲ βούλει, πειράθητι τῆς ἡμετέρης ἀνδρείας. Τὸ Εἰμές· ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ ὧδ' τε καὶ ἀλλαχοῦ (Περὶ τοῦ ἑαυτ. ἐπακιν. ἀνεπιφθ. § 15), Εἰμέν. Τὸ δὲ, Πείραυ λάβει, εἴκειν ἐπεξήγητις εἶναι τοῦ ἐν ἄλλοις θωρικωτέρου τε καὶ συντομωτέρου Αὐγάθδεο, τουτέστιν Αὐγάζου, ὅπερ ἐστίν, Ὄρα, ἢ βλέπε· ἐπεὶ καὶ ΑΥΓΗ ἢ ὄψις, παρ' ἦν καὶ τὸ ΑΥΘΕ τῶν Γερμανῶν, τὸ δηλοῦν τὸν ὀφθαλμὸν, ὡς ἐσημειώτατο Σουειδέρος ἐν τῷ Λεξικῷ.—στ. 12, Ἄμμες δὲ γ' ἐσόμεσθα πολλῶν κάρρονες.] Ἡμεῖς δὲ, οἱ νῦν παῖδες, ἐσόμεθά ποτε πολλῶν κρείττονες ὑμῶν νεανίαι.—στ. 22, Ἐνθα βουλῆαι κ. τ. λ.] Ἐκ μὴ σωζομένου Πινδαρικοῦ ποιήματος τὸ μέλος· ἢ δὲ τῶν σίχων διάταξις ἐξ ἑτέρων. Ἐχρήτατο τὸ μέλι τούτῃ καὶ ἀλλαχοῦ (Εἰ προσβυτ. πολιτ. § 6 καὶ 10). —στ. 28, Ἐρπει.] Δ. Γ. καὶ διορθ. ῥέπει· ἴσως ἄμεινον, ἵνα μετὰ τοῦ Ἄντα, ταῦτόν ἢ τῷ Ἀντιρρέπει, τουτέστιν ἴσον δύναται ὁ καλῶς κηλοῖζων τῷ σιδήρῳ, ὅ ἐστι τῷ πολεμικῷ ἀνδρὶ.—στ. 29, Ὁ Λακωνικὸς ποιητὴς.] Ὁ Ἄλκιμάν.

ΣΕΛΙΔ. 96, στ. 1, Παιδείας.] Δ. Γ. Παιήσεως.—ῥήσεων.] ῥῆσεων. Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ Κρίσειω. Εἴη δ' αὖ ὧδ' τὸ ῥήσεων ταῦτόν τῷ ῥητροῶν. —ῥισι.] Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρό ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ὡς.—στ. 3, Τότε δέ.] Τουτέστιν ἐν τῷ καιρῷ τοῦ πολέμου. Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ποτὲ δέ.—στ. 15, Συντεταγμένης ἄμκ. . . ὁ βασιλεὺς ἄμκ. . . ἄμκ δ' ἐξήρχεν. . . σεμνήν ἄμκ.] Διχαράρειν τινὲς παραινῶσι τὸ πρῶτον, Ἄμκ, τὸ δὲ τελευταῖον τρέπειν εἰς τὸ Αὐτός· ἄμεινον δὲ κατὰ χώραν ἔαν, ὡς λεκτικὸν Πλούταρχου πλημμέλημα, τετρακίς ἐν ὀλιγίστοις σίχοις χρησαμένου τῷ ἐπιρρήματι. Ἐπιθι τὰ ἀλλαχοῦ (Ἰσοκρ. Α, σελ. κ.) σημειωθέντα μοι περὶ τῶν ἀηθῶς κατακόρων ἐπαναλήψεων τούτων. —στ. 16, Παρόντων.] Δ. Γ. Ὀρώντων.—στ. 20, Ἐμβαινόντων.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Ἐπιβαινόντων.—στ. 25, Θάροσους.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Θράτους. Τὴν δὲ τῶν ὀνομάτων διαφορὰν ἐδιδάξεν ἀλλαχοῦ (Σύγκρ. Περικλ. καὶ Φαβ. Μᾶξ § 2) ὁ Πλούταρχος, « Μία γάρ, ὡς εἴκειν, ἀπειρία καὶ » θράσος γεννᾶ, καὶ θάρσος ἀφαιρεῖται ». —στ. 26, Στεφανίτην ἀγῶνα νευικηκότα.] «Τοῖς γάρ νευικηκόσι στεφανίτας ἀγῶνας ἐξάριτος » ἦν ἐν ταῖς παρατάξεσι χώρα, περὶ αὐτὸν τὸν βασιλέα τεταγ-

• μένους μάχεσθαι • ὡς αὐτὸς εἶρηκεν ἀλλαγῷ (Συμποσιακ. Β, § 5) Πλούταρχος.

ΣΕΛΙΑ. 97, στ. 2, Ἐκθεβαιώσασθαι.] Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ Ἐμβεβαιώσασθαι.—στ. 4, Ἀπολεγόμενους.] Ἀπηνυθηκότας ἀποκοκηκώτας.—στ. 10, Στρατηγῶν.] Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Στρατιῶν. Ἰῶως ἀμεινον γράφειν, Στρατηγόν.—στ. 15, Τῆς Ὀλυμπιακῆς ἐκχειρίας.] Περί ἧς ἐπιθεὺς οὖς ἀλλαγῷ (Προδρ. Ἑλλην. Βιβλίωθ. σελ. 351, καὶ Ἰσοκράτ. Τ. Β, σελ. 36) παρεσχόμεν μάρτυρας.—στ. 30, Ἐτερον εἶη.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ δυσφωνοτέρου, Εἶη ἕτερον.

ΣΕΛΙΑ. 98, στ. 2, Τοῦτο.] Δ. Γ. Τούτων.—στ. 3, Μακαρίων, ᾶ.] Δ.Γ. Μακαρίων, ὦν.—στ. 4, Ἀφθονία.] Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἀφθονίαν.—στ. 8, Τὴν εἰρημένην.] Τὴν συμπεφωνημένην.—στ. 12, Ἐλευθερίας.] Ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἐλευθερίαν.—στ. 14, Ἀσχολίαν.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Ἀθολεσχίαν.—στ. 23, Ἄλλά μὴ τὸ πλείστον.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Ἄλλά τὸ μὴ πλείστον, ἦ, ὡς ἕτεροι Δ.Γ. Ἄλλά τὸ μὲν πλείστον.—στ. 27, Ἀγοραίου.] Ἰῶως γρ. Ἀγοραίαν, πλὴν εἰ μὴ τις ὑπεραττικίσει τὸν Πλούταρχον ὥδε βουληθῆναι νομίσειε.—στ. 30, Ἀκράτως.] Δ.Γ. Ἀκρατῶς.

ΣΕΛΙΑ. 99, στ. 5, Μελίττας.] Προῖων δὲ, (§ 30) Μελίττας ἐρεῖ καθὰ καὶ Θάλατταν, καὶ Θάλασσαν, καὶ Φυλάσσω καὶ Φυλλάττω, καὶ ὅλως μυρίας ἄλλας τοιαύτας ἀνωμαλίας διαλέκτου, εὐρήσεις, οὐ μόνον παρὰ Πλουτάρχῳ, ἀλλὰ παρ' ἅπασιν, ὡς εἰπεῖν, τοῖς κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου γράψασι, τὸ μὲν τῶν γραψάντων αὐτῶν πλημμελεία, ὑπὸ τοῦ σάλου τῆς ἐπὶ τῷ χεῖρον χωροῦσης γλώττης ἄλλοτ' ἄλλοσε φερομένων, τὸ δὲ καὶ δι' ἀμαθίαν τῶν ἀντιγραφῶν. Καὶ καλῶς μὲν ἔχει ἅπαξ ἐπισημῆνασθαι τὰ τοιαῦτα· τὸ δὲ διορθοῦν πειρᾶσθαι, ἐπὶ τὸ ὁμοειδὲς ἐκάστοτε μεταρρυθμιζοντας, πρὸς τῷ δυσανύσῳ καὶ πέρα τοῦ προσήκοντος ἂν εἶη περιέρχου.—στ. 10, Φαιδρός.] Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Φαιδρῶς.—στ. 14, Τύχωμες. . . ἀποτύχωμες.] Ἐκ Δ.Γ. ὡς τῆς Δωρίου φωνῆς, ἀντὶ τοῦ, Τύχωμεν. . . ἀποτύχωμεν.—στ. 20, Τήνου κἀρόνας.] Δωρίην διαλέκτῳ, ἀντὶ τοῦ, Ἐκεῖνου κρεῖττονας· Τήνος γὰρ ἔλεγον τὸ Ἐκεῖνοξ ἢ Κεῖνος, οὐ τροπῆ τοῦ κ εἰς τὸ τ, ὡς ᾤθησαν οἱ Γραμματικοί, ἀλλὰ παραγωγῆ τοῦ ἀντωνυμικοῦ, Τὸς εἰς τὸ Τήνος, καθὰ θαλοῖ καὶ τὸ μέχρι δεῦρο ἐν τῇ Κρητικῇ συνηθείᾳ σωζόμενον, Αὐτήνος, (Ἑρωτοκριτ. σελ. 10) παρὰ τὸ Αὐτός, καὶ Αὐτήνη παρὰ τὸ Αὐτή. Τούτου δὲ τοῦ, Τὸς, αἱ πλάγιοι πτώσεις εὑρονται μῦνοι ἐν τοῖς σωζομένοις βι-

Ἐλίους τῶν παλαιῶν, ἀντὶ τῶν πλαγίων τοῦ Αὐτοῦ, Οὗτος, Ἐκεῖνος, παραλαμβανόμενοι· ἡ δὲ πρὸ ἡμῶν συνθήσια, καλῶς ποιούσα καὶ τὴν εὐθείαν ἐφύλαξεν, αἶον ἡνίκα τινοὺς τὴν θύραν κόψαντες, ἐντυχεῖν αὐτῶν βουλόμενοι, τὸν ὑπακούσαντα παῖδα ἐρωτῶμεν, Εἶναί τοι; τουτέστιν Ἔστιν ἐνδον αὐτός (ἤγουν ὁ Κύριος);—στ. 26, Οὐδ' ἐν ἰσχυροῖς.] Ἐκ Δ.Γ. προσετέθη ἡ πρόθεσις ὑπὸ τῶν πρὸ ἐμοῦ.

ΣΕΛΙΑ. 100, στ. 1, Τὴν μὲν ὄψιν.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Τὴν ὄψιν μὲν.—στ. 14, Ἡ πόλις σε τιμᾶ.] Ἐκ Δ.Γ. προσετέθηκα τὴν ἀντωνυμίαν.—στ. 21, Αὐτοῖς.] Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Αὐτός.—στ. 30, Ἰερᾶς.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Ἰερῶς. Ἐμνήσθη δὲ καὶ ἀλλαχοῦ (Καίσαρ. § 19) ἰερῶν γυναικῶν.

ΣΕΛΙΑ. 101, στ. 3, Κατεμίγνυε.] Ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ Κατεμιγνύετο.—στ. 6, Ἰόντας.] Ἰσ. γρ. Πάντας, ὡς ὑπείληφέ τις τῶν πρὸ ἐμοῦ.—στ. 9, Διαφοράν.] Τοῦτο οἱ μὲν μετεποίησαν εἰς τὸ Διαφοράς· ἕτεροι δὲ, Διαφόρων, γράφειν παρήνεσαν.—στ. 20, Ἰχνος.] Δ. Γ. ἦθος.—στ. 24, Ταύτην ἀνείη... ἐνειργασμένη δόξαν.] Τὸ μὲν Ἐνειργασμένη, ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἀνειργασμένη. Ἰσως δὲ καὶ τὸ ἄρθρον, Τὴν, προσθετέον τῷ, Δόξαν· ὁ δ' Ἀμιότος ἔοικε μᾶλλον τὸ Ταύτην εἰς τὸ, Τὴν αὐτήν, τρέπειν. Ὁ νοῦς, Ἡ δὲ Κρυπτικία ἔοικεν ἐμποιῆσαι καὶ τῷ Πλάτῳ ταύτην περὶ τῆς πολιτείας Λυκούργου τὴν δόξαν, ὡς ἰκανῆς οὔσης πρὸς ἀνδρείαν, ἐνδοῦς δὲ πρὸς δικαιοσύνην, τουτέστιν ὡς ἀδίκους ἀπεργαζομένης τοὺς πολίτας. Ὁ γὰρ χρηστὸς Πλούταρχος, ἐπτοημένος περὶ τὴν Λακωνικὴν πολιτείαν, πάσῃ τέχνῃ ἐπηλυγάζειν αὐτῆς καὶ τὰ μὴ καλῶς ἔχοντα σπουδάζει, μὴ τοιαύτην ἀπ' ἀρχῆς γεγονέναι διατεινόμενος· ἔτι μέντοι οὐκ Ἀριστοτέλην μόνον καὶ Πλάτωνα Πλουτάρχῳ, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν Πλουτάρχῳ ἀντιτάξει, ταῦτα περὶ Λακεδαιμονίων ἀλλαχοῦ (Ἄγασιλ. § 37) ἀληθέστατα, ὡς οὐκ ὄφελεν, ἀποφηνάμενον, « Λακεδαιμόνιοι δὲ τὴν πρώτην τοῦ καλοῦ μερίδα τῷ τῆς πατριδος » συμφέρουσι διδόντες, οὔτε μανθάνουσιν, οὔτ' ἐπίσταται ἴδικοι » ἄλλο, πλὴν ὃ τὴν Σπάρτην αὔξει νομίζουσιν.—στ. 27, Εἰς τὴν χώραν ἄλλον ἄλλοσ' ἐξέπεμπον.] Ἐξ Ε.Δ. καὶ αὐτῆς τῆς τοῦ Ἀμιότου μεταφράσεως, ἀντὶ τοῦ, Εἰς τὴν χώραν ἄλλως ἐξέπεμπον.

ΣΕΛΙΑ. 102, στ. 9, Ὅταν εἰς τὴν ἀρχὴν καταστῶσι πρώτον, τοῖς εἰλωσι κ. τ. λ.] Κακῶς οἱ πρὸ ἡμῶν ἔριζον μετὰ τὸ, Καταστῶσι, δεῖον μετὰ τὸ, Πρῶτον, ὅπερ συναπτόμενον τῷ Ὅταν, ταῦτόν δύναται τῷ, Ἐπειδὴν τάχιστα.—στ. 13, Ἐπιδεικνύμενοι τὸ μεθύειν οἷον ἐσι τοῖς νέοις.] Ἴνα δηλονότι σωφρονεῖν παρασκευάζωσι τοὺς ἰδίους παῖδας, ἐξ-

ἵστασθαι τῶν φρενῶν κατηνάγκαζον τοὺς μηδὲν προσήκοντας, καὶ μηδὲν ἠδίκηκότας· ἀπειναντίως καὶ τῇ φιλοσοφίᾳ (Πλούτρχ. Δημητρ. § 1) καὶ τῇ θρησκείᾳ, ὧν ἓν τι τῶν φιλανθρώπων παιδευμάτων ἐστὶ καὶ τὸ (Παύλ. πρὸς Ῥώμ. Γ, 8) «Μὴ ποιήσωμεν τὰ κακά, ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθά.» — στ. 15, Ἐλευθέρων.] Ἐλευθερίων, δεῖν γράφειν ὑπειλήφασί τινες οὐκ ἀπεικίτως. — στ. 16, Στρατεῖζ.] Ἐξ Ε.Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Στρατιᾶ. — στ. 18, Τὰς δεσποσύνας.] Δ.Γ. Τοὺς δεσποσύνους. Τὸ δὲ Δεσποσύνας ἐπιθετικῶς ἐκδέκτεον. Ἰν' ἦ, Οὐκ ἐθέλειν ἄδειν τὰς τῶν Δεσποτῶν ἠδίας. — στ. 22, Μάλιστα μετὰ τὸν μέγαν σεισμόν.] Ἰσως προσθετέον τὸν Δὲ σύνδεσμον μετὰ τὸ Μάλιστα. Τὸν δὲ μέγαν σεισμόν, μηνίσαντος τοῦ Θεοῦ γεγονέναι Πλούτρχος ἀλλαχοῦ (Ἑρωτικ. διηγήσ. § 5) ἰσόρηκε. — στ. 23, Ἐν ᾧ.] Ἐξ Ε.Δ. προσέθηκα τὴν πρόθεσιν. — στ. 25, Οὐ γὰρ ἄν.] Ἐκ Δ.Γ. προσέθηκα οἱ πρὸ ἐμοῦ τὸν, Ἄν. — στ. 26, Οὕτω τό.) Ἐκ διορθώσεως, προσέθηκα τὸ ἄρθρον οἱ πρὸ ἐμοῦ. — στ. 29, Ἦδη τοῖς ἐθισμοῖς.) Δ.Γ. Τοῖς ἐθισμοῖς ἦδη. — στ. 30, Ἐκτετραμμένης.) Οἱ πρὸ ἐμοῦ ἐκ διορθώσεως, ἀντὶ τοῦ Ἐκτετραμμένης.

ΣΕΛΙΑ. 103, στ. 4, Ἐν ἔργῳ.] Ἐνεργοῦ, γράφειν παραινουσί τινες. — στ. 11, Μίτε.] Ἐλληνικώτερον ἂν γράφοις ὧδε, Μηδέ. — στ. 15, Ἐμμενεῖν καὶ χρήσεσθαι.] Οὕτω διορθώκασι οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἐμμένειν καὶ χρήσασθαι. — στ. 20, Τὴν πόλιν.] Δ.Γ. Τὴν πολιτείαν. — Διαμενεῖν.] Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ Διαμένειν.

ΣΕΛΙΑ. 104, στ. 4, Τοσοῦτον γὰρ...χρησαμένη νόμοις, οὐς κτλ.] Ἀντὶ τοῦ Χρησαμένη, ἔγραψαν Χρωμένη, ἐξ ἀρχαιοτέρων ἐκδ. οἱ πρὸ ἐμοῦ. Καὶ τοῦτο μὲν οὐδὲν διαφέρει· σκοπητέον δὲ μήποτε καὶ, Ὡς, γραπτέον ἀντὶ τοῦ, Οὐς, ἵνα ἔχῃ πρὸς ὃ ἀποδοθήσεται τὸ Τοσοῦτον. — στ. 13, Διὰ Λύσανδρον.] Ὀρθῶς οἱ πρὸ ἐμοῦ εἰς τοῦτο συνέσειλαν τὴν γραφὴν ἀντὶ τοῦ, « Δι' Ἀλέξανδρον, μᾶλλον δὲ διὰ Λύσανδρον » περιελόντες τὰ μηδὲν τῷ χωρίῳ προσήκοντα. — στ. 19, Δέρμα καὶ ξύλον.] Τὴν λεοντὴν καὶ τὸ ρόπαλον.

ΣΕΛΙΑ. 105, στ. 6, Ἐργάσασθαι.] Οὐκ ἀλόγως παραινουσί τινες γράφειν, Ἐνεργάσασθαι. — στ. 26, Ἄλλ' ὥσπερ ἐνὸς ἀνδρὸς βίῳ καὶ κτλ.] Ἐλλειπτικῶς τοῦ, Οὕτω. Τὸ δ' ἔξις, Νομίζων τὴν εὐδαιμονίαν ἀπ' ἀρετῆς ἐγγίνεσθαι βίῳ πόλεως ὅλης οὕτως, ὥσπερ ἐνὸς ἀνδρὸς βίῳ· ἢ γὰρ τῆς ὅλης πόλεως ἀρετῆ καὶ ἢ ἀπὸ ταύτης εὐδαιμονία ἐκ τῆς ἐκάστου τῶν πολιτῶν ἀρετῆς καὶ εὐδαιμονίας σύγκειται.

ΣΕΛΙΑ. 106, στ. 4, Τοῖς ἀνύπαρκτον εἶναι τὴν λεγομένην περὶ

τὸν σοφὸν διάθεσιν κτλ.] Τοῖς νομίζουσιν ὅτι ἡ τοῦ τελείου καὶ κατὰ μῆθρον ἐλλείποντος σοφοῦ εἰκὼν, τοῦτο μόνον εἰκὼν ἐστὶ πράγματος ἀνυπάρκτου, ἐπιδείξας ὁ Λυκούργος ὅλην τὴν πόλιν τῶν Σπαρτιατῶν φιλοσοφοῦσαν κτλ. Ὅτι δὲ τοῦτο δύναται ὧδε ἡ περὶ τὸν σοφὸν διάθεσις, ἀκριβῶς εἰδήσεις, παραβαλὼν ὥπερ ἀλλαχοῦ (Σημειώσ. εἰς τὸν Ἠλιόδωρ. σελ. 112) ἐκ τοῦ αὐτοῦ Πλουτάρχου παρεθέμεθα χωρίῳ. Τὴν δ' ἐν τισι φερομένην γραφὴν. . . Τὴν λεγομένην περὶ τὸν σοφὸν διάλυσιν καὶ διάθεσιν, ἐκ τῆς τοῦ προκειμένου χωρίου ὅπως οὖν ἀσαφείας εἰκὼς ἀναφυῆναι.—στ. 7, Δι' ὕπερ Ἀριστοτέλης.] Δ.Γ. Ὁ δὲ Ἀριστοτέλης.—στ. 17, Δὲ τὸν Λυκούργον.] Δ.Γ. Δὲ αὐτόν.—στ. 21, Περὶ τὴν ξενικὴν ὁδόν.] Δ.Γ. Περὶ τὴν ξένην ὁδόν. Καὶ τὴν μὲν γραφὴν κατὰ χώραν ἐατέον, ἐπεὶ καὶ ἐν τῇ Ἀττικῇ Ξενική τις ὁδὸς ἦν καλουμένη (ἀνωτέρ. σελ. 14)· σκοπητέον δὲ καὶ ἐρευνητέον τί ἐστὶν ἡ παρά τε Ἀθηναίοις καὶ Κρησὶ, Ξενικὴ ὁδός· ἡ γὰρ τοῦ Ἀμίουτου ἐρμηνεία διὰ τοῦ Grand chemin ἀπεσχεδιάσθαι μοι μᾶλλον δοκεῖ, ἢ τὴν ξενικὴν ὁδὸν ἐρμηνεύειν.—στ. 26, Τοῦ Λυκούργου τελευτήσαντος.] Δ.Γ. « ΤΟΥ ἸΠΠΙΑΡΧΟΥ, Μᾶλλον Δὲ τοῦ Λυκούργου τελευτή- » σαντος »· καὶ παρατιθέντι τὴν κακὴν γραφὴν ταύτην, ἥπερ ἀνωτέρῳ (σελ. 393) ἐσημειώσαμεθα παρακλησίῳ γραφῇ, « ΔΙ' ἌΛΕ- » ΞΑΝΔΡΟΝ, Μᾶλλον Δὲ διὰ Λύσανδρον » καὶ τῇ (σελ. 383) πρὸ ταύτης ἐτέρῃ, « ἌΣΥΛΟΝ, Μᾶλλον Δ' Ἄζηλον », καταφανῆς σοι γενήσεται ἡ τοῦ γραφικοῦ πλημμελήματος αἰτία. Δῆλον γὰρ ὅτι γράψαντά τινα κακῶς, ἐν τοῖς τρισὶ τούτοις χωρίοις, Ἄσυλον, Δι' Ἀλέξανδρον, Τοῦ Ἰππάρχου, ἐπανορθῶν ἕτερος παρέγραψε τῇ σελίδι, Μᾶλλον δὲ (τουτέστι Μᾶλλον δὲ γραπτέον, ἢ ἀγνωστέον) Ἄζηλον, Διὰ Λύσανδρον, Τοῦ Λυκούργου· ἐπελθὼν δὲ τρίτος ἄλλος τῶν ἀγγλικίων καὶ ἀμούσων γραμματικῶν, οἷοι πολλοὶ εἰσιν ἐπιτρέβοντες τὰς Μούσας, θέον τὴν διόρθωσιν μόνην ἀνθυποβαλεῖν τῇ πεπλημμελημένῃ γραφῇ, ἐκεῖνος καὶ τὸ σημαῖνον τὴν διόρθωσιν, Μᾶλλον δὲ, προτεπιθεὶς τῷ χωρίῳ, συνετάραξεν ἅπαντα.—στ. 30, Μεταβάλλωσι.] Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ Μεταβάλλωσι.

Ν Ο Υ Μ Α Σ .

ΣΕΛΙΔ. 107, στ. 2, Καίπερ ἐξ ἀρχῆς εἰς τοῦτον κατάγεσθαι τῶν στεμμάτων ἀκριβῶς δοκούντων.] Οὐκ ἔρῶνται τὸ χωρίον· διὸ καὶ ὑπενόησάν τινες μήποτε ἐγράφετο πάλαι. . . Κατάγεσθαι τινῶν σεμμάτων,

ἢ, ὡσπερ Ἀμιότος ἐξέφρασε, Κατάγεσθαι πολλῶν σεμμάτων. Ἐχει δὲ ἀπορίαν καὶ τὸ « Κατάγεσθαι εἰς τοῦτον » δέον, Ἐκ τούτου, ἢ Ἀπὸ τούτου, ἢ γοῦν « Ἀνάγεσθαι εἰς τοῦτον », καθά καὶ ἀλλαχοῦ (Κικέρ. § 1) τὸν Κικέρωνος πατέρα εἰς Τύλλιον ἀνάγειν τὴν ἀρχὴν τοῦ γένους, εἶρηκε. Καὶ μήποτε ταιαύτη ἦν καὶ ὡς ἡ γνησίαι Πλουτάρχου γραφή, ὑπὸ τῶν ἀντιγραφάντων διαπραφεῖσα, οὗς καὶ τὸ Ἀναφέρων τῷ Καταφέρων συγγέαντες ἐν ἄλλοις (Ἡλιοδώρ. Β, σελ. 109) ἠλέγησαμεν. Ἐστὶ δὲ καὶ ἄλλως διορθοῦν τρέποντας τὸ Κατάγεσθαι εἰς τὸ Καταλέγεσθαι, καθά που καὶ Ἡρόδοτος (ζ, § 53) ἐχρῆσατο τῇ λέξει, γενεολογῶν τοὺς τῶν Δωριέων βασιλεῖς. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς γραφῆς. Στέμματα (Stemmata) εἰσὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐκάλουν, παρ' Ἑλλήνων (οὐκ ἐρ' ὁμοίας τεταχότων τοῦνομα σημασίας) λαβόντες, τὰς τῶν εὐπατριδῶν γενεολογίας, ἃς ἐθῆλον ἐστεμμέναι τῶν προγόνων εἰκόνες καθεξῆς ἐν ταῖς τῶν οἰκιῶν ἀυλικῆς τεταχμέναι· ὧν ὅση πλείους εἶχεν ἕκαστος ἐπιθεῖξαι, τοσούτῳ καὶ εὐγενέστερος ἐνομιζέτο. — στ. 3, Ἄλλὰ Κλώδιος.] Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἄλλὰ καὶ Κλώδιος. — στ. 12, Βουλόμενοι.] Ταύτην εἰς ἀπαρτισμὸν τοῦ λόγου δεῖν ἔγνω προσθεῖναι τὴν μετοχὴν, ἀνθ' ἧς ἕτεροι τὸ, Οἰόμενοι, προστιθέναι παρήκου μετὰ τὸ, Δυνατόν. Τὸ ἐξῆς οὕτως ἂν παραφράσαις, Ἀξιοῦσι μὴδὲν ἑλληνικῆς παιδείας μετεσχηκέαι τὸν Νομᾶν, ὡσπερ ἂν ἡ ἐκ φύσεως αὐτὸν γενέσθαι δυνατόν καὶ αὐτάρκη πρὸς ἀρετὴν, ἢ τὴν παιδευσιν αὐτοῦ βαρβάρῳ τινὶ, Πυθαγόρου βελτίονι, ἀποδοῦναι βουλόμενοι. — στ. 13, Καὶ τῶν Νομᾶ.] Περιγραφπτεὸς εἶναι μοι ἔδοξε ὁ, Καὶ, ἄλλως τε καὶ λείπων ἐν Δ. Γ. — στ. 14, Πυθαγόραν δὲ τὸν.] Ἰσ. γρ. Πυθαγόραν δὲ τινα. — στ. 18, Τὴν βασιλείαν.] Δ. Γ. Τὴν πολιτείαν ὅπερ ἄμεινον. — στ. 23, Ὀλυμπιονικῶν.] Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ὀλυμπιονίκων. — Ἀναγομένους.] Ἀναγραφόμενους, δεῖν ὑπέλαβόν τινες γράφειν.

ΣΕΛΙΔ. 108, στ. 2, Πέμπτη δὲ ἰσαμένου μηνός.] Λεῖπει τοῦ μηνός τοῦνομα· διὸ τινες γράφειν δεῖν ὡς βηταν, Ἐδόθη δὲ πέμπτου ἰσαμένου μηνός. Πέμπτον δὲ (Quintilis) μῆνα κυριωνυμικῶς τὸ ἀρχαῖον οἱ Ῥωμαῖοι ἐκάλουν τὸν ὕστερον κληθέντα Ἰούλιον. — στ. 6, Τροπῆς.) Δ. Γ. Ταρχῆ· πιδανῶς, εἰ περαβάλοις τοῖς πρόσθεν (Ῥωμύλ. § 27, σελ. 61.) εἰρημένους. — στ. 10, Δὲ τιν' ὑπόνοιαν.] Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Δὲ τὴν ὑπόνοιαν. — στ. 18, Κελεύοντος αὐτὸν ὀνομάζεσθαι.] Γραπτέον, Λέγοντος αὐτὸν ὀνομάζεσθαι, ὅπως ἂν συνάδη τοῖς πρόσθεν (Ῥωμύλ. § 28, σελ. 62), ἢ γοῦν Κελεύοντος αὐτὸν ὀνομάζειν. — στ. 24

Ἦρισαν δέ.) Ἐξ Ε.Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Ἦρισάν τε.—Μόνον.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Μόνου.

ΣΕΛΙΔ. 109, στ. 9, Κυρίῳ καὶ Τατίῳ.] Δ.Γ. Κυρίῳ: Κύριον ὄντα ἐξ ὧν οἱ πρὸ ἐμοῦ δισκευάσασιν τὸ, Κυρίῳ καὶ Τατίῳ.—στ. 13, Γενόμενον.] Ἰσ. γρ. Γινόμενον, ἐν παρατάσει.—Μεσοβασιλείαν.] Δ.Γ. Μεσοβασιλείον, οὐκ ἐπιθετικῶς πρὸς τὸ Σχῆμα, ὡς ἔδοξέ τισιν, ἀλλ' οὐσιαστικῶς καθὰ καὶ τὸ παρὰ Ῥωμαίοις Interregnum.

ΣΕΛΙΔ. 110, Τῆς Κύρεων.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Τῆς Κυριτῶν.—στ. 4, Ἀνακραθεῖσι.] Ἐξ Ε.Δ. (ἦν πιστοῦται τὸ ἀνωτέρω, § 2, σελ. 108, Συγκραμένων), ἀντὶ τοῦ, Ἀνακρηυχθεῖσι.—στ. 8, Δεκαμιάς.] Δ.Γ. Δεκατριῶν.—στ. 12, Ἐκ ποδῶν.] Εἰς τοῦτο ἔτρεψα τὸ Ἐκποδῶν.—στ. 13, Κάθεξιν.] Ἐξ Ε.Δ. (ἀφ' ἑτέρας ὀρηκμένων κακῆς γραφῆς, Καθέξιν), ἀντὶ τοῦ, Κάθειρξιν.—στ. 16, Οὐθέν.] Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Οὐδέ* ἀνθ' οὗ ἴσως ἄμεινον γράφειν ἀπλῶς, Οὐ.—στ. 22, Ὑπέμενεν.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Ἐπέμενεν.—στ. 30, Νουμάς ἐκεῖνος.] Ἡ τὸ Νουμάς, ἢ τὸ Ἐκεῖνος, διαγραφτέον εἶναι, ἄλλοις τ' ἔδοξε, καὶ ἡμῖν συνδοκεῖ. Ἐλοίμην δ' ἀνμᾶλλον τὸ κύριον ἐξαλείφειν, ὡς διασάφησιν τῆς ἀνωθυμίας πρυσυγραφῆν τῇ σελίδι.

ΣΕΛΙΔ. 111, στ. 1, Ἀπολέλοιπει.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ Ἀπολέλοιπε.—στ. 6, Ἄλλων τε πολλῶν.] Ἐχει τινὰ νοθείας ὑπόνοιαν τὸ χωρίον διὸ καὶ τινες τρεπτέον εἶναι ἐνόμισαν εἰς τὸ, Ἄλλων τε πολλοὶ πολλῶν. Ἰσως γραπτέον, Ἄλλοι τε περὶ ἄλλων.—στ. 8, Οὐδὲ φίλορην, ἀλλὰ φιλάνθρωπον.] Ὅμοια τοῖς ἀλλαχοῦ (Περὶ τοῦ Σωκρατ. δαιμον. § 23) εἰρημένους τῷ Πλουτάρχῳ.—στ. 11, Θείου.] Δ.Γ. Ὁσίου.—στ. 14, Γυναικὶ μὲν οὐκ ἀδύνατον κ.τ.λ.] Ἐμνημόνευσε τῆς Αἰγυπτιακῆς ταύτης θεολογίας καὶ ἀλλαχοῦ (Συμποσιακ. Η, α, § 3).—στ. 18 Θεῶ.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ Θεῶν.—στ. 22, ἧ δὴ. . . χρῶσαν τὴν Πυθίαν κ. τ. λ.] Τὸ μὲν ἧ δὴ, ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Οὗ δὴ (ἀνθ' οὗ ἕτεροι παρήνεσαν γράφειν, Περὶ οὗ δὴ, ἄλλοι δ' ἔγραψαν, Ὁ δὴ) τὸ δὲ, Χρῶσαν Ἐξ Η.Δ. ἀντὶ τοῦ ἀσυναρτήτου, Χρᾶν.—στ. 27, Μελῶν.] Δ.Γ. Μελῶν αὐτοῦ.

ΣΕΛΙΔ. 112, στ. 23, Γεγεννημένης.] Ἐξ Η.Δ. ὁ διπλασιασμός τοῦ ν' ἔστι γὰρ παρὰ τὸ Γεννάομαι, καὶ οὐ παρὰ τὸ Γίνομαι.—στ. 26, Μητ' ἄπεσι τι.] Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ Μηδ' ἄπεστί τι.—Μεμπτόν ἐσί τι.] Μεταμέλει μοι πεισθέντι τοῖς πρὸ ἐμοῦ, οἵτινες ἐξ Ε.Δ. προσέθηκον τὸ Τι' νοεῖται γὰρ ἀπὸ κοινοῦ ἐκ τοῦ προηγουμένου.

ΣΕΛΙΔ. 113, στ. 2, Καίτοι.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Καί.—στ. 7,

Βασιλεύειν πόρρω μέλλοντος ἀνδρός.] Οὐκ ἐπάναγκας μετατιθέναι τὸ Πόρρω, σὺν τοῖς πρὸ ἡμῶν ἔστι γὰρ κατὰ τὸ λεγόμενον Ὑπερβατὸν σχῆμα, ἀντὶ τοῦ, Πόρρω ἀνδρός μέλλοντος βασιλεύειν. Ὁ δὲ νοῦς, Εἰ καὶ τι ἐπαινοῦμαι τὸν τρόπον, πόρρω ἀφέσθηκα ἀνδρός βασιλεύειν ἀξιού. —στ. 8, Ὁ τε δεινός.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Ὁ δὲ δεινός. — στ. 16, Θεραπεύοντος Θεοῦς.] Δ.Γ. Θεραπεύειν τοὺς Θεοῦς. — στ. 17, Ἐχθραίνειν.] Δ.Γ. Ἐχθκίρειν· περὶ ἧς διαφορᾶς, ἔπιθι τὰ ἐν ἄλλοις (Ἡλιοδώρ. Β, σελ. 292) σημειωθέντα. — στ. 19, Λόγοις.] Δ.Γ. Λογισμοῖς. —στ. 25, Δυναστείας.] Δ.Γ. Δυναστείαν.

ΣΕΛΙΔ. 114, στ. 8, Ἐχοντα.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Ἐχόντας. —στ. 19, Συνειληχώς.] Ἰτ. γρ. Εἰληχώς. —στ. 21, Παρασίμων.] Δ.Γ. Ἐπισίμων. — στ. 25, Τὸν μὲν . . . ἐξόπισθεν.] Δ.Γ. « Τὸν μὲν εἰς μεσημβρίαν τρέψας, ἐγκεκαλυμμένος αὐτὸς, καὶ παρασῆς ὄπισθεν ». —στ. 27, Κατηύξατο.] Δ.Γ. Κατηύχετο. —στ. 28, Ἐν οἰωνοῖς.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τῆς ἐλλειπούτης τῇ προθέσει γραφῆς. —στ. 29, Περιφέρων.] Οὕτω δεῖν γράφειν ἔγνωκα ἀντὶ τοῦ Προσφέρων· ἀντὶ οὗ Δ.Γ. Παραφέρων. Οἱ πρὸ ἐμοῦ δύο διορθοῦντες ἔγραψαν Προσφέρων.

ΣΕΛΙΔ. 115, στ. 1, Καὶ δεξιὸν ἐπέπτησαν.] Ἐκ κοινῆς ἐμοί τε καὶ τῷ φίλῳ Κλαυερίῳ διορθώσεως, ἀντὶ τοῦ παρ' ἄπασι φερομένου. Καὶ δεξιὸν ἐπέτρεψαν (Δ Γ. Καὶ δεξιὸν, καὶ ἐπέτρεψεν). Καὶ πιστούσθω σοι τὴν διορθώσιν Ὀμηρος λέγων (Ἰλιάδ. Ν, 821).

Ὡς ἄρα οἱ εἰπόντι ἐπέπτατο δεξιὸς ὄρνις.

Τίνας δ' ἔλεγον Δεξιούς, καὶ τίνας Ἄριστερούς ὄρνιθας, ἐσήμηνεν αὐθις ὁ Ποιητὴς ἐν οἷς λέγει (Ἰλιάδ. Μ, 239) περὶ τῶν ἀγαθῶν καὶ κακῶν οἰωνῶν,

Εἴτ' ἐπὶ δεξιῇ ἴωσι πρὸς Ἡῶ τ', Ἡελίον τε,

Εἴτ' ἐπ' ἀριστερὰ τοίγε ποτὶ ζόφον ἠερόεντα.

—στ. 5, Τριακοσίων διαφόρων σύστημα.] Δ.Γ. Τριακοσίων σύστημα * —Διέλυσεν.] Δ.Γ. Διέσθησεν. —στ. 11, Ἐπὶ ταῖς κεφαλαῖς.] Μεταμέλει μοι τὴν Ε.Δ. παραδεξαμένῳ, ἀντὶ τοῦ, Περὶ ταῖς κεφαλαῖς. —στ. 14, Οἱ βασιλεῖς.] Δ.Γ. Οἱ τρεῖς βασιλεῖς. — Καὶ τὸν ὑπηρετοῦντα . . . Κάμιλλον.] Δ.Γ. Καὶ τὸν ὑπηρετοῦντα παῖδα τῷ ἱερῷ τοῦ Διὸς λέγεσθαι Κάμιλλον. —στ. 15, Ἰερεῖ.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Ἰερωῖ. — Ἀμφιθαλή.] Ζήτει τὴν ἐξήγησιν ἐν ταῖς εἰς τὸν Ἡλιοδώρον σημειώσεσι (σελ. 41, ἐμ. ἐκδ.) —στ. 21, Ἦν Πλάτων ἀποκαλεῖ κ. τ. λ.] Ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Πολιτειῶν (σελ. 372-373) —στ. 22. Τότ' ἦν.] Ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ

ἀντὶ τοῦ, Καθιερωμένων.—στ. 22, Ἰερέων.] Δ.Γ. Ἰερών.—στ. 23, Πρὸ τῆς ἀνάγκης.] Δ.Γ. Πρὸ τῆς ἀνωγῆς ἀδιανοήτως. Διὸ καὶ τινες ὑπενόησαν γραπτέον εἶναι, Πρὸ τῆς ἀπαγωγῆς· ὁ δ' Ἄμιότος οὐδ' ἐξέφρασεν ὅλως τὰς λέξεις. Ἰσως ἐγγέγραπτο, Πρὸ τῆς καταγωγῆς, ἢ Πρὸ τῆς κατορυγῆς, τουτέστι πρὸ τοῦ καταγαγεῖν, ἢ πρὸ τοῦ κατορύξει αὐτήν. Ἐνδέχεται μέντοι καὶ τὸν Πλούταρχον τῇ Πρὸ ἀντὶ τῆς Ὑπερ χρήσασθαι, κατὰ λέξιν μᾶλλον ἐκφράται βουλευθέντα τὸ Ῥωμαϊκόν, Pronecessitate.—στ. 29, Αἱ προέμεναι τὴν ἱεράν παρθενίαν.] Ἄμεινον γράφειν, Αἱ προέμεναι τῶν ἱερείων τὴν παρθενίαν, ὡς ὑπενόησέ τις εἶναι γραπτέον, ὀρμηθεῖς ἐκ τῆς τοῦ Ἄμιότου μεταφράσεως.

ΣΕΛΙΔ. 121, στ. 5, Οὔτε τῶν τιμιωτάτων οὐδὲν, οὔτε τῶν πρώτων τοῦ κόσμου μορίων.] Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Οὔτε τῶν τιμιωτάτων, οὐδὲ τῶν πρώτων κτλ. Ἄμεινον δὲ γράφειν ἐκ Δ. Γ. Οὐ τῶν τιμιωτάτων, οὐδὲ τῶν πρώτων κτλ.—στ. 7, Ταῦτά.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Ταῦτα.—στ. 8, Ἐτέρα.] Οἱ μὲν, Νερτέρα, ἔτεροι δὲ, Δευτέρα, ἢ Ἐνδεσζέρα, γράφειν δεῖν ὑπέλαβον.—στ. 14, Λιθίτιναν.] Τὴν αὐτὴν τῇ παρ' Ἑλληνισιν Ἐπιτυμβία Ἀφροδίτη καλουμένη, ὡς ἐν ἄλλοις (Κεφαλ. Ῥωμ. καταγραφ. § 23) ἐδίδαξεν ὁ Πλούταρχος.—στ. 17, Μιάς.] Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Μίαν.—στ. 21, Δέκα.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ Δώδεκα ἵνα συνάδη τοῖς ἀλλαχοῦ (Κοριολαν. § 39) εἰρημένους Πλουτάρχῳ.—στ. 24, Κατέθυσεν.] Ἐκ Δ.Γ. παρέλιθα ἀντὶ τοῦ Κατέθυσεν.—στ. 25, Καταδείξκντος.) Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Διδάξαντος (Ἐπιθι τὰς εἰς τὸν Ἰσοκράτ. σημειώσ. σελ. 36).—στ. 27, Φιτιάλοι.] Παρὰ τὴν Φιτιάλοις εὐθείαν. Προῖον δὲ (σελ. 122) τοὺς αὐτοὺς τούτους Φιτικαῖς, καλεῖ, παρὰ τὴν Φιτιαλῆς· καὶ οὐ παράδοξον· ἐπεὶ καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς Ῥωμαίοις διαπεφώνηται περὶ τε τῆς γραφῆς καὶ τῆς παραγωγῆς τοῦ ὀνόματος.—στ. 28. Εἰρηνοφύλακες.] Ὄφειλεν εἰπεῖν Εἰρηνοποιοί, ὡς εἴρηκεν ἀλλαχοῦ (Κεφαλ. Ῥωμ. καταγραφ. § 62), ἵνα γοῦν συνεφέρετο τοῖς ὑπολαβοῦσι τοὺς παρὰ Ῥωμαίοις Feciales οὕτως εἰρησθαι παρὰ τὸ Facio τὸ ποιῶ.—στ. 30, Πᾶσαν ἐλπίδα. . . ἀποκοπῆναι.] Καθὰ καὶ ἐν τῇ συνηθείᾳ, Ἐκοψα τὰς ἐλπίδας μου, φάμεν ἀντὶ τοῦ, Ἀπέλιψα.

ΣΕΛΙΔ. 122, στ. 1, Εἰρήνην Ἑλληνας καλοῦσιν, ὅταν λόγῳ κτλ.] Παρὰ γὰρ τὸ Εἶρω, τὸ λέγω ἢ Εἰρήνη.—στ. 4, Μαρτυράμενοι.] Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Μαρτυρόμενοι.—στ. 9, Δικαίου.] Ἐκ Δ.Γ. (πρὸς τὸ Πολέμου δηλωότι) ἀντὶ τοῦ Δίκαιον, ὅπερ ἔτρεψαν

ψαν οί πρό ἐμοῦ εἰς τὸ Δικαίαν.—στ. 12, Μὲν γάρ.] Δ.Γ. Μὲν οὖν.—στ. 16, Ὑπέρ.] Δ.Γ. Πρό.

ΣΕΛΙΔ. 123, στ. 12, Πραρχοῦμα.] Δ.Γ. Παραυτίκα.—στ. 17, Ἐπέδειξε.] Δ.Γ. Κατέστησε.—στ. 19, Πρώτου.] Προσέθηκα τὴν λέξιν ἐκ Δ.Γ.—στ. 21, Ἀλτικῆς.] Πηθητικῆς. Τὸ γὰρ παρὰ Ῥωμαίοις Salio, παρὰ τὸν παρ' Ἑλλήτιν ἄχρηστον τοῦ ἐνεργητικοῦ τύπου Ἄλλω (ὄθεν τὸ Ἄλλομαι) παρήχθη, προσθήκη τοῦ σ (Ἐπιθε τὰς εἰς τὸν Ἡλιόδωρο σημειώσ. σελ. 344), καὶ τροπὴ τοῦ ἐτέρου λ εἰς τὸ ι, ἥπερ ἐχρήσαντο καὶ ἐν τῷ Alius παρὰ τὸ Ἄλλος, καὶ ἐν τῷ Folium παρὰ τὸ Φύλλον κ.τ.λ.—στ. 25, Ἡ δὲ πολλὴ τῆς ὀρχήσεως.] Ἐξ Η.Δ. ἀντὶ τοῦ Ἡ δὲ ἄλλη τῆς ὀρχήσεως· ἀνθ' οὗ οἱ πρό ἐμοῦ διορθοῦντες ἔγραψαν, Ἡ δὲ ἀκμὴ τῆς ὀρχήσεως. Λέγεται δὲ Ἡ πολλὴ τῆς ὀρχήσεως, ὡς τὸ πολὺ τοῦ χρόνου, ἐν τούτῳ μὲν τοῦ Μέρους προσυπακουομένου, ἐν ἐκείνῳ δὲ τοῦ Μέρους, ἢ Μοῖρα.—στ. 28, Ἀγκύλια.] Ῥωμαϊστὶ Ancilia· διὰ καὶ γράψαι ὄφειλεν ὁ Πλούταρχος, Ἀγκίλια. Οὐδὲ γὰρ ἀληθὲς τὸ ἔτυμον τοῦ ὀνόματος παρὰ τὸ Ἀγκύλιον· καὶ πιθανώτερον ὁ Βάρρων παρὰ τὴν ἐκτομὴν ἢ ἐντομὴν παράγει τὰ Ἀγκίλια, οἰοεὶ Ἰγκιλιάτινα ὄντα, παρὰ τὸ Incidere, ὃ ἔστιν Ἐντέμνειν.

ΣΕΛΙΔ. 124, στ. 10, Οἱ θεοὶ Βετούριον Μαμούριον... ἄλλα κ.τ.λ.] Ἐκ Δ.Γ. καὶ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ, Οἱ δὲ Οὐετούριον Μαμούριον... ἄλλοικτλ.] —στ. 16, Πρὸς ἐννοία τινὶ τῶν θεῶν πρὸς αὐτοὺς σχολάζων.] Ἐκ Δ.Γ. τὸ Ἐννοία, ἀντὶ τοῦ Εὐνοία πρὸς αὐτοὺς οἱ πρό ἐμοῦ. Τὸ δὲ, Πρὸς αὐτοὺς, ταῦτόν δύναται τῷ Μετ' αὐτῶν, τῶν ἱερέων δηλονότι. Τὸ δ' ὄλον χωρίον ὑποφίας οὐκ ἀπὸλλασται τοῦ νεοθεῦσθαι.—στ. 23, Νουμάς.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ ἐνάρθρου, Ὁ Νουμάς.—στ. 30, Ὁκᾶγε.] Ῥωμαϊκοῖς γράμμασιν Hoc age.

ΣΕΛΙΔ. 125, στ. 7, Τοὺς πολλοὺς.] Προσέθηκον τὸ ἄρθρον ἐκ Δ.Γ. οἱ πρό ἐμοῦ.—στ. 13, Δόξειε.] Ἐκ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ Δόξη.—στ. 14, Ἀπέστραπται τὰς ἀνατολάς.] Ὁ γὰρ εἰς ἱερόν, πρὸς εἰς τὴν εἰσοδὸν ἔχον, εἰσιών, ἐξ ἀνάγκης ὀπισθεν αὐτοῦ ἔχει τὰς ἀνατολάς· ἔδει οὖν (κατὰ γὰρ τὸ Νουμᾶ παράγγελμα), μετὰ τὸ εἰσιέναι, στρέφειν πάλιν τὸ πρόσωπον πρὸς τὰς ἀνατολάς, του-ἔστι πρὸς τὴν εἰσοδὸν, κἀκεῖθεν αὐδὲς ἐαυτὸν περιάγειν ἐπὶ τὴν τοῦ θεοῦ προσκύνησιν. Οὐκ ἔρῶται ἄρα ἢ Δ.Γ. Ἀπέστραπται πρὸς τὰς ἀνατολάς.—στ. 16, Εὐχῆς.] Δ.Γ. Ἀρχῆς.—στ. 30, Ἐγεγόνει.] Δ.Γ. Ἐγένετο ὅπερ ἄμεινον.

ΣΕΛΙΔ. 126, στ. 2, Ἄπισον.] Δ.Γ. Ἄτοπον.—στ. 13, Πανῶν.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ Τιτάνων.—στ. 14, Τὰ θεῖα.] Δ.Γ. Τὸ

Ψείον.—στ. 30, Ταῦτα δὲ λέγειν.] Ἐξ Η.Δ. προστεθῆ ὁ σύνδεσμος

ΣΕΛΙΔ. 127, στ. 1, Ἰλίκιον.] Δ.Γ. Ἠλίκιον· ὁ καὶ μᾶλλον συνάδει, οὐχ ὥπερ ὁ Πλούταρχος ἀποδίδωσιν ἐτύμη τῆς λέξεως, ἀλλ' ὥπερ ὁ Ῥωμαῖος Ὀβίδιος (Ἡμερολογ. Γ. 327) Ἠλίκιον (Elicium) ἐπωνομάσθαι λέγων αὐτὸν τὸν Δία, παρὰ τὸ Ελίκιον ῥῆμα, ὅπερ ἐστὶν Ἐξάγω ἢ Κατάγω. Εἶη οὖν ἂν Ἠλίκιος ὁ μαγικαῖς ἐκκλήσεσι κατακτός· εἰ δὲ τὸν τόπον αὐτὸν μετὰ τοῦ Πλουτάρχου καλοῖς Ἠλίκιον, ἔστι Μαγικὸν καταγωγίον.—στ. 7, Ἐγὼ δὲ Ψύω.] Προσαριθμεῖ καὶ τοῦτο οἷς φθᾶς ὁ Πλούταρχος γελοίοις ὠνόμακε, καὶ παράβαλλε τῷ φιλοσόφῳ Νουμᾷ τὸν φιλόσοφον Ἐπίκτητον (Ἀρρίαν. Ἐπικτ. διατρ. Β, κεφ. 16), «Εἶτα » λέγομεν, Κύριε ὁ Θεός, πῶς μὴ ἀγωνιῶ ; Μωρὲ, χεῖρας οὐκ ἔχεις ; » οὐκ ἐποίησέ σοι αὐτάς ὁ Θεός ; εὔχου νῦν καθήμενος, ὅπως αἱ μύξαι » σου μὴ ῥέωσιν. Ἀπομυξήσῃ ἄλλον, καὶ μὴ ἐγκάλει... τήλικαύτας ἔχων » χεῖρας, ἔτι ζητεῖς τὸν ἀπομύξοντα ; » Ὅτι δὲ καὶ Πλούταρχος οὐχ ἐτέρως ἔκρινε τὰ τοιαῦτα, ἐδήλωσεν ἀποχρώντως ἐν ἄλλοις (Αἰμιλ. Παύλ. § 49, σελ. 139). Τὸ γὰρ ἐν καιρῷ πολεμίων ἐφόδου Ψυσταίφ μόναις σχολάζειν καὶ μὴ σπουδάζειν ἢ συνθήκαις ἐπιεικέσι διαλύεσθαι τὸν πόλεμον, ἢ Ψυθίσκειν εὐγενῶς ὑπὲρ τῆς πατρίδος, πρὸς ἀνδρός ἐστὶ κομιδῆ μεμνητός. Διὸ καὶ καλῶς εἶρηται τὸ « Σὺν ἈΨυθᾷ καὶ χεῖρα » κινεῖν ».—στ. 10, Ὁ δὲ Τέρμων.] Termo γὰρ καὶ Terminus παρὰ Ῥωμαίοις ὁ ὄρος καλεῖται· τοῦτο δὲ ὅτι παρὰ τὸ Ἑλληνικὸν Τέρμα ἐστὶ, καὶ πυφλῆ δῆλον. Ἐμνημόνευσε δὲ τοῦ Τερμίνου τούτου καὶ ἀλλαχοῦ (Κεφαλ. Ῥωμ. καταγραφ. § 15) Πλούταρχος.—στ. 25, Ὑπερμαχητικόν.] Δ.Γ. Ὑπερμαχικόν.—στ. 28, Ἐνεμίξατο.] Δ.Γ. Ἐρμιξας· ἀμεινόνως μὲν τῷ ἐνεργητικῷ τύπῳ (οὐ γὰρ εὐΨετεύεται ὡδὲ ἡ μέση διάΨεσις), χειρόνως δὲ τῷ κατὰ μετοχὴν.—στ. 29, Πάγους.] Pagus τοῖς Ῥωμαίοις καλεῖται ἡ κώμη παρὰ τὴν Δωριεὶ καλουμένην, Παγάν, ὁ ἐστὶ Πηγὴν, διὰ τὸ παρὰ ταῖς πηγᾶς μάλισα συνίστασθαι τὰς κώμας· ὡσπερ ἐτυμολογοῦσιν οἱ τῶν Ῥωμαίων Γραμματικοί.

ΣΕΛΙΔ. 128, στ. 2, Πίσεις.] Σημείωσαι τὸ μήπω καταχωρισθὲν ἐν τοῖς Λεξικαῖς σημαινόμενον τοῦ Πίσεις, ἀντὶ τῆς ἐμπειρομένης αὐτῆς ἀρχῆς ἢ ἐπιμελείας τινί.—στ. 7, Ὡσπερ.] Δ.Γ. Ὡς.—στ. 8, Μηδ' οἶον.] Ἰσως γραπτέον, Μηδ' οἶον ὄν, μετὰ τῆς μετοχῆς.—στ. 14, Τὴν πρώτην.] Τὴν εἰς Ῥωμαίους τε καὶ Σαβίνους διαίρεσιν.—στ. 15, Τοῖς ἐλάττοσιν.] Ταῖς κατὰ τέχνας διαίρεσιν.—στ. 18, Συναχγών.] Δ.Γ. Συνενεγκών· ὅπερ ἀμεινον.—Ἐν αὐτῶν.] Ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ Ἐν αὐτό.—στ. 25, Ὑπεξελομένου.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Ὑπεξελομένου.—στ. 26,

Ἐπικνουῦτος.] Ἄντι τοῦ, Συναינוῦτος, ἢ λέξις ὡδε.—στ. 29, Οὐρα-
νόν.] Δ.Γ. Ἐνιαυτόν.

ΣΕΛΙΔ. 129, στ. 10, Μερκηθῖνον.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντι τοῦ Μερκιθῖνον.
Ἐν δὲ τῷ Καίσαρος βίῳ (§ 59) ὀρθώτερον αὐτὸν Μερκηθῖνιον ἀποκαλεῖ·
ἔστι γὰρ παρὰ τὸ Ῥωμαίων Mercedonius (σύνθετον ὄνομα παρὰ τὸ
Merces καὶ Dono) οἰανεῖ, Μισθοδότης, ἀπὸ τοῦ συμβαίνοντος, ὡς
ἔοικε, καλεσάντων οὕτω τὰς ἐμβολίμους ἡμέρας.—στ. 15, Δωδέκατος
δὲ καὶ τελευταῖος.] Προσθεθείκατιν οἱ πρὸ ἐμοῦ τὸν, Δέ, ἐκ Δ.Γ. Ὁ δὲ
νοῦς, Ἐπί Ῥωμύλου δωδέκατος ἦν ὁ Φεβρουάριος, ἐπεὶ πρῶτος ἠριθμηῖτο
ὁ Μάρτιος· τῆς δὲ τάξεως μετακινήσεως, καὶ πρῶτον ἀποδειχθέντος
τοῦ Ἰανουαρίου, ἐξ ἀνάγκης δεύτερος ἐγένετο ὁ προσεχῶς ἐπόμενος
Φεβρουάριος. — στ. 19, Τέσσαρσιν.] Τρισί, γράφειν δεῖν ὑπέλαβόν
τινες. (Ἐπιθι τὸν Μακρόθιον, Κρον. Α, κεφ. 12).—στ. 21, Νεώτατοι
τὴν χώραν.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντι τοῦ, Νεωτάτην χώραν.—στ. 22, Διαφέ-
ρουσιν.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντι τοῦ, Καταφέρουσιν. — στ. 26, Ὅτι δὲ τὸν
Μάρτιον πρῶτον.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντι τοῦ, Τὸν δὲ Μάρτιον
πρῶτον.—στ. 27, Ἐκδηλοῖ.] Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντι τοῦ,
Ἐκάλει.—στ. 28, Ἐφεξῆς.] Δ.Γ. Ἐξῆς.

ΣΕΛΙΔ. 130, στ. 3, Ἀπρίλιον.] Ἐγραψα κἀνταῦθα δι' ἐνὸς λ. —
στ. 5, Διὰ τὴν Ἀφροδίτην.] Ἐκ Δ.Γ. προσέθηκα τὸ ἄρθρον.—στ. 6,
Ἀπρίλιον κεκλησθαι... ἀνοίγοντα καὶ ἀνακαλύπτοντα.] Περὰ γὰρ τὸ
Aperio, ὅπερ ἐστὶν Ἀνόγω, ὁ παρὰ Ῥωμαίοις Aprilis (Ἀπρίλιος), ὁ
πρῶτος τῶν ἐαρινῶν μηνῶν· μαρτυρεῖ δὲ καὶ ἡ παρ' ἡμῖν συνήθεια, Ἀνοι-
ξιν καλοῦσα τὸ Ἐαρ.—στ. 9, Ἀπὸ Μαιίας.] Μαιία γὰρ ἔτεκε τὸν Ἑρμῆν,
ὡς δηλοῖ καὶ τὸ μητρωνυμικὸν Ἑρμού ἐπίθετον, ὁ Μαιαθεύς.—Ἀφιέ-
ρωται.] Δ. Γ. Ἀνιέρωται. — στ. 10, Ἀπὸ τῆς Ἥρας.] Ἡ Juno παρὰ
Ῥωμαίοις καλεῖται. Τὸ δὲ Ἥρας ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντι τοῦ, Ἥρας.
—στ. 15, Ὁ ἕκτος.] Προσέθηκαν οἱ πρὸ ἐμοῦ τὸ ἄρθρον.—στ. 17,
Δύο.] Προστίθεται καὶ αὕτη ἡ λέξις ὑπὸ τῶν πρὸ ἐμοῦ.—στ. 18,
Ἐπωνυμίας.] Δ.Γ. Προσωνυμίας.—στ. 22, Οἷον καθάρσιος.] Παρὰ
γὰρ τὸ Februo, ὅστις Καθαίρω, ὁ Φεβρουάριος (Februarius) κέκληται.
—στ. 23, Καὶ τοῖς φθιτοῖς ἐναγίζουσι τότε.] Ἐκ Δ.Γ. τὸ Φθιτοῖς,
ἀντι τοῦ Φυτοῖς. Ἴσως μέντοι γραπτέον, Φθιμένοις, ὡσπερ ἀλλαχοῦ
(Κεφαλ. Ῥωμ. καταγραφ. § 19) Πλούταρχος ἔγραψε. Τὸ δὲ ἐναγίζειν
τοῖς φθιτοῖς, τούτεστι τοῖς κατοικοῦμένοις, τνικαῦτα τοῦ ἔτους, παρ'
Ἑλλήνων εἰληφέναι τοὺς Ῥωμαίους φησὶν ὁ Κατωθῶν ἐν ταῖς εἰς τὸν
Ἀθ. ναίων (Γ, σελ. 98) ἐξηγήσει. Κάκεινοι γὰρ τοῦ Ἀνθεστηριῶνος

μηνός (ὅσπερ ἐστὶν ὁ παρὰ Ῥωμαίοις Φεβρουάριος) τὰ νόμιμα τῆς τελευτήσασιν ἐτέλουν. Καὶ ἡμεῖς δὲ νῦν περὶ τοῦ αὐτοῦ χρόνου, τὴν τῶν ψυχῶν καλουμένην ἐορτὴν ἄγομεν.—στ. 25, Ἰανουάριος, ἀπὸ τοῦ Ἰανουῦ.] Κακῶς τῶν πρὸ ἐμοῦ, οἱ μὲν τὸ Ἰανουῦ, οἱ δὲ καὶ τὸ Ἰανουάριος, διὰ διπλοῦ γράφουσι τοῦ γ· ἐνὶ γὰρ μόνῳ παρὰ Ῥωμαίοις ἐκφέρεται καὶ ὁ Ἰανός (Janus) καὶ ὁ παρ' ἐκείνου κληθεὶς Ἰανουάριος (Januarius).

ΣΕΛΙΔ. 131, στ. 6, Χαλεπὸν ἦν, καὶ σπανίως.] Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ Χαλεπὸν, ἧ καὶ σπανίως.—στ. 10, Μάρκου.] Γαίου, δεῖν γράφειν φασὶν οἱ ὑπομνηματισταί, ἐξ ἐτέρου χωρίου παραλλήλου τοῦ Πλουτάρχου ἀναλεξάμενοι.—στ. 15, Κατακε. ἤλητο.] Δ. Γ. Κατεκεκλήκτο· ὁ καὶ ἄμεινον.—στ. 24, Διαχεομένης.] Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Διαδεχομένης.—στ. 25, Λέγουσιν.] Δοτικὴ μετοχῆς· ἐστὶ γὰρ τὸ ἐξῆς. Ἐνθαῖν τῆς λεγουσιν περὶ τῆς τότε καταστάσεως καὶ τὰς ποιητικὰς ὑπερβολὰς, τουτέστι, οὐδὲ ποιητικῶς χρωμένους ὑπερβολαῖς ἐφικνεῖσθαι τοῦ ἀξίως ὑμνεῖν τὴν τότε κατάστασιν οἴους τ' εἶναι. Τὸ δὲ ἐχόμενον μέλος (ὅπερ εὔρηται καὶ παρὰ τῇ Στοβαίῳ ἐν τῷ Περὶ εἰρήνης κεφαλαίῳ) τοῦ λυρικοῦ Βακχυλίδου ἐστίν.—στ. 26, Αἰθᾶν.] Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Αἰθᾶν δ'. Δ. Γ. Ἐνθάδ'· Ἐνθα. Ἐστὶ δὲ τὸ Αἰθᾶν θωρικὴ γενεὴ ἀντὶ τοῦ Αἰθῶν, ὃ ἐστὶ Μελαινῶν, καθὰ καὶ τὸ Ἀραχνᾶν ἀντὶ τοῦ Ἀραχνῶν.—στ. 27, Χαλκείων.] Δ. Γ. Χαλκείαν· ὅτινες τρέπειν παρήνεσον εἰς τὴν Χαλκείαν, ἐν ἧ γενεῇ θωρικὴ ἀντὶ τοῦ Χαλκείων, ἐπιθετικῶς πρὸς τὸ Σαλπίνγων.—Οὐκέτι.] Πρὸς ὑπακομῆν τοῦ, Ἀκούεται. Δ. Γ. Οὐκ ἔστι.

ΣΕΛΙΔ. 132, στ. 3, Δαιμόνιος.] Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Δαίμονος.—στ. 6, Ὑστερον.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Ὑστερος.—στ. 7, Μία κακῶν παῦλα κ. τ. λ.] Ἐκ τοῦ ἕκτου Πολιτικῶν (σελ. 487,) Πλάτωνος.—στ. 10, Μακάριος μὲν γὰρ κ. τ. λ.] Καὶ ταῦτα ἐκ τοῦ Πλάτωνος (Νόμ. Δ, σελ. 711) παρελήφθαι ἐδήλωσεν ἀλλαχοῦ (Πῶς ἂν τις αἰσθῆιτ. ἐαυτ. προκόπτ. ἐπ' ἀρετ. § 15)· φιλοπλάτων γὰρ ἰσχυρῶς ὁ Πλούταρχος, καθὰ καὶ πάντες οἱ χαριέστερον φιλοσοφοῦντες.—στ. 15, Συσχηματίζονται.] Δ. Γ. Συμμετασχηματίζονται.—στ. 17, Βασιλείας.] Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Βοηθείας.

ΣΕΛΙΔ. 133, στ. 9, Ἀπεκαρτέρησεν.] Διὰ τοῦ ἀποσχέσθαι τροφῆς ἐαυτὸν ἐκουσίως ἐξήγαγε τοῦ βίου.—στ. 21, Παίδων.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Παιδίων.—στ. 24, Πυρὶ μὲν οὖν.] Ἐξ Ε. Δ. προσέθηκα τὸν δευτέρου τῶν συνδέσμων.—στ. 25, Τὸ Ἰανουαίον.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Τὸν Ἰανουαίον· οὐδετέρου γὰρ παρὰ Ῥωμαίοις γένους τὸ Janiculum· ὄνομα δ' ἦν τοῦτο ἐνός τῶν ἐπτὰ λόφων ἢ πάγων τῆς Ῥώμης.

Montorio τανῶν καλούμενον τῇ τῶν Ἰταλῶν φωνῇ. —στ. 30, Βίβλους.] Δ. Γ. Κύρβεις.

ΣΕΛΙΔ. 134, στ. 1, Φρουρουμένων.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ Φορουμένων. —στ. 4, Καὶ τῆς γε περὶ τὰς ἀπόρους καὶ ἀρρήτους λεγομένας ἐν γεωμετρικῇ μεθόδου προκυματείας πρὸς τινα τῶν ἀναξίων ἐκδοθείσης κ. τ. λ.] Ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ, Καὶ τὰς τε περὶ τὰς ἀτόρους καὶ ἀρρήτους λεγομένας ἐν γεωμετρικῇ μεθόδου καὶ προκυματείας πρὸς τινα τῶν ἀναξίων ἐκδοθείσας κ. τ. λ. Τὸ ἐξῆς, Καὶ πρὸς τινα τῶν ἀναξίων ἐκδοθείσης τῆς προκυματείας (τουτέστι τῆς βίβλου) τῆς περὶ τὰς ἀπόρους καὶ ἀρρήτους λεγομένας μεθόδου ἐν γεωμετρικῇ. Ἴσως δὲ καὶ ἀντὶ τοῦ, Ἀπόρους καὶ ἀρρήτους, μονολεξεῖ γραπτέον, Ἀπορρήτους. —στ. 7, Κοινῶ.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Καινῶ.] —στ. 8, Ἐπερχόμενον.] Γράψε, Ἐπεξερχόμενον, καθὰ φέρεται ἐν Δ.Γ. —στ. 9, Συναγαγεῖν.] Δ.Γ. Συναγεῖν. —στ. 10, Ἐπ.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Ἐν. —στ. 12, Εἰς τὴν σορόν.] Ἄμεινον τὸ ἐν Δ.Γ. Τὰς εἰς τὴν σορόν. —Τετρακοσίων.] Πεντακοσίων, ὄφειλε γράφειν Πλούταρχος, ὡς φασι οἱ κριτικοὶ πιστούμενοι τὸν ἀριθμὸν ἔκ τε Τίτου Λιβίου καὶ ἄλλων. —στ. 19, Ὁρμῆσαι.] Δ.Γ. Ὁμῆσαι ὅθεν τινὲς παρήνεσαν γράφειν, Ὁρκῆσαι, καθὼ τὸ κακὸν ἰώμενοι. Οὐδεμία γὰρ τῶν τριῶν τούτων γραφῶν ὑποψίας ἀπέλλακται τὸ μὲν Ὁρμῆσαι, διὰ τὸ ἀτυνάριστον (ὃ παραμυθούμενος προσέθηκα ἐν τοῖς ἐχομένοις τὸ, Λέγων), τὸ δὲ Ὁμῆσαι, καὶ τὸ διορθωτικὸν αὐτοῦ Ὁρκῆσαι, διὰ τὸ τοῦ τύπου βάρβαρον. Ἴσως γραπτέον, Φῆσαι, διαγράφοντες τὸ προστεθειμένον, Λέγων. —στ. 23, Μείζων ὢν κατόπιν μετὰ.] Παρήνεσάν τινες γράφειν, Μείζων ὢν ὃ κατόπιν καὶ μετὰ. —Τελευτήν.] Δ. Γ. Τὴν τελευτήν.

ΣΕΛΙΔ. 136, στ. 9, Ὁ δὲ, αὐτὸς αὐτόν.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Ὁ δ' αὐτόν. —στ. 11, Κάλλιον.] Ἐξ Ε.Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Καλόν. Δ.Γ. Μάλλον. —στ. 14, Ἄρμονικον.] Δ.Γ. Ἄρμενικοί. —στ. 15, Ἐπέτεινε περὶ τήν.] Δ.Γ. Ἐπέτεινε καὶ δὴ περὶ τήν ὅπερ, καὶ ἀδιανόητον ὄν, ὑπονοεῖν ὁμῶς παρέχει, μήποτε ἄλλως ἐγγέγραπτο πάλιν τὸ χωρίον. —στ. 16, Ἡ μὲν.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Ἡ μὲν γάρ. —στ. 24, Μόλις.] Δ.Γ. Μόγεις.

ΣΕΛΙΔ. 137, στ. 9, Ἀπολαύσεις.] Δ.Γ. Ἀπαρχάς. —στ. 15, Εἰ μὴ νῆ Δία πρὸς τήν.] Δ.Γ. Εἰ μὴ διὰ τήν: Εἰ μὴ νῆ Δία τήν: Εἰ μὴ νῆ Δία διὰ τήν. Ὁ νοῦς, Εἰ μὴ νῆ Δία φήσει τις, ὡς οὔτε Λυκοῦργος προεἶπετο τῆς δικαιοσύνης τὴν ἀνδρείαν, οὔτε Νουμᾶς τῆς ἀνδρείας τὴν δικαιοσύνην, ἀλλὰ πρὸς τὴν φύσιν ἐκάτερος τοῦ παρ' αὐτῶ πολι-

τεύματος οὐκ οὕτω ὁμοίαν, ἀνομοίαν εἰκότως ἐποίησατο καὶ τὴν παρασκευὴν.—στ. 20, Τὰς οὖν ὑπερβολάς.] Ἐξ Ε.Δ. προσέθηκα τὸν σύνδεσμον.

ΣΕΛΙΔ. 238, στ. 7, Κατεζόρεσεν.] Δ.Γ. Κατέζητηεν.—στ. 8, Ἐφῆκε.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Ἀφῆκε.—στ. 10, Οὔσης, ἀλλ' ἔτι τοῖς βίοις ὁμαλῶν.] Ἐξ Η.Δ. ἀντὶ τοῦ, Οὔσης τοῖς βίοις, ἀλλ' ἔτι ὁμαλῶν. Δ.Γ. Οὔσης, ἀλλὰ τοῖς βίοις ὁμαλῶν.—στ. 15, Ἐμοὶ δοκεῖν.] Ἐκ Δ.Γ. προσέθηκα τὰς δύο ταύτας λέξεις.—στ. 17, Παρέσχες, τὸν δέ.] Ἐξ Ε.Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Παρέσχεςτο, ἡ δέ.—στ. 20, Τεκνοτροφίας.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ Τεκνώσεις.—στ. 22, Εἰς ταῦτ' οὐκ ἐπὶ συννηχθησαν.] Τὸ μὲν ταῦτ', Ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ, Τοῦτ' οὐκ ἐπὶ συννηχθησαν, ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Συνήχθησαν. Ἐστὶ γὰρ οὐκ ἀπὸ τὸ Συνάγω, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ Συμφέρω, ἢ Συνενέγκω, οὐ τὸ μέσον σημαίνει τὸ, Ομογνωμῶ, ἢ, Ὁμολογῶ τι. Καὶ διορθώσθω ἡμῖν ἐν παρέρῳ ὁ Παισακίας (Α, § 41) ἐν οἷς φησιν, « Ἐγὼ δὲ γράφειν μὲν » ἐθέλω Μεγαρεῦσιν ὁμολογοῦντα, οὐκ ἔχω δὲ ὅπως ΕΥΡΩΜΑΙ πάντα » σφίσις » μετατρέπουσι τὸ πεπλημμελημένον τοῖς ἀντιγραφεῦσι ῥήματις τὸ ΣΥΜΦΕΡΩΜΑΙ.—στ. 30, Ἡ ταῦτα μὲν.] Δ.Γ. Ἡ εἰς ταῦτα μὲν.

ΣΕΛΙΔ. 139, στ. 1, Καὶ τὰ ἐκταράττοντα.] Ἐξ Ε.Δ. προσέθηκα τὰς δύο πρώτας λέξεις, οὐκ ἀποδεχόμενος τὴν διόρθωσιν, ἀλλ' οὐκ ἔχων ἀμείνω ἐπίγε τοῦ παρόντος ἐτέρων ἐπινοῆσαι. Ὅλη γὰρ αὕτη ἡ περίοδος δευρῶς ὑπὸ τῶν ἀντιγραψάντων διατέθειται, ὡς καὶ ἐκ τῶν ἐχομένων γενήσεται καταθλιότερον.—Κατακαίοντα λύπαις καὶ ζηλοτυπίαις.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Κατκαίοντα ζῆν λύπαις καὶ ζηλοτυπίαις· ἀνθ' οὗ ἕτεραι Δ.Γ. Κατκαίοντα ζῆν λύπαις καὶ ζηλοτυπίαις· καὶ Ε.Δ. Κατακαίοντα ζηλοτυπίαις, ἢ, Καταναγκάζοντα ζῆν ἐν λύπαις καὶ ζηλοτυπίαις. Ὅπως δὲ ποτ' ἂν ἔχη τοῦ χωρίου τούτου ἡ διάφορος οὐδὲν ἤττον ἢ ὑποπτος γραφή, εἴη ἂν ὁ νοῦς οὗτος· Ἡ ταῦτα μὲν τὰ τοῦ Λυκούργου νομοθετήματα, ἰσχυρὰ καὶ ἀκρατὸς ἐστὶν ἀπάθεια πρὸς γαμητὴν, καὶ πρὸς πάνθ' ὅσα ἐκταράττει καὶ κατακαίει τοὺς πολλοὺς λύπαις καὶ ζηλοτυπίαις· ἐκεῖνα δὲ, τὰ τοῦ Νουμᾶ δηλονότι κ. τ. λ.—στ. 7, Ἄθλης.] Ἐκ Δ.Γ. καὶ τῆς Λατινικῆς μεταφράσεως, ἀντὶ τοῦ, Θηλυς. Δύναται δ' ἐνθάδε τὸ Ἄθλης, τὸ μὴ πρέπουσα τοῖς θήλειον· ἐφ' ἧς σημασίας οὕτω κατακεχώριζαι ἐν τοῖς Λεξικοῖς.—στ. 8, Ἴσοροῦσιν.] Δ.Γ. Λοιδωροῦσιν.—στ. 10, Αἱ σὺν νέοισιν κ. τ. λ.] Ἐκ τῆς Εὐριπίδου Ἀνδρομάχης (στίχ. 597), ὅπου γράφεται, Ἐν νέοισιν ἐξερημοῦσαι, ἀντὶ τοῦ, Σὺν νέοισιν ἐξερημοῦσιν. Τὸ δὲ, Ἐξερημοῦν, ἐπὶ

τοῦ Ἀπολείπειν κατὰ τὸ « Σῶμ' ἐρημώσας ἐμὸν (Εὐριπίδ. Ἐκάβ. 31] ».—στ. 12, Συναερόραμμένοι.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Ἀναερόραμμένοι.—στ. 13, Συναεγύμνου.] Δ.Γ. Περιεγύμνου· ἐξ ἀμείνουος θηλονότι γραφῆς τῆς, Παιεγύμνου.—στ. 16, Νεορτόν] Ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ Νεορτόν. Σημαίνει δὲ τὴν ὡς ἂν εἴποι τις νεοφανῆ καὶ νεογέννητον, παρὰ τὸ Ὄρον.—Ἄς ἔτ' ἄστολος χιτῶν.] Καὶ ταῦτα ἐξ Ε.Δ. Τὸν δ' Ἄστολον χιτῶνα ἐξεδέξαντό τινες, τὸν ἄνευ σολῆς, τουτέστιν ἐπενοῦματος, χιτῶνα· κρείνου δὲ τὸν μὴ ἐξαλμῆνον, ἀλλ' ἀνακπεπταμένον νοεῖν.—στ. 17, Ἀραιὸν ἀμφὶ μηρόν.] Περὶ τὸν τρυφερὸν μηρόν, κατὰ τὴν παρ' Ὀμήρῳ (Ἰλιάδ. Ε, 425) τῆς Ἀφροδίτης Ἀραιὴν χεῖρα. Τὸ δὲ τοῦ προκειμένου χωρίου Ἀραιὸν, διόρθωσίς ἐστι τοῦ φίλου Κλαυερίου, ἀντὶ τοῦ παρ' ἄσασι φερομένου, Θυραῖον.—στ. 24, Ἐπί.] Ἐξ Η.Δ. καὶ τῆς μεταγραφῆς τοῦ Ἀμύτου, ἀντὶ τοῦ, Ἰπὸ, ἢ ὡς ἔτερα Δ.Γ. Ἀπό.

ΣΕΛΙΑ. 140, στ. 5, Σπύριος Καρθίλιος.] Μνημονεύει τούτου καὶ ἀλλαχοῦ (Θησ. καὶ Ἰωνιῦλ. σύγκρ. § 6, καὶ Κερζλ. Ῥωμ. καταγραφ. § 14).—στ. 6, Ἐν ἔτσει.] Ἐξ Ε.Δ. προσέθηκα τὴν πρόθεσιν.—στ. 8, Ξεγανίαν.] Δ.Γ. Γετανίαν.—στ. 14, Ἀναφέρειν.] Δ.Γ. Ἐπιφέρειν, ἐξ ἀμείνουος θηλονότι γραφῆς τῆς, Ἰποφέρειν ὑπερ ἐστὶν ἐπεξήγησις τοῦ Ἀναφέρειν.—στ. 18, Τὸ μὲν...τὸ δέ.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Ἰὰ μὲν...τὰ δέ.—στ. 16, Χαλκία διδάσκειν.] Σημειῶ παρακμάζοντος ἑλληνισμοῦ φράσιν, ἀντὶ τοῦ, Τὴν τοῦ Χαλκίως τέχνην διδάσκειν τὸν υἱόν. Λουκιανὸς δὲ (Ἰκαρομενίππ. § 5) καὶ τῷ παθητικῷ ἐχορήσατο, φήσας, « Ἡξίου μετεωρολόεσχης διδάσκεσθαι » καθάκα ἢ παρ' ἡμῖν συνήθεια, Μαθαίνω ράπτῃς, χρυσοχῆς, κτίστης κ.τ.λ. λέγει.—στ. 29, Φόβου.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Φόβου.

ΣΕΛΙΑ. 141, στ. 3, Καὶ πρὸς μηδὲν ἀντιτείνοντας.] Δ. Γ. Καὶ μηδὲν ἀντιλέγοντος ὑπερ ἐστὶν ἐπεξήγησις μᾶλλον ἢ Δ. Γ.—στ. 4, Πρώτον.] Οὐκ ἀλόγως ὑπελάβησάν τινες γραπτέον εἶναι Πρώτερον, διὰ τὸν ἐπαχόμενον διαξευκτικόν.—στ. 9, Μικρὸς γὰρ ἂν.] Ἐξ Ε. Δ. προσέθηκα τὸν δεύτερον τῶν συνδέσμων οἱ πρὸ ἐμοῦ.—στ. 10, Ἀνάδουσε.] Ἀνέμιξε. Σώζεται καὶ ἐν τῇ συνηθείᾳ ἢ λέξις, ἐπὶ τοῦ ἀναμύγειν, καὶ συγκυκᾶν τὴν λοπάδα ζέουσαν.—στ. 17, Ὀντως.] Δ.Γ. Ὀντος. Οὐδέτερα τῶν γραφῶν ἐρῶται.—στ. 24, Σωτηρία καὶ πραότητι καὶ τῇ μετὰ δικαιοσύνης αὐταρκείᾳ.] Δ. Γ. Σωτηρία καὶ εἰρήνη τῇ μετὰ δικαιοσύνης καὶ αὐταρκείας.—στ. 28, Ἐκθῆναι τὴν Λυκούργου διάταξιν. Σημειῶσαι καὶ πάλιν τὴν σύνταξιν τοῦ Ἐκθαίνου, ἀναμνηθεῖς τῶν εἰρηκάμεν ἐν τοῖς εἰς τὸν Ἡλιόδωρον (B, σελ. 40). Εἴρηκε δὲ καὶ Πλά-

των (Πολιτ. σελ. 295), « Ἐκβαίνειν τὰ ἀρχαῖα ποτὲ νομοθετηθέντα».

ΣΕΛΙΔ. 142, στ. 1, Καὶ μεταπέμπτω.] Ἐξ Η.Δ. μετετέθη ὡδὲ ὁ σύνδεσμος ἀπὸ τῶν ἐχομένων.—στ. 2, Πάντα.] Ἐξ Η.Δ. ἀντὶ τοῦ, Καὶ πάντα μεταπετέντος (ὡς εἰρήκαμεν) τοῦ συνδέσμου εἰς τὰ προηγούμενα. Ὁ νοῦς, Ἐκεῖνο μέγα καὶ θεῖον ὑπάρχει τῷ Νομῷ, τὸ ξένον γεγονότα καὶ μεταπέμπτου, δυνηθῆναι μεταβαλεῖν πάντα κ.τ.λ.—στ. 5, Πάντας οὕτω καλῶς συναγαγόμενον.] Ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ, Πάντας οὐκ ἄλλως προσαγαγόμενον.

Σ Ο Λ Ω Ν.

ΣΕΛΙΔ. 143, στ. 2, Φιλοκλέους.] Δ.Γ. Ἀμφικλέους.—στ. 17, Πύκτης ὅπως ἐς χεῖρας.] Ἐκ τῶν Σοφοκλέους Τραχινηῶν (σίχ. 442). Ἐχρήσατο δὲ καὶ ἀλλαγῆς (Περὶ τοῦ ἐαυτ. ἐπικν. ἀνεπιφθ. § 5) ὁ Πλούταρχος τῇ ῥήσει.—στ. 18, Καὶ νόμου, ὃν ἔγραψε.] Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Καὶ νόμον ἔγραψε. Μνημονεύει δὲ τοῦ νόμου τούτου καὶ ἐν ἄλλοις (Ἐρωτικ. § 4).

ΣΕΛΙΔ. 144, στ. 7, Αἰεὶ.] Ἐκ Δ Γ. ἀντὶ τοῦ, Ἄεὶ, διὰ τὸ μέτρον —στ. 9, Ὅτω πολυς κ.τ.λ.] Τὰ Σόλωνος ἔπη ταῦτα ἄλλως ἀλλαγῆς γεγραμμένα, ἐξ Ε. Δ. κατέγραψα. Ὁ νοῦς, Ἴσον πλουτοῦσι, καὶ ὅστις ἄργυρον, καὶ χρυσόν, καὶ πεδία γῆς σιτοφόρα κέκτηται, καὶ ὅστις τοσαῦτα μόνον ἔχει, ὅσων δεῖ εἰς τὸ ἀβρὰ παθεῖν τῇ γαστρὶ, καὶ ταῖς πλευραῖς καὶ τοῖς ποσὶ, τουτέστιν, εἰς τὸ τῆς ἀπὸ τῶν βρωμάτων καὶ τῆς ἐνδύσεως καὶ τῆς ὑποδέσεως ἡδονῆς αἰσθῆσθαι. Καὶ ἀνεκτὸς μὲν ἄχρι τούτων, εἰ καὶ μὴ παντάπασιν ἀνεπίληπτος, ὁ λέγων τὰ ἐξῆς δὲ ἀκρασίαν κατηγορεῖ τοῦ ἀνδρός, ἢ ἀληθέστερον φάναι, τοῦ καθ' αὐτὸν βίου καὶ χρόνου. Αἱ γὰρ παρὰ φύσιν αὐταὶ ἀρρένων εἰς ἀρρένας ὑβρεῖς καὶ νῦν, ὡς καὶ πάλαι, ἐν ἐκείνοις μάλιστα τοῖς ἔθνεσι, φιλοῦσι γίνεσθαι, παρ' οἷς ἢ τοῦ πολιτικῶς ζῆν ἐπιστήμη, ἢ ὕλως ἡγνότης, ἢ μήπω ἠκριβώται. Ἔστι δὲ τὸ πολιτικῶς ζῆν μίτε τοὺς ἀνδρας ἀπὸ τῶν γυναικῶν, μίτ' αὐτὰς γυναικας ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν, ὡς ἀπὸ θηρίων ἀποκλείειν· ἀλλὰ τῇ ἐκ παιδῶν ἀγωγῇ καὶ παιδείᾳ ἰκανῶς ἐκατέρους προσφάλλισαντας, οὕτω καθιέναι εἰς τὸν μετ' ἀλλήλων βίον. Τούτων γὰρ οὕτω διαταχθέντων, οὐκ ἔστιν ὅστις ἀν τῆς φύσει καὶ νόμῳ ἐνὸς πρὸς μίαν χρηστῆς συζυγίας τὰς παρὰ νόμον καὶ φύσιν ὀμιλίας προέλοιτο.—στ. 21, Ἔργον οὐδὲν ἦν ὄνειδος.] Ἐν τοῖς Ἔργοις καὶ ἡμέραις (σίχ. 311) λέγει τοῦτο Ἡσιόδους,

Ἔργον δ' οὐδὲν ὄνειδος, ἀεργίη δὲ τ' ὄνειδος.

—στ. 24, ὧς καὶ ὁ Μασσαλίας Πρώτος.] Οὐκ ἔρρόται τὸ χωρίον, τὸ μὲν διὰ μνήμης ἴτως ἀμαρτίαν αὐτοῦ Πλούταρχου, τὸ δὲ καὶ τῶν ἀντιγραφάντων πλημμελεία. Γράφει οὖν ἐξ Ε. Δ. περιελών τὸ ἄρθρον, ὧς καὶ Μασσαλίας Πρώτις, ἀπὸ κοινοῦ προσυπακουομένου τοῦ, Οἰκιστῆς γέγονε. Πρώτιν γὰρ ὀνομάζει τοῦτον Ἀριστοτέλης (παρὰ Ἀθην. ΙΓ, σελ. 576), καὶ Ἰουστῖνος (ΜΓ. γ', 11), καὶ οὐ Πρώτον. Καὶ ὁ μὲν Ἰουστῖνος οἰκιστὴν, ὡς καὶ Πλούταρχος, Μασσαλίας λέγει τὸν Πρώτιν, γαμήσαντα Γύπτειν τὴν Νάννου, Κελτικῶν βασιλέως θυγατέρα· Ἀριστοτέλης δ' οὖν Εὐξέσου, ἐνὸς τῶν Μασσαλίην οἰκισάντων Φωκαέων, καὶ γαμήσαντος, Πέτταν, θυγατέρα τοῦ Κελτῶν βασιλέως Νάνου.—στ. 28, Διάθεσιν.] Πώλησιν.—στ. 30, Φορτικώτερον.] Ἀναγωγώτερον, βοιωλοχικώτερον.—στ. 31, Προσπετριφθαι.] Ἐμπεποιηκέναι ἐνεργάσθαι.

ΣΕΛΙΔ. 145, στ. 7, Ἐμπεδον αἰεὶ.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ Ἐμπεδόν ἐστι.—στ. 9, Παίζων πως ἔοικε.] Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Παίζων, ὡς ἔοικε.—στ. 10, Παράγων.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Περιάγων. Σημαίνει δὲ τὸ Παράγων ὡδὲ τὸ παρὰ τοῖς Γαλάταις, Diverſit, ἢ Amuser.—στ. 11, Γνώμας ἐνέτεινε. . . τοῖς ποιήμασιν.] Ἐξηγησάμεθα τὸ Ἐντείνειν ἀλλαχῶ (Προδρ. Ἑλλ. Βιβλ. σελ. 368).—στ. 20, Φιλοσοφίας δὲ κ. τ. λ.] Ὁ νοῦς, Τῆς ἠθικῆς φιλοσοφίας ἐκείνου μάλιστα ἀτὸ μέρος ἠγάπησεν, ὁ περὶ τὴν πολιτικὴν ἐπιστήμην καταγίνεται. Ἰσως μέντοι ἡ γραφή ἦν τὸ πάλαι, Φιλοσοφίας ἐπὶ τὸ ἠθικὸν μάλιστα καὶ Πολιτικόν.—στ. 22, ὧς δῆλον.] Δ. Γ. Καὶ δῆλον.—στ. 23, Πέλεται.] Παρὰ Διογένηι τῷ Λαερτίῳ (ἐν Σύλ. βίῳ) γράφεται, Φέρεται.—στ. 24, Βρουτή δ' ἐκ λαμπρᾶς.] Παρὰ τῷ αὐτῷ, Βρουτή τ' ἐκ λαμπρῆς.—στ. 27, Μόνου.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Μόνου.—στ. 30, Γενέσθαι δὲ καί.] Ἐκ Δ. Γ. προσέθηκα τὸν δεῦτερον σύνδεσμον. Τὸ δὲ Μετ' ἀλλήλων, φέρεται πρὸς τὸ, Τοῖς δ' ἄλλοις· ἦσαν γὰρ οὗτοι μάλιστα οἱ καλούμενοι Ἐπτὰ σοφοί.

ΣΕΛΙΔ. 146, στ. 2, Συμπόσιον.] Ἰστόρηκε δὲ, ἢ μάλλον εἰπεῖν ἔπλασε καὶ τὸ συμπόσιον τοῦτο ἐν ἄλλοις ὁ Πλούταρχος κατὰ μίμησιν τοῦ παρὰ τῷ Πλάτῳ συμπόσιου, καὶ τοῦ παρὰ τῷ Ξενοφῶντι.—στ. 4, Εὐμνεϊάς.] Δ. Γ. Εὐνοίας.—στ. 15, Ὑπ' ἐκείνου.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ Ἀπ' ἐκείνου.—στ. 24, Ποτίριον Βαθυκλέους.] Καὶ τούτῳ μάλιστα τῷ λόγῳ προστίθεσθαι ἔοικεν ὁ Πλούταρχος, ἐξ ὧν ἀλλαχῶ (Ἐπτ. σοφ. συμποτ. § 13) εἴρηκε.—στ. 30, Ἀποκρινομένου.] Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἀποκρινομένου.

ΣΕΛΙΔ. 147, στ. 4, Σχεῖν.] Δ. Γ. Κατσχέειν.—στ. 5, Πράτ-

τοντι καὶ συνταττομένῳ.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Πράττοντα καὶ συντατ-
τόμενον· φέρεται γὰρ πρὸς τὸ, Αὐτῷ.—στ. 30, Σοφίαι καὶ δικαιο-
σύνης.] Ἐλλειπτικῶς τοῦ, Περί, ἢ Ἐνεκα.

ΣΕΛΙΔ. 148, στ. 3, Τάνθρώπου.] Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ,
ἀντὶ τοῦ ἀνάρθρου, Ἀνθρώπου. Δ.Γ. Φέσσαντος δὲ καὶ τοῦ ἀνθρώπου.
—στ. 7, Καὶ σε.] Ὀυθοτόνει τὴν παρ' ἅπασι κακῶς ἐγκλιθεῖται ἀν-
τωνυμίαν, γράφων Καὶ σέ, ἵνα ἀντιδιαστέλληται πρὸς τὸ Ἐμέ.—στ. 9,
Ὅς ἔρασκε τὴν Αἰσώπου ψυχὴν ἔχειν.] Οὐκ ἀργῶς προσεμυθολόγησε
τοῦτο Πλούταρχος, ἢ μάλλον Ἐρριππος, ἀλλ' εἰς πίστωσιν τῆς Θάλειας
μετὰ Σόλωνος συνουσίας· εἰκὸς γὰρ τὸν Πάταικον ἀκριβῶς εἰδέναι τὰυτα,
ψυχὴν ἔχοντα Αἰσώπου τοῦ γεγενοῦτος ἐνός τῶν Ἐπτὰ σοφῶν, ὧν καὶ Θάλῆς
ἦν καὶ Σόλων. Καὶ ταῦτα μὲν τὰ μυθολογούμενα. Ἡ δ' ἐξῆς Πλουτάρχου
κρίσις περὶ τῶν φευγόντων τὸν γάμον διὰ τὰ ἐνδεχόμενα ἐκ τοῦ γάμου
λυπηρά, τῆς θειοτέρας ἐστὶ φιλοσοφίας.—στ. 20, Ἐνδύεταιτι τούτῳ. . .
οἰκεῖόν ἐστι.] Εἰστέρεχεται καὶ προσφύεται τι τῶν ἐκτὸς καὶ ἀλλοτρίων
τούτῳ τῷ ἀγαπητικῷ μέρει τῆς ψυχῆς ἐκείνων, οἷς οὐδὲν ἐστὶν οἰκεῖον,
τουτέστι, φύσει κεκτημένοι τὸ ἀγαπητικὸν ἐν τῇ ψυχῇ, ἐὰν μὴ ἔχωσι τι
οἰκεῖον, οἶον γονεῖς, γυναικα, τέκνα, καὶ ἀλλότριόν τι φιλεῖν ἀναγκάζου-
ται.—στ. 22, Τὸ φιλόστοργον.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Τὸν φιλόστοργον.
Ἔστι δὲ ὁ μικρὸν ἀνωτέρω Ἀγαπητικὸν ἐκάλεσεν. Ὁ νοῦς, Τοῦτο τὸ φι-
λόστοργον Στραπεύοντες, ὃ ἐστὶ κολακεύοντες, τινὲς ἀλλότριοι, καὶ διὰ
τῆς κολακείας εἰτοικίσαντες ἑαυτοὺς εἰς τὸν ἔρημον διαδόχων γνησίῳ
οἶκον, καὶ καταλαμβάνοντες τὴν μὴ προσήκουσαν αὐτοῖς χώραν, οὐκ εἰς
φιλίαν μόνον, ἀλλὰ καὶ εἰς φροντίδα τὴν ἑαυτῶν ἡγαγοντοὺς οἷς ἑαυ-
τοὺς εἰτεποίησαν.—στ. 26, Διαλεγόμενους.] Δ.Γ. Διαμαχομένους.—
στ. 28, Παρατεινομένους πόθῳ.] Ἀπολλυμένους ὑπὸ τοῦ πόθου· ἀπὸ
μεταφορᾶς τῶν παρελκομένων, ἣν ἔτωσε καὶ ἡ τῶν Γαλατῶν φωνὴ ἐν
τῷ Tirailleur (παρατείνειν), ἐπὶ τῷ ἄγαν διαχλεῖν τάττουσα τὴν λέ-
ξιν.—στ. 29, Ὑπὸ λύπῃς.] Δ.Γ. Ὑπ' ὀδύνης.—στ. 30, Ἀποβαλόν-
τες.] Δ.Γ. Ἀπολέσαντες· ὅπερ ἐστὶν ἐξήγησις τοῦ, Ἀποβαλόντες.

ΣΕΛΙΔ. 149, στ. 3, Ἐπάγεται.] Δ.Γ. Παρέχεται.—στ. 7, Ἀντι-
τετάχθαι.] Ἐξ Η.Δ. ἀντὶ τοῦ, Πεπαύσθαι. Εἰσὶ δὲ παρὰ ταύτην καὶ
ἕτεροι γραφαί, Τεταράχθαι: Πεπραχθαι: Παρατετάχθαι (ἣν ὄφειλον
ἴσως προελέσθαι)· καὶ Ε.Δ. πολλά μὲν, ἀλλ' ὡς εἰπεῖν, ἅπασαι τοῦ
προκειμένου ἀλλότρια, οἷον, Γεγυμνάσθαι: Πεπεῖσθαι: Πειθῆσθαι:
Πεπνύσθαι. Πειπαιδῆσθαι (ἣν προείλοντο οἱ πρὸ ἐμοῦ δύο ἐκδύται):
Πεπωρώσθαι: Πειφράχθαι. Ὁ νοῦς, Οὐ χρὴ πολεμεῖν διὰ τῆς πενίαις,

οὐδ' ὄπλου, πρὸς τὴν τῶν χρημάτων στέρησιν, τουτέστιν, Οὐ χροὴ τὴν πεινᾶν ἀτπάζεσθαι καὶ προαιρεῖσθαι τοῦ πλούτου, ἵνα φύγωμεν τὴν ἐκ τῆς ἐνδεχομένης ἀποβολῆς τῶν χρημάτων λύπην, οὐδὲ τὴν ἀφίλικν τῆς φιλίας, ἵνα μὴ λυπηθῶμεν ἀποβαλόντες φίλου, οὐδὲ τὴν ἀπαιδίαν τῆς τεκνώσεως, ἵνα μὴ κλυύσωμεν ἐπὶ παισὶ θνήσκουσι. — στ. 18, Παρρακινητικῶς ἔχειν.] "Ἐπιθι περὶ τοῦ Παρρακινεῖν τὰ ἀλλαχοῦ (Ἰλιουδῶρ. Β, σελ. 96 καὶ 171) σημειωθέντα μοι. — στ. 20, Πιλίον περιθέμενος.] 'Ὡς νοσῶν θαλονότι. 'Ἐπὶ τούτῳ γὰρ ἔοικεν ἢ τοῦ πιλίου περιθέσις ἐπιτετηθεῦσθαι, ἵνα θόξῃ μαινόμενος ἐκπηλῆσαι τῆς οἰκίας βίχ τῶν νοσηλευσάντων αὐτοῦ οἰκείων. Ἄλλως γὰρ ἐξηγήσασθαι τὸ προκείμεον (ὃ καὶ τοῖς πρὸ ἐμοῦ ἀνεξήγητον παραλείπειται) οὐκ ἔχω, ἢ τὸ τοῦ Πλάτωνος (Πολιτ Γ, σελ. 406) παραθέμενος χωρίον τουτί, « Ἐάν » δὲ τις [ἱατροῦς] αὐτῷ [τῷ νοσοῦντι] μακρὰν διαίτην προστάτῃ, » ΠΙΛΙΔΙΑ τε περὶ τὴν κεφαλὴν ΠΕΡΙΓΘΕΙΣ, καὶ τὰ τούτοις ἐπόμενα, » τυχρὸ εἶπεν, ὅτι οὐ σχολὴ κάμνειν κ. τ. λ. » Ἔστι δὲ τὸ Πιλίον ἢ Πιλιθιον ἐρεοῦν κεφαλῆς περιθεμα, ὡσπερ ἢ συνήθεια Σκούρικα καλεῖ. Ἡ δὲ Σκούρικα παρὰ τὴν Κυρσίαν (ὡς ἂν εἰ Κεφαλίαν, ἢ Περικεφαλίαν, εἶποις), κατὰ τὸ Παλιὰ, Παλιά, καὶ τὸ Γραῖα, Γραῖα κ. τ. λ. Ἡ δὲ Κυρσία παράγωγόν ἐστι τοῦ Κύρη, τοῦ σημαίνοντος τὴν κεφαλὴν τῆ Κρητῶν διαλέκτῳ, ὡς φησιν 'Ἠσύχιος (λέξ. Κύφερρον), παρ' ὃ καὶ τὸ Caput τῶν Λατίνων, καὶ τὸ Capo τῶν Ἰταλῶν, καὶ τὸ Kopf τῶν Γερμανῶν, καὶ τὸ Chef τῶν Γάλλων, καθά καὶ παρὰ τὴν Κυρσίαν, τὸ Caphia τοῦ παρακμάζοντος Λατινισμοῦ, τὸ Cuffia τῶν Ἰταλῶν, καὶ τὸ Coiffe τῶν Γάλλων, αὐτὴν ταύτην τὴν παρ' ἡμῖν Σκούρικα σημαίνοντα. Ταύτης τῆς τοῦ υ εἰς τὴν ου διφθογγῶν τροπῆς, καὶ τῆς ἐν ἀρχῇ τοῦ σ προσλήψεως (Ἰλιουδῶρ. Β, σελ. 63, 155, 184, 344) ἢ ἄγνοια, πολλῶν τῶν παρ' ἡμῖν ὀνομάτων βιρβαρισμὸν κατέψευσαι, οὐκ ὄντων βιρβάριον. Αὐτίκα τὸ Σγουρός, ἐπὶ τοῦ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, Οὔλος, ταπτόμενον, αὐτὸ τὸ παρ' ἐκείνοις, Γυρός, ἐπὶ. « Γυρὸν (φησὶν 'Ἠσύχιος,) κατακεκλιμένον, κυρτόν, σρογγύλον, κυκλοειδῆ » * καὶ παρὰ τῷ Σουίδῳ, « Οὔλος ὁ συνεστραμμένος ἔχων τὰς τρίχας ». Τὸν δὲ τοιοῦτον οἱ μὲν ἀρχαῖοι Οὔλοκάρηνον, Οὔλοκόμην, καὶ Οὔλότριχα, ἐκάλου, ἡμεῖς δὲ, Σγουροκέφαλον, καὶ Σγουρομάλλον ἢ Σγουρομάλλιον· τουτέστι συνεστραμμένος, κυκλοειδῆς, γυρός, ἢ γυροτάς, ἢ καὶ κυροτάς τρίχας ἔχοντα. Τὸ γὰρ Κυρτόν τοῦ Γυροτοῦ τῷ ἀρχικῷ μόνῳ διενηνοχε σοιχείῳ ('Ἠτύχιος λέξ. Γυροτόν). Διὸ καὶ τὰ παρ' Οἰάριον (Ἰλιάδ. Ν, 799) Κυρτά κύματτα, ἀναλογεῖται παρ' ἡμῖν φράσει, Τὸ κύμα τγουραίνει,

ἡ σγουρίζει (Βοσπορομαχ. σελ. 81). Ταῦτα ἀγνοήσας ὁ Δουκάγγιος, κἀκί-
σα ἠορμίνευσε καὶ τὸ Σγουρός, καὶ τὸ Σγουρίζω. — στ. 24, Κότμον ἐπέων
κ. τ. λ.] Τὸ Ἐπέων, κατὰ συνίξησιν ἔξιμέντοι καὶ Δ.Γ. Ἐπέων. Ὁ δὲ νοῦς
Ἐπέσιν ἄδων ἀντὶ ἀγορῆς, τουτέστι δημηγορίας, ὡς περ ἂν εἰ καὶ ἔλεγε,
Ποιήσει χρώμενος ἀντὶ πεζοῦ λόγου, διὰ τὸ τὰς δημηγορίας οὐδέ ποτ' ἐμ-
μέτρως λέγεσθαι. — στ. 26, Πεποιημένων.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ Πεποιημένον.

ΣΕΛΙΔ. 150, στ. 4, Κελεύοντα.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ Κελεύοντα. —
στ. 19, Χοῆσαι ταῦτα.] Προσέθηκα τὴν ἀντωνυμίαν ἐκ Δ.Γ. — στ. 21,
Κόλπος Ἀσώπιος.] Δ.Γ. Κόλπος γε Ἀσώπιος. Γράφε, Κόλπος γ' Ἀσώ-
πιος. — στ. 24, Κυχρεῖ.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Κυχρεῖ. Ἐμνημόνευσε δὲ
καὶ ἀνωτέρω (Θητ. § 10) τοῦ Κυχρέως. — στ. 30, Οὐδὲν βέβχιον.]
Ἰσ. ἐγγραπτο, Οὐδὲν βέβχιον ἐχούσης· καθὰ καὶ ἀλλαχοῦ (Ἐπτ σοφ.
συμποτ. § 20) εἶρηκε, « Φίμη τις οὐκ ἔχουσα τὸ βέβχιον ». Τὸ γὰρ,
Οὐδὲν βέβχιον, οὐκ ἐξ ἀνάγκης φέρεται πρὸς τὸ Πυθομένους, ὃ συ-
νυπακούειν ἐτέρω ἀιτικτικὴν ἔξειπτι τὴν, Ταῦτα.

ΣΕΛΙΔ. 151, στ. 1, Τὰ τῶν πολεμίων.] Ἐξ Ε.Δ. προσετέθη τὸ
πρῶτον τῶν ἄρθρων. — στ. 2, Κρατῆσαι τὸν Σόλωνα, καὶ καθεῖρξαι
τοὺς Μεγαρεῖς.] Δ.Γ. Καθεῖρξαι τοὺς Μεγαρεῖς τὸν Σόλωνα ταύτης
κρατήσαντα. Ὁ νοῦς ἐκατέρας τῆς γραφῆς, Ἐγγὺς ἐλθούτης τῆς Μεγα-
ρικῆς νεῶς ἐγκρατῆς ὁ Σόλων γενόμενος καθεῖρξε τοὺς Μεγαρεῖς. —
στ. 8, Τὰ δρωμένα.] Τὰ παρ' Ἀθηναίοις τελούμενα εἰς ἀνάμνησιν τῆς
μάχης ἐκείνης. — στ. 11, Προσπερομένοις.] Δ.Γ. Προσπυρομένοις. —
στ. 19, Αἴξας δ' ἐκ Σπλαμῖνος κ. τ. λ.] Οὐ τοῦτου, ἀλλὰ τὴν ἐπόμε-
νον στίχον « Στήσε δ' ἄγων κ. τ. λ. » ἀθετοῦσι τῶν τε πηλικῶν καὶ
τῶν νέων κριτικῶν οἱ πλείστοι. — στ. 29, Πρὸς ἔω . . . στρέφοντες.]
Δ.Γ. Πρὸς ἔω . . . βλέποντας.

ΣΕΛΙΔ. 152, στ. 5, Ἰονίαν.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ Ἰωνίαν· εἰκὸς γὰρ
ἔν χρησιμοῖς, ἐμμέτρως ἐκφερομένοις, παιητικώτερον Ἰονίαν εἰρησθαι
τὴν Ἰωνίαν. — στ. 10, Περί τοῦ.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Ὑπὲρ τοῦ. —
στ. 13, Ἄλλοι τε.] Δ.Γ. Ἄλλοι τε πολλοί. — στ. 18, Οὐ Σόλων.] Δ. Γ.
Ἄλλ' οὐ Σόλων. — στ. 22, Κρόκη κλωστή.] Νῆμα κεκλωσμένον. Τὸ
παρ' ἡμῖν ἄρα Κλωστή, οὐδὲν ἐστὶν ἕτερον, ἢ ἀρχαῖον ἐπίθετον εἰς
οὐσιαστικὸν μετακπεσὸν διὰ τὴν κατ' ἔλλειψιν χρῆσιν· οἷόν ἐστι καὶ τὸ
Φίλος, καὶ τὸ Ἐχθρός, καὶ πολλὰ ἕτερα ταυῦτα, οὐσιαστικῶς λαμβανό-
μενα οὐ μόνον παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις.

ΣΕΛΙΔ. 153, στ. 2, Εἰς μέσον.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ,
Εἰς τὸ μέσον. — στ. 11, Προφαίνεσθαι.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Προσ-

φρίνεσθαι.—στ. 13, Φαίστιος.] Ἐκ Φαιστοῦ, Κρητικῆς πόλεως· καὶ οὐχ ὡς Διογένης ὁ Λαέρτιος καὶ Σουίδα, Φαιστίου πατρός λέγοντες γεγενῆσθαι τὸν Ἐπιμενίδην.—στ. 16, Βάλτης.] Βλάτταν, οὐ Βάλτην, καλεῖ Σουίδα (λέξ. Ἐπιμενίδης, τὴν Ἐπιμενίδου μητέρα.—στ. 19, Εὐσταλείς ἐποίησε ταῖς θυσίαις.] Ἐπὶ τοῦ, Εὐτελείς, τουτέστιν ὀλυγοδαπάνους ὡς τὸ Εὐσταλείς, καθὰ καὶ ἀλλαχοῦ (Μάρκ. Κατ. § 18) ἐχρήσατο τῇ λέξει συνάφας τῇ Λιτούς. Καὶ διορθούσθω ἡμῖν ἐντεῦθεν ὁ Ησύχιος· « ΕΥΣΠΑΛΕΣ· εὐτελές », τρέπουσι τὸ πρῶτον ὄνομα εἰς τὸ ΕΥΣΠΑΛΕΣ.—στ. 20, Εὐθύς.] Διορθοῦν τινες ἐπεχείρησαν τρέποντες εἰς τὸ, Εὐτελείς. Ἡμῖν δὲ μᾶλλον ἀρέσκει γράφειν, Αὐτοῖς (τοῖς Ἀθηναίοις ἀθλητοῖς), εἰ τῷ ἀπαρέσκει τὸ Εὐθύς. Ὁ δὲ φησι περὶ τῶν πρὸς τὰ κ. θη θυσίων, ὡς δι' αὐτῶν τὸ περι τὰ πένθη βαρβαρικὸν ἀφελῆν βουληθέντος τοῦ καταδειξάντος, οὐ πάνυ τι συνάδει τοῖς εἰρημένοισι τῷ Πλάτωνι (Μίν. ἢ περὶ Νόμ. σελ. 315), τὸ προσγράφειν ἱερεῖα πρὸ τῆς ἐκφράσεως τοῦ νεκροῦ, ὡς καὶ τὸ ἐγγυτριτρίαις μεταπέμπεσθαι, καὶ τὸ ἐν τῇ οἰκίᾳ θάπτειν τοὺς τελευτήσαντας, βαρβαρικὰ ἔθη καλοῦντι.—στ. 27, Ἐκφραγεῖν γὰρ ἄν.] Ἰσαάμην τὸν σολοικισμὸν τῇ προσθήκῃ τοῦ, ἄν. Μαρτυρεῖ δὲ τῇ Θεραπειᾷ καὶ Διογένης ὁ Λαέρτιος (Α, § 114.) τὰ αὐτὰ περὶ Ἐπιμενίδου ἱστοροῦν, « Ἄγνοεῖ, φάναι, αὐτοῦς, ὅτων κακῶν αἴτιον ἔσται τοῦτο τὸ χωρίον αὐτοῖς· ἐπεὶ » ΚΑΝ τοῖς ὀδοῦσιν αὐτὸ διαφωρῆσαι ».

ΣΕΛΙΔ. 154, στ. 5, Αἰ δ' Ἀθηναῖ.] Δ. Γ. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι.—Πεπαυμένης.] Δ. Γ. Διαπεπαυμένα.—στ. 8, Εἰς τσαῦτα.] Ἐξ Ε. Δ. προτέθησαν τὴν πρόθεσιν οἱ πρὸ ἐμοῦ.—Διακρίων.] Δ. Γ. Διακρίων. Καλοῦνται γὰρ καὶ Διακρεῖς καὶ Διακροεῖς, καὶ Ὑπεράκρι· περὶ ὧν ἐπιθι τὰ δια μακρῶν σημειωθέντα τοῖς κριτικοῖς εἰς τὸν Ησύχιον (λέξ. Διακρεῖς), οἷς προστιθητιῶτι καὶ Ἐπακρίους αὐτοῦς ἀλλαχοῦ (Ἐρωτικ. § 18) Πλούταρχος ἐκάλεσεν. Ὡκουν δὲ τὴν καλουμένην Διακρίαν, τουτέστι τὴν ὄρεινὴν τῆς Ἀττικῆς χώραν ἀπὸ Πάρνηθος εἰς Βοαρρόνα. Διὸ οὐδὲ θαυμαστὸν εἰ δημοκρατεῖσθαι πρηροῦντο ταιούτοι γὰρ ἐπίσεικῶς ἅπαντες οἱ ὄρειοί.—στ. 9, Πεδιῶν.] Τῶν ὑπὸ τοὺς Διακρίους ἐν τοῖς πεδίοις κατοικούντων· οὗς Ἀριστοτέλης Πεδιεῖς, Σουίδα δὲ Πεδιασίους καλεῖ.—στ. 10, Πάραλοι.] Ἀλλαχοῦ δὲ (Πολιτ. παραγέλμ. § 10) Παράλιοι καλοῦνται. Ἦσαν δ' οὗτοι, ὡς φησιν Ησύχιος, οἱ τὴν παράλιον οἰκούντες τῆς Ἀττικῆς.—στ. 14, Μόνως.] Δ. Γ. Μόλις.—στ. 18, Ἀγώγμοι.] Οἷσι ἀγεσθαι εἰς δουλείαν ὑπὸ τῶν δανεισάντων.—στ. 19, Ἐπὶ τῇ ξένη.] Δ. Γ. Ἐπὶ τὴν ξένην.—στ.

24, Ἀφελῆσθαι τοὺς ὑπερημέρους.] Ἐλευθερωθῆσαι τῆς δουλείας τοῦς ὑπερημέρους, τουτέστι τοὺς μὴ ἐκτίσαντας τὰ χρέα ἐν τῇ προθεσμίᾳ, καὶ διὰ τοῦτο δούλους γεγυότας τοῖς δανείσασιν—Καὶ γὰρ.] Ἰσως γὰρ ἐνάθρωπος, Καὶ τὴν γὰρ.

ΣΕΛΙΔ. 155, στ. 4, Τὸ πρῶτον.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Τὸ πρῶτος. Ὁ νοῦς, Αὐτὸς ὁ Σόλων λέγει, ὅτι κατ' ἀρχὰς ἤφατο τῆς πολιτείας ὀκνῶν καὶ θεθδικῶς κ. τ. λ.—στ. 16, Οὐκ ἔφυγον.] Γραπτέον κατὰ πράτασιν, Οὐκ ἔφυγον.—στ. 19, Κυβερνητήριον ἔργον.] Τὸ πηδάλιον. Καὶ σημειῶσαι τὸ, Ἔργον, ὡςτανεῖ ἔλεγε καὶ Ἐργαλίον, ἢ Ὅργανον· παρὰ γὰρ τὸ Ἔργον, τὸ Ἐργάζομαι, καὶ ταῦτα κάκεινο.—στ. 28, Γράφω φησίν.] Ἐκ Δ.Γ. προσέθηκα τὸ, Φησίν.—στ. 29, Γῆς ἐφεισάμην.] Ἐκ Δ.Γ. ἐξήλειψα ὡδὲ τὸ Φησίν· ἐγράφετο γὰρ, Γῆς φησιν ἐφεισάμην. Ὁ νοῦς, Εἰ δὲ τὴν πατριῶδα οἰκτεῖρας, οὐκ ἤβουληθην τύραννος βίαιος καὶ ἄγριος γενέσθαι, μιάνας καὶ καταισχύνας αὐτῆς τὴν ἐν ἐλευθερίᾳ δόξαν, οὐδὲν αἰδοῦμαι, οὐδὲ μεταμέλομαι ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις· καὶ γὰρ οὕτω πράξας νομίζω καθυπέρτερος μᾶλλον ἔσσει τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων.

ΣΕΛΙΔ. 156, στ. 6, Οὐκ ἔφυ Σόλων κ. τ. λ.] Οὐχ ὑπῆρξεν ὁ Σόλων (ἔλεγον οἱ καταγελοῦντες αὐτοῦ) νεήμων καὶ εὐβουλος ἀνὴρ· οὐ γὰρ ἐδέξατο τὰ καλά, διόρυμενα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ περιέβαλε μὲν τῷ δικτύῳ τὴν ἄγρην ὡς ἀγρευτῆς, οὐκ ἀνέσπασε δὲ τὸ δίκτυον, διὰ τὸ ἀποτραπῆναι καὶ θυμοῦ, τουτέστιν εὐψυχίας, καὶ φρονῶν ἄμα. Ἐγὼ γὰρ, ὦ Σόλων, εἰ ἐκράτουν τῆς ἄγρας, ὡς σὺ, ἤθελον ἂν, κερθάνας πλεῖστα χρήματα, καὶ τυραννίσας καὶ μίαν μόνην ἡμέραν τῶν Ἀθηνῶν, ἐκδεθάρθαι ὑπερον εἰς ἀσκόν, καὶ παγγενεὶ ἀπολέσθαι. Καὶ οὗτος μὲν ὁ νοῦς τοῦ κομφοτάτου ἐπῶν ὥρα δὲ καὶ τὰ ἐπὶ μέρους ἐξηγήσασθαι.—Βουλῆεις.] Παρὰ τὸ Βουλῆ, ὡς παρὰ τὸ Τιμῆ, Τιμῆεις.—στ. 8, Ἀγρευτῆς.] Ταύτην παρείληφα τὴν πιθανὴν διόρθωσιν, Ἰετίου τοῦ σοφωτάτου Ἐπισκόπου Ἀθηνῶν, προσγεγραμμένην εὐρῶν τῇ Πλουτάρχου βιβλίῳ, ἣν ἐκέκτητο ἡνίκα ἐν τοῖς ζῶτιν ἐτέλει, ἀντὶ τῆς παρ' ἄπασιν ἀδιανοήτου γραμμῆς, Ἀγασθεῖς.—Ἀνέσπασεν.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ Ἐσπασεν.—στ. 9, Ἄμαρτῆ.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ Ἄμαρτόν. Ἐστὶ δὲ παρὰ τὸ Ἄμα, αὐτὸ τοῦτο σημαῖνον τὸ Ἄμα, καθὰ καὶ παρὰ τὸ Ὁμοῦ τὸ συνώνυμον Ὁμαρτη.—στ. 10, ἠθελον.] Ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ ἠθελε. Ἐκ προσώπου γὰρ τοῦ καταγελοῦντος τὸν Σόλωνα λέγεται τοῦτο.—Λαθῶν.] Δ.Γ. Λαθεῖν.—στ. 11, Τυραννεύσας.] Δ.Γ. Τυραννίσας· οὐδὲ τοῦτο κακῶς. Τὰ γὰρ τῆς πρώτης τῶν περισπωμένων εἰς εὐω, οὐ μόνον τὸν εἰς εὐω τύπον, ἀλλὰ καὶ τὸν εἰς ἰξω ἐπι-

δέχεται, ὡς περ ἀλλοχοῦ (Προδ. Ἑλλ. Βιβλ. σελ. 332, καὶ Ἰσοκράτ. Β, σελ. 25) ἐτημειωτάμεθα. — στ. 12, Ἄσχος . . . δεδάρθαι.] Σημειοῦ τὴν καινὴν ἑλλείψιν. Τὸ πλήρες, Δεδάρθαι, ὥστε γενέσθαι ἀτρός. Καινὴν δὲ λέγω, ἐπεὶ οὐδὲ μνημονεύει τοιαύτης ἑλλείψεως ἑτέρου παραδείγματος πλὴν τοῦ Σοφοκλείου τούτου (παρ' Ἀθην. Θ, σελ. 410),

Σκυθιστὴ χειρόμακτρον ἐκκεκομμένος·

τουτέστιν, Ἐκδεδομμένος τὴν κεφαλὴν κατὰ τὸν σκυθικὸν τρόπον, ὥστε γενέσθαι χειρόμακτρον. Οἱ γὰρ Σκύθαι, καθὰ φησιν Ἡσύχιος (λέξι- Σκυθιστὴ), « Τῶν λαμβανομένων πολέμιον τὰς κεφαλὰς ἐκδέροντες, » ἀντὶ χειρομάκτρον ἐχρῶντο» οὕτω γὰρ γραπτέον τὴν ἡμιτελῶς ὑπ' ἑτέρων διορθωθεῖσαν Ἡσυχίου ἐξήγησαν. — Κάπιτετριόθαι.] Ἐκ Δ.Γ. ἢ συναλοφῆ διὰ τὸ μέτρον, ἃ τὶ τοῦ διαλελυμένου, Καὶ ἐπιτετριόθαι. — στ. 17, Ἄριστον.] Δ.Γ. Ἄνεκτόν· οὐ δεύτως. Ὁ γὰρ ἰατρός, οὐκ ἐπὶ ἴατρον ἰατρείαν ἢ ἄριστον, τουτέστιν, οὐκ ἐχρήματο τῆ ἀρίστη ἰατρεία, φοβηθεὶς μὴ ταραξῆ παντάπασι τὴν πόλιν. Ἐνδείχεται μὲν τοι καὶ τὸ πάλαι τοιαύτην ὑπάρξει τὴν γραφὴν· Ἄλλ' ἦν μὲν ἄριστον (ἢ Ἄλλ' ἢ μὲν ἀρίστη) ἦν, οὐκ ἐπὶ ἴατρον ἰατρείαν. — στ. 29, Πρώτου Σόλωνος.] — Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ τὸ, Πρώτου, ἀντὶ τοῦ, Πρώτου.

ΣΕΛΙΔ. 157, στ. 11, Συνάδει.] Ἐξ Ε.Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Συνάδειν. — στ. 13, Πολλαχῆ.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ Πανταχῆ, ὁ προσέ- λουτο οἱ πρὸ ἐμοῦ. — στ. 14, Δουλεύουσιν, νῦν ἐλευθέρα.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Δουλεύουσιν, νῦν ἐλευθέραν. Ἐτέρω Δ.Γ. Δου- λεύσαται κ. τ. λ. — στ. 15, Τῶν ἀγωνίμων.] Οὓς τῶν πολιτῶν τοῖς θανθεύσασιν ἄγειν εἰς δουλείαν ἐξῆν. — στ. 16, Ἐπανόχραγεν.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ Ἀπύχραγεν. — στ. 17, Οὐκ ἔτ' Ἀττικίαν.] Προτέθηκα ἀλλο- χόθεν τὸ, ἔτι, διὰ τὸ μέτρον, ἀνεπιλήπτως παραλιπόντος τοῦ Πλου- τάρχου, ὡς τὸν νῦν πολλάκις, οὐκ αὐτὴν τὴν λέξιν, ἐκτιθεμένου τῶν μαρτυρίων. — στ. 19, Δουλοσύνην.] Δ.Γ. Δουλίην. — στ. 21, Συμ- πεσεῖν.] Δ.Γ. Ἐμπεσεῖν.

ΣΕΛΙΔ. 158, στ. 17, Ἐφίετο.] Δ.Γ. Ἐφίετο. — Δημοτικὸς ὢν καὶ μέσος.] Οὐ τῶν ἐν ὑπεροχῇ, ὡς περ ὁ Λυκοῦργος. — στ. 19, Βού- λεσθαι.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ Βουλεύεσθαι. — στ. 22, Ἐχῦνα μὲν τίτ' ἐφράταντο.] Ἐρμηνεύταις ἂν τοῦτο ἐν τῇ συνθεῖα, Ἀχαμνὰ ἐσυλλογι- σθησαν. Τὸ γὰρ ἡμέτερον Ἀχαμνὸς παρὰ τὸ ἀρχαῖον Ἐχῦνος γεγενῆσθαι, ἐν ἄλλοις (Ἡλιοδώρ. Β, σελ. 282) δεδήλωται. Σημείωσε δὲ καὶ τὴν με- σότητά τοῦ φράτασθαι, καθὰ καὶ τοῦ Λογίζομαι, καὶ τοῦ Συλλογίζο-

μι, διὰ τὴν αὐτοπάθειαν· Φράζω μὲν γὰρ ἐστὶ τὸ λέγω, Φράζομαι δὲ τὸ σκέπτομαι, διανοοῦμαι, ἐπεὶ πρὸς ἑαυτὸν ὁ διανοοῦμενος ἐνδιαθέτως λέγει καὶ λαλεῖ. — Χολοῦμενοι.] Σημειῶσαι καὶ τὸ Χολοῦμαι, ἀντὶ τοῦ Θυμοῦμαι, ὀργίζομαι, διὰ τε τὴν μεταφορὰν, καὶ τὴν μετόχην, καὶ τὸ πρὸς τὴν παρ' ἡμῖν συήθειαν συγγενές τῆς ἐννοίας. Χολοιάζω γὰρ οὐδετέρως, καὶ μέσως κατα μετοχὴν Χολοιασμένον, τὸν κεχολωμένον φημέν· καὶ παρὰ τὴν Χολὴν ῥήμα συνθετον, τὸ Χολομακῶν ἢ Χολομακίζω, τὴν τὸν σημαίνον τῷ ἀπλῷ Μανίζω, ὅπερ ἐστὶ τὸ Δωρικὸν Μανίω ἀντὶ τοῦ Μηνίω, ἐπευθέθει τοῦ ζ (καθὰ καὶ ἐν τῷ Δακρυῶ Δακρούζω, Διαλύω Διαλύζω, καὶ τῷ παρα τοῖς ἀρχαίοις Πρίω καὶ Πρίζω, τὸ Πριονίζω), καὶ τὰ μήπω καταχωρισθέντα ἐν τοῖς Λεξικοῖς, τὸ τε Χολοσχῶ ἢ Χολοσχάζω, καὶ τὸ Χολοπεριχύνω· ὅθεν ὁ Χολοπεριχυμένος, τουτέστιν ὁ ἄγαν λευπημένος. — στ. 23, Λοξὸν ὀφθαλμοῖς ὄρωτι.] Καὶ τούτου τὸν νοῦν ἔσωθεν ἢ συνήθεια ἐν τῷ Στραβοβλέπω καὶ Στραβοθωρω, καὶ Στραβοκλιπτάζω, καὶ Στραβομματιάζω, ὧν ἡ τροπικὴ αὕτη ἐννοια οὐ πῶ καταχωρίσθη ἐν τοῖς ἡμετέροις λεξικοῖς. Παραπλησίᾳ μεταφορᾶ καὶ ἡ τῶν Γάλακτων φωνὴ Reganter quelqu' un de travers φησί. — Ὡστε θήϊον.] Ὡσπερ ἐχθρὸν καὶ πολέμιον. — στ. 25, Θυμῶν.] Ἐξ Ε.δ. ἀντὶ τοῦ Δήμον. — στ. 26, Πῖαρ.] Τὸ στέαρ, τὴν πιμελήν· ἐνταῦθα δ' ἐπιθετικῶς, Πῖαρ γάλα (κατὰ τὸ παρ' Ὀμίρῳ Πῖαρ οὔδας) εἶρηκε τὸ παχύτατον τοῦ γάλακτος, ὅπερ παρ' ἡμῖν Ἀνθόγαλα μὲν οἱ χαριέστεροι, οἱ δὲ Τουροκοχυδαίζοντες Καίμακι, καλοῦσι.

ΣΕΛΙΔ. 159, στ. 2, Ὅριται.] Ἐξ Η.λ. ἀντὶ τοῦ συνταράξαντος καὶ τὴν σύνταξιν καὶ τὸν νοῦν τοῦ χωρίου, Ὅριταντα. Ἐστὶ δὲ ἡ φράσις τοῖς ἀλλαγῶν (Ἀριστ. εἰδ. § 24,) εἰρημένους παραπλησίᾳ. Τοιαύτη τινὶ εἴκειν ἐντυχεῖν γραφῇ καὶ ὁ Ἀμιότος, ἡ γοῦν ὀρθῶς μεταφράσαι τὰ ἡμαρτημένως γεγραμμένα. Τὸ ἐξῆς, Πάντα ὁμαλῶς ἐπιτροπέψαντες τῷ Σόλωνι, ἀρχάς, ἐκκλησίας . . . καὶ τὸ ὀρίσαι τίμημα, καὶ ἀριθμὸν, καὶ καιρὸν ἐκάστου τούτων, λύοντα κ. τ. λ. — στ. 16, Τὰ τιμήματα.] Τὴν ἐκτίμησιν τῆς ἐκάστου οὐσίας, τῶν ὑπαρχόντων ἐκάστῳ τὴν ἀξιᾶν. — στ. 17, Μέτρα πεντακόσια ποιούντας.] Σημειῶσαι τὸ Ποιεῖν ἐπὶ καρπῶν γῆς σώστασαν καὶ τὴν παρ' ἡμῖν συνήθειαν· φημέν γὰρ, Κάμνω τόσον σιτάριον, κριθάριον, ἐλάδιον κ. τ. λ. Καὶ ἔστιν ἡ χρῆσις οὐ τοῦ παρακμάζοντος ἐλληνισμοῦ· ἐπεὶ καὶ ὁ Ἀττικώτατος Ἀριστοφάνης (Εἰρήν. 1322) εἶρηκε,

Κριθάς τε ποιεῖν ἡμᾶς πολλὰς,
Πάντας ὁμοίως, αἰνόν τε πολύν.

—στ. 19, Ἴππον τρέφειν δυνάμενους, ἢ μέτρα κ.τ.λ.] Τὸν συμπλεκτικόν, καὶ, ἀντὶ τοῦ διαζευκτικοῦ, ἢ, ἐξέφρασαν ὁ Ἀμιότος· ὡς εἶναι τὸν νοῦν, τοὺς πρὸς τὴν ἵπποτροφίαν καὶ μέτρα ποιοῦντας τριακοσίαι.—στ. 21, Συναμφοτέρων.] Ὑγρῶν τε θηλαθῆ καὶ ξηρῶν.—στ. 22, Διακοσίων.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ Τριακοσίων. Μαρτυρεῖ δὲ τὴν προκριθεῖσιν γραφῇ, παρὰ τὴν Γαλατικὴν μετάφρασιν, καὶ ὁ Πολυδεύκης, ὃς καταλέγει τὰ τρία ταῦτα τιμήματα, τοὺς Πεντακοσιομεδίμνους, τοὺς Ἴππάδα τελοῦντας, καὶ τοὺς Ζευγίτας. Δοκοῦσι δὲ οὕτω κεκλήσθαι οἱ Ζευγίται, παρὰ τὸ ζεύγος βοῶν δύνασθαι τρέφειν.—στ. 27, Ἐφέσεις.] Ἀπὸ δικαστηρίου εἰς ἕτερον δικαστήριον μεταγωγῆς, ὡς ἐξηγῆται Ἡσύχιος. Ἐλέγοντο δὲ καὶ Ἐκκλητοί.—στ. 29, Ἀντιλήψεις.] Οἰοεὶ εἰς τὸ ἐναντίον λαβῆς καὶ ἐξηγήσεις.—στ. 30, Ἰσχύν.] Δ.Γ. Ἀρχήν.

ΣΕΛΙΔ. 160, στ. 2, Κυριεύοντας.] Δ.Γ. Κυριεύοντες: Κυρίους ὄντας.—στ. 3, Ἐπισημαίνεται δ' αὐτὸς αὐτῷ κτλ.] Οὐκ ἀκριβῶς ἠρμάνευσαν τὸ Ἐπισημαίνεται, οὐδ' ὁ Λατίνος, οὐδ' ὁ Γάλλος μεταφραστής. Ἔστι δὲ τὸ ἑαυτὸν ἐπαινεῖν, καὶ ὡς ἂν οἱ Γάλλοι φαίεν s'applaudir soi-même, μετενηνεγμένης τῆς λέξεως καὶ παρ' ἐκείνοις, ὡς καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ἀπὸ τοῦ ἐν τοῖς Θεάτροις γινομένου· ἐκεῖ γὰρ τῶν Θεωμένων οἱ τοῖς ὑποκρινομένοις εὐδοκοῦντες, διὰ φωνῆς, ἢ κρότου χειρῶν, σημαίνειν φιλοῦσι τὸν ἔπαινον. (Ἐπιθ. Ἰσοκράτ. Πνευματικῆ. σελ. 232, ἡμετ. ἐκδ.)—Ἐξίσωσι.] Δ.Γ. Ἀξίωσι.—στ. 5, Ἐπορεξάμενος.] Κυρίως μὲν, τὸ Ἐκτείνας, ἐφαπλώσας τὴν χεῖρα, ὡς παρ' Ὀμήρου (Ἰλιάδ. Ε, 335)· ἐνθάδε δὲ τροπικῶς, τὸ Ἐπαυξήσας, διὰ τὴν συμβαίνουσαν ἔκτασιν τοῖς ἀξανομένοις.—στ. 6, Ἀγχοί.] Θαυμαστοί.—στ. 7, Καὶ τοῖς ἐρρασάμην κ.τ.λ.] Καὶ τούτων προϋνόησα, ἵνα μηδὲν ἀπρεπὲς ἢ ἀδικον ἔχωσι. Καὶ σημείωσαι τὴν μεταφορὰν τοῦ Ἐρρασάμην παραπλησίαν πῶς οὔσαν τῇ ἐν τῷ Penser à quelqu'un, τῶν Γάλλων.—στ. 11, Λαβεῖν δίκην.] Αἰχεῖν δίκην, γράφειν τινὲς παρήγεσαν. Ὁ δὲ νόμος τῶν σωτηριωδεστάτων· οὐκ ὀλίγοι γὰρ τῶν ἀδικουμένων, διὰ φύσεως ἀτολίμην, ἐπεξίεναι τοῖς ἀδικοῦσιν εὐλαβοῦνται. Ἠνίξατο δὲ πού (Πολιτ. Ε, σελ. 462) καὶ Πλάτων τοῦ Σόλωνος τὸν νόμον τοῦτου. Ἐξήνεγκε δὲ αὐτὸν καὶ Μένανδρος, ἐντείνας εἰς τὰ κομψὰ ἰαμβεῖα ταυτί·

Εἶπερ τὸν ἀδικοῦντ' ἀσμένως ἡμύνετο
Ἐκαστος ἡμῶν, καὶ συνηγωνίζετο,
ἴτως νομίζων ἴδιον εἶναι τὸ γεγονὸς
Ἀδικημα, καὶ συνέπραττον ἀλλήλοισι πικρῶς,

Οὐκ ἂν ἐπὶ πλείον τὸ κακὸν ἡμῖν κῦξετο
 Τὸ τῶν πονηρῶν· ἀλλὰ παρατηρούμενοι,
 Καὶ τυγχάνοντες ἧς ἔδει τιμωρίας,
 Ἦτοι σπάνιοι σφόδρ' ἂν ἦσαν ἢ πεπαυμένοι.

—στ. 15, Μέρη σώματος.] Ἐκ Δ.Γ. καὶ ἡ προσθήκη, καὶ ἡ τοῦ, Μέ-
 ρους, εἰς τὸ Μέρη, τροπή.

ΣΕΛΙΑ. 161, στ. 3, Τῶν νόμων.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Τὸν νόμον.—
 στ. 15, Ἐπισκόπει.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Ἐπεσκόπει. Ἀπο-
 τίνει γὰρ τὸν λόγον πρὸς ὃν προτπεφώνηκε τοὺς βίους.—στ. 18, Βού-
 λεται δ', ὡς ἔοικε κ.τ.λ.] Ἐνταῦθα ὑπεραπολογεῖται αἰτίως τοῦ νόμου,
 ἐν ἄλλοις (Πολιτ. παραγγέλιμ. § 32) οὐ πᾶν τι αὐτῇ ἀρεσκόμενος.—
 στ. 23, Τῇ ἐπικλήρῳ.] Ἐπικλήρος, ὡς φησιν Ἀρποκρατίων (λέξι. Ἐπί-
 δικος), ἡ ἐπὶ παντὶ τῷ κλήρῳ ὀρφανή καταλειμμένη, μὴ ὄντος αὐτῇ
 ἀδελφοῦ.—στ. 27, Συνεῖναι.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Συνιέναι.

ΣΕΛΙΑ. 162, στ. 2, Διαλέγεσθαι.] Ἐπὶ ἀφροδισίων ἐνταῦθα ἡ λέξις,
 ἔσον τῷ Ὀμιλεῖν, καὶ τῷ Πλησιάζειν· ἐφ' ἧς ἐνουσίας οὐπω κατακεχώρι-
 σαι ἐν τοῖς τῶν νεωτέρων λεξικοῖς, κἀπερ σημειωθεῖτα τοῖς ἀρχαίοις
 γραμματικοῖς, ὧν ἓν παρασχέθαι τὸν Ἠσύχιον ἐξερκαῖ, «Διαλέγεσθαι,
 ἐπὶ τοῦ συνουσιάζειν».—στ. 4, Μήλου κυδωνίου συγκαταπραγοῦσαν.]
 Οὕτω παρ' ἅπασι· σὺ δὲ γράφε, Μήλου κυδωνίου καταπραγοῦσαν, πε-
 ριελὼν τὴν ἑτέραν τῶν προσθέτων. Μόνη γὰρ ἡ νύμφη ἔτρογγε τοῦ Κυ-
 δωνίου μήλου, ἣ δὴλον ἐξ ἑτέρων Πλουτάρχου χωρίων δύο (Γραμμ. πα-
 ραγγέλιμ. § 1, καὶ Κεφαλ. Ρωμαῖα καταγραφ. § 65).—στ. 5, Τρίς ἐκά-
 στου μηνός.] Ἐμνημόνευσε καὶ ἀλλαχοῦ (Ἐρωτικ. § 23) τούτου τοῦ
 νόμου.—στ. 11, Νομίσματος.] Δ.Γ. Τιμήματος.—στ. 13, Γίνεσθαι.]
 Ἐξ Η.Α. ἀντὶ τοῦ, Γενέσθαι.—στ. 19, Οὐ δοτέον.] Οὐ συγχωρητέον.
 —Ἐπιπλοκάς.] Καὶ ἄλλοτε (Σημ. Γαλατ. εἰς τὸ Ἴπποκράτ. Περὶ ἀέρ.
 ὕδατ. τόπ. σελ. 368) ὑπέλιθον, καὶ νῦν αὖθις ὑπολαμβάνω γραπτέον
 εἶναι Περιπλοκάς.—στ. 23, Εὖ γ' οὖν κ.τ.λ.] Ἐκ μηκέτε σωζομένου
 (ἴσως Εὐριπίδου) δράματος τοῦ Φιλοκλήτου ἢ ῥήσις, ἣν ἀλλαχοῦ (Εἰ
 πρεσβυτ. πολιτευτ. § 9) πληρέστερον ἐξήνεγκε·

Τίς δ' ἂν σε νύμφη, τίς δὲ παρθένος νέα

Δέξιαιτ' ἂν; Εὖ γ' οὖν ὡς γαμεῖν ἔχεις, τάλας.

—στ. 25, Ἀπὸ συνουσίας.] Δ.Γ. Ἰπὸ συνουσίας. Τοῦτο δὲ σημειούσθαι
 διὰ τὸ δυσνόητον, ἴσως δὲ καὶ ἡμαρτημένον, τῆς γραφῆς τοῦ χωρίου.
 Οὐ γὰρ εὐχερὲς συνιδεῖν τίποτε καὶ βούλεται τῷ Πλουτάρχῳ τὸ

τούς πέρδικας ἀπὸ συνουσίας, ἢ ὑπὸ συνουσίας παχύνεσθαι. Πᾶν γὰρ τούναντιον ὄφειλεν εἶναι, ἄλλως τε καὶ τοῦ ζώου τῶν ισχυροτέρων τὴν φύσιν ὄντος. Τοῦτο καὶ τῶν πρὸ ἡμῶν τις συνεῖς ὑπενόει (οὐ πιθανῶς ἐμοὶ δοκεῖν) μήποτε γραπτέον, Ὑπ' αὐτουουσίας. — στ. 28, Ὅσιον τοὺς μεθεστῶτας ἱερούς νομίζειν.] Ὄθεν καὶ Μακαρίτας καὶ οἱ πάλαι ἐκάλουον, καὶ ἡμεῖς μέχρι δεῦρο καλοῦμεν αὐτούς. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ οἱ διανεμέμενοι παρ' ἡμῖν ἐν ταῖς ἐκφοραῖς ἀρτίσχοι μετ' οἴνου, Μακχρία, οὐσιαστικῶς καὶ θηλυκῶς καλοῦνται ὥσπερ ἐν ἄλλοις (Ἡλιοδώρ. Β, σελ. 75) δεδήλωται, οἷς προσθετέον καὶ τὰ ἐκ τοῦ Ἡσυχίου, ἐν τῇ λέξει, Μακχρία.

ΣΕΛΙΔ. 163, στ. 2, Τῷ ἰδιώτη.] Τῷ κακῶς ἀκούσαντι δηλονότι. — στ. 4, Ἐνίοις δὲ καὶ ἀδύνατον.] Ἐξ Η. Δ. προσέθειται ὁ δεῦτερος τῶν συνδέσμων. — στ. 13, Ἄλλ' εἰ μὴ νόσον... ἢ ἀνάγκη κ.τ.λ.] Ὁ Ἄμιτος μετέφρασεν, ὥσπερ ἂν εἰ ἐγγέγραπτο, ἢ γράφειν ἐχοῖν, Ἡ ἄλλη ἀνάγκη. Ἡμῖν δ' ἐδόξε περιαιρετέος ὅπως εἶναι ὁ διαζευκτικὸς οὗτος. Ὁ νοῦς, Ἄλλ' ἐφείτο τῷ διατιθεμένῳ, ὃ βούλοιο, διδόναι τὰ αὐτοῦ, εἰ μὴ διὰ νόσον, ἐξισταῖτον τὸν λογισμόν, ἢ ἀναγκασθεὶς ὑπὸ φαρμακοποσίας, ἢ ὑπὸ δεσμών, ἢ πειθόμενος τῇ γυναικί, οὕτω διέθετο. — στ. 17, Δυναμένων.] Τῆς ἀπάτης καὶ τῆς ἡδονῆς, τῆς μὲν διὰ τῶν φαρμάκων, τῆς ἡδονῆς δὲ διὰ τοῦ πεισθῆναι τῇ γυναικί. — στ. 20, Ἐχούσαν.] Δ. Γ. Ἐχούσας. — στ. 22, Κάνητα.] Παρὰ τὸ Κάνης ητος, οὗ τὸ ὑποκοριστικὸν Κανίτιον θωρικῶς ἢ παρ' ἡμῖν συνήθεια προφέρει Κανάτιον, οὐ τὸν κάλαθον σημαίνουσα, ὡς ἐν τῷ προκειμένῳ χωρίῳ ἐστὶν ἐκδέξασθαι, ἀλλ' ὑδάτηρόν ἀγγεῖον, ὃν οἱ Χιοὶ Νεμπότην, παρὰ τὸ Ἐμπότης, προσκολλήσαντες οὐ θεόντως τῷ ὀνόματι τὸ τελικὸν ν τοῦ ἄρθρου, καλοῦσιν. Ὁ δὲ λέγω τοιοῦτόν ἐστιν ἔπει τὰ αἰτιατικαῖς ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν ἄρθρων συναπτόμενα ὀνόματα ἀμφήμισον ἔχουσιν ἐν τῇ προφορᾷ τὸν τόπον τοῦ ν, οὐ μόνον προσεκολλήθη, ἀλλ' ἔσθ' ὅπη καὶ περιηρέθη τῶν ὀνομάτων τὸ ν. Ὁ γὰρ μὴ πεπαιδευμένα ἔχων ὄντα, ἀκούων, φέρ' εἰπεῖν, Τὸν Ἐμπότην, (παρὰ τὸ Ἐμπίνω) καὶ τὸν ἔμνον, ὑπέλαβε Τὸν Νεμπότην, καὶ τὸν Νῶμον, ἀκούσαι καὶ οὕτως ἐξεμίησε καὶ ὀνομαστικῶς, Ὁ Νεμπότης, καὶ, Ὁ Νῶμος, λέγεσθαι. Περιαιρέσεως δὲ τοῦ ν παράδειγμα ἐν ἀντὶ πολλῶν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀπόχη, ἢ νήσος Ἀξία (τοῖς πάλαι καλουμένη Νάξος) τὴν ἀρχὴν ὀμολογουμένως λαβοῦσα, ἀπὸ μὴ κατισχύσαντος διακρίναι τὸ, Τὴν Ναξίαν, τοῦ, Τὴν Ἀξίαν. — στ. 24, Πεποιημένα.] Ἐμμετρα, οἷα γράφουσιν οἱ ποιηταί. — στ. 25, Ἐυαγίζεῖν δὲ βουὸν οὐκ εἶασεν.] Παράβαλλε τοῖς πρόσθεν (σελ. 153) εἰρημένους τῷ Πλουτάρχῳ, περὶ τοῦ Ἐπιμείδου, οὐ πάνυ

τι συνάδοντα τὰ προκείμενα.—Συντιθέναι.] Συγκαταθάπτειν τῷ νεκρῷ.—στ. 26, Χωρίς ἐκκομιδῆς.] Πλὴν ἐπ' ἐκφορᾷ νεκροῦ, ὅτε δηλαδὴ παρακαλουθεῖν ἔδει τῷ ἐκκομιζομένῳ ἄχρι τοῦ μνήματος.

ΣΕΛΙΔ. 164, στ. 10, Βέλτιον.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ Βέλτιστον.—στ. 11, Πουοῦν.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Πουοῦντα.—στ. 12, Περικεχυμένου.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Περικεχυμένου.—στ. 18, Ἀξίωμα.] Δ.Γ. Ἀξιώματα.—στ. 25, Γενομένους.] Ἴσως γράφειν δεῖ, Γενωμένους.—στ. 27, Ἀτοπίαν.] Ταύτην δὲ τὴν ἀπορηθεῖσαν τῷ Πλουτάρχῳ ἀτοπίαν τοῦ νόμου, ἐπιλέλυκε Λυσίας (ὑπὲρ τοῦ Ἐρατοσθ. φόν. Τόμ. Ε, σελ. 38).

ΣΕΛΙΔ. 165, στ. 1, Πλὴν τῶν ὄσαι.] Ἐκ Δ.Γ. προσέθηκα τὸ ἄρθρον.—Περασμένως πωλοῦνται.] Φανερώς περιέρχονται. Τοῦτο γάρ, ὡς εἴηλον ἐκ τοῦ προσεχοῦς, Φοιτῶσι, καὶ ἐκ τοῦ Λυσίου (Κατὰ Θεομνής. Τομ. Ε, σελ. 361), σημαίνει ἐν τῷ νόμῳ τῷδε τὸ, Πωλοῦνται, οὐδενὶ διαφέρον τοῦ Πωλοῦνται (παρ' ὃ τὸ Περιπολεῖν, καὶ ὁ Περιπόλος) εἰ μὴ τῇ γραφῇ τῆς μετὰ τὴν εὗρεσιν τοῦ ὠ γραμματικῆς.—Λέγων.] Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Λέγωι.—στ. 3, Πωλεῖν.] Ἐνταῦθα δὲ τὸ, Ἀργυρίου ἀποδιδοῦσθαι τροπικῶς ἐκ τοῦ συμβαίνοντος. Οἱ γὰρ ἔμποροι, καθάπερ καὶ τοῦνομα δηλοῖ, περιπολοῦσιν, ἄλλοτε ἄλλην ἐπιπορευόμενοι χώραν, τῆς διαθέσεως ἕνεκα τῶν φορτίων.—στ. 12, Λυκιδεά.] Ἐκ Δ.Γ. (παρὰ τὴν Λυκιδεὺς εὐθειῶν) ἔγραψα ἀντὶ τοῦ παρ' ἄπασι, Λυκίδα (παρὰ τὴν Λυκίς), ἣν οἱ μεταφράσαντες ὡς συνώνυμον ἐξεδέξαντο τῇ Λυκαίῃ. Ἔστι δὲ Λυκιδεὺς ὁ σκύμνος τοῦ λύκου, ὁ νεογνὸς λύκος (Ἰδ. Ἰσοκράτ. Β, σελ. 317 τῆς ἡμετ. ἐκδ.). Ἐξελήλασθω οὖν τῶν λεξικῶν τοῦνομα Λυκίς, πλὴν τῆς κακῆς τοῦ Πλουταρχείου τοῦτου χωρίου γραφῆς, ὑπ' οὐθενὸς ἐτέρου μαρτυρούμενον· ἄλλως τε καὶ τῆς ὑποτιμήσεως οὐχ ὑγιῶς αὔσης. Τῷ γὰρ Λύκαιον ἀνελόντι ἡ διδομένη τιμὴ πλείων ὀφείλει εἶναι τῆς τῷ Λύκον, καὶ ἔτι πλείων τῆς τῷ Λυκιδεά κτείναντι διδομένης, ὡς ἐς συλλογίσασθαι καὶ ἐκ τῆς ἐν ταῖς Γαλατικαῖς ἐφημερίσιν ἐναγχοῦ ἰσορηθείσης λυκοκτασίας.—στ. 15, Πρὸς τὰς νῦν.] Δ.Γ. Πρὸς τὰνῦν· οὐδὲ τοῦτο κακῶς. Εἴη γὰρ ἂν, Πρὸς τὰνῦν γινόμενα, ἢ συμβαίνοντα.—στ. 20, Ἐργάδεις.] Τοὺς ἄλλως λεγομένους Δημιουργοὺς, ἢ Τεχνίτας. ἔχει μέντοι διαπόρησιν ὁ σχηματισμὸς τῆς λέξεως ταύτης τε, καὶ τῶν ἐξῆς, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ οὐχ ὁμολογεῖ τοῖς ἰσορημένοις ὑφ' Ἡροδότου (Ε, § 66 μετὰ τῶν κριτικ. σημ.). Ἄλλ' ἡμῖν, τὰ τοῦ Πλουτάρχου νῦν ἐξηγουμένοις, σκοπητέον μήποτε ἐγράφετο πάλαι, Ἐργαδαεῖς, παρὰ τὴν Ἐργαδαῆς εὐθειῶν, ὅπερ ἔχει σημαίνειν τὸν Δαή-

φωνα ἢ Δεδακμένον ἔργων, τὸν τέχνην ἀσκειν εἰδότες, κατὰ τὸν τύπον τοῦ Παντοδαίς. Ταιούτων δὲ εἶναι τοῦ ὀνόματος τὸ ἔτυμον, ἔοικεν αὐτὸς περαινίττεσθαι ὁ Σόλων ἐν οἷς περὶ τῶν τεχνιτῶν φησὶ (Ἡθικ. ποιησ. σελ. 75, ἐκδ. Βρυγ.),

Ἄλλος Ἀθηναίης τε καὶ Ἡραίστου ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΩ
ΕΡΓΑ ΔΑΕΙΨ, χειροῖν ξυλλέγεται βίσιον.

—Γεδέοντας.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ διηρημένου, Γε δέοντας, ἢ (ὡς φέρεται ἐν τῇ Στεφανείῳ ἐκδόσει) Τελέοντας* ὅπερ ἕτεροι μεταποιεῖν θεῖν ὑπέλαθον εἰς τὸ Γεδέοντας. Οὐδὲ γὰρ τοῦτο εὐπορὸν ἐστὶ νοῆσαι τί βούλεται τοῦνομα. Εἰκὸς δὲ, ὃ καί τις τῶν πρὸ ἐμοῦ ὑπετόπασε, παρὰ τὸ, Γῆν θαίειν, ὃ ἐστὶ μερίζεσθαι, ὡς εἶναι τοὺς Γεδέοντας (ἢ μᾶλλον Γεδαιόντας) τοὺς αὐτοὺς τοῖς Γεωμόροις, τουτέστι τοῖς Γεωργοῖς. Ἐστὶ δὲ τὸ αὐτὸ ἔτυμον σώζοντας, καὶ παρὰ τὸ τὴν γῆν θαίειν, ἤγουν τέμνειν, κόπτειν, σχίζειν, ἐξηγεῖσθαι τοῦνομα* δηλοῖ γὰρ καὶ τεχῆτα τὸ πολυστήρανθεν Δαίω. Παρατεθείσθω δὲ καὶ μακρύτεριον, τὰ πρὸ τῶν ἀρτίως παρατεθειμένων ἐπῶν εἰρημένα τῷ Σόλωνι περὶ τῶν Γεδαιόντων τούτων,

Ἄλλος ΓῆΝ ΤΕΜΝΩΝ πολυδένδρον, εἰς ἐνιαυτὸν
Λατρύει, τοῖσι καμπύλ' ἄροτρα μέλει.

ΣΕΛΙΔ. 166, στ. 15, Συκοφαντεῖν.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Συκοφάντην. —στ. 17, Τετραπήχει.] Δ.Γ. Τριπήχει. —στ. 20, Ἄειφυγία.] Ἐπὶ τῷ μηκέτι ἐπανελθεῖν εἰς τὴν πατρίδα, ἀλλ' αἰε φεύγειν αὐτήν. —στ. 24, Τοὺς μὲν.] Τοὺς ἀειφυγία φεύγοντας τὴν πατρίδα. —στ. 25, Τοὺς δ'.] Τοὺς πανεστίους μετοικιζομένους Ἀθήναζε.

ΣΕΛΙΔ. 167, στ. 1, Κατεγράφησαν.] Παρὰ τῷ Σχολιαστῇ τοῦ Ἀριστοφάνους (Νεφ. 447), τοῦτο παρατεθειμένῳ Πλουτάρχου τὸ χωρίον, γράφεται, Ἐγκατεγράφησαν. —Ἐν πλεισίσις περιέχουσι σρεφομένους.] Ἡμερτημένον ὑπειληφώς τὸ χωρίον ὁ Σαλμάσιος (περὶ μέτρ. τόκου, σελ. 103), γράφειν παραινεῖ, Ἐν πλεισίσις κνώδαξι σρεφομένοις, ἢ Ἐν πλεισίσις περόνη σρεφομένοις. Τί δ' ἐστὶ Πλαίσιον, τί Κύρβις, καὶ τί τοῦ Ἄξιτος διαφέρει, διδάξει σε διὰ μακρῶν, ὅτε ῥηθεῖς Σαλμάσιος, καὶ ὁ Στέφανος ἐν τῷ Θησαυρῷ, καὶ πλείστοι ἕτεροι* ἡμῖν γὰρ οὐτ' ἀνάγκη οὔτε σχολὴ λεξιμογραφεῖν. —στ. 6, Ταῖς κύρβισιν.] Γράφε ἀροσενικῶς, Τοῖς κύρβισιν, ὡς φέρεται παρὰ τῷ ἀρτίως μνημονευθέντι σχολιαστῇ τοῦ Ἀριστοφάνους. Ὁ γὰρ Ξηλυκὸς τύπος, Ἡ κύρβις, τῶν νεωτέρων Γραμμα

τικῶν ἐστὶ.—στ. 7, Περιέχονται.] Περιείχοντο, ἐξέφρασεν Ἀμύτος, κατὰ παρηχήμενον παρατατικόν.—στ. 10, Τῷ λίθῳ.] Τῷ βήματι, τῷ ἐν τῇ Πρυκί δεκακτηρίῳ (Σχολ. Ἀριστοφάν. Ἀχαρν. 683).—Καταφατίζων.] Δέγων, ὀρίζων, καὶ διαβεβαιούμενος. Καὶ ἴσως ἐντεῦθεν διορθοῦν ἐστὶ τὸν Ἠσύχιον· « Φατίζει, λέγει, ΧΩΡΙΖΕΙ » τρέποντας τὴν τελευταίαν λέξιν εἰς τὸ ὈΡΙΖΕΙ.—στ. 11, Ἰσομέτρητον.] Τῷ ἑαυτοῦ σώματι. Τοῦτον δὲ τὸν νόμον παρηγιζατό που (Φαιδρ. σελ. 235) καὶ Πλάτων. Τὸ δὲ Χρυσῆν, ἐπίχρυσον ἐκδεκτέον· οὐδὲ γὰρ ἦν ἀφθονία χρυσοῦ τοσαύτη ἐπὶ Σόλωνος, ὡς καὶ ἀνδριάντας ἐξ αὐτοῦ σφυρηλάτους κατασκευάζειν.—στ. 15, Αὐτὴν μὲν ἔταξε ταύτην, Ἐννῆν.] Δ.Γ. Τὴν αὐτὴν μὲν ἔταξεν Ἐννῆν.—στ. 20, Ἐοῦ μὲν φθίνοντος.] Ἐκ τῆς Ὀδυσσεΐας (Ξ, 162).—στ. 21, Τὰς δ'... σελίνης ἑώρα.] Οὗτοι διορθώκασι οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἐκ τοῦ σχολιάσαντος τὸν Ἀριστοφάνην (Νεφέλ. 1191) ὠρμημένοι, ἀντὶ τοῦ, Τὴν δ'... σελίνης ἥς ἑώρα.—Οὐ προστιθεῖς, ἀλλ' ἀφαιροῦν κ. τ. λ.] Οὐ γὰρ, ὡς ἐν τῇ μεσοῦντος μηνὸς δεκάδι, Ἐπὶ δεκάδι πρώτῃν, δευτέρῃν, τρίτῃν, τετάρτῃν, κ. τ. λ. τὴν αὐτὴν σῶζοντες τάξιν καὶ ἐπὶ τῆς τελευταίας δεκάδος ἡρίθμου Ἀθηναῖοι τὰς ἡμέρας· ἀλλ' ἀνάπαλιν ἀφαιροῦντες ἔλεγον, Δεκάτην φθίνοντος, Ἐνάτην φθίνοντος, Ὀγδόην φθίνοντος κ. τ. λ. ἀντὶ τοῦ, Ἐπὶ εἰκάδι πρώτῃν, δευτέρῃν, τρίτῃν, τετάρτῃν κ. τ. λ.—στ. 25, Ἐμβαλεῖν.] Ἴσως γρ. Ἐμβάλλειν, διὰ τὸ προσεχές, Ἀφαιρεῖν, πλὴν εἰ μὴ τις τοῦτο μᾶλλον αἰροῖτο τρέπειν εἰς τὸ Ἀφελεῖν. —στ. 30, Ἐπίφθονον.] Τὸ Ἐπίφθονον, ὧδε ὁ τε Λατῖνος καὶ ὁ Γάλλος μεταφρασῆς ἐπὶ τοῦ συνήθους καὶ πᾶσι δῆλου ἐξεδέξαντο. Ἡμῖν δὲ δοκεῖ ἐκ τῆς νεωτέρας τῶν Ἑλλήνων φωνῆς ἐρμηνευτέον εἶναι, Ἐπισφαλές, ἐπικίνδυνον· τοῦτο γὰρ καὶ παρ' ἡμῶν σημαίνει ἢ μήπω καταχωρισθεῖσα ἐν τοῖς λεξικοῖς συνώνυμος λέξις, Ἐπίζηλον, ἐκχυδαίσθεισα εἰς τὸ Πίζουλον, καθάπερ καὶ ἡ συγγενὴς Ζηλεύω εἰς τὸ Ζουλεύω, καὶ ἡ Σηπία εἰς τὸ Σουπία, καὶ τὸ Σήσαμον εἰς τὸ Σουσάμιον, καὶ τὸ Σύσσημον εἰς τὸ Σουσσούμι, ὅθεν καὶ ὁ Παρασούσσουμος, πλεονασμῶ τῆς ἐτέρας τῶν προθέσεων (ἀντὶ τοῦ Παρασούσουμος), ὁ σημαίνων τὸν παρά τοῖς ἀρχαίοις Παράσσημον. Δῆλη δὲ καὶ ἡ κομψή, καίπερ οὔσα τοῦ παραχμάζοντος Ἑλληνισμοῦ, τοῦ τε ἐπιφθόνου καὶ τοῦ ἐπιζήλου, μεταφορὰ ὡς γὰρ ἐπὶ τὸ πολὺ τὰ φθονούμενα ἢ ζηλοτυπούμενα, διὰ τὰς παρά τῶν φθονούντων ἐπιβουλὰς, καὶ ἐπισφαλῆ, ἢ ἀκροσφαλῆ, ἢ ἐπικίνδυνα, τουτέστι ῥαδίως βλαβῆναι δυνάμενα, τυγχάνει, οἷά εἰσι τὰ τοῖς Γαλάταις καλούμενα délicats· ὅθεν καὶ Santé délicate λέγεται παρ' ἐκείνοις, ἦν ἀνὴρ Ἑλληνα, παλαιὸς μὲν, Ἀκροσφαλῆ

ἢ ἐπισηφάλη ἔλεγε, νεώτερος δὲ (οἷος ὁ Πλούταρχος), Ἐπίφθονον, νεώτατος δ' ἄν, Ἐπίζηλον ἢ Πίζουλον ὑγείαν φράσειε.—Ἰπεκσῆναι.] Δ.Γ. Ἐκστῆναι.

ΣΕΛΙΔ. 168, στ. 7, Τοὺς νόμους αὐτοῖς ἔσσεσθαι συνήθεις.] Δ.Γ. Τοῖς νόμοις αὐτοῖς ἔσσεσθαι συνήθεις. Τὸ δ', Αὐτοῖς, ἐξ ἑτέρως. Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Αὐτούς.—στ. 10, ὧς καὶ πρότερον αὐτός φησι.] Δικηραπτέον εἶναι τινες ᾤθησαν τὸ Πρότερον, ὡς ἀχρήστως ὧδε πλεονάζον. Ἡμῖν δ' ἔδοξεν ὁ νοῦς εἶναι τοῦ λεγομένου, ὧς καὶ αὐτός φησι πρότερον τοῦ προσεχυῆς παραπεθεμιμένου εἴχου, Ἐργμασιν ἐν μεγάλοις κ. τ. λ. Φιχὸς γάρ τὸν εἴχου τοῦτου (ὡς αἰτίαν τῆς εἰς Αἴγυπτον ἀποδημίας) μετὰ τὸ, Νεῖλου ἐπὶ προχοῆσι, κ. τ. λ. τετάχθαι τὸ πάλαι ἐν τοῖς Σόλωνος ἔπεσι.—στ. 14, ὧς Πλάτων φησίμ.] Ἐν τῷ Τιμαίῳ (σελ. 21-22).—στ. 18, Περὶ.] Δ. Γ. Παρά.

ΣΕΛΙΔ. 169, στ. 1. Τὴν πόλιν εὖ ναίσις.] Ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ Τὴν τε πόλιν ναίσις.—στ. 14, Ἐπὶ θάλατταν... τὴν θάλασσαν.] Σημειῶσαι τὴν ἀνωμαλίαν τῆς γραφῆς ἐν οὕτω βραχεῖ διαστήματι, ἧς εἴτε χρὴ τοὺς ἀντιγραφεῖς, εἴτε Πλούταρχον αὐτὸν αἰτιᾶσθαι χαλεπὸν ἐστὶ διαγνῶναι.—στ. 22, Ἄντικρυς.] Ἐπὶ τόπου χρῆται τῷ Ἄντικρυς, (ὡς καὶ ἡ παρ' ἡμῖν συνήθεια τῷ Ἄντικρυς, τῇ μόνῃ θέσει τοῦ τόνου διαφέρουσα), θεῶν εἰπεῖν, Ἄντικρυ, δίχα τοῦ σ κατὰ τοὺς Ἀττικιστάς. Ἀλλὰ πράγμασι μᾶλλον ὁ χρηστός Πλούταρχος ἢ ἀττικισμοῖς προσέχειν δεῖν τὸν νοῦν οἰεται.—στ. 29, Αὐθις ἤχθη.] Τουτέστιν ἐπανήχθη. Καὶ σημειῶ τὸ Αὐθις ἀντὶ τοῦ Πάλιν, τοῦ σημαίνοντος τὸ ὀπίσω.

ΣΕΛΙΔ. 170, στ. 1, Εἶδε.] Δ.Γ. Οἶδε.—στ. 3, Ἐνδεᾶ τῶν ἀναγκαιῶν.] Δ.Γ. Ἐνδεᾶ, μὲν μόνῃ λέξει.—στ. 8, Οὐ μὴν ἀλλὰ καί.] Ἐκ Δ.Γ. (τῆς τε, Οὐ μὴν ἀλλὰ, καὶ τῆς, Οὐ μὴν καί) διετικεύακα τὸ χωρίον.—στ. 10, Εἰπόντος εἰδέναι.] Δ.Γ. Εἰπόντος, μόνου.—στ. 16, Τοσαύτη σχύντες θάνατον.] Δ.Γ. Τοσαύτη θάνατον.—στ. 26, Τὸ μέλλον.] Δ.Γ. Τὸ τέλος.—στ. 27, Ἡμεῖς.] Προτέθηκα τὴν ἀντωνυμίαν ἐκ Δ.Γ.

ΣΕΛΙΔ. 171, στ. 11, ὦ Σόλων.] Δ.Γ. ὦ Σόλων, Σόλων διπλῶς.—στ. 15, Οὗτος ἦν.] Δ.Γ. Οὗτός ἐστιν.—στ. 19, Τάραθόν.] Τάραθόν, πληθυντικῶς γραπτέον εἶναι τις ὑπενόησεν, ἐκ τῆς Γαλατικῆς ὠρμημένος μεταφράσεως.—στ. 21, Καὶ ταῦτ'] Ἡ πρὸς τὰ ἐχόμενα συναπτέον, ἐν ᾗ, Καὶ ταῦτα τὰ νῦν τεκμαιρόμενος ἢ ἔλλειπτικῶς ἐκδεκτέον, ἀντὶ τοῦ, Καὶ διὰ ταῦτα.—στ. 22, Ἐκέλευε.] Ἐκ Δ.Γ. καὶ τῆς Γαλατικῆς μεταφράσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἐκέλευσε.

ΣΕΛΙΔ. 172, στ. 21, Τὴν ἐπιθυμίαν ἰάσαιτο τῆς τυραννίδος.] Δ.Γ.

Τὴν ἐπιθυμίαν τῆς τυραννίδος· δίχα τοῦ ρήματος.—στ. 26, Ἐτι δὲ μάλλον.] Προσέθηκα τὸν σύνδεσμον ἐξ Ε.Δ.

ΣΕΛΙΔ. 173, στ. 4, Ἐρη.] Ἐκ Δ.Γ. προστεθείκασι τὴν λέξιν οἱ πρὸ ἐμοῦ.—Ἐπαινοῦντες καὶ τιμῶντες.] Δ.Γ. Ἐπαινοῦντες οὕτω καὶ τιμῶντες.—στ. 11, Τὸν Ὀμηρικὸν Ὀδυσσεά. . . αἰκισάμενος ἑαυτόν.] Ἡ ἱστορία παρ' Ὀμήρῳ (Ὀδυσσ. Δ, 242-258).—στ. 19, Εἰς γὰρ γλώσσαν κ. τ. λ.] Κεῖται τὰ ἔπη παρὰ Κλήμεντι τῷ Ἀλεξανδρῷ (Στρωματ. Α, σελ. 280) ἀπαραλλάκτως· παρὰ δὲ Διογένηι τῷ Λαερτιάῳ (Α, § 25) μικρὸν ἐξηλλαγμένα καὶ τῇ τάξει καὶ τῇ γραφῇ.—Εἰς ἔπη αἰμύλου ἀνδρός.] Παρὰ τῷ Διογένηι, Εἰς ἔπος αἰόλου ἀνδρός.—στ. 20, Ὑμῶν.] Παρὰ τῷ Διογένηι, Ὑμέων.—στ. 21, Σύμπασιν.] Ἀμέτρως παρὰ τῷ Διογένηι, Σύμπασι, δίχα τοῦ ἐφελκυστικῆς.—Χαῦνος.] Παρὰ τῷ Διογένηι, Κούφος, ὅπερ ἐστὶν ἐπεξήγησις τοῦ Χαῦνος. Ἐῖθ' ὁ ἄν Χαῦνος νόος, ὃν ἡ συνίθεια Ἀχαμνὸν νοῦν, ἢ Ἀχαικὴν κεφαλὴν, λέγει κατὰ τὰ ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 415) σεσημειωμένα.

ΣΕΛΙΔ. 174, στ. 8, Συνισαμένην.] Δ.Γ. Μὴ συνισταμένην· ἐξ ἀμείνωνος δηλονότι γραφῆς τῆς, Μὴ συνεσαμένην, κατὰ παρακείμενον χρόνον.—στ. 9, Πεφυκίαν.] Πεφυτευμένην καὶ ἐρρίζωμένην. Οὐκ ἀλόγως μένται ὑπενόησέ τις μήποτε γραπτέον, Πεπηγυῖαν.—στ. 12, Στενωπόν.] Ἀγυῖαν, ῥύμην, ὄδον, ὡς ἐξηγῆται Ἡσύχιος (Β, σελ. 1262 καὶ 1264), παρ' ᾧ, καὶ ἐν οἷς φησι, « Στενωπῶ, ΣΤΕΝΟΤΗΤΙ τόπων, ἢ ῥύμη », γραπτέον, ΣΤΕΝΩ ΤΙΝΙ. Στενωποί δ' ἐκλήθησαν αἱ ἀγυαὶ, οὐ διὰ τὸ στενάς πάντως εἶναι, ἀλλὰ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν πλατειῶν, ἴσως δὲ καὶ τῶν ἐν ταῖς ἐκατέρωθεν οἰκίαις αὐλῶν. Ἔσσιε δὲ καὶ ἡ συνίθεια (παρὰ Χίους μάλισα) τὴν λέξιν ἐν τῷ Σηλυκῷ Στενάδα, καὶ τῷ οὐδετέρῳ Στενόον.—στ. 16, Εἰ δὲ πεπόνθατε κ. τ. λ.] Κεῖται ταῦτα τὰ ἔπη παρὰ τῷ Διογένηι.—στ. 17, Μοῖραν.] Παρείληφα ἐκ τοῦ Διογένους, ἀντὶ τοῦ, Μῆνιν. Ὁ δὲ νοῦς, Μῆ τῶν κακῶν, ἃ πάσχετε δι' ὑμετέραν ἀνανδρίαν (τοῦτο γὰρ ὧδε σημαίνει ἡ κακότης) μέρος ἐπαναφέρετε εἰς τοὺς θεοὺς.—στ. 18, Ἡξήσατε ῥύσια δόντες.] Παρείληφα ἐκ τοῦ Διογένους, ἀντὶ τοῦ Ἡξήσατ' ἐρύμκτα (Δ.Γ. Ἡξήσατε ῥύματα) δόντες. Καὶ ταύτης μὲν τῆς γραφῆς ὀνοῦς, Ἡξήσατε τοὺς τυράννους, δόντες αὐτοῖς ἐρύμκτα, τουτέστιν ὀχυρώματα καὶ φυλάγματα· ἧς δὲ παρείληφα, Δόντες αὐτοῖς ἐνέχυρα, τουτέστιν, οἷον ἐνεχυράσαντες τὴν ἐλευθερίαν ὑμῶν διὰ τῶν δεδομένων τῷ Παισιπτράτῳ κορονηφόρων.—στ. 19, Ἐσχετε.] Ἄμεινον τὸ γράφειν, Ἴσχετε, καθὰ καὶ τις τῶν πρὸ ἡμῶν παρῆνει.—στ. 21, Καὶ πυνθανομένων.] Ἀλλαχοῦ δὲ (Εἰ πρεσβυ-

τέρ. πολιτευτ. § 21) Πλούταρχος αὐτόν φησι τὸν Πεισίστρακτον, πέμψαντα πυθέσθαι τοῦ Σόλωνος, Τίμῃ πεποιθὼς ταῦτα πράττει. — στ. 29, Οὐχ ὑπέκουςε.] Ἀπέστη τῆς κατηγορίας, οὐ παρεγένετο κατηγορήσων ἐν τοῖς δικασταῖς. — στ. 30, ὧν ἔστι.] Δ.Γ. ὧν εἷς ἔστι.

ΣΕΛΙΑ. 175, στ. 8, Ἐξέκαμην.] Ἀπεῖπεν, ἀπηγόρευσε. Πλάτων δὲ καὶ οἱ κατ' ἐκεῖνον μετὰ τῆς Ἀπὸ μᾶλλον χρωῶνται τῷ ῥήματι, Ἀπέκαμε, λέγοντες, ὡσπερ καὶ ἡ παρ' ἡμῖν συνήθεια. — στ. 15, Μουσέων.] Δ.Γ. Μουσάων. Μνημονεύει δὲ καὶ ἀλλαχοῦ (Ἐπτ. σοφ. συμποσ. § 13, καὶ Ἐρωτικ. § 5) Πλούταρχος τοῦ διστίχου τούτου. — στ. 17, Κατὰ συγγένειαν.] Εἰς Σόλωνα γὰρ ἀνέφερε τὸ γένος ὁ Πλάτων. — Ἐξερράταται... φιλοτιμούμενος τὴν Ἀτλαντικὴν ὑπόθεσιν.] Ἦς λείψανον περιλείπειται ἐν τῷ Πλάτωνος ἐπιγραφομένῳ Κριτικῷ (σελ. 106-121).

ΠΟΠΛΙΚΟΛΑΣ.

ΣΕΛΙΑ. 177, στ. 3, Πρὸ τοῦ.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Πρὸ τούτου. — Οὐαλέριος.] Δ.Γ. Οὐαλέριος Λεβίνος. — στ. 7, Διαλλάξας.] Δ.Γ. Συνδιαλλάξαι (ἐξ ἀμείνωνος ὡς ἔοικε γραφῆς τῆς, Συνδιαλλάξας). — στ. 19, Μέχοι.] Παρ' ἄπασι, Καὶ μέχοι, μετὰ τοῦ συνδέτρου· ὅν διαγράβη μοι ἔδοξεν, ἐν' ἐντεῦθεν ἄρχεται ἡ ἀπόδοσις τῆς περιόδου, ἧς ἡ πρότασις ἔστιν, Ἐπεὶ δὲ Ταρκύνιον κ. τ. λ. — στ. 22, Δημοκρατίας.] Δ.Γ. Ἐλευθερίας.

ΣΕΛΙΑ. 178, στ. 11, Ἀνατρέβη.] Δ.Γ. Ἀναστρέβη. — στ. 14, Ὁ Οὐαλέριος.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ προσθεθείκασι τὸ ἄρθρον. — στ. 20, Ἰόντο.] Δηλονότι οἱ πρέσβεις. Δ.Γ. Ἰέτο (ὁ Ταρκύνιος δηλονότι). — Διαφθερίζειν.] Ἀμεινον τὸ γράρειν κατὰ μέλλοντα, Διαφθερίζειν, ὡς καὶ τῶν πρὸ ἡμῶν τις ὑπενόησεν. Ἐνδέχεται μέντοι μὴ γραφικόν, ἀλλ' αὐτοῦ Πλουτάρχου εἶναι τὸ πλημμέλημα. Ἐπιθετὰ ἀλλαχοῦ (Προδρ. Ἑλλ. Βιβλιοθ. σελ. 124, καὶ 186) σημειωθέντα περὶ τῆς τοῦ Οἰκμῆ συντάξεως. — στ. 21, Λεγομένοις.] Δ.Γ. Λεγομένους. — Ἀφεικέναι.] Γράφειν ὄφειλον, Ὑφεικέναι, χάρειν ἐάτας τὸ παρ' ἄπασι τοῖς πρὸ ἐμοῦ Ἀφεικέναι. — στ. 28, Φίλοις καὶ οἰκείοις.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Φίλους καὶ οἰκείους. — στ. 30, Ἄτρεπτος.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Ἄτρεπτος.

ΣΕΛΙΑ. 179, στ. 1, Ταρχὺς ὀργίν.] Δ.Γ. Ταρχὺς εἰς ὀργίν· διόπερ εἰκότως εἰκατέ τις γεγράφηαι πάλαι, Ταρχὺς εἰς ὀργίν. — στ. 4, Πρώτος.] Δ.Γ. Πρώτως. στ. — 10, Συνεβάλλειν.] Ἰσως, Συνεβαλεῖν, κατ' ἀόρι-

στον, ὡσπερ καὶ τὸ Προέσθαι. — στ. 12, Ἐπαίτησις ἄμα.] Δ.Γ. Ἐπαίτησις ἦν ἄμα.—στ. 13, Ταύτην ἔπραττον.] Δ.Γ. Ταῦτ' ἔπραττον.—στ. 15, Δύο.] Δ.Γ. Δύο. —στ. 16, Τὸν Ἀκυλίων τρεῖς ἔχοντα βουλευτάς, καὶ δύο τὸν Οὐτέλλίων.] Ἐξ Ε.Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Τῶν Ἀκυλίων τρεῖς ἔχοντας . . . τῶν Οὐτέλλίων. Τὸ ἐξας, Τὸν Ἀκυλίων οἶκον, ἔχοντα τρεῖς βουλευτάς, καὶ τὸν Οὐτέλλίων [οἶκον ἔχοντα] δύο. Τὸ δὲ Βουλευτάς, οὐκ ἐπὶ τοῦ συνήθους ὡδὲ τινες ἐκθέχονται, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ, Ἐπιβουλευτάς καὶ συνωμότας τῆς πράξεως. —στ. 17, Ἀδελφιδῶι.] Περιέσπασα τὴν λέξιν, ὡς παρὰ τὸ συνηρημένον Ἀδελφιδῶς. Ἴσως γε μὴν, οὐ τῶν γραψάντων, ἀλλ' αὐτοῦ Πλουτάρχου ἢ μᾶλλον τοῦ κατὰ Πλούταρχον χρόνου, ἐστὶ τὸ παρ' ἄπασιν ὀξύτονον Ἀδελφιδῶι, παρὰ τὸ βάρβαρον Ἀδελφιδῶς, ὃ καὶ ἀλλάχου (Ἰσοκράτ. Β, σελ. 344) ἐσημειωσάμην.—στ. 24, Ἀβελτηρίας . . . ἀβελτηρία.] Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ Ἀβελτηρίας . . . ἀβελτηρία' παρὰ γὰρ τὸ Ἀβέλτηρος.—στ. 29, Ἐπέισθη.] Δ.Γ. Συνεπέισθη.

ΣΕΛΙΔ. 180, στ 1, Ἐπισπείσαντες.] Δ.Γ. Ἐπισπάσαντας' οὐ παντάπασι ἀδόκιμος δόξασά τιμι, ἐν ἧ, Ἐπιδόρησαντες. Καὶ καλῶς ἂν εἶχεν, εἰ ἐτέτακτο μετὰ τὸ, Σπλάγγων Σιγόντας, διὰ τὴν πρόθεσιν.—Θιγόντας.] Ἐπὶ τοῦ, Γευσαμένους, ὡδὲ, ὡς καὶ τὸ συνώνυμον, Ἄπτεισθαι.—στ. 4, Ὀνομα.] Δ.Γ. Τοῦνομα. — στ. 7, Ὑπέστη.] Εἰς τὸ Ὑπέστη παρήκει τις τρέπειν' ἡμῖν δὲ μᾶλλον δοκεῖ γραπτέον εἶναι, Ἐπέστη, ὅπερ ἐστὶν ἐκώλυσεν ἐκυτὸν τῆς πρόσω πορείας, Γαλατικῶι, ἢ s' arrēta.—στ. 8, Πρακτομένων.] Δ.Γ. Πραγματών.—στ. 13, Ἀπηλλάγησαν.] Δ.Γ. Ἀπήεσαν.—στ. 14, Εἶχεν.] Δ.Γ. Ἐσχεν.—στ. 18, Ἐκλυόμενος τῶ.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ Ἐκλυόμενος δὲ τῶ. — στ. 19, Ἄρμησε πρὸς.] Ἐξ Ε.Δ. (δόξαν τοῦτο καὶ τιμι τῶν πρὸ ἐμοῦ) ἀντὶ τοῦ προδῶλος ἡμικρημένου, Ἄρμησέ πως πρὸς. Πολλάκις γὰρ οἱ ἀντιγραφεῖς συνέχουν τὸ Πὼς τῆ Πρὸς, ὡς ἀμφοτέρω μὴδὲν θέον παραλαμβάνειν, ἢ ἐκάτερον εἰς τὸ ἕτερον μεταποιεῖν. Διορθούσθω οὖν ἡμῖν ἐν παρέρῳ καὶ τὸ τοῦ Πλάτωνος (Θεαιτ. σελ. 146), « Πὼς; τί τοῦτο » λέγεις, ὦ Σώκρτες;» γράρουσι, « Πρὸς τί τοῦτο κ. τ. λ. » — στ. 22, Ἀπέροίπτε.] Δ.Γ. Ἀπερόιπτει' οὐδὲ τοῦτο κακῶς. Ῥίπτειν γὰρ καὶ Ῥιπτεῖν, λέγουσι, καθὰ καὶ Κύειν καὶ Κυεῖν, καὶ Πιέζειν καὶ Πιεζεῖν.

ΣΕΛΙΔ. 181, στ. 8, Ἐπὸ βίας καὶ μόλις.] Ἡ δὲ παρ' ἡμῖν συνήθεια, μικρῶ παραλλάττουσα, Μόλις καὶ μετὰ βίας, λέγει τοῦτο.—στ. 18, Καί τι.] Δ.Γ. Καίτοι.—στ. 20, Τοῖν υἱοῖν.] Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ

ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, τὸν υἱόν. Δ. Γ. Τῶν υἱῶν.—στ. 21, Οὐαλέριε.] Δ. Γ. Οὐόλεσε Τιβέριε.—στ. 23, Ὑμέτερον. . . τὸ λοιπὸν τὸ ἔργον.] Εἰ μὲν ἐπιθετικῶς τὸ, Τὸ λοιπὸν, διαγραπτέον τὸ δεύτερον ἄρθρον, ἔν' ἧ, Τὸ λοιπὸν ἔργον, καθὰ καὶ τις τῶν πρὸ ἡμῶν παρήνευσε· εἰ δὲ ἐπιόρηματικῶς, καθὰ καὶ ἀλλαχοῦ (Μαρκέλλ. § 16), ἐατέον ἀμφότερα τὰ ἄρθρα, ἔν' ἧ, Τὸ λοιπὸν, ὑμέτερόν ἐστι τὸ ἔργον.—στ. 26, Τῶν μὲν ἄλλων οὐ δυναμένων. . . ἐκεῖνον δὲ λέγεται κ. τ. λ.] Οὕτως ἐν ἅπασι ταῖς ἐκδοθεῖσιν, οἷς συνάδει καὶ τάντίγραφα, πλὴν ἐνός, ἐν ᾧ λείπει ὁ δὲ σύνδεσμος. Ἡμαρτήσθαι τὸ χωρίου, καὶ πάλιν ὑπώπτουσι (καίπερ ἀνυπόπτως τῶν πρὸ ἐμοῦ ἀπαξικάντων παραδεξαμένων τὴν γραφήν), ὅπως δὲ τὴν ἀμαρτίαν ἐπανορθώταιμι ὄψε νῦν κατανενοηκέμαι μοι δοκῶ. Γράφε τούτου χαιρεῖν ἐάτας τὸν Δέ, ἀντ' αὐτοῦ δὲ μικρὸν ἀνωτέρω προστιθεῖς τὸν Οὖν, οὕτω· Τῶν μὲν οὖν ἄλλων οὐ δυναμένων. . . ἐκεῖνον λέγεται κ. τ. λ.

ΣΕΛΙΔ. 182, στ. 9, Κτίσιν.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Κτῆσιν.—στ. 11, Καὶ φρίκη.] Λείπουσιν ἐν τιμῇ τῶν ἀντιγράφων.—στ. 12, Τοῦ Κολλατίνου.] Λείπει καὶ τὸ ἄρθρον ἐν τῷ αὐτῷ.

ΣΕΛΙΔ. 183, στ. 3. Καὶ διά.] Λείπει ὁ Καί, ἐν Δ. Γ.—στ. 8, Ἀπολαβών.] Δ. Γ. Λαβών.—στ. 10, Τῆ Ῥώμῃ.] Λείπει τὸ ἄρθρον ἐν Δ.Γ.—στ. 13, Οὐδὲνδίκτα.] Ῥωμαϊκοῖς γράμμασι, Vindicta. Τὸ δὲ ἔτυμον τὸ παρὰ τὸν Οὐδὲνδίκιον, ἐκ τοῦ Τίτου Λιβίου (Βιβλ. Β, κεφ. 5) παραληφθὲν, εἰκότως ἕτεροι οὐκ ἀπεδέξαντο, παρὰ τὸ Vindico ῥῆμα παράγοντες, ὅπερ σημαίνει καὶ τὸ Ἐκδικῶ, καὶ τὸ εἰς ἐλευθερίαν ἀφαιροῦμαί τινα, καὶ τὸ ἀπλῶς ἀντιποιοῦμαί τινας τῶν ἀμφισβητουμένων, ὅθεν καὶ τὸ παρὰ τοῖς Γαλάταις Revendiquer.—στ. 15, Διαρπάται.] Δ.Γ. Διαρπάταντες.—στ. 17, Πεδίου τὸ ἡδίστον.] Ἐν Δ. Γ. λείπει ἡ πρώτη τῶν λέξεων. Διὰ τὸ δοκοῦν ἀσυνάρτητον, γράφειν τις τῶν πρὸ ἡμῶν παρήνευσε, Πεδίου, οὗ τὸ ἡδίστον. Εἴτε δ' οὕτω γράφοις, εἴθ', ὁ καὶ μᾶλλον εἰκός, «Πεδίου τὸ ἡδίστον, ὁ», ἑτέρας τινὸς κιβδηλείας ὑποψία καταλείβεται τοῦ χωρίου. Ἰσως γραπτέον Πεδίου τὸ ἄριστον, ὡς ἐξέφρασεν ὁ Ἀμιότος (la plus belle partie) ἢ, ὁ μᾶλλον ἐμοὶ ἀρέσκει, Πεδίου τὸ πλεῖστον.—στ. 24, Συννευχθέντα.] Δ.Γ. Συνδεθέντα.—στ. 27, Ἰσχύν.] Δ.Γ. Ἀρχήν.—στ. 28, Τροφίην.] Δ. Γ. Στροφίην.

ΣΕΛΙΔ. 184, στ. 1, Αὐτῷ.] Δ. Γ. Αὐτό. Ἄμεινον δὲ τὸ γράφειν, Αὐτῷ, θασέως, ἔν' ἧ ὁ νοῦς, Τὸ ἤδη συμπηχθὲν προσεκτάτο ἑαυτῷ μέγεθος ἕτερον, καὶ χῶραν κ. τ. λ.—στ. 15, Ἄρσιον.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ

τοῦ Οὔροτον· οὕτω γὰρ καὶ Λιβία (B. 7) Silva Arsia καλεῖται τὸ Ἄρσιον ἄλσος.—στ. 16, Συνάγειν.] Ἐνδέχεται μὲν καὶ γραφικῶς ἡμαρτήσθαι ἀντὶ τοῦ, Συνάπτειν· ἐνδέχεται δὲ καὶ τὸν Πλούταρχον αὐτὸν ποιητικώτερον χρίσασθαι τῷ Συνάγειν, κατὰ τὸ ὁμηρικόν, Συνάγειν Ἄρρα, ὃ ἐστὶ πόλεμον.

ΣΕΛΙΑ. 185, στ. 12, Μαρτίων.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Μαρτίου.

ΣΕΛΙΑ. 186, στ. 5, Ἐπὶ τὴν καλουμένην Οὐελίαν.] Ἐξ Ε.Δ. Ἐπὶ, ἀντὶ τῆς, Ὑπό. Μαρτυρεῖ δὲ τῇ διορθώσει καὶ Λιβίος In summa Velia, φήσας. Ἦν δὲ πάρος, ἢ λόφος, οὕτω καλούμενος ἐν Ῥώμῃ ἢ Οὐελία.—στ. 8, Πημπῆς.] Δ.Γ. Προπομπῆς.—στ. 21, Οὐίκας πότας.] Διόρθωκα ἐκ τοῦ Λιβίου (B, 7), Vicapotæ, ἀντὶ τῆς φερομένης γραφῆς, Οὐίκος πόπλικος, ἢ τῆς Δ.Γ. Οὐίκας πότας. — στ. 25, Μέγα ποιῶν.] Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Μεταποιῶν.—στ. 28, Ποιῶν ταπεινῶν.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ποιῶντα ταπεινῶν. Ἐτέρω Δ.Γ. Ταπεινῶν (μετοχικῶς, οἶμαι).

ΣΕΛΙΑ. 187, στ. 2, Τοῦνομα.] Δ. Γ. Τοῦνομα τοῦτο.—Δημοκρηδῆ.] Τουτέστι τοῦ δήμου κηδόμενον, τοῦ δήμου Θεραπευτικόν· παρά γὰρ τὸ Populus τὸ σημαῖνον τὸν δήμον καὶ τὸ Colo, ὃ ἐστὶ Θεραπεία, ὠνομάσθη τοῖς Ῥωμαίοις ὁ Ποπλικόλας (Poplicola).—στ. 5, Ὑπατεῖαν μὲν γάρ.] Δ. Γ. Ὑπατείας γάρ.—στ. 7, Ἄλλὰ καί.] Προσέθηκα τὸν, Καί, ἐκ Δ.Γ.—στ. 24, Γύθηνούντων.] Δ.Γ. Εὐθενούντων· περὶ ἧς διαφόρου γραφῆς σεσημειώταί καὶ ἀλλαχοῦ (Πρόδρομ. Ἑλλ. Βιβλ. σελ. 360).—στ. 25, Πεκούλια.] Δ.Γ. Πεκούνια. Καὶ παρά τοῖς Ἰταλοῖς μέχρι καὶ δεῦρο τὸ Peculio, καὶ ποιμνιον, καὶ κτήσιν ἀργυρικὴν σημαίνει· τὸ δὲ Pecunia, νόμισμα. Ἄμφω δὲ παρά τὸ Pecus ὅπερ ἐστὶ πρόβατον. Ὅτι δὲ καὶ τὸ Pecus τῆς Ἑλλήνων φωνῆς λείψανόν ἐστι, δηλοῖ τὸ Πείκος, καὶ ὁ Πόκος, καὶ ἔτι τὸ Πέσκος, ἐκεῖνα μὲν ἔριον, τὸ δὲ Πέσκος, δέρμα προβάτου, σημαίνοντα.—στ. 27, Συίλλους.] Οἰονεῖ, Ὑείους ἢ Ὑίκους· τὸ γὰρ Suillus παρά τὸ Sus παρῆκται, τοῦτο δὲ προδήλως παρά τὸ Ἑλληνικόν Ὑς καὶ Σῦς.—Βαυβούλους.] τουτέστι Βουκόλους· τὸ γὰρ Bubuleus, παρά τὸ Bos· τοῦτο δὲ προδήλως παρά τὸ Βοῦς, ὃ καὶ Βῶς κατὰ διάλεκτον ἐλέγετο.—στ. 28, Καπραρίους.] Ἑλληνιστὶ Λιπόλους (κατὰ συγκοπὴν ἀντὶ τοῦ Αἰγοπόλους).—Πορκίους.] Οἰονεῖ Χοιρείους, ἢ Χοιρίους.—Κάπρας.] Capra ἐκαλεῖτο Ῥωμαίοις ἡ Αἰξ· ἐστὶ δὲ καὶ τοῦτο Ἑλληνικῆς γενεαλογίας. Κάπραν γὰρ τὴν αἶγα ἐκάλονον οἱ Τυρρῆνοί, ὡς φησιν Ἡσύχιος. Ὅτι δὲ ἡ Τυρρηνῶν φωνὴ τῆς τῶν Ἑλλήνων παραφυάς ἦν, καὶ οἰονεῖ μεταίχμιον ταύτης

καὶ τῆς τῶν Λατίνων, δηλοῖ τὰ σωζόμενα ἐν γράμματι ὑπομνήματα.
—στ. 29, Πόρκους.] Καὶ τὸ Porcus εἰς τὴν Ἑλλ. νου γλῶσσαν ἀναφέ-
ρειν τὸ γένος ἔδειξεν ὁ Σκαλιγέρος ἐν ταῖς εἰς τὸν Οὐάδρόωνα συμμί-
κτοις σημειώσεσι (σελ. 44), τὸ ἐκ τοῦ Λυκόφρονος τουτ. παραβέμενος
μαρτύριον,

Οποῖα πόρκος Ἴστριεὺς τετρασκελής.

—στ. 30, Οὔτω δέ.] Δ.Γ. Οὔτω δὲ καί.

ΣΕΛΙΔ. 188, στ. 1, Ἐν τῇ μὴ μετρίῳ.] Ἐξ Π. Δ. προστέθη ἡ
ἀπαχόρευσις· ἄλλως γὰρ οὐκ ἔχων νοησαί τι βούλεται τῷ Πλουτάρχῳ
τὸ, Ἐν τῇ μετρίῳ τὴν τιμωρίαν ὑπερέτεινε. Οὐ τὸ ἀδιανόητον συνιδῶν
ὁ Ἀριότος, καὶ θεωρεῖται βουλόμενος, προσέπλαξε τὸ, Ἐνίστι, Si
est ce qu' en ceile modération il estendit quelquefois oultre me-
sure la rigueur de la pein. Ὁ νοῦς τῆς ἡμετέρας διορθώσεως, Ἐν
τῇ μὴ μετρίῳ, τουτέστι ἐν τῇ πάντα τὰ ἀδικήματα ὑπερβάλλουτι
ἀδικήματι, οἷον ἐστὶν ἡ τυραννίς, ὑπερέτεινε καὶ αὐτὸς (καίπερ μέτριος
περὶ τἄλλα γενόμενος) τὴν τιμωρίαν.—στ. 5, Οὐκ ἀδύνατον δὲ τὸ μὴ
κ.τ.λ.] Δ.Γ. Οὐκ ἀδύνατον δὲ μὴ ὁ νοῦς, Ἐπεὶ γὰρ οὐ δυνατόν τὸν
ἐπιχειροῦντα τυραννεῖν λαθεῖν ἅπαντας παρασκευαζόμενον ἐπὶ τοῦτο,
θυατὸν δὲ καὶ μὴ λαθόντα φθάσαι καθ' ἑπέρτερον γενέσθαι τῆς κρίσεως
καὶ τιμωρίας, ἐπιβατεύσαντα τῆς ἀρχῆς, δι' ἣν οὐκέτι ἰσχύουσιν οἱ
νόμοι, ἔδωκεν ὁ νόμος τῇ δυναμένῳ τῶν πολιτῶν κτεῖναι τὸν ἐπιχει-
ροῦντα τυραννεῖν, καὶ προλαθεῖν τὴν κρίσιν, ἣν ἀναιρεῖ αὐτὴ τῆς τυραν-
νίδος τὸ ἀδικήμα τελειωθῆν.—στ. 11, Ταμιεῖον μὲν ἀπέδειξε κ.τ.λ.]
Μνημονεῖται τοῦτου καὶ ἀλλαχοῦ (Κεφαλ. Ῥωμ. καταγραφ. § 42).—
στ. 20, Φάτκης.] Ῥωμαϊκοῖς γράμμασι Fasces. Ἦσαν δὲ ῥάβδοι συν-
δεθεμέναι, ὡς ἀλλαχοῦ (Ῥωμύλ. § 26, καὶ Κεφ. Ῥωμ. καταγραφ. § 82)
πλάκύτερον ἐξηγήσατο Πλούταρχος.—στ. 23, Ὁράτιος.] Δ.Γ. Ὁράτιος.

ΣΕΛΙΔ. 189, στ. 2, Ἐμβαλόντων.] Ἐξ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ,
ἀντὶ τοῦ, Ἐμβαλλόντων.—στ. 9, Τοσοῦτον.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ
ἀντὶ τοῦ, Τοῦτο.—στ. 12, Τὴν εἰωθυῖαν.] Ἐξ Ε.Δ. προσέθηκα τὸ
ἄρθρον.—στ. 16, Ὡς δ' οὐδὲν ἦν ἔργον... ἄχρις οὗ κ.τ.λ.] Ἀσύνητον
καὶ ατυνάρτητον ὅλον τουτὶ τὸ χωρίον, εἴτε τῶν γραφῶν πλημ-
μελία, εἴτε καὶ Πλουτάρχου, καθ' οὗς ἴσθρη ἵππους, ἐνδόντος τῆ
ῥύμῃ τοῦ γράφειν, καπὶ τοσοῦτον ἐξενεχθέντος τοῦ προκειμένου, ὡς
παραμελῆσαι τῆς συνεπειᾶς τοῦ λόγου. Ὡφείλε γὰρ οὕτωσίπως συν-
τετάχθαι, Ὡς δ' οὐδὲν ἦν... ἐνδόντος τῆ ῥύμῃ καὶ φερόμενοι [οἱ ἵπποι

δηλονότι], ἄχρις οὐ τῷ Καπιτωλίῳ προστέμειξαν, ἐξέβηλον κ.τ.λ.—
 στ. 17, Δόντα.] Δ.Γ. Ἐνδόντα.—στ. 19, Περὶ τήν.] Δ.Γ. Παρά τήν.
 —Ρατουμέναν καλοῦσι.] Ἀπὸ τοῦ ἐκβληθέντος παρά ταύτην ὑπὸ τῶν
 ἔκπων καὶ ἀποθανόντος Οὐήσιου ἠνιόχου, ὃς ἐκαλεῖτο Ῥατουμένας,
 καθάφησιν ὁ Φήσος. Δ.Γ. Ῥατουμίναν καλοῦσι.

ΣΕΛΙΑ. 190, στ. 3, Στρατείας.] Δ.Γ. Στρατηγίης.—στ. 5, Κλη-
 ρουμένων.] Ἐξ Η.Δ. ἀντὶ τοῦ Κληροφ. Δῆλον δὲ καὶ ἐκ τῆς κακῆς Δ.Γ.
 Πληρουμένων.—στ. 28, Τὸν τρίτον.] Προσέθηκα τὸ ἄρθρον ἐκ Δ.Γ.
 —στ. 29, Κὰν τούτῳ.] Ἐξ Η.Δ. ἀντὶ τοῦ, Καὶ τοῦτο. Δ.Γ. Ἐν τούτῳ.

ΣΕΛΙΑ. 191, στ. 7, Τὸν μέγισον ἄν.] Προσέθηκα τὸν δυνατικόν,
 ἔν' ἣ ὁ νοῦς, Τὸν ἐν Ῥώμῃ μέγιστον πλοῦτον τῶν ἰδιωτικῶν ἐκλογισθέντα
 μὴ ἂν τελέσαι, τουτέστι μὴ δυναθῆναι ἢ μὴ ἐξαρκεσαι πληροῦσαι τὸ ἀνα-
 λωμα τούτου τοῦ καθ' ἡμᾶς ὑπὸ Δομετικνοῦ κατασκευασθέντος ναοῦ.
 —στ. 8, Ἐκλογισθέντα.] Δ.Γ. Ἐκλογισθέντας: Ἐκλογισθέντος.—στ.
 10, Πεντέλησιν.] Κατὰ τὸν τύπον τοῦ Ἀθήνησι καὶ Θεσσαλίῃ παρὰ
 τήν Πεντέλην, δῆμον οὕτω καλούμενον τῆς Ἀττικῆς, παρ' ὃν καὶ τὸ
 Πεντελικὸν ἄρος, ἔνθα αἱ λιθοτομίαι.—στ. 13, Πέρα τοῦ καλοῦ διάκενοι
 καὶ λαγαροὶ φανέντες.] Οὕτως ἔτιζον οἱ ἐκδόται, καὶ ἠρμίνευσαν οἱ με-
 ταφρασαὶ τὸ χωρίον, ὥστε συνάπτειν τὸ, Τοῦ καλοῦ πρὸς τὸ Διάκενοι,
 ὡσπερανεὶ κατέλεγε, Κενοὶ, τουτέστιν ἐσπερημένοι, κάλλους. Τοιοῦτον δὲ
 εἶναι τοῦ χωρίου τὸν νοῦν ἤκιστα προσιέμενος, προσέθηκα τὸ Πέρα, ἔν' ἣ
 Πέρα τοῦ καλοῦ, τουτέστιν ὑπὲρ τὴν προσῆκον, ἢ δέον· πλήν εἰ μάλιστα μεταβα-
 λῶν τὴν σίξιν γράφειν προαιροῖτο, Ὅσον ἀπόλεσαν συμμετρίας τοῦ καλοῦ,
 διάκενοι καὶ λαγαροὶ φανέντες· περὶ οὗ διζάξιν ἐφείσθω μοι. Σημείωσαι
 δὲ τὸ Λαγαροὶ, συνώνυμον ὃν τοῦ Κενοί. « Λαγαρόν· ὑπόκενον » κατὰ
 Σουίδαν. Ἔστι δὲ ἡ λέξις τῶν ἰατρῶν, ἐπὶ γαστρὸς κενώσεως μάλιστα τε-
 ταγμένη· καὶ ἐπεὶ τὸ κενούμενον ἐξ ὀγκωθεστέρου ἰσχυρότερον ἀποβάλλει,
 ἐξενίκησεν ἡ λέξις καὶ τὸ ἰσχυρὸν δηλοῦν, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου χωρίου
 τοῦ Πλουτάρχου. Κενούμενον δὲ τι καὶ καθαιρεται, οἷον εἴτις μετὰ τὴν
 διὰ φαρμάκου κένωσιν, λαγαρὰν γενέσθαι φήσισι τὴν γαστέρα· ὅθεν ἢ
 παρ' ἡμῖν συνήθεια Λαγαρισμένον μάλαγμα καλεῖ τὸν κεκαθαρμένον
 χρυσόν, καὶ Λαγαρόν σεμιδάλιον (παρὰ τοῖς Χίοις) τὴν καθαράν σε-
 μιδάλιον. Τούτων τὸ μὲν Λαγαρίζω καὶ τὰ παράγωγα καλῶς ποιῶν ὁ
 τρέγλωττος Λεξικογράφος κατεχώρισεν ἐν τῷ λεξικῷ· τὸ δὲ Λαγαρὸς
 (παρ' ὃ τὸ Λαγαρίζω) τοῦ κατεχωρίτουτος ἔτι προσδίδεται.—στ. 16,
 Βασιλικίαν.] Προστυπακονομένου τοῦ Οἰκίαν. Ἐχρήσατο δὲ οὐσιαστικῶς,
 ἔθει Ῥωμαίων, οἱ Βασιλικᾶς (Basilicas) ἑλληνικῇ λέξει, τὰς μεγαλοπρεπῶς

ἀποδομημένας δημοσίας οἰκίας καλοῦσι* μετηνέχθη δὲ ὑπερον τοῦνομα ὑπὸ τῶν δυτικῶν χριστιανῶν καὶ ἐπὶ τοὺς θεῖους ναοὺς, καὶ διέμεινε μέχρι δεῦρο· οἶον La Basilique de saint Pierre, ἡ Βασιλικὴ τοῦ ἀγίου Πέτρου. — στ. 18, Οὐ φιλόκωπος τὴ γ' ἐστ' .] Οὐ φιλόκωπος σὺ εἶ. Ἡ μὲν ἔθλιψις τοῦ Ἐστ', ἐξ Ε. Δ. τῶν δὲ στίχων ἡ τάξις ἐκ τοῦ ἑναγχοῦ ἐκδόντος τὰ ἠθικά τοῦ Πλουτάρχου συγγράμματα σοφοῦ Βυτεμβαχίου. Μνημονεύει γὰρ καὶ ἐν ἐκείνοις (Περὶ ἀδόλεσχ. § 15) ὁ Πλουτάρχος τῆς ῥήσεως ταύτης. — στ. 19, Χαίρεισθε δούεσθε.] Ἐπιεικῶς φιλόσοφον καὶ φιλοσόφου τοῦ νοήσαντος χρῆζον τὸ εἰρημένον· οὐ γὰρ τοῦτο βούλεται ὅτι οὐ χαίρειν χρὴ ἀπλῶς τὸν διδόντα, ἀλλ' ὅτι λογισμῶ, καὶ οὐ πάθει, τὴν ἀρετὴν ἀτικεῖν προσηκει. Ὁ μὲν γοῦν ἄνωτος χαίρει διδούς, ὡσπερ ὁ γατριζόμενος, ὡσπερ ὁ ἀποπατῶν, ὡσπερ ὁ κνώμενος, καὶ ὅπως ὁ ἐξαίρων τι τῶν λυπούμενων τοῦ σώματος· ὁ δὲ διὰ φιλικῶν τῶν διουμένων ἐπαρκῶν, χαίρει τὰ καθήκοντα ἐπιτελών, ὡσπερ ὁ χρεὴ διαλύων, ἀταλλαττόμενος τῶν ὀφεισῶν. — στ. 26, Κλάρα.] Δ. Γ. Λάρα: Λάρτην. Τοῦτο δὲ τὸ τελευταῖον ἐκ τοῦ Τίτου Λιβίου· οὗτος γὰρ Lartem Porsenam καλεῖ τὸν βασιλέα τούτου, κατ' αἰτιατικὴν, ἧς τὴν εὐθείαν τῶν ἡγουμένων εἶναι Lart ἢ Larts, εἰκότα μᾶλλον εἰσικατε λέγειν οἱ Lartes (Λάρτης) φάσκοντες. Ἐλληνικῶν γὰρ ὑπολαμβάνω τοῦνομα, συγκοπὴν πεπονηθὸς παρὰ τὸ Ἀκέρτης, καθὰ καὶ τὸ παρὰ τῇ Σοφοκλεῖ (Αἴαντ. 1) Λαρτίου παρὰ τὸ Λαερτίου. — στ. 28, Βοηθήσει.] Δ. Γ. Βοηθήσαι.

ΣΕΛΙΔ. 192, στ. 3. Λουκρήτιος.] Πηρὰ δὲ Τίτῳ Λιβίῳ, καὶ Διονυσίῳ τῷ Ἀλικουατσεῖ, Λάρτιος οὗτος καλεῖται. — στ. 5, Σιγλουρίαν.] Σιγλίαν, γραπτέον εἶναι ἐκ τοῦ Λιβίου ἰσχυρίζονται τινες. — στ. 11, Πηρὰ.] Δ. Γ. Περὶ. — στ. 20, Τὸ Κόκλιος.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Ὁ Κόκλιος. Ἐπεὶ δὲ Ῥωμαῖοις γράμματα Cocles. — στ. 24, Ἐκράτησαν.] Ἀσύτακτον τοῦτο πρὸς τὸ ἐπόμενον, Καλεῖσθαι. Διὸ καί τις τῶν πρὸ ἡμῶν παρήγει τρέπειν εἰς τὸ Ἐκράτησαν. Ἀλλ', ἐπεὶ ἑτέρα ἀτυτυαξία ἐκ τῆς τοιαύτης διορθώσεως ἀναφύεται πρὸς τὸ προηγούμενον, Βουλόμενοι οὐ πολλοί, σκεπτόμενοι μήποτε μᾶλλον τὸ Καλεῖσθαι εἰς τὸ Καλεῖν τρεπτόμενοι εἰς.

ΣΕΛΙΔ. 193, στ. 2, Ἦν αὐτός.] Γραπτέον, ἧ τις παρήγεσε τῶν πρὸ ἡμῶν, Ὁ σην αὐτός. — στ. 10, Ἐπεξήλθε.] Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἐπεξήλθε. — στ. 23, Τὸ ξίφος ἀποδίδας, ὄρεξεν ἀπὸ τοῦ βήματος.] Ἐλληνικώτερον ἂν εἶπε, Τὸ ξίφος ἀπεδίδου, ὄρεξας ἀπὸ τοῦ βήματος. — στ. 25, Τὸ Σκαϊόλαν ἐπέκλησαν.] Γραπτέον οἶμαι κἀντὺθα, Τὸν Σκαϊόλαν, μετ' ἀρσενικοῦ ἄθρου, δι' ἅπερ ἐν ἄλλοις εἶπομεν. — στ.

26, Ὅπερ ἐστὶ λαίων.] Ὁ γὰρ τοῖς Ῥωμαίοις ἐπωνυμούμενος Scævola (Σκαϊόλης) παρὰ τὸ Scævus ἐστί. Τοῦτο δὲ τὸ Scævus, οὐ μόνον σημαίνει τὸν λαίον, ἀλλ', ὅπερ ἐπελάθετο δηλῶσαι ὁ Πλούταρχος (ἡγνοηκέναι γὰρ αὐτὸν οὐκ ἂν φήσαιμι), παρὰ τὸ Ἑλληνικὸν Σκαῖός ἐστι, τὸ συνωνυμοῦν τῆ Λαιός, ἐπευθέτει τὸ διγαχμα' καθάπερ και τὸ παρ' ἑκείνοις ἀντι εἰμένον τῆ Λαιῶ ἢ Σκαῖῶ, Dexter, αὐτὸ ἐστί κατὰ συγκοπὴν τὸ Ἑλληνικὸν Δεξιτερός.

ΣΕΛΙΔ. 194, στ. 7, Σάνδωνος.] Ἐξ Ε.Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Σάνδων.—στ. 8, Ὁ φίλον.] Τουτέστι, Δηλοῦντι τὸν παρ' Ἑλλήσιν Ὁφίλον Ῥωμαϊκῶ ὀνόματι ἔστι δὲ τοῦτο Posthumus.—στ. 22, Καὶ ἡ Ποπλικόλα.] Προσετέθησαν ὑπὸ τῶν πρὸ ἐμοῦ, ὁ μὲν σύνδεσμος ἐκ Δ.Γ. τὸ δὲ ἄρθρον ἐκ διορθώσεως.

ΣΕΛΙΔ. 195, στ. 8, Ὁμως.] Οὐκ ἀλόγως νοθείαις ὑποψίχων ἐνεποιήσεται τι τῶν πρὸ ἐμοῦ τὸ, Ὁμως, τοῦτο διὸ καὶ παρήγει τοῦτο εἰς τὸ Προθύμως, ἢ Συντόμως. Ἄμεινόν γε μὴν δοκεῖ μοι τὸ γράφειν, Ὁμοῦτε.—στ. 11, Ἄρῶν.] Δι' ἐνὸς γέγραχα ρ τὸ παρὰ τοῖς ἄλλοις Ἄρῶν, οὐ μόνον διὰ καὶ τὸ μικρὸν ἀνωτέρω (σελ. 194, § 18) γεγραμμένον Ἄρῶντος, ἀλλ' ὅτι καὶ ἑλληνικὸν δοκεῖ τὸ Τυρρόνηικὸν ὄνομα τοῦτο, παρὰ τὸν Ἄρην, ὡς ὑπολαμβάνει ὁ φίλος Κλαυδίου.—στ. 21, Παλάτιον.] Δ.Γ. Παλάτιον.—στ. 29, Ἀϊδίου.] Δ.Γ. Ἀϊδίου.

ΣΕΛΙΔ. 196, στ. 8, Κλεισίον.] Διφορεῖται ἡ γραφή, Κλεισίον, καὶ Κλισίον, ὡς καὶ Πέδιλον καὶ Πέδειλον, καὶ ἄλλα πολλά, ἃ ἐσημειώσατο Εὐστάθιος (Ὀδυσσ. Α, σελ. 1411), ὅς καὶ τὸ πολὺσημον τοῦ Κλεισίου (Ὀδυσσ. Ω, σελ. 1957) διὰ μακρῶν ἐξηγήσατο. Σημαίνει δ' ἂν ἐνθάδε τὸ μετὰ τὴν θύραν ἀμέσως τῆς οἰκίας μέρος, τὸ Γαλατικῆ λέγόμενον, Avant cour.—στ. 13, Ὅτι κόπτουσι καὶ ψοφοῦσι.] Διαγραπτέαι μοι ἔδοξαν αἱ δύο μέσαι λέξεις, ὡς κακῆ κακοῦ γραμματικῆ γραφῆ, ἢ ἐπεξήγησις. Οὐδὲ γὰρ εἰκὸς ἡγνοηκέναι τὸν Πλούταρχον, ὅτι ἐφόβου μὲν οἱ ἔσωθεν προϊόντες ἔξω, ἔκοπτον δὲ οἱ ἔξωθεν εισιόντες καθὰ καὶ ἐν ἄλλοις (Ἡλιοδώρ. Β, σελ. 34) σεσημειώται· πλὴν εἰμήτις ἄλλην ὑπονοεῖ τοῦ χωρίου διατροφῆν, ἐξεργήσασθαι δηλοῦσι ἐτέρων λέξεσιν, τῆς ἀρχαίας γραφῆς, οὕτω πως ἐχούσης· « Ὅτι κόπτουσι μὲν ἔξωθεν οἱ εισιέναι, ψοφοῦσι δὲ τὰς αὐτῶν θύρας ἔσωθεν οἱ προϊέναι μέλλοντες». —στ. 14, Προσερχομένοις.] Τοῖς ἐπὶ τῷ εισιέναι εἰς τὴν οἰκίαν ἐρχομένοις. Οὕτως ἐξ Ε.Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Προσερχομένοις.—στ. 15, Προεῶσι.] Πρὸ τῶν Συρῶν ἐν τῇ στενωπῷ ἐστῶσιν, ἄλλης ἐνεκά τινος χρείας.—Κλεισιάσιν.] Παρὰ τὸ Κλεισιάς, ὃ καὶ δι' ἀπλοῦ

τοῦ ἰ γράφει ὁ Σουίδας, ἐξηγούμενος διὰ τοῦ, Θύρα δίπτυχος. Κυριώ-
τερον δὲ ὡς αὖτε Κλεισιῶδες δηλοῦσιν αὐτάς τὰς πτυχάς τῆς θύρας,
τὰ τουρκιστὶ λεγόμενα Κανάτια. —στ. 18, Συνησαμένων.) Εἰς μάχην
ἐλθεῖν βουλομένων. —στ. 20, Ἐξέβαλλον.] Σημειῶσαι τὸ Ἐκβάλλειν,
ὑπερ ἢ συνίθεια διὰ τῆς συνωνύμου προθέσεως, καὶ κατὰ μέσσην
διάθεσιν προειλετο λέγειν Ἀποβάλλεσθαι, ἐπὶ γυναικὸς ἐκτιτρωσκού-
σης· οἷον, Ἀπεβάλλθη πέντε μηνῶν. Ἔτερον γὰρ τοῦτο τοῦ παθητικοῦ,
Ἀπεβάλλθη τὸ ζήτημά του. —στ. 22, Ἀναλαθῶν.] Ἡμελημένους ἤδη
εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀποκαταστήσας. —στ. 25, Κατασκευί.] Ἐπὶ τοῦ, Πα-
ρασκευή, ὡς. —Σύστατις.] Συνάθροισις, καθὰ φθάντες ἐσημειωσάμεθα
(Ἰσοκράτ. Β, σελ. 252) καὶ τὸ Συνίστημι ἐπὶ τοῦ Συναθροίω. —στ. 28,
Ὅ δὲ πάσι...ἐφθονεῖτο.] « Πρὸς γὰρ τὸν ἔχουσ' ὁ φθῶνος ἔρπει» ὡς φη-
σιν ὁ Σοφοκλῆς (Αἴαντ. 157).

ΣΕΛΙΔ. 197, στ. 2, Καὶ προσκρούοντα.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Καὶ
προσκρούοντας. Ἐτέρω Δ.Γ. Προσκρούων τε· ὅθεν ὠρμημένοι τινὲς,
γράφειν παρήνεσαν, καὶ προσκρούων. Τῇ ἢ προειλόμην γραφῇ παρα-
ληπτέον ἀπὸ κοινοῦ τὸ Αἰσθόμενος, ἢ ἢ ὄνομα, Αἰσθόμενος τοὺς τε
λόγους τούτους ἀρέσκοντας τῷ πλήθει, καὶ ἑαυτὸν προσκρούοντα τοῖς
κ.τ.λ. —στ. 3, Στρατιωτικοῖς.] Δ.Γ. Στρατικοῖς. —Ἐαυτόν.] Ἐκ Δ.Γ.
προσέθηκον τὴν ἀντωνυμίαν οἱ πρὸ ἐμοῦ. —στ. 16, Παίδων.] Δ.Γ.
Παιδίων. —στ. 21, Παρά.] Δ.Γ. Περί. —στ. 22, Ἀνίηνα.] Δ.Γ. Ἀνί-
ωνα. Διφορεῖται καὶ παρὰ Ῥωμαίοις τοῦνομα Anien (Ἀνίην), καὶ
Anio (Ἀνίων). Νῦν δὲ καλεῖται Teverone παρ' Ἰταλοῖς. —Πλέθρα.]
Λεῖπει ἐν Δ.Γ. —στ. 26, Κλαυθίων.] Δ.Γ. Κλαυσίων. —στ. 28, Κατα-
σῆσαι.] Ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ Καταστήσαι. —στ. 30, Ῥωμαίους.] Ἐκ Δ.Γ.
ἀντὶ τοῦ Ῥωμαίοις.

ΣΕΛΙΔ. 198, στ. 12, Ἐτάχθη.] Δ.Γ. Ἐπέχθη. —στ. 16, Προίπ-
πυσαμένοις.] Δ.Γ. Προίππασαμένοις. —Ἀφῆκε.] Δ.Γ. Ἐπαφῆκε. —
στ. 18, Ἐκακοῦτο...διεφθείρετο.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Ἐκακοῦντο...
διεφθείροντο. —στ. 19, Τοὺς δ' ἐνταῦθα.] Τοὺς ἐν τοῖς στρατοπέδοις.

ΣΕΛΙΔ. 199, στ. 3, Πρώτον.] Δ.Γ. Πρώτως· ἐξ ἀμείνωνος δηλοῦ-
τι γραφῆς τῆς, Πρώτως. —στ. 13, Τεταρτημόριον.] Ἐξελλύνισε τοῦ-
νομα τοῦ παρὰ Ῥωμαίοις χαλκοῦ νομίσματος τοῦ καλουμένου Quadrans
ὑπερ Ἰταλὸς ἀνὴρ ὀνομάσκειν ἂν Quattrino. Ὁ δὲ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος
(Ε, 26). Κοθρᾶντην ἐκάλεσε. —στ. 14, Ἐπένησαν.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ
τοῦ Διεπένησαν. —στ. 17, Νῦν δὲ...ἀποκομίζουσιν.] Κοινὸν ὑπῆρξε
τοῦτο γέρας τοῖς ἀπογόνους τοῦ Οὐαλερίου καὶ τοῦ Φαβρικίου,

ὡς ἀλλαγῆ (Κεφ. Ῥωμ. καταγραφ. § 79) Πλούταρχος θεόλογος.

ΣΕΛΙΔ. 200, στ. 10, Τεθνηκός. Δ.Γ. Τεθνηκός αὐτοῦ.—στ. 11, Οἱ Ποπλικόλαι. Προσέθηκα τὸ ἄρθρον ἐκ Δ.Γ.—Μεσσάλκι.] Γραπτέον διπλῶ τῷ σ Μεσσάται. Messala γὰρ παρὰ Ῥωμαίοις ἀείποτε, ἐνίοτε δὲ καὶ τοῦ λ διπλουμένου Messalla, γράφεται.—στ. 17, Μακαριζομένης.] Ἐξ Η.Α. ἀντὶ τοῦ παρ' ἅπασι, Μακαριουμένης ὅπερ ἐνθάδε, ἀντὶ μέλλοντος ἀττικοῦ (τοῖς εἰς ἕξω ῥίμασι συνήθους) ἐκλαμβάνεσθαι κωλύει τῶν λεγομένων ὀνομασίων.—στ. 21, Καλλεῖποιμι.] Ποιητικῆ συγκοπῆ ἀντὶ τοῦ Καταλείποιμι, τὸ Καλλεῖποιμι ὁ προσιλόμην, ἐκ τοῦ Στοβαίου λαβὼν, τῆς παρ' ἅπασι γραφῆς, Ποιήσαιμι.—στ. 22, Ποιεῖ.] Δ.Γ. Λυδρα ποιεῖ.—στ. 23, Ἄλλά τῆ.] Δ.Γ. Ἄλλά καὶ ἐξ ἀμείνονος, ὡς ἔοικε, γραφῆς τῆς, Ἄλλά καὶ τῆ.

ΣΕΛΙΔ. 201, στ. 3, Ἰμείρω.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ Ἰμείρειν.—στ. 6, Ἐθέλω.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ Ἐθέλειν.—στ. 9, Ἦν ὁ Ποπλικόλας.] Προσέθηκα ἐκ Δ.Γ. τὸ ῥήμα.—στ. 21, Ταμίων.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ Ταμείων.—στ. 26, Ὁ μὲν.] Ὁ Σόλων.—στ. 27, Ὁ δέ.] Ὁ Ποπλικόλας.—στ. 30, Ἀπείπευ.] Ἠρνήσατο ποικτικώτερον (Ἰλιαδ. Α, 515). Ἐν πλείονι γὰρ χρίσει τὸ μέσον Ἀπειπατο ἐπὶ τοῦ σημαυνομένου τοῦθε τοῖς λογογράφοις.

ΣΕΛΙΔ. 202, στ. 24, Ἐκείνῳ μὲν οὐδὲ μέλλοντα κωλύσαι προαισθομένῳ Πεισίστρατον ὑπῆρξεν.] Δ.Γ. Ἐκείνῳ μὲν οὐδὲν μέλλοντι κωλύσαι προαισθομένῳ Πεισίστρατος ὑπῆρξεν: Ἐκείνῳ μὲν οὐδὲ μέλλοντι κωλύσαι προαισθομένῳ Πεισίστρατος ὑπεῖξεν: Ἐκείνῳ μὲν οὐδὲ μέλλοντι κωλύσαι προαισθομένῳ Πεισίστρατος ὑπεῖξεν: Ἐκείνῳ μὲν κωλύσαι προαισθανομένῳ Πεισίστρατον (ἄλλ. Τὸν Πεισίστρατον) ὑπῆρξεν (ἄλλ. ὑπῆξεν). Ἐξ ὧν ἀπασῶν διεσκεύακα τὸ χωρίον, τρέψας καὶ τὸ Μέλλοντι εἰς τὸ Μέλλοντα, ἢ ἢ ὀνομασίων, Τῷ μὲν Σόλωνι οὐχ ὑπῆρξε κωλύσαι τὸν Πεισίστρατον, οὐδὲ μέλλοντα ἐπιχειρεῖν τῆ τυραννίδι, καίπερ προαισθομένῳ τὴν ἐπιχείρησιν. Οὐδέεις τοῦτο τῶν πρὸ ἡμῶν ἐνόησε πλὴν Ἀμιότου, ὅς ἐκφράζει, Solon ayant bien prévu les menées de Pisistratus, par lesquelles il aspirait à la principauté, et à se faire tyran, il ne les put néanmoins jamais empêcher. Ὅτι δὲ οὕτως ἐστὶν ὀνομασίων τοῦ χωρίου, δηλοῖ ἢ πρὸς τὸν Ποπλικόλαν ἀντιθέσεις ὁ μὲν γὰρ Σόλων (φησὶν) οὐδὲ μέλλουσαν συστῆναι (τουτέστι μίπω συσστηκυῖαν μηδ' ἰσχύουσαν) τὴν τυραννίδα οἷός τ' ἐγένετο κωλύσαι ὁ δὲ Ποπλικόλας « βασιλείαν ἰσχύουσαν ἐκ πολλῶν ἤδη χρόνων καὶ κρατούσαν ἐξέβαλε καὶ κατέλυσε ».

ΣΕΛΙΔ. 203, στ. 3, Καὶ μὴν καί.] Δ.Γ. Καὶ μὴν ἔτι.—στ. 6, Ἐπί.] Ἰσως γρ. Περί.—στ. 13, Προσαγχόμενος.] Δ. Γ. Προσαγόμενος.—στ. 18, Μεταχειρίσεται.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Μεταχειρίσασθαι.—στ. 19, Ἀφέσει.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Ἀφαιρέσει, οἱ πρὸ ἐμοῦ.—Μικρῶν.] Καὶ τοῦτο οἱ αὐτοὶ ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ Μικρῶν.—στ. 21, Οἷς δ' ἦν μέγα τὴν πόλιν διαφυλάξαι κ.τ.λ.] Τοῦτο οὕτως ἐξεδέξαντο οἱ πρὸ ἡμῶν «Ὁ Ποπλικόλας προσεκτίσατο τὸ στρατόπεδον τῶν ἐχθρῶν τοῖς Ῥωμαίοις, οἷς ἦν μέγα, τουτέστιν οἱ μέγα ἠγάουντο εὐτύχημα καὶ αὐτὸ τὸ διαφυλάξαι τὴν ἰδίαν πόλιν. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον οὐ πάνυ τι τὸν νοῦν ἐπιστήσας, ἠγάπησα καὶ γὰρ τῇ τοιαύτῃ ἐρμηνείᾳ. Νῦν δὲ πρὸς τὰ προειρημένα ἀκριβέστερον παραβαλὼν τὸ χωρίον, ἰσχυρῶς ἀπαρέσκομαι τῇ παρούσῃ γραφῇ, καὶ τοιαύτην εἶναι τὴν γνησίαν ὑποτοπάζω, «Οἷς δ' ἦν μεγάλην τὴν πόλιν διαφυλάξαι κ.τ.λ.» τουτέστιν, Ὁ Ποπλικόλας προσεκτίσατο τὸ στρατόπεδον τῶν ἐχθρῶν τοῖς ἄλλοις ἀγαθοῖς, οἷς οἷόν τ' ἦν διαφυλάξαι μεγάλην τὴν Ῥωμαίων πόλιν* ἢ καὶ οὕτως (ἀναφερομένου τοῦ, Οἷς, πρὸς τὸ Στρατόπεδον διὰ τὸν περιεκτικὸν τύπον), Προσεκτίσατο τὸ στρατόπεδον γέμον σίτου πολλοῦ καὶ χρημάτων παντοδαπῶν (σελ. 195), ᾧ οἷόν τ' ἦν μεγάλην διαφυλάξαι τὴν Ῥωμαίων πόλιν ἀπαλλάξαντα τοῦ τινικαῦτα κατατρώχοντος αὐτὴν λιμοῦ (σελ. 193).—στ. 24, Δίκη.] Ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ Νίκη. Ὁ νοῦς, Περιγενόμενος τῇ δίκῃ, ἦν ἐπέτρεψε Πορσήνα, προσέλαβε τασαῦτα, ὅσ' ἂν ἠγάπησε δοῦναι ἐπὶ τῷ περιγενέσθαι.—στ. 25, Καὶ γὰρ τὸν πόλεμον διέλυσε.] Ὁ Πορσήνας θηλονότι.—στ. 26, Κατέλιπεν.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Κατέλυσεν.

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ.

ΣΕΛΙΔ. 205, στ. 3, Τὸν δῆμον.] Δ.Γ. Ἐὼν δῆμων* ὃ καὶ ἀττικώτερον οὐκ ὀλίγοις δοκεῖ.—στ. 5, Ἀβρότονον.] Ἡ Ἀβρότονον, μετὰ Δηλυκοῦ ἄρθρου, ὡσπερ Ἡ Γλυκέριον, Ἡ Νάνιον καὶ τὰ τοιαῦτα οὕτω γὰρ προὔφερρον ὑποκοριζόμενοι τὰ τῶν ἑταιρῶν ὀνόματα. Οὐδετέρως δὲ τὸ Ἀβρότονον, εἶδος σημαίνει βοτάνης παραπλησίας ἀψινθίῳ, ἣν ἡ χυδαία συνήθεια, Ἀβρότανον, καλεῖ. Εὐρήται μέντοι καὶ παρὰ τοῖς Λατίνοις ἔσθ' ὅτε Abrotanum ἀντὶ τοῦ Abrotonum.—Θρηῖσσα.] Ἐξ Ε.Δ. διὰ τὸ μέτρον, ἀντὶ τοῦ Θρηῖσσα* καὶ ὅτι τρισυλλάβως γράφεται καὶ παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ (σελ. 576) καὶ ἐν τῇ Ἀνθολογίᾳ (Ἀναλεκτ. Βρυγ. Γ, σελ. 283)—Γυνή γένος.] Οὕτω καὶ παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ* ἐν

δὲ τῆ Ἀνθολογία, Γυνὴ πέλον· ἐν δὲ ταῖς Δ.Γ. τοῦ Πλουτάρχου, Γενόμεν γένος.—στ. 6, Φημί.] Ὡσπερ καὶ ἐν τῆ Ἀνθολογίᾳ· παρὰ δὲ τῆ Ἀθηναίου γράφεται, Φασί.—στ. 10, Κυνόσαργες.] Δ.Γ. ἐνάρθως, Τὸ Κυνόσαργες.—Συντελούντων.] Δ.Γ. Τελούντων.—στ. 16, Τῷ Λυκομηδῶν γένους.] Γένος τῶν ἐν τοῖς μάλιξαι ἐπιστήμων Ἀθήνησιν οἱ Λυκομηδαὶ ἢ Λυκομίδαί· διὰ γὰρ τοῦ ι γραπτέου εἶναι τὴν παρατελευταίαν ἰσχυρίζεται ὁ τὰ περιὰυτῶν συλλέξας Μεύρσιος (Ἄττικ. Ἀναγν. Βιβλ. Β, κεφ. 19.).—στ. 17, Δῆλόν ἐστι.] Δ.Γ. Δήλος ἐστὶ.—στ. 23, Γενόμενος.] Οὐθ' οἱ πρὸ ἐμοῦ ἐσημειώσαντο γραπτέου εἶναι, κἀγὼ παρημέλησα γράφειν, Γινόμενος, κατ' ἐνεστώτα.—Οἱ λοιποί.] Δ.Γ. Οἱ πολλοί.

ΣΕΛΙΔ. 206, στ. 1, Παί.] Δ.Γ. Ὡ παῖ.—στ. 2, Ἠδονὴν τινα καί.] Γ. Δ. Ἠδονὴν καί.—στ. 4, Ἡ πράξιν.] Δ.Γ. Ἡ καὶ πράξιν.—Δήλος ἦν οὐχ ὑπερορῶν παρ' ἡλικίαν, ὡς κ. τ. λ.] Ἢ μὲν ἐν τισὶ φερομένη δίχα τῆς ἀρνήσεως γραφὴ προδήλως ἡμάρτηται· ἔχει μέντοι καὶ τὸ μετὰ τῆς ἀρνήσεως λεγόμενον δυσχέριάν τινα διὰ τὰ ἐπόμενα. Διὸ καί τινες παρηύεσαν γράφειν καὶ ζῆξιν· Δήλος ἦν οὐχ ὑπερορῶν, παρ' ἡλικίαν πως τῆ φύσει πιτεύων. Ἡμεῖς δὲ, κατὰ χώρον ἐάσαντες τὴν γραφὴν, ὑπολαμβάνομεν τὸν Πλουτάρχον πρὸς τὸ νοούμενον μᾶλλον συνώνυμον τῆς ἀποφατικῆς φράσεως ἀπαντησαί· τοῦτο δ' ἦν τὸ, Ἐπιμελούμενος. Οὐ γάρ τις οὐχ ὑπερορῶν, τούτου πάντως ἐπιμελεῖται. Ἔστιν οὖν ὁ νοῦς, Δήλος ἦν παρ' ἡλικίαν ἐπιμελούμενος τῶν εἰς σύνεσιν ἢ πράξιν λεγομένων, ὡς πιτεύων τῆ φύσει, καθάπερ ἐξεδῆξατο καὶ ὁ Ἀμιότος.—στ. 6, Ἐλευθερίας.] Δ.Γ. Ἐλευθερίας, ἢ, Ἐλευθερίους.—στ. 8, Ἀμύνεσθαι.] Ἐξ Η.Δ. ἀντι τοῦ, Ἀμύνασθαι.—στ. 17, Ἀλλὰ τὴν τότε.] Προσέθηκα ἐκ Δ.Γ. τὸ ἐπίδημα ὅπερ ἐξέφρασε καὶ ὁ Ἀμιότος.—στ. 24, Ἀνώμαλος ἦν καὶ ἀτάκτος.] Διὰ μιᾶς λέξεως οὐκ ἀκόμψως τῆς Ἀκατάκτου, ἐρμηνεύσειεν ἂν ἡ συνήθεια τὴν Ἀνώμαλον καὶ ἀτάκτον. Καὶ τοῦτο μὲν βραχὺ· ὁ δὲ μᾶλλον ἐπιστασίας ἄξιον τοῖς παιδευταῖς καὶ διδασκάλοις, τὸ μὴ χρῆναι, τὴν τοιαύτην ἀνωμαλίαν πρόφασιν ποιουμένους, πληγαῖς ρυθμίζειν, ἀλλὰ λόγῳ μᾶλλον πειραῖσθαι πρὸς τὸ καθεστηκὸς καταρτίζειν τοὺς δυσαγωγούς εἶναι δοκοῦντας τῶν νέων.—Ἄτις.] Λείπει τοῦτο ἐκ τῶν Δ.Γ.—στ. 26, Ἐξικισαμένη.] Ἰτως γραπτέου, Ἐξικισαμένη. Ἐνετύχομεν δὲ καὶ ἀλλαχοῦ (Ἰσοκράτ. Β, σελ. 182) τῆ συγχύσει τῶν οὐο λέξεων τούτων.—στ. 29, Καταρτύσεως.] Παρὰ τὸ Καταρτύω. Δ.Γ. Καταρτίσεως, παρὰ τὸ Καταρτίζω. Εἰσὶ δὲ συγγενῆ ῥήματα τῆ παραγωγῆ, πολλάκις δὲ καὶ τῆ σημασίᾳ.

ΣΕΛΙΔ. 207, στ. 3, Τοῦ τὰ κοινά.] Προστέθη τὸ πρῶτον τῶν

ἔρθρον ὑπὸ τῶν πρὸ ἐμοῦ.—στ. 12, Πορευόμενον.] Δ.Γ. Πορευόμενος.—στ. 14, Τηίου τὸ γένος.] Κεῖον, οὐ Τηῖον, ἀλλαχοῦ (Ἄριστείδ. § 2) λέγει τοῦτον ὁ Πλούταρχος.—στ. 27, Πότους.] Δ.Γ. Τόπους: Πόνους.

ΣΕΛΙΔ. 208, στ. 6, Μόνος εἶπεν ἐτόλμησε κ.τ.λ.] Ὁ δὲ Πολύαινος (Στρατηγημ. Α, Α, 5) καὶ τὸν τρόπον ἰσόρηκε, καθ' ὃν ἔπεισε ταῦτα τοὺς Ἀθηναίους ὁ Θεμιστοκλῆς.—στ. 9, Ἡμαξε γὰρ οὗτος.] Ὁ πόλεμος δηλονότι οὐκ ἀπῆλλακται μὲντοι ὑποψίας ἢ γραφῆ, γεγραφότος ἴσως Πλουτάρχου, Ἡμαξον γὰρ οὗτοι· οἱ Αἰγινῆται δηλαδὴ.—στ. 10, Οἱ Αἰγινῆται.] Δ.Γ. Οἱ νησιῶται· ἀλλ' οὐδετέρου ἴσως χρεῖα, ἐάν, ὡς φθᾶς εἰκασα, γράφης ἀνωτέρω, Ἡμαξον γὰρ οὗτοι.—στ. 17, Καταβιάζων.] Δ.Γ. Καταβιάζων.—στ. 18, Ὁμόροις.] Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ὁμοίοις.—στ. 20, Ἀντὶ μονίμων ὀπλιτῶν, ὡς φησι Πλάτων κ.τ.λ.] Ἐν τετάρτῳ Νόμῳ (σελ. 706) λέγει ταῦτα Πλάτων· ὅπου ὀρθῶς ὁ Στέφανος γράφειν παρήγει Νομίμων ἀντὶ τοῦ Μοίμων, εἴτ' ἐκ τῆς Λατινικῆς ὀρμηθεῖς μεταφράσεως, εἴτε καὶ τοῦτ' ἀνυμνηθεῖς τὸ χωρίον Πλουτάρχου. Ἐπιδιορθῶσαι δὲ καὶ ἡμῖν ἐφείσθω ἕτεραζοῦ γραφικὰ πηλημελήματα ἐν τῇ αὐτῇ Πλάτωνος σελίδι, τό τε πολλὰ παρασχὸν τοῖς κριτικοῖς πράγματα « Λυπῆται δ' ὑπὸ πολεμίων Οἶον· φράσω γὰρ κ.τ.λ. » διαγράφουσιν ὅλως τὸ παντάπασιν ἄχρηστον Οἶον, καὶ τὸ, « ΤΑΥΤΑ γὰρ ἐκ ναυτικῆς ὀπλιτείας ῥήματα φασὶ ξυμβαίνειν » τρέπουσιν εἰς τὸ, « ΤΟΙΑΥΤΑ γὰρ κ.τ.λ. ». —στ. 21, Ναυβάτας.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Ναυάτας.—στ. 28, Τὴν Ἀθηναίων πόλιν αὔθις ἀνέστησαν.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Τὴν Ἀθηναίων πόλιν λυθεῖσαν ἔστησαν.

ΣΕΛΙΔ. 209, στ. 3, Αὐτούς, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Αὐτοῖς, ὡς ἐμοὶ δοκεῖν.—στ. 4, Ἐντονον.] Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Εὔτονον. Δ.Γ. Σύτονον.—στ. 25, Ἐνήρμοττε.] Σημείωσαι τὸ, Ἐνήρμοττε, ἀντὶ τοῦ Ἡρεσκε, διὰ τὸ ταῦτον τῆς Θεματικῆς ἀρχῆς Ἄρω. Τούτου γὰρ ὁ βέν ἐνεστῶς ἀπέτεκε τό τε Ἄρέω, καὶ τὸ Ἄρέσκω· ὁ δὲ παθητικὸς παρακείμενος τὸν Ἄρμον ἢ Ἄρμόν, ἐξ οὗ τὸ Ἄρμόττω.—στ. 28, Ὡστε που.] Ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ, Ὡσπερ που. Μνημονεύει δὲ καὶ ἀλλαχοῦ (Πολιτ. παραγγέλμ. § 13) τοῦ πρὸς Σιμωνίδην ῥηθέντος τούτου.

ΣΕΛΙΔ. 210, στ. 14, Ἐπαινεῖται δ' αὐτοῦ κ.τ.λ.] Οὐκ ἐπαινετὸν ὦν· ὁ γὰρ δι᾽ ἄλλωστος οὐκ ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὑπ' ἀλαζόνος δεσπότης πεμφθεῖς ἔλεγεν ἅ ἔλεγε.—στ. 18, Χρηῆσαι.] Μολύναι, κατασχύναι· ὅπερ οὐ συνήκαν οἱ μεταφραzaὶ (πλανηθέντες, ὡς ἔοικεν, ὑπὸ τῆς ἡμαρτημένης Δ.Γ. Χρηῆσαι). Οὐ γὰρ μόνον Χραῖναι, παρά τὸ Χραῖνω τὸ

μολύνω· ἀλλὰ καὶ Χρηῆσαι παρὰ τὸ Σεματικώτερον Χράω, λέγειν ἐστὶν ἐπὶ τῆς αὐτῆς σηματίας.—Τὸ περὶ Ἄρθμιον τὸν Ζελεϊτην.] Οὐ μνημονεύει καὶ Δημοσθένης ἐν τῷ Περὶ παραπρεσβείας.—στ. 24, Χεϊλεων.] Ἐκ Δ.Γ. καὶ αὐτοῦ Πλουτάρχου (Περὶ τῆς Ηροδότ. κακοθ. § 41) οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Χίλειον· Χίλειος μέντοι καὶ παρ' Ηροδότῳ (Θ, 9) γράφεται.

ΣΕΛΙΑ. 211, στ. 11, Ἐκόντας αὐτοῖς παρέξιεν.] Ἀντὶ τοῦ παρ' ἅπασιν, Αὐτοῖς, γραπτέον ἴσως θατέως καὶ κατ' αἰτιατικὴν, Αὐτούς, ἔν' ἧ ὁ νοῦς, Οἱ Ἕλληνες παρέξουσιν ἑαυτοὺς ἐκόντας πειθομένους τοῖς Ἀθηναίοις· καθάπερ μετέφρασε καὶ ὁ Ἀμιότος.—στ. 12, Δι' ὅπερ.] Οὕτω γράφειν παραινεῖ ὁ Στέφανος ἀντὶ τοῦ συνθέτου, Διόπερ.—στ. 21, Ἀπρόσμαχον.] Δ.Γ. Ἀπροσμάχητον.—στ. 24, Ὡς Ηρόδοτος ἰσόρηκε.] Ἐν τῇ Η βίβλῳ, κεφ. 4 καὶ 5.—στ. 26, Ἐπὶ τῆς ἰσράς νεώς.] Τῆς καὶ Σαλαμίνιας καλουμένης. Ταύτην γὰρ εἴκοι λέγειν ἐνθάδε. Ἦσαν δὲ πέντε ἱεραὶ καλούμεναι νῆες. Ἐπιθι τὸν Ησύχιον (λέξ. Σαλαμίνιος, μετὰ τῶν κριτ. σημειώσ.).

ΣΕΛΙΑ. 212, στ. 17, Ὅθι.] Ἐξ Ε.Α. ἀντὶ τοῦ, Ὅτι. Ἐξ ἐτέρων δὲ καὶ ἡ διάταξις τῶν σίγων, ὧν καὶ ἀλλαχοῦ (Πότερον Ἄθην. κατὰ πόλεμ. κ.τ.λ. § 7, Περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Θείου βραθ. τιμωροῦμ. § 6, καὶ Περὶ τῆς Ηροδότ. κακοθ. § 34) μνημονεύει. Ὁ νοῦς, Ὅπου οἱ τῶν Ἀθηναίων παῖδες κατεβάλλοντο τὸν λαμπρὸν τῆς ἐλευθερίας Σεμέλιον.—στ. 18, Φαεννάν.] Δ.Γ. Φανεράν· ὁ προδήλως ἐξήγησις ἐστὶ τοῦ Φαεννάν.—στ. 24, Περὶ αὐτόν.] Ἐξ Ε. Α. ἀντὶ τοῦ, Περὶ αὐτῶ.

ΣΕΛΙΑ. 213, στ. 28, Ἐμβῆναι.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Ἐμφῆναι. Προσ-υπάκουε δὲ ἀπὸ κοινοῦ τὸ, Διανοοῦντο.—Ὅπερ οἱ πολλοὶ κ. τ. λ.] Οὐκ εὐνόητον τὸ χωρίον· διόπερ οὐδὲ πᾶν εὐνόητως ἠρμηνεύθη ὑπὸ τῶν μεταφραστῶν. Εἴκοι δὲ τοιοῦτόν τι λέγειν, Οἱ πολλοὶ χαλεπῶς ἤκουον τὸ ἀφέντας τὴν πόλιν, ἐμβῆναι ταῖς ναυσὶ ἐχαλέπαινον δὲ, ὅτι μῆτε νίκης ἐδέοντο τῆς κατὰ τῶν βαρβάρων, ἢν ἤλπισαν ἂν ναυμαχίσαντες πρὸς αὐτούς, μετὰ τὸ τὴν πόλιν ἐκλιπεῖν, μῆτε ἠπίσταντο, τουτέστιν ἤλπιζον, παρὰ Θεῶν σωτηρίαν ἀνθρώπων προδιδόντων καὶ καταλιμπανόντων τὰ ἱερά τῶν θεῶν, καὶ τοὺς τάφους τῶν πατέρων.

ΣΕΛΙΑ. 214, στ. 4, Τὸ τοῦ δράκοντος.] Ἐπιθι περὶ τοῦ δράκοντος τούτου τὸν Ηρόδοτον (Η, 41) καὶ τὸν Ησύχιον (λέξ. Οἰκουρὸν ὄφιν), καὶ τὰς ἐν ἐκατέρῳ σημειώσεις τῶν κριτικῶν.—στ. 10, Ξύλινον τείχος.] Τὸ δὲ περὶ τοῦ ξυλίνου τείχους χρῆσθὲν ὑπὸ τῆς Πυθίας, ἢ ἀληθέστερον φάναι, ὑπὸ Θεμιστοκλέους πλασθὲν, ζήτησι παρ' Ηροδότῳ (Ζ, 141-143).

—στ. 13, Τῇ Ἀθηνᾶ τῇ Ἀθηναίων μεδούσῃ.] Τουτέστιν Ἀρχούσῃ, Δεσποζούσῃ. Τούτου τὸ συνηρημένον Μεδούσῃ (κατὰ τὸ Ποιούσῃ) οὐχ εὐρηταί· ἀλλ' ἔστι παρὰ τὸ Θεματικώτερον Μέθω, ὡς τὸ Τυπτούσῃ. Ἰσως δὲ ἀντὶ τοῦ Ἀθηναίων γραπτέον Ἀθηνών. Εἴρηκε δὲ καὶ Ἀριστοφάνης (ἴππ. 763),

Τῆ μὲν δεσποίνῃ Ἀθηναίῃ, τῇ τῆς πόλεως μεδούσῃ.

—στ. 21, Τὸ δὲ ψήφισμα Νικαγόρας ἔγραψεν.] Θαυμαστὸς καὶ ὁ Νικαγόρας τοῦ ψηφίσματος, ἀγαθοὶ δὲ τῆς φιλανθρωπίας καὶ οἱ Τροιζήνιοι, μὴ μόνον τρέφοντες, ἀλλὰ καὶ μισθοῦς διδασκάλους τελούντες ἐπὶ τῷ παιδεύειν τοὺς παῖδας τῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνιζομένων.—στ. 26, Ποιεῖται.] Δ.Γ. Πεποιήται.—στ. 27, Τὸ Γοργόνειον.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἔτρεψαν ἀπ' ἀρσενικοῦ εἰς οὐδέτερον τὸ ἄρθρον. Ἐπιθι τάς εἰς τὸν Ἰσοκράτην (Β, σελ. 274) ἡμετέρας σημειώσεις.—στ. 30, Ἀποκεκρυμμένων.] Ἐκ Η.Δ. ἀντὶ τοῦ Ἀποκεκρυμμένων.

ΣΕΛΙΔ. 215, στ. 4, Δάκρυα γυναικῶν, καὶ τέκνων περιβολάς.] Γυναικῶν, ἔγραψα, ἀντὶ τοῦ Γουένου, ἐξ Ε.Δ. καὶ τῆς τοῦ Ἀμιότου μεταφράσεως· προσέθηκα δὲ καὶ τὸ Τέκνων ἐκ τοῦ αὐτοῦ Ἀμιότου.—στ. 5, Ἀπολιμπανόμενοι.] Δ.Γ. Ἀπολειπόμενοι.—στ. 11, Ἐμπεσεῖν.] Ἰσως, Ἐκπεσεῖν.—στ. 14, Ὅς καὶ τοὺς πολίτας.] Προσέθηκα ἐξ Ε.Δ. τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν· ἴσως γέ μιν ἢ γνησίᾳ γραφῇ ἦν, Καὶ ὅτι ταῦς πολίτας.—στ. 25, Τοῦ γὰρ Εὐρυβιάδου.] Ἀδείμαντος ὁ Κορινθίων στρατηγὸς ἦν ὁ τοῦτο εἰπών, ὡς φησιν Ἡρόδοτος (Η, 59), οὐκ Εὐρυβιάδης.

ΣΕΛΙΔ. 216, στ. 6, Διακόσται.] Δ.Γ. Τριακόσται. Ἐπιθι τὸν Ἡρόδοτον (Η, 61).—Υμῖν.] Δ.Γ. Ἡμῖν· ὅπερ ἴσως ἄμεινον.—στ. 12, Λέγειν τι.] Ἐκ Δ.Γ. προσέθηκα τὸ, Τι, οἱ πρὸ ἐμοῦ.—στ. 13, Τευθίδες.] Τὰ ἐν τῇ συνηθείᾳ καλούμενα, Καλαμάρια, μετενεχθέντος ἴσως τοῦνόματος ἀπὸ τοῦ ἐν τῇ αὐτῇ συνηθείᾳ Καλαμαρίου, τοῦ σημαίνοντος τὴν τῶν γραφικῶν καλάμων θήκην ἄματε καὶ τοῦ γραφικοῦ μέλανος δοχεῖον, διὰ τὸν ἐν ταῖς τευθίσι θόλον, ὅν γε μὴν κατακόρως μελάντερον ἔχει ἢ σηπία, καὶ αὐτὴ τοῦ γένους οὔσα τῶν μαλακίων, ὥσπερ καὶ ἡ τευθίς. Ὁ δὲ λέγει περὶ τε τῆς μαχαίρας καὶ τῆς καρδίας τοιοῦτόν ἐστιν οὐδὲν, ὡς φησιν Ἀριστοτέλης (Περὶ ζώων ἴσorp. Δ, κεφ. α) τῶν μαλακίων ἔχει σπλάγγνον· τῶν δὲ ἐντὸς τῆς τευθίσης καὶ τῆς τευθίδος δύο σφερῶν τὸ μὲν καλεῖται σήπιον, τὸ δὲ, ξίφος.—στ. 18, Δι' ὃ δὴ καί.] Λεῖπει ἐν Δ.Γ. ὁ τελευταῖος τῶν συνδέσμων.—στ. 20, Τοῦ τόπου.]

Δ.Γ. Τῶν τόπων.—στ. 28, Στενωῶν.] Διορθωσάντων τῶν πρὸ ἐμοῦ, ἀπὸ τοῦ Στενωπῶν.

ΣΕΛΙΔ. 217, στ. 2, Πέρσην.] Δ.Γ. Ἐέρξην.—στ. 8, Καὶ τέλος εὐθύς.] Δ.Γ. Τέλος δ' εὐθύς: Καὶ εὐθύς. Ταύτην δὲ τὴν τελευταίαν ἐξέφερατε καὶ ὁ Ἀμιότος, ἢ οὐχ εὐρών ἐν οἷς ἐχρήσατο ἀντιγράφοις τὴν λέξιν, Τέλος, ἢ περιγράφας ὡς περιττήν. Καὶ δίχα γὰρ ταύτης, καλῶς ἔχει τὸ Ἐξέφερε, συναπτόμενον πρὸς τὸ Ταῦτα, τὰ λελεγμένα δηλονότι ὑπὸ Θεμιστοκλέους· πλὴν εἰ μή τις τὸ Τέλος, ὡς συνώνυμον ἐνθάδε τῆς Ἐντολῆς ἐκδέχαιτο, ἢ ἢ Ἐντολὴν ἐξέφερε, τουτέστι ἐνεπιλατὸ τοῖς ἡγεμόσι τῶν νεῶν. Καὶ αὐτὸ γὰρ τὸ Τέλλω (ἐν συνθέσει Ἐντέλλω καὶ Ἐπιτέλλω) παρὰ τὸ Σεματικώτερον Τέλω παρῆκται, ἐξ οὗ καὶ τὸ Τελέω, καὶ τὸ Τελέω.—στ. 14, Ὅσπερ.] Δ.Γ. Ὡς.—στ. 16, Φράζει.] Δ.Γ. Λέγει.—στ. 17, Συνεπιλαμβάνεσθαι.] Δ.Γ. Ἐπιλαμβάνεσθαι. Τῆς δὲ κακῆς ταύτης γραφῆς τὴν αἰτίαν ἀλλαγῆς (Ἰσοκράτ. Β, σελ. 245 καὶ 339) δεδηλωκα.—στ. 21, Τηνία.] Τῆς γραφῆς, Τευθεῖα μία, ἀπῆλειψα μὲν τὸ Μία, ἔτροψα δὲ τὸ Τευθεῖα εἰς τὸ Τηνία, ἐξ Ε.Δ. Ἐπιθι τὸν Ἡρόδοτον (Η, 82).—στ. 30, Κατὰ τὴν μάχην.] Ἐξ Η.Δ. ἢ τοῦ ἄρθρου προσθήκη.

ΣΕΛΙΔ. 218, στ. 4, Σανδάκης.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ Σανδαύκης.—στ. 5, Ἀρταύκτου.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Αὐτάρκτου.—στ. 9, Ὀμηξῆ.] Ὀμοδόρω. Οἰκίον ἐπιθετὸν τῷ μεθυσῆ Σεφ.—στ. 19, Καὶ διαβεβαιούμενος.] Περιττὸς ἔδοξεν ἡμῖν ὁ σύνδεσμος· τὸ γὰρ ἐξῆς, Λέγει περὶ τοῦ πλήθους τῶν νεῶν Αἰσχύλος διαβεβαιούμενος, ὡς ἂν εἰδῶς. Παρῆν γὰρ τῷ πολέμῳ ὁ τραγωδῶς, οἱ δὲ σίχοι ἐκ τῆς ἐπιγραφομένης αὐτοῦ τραγωδίας Πέρσαι (στ. 339-341).—στ. 22, Νεῶν τὸ πλῆθος.] Παρὰ Αἰσχύλῳ γράφεται, Ὡν ἦγε πλῆθος.

ΣΕΛΙΔ. 219, στ. 1, Ἄλιτενεῖς.] Ἐξ Ε.Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Ἄτενεῖς. Ἄλιτενῆς δὲ λέγετ' ἰναῦς, νῆσος, ἄκρα, ἢ πέτρα, ἢ οὕτω ταπεινὴ, ὡς ἐπὶ τῆς αὐτῆς σχεδὸν εὐθείας ἐκτείνεσθαι τῇ ἀλί, ὃ ἐστὶ τῆ θαλάσσης.—στ. 6, Κατ' ἐκείνου.] Καθ' ὃ μέρος τῆς θαλάσσης ἦν ἡ ναῦς ἐκείνου, τοῦ Θεμιστοκλέους δηλονότι· ὥσπερ ἐξεδέξαντο οἱ μεταφρασταί. Ἐνδέχεται μὲντοι καὶ, Κατ' ἐκείνου, γεγονέναι πάλαι τὴν γραφὴν, πρὸς τὸ Ἐτόξευε.—στ. 19, Ἐξαγούτων.] Ἐξ Η.Δ. ἀντὶ τοῦ Ἐξαγαγούτων.

ΣΕΛΙΔ. 220, στ. 13, Σκιαδί.] Σκηνὴ ὠρορωμένη· ὡς ἐξηγεῖται Ἡσύχιος.—στ. 15, Τὰ παρείμενα.] Τὰ παρεωραμένα· ὡς ὁ αὐτὸς Ἡσύχιος ἐρμηνεύει.—στ. 20, Πάντας.] Εἰς τὸ, Πάντως, οὐκ ἀλόγως ὑπέιληφέ τις, τρεπτέον εἶναι τὸ Πάντας, — Ἀπαλλαγῆσεται.] Ἐκ διορθώσεως.

οί πρό ἐμοῦ ἀντί τοῦ Ἀπαλλαγῆσθαι. Οὐ γάρ ὑποτάττει ἐνθάδε τὸ Ὀπως, ἀλλ' ἔστι τροπικόν.

ΣΕΛΙΔ. 221, στ. 6, Ἀπὸ τοῦ βωμοῦ κ. τ. λ.] Ἔθος γάρ ἦν τοῖς βωμοῖς πελάζειν τοὺς ψυφοφορεῖν μέλλοντας. (Ἰδ. Πλάτων. νόμ. 5, σελ. 753, Θ, σελ. 855, καὶ IB, σελ. 949).—στ. 14, Ὀλην τὴν ἡμέραν.] Δ.Γ. Ὀλην ἡμέραν.—στ. 26, Τῷ δ' ἐπομένῳ φίλῳ κ. τ. λ.] Ἐπιθε ἄπερ ἀλλοχοῦ (Προδρο. Ἑλλ. Βιβλιοθ. σελ. 343) περὶ τῆς ἀρίλου πρὸς φίλον ταύτης κελεύσεως σεσημειώται.

ΣΕΛΙΔ. 222, στ. 3, Γενομένης.] Ἄμεινον ἂν γράφοις κατ' ἐνεσῶτα, Γενομένης. Ἐκεῖνο μὲν γάρ ἐστιν, Ἐπειδὴ ἐγένετο, ἄπαξ καὶ συντελειῶς τοῦ συμβάντος νοουμένου· τούτο δὲ, Ὅποτεν γίνηται, κατὰ παράτασιν.—στ. 15, Δι' ἐκείνης.] Δι' ἐκείνης, γράφειν εἰσὶν οἱ παρήνεσαν, οὐκ ἀπεικίτως, ἐξ ἑτέρου παραλλήλου χωρίου τοῦ Πλουτάρχου (Μάρκ. Κάτ § 8) ὠροημένοι.

ΣΕΛΙΔ. 223, στ. 4, Ἀθήλως χαλεπαίνοντες.] Διωρθούσθω ἐκ τοῦ Πλουτάρχου τοῦδε χωρίου ὁ τοῦ Ἀριστοφάνους (Ἰππ. 84) σχολιαστῆς, τὰ αὐτὰ περὶ Λακεδαιμονίων ἱστορῶν· « Εἰκότως δὲ διακείμενοι πρὸς » Θεμιστοκλέα, διὰ τὸν τειχισμόν τῆς Ἀττικῆς, μεταστέλλονται αὐτὸν » εἰς κρίσιν κ. τ. λ. » Δήλον γάρ ὅτι γραπτέον Εἰκότως (καὶ οὐκ ΕΧΘΡῶς ὡς ὑπέλαβόν τινες), παρὰ τὸν Κότον, ὅς ἐστιν ἄδελφος ὀργῆ, καιρὸν ἐπιτηρούσα εἰς κακοποιήσιν.—στ. 11, Ἐρίσαντος . . . τοῦ Ποσειδῶνος.] Δ.Γ. Ἐρίσαντα . . . τὸν Ποσειδῶ. —στ. 14, Προσέμαξεν.] Οὕτω διωρθώκασιν οἱ πρό ἐμοῦ ἐξ αὐτοῦ Ἀριστοφάνους (Ἰππ. 812), ἀντί τοῦ, Προσέμιξεν. Λέγει γάρ ὁ Κωμικός, περὶ ὧν Θεμιστοκλέας ἀγαθὴν τὴν Ἀθηναίων πόλιν ἐποίησε τὸν λόγον ποιούμενος, ὅτι.

Καὶ πρὸς τούτοις ἀριστώσῃ τὸν Πειραιᾶ προσέμαξεν·

περὶ οὗ ἐπιθε τὰ Γαλατιστὶ σημειωθέντα μοι (B, σελ. 5) εἰς τὸ Περὶ ἀέρων, ὑδάτων, τόπων, τοῦ Ἰπποκράτους σύγγραμμα.

ΣΕΛΙΔ. 224, στ. 1, Λυσιτελεστέραν.] Δ.Γ. Ἀλυσιτελεστέραν· ἦν κακῶς ποιῶντες ἀπεδέξαντο οἱ πρό ἐμοῦ ἐνταυθά τε καὶ ἐν Ἀρισειδῇ (§ 22). Δήλον δὲ καὶ ἐκ τοῦ ἐκεῖ ἐπαγομένου, « Οὕτω μὲν ὁ δῆμος » ἦν φιλοδίκαιος ». Γελοῖον γάρ ἐπιεικῶς τὸ ἐπαινεῖν τὸν δῆμον ὡς φιλοδίκαιον, εἶγε πράξιν μὴ λυσιτελοῦσαν αὐτῷ ἀπετρίψατο· ὁ καὶ ὁ τελευταῖος τῶν Παρῆλλήλων ἐκδότης ἐσημειώσατο, παραθέμενος καὶ Κικέρωνος μαρτύριον, τὸ Ἀλυσιτελεστέραν, ἐκφράσαντος κακέιου.—στ. 13, Προῖγον.] Ἐξ Ε.Δ. ἀντί τοῦ, Προῖγοντο.—στ. 25, Ἡ καὶ τύ γς.]

Δ. Γ. Ἡ τὴ γε. Περὶ δὲ Παισανίου, Ξανθίππου τε καὶ Λευτυχίδου, ἐπιθι τὸν Ἡρόδοτον (Θ, § 99-101, 114). — στ. 27, Ἐπαινώω.] Δ.Γ. Ἐπαινώσω. — στ. 28, Ἐπί.] Δ.Γ. Ἐπί. — στ. 30, Ἀργυροῖσι σκυβαλικοῖσι.] Δ. Γ. Ἀργυροῖσι βλακιοῖσι· οὐδὲν μᾶλλον νοητῶς. — στ. 31, Τρι᾽ ἀργυρίου.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ Τρία ἀργυρίου.

ΣΕΛΙΔ. 225, στ. 2, Ψυχρά.] Δ. Γ. Ψύχει. — στ. 4, Μὴ ὄραν Θεμισοκλέους γενέσθαι.] Διορθοῦν ἐπεχείρησαν οἱ μὲν, Μὴ ὄρας Θεμισοκλέα παργενέσθαι, οἱ δὲ, Μὴ ὄραν Θεμισοκλεῖ γενέσθαι. Ὅπως ποτὲ δ' ἂν ἔχη τὰ τῆς γραφῆς, τοῦτο γοῦν πρόδηλον, ὅτι Τιμοκρέων τὸ μᾶλλον ἐν χρήσει, Μὴ ὄρας ἴκοιτο, ἢ Μὴ ὄραιοιεν ἴκοιτο ὁ Θεμισοκλῆς, δηλοῦν ἠθούλετο. Τοῦτο δὲ ἢ παρὸ ἡμῶν συνήθεια, παραπλησίως ἐπὶ κατάρας διὰ τοῦ, Νὰ μὴ φθάσῃ τοῦ χρόνου, ἐκφράζει, καθάπερ καὶ τὸ, Εἰς ὄρας ἴκοιτο, ἐπὶ εὐχῆς εὐνοϊκῆς, διὰ τοῦ, Καὶ τοῦ χρόνου. — στ. 6, Βλασφημίᾳ.] Δ.Γ. Δυσφημίᾳ. — στ. 13, Τέμνει.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ Τέμοι. Ὅρακα δὲ Μήδοισι τέμνειν, ἐστὶ τὸ φιλιούσθαι τοῖς Μήδοις, ἀπὸ τοῦ γινομένου ὑπὸ τῶν καταλόντων τὸν πόλεμον καὶ σπενδομένων ἀλλήλοις· ζῶα γὰρ ἔτεμον, τουτέστιν ἐθυσίαζον, ἐπὶ τοῖς ὄροικς καὶ ταῖς διαλλαγαῖς. — στ. 14, Κόλουρις.] Κολοβὴ τὴν οὐρανὴν καὶ ἰδιαιτέρως ἐπὶ ἀλώπεκος, ἣν καὶ Κοθοῦριν ἠσύχιος ὀνομάζει. — στ. 18, Μνημονεύων.] Ἐξ Ε.Α. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ Μνημονευομένων. — στ. 20, Ἀρτέμιδος ... ἦν Ἀρισθοῦλην.] Μνημονεύει καὶ ἀλλαχοῦ (Περὶ τῆς Ἡροδότη. κακοῦθ. § 37) τῆς καθιδρύσεως τρύτης. — στ. 23, Θανατουμένων.] Δ.Γ. Θανουμένων. — στ. 28, Καθαιρούντες.] Δ.Γ. Κολούοντες.

ΣΕΛΙΔ. 226, στ. 4, Κατ' αὐτοῦ.] Δ.Γ. Κατ' ἐκείνου. — στ. 5, Λεωθότης.] Δ.Γ. Λεωθότης. Ἄλλαχοῦ (Περὶ φυγ. § 15) δὲ Λεωθάτης καλεῖται τῷ Πλουτάρχῳ. — στ. 28, Ἄγειν.] Ἐξ Η.Α. ἀντὶ τοῦ Ἐνάγειν, ὅπερ οἱ πρὸ ἐμοῦ ἔτρεψαν εἰς τὸ Ἄνάγειν.

ΣΕΛΙΔ. 227, στ. 9, Φυγῆ.] Δ.Γ. Τύχη. — στ. 19, Συντραγωδῆσαι.] Συμμηχανήσασθαι, συνυποκρίνασθαι· ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ὑποκρινομένων τραγωδῶν. Καὶ τούτου τοῦ χωρίου ἐπιτυχῶς διορθώασιν οἱ κριτικοὶ ἕτερον ἠσυχίου (λέξ. Τραγωδῶς) χωρίον. — στ. 26, Ἀποστρεψαμένου.] Δ.Γ. Ἀποτρεψαμένου· ὅθεν ὑπενόησάν τινες μήποτε ἐγγράφητο Ἀποτριψαμένου.

ΣΕΛΙΔ. 228, στ. 7, Ἀναδείξειεν.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Ἀναδείξειεν εἰς Νάξον. — στ. 24, Ὑπῆρξε.] Ἴσως γρ. Ὑπῆρχε.

ΣΕΛΙΔ. 229, στ. 1, Γενόμενον.] Εἴη ἀν' ὄνομα τοῦ ὅλου χωρίου, ὅτι ὁ περὶ τὴν γαστέρα περιελιχθεὶς δράκων, εἶτα τῷ τραχήλῳ προσ-

αερωπύσας, ὡς ἤφατο τοῦ προσώπου, εἰς ἀετὸν μεταμορφωθείς, καὶ περιβαλὼν ταῖς πτέρυξι τὸν Θεμιστοκλέα ἐξήρε καὶ ἐκόμιζε κ. τ. λ. Τῶν δὲ πρὸ ἡμῶν τις, τὸ ἄγαν τερατώδες τοῦ ὀνείρου δυσχεράνας, ὑπενύει γεγράφθαι πάλαι, Παραγενόμενον, συνημμένως πρὸς τὸ Ἀετὸν, εἴ ἢ ὁ νοῦς, ὡς ἤφατο τοῦ προσώπου ὁ δράκων, παραγενόμενος ἀετὸς ἐξείλετο τὸν Θεμιστοκλέα τοῦ δράκοντος καὶ ἐκόμιζε κ. τ. λ. —στ. 23, Ἐυτυχεῖν.] Εἰς ὄψιν ἔλθειν καὶ λαλήσαι ὅπερ ἡ συνθήκη διὰ τοῦ Συντυχεῖν ἐκφράζει, οἷον, εἰ τὸ προκείμενον ἐρμηνεύσαι χωρίον βούλοιο, ὅτι βέλει νὰ συντύχη τὴν βασιλέα.

ΣΕΛΙΔ. 230. στ. 2, Φρονεῖς.] Δ.Γ. Φρονοῖς. — στ. 6, Μεγαλύ-
ναντι] Δ.Γ. Μεγαλύνονται. — στ. 14, Ἐρετρικῆς.] Ἐξ Ἐρετρίας Εὐ-
βοϊκῆς πόλεως. Καὶ σημειῶσαι τὸν τύπον τῶν εἰς ἰκος κτητικῶν μετα-
ληθέντα εἰς ἐθνικὸν τύπον ὄφειλε γὰρ εἶναι Ἐρετριδος. Ὡς δ' αὐτῶς
καὶ ἡ συνθήκη πολλὰ τῶν τοιούτων ἐκφέρει, οἷον Κρητικὸς ἀντὶ τοῦ
Κρή.

ΣΕΛΙΔ. 231, στ. 5, Μακχρίσας.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ Μακχρίται.
—στ. 12, Θύραις.] Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ Θύρας.

ΣΕΛΙΔ. 232, στ. 12, Κἄν.] Ἐξ Η.Δ. (ἢν ὑπονοεῖν παρέχει καὶ ἡ
'Αμιότου μετάφρασις), ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ Ἄν. —στ. 17, Συνανεκράθη-
σαν.] Δ.Γ. Ἄνεκράθησαν.

ΣΕΛΙΔ. 233, στ. 8, Εἰς ποταμόν.] Ἐκ Δ.Γ. καὶ τῆς Ἄμιότου με-
ταφράσεως, ἀντὶ τοῦ, Εἰς τὸν ποταμόν. —στ. 18, Ἐθεάσατο.] Οὕτω
παρ ἄπασι μεταμῆλει μοι μέντοι μὴ γράψαντι κατὰ παράτασιν, Ἐθε-
ἄτο, καθὰ καὶ Ἄμιότος ἐξέφρασε il allat visitant. — στ. 19, Εἶδε.]
'Ευτεῦθεν ἄρχεται ἡ ἀπόδοσις τῆς περιόδου, ἢν οἱ πρὸ ἡμῶν κακῶς
διέστιξαν, καὶ κάκιον διορθοῦν ἐπεχείρησαν τρέψαντες τὸ, Εἶδε, εἰς
τὸ Ἐν δὲ, καὶ τὸ ἐχόμενον, Ὅτε, εἰς τὸ, Ἔτι. Ἐπτιγε μὴν καὶ ἄλλως
διορθοῦν τὸ χωρίον, τὸ μὲν Ἐθεάσατο κατὰ χώραν ἐόντας, τὸ δὲ, Εἶδε,
εἰς τὸ Εἶδε δὲ, τρέποντας, καὶ ἀπόδοσιν τῆς περιόδου τὸ, Εἶτε δὴ
παθῶν, ἐκδεχομένους. —στ. 22, Ἦν.] Εἰς τοῦτο ἔτρεψα τὴν μετοχὴν,
Ἦν, παραινέσαντος καὶ τοῦ Στεφάνου, καὶ ἐκφράσαντος τοῦ Ἄμιότου.

ΣΕΛΙΔ. 234, στ. 9, Ἐπέστρεψεν κ. τ. λ.] Ἐπέστρεψε τὸν βασιλέα
ἀπὸ τῶν περὶ τὰς ἀνω πράξεις ἀγχιῶν εἰς τὸ ἀντεπιχειρεῖν κ. τ. λ.
Δ.Γ. Ἐπέτρεψεν. —στ. 18, Ἐλληνικοῖς.] Δ.Γ. Πολεμικοῖς. — στ. 22,
Φάρμακον ἐφήμερον.] Τὸ ἀθημερὸν ἀναιροῦν. Ἐκαλεῖτο δὲ κατ' ἐξοχὴν
φῦτω τὸ Κώνειον. (Ἠσύχ. καὶ Σουίδ. λέξι. Ἐφήμερον.) —στ. 30, Οὐ
καὶ Πλάτων κ. τ. λ.] Ἐν τῷ Μένωνι (σελ. 93).

ΣΕΛΙΔ. 235, στ. 5, Οὐκ ὄν ὁμομήτριος.] Κατὰ γὰρ τὸν Σόλωνος νόμον, ἐξῆν Ἀθηναίοις τὰς ἐκ πατέρων γαμεῖν ἀδελφάς, οὐ μὴν καὶ τὰς ἐκ μητέρων. — στ. 6, Νικομήδης.] Δ.Γ. Νικόδημος. — στ. 7, Νικομάχην.] Δ.Γ. Νεομάχην. — Ἀδελφιδοῦς.] Δ. Γ. Ἀδελφός. — στ. 11, Ἐν τῷ Πρὸς τοὺς ἐταίρους.] Ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐπιγραφομένῳ, Πρὸς τοὺς ἐταίρους. Τὴν δὲ πρίθειςιν, Ἐν, προσέθηκαν ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ. — στ. 15, Νεοκλέα.] Δ.Γ. Νικοκλέα. — στ. 20, Ἄλιμον.] Ἄλιμον, διορθοῦν τινες, ἐπεχείρησαν οὐ πάνυ τι πιθανῶς. — στ. 21, Ἡ τὸ ὑπεύδιον τῆς Σαλάττης.] Ἐν ᾧ τόπῳ παύεται τοῦ κυμαίνεσθαι ἡ Σάλασσα. Ἡσύχιος· « Εὐδιώσαν, γαληνιώσαν ». — στ. 22, Τὸ περὶ αὐτήν.] Γράφει, Τὸ ἐπ' αὐτῇ· ἐπὶ τῇ κρηπίδι δηλονότι, καθάπερ ἐξέφρασαν καὶ οἱ μεταφράσαντες, καίπερ τῆς γραφῆς παρ' οὐδενὶ ἐξηλλαγμένης. — στ. 24, Ἐν καλῷ.] Ἐν ἐπιτηδείῳ τόπῳ. Δ.Γ. Ἐν χαλκῷ. — στ. 27, Χώπότην.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Χώπότε.

Κ Α Μ Ι Λ Λ Ο Σ.

ΣΕΛΙΔ. 237, στ. 11. Ἐφροσάναι.] Δ.Γ. Ἐπιστάναι. — στ. 21, Τὸν Φουρίων.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Τὸν τῶν Φουρίων. — στ. 23, Αἰκανοῦς.] Δ.Γ. ἢ μᾶλλον διόρθωσις, Αἰκούους.

ΣΕΛΙΔ. 238, στ. 7, Ἀναγκαῖον δὲ τό.] Ἐξ Η.Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἀναγκαῖον δὲ καὶ τό. Λεῖπει δὲ καὶ παρὰ τοῖς μεταφρασταῖς ὁ δεῦτερος τῶν συνδέσμων εἰκότως· ἔστι γὰρ ὁ νοῦς, ὅτι τῶν δύο ἔργων Καμιλλοῦ, τὸ μὲν ἦν καλὸν, τὸ δὲ οὐ καλὸν μὲν, ἀναγκαῖον γε μὴν. — στ. 10, Οὐνιεντανοῦς.] Ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ Οὐνετανοῦς. Veji γὰρ καὶ Vejentes καὶ Vejentani, γράφονται Ῥωμαϊκοῖς στοιχείοις. Δ.Γ. Οὐετανοῦς· Οὐεετανοῦς. — Καλοῦσιν.] Δ.Γ. Λέγουσιν. Μετὰ δὲ τὸ ἔχόμενον Πόλις, ἢ τελεία στίζειν παραινεῖ Στέφανος, ἢ προστιθέναι τὸ ἀναφορικόν, Ἡ, ἵνα ἔχη συναρτᾶσθαι πρὸς τὸ, Ἡγωνίσαστο. Οὐδέτερον τούτων ἐποίησα, διὰ τὸ πολλὰ τοιαῦτα ἀσυνάρτητα ἢ δυσσυνάρτητα εὐρίσκεισθαι παρὰ Πλουτάρχῳ. — στ. 16, Μακρά.] Δ.Γ. Μεγάλα. — στ. 20, Γὰρ οὐ πολὺν χρόνον.] Οὕτως ἐκφράζει Ἀμίοτος, ὥσπερ ἂν εἰ ἐγγέγραπτο, Γὰρ τὸν πρότερον χρόνον. — Ἄλλ' ὥρα.] Ἐξ Η.Δ. καὶ ἡ τροπὴ τοῦ Ἄμα εἰς τὸν Ἄλλά σύνδεσμον, καὶ ἡ στίξις τῆς περιόδου. Ἔστι γὰρ τὸ ἐξῆς, Εἰθισμένοι στρατεύειν ἔξω τῆς οἰκείας οὐ πολὺν χρόνον, ἀλλὰ μόνον κατὰ τὴν ὥραν τοῦ ζέρου, τὸν δὲ χειμῶνα οἴκοι διατροῖειν κ. τ. λ. — Ἐξω.] Λεῖ-

πει ἐν Δ.Γ. ἡ λέξις αὕτη, οὐκ ἀλόγως ἐμπεριέχεται γὰρ ἐν αὐτῇ τῇ τοῦ Στρατεύειν ἐννοίᾳ.

ΣΕΛΙΔ. 239, στ. 7, Ἐπομβρον.] Ἡνίκα εἰς τοῦτο ἔτρεπον τὸ παρ' ἅπασιν Ἐπομβρον, ἐλάνθανόν ἐμαυτὸν συμπερόμενος τῷ Στεφάνῳ· κἀκεῖνος γὰρ ἐν τῷ Θεσαυρῷ (Τόμ. Β, σελ. 1291), Ἐπομβρον εἶναι γραπτέον ὑπετόπασεν ἐν τῷδε τῷ χωρίῳ.—στ. 15, Ἐπέψαυεν.] Δ.Γ. Ἀπέψαυεν: Ἐψαυεν.—στ. 27, Παρόρησία... πολεμίων.] Δ.Γ. Παρουσία... πολιτῶν.

ΣΕΛΙΔ. 240, στ.3, Κοινωσάμενος.] Γραπτέον, οἶμαι, Κοινώσασθαι, ὡς ἠρμήνευσαν καὶ οἱ μεταφρασταί· ἕτεροι δὲ, οὐδὲν ἤττον ἡμαρτημένον τὸ χωρίον ὑπολαμβάνοντες, τὴν μὲν μετοχὴν κατὰ χωρίαν ἐδοῖσι, τὰ μικρόν δ' ἀνωτέρω οὕτω γράφειν παραινοῦσι (οὐ πιθανῶς ἐμοὶ δοκεῖν), « Πολιορκίης, ΕΘΑΪΜΑΖΕΝ· Ο ΔΕ οὐ ταῦτα μόνα κ. τ. λ. » ὡς εἶναι τὸν κοινωσάμενον τὰ ἀτοκώτερα σημεῖα, τὸν Οὐηέντανόν, οὐ τὸν Ρωμαῖον.—στ. 7, Καὶ ὑπάγων.] Λαίπει ὁ, Καί, ἐν Δ.Γ.—στ. 9, Συνοραμόντων.] Δ.Γ. Δραμόντων.—στ. 23, Ἄνωθειν.] Ἐξ Η.Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἄνωθεν· ἀνθ' οὗ οἱ πρὸ ἡμῶν ἔγραψαν, Ἄνωσθέν, οὐκ οὐδ' ὅπως συναρτῶντες τὴν μετοχὴν τῷ τῆν τοῖς λοιποῖς, ἢ ἀναπληροῦντες τὸ ἀνγκαιῶς ὡς ἐπιζητούμενον ἀπαρέμφατον.

ΣΕΛΙΔ. 241, στ. 3, Ματούταν.] Μνημονεύει ταύτης καὶ ἀλλαχῶ (Περὶ φιλαδέλφ. § 21). Οἴονται δὲ τινες τὴν αὐτὴν εἶναι τῇ Ἠῶ, παρ' ἣν καὶ τὸ παρὰ Ρωμαίοις Matutinus τὸ δηλοῦν τὸν ἑωθινόν, καὶ τὸ παρὰ τοῖς Γάλλοις Matin, καὶ τοῖς Ἰταλοῖς Mattino τὸ σημαῖνον τὴν ἑω.—στ. 8, Διὰ τὴν παλλακίην.] Διὰ τὴν Σεμέλην τὴν τῆς Ἰνώος ἀδελφὴν, τὴν παλλακευθεῖσαν τῷ Διὶ, ἧς κερκυνοθεισης ἐξέθρεψεν ἡ Ἰνὸς τὸν υἱόν.—στ. 13, Περὶ.] Δ.Γ. Πκρά.—στ. 22, Κατχολουθήσαντι.] Οὐθ' αὕτη, οὐθ' ἡ Δ.Γ. Καλλιερέσαντι, ἐρόσθαι μοι δοκεῖ. Ὁ δ' Ἀμιότος, διὰ τοῦ qui surviendroit ἐκφράσας, τῆς διανοίας μᾶλλον, ἢ τῆς λέξεως, φροντίσας δηλὸς ἐστίν. Οὐκ ἀπίθκνοι οὖν οἱ νομίσαντες ἠπατησθαι τὸν Πλούταρχον, τὸ παρὰ τῷ Λιβίῳ Proseco (ὅπερ ἐστὶ θυτικὴ λέξις, δηλοῦσα τὸ κατακόπτειν τὰ ἱερεῖα) συγγένητα τῷ Prosequor, τουτέστιν Ἀκολουθῶ.

ΣΕΛΙΔ. 242, στ. 12, Μεγίστη.] Δ. Γ. Μεγάλη.—στ. 24, Προελθεῖν.] Δ.Γ. Ἐλθεῖν.—στ. 28, Δεικνύντες, καὶ καταμύσεις.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Δεικνύντας, καὶ καταμύσεις.—στ. 29, Πολλά δὲ καί.] Ἐξ Η.Δ. ἡ προσθήκη τοῦ δευτέρου συνδέσμου, ἀπαιτοῦντος αὐτὸν τῆς διανοίας, καὶ ἐκφράσματος τοῦ Ἀμιότου.

ΣΕΛΙΔ. 243, στ. 4, Εἰς θεισιδαίμονίαν καὶ τύφον.] Ἄντι τοῦ, Τύφον, Δ.Γ. Κατήφειαν· ἦπερ εἴοικε μαλλον διόρθωσις εἶναι τινος, οὐδὲν κοινὸν ὑπεκλήφροτος εἶναι θεισιδαίμονία καὶ τύφω. Οἱ μὲν γὰρ ἐπὶ τῆς ἀλαζονείας ἐνθάδε ἐξεθέξατο τὸν τύφον· ἔτεροι δὲ ἐπὶ τῆς μορίας. Ἔστι δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ὑπὲρ τὸ θεόν φλογώδους περὶ τὰ θεῖα διαθέσεως τῆς ψυχῆς ἐκλαβεῖν τὴν λέξιν. Τὸ γὰρ Τύφω, παρὸ ὃ ὁ τύφος, πολυσήμαντός ἐστι λέξις· « Τετύφωται (φῆσιν Ἡσύχιος), ἀπόλωλεν, ἐμπέπηρ- » σται, ἐμβεβρόντηται, ἐπήρθη », καὶ « Τετυφῶσθαι, μεμηνέναι » καὶ « Τύφεται, καίεται, καπνίζεται, φλέγεται » καὶ « Τυφῶνος, πυρώδους « δαίμονος ». Ἄ θὴ πάντα συμβαίνει περὶ τοὺς θεισιδαίμονας· ἀβέλτεροι γὰρ ὄντες ἐπαίρονται, ὡς πλέον τι τῶν ἄλλων εἰδότες περὶ τὰ θεῖα, καὶ μεμνήασιν ὡσπερ ὑπὸ πυρώδους τινὸς δαίμονος ἐλαννόμενοι.—στ. 13, Πρώτερον.] Δ.Γ. Οὐ πρότερον· ὕπερ ἄμεινον.—στ. 14, Ἐπιπερημισμένον.] Ἐπὶ τοῦ, Καθιερωμένον, ἐνταῦθα.—στ. 15, Ἐντροφᾶσθαι.] Ἐντροφῶντων, τουτέστιν ὑβριζόντων, ἀνέχεσθαι. Καὶ σημειῶσαι τὴν παθητικὴν χρῆσιν τῶν τοιούτων οὐ πάνυ τι συχρῆν οὕστω, ὡσπερ καὶ ἐν ἄλλοις (Ἡλιοδώρ. Β, σελ. 192 καὶ 224) σεσημειῶται.—στ. 16, Διοικίζοντι.] Δ.Γ. Τῷ διοικίζοντι.—στ. 22, Καὶ ἀχρήματος, ἄσμενος ἐθέξατο.] Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ ἄντι τοῦ, Καὶ χρηματιστάμενος ἐθέξατο.

ΣΕΛΙΔ. 244, στ. 1, Εἰ καὶ μὴ πάνυ.] Δ.Γ. Εἰ μὴ καὶ πάνυ.—στ. 3, Ἐλοι, τῷ θεῷ.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἄντι τοῦ, Ἐλοιτο θεῷ.—Τούτων.] Ἐξ Η.Δ. ἄντι τοῦ ἀδιανοήτου, Τούτῳ. Τὸ δὲ Τούτων σύναπτε πρὸς τὸ Λαφύρω.—στ. 10, Χαλεπὸν γὰρ ἦν.] Τούτο οἱ πρὸ ἡμῶν, καθ' ὑπερβατὸν ἐξενεχθὲν, μὴ νοήσαντες, οὔτε καλῶς ἐξίξαν, οὔτε πάνυ ἀκριβῶς ἐξέφρασαν. Τὸ ἐξῆς, ψηφισαμένης τῆς βουλῆς τὴν μὲν γυνομένην ἀπὸ τῆς διαρπαγῆς τοῖς στρατιώταις ὠφέλειαν, μὴ γενέσθαι ἀνάδαζον, τουτέστι μὴ πάλιν ἐξ ὑπαρχῆς καταμερισθῆναι, ἐπεὶ χαλεπὸς ἦν διὰ τὸν χρόνον ὁ τοιοῦτος ἀνάδαζμος, ἕκαστον δὲ τῶν λαβόντων σὺν ὄρκῳ ὧν εἰλήφει τὴν δεκάτην εἰς μέσον φέρειν κ.τ.λ.—στ. 24, Ἐπέδωκαν.] Δ.Γ. Ἐπέθηκαν.

ΣΕΛΙΔ. 245, στ. 1, Ἦν δ' ἄρα καὶ χειμῶν, καὶ γαλήνη θαλάσσης ἀργαλέον, ὡς ἐκεῖνοις συνέτυχε κ.τ.λ.] Δ.Γ. « Ἦν δ' ἌΡΑ ΚΑΙ ΧΕΙΜῶΝ ΚΑΙ γαλήνη θαλάσσης ἀργαλέον, ἀλλ' ὅμως ἐκεῖνοις συνέ- » « τυχε κ.τ.λ. » Ἠμαρτήσθαι τὴν γραφὴν τοῦ χωρίου καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν συνήκαν, καὶ ἄλλοι ἄλλως διορθοῦν ἐπεβάλοντο, οἱ μὲν γραπτέου εἶναι ὑπολαβόντες, « Ἦν δ' ἄρα... ἀργαλέον ἴσως [ἢ Ὀμοίως] ἐκεῖνοις, οἷς

» συνέτυχε κ.τ.λ. » οί δὲ, « Ἦν δ' ἄρα . . . ἀργαλέον, ὅπου ἐκείνους
 » συνέτυχε κ.τ.λ. » Ἡμῖν δὲ δοκεῖ τοιαύτην ὑπάρξαι πάλαι, εἰ μὴ
 ταῖς αὐταῖς λέξεσι, τῇ γε διουσία, τὴν ῥῆσιν, ἣ προσιμωδῶς ἔοικεν
 ὁ Πλούταρχος κεχρησθαι ἐκ ποιητοῦ τινος εἰληφώς· Ἦν δ' ἌΡ' Οὐ ΧΕΙ-
 ΜῶΝ ΜΟΝΟΝ, ἈΛΛᾶ ΚΑὶ γαλήνη θαλάσσης ἀργαλέον, ὡς ἐκείνους
 σενέτυχε κ.τ.λ.—στ. 7, Ἐπεκέρυττον.] Γράψε, Ἀπεκέρυττον· του-
 τέστι, διὰ κήρυκος ἐπώλουν, ἢ πωληθησόμενα προὔτιθεσαν, ὅπερ ἐστὶ
 Γαλατιστί, mettre à l'encan. — στ. 16, Ἀποδείξει.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντί
 τοῦ, Ἐπέδειξε. Ἔστι καὶ ἑτέρα γραφή, Ἀπέδειξεν, ἣν οἱ πρὸ ἐμοῦ ἔ-
 τρεψαν εἰς τὸ Ἀπέδειξε.—στ. 19, Ἐρυμνήν καὶ κατεσκευασμένην.] Δ.
 Γ. Ἐρυμνήν, κατεσκευασμένην· Ἐρυμνήν παρεσκευασμένην.—στ. 20,
 Πᾶσιν εἰς.] Ἰσ. γρ. Πᾶσι τοῖς εἰς τόν.

ΣΕΛΙΔ. 246, στ. 1, Κοινῶ... ὡσπερ Ἕλληνας.] Ἐλλ' ἄνω γὰρ, ὡς
 ἄλλα πολλὰ καὶ καλὰ, ἦν εὖρημα, καὶ τὸ διδασκάλους χρῆσθαι κοινῶς,
 τουτέστιν ἐκ τοῦ κοινοῦ τὴν μισθὸν λαμβάνουσι, πρώτῳ Χαρώνδου
 τοῦ Θουρίου νομοθέτου εἰσηγησαμένου τοῦτο, ὡς φησὶν ὁ Σικελιώτης
 Διόδωρος (ΙΒ, ιβ'). Ἐξ Ἑλλήνων δὲ πρῶτοι Γαλάται, οἱ τῶν νῦν ἐν
 ἄπασιν καλοῖς διαπρεπόντων Γαλατῶν πρόγονοι, παρέλαβον τὸ χρῆσθον
 νομοθέτημα, καὶ μετ' ἐκείνους Ῥωμαῖοι, καθάπερ ἐσημειώσατο ὁ τῶν
 Γαλατικῶν κριτικῶν κορυφαῖος Κασώβου ἐν τοῖς εἰς τὸν Στράβωνα (Δ.
 σελ. 181).—στ. 17, Ὡς μὴ φεύγειν.] Δ. Γ. Ὡς τὸ μὴ φεύγειν· ἐξ ἀμεί-
 νυτος ἑτέρας δηλονότι γραφῆς, Ὡς τὸ φεύγειν.—στ. 30, Θυμᾶται
 καί.] Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντί τοῦ, Θυμᾶται καί.

ΣΕΛΙΔ. 247, στ. 23, Ἐγκλημα δὲ κλοπῆς.] Ἀπὸ κοινοῦ τὸ Ἦν.

ΣΕΛΙΔ. 248, στ. 11, Ὡσπερ ὁ Ἀχιλλεύς.] Ἐν τῇ Α τῆς Ἰλιάδος
 ῥαψῶδιᾳ (στῆχ. 408-412).—στ. 14, Ἀσσάριον γὰρ ἦν δέκατον ἀργυ-
 ρίου.) Ἐξ Η. Δ. ἀντί τοῦ, Ἀσσάριον γὰρ ἦν τὸ ἀργύριον· ὁ τῶν πρὸ
 ἡμῶν οἱ μὲν τρέπειν παρήνουν εἰς τὸ, « Ἀσσάριον γὰρ δέκα ἦν τὸ
 ἀργύριον», οἱ δὲ « Ἀσσάριον γὰρ ἦν δραχμῆς τὸ δέκατον, νόμισμα
 χαλκοῦν, οὐκ ἀργυροῦν ». Τούτων ἡ μὲν πρώτη τῆς αὐτῆς ἔχεται δικ-
 νοίως, καὶ ἡ ἡμετέρα διόρθωσις· ἡ δευτέρα δὲ παντάπασιν ἀπαράδε-
 κτος διὰ τὸ μῆκος.—στ. 19, Φόβον.] Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ
 ἀντί τοῦ, Φθόνον. Δ. Γ. Φόνον· Φθόνον.—στ. 24, Προσιόντος, ἢ Ἰουλίου
 τοῦ τιμητοῦ τελευτή.] Οὕτως ἔγραψαν οἱ πρὸ ἡμῶν, λαβόντες τὴν δι-
 ὀρθωσιν ἐκ τῆς τοῦ Ἀμίουτου μεταφράσεως, ἀντί τοῦ, Προσιόντος
 Ἰουλίου μνηδῆ, ἢ τοῦ τιμητοῦ τελευτή.

ΣΕΛΙΔ. 249, στ. 8, Γενόμενοι.] Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντί

τοῦ Γενόμεναι.—στ. 13, Κελτορίων.] Ἀμαρτία τῶν γραφένου ἴσως ἀντί τοῦ, Κελτιθήρων· ὅπερ ἑτέρα ἂν εἴη Πλουτάρχου ἀμαρτία. Οἱ γὰρ Κελτιθήρες οὐ μεταξὺ Πυρρόνης καὶ Ἄλπεων, ἀλλ' ἐν αὐτῇ κατοικοῦν τῇ Ἰβηρίᾳ· Κελτορίους δὲ οὐδεὶς οἶδε τῶν γεωγράφων.—στ. 16, Καὶ τοὺς γονέας.] Ἐκ διορθώσεως προσέθηκται οἱ πρὸ ἐμοῦ τὸ ἄρθρον, οὐ πάνυ τι ἀνγκυλιῶν ὄν· Ἀμιότος δὲ, Καὶ παίδας καὶ γυναῖκας, ἠρμήνευσεν, εἴτε γραφῆ τοιαύτῃ ἐντυχῶν, εἴτε αὐτὸς διορθώσας.—στ. 20, Ἄρων.] Καὶ ὧδε δι' ἐνὸς ἔγραψα τὸ παρά τοῖς ἄλλοις διὰ διπλοῦ ρ γραφόμενον, Ἄρρων, διὰ τὰ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν (σελ. 432.) εἰρημένα.—στ. 25, Ἀπέλιπε.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ Ἀπέλιπε.

ΣΕΛΙΔ. 250, στ. 1, Καὶ χρημάτων καὶ δαπάναις.] Διέγραψα τὸν δεῦτερον, Καὶ, ἄχρηστον ὧδε παντάπασιν ὄντα.—στ. 9, Κεκλιμένην, ἀντικρυς.] Ἴσως ἄμεινον τὸ συνάπτειν τὸ Ἄντικρυς πρὸς τὸ Κεκλιμένην, ἐπὶ τοπικῆς ἐννοίας τοῦ, Κατεναντίον, ὥσπερ ἐξεδέξατο ὁ Ἀμιότος.—στ. 27, Ταῦτά.] Ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ, Ταῦτα.

ΣΕΛΙΔ. 251, στ. 1, Μεταδιώσιν.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Μεταλῶσιν.—στ. 20, Ἄνδρα.] Δ.Γ. Ἄνθρωπον.—στ. 29, Τῶν Φαβίων.] Δ.Γ. Τοῦ Φαβίου.—στ. 30, Τὸ τῶν πεπραγμένων.] Ἐξ Ε.Δ. προσέθηκα τὸ ἄρθρον.

ΣΕΛΙΔ. 252, στ. 13, Καὶ τὴν τε χώραν.] Ἐκ Δ.Γ. προσέθηκα τῶν συνδέσμων τὸν δεῦτερον.—στ. 17, Ἐπίστασθαι.] Ἐπὶ τοῦ, Ἡγεῖσθαι καὶ νομίζεις, ἐνταῦθα.—στ. 23, Ἐτάραττεν.] Δ.Γ. Ἐπετάραττεν.

ΣΕΛΙΔ. 253, στ. 11, Περὶ τήν.] Δ.Γ. Μετὰ τήν.—στ. 12, Πάθος.] Δ.Γ. Πένθος.—στ. 16, Εἴτ' ὀρθῶς.] Οὕτως ἔγραψαν οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἐξ Ἀμιότου τὴν διόρθωσιν ἀρυσάμενοι, ἀντὶ τοῦ, Εἴτε μὴ, ὀρθῶς.—στ. 20, Τοῦτο μὲν.] Δ.Γ. Τοῦτο μὲν τοίνυν.—στ. 23, Κερησσῶ.] Ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ, Γεραισῶ.—στ. 24, Ἐκατόν.] Ἐξ Ε.Δ. καὶ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Διακοσίους.—Λατταμίαν.] Ἀλλαχοῦ (Περὶ τῆς Ἡροδότη. κκρηθ. § 33), εἴθ' ὑπὸ Πλουτάρχου, εἴθ' ὑπὸ τῶν τὰ Πλουτάρχου γραψάντων, Λατταμίαν.—στ. 26, Ἐν Μαραθῶνι.] Ἐξ Ε.Δ. προσέθηκα τὴν πρόθεσιν.—Τρίτη.] Ἀλλαχοῦ δὲ (Ἀριστείδ. § 19.) Τετράδι, εἴρηκε γεγενέσθαι τὴν ἐν Πλαταιαῖς Περσῶν ἤτταν.

ΣΕΛΙΔ. 254, στ. 2, Ἐπιθίλως.] Ἐπιθίλους γράφειν παρινοῦσί τινες οὐκ ἀπιθάνως.—στ. 5, Ἀλῶναι.] Περιέγραψα τὸ μετὰ τὸ, Ἀλῶναι, γραφόμενον, Θαρρηλιῶνος, πεισθεῖς τοῖς πρὸ ἐμοῦ· ἄμεινον μέντοι μετὰ τὸ προκηγησάμενον, Φθίνοντος, καταχωρίζεις, οὕτως· « Ἠτῶντο « τῇ ἐβδόμῃ φθίνοντος Θαρρηλιῶνος, περὶ ἣν δοκεῖ καὶ τὸ Ἴλιον ἀλῶναι,

« ὧς

ὡς κ. τ. λ. — στ. 15, Ἀτυχημάτων,] Δ.Γ. Στυχημάτων. — στ. 23, Πομπήϊος Πιάγνος.] Οὐ μνημονεύει καὶ ἀλλαγῶ (Συμποσιακ. Η, α). Τὸ δὲ Μάγνος σημαίνει Μέγας παρὰ Ῥωμαίοις, παρὰ τῶν Ἑλλήνων λαβοῦσι καὶ τοῦτο, ὡς περ ἕτερα πλεῖστα, εἰ χρὴ πιστεύειν Φοτίῳ, ὃς φησι Σοφοκλέα ἐν Ὀδυσσεὶ τὸ Μάγνον ἐπὶ τοῦ Μέγαν τάξει. — στ. 24, Ἐπ' ἀμρότερα.] Ἐπὶ τὰς ἀτυχίας τε καὶ εὐτυχίας. — στ. 27, Πλεόν.] Δ.Γ. Πλείον. — στ. 28, Διήρηται.] Διακεκριμένως ἱστόρηται καὶ ἡρμύνεται. Δ.Γ. Διείρηται.

ΣΕΛΙΔ. 255, στ. 5, Οἱ βάρβαροι τῆς νίκης.] Ἐκ Δ.Γ. προσθεῖκασι τὸ ἄρθρον οἱ πρὸ ἐμοῦ. Γράφει δὲ καὶ μετατιθεῖς τὰς λέξεις, Τῆς νίκης οἱ βάρβαροι. — στ. 17, Ἐπιλειπούσης.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ Ἐπιλειπούσης. Ἰνα δὲ καὶ τὸν λόγον ἔχῃς διὰ τί ταύτης ἐκείνην προσεβόλη, παράθεσ τὴν λέξιν τοῦ χωρίου τῇ λέξει τῆς παρ' ἡμῶν συνηθείας. Ἐπιλειπούσης μὲν γὰρ θερμότητος, ἐστίν, ὅταν ἡ θερμότης τ' ἀρήνη, ὅπερ οὐ συνάδει ταῖς ἐπαγομένοις. Ἐπιλειπούσης δὲ θερμότητος, ὅταν ἡ θερμότης τ' ἀρήσῃ. — στ. 24, Ἄλλα δὲ τὰ ἐντός.] Περιέγραφα τὸ ἄρθρον ὡς περιτόν. — στ. 27, Εἰσὶ δ' οἱ τὰ κ. τ. λ.] Γράφει, Εἰσὶ δ' οἱ τὰ κ. τ. λ. προσυπακούων τὸ, Λέγουσι· ἢ ἢ ὁ νοῦς καὶ τὸ ἐξῆς, Ἐμοὶ δὲ λέγουσιν ἐναποκεῖσθαι παρὰ ταῖς ἑστίασι τὰ Σαμοθράκια ἱερά, μυθολογοῦντες τὸν μὲν Δάρδανον ἐξενεγκάμενον αὐτὰ καθεῖρωσαι, ὅτε ἐκτιξε τὸ Ἴλιον, Αἰνεῖαν δὲ κ. τ. λ.

ΣΕΛΙΔ. 256, στ. 6, Τῶ νεῖ.] Δ.Γ. Τὸν νεῶν. — στ. 7, Πίθων.] Δ.Γ. Πιθηκῶν. Ὑπὸ ταύτῃ δὲ τῇ κακῇ γραφῇ τὴν γνησίαν Πλουτάρχου γραφὴν κρύπτεσθαι, οὔτε τῶν πρὸ ἐμοῦ τις ὑπενόησεν ὅλως, κατὰ μίλις νῦν, μετὰ τὸ τυπογραφηθῆναι τὸ χωρίον, συνηκα. Γράφει τοίνυν Βαβρῶν, Πιθίσκων, ἐν τῷ κειμένῳ, παρὰ τὸ μίπα καταχωρισθὲν ἐν τοῖς Λεξικοῖς Πιθίσκος, ὑποκοριστικὸν τοῦ, Πίθος. Καὶ γὰρ παρ' αὐτοῖς τοῖς Ῥωμαίοις Doliola (ὃ ἐστὶ Πιθίσκοι) καὶ οὐ Dolia (Πίθοι) ὠνομάζετο ὁ τόπος. — στ. 14, Πορευομένης] Δ.Γ. Παραπορευομένης.

ΣΕΛΙΔ. 257, στ. 2, Βραχυῖ.] Ἐξ Η.Δ. ἀντὶ τοῦ Βραχύν· ἴσως δὲ καὶ συντομώτερόν ἐστι διορθοῦν γράφοντας, Βραχύ. Τὸ ἐξῆς, Χρόνον βραχεῖ (ἢ Βραχύ) πλείονα ἐξήκοντα καὶ τριακοσίων ἐτῶν. — στ. 22, Σκίμποσιν.] Ἄρμενον τὸ γράφειν διὰ τοῦ ω Σκίμπωσιν (παρὰ τὸ, Σκίμπων, πρὸς ἀντιδιαστολὴν τοῦ Σκίμποσιν, παρὰ τὸ Σκίμπους). Δ.Γ. Σκίπωσιν: Σκιπίωσιν. Εὗρηται δὲ καὶ διὰ τοῦ η ἢ πρώτη συλλαβῇ, Σκίπων, καθὰ καὶ τὸ συγγενὲς ὄνομα Σκῆπτρον, καὶ τὸ Σκηπάνιον, ἅπερ ἅπαντα βακτηρίᾳ θηλοῦσιν, ὡς καὶ τὸ παρὰ Ῥωμαίοις συγγενὲς τοῖς

Ἑλληνικοῖς Scipio. — στ. 27, Κατεῖχε.] Ἐξ Η.Δ. ἀντί τοῦ Κατῆγε.

ΣΕΛΙΑ. 258, στ. 7, Ὀμοίως δὲ καὶ πρεσβύτας.] Ἐξαλειπτὸς ὁ Καί.—στ. 18, Ἄνδρός.] Ἐξ Ε.Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντί τοῦ ἐνάρθρου, Τοῦ ἀνδρός.—στ. 22, Νομίζειν.] Δ.Γ. Ὀνομάζειν.

ΣΕΛΙΑ. 259, στ. 20, Ἄλιξ.] Δ.Γ. Ἄλβανίξ.—στ. 25, Περιβαλόμενοι.] Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντί τοῦ, Περιβαλλόμενοι.

ΣΕΛΙΑ. 260, στ. 3, Ὑπακούσειν.] Ἐξ Η.Δ. ἀντί τοῦ, Ὑπακούειν.—στ. 18, Τῷ περαιούσθαι κ. τ. λ.] Γραπτέον οἶμαι, ὡς καί τιμι τῶν πρὸ ἐμοῦ ἔδοξε, καὶ σικτέον, Ἐν τῷ περαιούσθαι, πρὸς τὴν πόλιν ἐξέβη.—στ. 21, Καὶ μάλιστα κατ' αὐτήν.] Ἀμελέστερον ἐκπέφρασαι τοῦτο Πλουτάρχῳ, ἀντί τοῦ, Καὶ κατ' ἡν μάλιστα.—στ. 24, Κατὰ τὸ λαγαρώτατον.] Τί μὲν σημαίνει τὸ Λαγαρὸς, ἔφθημεν σημειωσάμενοι ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 430). Ἐνταῦθα δὲ, ἐπὶ λόφου ἢ πέτρας τετραγμένον, εἶη ἂν τὸ ἐσχισμένον καὶ ὑπόκοilon καὶ φαραγγῶδες, κατ' ὃ δηλονότι ἐστὶν ὅπως οὖν ἀντιλαθέσθαι χερσὶν ἢ ποσὶν ὅτι καὶ αἰτῶταῦται σχισμαὶ ἢ κοιλότητες, Λαγόνες κρημνοῦ καλοῦνται ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου ἀλλαχοῦ (Ἄρατ. §. 32), ὡς καὶ Λαγόνας ὄρους εἰρίκασιν ἕτεροι (Πολυαιν Στρατηγημ. Δ, ιζ, 1), ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ἐν τοῖς ζώοις Λαγόνων, ἃς περ' ἡ χυδαία συνήθεια Λαγγόνια καλεῖ. Ὅθεν ἄλλοι ὅτι καὶ παρά τὴν Λαγόναν παρῆκται καὶ ὁ Λαγαρὸς, σημειωσαμένου τοῦτο καὶ τοῦ Εὐσαθίου (Ὀδυσσ. Γ, σελ. 1464). Συγγενὲς δὲ τῇ ὀρεινῇ λαγόνι εἰσικνεῖται καὶ ἡ Λάκη, ἢ Λάγη· ὅθεν ἡ συνήθεια παραλαβοῦσα ἐσχημάτισε τὸ Λαγαδίον. Φησὶ γὰρ Ἡσύχιος· « Λαγόνες, σχίσμα γῆς », καὶ « Λάκας (ἴσως Λάγκας), φάραγγας », καὶ « Μεσοικέται (ἴσως Μεσοικηται), οἱ τὰς λαγόνας οἰκοῦντες » τὰς ὀρεινὰς δηλονότι, οὓς ἢ κατ' ἡμῖν συνήθεια Λαγαδιώτας ὀνομάζει.

ΣΕΛΙΑ. 261, στ. 8-10, Καὶ πορευθεὶς εἰς Οὐνήϊους. . . τοῖς πολεμίοις.] Ταύτην ὄλην τὴν περίοδον, ὡς οὐδὲν πλέον σημαίνουσιν τῶν προσεχῶς προλεχθέντων, νοθείας ἠτιάσατο τῶν πρὸ ἡμῶν οὐκ ἀπιθάνως.—στ. 13, Οἷς ἀντελαμβάνετο.] Ἐξ Η.Δ. ἀντί τοῦ, Ὡς ἀντελαμβάνετο. Ἄναφέρεται δὲ πρὸς τὸ, Ποδῶν καὶ χειρῶν. — στ. 16, Ἡσύχαζεν.] Γράφε, Ἡσύχασεν.

ΣΕΛΙΑ. 262, στ. 21, Τι τῆς τόλμης.] Δ.Γ. Τι τόλμης. — στ. 24, Πρὸς τιμὴν μεγάλην.] Τὸ, Μεγάλην, οἱ πρὸ ἡμῶν ἔτρεψαν εἰς τὸ μᾶλλον ἀνοίκειον τῷ χωρίῳ, Μεγάλα· ἡμῖν δὲ περικαιρῶν ὅλων τοῦ χωρίου μᾶλλον ἀρέσκει, ἄλλως τε οὐδὲ τοῦ Ἀμιότου ἐρμηνεύσαντος αὐτό.—στ. 30, Ἐν νεκρῶν πλήθει, καί.] Περιελεῖν ἡμῖν ἔδοξε τὸν εἰς οὐδὲν ὡς χρήσιμον,

Καί, λείποντα καὶ παρὰ τῷ Ἀμύτῳ. Τὸ ἐξῆς Σκηνοῦντας ἐν ἐρειπίοις, (ὡς ἂν εἰ ἔλεγε καί, Οἰκοῦντας ἐρειπία) ἐν πλήθει νεκρῶν, χύδην καταβέβλημένων.

ΣΕΛΙΑ. 263, στ. 15, Συμβατικοὶ λόγοι.] Λόγοι περὶ συμβάσεως καὶ διαλλαγῆς· παρὰ τὸ Συμβαίνω, ὃ σημαίνει τὸ Διαλλάττομαι, καὶ ἀπλῶς τὸ Συμφωνῶ, ὁμολογῶ καὶ συντίθεμαί τι, οἷον τὸ παρὸ Ἡροδότῳ (Α, πβ') « Συνέβησαν εἰς λόγους συνελθόντες ». Ἐσωσε δὲ ταῦτα καὶ ἡ συνήθεια, τὸ μὲν Συμβατικός καὶ τὸ Σύμβασις παρὰ τὸ Συμβαίνω, τὸ δὲ Σύμβασμα, καὶ τὸ Συμβασμός, καὶ τὸ, Συμβάζομαι, παρὰ τὸ συγγενὲς Συμβιάζομαι.

ΣΕΛΙΑ. 264, στ. 3, Πρὸς αὐτούς.] Πρὸς ἀλλήλους.—στ. 6, Σχέδην.] Ἡσυχῆ, βιάδην, ὡς ἐξηγεῖται Ἡσύχιος, ἢ ἀκριβέστερον φάναι, ἐχομένους ἀλλήλων, ἐξῆς καὶ κατόπιν ἓνα τοῦ ἄλλου· παρὰ γὰρ τὸ Σχέω, τὸ Σχέδην, ὡσπερ παρὰ τὸ συγγενὲς ἔχω, τὸ ἔξῆς.—στ. 15, Νόμῳ.] Οἱ μὲν περιγράφειν ὅπως παρήνευσαν τὴν λέξιν (λείπουσαν καὶ παρὰ τῷ Ἀμύτῳ)· οἱ δὲ εἰς τὸ Ἄνόμως τρέπειν, πρὸς τὸ Ὁμολογηθῆναι συνάπτοντες.—στ. 26, Γαβινίαν.] Ἐκ Α. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Σαβινίαν.—στ. 28, ἔχων τότε τούς.] Δ. Γ. ἔχων τούς.

ΣΕΛΙΑ. 265, στ. 5, Τῶν Κυντίλιον εἰδῶν.] Κυντίλιος (Quintilis) ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι παρὰ Ῥωμαίους ὁ Ἰούλιος μῆν, ὡς πέμπτος ἀπὸ τοῦ Μαρτίου.—στ. 9, Εἰσελαύνοντος κατήεσαν.] Δ. Γ. Εἰσελαύνοντος συγκατήεσαν, ἐξ ἀμεινονος δηλονότι γραφῆς, Εἰσελαύνοντι συγκατήεσαν τουτέστι Σὺν τῷ Καμίλλῳ εἰσελαύνοντι κατήεσαν.—στ. 20, Στρατεῖαν.] Ἐξ Η. Α. οὕτως ἐρμηνεύσαντος καὶ τοῦ Ἀμύτου, ἀντὶ τοῦ Στρατεῖαν.—στ. 30, Δημαγωγῶν.] Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ Δημαγωγῶν. Δ. Γ. Δημαγωγῶϊς.

ΣΕΛΙΑ. 266, στ. 20, Τοιαῦτα πρὸς.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Τοιαῦτα καὶ πρὸς.—στ. 23, Ναυαγίου.] Κακῶς οἱ πρὸ ἡμῶν ἔτρεψαν εἰς τὸ Ναυαγίας· Ναυαγίαν γὰρ σημαίνει τὸ Ναυάγιον παρὰ τοῖς τοῦ παρακμάζοντος ἑλληνισμοῦ συγγραφεῦσιν, ὡς καὶ παρὸ ἡμῶν μέχρι δεῦρο.—στ. 24, Σωθέντας.] Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Συνθέντας.

ΣΕΛΙΑ. 267, στ. 5, Τῇ περὶ τοῦ μέλλοντος ἐννοίᾳ.] Σημειῶ τὸ Ἐννοία ἐπὶ τοῦ Φροντίδι, ὡς καὶ ἐν τῇ συνηθείᾳ, ἢ καὶ ῥῆμα ἐσχημάτισε τὸ Ἐννοιάζομαι, ἐπὶ τοῦ Φροντίζω.—στ. 10, Ἐρεπομένων.] Οὐκ ἀναγκαιῶς ἔτρεψαν οἱ πρὸ ἡμῶν εἰς τὸ Προτρεπομένων ἐκ τῆς Ἀμύτου μεταφράσεως (encourageant) ὀρμηθέντες.—Πρὸς τὸ ἔργον.] Δ. Γ. ἀνάριθως, Πρὸς ἔργον ὑπερ ἄμεινον.—στ. 11, ἔσχε.] Δ. Γ. Εἶχε.—

στ. 13, Ἀνάγαγον.] Ἀνάγειραν, ἀνέστησαν.—στ. 16, Καὶ ὀρίσαι.] Ἰσ-
 γρ. Καὶ διορίσαι· ἀντιδιεσαλμένως πρὸς τὸ Συγκεχυμένων.—στ. 19,
 Βαρβάρων.] Δ.Γ. Πολεμίων.—Σκευωρούμενοι.] Μεθ' ὅσης πλείστης
 ἀκριβείας ἐρευνῶντες καὶ ἀνιχνεύοντες.—στ. 22, Λίτυον... πρὸς τὰς
 τῶν πλινθίων ὑπογραφάς.] Τοῦ μὲν Λιτύου ἐμνημονεύσαμεν καὶ τοῖς
 πρόσθεν (σελ. 374)* Πλινθία δὲ λέγει τὰ Ῥωμαῖσι καλούμενα Tempia,
 τουτέστι, τοὺς τῷ μαντικῷ ἔξυλῳ, τῷ καλούμένῳ Λιτύῳ, ὑπογραφομένους,
 ὃ ἐστι διοριζομένους τόπους παντάπασι καθαροὺς, ὡς ἀπανταχόθεν
 ἀκωλύτως θεωρεῖσθαι τὸν οὐρανὸν ὑπὸ τῶν μαντευσομένων. Ἐκ τούτων
 δὲ τῶν Τέμπλων καὶ τὸ Contemplor (Γαλατ. Contempler) τὸ δηλοῦν
 τὸ Θεῶμαι.

ΣΕΛΙΔ. 268, στ. 1, Αἰκανῶν.] Δ.Γ. Αἰκούων.—στ. 4, Παρά.] Ἐκ
 Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Περί.—στ. 9, Βουλομένους.] Ἐξ Ε. Δ. καὶ ἐκ τῆς
 Ἀμιότου μεταφράσεως οἱ πρὸ ἡμῶν, ἀντὶ τοῦ, Βουλευομένους.—στ.
 15, Τουτούλαν.] Τουτούλαν ἀνωτέρω (Ῥωμύλ. § 29) ταύτην ἐκάλεσε*
 Μακρόβιος δὲ (Κρονικ. Α, ιά), Τουτέλαν.

ΣΕΛΙΔ. 269, στ. 3, Ἐξιόντες... διὰ τῆς πύλης.] Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ
 ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ Ἐξιόντες... διὰ τῆς πόλεως* φαίης δ' ἂν ἐπίσης ὀρθῶς,
 περιελὼν τὴν πρόθεσιν, Ἐξιόντες τῆς πόλεως, καθάπερ ἠρμήνευσε καὶ
 ὁ Ἀμιότος.—στ. 15, Κατὰ ταύτην.] Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ
 τοῦ, Κατ' αὐτήν.—στ. 24, Πυθόμενος τὸ μετὰ.] Ἐκ Δ.Γ. προσέθη-
 καν οἱ πρὸ ἐμοῦ τὸ ἄρθρον.—στ. 26, Παρηθηκότας.] Δ.Γ. Προβεθη-
 κότας.—στ. 30, Ἐπεξιέναι.] Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ Ἐπιέναι. Οὕτως ἀλλαχοῦ
 (Περικλ. § 26) ἄ᾽ Ἐπεξιέναι καὶ διαμάχεσθαι πρὸ τοῦ τείχους*.

ΣΕΛΙΔ. 270, στ. 14, Ἀνέμεινε.] Ἰσ. γραπτέον, Ἀνέμενε.—στ.
 22, Καταληφθέντας.] Ἐξ Ε. Δ. καὶ τῆς Ἀμιότου μεταφράσεως, ἀντὶ
 τοῦ, Καταληφθέντας.—στ. 27, Αἰκανῶν.] Δ.Γ. Αἰκύνων.

ΣΕΛΙΔ. 271, στ. 3, Ἀφριμένιοι, καθ' ὁδόν.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ,
 Ἀφριμένιοι, καὶ καθ' ὁδόν.

ΣΕΛΙΔ. 273, στ. 12, Γενόμενον.] Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ
 ἀντὶ τοῦ, Γενόμενον.—στ. 17, Ἐφ' οὗ.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Ἐφ' ᾧ.—
 στ. 18, Ὑπερφαίνεται.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Ὑπεφαίνεται. Τὸ ἐξῆς, Ὁ
 ἀπὸ τοῦ Καπιτωλίου τόπος, ἐφ' οὗ κ. τ. λ. ὑπερφαίνεται τῆς ἀγορᾶς,
 ὡσανεὶ καὶ ἔλεγεν, Ἐφαίνεται ὑπὲρ τῆς ἀγορᾶς, τουτέστιν οἱ ἐν τῇ ἀγορᾷ
 ὄντες βλέπειν εἶχον τὸν τόπον τοῦ Καπιτωλίου, ἐφ' οὗ Μάλλιος ἐνυκ-
 τομάχησε.—στ. 20, Αὐτός τε.] Ἐκ Δ.Γ. προσέθηκα τὸν σύνδεσμον.—
 στ. 22, Μήτ' ἀφιέναι. . . τὸ ἀδίκημα.] Οὐκ ὀρθῶς τῶν πρὸ ἐμοῦ

τις διαγράφειν ὡς το δεῖν τὰς τελευταίας δύο λέξεις, διὰ τὸ μὴ ὡσαύτως χρῆσθαι εἶναι τὴν φράσιν, Ἀριέναι τὸ ἀδικημα, ὡσπερ τὴν, Ἀριέναι τὸν ἀδικήσαντα. Ταῦτα γὰρ καὶ τὰ τοιαῦτα τοῦ παρακμάζοντός εἰσιν ἑλληνισμοῦ ὅσον ἐστὶ καὶ τὸ παρὰ τῷ Εὐαγγελιστῇ (Ἰωάνν. Κ, 23) « Ἄν »
 « τινων ἀρῆτε τὰς ἀμαρτίας ». — στ. 27, Ἐχρήσατο τῇ κατηγορίᾳ.] Ἀνέδην δηλονότι καὶ ὡς ἐβούλετο· καθάπερ ἐσημειώσαντο οἱ πρὸ ἐμοῦ, ὑπὸ τῆς τοῦ Ἀμιότου μεταφράσεως διδαχθέντες. Παραπλησίως ἐχρήσατο τῷ Χρῶμαι ῥήματι καὶ ἀλλαχοῦ (Περικλ. § 26). — Παρεχώρησεν.] Οὐκ ἐκόλυσε τοὺς κρίνοντας ἢ μνήμη τῶν κατορθωμάτων τοῦ Μαλλίου ἀξίαν λαβεῖν ὀργήν κ.τ.λ. ὡς ὀρθῶς ἠρμήνευσεν ὁ Λατίνος μεταφραστής.

ΣΕΛΙΑ, 273, στ. 9, Οὐ μὴν παρῆκεν αὐτῷ τὴν ἀρχὴν ὁ δῆμος.] Ὅσπερ ἂν εἰ καὶ ἔλεγε, Οὐ παρῆκε, τουτέστιν οὐ συνεχώρησεν, αὐτῷ τὴν παραίτησιν τῆς ἀρχῆς, ἐκόλυσε αὐτὸν ἀποστῆναι τῆς χλιαρχίας. — στ. 27, Διὰ τῶν φευγόντων κ.τ.λ.] Ὡθῶν ἑαυτὸν διὰ τῶν φευγόντων Ῥωμαίων πρὸς τοὺς διώκοντας πολεμίους· ὡς τοὺς μὲν ἤδη τοῦ χάρακος ἐντὸς γενομένους τῶν φευγόντων ἀναστρέφει καὶ συνακολουθεῖν αὐτῷ ἐπὶ τοὺς πολεμίους, τοὺς δὲ ἔτι ἔξωθεν προσφερομένους πρὸς τὸν χάρακα ἵστασθαι πρὸ αὐτοῦ κ.τ.λ.

ΣΕΛΙΑ, 274, στ. 5, Σατρίαν.] Ἐτέρα τῆς ἀνωτέρω (§ 33, σελ. 268) κληθείσης Σούτριον. Ἐκεῖνη μὲν γὰρ συμμαχίς ἦν πόλις Ῥωμαίων ἢ δὲ Σατρία, ἣν Τίτος Λίβιος (ς, § 22) Σάτριον ὀνομάζει, Ῥωμαίων ἄποικος. — στ. 9, Ἐπεβάλε.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ Ἐπεβάλετο. — στ. 23, Προήγαγεν.] Ἐξ Η.Δ. ἀντὶ τοῦ Προῆγεν.

ΣΕΛΙΑ, 275, στ. 13, Καὶ τῶν πραγμάτων.] Ἐκ Δ.Γ. προσθεύκασι τὸ ἄρθρον οἱ πρὸ ἐμοῦ. — στ. 25, Ἐνισαμένον.] Ἀντὶ τοῦ, Ἀντανισαμένον, γέγραφα, Ἐνισαμένον, ὀρμηθεὶς ἐκ τῆς κακῆς Δ.Γ. Ἀνισαμένον. — στ. 29, Πολλά.] Ἀμιότος ἔοικεν ἀνεγνωκέναι, Πολλά καὶ καλά· περὶ τῆς φράσεως ἔπιθι τὰ εἰς τὸν Ἰσοκράτην (Β, σελ. 105) σημειωθέντα. — στ. 30, Δυσκίνητον.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Δυσκίνητον.

ΣΕΛΙΑ, 276, στ. 6, Ἐκέλευε δ' οὗτος.] Ὁ νόμος δηλονότι Ἐξ Η.Δ. ἀντὶ τοῦ Ἐκέλευσε δ' οὗτος. — στ. 19, Τὸ δημοτικόν.] Τουτέστιν ὁ Λῆμος, ἀντιδεδραμένως πρὸς τὴν Βουλὴν. Ἐξ Η.Δ. ἀντὶ τοῦ Τῶν δημοτικῶν. — στ. 23, Ὑποτίμησιν.] Συνωνύμως ἐνταῦθα τῇ προφάσει, καθὰ καὶ Ἡσύχιος ἐξηγεῖται, « Ὑποτιμήσεως, προφάσεως ». Ἐστὶ δὲ τοῦ παρακμάζοντος ἑλληνισμοῦ ἢ ἐκδοχή.

ΣΕΛΙΑ, 277, στ. 1, Αὐτός.] Ἄμεινον ἂν γράφοις, Αὐτούς. — στ. 6, Συγκλίσεις.] Ἐξ Ε.Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ (παρὰ τὸ Συγκλίω), ἀντὶ τοῦ,

Συγκλείσεις (παρά τὸ Συγκλείω). Λέγει δὲ τὰς ἐν τοῖς ὄρεινοις κοιλά-
τητας.—στ. 8, Κατειλεῖσθαι.] Γράφει κατὰ παρακείμενον, Κατειλῆ-
σθαι. Ἔστι δὲ κυρίως τὸ Συστέλλεσθαι, καὶ ἐκ μακροῦ μικρὸν ἢ ἐκ πολλοῦ
ὀλίγον γίνεσθαι.—στ. 10, Προσήμυνε.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ Προήμυνε.
—στ. 29, Συστρέφεσθαι.] Δ.Γ. Ἐμπλέκεσθαι ὕπερ ἔοικεν ἐξήγησας
εἶναι μᾶλλον.

ΣΕΛΙΑ. 278, στ. 6, Τρισκίδεκα.] Ἡμαρτῆσθαι τὸν ἀριθμὸν φασὶ
τῶν ἐτῶν, ἀντὶ τοῦ, Τρισὶ πρὸς τοῖς εἴκοσι.—στ. 9, Παραλόγους.]
Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ Παραλόγως.—στ. 15, Ὑπελείπετο, καὶ χαλεπώ-
τατος, ὁ πρὸς τὸν δῆμον.] Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ
Ὑπελείπετο χαλεπώτερος πρὸς τὸν δῆμον.—στ. 17, Ἀντιπαττομένης.]
Ἐξ Η.Δ. ὁμοίως τῇ ἐν Ἰσοκράτει (Β, σελ. 203 ἡμετ. ἐκδ.), ἀντὶ τοῦ
Ἀντιπαττομένης.—στ. 30 Ἰφρύσειν.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Καταπτίσειν.

ΣΕΛΙΑ. 279, στ. 2, Καὶ ὑπείκουσα.] Περιέγραψε τὸν σύνδεσμον,
ἄλλως τε καὶ λείποντα ἐν Δ.Γ. καὶ παρὰ τῷ Ἀμιότῳ.—στ. 12, Τῶν δ'
ἀρχαιρεσιῶν βραβευθέντων.] Οὐδετέρως ἐνταῦθα παρὰ τὸ Ἀρχαιρέσιον
ἀνωτέρω δὲ (§ 39), τὰς ὑπατικάς ἀρχαιρεσίας, εἶπε θηλυκῶς, παρὰ
τὸ Ἀρχαιρεσία.—στ. 19, Μὲν ἕνεκα.] Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ
τοῦ, Μὲν οὖν ἕνεκα.

Π Ε Ρ Ι Κ Λ Η Σ.

Ἐν τούτῳ τε καὶ τῷ ἐξῆς Φαβίου Μιξίμου βίῳ, ἣ κέχρημαι Πλουτάρχου
βιβλῷ τῆς Στεφανείου ἐκδόσεως προσσεσημειοῦνται ἕκ τινος τῶν τῆς ἐν
Παρισίοις Αὐτοκρατορικῆς βιβλιοθήκης ἀντιγράφων γραφὰν διάφοροι
ὦν τὰς ἐπισημοτέρας δηλώτομεν, ὑποτεταγμένως τοῖς Α.Β. στοιχείοις.

ΣΕΛΙΑ. 281, στ. 1, Κυνῶν τέκνα καὶ πιθήκων ἐν τοῖς κόλποις.]
Δ.Γ. Κυνῶν ἔκγονα ἐν τοῖς κόλποις.—στ. 10, Τῆς πληγῆς.] Οὕτως οἱ
πρὸ ἐμοῦ ἐκ διορθώσεως, ἀντὶ τοῦ, Τὴν πληγὴν ἴσως δ' ἄμεινον τὸ
περιελεῖν ὅπως τὰς δύο ταύτας λέξεις, ὡς ἐπεξήγησεν τοῦ, Πάθος,
προσγραφεῖσαν ὑπότινος. Τὸ γὰρ κατὰ πάθος τὴν αἴσθησιν ἀντιλαμ-
βάνεσθαι τῶν προστυγχανόντων, οὐδὲν ἐστὶν ἕτερον ἢ πληττομένην ὑπ'
αὐτῶν αἰσθάνεσθαι.—στ. 12, Ἐκαστος.] Δ.Γ. καὶ Α.Β. Ἐκαστον.—
Καὶ τρέπειν.] Περιελεῖν ἔδοξε μοι τὸν σύνδεσμον, εἰς οὐδὲν οὐτα
χρήσιμον ὄντι.—στ. 19, Ἰστορήσασιν.] Οὕτω διορθώσασιν οἱ πρὸ ἐμοῦ,
ἐκ τῆς Ἀμιότου μεταφράσεως ὠρμημένοι, ἀντὶ τοῦ, Ἰστορήμασιν.—
στ. 25, Σπουδακίος ἐστὶν ἀλλητής.] Α.Β. Σπουδακίος ἀλλητής ἐστὶν.

ΣΕΛΙΔ. 282, στ. 2, Τεχνικῶς.] Ἐκ Δ.Γ. οἷς συνάδουσι καὶ αἱ Α.Β. ἀντὶ τοῦ Κατατεχνικῶς.—στ. 26, Πραότῃτι καὶ δικαιοσύνη καὶ τῶ δύνασθαι.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Πραότῃτα καὶ δικαιοσύνην, καὶ τὸ δύνασθαι.—στ. 29, Τοῦ δέοντος.] Δ.Γ. Τοῦ πρέποντος.

ΣΕΛΙΔ. 283, στ. 1, Περικλῆς ἦν.] Ἐξ Α.Β. ἀντὶ τοῦ, Περικλῆς γάρ. Δ.Γ. Περικλῆς γάρ ἦν.—Τὴν μὲν φυλὴν...τὸν δὲ δήμον.] Ἐκ δι-
ορθώσεως (περιέργου ἴσως) οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Τῶν μὲν φυλῶν...
τῶν δὲ δήμων.—στ. 5, Τοὺς Πεισιπρατίδας.] Προσετέθη (ἴσως οὐκ
ἀναγκαιῶς) τὸ ἄρθρον ὑπὸ τῶν πρὸ ἐμοῦ.—στ. 13, Σκίλλαν, τὸ τῆς
παρ' ἡμῖν συνηθείας Σκιλλοκρόμυδον* οἱ δὲ νῦν Ἀθηναῖοι καὶ Σκιλλόχορ-
τον αὐτὸ καλοῦσιν, ὡς φησι Σπόνιος ἐν τῇ τῆς Ἑλλάδος περιηγήσει
(Τόμ. Β, σελ. 255). Οἱ δὲ παλαιοὶ Ἀττικοὶ καὶ Σχίλων ἐκάλουν, ἢ Σκί-
λλης τι εἶδος, ἢ καὶ πάσης Σκίλλης τὸν βολβόν, ὡς φησιν ὁ Γαληνός, ἐν
τῇ τῶν παρ' Ἰπποκράτει γλωσσῶν ἐξηγήσει* τῶν λοιπῶν Σχίλων ὀνομα-
ζόντων, τὸ καὶ μέχρι δεῦρο οὕτω* παρ' ἡμῖν ὀνομαζόμενον μασιχοφόρον
φυτόν.—Ὀνομάζουσι.] Α.Β. Καλοῦσι.—στ. 14, Κρατίνος.] Κωμικὸς
τῆς ἀρχαίας Κωμῳδίας, ὃς καὶ αὐτὸς ὑπ' ἑτέρου Κωμικοῦ τοῦ Ἀριστο-
φάνους κεκωμώθηται ὡς οἰνόφυξ, καὶ ἐνουρῶν ὑπὸ μέθης τοῖς σρώ-
μασι. Τοῦτο γὰρ αἰνιττεται Ἀριστοφάνης, ἠνίκα φησὶ (ἴππ. 400).

Εἶσε μὴ μισῶ, γενοίμην ἘΝ Κρατίνου κώδιον.

Ὅπου κακῶς αἱ τοῦ κωμικοῦ ἐκδόσεις φέρουσιν ἅπαται βαρβάρως, ἘΝ,
δέον γράφειν ἘΝ Κρατίνου, προθετικῶς, ἢ ἢ Ἐν τῶ οἴκῳ τοῦ Κρατίνου
γενοίμην κώδιον, ὡς ἐνουρεῖσθαι ὑπὸ τοῦ μεθύσου Κρατίνου. Δῆλον
δὲ καὶ ἐκ τοῦ σχολιάσαντος τὸν Ἀριστοφάνην, ἐξηγουμένου τὴν ῥῆσιν
διὰ τοῦ « Εἰς τὴν οἰκίαν Κρατίνου ». Καὶ ταῦτα μὲν ἵνα μὴ πρὸς
τῷ γελοίῳ καὶ βαρβαρίζῃ ἡμῖν ὁ Ἀττικώτατος Ἀριστοφάνης* ἐπάνιμεν
δὲ ἐπὶ τὸν Πλούταρχον.—στ. 15, Κρόνος.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ Χρόνος.
—Τύραννον.] Δ.Γ. Τιτᾶνα.—στ. 16, Κεφαληγερέταν.] Κακοήθως
πέπλασαι ἢ λέξεις, παρὰ τὸν Ὀμηρικόν (Ἰλιάδ. Α, 511) Νεφεληγερέταν
Δία.—στ. 17, Ξένιε.] Δ.Γ. Μέγιστε.—Μακάριε.] Δ.Γ. Μακροκάρη-
νε: Κάριε (ὡς παρὰ τὸ Κάρα).—στ. 19, Καρηθαροῦντα.] Κακοήθως
καὶ τοῦτο μετηνέχθη, ἀπὸ τοῦ συμβαίνοντος τοῖς μεθύουσιν* ἐκεῖνοι
μὲν γὰρ καρηθαροῦσι, τουτέστι βαρύνονται τὴν κεφαλὴν διὰ τὸν οἶνον*
Περικλῆς δὲ καρηθαρεῖ δι' αὐτὸ τῆς κεφαλῆς τὸ μέγεθος, εἰς ὄρθον
αὐτὴν στήσαι μὴ δυνάμενος.—Κεφαλῆς ἐνδεκακλίνου.] Μετηνέγε-
κται καὶ τοῦτο ἀπὸ τῶν εὐρυχώρων οἴκων* Κεφαλῆ ἐνδεκακλίνοσ, ὡς

οἶκος δηλονότι ἑνδεκάκλινος, τουτέστιν ἑνδεκα κλίνας χωρεῖν δυνάμειος.—στ. 21, Ἀναβεβηκότων.] Α.Β. Ἄναβεβιωκότων.—στ. 23, Ὅτι περ κεφαλαίον.] Κυρίως μὲν, Ὅτι ἐξαίρετον καὶ μάλιστα λόγου ἄξιον· ἐνταῦθα δὲ γελοῖως πέπαικται πρὸς τὸ μέγεθος τῆς κεφαλῆς τοῦ Περικλέους.—στ. 24, Δάμων... βραχύνοντας τὴν προτέραν συλλαβήν.] Ἴν' ἢ παρὰ τὸ Δαμάω ἢ Δαμάζω, καὶ μὴ παρὰ τὸ Δήμων (ἐκ τοῦ Δήμος) Δωρικῆ τροπῆ τοῦ η εἰς τὸ α.—στ. 26, Τὴν Μουσικὴν διαπονηθῆναι.] Ἐξ Ε.Α. προστέθη τὸ ἄρθρον, καὶ περιηρέθη ὁ σύνδεσμος· ἐγράφετο γὰρ Μουσικὴν ἄν διαπονηθῆναι.

ΣΕΛΙΑ. 284, στ. 3; Ὁ γοῦν Πλάτων.] Α.Β. Πλάτων γοῦν.—στ. 7, Πραγματευομένου μὲν.] Ἐξ Ε.Α. προσέθηκα τὸν σύνδεσμον.—στ. 9, Ἐναντιολογίας.] Δ.Γ. Ἀντιλογίας, ὅπερ ἄμεινον. Ἐντεῦθεν γὰρ καὶ Ἀντιλογικαὶ ἐπωνομάσθησαν· περὶ ὧν ἐπιθι τὰ ἀλλαχοῦ (Ἰσοκράτ. Β. σελ. 236 καὶ 310) σημειωθέντα.—στ. 10, Ὡς που καί.] Ἐξ Α.Β. ἀντὶ τοῦ, Ὡσπερ καί.—στ. 11, Ἀλαπαδόν.] Ἐκ Δ.Γ. καὶ Διογένους τοῦ Λαερτίου (ἐν βίῳ Ζήνωνος), ἀντὶ τοῦ Ἀπατηλόν.—στ. 20, Ἐμμεμιγμένον.] Ἐξ Ε.Α. ἀντὶ τοῦ, Ἐμμεμιγμένοις. Ἄμεινον δὲ γράφειν ἐν δυσὲ λέξεσιν, Ἐν μεμιγμένοις, ἐξ ἄλλης διορθώσεως, ἣν ἐξ Ἀμιότου παρεληφτότων τῶν πρὸ ἡμοῦ, οὐκ ἔφθην καταχωρίσαι ἐν τῷ καιμένῳ διὰ τὴν τῶν τυπογράφων ἔπειξιν. Τὸ μὲν γὰρ ἐμμεμίχθαι τοῖς δημιουργουμένοις τὸν δημιουργὸν νοῦν Πυθαγορείων ἄν εἴη καὶ Στωϊκῶν δόγμα· Ἀναξάγρας δὲ ἀμειγῆ αὐτὸν, διὰ πάντων τῶν ἄλλων, μεμιγμένον πρὸς ἄλλα, ἰόντα καὶ ἀποκρίνοντα τὰς ὁμοιομερείας ὑπετίθει, ὡς ἔστιν ἰδεῖν παρ' Ἀριστοτέλει (Περὶ ψυχ. Γ. δ', 5-6.) καὶ Πλάτωνι (Κρατύλ. σελ. 413).—στ. 26, Σύστασις ἄθρυπτος... ἐκταραττομένη.] Δ.Γ. Σύστασις (Ἄλλ. Συσάσει) ἄθρυπτον εἰς γέλωτα, καὶ πρατότητα πορείας, καὶ καταστολὴν περιβολῆς πρὸς οὐδὲν ἐκταραττομένην.

ΣΕΛΙΑ. 285, στ. 4, Εἰσιέναι.] Γραπτέον οἶμαι Ἐξιέναι. Τότε γὰρ εἰκὸς προσάξει τινὲ τῶν οικετῶν τὸν Περικλέα φῶς λαβόντι παραπέμψαι τὸν ἄνθρωπον, ἠνίκα, ἄλις ἔχων τῆς λοιδορίας, ἐξιέναι ἐμελλε τῆς τοῦ Περικλέους οἰκίας.—στ. 6, Μοθωνικὴν.] Ἀλαζονικὴν.—στ. 10, Τραγικὴν διδασκαλίαν.] Ἦτις καὶ Τετραλογία ἐλέγετο, διὰ τὸ ἐκ τριῶν τραγωιδιῶν καὶ ἐνὸς σατυρικοῦ δράματος συγκεῖσθαι, ἅς ἕκαστον τῶν τραγικῶν ποιητῶν ἐχρῆν διδάξαι, τουτέστι δι' ὑποκριτῶν ἐν θεάτρῳ ἐμφανίσαι ἀμιλλώμενον ἐτέροις (Ἐπιθι τὸν σχολ. Ἀριστοφ. Βατρ. 1155, καὶ τὰς Κλαυερίου σημειώσεις εἰς τὴν Γαλιπ. Ἀμιότ. μετάφρ. τοῦ Πλουτάρχ. Τομ. Β, σελ. 484).—στ. 16, Συνουσίας.] Α.Β. Συνηθείας.—

στ. 18, Ὅσπν τὸ πρὸς τὰ μετέωρα θάμβος ἐνεργάζεται.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Ὅσπν πρὸς τὰ μετέωρα θάμβος ἐργάζεται.—στ. 19, Περὶ τὰ θεῖα δειμαίνουσι.] Ἐξ Η. Α. ἀντὶ τοῦ, Περὶ τὰ θεῖα δαιμονῶσι. Ἔοικε δὲ καὶ ὁ Ἀμιότος τοιαύτῃ γραφῇ ἐντυχεῖν, φράσας, A ceux qui craignent les dieux d'une frayeur esperdue. Ἄλλ' ἡμῖν μὲν ἀμετάβατον τὸ Δειμαίνουσι διὰ τὴν, Περὶ ἐκείνος δὲ ἐν μεταβάσει ἐχρίσατο, ἴσως διότι τοιαύτη τις ἦν ἡ γραφὴ ἢ διόρθωσις ἢ παρ' αὐτῶ, Περιττῶς τὰ θεῖα δειμαίνουσι. — στ. 27, Κράτος.] Α. Β. Κλέος.

ΣΕΛΙΔ. 286, στ. 25, Αὐτοῦ.] Α. Β. Ἐαυτοῦ.—στ. 28, Ἄνδρῶν.] Ἐξ Α. Β. καὶ ἐτέρων Δ. Γ. προσέθηκα τὴν λέξιν.

ΣΕΛΙΔ. 287, στ. 1, Ἐπέθηκεν.] Ἐξ Α. Β. ἀντὶ τοῦ, Ὑπέθηκεν.—στ. 8, Σεμνόν ἐσι. Τῆς ἀληθινῆς δ' ἀρετῆς κ.τ.λ.] Ἐξ Ε. Α. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Σεμνόν. Ἐπὶ τῆς ἀληθινῆς δ' ἀρετῆς. Α. Β. Σεμνόν. Ἐπὶ δὲ τῆς ἀληθινῆς ἀρετῆς.—στ. 9, Τὰ μάλισα φαινόμενα.] Δυσνόητόν ἐστι τὸ χωρίον, ἴσως δι' ἀντιγραφῆν πλημμέλειαν. Μῶν ἐγγράπτο, Τὰ μὴ μάλισα φαινόμενα; τοῦτο γὰρ ὑπονοεῖν παρέχει τὰ προσεχῶς ἐπαγόμενα. Καὶ εἰ τοῦτο, εἴη ἂν ὀνοῦς, ὅτι τῶν τὴν ἀληθινὴν ἀρετὴν ἀσκούντων ἐκεῖνα τῶν ἔργων κάλλιστα φαίνεται, τὰ μὴ μάλισα φαινόμενα, τουτέστι τὰ κατ' οἶκον ὑπ' αὐτῶν πραττόμενα· συμβαίνει γὰρ οἴκοι, καὶ δούλων, καὶ τέκνων, καὶ γυναικὸς πολλάκις χλαπέης (οἷα ἦν ἡ Σωκράτους Ξανθίππη) πειραῖσθαι. Ὁ τούτων οὖν ἀνεχόμενος καθ' ἡμέραν, καὶ πατέρρα, καὶ δεσπότην, καὶ γαμέτην χρῆσθον, ἑαυτὸν παρέχων τοῖς ἀδιαλείπτως συνοῦσι καὶ συμβιοῦσιν αὐτῶ πολὺ θαυμαστότερος τοῦ πρὸς βραχὺ μέρος χρόνου συμπεριφερομένου χρῆσθῶς τοῖς ἐκτός.—στ. 10, Τοῖς ἐκτός.] Λείπουσιν αἱ δύο λέξεις αὐται ἐν ταῖς Α. Β.—στ. 12, Οἷον ἐκ διαλειμμάτων.] Περιέγραψα τὴν πρώτην τῶν λέξεων, εἰς μὴδὲν χρήσιμον πλεονάζουσαν, ὡς δηλοῖ καὶ ὁ παραλείψας αὐτὴν Ἀμιότος.—στ. 14, Τὴν Σαλαμινίαν... Κριτόλαος.] Μνημονεύει καὶ ἀλλαχοῦ (Πολιτ. παραγγέλ. § 15) τοῦ περιπατητικοῦ Κριτολάου, καὶ τοῦ ῥηθέντος αὐτῶ περὶ τῆς Σαλαμινίας τριήρους.—στ. 16, Ἐταίρους.] Δ. Γ. Ἐτέρους. ἴσως γρ. Ἐτέρους.—στ. 18, Κατὰ τὸν Πλάτωνα.] Ἐν τῷ Περὶ πολιτειῶν (Η, σελ. 562).—στ. 24, Παρενέτεινε.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ Παρέτεινε. Σημαίνει δ' ἐνθάδε τὸ, Παρενέπλεκε τοῖς ἑαυτοῦ λόγοις τὰς φιλοσόφους Ἀναξαγόρου γνώμας. Παρὰ τὸ, Ἐντεῖνω, περὶ οὗ καὶ ἀνωτέρω (σελ. 409) ἐμνήσθημεν.—Οἷον βαφῆν, τῇ ῥητορικῇ τὴν φυσιολογίαν ὑποχέομενος.] Ἐξ Ε. Α. οἱ πρὸ ἐμοῦ τὸ, Βαφῆν, ἀντὶ τοῦ, Βαφῆ· ἴσως δὲ καὶ τὸ, Ὑποχέομενος (ἀνθ' οὗ αἱ Α. Β. φέρουσιν Ὑποχθόμενος).

τρεπτεόν εἰς τὸ, Ἐπιχεόμενος. Ὁ νοῦς, Ἐπιχεών τῇ ῥητορικῇ τὴν φυσιολογίαν, οἶον βαφίν· βάπτων τὴν ῥητορικὴν εἰς τὴν φυσιολογίαν, ὡσπερ εἰς βαφίν.—στ. 26, Ὡς ὁ Θεῖος Πλάτων φησί.] Ἐν τῷ Φαίδρῳ (σελ. 270), ὅπου καὶ, Τελεσιουργικόν, φέρεται ἀντὶ τοῦ, Τελεσιουργόν.—στ. 28, Τὴν ἐπίκλησιν.] Δ.Γ. Τὴν Ὀλυμπίου ἐπίκλησιν.

ΣΕΛΙΔ. 288, στ. 2, Τῷ ἀνδρὶ τὴν δόξαν.] Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἧ συνάδει καὶ ἡ Α.Β. ἀντὶ τοῦ, Τῷ ἀνδρὶ αὐτῷ τὴν δόξαν.—στ. 3, Σπουδῆτε πολλὰς...ἀγράπτειν.] Οὕτω φέρεται ἐν ταῖς Α.Β. τὸ χωρίον τοῦτο· « Πολλὰς σπουδῆ καὶ μετὰ γέλωτος φωνὰς ἀρεικότων εἰς αὐτὸν, ἐπὶ τῷ λόγῳ μάλιστα γενέσθαι τὴν προσωνομίαν δηλοῦσι, βροντῶν μὲν καὶ ἀγράπτειν αὐτὸν ».—στ. 5, Βροντῶν μὲν αὐτὸν καὶ ἀγράπτειν.] Ἀριστοφάνης (Ἀχαρν. 530),

Ἐντεῦθεν ὀργῇ Περικλῆς οὐλύμπιος

Ἦσραπτεν, ἐβρόντα, ξυνεκύκα τὴν Ἑλλάδα.

—στ. 7, Δέ τις καί.] Α.Β. Δέ καίτις.—στ. 11, Ἀρχιδάμου δὲ κ.τ.λ.] Μνημονεύει τούτου καὶ ἀλλαγῷ (Πολιτ. παραγγέλμ. § 5.)—στ. 19, Τὸ τὴν Αἴγιαν κ.τ.λ.] Μνημονεύει τούτου καὶ Ἀριστοτέλης (Ῥητορικ. Γ, εἰ). Παρὰ δὲ τῷ Ἀθηναίῳ (Γ, σελ. 99) Δημάδης, οὐ Περικλῆς, εἰπεῖν τοῦτο λέγεται.—στ. 28, Ἄ παρέχουσιν.] Ἐξ Ε.Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Ἄπερ ἔχουσιν.—Ταὐτ' οὖν.] Τουτέστι Τὰ αὐτὰ οὖν. Ἐξ Η.Δ. συνομολογούσης καὶ τῆς Ἀμιότου μεταφράσεως, ἀντὶ τοῦ, Ταὐτ' οὖν.—στ. 30, Θουκυδίδης.] Ἐν τῇ δευτέρᾳ βίβλῳ (§ 65).

ΣΕΛΙΔ. 289, στ. 7, Εἴρηται.] Α.Β. Εἶπον.—στ. 15, Οἶθηθεν.] Ἐκ Δ.Γ. (αἷς συνάδουσι καὶ αἱ Α.Β.) οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Ἰθθεν. Ἔστι δὲ παρὰ τὴν Οἶην, δῆμον τῆς Ἀττικῆς οὕτω καλούμενον.—στ. 16, Μισθοφοραῖς.] Δ.Γ. Μισθοφορίαις.

ΣΕΛΙΔ. 290, στ. 6, Τὴν μάχην.] Ἐξ Α.Β. προσέθηκα τὸ ἄρθρον.—στ. 14, Ἐπανελθών.] Ἐξ Η.Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἀπελθών.—στ. 23, Ἐφυγεν.] Δ.Γ. Ἐφευγεν.—στ. 26, Γραῦς εἶ, γραῦς εἶ.] Ἐκ Δ.Γ. αἷς συνάδουσι καὶ αἱ Α.Β. καὶ ἡ μετάφρασις τοῦ Ἀμιότου, ἀντὶ τοῦ διὰ δύο μόνον λέξεων, Γραῦς εἶ.—Πράσσειν.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Δράσειν.

ΣΕΛΙΔ. 291, στ. 3, Ὡσπερ χολὴν τάνδρῳ προσέβλυκε.] Ἐξ Η.Δ. τὸ Προσβέβλυκε ἀντὶ τοῦ, Προβέβλυκε (παρὰ τὸ Προβάλλω), ὅπερ οἱ πρὸ ἡμῶν εἰς τὸ Προσβέβλυκε (παρὰ τὸ Προσβάλλω) μετεποίησαν. Τὸ δὲ ἡμέτερον (παρὰ τὸ μήπω καταχωρισθὲν ἐν ταῖς Λεξικοῖς, Προσβλύω ἢ Προσβλύζω) ταυτὸν δύναται τῷ Προσεμήμικε, καθὰ καὶ τὸ

παρά τῷ Ποιετῇ (Ίλιάδ. 1, 491) Ἀποβλύζων, τῷ Ἄπεμῶν. Ἡ δὲ ῥήσις ἔοικε Κωμικοῦ τινὸς Ἰαμβεῖον εἶναι μικρὸν ἴσως παραποιηθὲν ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου.—στ. 8, Ταναγραϊκοῦ.] Οὔτε τοῦτο (ὁ τινὲς εἰς τὸ, Ταναγραϊκοῦ, τρέπειν παρήνεσαν) ἐθρόωσθαί μοι δοκεῖ, οὔτε τὸ φερόμενον ἐν ταῖς Α.Γ. Παναγηρικοῦ.—στ. 24, Ἦν μὲν γάρ.] Ἐκ Α.Γ. ἀντὶ τοῦ, Ἡ μὲν γάρ.—Διπλόη.] Ἐξ Ε.Α. ἀντὶ τοῦ, Δειπλοκή. Ἐπιθετὰς εἰς τὸν Πλατωνικὸν Λεξικογράφον Τίμαιον (λέξ. Διπλόου) σημειώσεις τοῦ Ρυγκενίου. Καὶ εἰ ὀρθῶς ἔχει ἡ διόρθωσις, εἰργέσθω τέως καὶ τῶν Λεξικῶν ἢ Δειπλοκή· μόνη γάρ τούτῳ τῷ Πλουτάρχῳ χωρῶν ἐπιστώσατο αὐτὴν ὁ Στέφανος.—στ. 25, Δημοτικῆς.] Α.Β. Δημοκρατικῆς.

ΣΕΛΙΑ. 292, στ. 15, Ἐκείνην.] Ἐξ Ε. Α. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἐκείνης.—στ. 16, Τοῦτο.] Ἐκ Α.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Τοῦτο.—στ. 24, Ὑπ' αὐτῆς.] Α.Β. Παρ' αὐτῆς.

ΣΕΛΙΑ. 293, στ. 2, Ἄνθ' ὧν.] Α.Γ. Ἄνθ' οὔ.—στ. 4, Γενομένων.] Ἐκ Α.Γ. ἀντὶ τοῦ, Γενομένων, ἢ ὡς Α. Β. Γενομένων.—στ. 19, Λιθουργοί.] Α.Γ. Λιουργοί.—Χρυσοῦ μαλακτῆρες.] Σημειοῦ τὴν ἀρχὴν, ὅθεν εἰληφεν ἡ παρ' ἡμῖν συνήθεια τὸ τὸν χρυσὸν Μάλαγμα καλεῖν· μηδὲ πείθου τοῖς ἠγησαμένοις τὸ Μαλακτῆρες πρὸς τὸ Ἐλέφαντος συναπτέον εἶναι.—στ. 20, Τορευταί.] Λεῖπει τοῦτο ἐν ταῖς Α.Β.—στ. 23, Λιουργοί.] Ὡς μετανεγκεῖν ἐδόξε μοι τὴν ἀνωτέρω Α.Γ. ἀντὶ τοῦ Λιουργοί. ὁ οἱ πρὸ ἐμοῦ τολμηρότερον ἔτρεψαν εἰς τὸ Λιουργοί.

ΣΕΛΙΑ. 294, στ. 2, Ἐκαστον.] Ἐκ Α. Γ. (καὶ Α. Β.), ἀντὶ τοῦ Ἐκαστος.—στ. 4, Καίτοι γε.] Ἐξ Η.Α. ἀντὶ τοῦ, Καίτοι τότε ὅπερ ἔτεροι εἰς τὸ, Καίτοι ποτὲ, τρέπειν παρήνουν, διὰ τὸ τὸν Ζεῦξιν ὀφθαίτερον γεγονέναι τῆς Ἀγαθάρχου τε καὶ Περικλέους ἡλικίας. Ἦκαστε γάρ ο Ζεῦξις κατὰ τὴν ἐνενηκοστὴν πέμπτην Ὀλυμπιάδα, ὡς φησι Πλίνιος (ΛΕ, λς'), Περικλέους κατὰ τὴν ὀγδοηκοστὴν ὀγδοῦν τελευτήσαντος. Ἰσως γε μὴν ἀτραφέστερον ἐστὶ κατὰ χώραν εἶναι τὴν γραφὴν, διὰ τὰ προσεχῶς ῥηθησόμενα, οὐδ' ἐκεῖνα γε ἀναμφήριστα ὄντα.—στ. 6, Ζεῦξιν.] Α.Γ. Ζεύξιππον. Τοῦτον ἴσως μᾶλλον εἰκὸς τοῖς ἐπὶ Περικλέους τεχνίταις συνακμάσαι καὶ συνεργάσασθαι, εἰ μὴ καὶ τοῦτον, οὐ μόνον ὀφθαίτερον ἢ κατὰ Περικλέα γεγονέναι, ἀλλὰ καὶ τὸν αὐτὸν εἶναι τῷ Ζεῦξιδι, συλλογίζεσθαι παρεῖχεν ἄφησι Πλάτων (Πρωταγόρ. σελ. 318) περὶ αὐτοῦ, «Τοῦ νεκρῖσκου τοῦ νῦν ἐπιδημοῦντος νεωσὶ, Ζεύξιππου » τοῦ Ἡρακλεώτου... εἶποι ἂν αὐτῷ Ζεύξιππος, ὅτι πρὸς γραφικὴν ».

Τοῦ δὲ Ἀγαθάρχου ἐμνημόνευσε καὶ ἀλλαγῶ ('Αλικιιάδ. § 16) ὁ Πλούταρχος.

ΣΕΛΙΑ. 295, στ. 3, Κορυφῆς.] Δ. Γ. Ὀροφῆς.—στ. 10, Πρωτόν.] Ἐξ Α.Β. ἀντὶ τοῦ Πρωτόν.—στ. 21, Θεραπείαν.] Διὰ τῆς βοτάνης, ὡς φησι Πλίνιος (ΚΒ, 17), τῆς καλουμένης Περδίμιον, εἶτα δὲ μετανομασθείσης Παρθένιου, ἀπὸ τῆς καταδειξάσης αὐτὴν τῷ Περικλεῖ Ἀθηναῖς παρθένου.

ΣΕΛΙΑ. 296, στ. 4, Ταῶνας ὑφιέναι ταῖς γυναῖξιν κ. τ. λ.] Τοῦτο οὕτως ἐκφράζει ὁ Ἀμιότος, Des pans qu'il envoyoit secrettement aux femmes, etc. Ὁ δὲ Στέφανος ἐν τῷ Θησαυρῷ (Α, σελ. 1675) διὰ τοῦ Submittere pavones mulieribus, ὡς καὶ ὁ Λατῖνος μεταφραστῆς, ἐξέφρασεν, οὐδὲν τι πλέον προσδιαταρήσας. Παλμέριος δὲ ἀντὶ τοῦ προπερισπωμένου, Ταῶνας, Ταωνᾶς, περισπωμένως παρά τὸ Ταωνῆ (κατὰ τὸ Λεουτῆ καὶ Ἀλωπεκῆ) γράφειν παραινῶν, δηλὸς ἐστὶ καλέμματος ὑπειληφῶς τὸ λεγόμενον. Τοῦτο δὲ μὴ συνιέντες ἡμεῖς χαίρειν ἐάσομεν, μεμνημένοι τοῦ φήσαντος «Μὴ κινεῖν κακὸν εὖ κείμενον». —στ. 11, Ἐπιπροσθούνα.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Ἐπίπροσθεν ὄντα.—στ. 17, Σπαθῶντος.] Ἀναλίσκοντος, σκορπιζοντος, ὡς ἐξηγεῖται Ἡσύχιος.

ΣΕΛΙΑ. 297, στ. 5, Ῥάδιος.] Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Ῥαδίως.—στ. 9, Αὐτῆ.] Ἐξ Α.Β. ἀντὶ τοῦ, Αὐτῷ.—Βέλτιστον.] Α.Β. Βέλτιον.—στ. 10, Ὄρθῆ.] Ἐξ Α.Β. ἀντὶ τοῦ, Ὄρθῷ. Καὶ ἀναφέρεται, ὡς καὶ τὸ Αὐτῆ, πρὸς τὸ Πολιτεία, κατὰ πολὺ κρείττονα νοῦν, ἢ ὥσπερ ἐξέδωκαν καὶ μετέφρασαν οἱ πρὸ ἡμῶν—στ. 11, Ἦν δ' ὅτε.] Δηλούτω σοι καὶ τότε ὅτι τὸ, Ἐνίοτε, οὐκ ἐπιρῶρημα, ἀλλὰ σύνθετος λέξις, ὡς ἐν ἄλλοις (Πρόδρο. Ἑλλην. Βιβλιοθ. σελ. μ.) εἴρηται, ἐξ ἐπιρῶρηματος χρονικοῦ τοῦ, Ὅτε, καὶ ῥήματος τοῦ, Ἐνι (ἤγουν Ἐστὶ), οὗ ὁ παρατατικὸς Ἦν, συναφθεὶς τῷ αὐτῷ ἐπιρῶρηματι, οὐδενὶ διαφέρει τοῦ Ἐνίοτε, ἢ τῷ ἄχρηστον εἶναι τὴν κατὰ σύνθεσιν αὐτοῦ γραφὴν, Ἦνότε.—στ. 14, Ἡδονὰς εὐλαθεῖς.] Τὰς μετ' εὐλαθείας προσφερομένας ἴσως γε μὴν ἐγγεγραπτο, Ἡδονὰς ἀβλαθεῖς, (ὡς ὑπενόησέ τις τῶν πρὸ ἐμοῦ), ὧν καὶ Πλάτων ἐμνημόνευσεν ἐν ἀρχῇ τοῦ δευτέρου τῶν Πολιτειῶν.—Προσφέροντα.] Δ.Γ. Προσφέρων. —στ. 15, Σωτηρία.] Ἐκ Δ.Γ. (καὶ τῶν Α.Β.), ἀντὶ τοῦ, Τῇ σωτηρίᾳ, ἀνθ' οὗ οἱ πρὸ ἐμοῦ διωρθώκασιν, Ἐπὶ σωτηρίᾳ.—στ. 27, Δυνάμει.] Ἐξ Α.Β. ἀντὶ τοῦ, Καὶ δυνάμει.

ΣΕΛΙΑ. 298, στ. 6, Αὐτάς τε τὰς πόλεις.] Περιέγραφε τὸ ἄρθρον, λεῖπον καὶ ἐν τισι τῶν Δ.Γ.—στ. 8, Τὰ δὲ αὐτά.] Γρέψε, Τὰ δ' αὐτά,

μετ' ἐκθλίψεως ὡς διώρθωκεν ὁ Οὐαλκενῆρος. — στ. 15, Καὶ μίαν οὔσαν.] Δ.Γ. Καὶ μὴ οὔταν· ἴσως ἄμεινον, ἔν' ἢ ὁ νοῦς, ὅτι ἦν ἤρξεν ἀρχὴν ὁ Περικλῆς, οὐκ ἦν ἐν ταῖς νομιζομέναις ἀρχαῖς τῆς πόλεως. Ἐκεῖνα μὲν γὰρ ἐνικύσται ἦσαν, τουτέστιν ἐνιαυτὸν μόνον ἕκαστος ἤρχε τῶν στρατηγῶν, καθὰ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀρχόντων· Περικλῆς δὲ τὸν βίον ἅπαντα διετέλεσεν ἀρχῶν. — στ. 21, Ἀθρόους.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Ἀθρόως. — στ. 30, Πρός.] Δ.Γ. Εἰς.

ΣΕΛΙΑ. 299, στ. 1, Ἀπειναντία.] Ἐξ Η.Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἄπαντα· ἀνθ' οὗ ἕτεροι παρήνεσαν γράφειν, Ἀπάδοντα. — στ. 14, Σύμβουλον.] Δ.Γ. Σύμμαχον. — στ. 20, Πάντας.] Α.Β. Τοὺς πάντας.

ΣΕΛΙΑ. 300, στ. 3, Μαλιέα.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ (αἷς συνάδουσι καὶ αἱ Α.Β.) ἀντὶ τοῦ, Μαλιέα. Ἔστι δὲ Μαλιεύς ἢ Μαλιακὸς κόλπος, ὁ νῦν Κόλπος τοῦ Ζητουνίου καλούμενος. — στ. 6, Κοινοπραγίᾳ.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Κοινοπραγία.

ΣΕΛΙΑ. 301, στ. 10, Τῆς παραλίας.] Ἐκ Δ.Γ. (αἷς συνάδουσι καὶ αἱ Α.Β.) οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Τῆς παραλίου, ἢ ὡς ἕτεροι Δ.Γ. Τὰς παραλίας.

ΣΕΛΙΑ. 302, στ. 4, Αἰγύπτου τε πάλιν.] Α.Β. Αἰγύπτου πάλιν. — στ. 6, Ἐκεῖνος ἤδη καί.] Α.Β. Ἐκεῖνος καί. — στ. 20, Προμαντεύειν.] Τὸ προνόμιον τοῦ πρὸ τῶν ἄλλων μαντεύεσθαι παρὰ τῷ θεῷ. — στ. 24, Αὐτῷ.] Ἐκ Δ.Γ. (καὶ Α.Β.) ἀντὶ τοῦ, Αὐτά. — στ. 26, Ἐκπεπολεμωμένοι.] Ἐξ Ε.Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Ἐκπεπολεμημένοι.

ΣΕΛΙΑ. 303, στ. 5, Πελοποννησίους.] Α.Β. Πολεμίους. — στ. 7, Τὸ πλῆθος.] Α.Β. Τὸ μὲν πλῆθος. — στ. 25, Χαλκιδῆων μὲν.] Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Χαλκιδῆων δέ. — στ. 27, Ἀθηναίους κατόκισε, μόνους τούτοις.] Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, «Ἄθηναίους μόνους κατόκισε· τούτοις». Ἀναφέρεται δὲ τὸ, Τούτοις, εἰς τοὺς Ἐστιαίους.

ΣΕΛΙΑ. 304, στ. 2, Κελευόμενοι διαλύσασθαι πόλεμον, οὐχ ὑπήκουον.] Α.Β. Κελευόντων διαλύσασθαι πόλεμον, οἱ δὲ οὐχ ὑπήκουσαν. — στ. 10, Δυνατωτάτοις.] Α.Β. Δεινοτάτοις. — στ. 18, Ὡς αὐτήν.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Εἰς αὐτήν. — στ. 20, Τὸν Προβατοκάπηλον.] Τὸν προβατοπώλην, ὃν καὶ Ἀριστοφάνης (Ἰππ. 132) κειομήθηκε. — στ. 22, Συνόντα.] Ἐγχε γὰρ αὐτήν, ὡς φησιν Ἡσύχιος, (λέξι. Προβατοπώλης). Σουίδα δὲ (λέξι. Προβατοπώλης) εὐκρίτως πάνυ υἱὸν Ἀσπασίας φησὶ γενέσθαι τὸν Λυσικλέα. Ἔσχε δὲ καὶ ἐκ Λυσικλέους υἱὸν ἢ Ἀσπασία· τοῦτο παρέχοντος ὑπονοεῖν τοῦ Ἀρποκρατίωνος (λέξι.

Ἀσπασία) « Δοκεῖ ἐξ αὐτῆς ἐσχηκέναι Περικλῆς τὸν ὁμώνυμον αὐτῷ » Περικλέα τὸν νότον, ὡς ἐμφαίνει καὶ Εὐπόλις ἐν τοῖς Δήμοις. Λυσι-
 » κλει δὲ τῷ δημαγωγῷ συνοικίησασα, ΠΟΡΙΣΤῆΝ ἔσχευ, ὡς ὁ Σωκρα-
 » τικὸς Αἰσχίνης φησὶν ». Οὐ γὰρ πείθομαι τοῖς τὸν Ποριστὴν ἐντυχθα
 ἐπιθετικῶς ἐκδεξαμένοις ἐπὶ τοῦ τοῦς πόρους εἰσηγουμένου, ἀλλ' ἢ
 ΠΟΡΙΣΤΗΝ βαρυτόνως ἀναγνωσκόντων εἶναι φημι, ἐν' ἣ ὄνομα κύριον τοῦ
 υἱοῦ Λυσικλέους κατὰ τὸ παρά Δημοσθένει (Πρὸς Λεπτίν. σελ. 469)
 Ἐπικέρδης, παρὰ τὸ Ἐπικερδῆς, ἢ γραφικῶς ἡμαρτησθαι ἀνθ' ἐτέ-
 ρου τινὸς κυρίου ὀνόματος ὑποληπτέον.

ΣΕΛΙΑ. 305, στ. 10, Δήμοις.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ Δημοσίου. Εἰσὶ
 δὲ οἱ Δήμοι, Εὐπόλιδος οὕτω καλούμενη κομωδίχ.—στ. 12, Μυρω-
 νίδην.] Ἐκ Δ.Γ. (καὶ Α.Β.), ἀντὶ τοῦ, Πυρωνίδην. Ἔστι γὰρ ὁ στρατηγὸς
 Μυρωνίδης, οὗ ἐμνημόνευσεν ἀνωτέρω (§ 16). — στ. 14, Ὑποπόρω-
 δει.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Ὑποπόρωδει.—στ. 18, Μιλτώ.] Περὶ ἧς ἰσό-
 ρηκε διὰ μακρῶν καὶ Ὀδλιανὸς (Πρόδρ. Ἑλλ. Βιβλιοθ. σελ. 136-142).
 —στ. 20, Ταῦτα μὲν οὖν.] Ἐξ Η.Δ. ἢ προσθήκη τοῦ δευτέρου συν-
 δέσμου.—στ. 28, Ἐν Σάμῳ κατέλυσε.] Ἐξ Α.Β. καὶ διὰ τὸ εὐφωνότερον
 καὶ διὰ τὸ μᾶλλον κατάλληλον, ἀντὶ τοῦ, Κατέλυσε ἐν Σάμῳ. Οὐ γὰρ
 πρὸς τὸ, Κατέλυσε, ἀλλὰ πρὸς τὸ, Οὐσαν, ἀναφέρεται τὸ, Ἐν Σάμῳ.

ΣΕΛΙΑ. 306, στ. 8, Παρεσκευάσαντο.] Α.Β. Παρασκευάσαντος.
 πρὸς τὸ Πισσοῦθου, δηλοῦσι. Καὶ ἴσως οὐ κακῶς· συνεμάχει γὰρ
 αὐτοῖς ὁ Πισσοῦθνης, ὡς φησι Θεουκυδίδης (Α, ριέ). — στ. 12, Τέσ-
 σαρσι καὶ τεσσαράκοντα.] Α.Β. Τεσσαράκοντα· κακῶς. Καὶ Θεουκυδί-
 δίδης γὰρ, (Α, ριζ') Τεσσαράκοντα καὶ τέσσαρσι, φησὶ. — στ. 14,
 Ἄμα δὲ τῆ.] Α.Β. Ἄλλὰ τῆ.—στ. 25, Ἡ τῆς ἀπειρίας.] Γράφε, Καὶ
 τῆς ἀπειρίας, ὡσπερ ἐξέφρασε καὶ ὁ Ἀμιότος.

ΣΕΛΙΑ. 307, στ. 4, Ναῦς ἐστιν ὑπόπρωρος μὲν τὸ σίμωνμα.] Ἐξ Η.Δ.
 τὸ, Ὑπόπρωρος, ἀντὶ τοῦ παρ' ἅπασιν, Ὑπόπρωρος. Τοῦτο μὲν γὰρ
 οὐδὲν ὄλως ἐντυχθα σημαίνει τὸ δὲ, Ὑπόπρωρος, ὑὸς τύπον ἔχουσαν
 ἐπὶ τῆς πλώρας θηλοῖ. Καὶ μάρτυς Ἡσύχιος τάδε λέγων περὶ τῆς
 Σαμαίνης νεώς· « Σάμαινα, εἶδος νεώς ὑὸς ἔχουσα προτομῆν ». Ἐπιθι
 τὸν αὐτὸν Ἡσύχιον καὶ μετ' ὀλίγα (λέξ. Σαμιακός) τὰ αὐτὰ λέγοντα
 περὶ τῆς Σαμαίνης, καὶ τὰς ἐκεῖ σημειώσεις τῶν κριτικῶν, οἷς προσέ-
 θεικεν ὁ Συνειθέρος ἐν τῇ Ἑλληνογεωγραφικῇ λεξικῇ (λέξ. Ὑπόπρωρος)
 καὶ Ἡροδότου (Γ', νθ') μαρτύριον τότε, « Καὶ τῶν νηῶν καπρίους
 » ἐχουσῶν τὰς πλώρας ἡεροτηρίασαν », οὐδ' αὐτὸς ἀγνοήσας τὴν ἐν
 τῷ Πλουταρχεῖ τῷδε χωρίῳ γραφικὴν ἡμαρτίαν τοῦ Ὑπόπρωρος. Τὸ

δὲ, Σίμωνα (Δ.Γ. κακῶς, Σήμωνα), τὸ κατὰ τὴν πρόωρον τῆς νεῶς μέρος δηλοῖ, ὡς σιμώτερον τουτέστι ταπεινότερον ὄν τῆς πρύμνης.— στ. 5, Φοροφορεῖν.] Ἐξ Η.Δ. ἀντὶ τοῦ, Ποντοπορεῖν. Λέγει δὲ, ὅτε τοιαύτη ἦν τῆς Σαμαίνης ἢ σκευασία, ὥστε καὶ τρογγύλης, τουτέστιν ἐμπορικῆς νεῶς φορτία φερούσης, καὶ μακρᾶς, τουτέστι πολεμικῆς, χρεῖαν παρέχειν. Τὸ δὲ μήπω καταχωρισθὲν ἐν ταῖς Δεξικοῖς Φοροφορεῖν, τοῦ παρακμάζοντος ἀν εἶη ἑλληνισμοῦ, καθάπερ καὶ τὸ κατακωρισμένον, Φοροτοφόρος. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς Ὑποπύρου νεῶς τῶν Σαμίων. Ἀθηναῖοι δὲ, ζίζοντες Σαμίους, καὶ Σάμιοι ἀντιζίζοντες Ἀθηναίους, καὶ ταῦτα οἱ μὲν Περικλέα, οἱ δὲ Μελισσον, ἀνδρας ἐνδόξους στρατηγούς ἔχοντες, ἐλάνθανον ἑαυτούς, οὐχ Ἑλλήνων, ἀλλὰ Σικηθῶν ἔργον ποιούντες. Οὐκ ἐπιβόουσι γὰρ ἐστὶν ὁμότητος, τὸ πολλῶν ἐνυπαρχόντων φύσει κακῶν τῷ πολέμῳ, πλεῖον τῶν ἀναγκαιῶν τοὺς πολεμοῦντας προσεξευρίσκειν.— στ. 13, Ἡ τροχύμασι καὶ κινθύνουσι.] Α.Β. Ἡ κινθύνουσι καὶ τροχύμασι.— στ. 16, Εἰς ὀκτώ.] Ἐκ διορθώσεως προσηθείηται τὴν πρόθεσιν οἱ πρὸ ἐμοῦ.— στ. 17, Λαθύντι.] Λαθύντι γράφειν τίς παραινεῖ οὐκ ἀπιθάνως.— στ. 21, Μηχαναῖς. . . πορίζοντος.] Ἐξ Η.Δ. τὸ, Πορίζοντος (ὃ καὶ Ἀριότος ἐξέφρασε πως) ἀντὶ τοῦ, Παρόντος· ἀντ' οὗ τις τῶν πρὸ ἡμῶν γράφειν παρήγει, Πόροντος, λέξιν πεζῆ ἰσοῦ μηδαιμῶς πρέπουσαν. Τὸ δὲ Μηχανὰς πορίζειν οἷοι καὶ ἡ Κομμοῖα ('Αριστοφᾶν. Σφ. 365),

Ἄλλὰ καὶ νῦν ἐκπόριζε μηχανήν . . .

—στ. 25, Ἐλέγχει.] Ψευδὲς ἀποδείκνυσι.— στ. 30, Λυοῖν.] Δ.Γ. Λυεῖν.

ΣΕΛΙΔ. 308, στ. 6, Ἐν χρόνῳ ῥητῆρ ταξάμενοι κατοίσειν.] Τάξαντες ἑαυτοῖς προθεσμίαν εἰς τὸ κατοίσειν, ὥσπερ ἀν εἰ καὶ ἔλεγεν ὑποσχόμενοι κατοίσειν ἐν ὀρισμένῳ χρόνῳ. Καὶ ὅρα πάλιν τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐν τῇ συνθηκῇ Τάσσω ἐπὶ τοῦ Ὑπόσχομαι, καθὰ καὶ ἀλλαχού (Πρόδρ. Ἑλλ. Βιβλιοθ. σελ. 306) σεσημειώται.— στ. 15, Κρατεῖν τὴν διήγησιν ἐπὶ τῆς ἀληθείας.] Συνέχειν ἐντὸς τῶν ὅρων τῆς ἀληθείας τὴν ἱστορίαν.— στ. 30, Οὐκ ἀν μύρισι κ. τ. λ.] Λεῖπει ἢ τοῦ λόγου συνάρτητις, ἢ παρὰ Ἀρχιλόχῳ εὔδει ζητεῖν, εἰ ἐτώζετο τὰ τοῦ Ἀρχιλόχου. Ὀφείλει γὰρ προηγεῖσθαι, Εἰ ἐσωφρόνεις, Εἰ μὴ ἤσθα μάχλος γυνή (ἢ ἕτερόν τι τοιοῦτον), οὐκ ἀν ἠλείφου μύρισι, γραῦς οὔσα.

ΣΕΛΙΔ. 309, στ. 2, Ὁ Ἴων] Α.Β. Ἴων, ἀνάρθως.— στ. 4, Ἀξιώσεις.] Ταῦτόν ὡς δύναται τῷ, Καύχησις, τουτέστιν τὸ ἀξιοῦν ἑαυτόν ὑπερβαίνειν τὸν Ἀγαμέμνονα.— στ. 11, Πελοποννησίων.] Α.Β. Πελο-

ποννησίων καὶ Λακεδαιμονίων.—στ. 18, Κωλύων.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Κωλύων.—στ. 23, Μικρὰν μὲν βοήθειαν.] Α.Β. Μικρὰν βοήθειαν.—στ. 28, Ἀθηναῖοι.] Α.Β. Οἱ Ἀθηναῖοι.

ΣΕΛΙΑ. 310, στ. 11, Ἐμμεῖναι.] Ἐκ Δ.Γ. (αἷς συνάδουσι καὶ αἱ Α.Β.) οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἐμμεῖνας.—στ. 12, Μεγαρεῖς.] Α.Β. Τοὺς Μεγαρεῖς.—στ. 14, Πρεσβείας . . . ἀφιγμένης.] Ἐξ Ε.Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Πρεσβείας . . . ἀφιγμένους.—στ. 17, Πολυάρκη.] Δ.Γ. (καὶ Α.Β.) Πολυάρκη.—στ. 22, Αἰτίαν κατ' αὐτῶν ποιησάμενος.] Ἐξ Α.Β. καὶ ἡ τάξις τῶν λέξεων, καὶ τοῦ ἄρθρου ἢ παραλείψις, ἀντὶ τοῦ, Ποιησάμενος τὴν αἰτίαν κατ' αὐτῶν, ἢ ὡς ἕτεροι Δ. Γ. Ποιησάμενος αἰτίαν κατ' αὐτῶν. — Ἀποτέμεσθαι.] Δ.Γ. Τὸ τέμεσθαι. — Ὀργάδα.] Σεσημείωται ἀλλαχοῦ (Ἡλιοδώρ. Β, σελ. 323) τί σημαίνει ἡ Ὀργάς. — στ. 24, Κατηγοροῦντα.] Ἄμεινον ἂν εἶπε, Κατηγοροῦσόντα.

ΣΕΛΙΑ. 311, στ. 5, Ἐκ τῶν Ἀχαρνέων.] Κωμωδίας οὕτω καλουμένης Ἀριστοφάνους (Ἀχαρν. 524-527).—στ. 10, Ἀσπασίας.] Ἐξ Ε.Δ. (αἷς συνάδουσι αἱ Α.Β.) οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Ἀσπασία.—Πόρνα.] Α.Β. Πόρνας.—στ. 16, Πρὸς ἐνδειξιν ἰσχύος.] Ἐξ Α.Β. ἀντὶ τοῦ, Πρὸς ἐνδοξόν ἰσχύον.—στ. 21, Τοὺς μὲν δι' αὐτὸν κ. τ. λ.] Διὰ τὸν Περικλέα· καθάπερ ἅπαντες οἱ πρὸ ἡμῶν ἐξεδέξατο. Ἴσως γε μὴν γραπτέον, Τοὺς μὲν δι' αὐτὸν, θαπέως, ἐν ᾗ τοῦ χωρίου ὀνοῦς τοιοῦτος· Φειδίαις ἔσχευ ἐχθροὺς, τοὺς μὲν δι' ἑαυτὸν, φθονούμενος δηλονότι ἐπὶ τῇ δόξῃ τῆς τέχνης, ἑτέρους δὲ, διότι ἤχθαιρον τὸν Περικλέα. Οὗτοι γὰρ, κατηγοροῦσαι Περικλέους βυλόμενοι, κατηγορήσαν πρώτου Φειδίου, ἵνα πείραν λάθωσιν ἐν τῷ Φειδίᾳ, ποῖός τις ἔσοιτο Περικλεῖ κριτῆς ὁ δῆμος.—στ. 22, Περικλεῖ.] Α.Β. Τῷ Περικλεῖ.—στ. 27, Τῷ ἀγάλματι.] Ἐκ διορθώσεως (ἢ συνάδουσι καὶ αἱ Α.Β.) οἱ πρὸ ἐμοῦ προσέθηκαν τὸ ἄρθρον.—στ. 29, Πάνυ.] Δ.Γ. Πᾶν.

ΣΕΛΙΑ. 312, στ. 22, Τὴν ψῆφον ἀπὸ τοῦ βωμοῦ φέροντες.] Προεῖρηται περὶ τούτου ἀνωτέρω (σελ. 441).—Ἐν τῇ πόλει.] Τὴν ἀκρόπολιν ἐνταῦθα σημαίνει (Ἐπιθι τὸν Μεῦρσιον, Κεκροπ. κερ. γ').—στ. 28, Καὶ προὔπεμψεν.] Ἀσιποῦσιν αἱ λέξεις αὗται ἐν ταῖς Α.Β.—στ. 30, Ὑποτυφόμενον.] Συνωνύμως τὸ Σμυχόμενον, περὶ οὗ ἐν ἄλλοις (Ἡλιοδώρ. Β, σελ. 33) εἰρήκαμεν.

ΣΕΛΙΑ. 313, στ. 3, Ἀνατιθείσης.] Ἐξ Η.Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἀναθείσης. Παρατάττει γὰρ ὡς χρονικῆς χρειαῖ· οὐ γὰρ ἅπαξ καὶ συντελικῶς ἀνέθηκεν, ἀλλ' ὅσάκις ἦν ἐν κινδύνοις ἀνετίθη ἑαυτὴν ἢ πόλιν τῷ Περικλεῖ,

κλει, καὶ πρὸς ἐκεῖνον κατέφρευγε. — στ. 4, Αἱ μὲν οὖν αἰτίαι, δι' ἧς...
 θῆμον, αὗται λέγονται.] Α.Β. Αἱ μὲν οὖν δι' ἧς...θῆμον, αἰτίαι αὗται
 λέγονται. — στ. 8, Αὐτοῖς.] Δ.Γ. (καὶ Α.Β.) Αὐτούς' ἄπερ ἄμεινον.
 — στ. 9, Ἰγύρηκεν.] Ἐξ Α.Β. ἀντὶ τοῦ, Εἴρηκεν. — στ. 15, Διὰ τὴν
 ξενίαν.] Α.Β. Διὰ ξενίαν. — στ. 16, Τοῖς ἐχθροῖς ἐνδιδοὺς ἀφορμάς.]
 Α. Β. Ἐνδιδοὺς ἀφορμάς τοῖς ἐχθροῖς. — στ. 20, Δηρῶντες.] Ἐξ Α.Β.
 ἀντὶ τοῦ, Διηρῶντες. — στ. 21, Ὑπ' ὀργῆς.] Ἐκ Δ.Γ. (αἷς συνάδουσι
 καὶ αἱ Α. Β.) οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ὑπὲρ γῆς.

ΣΕΛΙΔ. 314, στ. 11, Ὡς τανάπαιστα.] Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐ-
 μοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ὡς' ἀνάπαιστα. — Δηλοποιεῖ τὰ Ἐρμίππου.] Ἐξ Α.Β.
 ἀντὶ τοῦ, Δηλοποιήσαντος Ἐρμίππου, ἢ ὡς ἐξ Ε.Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, Δη-
 λοῖ ποιήσαντος Ἐρμίππου. — στ. 15, Περί πολέμου.] Α.Β. Περί τοῦ
 πολέμου. — Παρέχει.] Δ.Γ. (καὶ Α.Β.) Παρέχεις. — στ. 16, Δὲ Τέλητος.]
 Δ' Ἀτέλητος, εἶκασε γραπτέον εἶναι Οὐαλκευῆρος. Ὅπως ποτε δ' ἂν ἔχη
 τὰ τῆς γραφῆς, κύριόν ἐστι ὄνομα ὁ Τέλης, ἢ Ἀτέλης ἀνδρὸς, ὡς μὲν
 τινες ἐξέλαβον, ἀγαθοῦ τὰ περὶ τὸν πόλεμον καὶ μαχίμου, ὡς δ' ἕτεροι
 (οἷς καὶ μᾶλλον πείθονται), τοῦναντίον ἀνάνδρου. — στ. 17, Κἀγγχειρι-
 δίου...κοπίδος.] Ἀντὶ μὲν τοῦ, Ἀκόνη σκληρᾶ, ἔγραψα ἐκ Δ.Γ. Ἀκόνη
 σκληρᾶ ἀντὶ δὲ τοῦ Παραθηγομένη, ἐξ Ε.Δ. Παραθηγομένης, ἀντὶ δὲ
 τοῦ, Κοπίδας, ἐξ Η.Δ. Κοπίδος, ἀνθ' οὗ ὁ τελευταῖος ἐκδότης γραπτέον
 εἶναι ὑπέλαβε μετὰ τοῦ διαξευκτικοῦ, ἢ κοπίδος. Ὁ νοῦς, Καὶ οὕτω
 θειλὸς εἶ, Περιίλεις, ὡς βρύχειν τοὺς ὀδόντας, κἂν μόνον αἰσθῆ τὸν
 ψόφον ἐγγχειριδίου κοπίδος (τουτέστι μικροτάτου μαχαιριδίου) θηγο-
 μένης ἐν ἀκόνη σκληρᾶ. — στ. 19, Δηχθεῖς αἰθωνι Κλέωνι.] Δηχθεῖς
 ὑπὸ τοῦ ἀπλήστου δημοβόρου Κλέωνος. Ἐπὶ τούτου γὰρ ἐκδεκτέον ὡς
 τὸ, Αἰθωνι (ἴδ. Αἰλιαν. Παικιλ. ἱστορ. Α, κζ'). Παρωθεῖ δὲ, ὡς καὶ οἱ
 πρὸ ἡμῶν ἐσημειώσαντο, τὸ παρ' Ὀμήρῳ (Ἰλιάδ. Δ, 485) Αἰθωνι σι-
 δήρῳ, ὅπερ ἐκεῖ σημαίνει τὸ, Δαμπρῶ. — στ. 24, Τὴν πόλιν.] Δ.Γ.
 Τὴν ὅλην πόλιν. — στ. 25, Ὅμως.] Περιγραφτέον τὸν σύνδεσμον τούτου,
 ἄλλως τε καὶ λείποντα ἔντε ταῖς Α.Β. καὶ παρά τῳ Ἀμιότῳ. — στ. 26,
 Ἀνέγραψεν.] Δ.Γ. Ἀνέγραψον. Α.Β. Ἐγραψεν. — στ. 31, Ἐρθεῖρε
 πᾶσαν.] Α.Β. Ἐρθεῖρεν ἅπασαν. — Ἡ καὶ δῆλον ἦν.] Προσέθηκα τὸ ῥῆμα
 ἐκ Δ.Γ. αἷς συνάδουσι καὶ αἱ Α.Β.

ΣΕΛΙΔ. 315, στ. 4, Προηγόρευσεν.] Ἐκ Δ.Γ. (καὶ Α.Β.) ἀντὶ τοῦ,
 Προηγόρευεν. — Ὑπηναντιώθη.] Α.Β. Ἀπεναντιώθη. — στ. 8, Καθάπερ
 ἰατρὸν.] Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Καθάπερ πρὸς ἰατρὸν.
 — στ. 13, Ἀργῆν.] Ἐκ Δ.Γ. (καὶ Α.Β.) ἀντὶ τοῦ, Ἀργόν.

ΣΕΛΙΑ. 316, στ. 3, Τὴν ἱεράν Ἐπίδαυρον.] Τὴν τῆς Ἀργολίδος διὰ τὸν ἐκεῖ μάλισα τιμώμενον Ἀσκληπιῶν.—στ. 6, Προσδιέφθειρεν.] Α.Β. Διέφθειρεν.—στ. 8, Παρέλυσε.] Ἐξ Α.Β. ἀντὶ τοῦ, Ἐλύσε, Ἄντι δὲ τοῦ Παρέλυσε τὴν ὄργην Ἀθηναίων, Θουκιδίδης (Β, ξέ), Παρέλυσεν Ἀθηναίους τῆς ὄργῆς, εἴρηκεν.—στ. 15, Παύσεσθαι.] Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Παύσασθαι. Δ.Γ. Παύσεσθαι.—στ. 16, Ἄματῇ πληγῇ.] Ἐξ Η.Δ. ἡ προσθήκη τοῦ ἄρθρου.—στ. 22, Ἀκριβέιαν.] Προεῖρηται περὶ τούτου μοι ἀλλαχοῦ (Ἰσοκράτ. Β, σελ. 16).—Γλίσχρως.] Ἐξ Α.Β. ἀντὶ τοῦ, Γλίσχρα.—στ. 28, Πεντάθλου γάρ τινος ἀκοντίῳ πατάξαντος Ἐπιτίμον τὸν Φαρσάλιον.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Πεντάθλου γάρ ἵππον ἀκοντίῳ πατάξαντος Ἐπιτιμίου τοῦ Φαρσάλιου.—στ. 30, Κτείναντος.] Δ.Γ. Κατακτείναντος.

ΣΕΛΙΑ. 317, στ. 1, Βαλόντα.] Α.Γ. Βαλόντα μᾶλλον.—στ. 12, Γνησίῳ.] Δ.Γ. Γνησίῳ υἱῶν.—στ. 23, Προσελθεῖν.] Δ.Γ. (καὶ Α.Β.) Προσελθεῖν.—στ. 25, Εἰσηγήσατο.] Δ.Γ. Ἡτήσατο, καθάπερ ἐξέφρασε καὶ Ἀμύτος διὰ τοῦ il requit.—στ. 27, Τὸν οἶκου.] Ἰσως γραπτέον τοῦ οἴκου, ἢ ἡ τὸ ἐξῆς, ὧς μὴ τοῦνομα καὶ τὸ γένος ἐκλίποιεν, ἐρημία διαδοχῆς τοῦ οἴκου, τουτέστι διὰ τὸ μηδένα ἔτι περιεῖναι διάδοχον τοῦ οἴκου.—στ. 30, Δυσί.] Δ.Γ. Δυσί.

ΣΕΛΙΑ. 318, στ. 4, Γράμματος.] Τουτέστι Νόμου· περὶ οὗ ἐπιθιτὰ ἀλλαχοῦ (Ἰσοκράτ. Β, σελ. 41) εἰρημένα.—στ. 5, Ἐπράθησαν.] Α.Β. Ἐφάνησαν· καὶ εἴκειν ἡ γραφὴ αὕτη πιθανωτέρα πολλῶ τῆς ἐτέρας εἶναι. Εἰ γὰρ καὶ νόμος ἔκειτο παρ' Ἀθηναίους τοὺς παρεγγράπτους ἀστούς, ὡς δούλους πιπράσκεσθαι, οὗ γε μὴν ἀπλῶς ἅπαντες ἔπασχον τοῦτο· ἀλλ' ὅσοι, μετὰ τὸ ἀποψηρισθῆναι ὑπὸ τῶν ἰδίων δημοτῶν, ἐφίεντες εἰς δικαστήριον, ἠλίσκοντο καὶ παρὰ τῷ δικαστηρίῳ μὴ ὄντες ἀστοὶ (Ἐπιθιτὴν ὑπόθ. τοῦ Πρὸς Εὐβουλίθ. λόγου τοῦ Δημοσ. σελ. 1298). Ἐπειτα καὶ πῶς εἰκὸς πεντακισχιλίους ἀνδρας (ὧν πολλοὶ καὶ ὑπὸ τῷ Περικλεῖ ἐστρατεύσαντο, καὶ τινες ἴσως οὐκ ὀλίγοι τῶν ἔτι περιούτων ἐκ τοῦ πρὸς τοὺς Πέρσας πολέμου ἦσαν), εἰσάπαξ ἀλῶναι, καὶ ἀλόντας οὕτως ὡμῶς πρᾶθῆναι; ἢ τοίνυν ἀποδεκτέον τὴν γραφὴν, Ἐφάνησαν, ἀντὶ τοῦ, Ἐπράθησαν, ἢ τοῦτο τρεπτέον εἰς τὸ Ἀπεκρίθησαν, τουτέστιν ἀπεψηφίσθησαν, ὡς ὑπονοεῖν παρέχει καὶ τὸ ἐπαγόμενον, Κριθέντες Ἀθηναῖοι.—στ. 9, Τὸν κατὰ τοσοῦτων ἰσχύσαντα νόμον.] Τὸ μὲν, Τοσοῦτων, ἐξ Ε.Δ. ἢ δὲ τοῦ δευτέρου ἄρθρου παράλειψις, ἐξ Η.Δ. ἀντὶ τοῦ Τὸν κατὰ τοσοῦτου ἰσχύσαντα (Δ.Γ. ἰσχύσαντος) τὸν νόμον.—στ. 10, Λυθῆναι.] Ἐξ Α.Β. ἀντὶ τοῦ, Διαλυθῆναι.—στ. 14, Θέμενον.]

Α.Β. Θέμενοι.—στ. 18, Ἄλλὰ Βληχρῶ.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντί τοῦ, Ἄλλ' ἀβληχρῶ. Οὕτω δὲ καὶ ἀλλαχοῦ πολλαχοῦ Πλούταρχος, τῷ ἀπὸ τοῦ β ἀρχομένου τύπῳ κέχρηται, καθάπερ καὶ Ἰπποκράτης καὶ ἕτεροι, καίπερ ἐν χρήσει ὄντος καὶ τοῦ, Ἀβληχρὸς, κατὰ τὸ, Στάχως καὶ Ἄσαχως. Σημαίνει δὲ τὸ, Ἀσθενής.—στ. 29, Ἄνεμετροῦντο.] Ἐξηγησάμεθα τοῦτο ἀλλαχοῦ (Ἡλιοδώρ. Β, σελ. 39).

ΣΕΛΙΑ. 319, στ. 14, Οὕτως εὐμενὲς ἦθος, καὶ βίον ἐν ἐξουσίᾳ καθαρὸν καὶ ἀμίαντον.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντί τοῦ, ὄντως, εὐμενὲς ἦθος, καὶ βίος ἐν ἐξουσίᾳ, καθαρὸς καὶ ἀμίαντος. Ἐτεροι Δ.Γ. ὄντως, . . . βίον ἐν ἐξουσίᾳ καθαρὸν καὶ ἀμίαντον. Α.Β. ὄντως . . . βίον ἐν ἐξουσίᾳ καθαρὸν καὶ ἀμίαντον.—στ. 16, Ὀλύμπιον προσαγορευέσθαι καθάπερ τὸ τῶν θεῶν γένος ἀξιοῦμεν, αἴτιον μὲν ἀγαθῶν κ. τ. λ.] Κατὰ μίμησιν ταῦτα Ἰσοκράτους (Πρὸς Φίλιππ. μθ', σελ. 103, ἐμ. ἐκδ.).—στ. 18, Οὐχ ὥσπερ οἱ ποιηταὶ . . . προσηκόντων.] Καὶ ταῦτα ἐξ Ἰσοκράτους (Βούσιρ. ις', σελ. 229).—στ. 20, Ποιήμασι.] Δ.Γ. Μυθεύμασι.—στ. 21, Ἀσφαλὲς εἶδος κ. τ. λ.] Τὰ ἐκ τῆς Ὀμήρου Ὀδυσσεΐας (Ζ, 42.-46) αἰνίττεται.

ΣΕΛΙΑ. 320, στ. 1, Ἀνωμολογοῦντο.] Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντί τοῦ, Ἀνωμολόγουν τό.—στ. 4, Ἐρμα.] Ὀχύρωμα, ὡς ἐξηγεῖται Ἠσύχιος· πλὴν εἰ μὴ τις κἀνταῦθα, ὥσπερ ἀνωτέρω (σελ. 381), Ἐρμα, γραπτέον εἶναι ὑπολάβοι. Ἔστι δὲ, Ἐρμα, ἢν ἡ παρ' ἡμῶν συνήθεια, παρὰ τῆς Λατίνων καὶ τῶν νῦν Ἰταλῶν λαβοῦσα φωνῆς, Σαβοῦρραν ὀνομάζει.—στ. 5, Φορά.] Ἐξ Ε.Δ. ἀντί τοῦ, Φθορά. Εἴρηκε δὲ καὶ ἀλλαχοῦ (Περὶ τῶν κοιν. ἐνν. πρὸς τοὺς Στωϊκ. § 19), « Κακίας φορᾶν τοσαύτην τὸ πλήθος ». —στ. 7, Ἐξουσίᾳ.] Δ.Γ. Ἐν Ἐξουσίᾳ.

Φ Α Β Ι Ο Σ Μ Α Ξ Ι Μ Ο Σ .

ΣΕΛΙΑ. 321, στ. 5, Πολύ.] Δ.Γ. Πολύανδρον.—Ἀπ' αὐτοῦ.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντί τοῦ, Ἀπ' αὐτοῦ.—στ. 10, Πολλοὺς δὲ καί.] Ἐξ Ε.Δ. (ἢ συνάδουσιν αἱ Α.Β.) προσέθηκαν οἱ πρὸ ἐμοῦ τὸν δευτερον τῶν συνδέσμων.—στ. 11, Ρούλλου.] Ἐξ Ε.Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντί τοῦ, Ρύλαου. Δ.Γ. Ρύλλοιανου. Α.Β. Ρύλου.—στ. 12, Ἐπονομασθέντος.] Α.Β. Ὀνομασθέντος.—στ. 14, Ἀκροχορδόνα.] Ἡ παρὰ Ῥωμαίους καλεῖται Verruca· ὅθεν ὁ Βερούκωστος, ἢ μᾶλλον Βερόρούκωστος, Ἀκροχορδονώδης ἂν λέγοιτο.—στ. 16, Προβάτιον.] Τὸ παρὰ Ῥωμαίους καθ' ὑποκορισμὸν ὡσαύτως λεγόμενον Ovicula. — Βαρύτητα.] Ἰσως γρ. Βραδύτητα, ὡς ὑπονοεῖν παρέχει καὶ τὰ ἐπαγόμενα· πλὴν εἰ μὴ Πλού-

ταρχος τέταχε τὴν Βαρούτητα, ἐφ' ἧς καὶ ἡ παρ' ἡμῶν συνήθεια σημησίας ἐκλαμβάνει, Βαρούνου καὶ Βαρυκέφαλον καλοῦσα τὸν βραδέως δεχόμενον τὰς μαθήσεις.—στ. 17, Καὶ σιωπηλόν.] Α.Β. Καὶ τὸ σιωπηλόν.—στ. 19, Διαπόνως.] Α.Β. Ἐπιπόνως.—στ. 25, Ἀπραγίαν.] Δ.Γ. Ἀργίαν.

ΣΕΛΙΑ. 322, στ. 7, Ἐχων.] Α.Β. Ἐχούσαις· πρὸς τὸ, Γνωμολογίαις, οὐκ ὀρθῶς.—στ. 9, Παιδὸς αὐτοῦ.] Δ.Γ. Παιδὸς αὐτῆ.—στ. 12, Γὰρ ὑπ' αὐτοῦ μάχη.] Α.Β. Γὰρ μάχη.—στ. 13, Ἄνεσάλησαν.] Α.Β. Ἄνεχώρησαν ὅπερ ἐστὶν ἐξήγησις τοῦ κειμένου.—στ. 20, Αἵματι.] Δ.Γ. Ἐν αἵματι.—στ. 24, Γραμματία.] Ἐξ Α.Β. ἀντὶ τοῦ Γραμματεία.—Ἐν ἐνί.] Ἐκ Δ.Γ. προσέθηκον οἱ πρὸ ἐμοῦ τὴν πρόθεσιν.—στ. 28, Ἄς.] Δ.Γ. Αἷς.

ΣΕΛΙΑ. 323, στ. 1, Ὑπέθραττε.] Ὑπετάρασσε.—Διὰ τὴν ἀλογίαν.] Διὰ τὸ μὴ καθορᾶν ἐν αὐτοῖς ἀποχρῶντα λόγον τοῦ προσημαίνειν δεινόν τι Ῥωμαίοις συμβητόμενον.—στ. 4, Ἐπ' αὐτῷ· τούτῳ... ἠσκημένη.] Ἐπὶ τῷ μάχεσθαι Ῥωμαίοις γεγυμνασμένη.—στ. 6, Περί αὐτῆ.] Ἐκ διορθώσεως (οὐκ ἀναγκαίαις ὄμοις) οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Περί αὐτῆν.—στ. 13, Γενομένου.] Α.Β. Γεγονότος.—στ. 14, Ἐπὶ κεφαλῆν.] Α.Β. Ἐπὶ τὴν κεφαλῆν.—στ. 16, Θρασυμένην.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Θρασυίαν. Καλεῖται δὲ τανῦν τοῖς Ἴταλοῖς, Lago di Perugia.—στ. 21, Τοῦ πάθους.] Ἐκ διορθώσεως προσέθηκον οἱ πρὸ ἐμοῦ τὸ ἄρθρον.—στ. 23, Ἐπέσε.] Ἐκ Δ.Γ. (αἷς συνάδουσι καὶ αἱ Α.Β.) οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἐξέπεσε.—στ. 27, Ἠγνοῖτο τὸ παράπαν.] Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἠγνοεῖ τὸ παράπαν.

ΣΕΛΙΑ. 324, στ. 2, Περιπλοκάς.] Εὐριπίδειος ἡ λέξις (Φοινοῖς. 504) ἐπὶ τῶν ψευδολογιῶν, καθὰ καὶ ἡ συνήθεια, Ἐμπεριυδμενά (χυδ. Μπερδεμένα) λόγια καλεῖ, τὰ μὴ ἐπ' εὐθείας φραζόμενα.—στ. 3, Παραγωγάς.] Ἀπάτας· ὡς ἐξηγεῖται Ἠσύχιος· «Παραγωγαί, ἀπάται, » χρήσεις». Ὅπου τί κοινὸν Παραγωγῆ καὶ Χρήσει, οὐδεὶς ποῦ, ὅσα γέ μ' εἰδέναι, τῶν κριτικῶν ἐξηγήσατο. Ἴσως οὖν, τὴν Χρήσιν κατὰ γραμματικὴν ἔνοιαν ἐξεδέξατο ὁ Λεξιμογράφος, καθ' ἣν φημέν, Ἐν χρήσει, ἢ ἄχρηστον εἶναι τινα λέξιν, ἢ φράσιν, ἀνιπτόμενος τουτὶ Ἠρόδοτου (Α, ρμβ) τὸ χωρίον· « Γλῶσσαν δὲ οὐ τὴν αὐτὴν οὗτοι « [οἱ Ἴωνες] νενομίκασι, ἀλλὰ τρόπους τέσσαρας ΠΑΡΑΓΩΓΕΩΝ ». —στ. 9, Συνηνήθησαν.] Ἐξ Η.Δ. ἀντὶ τοῦ Συνήθησαν. Τοῦτο μὲν γὰρ παρὰ τὸ, Συνάγω· ἐκεῖνο δὲ παρὰ τὸ, Συμφέρομαι· περὶ οὗ ἔπιθε τὰ εἰρημένα ἀνωτέρω (σελ. 406) ἐν παραπλησίᾳ συγχύσει τῶν λέξεων.—στ. 11, Μεταχειριουμένου.] Α.Β. Μεταχειρισμένου.—στ. 18, Δεύκιον.] Δ.Γ. Μάρκον· καθὰ καὶ Παλῦδιος (Γ, πζ) καὶ ἕτεροι αὐτὸν

ἐνομαζούσι.—στ. 19, Οὐ γάρ.] Δ.Γ. Οὐδὲ γάρ.—στ. 28, 'Ραβδου-
χίας.] Α.Β. 'Ραβδούχους.

ΣΕΛΙΑ. 325, στ. 5, 'Αλλά καί.] Περικιρετέος μοι ἔδοξεν εἶναι ὁ,
Καί, ἄλλως τε καὶ παραλειφθεὶς ὑπὸ τῶν μεταφραστῶν.—στ. 6, 'Ενεργ-
γάζόμενος.] 'Εξ Ε.Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, 'Εργαζόμενος.—στ. 8,
'Εκινήθησαν.] 'Ερευνήθησαν, ἐξετάθησαν, κατὰ τὰ ἐν ταῖς πρόσθεν
(σελ. 398) σημειωθέντα περὶ τῆς τοῦ, Κινῶ, ταύτης σημασίας. —
στ. 9, Χρησίμῳ.] Χρησίμων (παρὰ τὸ Χρητμός), γραπτέου εἶναι τις
τῶν πρὸ ἡμῶν εἶπασεν, ὁρηθεὶς ἐξ' Ἀμιότου φράτακτος, Prophétiques.
'Ετερος δὲ τις, εἰς τὸ Χρηστηρίων μετατρέπεν παρήνει' ἡμῖν δ' ἀρέσκει
μᾶλλον, Χρησμωνδῶν, γράφειν.—στ. 12, Προσεθῶν.] 'Εκ διορθώσεως
οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Προσεθῶν.—στ. 14, Ὄρη.] 'Εξ Ε.Δ. οἱ πρὸ
ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ὄροι.—στ. 15, Εἰς ὄραν ἐσομένην.] Τοῦ ἐπιόντος
ἔαρος· καθάπερ καὶ οἱ Γάλλοι saison nouvelle καλοῦσι τὸ ἔαρ. — στ.
23, 'Αρχήν.] 'Εξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ 'Αρχή.—Αὐτῶ.] Δ.Γ. 'Εαυτῶ.

ΣΕΛΙΑ. 326, στ. 6, Ἄκων τε.] 'Εξ Η.Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἄκοντί.—στ. 7,
Αὐτῆς.] 'Εκ Δ.Γ. (αἷς συνάδουσι καὶ αἱ Α.Β.) οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ,
Αὐτοῖς. — Παραγαγῶν.] Γράφει, Παράγων, κατ' ἐνεσῶτα. — στ. 16,
Σοφισμάτων καὶ παλκισμάτων.] Δ.Γ. Σοφισμάτων καὶ πλακμάτων. Α.Β.
Παλκισμάτων καὶ σοφισμάτων.—στ. 20, Τῷ δ' ἢ μὲν κρίσις, πίστιν
ἔχοντι.] Δ.Γ. Τῷ δὲ ἢ γνώμη πίστιν ἔχουσα.—στ. 29, Θεωρήσουσι.]
Μετοχή, (οὐ ῥήμα) ἀαφρομένη πρὸς τὸ ὑπονοούμενον, Τοῖς στρατιώ-
ταις, καὶ συναπτομένη πρὸς τὸ, Παρασκευαζόμενου.

ΣΕΛΙΑ. 327, στ. 17, Ὁ Λοθρόνος.] Περιελεῖν ἡμῖν ἔδοξε τὰς δύο
ταύτας λέξεις, λειπούσας καὶ παρὰ τῷ Ἀμιότῳ.—στ. 18, Οὐσουλτορ-
νον.] 'Εκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Οὐατουράνον· Vulturus γὰρ ἐκαλεῖτο ὑπὸ
'Ρωμαίων, ὁ ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν νῦν ὀνομαζόμενος Voltorno ποταμός. --
στ. 19, Περιστεφῆς ὄρεσιν· αὐλῶν δ' ἀναπέπταται πρὸς τὴν θάλατταν.]
Φαίη τις ἂν τὸν Ἀμιότου ὠδίπως ἀναγῶναι καὶ διαστίξαι τὸ χωρίον,
Περιστεφῆς ὄρεσιν αὐλῶν· ἀναπέπταται δὲ πρὸς τὴν θάλατταν. —στ. 25,
Ἄλλων.] Περικιρετέου καὶ ταύτην τὴν λέξιν, ὡς καὶ τιμὴ τῶν πρὸ ἡμῶν
ἔδοξε. Λεῖπει δὲ καὶ παρὰ τῷ Ἀμιότῳ. — Διά τῶν.] Παρήνει τις τῶν
πρὸ ἡμῶν γράφειν, Μετὰ τῶν· καθὰ καὶ Ἀμιότος ἐξέφρασε. —στ. 27,
Στρατεύμα.] Α.Β. Στρακτέπεδον.—στ. 30, Προμαχέσθαι.] 'Εξ Ε.Δ.
οἱ πρὸ ἡμῶν, ἀντὶ τοῦ, Προμάχεσθαι.

ΣΕΛΙΑ. 328, στ. 2, Δουλοῦν.] 'Εκ Δ.Γ. (αἷς συνάδουσι καὶ αἱ Α.Β.)
ἀντὶ τοῦ, Δουλοῦν. Φέρεται δὲ καὶ ἑτέρα Δ.Γ. † Περιελθεῖν,

« ἡ δολοῦν ». — στ. 5, Δᾶδα] Ἐκ Δ.Γ. (αἶς συνάδουσι καὶ αἱ Α.Β. σὲ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Ἀᾶδας. — στ. 9, Προστετέτακτο.] Ἐξ Α.Β. ἀντὶ τοῦ, Προστετέτακτο. — στ. 17, Ἄπ' ἀλλήλων.] Ἐξ Ε.Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἐπ' ἀλλήλων. — στ. 27, Καὶ κατὰ τοῦτο δέ.] Ἄλλων ἄλλως κρινάντων περὶ τοῦ χωρίου, ἡμῖν ἔδοξε περιαιρετέον εἶναι τὸν, Καί, ὃν πολλαχοῦ συγγέουσιν οἱ ἀντιγραφεῖς τῇ Κατὰ προθέσει.

ΣΕΛΙΑ. 329, στ. 1, Τὸν δόλου.] Δ.Γ. Τοῦ δόλου. — στ. 17, Προσδιέβαλεν.] Ἐξ Η.Δ. ἀντὶ τοῦ, Προσδιέβηκεν. — Ἄναγγελθέντα.] Α.Β. Ἄγγελθέντα. — στ. 19, Μετιλίου.] Δ.Γ. Μετέλλου. — στ. 24, Αὐτῷ.] Δ. Γ. (ἐν αἶς καὶ αἱ Α. Β.) Αὐτοῖς. — στ. 26, Τῶν κομιζομένων.] Οὐκ ἀπιθάνως, Τὸν κομιζόμενον, ἔγραψαν οἱ πρὸ ἡμῶν τοῦτο μὲν γὰρ ἂν εἴη κατὰ μέσσην διάθεσιν, πρὸς τὸν Ἀννίβαν, ἢ τὸν Φάβιον, ἀναφερόμενον· τὸ δὲ Κομιζόμενον, παθητικῶς, πρὸς τὸ, Αἰχμηκῶτων.

ΣΕΛΙΑ. 330, στ. 8, Ἀποδιδόντων.] Ἐξ Α. Β. ἀντὶ τοῦ, Αποδόντων. Τοῦτο μὲν γὰρ συντελικὸν ὄν, ἀντιφάσκει προδήλως τῷ, Παρ' οὐδενὸς ἔλαβε· τὸ δὲ, Ἀποδιδόντων, δι' ἣν καὶ ἀνωτέρω (σελ. 357) ἐσημειωσάμεθα παράτασιν, ἴσον δύναται τῷ Βουλομένων ἀποδοῦναι. — στ. 16, Σιτολογίαν.] Ἐξ Α.Β. ἀντὶ τοῦ, Σιτολογίας. — Τοῖς ὑπολειπομένοις.] Ἐξ Α.Β. ἀντὶ τοῦ, Τῶν ὑπολειπομένων. — στ. 17, Κατέρραξεν.] Δ.Γ. Κατήραξεν. Α.Β. Κατέρραξεν. Λέγεται γὰρ, ῥάττω, καὶ ῥάττω, ὡς ἐν ἄλλοις (Ἡλιοδώρ. Β, σελ. 3) θεδῆλωται· καὶ παρ' ἐκεῖνο μὲν ἡ αὐξήσις διὰ τοῦ ε, Ἐραξεν, ἢ Ἐρράξεν· παρὰ δὲ τὸ ῥάττω, διὰ τοῦ η ('Ἀριστοφάν. Ἐκκλησ. 977),

Καὶ τὴν Σύραυ γ' ἤραττες . . .

—στ. 28, Ἐπαγαγέσθαι.] Α Β. Ἐπάγεσθαι.

ΣΕΛΙΑ. 331, στ. 1, Χρόνον.] Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Χρόνω. — στ. 3, Οὐδὲν ἐμέλλησε.] Οὐκ ἀπιθάνως τῶν τις πρὸ ἡμῶν γραπτέον εἶναι ὑπέληψε, Οὐδ' ἐμέλλησε, τουτέστιν, Οὐδ' ἐπεβάλετο, ἢ, Οὐδ' ἠβουλήθη ὅλως ἀπολογήσασθαι. — στ. 4, Ἐφη δὲ τάχιστα . . . ὡς' ἐπὶ τὸ στράτευμα βαδιεῖσθαι.] Οὐκ ἔρρωται τὸ χωρίον. Α.Β. Ὡς, ἀντὶ τοῦ Ὡς', καὶ, Διεῖσθαι, ἀντὶ τοῦ, Βαδιεῖσθαι· ἐξ ὧν οὐδὲν μᾶλλον νοητὸν ἀποβαίνει τὸ λεγόμενον· πλὴν εἰ μὴ τις τὸ, Ἐφη, ἐπὶ τοῦ, Ἐκέλευσεν, ὡς τετάχθαι ὑπολάβοι, ὡσπερ ἔδοξε τοῖς πρὸ ἡμῶν. Μήποτε δὲ ἄμεινον γράφειν, Ἐφη δὲ δεῖν τάχιστα κ. τ. λ. καθὰ καὶ Ἄμμιος εἰσφέρει, Ainsi dit qu' il falloit promptement. — στ. 7, Κινδυνεύουτος.] Ἐξ Η.Δ. ἀντὶ τοῦ, Κινδυνεύσαντος. Ἄμμιον δ' ἴσως τὸ γράφειν, ὡς

καὶ Δ.Γ. καὶ Α.Β. Κινδυνεύουσαντος.—στ. 10, Δυσπαραίτητον.] Α.Β. Δυσκάθεκτον.—στ. 15, Τουρκουάτος.] Γράφε, Τουρκουάτος· ἔστι γὰρ παρὰ τὸ Ῥωμαϊκὸν Torquatus, ὃ σημαίνει τὸν Ψελλιοφόρον, ἢ Στρεπτοφόρον.—στ. 28, Καὶ κατέλεξε.] Προσέθηκα τὸν σύνδεσμον ἐκ Δ.Γ. καὶ Α.Β.

ΣΕΛΙΑ. 332, στ. 4, Κεκολοῦσθαι.] Οὕτως οἱ πρὸ ἐμοῦ (οἷς συνάδουσι καὶ αἱ Α.Β.) ἀντὶ τοῦ, Κολοῦσθαι.—στ. 6, Ἄνοικαν.] Ἐξ Ε.Δ. εἰλημμένης ἐξ ἀρχαιοτέρου μεταφραστοῦ Λατίνου, καὶ τοῦ Ἀμιότον, ἀντὶ τοῦ, Ἄγνοικαν.—στ. 20, Βέλτιον ὄν.] Ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ, Βέλτιόν τι ὄν.—στ. 22, Τὰ τέταρτον. . . τὸ τρίτον.] Προσέθηκα τὰ δύο ἄρθρα ἐξ Α.Β.—στ. 26, Οὐκ ὄντος.] Δ.Γ. Οὐκ ὄντος μέν.

ΣΕΛΙΑ. 333, στ. 13, Ἐπαγάγοιτο.] Ἐκ Δ.Γ. (ἐν αἷς καὶ αἱ Α.Β.) ἀντὶ τοῦ, Ἐπάγοιτο.—Συμπεσεῖν.] Εἰς χεῖρας ἐλθεῖν καὶ συνάψαι μάχην.—στ. 16, Ἐπὶ τοῦ λόφου.] Ἐκ διορθώσεως, (ἢ συνάδουσι καὶ αἱ Α.Β.) προσέθηκα οἱ πρὸ ἐμοῦ τὸ ἄρθρον.—στ. 18, Ἐπὶ τοῦ λόφου.] Οὐκ ἀπιθάνως ὑπεκλήφρασαν οἱ πρὸ ἐμοῦ γραπτέον εἶναι ὧδε, Ἀπὸ τοῦ λόφου.—στ. 27, Ἀποσκιδναμένους.] Α.Β. Ἀποσκιδαννυμένους.

ΣΕΛΙΑ. 334, στ. 5, Μηρόν.] Οὐκ ὀρθῶς παρέλιπε τὸ ἄρθρον (τὸν μηρόν) εἰθ' ὁ ἀντιγραφεὺς, εἴτ' αὐτὸς Πλούταρχος.—στ. 6, Μέγα.] Δ.Γ. Ἄμα.—στ. 7, Ὡς τάχιον.] Οὐ τάχιον, γραπτέον εἵκασαν εἶναί τινας, καθὰ φέρεται παρὰ τῷ Τίτῳ Λιβίῳ, Non celerius.—στ. 10, Νῦν τις.] Ἐπὶ τοῦ, Ἐκαστος, ὧδε τὸ, Τίς· οἷόν ἐστι καὶ τοῦ τοῦ Τυρταίου,

Ἄλλά τις ἐγγὺς ἰών, αὐτοσχεδὸν ἔγχεῖ μακροῦ,

Ἢ ξίφει οὐτάζων, δῆϊον ἄνδρ' ἐλέτω,

ἐπὶ παραπλησίως προτροπῆς εἰρημένον.—Μάρκου Μινουκίου.] Οὕτως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Μαρκίου Μινουκίου. Α.Β. Μινουκίου Μάρκου.—στ. 12, Πρώτων.] Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ Πρώτος.—στ. 16, Οἱ δὲ λοιποί.] Δ.Γ. Οἱ δὲ πλείους.—στ. 22, Ἀποτρεπομένων.] Ἐκ Δ.Γ. καὶ Α.Β. ἀντὶ τοῦ, Ἀνασρεφομένων.—στ. 24, Ταύτην.] Δ.Γ. Τούτων.—στ. 25, Ζάλης.] Δ.Γ. Χαλάζης.

ΣΕΛΙΑ. 335, στ. 7, Καὶ μὴ φιλοτιμούμενον νικᾶν, ὑφ' ὧν ἠττάσθαι κάλλιον.] Τὸ μὲν, ἠττάσθαι, ἐξ Α.Β. ἀντὶ τοῦ, Νικᾶσθαι· ἔστι δὲ πῶς ἀνακλόουθον τὸ χωρίον, οὗ τὸ ἐξῆς καὶ ὁ νοῦς, ἀπὸ κοινοῦ λαμβανόμενον τοῦ, Δεόμενον, οὗτος ἂν εἴη, Καὶ μὴ δεόμενον τοῦ φιλοτιμῆσθαι νικᾶν ἐκείνους, ὑφ' ὧν κάλλιον ἐστὶν ἠττάσθαι.—στ. 13, Ἐβάδιζεν.]

Α.Β. Ἦγεν.—στ. 19, Ἀννίβαν.] Ἐκ Δ.Γ. καὶ Α.Β. ἀντὶ τοῦ, Τοὺς πολεμίους.—στ. 21, Αἰσχροὺν μὲν.] Ἐξ Α.Β. ἀντὶ τοῦ, Μὲν αἰσχροὺν.—στ. 22, Ἐκείνου.] Δ.Γ. Ἐκείνων.—στ. 23, Προσαγορεύω.] Δ.Γ. καὶ Α.Β. Προσωνομάζω.—στ. 24, Χάριτος.] Προσέθηκα τὴν λέξιν ἐκ Δ.Γ. καὶ Α.Β.

ΣΕΛΙΑ. 326, στ. 3, Φεύγοντες.] Δ.Γ. καὶ Α.Β. Φεύγων.—στ. 8, Μενεῦν.] Ἐξ Η.Δ. ἀντὶ τοῦ, Μένειν. Καὶ οἱ μεταφρασταὶ δὲ κατὰ μέλλουσα.—στ. 11, Ἡλίην.] Ἐξ Ε.Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἡλίην.—στ. 4, Ῥωμαίων.] Α.Β. Ῥωμαίοις. Δ.Γ. Ῥωμαίων ἐμβαλόντες.—στ. 16, Πολλῶν.] Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ ἐνταῦθα τοῦ χωρίου ἔταξαν τὸ, Πολλῶν, γραφόμενον τέως μετὰ τὸ Καταπλήγα.—στ. 18, Ἀνίστη.] Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ (οἷς συνάδουσι καὶ αἱ Α.Β.) ἀντὶ τοῦ, Ἀνέστη.—στ. 21, Σπεύσειν.] Δ.Γ. καὶ Α.Β. Σπεύθειν.—Τὸν μὲν.] Τὸν Τερέντιον, διὰ τὸ μὴ αἰσθάνεσθαι τῆς οἰκειᾶς δυνάμεως, ὅτι δηλαδὴ καὶ μὴ πολέμων, καταλύσει τὸν Ἀννίβαν.—στ. 22, Τὸν δ'.] Τὸν Ἀννίβαν, διὰ τὸ αἰσθάνεσθαι τῆς ἑαυτοῦ ἀσθενείας, ὅτι δηλαδὴ αὐτίκα μὲν πολέμῳ ἐστὶ τις ἐλπίς νικήσειν· ἀναβαλλομένῳ δὲ τὴν μάχην, κίνδυνος ἐκτριβήσεσθαι τῷ χρόνῳ παντάπασι.

ΣΕΛΙΑ. 337, στ. 6, Περί.] Δ.Γ. Παρά.—Αὐφιδίου.] Δ.Γ. Ἀμφιδίου: Αὐφιδόν· ὃ καὶ ἄρμεινον. Aufidus γὰρ ὠνομάζετο παρὰ Ῥωμαίοις ὁ ποταμὸς, ὃν νῦν Ἴταλοὶ Ofanto καλοῦσι.—στ. 14, Δέ τινος τῶν περὶ αὐτόν.] Α.Β. Δέ τινος πρὸς αὐτόν.—στ. 25, Τοῦ καταφρονούντος.] Α.Β. Τοῦ καταφρονήματος· ὅπερ ἐστὶν ἐπεξηγήσεις. Φιλεῖ γὰρ ἰσχυρῶς Πλούταρχος μετοχαῖς ἀντ' ὀνομάτων χρῆσθαι.—στ. 26, Τῷ στρατηγῷ.] Δ.Γ. Τὸν στρατηγόν.

ΣΕΛΙΑ. 338, στ. 3, Αὐτῷ.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Αὐτῶν.—στ. 4, Αὐτό.] Ἐξ Ε.Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Αὐτός.—στ. 5, Τῶν ἀχραιοτάτων.] Δ.Γ. Τοῦ ἀχραιοτάτου.—Προέχοντι πολὺ τῆς.] Α.Β. Προέχοντι τῆς.—στ. 8, Ἐκφερομένου.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, ἐν δυσὶ λέξεσιν, Ἐκφερομένου.—στ. 14, Ἐπ' ἀσπίδα.] Ἐπὶ τὰ ἀριστερά.—στ. 15, Ἐπὶ δόρυ.] Ἐπὶ τὰ δεξιὰ.—στ. 16, Ἰπεκκλίναντες.] Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἐπεκκλίναντες.—στ. 19, Ἄλλος καὶ ἄλλος.] Ἰσως γρ. Ἄλλοθεν ἄλλος.—στ. 21, Οἱ ἱππεῖς.] Ἐκ Δ.Γ. προσέθηκα οἱ πρὸ ἐμοῦ τὸ ἄρθρον.—στ. 26, Ὀλιγοστός.] Μετ' ὀλίγων· ἀνθ' οὗ ἄλλαχού (Μαρκέλλ. § 6), Ὀλίγιστος εἶπεν. Ἡ δὲ παρ' ἡμῖν συνήθεια τὸ Ὀλιγοστόν ἐπὶ τοῦ σπανίου τέταχεν.—στ. 27, Ἐπὶ τοῖς.] Ἀρμεινον ἂν εἶπεν, Ἐν τοῖς· διὸ καὶ οἱ πρὸ ἐμοῦ, δυσχερὰ—

ναντες τὴν σύγχυσιν τῶν προθέσεων, ἔγραψαν, Ἐτι τῆς.—στ. 19, Πένθει.] Ἰσως γρ. Πάθει.

ΣΕΛΙΑ. 339, στ. 6, Ἀπετρίφατο.] Ἐκ Δ.Γ. (αἷς συνάδουσι καὶ αἱ Α.Β.) οἱ πρὸ ἔμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἀπετρίφατο. Εἶρηκε δὲ καὶ ἀλλαχού (Θεμιστοκλ. § 23), Ἀπετρίφατο τὴν δέησιν.—στ. 7, Δακρύον.] Δ.Γ. Δακρύων.—στ. 22, Θεῶν.] Ἐξ Α.Β. ἀντὶ τοῦ, Θεοῦ.—στ. 23, Δειλίαις.] Οὐκ ἐρρώσθαι τὴν λέξιν ὑπετόπισέ τις τῶν πρὸ ἔμοῦ, ἴσως διὰ τὸ μόνον τούτῳ τῷ χωρίῳ Πλουτάρχου παραδείγματι χρῆσασθαι τὸν Στέφανον ἐν τῷ Θησαυρῷ (Α, σελ. 923). Ἄλλ' οὐ μετακινήσει τὴν γραφὴν· ἔστι γὰρ τοῦ παρακμάζοντος ἑλληνισμοῦ ἡ Δειλίασις, ὡς δηλοῖ καὶ ἡ παρ' ἡμῖν συνήθεια, ἐπὶ τῆς ἀτολμίας τάσσουσα τὴν λέξιν.—στ. 24, Βάρκαν.] Μάρκων ὀνομάζει τοῦτον ὁ Τίτος Λίβιος (ΚΒ, γά).—Πρὸς αὐτόν.] Α.Β. Αὐτῷ.

ΣΕΛΙΑ. 340, στ. 1, Ὑφ' αὐτῷ.] Δ.Γ. Ὑφ' ἑαυτόν.—στ. 10, Τοῖς πάτχουσιν.] Περιαιρετέον τὸ ἄρθρον, ἄλλως τε καὶ λείπον ἐν ταῖς Δ.Γ. καὶ Α.Β.—στ. 15, Δυσέλπιτος.] Τοῦτο οἱ πρὸ ἡμῶν ἔτρεψαν εἰς τὸ Δύσελπις, δυσχεράνατες τὴν παθητικὴν τῆς λέξεως σημασίαν. Δύσελπις μὲν γὰρ ἔστιν ὁ δυσχερῶς ἐλπίζων, Δυσέλπιτος δὲ ὁ δυσχερῶς ἐλπίζόμενος· καθὰ καὶ τὰ πλεῖστα τῶν εἰς ὅς παρὰ τὸ τρίτον τῶν παθητικῶν παρακειμένων πρόσωπων σχηματιζόμενα, παθητικῶς ἐκλαμβάνεται. Τοῦτου γε μὴν τοῦ κανόνος πολλὰς ἐξαίρεσεις καὶ πρὸ ἡμῶν ἕτεροι (Σημ. εἰς τὸν Λουκιαν. Ἀλκυον. § 3) παρατήρησαν· αἷς προσθετέον καὶ τὰς ἐξῆς τῶν φιλολόγων ἕνεκα μειρακίῳ. Ἀνέλπιτος (Θεοκρίτ. Εἰθύλ. Δ, 42), ὁ μὴ ἐλπίζων, Ἀνεπίπτειτος (Ὑπερίδης παρὰ τῷ Ἄρποκρατ.), ὁ μὴ ἐποπτεύσας, Ἀπερίσκεπτος (Θουκυθίδ. Δ, ρή), ὁ μὴ περισκεπτόμενος, ἡ περισκοπῶν, ὃν καὶ Ἀσκεπτον ἕτερος (Λουκιαν. Κυρικ. § 18) εἶρηκεν, Ἄψαυτος (Σοφοκλ. Οἰδ. Τύρ. 969), ὁ μὴ ψάυσας, Βουλευτὸς ἀντὶ τοῦ Βουλευτῆς (παρ' Ἡσυχίου λέξ. Βουλευτὸς), Καλυπτῆ (Σοφοκλ. Ἄντηγ. 1011), ἡ καλύπτουσα, Περιέθῆτος (Σοφοκλ. Οἰδ. Τύρ. 192, καὶ Πλάτων Φιλιβ. σελ. 45), ὁ ἄγαν βουῶν καὶ ἄλλα πλεῖστα, ὧν οἱ τὰ ΚΑΛἌ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚἌ διδάσκειν ἐπαγγελόμενοι οὐδὲ κατὰ μικρὸν ἐφρόντισαν.—στ. 16, Ἀπράκτους.] Εἰς οὐδὲν ἀποτελετώσας χρήσιμον, ματαιίας.—στ. 19, Συστάσεις.] Συναθροίσεις.

ΣΕΛΙΑ. 341, στ. 13, Τηλικαύτην.] Α.Β. Τοσαύτην.—στ. 18, Ἐπιφανέστατοι.] Α.Β. Ἐπιφανέστατος.—στ. 19, Ἦσαν.] Λαίπει ἢ λέξις ἐν ταῖς Α.Β.—στ. 23, Τοιοῦτος ὢν, οἶους.] Α.Β. Τοιοῦτος, οἶους.—στ. 25, Ἀντιτολμῶντι τρόπῳ τοῦ πολέμου.] Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἔμοῦ,

ἀντὶ τοῦ, Ἀντιτολμῶντι τῷ τρόπῳ τοῦ πολέμου. Δ.Γ. καὶ Α.Β. Ἀντι-
τολμῶντι τῷ τρόπῳ πολέμου.—στ. 30, Ἀποβάλλοντα.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ
τοῦ, Ἀποβάλλοντα.

ΣΕΛΙΔ. 342, στ. 3, Τῆ Μαρκέλλου συνηθεία.] Διὰ τῆς μετὰ Μαρκέ-
λλου ἀναστροφῆς καὶ ὁμιλίας. Οὐκ ἀπὸλλεται μέντοι ὑποψία τὸ, Συνη-
θεία, ὡς ἔδοξε καὶ τοῖς πρὸ ἡμῶν· ὁ γὰρ Ἀμιότος, διὰ τοῦ Vehemence
(ὃ ἔστι Σφοδρότητι) ἐρμηνεύσας, ἄλλο τί ἀναγνούς, ἢ γοῦν ἀνα-
γνωστέον εἶναι ὑπειληφώς, δῆλός ἔστι. Μήποτε οὖν γραπτέον, Συντονία·
τοῦτο γὰρ μάλιστα οἰκεῖον τῇ Μαρκέλλου φύσει, ὃν ἀνωτέρω, Δραστή-
ριον, γαῦρον, πλήκτην, ἀγέρωχον, παράβολον καὶ ἰταμὸν γεγενῆσθαι
εἶρηκε. Σύντονον δὲ τὸ συντεταμένον καὶ πυκνόν, ἢ συνεχές, καὶ διὰ
τοῦτο σφοδρὸν (ἰσχύ. λέξ. Σύντονον), καθ' ὃ καὶ Σύντονος πόνος, παρ
Ἰπποκράτει ὁ σφοδρὸς, καὶ, Συντονία φλιθῶν, ἢ πύκνωσις. Εἴη δ' ἂν
ἐπὶ ἤθους ἀνθρωπείου λεγόμενον, τὸ διηνεκῶς ἐν πράξει καταγιγνόμενον,
καὶ μηδέποτε σχολάζον ἢ ἀνιέμενον.—στ. 5, Ἀπειεῖτο καὶ παρερρή-
γνυετο.] Δ.Γ. Ἐσειετο καὶ παρερρήγνυετο. Α.Β. Ἐσειετο καὶ κατερρή-
γνυτο. Ἀντὶ τοῦ, Ἀπειεῖτο, ἢ Ἐσειετο, ἴσως γρ. Ἀπесύρετο, ἢ Ἐσύρετο,
ὑπερ κυριολεκτεῖται, ἐφ' ὧν καταφέρουσιν οἱ ποταμοί.—στ. 6, Καὶ
κατὰ μικρόν.] Περιαιρετέος ὁ σύνδεσμος, ὃν οὐδ' ὁ Ἀμιότος ἐξέφρασε.
—στ. 10, Διεπολέμησεν.] Ἐστὶ μὲν οὗ, ὡς ὠδέτε καὶ ἀλλαχοῦ (κατωτέρ.
§ 25, σελ. 348, καὶ Σερτορ. § 7) ἐπὶ τοῦ Διατελῶ πολεμῶν, ἢ καὶ ἐπὶ τοῦ
ἀπλῶς Πολεμῶ κέχρηται τῷ Διαπολεμῶ· ἔστι δ' οὗ ἐπὶ τοῦ Τέλος ἐπι-
τίθημι τῷ πολέμῳ· ὅπερ οὐκ ἔστιν ἀκριβείας φροντίζοντος.—στ. 15,
Ἄπαξ ὀλίγου παρακρουσάμενος ἔσφηλε τὸν ἄνδρα.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ
τὸ, Ὀλίγου, ἀντὶ τοῦ, Ὀλίγον. Α.Β. Ἄπαξ παρακρουσάμενος μικρὸν
ἔσφηλε τὸν ἄνδρα.—Συνηείς.] Πλάσας.—στ. 17, Ἐνδοθησομένης.]
Προδοθησομένης.—στ. 30, Τῶν ἐν τῷ στρατοπέδῳ.] Α. Β. Τῶν ἐπὶ
τοῦ στρατοπέδου.

ΣΕΛΙΔ. 343, στ. 9, Τὸ θυμούμενον καὶ τὸ δυσκολαῖνον.] Τὸν
θυμὸν καὶ τὴν δυσκολίαν· μετοχῆς ἀντ' ὀνομάτων χρώμενος, καθὰ καὶ
ἀνωτέρω (σελ. 472) καὶ ἀλλαχοῦ (Ἡλιοδώρ. Β, σελ. 141) σεσημειώται.
—στ. 15, Ῥεμβόμενον.] Πλανώμενον. Ἡσύχιος· « Ῥέμβεται, πλανᾷ
» γὰρ, γυρεύει ». Τοῦτο δὲ τὸ γυρεύει τοῦ παρακμαζόντος ἔστιν ἑλλη-
νισμοῦ, καὶ μάλιστα τῶν Βύζαντινῶν συγγραφέων, ἐπὶ τοῦ, ἐν γύρω,
τουτέστι ἐν κύκλῳ περιέρχεται, ἀνθ' οὗ νῦν χρώμεθα τῷ, γυρίζει,
τάξαντες τὸ γυρεύει ἐπὶ τοῦ, Ζητεῖ, ἀπὸ τοῦ συμβαίνοντος δηλονότι·
ἐπεὶ οἱ ζητοῦντές τι περιέρχονται ὧδε κακείσε, εὐρεῖν ἐφιέμενοι. Τοιοῦ-

τον δὲ καὶ παρὰ τοῖς Ἰταλοῖς Cercare καὶ τὸ παρὰ τοῖς Γάλλοις Chercher παρὰ τὸ τῶν Ῥωμαίων Circus τὸ περιοδεύω· τοῦτο δὲ παρὰ τὸ Circus. Οὕτω γὰρ Ῥωμαῖοι καλοῦσι τὸν παρ' Ἑλλήσι, Κίρκον (τουτέστι κύκλον) εἰς τὴν αὐτῶν μετενεγκόντες φωνίῳ. Καὶ παρ' ἡμῶν μὲν τὸ, Γυροσύω, ἀπλῶς, καθάπερ ἔφην, τὸ ζήτηῶ ἢ μαστρεύω σημαίνει· παρὰ δὲ τῷ Στράβωνι (σ', σελ. 259) τὸ, Περιερχόμενος ζητῶ. Διονυσίου γὰρ τοῦ τυράννου, τὰς ἀτελεγείας ἱστορῶν ὁ Γεωγράφος, φησὶν, ὅτι καὶ παρθένους ὠραίας συνάγων, «Περιστερὰς ὀλοπτέρους ἐν τοῖς συμποσίοις ἢ ἤφει, κάκεινας ἐκέλευε ΓΥΡΕΥΕΙΝ γυμνάς». Σημειούσθω δὲ πρὸς τούτοις, ὅτι καὶ τὸ σύνθετον Καλογορεύω (ὑπερ' αὐτῶν εἶη τὸ μετ' ἐπιμελείας ζητῶ) πλανηθεὶς ὁ Δουκάγγιος (σελ. 259) συνέχρει μετὰ τοῦ Καλογορηεύω, ἢ Καλογορεύω, ὅ ἐστιν, εἰς τὸν τῶν Μοναχῶν βίον κατατάττομαι. — στ. 27, Ἡμαρτημένα.] Α. Β. Ἐξημαρτημένα.

ΣΕΛΙΑ. 344, στ. 10, Αἱ μὲν οὖν πρῶται τῶν ἡμερῶν ἦσαν, καὶ καθ' ἑαυτῶν.] Οὐκ ἔρῶται τὸ χωρίον. Ἴσως ἐγγέγραπτο, «Ταῖς μὲν οὖν πρῶταις τῶν ἡμερῶν καθ' ἑαυτῶν», ὡς ἐξέφρασε καὶ ὁ Ἀμιότος. — στ. 12, Οἰόμενος.] Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Οἰομένης. — στ. 14, Εὐδόκιμος τις.] Α. Β. Εὐδόκιμος ἐστίν. — στ. 28, Ἄρχοντα, τῷ τε Φαβίῳ.] Ἐξ Α. Β. ἀντὶ τοῦ, Ἄρχοντα τότε, Φαβίῳ.

ΣΕΛΙΑ. 345, στ. 4, Κεκκομισμένον.] Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Κεκκοσμημένον. στ. 7, Ἀπάξειν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Τάραντος.] Α. Β. Ἀπάξειν αὐτὸν τοῦ Τάραντος. — στ. 9, Προδιηλεγμένους.] Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Προδιηλεγμένους. — στ. 10, Μετὰ τῆς.] Α. Β. Περὶ τῆς. — στ. 12, Παρήσειν.] Δ. Γ. Προήσειν.

ΣΕΛΙΑ. 346, στ. 15, Ἐξήμβλυτο.] Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Ἐξημβλύνοτο, ἢ ὡς ἔτεροι Δ. Γ. Ἐξήμβλωτο. — στ. 16, Μάρκος.] Δ. Γ. Μάρκιος. — Λίβιος.] Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ καὶ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Λεύκιος.

ΣΕΛΙΑ. 347, στ. 14, Ἐπὶ τεθρίππῳ.] Α. Β. Ἐπὶ τῷ τεθρίππῳ. — στ. 21, Ἐπιτελοῦσιν.] Α. Β. Ἀποτελοῦσιν.

ΣΕΛΙΑ. 348, στ. 2, Πρὸς τοῦτο.] Α. Β. Πρὸς τοῦτο δὴ. — στ. 3, Ἐπὶ πᾶν θεούς.] Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἐπὶ πᾶν θεός. — στ. 11, Διαπεπολεμηκώς.] Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, προσέθηκα τὴν ἄρνησιν, γὰρ βαντες, Οὐ διαπεπολεμηκώς. ἢ τοίνυν ἐκδέχου τοῦνομα ἐφ' ἧς ἔφηνεν ἀνωτέρω (σελ. 474), σημασίας, ἢ γράφε μετ' ἀπαγορεύσεως (οὐκ ἀρνήσεως), Μὴ διαπεπολεμηκώς· ἢ ἢ, Μὴ συντελέσας ἐν τοσούτῳ χρόνῳ τὸν πόλεμον. — στ. 25, Ὀρμημένους.] Α. Β. Ὀρρωμένους. — στ. 26, Ταῖς βουλαῖς.] Ἐξ Α. Β. προσέθηκα τὸ ἄρθρον.

ΣΕΛΙΔ. 349, στ. 4, Οἷς ἐχοῖτο πιπτοῖς.] Οὐκ ἀπλῶς τοῦτο ἐκδέκτεον· ὁ γὰρ λόγος περὶ ἐκείνων τῶν πιπῶν, οὗς ἀλλαχοῦ (Σερτορ. § 14) Πλούταρχος Κατασπένδειν ἐκυτὸς τῷ ἄρχοντι εἴρηκεν, ὥστε καὶ συναποθιῆσκαι αὐτῷ πετόντι, ἔθους ὄντος τούτου Ἰβηρικοῦ τε καὶ Γαλατικοῦ. Ἐκαλοῦντο δὲ Σιλόδουροι, οὗς Εὐχολιμαίους ἐρμηνεύει Νικόλαος ὁ Δαματικὸς (Πρόδρ. Ἑλλ. Βιβλιοθ. σελ. 266. Ἐπειδὴ καὶ Στράβων. Γ, σελ. 165, καὶ τὰ ἐκεῖ σημειωθέντα ἐν τῇ Γαλατικῇ τοῦ Στράβων. μεταφρ).—στ. 14, Διὰ σώματος.] Ἐκ Δ.Γ. (αἷς συνάδουσι καὶ αἱ Α.Β.) οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἐπὶ στόματος.—στ. 18, Προσέκρουσεν ἤδη πολλοῖς.] Α.Β. Προσέκρουσε πολλοῖς.—στ. 20 Κατατεθαμβημένος.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Κατατεθαμβημένος.—στ. 22, Τὸ χαῖρον καὶ τεθαρόρηκός.] Καὶ πάλιν μετοχῆς ἀντ' ὀνομάτων.—στ. 24, Τὸν ἔσχατον.] Περιεῖλον τὴν πρόθεσιν τῆς γραφῆς «Παρά τὸν ἔσχατον » οἱ πρὸ ἐμοῦ μὴδὲν δέον, οἶμαι· ἔστι γὰρ «Θέειν παρὰ τὸν κίνδυνον » φάναι, ὡς καὶ, «Θέειν παρὰ κρημνόν » ἢ καθὰ του Πλάτων (Πολιτ. Γ, σελ. 417) εἴρηκε, «Θέειν ἐγγύτατα ὀλέθρου».

ΣΕΛΙΔ. 350, στ. 6, Πολλῷ σάλῳ κ.τ.λ.] Ἐκ Σοφοκλέους (Ἄντιγον. 163) ὁ σίχως, ὃν μικρὸν παρεποίησεν ὁ Πλούταρχος, ἀρμόσαι δηλονότι τῇ οἰκείᾳ προθέσει βουλούμενος. Ἐχει γὰρ οὕτως ἐπὶ λέξεως παρὰ τῷ τραγωδῷ·

Πολλῷ σάλῳ σείσαντες, ὄρθωσαν πάλιν.

—Ὄρθωσεν.] Προσέθηκα τὸ ἐφελκυστικὸν διὰ τὸ μέτρον.—στ. 13, Ὀβελίσκου σιθηροῦν.] Ἐπὶ νομίσματος σιθηροῦ, ὀβελοῦ σχῆμα ἔχοντος (παρ' ὃ καὶ ὁ Ὀβολός, ὠνομάσθη), ἐξεδῆξαντο οἱ ὑπομνηματισταί, ἐξ αὐτοῦ τοῦ Πλουτάρχου (Λυσάνδρ. § 17) ἀναλεξάμενοι.—στ. 15, Προσαρκοῦντος.] Ἐξ Η.Α. ἀντὶ τοῦ Προσαρκοῦντων· ἀνθ' οὗ οἱ πρὸ ἡμῶν μετὰ διπλῆς προθέσεως ἔγραψαν, μὴδὲν δέον, Προσεπαρκοῦντος· καὶ γὰρ καὶ αὐτὸ τὸ Προσαρκεῖν, ἐπὶ τοῦ βοηθεῖν ἔταξεν ὅ,τε Πλάτων (Πρόδρ. Ἑλλ. Βιβλιοθ. σελ. πῆ' σημ.), καὶ ἕτεροι οὐκ ὀλέγοι.—στ. 16, Θάπτωντος.] Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Θάπτωντες.

ΣΕΛΙΔ. 351, στ. 7, Διαγεγέσθαι.] Α.Β. Γενέσθαι.—στ. 12, Ἐνεορτάσαι.] Ἐξ Ε.Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Ἐορτάσαι.—στ. 13, Παρέδωκαν.] Ἐξ Η.Α. ἀντὶ τοῦ, Παρέδωκεν.—στ. 18, Ἡρμοσμένῳ.] Ἐξ Η.Α. ἀντὶ τοῦ Ὁρμοσμένῳ. ἕτεροι παρήνουν γράφειν, Ἐρρόωμένῳ. Τί δὲ ἔστι τὸ Ἡρμοσμένον, ἐπ' ἀνθρώπων, λεγόμενον, διδασκῆτω σε ὁ Πλάτων (Δάχ. σελ. 188) «Καὶ κομιδῆ μοι δοκεῖ μουσικὸς ὁ τοιοῦτος εἶναι,

» ἁρμονίαν καλλίστην ἡρμωσμένους, οὐ λύραν, οὐδὲ παιδιᾶς ὄργανα· ἀλλὰ
 » τῶ ὄντι [ἴσ. γρ. Τῶ τῶ ὄντι] ζῆν ἡρμωσμένους αὐτὸς αὐτοῦ τὸν βίον
 » σύμφωνον τοῖς λόγοις πρὸς τὰ ἔργα». — στ. 20 Ἐκχυθῆναι.] Ἰσως
 γρ. Ἐκλυθῆναι· εἶρηκε γὰρ καὶ ἀνωτέρω (§ 17, σελ. 340) περὶ τῆς
 Ῥώμης, «Τοῦ μείναι καὶ μὴ διαλυθῆναι». — στ. 23, Σπαργῶντι δὴ-
 μω.] Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Σπαργῶντι τῶ δῆμω.

ΣΕΛΙΔ. 352, στ. 1, ὧ δὴ μάλιστα φαίνεται τρόπῳ Περικλῆς.] Α. Β.
 ὧ δὴ μάλιστα τρόπῳ Περικλῆς φαίνεται. — στ. 2, Συμπεσόντων τότε.]
 Α. Β. Τότε συμπεσόντων. — στ. 3, Ἰσχυρόντινατὴν γνώμην.] Ἐξ Η. Δ.
 ἡ προσθήκη τοῦ ἄρθρου, διὰ τὸν ἑλληνισμὸν· οὕτω γὰρ καὶ ἀλλαγῶ
 (Περικλ. § 27, σελ. 307) « Τρυφερόντινα τῶ βίῳ » εἶπε. Οἱ δὲ πρὸ
 ἡμῶν, προσέθηκον μὲν καὶ αὐτοὶ τὸ ἄρθρον· περιεῖλον δ' οὐ καλῶς
 ποιῶντες τὸ, Τινε. — στ. 7, Φούδιον.] Ἐξ Ε. Δ. καὶ Δ. Γ. οἱ πρὸ
 ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Φούριον. — στ. 11, Λέγεται τοιαύτη.] Α. Β. Τοιαύτη
 λέγεται. — στ. 25, Ἀνδρεία κατὰ κράτος νικήσαντος.] Ἐξ Α. Β. ἡ προσ-
 θήκη τῶν δύο μέσων λέξεων, ἀντὶ τοῦ, Ἀνδρεία νικήσαντος.

ΣΕΛΙΔ. 353, στ. 1, Θάσος ἀφαιρεῖται.] Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ,
 ἀντὶ τοῦ Θάσος ἀφαιρεῖται. — στ. 8, Στασιασμόν.] Τοῦ Περικλέους
 δηλονότι, καίπερ οὐκ εὐδῆλως ἐκφράσαντος τοῦ Πλουτάρχου. — Ἄγα-
 θοὺς καὶ ἀριστοκρατικούς.] Α. Β. Ἀριστοκρατικούς καὶ ἀγαθοὺς. — στ.
 11, Ἄλλ' ὁ μόνος.] Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἄλλ' ἢ
 μόνος. — στ. 22, Τούτῳ κ.τ.λ.] Οὐκ ἀλόγως, Τούτων, γραπτέον εἶναι
 ὑπετόπασαν οἱ πρὸ ἡμῶν, ἐν ᾗ ὁ νοῦς, Τούτων τῶν διαπανθηέντων
 ὑπὸ Φαβίου εἰς τὴν τῶν αἰχμαλώτων λύσιν χρημάτων, οὐ πολὺς ἦν
 ἀριθμός. — Ὅσον ἐξ τάλαντα.] Δέκα, ἀντὶ τοῦ, Ἐξ, γράφειν [εἰκότως
 τινὲς παρήνεσαν, λογιζόμενοι ἐξ ὧν ἀνωτέρω (§ 7, σελ. 329) Πλού-
 ταρχος ἰστόρηκε, τότε πλῆθος τῶν αἰχμαλώτων, καὶ τὴν ὑπὲρ ἐκάστου
 καταβληθεῖσαν τιμὴν.

ΠΑΡΑΔΕΙΦΘΕΙΣΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΣΕΛΙΔ. 18, στ. 8, Ὀσχος.] Ἐξ Η.Α. ἀντὶ τοῦ Οἰσχούς, ἢ ὡς αἰ Δ.Γ. Ὀσχούς· ἀνθ' ὧν οἱ πρὸ ἐμοῦ γεγράφασιν Ὀσχούς. Μονοφθογγεῖται γὰρ καὶ βαρύνεται ὁ Ὀσχος (ἔσθ' ὅτε καὶ διὰ τοῦ ω γραφόμενος, Ὀσχος). Καὶ σημαίνει κλήμα βοτρώων γέμον, οὐδενὶ διαφέρων, ὡς εἶπειν, ἐτέρῳ τοῦ Μόσχος, ἢ τῆ τοῦ ἀρκτικοῦ σιαιχείου προσθήκη. Ἐπι δὲ Μόσχος ὁ νέος καὶ ἀπαλὸς βλαστὸς, παρ' ὃ καὶ τὸ Μοσχεύειν, τοῖς μὲν πάλαι τὸ τρέφειν, τοῖς μεταγενεστέροις δὲ καὶ τὸ μεταφυτεύειν τοὺς ἀπαλοὺς τῶν βλαστῶν δρεπομένους ἀπὸ τῶν δένδρων, παρ' ἡμῖν δὲ νῦν τὸ διακίνειν, τουτέστι τὸ ἀπαλύνειν ἐν ὕδατι, καὶ ἀπλῶς τὸ ὑγραίνειν. Λέγομεν δὲ καὶ Μοσχεύω, διὰ διφθόγγου (κατὰ τὸν παρ' Ἡσυχίου Μούσχανον, τὸν βλαστὸν), καὶ χυδαίεζον, Μοσκειῶ.

ΣΕΛΙΔ. 27, στ. 7, Εὐρυχώρη.] Οὕτως οἱ πρὸ ἐμοῦ, οὐκ ἐπιστήσαντες, ὡσπερ οὐδ' ἐγὼ, τῷ μέτρῳ. Γραπτέον γὰρ, Εὐρυχώρη, κ αθά γράφεται καὶ παρ' Ὀμήρῳ (Ἰλιάδ. ψ. 299),

—ναῖεν δ' ὃ γ' ἐν εὐρυχώρῳ Σικυῶνι.

ΣΕΛΙΔ. 94, στ. 22, Ἐν ἀποχωρήσει.] Ἀποχώρησις ἦν καὶ Ἀναχώρησις καὶ Ἀφοδον, ἕτεροι καλοῦσιν, ἐστὶν ἢ ἐν τῇ συνηθείᾳ διὰ συνωνύμου λέξεως, Πόρευσις (χυθ. Πόρεψις) ὀνομαζομένη. Καλοῦμεν δ' αὐτὴν καὶ Χρείαν, καὶ Ἀνάπασιν, καὶ οὐδετέρως, Ἀναγκαῖον, κατ' ἔλλειψιν δηλονότι τοῦ Χωρίου, Οἴκημα, ἢ τοιοῦτου τινὸς ἐτέρου, τῶν πάλαι μικρὸν παρηλλαχότων τὴν χρῆσιν τῶν λέξεων. Διόδωρος μὲν γὰρ ὁ Σικελιώτης (Δ, λγ'), « Παρήλθεν εἰς τὴν πλησίαν ὕλην, ὡς » ἐπίτινα ΧΡΕΙΑΝ ΑΝΑΓΚΑΙΑΝ » εἶρηκε· Λουκιανὸς δὲ (Ἰπίπ. ἢ Βαλαν. § 8.), « ΑΦΟΔΩΝ μὲν ΑΝΑΓΚΑΙΩΝ δυσιν ΑΝΑΧΩΡΗΣΕ- » ΣΙΝ, ἐξόδοις τε πολλαῖς τεθυρωμένω κ.τ.λ. » Ἐλέγετο δὲ καὶ Ἀφεδρῶν (Ματθ. ιε', 17) τὸ παρ' ἡμῖν Ἀναγκαῖον, ἡμῶν νῦν τὸν Ἀφεδρῶνα ἐπὶ τοῦ Πρωκτοῦ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τασσόντων· καὶ Ἀφεδρεύειν, τὸ Ἀποπατεῖν. Ὅθεν ἴσως ἐστὶ διορθοῦν καὶ τὸν Ἡσύχιον, μεταποιῶντας τὸ « Ἀφεδρῆ, ἀποπνίγη » εἰς τὸ, « Ἀφεδρεύη, ἀποπατῆ (ἢ γοῦν, Ἀποπνέη) ».

ΣΕΛΙΔ. 143, στ. 19, Ξηραλοιφεῖν.] Τὸ χωρὶς λουτροῦ ἀλείφεσθαι, ὡς ἐξηγεῖται Ἡσύχιος. Ἐλέγετο δὲ καὶ Ξηραλουτρεῖν· οὕτω γὰρ γραπτέον παρὰ τῷ Ἡσυχίῳ, καὶ οὐ Ξηραλουτρεῖν.—Εἰς τὴν τῶν καλῶν

μερίδα. κ. τ. λ.] Οὐχ ὄγε Σόλων, Πλούταρχε, εἰς τὴν τῶν καλῶν ἐτίθετο τὸ παιδαγεῖν μερίδα· ἀλλ' ἐκ πολλοῦ κρατῆσαν αἰσχροῦργημα καθάπαξ οὐκ ἔχων ἐκκόψαι, τῷ ὑπερείπειν ἀμωσιγέπως ἠγάπησεν, ἐν δούλοις κολάζων τῶς, ὃ κολάζειν ἐν ἐλευθέροις οὐκ ἦν ἀφραγές.

ΣΕΛΙΑ. 145, στ. 2, Εὐπαθείας.] Ἐξηγησάμεθα ἀλλαχοῦ (Ἡλιοδώρα. Β, σελ. 291) διὰ μακρῶν τὴν λέξιν, ἧς τὴν ἀντικειμένην Κακοπάθειαν ἔσωσε μόνην ἢ συνήθεια.—στ. 13. Ἀπολογισμούς.] Ἐπὶ τοῦ Ἀπολογίως ὄψε, καθάπερ ἐξηγεῖται Ἡσύχιος, καὶ ὡσπερ ἀλλαχοῦ (Ἄγιδ. § 15) Πλούταρχος ἐχρήσατο τῷ Ἀπολογιζόμενος, ἀντὶ τοῦ Ἀπολογούμενος.

ΣΕΛΙΑ. 148, στ. 21, Καὶ καθάπερ.] Δικραπτέος μοι εἶναι δοκεῖ ὁ σύνδεσμος, ὃν οὐδ' οἱ μεταφρασταὶ ἠρμήνευσαν.

ΣΕΛΙΑ. 153, στ. 16, Κούρητα νέον.] Ἐδόκουν γὰρ εἶναι μάντιες οἱ Κούρητες (Ἡσύχ. λέξ. Κουρήτων στόμα).

ΣΕΛΙΑ. 154, στ. 17, Ἐκτημόριοι.] Γράψε, Ἐκτήμοροι, καθά φέρεται παρ' Ἡσυχίου.

ΣΕΛΙΑ. 208, στ. 5, Τὴν Λαυριωτικὴν πρόσδοον.] Ἰστορήκε τοῦτο διὰ μακροτέρων ὁ Πολύαινος ἐν τοῖς Στρατηγήμασι (Α, Α, 5, σελ. 22, ἡμετ. ἐκδόσ.).—στ. 23, Ὑπηρέσιον.] Ἐπιθι τὰς εἰς τὸν Ἰσοκράτην (Β, σελ. 128) σημειώσεις.

ΣΕΛΙΑ. 209, στ. 10, Δούρειον ἵππον.] Ὁ νοῦς, ὥστε ἐκ τοῦ Φιλίδου οἴκου προελθεῖν τὰ τὸν Φιλίδην ἀπολέσοντα κακὰ, καθάπερ πάλαϊ ἐκ τοῦ Δουρείου ἵππου ἐξεπήδησαν οἱ τοὺς Τρῶας ἀπολέσαντες Ἕλληνας. Τοῦτο γὰρ βούλεται ἡ Σκυθικὴ, καὶ οὐκ Ἀττικὴ, τοῦ τᾶλλα Σαυμαστοῦ Θεμιστοκλέους ἀπειλή.

ΣΕΛΙΑ. 211, στ. 11, Ἐκόντας αὐτοῖς παρέξειν.] Ἐα τὴν γραφὴν κατὰ χώραν, παραθεῖς τὰ ἐν τοῖς ἐξῆς (§ 25, σελ. 227) παραπλησίως ῥηθησόμενα, « Ὑπισχοῦμενος αὐτῷ τοὺς Ἕλληνας ὑπηκόους ποιήσειν. »

ΣΕΛΙΑ. 213, στ. 28, Ὅπερ οἱ πολλοὶ κ. τ. λ.] Εἴρηται περὶ τούτου ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 438) τὰ δόξαντα. Νῦν δέ μοι δοκεῖ περιγραπτέος εἶναι τὸ, Ὅπερ, ὑποστιγμῆ διαστέλλοντας τὰ πρὸ αὐτοῦ, ἢ ἢ τὸ ἐξῆς, Ὅ δ' ἦν μόνον ἀναγκαῖον . . . τοῦτο οἱ πολλοὶ χαλεπῶς ἤκουον.

ΣΕΛΙΑ. 216, στ. 10, Ἐννοια.] Σχεθόν τι ὡσπερ καὶ ἐν τῇ συνηθείᾳ, ἐπὶ τοῦ Μέρμυκα, ἢ Φροντίς, ἐνθάδε· καὶ αὐτὴ γὰρ ἡ Φροντίς παρὰ τὸ τοῦ Νοῦ συνώνυμον, Φρήν, ἐστί.

ΣΕΛΙΔ. 233, στ. 18, 'Εθεάσατο.] Ἐα κατὰ χώραν τὸ 'Εθεάσατο, τρέπε τὸ Εἶδε, εἰς τὸ Εἶδε δὲ, καὶ ἀρχὴν τῆς ἀποδόσεως, καθάπερ ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 443) εἰσηγησάμεν, ἐκδέχου τὸ εἶτε δὴ παθῶν. Παραπλησία γὰρ καὶ τῇ μήκει καὶ τῇ συντάξει ἢ περίσδος αὕτη τῇ ἐν τοῖς ἐξῆς (σελ. 234) τῆδε· « 'Ὡς δ' Αἴγυπτος ... καὶ τριήρεις ... » καὶ Κίμων ... ἮΔΗ Δὲ ΚΑΙ Δυνάμεις ... ΟὔΤΕ δὲ ὄργην κ.τ.λ.»

ΣΕΛΙΔ. 234, στ. 9, 'Επέστρεψεν αὐτόν.] Γράφε μὴδὲν ὀκνήσας, 'Επέστρεψαν αὐτόν, κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν, διὰ τὰ προηγησάμενα.

ΣΕΛΙΔ. 247, στ. 11, Κεναῖς χερσί·.] Μὲ εὐκαιρα χέρια, φαίη ἂν ἢ παρ' ἡμῖν συνήθεια. Τοῦτο δὲ τὸ Εὐκαιρος ἀπ' αὐτῶν ἤδη τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων ἐπὶ τοῦ Κενός τέτακται, κυρίως μὲν, ἀντιδιασταλμένως πρὸς τὸ Ἠλήρης, μεταφορικῶς δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ Μάταιος, ὡς δηλοῖ ἢ παρ' ἡμῖν Εὐκαιρολογία, καὶ τὰ Εὐκαιρα λόγια. Τὸ δὲ παρὰ τοῦτο ῥῆμα, Εὐκαιρῶ, καὶ πρὸ τῆς Βυζαντινῆς βραβαρότητος ἐπὶ τοῦ, Σχολάζω, ἢ Σχολὴν ἄγω, τετάχθαι, δηλοῖ Φρύνιχος εἰπὼν, « Εὐκαιρεῖν, οὐ » λεκτέον, ἀλλ' Εὐ σχολῆς ἔχειν », καὶ Σουΐδας, « Σχολάζειν, καὶ » Σχολὴν ἄγειν, οὐκ Εὐκαιρεῖν, λέγουσιν οἱ Ἀττικοί ». Καὶ σημειώσεως ἄξιον, ὅτι καὶ τὸ Σχολάζω, εἰς τὴν τοῦ Κενός, ἢ, ὡς ἂν ἢ συνήθεια φαίη, Εὐκαιρος, σημασίαν ἀπ' αὐτῶν ἤδη τῶν Καισαρικῶν χρόνων ἐξωλίτθησε· τὸ γὰρ τοῦ Ματθαίου (ιβ', 44) « Οἴκου σχολάζοντα » οἶκον σημαίνει κενόν. Εἴρηκε δὲ καὶ Πλούταρχος (Γ. Γραρχ. § 12) ἐπὶ τῆς αὐτῆς σημασίας, Τόπου σχολάζοντα. Καὶ ἔοικεν ἐκ τῆς τῶν Ῥωμαίων φωνῆς προστετριφθαι τοῦτο τῇ τῶν Ἑλλήνων· παρὰ γὰρ ἐκείνοις τὸ Vacare καὶ τὸ Κενόν εἶναι, καὶ τὸ Σχολάζειν σημαίνει· παρ' ὃ καὶ τὸ Vacuo τὸ Κενόν, καὶ τὸ Vacuus, τὸ Κενός. — στ. 15, Οὐδεμιᾶς ἀπεχθείης . . . φεισάμενος.] Οὐδαμῶς φοβήθεις τὸ εἰς ἔχθραν ἐμπεσεῖν τοῦ δήμου. — στ. 27, Οὕτως.] Ἴσως γραπτέον, Οὕτος, πρὸς τὸ, Κάμιλλος, ὡς ἡρμῆνευσε καὶ ὁ Λατῖνος μεταφραστῆς· καίπερ ἐπιρρήματικῶς γραφάντων τῶν πρὸ ἐμοῦ.

ΣΕΛΙΔ. 252, στ. 6, 'Ανενεγκαμένης.] Σημειοῦ τὴν κατάχρησιν τῆς μέσης διαθέσεως, ἀντὶ τοῦ 'Ανενεγκούσης· ὁποῖαν καὶ ἐν τοῖς εἰς τὸν Πολύαινον προλεγομένοις ἐσημειώσαμεθα.

ΣΕΛΙΔ. 257, στ. 10, Περί τὴν μεγάλην θάλασσαν.] Περί τὸν ὠκεανόν, εἴτ' ἀγνοήσαντος, εἴτε καταψευσαμένου τοῦτο τοῦ Ἡρακλείδου· ἢ γὰρ Ῥώμῃ πρὸς τῇ μεσογίᾳ θάλασση κατήκηται.

ΣΕΛΙΔ. 285, στ. 4, 'Ὡς δ' ἔμελλεν εἰσιέναι.] Μὴ μετακίνει τὴν γραφὴν, καίπερ οὐκ ἀνύποπτον οὖσαν ἄμεινον γὰρ ἂν εἶπεν, 'Ὡς δ' εἰσῆει.

ΣΕΛΙΔ. 306, στ. 18, Εἰς τὸν ἔξω πόντον.] 'Ὡς πρὸς τὸ Αἰγαῖον δηλονότι πέλαγος.

ΣΕΛΙΔ. 318, στ. 3, Τοῖς πολίταις.] 'Ἐξ Ε.Δ. παρείληφα τὴν γραφὴν ἀντὶ τοῦ, Τοῦς πολίτας, ἴσως οὐ καλῶς ποιῶν ὀρθὸν γὰρ καὶ τὸ κατ' αἰτιατικὴν, τοῦ Διακέμεσθαι τηλικαῦτα μέσως, καὶ οὐ παθητικῶς ἐκλαμβάνομένου.—στ. 24, Περιάπτου.] Τὸ ἐν τῇ συνηθείᾳ Φυλακτὸν, ἐνεργητικῶς λαμβανόμενον ἀντὶ τοῦ Φυλακτικόν, ἢ Φυλακτήριον, κατὰ τὰ καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἔστιν ὅτε οὕτως λαμβανόμενα ἐπίθετα, περὶ ὧν ἐν τοῖς πρόσθετον (σελ. 473) εἰρήκαμεν.

ΣΕΛΙΔ. 337, στ. 8, Χιτῶν κόκκινος.] Ὅνπερ ἀλλαγῶ (Βρούτ. § 40) Φοινικῶν χειτῶνα καλεῖ Πλούταρχος. Ἐλέγετο δὲ καὶ διὰ μιᾶς λέξεως, Φοινικῆς (Πολυαίν. Στρατηγ. Α, ΜΗ, 2, σελ. 37, ἡμετ. ἐκδ.)—στ. 15, Γίσκωνος.] Γέσκωνα τοῦτον ὀνομάζουσιν ἕτεροι (Πολυαίν. Στρατηγ. Ε, ΙΑ, σελ. 168, ἡμετ. ἐκδ.).

ΣΕΛΙΔ. 345, στ. 15, Ἐκ τε γῆς καὶ θαλάττης, ἅμα ποιούσα κ. τ. λ.] Ἄμεινον τὸ μεταφέρειν τὴν ὑποστιγμὴν μετὰ τὸ ἐπιρρήμα Ἐκ τε γῆς καὶ θαλάττης ἅμα, ποιούσα κ. τ. λ.

ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΠΟΡΤΟΥ ΤΟΥ ΚΡΗΤΟΣ

σημειώσεις καὶ διορθώσεις βραχεῖαι εἰς τοὺς Πλουτάρχου Βίους.

Ἐκτετελεκότι τὰς εἰς τὸν Πλούταρχον σημειώσεις, τῶν τις καλῶν κόλασθῶν, Σικάρδος τὴν κλῆσιν, δικαστικῶ προαιρέσει βίου χρώμενος ἐν Μυσηλίῳ, ἀνακοινῶσαι μοι δι' ἐπιστολῆς ἠξίωσε τὰς ἢ κέχρηται βιβλίῳ Πλουτάρχου ὑπ' ἀνωνόμου τινὸς προσγεγραμμένης βραχεῖας σημειώσεις τε καὶ διορθώσεις. Ὁ μὲν οὖν ἀνωνόμος, ὡς ἐξ ὧν μνημονεύει συγγραμμάτων ἰδίων, τοῦ τε Ἴωνικοῦ Λεξικοῦ, καὶ τῶν εἰς τὸν Σουῖδαν σημειώσεων, καὶ τεκμηρίων ἄλλων τινῶν συλλογίσασθαι πάρεστιν, Αἰμίλιος Πόρτος ὁ Κρής ἐστίν. Τὰς σημειώσεις δὲ, καίπερ ὀλίγον ἐχούσας, διὰ τὸ παρεέργως γεγράφθαι, τὸ χρήσιμον, ἐκδοῦναι δεῖν ἔγνων ἐκ τῆς Λατινίδος μεθερμηνεύσας φωνῆς, καὶ ταῖς ἡμετέραις ἐπικρίσειν ἔστιν ἄς προσαυξήσας, διὰ τε τὸν φιλέλληνα Σικάρδον, καὶ

δι' αὐτὸν τὸν Ἕλληνα Πόρτον, οὐ μικρὰν ἐν τῷ καθ' αὐτὸν βίῳ σοφίας ἀπενεγκάμενον δόξαν.

ΣΕΛΙΑ. 18, στ. 8, Οἰσχούς.] Γρ. Ὀσχους. Ἡσύχιος. Λέγεται μέντοι καὶ θηλυκῶς, Αἰ ὄσχαι, καὶ οὐδετέρως, Τὰ ὄσχα, κλήματα βοτρυῶν γέμοντα, καθ' Ἡσύχιον.

ΣΕΛΙΑ. 21, στ. 20, Ἐρμού.] Γραπτέον Ἐρμου, παρὰ τὴν εὐθειῶν Ἐρμος, ἧς τὴν αἰτιατικὴν Ἐρμον φθᾶς ἐξήνεγκεν ἀνωτέρω. Τὸ γὰρ Ἐρμού, παρὰ τὸ Ἐρμῆς, Θεοῦ ἐστὶν ὄνομα. [Οὐκ ὀρθῶς ταῦτα ὁ Πόρτος, κατὰ δηλοῖ ἄπερ ἐξῆς ὁ Πλούταρχος, ἐπιφέρει.]

ΣΕΛΙΑ. 27, στ. 7, Εὐρυχώρῳ.] Γράφε, Εὐρουχόρῳ.

ΣΕΛΙΑ. 56, στ. 19, Κλειῶν ὑποδοχῆ.] Ἐντὶ τοῦ Παίδων. Ἐπιθε Ἡσύχιον, ἐν τῇ λέξει. Κλεινοί· Κλεινῶν γὰρ ἔοικεν ὧδε γραπτέον εἶναι· ἐπεὶ τὸ Κλειδῶν οὐδαμῶς ἀρμόζει τοῖς εἰρημένοις. Ἴδε καὶ τὸν Εὐστάθιον περὶ τοῦ Κλεινός. [Οὐδὲν πρὸς ἔπος ταῦτα ὁ μακαρίτης Πόρτος· «Κλεινοὶ (καθ' Ἡσύχιον) οἱ εἰς τὰ παιδικὰ ἐπὶ κάλλει ἀρπαζόμενοι παῖδες». Οὕτω δὲ κεκλήσθαι παρὰ Κρητῆ τοὺς ἐρωμένους φησὶν Εὐστάθιος (σελ. 1300), ἔκ τε τοῦ Στράβωνος καὶ τοῦ Ἀθηναίου παρεληφώς. Ἐάσθω οὖν τέως κατὰ χώρην τὸ ἐν τῷ Πλουτάρχῳ Κλειδῶν, ἕως ἂν τῆς προσηκούσης Θεραπειᾶς, ἢ ἐρμηνείας τύχη.]

ΣΕΛΙΑ. 73, στ. 2, Προδίκως.] Ὄθεν καὶ Προδικεῖν τὸ ἐπιτροπεύειν, καθ' Ἡσύχιον.

ΣΕΛΙΑ. 83, στ. 25, Κεκαδθῆσθαι.] Γράφε, Κεκαδθῆσθαι, ἢ ἢ ἀπαρέμφατον παρακειμένου παθητικοῦ, παρὰ τὸ Καδθῆω, οὗ ὁ μέλλων Καδθῆσω· πλὴν εἰ μὴ κατὰ Βοιωτῶν διάλεκτον τὸ η εἰς τὸ εἰ τέτραπται, κατὰ καὶ ἐπὶ τοῦ Τέθεικα, ἀντὶ τοῦ Τέθηκα. [Ὁμολογεῖν ἔοικε τῇ τοῦ Πόρτου κρίσει, ἢ σημειωθείσα (σελ. 385) Δ.Γ. Κεκαδθῆσθαι. Εἰκὸς μέντοι, Κεκαδίσθαι, γεγράφθαι παρὰ τὸ, Καδδίζω, ὅπερ ἐστὶ διὰ τοῦ Κάδου κρίνω. Προέχει δὲ τούτου μακρῶ τὸ προθετικόν Ἐκκεκαδίσθαι, παρὰ τὸ Ἐκκαδίζω, ὅπερ σημαίνει τὸ διὰ τοῦ κάδου ἐκκλείω καὶ ἀποκρίνω τὸν ἀξιοῦντα συνεῖναι.]

ΣΕΛΙΑ. 84, στ. 7, Νόμους δὲ γεγραμμένους.] Οἱ τῶν Λακεδαιμονίων ἄγραφοι νόμοι, καὶ διὰ ζώσης μόνης φωνῆς σωζόμενοι, ἐκαλοῦντο Ῥήτροι.

ΣΕΛΙΑ. 92, στ. 30, Μόλις.] Γράφε Μάλιττα.

ΣΕΛΙΑ. 94, στ. 22, Ἐν ἀποχωρήσει.] Ἐντὶ τοῦ, Ἐν τῷ ἀφεδρῶνι. Ἐπιθε Ἡσύχιον ἐν τῇ λέξει. Ἀφεδρῶνες, καὶ, ἐν τῷ Ἀφεδρῆσαι.

ΣΕΛΙΔ. 119, στ. 18, Ἄγνοια.] Γράφει Ἀγνεία, ὃ ἐστὶ παρθενία· τὸ δὲ Ἄγνοια, ἀγνωσίαν σημαίνει.

ΣΕΛΙΔ. 139, στ. 10, Ἐξερημοῦσιν.] Ἐξερημοῦσαι.

ΣΕΛΙΔ. 144, στ. 11, Καὶ ὧ μόνω] Καὶ ὧ τὰ θέοντα πάρεστι. —στ. 12, Πλευρῆ.] Πλευρᾶ.—στ. 13, Ἐπὴν καί.] Ὅταν δὲ καὶ τῶν δε ἀφίκηται ὥρη σὺν δ' ἦθη γίγνεται ἀρμόδιος.

ΣΕΛΙΔ. 166, στ. 15, Καὶ τὸ φαίνειν.] Γρ. Καὶ διὰ τὸ φαίνειν, τουτέστιν ἐνδεικνύουσι τοὺς κ. τ. λ. [Πλανηθεῖς δηλονότι ὑπὸ τῆς κακῆς γραφῆς, Συκοφάντην, τὸ, Καὶ τὸ φαίνειν, εἰς τὸ, Καὶ διὰ τὸ φαίνειν, τρέπειν παρήνει ὁ Πόρτος.]

ΣΕΛΙΔ. 179, στ. 17, Δύο.] Γρ. Δύω.

ΣΕΛΙΔ. 180, στ. 3, Ὑπέρρημος.] Γράφει, Ὑπερέρημος, τουτέστιν, Ἄγαν ἔρημος. [Μὴ μετακίνει τὴν γραφὴν. Ὑπέρρημος μὲν γὰρ ἐστὶν ὃ ὑπό τι ἔρημος, ὃ σχεδὸν ἔρημος, οἷους εἰκὸς εἶναι ἐν οἰκίᾳ μεγάλῃ τῶν οἰκίσκων ἐνίους· τὸ δὲ Ὑπερέρημος (ὃ ἐστὶ Παντάπασιον ἔρημος) δρυμῶ μᾶλλον ἀν ἀρμόσειεν ἢ οἴκω.]

ΣΕΛΙΔ. 187, στ. 14, Ὁ τὸν δῆμον.] Ἴσως, Ὁ πρὸς τὸν δῆμον.

ΣΕΛΙΔ. 191, στ. 10, Πεντέλησιν.] Γράφει, Πεντέλησιν. Ἐπιθε Στέφανον Περί πόλεων, ἐν λέξ. Πεντέλη. Ἐσχημάτισαι γὰρ κατὰ τὸ Ἀθήνησιν, ὡς ἀπὸ δοτικῆς πληθυντικῆς ἰωνικῆς τῆς, Πεντέλης, προσθεθέντος τοῦ ε μετὰ τὸ σ.

ΣΕΛΙΔ. 205, στ. 5, Ἀθρότονον.] Γράφει, Ἀθρότονον μὲν, διὰ τὸ μέτρον. [Εὐτυχαστέρως τοῦτο διώρθωται ὑφ' ἐτέρων, μεταβαλόντων τὸ Θρηῖσσα εἰς τὸ τρισύλλαβον Θρήϊσσα.]

ΣΕΛΙΔ. 282, στ. 23, Καὶ τοῦτο τὸ βιβλίον δέκατον.] Τὸ βιβλίον ἄρα τότε μετὰ τὸ προσεχές ἐστὶ τακτέον, ὅπως ἀν ἡ δέκατον. Πρῶτον γὰρ Θεσεύς, δεύτερον Ῥωμύλος, τρίτον Λυκοῦργος, τέταρτον Νουμᾶς, πέμπτον Σόλων, ἕκτον Ποπλικόλας, ἑβδομον Θεμιστοκλῆς, ὄγδοον Κάμιλλος, ἔνατον Περικλῆς, δέκατον Φάβιος Μάξιμος. Εἰδὲ δὴ ἕκαστον τῶν βιβλίων περιέχει βίους, (καθὰ διακρίθη ἐν τῷδε τῷ χωρίῳ λέγεται), τὸ παρὸν βιβλίον οὐ δέκατον, ἀλλὰ πέμπτον ἀν εἶη.

ΠΙΝΑΞ

ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΛΕΞΕΩΝ.

Α—ΑΔ.

- Α** παρέχουσιν συγκέχεται τῷ Ἀγγισεια. Ζ. Ἀγμσεια.
 Ἄπερ ἔχουσιν. 458. Ἄγωνιμος. 413, 415.
 * Ἄβαντες. 356. Ἄγών. Ζ. Στεφανίτης.
 Ἄβελτερία, καὶ Ἄβελτηρία. 387, ** Ἄδελφιδός. 426.
 426. Ἄδήλως χαλεπαίνω 441.
 * Ἄβεντίνου, καὶ Ἄουεντίνου [Λα- Ἄδίκημα. Ζ. Ἀφιέναι.
 τιν. Aventinum]. 370, 373. Ἄδολεσχία. Ζ. Ἀσχολία.
 Ἄβλαβεῖς ἡδοναί. 460. Ζήτει καὶ Ἄειφυγία. 421.
 Εὐλαβεῖς. Ἄθηλος. 406.
 Ἄβληχρός, ἢ Βληχρός. 467. * Ἄθηνᾶ νίκη. 363.
 * Ἄβρότονον (ἦ) 435. Ζ. καὶ Ἄθροπτος. Ζ. Σύσασις.
 483. * Ἄγωνα. 187.
 Ἄβρότονον (τὸ). 435. Ἄιδνής καὶ Ἄιδνός. 355.
 * Ἄγάθαρχος. 459. Αἰδός. 404.
 Ἄγαπητικόν (τὸ). 410. Αἰθων σίδηρος—Κλέων. 465.
 Ἄγασθεις. Ζ. Ἄγρευτής. * Αἰμίλιος. 398.
 Ἄγγερ [Λατιν. Agger]. 399. Αἰμύλος. 398, 424.
 Ἄγε. Ζ. Ὀκ. Αἰσθήσει συγκέχ. τῷ Ἐσθήσει
 Ἄγενής. 387. 361, 362.
 Ἄγητός. 417. Αἰσώπου ψυχή. 410.
 Ἄγμσεια συγκέχ. τῷ Ἀγγισεια. Αἰτίοις συγκέχ. τῷ Αἰτίαις. 371.
 398. Ἄκούετε λεῖψ. 358.
 Ἄγκυλια [Λατιν. Ancilia]. 401. Ἄκροσφαλής. 422.
 Ἄγνεία συγκέχ. τῷ Ἄγνοια. Ἄκροχορδών. 467.
 399, 483. Ἄλαπαδνός. 456.
 Ἄγνοια. Ζ. Ἄγνεία, καὶ Ἄνοια. Ἄλθανοῖς συγκέχ. τῷ Σαβίνοις
 Ἄγορή. 412. 377.
 Ἄγρευτής συγκέχ. τῷ Ἄγασθεις. Ἄλέξω. 389.
 414. Ἄλήθεια. Ζ. Κρατέω.

- Ἄλιτενής. 440.
 * Ἄλιμος. 444.
 * Ἄλκμάν. 390.
 Ἄλλά. Ζ. Ἄμα.
 Ἄλλον ἄλλοσ' ἐξέπεμπον. 392.
 Ἄλογία. 468.
 Ἄλτικός. 401.
 Ἄλυσιτελέστερος. Ζ. Λυσιτελέστε-
 ρος.
 Ἄμα [τετράκις ἐν τῇ αὐτῇ περιό-
 δῳ.] 390.
 Ἄμα συγκέχ. τῷ Ἄλλά. 444.
 Ἄμαρτῆ. 414.
 Ἄμιγῆς νοῦς. 456.
 Ἄμμες. 390.
 Ἄμφιθαλής. 397.
 Ἄν. [σύνθεσμος παραλειφθεῖς].
 413.
 Ἀνάγω. 452 — τὴν ἀρχὴν τοῦ Ἀντιβολῆ λόγων. Αὐτ. στοχ.
 γένους. 395.
 Ἀναβεβηκότων συγκέχ. τῷ Ἀναβε-
 βιωκότων. 456.
 Ἀνάγκη. Πρὸ τῆς ἀνάγκης. 400.
 Ἀναγραφή. 355.
 Ἀναθεύω. 407.
 Ἀναθείσις. Ζ. Ἀνατιθείσις.
 Ἀνακῶς ἔχειν. 365.
 Ἀνακραθεῖσι συγκέχ. τῷ Ἀνακη-
 ρυθθεῖσι. 396.
 Ἀνακόπτω. 399.
 Ἀναλαμβάνω. 433.
 Ἀναμετρέω. 467.
 Ἀνάπτω. 399.
 Ἀναστέλλω. 468.
 Ἀνατείνω τὴν χεῖρα. 389.
 Ἀνατιθείσις. συγκέχ. τῷ Ἀναθεί-
 σης. 464.
 Ἀναφέρω. 407. Ἀνενεγκαμένης
 [ἀντὶ τοῦ Ἀνενεγκούσης]-
 480.
 Ἀναχώρησις. 478.
 Ἀνδριαντίσκοι. 360.
 Ἀνέκας καὶ Ἀνεκάς. 365.
 Ἀνέλπιστος. 473.
 Ἀνενεγκαμένης. Ζ. Ἀναφέρω.
 Ἀνεπόπτειτος. 473.
 Ἀνῆρ. Ἄνδρα γίνεσθαι. Αὐτοσχ.
 στοχ. εἴ'.
 Ἀνίην, ἢ Ἀνίων. 433.
 Ἄνοια συγκέχ. τῷ Ἄγνοια. 471.
 Ἀνομολογέω. 467.
 Ἀντεράω. 389.
 Ἀντιβάλλω λόγους. Αὐτοσχ. στοχ.
 εἴ'.
 Ἀντιβολέω. Αὐτ. στοχ. εἴ'.
 Ἄντικρυς. 423, 448.
 Ἀντίληψις. 417.
 Ἀντιλογία. Ἀντιλογικοί. 456.
 Ἀντιπραττομένης συγκέχ. τῷ
 Ἀντιπαττομένης. 454.
 Ἀντιτάσσω. 410.
 Ἀντιπαττομένης. Ζ. Ἀντιπρα-
 ττομένης.
 Ἀνωθεῖν συγκέχ. τῷ Ἀνωθεν.
 445.
 Ἀνώμαλος καὶ ἀπτάθμητος. 436.
 Ἀξιώσις. 463.
 Ἄξων. 421.
 Ἀουεντῖνον. Ζ. Ἀβεντῖνον.
 Ἄπαντα. Ζ. Ἀπεναντία.
 Ἀπείπεν [ἀντὶ τοῦ Ἀπείπατο].
 434.

- Ἄπεκλήρουτον συγκέχ. τῷ Ἐπεκλήρουτον. 447.
- Ἄπελθών. Ζ. Ἐπκελθών.
- Ἄπελλάζω, ἢ Ἄππαλλάζω. 381.
- Ἄπελλί. 381.
- Ἄπεναντία συγκέχ. τῷ Ἄπαντα. 461.
- Ἄπερ ἔχουσιν. Ζ. Ἄ παρέχουσιν.
- Ἄπερίσκεπτος. 473.
- Ἄπετρέψατο συγκέχ. τῷ Ἄπετρέψατο. 473.
- Ἄπέχθεια. Ζ. Φεῖδομαι.
- Ἄπλουτος πλοῦτος. 383.
- Ἄποβλύζω. 459.
- Ἄποδέχομαι. 389.
- Ἄποδέτη (ἦ), ἢ Ἄποθέτης (ῶ). 387.
- Ἄποκάμνω. 425.
- Ἄποκαρτερέω. 404.
- Ἄποκηρύττω. 447.
- Ἄποκόπτω. Πᾶσαν ἐπίδα ἀποκοπῆναι. 400.
- Ἄπόκλισις. 405.
- Ἄπολέγομαι. 391.
- Ἄπολιμπάνομαι. 439.
- Ἄπολογίζομαι. 479.
- Ἄπολογισμός. 479.
- Ἄπομυγθαλία. 385.
- Ἄπομνημόνευμα. 389.
- Ἄποσειώ. 474.
- Ἄποσιδνημι. 471.
- Ἄποστατήρ. 382.
- Ἄποσρέφομαι τὰς ἀνατολάς. 401.
- Ἄποσύροι. 474.
- Ἄποσφακελίζω. 388.
- Ἄποτεματιζομαι συγκέχ. τῷ Ἄποτεματιζομαι. 369.
- Ἄποτριβομαι τὴν δέησιν. 473.
- Ἄποχωρητις. 478, 483.
- Ἄππαλλάζω. Ζ. Ἄπελλάζω.
- Ἄπραγία. 468.
- Ἄπρακτος. 473.
- *Ἄπριλιος. 367, 375, 403.
- Ἄπτωμαι. 426. Ἄπτω. 376.
- Ἄραιός. Ἄραιόν ἀμφὶ μηρόν. 407.
- Ἄρατήριον, Ἄρατήριον, καὶ Ἄρατήριον. 365.
- Ἄράττω. Ζ. Ῥάττω.
- Ἄραχυν. [ἀντὶ τοῦ Ἄραχυνών]. 404.
- Ἄργαλέον. Ζ. Χειμών.
- Ἄργινοῦσσαί. 481.
- Ἄρατήριον, ἢ Ἄρατήριον. Ζ. Ἄρατήριον.
- *Ἄρθμιος ὁ Ζελεΐτης. 438.
- Ἄρθρων παράλειψις παρὰ τῷ Πλουτάρχῳ. 367, 369, 374, 388, 471.
- *Ἄριστέας. 377.
- *Ἄριστοβούλην (Ἄρτέμιδος, ἦν) προσηγόρευσεν. 442.
- *Ἄριστομένης. 376.
- Ἄρμιλουστριον [Λατιν. Armilustrium]. 375.
- Ἄρμόζω. ἐν τῷ καθ' ἑαυτὸν ἡρμοσμένῳ. 476.
- *Ἄρνη. Αὐτ. στοχ. ξβ'.
- Ἄρρητοι μέθοδοι ἐν γεωμετρίας. 405.
- *Ἄρσιον ἄλλος, 427, 428.
- *Ἄρταύκτης. 440.
- *Ἄρτεμις. Ζ. Ἄριστοβούλη.

- Ἀρχαγέται. 381, 382.
 Ἀρχαιρεσία, ἢ Ἀρχαιρέσιον.
 454.
 Ἀρχή συγκέχ. τῷ Ὄργῃ. 379.
 —τῷ Εὐχῇ. 401.
 *Ἀρχίδαμος. 458.
 Ἄσκεπτος. 473.
 Ἄσκὸς δεδάρθαι. 415.
 Ἄσμενος. 375.
 Ἄσπῖς. Ζ. Ἐπί.
 *Ἄσπασία. 461.
 Ἀσσάριον [Λατιν. Assarium].
 447.
 Ἀθάμητος. Ζ. Ἀνόμαλος.
 Ἄσολος χιτών. 407.
 Ἄσυλος πλούτος. 383.
 Ἀσφάλεια. Ζ. Ἐχειν.
 Ἀσφαλὲς ἔδος. 467.
 *Ἀσφάραγος. 357.
 Ἀσχολία συγκέχ. τῷ Ἀδολεσχία.
 391.
 *Ἀσώπιος κόλπος. 412.
 " Ἀτρεπτος συγκέχ. τῷ Ἀτρεπος.
 425.
 Αὐγάζω, ἢ Αὐγάσσω. 390.
 Αὐγή. 390.
 Αὔη συγκέχ. τῷ Αὔτη. 378.
 Αὔη καὶ ξηρά. 378.
 Αὔθις ἤχθη. 423.
 Αὔθις συγκέχ. τῷ Εὐθύς. 365.
 Αὐξόμενος λόγος. 361.
 *Αὐφίδιος ἢ Αὔφιδος (Λατιν. Au-
 fidus). 472.
 Ἀφεδρεύειν. 478.
 Ἀφεδρών. 478.
 Ἀφεικέναι συγκέχ. τῷ Ὑφεικέ-
 ναι. 425.
 Ἀφερμηγεύω. 374.
 Ἀφεςήρ. 382.
 Ἀφιέναι τὸ ἀδικημα, ἢ Ἀφιέναι
 τὸν ἀδικήσαντα. 453.
 Ἀφίσημι. 381.
 " Ἀφοδος. 478.
 Ἀφορμή. Ζ. Ἐνδίδωμι.
 Ἀφοσίωσι. 399.
 *Ἀφροδίτη. Ζ. Ἐπιτυμβία.
 " Ἀψαυσος. 473.
 Β.
 Β (διὰ τοῦ) σοιχείου πολλά-
 κις ἐκφέρεται τὸ τῶν Λατί-
 νων V* ἀλλοτε δὲ διὰ τοῦ Γ.
 370.
 *Βαθυκλῆς. 409.
 Βάκυλον [Λατιν. Baculum].
 376.
 *Βάλη. 413.
 Βαρθρώδης. 388.
 *Βάρρων, ἢ Οὐάρων. 370.
 Βαρύτης. 467.
 Βασιλική. [Λατιν. Basilica].
 430. ἢ Βασιλικὴ τοῦ ἁγίου
 Πέτρου. 431.
 Βαγή. Ζ. Ὑποχέομαι.
 Βέβαιος. Ζ. Φήμη.
 *Βερηνία. 399.
 Βερούκωστος. [Λατιν. Verru-
 cosus]. 467.
 *Βετούριος Μζμούριος. 401.
 Βήλαυρον [Λατιν. Velabrum].
 368.
 Βηλατούρα [Λατιν. Velatura].
 368.

- Βῆλον. [Λατιν. Velum] 368. Γερουσία. 370.
 Βία. Ζ. Μόλις. Γῆ. Ζ. Οὐρανῶ.
 Βίος. Ζ. Ὀμαλός. *Γίσκων, ἢ Γέσκων. 481.
 Βλασφημία. 442. Γλίσχρως. 466.
 *Βλάσκα. 413. *Γλυκέριον (ἡ). 435.
 Βλέπω [Ζῶ]. Αὐτ. σοχ. κδ'. Γόης δόξα. 398.
 Ποίοις βλέπων ὄμμασι. κβ'. Γόμφοι. 399.
 Βλέπομεν ὅ, τι ταράξομεν. Γονεῶν συγκέχ. τῶ Γυναικῶν.
 κέ. Λοξόν βλέπειν, ἢ ὄρᾶν. 439.
 κγ'. — ὀπιπτεῦειν. κδ'. Ζ. καὶ Γοργόνειον. 439.
 Λοξόν. Γορπιαῖος. 360.
 Βληχρός. Ζ. Ἄβληχρός. Γράμμα. 466.
 *Βοττιαῖοι. 359. Γραμμάτιον. 468.
 Βουβούλκος [Λατιν. Bubulcus]. Γραῦς εἶ, Γραῦς εἶ. 458.
 428. Γυναικῶν. Ζ. Γονεῶν.
 Βουλευτής. 426. *Γύπτεις. 409.
 Βουλευτός. 473. Γυρός. 411.
 Βουλήεις. 414.
 Βούλλα. [Λατιν. Bulla]. Δ.
 376.
 Βραχῆ συγκέχ. τῶ Βραχῦ. 384, Δαήμων. 356.
 449. Δαιμονῶσι. Ζ. Δειμαίνουσι.
 Βωμοῦ (ἀπό τοῦ) τὴν ψῆφον Δαίμων. 356.
 φέρειν. 441, 464. *Δαμάστης. 358.
 Βῶς. 428. *Δάμων. 456.
 Δειλίασις. 473.
 Γ. Δειμαίνουσι συγκέχ. τῶ Δαιμο-
 νῶσι. 457.
 Γάλα. Ζ. Πίαρ. Δεξιοὶ ἐπέπτησαν. 397—καὶ
 Γαλήνη. Ζ. Χειμών. ἀριστερὰ ὄρνιθες. 397.
 *Γεγανία. 399, 407. Δεξιτερός. 432.
 Γεδέοντες. 421. Δέος. Ζ. Ἐπί.
 Γενέσθαι συγκέχ. τῶ Ἔσσεισθαι. Δεργμάτων συγκέχ. τῶ Δεγμά-
 380. των. 372.
 *Γεράθας. 387. Δέρμα καὶ ξύλον. 393.
 Γερμανοὶ [Λατιν. Germani]. Δέρω. Ζ. Ἄσκος.
 367. Δέσποινα. 386.

- Δεσπόσυνος. 393.
 Δήσιος. 416.
 Δηλιακὸν πλοῖον. 361.
 Δῆμοι, [κωμωδία Εὐπόλιδος].
 462.
 Δημοκηδής. 428.
 Δημοτικός. 415. Τὸ δημοτικόν.
 453.
 Δῆμος. Ζ. Θυμός.
 Δηνάριον [Λατιν. Denarium].
 370.
 Δήω, ἢ Δηῶ. 465.
 Διαδεχομένης. Ζ. Διαχχομένης.
 Διάθεσις. 409, 383.—ἡ περὶ
 τὸν σοφόν. 394.
 Διαίρειω. 449.
 *Δικρία. 413.
 *Διακριεῖς, Διακριεῖς, Διάκριτοι,
 Ἐπάκριτοι, Ὑπεράκριτοι. 413.
 Διαλέγομαι. 418.
 Διαπλοκή συγκέχ. τῷ Διπλῶ.
 459.
 Διαπολεμέω. 474, 475.
 Διαπονέω. Τὴν μουσικὴν διαπο-
 νηθῆναι. 456.
 Διαπόνως. 468.
 Διαρπάζω. 427.
 Διατηρέω. 499.
 Διαχχομένης συγκέχ. τῷ Διαδε-
 χομένης. 404.
 Διαχράομαι. 378.
 Διδακχλία. Ζ. Τραγική.
 Διδάσκειν χαλκία. Διδάσκεισθαι
 μετεωρολέσχης. 407.
 Δίδωμι. Οὐ δοτέον. 418. Ζ.
 Ρύσια, καὶ Χαίρω.
 **Διεξυφαίνω. 366.
- *Διευτυχίδας. 380.
 Διέχειν συγκέχ. τῷ Διελεῖν.
 382.
 Διήγησις. Ζ. Κρατεῖν.
 Δίίπταμαι. 378.
 Δίκη. Ζ. Λαμβάνω.
 Δίκη συγκέχ. τῷ Νίκη. 435.
 Διόπερ, ἢ Δι ὄπερ. 438.
 Δίοπος ἢ Δίοψ. 368.
 *Διοσκοριδής [μκθητής Ἰσοκρά-
 τους] 384.
 *Διόσκοροι, ἢ Διόσκουροι. 364.
 Ζ. καὶ Τυνδαριδαίς.
 Διπλόη. Ζ. Διαπλοκή.
 Δολοῦν συγκέχ. τῷ Δουλοῦν.
 469.
 *Δόλοπες. 366.
 Δόξ. Ζ. Γόης, καὶ Ἐνεργάζο-
 μαι.
 Δόρυ. Ζ. ἐπί.
 Δουλοσύνη. 415.
 Δουλοῦν. Ζ. Δολοῦν.
 Δούρειος ἵππος. 479.
 Δράκων. 438.
 Δρυκολάπτης. 367.
 Δύσελπις, ἢ Δυσέλιπτος. 473.
 Δυσνίκητος συγκέχ. τῷ Δυσκί-
 νητος. 453.
 Δυσπαράιτητος. 471.
- Ε.
- Ἐάτεον. Ζ. Λεκτέον.
 Ἐγκότως συγκέχ. τῷ Εἰκότως.
 441.
 Ἐγχειρίδιος κοπίς. 465.
 Ἐγχυτρίστρια. 413.

- Ἐδάφη συγκέχ. τῷ Λαίφῃ. 359. Ἐλέγχω. 463.
 Ἐδος. Ζ. Ἀσφαλῆς. Ἐλλανία. Ἐλλάνιος. 381.
 Ἐδράζω. 398. Ἐλλεΐψεις σπάνιοι. 415.
 Ἐξήτει συγκέχ. τῷ Ἐξήτει. 365. Ἐλληνικοὶ συγκέχ. τῷ Πολεμικοί.
 Ἐθίζω. Εἰθίζοντο καὶ Εἰθίζον. 443.
 384. Ἐλοιτο συγκέχ. τῷ Ἐροίτο. 382.
 Εικότως. Ζ. Ἐγκότως. Ἐλπίζ. Ζ. Ἀποκόπτω.
 Εἰρεσιώνη. 361. Ἐμβῆναι συγκέχ. τῷ Ἐμφῦναι.
 Εἰρημένη. 391. Εἰρημένος μι- 438.
 σθός. 356. Ἐμμεμγμένοις συγκέχ. τῷ Ἐν-
 Εἰρήνη. 400. μεμγμένοις. 456.
 Εἰρηνοφύλαξ. 400. Ἐμπεδον. 409.
 Εἰσιέναι συγκέχ. τῷ Ἐξιέναι. Ἐμφῦναι. Ζ. Ἐμβῆναι.
 456. Ἐν συγκέχ. τῷ Ἐν. 455. Ζ.
 Ἐκ ποδῶν. καὶ Ἐμμεμγμένοις.
 * Ἐκάλεια, ἢ Ἐκαλήσια, 358, Ἐναγίζω. 419.
 359. Ἐκάλειος Ζεὺς. 359. Ἐναρμόττω. 437.
 * Ἐκαλίνη. 359. * Ἐναροφόρος, 364.
 Ἐκβαίνω. Ἐκβῆναι τὴν Λυκούρ- Ἐνδεῆς τῶν ἀναγκαίων. 423.
 γου διάταξιν. 407. Ἐνδειξιν συγκέχ. τῷ Ἐνδοξον.
 Ἐκβάλλω. 433. 464.
 Ἐκβεβαιώω. 391. Ἐνδεκάκλιος. Ζ. Κεφαλή.
 Ἐκεχειρία. Ζ. Ὀλυμπιακή. Ἐνδιδῶμι ἀφορμάς. 465. Ἐνδί-
 Ἐκκαδίζω. 385, 482. δομαι. 474.
 Ἐκκάμνω. 425. Ἐνθύω. Ἐνδύεται τι τούτῳ. 410.
 Ἐκκείρομαι. Ζ. Χειρόμακτρον. Ἐνέδρας ποιῆσθαι, ἢ τίθεσθαι.
 Ἐκκλητοί. 417. 375.
 Ἐκκομιδή. 420. Ἐνεορτάζω. 476.
 Ἐκλογίζω. 430. Ἐνεός. 398.
 Ἐκλυθῆναι. Ζ. Ἐκχυθῆναι. Ἐνεργάζομαι δόξαν. 392.
 Ἐκπαίω. 383. Ἐνεργάζομαι συγκέχ. τῷ Ἐργά-
 Ἐκπίπτω. 383. ζομαι. 393, 453.
 Ἐκπολεμώω. 461. Ἐνη. 422.
 Ἐκταράσσω. 406. Ἐνίοτε. 460.
 Ἐκτῆμορος. 479. Ἐνίσταμαι. 453.
 Ἐκχυσῆναι συγκέχ. τῷ Ἐκχυσῆ- Ἐνοια. 451, 479. Ζ. καὶ Σχο-
 ναι. 477. λάζων.

- Ἔνος. 370.
 Ἐντείνω. 409, 457.
 Ἐντονος. Ζ. Σύντονος.
 Ἐντροφάομαι. 446.
 Ἐντυγχάνω. 443.
 Ἐξαμβλύνω. 475.
 Ἐξανευρίσκω. 366.
 Ἐξανισταμένη συγκέχ. τῷ Ἐξιστα-
 μένη. 436.
 Ἐξαναίνω. 378.
 Ἐξερημόω. 406.
 Ἐξήτει. Ζ. Ἐζήτει.
 Ἐπαγαγέσθαι συγκέχ. τῷ Ἐπά-
 γεσθαι. 470.
 Ἐπαγάγοιτο συγκέχ. τῷ Ἐπά-
 γοιτο. 471.
 Ἐπαινέω. 403.
 Ἐπακολουθέω. 364.
 * Ἐπάκρισι. Ζ. Διακρείς.
 Ἐπανελθών συγκέχ. τῷ Ἀπελ-
 θών. 458.
 Ἐπέθηκεν συγκέχ. τῷ Ὑπέθη-
 κεν. 457.
 Ἐπεὶ [εἰ ἀντὶ τοῦ Ἐπειτα]. 355,
 376.
 Ἐπεκλήρυττον. Ζ. Ἀπεκλήρυττον.
 Ἐπεξερχόμενον συγκέχ. τῷ Ἐ-
 περχόμενον. 405.
 Ἐπεξιέναι συγκέχ. τῷ Ἐπιέναι.
 452.
 Ἐπέση συγκέχ. τῷ Ὑπέση. 426.
 Ἐπέσρεψεν συγκέχ. τῷ Ἐπέστρε-
 ψαν. 480.
 Ἐπί. Ἐπὶ δόρου.—ἀσπίδα. 472.
 —πᾶν δέους. 475.
 * Ἐπιδαυρος. Ζ. Ἰερά.
 Ἐπιδήλωσ. 448.
 Ἐπίζηλος. 422.
 Ἐπικερδής [ὁ κέρδος φέρων.]
 Ἐπικέρδης [ὄνομ. κύρ.] 462.
 Ἐπικληρος 418.
 Ἐπικλησις. 458.
 Ἐπίνοια. Ζ. Ὑπόνοια.
 Ἐπιπλοκάς συγκέχ. τῷ Περι-
 πλοκάς. 418.
 Ἐπιπροσθέω. 460.
 Ἐπισημαίνω. 417.
 Ἐπίσαμαι. 438, 448.
 Ἐπισπᾶσαντας συγκέχ. τῷ Ἐπι-
 σπείσαντας. 426.
 * Ἐπίτιμος ὁ Φαρσάλιος. 466.
 * Ἐπιτυμβία Ἀφροδίτη. 400.
 Ἐπιτημίζω. 446.
 Ἐπίφθορον. 422.
 Ἐπιφορέω. 382.
 Ἐπιψάω. 446.
 Ἐπομβρον συγκέχ. τῷ Ὑπομβρον.
 445.
 Ἐπορέγω. 417.
 Ἐποψάομαι. 361.
 Ἐπράθησαν συγκέχ. τῷ Ἐφάνη-
 σαν. 466.
 * Ἐπτὰ σοφοί. 409.
 Ἐπταμόριον. 376.
 Ἐρατέω. 389.
 ** Ἐργαδαῆς, ἢ Ἐργοδαῆς. 420.
 Ἐργάθεις. 420.
 Ἐργάζομαι. Ζ. Ἐνεργάζομαι.
 Ἐργον κυβερνητήριον. 414. Ἐρ-
 γον οὐδὲν ὄνειδος. 408.
 Ἐρετρικός. 443.
 Ἐρημόω. 407.
 Ἐρινεός. 358.
 Ἐρμα. 381, 467.

- * Ἐρμος. 482.
 Ἐροιτο. Ζ. Ἐλοιτο.
 Ἐρπω. 390.
 Ἐρυμνός. 447.
 Ἐρως ἐπὶ σωτηρίᾳ νέων ὑπὸ Θεῶν
 δεδομένους. 379.
 Ἐσεσθαι. Ζ. Γενέσθαι.
 Ἐσθήσει. Ζ. Αἰσθήσει.
 Ἐταῖρος συγκέχ. τῷ Ἐτερος.
 457.
 Εὔ γ' οὔν. 418. Ζ.
 Εὐγόμερωτον. 399.
 Εὐδόκιμός τις. Ζ. Τίς.
 Εὐζηλίας συγκέχ. τῷ Εὐτελείας.
 389.
 Εὔζωρος. 361.
 Εὐθηνέω. 428.
 Εὐθύς. Ζ. Αὔθις.
 Εὐκαιρεῖν. 480.
 Εὐλαβεῖς συγκέχ. τῷ Ἀβλαβεῖς.
 460. Η.
 * Εὐμενίδες. 363.
 * Εὐξενος. 409. Ἡ συγκέχ. τῷ Καί. 368. 462.
 Εὐπάθεια. 479. Ἡδίσον συγκέχ. τῷ Πλεῖσον. 427.
 * Εὐρυπῶν, Εὐρυτίων, ἢ Εὐρυφῶν. Ἡδοναὶ ἀβλαβεῖς. 460.
 330. * Ἡλίκιος [Λατιν. Elicius]. Ζεὺς.
 Εὐρωμαι συγκέχ. τῷ Συμφέρω-
 μαι. 406. 402.
 Εὐρύχορος. 478, 482. Ἡμίμναια. 384.
 Εὐσταεῖς. 413. Ἡν συγκέχ. τῷ Ὄν. 443.
 Εὐτελείας (τῆς ἐν τοῖς λόγοις). Ἡν ὅτε. 460.
 339. Ζ. Εὐζηλίας. * Ἡνιόχη. 363.
 Εὔτονος. Ζ. Σύντονος. Ἡρμοσμένῳ συγκέχ. τῷ Ὄρμω-
 μένω. 476.
 Εὐχή. Ζ. Ἀρχή.
 Εὐχωλιμαῖοι. 476. Θ.
 Ἐφάνησαν. Ζ. Ἐπράθησαν.
 Ἐφσεις. 417. Θάλασσα, ἢ Θάλαττα. 423. Ζ.

- καὶ Ὑπεύδιον.
 Θάλασσαν. Ζ. Θυσίαν.
 Θάλασσαν (περὶ τὴν μεγάλην).
 480.
 Θάρσος καὶ Θράσος. 390. συγ-
 κέχ. τῷ θράσος. 477.
 Θάσια κάρυα, καὶ [ἐλλειπτικῶς]
 Θάσια. Αὐτ. στοχ. κζ', κή.
 Θάσιος οἶνος, καὶ [ἐλλειπτι-
 κῶς] Θάσιος. κς'.
 **Θασόροφον [ἀντὶ τοῦ Θασιόρο-
 φον, ἢ Θάσιον ῥόφημα], ὁ
 τῶν ἀμυγδάλων χυλός. Αὐτ.
 σοχ. κή.
 Θέαμα (δεινὸν ἰδεῖν).—κρεῖτ-
 στον λεγμάτων. 372.
 Θεραπευτήρ. 384.
 Θέειν παρὰ τὸν ἔσχατον κίν-
 δυνον—ἐγγύτατα ὀλέθρου.
 476.
 Θίγω. 426. Θίγειν συγκέχ. τῷ
 Θιγεῖν. 468.
 Θράσος. Ζ. Θάρσος.
 *Θρασυμένη. 468.
 Θυμὸς συγκέχ. τῷ Δῆμος. 416.
 Θύω (ἐγὼ θέ). 402.
 Θυσίαν συγκέχ. τῷ Θάλασσαν.
 379.
 *Θώθ. 370.
- I.
- *Ἴανουκλον [Λατιν. Janiculum].
 404.
 *Ἴανός [Λατιν. Janus]. 404.
 *Ἴανουάριος [Λατιν. Januarius].
 404.
- *Ἴαονία. 412.
 Ἰερά ναῦς. 438-Ἐπίδαυρος. 466.
 Ἰεραὶ γυναικες. Ζ. Σαμοθράκια.
 ΙΚΟΣ. Ζ. Κτητικά.
 Ἴκω. Ζ. Μή.
 Ἰλίκιος. Ζ. Ἡλίκιος.
 *Ἰόπη, ἢ Ἰππη. 364.
 *Ἰούλιος. [Λατιν. Julius.] 377.
 Ἰπάδα τελοῦντες. 417.
 *Ἰππη. Ζ. Ἰόπη.
 Ἰπόφεω σπέρμα. 357.
 Ἰσομέτρητος. 422.
 Ἰσῶντες καὶ Ἰσάντες. 398.
 Ἰταλός. 387.
 Ἴων συγκέχ. τῷ οἶον. 437.
- K.
- Καδίζω, ἢ Καδδιχίζω. 385.
 482.
 Κάδος, Κάδδιχος. 385.
 Κάθεξις. 396.
 Καὶ συγκέχ. τῷ Κατά. 470. Ζ.
 καὶ Ἡ.—κακῶς προστεθει-
 μένος. 479.
 Καίτοι γε. 459.
 Κακίας φορά. 467.
 Καλλεῖπω. [ἀντὶ τοῦ Καταλείπω].
 434.
 Καλυπτή. 473.
 Καλῶ συγκέχ. τῷ Χαλκῶ. 444.
 Κάμιλλος. 397.
 *Κάνηθος. 363.
 Κάνης. Κανήτιον. 419.
 *Κανουληγία. 399.
 Κάπρα. [Λατιν. Capra.]
 428.

- Καπράριος. [Λατιν. Caprarius.] *Κελτική (ἢ ἐντὸς τῶν Αλπεων.).
 428. 372.
- *Καπιτώλιον. [Λατ. Capitolium.] *Κελτόριοι. 448.
 371. Κεναῖς χερσί. 480.
- Καρθαρέω. 455. Κενὸς συγκέχ. τῷ Κοινός. 374.
- Κάρρων [Κρείττων.] 391. *Κερατῶν. 360.
- Κατά. Ζ. Καί. *Κερησσός. 448.
- Καταβιάζων συγκέχ. τῷ Καταβι- *Κερμανός. 367.
 βάζων. 437. Κεφάλκιον (ὅ,τι περ). 456.
- Κάταγεςθαι εἰς τοῦτον. 395. Κεφαλή ἐνδεκάκλιτος. 455.
- Καταδεικνύω. 409. Κεφαληγερέτης. 455.
- Καταθχμβέω. 476. Κῆνσος [Λατιν. Census.]. 370.
- Κατακαίω λύπαις. 406. Κινέω. 398, 469.
- Κατακηλέω. 404. Κίρκος. 475.
- Καταλειφθέντας συγκέχ. τῷ Κα- *Κλάρας. 431.
 ταληφθέντας. 452. Κλειδῶν ὑποβολή. 375, 482.
- Καταπηγνύμενα συγκέχ. τῷ Κλεινοί. 487.
- Καταρρήγνύμενα. 498 Κλεισιάς. 432, 433.
- Καταρτίζω. 471. Κλεισίον, ἢ Κλίσιον. 432.
- Κατάρτισις, καὶ Κατάρτυσις. *Κλεομήδης. 377.
 436. Κληρουμένων συγκέχ. τῷ Πλη-
 ρουμένων. 430.
- Κατασκευή. 433.
- Κατασπένδειν ἑαυτοῦς τῷ ἄρ- Κλίεντες. [Λατιν. Clientes].
 χοντι. 476. 370.
- Κατασφρέω. 406. Κλίσιον. Ζ. Κλεισίον.
- Κατατάττομαι. 385. *Κλώδιος. 395.
- Κατατραχεῖν μήλου κυθωνίου. Κλωστή χρόκη. 412.
 418. Κοδράντης. [Λατιν. Quadrans].
 433.
- Καταφατίζω. 422. Κοβοῦρις. 442.
- Κατελλεῖσθαι. 454.
- Κατεῖχε συγκέχ. τῷ Κατῆγε. Κοινοπραγία. 461.
 450. Κοινός. Ζ. Κενός.
- Κεκλιμένην ἀντικρυς. 448. *Κόκλιος [Λατιν. Cocles]. 431.
- Κεκομισμένων συγκέχ. τῷ Κε- Κόλπος. Ζ. Ἀσώπιος, καὶ Μαλε-
 κομημένων. 475. εὐς.
- Κέλερ, Κέληρ [Λατιν. Celer.] Κόλουρις. 442.
- Κέλης. 369. Κολούω. 464, 376, 471.

- Κομίζομαι. 470. *Κύφη. 411.
 Κόπτω τὴν θύραν. 432. *Κυχεύς. 412.
 Κοπίς. Ζ. Ἐγχειρίδιος. Κώδιον (ἐν Κρατίνου). 455.
 Κορυφῆς συγκέχ. τῷ Ὀροφῆς. Κωλύω. 376.
 460.
 Κόσμος ἐπέων. 412. Λ.
 Κότος. 441.
 *Κούρητες. 479. Λαβεῖν συγκέχ. τῷ Λαχεῖν.
 Κρατεῖν τὴν διήγησιν ἐπὶ τῆς 417.
 ἀληθείας. 463. Λαγαρός. 430, 450.
 *Κρεώφυλος. 380. Λάγκη. Ζ. Λάκη.
 Κρημός. 450. Λαγόνες κρημοῦ, ἢ ὄρους. 450.
 Κρήτηθεν. 360. Λαγχάνω, ἢ Λαμβάνω δίκην.
 Κρίνετιν συγκέχ. τῷ Κρινεῖν. 417.
 368. *Λαέρτης. Λαέρτιος. Ζ. Λάρτης.
 Κρίσεων. Ζ. Ῥήσεων. Λαίφη. Ζ. Ἐδάφη.
 *Κριτόλαος. 457. **Λάκη, ἢ Λάγκη. 450.
 Κρόκη. Ζ. Κλωστή. Λαμβάνω. Ζ. Λαγχάνω.
 Κρόνος συγκέχ. τῷ Χρόνος. *Λάρτης [κατὰ συγκοπὴν ἀντὶ
 455. τοῦ Λαέρτης, ὡς τὸ Λάρτιος
 ἀντὶ τοῦ Λαέρτιος]. 431.
 Κρυπτία. 392.
 Κτητικά εἰς ΙΚΟΣ ἀντὶ ἐθνικῶν. *Λατταμύας. 448.
 443. *Λαυρεντόν. 375, 376.
 Κυβερνήσια (τά). 359. Λαυριωτικὴ πρόσοδος. 479.
 Κυβερνητήριον ἔργον. 414. Λαχεῖν. Ζ. Λαβεῖν..
 Κυδώνιον μῆλον. 418 Λεγεών (Λατιν. Legio). 370.
 Κύειν, καὶ Κυεῖν. 426. *Λέγμα. 372.
 Κυντίλιος [Λατιν. Quintilis]. Λεγμάτων. Ζ. Δεργμάτων.
 451. Λεκτέον συγκέχ. τῷ Ἐατέον.
 Κῦμα. Ζ. Κυρτός. 378.
 Κυνάς. 385. Λέκτρον γαμήλιον. 372.
 *Κυνόσαργες. 436. Λέσχη. 378.
 Κύρβεις. (ὁ καὶ ἦ). 421. *Λευκανία. 366.
 Κυρεία. 382. *Λεύκιος. 468.
 Κύριαι. 386. *Λεωβότης. 442.
 *Κῦρις. 378. Δησρίς. 358.
 Κυρτὰ κύματα. 411. *Λίβιος. 475.

- * Λιβίτινα [Λατιν. Libitina] 400. Μάλιζα συγκέχ. τῷ Μόλις. 389, 482.
- Λίθος [ἐπὶ τοῦ Βωμὸς ἴσως ἐν- Μᾶλλον δὲ [Γραμματικῶν φράσις ἐν ταῖς διορθώσεσι] 394.
- Λίθος]. 422. *Μανιπλάριοι [Λατιν. Manipu- lares, καὶ Manipulares] Μανί- πλον [Λατιν. Manipulus καὶ Maniplus] 368.
- Λιθουργοὶ συγκέχ. τῷ Λιουργοί. 459. *Μάρκος. 404.
- Λίτυον [Λατιν. Lituus]. 374, 452. *Μάρκος Μινούκιος. 471.
- Λογίζομαι. 415. *Ματούτα [Λατιν. Matuta]. 445.
- Λόγιον. 386. Μέγα ποιῶν συγκέχ. τῷ Μετα- ποιῶν. 428.
- Λοιπὸν. Τὸ Λοιπὸν. 427. Μεγάλη. Ζ. Θάλασσαν.
- Λοξὸν ὀράω. 416, ἢ βλέπω, ἢ ὀπιπτεύω. Ζ. Βλέπω. Μέγας καὶ πολὺς. Αὐτ. 50χ. ἰζ. Μέδω, Μεδέω. 439.
- * Λουκερήνσης [Λατιν. Luce- Μεθίσαμαι. Οἱ μεθεστῶτες. 419.
- renses]. 373. Μέλλω (οὐδὲν). 470.
- Λυκιδεύς. 420. Μέν [προσθεθεῖς] 356. Μέν γε. 386.
- Λυκίς. 420. Μενεῖν συγκέχ. τῷ Μένειν. 472.
- * Λυκομηῆσαι, ἢ Λυκομίδαι. 436. Μένος. 374.
- Λυκόφανος. 388. Μέντεμ [Λατιν. Mentem, παρὰ τὴν Mens εὐθεῖαν]. 374.
- * Λυσικλῆς. 461. *Μερκηθῖνος Μερκηθόνιος [Λατιν. Mercedonius] 403.
- Λυσιτελέσερος συγκέχ. τῷ Ἄλυ- Μεσοβασιλεία, Μεσοβασιλείον. 396.
- σιτελέσερος. 441. Μερκοῖεται. 450.
- Μ. *Μεσσάλαι. 434.
- Μάγνος [Λατιν. Magnus]. Μετάπεμπος. 408.
449. Μεταποιῶν. Ζ. Μέγα ποιῶν.
- *Μαῖα. 403. Μετοίγια (τά). 362.
- Μαιαδεύς. 403. Μετοχαῖς ἀντ' ὀνομάτων πολλάκις χρῆται Πλοῦταρχος. 472, 474, 476.
- Μακαρίζω. 434. *Μαλιεύς, ἢ Μαλιακὸς κόλπος. 461.
- Μακάριος. 455.
- Μακαρίτης. 419.
- Μακρᾶ συγκέχ. τῷ Μικρᾶ. 379.
- Μαλακτῆρες. Ζ. Χρυσός.

- Μέτριος. Ἐν τῷ μὴ μετρίῳ. 429. *Νάννιον (ή). 435.
 Μῆ [παραλειφθὲν]. 429.—συγκέ- *Νάννος. 409.
 χυται τῷ Μίκυ. 461. *Νάξος. 360.
 Μῆ ὥρας ἴκοιτο, Μῆ ὥραιοιν Ναρός ἢ Νηρός. Αὐτ. σοχ. μῆ.
 ἴκοιτο, Μῆ ὥραν γενέσθαι. Ναυάγιον. 451.
 442. Ναυβάτης. 437.
 Μηδὲ συγκέχ. τῷ Μήτε. 393. *Νεοκλῆς. 444.
 Μῆνες συγκέχ. τῷ Μοῖραι. 374. Νέορτος. 407.
 Μήτε. Ζ. Μηδέ. Νηρός. Ζ. Ναρός.
 Μηχανή. Ζ. Πορίζω. *Νικαγόρας. 439.
 Μηχάνημα. 379. *Νίκη χρυσῆ. 363.
 Μίκυ. Ζ. Μή. Νίκη. Ζ. Δίκη.
 Μηνύω. Ζ. Οὐρανῶ. *Νικομάχη. 444.
 Μικροῦ. Ζ. Μακροῦ. *Νικομήδης. 444.
 *Μιλτώ. 462. *Νικοστράτη. 374.
 Μισθός εἰρημένος, ἢ ῥητός. 356. Νομίμων. Ζ. Μομίμων.
 *Μνημοσύνη. 373. *Νουμάς [οὐ Νομάς.] 372.
 Μοθωνικός. 456. Νοῦς. 456.
 Μοῖραι. Ζ. Μῆνες. Νύκτωρ. 366.
 Μοῖραι γενέσεως κύριαι. 373.
 Μοιρηγενής. 373. Ξ.
 Μόλις. Ζ. Μάλισα.
 Μόλις (ὑπὸ βίας καί). 426. Ξενική ὁδός. 394.
 *Μονήτα [Λατιν. Moneta]. Ξηραλοιφεῖν. 478.
 373. Ξηρολουτρεῖν. 478.
 Μομίμων συγκέχ. τῷ Νομίμων. Εἶφος τευθιδος. 439.
 437. Εὐλινον τεῖχος. 438.
 Μοσχεύω. 478. Εὐλον. Ζ. Δέρμα.
 Μόσχος. 478. Ευνίσαμαι. 356.
 *Μούνοχος. 365.
 *Μουσειον. 365. Ο.
 **Μούσχανος. 478.
 *Μυρωνίδης. 462. Ὀβελίσκος σιδηροῦς. 476.
 Ὀβολός. 478.
 Ὀδός. Ζ. Ξενική.
 *Οἶη. Οἶηθεν. 458.
 Οἰκίω συγκέχ. τῷ Οἰκέω. 356.
 Ναιεν (τὴν πόλιν εὔ). 423.

- Οἶμαι [συντάσσεται μέλλοντι ἀπαρεμφάτου]. 425.
 *Οἶναρος. Ζ. Ὠναρος.
 Οἶον. Ζ. Ἰων.
 Οἷς συγκέχ. τῷ Ὠς. 450.
 Ὄκ ἄγε [Λατιν. Hoc age]. 401.
 * Ὄκκος. 384.
 Ὄλιγισος, καὶ Ὀλιγοσός. 472.
 Ὀλος. Τὸ γὰρ ὄλον καὶ πᾶν. 386.
 Ὀλυμπιακὴ ἐκεχειρία. 391.
 Ὀλύμπιος. 458, 467.
 Ὄμακλος τῷ βίω. 406.
 Ὄμαρτῆ. 414.
 Ὄμομήτριος. 444.
 Ὄμοσε συγκέχ. τῷ Ὄμωι. 432.
 Ὄνόματᾶ εἰς ος. 473.—Κτητικὰ εἰς ἰκος. 443.
 Ὄπιπεύω. Ζ. Βλέπω.
 Ὄπλοκαθάρσιον. 375.
 Ὄπου [ἐπὶ τοῦ ὀπότε]. 376.
 Ὄπτιλέτις. Ὄπτιλίασις. Ὄπτίλος. Ὄψίζω. Ὄψίζομαι. 384.
 384.
 Ὄπως (τροπικόν). 441.
 Ὄραω. Ζ. Βλέπω, καὶ Λοξόν.
 Ὄργας. 464.
 Ὄργῆ. Ζ. Ἀρχή.
 Ὄργῆν (τὴν) παραλύειν τινός, ἢ τῆς ὀργῆς παραλύειν τινά. 466.
 Ὄρέγω. 431.
 Ὄρη συγκέχ. τῷ Ὄρει 469.
 Ὄρκια. Ζ. Τέμνειν.
 Ὄρμενος. 368.
 Ὄρμωμένω. Ζ. Ἡρμοσμένω.
 Ὄροφῆς. Ζ. Κορυφῆς.
 Ὄς (ὀνόματα εἰς). 473.
 Ὄσχος. 478, 482.
 Ὄτκν (πρῶτον). Ζ. Πρῶτος.
 Ὄτε (ἦν). Ζ. Ἦν.
 *Οὐάόρων. Ζ. Βάόρων.
 *Οὐέλια [Λατιν. Velia]. 428.
 Οὐθας. Ζ. Πίαρ.
 *Οὐῆεντανοί [Λατ. Vejentani]. 444.
 *Οὐίκασιπότας [Λατιν. Vicæ potæ.] 428.
 *Οὐίνδίκτα [Λατιν. Vindicta]. 427.
 Οὐν συγκέχ. τῷ ὠν. 362.
 *Οὐουλτοῦρονος [Λατιν. Vultur-nus.] 469.
 Οὐρανῶ δὲ μιγνύειν γῆν ἀβέλτερον. 377.
 Οὔτος συγκέχ. τῷ Οὔτως. 480.
 Ὄφθαλμίτις. 384.
 Ὄχειον. 387.
 Ὄψίγονος. 431.
 384.
 Π.
 Παγὰ [Πηγῆ]. 402.
 Πάγος [Λατιν. Pagus]. 492.
 Πάθος. 384.—συγκέχ. τῷ Πένθος. 473.
 *Παλάντιον, καὶ Παλάτιον. 373, 374, 432.
 *Παλήλια, ἢ Παλίλια, ἢ Παριλία [Λατιν. Palilia, ἢ Parilia]. 370, 374.
 Παλίνσκιος. 399.
 *Πάν. 374.
 Πάντας συγκέχ. τῷ Παρόντας. 380.

- Πανῶν συγκέχ. τῷ Τιτάνων. Πεῖκος. 428.
401. Πεκούλια, καὶ Πεκούνια [Λατιν. Peculium καὶ Pecunia].
- Παραγυμνῶ. 407. 428.
- Παράγω. 409. Πελεκάν. 367.
- Παραγωγή. 468. Πέλομαι. 407.
- Παρακινήτικῶς. Ζ. ἔχειν. Πέμπτος μῆν. 395.
- *Παράλιοι. Πάραλοι. 413. Πένθος. Ζ. Πάθος.
- Παραλλάξεις. Ζ. Περιελίξεις. *Πεντακοσιομέδιμνοι. 417.
- Παραλύω. Ζ. ὀργάν. *Πεντέλη. Πεντέλησιν. Πεντελικόν
- Παραρόρηγνύω. 474. ὄρος. 430, 483.
- Παρατατικοὶ χρ. 357, 385, 470. Πέρα τοῦ καλοῦ. 430.
- Παρατείνομαι πόθῳ. 410. Πέρδικες ἀπὸ συνουσίας παχυ-
- Παραχωρέω. 453. νόμοι. 419.
- Παρεντείνω. 457. Περδίκιον. 460.
- Παρηθηκότητας συγκέχ. τῷ Προβε- Περίαπτον. 481.
- θηκότητας. 452. Περιβόητος. 473.
- *Παρήλια, ἢ Παρίλια. Ζ. Παλή- Περιελίξεις συγκέχ. τῷ Παραλ-
- λια. λάξεις. 360.
- Παρθενία. Ζ. Προίεμαι. Περιπλοκαὶ λόγων. 468.
- Παρθένιον. 460. Περιπλοκάς. Ζ. Ἐπιπλοκάς.
- Παρήμι. Τὰ παρειμένα. 440. Περιστεφῆς ὄρεσιν. 469.
- Παρήκεν αὐτῷ τὴν ἀρχήν. 453. Περιτίθεμαι πιλίον. 411.
- Παρόντας. Ζ. Πάντας. Περιφέρων. Ζ. Προφέρων.
- Παρόντος. Ζ. Πορίζοντος. Περιχέομαι. 372.
- Πᾶς. Ζ. Ἐπί, καὶ Ὀλος. Πέσκος. 428.
- *Πάταικος. 410. Πέττα. 409.
- Πατέρες συγγεγραμμένοι. 370. Πεφασμένως. Ζ. Πωλέω.
- *Πατροκλῆς. 380. Ζ. καὶ Προκλέ- Πίαρ οὔδας. 416. — γάλα. 416.
- ους. Πιέζειν καὶ Πιεζεῖν. 426.
- Πᾶλλα κακῶν. 414. **Πιθίσκος [ὁ μικρὸς πίθος.] .
- Παχύνομαι. Ζ. Πέρδικες. 449.
- *Πεδιακοὶ, Πεδιάσιοι, Πεδιεῖς. *Πέκτωρ. 367. 1
413. Πιλίον. Ζ. Περιτίθεμαι.
- Πέδειλον καὶ Πέδιλον. 432. Πιστίον. Ζ. Πιστούθνης. 462.
- Πεδίου τὸ ἥδιστον [ὡς ἐν Τιμολ. *Πιστεύεσθαι συγκέχ. τῷ Πιστοῦ-
- § λζ', τῶν ἀγρῶν τὸν ἥδιστον]. Πιστεύεσθαι συγκέχ. τῷ Πιστοῦ-
427. σθαι. 398.

- Πίστις. 402. *Πορίστης. 462.
 Πιστός. 476. Ποριστής. 462.
 Πισοῦσθαι. Ζ. Γεγεύεσθαι. *Πόρκιος. 428.
 Πλασίειν 421. Πόρκος [Λατιν. Porcus]. 428.
 Πλαῖζον. Ζ. Ἡδισον. Πόρρω μέλλοντος ἀνδρὸς βασιλεύ-
 Πληγή. 454. ειν. 397.
 Πλήν. 388. Ποτήνης [Λατιν. Potens]. 398.
 Πληρουμένων. Ζ. Κληρουμένων. Ποτήριον Βαθυκλέους. 409.
 Πλευσίον. 452. Πότος συγκέχ. τῷ Πόνος. 437.
 Πλοῦτος. Ζ. Ἄπλουτος, καὶ Πρεσβυγενής. 382.
 Ἄτυλος. Πρίνου ἄνθος. 359.
 Ποιεῖν. Ζ. Πονεῖν. Πρίω, Πρίζω. 416.
 Ποιέω. 419.—κριθάς. 416.—Πρό. Ζ. Ἀνάγκη.
 φίλιαν. 360. Ζ. καὶ Ἐνέδρας, Προβάτιον. 467.
 καὶ Μέγας. Προβατοκάπηλος. Προβατοπώλης.
 Πόκος. 428. 441.
 Πολεμικοί. Ζ. Ἑλληνοικοί. Προβεθηκότητας. Ζ. Παρηθηκότητας.
 *Πολέμων. 379. Προδικεῖν. 482.
 Πολέω. 420. Πρόδικος. 482.
 Πόλις. 464. Ζ. καὶ Ναίω. Προῖεμαι. Αἱ προέμεναι τὴν ἱεράν
 *Πολυάλης, ἢ Πολυάρκης. 464. παρθενίαν. 400.
 *Πολυπήμων. 358. Προκλέους συγκέχ. τῷ Πατροκλέ-
 Πολύς. Ἡ πολλὴ τῆς ὀρχήσεως. ους. 380.
 401. Τὸ πολὺ τοῦ χρόνου. *Προκρούστης. 358.
 401. Πολλὰ καὶ καλὰ. 453. Προμαντεία. 461.
 Ζ. καὶ Μέγας. Πρὸς, συγκέχ. τῷ Πῶς. 426.
 Πομπεύω. 387. Προσαγορεύω. 378.
 Πονεῖν συγκέχ. τῷ Ποιεῖν. 358. Προσάγω. 381.
 Πόνος. Ζ. Πότος. Προσαμύνω. 454.
 Πόντεμ [Λατιν. Pontem ἀπὸ τῆς Προσαρκέω. 476.
 εὐθείας Pons]. 398. ** Προσβλύζω, ἢ Προσβλύω. 458.
 Ποντικοὶ βασιλεῖς. 335. Προσμάττω. 441.
 Ποντίφιξ [Λατ. Pontifex]. 398. Προστρίβω. 409.
 Πόντος (ὁ ἕξω). 481. Προφέρων συγκέχ. τῷ Περιφέρων.
 Πορίζειν μηχανάς. 463. 397.
 Πορίζοντος συγκέχ. τῷ Παρόντος. Προχοῆσι [Νεῖλου ἐπὶ]. 423.
 463. *Πρωῶτις, ἢ Πρωῶτος. 409.

- Πρώτός τι ποιέω. 382. Πρώτον, Σαβίνους. Ζ. Ἄλθανοῖς.
 ὅταν. 392. Σαλαμινία τριήρης. 457.
 Πρώτως, ἢ πρῶτον, τι ποιέω. 382. Σάλος. Ζ. Σείω.
 *Πυθαγόρας. 395. Σάμαινα. 462.
 Πύκτης. 408. *Σαμοθράκια ἱερά. 449.
 Πωλέω. Πεφασμένως πωλοῦνται. *Σανδάκη. 440.
 420. *Σάτρια. Σάτρικον [Λατιν. Sa-
 tricum]. 453.
 Πῶς. Ζ. Πρός.
 P. Σείω. Πολλῶ σάλω σεισαντες.
 476.
 *Ραμνήνησις [Λατιν. Rammenses.] Σενάτος. [Λατιν. Senatus].
 373. 370.
 *Ρατουμένα [Λατιν. Ratumena]. Σηπία. 422. Σήπιον. 439.
 430. *Σηλιουρία. 431.
 Ράττω, ἢ Ἀράττω. 470. *Σηγία. 431.
 Ρέμβομαι. 474. *Σιλόδοуроι. 476.
 *Ρεμωνία, ἢ Ρεμώνιον [Λατιν. Σίμωμα. 463.
 Remoria ἢ Remuria]. 369. *Σίννης. 357. Σίννιος. 364.
 Ρήγια [Λατιν. Regia]. 372. Σιτολογία. 470.
 Ρῆσις. 390. *Σκαϊόλας [Λατιν. Scævola].
 Ρήσεων συγκέχ. τῶ Κρίσεων. 431.
 390. Σκαϊός. 432.
 Ρητός. Ζ. Μισθός. Σκενωρέομαι. 452.
 Ρήτρα. 386, 482. Σκηπάνιον. 449.
 *Ρίγναριον [Λατιν. . .]. 369. Σκηπτοῦχος. 371.
 Ρίπτειν καὶ Ρίπτεῖν. 426. Σκήπτρον. 449.
 *Ροῦλλος. 467. Σκήπων. 449.
 Ρύσια διδόναι. 424. Σκιάς. 440.
 *Ρωμινάλιος [Λατιν. Ruminalis.] Σκίλλα. 455.
 367. Σκίμπους. 449.
 Ρωπικά. Ῥώπος. 383. Σκίμπων. 449.
 Σ. *Σκίρων. Σκίρωνων. Σκείρων. 358.
 Σκυβαλικὸν ἀργύριον. 442.
 Σμύχομαι. 464.
 Σ, προστίθεται ἐν ἀρχῇ Ῥωμικῶν λέξεων. 370. *Σολών. 363.
 *Σούτριον. 453.
 Σοφός. Ζ. Ἐπτά.

- Σπαθιά. 460. Συνηθεία. Ζ. Συντονία.
 Σπαργάω. 332, 477. Συνηνέχθησαν συγκέχ. τῷ Συν-
 *Σπέλεκτος. 367. ήχθησαν. 406, 468.
 Σπένδω. Ἐσπείσθησαν ἀνοχαί. Συνίζασθαι, ἢ Ἐυνίζασθαι. 356.
 373. Συνοίκια. 362.
 *Σπόριος Καρβίλιος. 407. Συνουσία. 456. Ζ. Πέρδικες.
 ΣΣ διπλοῦν, καὶ ΤΤ διπλοῦν, ἀνω-Συντίθημι. 420. 474.
 μάλως ἐν ἀνθ' ἐτέρου μεταλαμ- Συντονία ἴσως συγκέχ. τῷ Συ-
 βανόμενα. 391. νηθεία. 474.
 Σταδιαῖος. Ζ. Συστάδην. Συντονία φλεβῶν. Σύντονος πό-
 Στασιασμός. 477. νος. 474.
 Στέμματα. 395. Σύντονος συγκέχ. τῷ Ἔντονος,
 Στενωπός. 424. ἢ Εὐτόνος. 437.
 Στεφανίτης ἀγών. 390. Συντραγωδία. 442.
 Στοιβή. 357. Συμφέρωμαι. Ζ. Εὐρωμαι.
 Στρατιάν συγκέχ. τῷ Στρατιάν. Συρρήγνυμι τῇ κεφαλῇ τὴν κε-
 451. φαλίην. 358.
 Συγγομφώω. 398. Συσάδην, ἢ Σταδιαία μάχη.
 Συγγραφή. 355. 356.
 Συγκατατραχεῖν. Ζ. Κατατρα- Σύσασις. 433, 472.—ἄθρυπ-
 γεῖν. τος. 456.
 Σύγλισις. 453. Συστρέφομαι. 454.
 *Συίλλος [Λατιν. Suillus]. 428. Συσχηματίζω. 404.
 Συλλογίζομαι. 415. Σφάλλω τὸν ἄνδρα. 474.
 Συμβαίνω. 356. Σχέδην. 451.
 Συμβατικοὶ λόγοι. 451. Σχῆνος. 455.
 Σύμβουλον συγκέχ. τῷ Σύμμαχον. Σχολάζων πρὸς ἐννοία. 401.
 461. Σχολάζων [ἀντὶ τοῦ Κενός].
 Συμπίπτω. 471. 480.
 Συμπραγματεύομαι. 381.
 Συμφέρωμαι. Ζ. Εὐρωμαι. Τ.
 Συνάγω. 406, 428.
 Συναναγυμνός. 407. ΤΤ διπλοῦν. Ζ. ΣΣ διπλοῦν.
 Συναμφότεροι. 417. Ταναγρικός. 459.
 Συναρμόζω. 386. Τάσσω. 463.
 Συνεκτινύω. 300. *Τατιήνσης [Λατιν. Tatienses].
 Συνεξομοίω. 386. 373.

- Ταῦτα συγκέχ. τῷ Τοιαῦτα. 437.
 Ταχύς εἰς ὄργην. Ζ. Τραχύς.
 Ταῶς, ἢ Ταῶν. Ζ. Ὑφιέναι.
 Τεῖχος. Ζ. Ξύλινον.
 Τεκνοτροφία. 406.
 Τελεσιουργικός, ἢ Τελεσιουργός. 458.
 *Τέλης. 465.
 Τέλμα. Ζ. Τέρμα.
 Τέλος. 440.
 Τέμνειν ὄρκια Μήδοισι. 442.
 Τενεδία συγκέχ. τῷ Τηνία. 440.
 Τέρμα συγκέχ. τῷ Τέλμα. 369.
 Τερμέριον κακόν. 358.
 *Τέρμων. 402.
 Τεταρτημόριον. 433.
 Τετραλογία. 456.
 Τευθίς. 439.
 Τεχνικῶς. 455.
 *Τηθύς. 366.
 Τηνία. Ζ. Τενεδία.
 Τήνος. Τήνου κάρρονας. 391.
 Τίθεμαι παῖδα, ἢ ἀπλῶς Τίθεμαι. 356.—ἐνέδρας. 375.
 Τίμημα. 416.
 Τίς [ἀντὶ τοῦ Ἐκαστος]. 471.
 —[τοῖς ἐπιθέτοις προσιθέμενον]. 475, 477.
 Τιτάνων. Ζ. Πανῶν.
 Τοιαῦτα. Ζ. Ταῦτα.
 Τορευτής. 459.
 *Τορκουάτος. 471.
 *Τουτούλα, Τουτόλα, ἢ Τουτέλα. 452.
 Τραγική διδασκαλία. 456.
 Τραχύς (γρ. Ταχύς εἰς) ὄργην. 425.
 Τρέω. Τετρημένη. 385.
 Τριακόντορος. 361.
 Τριήρης. Ζ. Σαλαμινία.
 Τρύξ. 359.
 Τυνδαρίδαίς συγκέχ. τῷ Διοσκουρίδαίς. 365.
 Τυραννέω, ἢ Τυραννίζω. 414.
 Τύφος. 446.
 Τύφω. 446.
 Υ.
 Υ. Ζ. Β.
 Ὕδωρ, Ὕδωρ. 373.
 Ὑπόπρωρος συγκέχ. τῷ Ὑπόπρωρος. 462.
 Ὑπάγω. 381.
 Ὑπέθηκεν. Ζ. Ἐπέθηκεν.
 Ὑπεξαιρέομαι. 402.
 *Ὑπεράκριοι. Ζ. Διακρεῖς.
 Ὑπερήμερος. 414.
 Ὑπέρημος. 483.
 Ὑπερμαχητικός. 402.
 Ὑπερσυντελικός, ἀντὶ παρατατικού. 385.
 Ὑπερφαίνω. 452.
 Ὑπέστη. Ζ. Ἐπέστη.
 Ὑπεύδιον (τὸ) τῆς θαλάττης. 444.
 Ὑπηρέσιον. 479.
 Ὑποβολή. Ζ. Κλειδῶν.
 Ὑποδύομαι. 357.
 Ὑποθράττω. 468.
 Ὑπομοβον. Ζ. Ἐπομβρον.
 Ὑπόνοια συγκέχ. τῷ Ἐπίνοια, 468.

- Ὑπόπρωρος. Ζ. Ὑόπρωρος. Φθορά. Ζ. Φορά.
 Ὑποτίμησις. 453. Φιλάνθρωπος (οὐ) τύ γ' ἐσσί.
 Ὑποτύφω. 464. 431.
 Ὑπορρώδέω. 462. Φιλία. Ζ. Ποιέω.
 Ὑποχέομαι βαφῆν. 457. Φίλορρις. 396.
 Ὑφιέναι ταῶνκς γυναιξί. 460. Φιτιαλεῖς. Φιτιάλιοι [Λατιν. Fe-
 Ὑφεικέναι. Ζ. Ἄφεικέναι. tiales ἢ Feciales]. 400.
 Ὑρίσταμα. 357. Φοβούμενος γενέσθαι. 367.
 Φ. Φόβος συγκέχ. τῷ Φθόνος. 447.
 Φαινώδης. 438. Φοινικίς. 481.
 *Φαιζός. 413. Φοινικοῦς. Ζ. Χιτών.
 Φαρμακεία τέκνων. 375. Φορά συγκέχ. τῷ Φθορά. 467.
 Φάρμακον ἐφήμερον. 443. Ζ. καὶ Καλίας.
 *Φαρμουθί. 370. Φορτικός. 409.
 Φάσκης [Λατιν. Fasces]. **Φορτοφορέω. 463.
 429. Φορτοφόρος. 463.
 *Φαῦνος [Λατιν. Faunus]. 374. Φράζομαι. 416-417.—χαῦνα.
 415.
 *Φεβράτη [Λατιν. Fevruata. Φροντίς. 479.
 Ἴσως μέντοι ἐκ τοῦ Februlis, Φυγή [ἀντί τοῦ Φυγάδες].
 ἢ, ὡς γράφεται παρὰ τῷ Ἄρ- 372.
 νοδίω, Februtis]. 374. Φυτοῖς. Ζ. Φθιτοῖς.
 *Φεβρουάριος [Λατιν. Februa- X.
 rius]. 374, 403.
 Φεῖδομαι. Οὐδεμιᾶς ἀπεχθείας
 φεισάμενος. 480.
 Φέρειν Ψῆφον. Ζ. Βωμός.
 Φήμη οὐκ ἔχουσα τὸ βέβαιον.
 412.
 Φθιτοῖς συγκέχ. τῷ Φυτοῖς.
 403.
 *Φιδῆνη, καὶ Φιδῆναι [ἢ πόλις].
 Φιδηναῖος καὶ Φιδηνάτης [ὁ
 πολίτης]. 376.
 *Φιδίτια. 384.
 Φθόνος. Ζ. Φόβος.

Χαίρω διδούς. 431.
 *Χαιρώνεια. Αὐτ. σοχ. ξβ'.
 Χαλάζης. Ζ. Ζάλης.
 Χαλεπαίνω. Ζ. Ἀδιλωσ.
 Χαλκία διδάσκω. Ζ. Διδάσκω.
 Χαλκειᾶν. 404.
 Χαλκῶ. Ζ. Καλῶ.
 *Χάριλλος ἢ Χαρίλαος. 381.
 *Χαρώνδας. 447.
 Χαῦνος. Ζ. Φράζομαι. Χαῦνος
 νόος. 424.
 *Χεῖλεως, ἢ Χίλειος. 438.

Χειμών (οὐ) μόνον, ἀλλὰ καὶ γαλήνη θαλάσσης ἀργαλέον. 446.	Χῶμα. 399. Ψ.
Χειρῶμακτρον ἐκκεκρμένος. 415.	Ψῆφον φέρειν. Ζ. Βωμῶς. Ψοφέω. 432.
*Χίλιος. Ζ. Χεΐλως.	
Χιτών. Ζ. Ἄστολος.—κόκκινος, ἢ φοινικοῦς. 481.	Ω.
Χολόομαι. 416.	
Χράω [ἀντὶ τοῦ Χραίνω]. 437, 438.	Ὠθαί. 382. *Ὠμηστῆς. 440.
Χρήσιμος. 469.	Ων. Ζ. Ἦν, καὶ Οὔν.
Χρόνος. Ζ. Κρόνος.	*Ὠναρος, ἢ Οἶναρος. 360.
*Χρυσῆ νίκη. 363.	Ὠρα. Εἰς ὄραν ἐσομένην. 469. Ζ. καὶ Μή.
Χρυσῆ [ἐπὶ τοῦ Ἐπίχρυσος]. 422.	Ὠς ἔοικεν. 357.—ἔδει. 380.
Χρυσοῦ μαλακτῆρες. 459.	Ὠς. Ζ. Οἷς.
Χρῶμαι. 453.	

ΠΙΝΑΞ ΛΕΞΕΩΝ ΤΗΣ ΣΗΜΕΡΙΝΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ.

Α.

ΑΔΕΙΪΑΖΩ. 384.	κ. τ. λ. ις'. Γίνομαι ἄνθρωπος. ις'. Τί λέγεις ἄνθρωπε; ις'. Ἄν εἶναι ἄνθρωπος νὰ σέ γελάσῃ. ιθ'. Ζ. καὶ Μέγας.
Ἀθιβολεύω. Αὐτ. σοχ. κ'.	Ἄνοιξις. 403.
Ἀθιβολή. Αὐτ. σοχ. ιθ'.	*Ἄξια. Ζ. Ναξία.
Ἀθόγαλα. Ζ. Ἀνόγαλα.	Ἀπεξηλόνω. Ζ. Ἐξηλόνω.
Ἀκατάττατος. 436.	Ἀποβάλλομαι. Ἀπεβάλθη πέντε μηνῶν. 433.
Ἀναγκαῖον. Ζ. Χρεία.	Ἀποβάλλομαι. Ἀπεβάλθη τὸ ζήτημά του. 433.
Ἀναδεύω. 407.	Ἀποκάμνω. 425.
Ἀναθιβάλλω. Αὐτ. σοχ. κ'.	*Ἀπρίλιος. 367, 375, 403.
Ἀνάπνυσις. Ζ. Χρεία.	
Ἀνόγαλα. 416.	
Ἄνθρωπος εἶμι κ' ἐγώ. Αὐτ. σοχ. ις'. Ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ	

Αὐτῆνος, Αὐτήνη. 391.

Ἀφιδρών. 478.

Ἀχμνά. 415.

Ἀχμνός. 415.—νοῦς. Ἀχμνή
κεφαλή. 414.

Ἀχينوπόδιον. Ζ. Ἐχينوπόδιον.

Ἀχυρόσρωμα. 357.

πω τὴν ὄραν νά κ.τ.λ. κέ.

Βραθειάζω. Ἐως ὅπου ἐβραθειάτε.
384.

Βραθειάζομαι, ἢ Βραθυάζομαι.
384.

Βραθῦ, ἕως τὸ βραθῦ. 384.

Γ.

Β.

Βαρυκέφαλος. 468.

Βαρύνοος. 468.

**Βερθάτα. Αὐτ. σοχ. κ'.

Βίξ (μετά). Ζ. Μόλις.

Βλέπω. Αὐτ. σοχ. κ'. Βλέπω
μακράν. κ', κά. Δὲν βλέπεις
ὄτι σε περιπαίξεις; Τί βλέπεις
πλέον; Τί κάθησαι καὶ βλέ-
πεις; Βλέπε μὴ πέσης.—μὴ
σε γελάση.—νά γένης ἄνθρω-
πος. κά. Ζ. καὶ ἄνθρωπος.
Χωρὶς νά ἴδῃ μίτ' ἐμπρὸς,
μίτ' ὀπίσω. κά.

Βλέπω [ῥῆμα μεταβατικόν]. Κα-
θὼς μὲ βλέπεις καὶ σὲ βλέ-
πω. Βλέπει εἰς τὸν ἄλλον.
Ὅταν τὸ ἴδω θέλω τὸ πιεύ-
σει. Μὲ ποῖα ὀμμάτια νά
τὸν ἴδω. Ἴδε πολλά. κέ'.
Μὲ βλέπει μὲ καλόν, ἢ μὲ
κακόν ὀμμάτιον. κγ'. Βλέ-
πει τὸ φῶς. Ἴδε τὸ φῶς. Νά
ἴδῃς τὴν ὑγείαν σου.—τὴν πα-
τροῖδαν σου. Βλέπε τὴν ὑγείαν
σου. κδ'. Ἄλλο δὲν βλέπει
παρὰ νά κακοποιήσῃ. κδ'. Βλέ-
πω εἰς πρόσωπα. Δὲν βλέ-

Γόφος. 399.

Γυρεύω. 474.

Γυρίζω. 474.

Γυρτός. 411.

Δ.

Δακρύζω. 416.

Δειλίασις. 474.

Διαλύζω. 416.

Ε.

Εἶμαι. Εἶναί τοις. 392.

Ἐλάδιον. Ζ. Κάμνω.

Ἐλπὶς. Ζ. Κόπτω.

Ἐμπεριδένω. Ἐμπεριδεμένα λόγια.
468.

Ἐμπότης. 419.

Ἐνεγώτος καὶ Ἄορίστου διαφορά.
449.

Ἐνοια. 451, 479.

Ἐνοιάζομαι. 451.

*Εορτὴ ψυχῶν. 404.

Ἐξανευρίσκω. 366.

Ἐξηλόνω τὸ φάρμακον. Αὐτ. σοχ.
κς'.—τὸ ὠρολόγιον. κέ'.—τινά
ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν. κς'.

- Μή μ' ἐξηλόνης, ἢ Μή μ' ἀπε- Καλός. Καλὸς εἶναι νὰ σὲ γελάσῃ.
 ξηλόνης. κς. Ἐξηλώθη τὸ Αὐτ. Στοχ. ιθ'. Καλὸν ὀμμά-
 ὠρολόγιον.—ὁ σόμαχος. Ἐξη- τιον. Ζ. Βλέπω.
 λωμένη γυναῖκα. κς. Κάμνω σιτάριον, κριθάριον,
 Ἐταιρειάζω. 384. ἐλάδιον. 416.
 Εὐθειάζω. 384. Κανάτιον. 419.
 Εὐκαιρος. Εὐκαιρα λόγια. Εὐ- Κανάτιον. 433.
 καιρολογία. 480. *Κάπραινα. Αὐτ. Στοχ. ξβ', ξγ'.
 Εὐκαιρῶ. 480. Κιόλας. 364.
 Ἐχينوπόδιον. 388. Κλωστή. 412.
 Ζ. Κόλπος. Ζ. Ζητουνίου.
 Κόπτω. Ἐκοῖα τὰς ἐλπίδας μου.
 400.
 Ζηλεύω. 422. Κρητικός. 443.
 *Ζητουνίου (κόλπος τοῦ). 461. Κριθάριον. Ζ. Κάμνω.
 Ζουλεύω. Ζ. Ζηλεύω. Κτητικά εἰς ἰκος ἀντὶ ἐθνικῶν.
 443.
 Θ. **Κῦμα (τὸ) σγουραίνει ἢ σγουρί-
 ζει. 411.
 **Θασόροφον, ἢ Θιάσον. Αὐτ. Στοχ. Κυρά. 386.
 κς', κή.
 Θιάτον. Ζ. Θασόροφον. Λ.
 I. Λαχαρίζω. 430. Λαχαρισμένον
 μάλαγμα. 430.
 Ἰῶα. Ζ. Βλέπω. **Λαχαρὸν σεμιδάλιον. 430.
 K. Λαγγώνια (τά). 450.
 Λαγκάδιον. Λαγκαδιῶται. 450.
 Λάδιον. Λάδιον. Λάδι. Ζ. Ἐλά-
 διον.
 Καϊμάκι. Ζ. Ἀνθόγαλα. Λόγιον. Ζ. Ἐμπεριθένω.
 Κακόμοιρος. 374.
 Κακοπάθεια. 479.
 Κακὸν ὀμμάτιον. Ζ. Βλέπω. M.
 Καλαμάριον. 439.
 Καλοβλέπω. Αὐτ. Στοχ. κγ'. Μαθαίνω ράπτῃς, χρυσοχός,
 **Καλοκάρφωτον. 399. κτίστης. 407.
 Καλόμοιρος. 374. Μικαρία. 419.

- Μακρυρίτης. 419.
 Μάλκωμα. 459.
 Μακίζω. 416.
 Μή. Ζ. Νά.
 Μπερδένω καὶ Μπερδεύω. Ζ. Ἐμπεριθένω.
 Μέγας ἄνθρωπος. Μέγας καὶ πολὺς. Αὐτ. στοχ. ιζ'.
 Μόλις καὶ μετὰ βίας. 426.
 Μοσχεύω, Μουσχεύω, καὶ Μουσκεύω. 478.
 Μονέδα. 373.
- Παρατούσσουμος [ἐκ τοῦ Παρασύσσημος, τοῦτο δὲ ἀντὶ τοῦ Παράσημος]. 422.
 **Πᾶς [ἐπιθώρημα]. 365.
 Πατερίτζα. 374.
 **Πίτουλος. 422.—ὕγεια 423.
 Πόρευσις (χρῶ. Πόρεψις). 478.
 Πρινοκόκιον. 359.
 Πριονίζω. 416.
 Προσηλόνω. Εἶμαι προσηλωμένος, ἢ ἔχω τὸν νοῦν προσηλωμένον εἰς κ. τ. λ. Αὐτ. στοχ. κς'.

Ν

Σ.

- Ν, προστίθεται, ἢ ἀφαιρεῖται, εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν λέξεων. 419.
 Νά μὴ φθάσῃ τοῦ χρόνου. 442.
 *Ναξία, ἢ Νάξος. 419.
 Ναύγιον. 451.
 Νεμπότης. Ζ. Ἐμπότης.
 Νερόν. Αὐτ. στ. μβ'.
 Νῶμος. Ζ. Ὠμος.
- Σαθούρρα. 467.
 Σγουραῖνω καὶ σγουρίζω. Ζ. Κῦμα.
 Σγουροκέφαλος. 411.
 Σγουρομάλλιος. 411.
 Σγουρομάλλος. 411.
 Σγουρός. 411.
 Σιτάριον. Ζ. Κάμνω.
 Σκιλλοχρόμυθον. 455.
 **Σκιλλόχορτον. 455.
 Σκούφια. 411.
 Σουπία. 422.
 Σουσάμιον. 422.
 Σουσσούμιον. 422.
 Σπαράγια, ἢ Σπαράγια. 357.
 Στενάδα. 424.
 Στενόν. 424.
 Στιθάζω. 357.
 Στραβοθλέπω. Στραβοθεωρῶ.
 Στραβοκυττάζω. Στραβομματιάζω. 416. Ζ. καὶ Αὐτ. στοχ. κγ'.

Ξ.

- Ξαναურίσκω. Ζ. Ἐξανευρίσκω.
 Ξηλόνω. Ζ. Ἐξηλόνω.

Ο

- Ὀνόματα εἰς ος παθητικά, ἐνέργειαν σημαίνοντα. 481.

Π.

- ** Πιράσημος. 422.

Συμβάζομαι. 451.	Φυλκκτόν. 431.
Σύμβασις. 451.	
Σύμβασμα. 451.	X.
Συμβασμός. 451.	
Συμβατικός. 451.	Χολειάζω. Χολειασμένος. 416.
Συνειθίζω. 385.	Χολομανίζω, ἢ Χολομανῶ. 416.
Συντυχαίνω. 443. Z. καὶ Αὐτ.	Χολοπεριχύνω. Χολοπεριχυμέ-
στοχ. κ.	νος. 416.
Σχῖνος. 455.	Χολοσχάζω, ἢ Χολοσχῶ. 416.
	Χρεία, ἢ Ἀναγκαῖον, ἢ Ἀνάπαυ-
T.	σις. 478.
	Χρειαίζομαι. 384.
Τάσσω. 463.	Χρόνος. Καὶ τοῦ χρόνου. 442.
Ταχύ. 384.	Z. καὶ Μή.
Τερειάζω. Z. Ἐπερειάζω.	
**Τὸς [Ἄνωθυμία]. 391.	Ψ.
Τρυποκαρύδης. 367.	Ψυχαί. Z. Ἐορτή.
Φ.	Ω.
Φθάνω. Z. Μή.	
Φτιάζω, καὶ Φτιάνω. Z. Εὐ-	Ωμος. 419.
θειάζω.	

ΟΙ ΔΙΟΡΘΩΘΕΝΤΕΣ, ΕΞΗΓΗΘΕΝΤΕΣ,

Η

ΟΠΩΣΟΥΝ ΚΡΙΘΕΝΤΕΣ ΠΟΙΗΤΑΙ ΚΑΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ. 455. Z. καὶ Δουκάγημος. 412, 475. Z. καὶ	
Αὐτ. στοχ. ιζ.	Αὐτ. στοχ. κή.
Ἄρποκρατίων. 461.	Ἐτυμολογικοῦ τοῦ μεγάλου συγ-
Γαληνός. 357.	γραφεύς. Αὐτ. στοχ. μβ.

- Εὐριπίδης. 372. Νόννος (Θεοφάνης). Αὐτ. στοχ.
 Ηρόδοτος. 468. κή.
 Ητύχιος. 355, 413, 415, 422, Πausανίας. 406.
 424, 450, 468, 478 (δύς). Ηλάτων. 361, 380, 426, 437,
 Θεουκιδίδης. 375. 477, καὶ Αὐτ. στοχ. εἶ', νῆ'.
 Ἴπποκράτης. 369. Σουίδα. 461.
 Λουκάς ὁ Εὐαγγελιστής. Αὐτ. Σοφοκλῆς. 374.
 στοχ. εἶ'. Στράβων. 475.
 Ματθαῖος ὁ Εὐαγγελιστής. 480. Σχολιαστής Ἀριπτοφάνους. 441.

Τ Ε Λ Ο Σ .

